

Turista

MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. JANUÁR

XI. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
ÁRA 3 FT

NÉHÁNY SORBAN :

A DOBOGÓKŐI TURISTAHÁZRÓL

A 700 méter magasan fekvő turistaház a Pilis-hegység legforgalmasabb természetjáró központja. Dobogókő magas, lapos fennsíkjáról, a menedékház mögött, a meredeken lezuhánó sziklafal pereméről hazánk egyik legszebb, legfestőibb tájképében gyönyörködhetünk. Dobogókő inkább a budapestiek kirándulóhelye, de szívesen keresik fel gyönyörű tájait az ország természetbarátai és a külföldi vendégek egyaránt.

Nyáron is sokan keresik fel a hegyormot, de télen a legszebb, amikor vakítóan fehér hóvatta takarja a csúcokat és völgyeket, s a fákról fűrtökben lóg a zúzmara.

A turistaház modern berendezése a vendégek hosszabb tartózkodására

is alkalmas. Az év minden szakában mintegy 125 vendégnek nyújt kellemes szállást. A legnagyobb hidegben is megoldott a fűtésszolgáltatás. A Margit épületben központi fűtés, a többi helyiségekben pedig kályhák adják a jó meleget. Mindhárom épületben villanyvilágítás, folyóvíz, mosdók, mellékhelyiségek, és telefon szolgálják a kirándulók kényelmét. Jófelszerelt étterme és presszóhelyisége egész nap a vendégek rendelkezésére áll. Az étteremben penziószerű az ellátás, olcsó egytál ételt is mindig kaphatnak a kirándulók. A kényelemről és az ellátásról Kökény László irányításával télen, nyáron közel húsz létszámú személyzet gondoskodik.

A dobogókői fennsík téli tája csodálatos varázsával vonzza a kirándulók és a természetkedvelők ezreit. Az északi oldalon sí-lesiklópálya áll rendelkezésre, a déli oldal szelíd lejtői pedig kényelmes edzési lehetőséget nyújtanak kezdőknek és haladóknak egyaránt.

A ház feletti kilátó az ország egyik legszebb körképét nyújtja: mélységben a Duna-szorosra, messze északra pedig a Börzsöny hegyeire, a szlovák hegyekre és tiszta verőfényes napokon a Magas-Tátrára is.

Budapestről az Engels térről naponta autóbuszjárat közlekedik egészen a házig. Gyalog: Dömösről két óra negyvenöt perc, Szentendréről öt óra, Pomázról négy és fél óra alatt érhető el.

(X)

Gondolatok a 20. szabad év küszöbén

Budán még folytak a harcok..., de Pesten már az új szabad életet szervezték. Romokat takarítottak, lakásokat állítottak helyre. Szervezték az élelmezést, a közlekedést, a közigazgatást. És lassan, az új magyar sport szervezése is megkezdődött.

Azok kezdték a szervezést, akik 26 évig készültek erre. Küzdöttek, harcoltak érte az ellenforradalom, a fasizmus éveiben. A Magyar Tanácsköztársaság hagyományait követték, munkássportot, tömegsportot szerveztek. Ennek keretében a természetjárás is. Az élen, az ezer veszély között is ithon maradt, vagy már felszabadult és hazatért természetbarátok, a Természetbarátok Turista Egyesülete, a Munkás Testcsoport, az Egyesület Természetjáró Szakosztályának lelkes tagjai jártak.

Ott dolgoztak a Nemzeti Sportbizottságban és a Munkás Sport Központban egyaránt. A turisták, sízők, evezősök összefogására létrehozták a Magyar Vándorsport Szövetséget, annak a Magyar Turisták Országos Szövetségének helyébe, amely elsőnek tette magáévá annak idején a népellenes reformokat, hogy megszabaduljon többek között legnagyobb ellenfelétől, a TTE-től, hogy menedékházakat tulajdonítson el, hogy emberek üldözzön a pusztulásba.

Az akkori lapok az új élet híreit közölték. 1945. április 18-án a TTE Kiszepesi Csoportja helyiség-avatással egybekötött taggyűlést rendezett. Ezt a csoportot sok üldözés után, maga Endre László, a hírhedt főispán oszlatta fel a „nyilas időkben”. Május 6-án a régi TTE tagok első gyűlését tartották a Damjanich utcában. Május végén a TTE VI.—VII. kerü-

leti osztályának helyiségében a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat szervezésére gyűltek össze. Június 1-től a Nép-Sport pénteki számaiban túra-programokat közöltek.

Pünkösdkor sok ezren keresték fel a hegyeket. Felmérték a menedékházak helyzetét. Többségüket kifosztva találták. Sok közülük romos volt. A Dunán ekkor csak néhány csónakban evezhettek, de sokan a megrongált csónakházak és csónakok rendbehozásával foglalkoztak. Majd a turista-

házak újjáépítése, berendezése következett és fokozatosan a tönkrement úteljések helyreállítása és pótlása is megindult.

Az akkori szövetség a fasiszták kirekesztése mellett, szélesítette a szervezetek körét. Létrejöttek egyes polgári turista-egyesületek is, melyek tagjai segítettek az újjáépítésben.

Azok, akik akkor születtek, ma már meglett fiúk és lányok. Sokan közülük szocialista hazánk építő munkásai, mások még — 20 éve elképzelhetetlenül sokan — az egyetemek

padjaiban készülnek az életre.

Azok, akik akkor a pincékből feljöttek, a frontokról, vagy a koncentrációs táborokból hazatértek és hozzáálltak az építéshez, megalapozták mai társadalmi rendünket. Sokan kidőltek már közülük, de többségük még itt van és az időközben felnőtt fiatalokkal együtt munkálkodik az elért eredmények továbbfejlesztésén.

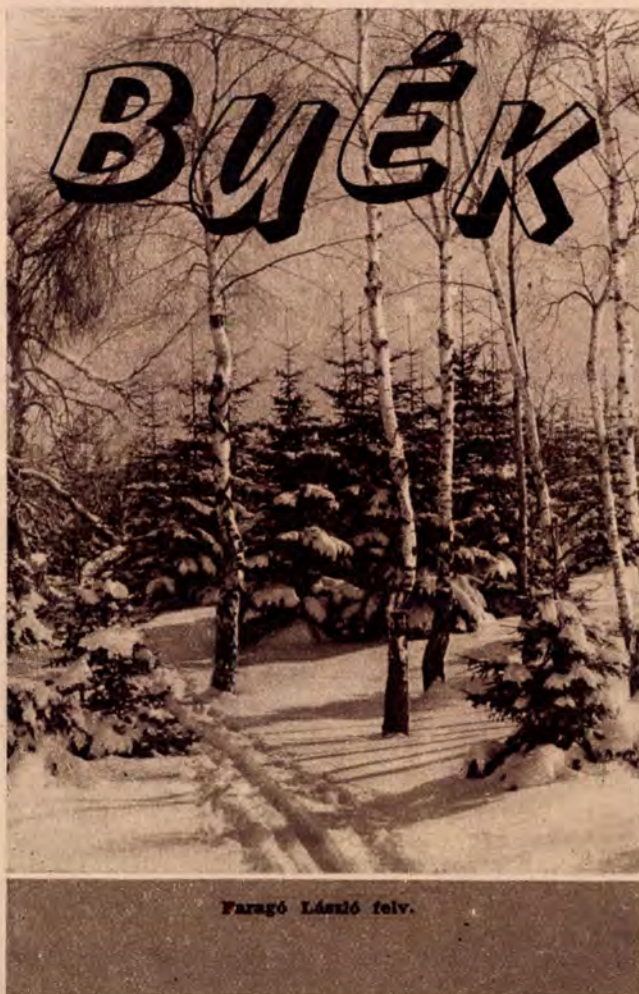
Ott találjuk őket együtt a Magyar Testnevelési és Sportszövetség országos és területi vezetőségeiben. A munkásmozgalom hagyományait őrző és követő természetbarát szövetségekben és más szervezetekben, melyek egyesült erővel szervezik ma már valóban a tömegek sportját.

Együtt szervezik a több, mint 60 000 szervezett tag és a sok százezer érdeklődő számára az egészségfejlesztő kirándulásokat, túrákat, táborozásokat. Kinek-kinek kedve szerint a téli havon, nyáron a vizen, s majd mindenkor gyalog, kerékpáron, motoron vagy autón — sík vidéken, dombok között, hazai közephegységeinkbe, vagy a külföld magas hegyeibe. S szervezik a 20 szabad év során kibontakozott tájékoztató sportot, amelyben már komoly nemzetközi sikereket is értünk el.

Segítik a szabad idő kulturált eltöltésének megszervezését ismeretterjesztő előadásokkal, élménybeszámolókkal is, az üzemekben, vállalatoknál, iskolákban egyaránt, a szak-szervezetekkel és a KISZ-szel együttműködve.

Mindehhez biztosítva vannak a feltételek, melyek alapján a 20. szabad esztendőben még nagyobb sikereket fogunk elérni.

Székely Miklós

Faragó László felv.

Az Országos Idegenforgalmi Hivatal vezetői nyilatkoznak:

A CAMPINGFEJLESZTÉS RŐL, A TURISTÁK FONTOS SZEREPE RŐL

Ha rábízánk, aranybányát csinálnék a Balaton-partból! Ha rám hallgatnának, nem dúlnák fel építkezéssel a balatoni tájat! Még tízszer ennyi szállodát és campinget építtetnék! Legyen csend a parton! Több vidám műsort és zenét kérünk!

Csak egy kis töredék abból a kívánságlistából, amely mindig összeáll, ha valahol a balatoni tüzárás, üdülés képezi a témát. Egybehangzó és egymásnak ellentmondó álláspontok gyűrűznek, s ahogy közeledik a szezón, mind hevesebb az érvek-ellenérvek hullámverése. Nehéz lenne meghatározni, hogy a különböző nézőpontokat mennyire élesítik, vagy tompítják individuumaik és mennyiben játszik szerepet a Balaton sorsa feletti vitákban a tárgyilagos, építő bírálat. Egy tény azonban bizonyos: világhírű szép tavunk környékének fejlődése milliókat foglalkoztat, a követelménynek pedig a

vitathatatlan érdemük a kezdeményezés, a példamutatás és ennek propagandisztikus hatása.

A turisztikai igények gyors ütemű fokozódásával gombamód szaporodtak a sátorárok. Tavaly 22 ezer 300 turistát befogadó camping-hálózat létesült az ország legszebb tájain. A tapasztalt turisták az elsők között jelezték, hogy mindezek kevésnek bizonyulnak.

— Mit hoz az új esztendő?

— Mindenek előtt *negyvennégyezer új camping-férőhelyet*. — nyilatkoznak az Idegenforgalmi Hivatal vezetői és térképen vázolják a területi megoszlást. Ezek szerint Budapesten 1500-as sátorárok épülnek a Rómain és a Dénes út körzetében; további 21 ezer turistát szállásolnak majd el a Balaton déli és 17 ezer nyolcszázat az északi parton; 4800 férőhelyes új camping-sort telepítenek a Duna-kanyar legkedveltebb pontjain.

A kormány által jóváhagyott fejlesztési terv értel-

Balaton fejlesztésében is perdöntő szerepe van.

Az Országos Idegenforgalmi Hivatal Múzeum utcai főhadiszállásán tulajdonképpen az *igények ezernyi árnyalatú szálaiból szövődik a Balaton fejlesztési, a Duna-kanyar rendezési terve és a turisztika, az üdülés más tájközpontjainak fellendítésére irányuló szervező munka.*

A hivatal vezetői kimutatásokat, jóváhagyott fejlesztési programot terítenek az asztalra, hogy lapunk olvasói részletesen tájékozódjanak, mit nyújt 1965 a turistáknak.

Bevezetődik egy kis viszapillantás az ó évre: 1964-ben egymilliókétszáznyolcvanezer külföldi turistát láttunk vendégül és félmillióan utaztak át országunkon. És a magyarok? Az itthon turázók és üdülők száma milliókra rúg. Ehhez képest látszólag elenyésző a hatvanezernyi szervezett turista, szellemi igényekben szüntelenül gyarapodó, rendszeres országjárása, de

mében ezek a korszerűen felszerelt táborok már a szezónban megnyitják kapukat és népszerű áron nyújtanak szállást a külföldi és hazai turisták tízezeinek.

Ezzel még korántsem fejeződik be a program: a fokozatos fejlesztés kategóriájába sorolták Pécs, Dunaújváros, Szombathely, Sopron és Győr turisztikai forgalmának fellendítését. A sokak által kedvelt városokban úgynevezett

camping-lánc kialakítására törekednek,

amely egyrészt decentralizálja az idegenforgalmat, másrészt elősegíti a hegyvidéki, folyómenti városaink kulturált turisztikai bázisának megteremtését.

A camping-fejlesztés az egész országra kiterjedő regionális terv fontos része, amely a korszerű igényeknek megfelelően átgondolt

telepítési program keretében valósul meg. A terv végrehajtásának minden szakaszában döntő, milyen szoros kooperációban dolgoznak az építők, a kereskedelmi ellátók, a javító szolgáltató ágazatok és az

egészségügyi szervek. Ahogyan a helyszíni építőmunkának is lényeges alkotóeleme a telepítésben érdekelt különböző szervek összefogása, ugyanígy a táborozás országos színvonalú irányításában is

nagy jelentősége van a turisztika és az idegenforgalom hivatott intézményeinek, társadalmi szervezeteinek gyümölcsöző együttműködésére,

a Magyar Természetbarát Szövetségre is. Számos területen mozdíthatják elő a szervezett turisták képviselői a campingezés kultúráját, tartalmának gyarapítását.

Az Idegenforgalmi Hivatal vezetőivel folytatott beszélgetés során szóvá tettünk néhány időszerű problémát. Ezek között szerepelt az is, hogyan lehetne korszerűen felszerelt telepen fogadni a Nemzetközi Duna Túra részvevőit. A Természetbarát Szövetség már eddig is sokat tett azért, hogy évről évre kedvezőbb feltételek között bonyolódjék a Duna-menti országok turistáinak köszöntése magyar földön, ám sok még a tennivaló.

A hivatal vezetői készséggel ajánlották: az idén a *szentendrei Papsziget campingjénél fogadjuk a*

TID népes seregét. A tájékoztatás szerint itt reprezentálhatjuk azt a fejlődést, amelyet a külföldiek vendéglátása terén elérünk. A javaslat elgondolkoztató. Első hallásra önkéntelenül támadhatnak ellenvetések, de egyeztető tárgyalással elháríthatók a nehézségek.

A tájékoztató jellegű nyilatkozat nem tért ki a Természetbarát Szövetség és az Idegenforgalmi Hivatal közötti optimális kapcsolat minden részletére. Azt azonban többször hangsúlyozták; minél nagyobb arányú országunk idegenforgalma, annál nagyobb szükség van a szervezett turisták példamutatására, kulturált magatartására és szakértelmük széleskörű felhasználására.

r. 6.

CAMPING-HÍREK

SIKONDÁN a Baranya Megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala 500 személyes sátorárok létesít. A helyszíni bejárás már megtörtént és a vadásztanyától észak-keletre húzódó tisztást jelölték ki. Fontos intézkedés, hogy megépül az auzóút Komló és Sikonda között. Az új út építése érdekében már nyár óta jelentős társadalmi munkát is végeztek a megye lakói.

A **MECSEK**BEN, az egyik legszebb tájon, a Mandulásban a pécsi Idegenforgalmi Hivatal két és félmillió költséggel épít nemzetközi bázisú személyes campinget. Több éves terv valósul meg ezzel és jelentősen elősegíti a Mecsek idegenforgalmát. Külön érdekessége lesz ennek a campingnek, hogy az Idegenforgalmi Hivatal a szolnoki olajfűrőkötől egy használaton kívüli helyezett fűrőtoronyt kapott. Úgyes ötlettel kilátótorony lesz belőle a camping területén.

TOKAJBAN is lesz camping s ezzel hazánkban ez a tája is jobban be tud kapcsolódni a szálláshely biztosításával, különösen az autós idegenforgalom áramlási irányába. Pompás kilátás nyílik majd a campingből a Tisza és a Bodrog találkozására. A központi épületben főzőhelyek, búfé, kocsimosó, szervízhelyiség áll majd a turisták rendelkezésére.

TATÁN, a tatali Nagy-tó partján is épül camping. A tervet a Tatai Tanács számára már elkészítették, társadalmi vállalkosságot. Tata eddig inkább „ámenő” idegenforgalmi hely lehetett csak a szálláshely hiánya miatt, pedig ez a vidék több figyelmet és időtöltést érdemel.

A baráti államok turisztának hetedik konferenciáját Moszkvában tartották meg. A konferencia november 16-tól 22-ig tartott.

A Szovjetunióban a természetjárás a szovjet szakszervezeti tanácshoz tartozik, annak egyik szerve irányítja. A Szakszervezeti Világszövetség a legutóbbi időben napirendre tűzte a szociálturisztika kérdését, nagy súlyt helyezvén arra, hogy a dolgozók megismerjék más államok életét, s minél kiterjedtebb csere folyjon a szakszervezetek között. Mivel a Szovjet Szakszervezeti Tanács e kérdéssel is foglalkozik, a konferencia alkalmával összekötötték a két problémát és nemcsak a turista szövetségek képviselőit hívták meg, hanem a baráti államok szakszervezeti tanácsainak üdülési képviselőit is. Részt vett a konferencián a Szakszervezeti Világszövetség küldötte is.

Magyar részről személyesen kívül Székely Miklós, az MTSZ főtitkára, Földi Vilmos, a Szakszervezeti Tanács üdülési főigazgatója és Talpas Béla, az Üdülési Főigazgatóság Nemzetközi Csoportjának vezetője vett részt. A magyarokon és a vendéglátó szovjet elvtársakon kívül résztvettek még a NDK-ból, Csehszlovákiából, Lengyelországból, Bulgáriából, Jugoszláviából, Mongóliából és Kubából jött megbízottak.

A megbeszélések a Szakszervezetek Házában folytak le, azon valamennyi delegáció egy-egy megbízottja felszólalt. Kicséréltük tapasztalatainkat, megállapodtunk a Nemzetközi Turista Naptár néhány fontos terminusában.

Megnéztük az egyes államok turista felszereléseit, és végül

megállapodtunk több cseretúra útvonalában

és időpontjában is.

A delegációk kiértékelő ülésén résztvett a moszkvai pártbizottság egyik titkára, a Szovjet Szakszervezeti Tanács két titkára és a Szakszervezeti Világszövetség képviselője is.

Örömmel közölhetem, hogy sikerült a SzU-val is újból rendszeresíteni az azelőtt már oly jól bevált és kedvelt devizamentes cseretúrákat és az 1965. évben

A moszkvai Ukrajna szálló

MIKLÓS JÁNOS:

Hasznos tapasztalatokkal jöttünk haza MOSZKVÁBÓL

már két 30 fős csoportunk résztvehet a SzU. legszebb hegyvidékének és a Fekete-tenger környékének meglátogatásában.

Az egyik túra 19 napig tart és Krasznodarból kiindulva, a Kaukázuson és Kazbekben keresztül Szuhomiban, a Fekete-tenger egyik legszebb üdülőjében végződik. A másik Pjati-gorszkból kiindulva Dombaj vidékén keresztül,

A bolgárokkal is sikerült megállapodnunk abban, hogy az eddigi harmincas keretet 60 főre emeljük fel,

ezenkívül meghívást kaptunk több bulgár turista-eseményre, alpinista találkozóra, versenyre, barlangkutató expedícióra. Meghívtuk a szovjet tájékozdási versenyzőket a Balaton-Kupára és ígéretet kaptunk arra, hogy el is jönnek. Ami egyébként a tájékozdási verseny ügyet illeti, ezzel a kérdéssel is foglalkoztunk és megállapítottuk, hogy valamennyi résztvevő szövetség keretén belül működik az illető ország tájékozdási versenysportja, sehol sem tartozik más szövetséghez és önálló szövetséget sem alkot.

Érdekes tapasztalatot sze-

gyancsak Szuhomiban fog befejeződni. A hosszabb utakon autóbuszok állnak rendelkezésre és a túrák mindenki számára mara-dandó élményt fognak nyújtani.

A hazánkba látogató szovjet turistákat Budapest mellett a Pilis hegységbe és a Balatonra kalauzoljuk, és bízunk abban, hogy részükre is emlékezetes marad a túra.

reztünk az ún. autóstop mozgalomról. A Szovjetunióban ezt a lengyel szövetség tapasztalatai alapján dolgozták ki és igen komoly eredményt hozott. A szovjet turisták szerve (Szakszerv. Tanács megfelelő szerve) egy rubelért 500 km-re autóstop-utazásra jogosító csekk-füzetecskét ad ki, megfelelő igazolás ellenében. Az elvitt turistától a gépkocsi-vezetőnek a megfelelő kilométer szelvényt leszakítják, ezeket beküldik a Turista Központnak, amely a csekkfüzetekért kapott bevétel összegét nagy sorsjártékra használja fel, amec-

lyen a szelvényt beküldő gépkocsi-vezetők vesznek részt. A szovjet turista így minimális költséggel utazhat és ismerheti meg a távoli vidékeket.

Érdekes volt, hogy milyen nagy fontosságot tulajdonítanak minden államban a turista sportszervek és a szakszervezetek együttműködésének. A turizmust úgy értékelik, hogy az nemcsak sport, hanem nevelő mozgalom is, mely a várost a faluval barátkoztatja, ismerteti meg, de nemzetközi vonatkozásában is rendkívül fontosnak tartják, mert hozzájárul a dolgozók kultúrájának emeléséhez, tájékozottságához és végső következtetésben a béke ügyét is szolgálja.

Megismertünk érdekes módszereket is. A Szovjetunióban a hajóközlekedés egyre inkább a szárnyashajók és más modern hajótípusok irányába tolódik. A régebbi hajókat átveszik a turista szervek és úgy használják fel, hogy a hajók éjjel mennek, nappal pedig kikötnek, hogy onnét túrákat tegyenek. Vannak ugyanilyen jellegű vonatok is. Összekötik a turistákat az üdüléssel is és vandorüdüléseket szerveznek.

Igen szép propaganda anyagot, szakirodalmat, térképeket hoztunk magunkkal, és reméljük, hogy azokat itthon hasznosítani tudjuk.

Megállapodtunk abban is, hogy a legközelebbi nemzetközi konferenciát 1966 márciusában Lipcsében tartjuk meg, a Demokratikus Német Turista Szervezet rendezésében. Megbeszéltük a szovjet elvtársakkal azt is, hogy egy magyar delegációt fogadnak 1965-ben, amely tapasztalatokat szerezhet a Szovjetunió turista szervezetéről, menedékház-rendszeréről, a turista minősítésekről stb. Erre ugyanis a szűfolt program és a rövid idő miatt nem volt lehetőség.

A konferencia ünnepélyes keretek között fejeződött be. A „Moszkva” szálló külön termében adott vacsora mellett sok pohárköszöntő hangzott el a népek barátságára, a turistaszeg fejlődésére és a békére. Abban a reményben jöttünk haza, hogy eredményes munkát végeztünk, és tapasztalatainkat a magyar természetbarát mozgalom javára sikeresen tudjuk majd felhasználni.

AUTÓS TURISZTIKA

ELŐJEGYZÉSI NAPTÁR A KORA TAVASZRA

A tél nem az autósok ideje, ez a tervek készítésének ideje. Az Autóklub és a „Turista” március hónaptól kezdve hazai autós túrákat. Emlékeztetőül — minthogy lapunk havonként jelenik meg — visszatérően közöljük a tervezett kirándulások naptárát.

Március 28-án vasárnap indul az első szervezett autós-gyalogos túra:

„Rügyfakadás a Gerecsében”. Budapest — Buda-keszi — Zsámbék — Bicske — Tatabánya — Tata — Dunaalmás — Dorog — Budapest lesz az útvonal. Közben autós és turista-játékok, fényképezés, gyalogkirándulások színesítik a túrát.

Április 4-én vasárnap „Felszabadulási emléktúra” a Vöröskőhöz.

Április 9-én pénteken 19 órakor kétnapos községi túra. Előkészítő klubest: Alba Regiától a legkisebb városunkig, Kőszegig.

Április 18—19 (húsvéti túra) 1. nap: Budapest — Szekesfehervár — Veszprém — Szombathely — Ják — Kőszeg. 2. nap: Kőszegen valószínű séta, majd gyalogtúra a községi hegyekben (Szabó-hegy — Hétforrás — Stájer házak), majd vissza gépkocsikkal Kőszegről Budapestre. A konvojtorzs Budapestről indul, de a vidéken lakók is bekapcsolódhatnak, természetesen nem szükséges Budapestre jönniük, hanem Kőszegen csatlakozhatnak. A kétnapos autótúra egyébként országos autós-találkozó jellegű lesz.

A jelzett és későbbi nap-túránkban megjelölt túra-előkészítő klubestek minden esetben az Autóklub budapesti székházában lesznek s kezdetük 19 óra. A túrák kiindulási helye a budapestiek részére a székház parkolóhelye s indulási idő reggel 7.30. A Klub új székháza Budapest II., Rómer Flóris u. 4/a. Természetesen februári és márciusi számunkban még visszatérünk részletesen is a tervezett programokra.

AZ AUTÓKLUB ÉS A „TURISTA” EGYÜTTMŰKÖDÉSE AZ AUTÓS—GYALOGOS TURISZTIKÁBAN

Múlt számunkban részletesen foglalkoztunk ezzel a témával, s azóta konkrét eredmények születtek. Az Autóklub Klubtanácsa, amely társadalmi működésében a klub igen hasznos szerveként a közelmúltban alakult, új alapokra helyezte 1965 autós turisztikáját. Ebbe a munkába teljes segítőkészségével bekapcsolódott a „Turista” is. Mi ennek az új útnak a lényege?

A Klubtanács az Autóklub Touring osztályával karöltve elkészítette 1965 első félévének hazai és külföldi touringolási tervét, miként ez minden évben megtörténik. Az ideai tervek készítésén azonban úgy történt, hogy a túrákat megelőzően az Autóklub székházában a programba iktatott túrákról előkészítő, tájékoztató, tanácsadó klubesteket rendeznek. Szóban, filmben, diákban, képekben bemutatják a várható túrát, a megtekintésre érdemes tájakat, műemlékeket, idegenforgalmi szempontból érdeklődésre számot tartható látnivalókat.

A „Turista” autóturisztikai rovatában rendszeresen közöljük majd ezeknek az előkészítő klubesteknek naptárát, illetve az ezeket követő autóstúrák időpontját. Az Autóklub szívesen látja túraelőadásain, mind pedig túráin a Magyar Természetbarát Szövetség autós-szakosztályainak tagjait is, hiszen legtöbbjük

tapasztalt, veterán természetjáró, s ezek a klubestek nem kifejezett előadások, hanem egy előadó bevezetőjét követő anekdoták, megbeszélések, valóságos tapasztalatcserék. Alkalom adódik — a klubestek programszerű lebonyolítása érdekében előzetes bejelentéssel —, hogy a résztvevők levetíthessék saját maguk készíttette kisfilmjeiket, diáikat vagy bemutathassák fényképfelvételeiket.

Lapunk, a „Turista” tevékenyen résztvesz ezeknek a turisztikai esteknek szervezésében, s az autós-

gyalogos túrák megrendezésében. Tervezi lapunk, hogy az autós túrákat színesítjük autós és turisztikai jellegű szórakoztató és hasznos játékokkal, díjakat tűzünk ki a sikeresen közreműködő autósturisták számára, fotó- és filmpályázattal ösztönözzük a résztvevőket, s a legszebb autós turisztikai fényképfelvételeknek helyt adunk lapunkban. Bízást reméljük, hogy ezzel is elősegítjük az egészségesebb autós életforma kialakítását és az autós-gyalogos turizmus közérdekű mozgalmát.

Autós hírek

NEMZETKÖZI AUTÓSBÁL. A Magyar Autóklub 1965. január 30-án szombaton 21 órai kezdettel rendezi meg a minden évben nagy társadalmi autós eseményt jelentő autósbálját a Gellért szálló összes termelében. Meghívó igénylés és asztalhelyet biztosító bálj jegyek kizárólag a Klub bálrodájában: Budapest VI., Nagymező u. 20. Telefon: 122-849, — igénylési sorrendben.

AZ AFOR ÚJEVI „ÜDVÖZLETE”. Stílusosan üdvözi az Afór új évben az autósokat. Új benzint hoz forgalomba. Régi kívánság a benzín minőségének emelése. Januártól az eddigi superbenzin már 32 októner. Jelentős változás ez az eddigiekkel szemben és nemcsak hazai, de a külföldi autósturisták szempontjából is örömdetes és előnyösen hat autós idegenforgalmunkra is.

MEGSZÜNİK A BARACSKAI „HALÁLKANYAR”. A balatoni múlt egyik legnehezebb szakasza a hármas baracskai kanyar, amelyet az autósok évtizedek óta „halálkanyarnak” neveztek. A KPM Utosztályának intézkedésére átvágták az életveszélyt jelentő hármas kanyart. A földmunkák során több ezer köbméter földet mozgattak meg és kiegyenésítették a területet. Az új idejében hazaiak és külföldiek már biztonságosan közlekedhetnek ezen a korábbiakban veszélyes útszakaszon.

JÓ PARKOLÁSI LEHETŐSÉG MISKOLCON. A miskolci Tanácsház téren új parkolóhelyet létesítettek, felhívjuk erre a lehetőségre az autósok figyelmét.

„Gömbös Meg fog Bukni“

AMIRŐL A VIKTOR-KUNYHÓ
BESZÉL

A 4228. számú Petőfi Sándor úttörőcsapat Béke őrsze azt az expedíciós feladatot kapta, hogy november 20-ig szervezzen egy túrát Vöröskő sziklához, ott készítsen fénykép-felvételeket, pontosan másolja le az emléktábla szövegét és írják be az őrsi naplóba.

Késő októbertől este volt, amikor a Szentendréről induló autóbussz végállomásánál, a Szabadság forrásnál, vagy a régi nevén Szaravodánál leszálltunk a buszról. Gyalog folytattuk utunkat az őszi esőktől felázott országúton a Viktor-kunyhó felé. Úgy határoztunk, hogy az éjszakát ott töltjük és másnap indulunk tovább Vöröskőre. Nyolc óra volt, amikor letértünk az országútról, és elindultunk Álló-rét irányába. Húsz perc sem telt bele és megérkeztünk a Viktor-kunyhóhoz. Itt szomorú kép fogadott bennünket. Az erdész — akitől korábban a kulcsot kértük — elmondta, hogy a ház nyitva van. Betört ablakokat, összefört berendezést, izléstelen rajzokat találtunk. Szemléletes bizonyítékait annak, hogy itt barbárok jártak. Igyekeztünk rendet rakni, majd rövid idő múlva táborúztunk lángjában süttöttük ropogásra szalonnánkat.

Másnap reggel verőfényes napsütésre ébredtünk. A reggeli torna és a reggelizés után gombát, somot, galagonyát, mohát és zuzmót gyűjtöttünk. A növénytan órára gondoltunk, hiszen nemrég tanultunk ezekről. Makadám Tibi felmászott a háztetőre, hogy a lecsúszott cserepeket helyreigazítsa, a töröttéket pedig kicserélje, hiszen az őszi esők alaposan veszélyeztetik a ház épiségét.

Ahogy figyelmesen körüljártuk a házat, az egyik melléképület ajtaja felett ceruzával írt betűket vettünk észre. Az elmosódott feliratot valamikor lemeszelték, de a mész lepergett, és előtűnt a ceruzával írt három betű „G M B”. Vízkereszt felírás, gondoltam magamban, gyermekkori emlékeimet felidézve. A fiúk valami titkos üzenetet gyanítottak, S valóban, amikor a betűket figyelmesebben megnéztük, mindegyik mögött apróbetűs feliratot találtunk. „Gömbös Meg fog Bukni”, majd odébb egy évszámot is „1933”.

Több szó is lehetett valamikor a gerendán, de sajnos annyira elmosódott, hogy semmit nem tudtunk kibetűzni. Elmondtam a gyerekeknek miről lehet szó. Beszéltem a fasizmus hatalomra jutásáról Németországban, az akkori Magyarországáról és Gömbösről. Majd a felírásról esett szó. Hogy kerülhetett ez ide? A fasizmus leg-sötétebb éveiben a kommunisták és a Kommunista Ifjúság Szövetség tagjai, a KIMSZ-esek túrázhattak erre, és az ő emléküket idézi ez az ötletes szójáték.

Úgy határozott őrsünk, hogy a Turista útnán kérjük az egykori KIMSZ-es és MTE-s elvtársakat, hogy aki tud a felirat keletkezéséről, jelentkezzen, mert őrsünk igen szeretne vele találkozni.

Címünk: 4228. sz. Petőfi Sándor úttörőcsapat. Budapest, XIII., Lehel út 16. Béke őrs.

Jelenics József rajvezető és
Seffer Ferenc őrsvezető

Háromhatárhegy vonulatának lábánál érdekes műemléket láthatnak a kirándulók. A mai Zsigmond téren, szépen restaurált szoborcsoport áll, a XVII. század végén készült Szentháromság szobor. Az első pillantásra jelentéktelennek látszó emlék története igen érdekes.

Történt pedig, még 1691-ben, hogy pusztító pestis járvány tizedelte Buda városának török uralom alól nemrég felszabadult lakosságát. A középkor e súlyos betegségét egyáltalán nem tudták gyógyítani és érthető, hogy a megrettent polgárok megfogadták a budai jezsuiták tanácsát: ajánljanak fel istennek tetsző szép ajándékot és akkor elmúlik a vész. Így született meg a városi tanács határozata: Szentháromság szobrot állítanak a Boldogasszony templom előtti téren.

Az első ijedelem hatására megnyíltak a polgárok pénztárcái és csakhamar megkezdődhetett a kőfaragó munka és már 1692-ben bontakoztak Venerio Ceresola császári és királyi építész tervei nyomán az építmény vonalai. Bernardo Feretli pedig már mintázta a szoboralakok barokkvonalú ruházatát. De a járvány elmúlt, az adakozók feledve a bajt, nem voltak hajlandók újabb áldozatokat hozni. A felmerült pénzhiány miatt a szoborépítés munkái leálltak és csak akadozva, hosszú huza-vona után, tizenöt évvel az első nekirugaszkodás után, 1706-ban hullott le a lepel a budai vár Szentháromság szobráról.

Igen ám, de alig három esztendő múlva, 1709-ben újabb pestis járvány pusztított az országban és Buda városában is aratott a „fekete halál”.

Nosza, hamar szaladtak megint a derék polgárok az akkoriban elkészült jezsuita rendházba tanácsért. Bűnbánó arccal hallgatták a korholást:

— Ne istent okoljátok, hanem magatokat. Zsugoriak voltatok, sajnáltátok pénzeteket, a nagynehezen elkészült szobor nem nyerte meg a mennyei hatalmak tetszését. Menjetek és épít-

A Zsigmond téri szobor

setek egy sokkal szebb, gazdagabb szobrot és akkor megszűnik a járvány.

URASÁGOKTÓL

LEVETETT SZOBOR

ÓBUDÁN

Mit volt mit tenni, megint kinyíltak a pénztárcák, de most már bőkezűbben és csakhamar, alig négy esztendő múlva, 1713. június 11-én felavatták az új, a sokkal díszesebb Szentháromság szobrot. A szobor ma is ott áll a Mátyás templom előtt.

És mi történt az első emlékművel?

1710-ben lebontották és Óbudára szállították. Az előkelő Buda, a szegény Újlak városának ajándékozta a szobrot. Ott állították azt fel a mai helyén a Zsigmond tér északi sarkában. (Jávorka Péter)

A Szentháromság téri szobor a budai várban

A görög mondavilág szerint Aphrodité itt született a tenger hullámaiból

tenek el az idegenek elől — őszintén meg kell mondanom — a társaságomban levő férfiakat még jobban meghihlették, mint Orbán Balázst.

Famaguszta modern városrésze szállodáival, parkjaival, széles utcáival, villáival, aranyhomokú strandjával sok külföldi turistát vonz ide. Társaságunkból néhányan, akiket a nagy meleg elbágyasztott, „angolosan” lemaradtak az autóbuszokról és a tengerben kerestek felüdülést. A hosszú tengeri utazás során én is itt fürödtem meg először a Földközi-tenger kék, tiszta vizében. A sós

Tizenkét ország — tizenkét kikötő

CIPRUS

XI.

Beiruthól elbúcsúzva, a Litva szovjet motorhajó Aphrodité szigete: Ciprus felé vette útját. Kellemes éjszakai hajózás után Famaguszta, kikötőjébe futottunk be. A kikötő előtt, a nyílt tengeren angol hadihajók horgonyoztak, a kikötőben egy háromárbcos vitorlás, az angol tengerészet iskolahajója simult a dokkhoz. Ez a vitorlás jutatta eszembe a város történetének négy évszázaddal ezelőtti lezajlott, a krónikákban megörökített sötét napjait. 1571-ben Nicosia elfoglalása után, Lala Musztafa pasa százezernyi török katonájával ostromolni kezdte a várost. Marco Antonio Bragadino vezetésével hétezer görög és olasz katona vette fel velük a harcot. A védők a törökök hat rohamát hősiemen visszaverték, de löszerük elfogyott, és kénytelenek voltak a törökökkel tárgyalásokat kezdeni. A megállapodás szerint a védők hajójukon elhagyhatták volna a várost, de a pasa példátlanul álnok és kegyetlen módon fölkoncoltatta Bragadino kíséretét. Famaguszta védőit, akik már a hajókra szálltak, jórészt legyilkolták, az életbenmaradottakat rabszolgaként eladták. És az embertelenséget azal tetőzték be, hogy Bragadino, a város hős védőjét elevenen megnyúzták és bőrért kitémették.

Famaguszta két részből áll. A régi, történelmi városból és a déli irányban fekvő új, modern településből, amelynek Varoska a neve. A régi városrész a pompás középkori építészeti legértékesebb maradványa.

A régi városban megtalálhatók a gótika, a bizánci, a velencei és a génuai építészeti stílus maradványai. Ciprus, a Földközi-tenger 9251 négyzetkilométer területű szigete egyébként is valóságos múzeum — az emberiség történetének hatalmas természetes múzeuma.

Míg kísérőink a sziget történetét ismertette, autóbuszunk beért a modern, új városba. A kultúrház előtt, ahol megálltunk, sok ember gyűlt össze üdvözlésünkre. A város vezetőinek üdvözlő szavai is tükrözték az utca embereinek érzéseit.

A szívélyeshangú üdvözlőbeszéd után a nemzeti viseletbe öltözött fiúk és lányok népi táncokat mutattak be. Ahogyan a kecsesen táncoló lányokat néztem, megértettem, hogy a görög mondavilág szerint miért éppen itt született a tenger hullámaiból Aphrodité, a szépség és a szerelem istennője. Ciprus ősidők óta híres asszonyairól. Orbán Balázs utazó 1861-ben írt útleírásában a ciprusi nőkről így emlékezik

A famagusztai Othello torony

meg: Megérdemlik azok az utas figyelmét, mert nagyszerűen szépek. Liliomi fehér archbőr, fekete hajjal, s szívhaborító isteni tűzben ragyogó fekete szemekkel ékesíté fel őket a természet. Ruhájuk nagyon festői és fejékeik is hasonlítanak azokhoz, amelyeket a phöníciai és egyiptomi szobrokon láttunk. Láttam Cipruson nőket, akiket Praxitelész, vagy Phidiasz örömet használt volna fel mintául. Csak ne lennének olyan félnépek, s ne rejtenék el szemüket, édennek ezen napjait az elbájtolt idegen elől.

Ezek a csodálatos fekete szemek, amelyeket a ciprusi nők ma már nem rej-

tengervíz gyorsan felírított, s így az utolsó percben még felkapaszkodtam az autóbuszunkra, nehogy elmulasszam a sok látnivalót, amit a szigeten való tartózkodásunk programja ígért. Nagy élmény volt számomra a görög és római korból származó salamis gimnázium és a színház romjai. Salamis után a Ciprusi Köztársaság fővárosába, Nicosiába vezető autóútra tértünk. A vidék elég kopár. Aki ezen az útvonalon halad, az nem gyönyörködhet a sziget narancs-, mandarin-, grapefruit ligeteiben, gazdag szőlőskertjeiben. A világhírű ciprusi bor, a Com-mandéria nem ezen a

vidéken terem. A sziget déli részén húzódo Troódos hegység a bölcsője. Erről a borrhól mondják a ciprusiak, hogy a gyereket férfivé, az öreget fiatallá teszi. A görög családoknál régen, ha fiúgyermek született, egy hordó Commanderiát a pincében féltetettek a gyerek számára. S ezt a hordót addig őrizték, míg a fiú meg nem házasodott. Akkor nekiadták hozományul, mert ezért a hordó borért annyi pénzt kapott, hogy bátran indulhatott az életnek.

Az út mentén egy nagy angol katonai táborra letünk figyelmesek. E hatalmas tábor része annak a 256 négyzetkilométernyi területnek, amely a szigeten még ma is Anglia fennhatósága alá tartozik. A szigetet, mint tudjuk, fekvése következtében fontos stratégiai bázis. 1956-ban a Szezei-csatorna elleni agresszió egyik fontos támaszpontja volt. Az angolok Ciprust 1878-tól 1960-ig birtokolták. A brit birodalom része volt. S a gyarmatosítók uralmukat a katonai támaszpontokon kívül a görög és a török nemzetiségű lakosság közötti elmentések szításával is biztosították. A ciprusi probléma ma is az, hogy a szigetet a NATO hatalmak szempontjából fontos stratégiai helyzetet foglal el.

Autóbuszunk gyorsan fogyasztotta a kilométereket. Sietni kellett, mert Makariosz érsek, köztársasági elnök, meghívta magához a Litva hajón érkezett újságírókat. Hamarosan Nicosia külvárosába érkezünk.

Nicosia, amely Leyra ősi

város helyére épült, már a középkorban ismertté vált. A százezer lakosú főváros a múltbeli és a modern építkezési stílus jegyeit egyaránt magán viseli. Az óvárosban sok középkori épület, emlékmű látható. A műemlékek közül a legjobban a Szent Zsófia katedrális, a márványkőből épült érseki palota szépsége ragadott meg. A város múltjával a külföldi a Ciprusi Múzeumban ismerkedhet. Az 1883-ban alapított múzeum Közél-Kelet leggazdagabb múzeuma. A kiállított anyag közül elsősorban az időszámítás előtti 6000-ból származó neolitikus kőedények kötik le a látogatók figyelmét. De sok csodálójra van az értékes bronzbeli leleteknek, a bizánci ékszereknek, a múzeum gazdag edény- és farragvány-gyűjteményének is.

Gépkocsink már csak lépésben tudott haladni Nicosia „Váci utcáján”. A kirakatok bő áruválasztékról tanúskodtak. A külföldiek a legszívesebben Ciprus ezüstműveseinek készítményeit és a bőrből készült iparművészeti ajándéktárgyakat vásárolják. A főváros környéke tele van a régi görög, római, velencei és török idők emlékeivel. Nicosia körzetében vannak egyébként a híres rézbányák, amelyekről a szigetet elnevezték. (Cypros-Küpros tudvalegőleg rezet jelent görögül.)

A város életének megismeréséhez kevés időnk volt, mert Makariosz sajtókonferenciája kezdődött.

Makariosz köztársasági elnök palotája hatalmas

parkban fekszik. A kastély nagy fogadócsarnokában gyülekeztünk. Az érsek, a fényképekről jól ismert fekete ornátusában, hamarosan feltűnt a bejárati ajtóban. Az újságírók fényképezőgépei, villanólámpái dolgozni kezdtek. Makariosz mosolygva fogadta az újságírókat, s üdvözölte a sajtókonferencia résztvevőit.

A tanácskozó terem kicsinek bizonyult. Ezért az érsek a kastély parkjába invitálta az újságírókat, s itt egy nagy fa hús árnyékában másfél órán keresztül válaszolt a hozzá intézett kérdésekre. „...Ciprus a semlegesség híve.—mondotta többek kérdésére az elnök. A mi országunk barátságban és békés együttműködésben akar élni a világ valamennyi országával...” Az atommentes övezetek létesítéséről elhangzott kérdésre a következőket válaszolta: „Úgy gondolom, hogy az egész világot atommentes övezetté

kellene nyilvánítani.” A sajtókonferencia légköre igen szívélyes és barátságos volt. Befejezése után Makariosz barátságosan kezet szorított az öt körülvevő szovjet, francia, német, mali, japán, mexikói újságírókkal és sok sikert kívánt a világtalálkozó résztvevőinek.

Megvallom, Ciprus meleg éghajlatát nehezen bírtam. Ezért nem is vettem részt a sajtókonferencia utáni kiránduláson. Az egyik autóbussz — néhány újságíróval együtt — egy óra alatt visszarepített a famagusztai kikötőben horgonyzó Litva hajóhoz. A hajó hús kabinjának kellemes fekhelyén sajnos csak a szép kiállítású idegenforgalmi kiadványokból ismerkedtem a szigetet többi városával, nevezetesen emlékeivel.

Másnap reggel, amikor felébredtem, hajónk már messze maga mögött hagyta a kikötőt.

M. G.

Kyrenia festői nyaralóhely

A salamis gimnázium romjai

Úttörővasutasok

is —

turisták is

Ki ne ismerné a Budai hegyek üde színfoltját, a piros vagonos úttörővasutat, amely télen, nyáron ezernyi turistát szállít a sisánchoz, vagy a nyári naptól védő lombok alá. De vajon ismerjük-e a kis emberkéket, akik szalutálva, felnőttes komolysággal indítják a turistákkal telt szerelvényt.

Hétszáz gyerek és száz felnőtt látja el a szolgálatot az Úttörő-vasútnál és csaknem valamennyien turisták is.

A csapatnak jólműködő turistaszakköre van. De a szakmai kiképzéshez is hozzátartozik a turisztika. A szolgálati ismeretek füzetében, a váltók kezelésének szabályai mellett részletes ismertetőt olvashatunk a Budai hegyekről, és megismerkedünk a tájoló használatával is. A kis úttörő vasutasok lelkes imádói a természetnek.

A Hámán Kató nevét viselő úttörő vasutas csapat programjában jelentős szerepet tölt be a túra, a kirándulás. November hetedikén háromszáz pajtás járta a budai hegyeket, hogy a titkos parancsok alapján feljeljék a lombok között megbúvó állomásokat.

A téli vakációban minden órának túra szerepel a programjában. Ezekben a napokban felkeresik Mátra-szentlászlót, Gézaházát, Kőszeget, Sopront, a Bükköt és más tájakat. A túrák gazdag programot tartalmaznak. Az órsvezetők — mind képzett túravezetők — gondosan felkészülnek, hogy a sok kíváncsi kérdésre választ tudjanak adni.

Nyáron a csillebérci táborban gazdag ismereteket szereznek a gyerekek. Megtanulják az erdei romantikus élet ezernyi örömét. Sátrat verni, főzni, tájékozódni a terepen. Az úttörővasutasok előtt ezek már jól ismert feladatok.

Vasárnap sílécek, ródlik százait viszi a piros vasút a hegyekbe. És a kis vasutasok jó túrát kívánva indítják a szerelvényeket.

A szabad vasárnapokon pedig az ő szánkójuk, sílécük siklik a havon.

S. Gy.

FÉNYKÉPEZŐ
GÉPEZZEN!

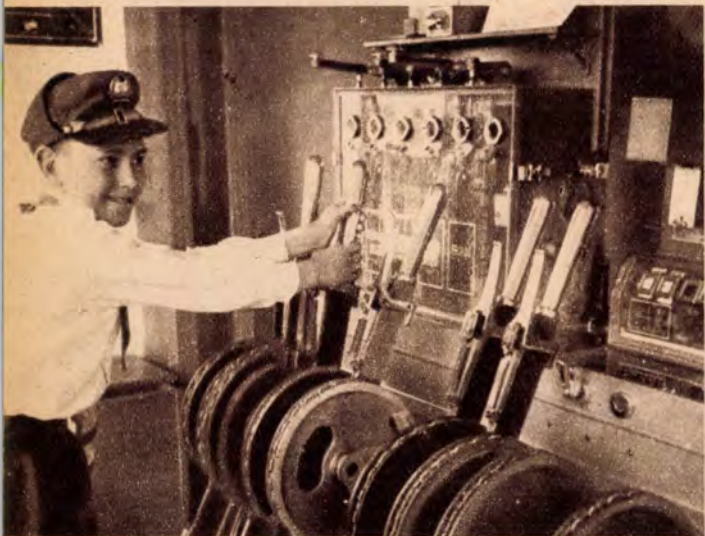
KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG
ÉLMÉNYEIT.
VÁSÁROLJON

FÉNYKÉPEZŐ-
GÉPET!

MINDEN 1000
FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP
OTP HITELLEVELRE
KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT

BOLTOKBAN

A PROFESSZOR CSALÁDI KÉK-TÚRÁN

Salamin professzorral, az Építőipari Műszaki Egyetem tanszékvezetőjével a korareggeli órákban a Gellért-fürdőben szoktam találkozni. Aligha hinné az ember, hogy 7 gyermek atyja. Nos, abból a 7 gyermekből most hárommal járta végig — családi vállalkozásként — a Kék-túrát és ez a három gyermek — leány!

Megragadtuk hát egy jósvafői kirándulás alkalmát, hogy Salamin professzorral a nem mindennapi sportteljesítmény előzményeiről, érdekesebb részleteiről elbeszélgesünk — amiről röviden még a TV is beszámolt.

— A Kék-túrát több, mint 230-ad magammal abszolváltam, s a kivételes helyzetet valóban csak az jelentette, hogy három lányom társaságában, valósággal „kötelékben” értem el ezt a teljesítményt... Nálam nemcsak a gellértbeli úszás rendszeresen üzött sport, hanem a turisztika is. Már diákkoromban is szenvedélyes kiránduló és hegyászó voltam, s ebben nálam máig sincs változás. Vasárnap hátizsákkal a vállunkon nyakunkba vesszük a budai hegyeket, vagy a távolabbi vidéket; s a hét gyerek közül mindig akad néhány, aki más halaszthatatlan kötelezettség híján csatlakozik a túrához. Feleségem persze szintén lelkes természetbarát, s ő is legtöbbször felzárkózik a „csapat”-hoz.

Egyppár érdekesebb túra-epizódról, élményről szeretnénk valamit hallani Salamin professzortól.

— Bizony, sok kedves jelenet adódott a hosszú hónapokig tartó túrázások során — mondja nevetve. — Az egyik mátrai faluban például egy harminc év körüli „bennszülöttel” beszélgettem, aki megkérdezte: „Maguk erre a magas csúcsra fel akarnak mászni?” „Fel bizony!” — feleltem. „No, valami nem stimmelhet maguknál!” — morgott a bennszülött — „én már harminc éve lakom az aljában, de még sosem másztam fel oda!” (Emlékeztetem itt Salamin professzort: hasonlóan kicsit ez a történet ama nem ritka Balaton-parti lakos esetéhez, aki meglelt kora ellenére még sosem fürdött meg a Balaton vizében!)

De máris folytatja Salamin sporttárs: — Nos, a Kék-túra követelményeit körülbelül másfél év alatt sikerült „összevalogolni”. Bizony, a fáradságok ellenére is öröm visszaemlékezni a rengeteg szép természetélményre, melyet már legnagyobb részben az új Kék-túra útvonalon gyűjtöttünk. A legszebb emlékek éppen azok, amelyeknél a természet szépségeinek „nagy ára” volt — ke-

Salamin professzornak és a három leányának a November 7. túrán adták át a „Kék-túra” jelvényt

mény turisztikai teljesítménnyel kellett megfizetni érte...

Magyarország igazán szerencsés, mert igen gazdag természeti szépségekben — melyeket a nagyközönség nem is igen ismer. A mi hazai természeti szépségeink nagyrészt intímabb szépségek, melyeket igazán csak az igényesek, a rutinos és nyitottszívű természetjárók tudnak igazán értékelni... Így aztán csak sajnálni lehet, hogy nem többen hódolnak a turisztika sportjának és nem többen avatódnak be ezeknek a csodálatos természetélményeknek a titkába...

— Kedves vidékeim? — Nem csinálók titkot belőle, hogy kirándulásaim egyik legkedvesebb célpontja ma is az Aggteleki hegység szindús, barlangrendszerektől átszótt világa,

Jósvafő és környéke, a festői Tohonya völgyel, ahol a mi műgyetemi barlangkutató állomásunk tagjai maguk is egy jelentős — kb. 1 km hosszú — cseppkőbarlangot fedeztek fel, amelyet Vass Imréről, a lelkes barlangkutatóról neveztek el.

Olyan szép ez a vidék, hogy a festők számára bizvást pótolhatná a vadregényes nagybányai tájak egy részét...

— *S ha szabad kérdezni, van-e valami természetjárással kapcsolatos hobby-ja vagy gyűjtőszervevénye Salamin professzornak?*

— Egyetlen szenvedélyem, ami a szép természetélmények megőrkítésére szolgál: a fényképezés. Színes felvételek százait készítem útközben az érdekes tájrészletekről, jelenetekről, amelyek azután a borongós őszi-téli időkben is napsugarat visznek az emlékeimbe...

De beszélgetésünk nem volna teljes, ha a Salamin professzort túráján kísérő „három grácia!” egyikével nem egyeztetnénk a hallottak helyességét, nem hitelesítenénk mindazt, amit a „túrávezető” atya, Salamin professzor mondott.

— Ami igaz, az igaz — hangzik a felelet — a természetjárás nálunk családi sport... Már egészen kis korunk óta (— majdnem karonülőkörünk óta!) — résztveszünk a kisebb-nagyobb túrákon, nyári táborozásokon...

Ez azután átvezet az aktív sportoláshoz és többen a család fiatal tagjai közül remélik, hogy a versenyszerűen üzhető sportokban is viszik még valamire...

Búcsúzóban még arra kell gondolnom, hogy ime: Schafarzik professzornak, a műgyetemi kirándulások nagy szervezőjének példája nem volt hiábavaló, amit a tudományos geológiai kirándulások megszervezésével, kirándulókalauzának megírásával mutatott... Elérte, hogy a természetjárás nemcsak a laikus turisták, de a tudósok, egyetemi professzorok körében is népszerű lett...

Bauer Jenő dr.

**SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja**

a

**Sport-
könyvesbolt**

•
VIII., RÁKÓCZI ÚT 64

•
Tel.: 221-899

•
**Minden sportág
szakirodalmá
nagy választékban!**

Az esztergomi Bazilika látkepe

VÁRHEGYSZA

A behavazott Pilis legnyugatibb pereméről, a Vaskapu erdős magasából alátekintve, szinte a táj fölött lebegve tűnik fel Esztergom kupolája. „Midőn a basilicát e magasságban láttam magam előtt, a Sion emlékezetete fogott el, s a capitoliumi Jupiter temploma, s az atheni Pallasz Parthenona” — kiált fel lelkesen Kazinczy, amikor 1831-ben építése közben nézi meg a székesegyházat, s legszebben ma is az ő szemével láthatjuk az esztergomi Várhegy messzi tekintő díszét.

Az a huszonnégy sima-törzszű oszlopon nyugvó, félgömbalakú kupola a legrégibb magyar várost koronázza. A középkori Esztergom a magyar műveltség messzire fénylő központja volt századokon át. Az Árpád-kor építészeti kultúrája itt virágzik ki a legpompázatosabban. A Várhegy fennsíkjának északi fokán még Géza fejedelem emeli az első királyi lakhelyet, hogy III. Béla alatt megépüljön az a francia—román királyi palota, melynek maradványait 1934-ben kezdték kifejteni századok szemetje alól.

Második aranykora a középkor legvégén fénylett fel Esztergomra, amikor reneszánsz érsekei díszes

nagy építkezésekkel bővítik a várpalotát. A humanista Vitéz János idején, a XV. század derekán, az esztergomi érseki udvar gazdagsága és pompája szinte már túlragyogja a budai királyi rezidencia fényét. A Várhegy fennsíkjának közepén emelkedő, Szent István alapítású székesegyház mellett 1506-ban felépített Bakócz-kápolna ma is ékesen tanúskodik a reneszánsz érseki székhely nemes pompájáról, a feltárt régi vár pedig az Árpádok udvarának építészeti kultúrájáról.

A középkori magyar nagyhatalom a XVI. század folyamán a török csapásai alatt omlott össze, ekkor hűnyt ki Esztergom királyi fénye is. A bevonuló török katonaság már az első napon megsemmisítette a vár képzőművészeti remekeit. A szultán történetírója a székesegyház és a templomok feldúlását, festményeinek, szobrainak szétzúzását, megsemmisítését is megörökítette: „A magas méltóságú vezírek, a győzelmes udvar összes nagyjai és az egész hadsereg bemenvén a várba, a templomokban álló bálványokat ledöntötték, a fényes tükörhöz hasonló, különféle márványból faragott művészi bálványképeket a festményekkel együtt összetörték,

Bottyan kuruc generális

az arany és ezüst keresztet darabokra zúzták és összetiporták...”

Negyvennégy évvel a város török kézre jutása után, 1587-ben egy szemtanú, Reinhold von Lubenau még épségben látta a királyi palotát: „Magas kőlépcsőn mentünk fel — írja — gyönyörű nagy terembe értünk, melyben száz asztal is állhatott. Mennyezetét szép faragott és aranyozott rozetták díszítették. Köröskörül a falra festve az összes keresztény császárok és magyar királyok életnagyságú és díszes arcképei. De a törökök az arcképeket bemészelték úgy, hogy nem lehetett felismerni

öket..." 1591-ből Vratizlav báró, császári követ ad hírt, hogy még áll a márvánnyal kirakott kápolna, s az alabástrom oltár a Boldogasszony képével. Az egyesült keresztény seregek három év múlva, 1595-ben végül is bevették Esztergomot, de a hosszú ostrom alatt teljesen rommá lett a királyi palota, s a középkori templomok még meglévő maradványai.

A százados háborúskodások során jelentéktelen falavá süllyed Esztergom. A kicsorbult várfalak köré nyomorúságos vályogviskók települtek, lakossága néhány százra csökken. Aztán csendes évtizedek hosszú sora múlik el fölötte nyomtalanul. Földészei szőlőt, bort, gyümölcsöt termelnek, céhekbe tömörült kézművesei egyszerű árucikkkel látják el a Kisalföld meg a Pilis falvait. 1820-ban visszaköltözik falai közé a török elől Nagyszombatba menekült érsekiség, szerzetesrendek települnek meg, s Esztergom mihamar az ország legjellegzetesebb papi városa lesz. A primási palotából áradó konzervatív szellem útját állja iparosodásának, hivatalnok- és iskolavárossá merevedik, csaknem napjainkig megáll benne az élet árama. De kövei mindig hangosan beszéltek, s a múlt jelenvalósága fejlethetetlen hangulatot varázsol körénk, ha megállunk a vár viharvert ör-

tornya alatt, vagy Vak Bottyán kuruc generális arkádós palotája, a legszebb magyar lábasház előtt.

Ezekért az ódon kövekért, a tömzsi román oszlopfejekért, a lombard fonatú pillérekért, a gótikus kapuívékért, a középkori freskótöredékekért, a Keresztény Múzeum és a Kincstár Európa-szerzete színtartott kincseiért keressük fel zarándokmódra újra meg újra Esztergomot, s a bástyafal omladékáért, amely alatt halálát vette vitézül Balassi Bálint. A Keresztény Múzeum a legnagyobb magyar vidéki gyűjtemény. Különösen gazdag korai magyar, olasz és németalföldi festményekben, gobelinekben és ötvösművekben.

Mi maradt meg annyi ostrom, csata, istencsapás után a sokat próbált városban? Várának falai jórészt ma is a XIV. és XV. századbéli formájukban állanak, de középkori épületeiből csak töredékek maradtak ránk. Az 1594. évi ostromkor összeomlott és földdel betemetett koraközépkori királyi palota egyes részeit magyaránú ásátások során feltárták. A helyreállított trónterem, királyi kápolna és néhány palotaszoba falainak, oszlopainak, párkányainak és tartóbordáinak finoman faragott díszei és falfestményei a gótikába hajló román építő- és díszítőművészetnek páratlanul értékes emlékei. Az épen ránkmaradt vörösmárvány Bakócz-kápolna, fehér carrarai márványból készült oltárával a magyar reneszánsz legbecselesebb műremeke. Egyébként a másfél százados török—magyar háborúskodás teljesen eltörölte Esztergom középkori városképét; csendes utcácskáit ma a XVIII—XIX. századbéli barokk, rokokó és biedermeier házak sze-

A Tamás hegy délnyugati oldalán helyreállított várfal

gélyezik, s az Arpád-kori háromajtós bazilika helyéről az alig száz évvel ezelőtt épült klasszicista székesegyház tekint a Dunára. Előhegyi házának kertjéből így látja ezt a városképet Babits Mihály:

Rossz föld, de megterem itt
legalább a csend
virága, nyugtató lótuuszom,
s odalent
kertem az egész táj, hol
óriás csiga
kétszarvú dómjával a bölcs
bazilika...

A legújabb vonásokat az ország nagyarányú iparosítása festi a város arculatára: gyárak, üzemek épülnek a templomok és a palotácskák köré, hogy Esztergom se maradjon kívül az élet egyre gyorsuló áramán. Az utóbbi évtizedben jelentős gépipari és finommechanikai központtá nőtt az ősi Strigonium. A Szerzőgépgyár és a Műszeripari Művek a város két legnagyobb üzeme, de az

építőanyagipar is széleskörű munkalehetőséget ad. A város huszonötezer főnyi lakosságának negyvenöt százaléka ma már az iparból él, s Esztergom fokozatosan a dorogi bányás- és iparvidék gazdasági központjává válik. Jó példát mutat arra, hogy egy történelmi kisváros miként illeszkedhet bele korszerűen egyre erősebben iparosuló környezetébe.

Műemlékei, múkincsei révén Esztergom kulturális jelentősége országos viszonylatban is figyelemre méltó, erdős-hegyes tája, dunai és termálvizes fürdője révén kiránduló központ, ennek ellenére is csak átmenő-idegenforgalma van, mivel egyetlen, kis befogadóképességű szállodája nem alkalmas jelentősebb vendégforgalom lebonyolítására. A széleskörű külföldi érdeklődés, s a belöldi igények rohamos növekedése egyaránt indokoltá teszi, hogy Esztergom távlati terve az üdülővárosi jellegű erőteljesen kibontakoztassa.

Antalfy Gyula

Az 1770-ben épült Sándor-ház barokk kapuja

Tájrészlet az esztergomi hegyekből

**A VERSENYEKEN VALÓ RÉSZVÉTEL
ÉS RENDEZÉS SZABÁLYOZÁSA**

1. A természetbarát szakosztályok az alábbiak szerint nevezhetnek a fenti versenyekre:

a) Országos versenyeken részt vehet a MTSZ-hez tartozó bármely szakosztály az I. osztályú versenyen. A többi kategóriában a táblázatban feltüntetett tájegységek, illetve területek (megyék, Bp.) szakosztályai nevezhetnek. A rendező szervezetek csak a meghatározott tájegységről (területről) fogadhatják el a nevezéseket.

b) Tájegységek:
Dunántúli versenyeken részt vehetnek az összes kizárólag Dunántúlon elterülő megyék szakosztályai.

Középmagyarországi versenyeken részt vehetnek Budapest és Pest megye, valamint Fejér és Komárom megye szakosztályai.

Keletmagyarországi versenyeken részt vehetnek a kizárólag Kelet-Magyarországon elterülő megyék szakosztályai.

c) A területi versenyeken csak a megyei, illetve budapesti szövetségek hatáskörébe tartozó szakosztályok vehetnek részt.

A naptárban szereplő versenyeket a megnevezett tájegységben (a megyei, területi versenyeket a megyében vagy annak közvetlen közelében) kell megrendezni.

2. A versenykiírások a sportnaplótól eltérő adatokat (a rendező szervezet neve, címe, a verseny osztálya, tájegysége, a csapatok létszáma és összetétele, a napszak stb. tekintetében) nem tartalmazhatnak. Az illetékes területi szövetségek engedélyt adhatnak a kategóriák számának növelésére, kizárólag a megyei csapatok részvétele tekintetében.

3. A sportnaptárban szereplő versenyeket minősítő versenyként kell megrendezni. Egyéb területi versenyeket csak az esetben tekintik minősítő versenynek az MTSZ, ha a rendező szervezet a Verseny Szab. 2. 71. pontjában előírt szabályokat megtartja.

4. RÖVIDÍTÉSEK

FFB — felnőtt férfi 36 évtől.
FFA — felnőtt női 19–35 év.
FNA — felnőtt női 19–30 év.
IF — ifjúsági férfi 16–18 év.
IN — ifjúsági női 16–18 év.
SF — serdülő fiú 14–15 év.
SL — serdülő lány 14–15 év.
ntk. — nemzetközi verseny.
év. — emlékerseny.
é. — éjszaka.
én. — éjfélnappali.
ahol nincs megjelölve az nappali verseny.

5. Azok a szakosztályok, amelyek részt kívánnak venni a versenyeken és négy héttel a verseny előtt nem kapták meg a versenykiírást, kérjenek versenykiírást a naptárban megadott címekről. Gondoskodjanak a szakosztályok arról, hogy versenyzőik természetjáró igazolványába az illetékes területi szövetség a rajtengedélyt bevezesse és rendelkezzenek a kötelező orvosi igazolással is. Az „országos” versenyek kiírásai az MTSZ Híradójában megjelennek, ezekről külön versenykiírást a rendező szervezetek nem küldenek ki. (Minden szakosztálynak érdeke, hogy a Híradót több példányban megrendelje.)

6. 1965. évben az FFA, I. osztályú országos kupaversenyekre csak azok a személyek nevezhetők, illetve indíthatók, akik legálább III. osztályú versenyzői minősítéssel rendelkeznek.

7. Az I. osztályú országos versenyek közül a válogatott keret ellenőrző versenyein csak azok a

Időpont	A verseny neve és rendezője	Osztály, tájegység, kategória, létszám, napszak				
		I. o. országos	II. o. tájegységi			III. o. megyei, területi
			Kelet-m.	Közép-m.	D-túli	
III. 28.	„TANÁCSKÖZTÁRSASÁG” ev. ntk. Nógrád m-i T. Szövetség Sálgótarján, Megyei Tanács, TS.	FFA 4×1 FNA 2×1	FFA 1×2 FNA 1×2 IF 1×2			FFA 1×2 SF 1×3 SL 1×3 Nógrád m.
	„PETŐFI SÁNDOR” ev. Bp.-i Petőfi SC. Bp., VIII., Puskin u. 4.			IF 2×1 IN 2×1		IF 1×2 Budapest
IV. 4.	„FELSZABADULÁSI” ev. Bp.-i T. Szövetség Bp., V., Váci u. 62.	FFA 4×1 FNA 3×1	FFA 1×2 FNA 1×2 IF 1×2			FFA 1×2 SF 1×2 Budapest
IV. 25.	„URISICH MIKLÓS” ev. ntk. Vas m-i T. Szövetség Dr. Varasdy Sándor Szombathely, Lenin u. 19.	FFA 4×1 FNA 2×1			FFB 2×1 FFA 2×1 FNA 2×1 IF 1×2	
V. 2.	„VASUTAS KUPA” „CSÍK JUDIT” ev. ntk. BMSC Dr. Vízkelety László Bp., X., Óhegy u. 21/a.	FFA 3×1 FFB 1×1 FNA 2×1	FFA 2×1 IF 2×1 IN 2×1			FFA 2×1 IF 1×2 SF 1×2 SL 1×2
	„BÜKKI KUPA” Miskolci V. T. Szöv. Miskolc, Dayka G. u. 9.		FFA 1×2 FNA 1×2			IF 1×2 IN 1×2 Borsod m.
V. 9.	„MÁJUS 1” ev. Bp. Vörös Meteor SC Harák Magda Bp., IX., Erkel u. 4.	FFA 4×1 FNA 3×1	FFA 1×2 IF 1×2	FFA 1×2 IF 1×2		
V. 16.	„METEOR KUPA” Pécsi Vörös Meteor Jilly Csaba Pécs, Korvin O. u. 3				FFA 3×1 FNA 1×2	IF 1×3 Baranya m.
	„SZAKSZERVEZETI KUPA” Hajdú-Bihar m-i T. Szöv. Debrecen, Simonffy u. 1/c.		FFA 1×2 FNA 1×2			IF 1×2 IN 1×2 Hajdu m.
V. 23.	„KOMLÓ KUPA” Komlói Bányász SK Szabó József Komló, Fürst S. u. 3				FFA 1×3 FNA 1×3	IF 1×3 Baranya m.
V. 30.	„MAZURA KÁROLY” ev. Ózdi Kohász SE Mazura Alajos Ózd, Sportiroda	FFA 2×16 FNA 2×1	FFA 1×2 IF 2×2			
	„BAKONY KUPA” Veszprémi Haladás SC Hodossy Lajos, Veszprém, Schönherz Z. u. 12				FFA 3×1 FNA 2×1	IF 1×2
VI. 6.	„MÁTRA KUPA” Mátra Klub Magyarai István Gyöngyös, Kórház	FFA 2×1	FFA 1×2 FNA 1×2 IF 1×2	FFA 1×2 FNA 1×2 IF 1×2		
VI. 13.	„FÖLDES FERENC” ev. Bp. Pedagógus SK Jávoroka Péter Bp., XIV., Thököly u. 142.	FFA 3×1 FFB 1×1 FNA 3×1		FFA 3×1 IF 3×1 IN 3×1	FFA 3×1 IF 3×1 IN 3×1	SF 1×2
	„SZABOLCS KUPA” Szabolcs-Szatmár m-i T. Szöv. Nyiregyháza, Rákóczi u. 1.		FFA 1×2 FNA 1×2			IF 1×2 IN 1×2 Szabolcs m.
VI. 20.	„BÖRZSÖNY KUPA” Vasas Szakszervezet SK Természetbarát Szakosztály Bp., VIII., Koltói u. 5–7.	FFA 3×1 FNA 2×1		FFA 2×1 FNA 2×1 IF 1×2 IN 1×2		
	„BÉLKÓ KUPA” Bélapátfalvi Építők SC Bajzathl Oszkár Bélapátfalva, Cementgyár		FFA 1×2 FNA 1×2 IF 1×2	FFA 1×2 FNA 1×2 IF 1×2		
VI. 27.	„MECSEK KUPA” Baranya m-i T. Szöv. Muskát Ede Pécs, Marosvásárhely u. 7.	FFA 2×16			FFA 2×2 FNA 1×2 IF 1×2	
VII. 4.	„GYENES GYÖRGY” ev. Mmagyaróvári J. T. Szöv. Dr. Munka István Minovár, Határőr u. 2.	FFA 3×1		FFA 3×1 FNA 3×1 IF 3×1	FFA 3×1 FNA 3×1 IF 3×1	FFA 1×2 Győr-Sopron m.
VII. 4.	„ASZTALOS JÁNOS” ev. Debreceni EAC Török István Debrecen, Lugossy u. 4.		FFA 1×26 FNA 1×2 IF 1×2			

személyek indíthatók, akik legálább II. osztályú minősítéssel rendelkeznek.

8. Az MTSZ 1966. évtől az alábbi szabálybevezetéset tervezte: az országos és tájegységi kupa verse-

nyeken a rendező szervezetek csak azoknak a szakosztályoknak a nevezését fogadhatják el, amelyek az előző (tehát 1965) évben a saját területi, megyei szövetségük bajnokságában szerepeltek.

Az MTSZ
Országos
Túranaptára

Idő-pont	A verseny neve és rendezője	Osztály, tájegység, kategória, létszám, napszak				
		I. o. országos	II. o. tájegységi			III. o. megyei, területi
			Kelet-m.	Közép-m.	D-téli	
VII. 11.	„DOBÓ ISTVÁN” ev. Heves m-i T. Szövetség Eger, Kossuth L. u 9.	FFA 3×16	FFA 2×1 FFB 1×2 FNA 2×1 IF 2×1	FFA 2×1 FFB 1×2 FNA 2×1 IF 2×1		
VII. 18.	„SOPRONI KUPA” Sopron Városi T. Szöv. Horváth Ferenc Sopron, Ógabona tér 8.	FNA 3×1			FFA 2×2 FNA 1×2 IF 1×2	
	„ALFÖLDI KUPA” Hajdú-Bihar m-i T. Szöv. Debrecen, Simonffy u 1/c	FFA 2×16 FFB 1×16	FFA 1×2 FNA 1×2			IF 1×2 IN 1×2 Hajdú-B. m.
VII. 25.	„HERMAN OTTÓ” ev. Miskolci V. T. Szöv. Miskolc, Dayka G. u 9.	FFA 2×1 FNA 2×1	FFA 1×2 FNA 1×2			
VIII. 1.	„BORSOS RÓZSI” ev Újpesti Dózsa SC. Balla Sándor Bp., III., Hévízi u 5/b.			FFA 2×1 FNA 2×1		
	„SZEGED KUPA” Csongrád m-i T. Szöv. Tóth Imre Szeged, Széchenyi tér 9.		FFA 2×16 FNA 2×1 IF 2×1			
VIII. 8.	„RÓZSA FERENC” ev. Typográfia TE Halmi Ferenc Bp., VI., Dessewffy u 39.			FFA 1×2 IF 1×2		
VIII. 15.	„EÖTVÖS LORÁND” ev. BEAC Tájékoztatói és Természetjáró Szó. Holba Ágnes Bp., VI. Eötvös u 47.	FFA 4×1 FFB 1×16 FNA 4×1		FFA 3×1 IF 3×1 IN 3×1		
VIII. 20.	„NEMZETKÖZI BALATON KUPA” MTSZ Bp., V., Rosenberg hp. u 1.	Meghívott nemzeti válogatottak: FFA és FNA 3×1				
	„KESZTHELYI KUPA” ntk „BALATONI KUPA” Veszprém m-i T. Szöv. Czibók István, Veszprém Vörösmarty tér 1.			FFA I. 3×1 FNA I. 3×1 FFA II. 1×2 FNA II. 1×2 IF II. 1×2		
VIII. 21.	„NEMZETKÖZI STAFÉTA” ntk. MTSZ Budapest, V., Rosenberg hp. u. 1.	Nemzeti válogatottak és hazai klubcsapatok FFA I. 3×1 FNA I. 3×1				
VIII. 29.	„HONVÉD KUPA” „ZRÍNYI ILONA” ev. ntk. BP-i Honvéd SC Réthy Sándor szds. Bp., XIII., Dózsa György út 53.	FFA 3×1 FNA 2×1		FFA 2×1 FNA 2×1 IF 2×1 IN 2×1		
X. 24.	„BUDAPEST IFJÚSÁG KUPA” Bp-i T. Szövetség Bp., Váci u. 62.			IF 2×1 IN 1×2	SF 1×2 SL 1×2 Budapest	
X. 31.	„VÖRÖSMARTY KUPA” Vörösmarty SK, Kempelen Imre Bp., VIII., Makaranko u. 11.	FFA 3×1		FFA 3×1 FNA 2×1 IF 3×1 IN 2×1	SF 1×2 Budapest	
	„JÓSA ANDRÁS” ev. Szabolcs-Szatmár m-i T. Szöv. Nyiregyháza, Rákóczi u. 1.		FFA 1×2 FNA 1×2		IF 1×2 IN 1×2 Szabolcsm.	
XI. 7.	„NOVEMBER 7” ev. ntk. Bp-i Spartacus SC Szondy Ferenc Bp., Lenin krt. 104.	FFA 3×1 FNA 2×1		FFA 1×26 IF 1×2 IN 1×2		
	„NOVEMBER 7” ev. DVTK Természetjáró Szó. Miskolc II., Stadion		FFA 1×26 FNA 1×2		IF 1×2 IN 1×2 Borsod m.	
XI. 14.	„KILIÁN GYÖRGY” ev. MARC Tájékoztatói Szó. Bp., XI., Budafoki u 4-6.	FFA 4×16n FFB 1×16 FNA 2×1		FFA 1×2 IF 2×1	FFA 1×2 IF 2×1	IF 1×2

Síturázók országos találkozója I. 9-10. Dobogókő.

Felszabadulási emléktúra IV. 11. Vöröskő

Motoros túrák:

- IV. 11. Vöröskő
- IV. 25. Váchartyán
- V. 16. Tóvároskert
- VI. 6. Parád
- VI. 20. Zsámbék
- VII. 4. Pannonhalma-Bakony
- VII. 11. Szekefehérvár-Vértés
- VIII. 1. Szege-Maros tork.
- VIII. 20-22. Balaton
- IX. 19. Motoros találkozó és tájékoztatói verseny, Kijelölt hely
- X. 10. Bakony

Autós túrák:

- IV. 11. Vöröskő
- IV. 25-X. 17. Kij. hely
- IV. 25. Kemence-Nagyvölgy
- V. 23. Pécs-Abaliget
- V. 30. Vértés-Szekefehérvár
- VI. 13. Pannonhalma-Bakony
- VI. 27. Tóvároskert-Vértés
- VII. 11. Nagyvázsony-B.-felv.
- VII. 25. Sóstó-Mátra
- VIII. 20-22. Keszthely-B.-felv.
- IX. 19. Autós találkozó és tájékoztatói verseny, Kij. hely
- X. 17. Kács-fürdő

Országos Hegymászó táborozás

V. 1. Kij. hely

Cseretúrávezetők túrája

V. 1-2. Kij. hely

Király Albert emléktúra (Rég. természetbarátok találkozója)

V. 8. Kevélynyereg

Barlangkutatók és túrázóknak találkozója VI. 19-20. Bakony

Országos kerékpáros találkozó és csallagtúra VIII. 6-8. Szeged-MÁrtély

Országos táborozás

VIII. 15-22. Balaton

Nemzetközi Dunatúrához csatlakozó vizeitúrák VII-VIII. Duna

Vízi-nyolcas-túra a Dunán

VII-VIII. Duna

Balaton vizeitúra VIII. Balaton

„Hegymászók Emlékére” túra és táborozás IX. 26. Pilis-Vaskapu

November 7. emléktúra

XI. 7. Pílisnyereg

Országos hegymászó találkozó

XI. 21. Ságvári th.

Országos részvételű mozgalmak:

- Kék-túra útvonal bejárása
- Kerékpáros útvonal bejárása
- Dunántúli Vízi Nagykőr
- Vörös Hadsereg nyomán
- Si jelvénytulajdonosok túrák

ORSZÁGOS BAJNOKSÁGOK:

- a) Felnőtt férfi egyéni-csapatbajnokság
 - I. forduló IX. 26.
 - II. forduló X. 10.
 - III-IV. forduló X. 24.
- b) Megyei felnőtt férfi bajnoksapatok osztályozója X. 30-31.
- c) Felnőtt női egyéni-csapatbajnokság X. 24.
- d) Ifjúsági férfi és női egyéni-csapatbajnokság X. 10.
- e) Egyetem és főiskolai férfi-női egyéni-csb. V. 2-3.
- f) Tanuló csapatbajnokság V. 23.

TERÜLETI BAJNOKSÁGOK:

Budapesti	V. 16. V. 23.	X. 3. X. 10.	Komárom m.	IX. 12. IX. 19.	—
Baranya m.	IV. 4. IX. 19.	X. 3.	Nógrád m.	IX. 12. IX. 19.	X. 10.
Borsod m.	IX. 12. IX. 26.	—	Pest m.	IX. 12. IX. 26.	—
Bács-Kiskun m.	V. 2. IX. 12.	IX. 26.	Somogy m.	V. 16. IX. 26.	—
Békés m.	IV. 27. V. 18.	—	Szabolcs m.	IX. 12. IX. 26.	—
Csongrád m.	VI. 6. IX. 19.	IX. 26. X. 3.	Szolnok m.	IV. 2. V. 16. VII. 4.	—
Fejér m.	IX. 12. IX. 19.	—	Tolna m.	—	—
Győr-Sopron m.	IX. 5. IX. 19.	X. 3.	Vas m.	IX. 5. IX. 19.	X. 3.
Hajdú-Bihar m.	IX. 12. IX. 26.	—	Veszprém m.	IX. 5. IX. 19.	X. 3.
Heves m.	IX. 5. IX. 19.	—	Zala m.	V. 16. IX. 12.	—

Gyalog a Dunától a Tiszáig II

Barnultak, hullottak már a diófák levelei, mikor a szép fasoros úton elindultunk a *kunfehértói vasút-állomásról*.

A táj olyan, mintha sok apró képből rakták volna össze. Egy erdőfolt, egy szőlő, egy kukoricás, egy liget; magányos tanyák, festői zugokban; erdészház

nehezebb kijönni. Az „ember” nem volt otthon, a fiatalasszony nem bírt a megkötetlen *kutyákkal*. Végülis egy-egy botot nyomott a kezünkbe, védjük magunkat ahogy tudjuk. Így azután háttal mentünk ki a bekerítetlen tanya-udvarról.

Pusztamérges korántsem

lakmagasságig elarasztotta homokkal a szél. *Vedres István*, esküdt földmérő kezdeményezte a terület beerdősítését. 1829-ben vette kezdetét. Vedrest méltán nevezik a szegedi erdők atyjának.

Mintegy két óra hosszat gyalogolunk a szép erdőben. A tulsó végén Ruzsát

érjük. Újonnan telepített község, szép házakkal, cukrászdával, modern tanácsépülettel. A VB-titkárnál szálltunk meg éjszakára.

Másnap utunk a *szegedi tanyavilágon* visz keresztül. Nagyszerű látvány a paprikafüzérekkel csaknem elborított tanyák hosszú sora. A kisvasút vonalát követjük, *Kisvánszékig*. Innen már csak néhány kilométer a kiskundorozsmai szikós tónál épült *turistaház*.

A nappali út egyformaságáért bőven kárpótolt az este. Órák hosszat ültünk az enyhe őszi estében a tornácán. A ház üres volt, csak ketten voltunk szállóvendégek. Ültünk a korán beállott sötétben. A szél átsuhant a fák között. Zúgott, mesélt a tó nádas és a tóparti erdő... Az artézi kút lassú csobogással buzogtatta vizét. A távolból estéli harangszó hallatszott. Mindez nem zavarta, csak ünnepélyesebbé tette a csendet...

Erdészház a pusztamérgesi erdőben

az erdőszélen, tanyai iskola a domb alján, öreg szélmalom a domb tetején... A szélmalomnál mondták: „*Erre még turisták nem jártak soha!*”

Balotaszálláson „olajkutató mérnökök” címen rendelt részünkre éjszakai szállást a tanács. Hiába bizonygattuk házigazdáinknak, hogy mi „passzióból” gyalogolunk, sehogysem értették. Főképpen azt nem, hogy ingyen csináljuk.

Másnap reggel *Pusztamérges* felé vettük utunkat. A táj elemei ugyanazok, de nagyobb méretekben: szőlőfoltok helyett kiterjedt szőlőgazdaságok, erdőfoltok helyett nagyobb összefüggő területek. — A nyárias jellegű zivatar útközben bevert egy tanyára. Nem volt könnyű bemenni; de még

puszta, hanem egy szép nagy falu. Csongrád megyében. Híres a boráról. A tulsó végén van a szegedi keskenynyomközű vasút végállomása. A vonal 44 km hosszú. Az utolsó 7 km-es szakaszán erdők között halad. Mi is a *Mérgesi erdőnek* vesszük utunkat. Ez is homokbuckaerdő, de más jellegű, mint a Csalai. Itt a jellemző fajokon kívül tölgyek, bükkök is vannak. Az állomány tömöttebb, zártabb. Nyiladékok szelik keresztül széltében-hosszában. Egyik szép pontján fekszik a *mérgesi erdészház*.

Valamikor ez a terület *sivár homok*, ún. „sivány” volt. A szél hozta-vitte a homokot. Az 1700-as évek végén még előfordult, hogy Kistelek szélső utcáját ab-

A kiskundorozsmai szélmalom

És elkövetkezett az utolsó nap. Tele látivalóval.

Kora délelőtt *Kiskundorozsmán* kopogtak bakancsaink. Megnéztük a nemrég helyreállított híres, megénekelt szélmalmot.

Azután a *szegedi Fehértó* felé vettük utunkat. A hatalmas tavat keresztül-kasul szelik a halgazdaság töltései. Nagy élmény volt ezeken végigsétálni. Jó messze bent a tóban, a töltéshez tapadó virágos, fás szigeten áll a vadászház. Itt találkoztunk *dr. Beretzky Péter* főorvossal, a *Fehértó* régi kiváló ismerőjével. Évtizedeken át küzdött a tó védelméért. A *Korom szigetén* és még két kisebbben ezrével költenek a *dankasirályok*. Ezek a részek ma már *védelem alatt állanak*.

A *befejező élmény a Tiszával való találkozás volt*.

Ültünk a parton és meghatottan néztük csendesen ballagó habjait. Előttünk a víz, mögöttünk a hosszú út...

Szép volt? — Kérdezték tőlünk sokan. Igen, szép volt, nagyon szép volt. Szép volt, mert honismeretünk bővült, új tájakat, új embereket ismertünk meg. Szép volt, mert természet-szemléletünk feloldódott megköthetőségéből, s a természeti szépségekről alkotott fogalmkörünkbe bevonult az ártéri erdő, a homokbuckaerdő, a turján és a szikes tavak világa is...

Nem először jártunk Szegeden, nem először láttuk a Tiszát. De soha még a Tiszát ilyen szépnek nem láltuk. Mert akkor csak vonaton vagy autón jöttünk. De most hosszú, küzdelmes gyalogút állt mögöttünk. És a hosszú úton megismertük a folyó környezetét is, melyet vízával öntöz, melynek partjaihoz simul.

Szép volt ez az alföldi vándorlás? — Nagyon szép volt! Mivel bizonyíthatnánk jobban, mint hogy rövidesen ismét útra kelünk. Folytatjuk tovább az utat a Tisza, a Körös, a Berettyó mentén. Gyalogosan. Mert látni, csak gyalog lehet.

Írta: Pápa Miklós dr.

Rajzolta: Miklós László dr.

KESZTHELY HATÁRÁNAK SŰRŰ ERDEJÉBEN

Arend, a fiatal német filozopter már másodszer sűrűgönyzött haza Frankfurtba, s kért szabadságot; egyelőre nem akar hazamenni. Megejtette a Balaton-környék várása, belefeledkezett a halavány opál-színekbe, a pezsegő újborba, a kúpos váromokba, Tapolca tavába, s mert egyre újabb szenzációkra vágyott, fogta magát, s mellém ugrott az autóbuszba, a láthatáron kékellő vastag erdők között még nem járt. Kíváncsi, közölte, a „készhéji herceg” hajdani rengetegére, amit térképen szemelt ki magának tegnap. Jöhessen velem. Tessék. Nem enyém az erdő, viszont nem is a hercegé, elférünk benne.

A Szépkilátónál szállunk ki, Győrök előtt, ahol az erdő csaknem az országútig nyúlik, s ahol nincs olyan szaka a napnak, hogy ne álldo-gálna egy-két gyönyörkődő. Éles, koratéli napunk van véletlenül, Arendet úgy kell elhúznom a padtól, különben itt maradna. Ma tölgy-erdő és mély völgy a feladat, nem a tó.

S már vágunk is be az első völgyön, a Balaton-környék egyik legjobban, s legsűrűbben jelzett erdőrengetegébe; dicséretre méltón dolgoztak festékes csöb-reikkel e szakasz természetjárói Zalaszántó — Ederics — Győrök — Keszthely négy-szögében. Itt még egy kisdobos úttörő sem tévedne el, ha a *Petőhegyet*, a *Görbetetőt*, vagy a *büdösküti őrházat* kapná feladatul. Furcsa, hogy viszont a Sümeg, s Tapolca között zöldelő-barnálló rengetegnek, Kisbakonyi erdőnek egyáltalán nincs jelzett útja. No, majd egyszer éppen azért azt is kipróbáljuk, bóklászva egész Devecserig, föl!

Most azonban a magyar becsület is úgy kí-

vánja, hogy Arenddel ne tévesszünk utat.

Hát csak baktatunk lassan följebb a *Pap-hegy* oldalában, a *Már-vány-kőfejtő* meredekén, s az erdő tarkaságát élvezzük. Nem a színekre értvén — azok lassan el-koptak már, s fehérre uniformizálódnak —, hanem a fajták vegyesére. A tudós *Papp József*, a szigligeti arborétum jeles professzora magyarázta a minap lelkesen, hogy a *Rezihegyen* micsoda *ruscus* csodabogyó, örökzöld törpecserje díszlik, hogy van arra még ciklámen is, a büdösküti völgyben pedig egy csodálatos bükk, a *Ferenc József-emlékfa* és a *Csiderkútnál* is akad egy roppant koronájú.

Arend fáradhatatlan. Már a *Szobakó* tetejére

Arend, a Szobakón

sében — négy jel is összefut, pedig mellette éppen *Lóhegynek* mond a vadór egy kis halmot. Nos, akkor le csak a *Csiderkúthoz*, majd át a *zörgő avarban*, lombjullatott erdőben a piciny Vállus faluig —, hogy be tudott bújni két erdős hát közé! —, s mivel nyílt terepre nincs

maszott, Frankfurtban mutogatni akarja a képet. Kellemetlen lenne sível itt siklani le, bárha odalenn a völgy, meg a lejtős mező, a sok széles vágás, mély hóban eszményi sí-vándorlást kínál.

Menésben nem szűnünk. Mintha még a tél hava előtt az egész keszthelyi erdőségből vizsgáznunk akarnánk, egy sakkbajnok lázával sávozzuk, keresztezzük, harántoljuk a terepet, *Vállus* falu fölött a Szent Miklós kút táján még a lóugrással is megpróbálkozunk, hogy végre jel nélkül haladjunk. Nincs szerencsénk jel nélkül bodászni: a *Székletőn* — akár a me-

kedvünk kiszállni, e vad cikázást már csak megéheztetésünk miatt is a Pörkölt hegyeknél végeznők, de itt semmit sem látunk. Le sem merem fordítani Arendnek a Pörkölt hegyek nevét, mert még félreértené, s valami pörköltillatú turistaházat kívánna magának!

Turista legyen —, de legalábbis jólábú ember —, aki ezt a mai kaszabolást térképen utánunk csinálja. Nem volt más célunk a sok le-fölben, keresztül-kasulban, mint egy kiadós, egésznapos séta, jelezve, jelzetlenül, önmagunkat is vizsgáztatva: mikor, hol bukkannunk föl. De a Rezivárba már máskor megyünk. Eszünkbe se jutott az évés. Mennyit fog pótolni ma Arend... Le is ülünk az országút szé-lére, s e pillanatban autóbusz után pihe-günk... Előkerültünk.

Szombathy Viktor

UTAZNI, UTAZNI..

A Titanic tengerjáró az elsüllyedés előtti percekben

Régi hálókosci a Chicago—New-York között közlekedő vonaton

Utazni, új tájakat, más embereket, népeket megismerni, majdnem annyi, mint újra megszületni. Sok-sok emberben él az utazás vágya — és a múltban hány ember álmodozott hosszú utazásról, ki tudná megszámolni? Ha nem is Marco Polora gondolunk, az emberek tömegei 50, 70, vagy 100 évvel ezelőtt éppen úgy szerettek volna utazni, mint manapság. Csak-hogy akkor az utazás nem volt egyszerű dolog, százféle akadályba ütközött. Akadály volt mindenk előtt — az anyagiakon kívül — a közlekedési eszközök fejletlensége. Egy évszázaddal ezelőtt a közlekedés romantikus inkább volt, mint biztonságos.

Ez ma már egy kissé a mesék birodalmába tartozik. Ma, amikor 1963-ban hazánkból 572 380 honfitársunk kelt útra és 584 688 külföldi gyönyörködött legszebb tájainkban. A ki- és beutazók száma 1964 első 9 hónapjában az előző évi-

hez képest megkétszereződött. És milyen reménykeltő a jövő!

A századforduló előtt még „kötve” voltunk a vízhez és szárazföldre. Manapság? Az emberek már azon versenyeznek, hogy melyik az a repülőgéptípus, amely a legnagyobb sebességet és egyben a maximális kényelmet tudja biztosítani.

A Great Britain nevű, alig 2000 tonnás hajó volt az első „korszerű” fémből készült tengerjáró, amely már alkalmas volt 260 személy (!) szállítására. Ez a „bárka” Európa és

Észak-Amerika között közlekedett és akkor rekordnak számító 3 hét alatt szelte át az óceánt. Ma már viszont természetes — nem beszélve az utasszállító repülőgép gyorsaságáról —, hogy a 66 000 tonnás Queen Elizabeth ugyanezt a távolságot, több mint 3000 utassal, a legrosszabb esetben is 5 nap alatt teszi meg. A Great Britain korában eléggé kalandos volt az utazás és egyáltalán nem volt biztonságos. Gondoljunk csak az 1912-ben jéghegybe ütköző és néhány órával később elsüllyedő német Titanic tengerjáróra.

A már kényelmes Pullman-kocsikból, süppedő üléses autókból nehezen tudjuk elképzelni a postakocsi kényelmetlenségét. Az már szenzáció számba ment, amikor a Chicago és New York között közlekedő „Kerekeken futó palotá”-nak nevezett, mozdony vontatta szerelvény megindult. Tény viszont, hogy a vonat hálókoscsija már akkor elérte egyik-másik hazai turisztaszállónk színvonalát.

Nagyanőnk és apáink ifjúkorában a pénzen kívül elszántságot és türelmet is igényelt az utazás. Budapestről — mondjuk — Berlinbe utazni majdnem annyit jelentett, mint nekünk a 6-os villamos csúcsforgalmában, az egyik végállomástól a másikig eljutni.

L. Gy.

Akkor a postakocsi volt a leggyorsabb közlekedési eszköz

EGYÉVES A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT KLUB

Januárban lesz egy esztendője, hogy megnyitja a budapesti természetjárók központi klubja a Nyugati pályaudvar KISZ-helyiségében. Az első esztendőben a budapesti szakosztályok és szövetségek 1431 természetjárójuk felvételét kérték.

Az első esztendőben a klub filmvetítéseket, tudományos és továbbképző előadásokat, baráti találkozokat, és úgynevezett szabad klubesteket rendezett. Legnépszerűbbek a filmvetítések voltak. Kellensek voltak a baráti találkozók, és a szabad klubestek is, melyeken egyre több fiatal jelent meg. A fiatalok szervezése között a Budapesti Dózsa György SZÜVOSZ iskola áll az első helyen.

A programok között népszerűek a túrávezetők továbbképző előadásai.

Több vitastet is rendezünk, amelyek mozgalmunk alakulásáról tájékoztatják az aktívakat. December 10-én már tartottunk is egy ilyen vitastet, melyen Dr. Pápa Miklós úti-könyvét vitattuk meg.

Megállapíthatjuk az első év végén, hogy a klub beváltotta a reményeket és megfelelt céljának, de sok rejtett tartalmat lehet még abban kiaknázni. Csaplár József

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT KLUB

JANUÁR HAVI PROGRAMJA

- Jan. 4. hétfő
1. Természetjárás és sajtó. Előadó: Lantos László az Esti Hírlap belpolitikai rovatvezetője.
2. Ledács Kiss Aladár, turista festőművész kiállítása. Vita a turista festészetéről.
- Jan. 7. csüt.
1. Szakosztályaink élete kisfilmen. 4. előadás. Adriatúra. A BHG természetbarát szakosztály színes, hangosított kisfilmje. Készítették: Balázs Sándor, Balázs József és dr. Neszmélyi Rezső.
- Jan. 11. hétfő
Filmeszt. Magyar és külföldi természettudományi- és tájfilmek.
- Jan. 14. csüt.
2. Barangolás az 1965. évi MTSZ cseretúrák útján. 1. rész. Az MTSZ cseretúra bizottság színes diavetítéssel kísért előadása a lengyelországi túra- lehetőségekről.
- Jan. 18. hétfő
Bolgár-est. Előadó: a Bolgár Kultúra igazgatója. Képek kiállítás, filmvetítés és az 1965. évi bulgáriai túra- lehetőségek ismertetése.
- Jan. 21. csüt.
Ünnepség a Budapesti Természetbarát Klub egy- éves fennállása alkalmából. A Budapesti Természetbarát Szövetség aktiváinak jutalmazása.
- Jan. 25. hétfő
Merre tart a természetjárás? Előadó: Székely Miklós a MTSZ főtitkára. Sportakadémia 1. előadása.
- Jan. 28. csüt.
Skandináviai élmények. Élménybeszámoló színes diavetítéssel. Előadó: dr. Horváth Magdolna. Túrávezetők továbbképző előadása.

Az előadások és élménybeszámolók minden alkalommal 1/6-kor kezdődnek és 1-1 1/2 órát tartanak.

Itt

a korcsolyaidény

Kulcsos korcsolya 100 Ft

Műkorcsolya 160 Ft

Tréningöltönyök,

sportpulóverek,

orkán

anorák-kulikabátok

nagy választékban

A FŐVÁROSI

SPORTBOLTOKBAN

Toni Kinshofer 30 éves korában 1964. október 24-én a Baden-Baden-i Battertsziklárról lezuhant és rövidesen meghalt. Kinshofer is azok közül a hegymászók közül való, akiknek 1961. márciusában először sikerült léleküzdeni az Elger északi falát. 1962-ben pedig dr. Karl Herrligkoffer, Anderl Mannhardt és Siegfried Loew társaságában feljutott a 8125 m magas Nanga Parbat csúcsra.

5000-6000 mérföldes kerékpártúrán járt Murphy Dervla, 32 éves Lismore-i nő. Írországból Indiába kerékpározott, Don Quijote lova után „Rosinante”-nak nevezett kerékpárján. Felszerelése egy 0,25-ös revolver, a javító-szerszámkészlet, egy váltás fehérmű, ezer vitaminpíruka, vízumok és úticsekkek, továbbá Nehru: „India története”, Blake költeményei és a naplója voltak. Tartalék gumiabroncsokat az útbaeső angol követségekre küldött előre. A kontinensen tett kerékpártúrából volt némi gyakorlata, azonban akadt néhány rendkívüli élménye is. Így nagyon megrémült, mikor Belgrád után 3 farkas támadta meg. Egyet lelőtt, a másik kettő elszaladt. Észak-Persziában 3 ember támadta meg. Fejük fölé lőtt, úgy zavarta el őket. Egy afganisztáni autóbuszban három bordáját törte, amikor egy bandita a sofórt támadta meg. Egy alkalommal 2 napig főtt löheréből táplálkozott. Útja 104 font 7 shillingbe került. 150 000 szóból álló naplója alapján most könyvet ír.

A tájékoztató-sport edzés-problémáinak megtárgyalására 1965. április 18-19-én Tallinban metodikai tudományos konferenciát rendeznek.

Növekvő érdeklődést mutat a Postumia-i barlang látogatási statisztikája.

1962-ben 145 024 külföldi és 132 563 belföldi, míg 1963-ban 190 265 külföldi és 148 946 belföldi látogatója volt.

Az UIAA — az Alpinista Egyesületek Nemzetközi Szövetsége 12 éve hozta létre a Felszerelési Bizottságot. A Bizottság tagjai Anglia, Ausztria, Belgium, Franciaország, Jugoszlávia, NSZK, Olaszország és Svájc küldötteiből adódnak. Az oszti londoni ülésszakon a mászókétél, a karabinerek, szögek és sisakok minőségi követelményeivel foglalkoztak. Többnapos vita után további kísérletek alapján terjesztenek javaslatokat az 1965. évi svájci ülés résztvevői elé, hogy ott határozatok születessenek, a minőségi követelményekre.

Az Atlanti-óceántól a Vörös-tengerig terjedő — nyugat-keleti száharai útra indult a 10 férfitől és 2 nőből álló Belga Transszaharai Expedíció. Marokkótól Egyiptomig mintegy 10 000 km utat kell megtenniük homokon, sziklán, nappal +50 C°-on árnyékban, éjjel —12 C° hőmérsékletben. A Richard Pétniot vezette expedíció nyugatnémet gyártmányú speciális, közepnehéz terepjáró gépkocsikon teszi meg az utat, melyből mintegy 1500 km teljesen ismeretlen vidéken halad. A Port Sudan-i célt 1965. január végén érik el, ha a terveket sikerül megvalósítani.

140 hegymászónó gyűlt össze a közel-múltban Luzernben, mint a Schweizer Frauenalpenclub 56 osztályának küldötte. A közgyűlésen 649 női alpinistát képviseltek, akik azért tömörültek külön szövetségbe, mert a Schweizer Alpenclub nem vesz fel nőtagokat.

A Royal Nepal Airlines, Nepal légiforgalmi társasága új repülőgépet szerzett meg, mellyel sétarepüléseket kívánnaak szervezni a Mount Everest körül.

A világ első város-alpináriumát hozták létre Zakopaneben, Zakopane Városi Tanácsa a Lengyel Tudományos Akadémia szerveivel és a Tátrai Nemzeti Park illetékeseivel összefogva rövidesen erre a hegyi tájra jellemző növényeket ültet Zakopane minden terére és kertjébe.

Szlovén hegymászók 10 hegycsúcsot hódítottak meg a Kordillerákban és az Andokban. A 6 hegymászó 3 hónapot töltött Dél-Amerikában és feljutott három 6000 m-esnél, továbbá huszonkilenc 5000 m-esnél magasabb csúcsra. A 10, ember által először elért csúcstól egyet Jugoszláviának, egy másikat pedig Szlovéniának neveztek el.

35 országból 11 200 szakember vett részt a kölni SPOGA kiállításon. A 3 napos kiállítás sport- és camping cikkek kerültek bemutatásra. A külföldi látogatók száma 22%-kal, a belföldieké 7%-kal növekedett.

A kb. 7000 m magas nepáli Mache Puchare csúcsának megmászatlanak kell maradnia a Nepali Királyság Kormánya egyik rendelete értelmében. Legutóbb egy japán expedíciót gátolt meg e rendelkezés a csúcs megmászatában.

Sz. M.

Nemzetközi túrávezetői tanfolyam indul

A Magyar Természetbarát Szövetség Túrábizottsága 1965. év január-március hónapokban nemzetközi túrávezetői tanfolyamot rendez cseretúrák vezetői számára.

Budapesti jelentkezők részére heti egy-egy alkalommal kötelező előadások lesznek az MTSZ OT helyiségében (Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1.).

Jelentkezési feltételek: 1. Betöltött 24 életév. 2. Legalább bronzjelvényes túrávezetői minősítés. 3. Német, orosz, cseh, lengyel vagy bolgár nyelv középfokú tudása. 4. Szakosztályvezető javaslata.

Jelentkezési lapok a Szövetség titkárságán kaphatók.

Jelentkezési határidő: 1965. január 10.

Legyőztük az Ördögsín sziklát

A novemberi hűvös szélben hajnalban értük el a csehszlovák határállomást. A hosszú éjszakai utazástól kissé elfáradt, de vidám csoport — a Budapesti Vörös Meteor SK. barlangász-hegymászói — a festői Torna vára mellett kanyarodtunk Szádelő felé, és kapaszkodtunk fel a Szádelői-völgy impozáns bejáratához. A hatalmas szurdokvölgyben, az egykori partizánharcok színhelyén kassai és budapesti hegymászók baráti találkoztát rendeztük meg november 7-én.

Több helyen megfordultunk már az országhatáron túl is. A télen kemény tátrai túránk volt, majd tavasszal jólsikerült részvétel a csehországi Oriáshegység homokkőüvegei közt rendezett Nemzetközi Alpínista Találkozón. A nyár folyamán edzőtáborunk volt a Tátrában és ismerkedtünk a környező országok hegymászó életével, tanulmányoztuk a számunkra megnyíló lehetőségeket. Így jutottak el a csoport tagjai Svájcba, az alpesek egyik gyöngyszemére a Matternhornra, a jugoszláviai Triglavra, Romániában a festői Tordai-hasadékba. Most, az őszi prog-

ram kiemelkedő eseménye a Szádelői-völgy. Röviddel utánunk megjötték a kassaiak, majd a második pesti csoport. Bővítjük a tábor, vidám percek telnek el, összejött a teljes társaság — ifjúmunkások, egyetemisták, ipari tanulók, gimnazisták — nyüzsgő, étellel teli vidám sereg. Rövidesen szétszóródnak a szélrózsa minden irányába, csak a sziklafalakon csatogó kalapácsok hangját hallani, és a jól ismert „piij-pijj” rikoltásokat, amivel a gerinc felérők üdvözlnek és adják hírtül a többieknek győzelmüket. Meghódolt az alakját nevében hűen reprezentáló „Cukorsüveg”, az impozáns „Háromkirályok” gerince, a „Saspillér”, sőt még az „Ördögsín” is, a hatalmas függőleges mészkőfal fel-fel két párhuzamos repedésről elnevezett mindedig még megmászatlan sziklaalakzat. Az éjszaka csak Vladónak — kassai gépészmérnök barátunknak — hoz meglepetést, aki a szabad ég alatt leterített pehelyszájkjából kénytelen a sátorba menekülni, mert a tábori ételszagra nagy rőfögéssel lecsaptak a vad-disznók, és azt még egy

A Cukorsüveg megmászása

oly sok viharban edzett hegymászó sem szereti, ha álmai közben vad-disznók túrják ki a helyéről. Reggelre ujnyi vastag jég fagyott a tócsákra és a patakparti kövekre. A délelőtti folyamán rövid túra a kopár karsztfennsíkon, majd összegyűlünk a táborhelyen. Gyors sátorbontás, és délután a négyes csoport elhagyja a Szádelői-szurdokot.

Másnap mindenkit vár a hétköznapi munkája, a KÖZÉRT pultnál, szerelőcsarnokban és az egyetemek, iskolák padjaiban.

LINGAUER JÁNOS

A tátrai hegymászó iskola eredményei

A Vörös Meteor Természetbarát Szakosztály közel múltban alakult hegymászó csoportja augusztusban tartotta hegymászó magashegyi oktató táborát a Tátrában.

Az első táborhely a Lengyel Tátrában volt, a Morskie Oko (Tengerszem) tónál lévő menedékház mellett.

Innen induló egyik legszebb mászásunk a Menguszfalvi gerinc volt, a Vadorzó-hágótól a Hátsó-Barát-csorbáig.

Az út legérdekesebb része a Középső- és Nagy-Menguszfalvi csúcscsücs összekötő gerinc egyik behasadásának, a Chalubinski-csorbának az átmászása volt. Kötélen ereszkedtünk le kb. 12–13 métert egy párkányra, majd egy omladékos meredek kőmenyemen jutottunk le a csorba mélypontjára. Alattunk többszáz méteres mélység volt mindkét oldalon. A csorba túlsó oldalán már közel sem lehetett visszafelé ilyen könnyen feljutni. Hatalmas függőleges falon kellett két kötélhossznyi felmászunk egy igen nehéz falrészleten, az ún. Martin kőmenyemen.

Itt a legnagyobb nehézségeket egy, a fele úton beszorult, áthajló mennyezetet alkotó hatalmas szikla átmászása jelentette. A kemény elején még terpeszmászással tudtunk haladni fölfelé, később egyre nehezebbé vált a mászás. Egy átlépés következett, majd az áthajlás. A nekivágás előtt meg kellett vizsgálni minden lépés és fogási lehetőséget, mert a cselekvés idejében már nincs idő gondolkodásra. Aztán egy elhatározás... — egy kis bütyök jobbra, egy húzózkodás két karon, egy lendülés balról a lábakkal, aztán a kritikus pillanat — a mászó háttal lóg a mélység fölött, még egy húzás a balkézrel, egy sóhaj, s már fenn is hasal derékig a

sziklán. Jöhet a következő. A Nagy-Menguszfalvi-csücsre innen már minden nehézség nélkül jutottunk el.

Az ideai augusztus igen esős, ködös volt a Tátrában, sokszor borította felhő a csücsöket. Három napos eső után indultunk el, egy másik igen szép, s helyenként elég nehéz kétnapos mászóútra, melynek fő célja a Tengerszemcsücsön rendezendő Lenin emléktalálkozó volt.

Mászásunkat a Dénes-csücs nyugati falában kezdtük, melynek leküzdése egy napig tartott. Naplementére érkezünk a csücsre. Az éjszakát az alig 3–4 négyzetméteres csücsön töltöttük. Mire célhoz értünk, már hatalmas tömeg volt együtt.

Az állandóan érkező turisták csak rövid időt tölthettek a csücsön, mert újabbaknak kellett átadniuk helyüket.

Egy hónap alatt számos nagyon élvezetes mászótúrát tettünk, nem egyszer komoly nehézségű falakat küzdöttünk le. Sor került a Mnichre, a hátsó Barátra, majd a csehszlovák oldalra áttelepített táborunkból indulva a Nyugati-Vaskapu-Hócsücsre, a Poprádi-Jegestavicsücsre, a Kacsavölgyi-csücsre, a Batizfalvi-gerincre, sőt egy olyan igen nehéz mászótúrát is megtettünk, melyet még nem másztak meg magyar hegymászók! Ez a Sárkány-gerinc alatt levő Puskás-platnikon vezető út volt.

Később még a pár napig tartó Zöld-tó-katlanli táborozásunk alatt megpróbálkoztunk a rendkívüli nehéz Wéber-falban lévő Weberovka úttal, azonban heves zápor ért utol bennünket és ki kellett szállnunk a falból.

L. M.

ÉVVEGI MÉRLEG JÖVŐ ÉVI TERVEK A HEGYMÁSZÁSBAN

A hegymászók közel másfélszáz képviselőjének, akik november 28-án a Ságvári turistaházban találkoztak, eredményes évről számoltak be.

A hegymászó eseményekben és eredményekben gazdag 1964-es év négyszer annyi csúcsgyőzelmet hozott, mint az előző év. Különösen az egyre jobban „beérő” fiatal hegymászók lendülete és bátorsága szinte új fejezetet nyitott a magyar hegymászásban.

A rendkívül sok egyéni kezdeményezés és a téli hegymászás volt a jellemző az idei évre. A külföldi utazások könnyítése lehetővé tette, hogy a környező magashegységekbe eljussanak hegymászóink.

A hatalmas fejlődés és a nagy érdeklődés komoly feladatokat állít az MTSZ újjászervezett Hegymászó Szakbizottsága elé. A legfontosabb feladat, a fiatal hegymászók továbbképzése és újabb túralehetőségek biztosítása. A Magyar Természetbarát Szövetség felvette a kapcsolatot a lengyel, a csehszlovák és az osztrák hegymászó vezetőképző iskolákkal. Még a télen és a nyár folyamán megkezdődik ezekben az iskolákban hegymászóink szakszerű hegyvezető oktatása.

Jövő nyáron a Hegymászó Szakbizottság a Lenin tömegesítő emléktúrát szervezi a Magas Tátrában lévő Tengersizem csúcsra, mely a résztvevőket bevezeti a magashegyek világába.

A közeljövőben napvilágot lát a hegymászók minősítési szabályzata. Ez újabb lehetőséget nyújt a hegymászó sport fejlesztésére.

Reméljük, hogy a jövő őszi Országos Hegymászó Találkozón sok újabb hegymászóval és jólképzett hegyvezetővel ismerkedünk meg, akik újabb és még több eredményes túráról számolnak be.

Kovács Tamás

TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENYEK

MÉG MINDIG NEM tudjuk az Országos Tájékoztató Bajnokság eredményeit közölni. Mint ismeretes, az október 25-én lebonyolított 3. fordulón Vekerdy Attila bemerőbíró hibájából a pálya első ellenőrző pontját rosszul mérték be. Emiatt a verseny teljesen irreálissá vált. Több egyesület képviselője óvást nyújtott be, azonban ezt az óvást a Versenybíró-ság elutasította, megerősítette a bemerőbíró, mondván, hogy az utólagos ellenőrzésen a pont a hibahatáron belül volt elhelyezve.

A döntésbe az érdekelt versenyzők nem nyugodtak bele és fellebbeztek. A MTSZ Versenybizottsága körülményesen kezdett hozzá az ügy kivizsgálásához és csak három hét múlva küldte ki a helyszínre a fellebbezési bizottságot. Ekkor viszont bizonyítást nyert, hogy az óvás és a fellebbezés jogos volt, az ellenőrző pont a térképen jelölt helytől 90 méterrel távolabb, domborzatilag, síkrajzilag teljesen rossz helyen volt telepítve. Ezt a Versenybizottság külön ülésen megtárgyalta és közben elmúlt az egyedüli megnyugtató megoldásnak, a forduló újrendezésének alkalma. Egész novemberben gyönyörű idő volt, bőven lett volna alkalom, lehetőség az újrendezésre. Most már csak abban reménykedünk, hogy a további ülések és tanácskozások meghozzák a döntést, megjelenik a három forduló alapján kiszámított végeredmény. Igaz, ez már októberben is megjelenhetett volna.

VÁLOGATOTTAK

A MTSZ Elnöksége 1964. december 3-án foglalkozott a magyar tájékoztatói válogatott évi munkájával és az eredmények figyelembevételével — részletes vita után — jóváhagyta az 1965. évi kereteket. A válogatottban a kö-

vetkezők kaptak helyet:
Nők: Monzspart Sarolta (Bp. Pedagógus), Szabóné Molnár Magda (Bp. Vörös Meteor), Cser Borbála (Bp. Pedagógus), Babai Margit (Bp. Vörös Meteor), Almásné Neupor Márta (MAFC). **Férfiak:** Schönviszky György (Bp. Spartacus), Nyáry Tamás (Bp. Vörös Meteor), Zsellér György (MEAF), Horváth Attila (Vörösmarty Gimnázium), Órsi András (Bp. Spartacus), Szarka Ernő (MAFC), Gáti Pál (MAFC), Jusztin Sándor (Ú. Dózsa), Ijjász István (PVSK).

Női utánpótlás keret: Pintér Ágnes (MAFC), Magyar Márta (MAFC), Balogh Irén (Csepel), Ribényi Ildikó (Bp. Spartacus), Hegedűs Aletta (BEAC), Turchányi Piroska (BEAC). **Férfi utánpótlás keret:** Musits Antal (Bp. Honvéd), Bátky Lajos (MAFC), Kempelen Miklós (Vörösmarty Gimn.), Kovács Gábor (Vörösmarty Gimn.), Göböl István (Pécsi Vörös Meteor), Borosznoki Ferenc (Bp. Honvéd).

Az Elnökség a továbbiakban részletesen foglalkozott a válogatott keret fegyelmi helyzetével és megállapította,

hogy a jövőben sokkal nagyobb gonddal és szigorral kell a válogatottakat kezelni, akiknek magatartása, tanulmányi eredménye vagy munkája ellen a legkisebb kifogás felmerül, annak nincs helye a keretben. Ilyen okok miatt maradt ki Győry Edit, Sársalvi Erzsébet, Deseő László és Skerletz Iván. Az Elnökségnek feltűnt, hogy az említett négy versenyző közül három a Bp. Pedagógus tagja. Ebből azt a következtetést vonták le, hogy ebben a sportegyesületben nem megfelelő a nevelő munka és erről az Egyesület, illetve a Tájékoztatói Szakosztály vezetőivel megbeszélést kell folytatni. A fegyelmi helyzet összefüggésben van a nemzetközi szerepléssel is. Az Európa Bajnokságon elért eredményben, illetve sikertelenségben jelentős szerepet játszott a csapat rossz pszichikai állapota is. Ezt a jövőben minden eszközzel, de természetesen a nyugodt felkészülés biztosításával kívánja a Szövetség megszüntetni.

Reméljük, hogy az új válogatott keret beváltja a hozzá fűzött eredményeket, lelkesedéssel pótolja a tapasztalt hiányokat.

VERSENYHÍREK

A Baranya megyei TSz november 7-én tartotta ezévi, egyben idényzáró „November 7” emlékversenyét. A Pécs-szabolcs — Csertető — Józsefháza — Pécsszabolcs útvonalon 14 háromfős csapat között dönt el az elsősg.

A versenyzők a csertetői emlékműnél virágcsokrokkal rótták le kegyeletüket.

Eredmények: (8150 m. táv, 500 m. szintkülönbség): 1. Vasas Elektromos I. (Márics, Schildneuer), 2. Vasas Elektromos III., 3. Gépipari Technikum II.

A Sportvezető és Edzőképző Intézet oktatói tanfolyamára, az 1964—65. tanévben 10 tájékoztatói versenyző iratkozott be. Reméljük, segítségükkel sikerül az edzések színvonalát jelentősen felemelni.

KÖNYVES pólc

Dely Károly—
Jávonka Péter:

ISKOLAI TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSOK

Ez a könyv az oktatási reform és az új tanterv alapján rendszerezte, elemzi és értékeli az általános és középszkolai tanulmányi kirándulások múltbéli és jelenlegi, hazai és külföldi irodalmát, gyakorlati tapasztalatokon alapuló ismeretét.

A szerzők elsősorban módszertani kérdésekkel, a tanulmányi éták, kirándulások, az üzem-, műzeum- és kiállításlátogatások előkészítésének, lebonyolításának, az itt szerzett tapasztalatok feldolgozásának oktatási, nevelési szempontjaival, valamint az eredményességet biztosító gyakorlati tudnivalókkal foglalkoznak. Ismertették a kirándulásokra vonatkozó rendeleteket, utasításokat; a szállásfelméréseket, étkezőhelyeket és a közlekedési eszközök igénybevételének módját. Pl. olyan, évek óta érvényben levő előnyös utazási kedvezményekre is felhívják a figyelmet, amelyeket eddig úgyszólván igénybe nem vettek az iskolák.

A könyv nagy segítséget nyújt a most bevezetésre kerülő környezetismeret és gyakorlati foglalkozás c. tantárgyak oktatásához, a különböző felsőtagozatos és középszkolai szaktanárok, valamint az iskolaigazgatók munkájához. Többek között az iskolai tervek készítését különböző távlati és évi kirándulási tervvel, tervmintákkal könnyíti meg.

A mű 28.— Ft-os árban, a VII., Rákóczi úti sportkönyvesboltban rendelhető meg.

Lawrence G. Green: „Ahol megállt az idő”

A szerző, aki már több nagyszerű afrikai könyvet írt, ebben a könyvében Afrika érdekes országairól, és saját különleges kalandjairól ír. A könyv az „Útkalandok” sorozatban jelent meg.

Adamson Joy: „Elza és kölykei”

Ez a könyv „Az oroszlanhűség” című nagyszerű munka folytatása. Érdekesen írja le a szerző ebben a kötetben az anyaorszlán viselkedését, mely egyaránt tartozik az emberhez, és a vadon világához. Igyekszik mindkét irányban helytállni. Adamsonék nem szelődtek meg az oroszlan-kölyköket. Az a céljuk, hogy természetes, vadon életüket éljék.

KI MIT TUD?

Március 6-án kilencedszer kerül megrendezésre a hagyományos „Páli Tivadar” országos elméleti vetélkedő a Bp. Vörös Meteor SK. és számos megyei Szövetség közös rendezésében.

A múlt évben az ország tíz nagyobb városában 400-an vetélkedtek — két fokozatban — a verseny díjért. Most tizenöt helyről jelentették be — ezideig — részvételüket.

Újításként a felső- és középfokú vetélkedőn kívül az ifjúsági korcsoport részére is kiírják a versenyt alapfokú követelményekkel. Ez nem zárja ki azt, hogy ifjúságiak a közép vagy akár a felsőfokon is induljanak. A feladatok között általános turistsmereti, tereptan, térképészet, tájékozódás szerepel. Érdekessége lesz az idei versenynek az is, hogy az általános ismeretek között szerepel egy külön kérdéses csoport, az 1964. évi „TURISTÁBAN” megjelent közleményekből. Ez utóbbi kérdéses csoportnak országos viszonylatban legjobb tíz helyezettjét a TURISTA szerkesztősége külön jutalomban részesíti: 7 db könyvet és 3 db évi előfizetési szelvényt ad ki.

Szász Károly

Csapó György: Európai pillanatok

Kedvelt olvasmány a Világjárók sorozat. Legújabb kötete azonban nem exotikus tájakra viszi el az olvasót. Itt maradunk öreg kontinensünkön, ellátogatunk azokba az országokba, amelyeket olvasmányokból, saját élményeinkből vagy másokéiból már jól ismerünk.

Csapó György könyvéből azonban kiderül, hogy nem is ismerjük olyan nagyon jól. Legalábbis nem engedhetünk a konvencionális közhelyeknek, amelyek egy országról gyökeret vertek. Nem biztos, hogy Dániát a vajaskenyér, Svédországot a finom acél, Itáliát a bárszonyos tenor, a franciákat a szerelem, a hollandokat a tulipán, a norvégokat a sí, a csehek a sör, vagy a Skóda jellemzi a leghitelesebben. Van valami ami Kopenhágában túl van a vajon, s az olaszokat is jobban jellemzi a bel cantare-nál, a dallamos énekszónál.

Ezeket igyekezeti keresni a szerző és találkozik is velük. Ahogy a címe tartja, csak pillanatokot rögzít, de ezek a pillanatok nagyon markánsak, karakterisztikusak — az országokra is, és a szerzőre is. Ezt hangsúlyoznunk kell: olyan útirajzot olvasunk, amelyhez az író egyénisége az iránytűje. Erzelmes útirajznak nevezik a könyv borítóján, de hivatnák értelmes útirajznak is, mert érzékiséveivel a szívre és az észre egyaránt hatni tud.

Dánia—Franciaország—Szovjetunió—Glaszország—Svédország—Norvégia—Csehszlovákia—Hollandia—Lengyelország—Belgium: íme, Csapó György könyvének útvonala. Aki be akarja járni Európa ősi útjait, de az út mentén újat akar látni — olvassa el.

(n)

A forgalomban levő síbakancs — 567 forintos. Nem-csekély ára egyáltalán nincs arányban a rövid szárával. Bárki sielő megmondta volna a gyártó vállalatnak, hogy az egész világon a hosszúszerű síbakancs a divat, mégpedig nemcsak esztétikai okokból, hanem egészségi és sportkövetelmények miatt is. A bosszúság még az is, hogy ezt a rövidszárú síbakancsot sem nagyon kapni, de nehezen jut hozzá az ember a 360 forintos sílecekhez, és a 168 forintos kötésekhöz is. Ha csak a pult alatt nem marad néhány darab.

Ha olyan szép sikerrel rendezik meg a budapesti fiatalok tizfordúios túrapontversenyt, akkor miért nem teszik meg a tömegtúrák szokásos intézkedését? A pilisnyergi találkozó például reggel nyolc és kilenc közti kelemellen jelenetek játszódtak le a maruzsúdi HÉV-penzárnál. Örökig tartó sorbaállással is egész iskolák maradtak le. (Például a Szechenyi gimnázium fiataljai.) Az állomásfőnök elmondta, hogy ha őket értesítik a tömegtúráról, különvonatot indítanak, és megnyitják a pótpénztárakat is.

Furcsa véleményem alakult ki a Hármasbátárhégyi Étterem vezetőjéről. Arrafelé kéktúrátunk és — mivel a bélyegző hiányzott — bementünk hozzá bélyegeztetni. „Szó se lehet róla — mondotta — látni sem akarom a turistákat, nemhogy még bélyegzek is nekik.” Olyan országokban, ahol már évtizedek óta nagy az idegenforgalom, a vendéglátóipar szereti a turistákat — a bakancsosokat is. Vendég — vendég. A ruhatárban ruha és cipőkefék is vannak öltöztetők letisztítására. Javaslom, hogy a Hármasbátárhégyi étterem vezetőjét küldjék el tanulmányútra egy ilyen országba.

Az egyik újpesti szövőgyár természetjáró szakosztályának már négy csónakja lesz, mégiscsak víziélete, mert nincsen csónakháza. Ezen is segítene a vállalat, amely megígérte, hogy gondoskodik építőanyagokról, a természetjárók pedig vállalták, hogy társadalmi munkában felépítik. Nem segített azonban mind mostanáig a IV. kerületi Tanács — és a kerületi MTS vezetősége, mert minden erőfeszítés hiábavaló volt, hogy egy talpalatnyi helyet találjanak a gyár közelében a Duna-parton. Ügylátszik, egyeseknek az a véleménye, hogy elég sportlétesítmény van már Budapesten, kár többet építeni. Ez az, ami nekem — magas.

Spartacus Természetbarát Egyesület Szervező Bizottsága háromnapos kirándulást rendezett a Felvidékre, amelyen 46-an vettek részt. Megtekintették Losoncot, Zólyomot, Körmöcbányát, Besztercebányát és Szliács-fürdőt. Autóbuszszal keresztülmentek a kis és nagy Tátrán és fenn voltak a Körmöcbánya felett emelkedő 1210 méteres Szalkán.

a huszonkettedik

Másfél éve történt, hogy az átszervezés irányítóihoz meglepő kérés érkezett: a XXII. kerület, amelyben akkor csak három természetjáró szakosztály működött, ne legyen a szomszédos XI. kerülettel közös szövetség. Ígértek, hogy önállóításuk esetén három új szakosztályt és háromszáz új tagot szerveznek. A kérést teljesítették, s az ígéretet megduplázták. Ennek a „kis” kerületnek ma már tíz szakosztálya van. Mindezt elsősorban Felker Győző szövetségi elnök és lelkes munkatársainak érdeme, kiváló kerületi propagandistának, Nagy Antalnének, és nem utolsósorban Rajcsán István kerületi MTS-elnöknek is, aki szívügyének tekinti a természetjárást.

Nagy út volt persze az albérletben kapott íróasztaltól a saját külön helyiségig, az első, kislétszámú közös túráktól a Kamaraerdőben megtartott mintatáborig, és a farkasvölgyi kerületi találkozóiig.

Négy éven át versenyt indítanak Promontor kupa néven, ezenkívül mozgósítási túraversenyt is hirdettek, melyet most elsősorban a budapesti SZÖVOSZ iszokolja fiataljai nyertek meg. Minden rendezvényükön a fiatalok tömege túrázik, szórakozik. Most tovább erősítik az erdei szolgálatot a Kamaraerdőben, kulcsosházat szeretnének építeni, létrehozni egy kerületi turistaklubot. Márciusig minden igazolványt érvényesíteni szándékoznak, és ötven új tagot toborozni, valamint egy-két új szakosztályt életrehozni. Három térképolvasó és egy túravezetői tanfolyamot indítanak, a tavalyinál is nagyobb létszámmal.

A XXII. kerület kertes házaiból általában nem vágyik annyi ember a hegyek közé, mint a belső kerületekből. De jó munkával, lelkes propagandával még itt is lehet ugrásszerű fejlődést biztosítani.

(—gesztelyi —)

70 éven és 2500 méteren felül

Dr. Bohus István a tátrai múzeum igazgatója mondta el nekem nemrégiben az egész Tátrában felütést keltő hegymászás történetét. Megjelent nála november elején a 70 éven felüli Józán Miklós budapesti ny. főmérnök, és segítséget kért 2500 méteren felüli csúcs megmászásához.

Elmondotta, hogy fogadást kötött budapesti barátaival, hogy előrehaladott kora ellenére is még három 2500 méteren felüli csúcsot, a Jégvölgyi, a Gerlachfalvi és a Lomnici csúcsot megmássza. Ha sikerül, akkor minden költséget a fogadásban résztvevő barátok fizetik, ha nem, akkor az ő terhe lesz. Fogadását teljesítette, mert ha lassan is, de mindhárom csúcsot megmássza.

Ezzel kapcsolatban szomorú dolgot is mesélt Bohus. Dr. Józán Miklós főmérnököt sportszerűen segítette útjai során a lomnici meteorológiai állomás egyik munkatársa, Soska elvtárs, aki már nem él. Nagy szélviharban, amikor a drótkötélpálya nem közlekedett, egyedül ment fel a Lomnici csúcsra és — valószínűleg egy jégmezőn elcsúszva — 240 méter mélységbe zuhant a déli fal szakadékaiban. Csak tíz napi keresés után találták meg holttestét.

Zákonyi F.

*Kirándulásnál,
sportnál,
télen-nyáron,
minden időben
védi a bőrét
a*

CAOLA

arc- és
bőrpolókrém

KERESZTREJTVÉNY

Vízszintes: 1. Új esztendői jelszavunk. 10. Cukrászsütemény. 11. Dohányipari termék. 12. Kőlyök. 14. Betű. 15. Iparitanulók intézete. 16. Védőoltás. 18. Hiányos test. 19. Magánhangzók. 20. Latin é. 20/a. Helyhatározórag. 22. Könnyet hullat. 23. Délmagyarországi sí-paradicsom. 25. Ilyen turista kút is van!! 27. Kötött határidő. 29. Töretlen föld (ékezet felesleg). 31. Madár (ékezet felesleg). 32. Testrészt. 33. Testáram. 35. Diógyőri Sport Klub. 36. Tisztít mássalhangzói. 37. Allathang. 39. Bébihang. 40. Község a velencei hegységben. 42. Mesemondó. 44. Másodtermés. 46. Aprómagvas takarmány. 48. Nap franciául. 49. Magánhangzók. 50. Sav teszt. 52. Kavarodott helyzet. 53. Kettős mássalhangzó. 54. Növény. 56. Hollandia rövidítve. 61. Csipős eledel. 63. Mohamedán

65. Szarvasfajta. 66. L. D. I. 67. Így! 69. Illeték. 70. Ugyanaz mint a vízszintes. 19. Magyarország. 73. Mutatónévmás. 74. Hegycsúcs Dunántúlon. 76. Tövis tulajdonsága. 78. Balatoni fürdőhely. 80. Egesztenyész. 82. Megkezdetlen fonál. 83. B. E. D. 84. Ilyen festészet is van. 86. Végtelen ész. 87. Bot mássalhangzói. 88. Hunyadi László. 90. Egyforma magánhangzók. 91. Kedvelt kirándulóhely a Dunakanyarban. 93. Savfésésg. 95. Magyar Újságírók Országos Szövetsége. 98. Örökösök várják (névelő nélkül). 100. Csillag vissza. 101. Testrészt. 102. Betegség. 104. K. J. A. 105. Mint a 37. vízszintes. 106. Keresztül. 108. Allatház. 109. Badacsonyi éke.

Függőleges: 1. Nem elég mondani. 2. Mongol nevezés. 3. Kemény németül (vissza). 4. A. O. C. 5. Magyar fró monogramja. 6. Kisipari szövetkezet. 7. Rövidített ingatlankezelő. 8. Használt. 9. Koncentrált fényenergia továbbító. 13. Autómotoroknál alkalmazott pumpa. 16. Bejegyez. 17. Malomipari termék. 20. A szerelem nyílása. 21. Vízinövény. 23. Lehullott falevelek. 24. Erdélyi város. 26. bogos. 28. Fonószerű rész. 30. Szólit. 33. Baum. 34. Eszes. 37. Tudás. 38. A kis egység. 40. Levegő franciául. 41. Tojvaj teszt. 43. Portugál pénz. 45. Hegység Svájcban. 47. Magánhangzók. 50. Harapd, rágd. 51. Tönkretesz. 54. . . . rá a fogát. 55. Fizetnivaló az államnak. 57. Állami kiadás. 58. IRRÁ. 60. Fatákolmány. 62. in Hungary. 64. Téli sport. 67. Fátum. 68. Becézett háziállat. 71. Minőségi ellenőr. 72. Skandináv város. 74. Német fok. 75. Egy pémetül. 77. Vissza: Szállítási vállalat. 79. Díszruha. 81. Személyes névmás. 84. Kártyaérték. 85. Vízbe merit. vissza. 88. Tömör földdarab. 89. Lakhelyük. 91. Fordított csinyteves. 92. Angliai város. 94. Nehéz igásó. 96. Tisza melékfolyója. 97. A redőny őse. 99. Tulajdonságjelző. 101. Ki oroszul. 103. Tetejére. 106. Földet művel. 107. Ismeretlen levélíró.

Beküldendő a vízszintes 1. és a függőleges 10. Határidő 1965. január 15. Cím: Bp., V., Rosenberg házaspár u. 1.

Előző rejtvényünk megfejtése: Indítsuk meg a „Százézer tagot” mozgalmat. Turisztika.

Könyvjutalmat nyert:

Dr. Felsmann László Bpest, XII., Hollós út 3. Nádasdi István Bpest, VI., Bajcsy Zs. u. 23. IV. em. Tóth László Bpest, XVIII., Juhász Gyula u. 28. Kovács Istvánné Debrecen, Mácsai Sándor u. „A” ép. V./fsz. 1. Gáspár Anna Szombathely VI. Bogát. Pelyhe Sándor Eger Görög út 2.

HASZNOS VITÁK, JAVASLATOK

AZ V. KERÜLETI SZAKOSZTÁLYVEZETŐK TANÁCSKOZÁSÁN

Kétnapos tanácskozást tartottak Dobogókőn az V. kerületi Természetbarát Szövetséghez tartozó szakosztályok vezetői. Kovács Ferenc elnök bevezető előadása után a felszólalók kritikusan elemezték az V. kerületi szövetség tevékenységét, és valamennyien hangsúlyozták a tömegesítés fontosságát. Az MTS kerületi szerveivel egyetértésben alapított vándorzászló első ízben a Fővárosi Díjbeszedő Vállalat Szakosztálya nyerte el, mivel a legnagyobb létszámot vonlatta fel a November 7-i ünnepségekre.

A szakosztályok képviselői értékes javaslatokat tettek a tömegesítés érdekében. Berend Ottó a Ruházati Spartacus képviselője szerint a jövő évben háromszorosára emelik a taglétszámot. Márkus Sándor az Óra és Ékszerkereskedelmi szakosztály vezetője azt jelentette be, hogy további 200 tagot akarnak beszerezni. Koltai Tibor a MASPED képviselője vállalta, hogy szabad idejében segíti a LIGNIMPEX, valamint a CHEMOLIMPEX vállalatoknál a szakosztályok megalakítását, s mindaddig patronálja a két szervezetet, amíg önállóan el tudják látni feladatukat.

Fata Miklós a Jegyzetellátó szakosztály vezetője hangsúlyozta a szakosztályok nívós programjának biztosítását. Náluk pl. jól beváltak az „Ismerd meg szomszédaidat” cím alatt szervezett külföldi túrák. Jónak tartja a hazai autóbúszturákat, kirándulásokat is a tömegesítésre. Fazekas Gábor a VTSK képviselője javasolta, hogy alakuljon bizottság a felszabadulás 20. évfordulójára méltó ünneplésének előkészítésére. Náluk máris megkezdtek az előkészületeket, fotóanyagokat gyűjtöttek, amelyekből a Fővárosi Tanács kultúrtermében kiállítást rendeznek.

A. E.

Az Oroszlányi Bányász S. K. Természetjáró Szakosztályában György István lelkes szervezőmunkája nyomán sokan kívánják a barlangkutató csoport alakítását. Meghívásukra a Magyar Természetbarát Szövetség Barlang Bizottságának vezetője felkereste a Szakosztályt és vetített-képes előadás keretében tájékoztatta az érdeklődőket. Az összegyűlt bányász természetbarátok úgy határo-

BARLANGKUTATÁS

ztak, hogy a legrövidebb időn belül megalakítják a Szakosztály barlangkutató csoportját.

Miután elkészült a Pátvölgyi-barlang új, korszerű világítása, most az évtizedek alatt felhalmozódott törmelék, valamint a kulturálatlan

behatolók által a falakon okozott szennyeződés, kormozások és feliratok eltávolítása folyik. Már csak a kezelőépület átalakítása van hátra, hogy végre megnyithassa kapuit fővárosunk egyetlen idegenforgalomra berendezett barlangja. Reméljük, hogy a Turistaházakat Kezelő Vállalat nem késlekedik tovább és a régvárt megnyitásra immár heteken belül sor kerülhet.

D. Gy.

KITÜNTETÉSEK

A MAGYAR TESTNEVELÉSI ÉS SPORTSZÖVETSÉG ÜGYVEZETŐ ELNÖKSÉGE

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 47. évfordulója alkalmából, a sportmozgalomban végzett kiemelkedő munkájuk elismeréséül Vengli Annának a Turistaházakat Kezelő Vállalat dolgozójának, Rónai Lajosnak, a Turistaházakat Kezelő Vállalat csoportvezetőjének, dr. Klez Andrornak, a Borsod megyei Természetbarát Szakszövetség elnökségi tagjának, Knauz Mihálynak, a Győr-Sopron megyei Természetbarát Szakszövetség elnökének, Haranghy Györgynek, a Hajdú-Bihar megyei Természetbarát Szakszövetség főtítkárnak,

a „Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója”

címet és jelvényt, Berger Mihálynak, a Tolna megyei Természetbarát Szakszövetség elnökének, Czibók Istvánnak, a Veszprém megyei Természetbarát Szakszövetség elnökének, Harca Lajosnak, a Nagykanizsai Városi Természetbarát Szakszövetség elnökének, Kósa Csabának, a MAFC természetjáró szakosztály vezetőjének, Jankovits Bélának, a Csepel SC természetjáró szakosztály tájékozási edzőjének

a „Testnevelés és Sport Erdemes Dolgozója”

címet és jelvényt adományozta.

OLVASÓINKNAK BOLDOG ÚJÉVET KIVÁN A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

Kinevezés. Az MTS Ügyvezető Elnöksége Baga István elvtársat, a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatóját e beosztásból felmentette. Az Ügyvezető elnökség Madarász Endre elvtársat nevezte ki a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatójává.

A Magyar Természetbarát Szövetség közli, hogy az 1964. évi természetjáró igazolványok 1965. február 28-ig érvényesek, s eddig az időpontig jogosítják a természetbarátokat a kedvezmények igénybevételére. A területi természetbarát szövetségek januárban kezdik meg az igazolványok 1965-re történő érvényesítését.

Jólsikerült kerületi szövetségi találkozót a Turistaklubban. A XXII. kerületi Természetbarát Szövetség a Természetbarát Klubban tartotta meg beszámolóját a legutóbbi másfél éves munkájáról, melyen megjelent Rajcsán István, a MTS kerületi elnöke is. Felker Győző elnök ismertette a kerületi túra-mozgósítási verseny eredményeit. A legtöbb résztvevővel a SZÖVOSZ országos iskolája szerepelt, második helyezést a Női Ruhagyár lett, harmadik a Szeszélesztőgyár. A kerületi szövetség, amelynek kijelölt munkaterülete a Kamaraerdő, egyre fokozódó számú résztvevővel fejt ki munkáját az utak karbantartásában, bekapcsolódott az Erdői Szolgálatba, négyfordulós szövetségi versenyt rendezesített és a jövőben nagyszabású természetjáró találkozót rendez a Csepel-szigeten.

Új turistaszállók várják Vas megyében a turistákat. Új szárnnyal bővült május 1-én a Szombathelyi Jókai parkban levő turistaszálló. 220 vendég kaphat helyet a büfével, tárgyalóval, zuhanyzóval, televíziós készülékekkel ellátott modern szállóban. Közégen a Szabó hegyen, a város köz-

kedvelt kiránduló helyen épült az új 60 személyes turista-szálló, ahol 4-10 ágyas szobákban kapnak helyet a turisták. Bizonyára szívesen veszik igénybe a június 1-én nyíló szombathelyi campinget is a gépkocsival vagy autóbusszal utazó kirándulók. A kényelmes sátor-tábor, a csónakázó tó, termálfürdő, strand közvetlen közelében létesül. Az érdeklődés máris renkívül nagy. Több, mint nyolcezer szállásigény érkezett a Vas megyei Idegenforgalmi Hivatalhoz a jövő tavaszra.

A KISZ állásfoglalása a turistamozgalom mellett. A KISZ Központi Bizottsága összes alapszerveihez elküldte határozatát a KISZ-szervezetek és bizottságok feladatairól, a fiatalok szabadidejének célszerű és hasznos eltöltésével kapcsolatban. Ennek során felhívja a KISZ-szervezeteket, gondoskodjanak az ifjúság fizikai és szellemi pihenésének megszervezése kapcsán a kirándulási, táborozási, bel- és külföldi utazási szükségletekről. Jussanak munkához a térképhez, iránytűhöz, fűzéshez értő fiatalok, kapcsolódjanak be a turisztikába, a táborozásba. Keressék fel a történelmi és műtörténelmi emlékhelyeket, a nagy szocialista alkotásokat, rendezzenek akadályversenyeket, járóversenyeket, gyakorolják a sziklamászást és a barlangkutatót. A turistaházak bázisaira építve, szervezzenek vándortáborokat és csilagtűrtákat.

A Vörös Meteor Turista Egyesület 1964. évi városismertető versenyére november 29-én 40 csapat részvételével véget ért. Az idén, Budapest II-III. kerületének főleg római-kori műemlékei képezték a verseny tárgyát. 56 műemléket kellett felkeresni és ismertetni. A nyertesek a következők: I. VMTE Speri Tibor és felesége,

II. VTSK dr. Márki János és Márki László, III. VMTE Siklós György és Vámos Jánosné, IV. 31. Építőik (Könyvesi Erzsébet és Jurányi Ildikó. — V. Serf József és Serf Józsefné — VI. a MASPED csapata.

A tájékozási versenyeknek is van közönsége. A tájékozási sport ellenzői szerint a tájékozási futásoknak nehéz köztársaságot toborozni. Erre cáfol rá a Budapesti V. ker., Természetbarát Szövetség késő ősssel megrendezett versenyére a kerület vándorserlegéért. Ugyanis a Budapestől távoli Kács-fürdőn nemcsak a 38 versenyző jelent meg, hanem oda-utazott 117 érdeklődő és szurkoló is, akik aztán együtt túráztak a Bükk déli halmain.

SZINES KLUBELET alakult ki a Ruhaipari Spartacus Gyóprár szakosztályában. Legutóbb dr. Agócsi Pál a vácrautói Arborétumba vezetett kirándulásáról mutatott be képeket, továbbá egy kisfilmet „Barangolás az állatkertben” címmel. Szegvári Gusztáv két filmjét mutatta be, Tóth Ferenc a Magas Tátráról. Zsombor András pedig a pozsony-budapesti vizitúráról élménybeszámolót tartott.

A BT SZ Elnöksége december 12-13-án Dobogókőn tartotta évvégi ülését. Napirenden az elnökség 1965. évi munkatervét, ülésrendjét szerepelt, valamint beszámolót a Társadalmi Erdői Szolgálat 1964. évi működéséről és eredményeiről. A Szövetség 1965. évi programjának vitájában részletesen foglalkozott az Elnökség és egyes bizottságok feladataival, annak hangsúlyozásával, hogy azok munkájában az elvi, irányító szerepek kell érvényesülnie.

Intézkedtek. Lapunk novemberi számában hírt adtunk arról, hogy a Balaton közlemben, Szentbékalla község határában, a híres Kötenger utolsó szép köveit milyen veszélyben forognak. Ennek nyomán a társadalmi szervek, és a természetbarátok sürgetésére az Országos Természetvédelmi Hivatal még november közepén helyszíni szemlét hívott össze, és kimondotta, a szentbékallai Kötenger védelmét és megállította annak további bányászását.

A balatoni új campingek tervezése teljes erővel folyik. Az Országos Idegenforgalmi Tanács határozata nyomán 1965-ben 34 campingnek kell működnie a Balaton partján, közel 40 000 férőhellyel, amely több mint 100 millió forintba kerül. A különböző tervező intézetek és a két balatoni megye tervező vállalata készítik a terveket, hogy kora tavasszal megkezdhesék az építési munkálatokat. 1965. nyarán nemcsak a csehszlovákok, ha-

nem a lengyelek tízezreivel is számolni kell és jugoszláv vendégeket is nagy számban várnak. Nyugatról is nagyszámú campingező várható. A magyar természetbarát mozgalomnak is nagy segítséget jelent a sok szépen felszerelt camping.

Épül a sümegi és tapolcai turistaszálló. Hosszas előkészületek után, megkezdődött Sümegben a Várhegy aljában levő régi gazdasági épület lebontása, amelynek helyén épül fel a 100 férőhelyes, központi fűtéses, hideg-meleg vizet szolgáltató turistaszálló. A Dunától egyik legkorszerűbb szállója 1965 végére készülni el, és nagy lehetőséget nyújt majd a Balaton-környéki túrákhoz. A tapolcai turistaszálló kisebb, 60 férőhelyes lesz. Rendkívül hangulatos helyen, a Malomtó partján, a régi malomépület átalakítása révén jön létre. Oldalán a Malomtó vize forgatja majd a malom helyreállított kerékét, amelynek monoton zaja bizonyára kitűnő alátalaja lesz a fáradt turistáknak.

MÁSODIK BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SPORTAKADÉMIA

A Budapesti Természetbarát Szövetség 1965-ben sportakadémiai előadássorozatot rendez elsősorban szövetségi- és szakosztály-vezetők számára, melynek címe „Vezetők akadémiaja”. Az öt előadásból álló előadássorozat január hó 25. és március hó 22-e között kerül sor a Budapesti Természetbarát Klubban, minden alkalommal félhat órai kezdettel.

Az előadások ideje és témája a következők:

Január 25.: Merre tart a természetjárás? Február 8.: Közös erővel. Február 22.: Szervezés, vagy adminisztrálás? Március 8.: A mozgalom hétköznapijai. Március 22.: Tokió turista szemmel.

Az előadók neveit a TURISTA hónapról-hónapra előre közölni fogja. Az első január 25-i előadást Székely Miklós az MTSZ főtítkára tartja.

Az előadásokat vita, majd filmvetítés követi. A klub befogadóképességének korlátozott volta miatt a Sportakadémian csak részvételi-jeggyel lehet megjelenni. A részvételi-jegyeket a kerületi természetbarát szövetségektől lehet igényelni 1965. január hó 15-ig. A Sportakadémia hallgatói részvételi igazolásul emléklapot kapnak.

A rendezőség kéri a budapesti természetbarát szervezeteket (szövetségeket, szakosztályokat), hogy vezetőik számára részvételi-jegyeket igényeljenek.

Címlapunk: Saphir Herbert felvétele

Turista

a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. felelgető II. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3,- Ft. Előfizetés ára egész évre 32,- Ft, félévre 16,- Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapiródnál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Képzőművelési Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselői.

SÍKACAUT

Az alábbiakban rövid tájékoztatást nyújtok néhány hegységünk síterepeiről és javaslatot teszek az ott végrehajtott sítúrákra.

Budai hegység

A fővárosból fogaskerekű vasúttal, autóbusszal, vagy villamossal legjobban megközelíthető szabadsághegyi gyakorlótereket a sízők nagy tömege keresi fel. A Normafa környékén kezdők és haladók egyaránt jó sítérpet találnak. Ezek a sima, füves lejtőkön már néhány centiméteres hótakaró is jó sízésre ad lehetőséget.

Kevésbé ismert és látogatott a Nagyszénás és környéke, pedig ez a hegycsoport, mely a Budai hegység északnyugati tagjait képezi, kedvező hóviszonyok esetén kopár, meredek és lankás lejtőivel egyike a legkiválóbb síterepeknél. A váltakozó és ellenirányú lejtők valóságos alpinjellegű kölcsönöznek a hegycsoportnak, amelynek legkiemelkedőbb csúcsa a Nagyszénás (550 m). A hegycsoportot Nagykovácsi és Solyvár felől közelíthetjük meg a legkönnyebben.

Túralehetőségek:

1. Normafa — Farkasvölgy — Farkasrét.

Lesiklás a K (kék) jelzett úton Normafától Farkasvölgyig. (Távolság 4 km.)

2. Normafa — Makkos Mária — Csillebérc — Irhásárok — Farkasrét. Normafától Z (zöld) □ jelzésű turistaúton kellemes lesiklás Makkos Mária turistaházig, innen a Z turistaúton síkmenet, azután enyhe emelkedő Csillebércre, majd lesiklás Farkasrétre. (8 km.)

3. Normafa — Jánoshegy — Korányi TBC Gyógyintézet — Ságvári liget — Kis Hárs-hegy — Hársfa vendéglő.

A Normafától P (piros) Δ jelzésű úton nagyjából síkon jutunk a jánoshegyi autóbussz végállomásig. Innen jelzetlen erdei úton lesiklunk a Korányi TBC gyógyintézethez, ahonnan síkmenetben a Z jelzésű úton Ságvári ligetig, onnan tovább a P jelzésű turistaúton a Hársfa vendéglőhöz jutunk. (Kb. 5,5 km.)

4. Hűvösvölgyi népkert — Határnyereg — Csorda kút — Virágos nyereg — Csúcshegy — Solyvári völgy.

A hűvösvölgyi 56-os vill. végállomástól a K jelzett turistaúton kapaszkodunk fel a Határnyeregbe. Innen a vitorlázó repülőtér keleti szélén haladva a Csorda kút érintésével kevés emelkedéssel jutunk a Virágos nyeregbe, majd a S. (sárga) jelzett úton síkmenettel a csúcshegyi

menedékházhoz. Tovább a K jelzésű széles szerpentinben haladó turistaúton élvezetes lesiklással érünk a Solyvári völgybe, a Bp. Üröm vasútállomás közelébe. (Kb. 8 km.)

Pilis hegység

A Pilis hegység kevesebb szabad gyakorlólejtővel várja a sízőket. A Dobogókőről a Dunakanyarra nyíló festői kilátás azonban felejthetetlen élményt jelent azok számára, akik ezt a helyet választják túrájuk kiindulópontjául. Kellemes — főleg lesiklással végrehajtható túralehetőségek vannak innen Dömös, Pomáz és Esztergom felé.

1. Dobogókő — Ilona pihenő — Körtvélyes puszta — Dömös.

A P jelzésű Téry úton igen kellemes lesiklás. (Kb. 7 km.)

2. Dobogókő — Bükki puszta — Ságvári Endre turistaház — Pomáz.

Dobogókőről a K jelzésű út sízésre alkalmas szálerdőben vezet le Bükki pusztára. A Bükki puszta DNY-i szélén a P jelzésű úton haladva elérjük a S turistautat, ami enyhe kapaszkodóval a Ságvári E. th.-hoz vezet. Tovább a P □ jelzésű úton végig lesiklással jutunk Pomázig. (Kb. 15 km.)

3. Dobogókő — Két bükkfa nyereg — Ráróhegy — Maróti hegyek —

Vaskapu — Esztergom.

Dobogókőről K + jelzésű út vezet a Két bükkfa nyereghez, innen végig Z turistaúton Esztergomig. (Kb. 18 km.)

4. Két vagy három napos túra keretében eljuthatunk Pomáztól Esztergomig, ha utunkat a Ságvári Endre turistaháznál és a dobogókői turistaháznál egy-egy vagy csak az utóbbinál egy éjszakára megszakítjuk. Útvonalunk a 2. és 3. számú túra útvonalán: Pomáz — Ságvári Endre turistaház — Bükki puszta — Dobogókő — Két bükkfa nyereg — Ráróhegy — Maróti hegyek — Vaskapu — Esztergom. Természetesen a túra ellenkező irányban is megtehető. (Kb. 33—34 km.)

Börzsöny hegység

A Börzsöny hegység a fővárostól igen jól megközelíthető a Budapest—Vác—Szob vasútvonalon Nógrádverőcég, innen átszállással Szokolyáig, vagy Diósjenőig vagy keskenyomtávú erdei vasúttal Királyrértig. Mindhárom helyet, azonkívül a kisinőt turistaházat gépjárművel is elérhetjük.

A Börzsöny hegység hazánk egyik leghódúsabb vidéke. A Hideghegyen épített sípálya sífelvonóval, a kisinői turistaház és a törökmezői turistaház környékén számos jó gyakorlólejtő várja a sízőket.

A Börzsöny hegységbe igen jó két-napos túrát tervezhetünk, melynek keretében első nap pl. Királyrét felől felkapaszkodunk a Nagy-Hideg hegyre, s másnap onnan lesiklás jellegű túrát hajtunk végre az alábbi útvonalak egyikén:

1. Nagy-Hideg hegy — Csóványos — Bárány bérc — Diósjenő.

Végig a P × jelzésű síúton, mely Csóványosig emelkedik, onnan végig ereszkedik. (Kb. 11 km.)

2. Nagy-Hideg hegy — Királyrét (7 km). esetleg tovább Szokolyáig (összesen kb. 12 km.)

Végig P × jelzésű síúton ereszkedünk lefelé.

3. Nagy-Hideg hegy — Nagy-Inóc — Kisinői turistaház.

Végig lefelé a K jelzésű úton. (Kb. 5 km.)

Mátra hegység

Sízszempontból egyik legkulturáltabb hegységünk. Felépítésénél fogva számos kiváló síterepe van, s nagy előnye, hogy több irányból könnyűszerrel megközelíthető. Csúcsai általában 800 m körüliek, de itt találjuk hazánk legmagasabb hegét is, az 1015 m magas Kékest. A Mátrának nyílt oldalai, valamint nagyrészt szálerdőben vezetett útjai számos kiváló túralehetőséget nyújtanak. Azonkívül mind a Kékesen, mind Galyatetőn, de nem utolsósorban a Mátrabérctől délre fekvő falvak (Mátraszentistván -lászló és -imre) környékén kitűnő sípályák és gyakorlóterek teszik a Mátrát vonzóvá a sízők számára.

A havas téli időnyben a MÁVAUT vasárnaponként különjáratokat indít Bp. Engels térről a Kékesre. Ezeket az autóbusszjáratokat elsősorban sízők részére biztosítják és Mátraháza—Kékes között napközben ingajáratral szállítják a közkedvelt „Déli” lesiklópályán többször lesiklani szándékozó utasaikat.

1. Ágasvár — Galyatető — Mátraháza — Kékes érintésével Mátrafüredig, de esetleg Recskig vagy Sirokig.

Az útvonal tetszés szerint osztható több napra, ugyanis útközben szállást lehet biztosítani Ágasváron, Mátraszentimrén és Mátraházán levő turistaházakban.

Ezenkívül számos olyan túralehetőség van, melynek keretében a hegység egyik vagy másik csúcsától kényelmes lesiklással ereszkedhetünk le a hegység lábához. Például: 2. Galyatető — Mátraszentimre — Ágasvár — Hasznos.

Galyatetőtől P jelzésű úton Mátraszentimréig, majd a Z □ jelzésű úton Ágasvárig, tovább Z úton Hasznosig. (Kb. 15 km.)

3. Galyatető — Nyirjes bérc — Vörösmarty turistaház — Mátraháza. K jelzésű úton kb. 9 km.

4. Kékestető — Mátraháza — Kallóvölgy — Mátrafüred.

Kékestetőről a „Déli” lesiklópályán Mátraházáig, onnan a P jelzésű úton Mátrafüredre. (Kb. 7 km.)

Bükk hegység

A Bükk hazánk legkiterjedtebb és túrázás szempontjából legkiválóbb síterepeit foglalja magába. Számtalan enyhe gyakorlóléjtőt kereshetünk fel a fehérkőlápai menedékház, Bükk-szentkereszt, Herman Ottó turistaház és a bánkúti turistaház közvetlen, vagy kissé távolabbi környékén. Egynapos túrára Lillafüredről indulva az Örvénykőhöz vagy Bükk-szentkereszt felé tervezhetünk túrát. Például:

1. Lillafüred — Lencsés forrás — Örvénykő — Herman Ottó turistaház — Szentléleki völgy — Garadna LAEV végállomás.

Lillafüredről Z úton a Lencsés forrás felé kapaszkodunk fel a Garadnavölgygel párhuzamosan futó P gerincútra, melyen az Örvénykő érintésével a Köpüs tetőig megyünk. Innen a P □ jelzésű út vezet a Herman Ottó turistaházhoz. Hazafelé le-siklunk a Szentléleki völgyben a LAEV végállomásig, onnan kisvasúttal térhetünk vissza Lillafüredre. (Kb. 12 km.)

2. Lillafüred — fehérkőlápai turistaház — Bükk-szentkereszt — Kerekhegy — Szinva völgy.

Lillafüredről az üdülő parkjából induló K jelzésű szerpentinúton gyalog felkapaszkodunk a fehérkői kilátóhoz. Innen síléccel folytatjuk az utat a fehérkőlápai turistaházhoz, majd a P úton a Jávorhegyen át Bükk-szentkeresztig. Hazafelé a S jelzésű kanyargós úton siklunk le a Kerek-hegy oldalában a Szinva völgybe. (Kb. 8—9 km.)

3. Előzőleg leírt túránkat Bükk-szentkeresztől folytathatjuk a hollóstetői menedékház felé is (S jelzésű úton), majd a Hollós völgyön siklunk le a Szinva forráshoz (P jelzés), s onnan gyalog Lillafüredre térünk vissza. (Kb. 12 km.)

A Bükk hegység az ország szívéből ugyan távolabb terül el, de gyönyörű vidékeit többnapos túrára messzebből is feltétlenül érdemes felkeresni. Pihenőnapok közbeiktatásával akár egyhetes túrát is tervezhetünk úgy, hogy Lillafüredtől indulva körbejárjuk az alábbi útvonalat:

4/1. útszakasz: Lillafüred — Lencsés forrás — Örvénykő — Herman Ottó turistaház (kb. 9 km).

4/2. útszakasz: Herman Ottó turistaház — Vöröskő — Szarazvölgy — bánkúti turistaház (kb. 5 km).

4/3. útszakasz: Bánkúti turistaház — Nagymező — Hosszúbérc — Kurtahegy — hollóstetői turistaház (kb. 12 km).

4/4. útszakasz: Hollóstetői th. — Bükk-szentkereszt — Jávorhegy felé Szinva völgybe — Lillafüred (kb. 8 km).

Köváriné Szendrői Ildikó

Téli sportdivat

1. Prém vagy ocelot mintás szövethől készült sportkabát; bújtatott övel, jersey pantallóval

2. Tweed szövet, pelerines komplé, teddyvel bélelve, szörme gallérral és kucsmával

3. Anorák ballonból, steppelve, a kapucni szörmével bélelve

A kerékpárosok Tokajhoz közelednek

TANÁROK, SZÜLŐK, PEDAGÓGUSOK

KITŰNŐ EREDMÉNYEK
A FEHÉRVÁRI ÚTI
ISKOLÁBAN

A Fehérvári úti általános iskolában és gimnáziumban a tantestület, a szülők és a gyerekek összefogása intenzív természetbarát mozgalmat teremtett. A tantestület felkérésére, a szülői munkaközösség részéről Dudás János és felesége végzik a szakosztály elvi és gyakorlati irányítását.

— A szakosztály vezetői elsősorban az ifjúság köréből kerülnek ki — mondja Dudás János —, de természetesen, szükség van arra is, hogy állandóan maguk mögött érezzék a felnőttek jószándékú segítségét. Ez nem is hiányzik, mert a tanári testület is minden segítséget megad a mozgalom számára. S úgy érzem, ez kötelessége is az idősebb embernek. *A gyerekek iránti szeretet és az a törekvés, hogy életüket színebbé tehessem, juttatott el a természetbarát mozgalomhoz.* Mozgalmi jártasságom viszont még közelebb vitt a gyerekekhez, s ez a két tényező állandó kölcsönhatásban tovább erősíti egymást. A szülői munkaközösség más tagjai is szívesen járnak velünk túrázni, s úgy szoktuk beosztani, hogy egy felnőttre mintegy húsz gyerek jusson. Ez a jó arány, amely mellett mind a felügyelet, mind a jó kapcsolat kialakítható. Indultunk az országos kéken — kilencen be is fejezték, s a November 7. túrán megkapták a jelvényt. Kerékpár- és siturák rendezünk, ifjúsági versenyeken veszünk részt. Nincs nagyobb boldogság, mint a gyerekek örömet látni túra közben és győzelmeik esetén.

Gém Erzsé, a gimnázium IV. c. osztályos tanulója és a természetbarát szakosztály helyettes vezetője.

— Magam is pedagógusnak készülök — mondja —, s a mozgalmi életben már előre gyakorlatot szerzek a gyerekekkel való bánásmódban. Mi valamennyien lelkesedünk a turázásért. Nagyvásonyban, például —, bár hullafáradtan érkezünk — azonnal felmászunk a Kinizsi-vár tornyába, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a vidékre.

— A humán műveltség elmélyítése szempontjából — mondja az iskola KISZ tanácsadó tanára — kü-

lönösen fontosnak látom a természetjárást. Kinizsi vagy Dobó István vára a hegyekben olyan helyszíni élményt nyújt a gyerekeknek, amelyet olvasmány, vagy magyarázat nem pótolhatna. Ott a romok között, a történelem levegőjét szívják magukba, reálisak válnak előttük régmúlt események, megelevenednek a tankönyv betűi. A debreceni kollégium a XIX. század magyar költészetének nevezetes dokumentumait, emlékeit őrzi. Megismerése hangulateltöltő háttérrel nyújt a gyerekeknek ahhoz, amit irodalomórán erről a korszakról tanulnak. A túrák alkalmával táboroznál szívesen énekelnek a gyerekek. *Vigyázzunk arra, hogy lendületes munkásmozgalmi dalokat és igazi magyar népdalokat énekeljenek. Meggyőződésünk, hogy a csiszolt izlésű fiata-*

lok önként fordulnak el a sekélyestől, a művésztlentől, a giccstől.

— A túrákat, persze, a természetjárás szakismereteinek elsajátítására is felhasználjuk — kapcsolódik a beszélgetésbe *Timár András*, a gimnázium IV. a. osztályos tanulója, a szakosztály oktatási felelőse. — Egyik karácsonyi szünetben például, Siófokon töltöttünk öt napot, teltáborban. Korcsolyázás, politikai tájékoztatás, időszerű kérdések megbeszélése, kulturális fejtörő stb. volt programon. Oktatóink a tanári karból, a patronáló szülők közül és a KISZ központ munkatársai közül kerültek ki.

— Sőt, helyi oktatót is szoktunk felkérni — mondja *Dudás Zoli*, a szakosztály ifjúsági vezetője. — Királyházán a kerületi erdőszől érdekelt dolgokat tudtunk meg a környező hegyek madárvilágáról, vadállományáról. Ágasváron pedig egy tanárral ismerkedtünk meg, aki a környék szikláihoz, hegyeihez fűződő mondákról, néprajzi érdekességekről tartott nekünk előadást. Előfordult, hogy remetékkal, öreg helylakókkal ismerkedtünk meg. De a legnagyobb élmény mégis csak az, ha a kimerítő gyaloglás, a végelethatatlannak tűnő utakat megjárva, elérjük a csúcsot, a célt. A sikernek ezért az örömeért érdemes küzdeni.

— Magunk is úgy látjuk — mondja az iskola igazgatónöje —, hogy a természetjárás fejleszti a küzdőképességet, közösségalkotó hatása van, alkalmat ad a gyermekeknek mind önkiszolgáló jellegű, mind pedig úgynevezett társadalmilag hasznos munkák elvégzésére, s így pedagógiai jelentősége rendkívül nagy. Ezért támogatjuk a szakosztály munkáját. A szülőkkel való egyetértésünk, jó kapcsolatunk magától értetődő. Segítségüket nagyra értékeljük. *Az ifjúsági vezetők pedig a legkiválóbb gyerekek közül kerülnek ki.* A KISZ és a szakosztály kölcsönösen támogatja egymást, s ez mindkét szerv továbbfejlődésére igen egészséges hatással van — mondja befejezésül az igazgatónő.

A kinizsői tél túrán

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. FEBRUÁR
XI. ÉVFOLYAM 2. SZÁM
ÁRA 3 FT

A HATÁRON TÚL

EZ ÉVBEN UNNEPLIK MEG a természetbarátok nemzetközi mozgalma létrejöttének 70. évfordulóját. Az NFI (Naturfreunde-Internationale) a jubileumi ünnepeket Koppenhágában rendezi meg.

10 grúz alpinista tartózkodott a múlt év augusztusában a Mont-Blanc masszívumban és a Valais-ban. Ennek során Chamonix és Zermatt körzetében a csúcsok egész sorozatát mászták meg. Ez évben az öket vendégül látó svájci „Haute Montagne” genfi egyesület 15 tagjának lesz alkalma, cserében a Kaukázusba, a Bsenghi-masszívó látogatni. Ez a terület féltucat 5000 méternél magasabb csúcsot foglal magába. A kezdeményezés — mint a svájci lapok írják — a kulturális csere keretében jött létre és jelentékenyen hozzájárul a keleti és nyugati országok közötti jobb megértéshez. Egyébként az angolok és franciák már szerveztek az utóbbi években hasonló cseréket, melyekről John Hunt, a Mount Everest legyőzője így nyilatkozott: „az alpinisták között nincsenek országhatárok”.

NEMZETKÖZI VITORLÁZÓ TÚRÁT RENDEZ A PTTK a Mazuri-tavakon július 1. és 13. között. Az A. I. T. (Nemzetközi Turista Szövetség) védnöksége alatt megrendezésre kerülő túra útvonala mintegy 70 km hosszú lesz Ručiana, Nida és Gilyeko között. A rendezők 100 lengyel és 100 külföldi résztvevőre számítanak. Felvilágosítással a Magyar Természetbarát Szövetség Titkárságán szolgálnak.

SUOMEN SUUNNISTUSLIITTO, a Finn Tájékozási Szövetség 1965-ben huszadik rendezi meg a „Pálya-kitűzők” versenyt. Ez évben a versenyt nemzetközivé tették és a részvevőre felkérték az IOF tagországait. Így 11 ország 5-5 férfi és 3-3 nő pálya-kitűzője vehet részt az elméleti versenyen, melynek győztesei azok lesznek, akik az adott térképen a tájékozási versenyzés céljaira a legjobb feladatokat biztosító pályát tűzik ki. A nemzetközi vetélkedőn magyar indulók is lesznek.

Még mindig vannak 1000 méteren felel csúcsok a Szovjetunióban, melyeken nem járt ember. Most ukrán hegyászok a Sugaí-hegységben egy négyzest másztak meg és Maurice Thorez-csúcsnak nevezték el.

Az „August Bebel” zwickai köszönbánya üzemi kirándulónapját néhány éve már rendszeresen megrendezi az üzemi sportegyesület turista szakosztálya. Ennek során 350-500 kiránduló ismerkedik az NDK egy-egy újabb területével. A jól-sikerült kirándulásokat mindig hangulatos táncmulatsággal fejezik be, zenés kirándulóhelyen.

Grúziai filmek „Évek és hegyek” címmel filmet készítettek a szovjet alpinizmus 40 éves évfordulója alkalmából. A film a szovjet hegymászás fejlődését mutatja be a Kaukázusban, a Pamírban és a Tien-Sanban.

A Szovjet kutatók az Antarktisz északi részén, a Maud-királyné Föld hegyeiről készítettek térképet. Ennek során három csúcsot Gagarin, Popovics és Nikolajev űrlítólátóknak neveztek el.

A közlekedés első vilákiállítását ez év június 25. és október 3. között rendezik Münchenben. Az előzetes tárgyalások szerint 27 ország, köztük a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok vesz részt a kiállításon.

35 országból 11 200 szakmabeli látogatója volt a kölni SPOGA nyári sport- és campingcikk kiállításnak.

Székely Miklós

ÚJDONSÁGOK VÁRJÁK A MAGAS TÁTRA VENDÉGEIT

A Csehszlovák Kultúra Népközösségek uti klubjában a Magas Tatra szállodáinak, campingjeinek vezetői tartottak sajtótájékoztatót.

A csehszlovák idegenforgalmi szakemberek körképet nyújtottak az elmúlt év turisztikai mérlegéről. Elmondották többek között, hogy 1964-ben minden várakozást felülmúló idegenforgalmat bonyolítottak le a hegyvidéken. A vendéglátók terveiben a múlt év elején mintegy 300 ezer külföldi vendég fogadtatása szerepelt, ezzel szemben csak házányból nyolcszáz ezernyi turista keverte fel a Magas Tatrát. A csúcsforgalom kielégítése a Tátrában is éppoly nehézségeket okozott, mint a Balaton-parton. Ennek az idegenforgalmi 1:1-nek a tanulságait foglalták össze a sajtótájékoztató előadói. Szóvártatték például, hogy kevesen fedezték meg fel a Magas-Tátrában töltött tavaszi-őszi időszak előnyeit, s ebből ered, hogy a külföldi vendégek látogatási hulláma túlnyomóan két hónap időtartamára sűrűsödik. Ahhoz, hogy a közvélemény átértékelje a tátrai szezonról alkotott eddigi fogalmakat, bizonyos idő szűkeség.

Székely Miklós, Szövetségünk főtájkára éppen ennek a folyamatnak a meggyorsítására tett javaslatot. Arra kérte a szakembereket, jelentessenek meg több magyar nyelvű prospektust a hegyvidék természetrajzáról, hogy a Tátrába látogatók kedvet kapjanak a tavaszi és őszi túrákhoz is.

Milyen újdonságokkal fogadja 1965-ben a Magas Tatra külföldi vendégeit? Kérdésünkre Székely Ernő elmondotta, hogy a legelőbb szállót, menedékházat és campinget bővíti. A Grand Hotel szolgáltatásai és programjai különösképpen kielégítik az igényeket. A turisták fogadtatásáról sokoldalúan gondoskodnak: elkalauzálják a jelentkező-

ket a dobsinai jégbarlanghoz, a karthauzi kolostorhoz és számos idegenforgalmi látványossághoz. Az idén lesiklóversenyt rendeznek a lomnici hágón, jégteke, jégkorong mérkőzésekre kerül sor, s ezen kívül tutajkirándulás, vadászat, pisztangófogás élénkíti a programot. Tervebe vették egy nagyszabású nemzetközi divatbemutató megrendezését is. Alkák a szlovák folklórról kívánának átfogó képet alkotni, azoknak az ó-tátrafüredi erdő közelében rekonstruált tóparti menedékházat ajánlják. A kötetlen turisztika hívei mostmár korlátozások nélkül bebarangolhatják a hatalmas területen fekvő tátrai Nemzeti Parkot.

Könnyítéseket vezettek be a hotelszoba és camping helyfoglalásnál.

Szobarendelést közvetlenül is elfogad az Interhotel Vysoke Tatry és a tavaszi-őszi időszakban 10 főt meghaladó csoportoknak 40 százalékos, egyéneknek pedig 20 százalékos árkedvezményt nyújtanak. A campingekbe a turista irodák közvetítésével lehet helyfoglalásról gondoskodni.

Az autósoknak szóló hírek: javultak az útviszonyok, Liptóól négy méter széles sztrádán közlekedhetnek, a táborok mellett korszerűen felszerelt szerviz állomások működnek.

Angelus Miklós, Szövetségünk elnökségének tagja időszerű kérdéssel fordult a Csehszlovák Kultúra képviselőihez: tegyék lehetővé, hogy turistáink hetenként legalább egy alkalommal pontos értesülést szerezhessenek a Tátra hívoiszonyairól. Igéret hangzott el, hogy a lehetőség szerint rádióban és kirakati táblákon is közlik a hójelentést.

HÚSZ ÉV TÁVLATÁBÓL

TÖRTÉNET A BERVA VÖLGYÉBEN

— Négyen közülünk börtönbe kerültek, ketten elesetek a harcban, tizenhatot a fasiszták kivégeztek. Már csak hárman élünk a 39-es dandár V/10-es ütegeből. A beszélgetés végén összegezte **Dancza János** a történet legszomorúbb lapjait.

Úgy kezdődik a história, mint a mesében. Valahol a Bükk hegységben, pontosabban a Berva völgyének lankáin összetalálkoztak azok a harcosok, akik átvészelték az 1919 utáni üldöztetéseket. Kopottak és nyűttek voltak, arcukon mélyre vetett barázdák. A stábtól elvágtatott katonák voltak, kis szörvány a harcduíta hegységben. Ruhájuk, szinte lefoszlott, róluk. Lekuporodtak a dombon és a semmitől kérdezték: mi lesz? Vége lenne mindennek...? Volt aki legyintett, egyikük világmeváltót tervvel állt elő, s akadt, akinek csak egyetlen vágya volt; vetett ágyba fekvődni, aludni, aludni és azután lesz, ami lesz... Nem határoztak el semmit, ahányan voltak nekiindultak vissza városukba, falujukba, amelyet azóta már saját képe formált a fehérterror.

Dancza János Egerbe telepedett. Neve jóideig elmerült a hétköznapi sűrűjében, de 1924 nyarán már dolgot adott a közhivataloknak.

— Ki az a Dancza? — kérdezte a fogalmazótól az alispán. — Nem tudom méltóságos uram, de utána nézek. És utánanézték. Jelentették Izsák Gyula alispán úrnak, hogy Dancza János, született 1899-ben, az egri Vas- és Fémmunkás Szakszervezet egyik korifeusa.

— Miért akar ez a senki még egy turista egyesületet szervezni? Hát nem elég a városnak egy egyesület, amelynek én vagyok az elnöke és a kanonok urak a vezetői? — dörögött az alispán.

— Kérlek méltóságos uram, ezek a prolik bizonyára csak utánozni akarnak bennünket, azt hiszik, hogy ők is igazi turisták, — mondta a fogalmazó. Ebben maradtak és jót nevettek.

Csak hogy az élet másként alakította a dolgok menetét. Alispán uramék egyesülete azzal büszkélkedhetett, hogy alig maradt olyan városból hegynek szökő túraút, amelyet ne szegélyeztek volna szentképek, evangéliumi feliratok. Sőt a Várhegy aljában amolyan lurdusi barlangot is csináltak és vasárnaponként a jámbor arrajáróknak misét celebrált a pap. Hát erre mondták a Vasas Körben, hogy a méltóságosok természetjárása ugyancsak természetfölötti utakra tévedt. Huszonnégytől huszonhétig létezett ez a kétféle egri turisztika. Azzal a nem kis változással, hogy a vasasok, nyomdászok lassacskán beszivárogtak a káptalan égíse alatt működő egyesületbe. Gyarapodott a tagság, bővültek a túrautak és hol itt, hol ott sikerült „elcsípní” egy-egy vezetői posztot.

Dancza János a háttérből igazgatta ezt a tisztító folyamatot. Hanem huszonnyolc május 1-én már az ő neve és munkássága nem maradhatott titokban.

Lökbérc és Mészko útvonalán háztizsákos emberek kaptattak a gerincére és onnan le a Berva völgyébe. Május 1 előestéjén itt találkozott **Kolacskovszki Lajos**, Dancza János és néhány társuk. A régi egriek tudják, hogy a bolsevik agitátor hírében álló Kolacskovszki nevét nemigen lehetett ezidőtájt büntetlenül kimondani.

Danczáék otthonában ma így elevenedik fel az egykori találkozó: — akkor este elhatároztuk, hogy más-

nap, május eisején turát szervezünk a Berva völgybe. Meghívjuk a tizenkilenceseiket családotól. Kolacskovszki kérésre vállalta, hogy előadást tart a réten, persze virágnyelven, mert sosem lehet tudni... Így is történt. Háromszázan gyűltünk össze és hallgattuk az előadót. Egy fűszálról beszélt. Arról, ahogyan elvetik a magot, kinő a csöpp palánta és szaporodik, míg nem beborítja a völgyet, a városok parkját, meg a kerteket. Nagyon szépen beszélt Kolacskovszki és mindenki értette a jelképeket.

Ránktörték. Hirtelen jött, alig kaptunk észbe, máris nyakunkon volt a felsőtáncányi csendőrrajör. Szuronyt szegve bekerítették, igazoltattak, motoztak, akit értek ültelgették. Kolacskovszkinak sikerült kicsúszni a hirtelen zürzavarban.

A következmények? Száztíz tagú egyesületünk 38 létszámmal apadt. És maig is őrzöm azt a ceruzával írt átadás-átvételi jegyzőkönyvet, amelynek tanúsága szerint eszközeinket, menedékházainkat sorban lefoglalták.

1944. március 19-én este a Gestapo Dancza Jánosért tűvé tette a várost. Sehoh sem találták.

Középkorú férfi ül az aggteleki

barlang bejáratánál és egy távolodó nő után néz. Dancza János búcsúzott el Pollák Klárától, a kevesek egyikétől, aki az egri munkás turista csoportot megalakította. A törekény lány nekivágott a hegyeknek, hogy a bizonytalan távolban jusoz-láv partizánokhoz csatlakozzon. Sikerült neki és sikerült illegalitás-ban maradni a Turcsányi fivéreknek. A többiekrol nem tudott ekkor semmit. Kínozta az önvád, hogy itt lapul Jósmafón, mint a barlang tisztviselője, míg társai fegyvert fognak, hogy valami kézzelfogható cselekedjenek.

Nem sokáig. A nagy visszavonulás kezdetén kamaszkorú fiú kereste fel. — Tudok Dancza úrral őszintén beszélni? Csakis őszintén fiam. — Tetszik tudni arról van szó, hogy bennünket ki akarnak vinni az országból. — Kiket? — Hát az egész falu levante alakulatát. — És mi közöm nekem ehhez? — kérdezte gyanakvón. A fiú botladozva válaszolt: — A tanár úr mondta az iskolában, hogy csak maga tud segíteni rajtunk. — Miből gondolta ezt a tanároto? Azt mondta úgy ismeri Egerből Dancza urat, hogy olyannak tetszik lenni, aki ilyenkor segít rajtunk.

Gondolkodóba esett. Hátha provokálják és csapdát készítenek... Hanem másnap hajnalban a barlanghoz trappolt az egész leventeszázad, élén az egykori egri turistatanárral. Ott bújtak meg a barlangban egészen a felszabadulásig. Volt hely bőven nekik is, meg a mindenfelől beszivárgó üldözőeknek is.

Amikor feltűnt az első kozák előőrs Jósmafón, Dancza János fogadta őket. Tolmácsot kéretett és előhozakodott a nagy tervvel. Ha gyorsan be akarják keríteni az Aggteleken lapuló német tüzekeket, hallgassanak rá, ő majd átvezet egy csapatot a barlangon és egyenesen a hátukba kerülhetnek. Ahogy egyszuszra elmondotta, feszülten meredt a kapitányra. Az egyideig gondolkodott, azután megveregette a vállát.

— Jól van tovaris, maga rendes ember. Csakhát gyorsabban gördül most már a front. Hajnalban kifűstöljük onnan a fisisztákat, maga pedig vezesse meg nagyon sokáig a kirándulókat ebben a szép barlangban.

Így történt. Dancza János ma 75 éves. Negyvenöt után volt rendőrkapitány, gyárigazgató, ideenfor-galmi vezető, mikor hová állították. Most nyugdíjas és múzeumkutató az egri várban. S akár felesleges is leírni, hogy terepjáró bakancsa, hátizsákja egyszer sem porosodott be. Kikeresett magának egy messze tájra nyíló platót a Berva fölött és egy csobogó patakot a bükkli erdőben. Oda jár megpihenni és emlékezni, egy emberöltő gazdag történetére...

Kádár László

A CSERETÚRÁKON SZELLEMIEN IS GAZDAGODUNK

KÜLFÖLDI TÚRÁK TAPASZTALATAIBÓL

Pereg a film... Messze vidékek, tengerek és fjordok, északi városok és falvak, dánok, norvégek, svédek és lappok földjének üzenetét hozza.

Szép, hangulatos, életszerű filmet készített Fenyvesi Ervin tanár skandináviai útjáról, s érdekes a mondandója is: élmények, reflexiók, melyeket a képekhez fűz. Csupa természetbarát hallgatja, értő és érző közönség.

Igy találoztunk Fenyvesi Ervinnel és feleségével, akik nemrégiben érkeztek haza északi túrájukról. Mindketten régi szervezett természetbarátok, itthoni hegyvidékek gyakori vendégei, s nagy barátai a cseretúráknak. Az utóbbiakról érdeklődünk.

— Két nemzetközi cseretúrára vettünk részt eddig — mondja Fenyvesi Ervin —, az Alacsony-Tátrában és a Szász-Svájcban jártunk. Mindkét utunk — higgye el, ez nem írázis — felejthetetlen élményt nyújtott. A németországi túrát magam vezettem. Csoportunk tele volt tetterővel, tudásvággyal. Élményre szomjasan, mindent látni akartunk, mindenhova el akartunk jutni ebben a csodavilágban. A német kollégák kissé már sokallották is a magyar aktivitást... S ha most visszagondolok erre az útra, nagyszerű gyalogtúrák, különleges alakú hegyek, egészséges

Részlet a Basteiből

erőpróbák —, s a kulturális élmények emlékei egyenlő erővel villannak fel bennem, ragadnak magukkal ma is.

Egy egész napot szántunk a drezdai képtárra, s a Zwinger egyéb érdekességeire: az óragyűjteményre, a matematikai-fizikai gyűjteményre, a közlekedési múzeumra és a többire. Ebben a háború sújtotta városban mélyben éreztük át, mint valaha, hogy a tudomány, a művészet, a konstruktív emberi szellem alkotásai túlmutatnak minden pusztításon.

Ki ne emlékeznék közülünk Rathenra, erre a kis szász-svájci falura és üdülőhelyre, ahol az Elbára bátyaszerűen meredő

sziklatornyokat régi, kőhíd forma építmény köti össze, mintegy sétautat képezve a folyó fölött. S a Bastei (Bástya) alatti sziklatatlanban remek akusztikájú, gyönyörű fekvésű szabadtéri színpadot építettek. A *bűvös vadász* előadását láttuk itt, stilszerű környezetben, sziklák és fák természetes díszletei között. S vég nélkül sorolhatnám az élményeket... Talán még annyit erről az útról, hogy visszafelé — programon kívül — két napra megálltunk Prágában, és szakvezető kíséretében néztük meg a várost. Fontosnak tartom megemlíteni ezzel kapcsolatosan tapasztalatomat: a *nívós szakvezetés olyan emberekből is érdeklődést tud ébreszteni törté-*

nelmi, művészettörténeti emlékek iránt, akik korábban közömbösen mentek el az efféle élmény-lehetőségek mellett. Úgy vettem észre, hogy a csoport tagjainak látóköre — a feltárt történelmi összefüggések és művészettörténeti vonatkozások megismerésén keresztül — örvendetes módon szélesedett. Történelem-szakos tanár vagyok, de úgy érzem, nem kell szakmai elfoglaltsággal vádolnom magamat, ha azt mondom: nem elég csak „teljesíteni a túrát”, hanem kulturálódni, szellemileg gazdagodni is kell általa. Vallassuk ki a jelent a múlttól, hogy annál inkább megértsük a jövőt. *Ne csak nézzünk, hanem lássunk is.*

Tavaly az Alacsony-Tátrában jártunk, ugyancsak cseretúrára. A Tátra ismeretlen tájain magyar turista egyénileg aligha vágatna neki a hegyormoknak. Ebből a szempontból is óriási jelentőségét látom a cseretúráknak: hozzáférhetővé teszik számunkra az ilyen területeket is. *Az autóval utazó soha nem fog bejutni az úttalan hegyek közé, s a Nagy- és Kis-szokol vagy a Kizsel több kilométer hosszú sziklasikátorait, a vizeséseken fölvezető vaslétrákat is csak a gyalogtúrázó járhatja végig. Az a nagyszerű esztétikai élmény, amit így kapunk, megér minden fáradtságot.*

Külön öröm volt számomra azt látni, hogy mennyi őszinte barátság szövődött csoportunk tagjai és a helybeliek között. Azóta többen meg is látogattak bennünket részben cseretúra, részben „baráti csere” útján, s állandó levelezésben vagyunk velük.

Mint pedagógus, felnőtteknek, fiataloknak egyaránt ajánlom a cseretúrákat, mert tájnak és embernek olyan rejtett, belső szépségeit tárja fel, amelyeket sem könyvből, sem filmből megismerni nem lehet.

Polgár Judit

Bad Schandau, az Elbánál

A CSERETÚRÁK 1965. ÉVI PROGRAMJA

A Természetbarát Szövetség külföldi túrainak 1965. évi programját és a jelentkezés feltételeit a szakosztályok megkapták.

A jelentkezéseket február 10-ig az alábbi túrákra a területi szövetségekhez kell beküldeni.

SZOVJETUNIO

1. Grúz Hadiút
19 nap kinntartózkodás.	Kb. 2900 Ft (ebből
kb. 550 Ft ért. költőpénz).
2. Szuhumi Hadiút
21 nap kinntartózkodás.	Kb. 3100 Ft (ebből
kb. 600 Ft ért. költőpénz).

BULGÁRIA

Fekete-tenger — Balkán
hegység.
12 nap kinntartózkodás. | Kb. 1900 Ft (ebből
240 Ft értékű költőpénz). |
|---|---|

GYALOGOS TÚRA SVÁJCBAN

Természetbarát aktívák részére.
14 napos kinntartózkodás. | Kb. 2700 Ft (ebből
420 Ft értékű költőpénz). |
|--|---|

CSEHSZLOVÁKIA

1. Alacsony- és Magas-Tátra.
10 nap kinntartózkodás.	Kb. 1250 Ft (ebből
200 Ft értékű költőpénz).
2. Szlovák Paradicsom — Alacsony-Tátra.
7 nap kinntartózkodás.	Kb. 1000 Ft (ebből
140 Ft értékű költőpénz).
3. Karlovy Vary — Prága —
Óriáshegység.
14 nap kinntartózkodás.	Kb. 1750 Ft (ebből
280 Ft értékű költőpénz).
4. Prága — Karlovy Vary —
Brünn.
8 nap kinntartózkodás.	Kb. 1200 Ft (ebből
160 Ft értékű költőpénz).
5. a) Magas-Tátra (Csehszl. és
Lengyelország).
12 nap kinntartózkodás.	Kb. 1500 Ft (ebből
240 Ft értékű költőpénz).
b) 7 nap kinntartózkodás.	Kb. 1000 Ft (ebből
140 Ft értékű költőpénz).

LENGYELORSZÁG

1. Lengyel-Tátra — Krakko.
10 nap kinntartózkodás.	Kb. 1300 Ft (ebből
200 Ft értékű költőpénz).
2. Lengyel tengerpart.
14 nap kinntartózkodás.	Kb. 1950 Ft (ebből
280 Ft értékű költőpénz).
3. Lengyel tengerpart — Mazuri
tavak.
14 nap kinntartózkodás.	Kb. 1950 Ft (ebből
280 Ft értékű költőpénz).
4. Lengyel tengerpart — Len-
gyel Tátra (Zakopane).
14 nap kinntartózkodás.	Kb. 1950 Ft (ebből
280 Ft értékű költőpénz).
5. Sítúra a lengyel Beszkidék-
ben.
10 napos kinntartózkodás.	Kb. 1300 Ft (ebből
200 Ft értékű költőpénz).
6. Sítúra Zakopaneba.
10 nap kinntartózkodás.	Kb. 1250 Ft (ebből
200 Ft értékű költőpénz).

NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

1. Keleti-tenger
14 nap kinntartózkodás.	Kb. 2050 Ft (ebből
290 Ft értékű költőpénz).
2. Keleti-tenger — Szász Svájc.
14 nap kinntartózkodás.	Kb. 2050 Ft (ebből
280 Ft értékű költőpénz).
3. Szász Svájc.
12 nap kinntartózkodás.	Kb. 1630 Ft (ebből
240 Ft értékű költőpénz).
4. Szász Svájc.
7 nap kinntartózkodás.	Kb. 1200 Ft (ebből
140 Ft értékű költőpénz).
5. Thüringia.
12 nap kinntartózkodás.	Kb. 1750 Ft (ebből
240 Ft értékű költőpénz).
6. Harz-hegység.
14 nap kinntartózkodás.	Kb. 1850 Ft (ebből
280 Ft értékű költőpénz).

BY AIR MAIL

Mr. Giza Gzepesty
Besztergom
Wemmelweiss. str.
Hungary

WELCOME TO
MALTA

ÚJ ROVATUNK:

LEVELEZZÜNK, ISMERJÜK MEG EGYMÁST, CSERÉLJÜNK

Asztalomon halmozód-
nak a különféle utazási
irodák és sportszervezetek
színes, gazdag tartalmú is-
mertetői Fokvárostól Hel-
sinkig, Tokiótól San Fran-
ciskóig. De a hivatalos is-
mertetőkön kívül érkeznek
baráti levelek a világ min-
den részéről, olyanoktól,
akik rajonganak a termé-
szetért.

Szívesen mennének „cseré-
be” Lengyelországba, Ju-
goszláviába, vagy a Szász-
Svájcba, de hát nincs is-
meretségük. Milyen szép
lenne, egyik évben itt töl-
teni a vendégekkel a nyar-
at, vándorolva-táborozva,
a következő évben pedig
külföldön. Sajnos nincs is-
meretségük...

Másik ismerősöm csinos,

Többségük nem nagypen-
zű ember, hanem olyanok,
akik az évi kemény munka
után néhány hetet idegen
tájakon, idegen országok-
ban szeretnének eltölteni,
aránylag kevés pénzért.
Mint például Dolores is
Málta szigetéről, Bettay
Ausztráliából, Hainóék
Finnországból, O Brienék
Írországból... De sorolhat-
nám tovább mindazokat,
akik szívesen jönnének:
cserébe!

A BTSZ klastrompusztai
nagytalálkozóján beszélget-
tünk erről az egyik család-
dal, de sok mással is.

A család odahívott sátrá-
rához. Négyen vannak, a
szülők dolgoznak, a két
gyerek is már nagyocská.

Kliplaat, Dél-Afrika

Arscsa (1750 méter). Grúz falu
a hadiút mentén

Heinola (Finnország)

kis barna nő, mérnök és legkedvesebb szórakozása a természetjárás. Látni, tanulni, vagy látva tanulni, — ez a vágya. Jól ismeri az ország tájait, IBUSZ utazással volt már Csehszlovákiában és az NDK-ban, de neki más, több lenne az igénye. Nincs külföldön ismerettsége, pedig nyelvtanulás szempontjából is jól jönne egy ilyen ismerettség-levelezés. Felcsillan a szeme, mikor a máltai Dolorest ajánlom barátjának, aki múzeumi dolgozó és szívesen jönne „cserébe”. Kezembe veszem Kerttu levelezőlapját, a finnországi Heinola-ból, aki nővérével együtt kerékpárra pattant, sátrat-felszerelést vittek magukkal és becsavarogták az „1000 tó országát”. Szívesen jönnének hozzánk is. Csak meg kellene hívni. Cserébe.

A természetbarátok nemzetközi cseréjét — hacsak levelezésüket egyelőre — elő kell segíteni. Ezért indítja meg a „Turista” a nemzetközi levelező rovatát,

melyben külföldi természetbarát címeket közöl, s ezzel elősegíti a kapcsolatok kiépítését, egymás megismerését, egymás megbecsülését. És kicsit talán ez is a béke ügyét szolgálja.

A következő számban bővítjük rovatunkat, de előljáróban máris adunk néhány címet, amelyeket Szepessy Géza (Esztergom, Semmelweis u. 2.) bocsátott rendelkezésünkre, s akinek ötlete s a fenti levele alapján indítottuk útjára, a reméljük népszerűségnek örvendő rovatot.

Felhívjuk olvasóink és levelezőink figyelmét, arra, hogy lapunk szívesen vállalja a külföldre menő és onnan beérkező levelek fordítását és továbbítását. Mindössze a portóköltsegek kell megteríteni.

A megadott címekben az illető neve, címe, és az a nyelv szerepel, amelyen a levelet részére írni lehet, amennyiben olvasónk nem rajtunk keresztül kívánja a levelet elküldeni.

NÉHÁNY CÍM A NAGYVILÁGBÓL:

EURÓPA:

Mme Maria-Louise Deck, rue de la Monnaie 3, Guebwiller, Haut Rhin, France (francia, német).

Elisabeth Wagner, Rotwand 6, 8166 Neuhaus, Bundes Deutschland. (46 éves), (dán, angol, francia, német).

Alois Bernkopf, 41/13 Billrothgasse, Graz-Ries, Ausztria. (22 éves diák), (német, angol).

Adolf Brunner, Mariarosterstrasse 125, Graz/Steirern, Ausztria. (23 éves diák), (angol, német, svéd).

Jindrich Lorek, Cingrova 10., Ostrava 1., Csekoszlovákia. (diák), (cseh, német, lengyel, orosz).

Patricia M. Hudson, 10 Ellesmere Walk, Pallister Park Estate Middlesbrough, (Yorksh.) England. (angol).

Mrs. R. Aslett, 9, Staverton Close, Bracknell, Berkshire, England. (44 éves háziasszony), (angol).

Jana Bolkova, Hontianska 2, Bratislava, Csekoszlovákia. (18 éves diák), (cseh, angol, orosz).

Iren Petrova, P. O. Box 558, Sofia—C, Bulgaria. (19 éves egyetemista) (bulgár, angol).

Ewa Pauly, u. M. Nowotki 53 b/9, Kedzierzyn, 3, Polska (32 éves háziasszony) (lengyel, német).

Rose Miltzer, Tharandt, (Bez. Dresden) Dippoldiswalder 13. D. D. R. (26 éves adm.) (német).

Miss Dolores Mifsud, 4 St. Alphonse Str. Sliema, Malta. (múzeumi dolgozó) (angol).

Heidrum Radke (2353) Putbus/Rügen, Bahnhofstr 8. DDR. (német) 17 éves, a sport és a zene érdekli.

Nestler Werner 9314 Neudorf/Erzgeb 164 D. Fényképeket kér, illetve cserélné. (német)

Tokaj-Hegyalja központjában

SZERENC S

A turista, aki Miskolc irányából a műúton, vagy vasúton Tokaj-Hegyalja felé közeledik, előbb Szerencs községgel találkozik. Ezért tartják Tokaj-Hegyalja kapujának és központjának is.

Ha az Árpád-halom sziklán megállunk, a hegy lába alatt keletől nyugat felé félkörben terül el a község. Szemben a Rákóczi vár. Délnyugati irányban terül el a Csillag—Harangod sík. Itt terem a világ legacélosabb búzája. Balra láthatjuk a tállyai, a mádi, a tarcali és a tokaji hegyvonulat szőlőkultúrában gazdag oldalait.

Szerencs és környéke az elmúlt századok sok megpróbáltatása után most kezd valóban fejlődni. A hegyoldalak megfiatalodnak Tokaj-Hegyalja szőlőterületeinek rekonstrukciós programja alapján. Szerencstől északi irányban a tállyai és a mádi hegyvonulat mögött festői környezetben fekszik Erdőbényefürdő, vasgálicos, timsós vizű gyógyfürdője. Sajnos Szerencs és környéke, de az innen már könnyen megközelíthető Zempléni-hegység is, turistikailag eléggé kihasználatlan, ezért a község vezetői elhatározták, hogy a turistaforgalmat ötszöröseire emelik egy-két éven belül. A gazdag történelmi emlékek, objektumok, a gyógyvíz források, a világhírű

A szerencsi fürdő homlokzata

borok és sok más kulturális érték erre Szerencset és környékét alkalmassá teszi.

A növekvő turistaforgalomra számítva, korszerűsítik a pályaudvart. A Rákóczi vár viszonylag jó állapotban van. Falai között kap majd helyet a múzeum, a könyvtár, a művelődési klub, a diákotthon, és az úttörőház. A vár környékét fásítják, parkosítják.

A hazai és külföldi turisták a jövőben könnyebben megismerhetik a Zempléni-hegység szépségeit is, történelmi emlékeiben gazdag községeit. A rossz utak, a rossz közlekedési lehetőségek, a szállodák és az éttermek hiánya eddig nem volt éppen vonzó az országjárók számára. De hiányzott a propaganda is.

Tervbevétték, hogy Szerencsen egy 100 személyes szállodát is építenek, a meglévőt pedig korszerűsítik. Az utak rendbehozásával, a közlekedés megjavításával bizonyára felfedezik majd a turisták Tokaj-Hegyalját, és a Zempléni-hegységet.

SZIKORA ANDRÁS

Wolfgang Böhme Oppach/Oberl., Löbauer Str. 128. DDR — Germany. 22 éves, németül vagy angolul levelezne, a turistákra érdekli.

AFRIKA:

Jan S. Swanepoel, P. O. Box, 82, Hartswater, via Kimberley, Northern Cape, South-Africa. (24 éves).

AMERIKA:

Mr. Frederick Spencer, North St., St. Johns, Antigua (B. W. I.) (48 éves) (angol).

Mrs. Dorothy N. Sawyer, 8026. West Glen Rd., Norfolk, Virg. USA. (50 éves kormányzósági tisztv.) (angol).

ÁZSIA:

Miss Andry Mindawarni, Djalan Siliwangi 4/17, Djakarta, (21 éves egy. hallg.) Indonesia. (indonéz, angol).

Mr. Young Won Kim, c/—Byong Ki Kim 369.14 Bang, Choongdong, Kong-ju, Choong-nam-do./ Korea. (21 éves egy. hallg.) (angol, kínai, japán).

AUSZTRÁLIA:

Mr. W. H. Preston-Thomas, Box 5014, Wellington, C 1. New Zealand. (60 éves) (angol, esperanto, francia).

MINDENT A MOZGALOM ÉRDEKÉBEN

December elsején Madarasz Endre személyében új igazgató került a Turistaházakat Kezelő Vállalat élére. Madarasz elvtársat mint aktív sportolót és sportvezetőt ismerjük. A természetbarát mozgalommal még nem volt közelebbi kapcsolata, de előző munkahelyén, a Fővárosi Tanács Oktatási Osztályán a középiskolások táboroztatását éveken át szervezte.

Munkatársunk felkereste, hogy nyilatkozzék lapunknak új munkájáról, terveiről.

— Azt szeretném hangsúlyozni, hogy a munkámban az MTS tömegsportra vonatkozó határozatokat tartom irányadónak — mondotta az új igazgató. A határozat végrehajtásának legfontosabb tényezője, hogy a Természetbarát Szövetséggel szoros együttműködésünket valóban a mozgalom szolgálatába állítsuk. Ez nem csupán óhaj és elv, mert az elkövetkezendő időszakban az együttműködés már konkrét formában jut kifejezésre. Ez abban nyilvánul meg, hogy programunkat, mielőtt azt a főhatóságunk elé terjesztjük, előzőleg a Természetbarát Szövetséggel közösen megvitattjuk.

— További tervek?

— Mind a Természetbarát Szövetségnél, mind vállalatunknál már kialakultak az elképzelések. Elhatároztunk, hogy a terület felmérése után javítjuk a vállalat üzemeltetésének szervezettségét és programunkat úgy építjük fel, hogy az a fontosági sorrendben szabja meg feladatainkat.

Természetesen a lehetőségek határára belül. A lehetőségeink pedig korlátozottak. Ezért tartom fontosnak úgy összpontosítani a rendelkezésünkre álló anyagi és személyi erőket, hogy túlságosan ne forgácsolódjanak szét. A fontosági sorrendnek megfelelően egy-egy üzemeységünket felújítjuk, bővítjük és modernizáljuk.

— Valami újításra számíthatunk-e?

— Megemlítem azt is, hogy ebben az évben szeretnénk felkészülni arra, hogy a megfelelő feltételekkel rendelkező turistaházaknál rátérjünk a hegyi campingezés fokozatos bevezetésére. Úgy vélem, hogy ezt szívesen veszik majd a természetbarátok.

— Nyilvánvaló, hogy tevékenységünk mindenben a természetet kedvelő ember szolgálatában áll. Az a tervünk, hogy a Természetbarát Szövetség mellett a területi MTS-ekkel a SZOT illetékes szerveivel és a KISZ-szervezetekkel együttműködve olyan programot dolgozzunk ki, amelyekkel a hétféle kikapcsolódások mellett nagy tömegek számára népszerűvé tesszük a két-három napos hétkezni pihenőket.

Úgy gondolom, hogy nekünk is kötelességünk az MTS tömegsport határozatát segíteni, döntően azt, hogy százezres mozgalommá fejlődjék a természetbarátok tábora és ehhez alkalmazkodjék a Turistaházakat Kezelő Vállalat minden tevékenysége.

Abrankó

— A természetjárók megkapták a Normafai Síházat —

A felsőbb szervek úgy döntöttek, hogy ez év elejétől a Budapesti Természetbarát Szövetség használja saját céljaira a Normafai Síházat. Új nevet is kapott az épület, ezután így hívják: „Normafai Sí- és Természetbarát Állomás”.

A BTSZ már elkészítette az új létesítmény „üzemeltetésének” tervét. Télen a sí-tömegsport támaszpontjaként akarja felhasználni, nyáron pedig tájékoztatói versenyek edzőközpontja, esetleg találkozók színhelye lesz a közismert, könnyen megközelíthető síház.

A sziprogram legfontosabb része, hogy az épületben máris megkezdte munkáját a sí-kölcsönző állomás. Erre a célra új sílecek is érkeztek. Szervezett természetjáróknak és a Kilián-mozgalom résztvevőinek egy pár síléc, a hozzátartozó botokkal együtt egy napra 5,—, egy hónapra 15,—, három hónapra 30,— forint kölcsönzési díj ellenében vehető ki. (Másoknak napi tíz forint a kölcsönzés díja.)

Megkezdődött a sioktatás is. Minden vasárnap folytatódna a hat foglalkozásból álló elméleti és gyakorlati tanfolyamok, kezdetük 10.30 és 11 órakor van. A helyszínen is lehet jelentkezni. A tanfolyam szövetségi tagoknak 18,— forint (egy alkalomra 5,— Ft), nem tagok számára 30,— Ft (egy alkalomra 8,— Ft).

Vasárnaponként jó hóviszonyok esetén sítúrákat és sítúráversenyeket is rendeznek a síház környékén, melyre a résztvevők 10 óráig jelentkezhetnek.

Fűtött melegedő áll a szövetségi tagok rendelkezésére.

Februárban a síelő természetjárók nagy jelmezes síkarnevál megrendezését tervezik. Rendezvény számára egyébként a ház mindíg a BTSZ titkárságától kell írásban igényelni.

A kiliánosoknak a helyszínen igazolják teljesítményüket.

— Mondtam — olyan tüzet csinálók, hogy megsüthetjük a szalonnát

Most a férjem turista-bravúrja következik

CSALÁDI FILMVETÍTÉS

Programot adunk és nem a látszatra törekszünk

Nagy Rébék Mária, a hódmezővásárhelyi természetbarát szövetség elnöke mondta: „Úgy látom, hogy van a turisztikának jövője a mi vidékünkön is. Igaz, hogy a mozzalom nálunk gyermekcipőben jár. Fiatal úgy is, hogy tagságunk zöme fiatal, iskolás diák. De ez nem is baj, mert, ha a fiatalok megismerik a természet szépségét, a turisztika vonzó örömeit, akkor a későbbiek során el sem tudnak szakadni tőle.

Az alig húsz éves elnök lelkes rajongója a természetnek. Városukban 1960-ban a Frankel Leó Technikumban alakult meg az első természetjáró szakosztály húsz fővel. Azóta a mozzalom kiteribélyesedett. Nincs a városnak olyan iskolája, üzeme, vállalata, ahol ne működne szakosztály. A négy év előtti 20 taggal szemben ma több mint 300 a tagok száma. Az eredménynek persze meg van a titka.

Nem törekedtünk látszatra, papírfomrára — mondotta. Könnyen megvalósítható, szerény programot adunk. Itt van hozzánk közel a derekegyházi erdő, ahova sok szép túrát, táborozást szerveztünk a kezdők részére. Később pedig fokozatosan visszük őket távolabbi túrákra, országjárásra. Nagyon sok fiatal táborozott már a Balaton partján és az ország különböző helyein. Szerintem a jó program vonzza az embereket, s ez a titka a szervezés jó eredményeinek.

—K6.

Tovább kell fejleszteni a magyar–jugoszláv turistaforgalmat

A Royal Szálló halljában találkoztunk mintegy 30 tagú jugoszláv idegenforgalmi küldöttséggel, akik nem hivatalos vendégekként átutaztak Budapesten.

A küldöttség vezetőjével beszélgettünk, Dragicevic Ivo-val.

Az első mondat — talán csak udvariassági gesztus. Roppant izlett nekik a magyar gulyásleves. A következő percben azonban mélynyomású ragyogó színtechnikával készült prospektusokkal borítja be az asztalt. Megannyi ragyogó táj, megannyi műemlék, az azurkék tengerpart mentén bujzózó bólogató pálmák... Várak... Múzeumok...

— Nos, — mondja Dragicevic Ivo — ez a legérdekesebb kérdés az egészben. Bárki előtt teregetjük ki a prospektusokat, mindenkinek a jugoszláv tengerpart ragadja meg először a figyelmét... A turisták első sorban nyáron érkeznek

hozzánk, és általában a tengerpartot keresik fel.

A beszélgetésbe bekapcsolódik a küldöttség több tagja is.

— Olyan ez — mondják —, mintha valaki Magyarországra érkezvén, csak a Balatonra utazna. Holott mi már tudjuk, hogy Magyarországnak is sok száz érdekessége van az idegen számára, a Magyar Tengeren kívül is...

— Nálunk, ugyanez a helyzet. Dalmácia, Bosznia, Macedonia ezernyi csodálatos tájairól jóformán semmit sem tudnak a külföldiek.

— Pedig számtalan nagyszerű kirándulást tudnánk szervezni, erdős, hegyes vidékeinken, megmutathatnánk vendégeinknek régi műemlékeinket, ha igény lenne rá...

— És ha lenne, milyen lehetőségek nyílnak a magyar turisták előtt?

— Különböző helyeken, különbözőek a lehetősé-

gek. A legáltalánosabb gyakorlat szerint igénybe vehet szállodákat, privát fizetővendég-szolgálatot, campingeket és autós campingeket. Ezeknek a szolgáltatásoknak aztán szinte az összes variációját nyújtjuk. Akár teljes ellátással, akár csak ebéddel, vagy csak szállással.

— A mostani tárgyalásaink kedvező mederben folynak. Mi szeretjük a magyar turistákat, célunk az, hogy a következő években minél több magyar ember ismerkedjen meg hazánk tájaival, népművészetünkkel, általános kultúránkkal, és úgy érzem, aki egyszer ellátogat hozzánk, nem fog csalódni.

— Mi pedig igyekszünk kölcsönössé tenni a turistaforgalmat... Meggyőződésünk — ha erőnket a közös cél érdekében latba vetjük, — tovább fejlődik majd a két baráti ország turisztikakapcsolata is...

Naményi József

PROPAGANDISTA TANFOLYAM

A BTSZ agitprop bizottsága 1965. évi március hó 20-án és 21-én másfél napos tanfolyamot rendez a budapesti kerületi szövetségek és nagyobb szakosztályok propagandistái számára a dobogókői menedékházban. A kerületi természetbarát szövetségek a BTSZ agitprop. bizottságánál, a szakosztályok a kerületük propaganda-bizottságánál jelentsek be február 15-ig, kit kívánnak küldeni a tanfolyamra. A tanfolyam egyéb tudnivalóit, pontos programját az érdekeltekkel idejében közöljük.

BTSZ agitprop. bizottság

Hozzászólás Kádár Jenő cikkéhez

Kádár Jenő tanár, lapunk múlt évi novemberi számában cikket írt az ifjúsági természetjárásról. Az alábbi válaszok és hozzászólások arra vonatkoznak.

A természetjárás hívei nemcsak az idősebbek sorából kerülnek ki. Mellettük szép számmal találunk fiatalokat is, akik akár a családdal, akár pedig iskolai szakosztályukkal járják a hegyeket-völgyeket.

Az iskolai szakosztályok száma mégis, budapesti viszonylatban sem sok. Mi az, ami megnehezíti a szervezést, a hagyományokkal rendelkező szakosztályok kialakítását? Az, hogy az iskolákban csak 4 éves periódussal lehet számolni, s ez alatt kell nyújtani mindazt, ami egész életre szertetteti meg a természetjárást.

Ha csak a mi szakosztályunkat nézzük, 4 év alatt igyekeztünk az ország minden tájékat bejárni. Sokat láttunk, sok jó élményt szereztünk és ezekre mindig szívesen emlékezünk vissza. Ha a KISZ táborokban iskolai élményeinket mesélgettük, sokan sajnálták, hogy náluk ilyesmire nem nyílik lehetőség. Ők is szívesen szerveznének ilyeneket, de nem tudják hol, hogyan kaphatnának segítséget? Különben az iskolát is elég nehéz meggyőzni arról, hogy egy-egy kiránduláshoz hozzájáruljon (mert csak tanár kíséreléssel lehet, azt pedig nem kapunk). Természetesen a rideg tanári vezetés sem használ, inkább ne legyen. Egy-egy közösen rendezett túra, már működő szakosztállyal, tapasztalatok, élmények kicserélése, sok ötlettel gazdagíthatja a kezdőket.

Sok iskolában a KISZ eredményes munkát végez, önállóságra és befolyásra tett szert. Az ott induló szakosztályi életet a KISZ mégis alig támogatja. Sok kezdeti nehézséget, szervezési problémát oldana meg a KISZ segítségével. Nagyon megérné ez a KISZ-nek is, hisz egy jól működő szakosztály a KISZ munkáját is színesebbé teheti.

A szakosztály viszont segítheti a KISZ munkáját a táborok, ISZM próbák megszervezése területén és gyümölcsöző együttműködés alakulhat ki. Ezért sok helyen azután a legaktívabb Kisz tagok a természetjárók közül kerülnek ki és fordítva.

Szemes Péter

KISZ-titkár

Bp. II., Kacska u. 22.

Gazdát keresnek a békaemberek

Tisztelt Szerkesztőség!

Lapjuk 1964 novemberi számában közölt Kádár Jenő: „Az ifjúsági természetjárásról” című cikkükhöz szeretnék hozzászólni az alábbiakban.

Mint gyalogos, hátizsákos turista járom az ország szébbnél szebb helyeit barátaimmal együtt. Túránk alatt számtalanszor találkoztunk tavakkal, vízesésekkel, folyók holt ágival. Furdalt a kíváncsiság, hajtott az érdeklődés bennünket. Mi lehet a víz felszíne alatt?

Lábuszonyt és bűvarszemüveget vásároltunk, s túracsomagjaink ezekkel az új eszközökkel bűvültek. Merülgetni kezdtünk, s lenyűgözött a látvány. Egy új világ látványa. A természet, a víz szerelmesei lettünk.

De merre, és hogyan tovább?

Nem találtunk egy szervezetet, amely befogadott volna bennünket.

Egyedül a Magyar Honvédelmi Sportszövetségnek léteznek békaember szakosztályai. Beiratkoztunk, el is végeztünk egy tanfolyamot, de azonnal ki is léptünk. És miért? Mert versenyekre kellett volna felkészülni, és versenyekre résztvenni. Mi pedig nem versenyezni, hanem a természettel szeretnénk ismerkedni, barátkozni. Lehetőség — látszólag — nincs is számunkra, s annak a sok száz fiatalnak az országban, kik természet szerzetből, túrák egybekötésével ismerkednének szervezett formában, a vízfelszín alatti élet csodálatos világával.

Úgy érzem nem is kis közösségről lehet itt szó, hanem a fiatalok egy népes táboráról. Túránk alatt számtalan fiatal békaemberrel találkoztunk, akik kisebb-nagyobb csoportokba

verődve kissé céltalanul, szervezetlenül, de mégis céltudatosan járták a hegyek, völgyek vizeit.

S mivel a turistaszakosztályok tagsága nagyrészt az idősebb generációhoz tartozik (1963-ban 24%-a fiatal), ez az arányszám ugrásszerűen emelkedne, ha pártfogást, vagy szervezetet kapna a sok-sok fiatal amatőr békaember.

Ezt a pár sort több éves tapasztalattal, élménnyel, fotókkal tarsolyomban és Kádár Jenő befejező sorával zárom — úgy érzem a felvetett problémára: „nyújt számtalan alkalmat a természetjárás, s legyen feladatunk, hogy minél többen váljanak részeseivé az általa nyújtott örömeiknek és élményeknek.”

Maróthy László,
Budapest, IX.,
Csarnok tér 3—4.

Tanár Úr!

Sajnos nálunk is az első súlyos probléma az egyenjogúsításnál volt, sőt még most is harcolunk, hogy mi sem legyünk hátrányba szorítva más sportággal szemben. Ez a szempont a költségvetésnél jelentkezik legjobban. Sajnos, oly kevés az évi költségvetésünk, hogy a szükséges tájolókon kívül még semmit sem tudunk beszerezni. Bár igaz, hogy szakosztályunk inkább a versenyzésnek hódol a túrázással szemben, de nem egy versenyre a nevezési díjat is mi fizettük.

A Turistában közölt cikkre a válaszom: Szerintem a szakosztály fiatalításának legmegfelelőbb megoldása, hogy a szakosztály patronálja valamelyik általános iskolában az úttörőmozgalmat, s elegendő számú jelentkező esetén idővel szakosztály alakítására is lehetne gondolni, amely nem a sportkörhöz, hanem valamelyik kívülálló irányítás alá tartozna. Másik módja szerintem az ún. szövetségi szakosztály, ahova az üzemi és iskolai szakosztályokból kívülrekedtek léphetnek be.

A kéaderképzésnek szerintem egyszerű (de költséges) módja a nyári képzőtáborozás. A szakosztály munkáját nagymértékben előmozdíthatja egy olyan tanár, aki nemcsak szereti a természetjárást, hanem előzőleg már valahol részt is vett e sportban, ismeri a problémákat, és azok megoldási lehetőségeit.

Varga Jenő
Sopron

SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja

a

Sport-
könyvesbolt

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64
Tel.: 221-899

Minden sportág
szakirodalmá
nagy választékban!

A SPORT ÉS A KULTÚRA JEGYÉBEN

Értékes nevelőmunka
a Vörös Meteorban

A Budapesti Vörös Meteor SK. Természetbarát Szakosztályában fokozott súlyt helyez a vezetőség arra, hogy tagsága sportolási és kulturális igényeit kielégítse. A szakosztályban nem a kilométerek száma, hanem az a kulturális tevékenység a döntő, amellyel a túrákat színesebbé teszik.

Nem véletlenül született meg az elméleti verseny gondolata, éppen a Budapesti Vörös Meteor SK.-nál. A városismertető verseny országsszerte követésre talált, és nagyon népszerűvé vált a hegységismertető verseny is.

Ez utóbbi, — ugyanúgy mint a tájékozódási futóverseny — a terepen zajlik le. A gyorsaság helyett azonban a terepismeretet pontozzák. Színesítik a szakosztály túraéletét a „Tájak és emberek” című sorozat túrái is. Ennek keretében a vidéki Meteor szakosztályok közreműködésével bemutatják hazánk tájait, az ott élő embereket és szocialista alkotásainkat. Minden egyes túrát elméleti versennyel zárják, a túra „anyagából”.

A Budapesti Vörös Meteor szorgalmazza az erdei őrszolgálat mellett a tudományos szervekkel történő kapcsolatot is. Egy-egy központi túrát valamelyik tudományos szervvel közösen rendezik.

A szakosztályvezetés legfőbb szempontja az ifjúság nevelése, megnyerése. Az ifjúság elsősorban a hegy-mászás, a barlangkutatás, a tájékozódási terepfutás iránt érdeklődik. Ezekben a szakágakban is összekapcsolja a sportot és a kultúrát. A szakosztály hegyászó fiataljai, a tátrai hegymászás tapasztalatai alapján most összeállítják a hazai hegyászó iskolák kalauzát.

A barlangkutató fiatalok nemcsak új barlangok feltárásával, a legnehezebben elérhető ismeretlen mélységek meghódításával tűnnek ki, hanem tudományos kutató és megfigyelő munkában is részt vesznek.

Több fiatal tag éppen a barlangkutatás közben kedvelte meg a geológiát oly annyira, hogy életpályául választotta. Mások az egyetemi diákkörök országos versenyén nyertek díjakat, a szakosztályban végzett tudományos kutató munkájukat alapján. A szakosztály tagja nyerte a versenyen a miniszteri nagy díjat.

A nevelő munka egyik legkésebb bizonyítéka, hogy a Jugoszláviában megrendezésre kerülő barlangkutató világtalálkozón, a szakosztály fiatal kutatói is részt vesznek.

Tokaji Tibor

VÉDI BŐRÉT

SPORTKRÉM!

BAKANCSONK VÍZHTLANÍTÁSA

Sok olvasónk érdeklődött: nincs-e valamilyen megbízható házi módszer a bakancsonk vízhatlanítására.

Több, különféle módszer is van. Régi turisták bármiféle olajban szokták áztatni bakancstalpukat egy-két napig. Ez sem rossz. A szakkönyvek receptje azonban ennél megbízhatóbb módszert javasol.

Kétféle vegyületet kell beszerezniünk vagy előállítanunk. Az egyik a talpbőr és az alsó kering vízhatlanítását szolgálja. Összeállítása: 4 deci lenolaj és kétdeci ricinusolaj keverékében meleglangyosan feloldunk 20 deka paraffint, 10 deka sztearint és 5 deka gyantát. Ezzel kívülről úgy áztatjuk be a bakancsot, hogy

Hasznos tanácsok

valamilyen edénybe állítjuk, amiben a keveréket oldjuk fel egy deci benzinnel. A másik keverék a felsőbőr puhítására való. Kapható a háztartási boltokban is, bakancs-zsír néven. Házilag is előállítható a következő recept szerint: 3 deci orsóolajban (885-ös olaj) 10 deka paraffint, 5 deka olvasztott fagyút, 5 deka gyantát és 5 deka halzsírt oldunk melegítés közben. (A szükséges anyagok mind kaphatók a háztartási boltokban, vagy vegyszerboltokban.

A bakancs vízhatlanítását legcélszerűbb belülről is elvégezni. A bakancs belsejébe öntendő keverék receptje: parafin és cerezin egyforma mennyiségét megolvasztjuk, a bakancs belsejébe öntjük, hogy mindenhová jusson és a főlőseget kiöntjük.

A csúszás ellen

Végül még egy recept: télen a jeges talajon bortalpú bakancsonk — és cipők — csúszásmentesítésére: 10 deka gyantát 2 deka vastag terpentinnel óvatosan összeolvasztunk, majd 0,3 deci benzint és féldeci denaturált szeszt öntünk hozzá (vigyázat, tűzveszélyes!), s ezt a keveréket a bakancs vagy a cipő talpára foltokban elég vastagon felkenjük. A bakancs vagy cipő nem fog megcsúszni a jégen.

Evett már zmrzlinát? — Hogy azt se tudja mi fán terem? — Mi se tudtuk eddig!

No, de kezdjük az elején! Ősi campingező család lévén elhatároztuk, hogy — felhasználva az „olcsó vizumot” — kirándulunk a szomszéd Szlovákiába. Felderítjük camping-szempontról. Választásunk Tajovra esett. A „Turista”-ból vettük a címet, Besztercebánya mellett van, 7 km-re fölé. Odáig vonattal megyünk, s majd csak találunk buszt, végső esetben gyalog is mehetünk.

Ennek a felderítő kísérletnek a tapasztalatait szeretnénk most átadni.

Utazás: Csehszlovákiában nagyon olcsó a vasút. Salgótarján—Besztercebánya viszonylatban (megfelel kb. Budapest—Salgótarján távolságnak) oda—vissza fizettünk 53 Ft-ot személyenként. A jegyet a helyi IBUSZ-ban lehet megváltani magyar pénzzel; mindenfajta vonatra érvényes, annyiszor lehet megszakítani, ahányszor akarjuk. (Utaztunk vele helyi vicinálison éppúgy, mint a kassai gyorson.) Viszonylag a busz sem drága, 10 km-re kb. 6 Ft.

Vám: Minthogy bizonyos camping-cikkek (sátor, gumimatrac stb.) kivételre tilos Csehszlovákiából, feltétlenül csináljunk két példányban listát legfontosabb felszerelési tárgyainkról (sátor, matrac, hálósák, fényképezőgép). Ezt a vámvizsgálat alkalmával mindkét oldalon mutassuk be. A vámisztiek lepecsételik, s hazajövetelkor ez lesz az igazolás. Nagyon udvariasan elintézték.

Felszerelés: Tajov nagyon érdekes földrajzi ponton helyezkedik el. Három nagy hegység, az Alacsony-Tátra, a Nagy Fáttra és a Körmöci-hegység találkozásánál. Az 1000 m-en felüli hegyek között a tajovi camping viszonylag alacsonyan, 650 m-en fekszik. Természetesen a környezet szabja meg a hőmérsékletet. Ahogy lement a nap, hideg lett. (Július elején voltunk ott!) Hegyek közé tehát meleg felszerelés kell. Magyar gyártmányú duplafalú sátrunk jól szigetelt, de a szivert, melegítő, hálósák feltétlenül szükséges, ha nem akarunk éjjel fázni. No és a vízhatlan esőkabát. Júliusban áprilisi időjárás volt. Az eső sokszor a levegőben lógott. Gyönyörű napsütést félórán belül alapos zivatar váltott fel.

Élelmezés: „Hazaiból” otdottuk meg. Félkész ételeket vittünk. Este a hűvösben nagyon jól esett a meleg tea. A legfontosabb élelmicikkek: kenyér, tej, a camping melletti faluban is kaphatók. Besztercebányán pedig általában minden. Az árak kb. ugyanazok, mint nálunk.

A camping: A tajovi camping kifejezetten autós-camping. De a Kordikybe menő autóbussz alig 100 m-re áll meg a tábor bejáratától. (A megállóhely neve Tajov-ihrisko.) Amikor a szemerkélő esőben „bevonultunk”, a gondnoknő kétségbeesetten kérdezte: Hát az autót hol hagyták? — Siettünk megnyugtatni, hogy még nem húzták ki az autós nyeremény-

4 NAP a tajovi campingben

(EGY „KÍSÉRLET” MARGÓJÁRA)

betétkönyvünket. (A gondnoknő jól beszélt magyarul)

A camping egyébként ideális helyen fekszik a már említett három hegy találkozásánál, 100 éves öreg fenyők övezte tisztáson. A tábor szélén tisztavízű pisztrángos patak csöngedez. A táborban villanyvilágítás, angol WC, hideg, meleg zuhanyozó, mosdó (villanybojlerrel) található. Van egy büfé-épület is. (Trafikáru, sör, konzervek kaphatók.) A tábor szélén pedig 10 fakunyhó négy-négy személy részére. (A táborban matrac, pokróc is bérelhető.) Mi a helyfoglalásért 3 csehkoronát fizettünk fejenként és éjszakánként. Egyedül tűzhely nincs. De ez az este érkező, reggel továbbmenő autósoknak nem is igen kell.

Kirándulásaink: Szűkre szabott időnkelt igyekeztünk jól kihasználni. Érkezésünk utáni napon Besztercebányára rendeztünk gyalogtúrát. A tajovi völgy a városba terkollik. Az utat mindenütt nyaralók szegélyezik. Maga a város az Alacsony-Tátra egyik legrégebb és legjobban fejlődő városa. A történelemből tudjuk, hogy már az Árpádok idejében fontos vár és bányaváros volt. Két főterén a középkori világ dokumentumai, a régi várfal maradványa, gótikus templom, reneszánsz lakóépületek. S a 20 év előtti szlovák felkelés emlékei.

Egy nap kevés a város megismeréséhez, de azzal az érzéssel tér-

tünk vissza a campingbe, hogy „leg-alább van fogalmunk róla”.

Másnap kirándulásunk jelszava: „Lefelé kapaszkodunk!” az előző nap vett turistatérkép alapján csináltuk a tervet. Busszal felmegyünk Kordikybe, s onnan a Körmöci-hegység oldalán a tajovi menedékház mellett „lecsurgunk” a táborig. Öreg, füstös faházak, vastag gyeű, hegyi rétek, s a Körmöci-hegység fenyőkkel borított meredek fala fogad, amikor kilépünk a buszból. Kb. 1000 méterem vagyunk. Úgyes favályukkal vezeték vizüket a lejjebb fekvő házak udvarába. Vihartól tépett öreg fenyők mellett vezet az út a tajovi menedékházhoz.

A hazautazás napját is kihasználtuk. Útunkat közben Zólyomban megszakítottuk. Megnéztük a várost, s közvetlenül a vasút mellett emelkedő várat.

Hazatérve úgy éreztük, a kísérlet sikerült. Gyalogosan és vonattal is lehet campingezni Szlovákiában, nemcsak autóval. Jövőre a Magas Tátrába megyünk!

— Ja, hogy mi a zmrzlina? — Fagylalt! Egy csehkoronáért nagy adagot adnak. És egy ilyen nyelvtörős szó kiejtéséért mindenki megérdemli.

Czakó György
Salgótarján

A zólyomi vár. Felvétel a vonat ablakából
(A szerző felv.)

FEHÉR

Hegyekben

Somlyay György felv.

A tel-lehullámzó sícsapás árbocszerű fenyők és nagy, síma bükkök alatt kanyarog. Összeborult vén fák fehér alagútjában, friss puha porhón siklik a léc. A görnyedt lucfenyők koronája mély ívben hajlik alá a hőtehetől, a bükkök sűrű ág-rácsozata habfehér sátorfedő, a gertyának rovátkolt törzsére tömötten tapadnak a parányi jégcsillagocskák, és egyre hull a hó.

A kénsárga felhő szinte ránk telepszik, a vadul sodródó pihék fehér füstként gomolyognak körül. Titokzatos zizegésekkel teli a világ. A táncoló hópelyhek halkán muzsikálnak röptükben, s zenéjük olyan, akár a vadméhek puha zsongása virágos erdei réten. A sejtelmes suhogásba puhán fűtvent bele a széncinke, ahogy sötétzöld ujjasában, sárga mellénykéjében önfeledten hintázza magát egy fehérén porzó cserfaágon.

A fákra rá sem ismerni szépséges álruhájukban. Némelyik cserje zúzmarás súbába burkolt pásztornak tűnik, akit kint felejtettek állataival a zimankóban. Körülötte a nyakig behavazott boróka bokrok serege mintha a megfagyott pásztor eltemetett nyéja volna. A tölgyek cserepes kérgű derekát dús hermelinpalást fedi, némelyik vén bükknek olyan szakála van már, mint a pátriárkáknek. Csak a fenyők szenvednek a szépségtől. Legyezőszerűen szétterülő ágaik roppant súly alatt roskadoznak, egyik-másik már a földig ível a megtorheléstől. Gyermeki szemmel egből alászállt karácsonytáknak láttuk egykoron őket, akik mennyei származásuk bizonyítékaként angyalhajjal ékesek, de azóta megamnultuk, hogy a lucfenyő sorsa is nagyon földi. Melle táján dárdát vernek beléje gyantájáért, törzse mennydörgésszerű roppanással reped szét a nagy fegyok vasmarkában, s a mázsis hőtehetől egyik karja a másik után szakad le.

Allnak görnyedten a tisztas szegélyén, s körülöttük dermedt, halott világ. Pedig hát tele van az erdő rejtett élettel. A fák vattába csomagolt csontvázak, mégis elnek. Törzsükben, ágaikban, gyökerükben gondosan elraktározta azt a keményítő mennyiséget, amelyre tavaszig szükségük van. Alig fogyasztnak belőle valamit, jut bőven tápanyag

MESÉL

A téli Bükk

Boma István felv.

A Bükk, a kedvenc turista paradicsom különösen sok egyéni szépséget kínál. A legtöbb természetjáró Miskolc felől közelíti meg a vadregényes hegyvidéket. Már a kiszélesedett Szinva völgye érdekes látnivalókat kínál. A ritkás ködben a Lenin Kohászati Művek kéményerdejének sziluettje rajzolódik a havas háttér elé. A hatalmas területű üzemből innen is onnan is vörös és kék fények villannak. Csodás tűzijáték. Az izzó acél, mint görög-tűz festi rózsaszínre a kődöt. A hatalmas nehézipari üzem őseit még a XVIII. században Fassola Henrik, egri lakatosmester létesítette. Kohóiból ma is áll még egy, nem messze a Garadna jobb partján. Védett ipari műemlékünk.

A kohászati műveken túl már századokkal kell visszalépünk az időben. Diósgyőr középkori vára áll a Szinva mellett. A négy saroktornyos angol-normann rendszerű várat Erne bán építtette a XIII. század második felében. Diós nevét az itteni sok diófától kapta. De van erre és a vár eredetére egy kedves népmonda is. Eszerint egy szegény jobbágy elégedt itt a régi vár romjai között, s egész kincse egy gyönyörű öreg diófa volt. Egyszer álmában az öreg diófa csupán aranydiót termelt, és a fa alatt nagy kád aranyat látott. Reggelre ébredve, bár szörnyen sajnálta öreg diófáját, kivágta, s alatta valóban megtalálta a rengeteg aranyat, amiből az-

MIÉRT HADAKOZOTT
ÉVEKIG GYULAI PÁL
ÉS HERMAN OTTÓ.

MIRŐL KAPTA NEVÉT DIÓS.

A SZERELMES
MOLNÁRLEGÉNY
LEGENDÁJA

◀ Lillafüred. Jéggé dermedt a Szinva vizesése Hótakaró alatt Répáshuta. (A szerző felv.)

után felépítette a várat, és felajánlotta a királynak. A király a várat jobbágyának ajándékozta egy nemeslevél kíséretében.

Diósgyőr fénykorát Nagy Lajos alatt élte, aki sokat tartózkodott a várban. A vár ekkor pompájában verekedett Budával és Visegráddal.

Nagy Lajos után a vár hagyományosan a királynéé lett, s mint ilyen, nagy mulatságok színhelye. Persze emiatt sok gáláns kaland története és pajzán história kapott lábra, s bizonyára nem ok nélkül, a várbeli életről.

Az utolsó király, ki benne lakott, Mátyás volt. Szeretett vadászni a Bükk rengetegében, és a várat is ismét a régi fényére emelte. Végső pusztulása a XVII. században következett be. Ettől kezdve, mint dr. Vigyázó János írta: „A diósgyőri vár sorsát megpecsételte a tudatlanság, a közöny és a kapzsiság.” Vagy talán mégsem? Ha közeledünk a várhoz, a ködből lassan tűnnek elő hallgatag tornyai, és mintha varázslatnak estünk volna áldozatul, a tornyok épségben állnak. A várat ugyanis műemlékvédelmünk megmentette a további pusztulástól. Romjellegét megőrizve, ahol szükséges volt kiegészítette. Így a tornyok viszonylag épségben hirdetik ismét a vár régi dicsőségét.

Tovább haladva a Szinva mentén, magunk mögött hagyjuk a papírgyárat, ahol a papírpénzünk anyaga készül, és máris a Bükk kapujában állunk. Felettünk meredek sziklaszirtn tornyosodik, a Molnárszikla. Szomorú történetet ismer róla a környék népe. A zúgó Szinván, régen, vidám malom döngését naphosszat. Szorgalmas molnárlegény hordta a zsákokat fáradhatatlanul. Titkos szerelem fűzte össze a gazda szépséges leányával. Mikor az eset kitudódott, a szívtelen atya hallani sem akart a számára előnytelennek látszó házasságról, sőt a molnárlegényt is elzavarta. A boldogtalan szerelmesek nem tudtak egymás nélkül élni, és így inkább együtt mentek a halálba, leugorva a magas szikláról. A nép azóta Molnársziklának hívja.

A Puskaporos szurdok után a völgy ismét kitágul, hogy helyet adjon egy kis településnek. Hámornak. A közelben áll a nagy

magyar természettudósnak, Herman Ottónak a villája, aki a Bükk e fenséges zugában élt és alkotta tudományos munkáit. A háromi völgy erdei lakáról írta Gyulai Pál is az „Erdei lak” című versét, amelyben azt állította, hogy itt vadgalamb bűgást hallott. Nosza, több sem kellett Herman Ottónak, rögtön újságcikket kerekített, amelyben megcáfolta, hogy a költő itt vadgalamb bűgást hallhatott volna, hiszen itt szerinte nem él vadgalamb. A két nagy férfiú évekig hadakozott egymással a maga igazáért, de nem tudták egymást halálukig meggyőzni.

Magasan a Szeletatető oldalában ásítók a Szeleta-barlang bejárata. Valóságos kincsháza az ősemberek által használt kőszerszámoknak, eszközöknek. A barlang előtti teraszról csodálatos kilátás nyílik Lillafüredre. Fügőkertje most fehér hópaplan alá bújít, és mintha a Szinva víz-esése sem zúgna úgy, mint nyáron. Persze, hiszen vízese jéggé dermedt, csak csekély vízfüggöny lebeg alá, miközben hízalja a 8–10 méteres kékesen áttetsző jégvasztagokat, óriási jégcsapokat. Környezetét vastagon borítja a zúzmara. Igazi mesevilág.

Tovább haladva Bükk-szentkereszt felé, az út mentén csillogó zúzmara sok mázsányi súlyát tartja fáradtan a sok hallgatag bükkóriás. Egy-egy gally recsen néha súlya alatt a földre, és a felvert hógyémántpora lebeg a levegőben. A hóban szarvas- és vaddisznónyomok.

A hegyoldalak favágók fejszecsapásaitól visszhangzanak, majd gépi fűrész hangja sivít, mint az erdő jalkiáltása.

Bükk-szentkeresztben a házak felett ritkás gyöngyházfényű ködök lebegnek, amelyben állni látszik a nap vörös korongja. Azt hinné az ember, csak a táj díszülűl ácsorog az égen, mert sem fényt, sem melegét nem érezzük. Az élet jeleként lassú füst száll a kéményekből, és egy-egy kutya vakkant az udvarokban. Feketerigó fűtlyent valahol, és cinkék marakodnak csipogva egy jó falaton.

Lassan testes pelyhekben hullni kezd a hó, és békességet borít a tájra, megüli a fenyvek lombját, és biztat, hogy üljünk kissé a duruzsoló kályha mellé bent a turistaházban.

Elalvás előtti utolsó pillantásunk a téli hónapok fényes égi vándorán, a Szíriusz pihen meg, amely az ablakon át barátságos fényt villant szobánkba.

Balogh Ferenc

A veléteri rom a közelébe ért homokbányával. Orbán József felv.

MEGMENTETTEK EGY ROMOT

A balatoni idegenforgalom egyre nagyobb növekedésével fokozottabb jelentőséghez jut az ún. második vonal, amely a tópart mögött elterülő hegyes-völgyes, igen szép és a természetbarátok által kedvelt tájakat foglalja magába. Ezek között is előkelő helyet foglalhat el a káli medence, amely még ma is őrzi a honfoglaló és középkori magyarság emlékét, nemcsak nevében, hanem számos megmaradt romjában is. Kál vezér népének szállásterülete volt, és kilenc Kál nevű község megmaradt templomromjai elmúlt évszázadokról mesélnek. Számos színes útjelzés húzódik a területen és átszeli a medencét az országos kék jelzés is, amely Szentbékälla községen át vezet a Feketehegyre és tovább Nagyvázsöny felé. Most nem említem a természeti szépségeket, inkább egy érdekes műemlékről szeretnék szót ejteni.

Szentbékälla község szélén, egészen közel a szélső házakhoz, egy völgyhajlatban, szőlőtőkék között, romépület búslakodik. Négy fala egykori tornyot sejtet, valamikor épületcsoport tartozhatott hozzá. A nép veléteri rom néven ismeri és számos történetet tud róla. Egyesek palota romjának, mások templomromnak vélik. Ez utóbbi nem valószínű, mert az irodalomban jelzett templomok romjait már sikerült azonosítani. A veléteri rom, valószínűleg a veszprémi püspök kőháza, vagy palotája lehetett, így említi 1559-ben.

Más források viszont Ozla Mihály rezidenciáját sejtik benne, amelyet devecseri Csorón János, az erőszakos földesúr, 1560-ban elfoglaltatott és feldúlalt.

Most talán pillanatnyilag nem is az a fontos, hogy kié volt egykor, azt majd a kutatók felderítik. Inkább az, hogy századok tanúja és mint ilyen, méltó a védelemre. Faragott kővei, kiugró konzoljai, amely egykor erkélyt tarthatott, a föld alatt húzódó alapfalak, nagyobb épület megmaradt darabját mutatják. Feltárására is sor kerül majd, az egyre erősödő balatoni műemlékvédelem révén. Ez a feltáró munka, azonban veszélybe került az elmúlt hónapokban, mert a helyi tsz, amely homokbányát nyitott a közelében, erősen veszélyezteteti a rom fennmaradását, hiszen a bánya fala már alig 25 méterre van a romtól. A bánya művelői arra hivatkoznak, hogy a rom, szakemberek szerint nem műemlék, védelemre nem érdemes.

A Hazafias Népfront tapolcai bizottsága, a Megyei Természetbarát Szövetség és az Idegenforgalmi Hivatal felszólalt a rom védelme ügyében. Megkeresésükre az Országos Műemléki Felügyelőség dicséretre méltó módon, nagyon gyorsan intézkedett és kiadta határozatát, amely szerint „a rom a műemlékileg védett épületek között foglal helyet, ezért rongálása, vagy elbontása törvénybe ütköző cselekmény”.

A bánya művelését ezen a területen tehát be kell szüntetni, illetve a kitermelésnek más irányt kell adni.

A határozat kézhezvétele után megállt a bánya művelése a rom melletti területen és megindultak a tárgyalások. Beszüntetik ott a kitermelést és más irányban folytatják. Igaz öröm ez minden természetbarát számára és jó példa arra, hogy lehet gyorsan is intézkedni — egy-egy nemzeti érték védelme érdekében. Az orsz. kék jelzés nyomán túrázó természetjárók tehát remélhetik, hogy a rom megvédve néz majd szembe az újabb évszázadokkal, amint az a Balatonvidék más kedves kis műemlékei-nél is történt.

(Zákonyi Ferenc)

MINDENKI HOZZON egy tagot

ÚJ MÓDSZEREK

A KOMÁROM MEGYEI SZÖVETSÉGBEN

Allandó panaszként találkozunk a Komárom megyei Természetbarát Szövetségnél azzal a gonddal, hogy előállott egy bizonyos fokú kiöregedés, kevés a fiatal a természetjárók között. Legutóbbi látogatásunkkor Tenyei László, a megyei szövetség elnöke már vigasztalóbb helyzetről beszélt. Létszámban a kiöregedés és a szelektálás már némi csökkenést mutat. Előtérbe került a minőségi fejlődés is. A középiskolák intenzív bekapcsolódása 1965-ben már érezteti létszámbeli hatását is.

Fiatalaink jelentős értéket képviselnek a természetjárás fontos tömegsportja számára. Eppen ezért készülünk fel az ifjúság fogadására. A túrávezetők, a szakosztályvezetők igyekeznek, hogy pedagógiai, didaktikai, vagy pszichológiai téren az irányításuk alá kerülő fiataloknál az iskolai nevelés és a sportélet összhangba kerüljön.

— Eppen ezért revízió alá vettük a túrávezetők szerepét a szakosztályon belül. Ugyanis korábban nem igyekeztek megfelelő feladattal ellátni a túrávezetőket, akik sem a tagtoborzásra, sem a túrák tartalmi összeállítására nem fektettek elég súlyt. A Megyei Szövetség feladata, megmutatni a szükséges munkamódszereket is.

— Eppen a fiatalok nevelése érdekében szükségesnek látjuk a differenciált képzést — már az alapfoktól. Feltétlenül szükséges, hogy a szakosztályon belül legyen megfelelő művészettörténeti ismeretekkel is rendelkező vezető. Mondok egy konkrét példát: a Gerecse-hegység területén levő műemlékjellegű objektumok rendszeres ismertetésére az eddiginél sokkal nagyobb gondot kell fordítanunk.

A hegységben a hét jelzett útvonal teljes hossza 225 kilométer. Ebből eddig mindössze 24 kilométer a jól jelzett út. Bár az útvonal többi része is biztonságosan használható, de azok nem teljesen szakszerűek, éppen a magyarázó táblák hiánya miatt. A mindenre fogékony fiatalokat nem engedhetjük el túrára ilyen hiányos jelzések mellett. Most a Gerecse-hegységben az útjelzések karbantartását egyenlően osztottuk fel a szakosztályok között, a megyei szövetség felügyelete mellett.

— Az átszervezéssel kapcsolatban a természetjáró sportág fejlődése az elmúlt évben zavartalan volt. Az anyagi ellátottság ugyan egyes szakosztályoknál sok nehézséget okozott, egyes vezetőknél elkedvetlenedést is eredményezett, sőt napjainkban is okoz gondot. A fejlődést az anyagiak egyenlőtlen elosztása erősen hátráltatja. Van olyan szakosztály, ahol az ellátottság fejeként 420 forint, de akad olyan is, ahol csak 38 forint. Ugyanakkor a kis és „szegényes” szakosztályokban a tagság áldozatvállalása nagyobb, mint a túlzottan is jó ellátottságú szakosztályokban. Évek telnek el, amíg egy falusi szakosztály anyagi helyzete kialakul, ami hátráltatja falusi sportpolitikánk fejlődését.

A jövő terveiről ezeket mondotta Tenyei László:

— Célunk, hogy a továbbképző előadások segítsék a materialista világnézet kialakítását is. A nyári táborozásokon lehetőleg minden szakosztályból behívunk egy-egy arra alkalmas személyt a térképolvasó tanfolyam előadói kiképzésére. Tovább kívánjuk elmélyíteni kapcsolatunkat az állami erdőszettel, az Országos Erdei Szolgálat mozgalom útján is.

— Munkánkhoz a megyei TST-től és az országos szövetségtől minden segítséget megkaptunk. Erre alapozva, sportmozgalmunk fejlődése érdekében tagságunkat, a megye természetbarátait kérjük: mindenki hozzon egy új tagot a mozgalomba.

D. L.

FÉNYKÉPEZŐ -
GÉPET!

KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG
ÉLMÉNYEIT.
VÁSÁROLJON

FÉNYKÉPEZŐ -
GÉPET!

MINDEN 1000
FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP
OTP HITELLEVELERE
KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT

BOLTOKBAN

ZÚZMARÁS SÉTA PARTI ERDŐBEN

Rafás bácsi

A hogy egy magashegyi turista tekintete minden esztendőben ráirányul a Lomnici csúcsra, vagy egy valamirevaló Spartacus elzarandokol minden tavasszal a Vértes várromjai alá, úgy járom évről évre legalább egy fagyos téli napon a csepeli erdőt a sziget szegélyén, vagy ballagok végig a Szentendre-i sziget zúzmarás töltésén.

A dermedt víz nyugtalanságának szépségét, a fagyott Duna szegélyén álldogáló leveletlen fák hangtalan szürkeségét keresem; amikor minden hang mindössze annyi, hogy lábam alatt megroppan a hó, s egy árva cinkemadár kopogtat valami ablakon dióbelecskéért. Aztán semmi több, csak néha zizzelve pörren le az ágról a pihés zúzmar.

Ha még van valami keskeny, be nem fagyott csík a Soroksári Duna közepén, Rafás bácsi átjön értem a ladikjára, s visz a maga kis szigetére, hogy együtt szemléljük meg a vágott lékeket a kunkori nád mellett. Nyáron itt varsázik, télen itt lékel az én öreg tiszteletbeli halász barátom, lehet, hogy személy szerint is ismer itt már minden halat: hetven évet töltött e vizeken. Rafás néni, ez a bájos kis élettárs meg odaát, a nagy szigeten süti a keszeget.

Ha meg már befagyott a Kis-Duna és nádak, fűzfák, nyárfák jég közé szorulnak, akkor fakutyán siklik végig Rafás bácsi a jégen, de halait vizsgálatlan nem hagyja: oxigén kell azoknak, éltető levegő a nagy megszorultságban a jég alatt.

Aztán ballagok tovább a parton, s csapok be helyenkint a parti erdő sűrűjébe. Hol töltésen, hol töltés alatt, mögött, szélén bandukol az ember, s ha a szokép netán következetlen is, mégis csak azt mondom: kézzelfogható ez a csönd, markolható a nyugalom, beszédes a hangtalanság.

Van beszédes hangtalanság? Van bizony.

Csak az tudja, aki halk roppanásokkal haladta végig az ilyen erdő gyalogútjait, aki széndélkkel vesztette el a falu tornyát, aki még a gátórházat is messzire kerüli.

A szerző felvételei

hogy fával, zúzmarával egyedül maradjon. Valami zúg a fűledbe, valami suttog: a temetőcsönd ez.

Árvulnak a leszedett szőlőtőkék a homokon, almások, barackosok, szilvások kertje is néma. Némák a kicsi présházikók is, meg töltés hosszában a hétvégi tarka házak, ahol nyaranta oly vidám az élet. Akad egy-egy elszánt pesti ember, aki kivillamoszik a kertés vikendházba, s most éktelen füsttel próbál meleget teremteni magának —, ha sikerülne.

Fáznak a madarak, fázik az osonó róka, rágja a fák fiatal törzsét az őz, két szarvas menekült át az adonyi erdőből még ősz idején, s most itt próbál lakomázni a lórévi Silling-erdő alatt, ha ugyan lakoma, amit talál. Ámde az erdő gondozói vadgesztenyét szórtak asztalukra, szénát készítettek még időben, ne koplaljanak szegények addig se, amíg a vadász be nem keríti őket.

A töltésre kapaszkodunk föl, sima lapjának jobb-, s balfelén zizeg a szürke erdő. A tölgyek sárga, száraz lombját hullogatja a szél, hópamat csak a fekete fenyő ágain marad meg.

Megállunk teázni. Kidöntött fatörzsre ülünk le, holott a gátórházba is bemehetnénk, de oly kellemes a hideg, annyira nem nyirkos a levegő, hogy senki se kívánczik melegedni. Amerre most járunk, valaha lóúszatóhely volt: erre úsztatták át király úr lovait dunántúli tájról a csepeli szigetre, meg vissza a karámba. Sátrak állottak itt, főemberek, s pásztorok sátrai, ménesek, gulyák legeltek, Árpád fejedelmi törzse zsirogott. Sokszor csak gyermeke, asszonya főként, mert a férfi harcos valahol odalenn járt Lombardiában, vagy bajor föld felé kalandozott.

Eltűnt a ménes, el a gulya, az árpádi sátor, s később el a törökség, a falvak is. Évszázadok jöttek, évszázadok mentek, néha békés csöndben, máskor lobbanó lánggal, csak a Duna folyó rendületlen, s görgette télidőben a havat, a jeget, pörgette kerekre fehér jégtábláit. S csak fűzek, nyárfák, égerfák, tölgyek álltak őrt minden időben évszázadok óta egymásnak sűgva a jelszót...

Szombathy Viktor

Szigetszentmárton táján

ÉSZKAMERIKA LEGMAGASABB CSÚCSÁN LSZANAWILKINA LEGMAGASABB CSÚCSÁN ...

EGY HEGYVEZETŐ NAPLÓJÁBÓL

Hans Schwarz, a hegyvezető

A kanadai Alberta tartományban fekszik Jasper; évek óta itt él Hans Schwarz, a svájci származású híres hegyvezető. Nemrég nyomtatásban megjelent naplójában olvastuk a következőket:

... június 12-én este, siker koronázta kemény erőfeszítésünket, amikor meghódítottuk végre a „Falat”. Lenyűgöző látvány tárult elénk. A mélyben hatalmas felhőtakaró, amely fölött a lassan lenyugvó nap, melynek sugarai áttörték a ködöt és tobzódó színpompával borították be az óriási mennybolt sátrát.

Hans Schwarz is tagja volt annak a nyolctagú hegyászó csoportnak, amely akkor elsőnek kísérelte meg a veszélyes Wickersham-fal meghódítását; ez a fal az alaskai Mt. McKinley része és a Rocky Mountain legmagasabb fala (3500 m), míg maga a Mountain McKinley Észak-Amerika legnagyobb hegye (6187 m).

A hegyászó részére nem a fal veszélyességi foka a félelmetes, hanem az időjárás. Két évvel ezelőtt egy amerikai hegyászó csoportot kapott el a falon a lavina és teljesen eltemette őket. De Hans Schwarznak és bajtársainak sikerült a fal megmászása. Hadd meséljen a napló:

A McKinley folyó lábánál, az 1700 méter magasán fekvő Péter-gleccsert június 1-én értük el. Ide dobta le június 3-án felszerelésünk és élelmiszerkészletünk hiányzó részét Don Sheldon, a kiváló gleccserpilóta. Másnap, június 4-én eljött végre a nagy pillanat és a kemény időjárás ellenére is sikerült a sátorverés, a letáborozás, de most már 3000 méter magasságban. Persze, az igazi megpróbáltatás és az út nehéz része csak ezután következett, de szerencsénkre az időjárás ezúttal kegyeibe fogadott bennünket.

Amerikai elődjeinket ugyanis éppen itt érte a baj. Nekünk azonban sikerült kihasználni a hosszú nyári napokat. A lépcsők megszámlálhatatlan sokaságát vájtuk és gyakran bizony alig haladtunk előre naponta 30 métert. Mint a megszállottak fúrtuk magunkat egyre feljebb. Egy esetleges hóvihár halálunkat jelenthette volna, hiszen a lavináknak szinte védtelenül voltunk kiszolgáltatva. Végre június

Hans Gmoserrel, az expedíció vezetőjével röviddel ebéd után felértünk a McKinley csúcsára. Később Gunti Prinz is követett bennünket, míg a többiek teljesen kimerülve, a táborban maradtak. Csak a hegymászók tudják, hogy a nagy veszélyek után milyen érzés feljutni... Nem sokat időzhettünk itt, mert a jeges szélvihar hamarosan visszakergedett bennünket is a táborba. Éjszaka a hőmérő 30 fokra süllyedt és az éjszakát követő négy napon át szüntelenül tombolt a vihar, amely különösen hegyibeteg bajtársainkat kínoztta meg rettenetesen. Amint az időjárás megjavult, sietve visszahúzódtunk a 2000 méter magasban fekvő Kahiltna gleccserre, ahol azután Don Sheldon „szedte fel” őket a repülőgépre. Halálosan kimerültek, mégis túláradó boldogság töltötte el őket, mert elsőnek mászták meg a Wickersham-falat és elsőnek álltak Észak-Amerika legmagasabb hegy-csúcsán.

Hans Schwarz naplójának minden sorából izzik a szenvedély, amely őt a hegymászáshoz fűzi... Mert ez nem egyszerű foglalkozás. Hívás. Szendvedély. Vagy talán még annál is több...

d. gy.

40 kg teherrel 70 kilométert tettek meg a hegymászók a 3500 méter magas Péter-gleccserig

10-én sikerült nagy lépést tennünk előre, s már 5000 méter magasságban jártunk. Minden erőnket bevetettük az utolsó két napon és június 12-én este végre elértünk utolsó táborhelyünkre. Meghódítottuk a Falat. A csúcs szinte kézzelfogható közelségben volt már.

Ezen a helyen került Hans Schwarz naplójába a következő mondat:

...minden babona ellenére a 13-ika szerencsés nap is!

Az alaskai Mountain Mt. McKinley 6187 méter magas csúcsai

A 300 kilométer első szakaszán

RÁCKEVEI ÚTTÖRŐK A KÉK-TÚRÁN

ELSŐ NAP

Szemerklő esőben indulunk el az észak budai téglagyár kéktúra bélyegző állomás felé, — az első — kéktúra állomáshoz. Ekkor még nem tudta Dudás János, a vasúti őrház váltokezelője, hogy az országos úttörő kéktúra résztvevőinek első bélyegzőjét helyezi ellenőrző füzetükbe. Azután megértő mosollyal véggezte el a bélyegzés számukra igen ünnepélyes aktusát. János bácsi neve pedig marandó emlékként vonul be a túranaplóba.

Kellemetlen sáros úton megyünk a kevélynyergi turistaház felé. Már hallani panaszos hangokat azoktól a pajtásoktól, akik megbánták, hogy elindultak. Számolgatják a méteket, de hamarosan célhoz érünk. A turistaház gondnoka régi ismerősként üdvözlő bennünket és a kellemes meleg helyiség meg a pajtások vidám nótaszója, a finom vacsora, majd félórás tánc, feledtetni az út kellemetlen emlékeit.

MÁSODIK NAP

Másnap reggel az is megnyugtató bennünket, hogy csak szemerklő az eső. A sűrű köd viszont megakadályozott bennünket abban, hogy a Pilisi- és Budai-hegyek legszebb vidékét szemléljük.

A Kiskevény alatti Mackó barlang megtekintése után akadályversenyyel folytatjuk utunkat. A gondnok kívánságára elénekeljük még a kubai indulót és búcsúunk.

Az akadályversenyyel a pajtások szórakozva tették meg az utat. Egyik leányörsünk ezen az úton szerkesztette meg a kéktúra őrsi csapatkiállítását és őrsi indulóját.

Már kilométerek vannak mögöttünk. Pajtásaink találgatják, hogy túránk végén hány Kilián-pont kerül majd leigazolásra.

Pilisszentkereszten már a harmadik érvényes bélyegzőt szerezzük meg Hollósy igazgatótól. Megdöbbentő dolgokat hallunk a község szomorú múltjáról: a legkegyetlenebb földesúrnál is embertelenebb körülmények között tartotta cselédeit az egyház, mely az uradalom őljait alakította át cselédlakásokká. Megértettük az ottani gyermekhalandóság hihetetlennek tűnő arányát.

A község a történelem során a II. világháborúban másodszor pusztult el, és vált a föld színével egyenlővé. Hallunk a szovjet parlamenterek kegyetlen kivégzéséről is. Megtudtuk azt is, hogy 1213-ban itt ölték meg és temették el Gertrudis királynét.

A világháború után az egész községet újjáépítették. A házak többségében vízvezeték van és — végre — emberi körülmények közé kerülhetett a sokat szenvedett falu népe.

A dobogókői turistaházban is kedvesen fogadtak bennünket. Meleg szobák, jóízű gulyás, a televízióban gróf Monte Christo c. film megtekintése járult hozzá a sikerült második naphoz.

HARMADIK NAP

Túránk harmadik napjára még 10 kilométer van hátra, hogy a kéktúra első szakaszát befejezzük. A Magyar Úttörők Szövésége ráckevei járási elnöksége dísztávirata fogadta Pilisszentlászlón a ráckevei járás első kek turázó csoportját.

Még sok kedves élménnyel, az ismeretszerzés számtalan lehetőségével biztató út áll előttünk, amíg a tájegységként teljesíthető 75 kilométert és a teljes kéktúra 300 kilométerét mögöttünk hagyjuk.

Az első szakaszon a pajtások bebizonyították, hogy az ifjú természetbarátok nagyobb teljesítménytől sem riadnak vissza.

Kiss József
járási úttörő titkár

A Szombathelyi Tolbucsin úti Általános Iskola ötödikesei autóbuszokon indultak Kőrmend felé. A szemet gyönyörködtető lankás táj nótázáshoz kellett hangulatot. Rönökön az erdőgazdaság feldolgozó üzemében megnézték a gyerekek, hogyan készül hatalmas fatörzsekből a deszka, épületfa, a szekérkerék. Az iskola politechnikai oktatásához, a különböző fajta fából szeleteket vágva, kis gyűjteményt maguk is összeállítottak.

Utána a Szentgotthárdi Kaszagyár műhelyeit szemlélhették meg. Hova kell manapság ez a sok kasza? — kérdezték a tanulók, és megtudták, hogy Közép-Európa egyetlen kaszagyára Kubába, Portugáliába és Algériába küldi a világhírű kaszákat.

Amikor a szentgotthárdi selyemgyárban a sok leány és asszony a szövőgépek zakatolásában végezték szép munkájukat, a kislányok közül többen megjegyezték, hogy szívesen lennének szövönők.

A történelmi nevezetességű szentgotthárdi csata egyik jelenetét a gotthárdi templom megnyezet-festményén láthatták.

Szentgotthárdról az Őrségbe, Vas megye egyik legsajátosabb tájának vették útjukat, és máris az Őrség „fővárosában”, Őriszentpéteren a helytörténeti kiállítás érdekes tárgyait, az Őrségi népi régi-használati eszközeit tanulmányozták.

Magyarszombatfára menet —, ha lehet — még varázslatosabb tájban gyönyörködtek, az autóbusz ablakából. Ezt közelebbről meg kell nézni, hogy az élmények marandóbbak legyenek. Nagy volt az öröm, amikor egy szép dombhajlatban a tanár néni megengedte, hogy a gyereksereg kiszálljon és fussanak, játsszanak, szemlélődjenek, élvezve a friss erdei levegőt, a természet szépségét. Jólesett a játék, és utána vígabban szóltak az úttörődalok.

A magyarszombatfai híres kerámia üzemben láthatták a gyermekek a formábaöntött érdekes mintákat, a kész remekeket, az égetőkemencét. Ezentúl, ha a kirakatok ablakaiban is megpillantják a gyár nevezetes kerámiáit, már tudják, hol és hogyan készülnek azok.

Hazafelé már borús fellegek takarták a naplementét. Itt-ott az Őrségi házak kéménye füstölt. Lassan már csak a fák és dombvonulatok körvonalait lehetett kivenni. Szombathelyen szemerklő az eső, de a kirándulók danálása akkor szólt legszebben, amikor az iskola elé értek.

A gyermekeikre váró szülők színes élménybeszámolókat hallhattak a jól sikerült túráról.

D. J.

Sok hasznos
élményt nyújt
az osztály-
kirándulás

Tizenkét ország – tizenket kikötő

XII.

RHODOSZ – BELGRÁD BUDAPEST

Ciprus és Athén között a tenger olyan sima és nyugodt volt, mint nyári szép időben a Balaton. A hajó fedélzetén élveztem a kellemes nyári napsütést. A napfény, a sós levegő hatására megszomjaztam. Két pohár grúz bor, és a kellemes levegő hatására hamar elaludtam. A hangosbeszélő ébresztett fel. Neptun-ünnepségre hívta a hajó utasait. Leálltak a hajómotorok, s az egyik mentőcsónakot tartó csörlő motorja működni kezdett. A csónak, benne az egyik matrózzal, lassan ereszkedett a tengerbe.

Neptunért és a tenger királynőjéért megy a mentőcsónak — mondták azok, akik már részt vettek ilyen ünnepségen.

De hát hol van Neptun és a tenger királynője?

A mentőcsónak jó meszire távolodott, a benne ülő matrózt szabad szemmel már alig lehetett látni. Az ügyesebbek gyorsan látcsövet szereztek és azon keresztül követték a csónak útját. A mentőcsónak megállt, s a ponyva alól előbújti Neptun, a tenger királya és a tenger királynője, mindketten díszes ruhában. Fejüket arany korona ékesítette. Amikor a mentőcsónak már egész közel ért hozzánk, amikor vettük észre a benne meghúzódó, tarka színekre festett „tengeri ördögöket”. Szarvaikat szalmából font korona tartotta, fűrdőnadrágjukat szalmából készült szoknya takarta.

Neptun, miután elfoglalta a kijelölt helyét, hatalmas, malomkő nagyságú tortát hoztak a tengeri ördögök, abból kínálgatták az ünnepség résztvevőit. Evőeszközt persze nem adtak hozzá. Aki meg akarta kóstolni a szép tortát, finoman az arcába nyomták.

A lakoma után Neptun inni hívta a vendégsereget. Igenám, de ital seholsem volt. Amikor ezt többen szóváltették, Neptun utasította a tengeri ördögöket, hogy azonnal gondoskodjanak vendégeiről. Természetesen — mondták — először a hölgyeket kell megkínálni. A tengeri ördögök az asszonyokat, lányokat elkapták, és óriási riadalom közepette, a frissen feltöltött úszómedencéhez vitték, majd beletették őket a 80 centiméter mély vízbe, ruhástól, cipős-

tól. No, lett ebből örült kavarodás a fedélzetén. Az asszonyok menekültek a kabinok felé, de — szószerint — egyikük sem úszta meg szárazon. A férfiak jól mulattak a kiskosztümben, nyáriruhákban, túsarkú cipőkben fürdőző nőknél. De hát az nevet, aki utoljára nevet! Mert az asszonyok után a férfiak fürdése következett. Pár perc alatt az úszómedencében fürdött valamennyi neves újságíró, korra és öltözékre való tekintet nélkül. Az egyik német barátunk a fényképezőgéppel vízalatti felvételeket is készíthetett. Természetesen nem fért mindenki az úszómedencébe. De, hogy a játékból senki ki ne maradjon, működésbe léptek a szivattyúk. Mert Neptun-

nak, a tenger istenének fogadásán mindenkinek innia kellett a tenger vizéből.

Mire a játék véget ért, a Litva már Rhodosz szigeténél úszott. A csodálatos görög szigetvilág, az Égei-tenger kapujához értünk. A sziget lakóinak egykori nagyságát jól ismerjük. A szige neve görögül rózsát, főniciai nyelven pedig kígyót jelent, ami arra mutat, hogy a szigetre lépő emberek először rózsákat, majd kígyókat találtak itt nagy számban. Rhodosz virágzása a trójai háború után kezdődött. Az itt letelepedett népek, főleg a dórok, szorgalmas munkával és hősiességükkel gazdaggá és hatalmassá tették a szigetet. A környező szigetekre is kiterjesztették uralmukat. Egy görög monda szerint Saturnus nagy gazdagsággal áldotta meg a szigetet s Jupiter által aranyesőt hullatott rá. A híres delphi-i jósdá a szigetről a következőket mondomta: „O Rhodosz! Lányá napistennek, te sokáig független és dús leszel.” E jóslat beteljesült, mert a sziget több évszázadokon át megőrizte gazdagságát és függetlenségét. Hajóháda egy időben a leghatalmasabb volt, s tengerészei a legkiválóbbak. A rhodosziak kiragadták a világrekordelmet a főniciaiak kezéből, s rövid idő alatt sok gyarmatra tettek szert. Jónéhány nagy várost is ala-

A Kalimegdán parkja

pítottak, közöttük Nápolyt is.

Kár, hogy Ciprus és Athén között már nem volt időnk kikötni. Nem tekinthettük meg közelről Rhodoszt és az Égei-tenger többi nagy történelmi múlttal, csodálatos természeti adottságokkal rendelkező görög szigetét. Athénre, Isztambulra, már csak néhány órát áldozhattunk. A Litva kapitánya szigorúan betartotta az úti programot. Aki nek még volt pénze, ajándékot, hanglemezt vásárolt.

Várnában intettem búcsút a Litva hajónak. Gépkocsin indultam hazafelé. A határig gyorsan eljutottunk. A hivatalos formásokon hamar túljutottunk. De a határtól Nisig vezető útszakaszon annál nehezebben. Ebben az időben kezdték építeni a modern autótutat. Ma már a Bulgáriából Jugoszlávián keresztül Magyarországra tartó autósoknak nem kell helyenként szántóföldeken, latyakos földutakon kínlódnium, bokáig érő sárban tolni gépkocsijukat. Szép, modern autótúton élvezhetik e vidék szépségeit.

Nistől Belgrádig már kiváló volt az autótút. Mire Belgrádba értünk, este lett. A város csillogó fényei sem tudtak kicsalogni bennünket a modern Metropól szállóban levő szobánkból. A reggeli órákban még kevesen jártak az utcán, így gépkocsin gyorsan megtekinthettük a várost. Szállodánktól nem messze állt egy ősi pravoszláv templom. Ez a szép, régi templom és a szomszédságban levő hipermodern Metropól szálló, a múlt és a fejlődő, modern szocialista városnak szinte szimbóluma.

Belgrád létéről először Herodotosz adott hírt. Szkitá kereskedők települése volt, majd időszámításunk előtt 335-ben kelták vették birtokukba. Ők adták a városnak a Singidunum nevet.

A IX. században a Balkánon előnyomuló szláv népek foglalták el a várost és nevezték el Beográdnak, Fehér városnak.

Belgrád egyik legforgalmasabb része

A város központjában, a híres Terazijen megragadott a világvárosi jelleg. Az itt levő szállodák, éttermek és a szebbnél-szebb üzletek szinte hívják, csalogatják az idegent. A belgrádi korzón, a Knez Mihajlovan is végigsétáltunk. Az üzletek kirakatai igencsak megdobogtatták a szívemet. Nagyon sok szép női holmit láttam a kirakatokban. A velem levő férfiak nevetve jegyezték meg: Hiába, szerencsés ember a maga férje. Minden üzlet zárva van.

A város központjából a Várhegyre, a Kalimegdánra hajtottunk. Itt állt egykoron Hunyadi János híres nándorfehérvári vára. A vár, Belgrád nagy történelmi múltjának emléke. A

jelenlegi formáját 1723 és 1736 között kapta. A várban nyert elhelyezést a hadtörténelmi múzeum. Az ősi fegyverek mellett láthatók a második világháború hősi jugoszláv partizánjainak fegyverei és az általuk elpusztított német tankok, ágyúk.

Új-Belgrád, az Óváros, Zimony, és Pancsova, valamint a környező vidék panorámája hosszú percekig lekötötte figyelmünket. A városból kifelé Új-Belgrádot érintettük. Ezt az épülő modern városrészt az autóból akartuk megtekinteni. De nem így történt. A városrész modern felhőkarcoló megállásra kényeszerítették bennünket. De nem bántuk meg. Új-Belgrádot 1957-ben kezdték épí-

teni, s ma már több, mint 60 000 ember lakik itt. A 15–20 emeletes modern házak valóban látványosság számba mennek. Időnk arra már nem maradt, hogy útközben Újvidéket, Szabdkát is megtekintsük. E városokat csak gépkocsink ablakából láttuk. De az így szerzett benyomások is elegendők voltak ahhoz, hogy megállapíthassuk: modern, gyorsan fejlődő szocialista országban járunk.

Az útitervet mi is pontosan betartottuk. Estére már Budapesten voltunk. És én még ezen az estén elkezdtem — kisfiam kérésére — útibeszámolómat: tizenkét országról, tizenkét kikötőről.

M. G.

— Vége —

Türhetetlen, ami a hegyekben folyik... — csikorgatta a fogát Vass Kalap Ernő, amikor megkérdeztem tőle: mi a véleménye a mai természetjárásról.

— Hegeink, erdőink, völgyeink és bércünk manapság mindenki számára szabad préda. Valaki csak úgy egyszerűen gondol egy merész és nagyot, ukk-mukk fukk felmegy a hegyekre. Hát mit gondolkérem, mi az a természet, egy átjáróház? Miért, talán a moziba bésétálhatok minden további nélkül, jegyet nem is kell váltanom? Vagy a színházba? Vagy a stadionba? Mindenhová kell valami belépőjegy, engedély, igazolvány, vagy akármí, de csak úgy egyszerűen természetet járni, önző egyéni, kiskapitalista alapon — azt lehet?!

— Ha én lennék a turistaszövetség vezetője, majd én tennék róla! Először is turistaegyesületbe csak azt venném fel, akinek négy ajánlója van, és azok felmenő ágon legalább két-két turista nagypapát, vagy nagymamát tudnak igazolni. Bevezetném a turistajelöltségi időt és a csillebérci nagygyűlésen titkos szavazással döntenék, hogy felveszszük-e később a tagok sorába.

— Természetesen senki nem mehetne az erdőbe, a hegyekre tagjainkon kívül. A hegyek lábánál tudakozódó helyiségeket állítanók fel. Itt kapnának belépőcedulákat azok, akik a hegy látogatására jogosultak. A belépőcedulákat a hegytetőn levő menedékházakban kellene lepecsételtetni és visszamenet a portán leadni. A bokrok között álruhába öltöztetett hegyőröket helyeznek el, akik a beszivárgó ellenséges eleme-

ket igazoltatnák és nyakon csipnék. Különösen súlyos büntetést szabnák ki az úgynevezett közveszélyes andalgókra, vagyis azokra a fiatalabb korú, különböző nemű ellenséges személyekre, akik a természetet kizárólag saját önös érdekeikre akarják kihasználni.

— Rendkívül veszélyesnek tartom azokat az egyedeket is, akik meghatározott túraprogram nélkül, úgy-

mond „sétálnak”. Ez a seta nem egyéb, mint céltalan lődörgés, amely dekadens jellegénél fogva alkalmas arra, hogy megbontsa a turisták fegyelmét. Az ilyet, mint egy halódó társadalom úttalanságát kifejező átkos maradványát természetesen ki kell irtani.

— Gondoskodni kell arról is, hogy a turisták meghatározott formák

között végezzék turistamunkájukat. Vagyis: nem elég túratervet készíteni, hanem azt írásban legalább négy héttel a túra előtt az illetékes felsőbbségnek be kell mutatni. A túrában pontosan fel kell tüntetni nemcsak a túra célját és útvonalát, hanem mindazokat a helyeket, ahol a túra közben megállni szándékoznak, úgymint az uzsonnázó állomásokat, a pihenőket, valamint „egyéb” pontokat a legrészletesebb alapos-sággal. Feltétlenül kívánatosnak tartom, hogy a turisták perspektivikus terveket is készítsenek, úgymint egyéves, hétéves és tizenöt éves túratervet, a várható természetes szaporodás feltüntetésével. A perspektivikus tervek személyenkénti lebontásban készüljenek.

— Mostanában eléggé el nem íté-
hető módon divatba jött, hogy a turisták úgynevezett laza csoportokban indulnak természetjáró újtukra. Ezt meg kell szüntetni. Kívánatosnak tartom, hogy a gyűlekezés után turistáink négyes sorokba felfejlődvé, szigorú igazodás-takarás mellett vágjanak neki az útnak. Nótá indulj, egy-kettő... Aki nem dalol, vagy fahangja van, azt ki kell zárni!

— Mert higgye el kérem, mégis csak türhetetlen, hogy a hegyekre csak úgy, minden további nélkül... Nem s értem. Manapság mindenféle campingeket, meg ilyesmiket csinálnak, ahelyett, hogy ezen a pénzen falat építenének a hegyek köré, magas, vastag falat, őrtornyokkal, hogy ne mehessen be akárki... De nem csinálják. Ezért olyan vegyes a társaság odafönt.

(novo)

Reggelenként már átsütne a nap az ablakunk előtt áldogáló sűrű fazonon. Az ágak kopaszok, nincsen rajtuk lomb. Mondom, átsütne, ha sütne, de csak úgy emeli fejét a távoli hegy fölé, mint a haldokló. Sápadt, erőtlén és fázósan bújik el a sűrű, fekete fellegek között. A távolban a tó sem csillog, csak tompán szürkéll, mintha arrafelé volna a világ vége, amin túl a nagy semmi kezdődik.

A présházak belsejében komótos férfiak emelgetik a sápadtan pislákoló gyertyaláng elé poharikat, milyen a kiforrott bor.

A présház felett, a madártalan égen fehér pihéket sodor a szél, jut belőle a fák, bokrok ágaira is. Mintha menyaszszonyt vivó szekér szálladt volna át a tájon, fehér fátylanak darabkája itt is, ott is csillan a határban — esik a hó.

Némaság mindenütt. A kútágas is kenetlen kerékként csikorgog a legelő síkján s a telemert vályútól ellép gyorsan a ló. Hideg van.

A mezőkön a hófoltok alól imitt-amott üdezöld színek csillannak: Sűrűsödik, sarjad már az őszi búza és rozs; a jövő évi kenyér.

A pusztá mezőkön egy-egy megriadt nyúl nyargal át a ropogó puskák elől. Fekete csóka csakcsalkol a réten és a néma emberek felett téli sirály siet a tó felé, ahonnan az alkonyi kőd homályából vadlúd kiált:

— Gígágá! Most indulunk világgá!

És a tájékra rátelepedik a téli éjszaka.

Borsi Darázs József

A Tatabányai Bányász Sport Klub Természetjáró Szakosztálya fennállásának 10. évfordulójára társadalmi munkával újjáépítette az 1956-ban épült somlyóvári kulesosházat. A menedékház megszépült, tisztább, esinosabb és higiénikusabb lett. A szakosztály tavasztól őszig 30—40 személy számára tud szállást biztosítani, a tél folyamán pedig 11 ágy áll a túrázók rendelkezésére. A szállásdíj változatlanul továbbra is 5 Ft. A tatabányai Bányász Sport Klub Természetjáró Szakosztálya minden túrázót szeretettel vár a somlyóvári kulesos háza-

Jó lenne végre eldönteni, milyen magas a Nagyhideghegy. A Kartográfiai Vállalat szerint 865 méter, így olvasható valamennyi térképünkön is. A Képzőművészeti Alap szerint — a nagyhideghegyi turistaházat ábrázoló képeslap felirataiból ítélve — jóval alacsonyabb. A képeslap hátlapján ugyanis a magyar, német és az angol szöveg szerint 800 méter. (A ház maximum 13 méterrel van alacsonyabban a csúcsnál.) A zavart még csak növeli, hogy ugyanezen a képeslapon az orosz szöveg szerint a magasság 880 méter. Remes ez a bizonytalanság!

Elpanaszoltam a múlt hónapban, hogy a hármashatár-hegyi étteremben nem szívesen bélyegeznek kék-túrázóknak a kinti elvesztett bélyegző helyett. Örülök, hogy a probléma most megoldódott. Panaszomra az étterem ruhatarosnője önként jelentkezett, kért és kapott egy kék-túra bélyegzőt és szívesen áll a kék-túrázók rendelkezésére. Erzsike néven keressék, ezt kéri. Bravó Erzsike!

A megfoghatatlan dolgok közé tartozik az is, hogy a Tapolcai tavasbarlang pont hétfőn, szombaton és vasárnap van zárva. Tehát amikor a legtöbben felkeresnék. Ha az újítás elterjed, hamarosan megérjük, hogy a fővárosi villamosok vasár- és ünnepnapokon nem közlekednek.

Sirni volna kedvem, olyan állapotban van a kékestetői Jávoros forrás. Amikor először ott jártam, — négy éve, — olyan szép volt új padjaival, favályújával, csinos kis tűzhelyével, hogy beleszerettem és

„MENTÉS” — BALESET NÉLKÜL

HEGYMÁSZÓK KÖZÖTT

Hegymászók, gyülekező! Harsogta este későn a magafon a Nagyhideghegyen. A gyorsan gyülekező hegy-mászókat Bodoki Antal a hegy-mászótábor vezetője hívta össze. Segítségére volt szüksége, meg kellett keresni a Szegedi Tudományegyetem Ságvári Gyakorló Gimnáziumának tanárnőjét, aki két diákjával reggel Diósjenőre ment és régen vissza kellett volna érnük. Tizennégy hegy-mászó néhány perc múlva úton volt Tólos Zoltán vezetésével a nyomakon, hogy felkutassák őket. Húsz hegy-mászó pedig a menedékházban volt készenlétben arra, ha a mentőcsoport kevésnek bizonyulna.

Amíg a mentőexpedíció a félméteres hóban és szélorkánban a könynyelmu kirándulókat kereste, felhasználtuk az időt és néhány szót váltottunk Bodoki Antallal.

Megtudtuk, hogy nemrég meghívas érkezett a csehszlovák hegy-mászóktól egy nemzetközi téli alpinistára. Erre készülnek most fel, ötvennégyen.

Sajnos a vidékiek nem tudtak eljönni teljes számmal, akikre pedig számítottunk a nemzetközi találkozón.

Ez az első hegy-mászó edzőtábor, amit a Magyar Természetbarát Szövetség eddig rendezett. Mint vezetőnek mi a véleménye, milyen eredménye lesz a tábornak — kérdeztük.

— Ma a korszerű hegy-mászás olyan feladatokat állít a sportolók elé, hogy azokra vállalkozni csak komoly felkészülés után lehetséges —

minden évben felkeresem. De mit látok? A pad most összetörve, a tűzhely szétrombolva, körös-körül szemét és piszok. Egy napig dolgoztam, hogy valahogy rendbe tegyem, de három hét múlva ismét széthányva találtam. Micsoda vademberek lehetnek azok, akik ezt a szép helyet ismétetlen tönkreteszik. Így panaszkodik joggal a Kékestető egyik rajongója.

„Egyre kelendőbb exportcikk a magyar siléc”

olvasom a Népszabadságban. 1965-ben 40 000 párat vennének át tőlünk, legnagyobb részt a sísportban élenjáró északi országok. A későbbiekben évi 60 000 pár lenne az igény, nyilván kemény valutáért. A mi sportszerboltjainkban évenként át alig lehetett siléct kapni. A mostani idényben is hiánycikk volt. Hát nem tehetnének itt valamit az illetékesek?

Közismert, hogy az utazási kedv, a kirándulások

Tólos Zoltán a „Prusik csomó” használatát tanítja. (Foto: Kovács Tamás)

mondotta. Sajnos ez a tábor nem tudja maradéktalanul teljesíteni feladatát, annak ellenére, hogy az oktatógárda, — Tólos Zoltán, Kovács Tamás és Szenté István — igen nívósan végezte feladatát. Nehézségeinket elsősorban technikai és ruházati felszerelések hiánya okozza.

Még hosszú órákat vártunk, amíg végre, éjjel egy óraker visszaérkezett a mentőcsapat. Vezetője beszámolt, hogy a keresett személyek a Foltánkeresztől 4 km-re levő munkásszálláson alszanak, tehát baleset nem történt. Néhány bögre forró tea, és a csapat tagjai is lefeküdtek. Hiszen az egész napi fárasztó edzés után még 21 km-t teljesítettek.

A műsoron kívüli esemény viszont alkalmas volt arra, hogy edzett és barátias hegy-mászókat ismerjünk meg néhány izgalmas óra alatt.

(KT)

iránti érdeklődés, valamint az idegenforgalom növekedése miatt a MAVAUT egyre nehezebben tudja ki-elégíteni az autóbuszok iránti igényt, bár a kocsipark is állandóan növekszik. Sokan ezért nem indulhatnak országjárásra, autóbuszos városnézésre, vagy külföldi útra. — Éppen ezért nem értem, miért gördít akadályokat a KPM Autóközlekedési Főosztálya a vállalati és sportegyesületi autóbuszok külföldi útjai elé. EZ NEKEM MAGAS!

BUSÓJÁRÁS MOHÁCSON

Mohácsön évszázados hagyomány a busójárás. Minden farsangkor felelevenítik a régi vitézek emlékét, akik — a monda szerint — kiverték a törököket Mohácsról. Ekkor előkerülnek a szekrények mélyéről a sokáé népviseletek, a famaszkok és színes forgatagban vonulnak fel a város utcáin.

A karneválszerű busójárásban a maskarába öltözött álarcosok is megjelennek és délszláv táncosok is részt vesznek a vidám, tarka menetben, körülzúzólván a Széchenyi téren gyűjtött hatalmas máglyákat.

A busók kereplőkkel, tülkökkel, tehénkolompokkal „felfegyverzett”-en jelennek meg és sok mókával teszik derűssé az ünnepélyt.

Mindezt a Bartók Béla Művelődési Házban rendezett délszláv együttesek táncos, dalos bemutatója követi.

A késő esti órákban sokáé bállal ér véget a vidám busójárás, Mohács vonzó eseménye.

Ambrus Sándorné

KÖNYVESPOLC

Pálos Tamás: Lengyelország. A szerző 4 évig volt az MTI lengyelországi tudósítója. Sokezer kilométert tett meg autón, vonaton, repülőgépen, és az ország több, mint 500 kilométeres tengerpartja mentén. Hajón. Könyve hű képet ad a lengyel nép életéről. Lengyelország tájairól, politikai, társadalmi viszonyairól.

Delavega: Inkák és konkvisztádorok. A kalandos

életű szerző egy inka királyi hercegnőnek és egy előkelő spanyol kapitánynak a gyereke. Közvetlenül az inka birodalom meghódítása után született, az első hódítók és az utolsó inkák idejében, akik még emlékeztetülkben őrizték birodalmuk fényes és dicső történelmét. Hajlott korában írta krónikáját, melynek legérdekesebb fejezetét tartalmazza a Klasszikus Ut-leírások sorozatban megjelent kötet.

ZLETES ÉS TÁPLÁLÓ ELEDEL A SZARDÍNIA

Ajánlatunk:

MORESKA

enyhén fűszeres, kellemes sósízű,
oliva olajban

Ára: 14,— Ft

CONSUL

porhanyós, húsos,
enyhén fűszeres oliva olajban

Ára: 12,50 Ft

Kirándulásnál igen előnyös,
mert kis helyen elfér

SZÍNESEBB TÚRAMOZGALOM, ÚJ KÖLCSÖNZŐ-ÁLLOMÁSOK, AUTÓSTÚRÁZÁS, CAMPINGOK

a Budapesti Természetbarát Szövetség 1965 évi terveiben

Már benne vagyunk az új esztendőben, de a Budapesti Természetbarát Szövetség Váci utcai titkárságán még mindig újabb és újabb résztervek, ötletek születnek. Máskor ilyenkor még téli szünet volt, ennek most nyoma sincsen. Az egyik asztalnál új plakátterveket készítenek, amoit a versenyzők rendelik a tavaszi első bajnoki fordulóra különvonatjukat, egy csoport táborhelyeket — campingeket — jelöl ki a természetjáróknak, a másik autóstúrázó bizottságot szervez. Ebben a nagy forgalomban csak néhány percet tudtak félrevonni Magyarországon BÉLÁT, a BTSZ titkársát, hogy beszámoljon a BTSZ idei érdekesebb terveiről.

— Minden tevékenységünk arra irányul — kezdí —, hogy az MTS Országos Választmány májusi határozatát végrehajtsuk, a természetjárás tömegmozgalommá fejlesszük, az ifjú-ságot jobban bevonjuk, a korszerű túrázási formákat jobban terjesztjük, egyszóval: nagyobb lépünk előre.

— Szövetségünk egy sor intézkedéssel erősítette meg a kerületi szövetségeket. Január 1-től rájuk ruházta a szövetségi igazolványok érvényesítését. (A bélyeg ára ottmarad, a szövetségek tehát érdekelték a taglétszám növekedésében.) Ugyancsak a kerületek intézkedése után a túrázók és túrávezetők minősítését is. A kerületi szövetségek jogot kaptak arra, hogy elbírálják a szakosztályok tevékenységét és ennek alapján javaslatot tegyenek a szakosztályok által élvezett állami támogatás összegszerűségére. A jövő tervek közt szerepel az is, hogy a kerületekben létesüljenek felszerelésköcsönző állomások.

— Mindez — folytatta a titkár — a tömegek megnyerését szolgálja. A természetjárás modernebb, korszerűbb ágazatainak elterjesztésében egyre több szerep jut a vízi, kerékpáros, motoros, autós, barlangi és hegymászó túrázásnak, nem beszélve a nagy tömegeket vonzó campingezésről, melyből mi is ki szeretnénk venni a részünket.

— Mindehhez természetesen megfelelő vezetőket is kell képezni. Idén már a természetjárás minden szakágában indulnak túrávezetői tanfolyamok, lesznek vízi, sí, hegymászó és barlangos túrávezetők is. Persze sok függ attól, mennyi erőnk lesz a tervek megvalósításához, hogyan fogadják elképzeléseinket a kerületektől és milyen támogatást kapunk a fel-sőbb szervektől. Itt különösen sokat várunk az MTS nemrég alakult új tömegsport-osztályától — fejezte be tájékoztatását a BTSZ titkára.

A Budapesti Természetbarát Klub FEBRUÁR HAVI PROGRAMJA

- Február 1. **Természetjárás és vidámság**
hétfő
Előadó: Polgár Tamás
Előadás után közös turistajátékok.
- február 4. **Vízitúrázók klubestje**
csütörtök
1. Az 1965. évi útanaptár és a X. Nemzetközi Duna-túra (TID) ismertetése.
2. Jugoszláv vadvízek (Una—Neretva kajaktúra) Elménybeszámoló színes diavetítéssel.
Előadó: Rakó Sándor
- február 8. **Közös erővel**
hétfő
Előadó: Magyarországi Béla, a BTSZ titkára.
Sportakadémia II. előadása.
- február 11. **Barangolás az 1965. évi MTSZ cseretúrák útján.**
csütörtök
II. rész
Az MTSZ Cseretúra Bizottság színes diavetítéssel kísért előadása NDK túralehetőségekről.
Túrávezetők továbbképző előadása.
- február 15. **Jugoszláv útképek**
hétfő
Zágráb—Belgrád, Flumetól—Dubrovnikig.
Katal Géza színes kisfilmjének bemutatása.
- február 18. **Hegymászók klubestje**
csütörtök
A BTSZ Hegymászó Bizottság 1965. évi tervének ismertetése után bemutatásra kerülnek „A Föld legmagasabb csücskén” és a „Pamír ormain” című filmek.
- február 22. **Szervezés, vagy adminisztrálás?**
hétfő
Előadó: Thuróczy Lajos, az MTSZ titkára.
Sportakadémia III. előadása.
- február 25. **Közet- és ásvány-kincselnek**
csütörtök
Előadó: dr. Kecskeméti Tibor a Nemzeti Múzeum föld- és őslénytár főmunkatársa
Az előadást színes diavetítés kíséri.
Túrávezetők továbbképző előadása.

Az előadások mindig d. u. 1/6 órakor kezdődnek és 1—1 1/2 órát tartanak, utána gépzene.

Budapesti kerületek:

A TIZEDIK

Budapest füst-térképén a legsötétebb folt Kőbánya, hol az üzemeken kívül a vasúti csomópont mozdonyai és fűtőházai is szűrkitik a levegőt. Nem szabad hát, hogy innen sokan vágyakoznak hétvégén friss levegőre és erősek a természetjáró szakosztályok, népesek a túrák. Ha nem számítjuk az „extraméretű” V. kerületet, a Tizedik Kerületi Természetbarát Szövetség a főváros legerősebb turistaszervezeté közé tartozik, harmincehat szakosztályban két és félezer természetjárójával.

Bizonyítványuk további jó pontja, hogy amíg a fővárosban — általában — csökken a természetjárók száma, a tizedik kerületben 1964 folyamán 253 új tagot toboroztak. Jól szervezett, módszeres mozgalmi mun-

kájuknak érdekes megfigyelése van: az új szakosztályok aktívabbak a régiéknél.

A színes és mozgalmas kőbányai turistaélet — melyet 115 túrávezető irányít — három versenyt rendezett tavaly és idén is megrendezi a Béke-kupát, a Pataki István emlékversenyt, valamint a szakosztályok közötti versenyét. Harmincnyolc éber tagjuk járja a hegyeket a Társadalmi Erdei Szolgálat tagjaként, minden közös munkából kivesszik a részüket. Most fejeződött be sikeresnek ígérkező foto-pályázatuk, melynek anyagából kiállítás készülnek rendezni.

Végül egy igazi kőbányai érdekesség: idei kerületi találkozójukat Csehszlovákiában rendezik meg.

(—blasovszky—)

„Söpörjünk a más portája előtt”

Kedves Szerkesztőség!
Minden rendes turista csak helyesléssel olvashatta a lap decemberi számában az erdők tisztaságáról megjelent sorokat.

Amint láttam, az erdészet a budai hegyek egyes pontjain, így például a Hűvösvölgyben, már felállított gallyakból készült hulladékgyűjtő kosarakat. Ezeknek azonban az a hibájuk, hogy a szél könnyen kifújja belőlük a papírost. Aztán, amint a tapasztalat bizonyítja, sajnos, csak ritkán veszik igénybe ezeket a kirándulók.

Eppen ezért valóban helyes lenne a notórius szemetelőket pénzbírsággal sújtani. De mivel nem lehet minden fa mellé erdészt állítani, a gyakorlatban szinte lehetetlen ezt keresztül vinni.

Van egy életrevalóbb javaslatom: gondoskodjanak maguk a természetjárók az erdők tisztántartásáról!

Nekem már régi szokásom, ha túra közben papírost vagy nylon darabot látok valahol heverni, azt a turistabotom vagy egy száraz ág segítségével azonnal belenyomkodom a puha földbe, s így eltüntetem. Néhány másodperces munka

az egész! Ha olyan helyre érek, ahol a kirándulók nagyobb tömege járt, akkor ugyancsak a botommal egy kisebb gödröt ások. A botom végére tűzdelem a szerteheverő hulladékokat, konzerves dobozokat, belehelyezem a lyukba és befedem földdel, avarral. Ez a művelet sem szokott öt-tíz percnél tovább tartani. Legutóbb például a budai Remete-barlangnál és a pilisi Vöröskőn rendeztem ilyen „takarítást”.

Tudom, hogy sokan mosolylyal fogadják majd ezt a tanácsot. Higgyék el azonban, hogy eredményesen csak így tudjuk megoldani ezt a problémát. Először szokatlan lesz, hogy mások után takarítsunk, de aztán annyira vérünkkel válik ez a jó szokás, hogy el-tűnik az erdőkből, a retekrol a szemetbántó hulladék.

Czeglyéni Kálmán,

Budapest,

II., Mártírok útja 60. II. 3.

A fenti megszívlelendő tanácshoz, mi még egy javaslatot teszünk. Erdemes volna az illetékeseknek ezzel foglalkozni, ha egyszer nem akarják a szemetelőket megrendszabályozni.

Ime a javaslatunk:

HÍREK

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából az eddigieknél is színesebbnek, mozgalmasabbnak ígérkezik az április 11-én rendezendő Vörösköszikai emléktúra. Már most felhívjuk a szakosztályok és a tagság figyelmét, hogy készüljenek erre a jubileumi emléktúrára. Méltóan akarjuk kifejezésre juttatni a szovjet hősök, a szovjet nép iránti hálánkat és barátságunkat.

A Ruhaipari Spartacus „Gyopár” Természetjáró Szakosztálya évzáró ünnepségén Zsombor Pál szakosztályvezető megállapította, hogy a szakosztály az előző évhez viszonyítva erősen fejlődött. Ordasi Elemér a VIII. ker. Természetbarát Szövetség elnöke kiemelte, hogy a „Gyopár” a kerület legjobban fejlődő szakosztálya.

A Vasúti Főosztály SC Természetbarát Szakosztálya fenyőünnepség keretében tartotta hagyományos évzáróját, melyen Forgó János szakosztályvezető számolt be a múlt év jó eredményeiről.

A Magyar Természetbarát Szövetség Vízitúra szakbizottságának vezetője, Bokody József a Természetbarát Klubban ismertette az évi nemzetközi vízitúra-lehetőségeket. Az idei Nemzetközi Duna-túra útvonala hosszabb lesz a múlt événél, Regensburgból (NSZK) július 3-án indul, érkezés Bécsbe 14-én. Esztergomba 22-én, Budapestre 24-én és közel két hónap múlva augusztus 28-án ér véget a bulgáriai Russeban. Ezenkívül a csehszlovákok a Garamon, a Jusuzlávok a Dráván, Neretván, Tarán és Drinán indítanak csatlakozó túrát, lesz azoknál nemzetközi Elba-túra is Prágából Drezda felé. — Mivel a vízjártsági vizsga megszűnt, külföldi cseretúrára ezentúl csak minősített vízitúrázók mehetnek.

Turista Klub Salgótarjánban. Az Ország Világjárók Baráti Köre és a Nógrád megyei Természetbarát Szövetség az IBUSZ és a TIT segítségével, Salgótarjánban is megalakította a „Turista Klubot”. A klubnak már mintegy 150 tagja van. A havonta összejövő klubtagok előadásorozatát hallhatnak hazánk és a külföld tájairól. Vetélkedők, élménybeszámolók, elméleti versenyek, dia-vetítések teszik színessé a klubéletet. Az IBUSZ és a megyei Szövetség közös fotópályázatot hirdet „Ütítményeim” címmel, melyből az év végén kiállítás nyílik. A tervekben hasonló klub alakítása szerepel Balassagyarmaton is.

A pásztói természetjáró szakosztály tagjai a Mátrában 107 kilométeres útszakaszon, a Cserhát keleti részén pedig 20 kilométeres útszakaszon átfestették a turistajelzéseket. Ugyanakkor befejezték a Tepke-hegyi új vasvázás kilátó építését is.

A Zempléni-hegység egyes szakaszát nem szívesen keresték fel a turisták a viperák előfordulása miatt. A túrázás zavartalanossága érdekében a viperás, veszélyes szakaszokon az országos „Kék-

túra” útvonalát átjelölték. Egy ilyen szakaszt megkerülve, most az István kunyhó alatt halad az út, levágva a régi veszélyt rejtő kanyart.

Estessük hasznos madarainkat. A tél sok megróbbátlanul teszi ki állatainkat, különösen a hasznos madarainkat. A hideg és a táplálék hiánya sok madarat pusztít el. Eppen ezért a létfenntartáshoz szükséges táplálékkal segítsük át őket a tél inséges napjain. Tegyük ki hasznos kis állatainknak sőtlan szalonát, marhafagyút, napraforgómagot, tökmagot, megtört tengerit, apróra vágott dióbelet. Nem szabad kenyér- és kalácsmorszát adni nekik, mert béluhuratot kapnak és könnyen elpusztulnak. Kérjük a pedagógusokat, hogy a tanulók figyelmét is hívják fel a madarak etetésére.

Újjáépített forrást avatott a II. ker. Természetbarát Szövetség. A törökmezői turistaház mellett levő Fehér kutat a II. ker. Házkezelési Igazgatóság természetjáró szakosztálya építette újjá. E forrást még 1914-ben foglalta a „Béres Vadászok Társasága”. Az azóta eltelt 50 év alatt a forrás ügyszólván teljesen elpusztult, környéke elmoscárosodott, a felépítménye rommá lett, és így használhatatlanná vált. Az újjáépítők 5 hétféle phénolnapjukat áldozták a forrás rendbekerülésére. Az összetört eredeti tábla helyére is új márványtáblát helyeztek el.

A Fővárosi Tanács Sportköre természetjáró szakosztályának közgyűlési beszámolója érdekes bepillantást ad az V. kerület egyik legaktívabb szakosztályának munkájába. Az összlétszám jelenleg 238, akik között mintegy 100 nyugdíjas, részben régi tanácsi dolgozó van. Volt olyan túra Salgótarján környékére, amelyen kezeken százan vettek részt. A nehezen megközelíthető vidékek bejárásához a sportkör autós szakosztálya nyújt segítséget. A vízibizottság 15 túrát vezetett. A szibizottság munkáján kívül figyelemre méltó a barlangkutató csoport, amely a Báthory-barlang feltárásával foglalkozik.

Az V. kerületi Tanács és a Természetbarát Szövetség a KISZ VI. kongresszusa tiszteletére tömegesítési vándorkupát írt ki. A November 7. tiszteletére rendezett ünnepélyen legnagyobb tömeggel a Fővárcsi Közlémi Díjbeszedő KISZ Szervezete jelent meg és így a kupát 5 kg nyertek el.

Hírek Vas megyéből
A Vas megyei Idegenforgalmi Hivatal a közkezdvelt szombathelyi és közkezdelt turistaszállókban, az elmúlt évben közel 40 000 vendéget helyeztek el. Hogy a növekvő igényeket kielégítthesse, jövő évben bővíti a szombathelyi turistaszállót 80 férőhelyre. Közben pedig a Szabó-hegyen új 60 személyes turistaszállót épít.

A Vas megyébe látogató kirándulók Szombathely, Kőszeg, Ják nevezetességeinek megtekintéséhez a múlt évben 1140 alkalommal kérték idegenvezetőt.

Nagy érdeklődéssel várják a február 27-n megrendezésre kerülő Concordia bált Kőszegen. Az immár hagyományos báltra osztrák vendégek részvételére is számítanak.

Zenés túrák. A Balatonon 40 kölcsönző pavilon áll majd rendelkezésre, ahol 130 féle cikket kölcsönöznek. Többek között 2, 4, 8, 10 személyes lakóstrákat, fűtőszákokat, bőrröndöt, vikkendágyat, gumimatracot, kerekpárt, táskarádiót stb. Vitorlás kölcsönzésre

már most lehet előjegyeztetni. A Bekereskedelmi Kölcsönző Vállalat megnyitotta VI. ker. Lenin krt. 80. szám alatt a hangszerkölcsönző boltját, ahol gitár, mandolint, bendzsót, 4 forintos napi kölcsönzési díjért vagy heti 18 forintos kölcsönzési díjért lehet igénybe venni.

BARLANGKUTATÁS

A MÁTYÁSHEGYI-BARLANG kezeléssel átvette a Bp. Vörös Meteor S. K. Természetbarát Szakosztályának Barlangkutató Csoportja. A kezelő csoport a jövőben minden vasárnap 9–17 óráig ügyletet tart a barlang bejáratánál és a megfelelő felszereléssel, valamint alkalmas vezetővel jelentkező csoportokat beengedi, az egyéb napokon szigorúan lezárt barlangba.

BARLANGKUTATÓK A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN. A Technika Házában tudományos úlése keretében vitatták meg a szakemberek az Epióipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Asvány- és Földtani Tanszeke jövendő barlangtani kutatóállomásán folyó tudományos kutatómunkát. Különös jelentőségű, hogy a kutatóállomás a hivatásos tudósok mellett a kutatómunka tekintélyes részét a MEDOSZ Természetjáró Szakosztályának barlangkutatói, jórészt műegyetemisták és fiatal mérnökök végzik. A vitáitálen résztvevő országos tekintélyű szakemberek a kutatóállomás munkáját magas tudományos értékűnek ítélték, a Bányászati Kutató Intézet képviselője pedig a kutatási eredmények népgazdasági jelentőségét hangsúlyozta. A felszólalók külön méltatták az állomás kutatásaiban társadalmi alapon közreműködő barlangkutatók önzetlenségét, áldozatos, példamutató munkáját. A magasszintű és tanulságos vitáitálen részt vett és felszólalt a Magyar Természetbarát Szövetség Barlang Bizottságának vezetője is.

Magyar és lengyel természetjáró barlangkutatók jól sikerült közös szilveszter-estet rendeztek a lengyel-túrái Zakopaneban.

Az FTC két tapasztalt barlangkutatója, dr. Balázs Dénes és Horváth Mihály több hónapra Indonéziába utaztak, az ottani nagyterjedésű karsztvidékek tanulmányozására.

A Bp. Vörös Meteor barlangkutatói Budán a Mátyáshegyi-barlangban újabb folyosót és termet fedeztek fel, az erősen omladékos barlangszakasz a Névtelen-folyosótól északra húzódik.
D. Gy.

VERSENYHÍREK

AZ 1965. ÉVI

FELSZABADULÁSI EMLÉKVERSENY

Hazánk felszabadulásának huszadik évfordulóján, 1965. április 4-én a Budapesti Természetbarát Szövetség Felszabadulási Tájékoztató Emlékversenyt rendez, melyre 1965. március 20-ig kéri az érdeklét szakosztályok nevezését. A verseny részletes kiírása megjelent a BTSZ híradójának januári számában, melyet valamennyi budapesti és vidéki versenyző szakosztály számára megküldöttek. Esetleges további jelentkezők a BTSZ titkárságán igényelhetik a kiírás teljes szövegét. A versenybírórság elnöke Schlederer Alajos.

Az MTSZ Fegyelemi Bizottsága Hunek Józsefet a Bp. MÁV Igazgatóság Természetbarát Szakosztályának versenyzőjét 1965. január 1. napjától június 30. napjáig eltiltotta a versenyeken való indulástól. Nevezett az 1964. évi OB harmadik fordulóján súlyos fegyelemsértést követett el azzal, hogy a versenybírák munkáját sértően bírálta.

A VB ez alkalommal emlékezteti a versenyzőket arra,

hogy sportjukat a versenybírák fáradságos és hosszadalmas munkája teszi lehetővé. Akik ezt a munkát legalább megbecsüléssel nem viszonozzák, azok nem érdemlik meg, hogy sportolási lehetőségeik megteremtése érdekében a versenybírák fáradozzanak.

Ajánljuk a magukról megfelelően hajlamos versenyzőknek, hogy gondoljanak a fentiekre, amikor rajthoz állnak.
Versenybizottság

Turista

A Magyar Természetbarát Szövetség lapja, Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztést felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. lételelet 11. Telefon: 114-940. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft, félévre 16.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkzámlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kiadókereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselőit.

Szabolcs-Szatmár vármegye. Nagyar község határában van egy öreg tölgyfa, körülkerítve, emléktáblával megjelölve az úttörők gondozásában. Petőfi fájának nevezik. Arnyékában pihent meg a költő és írta a „Tisza” c. költeményét

Szatmárnémeti főterétől balra az Eötvös utca közepén van egy emléktáblával megjelölt öreg ház, a következő szöveggel: E házban lakott Petőfi Sándor, mint költőtársának, Papp Endrének vendége, amikor 1847-ben Szendrői Júliát Endrődön meglátogatta. Az emléktáblát a „Kölcsey” kör helyezte el 1902-ben.

Vízszintes: 16. Nagyobb ezüst érme egyes mohamedán népeknel. 17. Légköri réteg. 18. Misztikus indiai vallás-filozófiai tan követője. 19. Szabolcs megyei község. 20. A munka és az energia egysége. 21. Számnév. 22. Fehér szőrzetű vagy fehér tollú, vörösese szőrzetű, ember, állat vagy madár. 24. Ruténium vegyjele. 25. Étel izesítő. 26. Vasúti kocsi. 27. Újzülst. 29. Kérdőnévmás. 30. Pinocchio lelküsmere-
tének megtestesítője. 31. Angol grófság. 32. MARKUS-SZEKRENYE TES TURISTA VONALÁN ELHELYEZKEDŐ 533 m. MAGAS TETŐ AHONNAN IGEN SZÉP KI-LATÁS NYÍLIK. 34. Borsod megyei köz-
ség. 36. Déli határfolyóink. 37. Valakinek a jobb keze, segítője. 38. Becses prém-
állat — névelővel. 39. Szabály, irányadó — angolul. 40. Volt szovjet sakk-világbajnok. 41. Fa nemetül. 42. BAKONYNANA KÖZELEBEN VAN A BAKONY EGYIK LEGSZEBB PONTJA A NÁNAI ... SZURDOK MÁS NEVEN A „RÓMAI FÜRDŐ” NEVŰ VÍZESES. 43. Megelőzi a feleletet. 45. Csomagoló eszköz. 47. Az ABC kezdőbetűi. 48. NEMCSAK A BAKONY, DE AZ EGESZ DUNÁNTUL EGYIK LEGELRAGADÓBB SZEPSEGŰ HASADEKVÖLGYE. 49. Az uralkodó egyháztól elszakadt, többnyire nem bevett vallási csoport. 51. T. S. 53. A dinár századrésze. 54. Folyékony vagy gáz-nemű közegben lebegtetett, nem ülepedő részecskék. 55. Művészet. 56. Igeköthő. 57. A varjú félek családjába tartozó madár. 59. A Duna alsó szakaszának baloldali mellékfolyója. 60. Gyom. 61. Fejvesztett riadalom. 63. Folyadékot fogyasztotta. 65. Kijegyez. 66. Csúcs. 67. Kerete. 69. Mérsékelt ütemű zenemű, vagy nagyobb zenemű ilyen részlete. 71. Megszabadít valamitől — angolul. 72. Szegegy (fői. ék.). 73. Világhírű karikaturista. 74. S. D. 75. A múlt idő jele. 76. Igeköthő. 77. Inflációs veszéllyel küzdő európai pénznem — névelővel. 78. Rakétát, műholdat útjára bocsát. 79. Pénzintézet. 81. Gerenda típus. 82. Indíték. 83. U. L. 85. Együgyű, tapasztalatlan. 87. Lángész. 89. A tej köpülésekor a vaj kiválása után visszamaradó savanyú folyadék. 91. Forró égövi kúszó növény. 93. Belgi töltelék. 95. Időszámításunk előtti. 97. A szerelem istene a latin mitológiában.

Függőleges: 1. A háztető legalsó vízszintes része. 2. Igazságszolgáltató. 3. Pest megyei község. 4. Igeköthő. 5. Francia író, a szürrealizmus egyik alapítója. 6. Traktor típus. 7. Oxigénnel egyesül. 8. ... Ma-la. 9. Határozó rag. 10. Öszinte. 11. Vagyon. 12. En — latinul. 13. Azonos magánhangzók. 14. T. B. 15. Fülkagyló, a külső fül — latinul. 21. Sereg. 23. Műgumi. 26. Gabonaneműkből nyert pálinka. 28. Kupalaboltozat. 29. A délszlávok nemzeti körtánca. 30. A görög hőskor legnépszerűbb mondatakora fűződik ehhez a városhoz. 31. Mohamedán vallású iraki néptörzs. 32. Mesterségesen csíráztatott árpa. 33. Oltózik. 35. Menyasszony. 36. Neves magyar író, aki régészettel is foglalkozott. 37. Magyar és német nyelven egyaránt kiváló publicista (1828—1908). 39. Ritkán. 43. Gyógymód. 44. Hintette. 46.

Keresztrejtvény

Örlemény. 48. Fog a csipkemintán. 50. Az ókori idealizmus egyik alapító iskolájának helye. 52. Vízirtalomtól mentesít. 53. Első állás a vívásban. 54. Összenőtt ikerpár. 56. A JANKOVICH BARLANGTÓL KELET FELE NEHÁNY MÉTERREL LEJEBB TALÁLHATÓ EZ A BARLANG. 58. Pozitív töltésű elektród. 60. Boróka pálinka. 62. Gőz. 64. Nem sportszerű. 65. Gyapjú áruk tömörítésére szolgáló gép. 67. Határozó rag. 68. Itt találták meg a legszebb Vénusz szobrot. 69. Kellemetlen eset. 70. Több ágra szakadó folyó torkolat vidéke. 72. Ázsiai nagyhatalom. 76. Vízhorzó edény. 80. Domború-homorú átmenetű parkány profil. 81. Vissza —

tönkre tesz. 82. Lop. 84. A Turandot önfeláldozó nő szereplője. 86. Szerkezet. 88. Talajművelő eszköz. 89. Mutató szó. 90. Időmérő. 92. Az áru pénzben kifejezett értéke. 94. K. A. 95. Mesefilm. 96. I. T. 97. Keresztül.
Beküldendő: a vízszintes I. folytatásaként a függőleges 34. a függőleges 57 folytatásaként a függőleges 27, továbbá a vízszintes 32, 42, 48 és a függőleges 56 sorok megfejtése. Határidő: február 15.
Előző rejtvényünk megfejtése: Új tagokkal erősítjük a turistamozgalmat. Ismerjük meg hazánk legszebb tájait.
Könyvjutalmat nyert: Técsy Katalin Bpest, IX., Ráday u. 21., Fejős Miklós Bpest, XIV., Szugló u. 178., Kovács Mihály Bpest, XIII., Visegrádi u. 19., Pákh Zoltánné Ajka, 5. sz. Óvoda, Nagy Zoltán Szombathely, Petőfi S. u. 13., Bajza Istvánné Eger, Egészségház u. 2.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	T
16				17					18					19	
20			21				22		23						24
25			26					27				28		29	
		30					31				32		33		
34	35					36					37				
38					39				40				41		
42				43				44		45		46			47
			48				49		50						
51	52		53				54					55			56
57		58					59								60
61						62		63				64		65	
66				67		68				69		70			
71				72						73					74
75				76			77				78				
		79				80				81					82
83	84		85			86		87		88				89	90
91		92			93		94		95			96		97	

BUDAPEST — SZENTENDRE — PAP-SZIGET

A modern városi ember leküzdhetetlen vágyat érez a természettel való közvetlen és ismételt találkozáásra. És minél több kényelmet, automatizált és rafinált mesterséges élvezetet biztosít a modern élet városi üvegburája, annál inkább vágyik természetesebb életformára, ahol ismét gyönyörködhet fizikai erejében, bátorságában, ügyességében, találékonyságában, és közvetlenebbül tapasztalhatja uralmát a természet felett. Jelenleg ennek legkivihetőbb formáját a campingezésben (táborozás) találta meg. El is terjedt világszerte. Hogy milyen mértékben, arra talán jellemzőül megemlítem, hogy Olaszországban, Pozzuoliban a Solfatara fortyogó iszaptól és kénés gázkibőrésektől háborgatott vulkáni kráterében is találtam campinget. A sátrak felett, a vulkáni kráter oldalában embermagasságú kaktuszok és agavék dacoltak csak a nap hevével és a mérges gázzal — no meg a turisták a campingben. A camping azonban mindig tele van turistákkal, hiszen nem utolsó dolog eldicsekedni azzal, hogy vulkáni kráterben aludtunk — ha kicsit nyugtalanul is.

Az utóbbi időben nálunk is gombamódra szaporodnak a campingek, jelezve az erre irányuló igény növekedését, és hovatovább a legkedveltebb üdülési formává lesz a belvárosi idegenforgalomban is. Igaz, a camping-cikkek választéka nálunk még nem nagy, de ha a nemzetközi vásáron bemutatott cikkek a kereskedelmi forgalomban is megjelennek, nem lesz okunk panaszra.

Lapunk, figyelembe véve a campingezők egyre növekvő táborát, akiknek jelentős része a természetjárókból rekrutálódik, szolgálatot kíván tenni ismertetéssel, tájékoztatásával és híreivel a campingező turistáknak csakúgy, mint azoknak, akik most akarnak ismerkedni a campinggel.

Az egyik turisztikai és idegenforgalmi szempontból is legelőnyösebb helyen fekvő campingünk a szentendrei Pap-szigeten található. A campingbe legtöbbször Budapest felől

érkeznek, így én is ezt az utat választom megközelítésére.

A Szentendrei úton északi irányban hagyjuk el Budapestet. Azaz, mielőtt elhagynánk, már érdekes látnivaló kínálkozik. A kis Máriakő kápolna és Aquincum között az országút baloldalán szürke kőhálmazok állnak. Nem mások ezek, mint a közel kétezzer éves római polgárvárosi aquaeductus (vízvezeték) piléireinek maradványai. Majd jobbról maga Aquincum a 60 ezer lakosú római város rommezeje következik. A szép neoklasszikus ízlésű múzeumban mindig találnak vezetőt, akinek előadása nyomán szinte megelevenednek a kövek, és feltárlják a 2000 évvel ezelőtti életet.

Vele szemben az egykori Krepel-malom, amely később vendéglő lett. Ez volt Tóth Árpád kedvenc tartózkodási helye. Itt írta az „Aquincumi korcsmában” című versét is. Jobbról pár perc múlva Tóth Árpád víziói elevenednek meg: „Kö-

rül sátorkúpok keltek a köveken”; szinte keleties színözönnel a római-fürdői camping tűnik fel. Mögötte a Római-fürdő 14 forrásával, ahonnan a rómaiak is vezették a vizet Aquincumba, majd a Duna mentén kilométereken át üdülők, csónakházak, villák.

Balról az Aranyhegyen érdekes alakú kilátó tűnik fel. Kevesen tudják, hogy a harmincas évek vége felé Szász Farkas építtette, hogy felújítsa az ősmagyar pogány vallás szertartásait, amelyhez ez lett volna az oltár.

Peregnek a képek: balról a csilaghegyi strand, majd téglagyárak és máris keresztezzük a pilisvörösvári törésvonalat, amely elválasztja a Budai-hegységet a Pilistől. Előttünk pedig feltűnik egy barokk tornyokkal gazdag városzsiluett, amely mögött mint díszlet tornyosodik egyre magasabba a Szentendrei-andezit-hegység. Jobbról a Duna szálad a város alá. Túlso partján a 35 km hosszú Szentendrei sziget hatalmas ártéri erdővel, tisztásain dusan lengő árvalányhaggal.

E cikk keretében nem célozom Szentendre részletes ismertetése, erre egy alkalommal visszatérünk. Most a Pap-sziget campingjébe menjünk, ahol az autóbussz is megáll a tábor bejáratánál.

A tábor 4 holdnyi füves térség, óriási nyár-, fűz és égerfakkal. Befogadóképessége 500 fő. E romantikus helyet bárki könnyen maga elé idézheti, ha elővesz egy 10 forintos papírpénzt, és megnézi rajta Jankó Jánosnak a sziget öreg fát ábrázoló rajzát. A tábor területén több tucat fából készült házikó is áll, valamint mosdók, zuhanyozók, gázfőzők, szalonnasütő-helyek és élelmiszer üzlet. Felépült a ragyogóan modern presso és étterem is.

Túra lehetőségek közül a következőket ajánlom. Szentendréről autóbusszal a Lajos forráshoz (Ságvári-út) és innen gyalog a Kőhegyre a kék jelzéssel (turistaház), majd innen autóbusszal Leányfalura (Móricz Zs. villája), innen a pirosan gyalog a Vöröskőre, zöldön, sárgán Tahiba és innen haza autóbusszal. De érdekes sétának ígérkezik, ha átmegyünk révvel a Szentendrei szigetre, és átgyalogolunk a keleti oldalán levő Horányi csárdához.

Balogh Ferenc

Rab Ráby háza

Téli álmát alussza a camping. (A szerző felvétele)

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. MÁRCIUS
XI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM
ÁRA 3 FT

Szovjet géppuskások a Gerecse hegységben

Ahány 100 kilométeres útszakasz, annyi emlék és élmény a 20 év előtti történelemforduló idejéből. Elindul a csoport a Gerecsének és a túra-vezető a szokástól eltérően nemcsak a természeti tájról, hanem a történelem térben odaillo mozzanataról tart ismertetést a turistáknak.

A 100 kilométeres túra részvevői a Vörös Hadsereg 20 év előtt harcoló alakulatainak útvonalát követik, de erre a túrára nemcsak a hagyományos felszerelést viszik magukkal. A turisták közül sok a személyes tanú: a bunkerek látványa megleveníti azt a pillanatot, amikor a pincéből a napvilágra léptünk, egy tüzérségi üteg lőállása eszünkbe juttatja a forró napokat. S vajon melyik 35 éves ismer magára, arról a felvételtől, amely gyermekeknek éltel osztó szovjet katonát ábrázol? Történelmi mondanivalója van minden talpalatnyi földnek, ahol átzúgott a II. és III. Ukrán Front tisztító vihara. Ezernyi hadművelet dokumentumaiból kutat, válogat *Arokay Lajos* őrnagy, a Hadtörténelmi Múzeum munkatársa. A történelmi adatok gyűjtésének irányát az dönti el, hogy a 20 év előtti harci cselekmények színhelyei egyúttal megfeleljenek a legtöbb látnivalót ígérő túraszakaszoknak.

Már készül az egységes történelmi—természetrizai utikalauz. Kövessük nyomon a legérdekesebbnek ígérkező oldalakat.

Egy ember, egy pillanat

Túraút visz Tiszalökre. A felsőtisztántúli hadműveletek egyik kiemelkedő színtere volt ez a 6000 lakosú község, a körzetében román hadosztály csatlakozott a felszabadító szovjet hadsereghez. Itt játszódott le *Eftime Croitone*, román közkatona drámai cselekedete. Alakulata azt a parancsot kapta, hogy a németek által telepített és a Tiszán lefelé úszó aknáktól tisztítsa meg a folyót. Gyors munkát kellett végeznie a tüzérszereknek. Lejjebb már verték a hadihidat, hogy a felzárkózó alakulatok késedelem nélkül juthassanak a túlsó partra. Emberek, ágyúk, járművek torlódtak a kialakuló hídfőnél. Egy akna elszabadult, és az áradat egyenesen a hídnak sodorta. Még a háborúban is vannak pillanatok, amikor megbénulnak a reflexek és ha tovább tart a döbbenetes szünet, bekövetkezik a katasztrófa... A partonállók csak azt látták, hogy egy katona ruhástól a vízbe ugrik, erejét megfeszítve veszi üldözőbe a felszínen úszó aknát, kezében csáklya villan, már centiméterek választják el az aknától és a csáklyát markoló kar lesúlyt. Deto-

100
KILOMÉTER
A VÖRÖS
HADSEREG
NYOMÁBAN
Az MTSZ új túramozgalma

A II. és III. Ukrán Front nyéki Budapest-környéki felvonulásának térképvázlata

A III. Ukrán Front tengerész gyalogságának átkelése a Dunán

tól tisztítsa meg a folyót. Gyors munkát kellett végeznie a tüzérszereknek. Lejjebb már verték a hadihidat, hogy a felzárkózó alakulatok késedelem nélkül juthassanak a túlsó partra. Emberek, ágyúk, járművek torlódtak a kialakuló hídfőnél. Egy akna elszabadult, és az áradat egyenesen a hídnak sodorta. Még a háborúban is vannak pillanatok, amikor megbénulnak a reflexek és ha tovább tart a döbbenetes szünet, bekövetkezik a katasztrófa... A partonállók csak azt látták, hogy egy katona ruhástól a vízbe ugrik, erejét megfeszítve veszi üldözőbe a felszínen úszó aknát, kezében csáklya villan, már centiméterek választják el az aknától és a csáklyát markoló kar lesúlyt. Deto-

náció reszkettette meg a partot, magásra csapott a víztölcsér, s ezután egy pillanatra csend ülte meg a tájat.

A sereg vonult tovább azon az úton, amelyet a vezérkarok, piros, kékkrajzú térképei előírtak. És halad ma is az élet; egyre forognak a Tiszalöki Vízierőmű turbinái. Magasfeszültségű vezetékek viszik az áramot szerte az országba. De itt állnak Eftime Croitone tanúi is: a folyó két partján szomorúan bólogatva öröködnék a fűzfák.

Miért kímélte meg az ostrom Pécs városát?

Ha erről kérdezzük a helybeli lakost, ez a sztereotíp válasz: elkerülte a front. De miért, hogyan? Ma is izgalmas feleletet lenni a 20 év előtti frontvonulás bonyolult szövevényeire.

A hadtörténeti utikalauz a kérdés nyitjául Baját jelöli meg. A térkép szerint ez ellentmondásos: hogy jön Baja Pécshez? A következőképpen: 1944 decemberében a Vörös Hadsereg Apatin térségénél átkelt a Dunán. A harcállásponton úgy döntöttek, hogy a dunai flottilla bevetésével manővereznek. A Tiszán és a volt Ferenc József csatornán haladva a szovjet flottilla a németek megdöbbenésére egyszer csak Baján bukkan fel. Az itt csoportosuló német hadigépezet éppen a Mecsekvidék és Pécs megerősítésére készült. Nem volt kitérőjük. Felvették a harcot a III. Ukrán Front Bajáig törő élével, s így a Pécs megtartására összehívott erők már a Bács megyei városnál felmozsolódtak. De van ennek folytatása is. A németek 1944. március 6-án jelentős erőket vontak össze a Drávánál, hogy Pécs irányába bontakoztassák ki a hadműveleteket. Az I. Bulgár Hadsereg fogta fel ennek az erőnek a csapását és heves harcokban hiúsították meg a Wehrmacht Pécs bevételére irányuló szándékát. Harkánytól északra közös hősí temetőben nyugszanak az elesett szovjet és bulgár katonák. Sohasem hervad el az élővirág a sírokon. Pécs nem felejt. A bajai túrára induló természetbarátok így találkoznak majd déli hegyvidékünk és két nagy folyónk történelmi tanúságaival.

A körülzárt Gerecsén

Ki ne barangolt volna a dunántúli löghegységben. Akár a Vértes és a Tatai-árok, vagy a pilis—dorogi medence felől közelítette meg, célja azonos volt; elérni a 600 méteres csúcsot és innen letekinteni a Kis-Alföld peremvidékére. Összefüggő erdősege, lösztakaróval borított

A bulgár néphadsereg alakulatainak vonulása a Dráva térségében

lankás dombjai között szigetek fénylenek, elővillan a piszkei márvány. A Szelim és a Jankovich-barlang, az Öregkő tövének üde zöldje csalogatja a turistát. Szép és gazdag ez a táj.

1945 január elején a Gerecse nyugati szegélyén örökdő szovjet katonáknak nem volt idejük magukba zárni a táj megannyi szépségét. A németek a Tatai-medencében túlerőt vontak össze. Céljuk az volt, hogy Bicske elfoglalása után beékeződjenek a Budapestet körülzáró szovjet ostromgyűrűbe. Január 2-án megindították a támadást. A IV. Szovjet Gárda-Hadsereg egyik hadosztálya bent rekedt a Gerecsében. Az ellenség körülzárta őket. Sokszor partizánmódra harcoltak, elvágva a törzstől, az utánpótlástól. Számos létfonosságú célpontot lehetett áttekinteni a Gerecséről. Mindnek perdöntő szerepe volt fővárosunk felszabadításában. A gárdahadosztály kitarított. Szétlőtt német tankokkal torlaszolták el az átjárókat, ütegeik tűz alatt tartották a bécsi műutat, és amint felbukkant egy horogkeresztes jármű, már süvített is a Gerecsében búvó aknavető. Túra vezet Agastyánra és a Hajdú-hegyre. Nem tudni találnak-e még a turisták fűvel benőtt lövészárkot, s egyáltalán bármi tárgyi jelét annak, hogy Gerecsén gárdisták őrizték a szabaduló magyar fővárost. Ilyenkor önként adódik a gondolat: jó volna ha a turisták a harcok egyik személyes résztvevőjével együtt tekintenek meg az újra élettől pezsdülő tájat.

A mieink

Túrautainkon a felszabadító harcokban résztvevő magyar partizánok nyomait is felkutatjuk. Eljutunk a Gusztáv-aknához. Az utikalauz is megemlékezik róla, de a helybeli bányászok szemléletőbben mondják el történetét. 1944. november 3-án a salgótarjáni német parancsnokság

circendelte, hogy mindenki jelentkezék árokásásra. 250 bányász megtagadta a parancsot és még aznap este leszálltak a Gusztáv-aknába. Kis motyót vittek, az eséses napokban beszerezhető sovány élelmiszeranyagot. A németek betömték a bánya kijáratát, csak egy üreget hagytak szabadon, amelybe gázbombákat dobáltak. November 27-re már kibírhatatlan volt a gázszag, sokan fuldokoltak. 28-án néhányan feladták a küzdelmet, kitérőre mentek a levegőre, ahol az SS-ek géppisztolysorozattal végeztek velük. A többiek titkos vágatokon jutottak felszínre, s csatlakoztak Nógrádi partizánjaihoz.

Nógrád és Komárom példája

A 100 kilométeres túra úgy zajlik le, hogy megyénként átlag 3 történelmi nevezetességű emlékhelyet keresnek fel a turisták. Különböző normákat kell teljesíteniük a gyalogosoknak, motorosoknak, kajakosoknak, autósoknak, vagy a síelőknél. A követelményeket most dolgozza ki szövetségünk elnöksége. Felelősségteljes munkát végeznek, de már érkezik a segítség. A Nógrád és Komárom megyei Szövetség a túravonal szerkesztőinek rendelkezésére bocsátotta azt a helyileg kidolgozott hadtörténeti—természettudományi monográfiát, amely számos adattal egészíti ki a központi dokumentációt. A túraprogram egész éven át tart. Most a tavaszi hónapokban alapozhatjuk meg sikerét azzal, ha a megyei szövetségek követik a komáromi és nógrádi példát.

A természetjáró csoportok 100 kilométeres szakaszokon szegődnek a Vörös Hadsereg nyomába. Túranaplóikban megőrkítik a tájrészlethez fűződő felszabadulási emlékeket. Ahány napló, annyi mozaik. S a részletekből teljesebbé válik majd az egész: turista társadalmunk élő emlékezte azok iránt, akiknek szabadságunkat köszönhetjük.

Kádár László

Molcsány Gábor

„Elhunyt Molcsány Gábor főmérnök, aranydiplomás erdőmérnök, az Országos Természetvédelmi Hivatal legidősebb és legrégebb munkatársa, 78 éves korában.”

Egy negyedszázadot tekint most át az emlékezet; annyi ideje, hogy Őt magunkénak is mondhatjuk.

1939. február 13-án országos turista ankét volt Budapesten, mely a legfőbb kérdéseket tárgyalta. Ezen jelen volt Molcsány Gábor is, — az akkori Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Osztályának vezetője. Hozzá is szólt problémáinkhoz; még pedig két — ma is igen jelentős — témakörben.

Az egyik a turistaság és az erdészet viszonya volt. Elmondotta: úgy látja, hogy az erdészek és a turisták között, a turisták fegyelmzett viselkedése révén, egészen minimálisra zsugorodtak az ellentétek és közöttük a baráti viszony kiépítése nem ütközik akadályokba. Amit Gábor bátyánk akkor így nyilatkozott, a Társadalmi Erdei Szolgálatban azóta

meg is valósult. És ez Néki is nagy öröme szolgálta.

A másik téma a természetvédelem volt. Ezzel kapcsolatban megígérte, hogy rövidesen összehívják az Országos Természetvédelmi Tanácsot és megkezdődik a gyakorlati természetvédelem. Nem rajta múlt, hogy a háború elodorta ennek a lehetőségét. De a háború után új életre kelt a mozgalom. És az új mozgalomba Ő hozta át a magyar természetvédelem legnagyobbjainak, Kaán Károlynak és Földváry Miksának a szellemi örökségét.

Molcsány Gábor a fel szabadulás után az Országos Természetvédelmi Tanács Titkárságánál, majd az abból alakult Országos Természetvédelmi Hivatalnál munkálkodott, mint egyik főmunkatárs. Ilyen minőségében sok segítséget

nyújtott mozgalmunknak: Közreműködött például természetvédelmi jellegű kiadványainkban: a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület által kiadott „Védett területeink” c munkát Kenyeres Lajossal együtt lektorálta; egyik munkatársa volt a közeljövőben megjelenő Turista zsebkönyv természetvédelmi fejezetének is. Képviselte hivatalát, S. Szabó Ferencsel együtt, a Vörös Meteor vácrátóti tudományos ankétján. És magas kora dacára elvállalta a Magyar Természetbarát Szövetség Kulturális bizottságában a természetvédelmi szakbizottság vezetését. Nemrég tartott alakuló ülésünkön még részt vett.

A magyar természetjáró társadalom mindezért hála Molcsány Gábornak és kegyelettel őrzi emlékét.

Pápa Miklós dr.

René Ronsseau, az F. S. G. T. (Francia Munkás-Sportszövetség) elnöke 58 éves korában elhunyt. Ifjú korában mint a labda szereplése ismerkedett meg a sporttal. Csakhamar magához ragadta Őt a „Sport és Szabadtér-mozgalom”, s végül legnagyobb szenvedélye a kerékpáros túrázás maradt. Mint a francia munkásosztály hí fia harcolt a munkás ifjúság sportolásának lehetőségéért, a sportpályákon, a havon, a tengernél, a napfényben. 1933-tól a „SPORT”, az F. S. G. T. lapját szerkesztette. A fasiszta megszállás idején az ellenállók első sorában harcolt. 1953-tól volt a szövetség elnöke. Ezen a posztján, tevékenysége teljében érte a halál. — Franciaország határain túl is kegyelettel emlékeznek rá mindazok, akik életében találkoztak Vele, vagy ismerték harcos életművét.

2200 m-en, a tengerszint felett faragja Arvid Kravinszkij, fiatal szovjet szobrászművész Lenint ábrázoló óriás domborművét egy hatalmas sziklafalba. A szobrász által kiválasztott szikla Leninabad fölött urálja a tájat és több tudzsikszánti helységből is jól látható. Kravinszkij április 22-ig, Lenin születésének 95. évfordulójáig akarja befejezni művét.

A dániai Aalborgban április 1—4. között a vitorlázással kapcsolatos, majd április 14—19. között Herningben szabadság- és szabadidő eltöltésével kapcsolatos kiállítást rendeznek. Ez utóbbin sátrak, táborozási felszerelések, motor- és vitorlás-csónakok és egyéb campingcikknek kerülnek bemutatásra.

A bucaresti Sport Kiadó még ez évben megjelenteti német nyelven a Bucsecs, tavárába a Fogarasi-havasok turista-kalauzait.

A dél-japáni Fukuoka egy 27 éves lakosa, Hiroaki Tamura, első japánként egyedül mászta meg a Mount Everest-től nyugatra, a nepál-újbéti határ közelében levő 6904 m magas Mount Pentang Karpot. A fiatal hegymászó Kat-

A HATÁRON TÚL

manduból indult két serpa kíséretében, de az utolsó 214 m-es szakaszt egyedül mászta meg — oxigén használata nélkül — a múlt. év október 22-én.

Lengyelországban 1955-ben megrendezik az első országos tájékozdási bajnokságot.

Póru jár „szilveszterező”. Vlagyimir Gorjacsdin és Nyikolaj Zabrogyn, 18 éves leningrádi egyetemi hallgatók elhatározták, hogy a város melletti Szablinsbarlangban szilvesztereznek. De eltévedtek a 15 km hosszú barlangban és csak 64 rendőr, ill. önként jelentkező lakos, továbbá egy rendőrkutya segítségével sikerült megtalálni őket. Kórházi ápolás után kezdhették csak meg az új évet.

„I. V. A. — München” a rövidített elnevezése a világ első közlekedési kiállításának. A müncheni kiállítás keretében a Szovjetunió részvesz „az ember és a világűr” elnevezésű bemutatón. A kiállítás rendezőse kérte a „Lenin” atomjégtörő, a különböző típusú repülőgépek, szállító-komphajók, út- és repülőter-építőgépek bemutatását is. Előreláthatóan kiállításra kerül annak az egysínni vasútnak modellje is, melyet Moszkvában az Aeroflot-szálló és a három moszkvai repülőter között szándékoznak megépíteni.

Margrit Thommen, a II. tájékozdási európabajnokné nyilatkozott az „OL”

című svájci szaklapnak az EB-re való felkészüléséről. Ime feljegyzései:

1962/63 telén: semmi speciális edzés. Némi sízés és túrázás.

1963 nyarán (Norvégiában): hetenként két edzés. Kedden futóedzés, kb. egy órán át erdei ösvényeken. Ezt követően szauna-fürdő. Csütörtökön egyéni futóedzés, vagy edzőversenyezés. Vasárnap rendszerint 5—6 km. tájékozdási versenyezés.

1963/64 telén: heti két edzés. Kedden pontosan egy óras futóedzés havas erdei úton, majd szauna-fürdő. Csütörtökön kb. egy óras edzés teremben, erőgyakorlatokkal. Vasárnaponként rendszerint 30—40 km-es sítúra.

1964 tavaszán: tulajdonképpen az 1963. évi nyári programot tervezte, de valahogy a tájékozdási versenyezés iránti kedve mintha ellankadt volna. (Valószínűleg az előző évben túl sokat futott, ezenfelül valami mást is akart látni Északon. Az elkedvetlenedéshez hozzájárulhatott még egy léggézből fakadó állandó oldalszúrás is.) Ügygyel-bajjal hetenként 1—2 edzés, Vasárnaponként kirándulás, vagy tájékozdási versenyezés.

1964 nyarán: 14 napi megszakítás után, július közepén újból megkezdte az edzést, lassan fokozva augusztus közepéig (Svájceba történő visszatérése miatt azonban nagyon rendszertelenül). Augusztus közepétől — a svájci válogatott EB-csapat edzőhétéig — hetenként 4—5-ször 1—1 óras futás, térkép és tájoló nélkül. A gyorsaság fokozása érdekében. Példa ezen edzésekből: vasárnap tájékozdási versenyezés; hétfőn pihenő; kedden egy óras változatos terepfutás; szerdán 45 perces bemelegítő futás, majd ötször kb. 100 m erőltetett tempójú futás; csütörtökön 6x600 m (60 perc); pénteken 10x80 m (40 perc) futás; szombaton egy tájékozdási-versenypálya pontjainak ellenőrzése. Vasárnap pihenés. — A válogatott keret válogató- és edzőversenyretn kívüli semmi versenyezés. Nézete szerint a téli edzés nagyon sokat segített. Ennek köszönhető, hogy a tavaszi aláhagyás és a rövid megszakítás dacára sem veszítette meg alapozott formáját, s a nyár végén erre építhetett.

PETŐFI túra

— KIRÁNDULÁS A KŐHEGYRE —

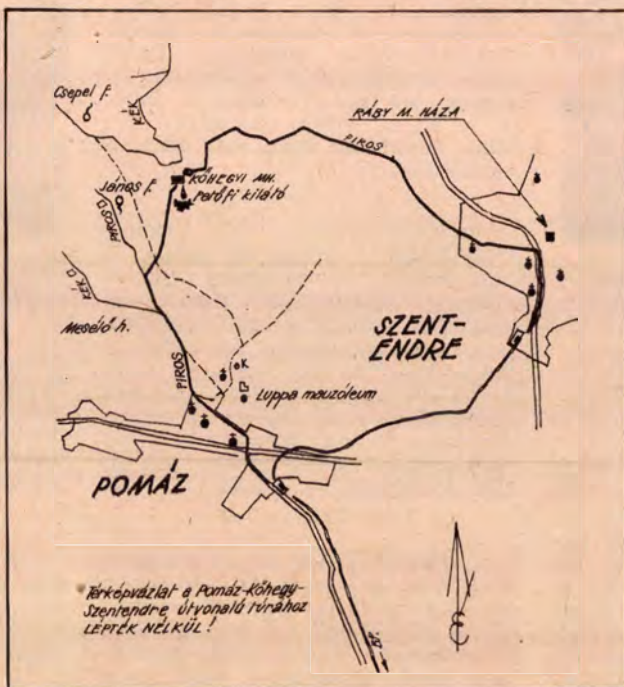
Márciusban a Kőhegyet ajánljuk szép kilátása miatt, a Petőfi Sándorhoz kapcsolódó emlékek miatt és végül, de nem utolsósorban, mert itt a napos oldalakon márciusban már ibolyát is találhat a szerencsés turista.

A Margit-híd budai hídfőjétől indulunk. Pomázra veszünk egy 2,70 forintos jegyet (átszállóval együtt). Pomázon a BHÉV állomástól a falu felé indulunk el, átkelünk a Derera patak nagy kőhídján s az utána kettéágazó utcákon a jobb oldali utat követjük a piros jelzésen. A katolikus templom után a romantikus kis utca az iskolánál megszűnik, jobbra látható a volt Baross-kastély. A kastély kőkerítése és a bekerített szőlők között kis síkátor olaszos képe fogad. Ezen megyünk ki a rétre. Jobbra országút csatlakozik, kis ideig ezen haladunk tovább újabb szőlők között. Utunk erősen lejt. Jobbról a volt Acsay-házat hagyjuk el s egy kis metszödést keresztelünk köves mélyúton.

Egy kis hegy-nyeregbe érkezünk ezután, ahol útnk kettéválik, balra tér el a piros kocka jelzés a Ságvári turistaházhoz. Mi a jobb oldalon megyünk tovább, mely a piros jelzésen

A kőhegyi emlékmű

(Dr. Mosonyi Tibor felv.)

lacsoport. Balról a Kapitányhegy kéklík, alattunk Szentendre, Pomáz házai terülnek el, a háttérben a Duna kettős ezüst-csikja kanyarog, jobbra a Nagykevény és az Ezüsthegy zöldellik. Tiszta időben párái közül a távolban Budapest is kibontakozik.

Pár lépés és a Kőhegyi turistaházra bukkanunk, kertjében a százados fákkal. Előtte bájos kis tó, amilyen ekkora magasságban ritkaság-számba megy. Itt megpihenhetünk.

A turistaházból, azt megkerülve, balról széles székérúton szerpentinezve haladunk lefelé, leereszkedve a pár éve megszűnt kőbánya szállító csillái alatt érjük el Izbég szőlőskertjeit.

A volt csillepályánál egy szekérutat találunk, melyen jobbra fordulva egy nagy bekerített gyümölcsös kerítése mellett elérjük Szentendre határát. A keresztnél jobbra fordulva a város szélső utcáján jutunk a szentendrei állomásra.

Jegyet váltunk Budapestre. Három forint húsz fillérbe kerül, átszállóval együtt. Összesen tizenegy kilométert gyalogoltunk és 250 méteres emelkedőt másztunk meg. Négy óra alatt megtehetjük. Ha nagyon sok fiatallal találkozunk, ne csodálkozzunk: a budapesti középiskolások tízfordulós túrapontversenye hetedik fordulóját március vasárnapján itt tartják, a Kőhegyen, ezernyi diák részvételével.

Az új Kresz-módszítás előírja, hogy minden motorkerékpár vezetőjének és utasainak bármilyen sebesség esetén is

kötelező

a bukósíkok viselése

Vásárolja a:

Hungária KTSZ újtípusú műanyag bukósíkját. Előnyei: nagy szilárdság, könnyű súly, kényelmes viselet.

Gyártja: Hungária KTSZ, Budapest, I., Váralja u. 16.

Kapható az ország összes szaküzleteiben.

Ara: 245,— Ft.

leereszkedik egy kis metszödésbe, ahol szépen kikapított forrásra, a kitűnő vízü János forrásra bukkanunk. Erdemes megkóstolni vizét és megtölteni belőle a kulacsokat.

Most kezdődik az igazi emelkedőnk. Felfelé a lejtőn gyalogösvényt követünk szerpentinezve. Kétszázötven méterre, hatvan-két emeletre kapaszkodunk. Száz méteren át a Pomáz felől errekanyargó székérúton megyünk, melyből ismét gyalogösvény ágazik ki a hegyoldal felé. Ezen a kapaszkodón lassan feljutunk a Kőhegy lapos tetejére. A tetőn jobbra fordulunk s a meredek peremén gyönyörködhetünk a Duna-táj szép panorámájában, mely miatt százhusz éve Petőfi Sándor is feljött ide barátaival. Csakhamar megtaláljuk az itteni látogatása emlékére épített kilátót — az országközi turisták szép alkotását —, alatta látható a Napoleon Kalapjának nevezett szik-

FÉLEZER ÚJIFI TAG HEVESBEN

MEGYEI MOZAIKOK

DIÁK VÁRTÚRA. Miután megtört a jég a megyében és a szervezett turisztikához népes ifjúsági tábor csatlakozott, a szakvezetők iskolai tanulmányokkal összefüggő történelmi emléktúrákat szerveztek részükre. Az elmúlt évben a Bükk és a Mátra vidék iskoláiból több mint háromezer diák vett részt a vártúrákon.

PROLONGÁLJÁK A „DOBÓ VERSENYT”. Ebben az évben is megrendezik az évtizedes hagyományra visszatekintő „Dobó versenyt”. A terepfutók egri vetélkedésének egyik színterévé az URH indítóállomás. Az idén júliusban sorra kerülő versenyen is ilyen korszerű hírközléssel tájékoztatnak a pályaszakaszon zajló eseményekről. A nagyszabású verseny alkalmából turista különvonatok indulnak Egerbe.

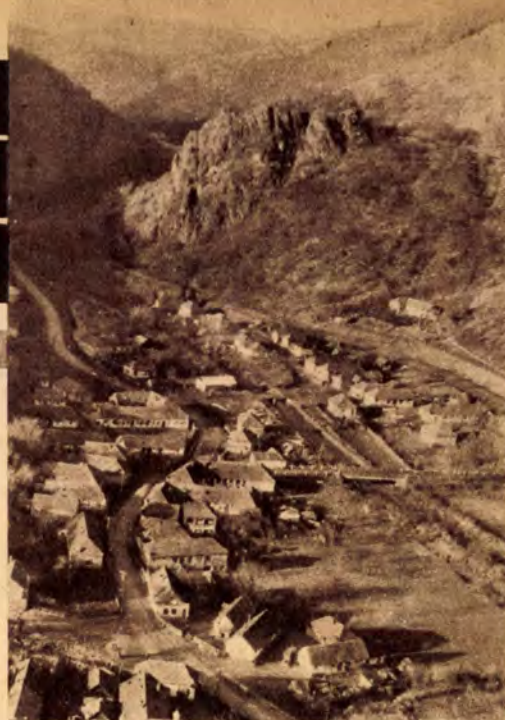
A TURISZTIKA FELLEGVÁRA: TARDOS. A megyei TS beruházási keretéből 150 ezer forintot fordítottak a kitűnő fekvésű tardosi tábor fejlesztésére. Ennek hírére háromszáz turista jelentkezett, hogy társadalmi munkában gyorsítsák az építkezések ütemét. Már áll a menedékház, elkészültek a sportpályák és a nyári tábor alapozó munkálatai. A

serdülőkorúak próbálták ki elsőnek Tardos előnyeit: első csoportjuk terepfutó tanfolyamon vett részt, s a mostani tavaszi idényben további hatvan fiatal ismerkedik a turisztikai versenyág követelményeivel.

AZ ÉLENJÁRÓK. A hevesi turisztika fellendítésében a helyi szövetség értékelése szerint a legjobb munkát: Budai József lakatos, Denk Margit technikus, Diviaczky Gyula elektromérnök, Fehér Miklós tanár, Lovász József statisztikus, dr. Mihályi János törvényszéki bíró, Szakcsi János asztalos, Vargha Zoltán bányamérnök végezte.

Diáktalálkozó a síroki várnál

Szarvaskő és a vár

Hírekért utaztunk Egerbe. Dr. Lénárd János megyei főtitkár és Miklós István titkár a következőkről tájékoztattak:

ÖTSZÁZ ÚJ IFJÚSÁGI TAG. Joggal tekinti a megyei szövetség e létszámgyarapodást az 1964. évi szervező és felvilágosító munka legkiemelkedőbb eredményének. Az ifjúság körében végzett tagtoborzó munkából különösképpen Béres György, Déri József, dr. Ladó Erzsébet és Tari Imre tanárok vették ki részüket. A félezer ifjú természetbarát szakszerű irányítására és rendszeres turisztikai foglalkoztatására Verebely András tanár vezetése alatt ifjúsági bizottságot alakítottak.

A felnőtt férfiak tájékoztatói egyéni-csapatbajnokságának eredménye az óvás és fellebbezés letárgyalása után az 1., 2., 4. forduló eredményei alapján került kiértékelésre. A versenysorozat az eddigi bajnokságok során talán a legjobb körülmények között került lebonyolításra, minden résztvevő számára ismeretlen terepen, viszonylag jó térképekkel. A harmadik forduló eredményét meg kellett semmisíteni hibás pontelhelyezés miatt. Kár, hogy újrarendezésre már nem volt mód. Így a csonka bajnokság alapján a kiesők sorsát nem lehetett tisztázni. Az

Az Országos Bajnokság eredménye

1965. évi bajnokságban részt fogtak venni az összes csapatok, ezenkívül a megyei bajnokságok döntőjének első két helyezettje is.

A bajnokság részletes lefolyását már nem időszerű közölnünk.

Eredmények: Egyéniben: Országos bajnok SKERLETZ IVAN (Bp. Honvéd) 4. hely. pont, 2. Őrsi András (Bp. Spartacus) 9 hp., 3. Zsellér György (MEAFK) 19 hp., 4. Thiering György (Bp. Honvéd) 26 hp., 5. Schönviszky György (Bp. Spartacus) 35 hp., 6. Schönviszky László (Bp. Spartacus) 36 hp.

Csapatban: Országos bajnok: Bp. Spartacus (Őrsi, Schönviszky Gy., Schönviszky L.,

Pelker) 3 hp., 2. Bp. Pedagógus (Koroncay, Kóvári, Deseő, Budai) 6 hp., 3. Bp. Honvéd (Thiering, Skerletz, Borosznoki, Ribényi) 10 hp., 4. MAFC 12 hp., 5. Bp. Helyiipari SC 19 hp., 6. BEAC 22 hp., 7. MAV Ig. SC 23 hp., 8. Bp. Vörös Meteor 26 hp., 9. Pécsi Vörös Meteor 28 hp., 10. MMG 30 hp., 11. Péti MTE 31 hp., 12. Egri Spartacus 31 hp., 13. Vasas Csepel 35 hp., 14. Vasas Ganz Mávag 43 hp.

VERSENYHÍREK

A megyei bajnokságok országos döntője Lajosfürrás környékén a következő eredményekkel zárult:

Egyéniben: 1. Zsellér György (MEAFK) 2 hely. pont, 2. Papp Gyula (MEAFK) 11 hp., 3. Medovárszky (PVSK) 18 hp., 4. Nové (Órincsi) 21 hp., 5. Török

István I. (DEAC) 24 hp., 6. Ijjász (PVSK) 27 hp. Csapatban: 1. MEAFK 3 hp., 2. Veszprémi Haladás 6 hp., 3. PEAC 8 hp., 4. Szegedi Helyiipar 11 hp., 5. Csongrád Cinn. 12 hp., 6. DEAC 13 hp.

A fenti sorrendben jogosult a két csapat nevezni az 1965. évi Országos Bajnokságra.

Megérkeztek a régvárt „SILVA” típusú tájolókat Svédországból. A már előzetesen jelentkezett egyesületek a Szövetség útján átvehetik. Reméljük, hogy a korszerű sportfelszerelés is tovább segíti a tájékoztatói sport fejlődését.

A válogatott keret megkezdte felkészülését, egyelőre heti két alkalommal tartanak közös edzést. Március folyamán a tatal edzőtáborban készülnek fel a soron következő feladatokra. A felkészülés célja az 1966. évi finnországi Európa Bajnokságon résztvevő keret kiválogatása és felkészülésének minél magasabb fokon való biztosítása.

Az ifjúság természetjárásáról

AZ AUTÓSTOPNAK AZ MTSZ LEGYEN A KEZDEMÉNYEZŐJE

Szeretnék hozzászólni Kádár Jenő tanárnak a Turista novemberi számában közzétett vitaindító cikkéhez. Ennek egyik oka az, hogy az ifjúsági természetjárás igen égető problémává érett, a másik pedig, hogy pár éve még magam is ifjúsági lévén, úgy érzem, a kérdést még tudom közvetlenül a fiatalok szemével nézni.

Nem szeretnék nagy szavakkal dobálózni, de azt hiszem, senki előtt nem kétséges, milyen jelentősége van annak, ha egy ország ifjúsága ismeri hazáját. Sokszor sajnálkozunk az ifjúsági természetjárók kis számán. A valódi helyzethez képest még a statisztika által nyújtott kép is túl optimista. Kis villámstatisztikát készítettem az egyik budapesti technikumban, amellyel kapcsolatban állok, s ahol egyébként jól működő szakosztály van. Valószínű, hogy az itt kapott eredmények az átlagnál sokkal jobbakk. Az iskola 280 tanulója közül senki sem volt, aki — csak nagyjából — az ország egész területén járt volna. A Dunántúli Középhegységben járt 70 tanuló, az Északi Hegyvidéket teljesen ismeri 10 tanuló (Nógrádtól Zemplénig), a Dunántúl nagyobb városában (a 10 legnagyobb) csak 12 volt, az Alföldet pedig az onnan származókon kívül alig 3—4 tanuló ismeri. A többség lényegében csak Budapest közvetlen környékén járt, vagy a Balatonnál. Valószínű, hogy máshol is hasonló a helyzet. Ha nem is lehet a fentieket teljességgel általánosítani, levonhatjuk a következtetést, hogy van még tennivaló ezen a téren. Szükség lenne valami olyanra, amely a fiatalok anyagi lehetőségeihez és egyéniségükhöz is közelebb áll.

Be kellene vezetni — az MTSZ kezdeményezésére — az autóstopp mozgalmat. Ez a javaslat nemcsak lelkes híveket, hanem ugyancsak lelkes ellenzőket talál. Nem célolok, hogy az autóstopp ellenzőivel — látatlanban — vitatkozzam. Szócseplés nélkül nézzük a közvetlenül szemünk előtt levő eredményeket. Előbb azonban egy elvi kérdést tisztázzunk! A magyar ifjúság erkölcsi érettsége, vagy bármilyen más tekintetben nem marad el a lengyel vagy a szovjet fiatalok mögött. Ha ez igaz — és így van, meggyőződésem — akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy egy leendő magyar autóstopp eredményei hasonlóak lennének a lengyelekéhez, vagy a szovjetekéhez.

Magam is jártam két éve Lengyelországban autóstoppal. Az élmény tehát nem friss, s így tudom elfogulatlanul nézni. A lengyel mozgalom legfontosabb eredménye az,

hogy sokkal jobban ismerik hazájukat, mint mi. Utunk során szándékosan tettünk fel ezzel kapcsolatos kérdéseket fiataloknak. Az eredmény meglepő volt. Lengyelország sokkal nagyobb hazánknál, mégis alig talákoztunk olyan fiatalal, aki úgyszólván országa egész területét ne járta volna be. Autóstoppal nem okoz anyagi problémát, hogy egy tanuló a nyári szünetben 1—2000 km-t utazzon. A vonattal nehezen megközelíthető helyek is elérhetők. Sehhol sem találtuk kivétlenül abban, ha egy társaság valahová, egy egyébként üres teherautón érkezett. Egy-egy hosszabb út során, nagyrészt alkalmi ismerősökből igen jó hangulatú társaság verődött össze, ahol nyoma sem volt a mi ifjúságunkban — állítólag — meglévő nyegleségnek és huliganizmusnak. A lengyel ifjúság az autóstopp 7 éve alatt megismerte hazáját.

Elismerem, hogy az autóstopp bevezetésének sok nehézsége van, de kétségtelen, hogy ezek között legyőzhetetlen akadály lenne. Talán a huliganizmus? Gondoljunk arra, hogy a lengyel autóstopp 1957 óta működik azzal a kikötéssel, hogy amint az első rendőrségi bejelentés érkezik autóstoppok által elkövetett bűntényről, a mozgalmat betiltják. Most 1965 van, s az autóstopp még mindig hivatalosan támogatott formája a lengyel ifjúság természetjárásának.

Alakuljon tehát egy bizottság, amely az MTSZ és a KISZ kezdeményezésével, a hivatalos szervekkel egyetértésben, kidolgozná a magyar autóstopp mozgalom szabályzatát. Alapul szolgálhat a szovjet és a lengyel tapasztalat.

Nagy jelentősége lenne a szövetség tömegesítő céljainak megvalósításában, különösen a fiatalság körében, ha az MTSZ lépne fel ezen a téren kezdeményezéssel.

Haris László

műegyetemi hallgató
Bp., VIII., Szigetvári u. 4. sz.

Megalakult
a „Turista”
Ifjú Barátainak
Köre

FELHÍVÁS

Alulírottak megalakítottuk a „Turista” Ifjú Barátainak Körét. Tagjai válladják, hogy munkahelyükön, iskolájukban, szakosztályukban a lap propagandáját is elvégzik, továbbá az ifjúsági természetjárásra vonatkozó friss híryaggal látják el lapunkat. Kérjük mindazokat a fiatalokat, akik a fenti munkában segítségünkre kívánnak lenni, a Szerkesztőséghez küldött levélben ezt közölnék. A lapon keresztül elsősorban a természetjáró mozgalmat kívánjuk erősíteni, segíteni az utánpótlás problémáját. Segíteni szeretnénk ezen keresztül is a hazafias, kulturális és sportnevelést, azt akarjuk, hogy minél több fiatal kapcsolódjon be a szervezett turistamozgalomba.

Hívunk benneteket, segítsétek törekvéseinket.

Az alapító tagok nevében:

Csombó Ildikó, Bp., Zrínyi Ilona Leánygimnázium, Freund Vendel, Veszprém, Lovassy Gimnázium, Kovács Irma, Kecskemét, Katona József Gimnázium, Plihal Katalin, Székesfehérvár, Hunyadi Mátyás Közg. Technikum, Sindely László, Szeged, Textilipari Technikum, Szalontai Balázs, Tata, Általános Gimnázium, Szemes Péter, Bp., Kvassay Jenő Hídépítő Technikum.

AZ MTSZ IFJÚSÁGI BIZOTTSÁGÁNAK KÖZLEMÉNYEI

Az MTSZ Ifjúsági Bizottsága a rendezésében megtartott ifjúsági tanfolyamokon, táborokon (Királyrét, Kisinóc, Dömörkapu) résztvettek számára a vöröskői emléktúra alkalmából (ápr. 11) találkozó rendez. Köreltet az információval tudhatják meg. Helyszínre érkezés 11 óráig.

A királyréti tábor diáképei elkészültek, s a beadott igények alapján az időbeli elosztás megtörtént. Az ezután jelentkező szakosztályok márc. 22-től a Szövetségen keresztül igényelhetik.

ANGYALFÖLD ANGYALFÖLD

„Bementünk a közösbe... vannak már jó túravezetőink... gyerekek, egy kutyának a kölykei vagyunk, egy mozgalom gyerekei vagyunk, hagyjuk már a régi egyesületi sovínizmust...”

Ezeket az ízes mondatokat *Bagi György*, az Autóvillamosági Gyár természetjáró szakosztályának elnöke mondta nevetve. Idő: szombat este, a XIII. kerületi szakosztályvezetők találkozóján. Helyszín: Ságvári menedékház, kitűnő vacsora, tréfás kedv és ugyanakkor aggodalmas komolyság. Igazi turista-gyűlés. Százan vagyunk.

Parázs vita támadt például akörül, mennyi új szakosztályt alapítsanak. Tízet vállalunk — mondta óvatosan *Kápolnási László*, a kerületi szövetség elnöke. Kevés — replikázott rá *Orosz Mihály*, az MTS XIII. kerületi tanácsának elnöke, aki — maga is természetjáró — kipirult arccal vesz részt a vitában. Érvei: jóval több, mint kétszáz, többségében kormos üzem van Angyalföldön. És csak negyven valahány szakosztály. Angyalföldre átintegtetnek a budai hegyek a Duna tulsó partjáról. Ha valahol, itt szükséges és lehet ugrásszerű fejlődés.

A szikrázóan éles vitában aztán kiderül, hogy *Bagi György* nek milyen igaza volt. Kiderül, hogy a negyven szakosztályból tizenkettő az átszervezés óta fel sem kereste még a kerületi szövetséget.

Van persze sok pozitívum is. Ahol élet folyik, ott igazi turistapezsgés van. Eddig jutunk, amikor az asszonyok éhsége, a lányok tánckedve erősebb lesz, mint a férfiak értekezési hajlama. Hozzá a izletes vacsorát. Közben a kerület új propagandistája, *Halász Jenő* és munkatársa, *Kurucz Marika* előnyös oldaláról mutatják be játékvezetői képességüket. Az öreg házat majd szétveti a kacagás.

Egy kis epizód az angyalföldiek természetjáró mozgalmából, ahol egy év alatt kétszáz új tag, negyven százalékkal több fiatal van. S a hangulatból, no meg a munkájukról ítélve, az idén még több lesz. (—lyi)

F E H É R K Ö

Mátrai útjuk során évente sok ezren keresik fel Parád-fürdőt. Kevesen jutnak fel azonban Fehérkőre. Pedig gyönyörű látványtól esnek el, hiszen a Máttra itt táruul fel legszebben.

Fehérkő, mint a budai Várhegy, mintegy száz méterrel emelkedik környezete fölé. A szanatórium mögötti (É) útról rövid fél óra alatt elérhetjük, akár a timsós medencénél kiinduló szerpentinén, akár az épület ÉNY-i sarkánál kezdődő, jól karbantartott, enyhén menetes úton. A tetőre érve, gyérfűvű kaszálók között megpillantjuk a magasságjelet: körülötte a légi felvétel számára bemészelt kövek még elárulják a hegy nevének eredetét. Feljutottunk a Fehérkőre. Önkéntelenül is nyugatra fordulunk: a Máttra lenyűgöző képe magára vonzza tekintetünket.

Az előtérben, a tetőkön, dombháton a jellegzetes Palócföld. Mezőgazdasági táj: kaszálók, búzatáblák, kukoricaföldek. Idébb egy-két keskeny parcella, nyáron meg hajlongó kaszások idézik az ittrekedt régit, távolabb a Zetorok, a százférőhelyes istállók hosszú csikja: az új. Mátraderecske, Bodony, Parád új piros-tetős házsorai, a derecskei téglagyár füstje: vidáman integet felénk a mi hétköznapjaink élete.

Hétköznapokból ezredévek lesznek. Néma tanúként őrt állnak köröttük a hegyek.

Legtekintélyesebb a délnyugatra álló, szélesvállú Kékes: tetején a TV-torony, mint szünycog a hatalmas bölény hátán. A gerincen végigsikló tekintetünk ezután Galyatető csúcán áll meg. A Kékes zord és sötét: ölében Óhuta parányi házai, mint a mogorva óriás elszórt játékkockái.

Időtlen, de mindig változó mégis a kép: a légkör változásai áthangol-

ják a képet, szűkítik és bővítik a látóhatárt. A Máttra felhőzete — mint népdalaink is megörökítik — elárulják az idő változását is.

A panoráma azonban ezzel még nem ért véget: szépségét éppen teljessége, harmonikus változatossága adja.

É—ÉK felé különös dombok ragadják meg tekintetünket: a Mátrának Tarnán inneni és túli előhegyei. Mint rendetlen birkanyáj, fut a dombsor az Alföld felé. Derült időben meglátjuk mögöttük pásztoraikat: a Bükkhegység „köveit” is.

Dél felől a Vörösvár és a Hegyes, Keletről a Lahoca, mint közelakó szomszédaszonyok „beszélgetnek”. Utóbbi eltakarja előlünk Recsket,

akárcsak a Parád mögötti bájos csúcs, a szintén magasságjellel ellátott Várhegy Parádsasvárt. A Lahoca északi oldala mögül Kanásvár mutatójára int az Egerbe menő út mellől.

Leírnom mindent alig lehet: mint mondani szokás, látni kell és akkor úgy sem lehet elfelejteni. Megérdemelné a turistajelzést és a jelzőtáblát, bent a községben és Parád-fürdőn is. De nagyon előnyös lenne az alig 3 km-es szakaszon az autót út építése is, amellyel Parád községből, az ottani Palócház közeléből (a bodonyi útról kiágaztatva) ezt a gyönyörű pontot, a kevés számú autós kilátóink közé lehetne emelni. Bizonyára gazdaságos beruházás lenne a tetőn egy reprezentatív étterem létesítése is, amiben Parád is, meg a Máttra is éppen eléggé szűkölködik. Bízunk abban, hogy a Máttra környékének idegenforgalmi, turisztikai fejlesztése során, a sok elhanyagolt kincs: Bükkszék, Salgó, Cserhát fejlesztésével, együtt ez is bekövetkezik.

Dr. Ruttkay István
tanár, Pápa

Pécs, a 2000 éves város

Az utóbbi években turisztikailag talán leggyorsabban kulturálódó hegyvidékünk a Mecsek. A nemrég létesült abaligeti camping is egyre nagyobb tömegekben vonzza a Baranyába látogató turistákat. Legtöbb látogatója a hatos úton érkezik. Ez az útvonal maga is rendkívül gazdag látványokkal.

Dunaföldváron a Duna magas partján áll a török toronynak nevezett négyemeletes, szögletes erősség a XV. századból. A magas partra és az ebbe vágódó völgyekbe települt városka igen festői képet nyújt. A Dunán híd vezet át az egyik legszebb alföldi tájra, Solt, Kiskőrös felé.

Mielőtt beérnénk Paksra, magas löszfal alatt haladunk el. Itt van a híres védett paksi löszfeltárás, a geográfusok csemegéje.

A Sió hídján áthaladva, balról megcsillan a híres Gemenci-erdő 33 ezer holdnyi zöld tengersé. Kétezer szarvas, rengeteg őz és vaddisznó lanyázik az európai híru vadászparadicsomban.

A mecseknádasdi szerpentinén a 169-es km-kőnél egy XIV. századi kápolnát látunk, ahol a hagyomány szerint a vadkan megölte Szent István fiát, Imre herceget. Utána három viadukt követi egymást. A közepsőről nyílik a legszebb kilátás a Keleti-Mecsek szép völgyeire. Azután feltűnik a Mecsek legmagasabb csúcsa, a 682 m magas Zengővár. Majd egész közel az úthoz a pécsvárad vár hatalmas kerek tornya emelkedik, amelyben újabban turistaház üzemel. Még negyed óra, és megpillantjuk Pécsét.

De sokkal hatásosabb a megérkezés Pécsre, és az útvonal is szebb, ha a Bonyhád—Szászvár útvonalon haladunk, és Komlót — a szép fekvésű

KARAVÁNÚTON AZ ABALIGETI CAMPINGBE

DEINDOL LEGENDÁJA
A KÖVÉVÁLT NÁSZNÉP

új szocialista bányavárosunkat — is megtekintjük. A Fehérkúti turistaház után megkerüljük a Tubest és a Misinatetőt. A várost először a Misinatető oldalában futó szerpentinről pillantjuk meg. Kétségtelen, hogy innen váratlanul az egyik legszebb hazai városkép tárul fel előttünk. Egy pillantással átfoghatjuk az alattunk elterülő „2000 éves város”-t. Alattunk csillog patinás zöld tetejével, négy tornyával Közép-Európa legszebb román székesegyháza. Megmaradt törökkori emlékei (dzsámik, kutak, türbe), barokk és klasszikus ízlésű épületei, szobrainak szépsége, és még számtalan ok vonzza ide a turisták ezreit.

Az abaligeti campinghez Pécs nyugati szélén kell a 6-os útról jobbra fordulni, és Deindol—Magyarürög—Orfű érintésével érjük el (19 km). A furcsa hangzású Deindol nevének eredetéről érdekes történet él a nép ajkán. Eszerint ez a terület egy német emberé volt, aki halála előtt felvitette magát arra a hegyre, ahonnan egész birtokát beláthatta. Itt osztotta fel vagyonát három fia között emígyen: rámutatott az első völgyre, és ezt mondta svábosan legidősebb fiának: „Dein Thol” (Das ist dein Thal), vagyis „ez a te völgyed”. Majd a másik kettőnek is hasonlóan osztott ki egy-egy völgyet. Innen ered Nagy-, Közép- és Kis-Deindol. — Az úton végig szép szőlők, gyümölcsösök, majd hatalmas erdők és kanyargó utakon pompás völgyi részletek gyönyörködtenek bennünket. A campinget már az Abaliget feletti magaslatról, messziről megpillantjuk. Idilli szép völgyben fekszik, 209 m magasán, ahol két mesterségesen duzzasztott tavat is létesítettek. Az egyikben fürödnek, a másik csónakázó tó. A tó partján emelkedik az új turistaház, mögötte pedig kissé magasabban a 200 főt befogadó camping. A turistaház mellett, a tóparti sziklafalban nyílik a barlang, Abaliget fő látványosa. A 400 m hosszú, járdával és villanyal ellátott barlangban helyenként szép cseppkőképződményeket láthatunk. Folyosóit már az ősember is lakta. Belül patak csobog, kis tavacska víze csillan, amelyben apró fehér vakrákok figyelhetők meg.

Az abaligetiek mesélik, hogy a török időkben a barlangban keresett menedéket a környék népe. Beségás révén azonban a törökök ezt megtudták, és tüzet raktak a barlang bejárata elé, hogy kifüstöljék az odamenekülteket. Azok azonban figyelve a füst útját, egy eddig ismeretlen kijáraton a törökök hátába

kerültek, és a meglepett törököket lekaszabolták.

A campinget a Bp.—Pécs vasútvonal Abaliget megállójától is megközelíthetjük 5 km-es sétával.

A campingtől nagyszerű sétákra és gyalogtúrákra nyílik lehetőség. Az egyik legszebb útvonal a piros kocka jelzéssel vezet 2 óra alatt a Viganváron át a 602 m-es Jakab-hegyre, amely a pécsieknek is kedvelt túraterülete.

A permi homokkő és konglomerátum sajátos lepusztulásformája az ún. „babás szerkövek” érdekes sziklaalakulatai. Keletkezésükhöz monda is fűződik. A nép ajkán élő történet szerint két egymással versengő fősvény család élt a hegy alján. Egyszer egy koldus, akit mindkét család bántalmazott és elzavart, megátkozta őket. „Akkor váljatok kővé, amikor a legboldogabbak akartok lenni!” — mondta. Mindkét család leánya egyszerre ment férjhez. Az egyik család azonban már visszafelé jött az esketésről, a jakab-hegyi pálosoktól, amikor a másik még csak felfelé ment. A szűk úton összetalálkozva nem akartak egymásnak kitérni. „Inkább váljunk kővé, de nem térünk ki!” Abban a pillanatban az egész násznép kővé vált. Ma is ott állnak a Jakab-hegy oldalában.

A Jakab-hegytől délre épült fel Pécs új városnegyede, a modern Uránváros.

A Mecsek változatos szépségű tájai, a táborozás nomád örömei, a műemlékekben gazdag Pécs vonzza a turistákat.

Balogh Ferenc

Az abaligeti turistaház

Naponta kétszer:

FOGÁPOLÁS!!!

LEVELEZZÜNK,

ISMERJÜK MEG EGYMÁST,

CSERÉLJÜNK

Előző számunkban új rovatot nyitottunk a fenti cím alatt. Olvasóink azóta bizonyára sok levelet írtak külföldre, és feltehetően azokra válasz is érkezik. Hogy bővítsük a cimanyagot, ismét közlünk a világ különböző tájairól címeket, megjelölve, hogy az illetőnek mi az érdeklődési köre, és azt is, hogy milyen nyelven lehet vele levelezni.

Megismételjük, hogy szerkesztőségünk szívesen vállalja a levelek lefordítását, és továbbítását díjmentesen, csak a portókötséget kell megtéríteni.

Kérjük olvasóinkat, tájékoztassanak bennünket, hogy felhasználják-e a rovat anyagát, írnak-e leveleket, illetve érkeznek-e válaszok.

Osaka City University „Glee club” Ohsaka-si, Japán. Szívesen leveleznének hasonlókorú fiatalokkal hazájuk szépségeiről, cserélnének fényképeket, utazási könyveket, hanglemezeket és kisfilmeket, népművészeti emlékeket és bélyegeket, angol, francia nyelven.

Miss Magda Spjeldet, Stören, Norge. A mellékelt tájképpel küldi üdvözlését a magyar levelező partnereinek, akikről várja a választ. Magda 19 éves, angol, német nyelven levelezne turisztikáról, zenéről, könyvekről.

Miss V. M. Ansfjord 38 Wilkin St., Temuka New Zealand. A természetjárásról levelezne angol nyelven.

Mr. Martti Bengtonon, Bolberöd, Vittsjö, Sverige. 25 éves, svéd, angol, német, dán, norvég nyelven. Turisztika, földrajz, könyv, levelezőlapok.

Miss Alfhild Anstad, Malmköping, Ringvågen 1, Sverige. Angol, svéd nyelven. Turisztika, levelezőlap, népi zene magnószalagon.

Miss Astrid Sundberg, Box 2210, Hammarstrand, Jämtland, Sverige. 19 éves, angol, svéd. Utazás, könyvek, bélyeg.

Mr. Stanislaw Zurawsky, Christian Richardsvej 5 St., T. H., Copenhagen, Danmark. Angol, dán, lengyel. Turisztika, zene, látkép.

Ivan Vojtasko, Mala Polana, P. Mikova, Okr. Humenne, ČSRS. 21 éves geológus-egyetemi hallgató, cseh, orosz, lengyel, ukrán, angol, német. Turisztika, geológia, földrajz, látképek, fényképezés.

Miss Robyn Ridley, 495. Homer Str., Earlwood, New South Wales, Australia. 21 éves, utazás, turisztika, levelezőlap, gazdálkodás (farming), népi zene és tánc, népviseleti baba.

Miss Fiona Lockie, 4 Maryfield Place, Bonnyrigg, Midlothian, Scotland, England. 30 éves, angol nyelven. Utazás, fényképezés, zene, könyv, hanglemezgyűjtés.

Mr. Bonnie Roberson, P. O. Box 107, Hagerman, Idaho, USA. Angol nyelven. Nagyon kér levelezőket a következő témákra: Kertészet, növények, növényi magvak, emlékkertek képei és mindaz, ami a szabad természettel összefügg.

Mr. Kantibhai S. Patel, Box 216., Mwanza, Tanganyika, East Africa, 30 éves, angol nyelven. Kisfilmcsere a természetről.

Mr. J. Novotny, Hotel Imperial, Liberec, Csekoslovenska, cserélne hotelcímkeket. (Hotel-labels exchanged app. 50 at a time!)

Mr. Liem Boen Tjioe, GG, Anggrek I., Flaten, Djateng, Indonesia. „Tinta és toll barátot” keres, aki hajlandó hazája természeti szépségeiről írni.

**SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja**

**Sport-
könyvesbolt**

**VIII., RÁKÓCZI ÚT 64
Tel.: 221-899**

**Minden sportág
szakirodalmá
nagy választékban!**

Kétezerhétyszáz kilométer hazai tájakon

Csobáne alatt

HÁROMSZOR A KÉK-TÚRA ÚTVONALÁN

A magyarországi túravonalak legelőkelőbbje a „kék vonal”. Aki a Kék-túrát teljesíti, nem kevesebb, mint 900 kilométert gyalogol Sümegtől Nagymilicig. *Pahocsa László*, a Vasas Izzó tagja, az egyetlen magyar természetjáró, aki elmondhatja magáról, hogy már harmadszor teljesítette a túra feltételeit, a hűséges utitárs, a FED WELTA FLEX tükörreflexes gépének társaságában.

Legutóbbi túrájának élmenyeiről beszélgetünk. Illusztrált interjú volt ez, testes album sokszázi felvételén kísérhettem végig *Pahocsa László* mondanivalóját.

— *Merre járt Sümegtől Nagymilicig?*

— Az első szakaszban Nagyvázsony, a Balaton felvidék szerepelt Csóka-kőig. A Bakonyon, Vértesen át Dorogig, Visegrádig, a Duna-kanyarig jutottam el, bejártam a budai hegyvidéket. Innen a Dunán át a Börzsönyt érintettem és Nógrádig jutottam el. Ezután a Cserhát következett Mátraverebélyig, majd a Mátrán át Sikorgig, s a Bükk kezdetéig haladtam Putnokig. Megjártam a borsodi karsztot Boldogkőváraljáig, s végül a kék vonal utolsó állomásához érkeztem.

Az immár negyven esztendeje túrázó *Pahocsa László* megközelítően másfélezer fényképfelvételén kívül túrakönyvével is dokumentálja országjárását. Mintegy kétszáz ellenőrző

állomás bélyegzője szerepel a könyvben, az elsőt a dorogi vasútállomáson, az utolsót Mátraverebélyen ütötte a rovatba a vasútállomás főnöke. A két háttérbélyegző lenyomata között állami gazdaságok, termelőszövetkezetek, falusi tanácsok, italboltok és tejkészítő állomások bélyegzői adnak beszédes igazolást a túra teljesítéséről.

— *Milyen szakaszokra oszlott a túravonal?*

— A Sümeg—Dorog útvonal két hetet jelentett, tízennégy nap páratlan élménysorozatát a Bakony legmegragadóbb tájain át. Felejthetetlen hajnali látványban volt részem a Körishegy oldalában. Tucsnyi szarvascsorda vonult el előttem. Míg mozdulatlan dermedtségben figyeltem a

pompás vadak vonulását, ügyet sem vettem rá. Amint megmozdultam, riadt vágásban tüntek el a rengetegben.

A magános vándor eljut Tésre, ahol régi ismerősként fogadja *Helt József* szélmolnár. Két előző túrája alkalmával, 1961-ben és 1963-ban ismerkedtek meg, s most is megszállt éjszakára a műemlék számba vett malomban.

A fényképalbum képrengetőgépében tallózva egyik felvételen vaddisznócsorda áll megbabonázottan a gép lenszével szemben.

— *Forró pillanat volt ez az expozíció. Úgy tűnt, hogy a rusnya vadak megiramodnak majd felém, s kiszámíthatatlan dolog történhetik. Óreg tölgy törzse mögé ugrottam egy szem-*

Börzsöny. A Malompatak-nál. (*Pahocsa felv.*)

pillantás alatt, s még tanúja lehettem a csorda elviharzásának.

— A gyalogos utazás kellemes emlékei közé tartoznak a vendéglátás órái olyan embereknel, akik szívesen látják a turistát. Zalaszentőn az útkaparóház ajtaja mindig nyitva áll *Farkas Ferenc*eknél. Egyhamar frissen fejt tejt rántotta kerül az asztalra és a legnagyobb sértés *Farkas*eknek pénzt kínálni a vendéglátásért. *Zámbó Mihály*ék *Fehérvárcsurgón*. *Ecsék István*ék *Kápolnápusztán* fogadtak szívélyesen.

A Dorogig tartó non stop túrát szombatra és vasárnapra beosztott túraszakaszok követték a Pilisben és a Börzsönyben. A szombat délutáni indulásnál már társak is akadtak a túrához. *Tolmácsi János*, *Bóviz Ferenc*, *Gelle Sándor*, *Házi Ilona*, az *Izzó* szakosztályvezetője haladt együtt *Pahocsa László*val, egy-egy alkalommal a nyári túrák folyamán átlagosan ötven kilométereket abszolváltak.

— *Az ősz, a november ismét úton talált. Két hét leforgása alatt a Kékéstartól Nagymilicig kétszáz kilométeres útvonalat jártam be újabb és újabb élmenyekkel gazdagodva. A Cserhátban a Szuha patak völgyét követtem. Egyik kora reggel istentelen zápor tört rám és a patak szinte szemmel láthatóan kezdett duzzadni. Négy óra hosszat vert a vihar reménytelen környezetben. Úttalan utakon ragasztott az agyagos sár, letépte bakancsom talpát, a bokrok pedig a viharkabátommal bántak el. Így vergődtem Cserhátszentivánig, ahol *Noskó Károly* állatgondozó házárt értem el. A *Noskó* házaspár aggódó szeretettel vett körül. Kimosták felsőruhám, s a bakancsomat elvitték javításra.*

Míndezek a viszontagságok és megpróbáltatások nem panaszként szakadnak ki *Pahocsa László* előadásából. Ellenkezőleg. A természetjárás páratlan örömei közé tartoznak a zabolátlan természettel történő találkozások. A turistára szakadó viharokért különben is bőven kárpótol a táj, mikor napfényben fürdik erdő és hegy — így mondja a Kék-túra háromszoros bajnoka.

Németh Imre

2 ÉRDEKES

ipari

MŰEMLEKÜNK

A bakonyi szél hajtotta ez egyik szellapátját, a Balatonba siető kis patak vize forgatja még ma is a másik mohos kerekét.

A karsztos Tési-fennsíkon van a Bakony legmagasabban fekvő települése, Tés (467 m). Ez a folyóvíz nélküli, a szeleknek erősen kitett település már az ősidőkben és a rómaiak korában is lakott hely volt.

A természetjáróknak páratlanul álló élményt nyújt — a Dunántúlon máshol nem látható — a község szélén álló két szélmalom. Ha szellapátjaik ma már nem is hajtják az őrlőművet, bizonyosságai a Dunántúl egykor fejlett szélmalom iparának. Az utolsó működő szélmalmot, mely 1870-ben épült, mint ipari műemléket 1960-ban állították helyre és a megyei Idegenforgalmi Hivatal táblával jelölte meg.

Másik ipari műemlékünk a Balaton mellett, Örvényes községben, a temetődomb alatt fekszik. Könnyen megtaláljuk, mert a temetőből kiemelkedő, a XIII. században épült templom romja (ugyancsak műemlék) messzire jelzi, hogy hol keressük a Balaton mellék egyetlen, ma is működő vízimalmát.

A tihanyi apátságának három vízimalma volt Örvényes községben. Valamennyit a Pécsely patak vize hajtotta. Ahol a patak hangulatos völgye kitarul, már 1211-ben is működött malom. Itt forgatja most is a csobogó kis patak vize ezt a kiválóan jó lisztet őrlő vízimalmunk kerekét.

A malom szobácskájában levő kis múzeum a rég múlt idők érdekes emlékeit őrzi. Külföldiek is gyakran és szívesen keresik fel ezt a nagy látogatottságnak örvendő, nagy hírnévre szert tett műemlékünket.

(Csiki László)

Az örvényesi vízimalom

A Dunántúl utolsó működő szélmalma Tésén. (Fotó: Csiki)

A mikor a természetben járunk, sok érdekes megfigyelést tehetünk többek közt az akusztika (hangtan) köréből is. Erre különösen akkor van alkalmunk, ha túrárnk egy hegységnek a nyergén vezet keresztül.

A hegyi nyergeknek és a magasabb fekvésű hágóknak különleges hangtani jelenségeik vannak. Az egyik ilyen jelenség az erdő zúgásával áll kapcsolatban. Ha szélcsendes napon tesszük meg túránkat, akkor a lombok kedves suhogását nem halljuk meg, az erdő ünnepélyes csendben pihen. De ha az erdőnek olyan részére jutunk, amely egy magasabb hegyvonulatnak a nyergében fekszik, akkor többnyire tapasztalni fogjuk, hogy azon az egy helyen mégis gyönyörű erdőzsongásban gyönyörködhetünk.

Ennek az érdekes és szép jelenségnek magyarázata a következő. A hegyi nyergék egyúttal szélkapukat is

A HEGYI NYEREG AKUSZTIKÁJA

jelentenek, vagyis olyan helyeket, ahol a szél mindig erősebb, mint a hegység más részein. A turisták igen jól tudják, hogy amikor a kapaszkodástól kizivadva feljutnak egy nyergébe, ott kellemes szellő üdíti fel őket és az érzékenyebb szervezetűek könnyen meg is fáznak. Ez a jelenség csendes időjárású napokon is megmutatkozik, mégpedig olyan alakban, hogy amikor sehol máshol nincs szél az erdőben, akkor a hegyi nyergekben mégsem hallgatnak némán a lombok, hanem az erdőzsongás páratlan zenéjét élvezhetjük.

Nem is kell nagyon magas hegyek közé mennünk, hogy ezt a jelenséget észlelhessük. Így például még a Budai Hegységben a Virágosnyergén is nemegyszer tapasztalható.

Egy másik rendkívül érdekes hangtani jelenség, amellyel a hegyi nyergékben találkozunk, az úgynevezett hanglencse-hatás. Abból áll, hogy amikor a nyergébe felkapaszkodunk, de még csak körülbelül fél magasságba jutottunk fel, akkor a nyergen keresztül már hallani kezdjük a hegység túlsó oldaláról származó erősebb hangokat, mint amilyen a kőbányai robbantás, a vadászfegyverek hangja, a vonatok robogása és sípolása, a hegység másik oldalán kialakult távoli zivataroknak a dörgése. Ezek a hangok nem érkezhetnek hozzánk légvonalban, mert hiszen akkor a nyereg közöttömégén kellene áthatolniuk, ami lehetetlen. Ehelyett görbe pályán jutnak el hozzánk, a nyeret felülől megkerülve. A hangsuga-

raknak ez az útja nagyon hasonlít ahhoz, amelyet a fény fut be, amikor egy gyűjtőlencsén áthalad. Ezért hívják a meteorológusok ezt a jelenséget hanglencse-jelenségnek.

A nyergének hanglencse gyanánt ható működése különösen erőssé válik a nagyobb időváltozások előtti éjszakákon. Ilyenkor már a nyereg tövében, a hegység lábánál is sokszor meghallani a hegyvonulat túlsó oldaláról származó hangokat, úgy, mintha a közbeeső hegytömeg egyáltalán ott sem volna. Ismert példa erre, hogy Visegrádon ilyen ritka alkalmakkor meg lehet hallani az esztergomi székesegyház mélyhangú harangjainak zúgó hangját, amely a nagymarosi Fehérhegy nyergén keresztül érkezik el oda.

Dr. Aujeszky László,
a fizikai tudományok
kandidátusa

Síkonda fürdő mellett csónakázó tavat létesítettek

Ha a Pécs fölött emelkedő Misinatetőről szertenezünk, az ország egyik legváltozatosabb tája kerül elénk: *Baranya*. Alattunk a Mecsek völgyekkel szabdalta mészkőtáblája, s túl rajta mindenfelől más és más arcú vidék. Széles hegyhátak, terjedelmes fennsíkok és medencék, nagykiterjedésű lomberdőségek, szőlőborította dombsorok, gazdag erű bányatelepek, s a Dunáig meg a Drávaig nyúló síkságok gyűjteménye az országnak ez a legdelibb sarka.

Baranyát öt kistáj ötvözi egybe — a Mecsek, a Mecsek-alja, a Hegyhát, a Vilányi-hegység és az Ormán-ság —, méltán hasonlítja Baksay Sándor egy gazdag mintájú gobelinhez, melyet „*két hatalmas folyó ezüstje szeg be, s amely ragyogó színek, derű, áldás, hősi kalandok, nagy ütközetek, élet és halál tarka szálaival van átszőve*”. S ezt a sokszínű tájat derűs fénybe vonja déliesen enyhe, napfénydús, szinte Földközi-tenger melléki éghajlata. A nyár itt korábban kezdődik, mint bárhol az országban, s néha októberig is eltart; a tél rövid és enyhe, egy-két virágos növény decembarban és januárban is majd mindig

akad a Mecsekben, s február végén már mozdulnak a fák rügyei a dél langyos szelére. A mecseki virágfakadás hetekkel megelőzi a pillist, vagy a börszönyit, a felkélő egű március pedig zöldellő hegyoldalakkal fogad.

A délszakias baranyai tájnak szinte a közepén húzódik végig a *Mecsek* 46 kilométer hosszú és 10—12 kilométer széles vonulata. Északon menedékesen ereszkednek alá fokozatosan alacsonyodó nyúlványai a dimbes-dombos Hegyhátba, déli oldala azonban meredek lejtővel szakad le a Mecsek-alja síkságára.

Sokszázmillió éves története van a Mecseknek is, mint a legtöbb magyar hegységnek. Alapja ókori kristályos kőzet, melyre a későbbi földtörténeti korok tengerei lerakták vastag üledékeiket. Mai formája a Kárpátok felgyűrődésével párhuzamosan kezdett kialakulni, amikor lesüllyedt, az Ós-Mecsek viszont a felszínén maradt, majd meg is emelkedett. A Mecsek a mi korunkban erősen összetöredezett mészkőtábla, déli szélén ókori, az északin pedig újkori kőzetekkel. Hosszan elnyúló hátságok, nagykiterjedésű fennsíkok jellemzik, melyeket

nyergelk kapcsolnak össze, s völgyek választanak szét.

A hegység mészkőtakarója, főként a nyugati fennsíkokon karsztosodásnak indult, berogyant töbrök, meredek falú kúrtók jelzik ezt az érdekes folyamatot. A mészkőrétegeken átszivárgó csapadékvíz itt is, ott is barlangüregeket oldott ki, legszebb közülük az *abaligeti barlang*, a mecseki ősember egykori lakóhelye. A 467 méter hosszú, cseppkőképződményekkel díszített barlang a jégkorszak idején alakult ki. Patak futja végig, s termében, labirintusszerű folyosóiban az ősember tűz-

helyére, pattintott eszközeire, a barlangi medve állkapcsából készült szerszámjára bukkantak a régészek.

Abaligeten és a hozzácsatlakozó *Orfűn* most van kialakulóban Pécs város nagygéretű üdülőtelepe. A Mecsek két északra futó völgyében a *mesterséges tavak egész sorát* alakítják ki. Az abaligeti tó már fél-évtizedes múltra tekint vissza, vizét nyáridőben színes csónakok, gumituta-jok, fürdőzők lepik el, magas partján tarka hétvégi házacskák sorakoznak. Orfűn 1963-ban létesült a 16 hold területű első mester-

Az Observatorium tornya

TAVASZ A MISINATETŐN

séges tó, s mellette most épül a második, mintegy félszáz tervező, építő és vízügyi szakember buzgó közreműködésével; bányászok, termelőszövetkezeti tagok, hivatali dolgozók, gyári munkások, diákok igen széleskörű társadalmi munkájával. A Mecsek legnagyobb állóvize lesz ez a 175 holdas második orfűi tó, melynek 12 méter magas völgyzárógátja az idén készül el. Két kilométer hosszú, 500—600 méter széles vízfelületén az ország legszebb fekvésű vitorlázó versenypályája alakul majd ki.

Az orfűi tavak partján, festői környezetben épülnek meg az üdülőházak, turisztaszállók, táborozóhelyek, mólók, csónakkikötők és a pécsiék hétvégi házai. Teljes kiépülése után mintegy 30 000 ember pihenhet, üdülhet, szórakozhat a Mecsek öleiben kialakuló orfűi tóvidéken. A sorozatos tavak rendszerét a hegység legnagyobb, de még feltárássra váró — temérdek titkot rejtő — barlangjának a vize táplálja, amely percenkint 4000—5000 liternyi bőségben ömlik a Vízfő-forrásra.

A Mecsek mészkőfennsíkjaiira hulló, s a karsztos repedéseken keresztül a mélybe leszivárgó csapadékvíz a hegység lábánál sok más helyen is bővízi forrásként tör elő, s patakok egész sorát indítja a Dráva meg a Duna felé. A hosszabb völgyeken is cserme-

lyek, patakok futnak végig, s a helyenkint mésztufapadkák egymást követő apró, lépcsőfokokon aláereszkedő vizek, jellegzetes tájképi szépségei a Mecseknek. A legnagyobb karsztforrás a *Tettye* fennsíkján fakad, a legfestőibb mecseki vízfolyás pedig a *Melegmányi-völgy* apró selőlökkel alászálló patakja. Melegvizek is törnek fel itt-ott, a mánfai 31 fokos vasas, alkalikus forrás szülte az éjjeli bányászszanatóriumáról híres *Síkonda-fürdőt*.

A baranyai síkságból szigetyszerűen kiemelkedő mészkőhegység egymást keresztező völgyeivel, széles hátságaival, karsztos fennsíkjaival, zuhatagos patakocskáival, ritka flóraelemekben bővelkedő növényzetével igen változatos szépségű tájképeket tár elénk. Növényvilágának különleges érdekessége, hogy igen sok benne a földközi-tengeri elem. Erdei is délies jellegűek, gyakori a molyhos tölgy, a virágos kőris, a juhar, és a magyar hárs; vadvirágai között pedig mintegy 250 a mediterrán faj. Több olyan ritka növénye van, amely egy hajdani melegebb korszak ránkmaradt tanúja — abból az időből, amikor még tenger hullámmzott a Mecsek oldalában —, s ezek az úgynevezett „*ereklye-növények*” a hegység növénytakarójának legbecsebb darabjai.

Ilyen féltett és védett

Abalgéti táj

matadványnövény az élénk-sárga szirmú *kaukázusi zergevirág*, a vadorchideák családjába tartozó, halvány *majomkosbor*, a zöldes-sárga leplű *illatoshunyor*, az örökzöldlevelű *lónyelvű csodabogyó*. Szülőhazájuk a Délkeleti Alpok, az Adria melléke, Spanyolország vagy Észak-Afrika, s itt Pécs fölött vonul elterjedésük legészakibb határa.

A Mecsek legszebb délszaki növénye a félemler magasságra felnövő, nagy piros szirmú *vadpünkösdirózsa*, de tömegesen virágzik a Földközi-tenger partvidékén honos *sziklai üröm*, s a délfrancia eredetű *ezüstös útifű* is. Különösen a tavaszi Mecseknek van megejtő pompája, amikor az egész déli oldal egyetlen vadvirágtenger. A tölgyesekben a *kankalinok* tömege sárgállik, lila *vadjácint*, rózsaszínnel szeptett fehérszirmú *vadszászor-*

szép és keklő májvirág keveredik vele. Az árnyékos sűrűben az olaszországi honos sötétlila *kontyvirág* pompázik, s köves oldalakat a *daravirág* hinti tele fehér morzsáival.

A meleg déli lejtők legszebb díszei az ősi *szelídgesztenyések* és *fügebokrok*, a rózsaszínbe öltözött *mandulafácskák*, s a *magnólia* tulipánszerű nagy fehér virágai. A mandula kedves őslakosa a Mecseknek, már ötszáz évvel ezelőtt versebe foglalta Janus Pannonius: „*Ime virágzik a mandulafácscska merészen a télben...*”

A virágfakadás, a kikeletli sarjadás e délies hegység legszebb szenzációja a turistának. Aki márciusban vándorol végig a Mecseken, a kora tavasz hazánkban másutt észlelhetetlen gyönyörűségeiben részesül.

Antalfy Gyula

A Dömör-kapú turistaház teraszán

AUTÓS TURISZTIKA

AZ AUTÓKLUB MÁRCIUSI NAPTÁRÁBÓL

12. péntek

19 óraker: NDK-est. A Touring osztály és az NDK Kultúra közös rendezvénye. Előadás, filmvetítés és tájékoztató az Autóklub 1965. évi NDK-ba vezetendő autótúráiról.

26. péntek

19 óraker: *Bolgár est.* A Touring osztály rendezvénye. Előadás, filmvetítés és tájékoztató az Autóklub 1965. évi bulgáriai autótúráiról.

28. vasárnap

Rügyfakadás a Gerecsében. A Túrabizottság és Touring osztály társas autótúrája. Útvonal: Budapest — Zsámbék — Bicske — Tatabánya — Tata — Dunaalmás — Dorog. Indulás 7,30-óraker az utcai székháza elöl.

ÁPRILIS 17—19: AUTÓS TURISTÁK TALÁLKOZÓJA KŐSZEGEN

Szálás fenyvesek és lombdők borította hegyek völgyében fekszik a nyugati végek patinás kis városa, Kőszeg. Büszkén álló vártornyai dicső történelmi múltjának kőben meredt tanúságai. Ódon belvárosa erődszerű, lőréses házaival, gótikus ablakfülkéivel, freskódíszes, régi templomával ma is híven őrzi a középkor hangulatát.

Ezekkel a mondatokkal vezeti be a Vas megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala szép tájékoztatóját. Az autós idény elején, áprilisban, az ország minden részéből Kőszeg lesz az autós turisták úticélja. A szombathelyi Autóklub és a Vas megyei Idegenforgalmi Hivatal közös nagy rendezvénye lesz ez a tavaszi autós találkozó, amelynek gazdag programot dolgozott ki a rendezőség.

Április 17-én, szombaton van az érkezés napja Kőszegre. Este a Jurisich várban ismerkedési esttel kezdődnek a kőszegi autós napok. Másnap 18-án, vasárnap, sok érdekességet ígér az autós ügyességi verseny. A délutánt városnézéssel töltik el a résztvevők, majd kirándulnak a festői szépségű Kőszeg kör-

nyéki hegyvidékre. Az esti órákban műsoros autósbal lesz az ódon vár falai között, ahol sor kerül az aznapi ügyességi verseny díjkiosztójára is. Másnap, 19-én Húsvét hétfőn az autós találkozó résztvevői Szombathelyre látogatnak el, ahol a program, városnézés. A koradélutáni órákban nagyhírű műemlékünket tekintik meg Jákon. Ezzel a kirándulással fejeződnek be a kőszegi autósnapok.

A kőszegi autótúrát megelőzően az Autóklub helyi csoportjaiban már február hónapban Pécsen, Győrött, Tatabányán, s márciusban a többi vidéki klubban film- és diavetítéses előadásokat rendeznek és tartanak a megyei Idegenforgalmi Hivatal részéről. Budapesten a klub székházában április 9-én, pénteken 19 óraker rendeznek klubestet, amelyen ugyancsak dia- és filmvetítéssel egybekötött előadást tartanak a jelentős túraeseményről. Természetesen mindazokat is szívesen lát-

ják, akik egyébként nem szándékoznak résztvenni magán a túrán.

Kőszeg és Szombathely egyébként erőteljesen készül a tavaszi idegenforgalmi idényre. Szombathelyen a Rumi úton, a Budapestről bevezető főútvonal mentén éjjel-nappal nyitvatartó korszerű benzinkút nyílt. A városban az idén létesített csónakázó tó szomszédságában júniusban 500 személyes camping nyílik. A már meglévő szombathelyi turistaszállót 80 személyes új szárnyal bővíti. Kőszegen a Szabóhegyen, a közkedvelt turistavendéglő szomszédságában májusban 70 személyes új turistaszálló nyitja meg kapuit.

Szinyai Jenő

A Volkswagen márka-klub kirándulása a Dunakanyarban

Camping HÍREK

MI ÚJSÁG A DUNAKANYARBAN

A Dunakanyarban idén számottevő változások várhatók a camping-fejlesztés tekintetében.

A külföldiek előtt is rendkívül közkedvelt Pap-szigeti campinget 1000 fő befogadóképességre növelik. Végre megépül a várt bisztró. Az idényben 4 és 8 személyes lengyel-típusú faházak is a vendégek rendelkezésére állanak. Ez a camping saját sátrakkal is rendelkezik. Lakókocsik számára áramellátást biztosítottak s mint ismeretes a campingnek kocsimosója is van.

Leányfalu új 1000 személyes camping épül közvetlenül a Dunaparton a pöcsmegyeri révutáni autóbusz megállónál.

Vácott a Paradicsomszigeti Pokol-csárda közelében 1500 személyes campinget létesít e területet gazdája, a Pest megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala. Ezt a campinget kétirányban lehet megközelíteni: vagy a Duna balpartján Vácig, és ott a réven át, vagy a tulsó oldalon a tahi-i hídon keresztül.

Szöliget is új campinget kap, befogadóképessége 1000 fő. Ez a Dunapart és az országot között van, közvetlenül a strand mellett, a fővárostól 27 km-re.

Nagymaros — Solyomszigeten 450 személyes camping épül közvetlenül Visegráddal szemben. Megközelítése Nagymaros felől, vagy a visegrádi oldalról a révvel.

Nem tudjuk, mi újság a szentendrei benzinkúttal szemben tervezett szervizzel. Igen jó, hogy ezt tervezték, de semmi mozgást nem tapasztalunk, holott a Dunakanyar ez évben még jelentősebb autós idegenforgalma feltétlenül igényelné ezen a területen egy szerviz működését. SZ. J.

Egykori rablóvagok földjén a Magasbakonyban

BAKONYÚJVÁR

A Gerence völgyében, Bakonyújvárra felé

A bakonyi táj leírhatatlanul szép, de a szépségek közül is kiemelkedik Bakonybél és környéke.

A Magasbakony közepén elhelyezkedő falut Zirc felől közelítjük meg, a Somhegyről már meg lehet pillantani; mélyen alattunk nyújtózkodik a Bakony egyik gyöngyszeme. Körös-körül hegyek ölelik magukhoz; délen a Halomány, nyugaton a Gát-hegy és a Hideghegy, északon a Tönkölős, keleten a Somhegy.

Bakonybél nagyon régi település. I. István király itt építtet kolostort. A kolostor ma szeretetotthon.

A Pápa felé tartó országúton indulunk, kísérelünk az örökké csacsogó Gerence patak. A völgy egyre szűkül. Erdős hegyoldalok hajolnak az országútra; balról a Táborhegy, jobbról a Tönkölős. Az útör, Szabó Józsi bácsi elmondja, hogy gyakori itt az őz és a szarvas de vaddisznó is akad. Feleleveníti előttünk 10 évvel ezelőtti kalandját: egy borús hétköznapi reggelen kocsival haladt erre, közben egy megsebzett vadkant pillantott meg. Irtókapát vett a kezébe és lelépett a kocsiról. A vadkan végzetlenül támadt. Megkezdődött a gázási küzdelem; végül a harmadik csapás után a vadállat élettelenül nyúlt el.

A 20. km-kőnél néhány lépést megyünk az országúton, majd jobbra letérünk a kék romjelzéssel jelölt Vár völgybe. Hatalmas szál erdők között haladunk, jobbról állandóan vonz a Várhegy. Az egykori várbeliek is ezt az utat használták. Valóságos boltzatot vonnak nyáron fejünk felett a sűrű fák, enyhe félhomály leng körül bennünket. A kék jelzések sűrűsödnek, majd egy nyíl jelzi a jobbra fordulást. Rövid, de meredek emelkedés után a hegy nyergén megpillantjuk a vár romjait. A hatalmas szál fáktól, amelyek szinte behálózzák az egész vár területét, nincs kilátás a különben vadregényes vidékre. Milyen kár! A fák kitisztításával, vagy egy fakilató építésével

elragadóan szép tájkép bontakozhatna itt ki. Nem állnak a falak sem, az enyészet tökéletesen elvégezte pusztító munkáját. A vár belterületén a kincskeresők gödreit látjuk. A Podmaniczkyak rabolt kincseit keresték hiszékeny emberek. Hiába volt a sok csákányozás, a sok fáradozás, kincset nem találtak.

Ha már el is pusztult e híres rablólovagvárunk, egy emléktáblát feltétlenül megérdemelne. A bakonybéli iskolások, KISZ-esek a vár megtisztításában szép munkát végezhetnének.

A várat a Tönkölős egyik nyúlványán 432 méter magasságban 1529—1533 között építették a Podmaniczkyak. Két részre tagozódott: a külső várkastélyra és a belső várra.

Az alaprajz papucsoshoz hasonlítható. A nagyhatalmú és kincses Podmaniczkyak (János és Ráfáel) a mohácsi vész követő években tüntek fel János király oldalán. Hűségükért Bakonybél és környékét kapták meg. Itt a Gerence patak völgyében nehezen megközelíthető hegycsúcson építették fel a várat, amely hamarosan hírhedt rablófészekké vált. A rablólovag testvérpár kincseisége nem ismert határt; raboltak, gyilkoltak, fosztogattak. A zirci kolostort is ők dúlták fel. Portyázásuk még a Vág völgyére is kiterjedt. 1533-ban Bakonyújvárról támogatják Palota ostromát, melyet szintén megkaptak János királytól.

János király halála után a testvérek Ferdinánd király szolgálatába álltak. A nőtelen János 1545-ben meghal, Ráfáel tovább folytatja garázdálkodását. Palotai vára igazgatására a kor félelmetes bajvivóját, Thury Györgyöt hívta meg. Egyéniségére jellemző, hogy még saját édesanyját is kiüzte házából.

Közben Ferdinánd rendelkezésére, melyet a főurak is támogattak, Bakonyújvárt a királyi csapatok 1546—47-ben megostromolták és lerombolták.

Laszip Attila

TÖMEGSPORT LESZ A SÍTURÁZÁS...

KEVÉS A SÍLÉC, KEVÉS A SÍPÁLYA

A hideghegyi turistaházban találkoztak az ország különböző részéből összejött síturázók, a hó szerelmesei, akik kétnapos tanácskozás keretében megrendezték a Radnóti Miklós sí-túra-verseny második fordulóját is. Szűknek bizonyult a turistaház, többen jöttek, mint amennyire számítottak, s ez biztató a jövőt illetően.

A kétnapos tanácskozást *Angelus Miklós*, az MTSZ túrabizottságának elnöke nyitotta meg, majd *Tolnai József*, az MTSZ sítúra szakbizottsága tevékenységét ismertetve a megoldásra váró feladatokat is körvonalazta. Az a cél — mondotta — hogy minél nagyobb tömeg számára tegyük lehetővé a sízést. A természetjárásnak a télnyújtotta szépségét kevesen élvezhetik, mert kevés a sportfelszerelés. Ezen a síkölcönző állomások enyhítenek a jövőben. Szóvátette azt is, hogy a síturázókat senki sem gondozza és ily módon veszélyessé válik a sízés.

A BTSZ sítúra szakbizottsága nevében *Szebényi Géza* adott tájékoztatást, a Normafa Sí- és Természetjáró Állomás átvételéről, ahol komoly síélet kibontakozása várható.

A Radnóti Miklós sítúra népszerűségnek örvend. Javasolta, hogy 1966-ban tájegységként rendezzék meg a túra-versenyt a megyei szövetségek.

A tömegesítés érdekében megindítják a szaktúra-vezető képzést. Ugyanezt a célt szolgálta a február 6—7-i mátrai sítúra is. Tervbevétték, hogy az erdei szolgálatot kibővítik a sízőkkel és esetleg mentőszolgálattal.

Dr. Kugler László a hójelentés hiányosságait kifogásolta, mert az is akadályozza a mozgalmat, *Susovszky Ferenc* oktató a síturázók elhanyagoltságát tette szóvá. Kifogásolta azt is, hogy a Normafánál, ahol gyermekeket oktatnak, kizárólag forrált bor kapható, de tea nem. A síállomás gondnokának munkáját is bírálta.

A Turistaházakat Kezelő Vállalat képviselőjében megjelent *Szöke Pál* javasolta, hogy a Királyréttől északra fekvő terület nemzeti parkká nyilvánítása után, a hideghegyi síturázókat tovább kell fejleszteni. Kérte a szakosztályok képviselőit, hogy tagjaik vállalják egy-egy turistaház patronálását a most meginduló mozgalom keretében.

A—O.

FÉNYKÉPEZÉSEN!

KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG
ÉLMÉNYEIT.
VÁSÁROLJON

FÉNYKÉPEZŐ-
GÉPET!

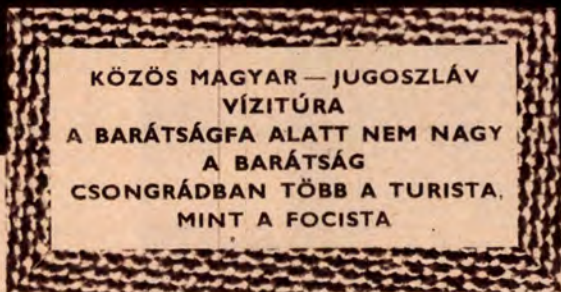
MINDEN 1000
FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP
OTP HITELLEVEL
KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT
BOLTOKBAN

CSONGRÁD — SZEGED —

TITEL

KÖZÖS MAGYAR — JUGOSZLÁV
VÍZITÚRA
A BARÁTSÁGFA ALATT NEM NAGY
A BARÁTSÁG
CSONGRÁDBAN TÖBB A TURISTA,
MINT A FOCISTA

Tóth Imre doktort, a Csongrád megyei Természetbarát Szakszövetség elnökét olyankor kerestem fel munkahelyén, a Földrajzi Intézetben, amikor igazság szerint minden munkát végző embernek már pihennie kellene. Szeged hírs város; de persze ez nem jelenti azt, hogy utcái, terei ranghoz illően legyenek kivilágítva. Így aztán az egyetem környékén vaksötét uralkodik. Mikor felértem a tanársegéd szobájába, akkor tudtam meg, hogy az az árva ablak, amelyik lentről olyan hívogatóan világlított, éppen az övé.

Az ember — még ha újságíró is — ritkán találkozik olyanokkal, akikbe őt férfi lelkesedése, dinamizmusa plántálódott. Amíg ott voltam nála, végig azon csodálkoztam, hogy nem gyulladt meg a levegő körülötte. Sportot, természetjárást szerető látogatója csak örülhetett: ennyi sugárzó erővel kétséget kizáróan megvalósítja azokat a nagyszerű terveket, amelyeket felsorolt...

Csongrád megyében a szervezett természetjárók száma már meghaladta a 3500-at. Nagy szó ez, többben vannak, mint a leigazolt labdarúgók! A tagok

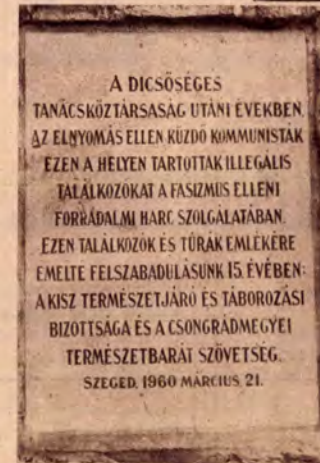
55 természetjáró szakosztályban, alapszervezetben működnek, s a létszám fele 18 éven aluli fiatal!

— A közvélemény előtt helytelenül, inkább „turistaság” néven ismert természetbarát mozgalom népszerűsítése az egyik legfontosabb feladatomban. Mozgalmunk felöleli a túrázás, a sportszerű táborozás különféle változatai mellett a hegymászást, valamint a különösen Csongrád megyében népszerű tájékozódási versenyt is — mondotta.

A tél persze lényegesen kevesebb lehetőséget kínál az aktív természetjárásra, mint akármelyik más évszak, de persze, ilyenkor sem pihennek.

— Nemrég rendeztünk egy igen jól sikerült Makó — Vetyehát — Szeged kérekpáros túrát. Karikázás közben volt alkalmam elmondani sportéletünk egyik országosan ismert munkatársának panaszomat, amit csak azért említek meg újra, mert akkori sérelmünk után még ma sem került pont.

— A természetjárók a

A DICSŐSÉGES
TANÁCSKOZTÁRSÁG UTÁNI ÉVEKBEN
AZ ELYNYOMÁS ELLEN KÜZDŐ KOMMUNISTÁK
EZEN A HELYEN TARTOTTAK ILLEGÁLIS
TALÁLKOZÓKAT A FASIZMUS ELLENI
FORRADALMI HARC SZOLGÁLATÁBAN.
EZEN TALÁLKOZÓK ÉS TÚRÁK EMLÉKÉRE
EMELTE FELSZABADULÁSUNK 15. ÉVÉBEN
A KISZ TERMÉSZETJÁRÓ ÉS TÁBOROZÁSI
BIZOTTSÁGA ÉS A CSONGRÁDMEGYEI
TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSEG.
SZEGED, 1960 MÁRCIUS 21.

sporton kívül a munkasportmozgalom hagyományait is hivatva vannak megőrizni, ez is fontos feladatuk közé tartozik. Ennek a gondolatnak a szellemében állítottunk 1960-ban emléket a Csongrád megyei illegálisan volt kommunistáknak. Az emlékmű ma is ott áll a Vetyeháton, a több évszázados Barátság fa lombkoronája alatt. Úgy terveztük, hogy állandó megyei táborhelyet létesítsünk a fa körül. A területet annak rendje és módja szerint kiigényeltük a tanácstól és meg is kaptuk. Igenám, de a területre szemet vetett az egyik közeli termelőszövetkezet, s azt bevetette kukoricával.

A két fél most kölcsönösen birtokháborítással vádolja egymást. Levelek, bírósági akták, újságcikkek, úgyiratok gyűlnek, s már a Földművelésügyi Minisztérium is kinyilvánította véleményét.

— Az ügy gyűrűzik tovább. A járási bíróság a természetjárókat pártfogolta, a megyei bíróság a tsz-t.

Pedig a 3500 Csongrád megyei természetbarát ta-

Történelmi események zajlottak le a hatalmas fa árnyékában

Az emlékműn elhelyezett szöveg

vaszi és nyári programjában már ott szerepel a vetyeháti táborozás is.

— Természetesen ezzel nem merülnek ki a terveink — halljuk dr. Tóth Imre tanársegédétől. Motoáros és autós túrát tervezünk a Körös-torkolathoz, Kunfehértóra, Gyopárosfürdőre, Gyulára. Mozgótáboros vizitúrát rendezünk a Csongrád — Szeged — Titel útvonalon, a jugoszláv természetjárókkal közösen. A IX. Világifjúsági Találkozó tiszteletére kerékpáros túrát indítottunk a Börzsönybe és folytatjuk az általunk kezdeményezett „Dorogtól Nógrádig” elnevezésű, három hegyvidéken át vezető jelvénytulajdonos mozgalmat, amelyben 1964-ben igen szép számmal vettek részt tagjaink...

És dr. Tóth Imre csak sorolja az izgalmasabbnál izgalmasabbnak ígérkező programokat. Ilyen lendületes, az ügy érdekében fáradhatatlan elnök vezetése alatt nem csoda, ha sikereket érnek el a Csongrád megyei természetbarátok!

(—dek)

TEGYE EMLÉKEZETESSÉ TÚRÁIT

Béreljen filmfelvevő és vetítógépet, fényképezőgépet, tranzisztoros rádiót, börszöveget, hátizsákot, 2—4 szem. és 10 személyes lakósátrat stb. a

BELKERESKEDELMI KÖLCSÖNZŐTŐL

Cím: a telefonkönyv 35. oldalán.

Praktikus tudnivalók utazóknak

Split, tengerpart

I. JUGOSZLÁV TENGERPART

A turisztika átlépte az ország határait. Segíteni akarunk az utazni vágyóknak azzal is, hogy közöljük az egyes idegen országra vonatkozó praktikus tudnivalókat. Ezuttal Jugoszláviával foglalkozunk.

Pénznem. Valutaellátmány

A jugoszláv valutát a kiutazó az illetékes IBUSz fióknál igényelheti. Egy-egy kiutazó maximum 2500 forintnak megfelelő ellátmányt kaphat, amely körülbelül 50 ezer dinárnak felel meg.

Szálloda

I. osztályú szoba 2 személyre (A. kateg.) fürdőszoba nélkül	Július 10— aug. 31-ig	3000—5000 dinar
II. osztályú u. a.		2300—3400
III. osztályú u. a.		1300—2400

Fürdőszobás szoba kb. 30 százalékkal drágább. Főszezon előtt és után a szobaárak kb. 15—20%-kal olcsóbbak. A panziókban a szobaárak kategóriánként lépcsőzetesen olcsóbbak. Vagyis például első kategóriájú panzióban a szobadíj megfelel a B. kategóriájú szállodaárnak.

Bár a szállodák főszezonban a jugoszláv tengerparton elvileg tel-

tek, a tapasztalatok szerint az elhelyezkedés nem ütközik komoly akadályba. Különösen a kevésbé frekvenciált fürdőhelyeken minden további nélkül lehet szobát kapni. A nagyvárosokban (Split, Dubrovnik) nehezebb a helyzet. Itt a fizetővendégszolgálatot kell igénybe venni, ha a szállodák foglaltak. A fizetővendégszolgálat egyébként végig az adriai tengerparton rendelkezésre áll. A nap minden szakában lehet helyet kapni privát szobákban. Működik a vasút-, hajó- vagy autóbusszállomáson, vagy annak közelében levő turisztikai kirendeltség tisztviselője a pénz lefizetése ellenében kiállítja a „beutalót”, megmondja a címet és az odavezető utat. (Privát szoba személyenként: 500—1000 dinár.) Jó szoba már 6—700 dinárért kapható.

A szállodák kivétel nélkül kulturáltak, tiszták, európai színvonalúak. A privát szobák a tapasztala-

tok szerint többségükben ugyancsak megfelelőek.

Camping

A jugoszláv tengerparton, csakúgy, mint a turisztikailag számbajöhető egyéb országrészekben sűrű camping-hálózatot találunk. A campinget gépkocsisok, vagy más turisták is igénybevehetik. A táborok színvonala különböző. A meleg zuhanyozóval ellátott, autóservizzel felszerelt táborhelyektől egészen az egyszerű, csupán főző és tisztálkodó hellyel rendelkezőkig széles skálát találni. Igénybevételi díjuk ennek megfelelően különböző. Személyenként 50—250 dinárig terjed, ugyanennyi a gépkocsi parkolási díja is. Egyes campingekben nem a személyek, hanem az elfoglalt terület szerint számítják a díjat. (Kb. négyzetméterenként 20 dinár.) A legtöbb campingben nincs sátorkölcsonzés, ellenben majdnem mindegyikben, vagy annak közelében található ételmeiszervező és vendéglő. Némelyik táborhelyen víkendházak, úgynevezett bungalovok is rendelkezésre állnak szálláshely gyanánt.

Közlekedés

A jugoszláv tengerpart megközelítésének legegyszerűbb módja: Budapest, Déli pályaudvarról naponta Rijekába induló vonattal. Sokan kívánják azonban látni a fővárost, Belgrádot is, ezért kerülőúton, átszállásokkal közelítik meg a tengerpartot. Ebben az esetben két útvonal áll rendelkezésre: Budapest — Belgrád — Split, vagy Budapest — Belgrád — Rijeka. Egy harmadik útvonal: Budapest, Déli pályaudvar — Zágráb. Átszállással: Zágráb — Split. Felhívjuk a figyelmet, hogy a fontosabb nemzetközi vonalakon a jugoszláv vonatok helyi jeggyel közlekednek (100 dinár), ennek hiányában állva kell megtenni az utat. Hálókocsi, vagy couchette (fekvőhely) a fontosabb vonalakon létezik, de általában csak előreváltva lehet jegyhez hozzájutni. Ezért a legcélszerűbb út az első (Budapest, déli — Rijeka), mert ebben az esetben sem helyi jegy, sem couchette nem szükséges.

Helyi közlekedés

A jugoszláv tengerparton, a zord sziklák között nem vezet vasútvonal. Hiányát a hajó és az autóbussz pótolja. (Ezidőszerint a jugoszláv hajókra és autóbusszokra csak a helyszínen lehet jegyet váltani valutáért, az IBUSz jegyet nem szolgáltat ki.) Rijekából végig a dalmát tengerparton le egészen Hercegovináig távolsági- és helyi hajójáratok közlekednek. A hajókra fel lehet férni, de igen zsúfoltak. Az egyik leghosszabb hajóút (Rijeka — Dubrovnik) 24 órát vesz igénybe. Splitig ennek kb. a fele az út. Hozzávetőleges útiköltség hajón:

Rijeka — Zadar 1700,—, Rijeka — Split 2850,—, Rijeka — Dubrovnik 3800,— dinár.

Zadar. A boriki motel strandja

Első osztályon az árakhoz mintegy 50% felár járul. A hosszú hajóút miatt fekvőszék bérelhető (200–300 dinár).

Az autóbusz menetdíja azonos távolságon ennél körülbelül 30 százalékkal több. Valamennyi autóbusz modern, kényelmes, de nagyon sok az utas, ezért a legtöbb autóbuzson számozott jegy van, amelyet viszont néhány nappal előbb ajánlatos megváltani.

Repülőgéppel a következő városok közelíthetők meg Budapestről: Belgrádon keresztül Split és Dubrovnik (nyári idényben).

Gépkocsival a legrövidebb útvonal: Budapest — Zágráb és innen Rijekán keresztül a dalmát, vagy Ljubljánán keresztül az isztriai tengerpart. A dalmát tengerparton 1964-ben elsőosztályú stradaszerű betonúton (Jadransko magistrale) lehetett közlekedni egészen Makarskáig. (Splittől kb. 60 km.) Dubrovnikot innen kezdve csak rossz minőségű úton lehet elérni. (Az idén az utat tovább építik, esetleg egészen Dubrovnikig.) Úthasználatért nem kell fizetni. Az út mentén benzintöltő és, a nagyobb helységekben szervizállomások találhatók. (Benzinárak: 74 oktános 72 dinár/liter. 84 okt. Super 80/lit. Olaj hazai 305—455 Dín. Külföldi: 900—1350 dinár.

Étkezés

A jugoszláv tengerpart minden valamirevaló fürdőhelyén önkiszolgáló éttermek és ételmisszerűzetek találhatók. Külön figyelmet érdemel, hogy hűtött italok végig az út

mentén a legkisebb helyen is kaphatók. Az ételek többnyire a közép-európai szájíz szerint (bécsi szelet, rosztblif, kotlett, natur szelet, sült csirke), de nem átható illatú olajjal készülnek. Ezenkívül szerb-horvát specialitások is kaphatók (Scsevapcsici, raznyici — vagdalt húsból gyúrt sültkolbászkák erősen fűszerezve). Árak az egyszerűbb éttermekben és önkiszolgáló helyeken:

bécsi szelet, natur szelet stb.	4—600 dinár
scsevapcsici, más egyszerűbb egytál étel	3—400 dinár
leves, saláta	100—150 dinár
dalmát vörösbort (crno vino)	150—200 dinár/liter.
feketekávé (espresso, vagy török)	40—50 dinár
Kenyér (üzletben)	80—124 D., Vaj 1300 D., Gyümölcs: 80—250 D./kilogrammonként.

Itt említjük meg, hogy az úticsekkkel fizető külföldiek (IBUSZ úticsekk is idetartozik) a legtöbb üzletben iparcikket és emléktárgyakat 20% kedvezménnyel vásárolhatnak.

Borralaló

Jugoszláviában átlagban 10 százalék körüli borralalót adnak a külföldiek, szállodákban, éttermekben. Ez sem kötelező és tapasztalataink szerint a személyzet nem vadászik rá. (Önkiszolgáló helyeken pedig nem is ismerik.)

Nyelvtudás

Szállodákban általában beszélnek a

nyugati nyelveket. Éttermekben már kevésbé. Hajón, autóbuzson, általában minden idegenforgalmi helyen használható a német. Sokat megértenek az oroszról is. Rijekában egyes helyeken magyarul is beszélnek keveset.

Műemlékek

Dalmáciában sok értékes ókori és középkori műemlék van. A szabadtéri műemlékek (pld. Diocletianus palota Splitben) látogatása ingyenes. Általában a zárt helyen őrzött műemlékeket is lényegesen jutányosabb áron lehet megtekinteni, mint például Olaszországban. (Például a gyönyörű Mestrovic-galériába a belépődíj Splitben 60 dinár.)

Turista irodák

Jugoszláviában több utazási és turistairoda működik. Szükség esetén ezeknél lehet szobát, szálláshelyet is foglalni, vagy felvilágosítást, prospektust kérni. Néhány nagyobb utazási iroda címe:

Putnik, Beograd. Dragoslava Jovanovic 1. (az egész országról)

Generálturist, Zagreb Illica 1/a. (főleg Dalmáciáról)

Kompas Ljubljana Miklosiceva 17. (főleg Isztria és Bled)

Kvarner Express, Opatija Marsala Tita ulica. (Főleg Opatija és környéke)

Turista irodák a kisebb fürdőhelyeken is működnek.

Éghajlat. Átlagos hőmérséklet a jugoszláv tengerparton (+ Celsius fok) minimum — maximum

	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Május	Június	Július	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.
Opatija	2,5—8,1	2,9—8,8	4,9—11,8	9,4—16	12—20	17,1—24,9	19,2—28	19—27	16,5—24	11,6—17,8	7—13	5,4—10,7
Split	5,2—10,1	5,2—10,7	7,4—11,6	11—18	15—22	19,6—27,5	22—30	21,7—30	19—26	13,8—19,5	9,4—14,4	7,8—12,4
Dubrov	5,9—11,5	5,7—12	7,7—13,8	10,6—17,3	14,4—21	18,8—25,7	21,4—28,6	21,1—28,2	18,9—25,5	14,3—20,6	10—16,1	8,3—14

Postaköltségek: Képeslevelezőlap ára: 50—100—150 Dinar. Bélyeg 5 szóig 20 Din. Levélre belvög: 50 Dinar

A MAGYAR NEMZETI BANK KÖZLEMÉNYE

a külföldre utazó turisták idei valutaellátásáról

A szocialista országokba önálló úti okmányokkal utazó személyeknek a *Nemzeti Bank* 1965. február 1-től kezdve a szocialista országok fizetőeszközeiben valamennyi szocialista országba együttvéve, évente legfeljebb 6000 forint keretben — ezen belül jugoszláv dinárban 2500 forint erejéig — biztosít az OTP és az IBUSZ útján valutakiutalást.

A nem szocialista európai országokba irányuló turistautazásoknál az 1964. évben bevezetett valutakiutalási rendszer érvényben marad. A turistaútleivel kiváltáshoz szükséges igérvény, és a valutakiutalási engedély esetül is az OTP és az IBUSZ kijelölt fiókjai útján kérhető.

Az igérvény megszerzése után, az engedélyezéstől számított 30 napon belül lehet az útlevel kiadását kérelmezni, illetve ugyancsak az igérvény keltétől számított hat hónapon belül lehet a kiutalt valutát igénybe venni. A valutakiutalással egyidejűleg kiadott valutakivitel engedély 30 napig érvényes. Figyelemmel a

fenti határidőkre, a kérelmeket olyan időpontban kívánatos benyújtani, hogy az engedélyek a valuta igénybevételeig, illetve a kiutazásig ne járjanak le, mert azok meghosszabbítására nincs lehetőség.

Mind a szocialista, mind a nem szocialista országokba utazó turisták, a külföldi tartózkodás időtartama szerint, de egy alkalommal legfeljebb 14 napra kaphatnak valutaellátmányt. Valutát csak az utazás tervezett időtartamára kap az utas, és azt csak a külföldön eltöltött napok számának arányában szabad felhasználni. A fel nem használt valutát vissza kell szolgáltatni.

A turistaforgalom nagymérvű fellendülése és az egy személy részére biztosított évenkénti többszöri utazási és valutavásárlási lehetőség szükségessé teszi a valutakiutalások nyilvántartását. Ezért 1965. február 1-től a valutakiutaló szervek mind a szocialista, mind a nem szocialista országokba utazókat, az első valutakiutalás alkalmával valutakiutalási nyilvántartólappal látják el.

BARLANGKUTATÁS

A PÁLVÖLGYI-BARLANG világitásának korszerűsítése után mar-
lyamatban van a kezelőépület átalakítása is. A barlangot a tervek szer-
rint március 21-én vagy 28-án ünnepélyesen nyitják meg a természet-
barátok és az idegenforgalom számára. A barlang megnyitásával egy-
idejűleg a Budapesti Természetbarát Szövetség Barlang Bizottsága ki-
állításán mutatja be a 60 éves budapesti barlangkutatás múltját és ered-
ményeit. A barlang és a kiállítás megnyitásának végleges időpontját a
rádió és a napisajtó közölni fogja.

BARLANGKUTATÓ CSOPORT ALAKULT EGERBEN a Bükki Vörös
Meteor Természetbarát Szakosztály keretében, melybe belépett az egr-i
Dobó István Gimnázium barlangkutató szakköre is, amely eddig a ter-
mészetbarát mozgalmon kívül működött és a Tarkói-kőfülke őslénytani
kutatásában ért el szép eredményeket. Az újonnan szervezett kutató-
csoport létszáma meghaladja az 50 főt és Estók Bertalan tanár vezeté-
ssel a Vöröskői-völgy barlangrendszerének kutatását vették tervbe.
A csoport alakuló gyűlésén résztvett dr. Dénes György, az MTSz. Bar-
lang Bizottságának vezetője is, aki színes diapozitívok vetítésével kísért
előadásában mutatta be a barlangkutatók munkáját és eredményeit.

A BUDAPESTI TOLDY FERENC GIMNÁZIUM BARLANGKU-
TATÓ CSOPORTJÁNAK első évi működéséről és eredményeiről Mikus
Gyula tanár, a csoport vezetője gyűlésen számolt be a teljes létszámban
megjelent tagságnak és vendégeknek. Az első év tervszerű felkészülése
után a több mint 30 főből álló jól szervezett csoport 1965 nyarán már
önálló táborot készült létesíteni a Keszthely közelében lévő Cserszeg-
tomaji-kútbarlang kutatására. A csoport gyűlésén felszólalt a Magyar
Természetbarát Szövetség Barlang Bizottságának vezetője is.

D. Gy.

Bérces Jenő, a BTSZ elnöke be-
széket mond

EGYÉVES a BTSZ klubja

Egy évvel ezelőtt nyílt meg a
Budapesti Természetbarátok Köz-
ponti Klubja. Ezalatt a budapesti
kisebb klubok száma több mint
negyvenre, a klubtagok száma
1400-ra szaporodott. Nyolcvanhét si-
keres klubestét tartottak. Tovább-
képzés, baráti találkozók, tájfilmek
vetítése, játékok tették színessé és
mozgalmassá a klub életét. Minden
jel arra mutat, hogy érdemes volt
megnyitni és működtetni...

Bérces Jenőnek, a Budapesti Ter-
mészetbarát Szövetség elnökének
ünnepi beszédéből idéztük ezeket a
sorokat, amelyeket a háziünnepség
keretében megtartott egyéves évfor-
dulón, az egykori Hagulat Bárban, a
Nyugati pályaudvar épületében levő
klubhelyiségben mondott.

Az ünnepség keretében jutalmaz-
ták meg a BTSZ vezetőit és aktívait.
Harmincegy társadalmi munkást pe-
dig kitüntettek. A BTSZ ajándékait
Kovács János, a BTS budapesti ta-
nácsának elnökhelyettese nyújtotta
át, elsőként Bérces elnöknek. A 19
megjutalmazott budapesti aktív
ajándékait pedig Bérces Jenő elnök
adta át, elismerő szavak kíséretében.

Az évforduló megünneplése január
21-én volt, s a következő klubestén,
január 25-én már megkezdődött a
klub legnagyobb idei rendezvénye, a
vezetők akadémiaja. A megnyitó
előadást „Merre tart a természetjár-
rás?” címmel Székely Miklós, az
MTSZ főtítkára tartotta. Hatalmas
fejlődés előtt állunk — fejtegette —
mint a sportmozgalom szerves része.
Előadásában a fejlődés feltételeit vá-
zolta. Mindkét klubünnepség után
szép filmeket vetítettek. Az évfor-
dulón a híres első Mount Everest
expedíció dokumentumfilmjét. A
vezetők akadémiaja megnyitását pe-
dig a „Tájékozódás a természetben”
és a „Hegyek és emberek” című
kisfilmeket. Az utóbbi kisfilmek első
helyezettek voltak a klub közvéle-
ménykutatásán.

A klub második éve egyébként
nagy taglétszámnövekedéssel kezdő-
dött. A januári és februári klubesté-
ken a tagok már nem fértek be a
terembe. A Budapesti Természet-
barát Szövetségnek sürgősen új
helyiség után kell néznie, hogy ki-
elégítse a növekvő igényeket.

Erdekes feltétellel
alakult meg a XIV.
kerületi Fővárosi Ja-
vító-szerelő Vállalat
sportköre: minden
tagja vállalta, hogy
túrázik is. Pedig van
már úszó és labda-
rúgó szakosztály. Mi
lesz a vasárnapi focival,
kérdézzük Kontra
József sportkörü el-
nököt? A válasz: a
meccs majd csütörtök-
ön lesz, vasárnap
pedig a túra.

A nemzetközi fóru-
muk régen vitatott
meghatározása! A
kérdés: Ki számít
turistának? A válasz:
„Aki állandó lakhe-
lyétől eltérő helyen
tartózkodik, vagy 24
óránál nem kevesebb
időre onnan eltávo-
zik és tartózkodásá-
nak költségeit nem a
meglátogatott helyen
keresi meg.” No lám!
És egyesek még kor-
holták Bathó Nor-
bertet, a budapesti
I. kerületi szövetség
titkárát, mert nem
volt hajlandó elfo-
gadni olyan túra-

NO LÁM!

jelentéseket, amelyek
az illető vállalat há-
rom Balaton-menti
munkahelyére szól-
tak.

Még a múlt század
végén a MÁV mér-
nökei az Alföldön
megcsodáltak egy fa-
lusi pásztor fafara-
gását: gyönyörű moz-
donyt faragott a su-
bás, furulyás pásztor-
ember. Elvitték
Pestre, kitanították
és ő lett a MÁVAG
egyik legtehetsé-
gebb mozdonytervező
főmérnöke. Ennek a
pásztorból lett fő-
mérnöknek a fia, Le-
dács Kiss Aladár —
szintén a Ganz-
MÁVAG-ból — két
szenvedélyt örökölt
apjától: a természet-
járást és a festege-
tést. Harminc gyö-

nyörű turista-akva-
relljét mutatta be
nagy sikerrel a Buda-
pesti Természetbarát
Klubban. Legköze-
lebbi képeit is öröm-
mel várjuk.

A „Radnóti Miklós”
sitúraversenyen —
amelyről lapunk más
helyén megemléke-
zünk — a vegyes csa-
patok közül az Al-
lami Pénzverde
együttese lett az első,
a MÁVAG ötös és
kettes csapata mö-
gött. Férficsapatok-
ban viszont a
MÁVAG egyes számú
különítménye győzött
az Újpesti TTE egyes
és hármas alakulata
előtt. A második for-
duló 17-én a Nagy-
hideghegyen volt,
gyönyörű porhóban,
az országos túrasielő
találkozóval együtt
Itt a Ganz-MÁVAG
ötös csapata a Pénz-
verde elé tört, vi-
szont a férfi csa-
patoknál az újpestiek
előzték meg a
MÁVAG-osokat.

NYILT LEVÉL

egy nagybajuszos pedagógushoz

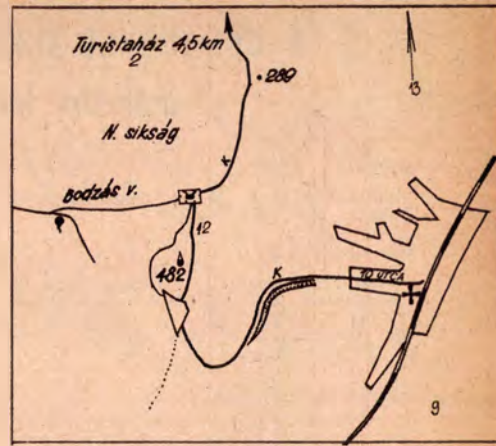
Kedves Sporttárs! Engedje meg, hogy így szólítsam, bár szerintem Ön még nincs tudatában, mit jelent ez a megszólítás a mi mozgalmunkban. De előre megtiszteltem ezzel a megszólítással, mert feltételezem, hogy levelem nem fogja megsérteni és változtatni a magatartásán. Tudom, de nem írom meg, hogy melyik iskola pedagógusa, és azt is, hogy túravezetői minőségben vett részt a mi budapesti ifjúságunk nagy megmozdulásán, a diákok túrapontversenyén Csikóvárán. Ott ültem a szomszéd asztalnál, és figyelmeztettem Önt, hogy ne dobálja a földre a szemetet, mert ez turistaház, melynek tisztaságáért elsősorban mi vagyunk felelősek, akik használjuk. Ön vállalt vont és továbbra is a földre söpörte a tojáshéjat, zsíros papírokat, konzervdobozokat.

Engedje meg, hogy megjegyezzem: Ön pedagógusnak sem jól vizsgázott ezzel a viselkedéssel. Hogyan várja, hogy a diákok, akiket vezet, rendes, közösségükbe jól beilleszkedő emberekre váljanak, ha ilyen példát ad nekik?

Mi sok fiatal akarunk behozni a természetjáró mozgalomba. De nem akaróhogy. Azt akarjuk, hogy itt hamarabb váljanak teljes értékű emberekre. S ha ebben Ön nem tud jó példát mutatni, akkor lemondunk az Ön közreműködéséről.

Ismétlem, nem sérteni akartam, csak tudomására hozni, hogy a mi nagy családunk egyetlen közösség, amelynek minden tagja vigyáz a természetbe, s a természetben járó emberekre.

Kurucz Mária

Fejtsük meg

Kedvelt természetbarát trófea egy szakaszát járjuk be ebben a rejtvényben. Az útvonalon nem írunk ki minden elnevezést, ezeket számokkal helyettesítettük. Ha a helyes neveket a számok helyére beírjuk és sorrendbe rakjuk, kezdőbetűit összeolvasva egy turistaházunk névadóját kapjuk. Be kell küldeni ezt a nevet, továbbá azt, hogy kik és mikor építették a házat.

Induljunk el túránkra a középkori templomáról híres, látogatott idegenforgalmi helyen épült községből, a (4) — túra útvonalán. A templom előtt elmegyünk, majd a századforduló magyar költőjéről (10) elnevezett utcán hagyjuk el a falut.

A völgy pincékkel szegélyezett oldalában haladunk jobbra, mellőzzük a (3) bérchez felvezető utat. Lassan keresztezzük a völgyet és kijutunk a (9) felőli oldalra, innen utunk ösvényenként, nagy ívben halad a nyereg felé. Itt találkozunk a kitudulási helyünk felől jövő (1) jelzéssel.

Egy tisztáson áthaladunk, majd felérünk a 482 m magas tetőre. Eddig 4 kilométert tettünk meg. A tetőn levő kilátót az (7) — turisták építették 1939-ben és a magyar történelem tragikus eseményének megértésére nem talált hírnökről neveztek el. A kilátóból (13)-i irányban a hegység szép panorámája, kelet felé egy alacsonyabb hegység mögött még a (5) is látszik. A kilátóból ÉÉK-i irányban indulunk el a (12) — bérci nyeregbe, egészen a Nagyvilágos téri csemetekertig. Innen hamarosan egy fűvel borított nagy tisztáshoz érünk, s ha éjszakára szállást akarunk, ettől a tisztástól 4,5 km-re nagyjából ÉÉK-i irányban a jelzés mellett könnyen megtaláljuk a (2)-i turistaházat. Ez jelenti rejtvénytúránk végcélját, de nem szerepel négy betű a rejtvényben. Ezek a 6., 8., 11. és 14. sorszámúak, nem sorrendben a hiányzó betűk L (két-szer) F és U.

A megfejtők között könyvjutalmakat sorsolunk ki. Beküldési határidő: március 15. Cím: Turista, V., Rosenberg hp. u. 1.

KEDVES

Turista

Olvasom a Népszabadságban, hogy Angliából egyik külkereskedelmi vállalatunk 8 ezer forintért hozatott be egy összehajtható gumikajakot és a Német Szövetségi Köztársaságból 18 000 forintért vásárolta meg egy felfújható gumicsónak mintapéldányát. Ugyanakkor egyiket sem mutatták be.

Nos, a jelenlegi csónakháziány és nagy vízi érdeklődés mellett, azt hiszem, helyes lenne ezeknek, a kis helyen elrakható csónakoknak a kiállítása. Hátha szakembereinknek jó ötletet ad ahhoz, hogyan segítsenek a vízitúrázóknak az ilyen kis helyen elhelyezhető vízijárművek összebarkácsolásával. Bár az árak nagyon soknak tűnik, ha tartósak, még egy-két tehetősebb szakosztály is megvásárolhatná őket.

Csak ne tartsák a rakárban, ha már megvásárolták!

Balogh Kázmér

A SZINES TÚRÁKRÓL

Kedves Szerkesztő Elvtárs!

Kérem, adjon helyet véleményemnek. Nálunk, a Ganz—MÁVAG természetjáró szakosztályban —, mely az ország legnagyobb szakosztálya, és a legnépesebb fővárosi turistalagulat — az évvégi beszámolókat két érdekes ténnyel hoztak napvilágra. Az egyik: nálunk is csökkent valamiképp a taglétszám, a túrák száma és a túrák résztvevőinek összlétszáma. A másik tény: ugyanakkor minden úgynevezett „szines” túramozgalom — tehát a kéktúrázók, vartúrázók, vizitúrázók, barlangosok — mozgalma ismét fejlődött. Ez megerősít abban a meggyőződésemben, hogy a természetjárás jövőjében azokban a túralehetőségekben van — beleértve az autós és motoros túrázást is — amelyek az egyszerű gyaloglásnál valamivel több pluszszal, kalandos lehetőséggel, természettudományos, irodalmi, történelmi, építészeti vagy országismerteti tudás-gyarapodással is bíznak.

Szeretném, ha levelemnek helyet adna a TURISTA, hogy a velem véleményem levők, vagy az ellentmondók megvitathassák ezt a kérdést.

Kürthy György

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT KLUB

március havi programja

Március 1. hétfő

Turistáknak a színes fényképezésről. Előadó: Szegvári Gusztáv.

Március 4. csüt.

Vízitúrázók estje. 1. Vízbizottságok tájékoztatása a vízitúrázás átszervezéséről. 2. X. Nemzetközi Duna-túra részletes ismertetése. Előadó: Bokody József és György Tibor.

Március 6. szombat

Turistabál. Vidám, zenés, műsoros est, tánc reggelig. Belépés csak külön meghívóval.

Március 8. hétfő

A mozgalom hétköznapjai. Előadó: Bérces Jenő, a BTSZ elnöke, Sportakadémia IV. előadása.

Március 11. csüt.

Vízimadarak életéből (színes diavetítés-sel). Előadó: Fodor Tamás, tudományos osztályvezető. Túravezetők továbbképző előadása.

Március 15. hétfő

Versenyzők és edzők klubestje. Filmvetítés.

a) Akadályfutás edzésmodszerei.
b) A jövő bajnokai (ifj. sporttáborok életéből).

Március 18. csüt.

Műsoros vidám est, zenével, tánccal. A XXII. ker. Természetbarát Szövetség estje.

Március 22. hétfő

1. **Tokió turista-szemmel.** Egy Tokióban járt olimpiai bajnok élménybeszámolója. Sportakadémia V. előadása.

2. **A BTSZ 1. sz. filmhíradójának bemutatója.**

Március 25. csüt.

A római és görög építészet. Művészettörténeti előadásorozat I. rész. Színes vetített képek előadás. Előadó: Az Orsz. Műemlékfelügyelőség munkatársa. Túravezetők továbbképző előadása.

Március 29. hétfő

Szők évadzáró klubestje. Filmvetítés: Osztrák sí-mesteriskola.

(A Klub megközelíthető a Nyugati pályaudvar indulási oldalán a Körút feől, az indulási oldal folyosójának bejáratától.)

Vita a budapesti természetjárásról

Háromnapos tanácskozást rendezett a budapesti kerületi szövetségek vezetői számára a Budapesti Természetbarát Szövetség a dobogókői turista-házban, február 5—7-ig. Megvitatották múlt évi határozataik végrehajtását, az MTS májusi határozata nyomán és a mozgalom további fejlesztésének lehetőségeit. Külön félnapos vitát rendeztek a fővárosi úttörők természetjáró mozgalmáról, mellyel kapcsolatban a budapesti természetbarát szövetségek szervező munkát vállaltak. Az egyes kerületek is beszámoltak saját tapasztalataikról. Végül egybehangolták közös, évi terveiket.

Keresztrejtvény

Vízszines: 1. A természetjárás sokoldalú, mert... 12. Lakoma. 13. Izes étel. 14. Abrázat. 15. Többes szám jele kötőhangzóval. 17. Közkedvelt téli túrahelyünk. 20. Dénes Sándor. 21. Ismert sarki kutatóállomás neve. 23. Nógatás. 24. Hiányosan zúz. 25. Milliók a rabjai. 26. Életműködésünk fontos anyagai. 27. Hiányos perjel! 29. Az igazságszolgáltatásnál fontos személy. 30. Női név. 31. Nagy Lajos és Gellért László. 32. Német háló betűi keverve. 33. Állat teszi. 34. Semmi, semmi. 35. Magánhangzók. 36. Jeltelen előd. 38. R. R. 39. Közlekedés és Postaügyi Minisztérium. 41. Női név. 42. Zúrzavar idegen nyelven (ford.). 44. Kérdőszó-pár. 45. Tehát latinul. 46. Nemcsak te. 47. Felszólítás autóban (betűi keverve). 48. Test része. 49. Zalka Máté. 50. Magánhangzók. 51. Gépi hang. 53. Uyen...kisz, is van. 54. Csonakmotor márka. 56. Háztartási gép csinálja. 57. Ezer más szóval. 59. Dunamenti osztrák város. 60. Pisztooly típus. 61. Től ikerszava. 62. Növény része. 64. Betű ki-eltve. 65. Női név. 67. Téli versenyszám. 74. Sebhely. 75. Kártyajáték. 77. Díszítve. 78. Nagytomondó. 79. Riadó (ford.). 81. Házállat. 82. Férfi név. 83. Hiányos labdajáték!

is. 4. Kellemeien ember. 5. Vagány baj. 6. Perdöntő személy. 7. Való. 8. Vízforrás. 9. Szerszám. 10. Eri latinul (ékezetfelesleg). 11. Transzistorozat betűjele. 16. Ki üzen? 18. Sporteszköz. 19. És latinul. 20. Hordó része. 22. Szerelmi hős. 26. Észak-magyarországi vármor. 28. Szörteletítő eszköz. 29. Eleg van belőle (ford.). 37. Izomfejlesztő. 38. Jármű szállás. 40. Nem tegez. 41. Idegen vonal. 43. Olimpikonunk. 44. Közkedvelt tv típus. 52. Becézett női név. 53. Szálat sodor. 55. Folyó. 56. Szovjet repülőgéptípus. 58. Az SZTK elődje. 59. ...lom. 63. Több egység. 64. Van akinek nyelve teszi. 66. Az ott. 74. Operanékesnőnk. 76. I. L. E. 78. Haza. 80. TV típus betűjelezése. 82. Félig mondott mese.

Beküldendő: a vízszintes 1. és a függőleges 1.

A beküldés határideje: március 15. Cím: Turista, Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.

Előző rejtvényünk megfejtése:

Ebben az évben beiktatjuk a százezredik tagot. Sport, kultúra, hazaszeret ez a természetjárás. Moróca. Gaja. Cuha. Baits.

Könyvjutalmat nyert: Benkő Nándor Bp., VII., Thököly út 16., Szabó József Szombathely, Bólyai János u. 8., Nagy Erzsébet Bp., I., Fő u. 1., Szlávik Edit Bp., XIII., Váci út 17., Tóth Edit Győr, Jedlik Ányos u. 8., Dobó Mária Kiskundorozsma, Kossuth u. 72.

Függőleges: 1. Hasznosak nyáron, mert... 2. Közlekedési vonal. 3. Néha műemlék

A SPORTEGYESÜLETEK TÁMOGASSÁK A TERMÉSZETJÁRÁST

Az MTS Országos Tanácsa ülést tartott a Sportcsarnok tanácstermében, amelyen a tokiói olimpia tapasztalatait Kutás István, az MTS elnökhelyettese elemzte, majd Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese az MTS 1965. évi feladataival foglalkozott. Előadásában — többek között — a tömegsport-bizottságok és egyesületi tömegsport-csoportok eddigi működésével kapcsolatban megállapította, hogy a sportegyesületek általában jelentősen hozzájárultak a sportmozgalom fejlődéséhez, de a természetbarát mozgalomban nem értük el azt az eredményt, amit joggal elvárhatunk volna. Ennek az az oka, hogy az egyesületek többsége nem hajtotta végre az MTS természetjárásra vonatkozó határozatát.

Ebben az évben, az egyik legfontosabb feladat az lesz, hogy az egyesületek, a tömegsport-csoportok létrehozásával és aktív működtetésével a természetjáró szakosztályok hathatós segítségét és felkarolását tűzzék ki célul s ezen keresztül is segítsék elő az ifjúság és a dolgozók széles rétegeinek sportolását.

Megállapította azt is, hogy egyes sportegyesületekben a természetjárók nem kapják meg a vezetők támogatását, és nem tekintik egyenrangú sportágnak a turisztikát.

A Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat és az Országos Természetbarát Szövetség Barlang Bizottsága ez év június 19–20-án Veszprém-ben rendezte a barlangnapokat, melynek programjára a későbbiek során visszatérünk.

Az MTS Veszprém-megyei Tanácsa Természetbarát Szakosztályának Elnöksége az értékelő munkaértekezletén a legjobb szakosztály számára alapított vándorzászlót az 1964. évben végzett kiemelkedő szakosztályi munkáért a Veszprémi Haladás-Petőfi SC. Természetjáró Szakosztályának ítélte oda. Az értékelés szerint a versenyben a második helyre az eddigi védő Péti MTE természetjáró szakosztály került, míg a harmadik a fűzfői AK Természetjáró szakosztálya.

Megalakult az amatőrfilmes szakbizottság a Budapesti Természetbarát Szövetség mellett. Vezetője Szegváry Gusztáv, titkára Hégráth Gyula, adminisztrátora Szegváry Gusztávné, technikus a Brenner Béla. A Szakbizottság célja, hogy összefogja a jelenleg külön-külön működő természetjáró amatőrfilmeseket a fővárosban, és segítséget nyújtson nekik. A szakbizottság minden kedd délután 5–7 között tart ügyeletet a Budapesti Természetbarát Szövetség Váci utca 62. alatti helyiségében.

Az MTS 1964 májusi határozata elősegítésére az MTS V. kerületi Tanácsa és Természetbarát Szövetsége vándorzászló mozgalmat szervezett, az egyes rendezvényeken legtöbb főt mozgósító kerületi szakosztá-

lyok részére. 1964. évben a Fővárosi Tanács Sportkörének Természetbarát Szakosztályát vezette a legjobb szervező munkáért, és így a vándorzászló 1964. évi védője lett, melynek ünnepélyes átadása a tavasszal lesz. A vándorzászlóval együtt a nyertes szakosztály 2000 forint jutalmat is kap.

A Borsodi Természetbarát Szövetség a szentléleki turistaházban tartotta meg közép-fokú túravezetői tanfolyamát. Előadója: Dr. Szabó Gyula a Miskolci Csillagvizsgáló Intézet igazgatója volt. A Szakosztály szakosztályvezetői értekezletén elhatározták, hogy rendezik Aggtelek környékén a turistautak festését, táblákat helyeznek el, és az önkéntes erdei szolgálat megalkulásától is határoztak. A tömegesítésben 10%-kal kívánják növelni a szakosztályok számát. Tanfolyamokat rendeznek és létesítmények karbantartását is vállalják. A túramozgalomban beiktatják a „100 kilométer a Vörös Hadsereg nyomában” elnevezésű túrákat is.

AZ MTSZ CSERETÚRA BIZOTTSÁGA február 9-én tartotta a devizamentes cseretúrák tapasztalatainak megbeszélését. A cseretúra-vezetők elmondották a túrákkal kapcsolatos tapasztalataikat, melyekre Huber István a Cseretúra Bizottság tagja adott választ. Az elhangzott felszólalások és javaslatok alapján a bizottság igyekszik a felmerült panaszokat kiküszöbölni és mindent megtesz annak érdekében, hogy a cseretúrákat zökkenőmentesen bonyolítsák le.

SZOCIALISTA BRIGÁDOK A TERMÉSZETJÁRÁSÉRT

A Magyar Természetbarát Szövetség Elnöksége a SZOT-tal tárgyalásokat kezdett, hogy a szocialista brigádok felajánlásai közé vegyék be a természetbarát mozgalom felkarolását, annak patronálását. A felajánlások között szerepeljen, a szakosztályok megalakulása, túrák beiktatása stb. Érdekes találkozás a véletlennek, hogy a dunakeszi Mechanikai Laboratóriumból levelet kapott szerkesztőségünk, amelyben új kezdeményezésükről értesítenek bennünket:

„Üzemen belül akciót indítottunk annak érdekében, hogy a szocialista brigádok a tevékenységük során felhasználják a természetjárást a brigádtagok közötti

emberi kapcsolatok szorosabbátételére, a kollektív szórakozási lehetőségek biztosítására, a természet-tudományi és honismereti műveltség bővítésére és az egészséges sportszerű életmód nevelésére.

Kezdeményezésünkre már eddig két nagyobb létszámú brigád kapcsolódott be a természetjárásba, önálló túraprogrammal, saját állandó túravezetőkkel.

Elsőnek a lakatosműhely nyolcszoros szocialista brigádja kapcsolódott be a mozgalomba 37 taggal.”

A fentiek azt igazolják, hogy helyes volt az MTSZ elnökségének elgondolása és bízunk abban, hogy ez a javaslat országos mozgalommá alakul.

KÖNYVESPOLC

Antalfy Gyula:

A HIMALAJÁTÓL A BALATONIG

A Nagy Emberek Élete című kitűnő sorozatban olyan könyv jelent meg, amelyet nem csupán azok olvashatnak őszinte lelki haszonnal és nagy élvezettel, akik egy nagy magyar felfedező-tudós életműve iránt érdeklődnek, akik tudományos bepillantást óhajtának tenni Belső-Ázsia, a kínai lösz-vidék, a Himalája-térség, majd egy nagy földrajzi ugrással a Balaton és a Kárpátmedence „titkáiba”, hanem ugyanakkor megismerni szeretnék egy zseniális magyar tudós minden nehézséget keresztülküzdött életét, egy világhírű geológus rendszeres tudományos munkáját, és — ez sem kevésbé fontos számunkra — az egyik legkitűnőbb magyar természetjáró, szível-lélekkel turistaember eredményekben és változatos európai utazásokban gazdag munkásságát. A sorozat egyik legkitűnőbb, legavatottabb tollal megírt, egyszerre szakszerű és könnyedén lebillincselő könyve Antalfy Gyulának a múlt századvég és századelő kiváló geológusáról, Lóczy Lajosról írott könyve. Az ifjú olvasókat a gróf Széchenyi Béla szervezte ázsiai expedíció kalandjai kötik le, a felnőtteket az igaz író tollával megírt, s igen élvezhetően tálat tudományos rész, mert hiszen Lóczy Lajos, az egyetemi tanár, a Földtani Intézet igazgatója, éppúgy otthon volt az öt nyomon követő Sven Hedin és Stein Aurél Ázsiájában, mint ahogy az ő nevéhez fűződik a világ tudományosan legjobban átkutatott, s feldolgozott tájának a Balatonnak szakszerű feltérképezése is. Szükséges volt ez a könyv, s mind stílusában, mind lelkismeretességében, mind szaktudásában rangos írórt kért fel hozzá a kiadó. A könyvet minden turistának őszintén ajánljuk: élvezetes és egyben tanulmányos is és amellet — nem minden asonló mű sajátja ez — hibátlan!

(sz. v.)

Címlapunk: Lussa Vince felvétele

a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1., főemelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmező út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft, félévre 16.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapkiadónál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkszámánál: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kiskereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselőit.

65.6662 Egvetemi Nyomda, Budapest

A SPORTEGYESÜLETEK A TÖMEGSPORTMUNKA EGYIK LEGFONTOSABB TERÜLETEKÉNT KEZELJÉK A TERMÉSZETJÁRÁST

(Az MTS Országos Tanácsa 1964. május 22-i határozatából)

BADACSONY A TISZÁFA

*Éj a vad-
ludak*

NEGYVEN PÁR NEMSKÓCSAG · A TÉLTEMETŐ · CSAK
A NAGYHARSÁNY HEGYEN · A LEGKISEBB FORGATÓCSOPORT

A címszónak tavaszíze, ibolya-illata van. Valahol a sziklák tövében már készülődik a kökörtin meg a kankalin és az „inyencek” már lesik a martilaput, meg a pitypang zsenge hajtását. A kirándulók barkával, meg zöld bürökkel térnek haza sétájukról.

Március, te madárfüttyök nyitánya. Már zengik Szabó Lőrinc nyitnikékjei — a cinegék, zengő dalait és belekontrázik a rigó, meg elvéve hallani, de nem látni egy ökörszemet és belenevet a hangversenybe egy-egy kacagó gerle is, és milyen harsányak a verebek?

A turistabotom fémplakettjei is ragyogni kezdenek. Egy kicsi lurkó betűzgeti a plakett betűit. „SEMPKONIA” és ciklámenzagok szöknék be a villamosba és szemem előtt megjelennek Keszthely hegyei, amiket Berzsenyi is megénekelt.

Vágyom a jégpáncélját levevő nagy víz mellé, ahol szállnak a sirályok: a Jánoshegy idézi a Bükköt és a Mátrát, ahol szintén március van és az utakon hátizsákos emberek menetelnek a kikelet — tavasz elé.

Kispajtásom gombold be még a kabátodat, a Hármashatárhegy irányából hideg szél kerekedik és ha rövid időre közénk jött is a tavasz, a természet még telet játszik, de már nem sokáig. Hiszen itt-ott már nyílnak a korai virágok...

Borsi Darázs József

Metsző hideg van, még a meleg ruha sem véd. Amott a tóban valaki mégis átgázol a nád-tengeren. Kinek jut eszébe a dermesztő hidegben gyalogszerrel járni-kelni a Velencei-tóban? A legkisebb magyar forgatócsoport dolgozik itt: egy ember írja, rendezi és most forgatja is a színes kisfilmet a Velencei-tó madárvilágáról. Szigorú hitelességgel, eredeti környezetükben lesi meg a madarak életét, elköltözésük után a kihalt tájat veszi film-szalagra.

Az alkotó: dr. Tildy Zoltán „civiltelen” az Országos Természetvédelmi Hivatal elnöke, amely éppen másfél évtizede óvja és ápolja is a hazai táj, a növény- és állatvilág ritkaságait.

Pihen a „stáb”, beszélgethetünk.

— A harmadik filmem készül most. Az első kettő: a Hófehér szárnyak és a Kunyhók és paloták ugyancsak ritka madárvilágunkról szól, az utolsó kócsagok életét örökíti meg — mondja dr. Tildy Zoltán. — Természeti kincseink védelme költséges feladat, évente milliókba kerül. Előfordul, hogy egy-egy terület csak szívós küzdelem után válik védetté. A Badacsonyi koporsó formája már-már megcsontult: a kibányászott, kopasz hegyoldal szomorú látvány. Az új esztendőtlől megszűnnek a bányák a Badacsonyan, erdőtelepítéssel gyógyítjuk be a sebet...

A dunántúli táj növény- és állatvilága méltán rászolgál a védelemre: Európa-szerte ritkaságnak számító eredetiség jellemzi. A kistermetű fenyőrokon: a tullelű tiszafa természetes formában csak Szentgál mellett látható. A néhány holdas tiszafa-erdő hazai büszkeség.

„BEVÁNDORLÓ” A JÁNOS-HEGYEN

Más tájak, újabb ritkaságok: A közhit szerint a tavasz első virága a hóvirág. Tévedés: Magyarországon az apró, sárga téltemető jelzi az új évszak kezdetét. Hatszirmú virágait már február elején kibontotta egy holdnyi kis mezőn, a Szőny melletti herkályi erdőben. A Jánoshegyre is „bevándorolt” a téltemető — ez már gondos kezek munkájának eredménye.

A világon csak Pécs közelében, a Nagyharsány-hegyen nyílik a magyar kikerics. Fakadásakor lilá színével szinte megfesti a hegyoldalt... Körmenten, Szelestén, Sárváron, Zircen, Vác-rátóton, Alcsúton megannyi pompás, hatalmas park díszlik. Mesterséges alkotások — egy-egy ilyen kert létesítése olykor évszázados munka. Ezekben az arborétumokban szinte valamennyi kontinens érdekességei meghonosítottak.

RITKA MADARAK

— Hogy Magyarország madárvilága párját ritkítja, az nem a véletlen műve — magyarázza dr. Tildy Zoltán. — Európa-szerte lecsapolták a mocsarakat, fél kézen megszámálható, ami maradt. Nálunk a Kis-Balaton, a Velencei-, a Fehér- és a Fertő-tavak — ősi lápos területek — oltalmat adtak sok madárfajtának.

A madarak nem egyformán alkalmazkodtak az évezredek viszonyosságaihoz. A fekete rigó kitűnően idomul az új életkörülményekhez: erdei madár, egy emberöltővel ezelőtt még nem merészkedett lakott területre. Ma már ellepték a rigóhadak a budai villanegyedeket is. De egyes fajok csak ősi körülmények között maradnak fenn. Fehér nemeskócsagból már csak 40 pár él a Dunántúl lapjain — ezenkívül Európában csak a Fertő-tó osztrák részén akad még néhány. Kanalgéből valamivel több van: mintegy 80—90 pár hazánkban, s egyenahány Hollandiában.

A madárvonulás, a költözködés mindig a nagy folyók mentén zajlik. Európa madarainak nagy része a Dunát és a Tiszát követve indul melegebb vidékre. A tundráktól a trópusokig hosszú az út: néhány hetes pihenés a Hortobágyon: újabb színtől a hazai madárvilágban. Európa vadlibái a Hortobágyon találkoznak, s a több százézes nemzetközi sereg együtt vándorol tovább. Természetesen velük tartanak a magyar nyári ludak is.

— A természetvédelem — mondta befejezésül a Hivatal elnöke — mindennekelőtt körültekintést, gondosságot, jószándékot igénylő emberi feladatot, amellyel igen nagy károktól menthetjük meg a természetet.

Szőke Sándor

Kanalgémtelep a Velencei-tónál

Kanalgém család
(Dr. Tildy Zoltán felv.)

Georg Schmiedl apróhirdetése

70 ÉVE ALAKULT MEG AZ ELSŐ TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET

Ezzel az apróhirdetéssel, mely a bécsi „Arbeiterzeitung” 1895. március 22., 23. és 24-i számában jelent meg, indult meg lényegében 70 évvel ezelőtt a „természetbarát mozgalom”.

Abban az időben a munkásság helyzete különösen nyomorúságos volt Bécsben. A munkaidő 14—16 óra, még szombaton is, sőt gyakran vasárnap is. Szoba, konyhas lakásban öt, vagy még többtagú család lakott, abban főztek étkeztek. A bérház hosszú folyosóján egy vízcsap volt, s egy W. C. a folyosó végén, 15—20 család részére. A munkások taposómalomban éltek, minden kulturáltság és minden szabad idő nélkül. — Szombatonként, fizetés után, néhány krajcárral a zsebben, a kocsmába mentek kártyázni és inni.

A nyomdászok a jobb munkafeltételek mellett kulturáltabbak, s felvilágosodottabbak voltak. Mindinkább rádöbbenek, hogy mit kell tenni a munkásság érdekében. Ez a magyarázata, hogy az akkori munkásmozgalom vezetői és a természetbarát mozgalom szervezői között is miért találunk sok nyomdászt.

Az osztrák Leopold Happisch a Szociáldemokrata Párt keretében képzelte el a „természetbarátok” szervezetét. Más vezetők viszont elnevezték ezt, mert a szociáldemokrata erők megoszlásától tartottak.

Ebben az időben Georg Schmiedl tanító — akit kiváló nevelőként ismertek — egyedül, vagy néhány barátjával vasárnaponként rendszeresen járt kirándulni, s így érett meg benne az a gondolat, hogy egyesületet kellene alakítani. Megjelentetett egy apróhirdetést is, melyre mindössze harminc válasz érkezett. Az egyik levélben Alais Rohrauer kazánkovács. Josef Rohrauer és Karl Renner egyetemi hallgatók jelentkeztek. (Karl Renner a későbbi osztrák kancellár, majd államelnök, akkor Rohrauerék albérlője volt.)

1895. március 28-án a bécsi Berggasse 5. alatti „Zum silbernen Brunnen” elnevezésű vendéglő külön-helyiségében, mintegy negyvenen gyűltek össze Schmiedl felhívására. A célok ismertetése után Alois Rohrauerből, Anton Kreutzerből és Leopold Happischból bizottságot hoztak létre. A bizottság Schmiedl segítségével még aznap megkezdte az alapszabály kidolgozását, melyet a hatóságokhoz be kellett nyújtani.

Ezután többször tartottak összejöveteleket, s április 14-én került sor az első egyesületi kirándulásra, melyet azután sok hasonló követett. Az esti összejövetelek pedig mind rendezesebbek, mind tartalmasabbak

„Naturfreunde werden zur Gründung einer touristischen Gruppe eingeladen, ihre Adresse unter, Natur 20801 einzusenden an die Expedition.”

lettek. A szervező munka és a szűkebb körű megbeszélések Rohrauer lakásán folytak. Ő volt a legaktívabb. Elnök, pénztáros, könyvelő, túravezető egyszemélyben. Az ő lakásán jelentette be Happisch a jelvény kibocsátását, melyen — a fiatal Renner ötlete alapján — a két egymást kulcsoló kéz szerepelt, a három alpesi-rózsával. A tervet meg is rajzolta, s mintául későbbi felesége Anna és Rohrauer kézfogása szolgált.

A Bécsi Természetbarátok Turista-egyesületének 1896-ban már 314 tagja volt. Az egyesület tevékenysége, a munkásturisták összefogása, később egész Ausztriára kiterjedt, s a taglétszáma ma meghaladja az 50 000-et. Példája nyomán alakult meg 1910-ben hazánkban is a Természetbarátok Turista Egyesülete; s szerte a világban létrejött természetbarát egyesületek, csoportok összefogására a Naturfreunde — Internationale.

A feladatok, a feltételek is megváltoztak. A szocialista országokban megvalósult Schmiedl, Happisch, Rohrauer, Renner, s a többiek álma. Tömegszervezetek segítik a dolgozók és az ifjúság szerteágazó szervezkedését, a kirándulások, túrák, táborozások, tájékoztató versenyek keretében, a „munkás természetbarátok” hagyományai szellemében.

A Naturfreunde-Internationalehoz tartozó természetbarát szervezetek tovább folytatják a munkások szabad idejének megszervezését. S ha a tevékenységük során sokszor elvi viták akadályozzák az egységes állásfoglalást, a nagyobb ütemű fejlődést, ennek nem a munkásság az oka...

A természetbarát mozgalom születésének 70. évében zürichi természetbarátokat várunk Magyarországra. Ez az első alkalom, amikor szocialista hazánkba szervezett nyugati természetbarátok jönnek, akik megismerhetik a mi életünket, természetbarát-tevékenységünket is. Reméljük, hogy látogatásuk hasznos lesz mindkét félnek, mi is tudunk részükre hasznos tanácsokat adni, s a nálunk szerzett tapasztalataikról beszámolhatnak az augusztusi koppenhágai jubileumi kongresszuson is.

Székely Miklós

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1963. ÁPRILIS

XI. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

ÁRA 3 FT

VÖRÖSKÖSZIKLA: április 11.

Itt ülök csillánító sziklafalon.
Az ifjú nyár
könnyű szellője, mint egy kedves
vacsora melege, száll.
Szokatlan szívemet a csendhez.
(József Attila: Oda)

Idén április tizenegyedikén két ünnepi alkalom összecsendése hívja az egyik legszebb magyarországi hegy-csúcsra a természet barátait. Felszabadulásunk huszadik évfordulója alkalmából ezen a napon mintegy húszezer résztvevőt vár a Vöröskösziklára az ideai emléktúrárt rendező Budapesti Természetbarát Szövetség, eddig még nem látott tömeget. Ugyanezen a napon, József Attila születésnapján rendezi meg a hazai irodalmi világ a költészet napját. A költő ezen a napon lenne hatvan éves. Vers hangzik el majd a hegyen is, az ünnepségen. A kibontakozó tavaszban a természetbarátok a poézist is ünneplik, a szabadság költészetét.

A Vörösköszikla Leányfalu fölött, a Pilis hegység legzebb pontján tör a magasba. Nevét onnan kapta, hogy a felkelő nap sugarai megtörnek rajta, ezért Vácról és Leányfaluról nézve meredek sziklafala vörös fényben úszik. A felszabadulás előtt turista ide nem tehetette a lábát, mert a kormányzó szigorúan őrzött vadászterülete volt a hegy, a legszebb kilátást nyújtó sziklatetőn pedig állandóan különleges csendőralakulat vigyázott arra, hogy ide senki be ne jöhessen.

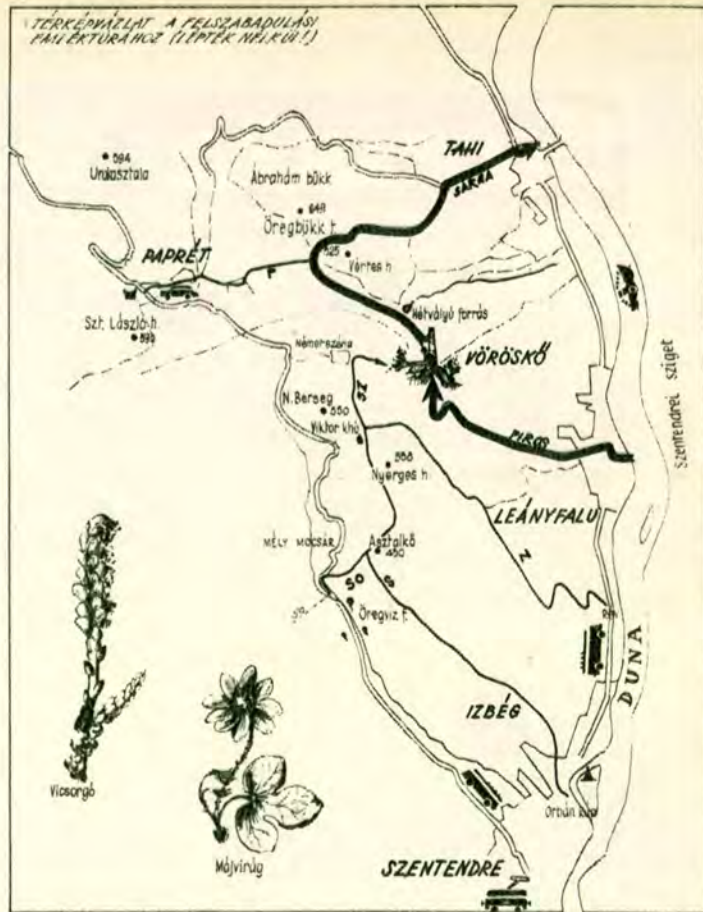
A magyar természetbarátok 1948-ban karcsú, természetből faragott emlékművet emeltek a csúcson, megemlékezésül azok iránt, akik nagy áldozatok árán hozták el népünk szabadságát.

A mellékelt térképvázlaton megjelöltük azt az öt útvonalat, ahonnan a déli 13 órakor tartandó ünnepség színhelye megközelíthető. (A rendezőség gondoskodik sűrített autóbusz-, BHÉV- és hajójáratokról.) A feljutáshoz az útvonalak közül legcélszerűbbnek azt ajánljuk, ha a Margithidtól HÉV-vel elmegyünk Szentendrérig (jegy ára: 3.20) és onnan ismét 3,20-as autóbusszjeggyel a leányfalui hajóállomás autóbusszmegeállójáig. A hajóállomással szemben van egy fasoros utca. Ezen indul a piros jelzés, amin elindulunk. (Balra). Hamar eljérjük a település végét és egy mély kocsiuton folytatjuk utunkat, hol enyhébb, hol erősebb emelkedőn, miközben jobbra mellőzzük a Vörös Meteor természetjárói által kiépített forrást. Így érjük el a Rekettyés tónak nevezett, náddal és zombékkal borított katlant. Itt már előttünk magasodik a Vöröskő hosszú tömbje, melynek tetején áll az emlékmű.

A Rekettyés tó után a szekérút kétfelé ágazik. A mi utunk a jobb oldali ágon vezet tovább, piros jelzéssel. Meredek hegyoldalon kigyózva éri el ezután a Vöröskő léfutó bordáját. Itt elhagyjuk a szekérutat is és a bordán végigkanyargó ösvényen feljutunk a tetőre. (Ez a gyalogtúra kényelmesen megtehető másfél óra alatt.)

Lenyűgöző kilátás tárul elénk. Alattunk Leányfalu, Tahi, Tótfalu és Pócsmegyer házai, József Attila szép hasonlatával, mint egy-egy tányér gőzölgő krumplipaprikás. Továbbá a két Duna-ág ezüstlő csikja. Még távolabb Dunakeszi község és a mogoródi dombvidék. Jobbra a Szentendrei sziget és a fővárosi Dunahidak láthatók. Balra a rohamosan terjeszkedő Vác és háttérben a Cserhát hegység kiemelkedő csúcsával a Naszálylyal, előtte a Dunai Cement és Mészmu gyáróriása.

A lejutáshoz a tahi hídhöz ajánljuk egy ugvanacsak másfél órás túrát. Az emlékműtől — a Duna felé fordulva — balra indulunk el a piros-zöld-sárga hármás jelzésen. Leereszkedünk, ismét emelkedő következnek, majd a piros jelzés balra elhagy bennünket, s mi tovább megyünk a zöld és sárga jelzésen, erős lejtőn. Csakhamar leérünk a Vértesmezőnek nevezett nagy rétre, ahol a zöld jelzés is elhagy, most már csak a sárgán haladunk tovább jobbra fordulva és a széles kigyózó szekérúton leereszkedünk a Tahi községet körülölelő rétek és szántóföldek közé. A szekérúthoz, melyen eddig jöttünk, balról egy erdészeti műút csatlakozik. Ezen folytatva utunkat, eljérjük a szentendre—visegrádi

műutat, melyen jobbra fordulva a Tahit Tótfaluvall öszszekötő autóbusszállomásnál vagyunk.

Autós és motoros kirándulóknak ajánljuk ezenkívül a Szentendre, Ókút, Paprét útvonalat, emelkedőt jól bíró motorral esetleg még tovább az említett Vértesmezőig, ahonnan egy félóra alatt feljuthatunk az emlékműhöz.

Koránkelő és nagyobb túrát is bíró fiataloknak, edzett turistáknak, vállalkozó szelleműeknek — és autósoknak, motorosoknak is — van még egy sok érdekességet tartogató útvonal, amely azonban kb. két és félórás, de ennél is több időt kell rászánni a környéken található természeti ritkaságok miatt.

Ez a túra úgy kezdődik, hogy Szentendrétől saját járművel, vagy autóbusszal elmegyünk az ókúti autóbusszállomásig. Innen a sárga kör jelzésen, majd a sárgán kanyargunk fel. Az útvonal érdekessége, hogy az ókúti autóbusszút melletti kanyargó Rákászpatakban megnézhetjük a tegzeskét, ezt az érdekes szitakötő-álcát, mely ilyenkor áprilisban már megépítette kavicsokból, levélhulladékokból, homokból kis lakótkját. A tisztavízű patak fenekén, különösen a Szabadság forrás közelében jól megfigyelhető, amint a nagyfejű, kistestű, 2—3 centiméteres állatka „lakása” mélyén lesben áll, s amint inyenfalata valamelyike megjelenik, villámgyorsan kiugrik, elkapja, behúzza és elfogyasztja. A közeli Ferenc forrás környékén (valamivel az autóbusszállomás után, még az erdő szélénél) igen sok májvirágot találhatunk áprilisban. Ibolya nagyságú gyönyörű lila virágú gyógynövény. Végül az úgynevezett Rókafogó völgyben (a Baglyas és a Nyerges hegy között, tehát a Viktor kunyhó közelében) találhatjuk a harmadik szép természeti tüneményt, a Vicsorgó nevű élősködő növényt, mely 15—20 centiméterre is megnő, az élő fák gyökereire tapad és rózsaszin bóbítája teljesen a virág benyomását kelti.

A térképvázlaton még két útvonal-lehetőséget találunk. Az egyik Szentendréről — a szigetmonostori révtől — indul a zöld jelzésen. Ideje két óra. A másik a visegrádi országút Orbán kápolnánál elhelyezett autóbusszállomásától a sárga jelzésen. Ideje két és fél óra.

Az időjárástól és a forgalomtól függően érdemes az utat oda vagy vissza hajóval megtenni. (Tahihi térti: 8.20, csak oda 5.40, Leányfalu térti: 7.— Ft.) — Szép tavaszi túrát kívánunk!

L. F.—G. Z.

A XX. ÉVFORDULÓN

IRTA: TERÉNYI IMRE, AZ MTS ELNÖKHELYETTESE

Közeledik hazánk felszabadulásának huszadik évfordulója, melynek megünneplésére szeretettel készül az ország. Ez az évforduló arra is inspirál bennünket, hogy számot vessünk a természetbarát mozgalom eddigi fejlődésével.

Joggal állapíthatjuk meg, hogy e nagy munkás-tradíciókkal rendelkező mozgalom, mérföldes léptekkel fejlődött az elmúlt húsz évben. Soha még ennyi fiatal, ennyi dolgozó nem élvezhette a természet szépségeit, soha még ilyen magas nem volt a szervezett természetbarátok száma. A szervezett és a nem szervezett természetbarátok háborítatlanul jutnak el az ország legszebb vidékeire, nem állja útjukat szöges drótkerítés, sem csendőrszurony.

Külsőleg is megváltoztak a mai természetbarátok. Emelt fő, szabad tekintet, nyílt beszéd jellemzi őket. A felszerelésből is el-marad a régente nélkülözhetetlen hátizsák, mert a turistaházak jó étellel és itallal várják őket országszerte. A túrázás legnépszerűbb ágazata továbbra is a gyalogtúrázás maradt, de egyre többen jutnak el a hegyekre autón és motoron. Hagyományossá váltak az oszolytetői, vöröskői és más túrák, amelyek a magyar munkásmozgalom és a szovjet hadsereg mártírjainak állítanak emléket és e mártírok példáján nevelik az ifjú nemzedéket. A közelmúltban megalakult Magyar Testnevelési és Sportszövetség programjába vette, hogy az állami és a társadalmi szervek segítségével továbbfejleszti a természetjárás hagyományos és modern ágazatait, újabb százazreket von be a mozgalomba. Összegezve tehát megállapítható, hogy lényegében sikerült a régiek álmát megvalósítani: a szabad Magyarországon tömegek túráznak.

Az eredmények megelégedéssel tölthetnek el bennünket, de nem pihenhetünk „babérainkon”. A természetjárás százazrek mozgalmává való fejlesztése azt feltételezi, hogy az MTS tömegsport programjának keretében a sportszervezetek többet foglalkoznak a természetbarát mozgalommal, hogy az iskolákban és az üzemekben az első feladatok közé kerül ez a mozgalom. Az iskolások és egyetemisták, akik hetenként több mint 30 óra elméleti anyagot sajátítanak el, a dolgozók, akik az üzemekben, s az irodákban egészségtelen levegőt szívnak, hálások lesznek nekünk, hogy egyre nagyobb számban visszük ki őket a jó levegőre, a szép természetbe. A természetjárás jelentősége az egyén és a társadalom szempontjából vitathatatlan, mégis egyes sportszervezetekben kevés gondot fordítanak erre, lebecsülik

a mozgalmat. Ezért az MTS a helytelen szemlélet megváltoztatását tartja a legfontosabb feladatnak. A jövőben a sportemberek mellett fokozottabban be kívánjuk vonni a propagandába az orvosokat, a pedagógusokat, a sportlapokat és más hírközlő szerveket. A „Sportolj velünk” füzetsorozatban, a táborozóknak készülő programfüzetben, az MTS plakátjain több teret fog kapni a természetbarát mozgalom. Feltehető, hogy a rádió és a televízió is több segítséget ad a jövőben. Ebben az évben már megkezdődött az új helyi természetbarát szakszövetségek és sportegyesületi szakosztályok létrehozása. Létrehozunk olyan területi természetbarát szakosztályokat is, — ez a szervezeti forma egészen újszerű lesz — amelyekben azok tömörülhetnek, akiknek a munkahelyén még nem alakult önálló szakosztály. A szocialista brigádok is sokat tehetnek a mozgalom érdekében. Lépéseket tettünk, hogy vállalásukban fontos szerepet kapjon a túrázás, a mozgalom szervezése és patronálása.

A túranaptár keretében szeretnénk elérni, hogy növekedjen a tömegtúrák, majálisok, városnéző kirándulások száma, hogy a megyei természetbarát szakszövetségek évenként megrendezzék a felszabadulási, a november 7-i emléktúrát, hogy széles körben fejlődjön a vándorúdulés és táborozás. Ennek érdekében bővíteni kívánjuk a Turistaházakat Kezelő Vállalat profilját, megyénként egy-egy turistaház mellett nyári táborhelyeket és labdajátékokra alkalmas kispályákat fogunk létrehozni, növeljük majd a természetbarát és a Kilián felszerelés kölcsönző állomások számát. Bizonyára megkönnyíti a felszerelés bevásárlását a Budapesten (Váci utcán) most megnyílt turistaház és enyhíti a gondokat az olcsó túrabakancs megjelenése az üzletekben.

A természetbarát mozgalom fejlesztése szükségessé teszi, hogy a vezetőképésben is előrehaladjunk. Ezért az MTS elhatározta, hogy állandó képzésben és továbbképzésben fogja részesíteni a természetbarát szakosztályok vezetőit.

A XX. évfordulón tehát a nagyszerű eredmények mellett szembeötlenek a nagy feladatok is, amelyeknek elvégzése a természetbarát mozgalom további fejlődését eredményezheti. Az MTS Elnöksége felkéri a természetbarát mozgalom tagjait, vezetőit, aktivistáit, hogy közös erővel segítsék az új feladatok megoldását.

A körülmények kedvezőek ahhoz, hogy a KISZ-szel és a szakszervezetekkel szorosan együttműködve, a természetjárás sportját a joggal megillető, méltó rangsorolásba helyezzük.

Éljen **ÁPRILIS 4**

100 kilométer A VÖRÖS HADSEREG NYOMÁBAN

Szovjet gyalogság rohama

Orosz, német és magyar nyelvű dokumentumokból válogatták a Hadtörténelmi Múzeumban a „100 kilométer a Vörös Hadsereg nyomában” túramozgalmat utikalauzának anyagát. Árokay Lajos kutató egész munkaközösségre váró feladatot végez: előkerültek az 1944-es hadijelentések, összefoglalók, tábornokok és szemtanúk visszaemlékezései. Az utikalauz összeállításához nagymértékben felhasználják a megyei természetbarát szövetségek által beküldött monográfiákat.

Előreláthatóan májusban adják át a kiadónak a teljes kéziratot, s a 200 oldalasra tervezett, képekkel, térképekkel illusztrált új túrakönyv a nyári hónapokban kerül a turisták kezébe.

A felszabadulás 20. évfordulójának tiszteletére kezdeményezett újszerű túramozgalmat természetesen addig sem torpan meg. Szerte az országban felkerelkednek a természetbarátok és hegyvidéken, alföldön, folyók mentén, erdőségekben követik a felszabadítók útvonaltát.

Lapunk néhány kevésbé ismert túravonalon kalauzolja olvasóit.

Dnyeszteri géppuskások nyomában

A Vörös Zászló és a Bogdán Hmelnyickij Rend-dal kitüntetett 159. dnyeszteri tábori körlet géppuskás-tüzér zászlóaljai átkeltek a Keleti Erdős Kárpátokon és a magyarországi harcok során Zsurk, Záhony, Győröcske, Döge, Tornyospálca, Tiszaszentmárton, Tüzsér, Ferenci puszta, Tegeslitke és sok más kisvárost, községet szabadítottak fel.

Ezzel a tömör felsorolással kezdődik V. N. Vinogradov nyugalmazzott vezérőrnagy visszaemlékezése. A dnyeszteri géppuskás-tüzérek pa-

rancsnokló tábornokának memoárja különös túsára irányítja a figyelmet.

Délről északnyugati irányba haladva a dnyeszteri alakulatok Szamosszeg—Vitka—Mándok—Révleányvár—Felsőberecki vonalán érték el Sátoraljaújhelyt. Velük szemben Regőc—Boldogkőváralja—Migléc. Jobbról-balról szédítő mélység. Csak a Rákóczi várfok áll biztosan, merészen uralva a lent elterülő síkságot. A túra részvevői megpillantják az abauji medencét keletről lezáró zempléni hegység vulkánkúp-jait, s ha a csapat lendületesen menetel, rövid idő alatt Szerencs—Abaújszántó—Sátoraljaújhely trasz köztes emelkedőire hághat. Ezek a színes fémet rejtő kúpok voltak 20 éve a dnyeszteri harcosok félelmetes ellenségei. 1944. november 27-én Vinogradov vezérőrnagy kiadta a parancsot: menetből való erőszakos folyamatkeltést kell megkísérelni a Bodrog jobbpartján fekvő Sátoraljaújhely elfoglalására. Az első kísér-

let meghiúsult. A várost északnyugatról és délnyugatról övező magaslatokról a németek tüzegyházai akadálytalanul pásztázhatták a völgykatlant. Szinte lehetetlenre vállalkoztak a szovjet alakulatok. Az igaz, hogy a 10. és a 16. magyar gyaloghadosztályok és nyilasok már erősen meg voltak tépázva, de a városban és a dombödrökben fészkelő 4. német hegyvidéki hadosztály még lendületes harci egységnek bizonyult, s a terep nekik kedvezett.

November 30-ra forduló éjszaka a dnyeszteri 499. zászlóalj parancsnoka, Bogojavleszkij kapitány vállalkozott, hogy egy századdal rohamcsónakba szállva délre átkeljen a folyón és megkapaszkodjon a jobbparton. A vizet szelő csónak tüzérségi fedezet alatt nyomult előre. A német útegek három ezer lövedékkel próbálták feltartóztatni a bátor vállalkozókat. Sorban indultak a többi rohamosztágok: Chmirnov hadnagyval, majd egy másik Zemszkij

Azok, akik szeretik a Balatont és vidékét, és féltő gonddal vigyáznak szépségére, nagy örömmel tapasztalták, hogy a tapolcai medence bazalt hegyei közül Badacsony és Gulács hegyén megszűnt a kőbányászás. Ez volt a két legfájdalmasabb gyönyörű bazalthegységünké és örömmel vették tudomásul a természetbarátok, hogy 1963. év végén leszerelték a gulácsi bányát, 1964. év végére pedig a badacsonyié is megkezdődött. A csillék ugyan még járnak a balatonparti rakodóhely és a kőbánya között, de már csak a leszerelési anyagot hordják, és 1965. június 30-án végleg eltávozik a kőbánya üzem a hegyről. Nagy győzelem ez, az 1902 óta tartó küzdelem nyomán és örömmel tölt el mindenkit, aki szereti a természetet és úgy érzi, hogy annak kincseit maradéktalanul kell átadnunk utódainknak.

Eppen ezért jogos volt a természetjárók felháborodása, akik szótartották a Szent-

Páncéltörő ágyú tüzelőállásban

Csakhogy megjöttetek

Harc az olajmezőkért

Az Árpád-korabeli oklevelek Kenesa néven emlegetik. Nagykanizsa végvár. Az volt a török hódoltság idején, amikor még mocsár, ingovány nehezítette megközelítését és annak bizonyult 1944-ben is, amikor elállta a szabadítók útját a zalai olajmezők felé. Kellett az olaj az akadozó német hadigépezetnek. Emlékszünk, hogy a „kitartás” napjain már faszéngázzal tömködték a kocsikat. Körömszakadtáig védtek hát a zalai olajvidéket és Nagykanizsát, a számukra stratégiaileg fontos térség előőrsét.

Elkészült a megyei Természetbarát Szövetség túraprogramja. Az egyik útvonal a város főteréről a szovjet hősi temetőig visz 10 kilométeres szakaszon. A másik a centrumból kiindulva a Dózsa György úton át a Récsei útig, ahol 1944-ben a Vörös Hadsereg elérte a város peremét. A Nagykanizsa—Kiskanizsa-erdő—Somár túra a szovjet hősök másik síremlékéhez vezet. A kerékpáros turisták a 7-es számú műúton hagyják el a várost és Nagyréce, Komáromos útvonalán 42 kilométeres szakaszon követik a Vörös Hadsereg 20 év előtt harcoló alakulatainak nyomait.

Túra a bányavidéken

A Nógrád megyei Szövetség is változatos túráival kapcsolódik a mozgalomhoz.

A turista rajok egy része Albert akna—Felső telepről indul, ahonnan 300 méteres ereszkedés után érkeznek a Régi-bányatelephez. Itt még feltáratlan történelmi emlékek várják a szorgalmas adatgyűjtőt. Karancs lejtős aknáinak népe nagy számban csatlakozott a fegyveres antifasiszta ellenálláshoz. Karancstól északra ível a történelmi nyomkövetés Dolog-hegy 324 méteres gerincére, innen még a veteránok számára is új ösvényeken ereszkednek le a 350 méterre fekvő, az 1944-es

bányaszellenállásról nevezetes Gusztáv aknához. A túravezető tovább kalauzol, fel a Csákta hegyre, majd északnak fordulva Dugdel-pusztá irányába kanyarodik a csapat és a dűlőúton érik el a KIMSZ emléktáblát, amelyen ez áll: „Itt találkoztak a kommunista fiatalok az illegálitás éveiben.”

A Nógrád megyei természetbarátok az ország minden részéből várják társaikat, hogy egy viszonylag rövid gyalogtúra sokat ígérő élményekben osztozzanak.

Forgách telepre szól a meghívásuk. Itt léptek a Vörös Hadsereg első osztagai 1944. december 25-én Salgótarján területére. Ezideig annyit sikerült megállapítani, hogy a szovjet előőrsök közül többen életüket vesztették a közeli Sástópusztán. A néphagyomány 1945 óta „18 halott völgyé”-nek nevezi ezt a vidéket, s valaki felvéste egy öreg tölgyre azt a napot, amikor szabad lett a nógrádi bányák népe. **Kádár László**

komszomolistaival az élen. Százötven méteres földszárvért folyt a harc. Egy órai heves közdelemben 400 méterre szélesedett az elfoglalt partszakasz. Ezen a ponton súlyos áldozatokat hoztak a dnyeszteri katonák. Utolsó emberig kitartott a jobbsparti térségben Pastusok komszomolista hadnagy, s ő is halálos sebet kapott. Osztagából egyedül Pavlenko géppuskás maradt életben, aki kézigráját kötegekkel próbálta megtartani azt a földdarabot, ahol bajtársai elvéreztek. Sátoraljúj helyre egyre követte az áldozatokat: 1944. december 1-én két zászlóalj úszóhídon jutott át a Bodrogon és december 3-án végleg felszabadult a város. A menekülőket átvették a Hernád mögé. Az üldöző egységek pedig ezt jelentették Vinogradov vezérőrnagy harcálláspontjának: a németek szokás szerint magyarokat rendeltek ki utóvédnek és a tábori csendőrök sorra lelővők azokat, akik menekülni próbálnak.

A SZENTGYÖRGYHEGYEN A SOR?

györgyhegynél újabban nyitott kőbányát. Az üzleti mohóság a felszabadulás előtt ezt a helyet is kikezdté, de akkor a kezdeti kísérletezések után abbahagyták a bányászást, mert a kőanyag nem volt jó. A badacsonyi és gálcsi kitermelt kő minősége messze felülmúlja. Most azonban úgy látszik a bányászok, jó, kitűnő érces csengésű, a Badacsony bazaltjához hasonló rétegre bukkantak.

A bányászást a raposkai termelőszövetkezet folytatja és igen jó jövedelmet biztosít a termelőszövetkezetnek. Felmerült persze a kérdés, hogy vajon az-e a termelőszövetkezet feladata, hogy a balatoni bazalthegyek egyikét megbontva szerezzen jövedelmet a tagságnak? Ezen minden esetre érdemes lenne vitatkozni.

Bazaltzások tűnnek elő a bányászás során

Az alapelvek, azonban, hogy a balatoni bazalthegyeken, különösen amelyek Badacsony szomszédságában állnak, meg kell már végre szűnni a bányászásnak, azt hisszük vitaközni nem lehet. Ez az újabb eset is élelken rámutat a magyar természetbarátok ezreinek és a Balaton barátainak kívánságára, nyilvánítsák védetté az egész tapolcai medencét. Legyen az egész egy tájvédelmi körzet, olyan, mint a Tihanyi félsziget és ezen belül nyilvánítsák védetté az egyes természeti kincseket, a bazalthegyeket, a gazdag forrásokat, a szép és érdekes kőzetalakulásokat stb.

A szentgyörgyhegyi példa kiáltóan int arra, hogy ezen a téren minél előbb erélyes intézkedésre van szükség.

Zákonyi Ferenc

AUTÓS TURISZTIKA

A DUNA-KANYAR ÚJ FELFEDEZÉSE

Autóút a Nagyvillámig. Megoldódott a visegrádi parkolás

Nincs autós, akinek úti programjában ne szerepelne a Duna-kanyar s nem is egy alkalommal, hanem több ízben is, a kora tavasztól késő őszig terjedő időnyben. A központ értelmileg Visegrád. Mindedig azonban az autós számára, valljuk be, éppen Visegrád, inkább átmenő állomásként szerepelt s kevésbé iktatta útitervébe hosszabb ottidőzésre. Annak ellenére, hogy közismerten gazdag látványokban, nemcsak tájszépsége vonzza a turistákat, de a reneszánsz kor pazar bőkezűséggel gondoskodott a késő utódok számára is, ha ma már sokszor csak töredékeiben látható építészeti vagy muzeális kincsekről. Nem véletlen tehát, hogy a rendelkezésre álló közlekedési eszközökkel, autóbusszokkal, hajókkal, gépkocsikon százezres tömegek látogatják a tájat. Az autókat azonban már Visegrád felé közeledtükben zavarta az a gondolat: hol tudok parkolni. S ha a kikötő közelében lévő keskeny kis földszávon valahogy elhelyezkedett, akkor meg az a gondolat zavarta: hogyan tudok innen kikeveredni az indulásnál. Így aztán Visegrád elnagyoltan szerepelt ebben az úti programban.

Az ország egyik legértékesebb idegenforgalmi tájának a közvetlen gazdája a Pest Megyei Idegenforgalmi Hivatal. Az országos idegenforgalmi fejlesztési tervben méltó helyet kapott a Duna-kanyar s anélkül, hogy e távlati tervek valóban kápráztató adataiból idéznénk, gyakorlatibb, ha már az ideai lehetőségekről szólnunk. Ez is érdemes arra, hogy új felfedező útra induljunk s az autós számára ne csak átmenő állomás, hanem úticél legyen Visegrád.

Végig, a Panoráma-úton

Visegrád jellegzetes, boltíves kapuján áthaladva, a régi, községen átvezető út mellett, a Duna partján halad az új autóút. Kikerül ezzel a lakott területet, a keskeny utcákat s a révnél, kis terelősziget beiktatásával balra kanyarodva vezet a Rév u. — Nagy Lajos u. — Mátyás király u. (Malomvölgy) pormentesített útvonalán a Nagyvillámhoz épített Panoráma úthoz. A Panoráma út 7—9 méter szélességben a Sáshegy, Fekete hegy csodálatos szép, szélesen ívelt kanyargós szerpentinjein a Fellegvárat, illetve a Nagyvillám kilátóját közelíti meg. A duna-parti révtől a Nagyvillámig 3,5—4 km az út. A Panoráma út maximális emel-

kedője 6%-os, tehát nem kell „félni” tőle. Az út szélessége, a kanyarok biztonságos kiképzése mind olyan tényező, amely az autóst ösztönzi, csábítja a táj bejárására. S ha látja, hogy kocsiját is elfogadható — ez esetben valóban megnyugtató — módon tudja parkolni, szívesen vállalkozik környező séttákra, barangolásra. Ez pedig nem elhanyagolandó program. Közvetlenül a Nagyvillám kilátója alatt nagy platót képeztek ki a parkolásra, de a szélesre taruló völgy maga is alkalmas a kocsik elhelyezkedésére, ha olyan méretű forgalom sűrűsödik. (Konkrét példa lesz a június 6-án itt megrendezésre kerülő országos autós és motoros találkozó, amelyet a Pest Megyei Balesetelhárítási Tanács, a Közlekedési Rendőrség, az Idegenforgalmi Hivatal és az Autóklub rendez.)

A nagy parkoló platótól alig 150—200 méternyire emelkedik fölöttünk a Nagyvillám kilátója, közelében a turistaház, illetve az étterem. Innen kb. 1 km-re esik gyalogsétával a fellegvár. Persze már ez a két „fix-pont” is szép program, de a környező táj, erdei séták, mind, mind érdemessé teszik a felkeresésre. A fellegvár magaslati pontja 328, a Nagyvillámé pedig 378 m.

Milyen újdonságokkal szolgál a turistáknak a Pest Megyei Idegenforgalmi Hivatal?

Kiállítás a kilátóban

A természet pazarló bőkezűséggel gondoskodott a táj megformálásával. A fellegvárból s a Nagyvillámi kilátóból messze láthat a szem, de kis segítség nem árt. Az Idegenforgalmi Hivatal a fellegvár citadelláján távcsöveket helyez el és tájékoztató szolgálatot szervez. A fellegvár nyugati oldalától lépcső vezet a citadellához. Jól megközelíthető mindenki számára.

A nagyvillámi kilátó felső körkerélyének párkányára kőbevésett térképek tájékoztatnak majd arról, hogy mit látunk a csodálatos panoráma képméretű monoculáris távcső hozza közel az esztergomi Dunánál a helembei, dédai szigeteket, a Hidegtelek keresztet, a csehszlovákiai garamkövesdi távoli hegyeket, a Börzsöny—Cserhát hegyvidékét, a váci síkságot.

A kilátótorony első emeletén az Idegenforgalmi Hivatal állandó vártörténeti kiállítása eleveníti fel századok történetét. A kilátónál nemcsak a táj képei szerezhetők be, s alkalmi postabélyegző igazolja a helyszínt, nádfonatú székkek és asztalkák állnak rendelkezésre, legyen hol megírni az üdvözlőlapokat, s postaláda, hogy zsebbe ne maradjanak. Bot-plakettek, matricák, emléktárgyak apró, de figyelmes kiegészítői a kulturált vendéglátásnak.

Szinyai Jenő

HÍREK — autósoknak

Kirándulások, túrák az Autóklub áprilisi naptárában:

4-én vasárnap: Felszabadulási emléktúra. Útvonal: Budapest — Visegrád — Vöröskő. Találkozás és indulás túra-vezetővel reggel 7.30-kor az Autóklub székházának parkolóhelyéről (Bp. II., Rómer Flóris u. 4/a).

9-én pénteken 19 órakor: „Alba Regiától legkisebb városunkig, Kőszegig”. Szöllősy Nagy András tanár előadása

dialektálok bemutatásával. Az április 17—19-i húsvéti túra, a közzegi autóstalálkozó ismertető klubestje. Az előadáson természetesen azokat is szívesen látják, akik nem vesznek részt a túrán.

23. pénteken 19 órakor: Dunamenti autótúra a Sikkosi várig. Szöllősy Nagy András tanár előadása diavetítéssel. A május 1—2-i kétnapos túra ismertető klubestje.

Az előadások színhelye az Autóklub budapesti székháza.

A Duna-kanyar

A Magyar Természetbarát Szövetség és a Magyar Autóklub megbeszélés alapján, kölcsönös együttműködéssel szerveznek az időnyben autós-gyalogos túrákat a Szövetség autósakosztályai és az Autóklub Touring osztálya rendezésében. Ezzel az együttműködéssel az autózás egészségesebb életformájának szélesebb körű szervezése válik lehetővé.

A mennyire az emlékezet engedi, szó szerint tolmácsolom mindazt, amit Farkas Géza mondott életéről.

— 1932-ben lettem turista. Akkor voltam 20 éves. Először csak halottam a természetszeretetről, azután sokat olvastam Kolacskovszky Lajos írásait. Tetszett a szellemes stílusban fogalmazott meggyőző szó. Szocialistának éreztem magam. És abban az időben — ne felejtjük el, 20 éves voltam — ez félig idealistát, félig cselekvésre kész harcost jelentett. Magyarázom? Idealista voltam, mert azt hittem, a természetszeretet is elég, hogy megváltoztassuk azoknak a munkásoknak a gondolatvilágát, akik a kocsmában kerestek feledést gondjukra, bajukra. Vállaltam a harcot, mert a Természetbarátok Turista Egyesületének egyik vezetője voltam, s pusztá fennmaradásunk állandó küzdelemmel járt.

— Nem nehéz elszámolni az ifjúsággal. Hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken késő estig a TTE központban dolgoztam. Kedden pártnapra jártam. Szombat és vasárnap túráztam. Mindezt munkaidő után, persze egy fillér ellenszolgáltatás nélkül. Nem is tennem szóvá, ha ez az egykori, magától értetődő tulajdonság nem lenne egyik-másik mai fiatal nézőpontjából kissé különös, vagy éppen különködő. Talán ebben az egy kérdésben van vitám a mával. Én is azt kérdezem, amit kortársaim: vajon szeretni fogják-e úgy gyermekeink és unokáink a turistamozgalmat önzetlenül és csak azért, mert belőle merítik ifjú éveik kitörülhetetlen élményét? Nagyon bízom, hogy igen.

— Úgy érzem, nem hoztunk mi áldozatokat, hiszen élünk. Aki csak áldozatokat hoz, annak szenedő az arca és ráncos a homloka. Mi vidámak voltunk és tettere készek. A *turisztika annyit jelent, hogy ifjúság és közöttünk fiatal volt Stromfeld Aurél, Kossa István, Tausz János, Miklós János, az*

„Köztetek vagyok drága barátaim”

idős Székely, s mind a többiek.

— Ma már a túlbuzgóságunk is mosolyogni való. Valaki kitalálta, hogy csak akkor ér valamit egy turista, ha egy túranapon legalább nyolc órán át gyalogol. Magam is csatlakoztam a titánokhoz, s talán ennek köszönhetem, hogy bebarangoltam az egész országot.

— Sokan akkor értették meg igazán, mennyire a miénk a turisztika, amikor annak szervezetét elvették tőlünk. Az ország náci megszállását követő napon, 1944. március 20-án felszabták a TTE-t. Lefoglalták a menedékházainkat. Beszüntették a vidéki osztályok működését.

— Azon a tavaszon nagyon csendes volt a szigetmonostori „Telep” és ki tudja hányfelé szóródtak barátaink, az MTE-isták az alsógödi „Fészek”-ből.

— Ha a múlttal szembebesítem a mi turisztikánk társadalmi értékét, egyértelmű feleletet kapok: nagyonis hasznos embernek való ügyet képviselünk, ha egyszer a fasiszták tüvé tették utánunk az egész országot. Pedighát magam is a „csendesebb” természetbarátok közé tartoztam. Akkortájt a szociáldemokrata párt programjait jutottam el, mégis kerestek.

— 1944 november végén ki sem mozdultam hazulról. Amikor a rendőrség jött értem, házfelügyelőnk letagadott. Azt mondta nekik, heitek óta üres a lakásunk, ha nem hiszik el, menjenek fel. Nem jöttek. Örökkévalónak tűnt a létbizonytalanság.

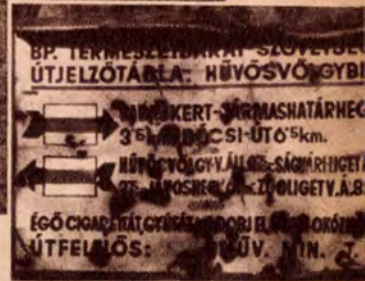
— Amint feljöttünk a pincéből, úgy kerestük egymást, mint a családtagokat. A Damjanich utcai szállítómunkás szakszervezetben székelt akkor a TTE. Ügyvezető elnöknek választottak. Első dolgunk volt közzé tenni a Népszavában,

hogy élünk és várjuk barátainkat. Meg is jelentek vagy százötvenen az első gyűlésen. Még ma is emlékszem Tokár Józsefre, Hütl Sándorra, Molnár Lajosra, Görög Ármánra és Bélára, meg Resinger Imrere, ahogy összeülekeztek és meghatottan szorongatták egymás kezét. Ez felejtethetlen.

— Hanem munkához kellett látni: Kossa István, Solti Lajos és Hidas Ferenc sokat segítettek. Lett helyiség és visszakaptuk a menedékházakat. Bechtler Péter jóvoltából a városházán tarthattuk üléseinket. Elkövetkezett a nagy nap, amikor 1946-ban már szabadon, ezernyi természetbarát részvételével lerakhatuk az emlékmű alapjait a Vöröskőn. Ott volt Zamercevez tábornok is, Budapest városparancsnoka. Azt mondta, nagyon jó helyre kerül az emlékmű, itt vonult a Vörös Hadsereg a főváros felszabadítására.

— Gyorsan peregték az események. Hatezer tagunk volt a felszabadulás előtt, ma több mint hatvanezer szervezett turistát számol a Szövetség. És százezrek túráznak, kirándulnak. És ez a jó. Tízszerez erő és százzorta terebélyesebb mozgalom. Szerintem az adja az életető erőt és az kelti fel a fiatalok, a tömegek érdeklődését igazán, hogy a turisztika nemcsak a percek és másodpercek versenyszerű eszköze, hanem mindenki által művelhető sport. S legyen elfoglalt: több is, mint sport. Világnézetre nevelő iskola.

— Szomorú, hogy betegség és a velejáró gondok miatt búcsút kellett mondanom a hátizsákomnak, de gondolatvilágomban ma is végigjárom a túrautakat. Előveszem féltett térképeimet és máris köztetek vagyok, erdőt, hegyet járó drága barátaim.

KÉT KÉPET

teszünk ide egymás mellé. Az egyik egy stílusos útmutató tábla a selmecbányai hegyvidéken, a *Szitnya* alatt. A másik egy útjelző tábla a *Hüvösvölgyben 1965 tavaszán*. Ezúttal nem az útmutató táblák stílusáról, megoldási módjáról van szó, de... a selmeci tábla évek óta érintetlenül, olvashatóan igazítja útba a turistát, a hüvösvölgyi tábla pedig célpont a vásott gyerekeknek. Szégyenünk! S jól tudjuk, akárhány táblát tesz ki az „útfelelős”, s bárhol az országban, előbb-utóbb mind erre a sorsra jut. Mi örömük van a rongálásban: ki tudná?

De nemcsak erről van szó. Közelélményeket, márványtáblákat nevekkel, dátumokkal, jelszavakkal firkálnak össze országszerte. Hogy turista nem rongálja az útmutató táblákat, arról meg vagyunk győződve. De ne írjuk nevünket, s szerelmünk nevét emlékművek talapzatára, emléktáblák márványára, ne vessük ottjárásunk dátumát a kilátótorony deszkájába. Sőt: bárkit rongálásban érünk, figyelmeztessük, igazoltassuk, jelentjük. A gyerekek szüleiket pedig kérjük meg: ne engedjék gyermeküket feleltetlenül parittyázni, légpuskázni, firkálni. Egyik-másik szülőtlő talán nem számíthatunk mindig megértésre. Ez azonban ne riasszon el bennünket attól, hogy magunk részéről is ne segítsünk az erdőben rendet tartani, mind a magunk örömére, mind az erdőgazdaság és a vadgazdálkodás hasznára. És sohase felejtjük el a latin közmondást: „nomina stultorum jacet ubique locorum.” Azaz: a bolondok nevé mindenütt ott találjuk.

(sz. v.)

Ifjú barátaink

Zoli minden túrán részt vesz

FIATALOK AZ ÁRPÁD-KILATONÁL

Szombaton még hózivatar kergette fedél alá a járókelőket, vasárnap reggelre azonban már csipős, de napsütéses derű köszöntötte azt a sokszáz fiatal, akik a BTSZ tízfordulós túrasorozatában végigjárták az Erzsébet-hídtól az Árpád-kilátóig a budai tájakat és nevezetességeket.

„Figyeld az útvonalat, amelyen haladsz, Készíts róla rövid vázlatot, Jegyezd fel a használt járműveket, az útbaeső turista létesítményeket, útjelzéseket, útközben található növényeket és kőzeteket, egy-két élőlényt.” Így szól — egyebek között az az írásos utasítás, amit Orbán Laci, a MÜM 2. sz. intézetének tanulója és csoportjának minden tagja magával visz, mert ők még külön is játszanak. Tréfás versenyek, műemléknévezések tarkítják a túrát. Jávor István vezető tanár szerint, aki a MÜM 2-es diákjait kíséri, ez kitűnő alkalom a tömegesítésre.

Gerzsényi János, a MÜM 7-es intézetének párttitkára — és egyben természetjáró szakosztályvezetője — szerint ez a túrapontverseny különösen a kezdő szakosztályok számára kitűnő, mert bevált útvonalakon, a fokozatosság elve szerint igyekszik megkedveltetni a természetjárást.

Martiny Zolival már a Hűvösvölgyi Vadaskertnél találkoztunk. A Zrínyi Ilona Gimnázium kis, piros arcú elsőse elmondta, hogy a szakosztály túráiról sohasem hiányzik. Mindig van valami újdonság is, városismertető verseny, tréfás, de komolyan vett tojásfőzés, sátorverés és ahogyan megyünk a tavaszba, egyre szebbek lesznek a túrák.

Az az érzésünk, hogy valami történt a pesti diákvilágban, ami hirtelen többeztrüket a természetjáró mozgalom felé vonzotta. Akik ezt a tízfordulós játékot vezetik, ismerik a fiatalokat.

Kádár Jenő
tanár

Versenykiírás

A Turista szerkesztősége és az MTSZ Ifjúsági Bizottsága az ifjúsági természetjárás tömegesítése érdekében egyfordulós városismertető versenyt rendez Talán, május 9-én. A versenyen résztvehet minden középiskola és ipari tanulóintézet 3 fős csapata. Jelentkezés ápr. 20-ig, a Turista Szerkesztősége címén. A részletes tájékoztatót a jelentkezőknek megküldjük.

A Turista szerkesztősége és az MTSZ Ifjúsági Bizottsága

A FIATALOK természetjáró mozgalmával foglalkozott az MTSZ ifjúsági bizottsága. Megállapították, hogy az egy év alatt beiratkozott 1806 új természetjáróból 1725 ifjúsági korosztályú, ami megfelel 96 százaléknak. Legtöbb a fiatal Somogy, Csongrád és a Győr megyei természetjárók között, legkevesebb Szolnok és Békés megyékben. Tizennégy megyében működik ifjúsági bizott-

ság. Az elmúlt évben a királyréti táborban 184 ifjúsági vezető kapott alapos továbbképzést, ezenkívül a téli szünetben 130 fiatal és 55 tanár számára rendeztek továbbképző tanfolyamokat. A jövőben — állapította meg a bizottság, fozoztatban kell segíteni az ifjúsági munkában elmaradott megyéket, fokozni a propagandát és átvenni országosan a BTSZ és a fővárosi úttörők között létesített jó kapcsolatot.

A TURISTA

Ifjú Baráti Körének!

Felhívásuknak, amelyben választ kérnek a fiataloktól, örömmel teszek eleget magam és barátaim nevében, hiszen régi problémánk megoldását látom közleményükben. Először is az alapító tagoknak kívánok eredményekben gazdag munkát, hogy e nemes sport ápolói, s talán felvirágoztatói legyenek. De talán illik be is mutatkoznom. Tizennyolc éves vízvezeték-szerelő szakmunkástanuló vagyok. Hogy érényeimről is fécsejtek, hadd dicsekedjem el vele, hogy szenvedélyes csavargó, illetve szenvedetlen turista vagyok. Epp ez volt a problémám, hogy nem tudtam bekapcsolódni egy ideális szervezetre, mely irányította volna az én túráimat. Képzelmek el, mint vékony-

pénzű ipari tanuló, hogyan tudtam volna eleget tenni szenvedélyemnek. Egy barátommal kerékpáron kerestük fel a gyógyfürdőket. Például Sikondát és — ez volt a legnagyobb túránk — Pécsen leeresztül Harkány gyógyfürdőt. És hány hozzánk hasonló fiatalal találkoztunk, akik hozzánk hasonlóan kerékpárral járták az országot! Es mit sem hallottak a szervezett természetjárásról.

Közölhetem tehát, hogy a meghirdetett propagandamunkának száz százalékaig eleget tudnék tenni, sőt, felettébb magasztos érzés volna számomra, ha aktív tagja lehetnék ennek a munkának. Németh András
Dombóvár, Vörösmarty út 64.

Harmadik számukban közölt felhívásra fogtam tollat és bejelentem, hogy a Turista Ifjú Barátainak Körébe én is szeretnék belépni. Már régi olvasója vagyok a TURISTA-nak és remélem, hogy a feltételeket én is tudom teljesíteni. A Nagykánizai Postás Sportegyesület keretében működő természetjáró szakosztály tagja vagyok. 1943-ban szünetem és kézbesítő a foglalkozásom, így sokat tehetek, sokat forgok emberek között. Kérek feladatokat.

Tisztelettel olvasójuk

Tomasics János,
Nagykanizsa, Szabadhegy u. 59.

Kedves Turista

Olvastam felhívásukat az ifjúsághoz és örömmel csatlakozom hozzá. Erre az készlet, hogy nagyon szeretem a természetet. Már általános iskolás koromban mindent elkövettem, hogy kirándulni mehessek. Jelenleg azonban csak kisebb helyi túrákat tudok tenni. Mivel azonban szeretem a földrajzot és azt szeretném, ha a foglalkozásom is ezzel kapcsolatos lehetne, szeretnék minél többet megismerni a szép tájakból. Második gimnazista vagyok, kollegiumban lakom, tanulmányi eredményem 3,6. Főleg nyelvekből vagyok gyengébb. Mindenképpen kérem tanácsukat, ha lehetséges. En is mindent megteszek, hogy az Önök segítségével lehessenek.
Bacsá Imre,
Törökszentmiklós,
Flútkollégium

Nagyon szeretem lapjukat, a TURISTA sok olyan érdekes cikket közli, amire ismerőseim figyelmét is fel szoktam hívni. Sajnos, mire ők megvennék —, például az elmúlt hó 8-10-ike körül — már elfogyott az újságárusoknál. Úgy gondolom, hogy egy haví képeslappnak nem kellene pár nap alatt kifogynia. Kérem, gondoskodjanak arról, hogy legalább a forgalmasabb pontokon lehessen a hónap további napjaiban is kapni a mi lapunkból.

Kovács Ignác,
Bp., XIII., Szt. István krt. 28.

ERDEKES ÚJÍTÁS. A Budapesti Honvéd margitszagei csónakházában újszerű megoldással üveggyapotból és poliészter gyantából készülnék — feleannyiért, mint az eddigi fa csónakok. Török András és a vízeselek edzője, Kulcsár János irányításával már tíz darab portya kajak 1-est állítottak elő. Ha a kísérlet bevállik, vízitúrázóink régi csónakgondjai is megoldódhatnak.

GRATULÁLUNK a Wesselényi utcai II. Rákóczi Ferenc közgazdasági technikum tanári körának. Minap pedagógus

továbbképzés miatt tanítási szünet volt az iskolában. A diákok foglalkoztatását úgy oldották meg, hogy száz alsóbb osztályos a tornateremben sportolt, száz element az uzodásba, kétszáz pedig túrára vittek a budai hegységekbe.

ERDEKES, három pontból álló ügyességi versenyeket rendezett a budapesti diákoknak a BTSZ ifjúsági bizottsága Kőhegyen, Sátorverésből, tojásfőzésből és zsákbanfutásból kellett vizsgáznok, illetve versenyeznök. A három versenyszám sok kacagás és vidámság között, népes résztvevő-gárda versengésével zajlott le.

Könnyűbúvár természetbarátok akarunk lenni!

— Válasz Maróthy László cikkére —

Igaza van a cikkíróknak, amikor azt állítják, hogy nincs olyan szervezet, amely befogadná a könnyűbúvárokat. Én közel tíz éve üzöm ezt a szép sportot. Ez alatt igen sokat foglalkoztam szakosztályalapítással. Több sportegyesületet kerestem fel. A válaszok többsége elutasító volt, de akadt olyan is, hogy alakítsunk egy MHS szakosztályt és ugyanakkor lépünk be egy sportegyesületbe ugyanott, de a sportegyesület nem tud semmi-féle segítséget nyújtani. Vagyis: fizessünk kétféle is tagdíjat, s cserébe ugyanazt kapjuk, mint eddig: semmit. Félreértés ne essék, mi nem anyagi segítséget kértünk — bár sportunk eléggé költséges. Azt szeretnénk, ha végre lenne már „gazdája” a békaembereknek. Az MHS ad ugyan lehetőségeket, de csak azoknak, akik versenyszerűen foglalkoznak ezzel a remek sporttal. Akiknek más szándékaik vannak, azokra senki sem gondol. Társaim és én a vizalatti fényképezéssel, a vizalatti világ megismerésével jegyeztük el magunkat. Tapasztalatom szerint a sportág lelkes híveinek kilencven százaléka hozzánk hasonlóan nem a versenyt, hanem a nagyszerű élményt keresi. A könnyűbúvár-sport a természetjárásnak, a természet megismerésnek egy teljesen új formája. Eppen ezért a Magyar Természetbarát Szövetséghez fordulunk a kéressel, hogy vegye pártfogásába a békaemberek ügyét. Azzal a reménnyel írom ezt, hogy kérésünk meghallgatásra talál és segíteni fognak bennünket abban, hogy a természet szépségeivel szervezett formában ismerkedhessünk meg.

Sebestyén Károly,
Budapest, XX., Koppány u. 15.

LEVELEZZÜNK: ISMERJÜK MEG EGYMÁST, CSERÉLJÜNK

Előző számaink címanyaga alapos ostromnak lehet kitéve, a szerkesztőségünkbe érkező ezzel kapcsolatos levelekből, telefonokból és személyes érdeklődésből ítéve. Kérjük levelezőinket, hogy továbbra is tájékoztassanak bennünket kapcsolataik alakulásáról, rovatunk felhasználásáról. — A címanyagot tovább bővítjük. Leveleket — portóköltés ellenében — lefordítjuk és továbbítjuk.

Franca Carbone, Via Montanaro 2, Chivasso (Torino) Italia. 18 éves lány, angol, francia, német, eszperantó, olasz. Levelezőlapok, sport, irodalom, „béke és barátság” turisztika, utazás.

Rag. Gino Parolin, Via Colli, 17 — Felizzano (Alessandria) Italia. 25 éves fiú, olasz, francia. Levelezőlap, sport, történelem, utazás.

Anastasia Nicoletta, Via Genova, 41 Amalfi (Salerno) Italia. 20 éves lány, angol, francia, olasz. Levelezőlap, bélyeg, utazás.

Eisebeth Pommer-Pederson, Vestbirk Alle 11, Kastруп, Danmark. 19 éves lány, angol, dán, bélyeg, utazás.

Carole Dalby, Nurses Home, General Hospital, Burton-on-Trent, Staffordshire, England. 19 éves lány, angolul. Fényképezés, tánc, irodalom, utazás.

Robert Cook, Rue d'Artois, Viry-Chatillon, France. 30 éves fiatalember, angol, francia. Levelezőlap, bélyeg, fényképezés, festészet, utazás.

Miss Tan Peng Nio, Astana-Anjar 86 B. Bandung, Jawa, Indonesia. 20 éves lány, angolul. Minden szép érdekli: utazás, levelezőlap, bélyeg, folyóirat, fénykép, film, sport, zene, utazás.

Miss Kazuka Ariyoshi, 19-5, Hamachi, Shinohara, Nada-ku, Kobe, Japán. 22 éves lány, angol, japán. Levelezőlapok, bélyeg, népviseleti babák, zene, irodalom, utazás, utazási prospektusok.

Miss Masako Mima, Nishinotoin-Nishiharu, Bulkoji, Shimogyo-ku, Kyoto-shi, Japán. 23 éves lány, angolul. Zene, festészet, utazás.

Miss Ragunhild Sternstrom, Lannavagen 107, Huddoinge, Sweden. 20 éves, angol, francia, német, svéd. Történelem, utazás.

Ifjú barátaink

Jó bázis a földrajzi szakkör

Gimnáziumunk Monoron van, amiből előny és hátrány is származik. Előny, hogy a természet itt „adott”, hátrány, hogy az életforma pesties, az ifjúsági természetjárás értelmét feltárni a más sportágak iránt vonzó fiatalok előtt épp oly nehéz, mint a fővárosban. Szakosztályunk, mely 1963-ban alakult, legnagyobb létszámú a megyében, felszerelése gyarapodik, az iskola vezetősége évente többnapos kirándulási szünet adásával segíti működését.

Legjobb segítők mégis a földrajzi szakkör. Tagjai köztöltötték a legaktívabbak. Nekik is köszönhető, hogy túráinkon rendszeresen folyik ismeretterjesztés — földrajzi, biológiai, geológiai, történelmi. Nagy gondot fordítunk ifjúságunk nevelésére. Ma már azok is felismerik a természetjárás szépségét, akik kezdetben nem értettek egyet velünk. További célunk, hogy a KISZ is bekapcsolódjék munkánkba. Reméljük, ezt is elérjük.

Novák László,
Monor, József Attila Gimnázium

Sajnos minden levelet közzétenni képtelenek vagyunk. De levélben minden ifjú barátunknak válaszolunk. Addig is sok üdvözlötletet küldünk.

Köszönjük!

Március 14-én 14 órakor, Köhgyen, a Petőfi emlékmű alatt meggyulladt az erdő. Az ottlevő fiatalok, akik a BTBSZ 10 pontos versenyén vettek részt, az oltás-

ban gyors segítséget nyújtottak. Ezúton fejezem ki köszönetemet nekik.

Vértesi Ernő

X. ker. Természetbarát
Szöv. elnöke

Fotopályázat

A Magyar Természetbarát Szövetség Barlang Bizottsága és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, tagjai részére két témakörben fotopályázatot hirdet.

I. Budapesti barlangok és karsztjelenségek,
II. Magyarország barlangjai és karsztjelenségei.

Pályázni lehet 18×24 mm-es, fekete-fehér felvételekkel. Beküldési határidő: 1965. április 20.

A részletes pályázati feltételek a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulathoz (VI. Gorkij fasor 46/48. Tel.: 221-226) minden szerdán 18—20 óra között szerezhető be.

Nyolcezer tag nevében

Nyolcezer szervezett természetbarát időszerű kérdéseiről tanácskoztak a dobogókői Eötvös Lóránd menedékház termében a küldöttek. Kovács Ferenc, az V. kerületi Természetbarát Szövetség elnöke vezette a kétnapos tanácskozást. Elsőnek Gyalán Győző megbízott főtitkár ismertette az ideit terveket, majd a felszólalók sokasága jelezte, hogy a szövetségben igen élénk az érdeklődés a mindennapi problémák iránt — amelyekből van bőven.

A felszólalásokból kiderült, hogy a múlt évben végrehajtott átszervezés kielégítő eredménnyel járt. Szóváttették a menedékházak korszerűsítését, a berendezések felújítását, szem előtt tartva a megélénkült idegenforgalmat.

Többen szóváttették a turista felszerelések magas árát. A mozgalom tagjai megérdemelnék, hogy — mint Csehszlovákiában, vagy a Német Demokratikus Köztársaságban — a szervezett természetjárók olcsóbban jussanak felszereléshez. Sajnálattal emlegették, hogy a MAV a száz kilométeren belül járó turista járatokat megszüntette. Feltétlenül hiányzik például a ze-

begényi turista szerelvény, amely igen alkalmas volt a tömegmozgalom fejlesztésére. Javasolták, hogy a vasút indítson Kék-túra célvonatokat, továbbá, hogy adjon lehetőséget a mimósító túrák céljainak olcsóbb megközelítésére.

Központi kérdésként került szóba a megfelelően képzett ifjúsági vezetők hiánya és az iskolák patronálása. Az az igazság, hogy a régi természetjárók hiába vállalnák ezt a munkát, ha nem kapnak elég segítséget a pedagógusoktól.

Szóba került a korszerű, norvég-svéd mintájú tájoló hiánya is. Ezt a szövetkezeti iparral kellene gyártatni, amely vállalná is a sorozatgyártást.

Kovács Ferenc elnök beszámolt a BTBSZ és az V. kerületi Természetbarát Szövetség közös versenyeről a tömegesítés érdekében, a legjobbak megjutalmazása mellett.

A tanácskozáson résztvevő az MTSV. kerületi tanácsának képviselője, Major Ferenc is, aki elismeréssel szolt a szövetség működéséről. A BTBSZ képviselőjében dr. Fazekas Gábor adott felvilágosítást egyes kérdésekre.

N. I.

Megjegyzés a Pedagógus SK bírálatához

A Budapesti Pedagógus Sportkör elnöksége január 22-i ülésén napirendre tűzte a tájékoztató szakosztály munkájának vizsgálatát. A vita alapját a szakosztály vezetőségének, edzőjének jelentése és a TURISTA c. lapban megjelent, a sportkör nevelő munkáját bíráló cikk képezte. A napirend fontosságára való tekintettel az ülésen részt vett Székely Miklós, a Magyar Természetbarát Szövetség főtájkára és Mosonyi László, a TURISTA szerkesztője, valamint a Pedagógusok Szakszervezete elnökségének képviselője is.

A sportkör elnöksége beható vita után megállapította, hogy a szakosztály lelkes és fáradhatatlan munkája, kiváló eredményei mellett hibák és fogyatékoságok is előfordultak. A szakosztály egyes vezetői és versenyzői időnként nem megfelelő hangnemben és nem mindig megfelelő helyen és időben bírálták a Szövetség egyes intézkedéseit, vezetőinek munkáját. Azt a kategórikus állásfoglalást azonban, amely az egész sportkör nevelőmunkájára vonatkozó elmarasztalást tartalmazza — mely szerint az egyesületben és a szakosztályban nem megfelelő a nevelőmunka — az elnökség méltánytalannak tartja és úgy véli, hogy az ilyen módon nem lehet elősegítője sem a szakosztály, sem pedig az egész sportkör nevelőmunkája további javításának.

Nem tartotta megalapozottnak az elnökség a Győri Edithre vonatkozó bírálatot, mivel magatartásával szemben konkrét kifogás nem hangzott el.

A sportkör elnökségének határozata megállapította, hogy a jelentések napirendre tűzése elsősorban a tájékoztató szakosztály, de az egész sportkör munkája szempontjából is hasznos volt. Az elnökség örömmel fogadta a szövetség főtájkárának tárgyilagos bírálatát és az egész sportkör munkájára vonatkozó állásfoglalásait. A lezajlott vita és a kialakult egyetértés alapján az elnökség úgy látja, hogy minden lehetőség meg van a félreértések és a nem minden vonatkozásban megalapozott helytelen következtetések és általánosítások korrígálására. Ez minden bizonnyal hasznos lesz a tájékoztató szakosztály, ezzel együtt a Budapesti Pedagógus Sportkör és a Szövetség közötti tiszta légkörű tevékeny kapcsolatainak helyreállítása szempontjából. Ez javára válik az egész sportág ügyének is.

Budapesti Pedagógus Sportkör Elnöksége

A Budapesti Természetbarát Klub áprilisi programja

Április 1., esütörtök:

1. Hogyan épültek turistaházaink? I. rész. Székely György bevezető előadása. (Az előzetes klubprogramban szereplő dr. Pápa Miklós öbögőköi előadása későbbi időpontra marad.)

2. Utazz velünk Bulgáriába (Szófia—Stara Planina—Várna). Elménybeszámoló színes diavetítéssel. Előadó: Balogh Dezső.

Április 5., hétfő:

Vízitúrázók klubestje. 1. Tavaszí vizeken. Idénynyitó előadás. Előadó: György Tibor, BTSZ Vízibiz. vezetője. 2. 1964. évi teljesítmény-jelvények kiosztása.

Április 8., esütörtök:

1. Magashegyi túrák szervezése és egészségiana. Előadók: Dr. Bognár Emil és Balogh János.

2. Királykötől a Fogarasi havasokig. (Filmvetítés.) Túravezetők továbbképző előadása.

Április 12., hétfő:

Tájékoztató versenyzők klubestje. 1. A versenysport aktuális problémái. Előadó: Dr. Vízkelety László, BTSZ Edzőbiz. vez. 2. Filmvetítés.

Április 15., esütörtök:

Német est. 1. Túralehetőségek az NDK-ban. Előadó: az NDK Kultúra igazgatója. 2. Filmvetítés.

Április 22., esütörtök:

Az európai kultúra bölcsőjénél. Elménybeszámoló színes diavetítéssel. Előadó: Berényi Miklós.

Április 26., hétfő:

Toborzó. BTSZ agit. prop. bizottság szervező brigádjának bemutató műsora.

Április 29., esütörtök:

Római és gót építészeti. Művészettörténeti előadásorozat II. rész. Színes vetített képek előadása. Előadó: az Orsz. Műemléki Felügyelőség munkatársa, Túravezetők továbbképző előadása.

FÉNYKÉPEZŐ -
GÉPET!

KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG
ÉLMÉNYEIT
VÁSÁROLJON

FÉNYKÉPEZŐ -
GÉPET!

MINDEN 1000
FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP
OTP HITELLEVELRE
KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT
BOLTOKBAN

SZAKMAI TÁBOROZÁST RENDEZ AZ „YBL MIKLÓS” TECHNIKUM

Az „Ybl Miklós” Építőipari Technikum egykori diákja: *Hegyi Miklós*, ma technikus-tanár ugyanebben az iskolában, s a természetbarát szakosztály pedagógus-vezetője. Az iskola „turista-szobájában” fogad.

— Ebben a szobában tartjuk túra-megbeszéléseinket — mondja *Hegyi Miklós*. Majd a jó gazda büszkeségével mutogatja a szobában őrzött „kincseket”. Hőscincérek és csiborok, rákok, siklók és viperák, különféle lepréselt és preparált növények, kőzetek és kristályok tarka sokasága díszleg a vitrinekben, falakon. Egy székrenyű tele turisztikai szakkönyvekkel. Az iskolának turista-faliújsága van, s a lecsért anyagokat albumokban őrzik tovább. Évenként rotaprinttel készült túranaptárt adnak ki. Komoly turisztikai kellék-tárak van.

— Amit itt lát — magyarázza *Hegyi Miklós* — hosszú fejlődés eredménye. Nekünk is megvolt a magunk „hőskora”. Jól sikerült kirándulások adták az ötletet és hozták meg a kedvet a rendszeres természetjáráshoz. 1954-ben alakultunk meg, mint természetbarát szakkör, mindössze négy-öt taggal. A kis gárda azonban — mind tapasztalatait, mind taglétszámát illetően — évről évre gyarapodott. 1959-ben azután önálló szakosztállyá lettünk, s tevékenységünk azóta is állandóan terebélyesedik. A szakosztály ma 85 tagot számlál, köztük diákok, s az iskola volt növendékei. Azt a rendszert vezettük be ugyanis, hogy érettségizett volt diák-tagjainkat túravezetők képezzük ki, s ilyen minőségben továbbra is szakosztályunk tagjai maradnak. Jelenleg három ezüst- és tizenkét bronzjelvényes túravezetőnk van. Rendszeresen, havonként három alkalommal rendezünk túrát. Igen népszerűek a

a gyalogtúrák, sok tagunk járja az országos kéket, közülük hatan már meg is kapták a jelvényt. Nagy jelentőséget tulajdonítok

geológiai, földrajzi és biológiai jellegű túráinknak.

Tekintettel arra, hogy iskolánk olyan szakiskola, amely négy év alatt szakmát és érettségi bizonyítványt ad a diákok kezébe, a négy év minden óráját alaposan ki kell használnunk, első sorban a szakmai ismeretek elsajátítására és gyakorlati munkára. Emiatt a tantervből kimaradnak olyan közművelődési tárgyak, mint a geológia, a földrajz és a biológia. A természetjárás azonban kiválóan alkalmas arra, hogy a tanulókat ezeken a területeken is továbbképezze. A szakosztályi tagok tehát intellektuálisan, művelődési szempontból is előnyben vannak azokkal a diákokkal szemben, akik még nem járják velünk a hegyeket, völgyeket és városokat. A tudásbeli különbség határozottan lemérhető.

A városismertető túrák szorosan összefüggnek a szakmával, kiegészítik diákjaink építészettörténeti ismereteit. Helyi szakvezetőkkel az ország csaknem minden nagy városát bejártuk. Szeretik diákjaink az úgynevezett „irodalmi túrákat” is.

Szombat délután felmegyünk valamelyik menedékházba, este a gyerekek irodalmi műsort adnak.

Meg kell emlékeznem még egy fajta túrázásról, pontosabban táborozásról, amely félig-meddig még a kísérlet állapotában van. Ha beválik, bizonyára a többi építőipari technikum is megvalósítja. Eddig ugyanis mi csináljuk egyedül az országban. Műhelyfőnökünknek: *Salacz Antalnak* támadt az az ötlete, hogy az

Anna-réten egy teljes hónapon keresztül, — mégpedig a gyönyörű május hónapban —

„szakmai táborozást” rendezünk. Délelőtt tanítás folyik a szabadban, gyakorlatlaltal egybekötve, négy óra után pedig túrázás a program. A diákok a terepen alapozási munkákat végeznek, zsinórállást készítenek az épület kitéréséhez, és különféle szakmai gyakorlatokat végeznek. Így kapcsoljuk össze a természetjárást az oktatással.

Az iskola igazgatója: *Megyer Attila* és igazgatóhelyettese: *Balla Sándor* a legmesszebbmenőkig támogatja szakosztályunkat, így továbbfejlődésünk biztosítva van. Most pedig hadd mutassak be néhány fiatal természetbarátot — mondja befejezésül *Hegyi Miklós*.

Lakatos György a szakosztály diáktitkára így vélekedik: — Úgynevezett „házi bulikra” elvből nem járok, a természetjárás többet ér nekem minden más szórakozásnál. A menedékházakban még táncolni is lehet.

Iglódi András III. osztályos diák az irodalmi túrákról beszél:

— *Radnóti Miklós* halálának húsz éves évfordulója alkalmából irodalmi emléktúrát rendeztünk. *Radnóti* mint költő és mint a természet rajongója egyaránt közel áll hozzánk.

Fekete András a IV. c-be jár, ő a szakosztály muzsikusa.

— Tíz éve tanulok hegedülni. A hangszer magammal viszem a túrára, s játszom a többieknek táboroznál, hegedün kísértem az éneklést, sőt még csárdást is játszom, ha táncolni akarnak a gyerekek.

Egy iskola, amelyik mind az oktató-, mind a nevelőmunka szempontjából példamutatóan aknázza ki a természetjárásban rejlő lehetőségeket.

P. J.

KOLACSKOVSZKY MENEDÉKHÁZ

E HÁZ NEVÉT KOLACSKOVSZKY LAJOSNÁL A MAGYAR TERMÉSZETBARÁTOK LÁNGLELKÜ HARCOSÁTÓL KAPTA, AKI 1919-BEN A HEVESHEGYEI DIREKTÓRIUM ELNÖKE, A FAJZSUS IDEJE ALATT A TERMÉSZETBARÁTOK EGYIK POLITIKAI NEVELŐJE ÉS A II. KERÜLETI TTE. TAGOKKAL EGYÜTT E HÁZ ALAPÍTÓJA VOLT.

Több figyelmet

A volt Frank-hegyi menedékházon levő ismertető zománc táblán a ház nevének helyesen: KOLACSKOVSZKY-nak, a ház falán elhelyezett B. T. SZ. útjelző táblán már: KOLACSKOVSZKY-nak írják, míg a ház előtt levő B. T. SZ. kis útjelző táblán KOLACSKOVSZKY-nak — hosszú ó-val — olvashatjuk.

A Heves megyei 1919-es direktórium elnökét, a természetbarátok nagy harcosát, akiről a házat elnevezték: *Kolacskovszky Lajos*-nak hívták, s illő, hogy nevét márcsak azért is írjuk helyesen, mert a magyar természetbarátok, emléket kegyelettel őrzik.

Spirk T.

Bp. Természetbarát Szövetkezet

UTJELZŐTÁBLA. KOLACSKOVSZKY-MH. HÁL.

SOPRONI KÜRTSZÓ

a tavasznak

Bizony, szerettem volna látni azt az erdészt, aki a tűzoltólétra leg-hegyére ágaskodva nyújtózott a sziklákig, hogy ott tővenkint ültesse el a havasi gyopárt. A soproniak gyopáriját. A kísérleti virágot. Amikor gondosan, a kicsi gyökeret dedelgetve kapargatta be a szikla hasadékaiba, hogy ott megvesse magát. Kísérleti gyopár, az Alpesek virágja, a *Noricume*. Ide, a fertőrákosi kőbánya kiszögelléseire ezer tövet hoztak át, a *Pannonicum*ba, a város túlsó feléről, aholis egy bolgár kertészben négyezret növesztettek már. Még nekem is csak egyet mutatnak, kaparnak ki a télvégi hó alól, annyira féltik s igazuk van: mi lenne, ha virágzások nekitapadna valaki és tépné?! *Igazi turisták nem teszik* — nyugtatom meg a szakembereket, de hát az idegeforgalmat nemcsak igazi természetbarátok alkotják.

Lám, a ciklámen is, a híres soproni ciklámen, ott nő, virágzik zavartalanul, ahová nem juthat el járókelő. Pedig a nagy kísérleti hévben és a soproni hegyek iránti szeretetben még árvalányhajjal is kísérleteznek a Bécsi domb táján meg a hosszúranyúlt, bájos Szárhalmi erdőben. S talán itt meg is marad: kellemes napsütés éri, talaja jelesül alkalmas és az emberi forgalom sem akkora Fertőrákos és Balf között, mint a város túlsó felén, a Váris táján, a Károlymagaslat alatt, vagy a Dalos kilátó meredek szikláinál, a Brennbergi völgy szájánál.

A Deák-kút völgykatlanában cinkék köszöntik áprilist. Itt is, ott is csörgedeznek az apró patakocskák, hogy aztán végül a Fertő tó nádasai között bukjanak el együttes erővel. Tavaszian páras az idő, a messzi Alpokat kőd takarja, még a közeli fraknói várat is és a Fertő-tó nádi rengetege, zizergős vize összefolyik a láthatárral. Csak a soproni toronyok rajzolódnak élesen az égre; ha kinűjtánám a kezem, talán le is emel-

hetném a Tűztorony zöld sapkáját, azt a sok vihart látottat, s amelynek magas körfolyosójára mindig akkor szeretek felmászni, amikor külön kell elkérnem a kulcsot a Tanács-háza portásától, egyedül keringhetek föl a lépcsőn s egyedül könyökölhetek neki a messzi tájra s az alanti zezgúgos utcácskáknak.

Van ebben a méla egyedülletben valami borzongatóan varázsos. Tegnap is, úgy éjfél felé, amikor már csak néhány kéfrankostól felvidámult soproni polgár baktatott a Várkerület belső szegélyén s az egész Belvárosban mindössze két egymásnak ámult, kaputtámogató fiatal szerelmezt láttam, ahogy már megcsapott a tavasz melege, volt valami meszeszerű abban, hogy egyedül tapodtam a Várkerület ovális utcapályáját, körbe, az Ógabonatértől az Ógabonatérig. A szorosan zárt ablakok mögül rádió szava sem zenélt ki, csupán a Pannónia-étterem bandájának néhány csárdás-taktusa szaporáztatta lépteimet a fehéren vakító lámpák alatt. Utasember, ha arra jársz s alkalmad adódik: a hűnyő éjfél óráiban rödd ennek a városnak utcáit, játszál bújócskát magaddal az átjáró házak udvarain, az

A soproni Tűztorony

Orsolya tér félhomályos árkádja aiól ballagva a Templom utca sorára, miközben várod, hogy a torony mellvédjén megszólal egy szerelmes trombitás kürtszava, szőke leányt köszöntvén álmában.

S most aztán, hogy a délelőtti nap takarékos tavaszi fényében hunyorog tetőkre, tornyokra a Tűztorony könyöklője mellől, magam is szeretném megfűjni azt a kürtöt — ha nem is fizet érte a város —, hogy jelezzem az odalenn keringő bámész csoportnak, idegennek, magyarnak, hogy szóljak át a sötétlő fenyőknek a Lővérek tetején, hogy utolsó rugaszkodásra buzdítsam a nagy turistaházat építő fiatalokat ezzel a szóval: tavasz van az Ikva partján. Festőközön innen s túl, a Bécsi dombon, a Dudleszben, a bozótos Vashegyen s a virágzó Fáber-réten. Tavasz a Várison, ahol ötszáz táborozónak készítik már helyét s tavasz az Alpeli vendéglőben, ahol javában élesíti citerája húrját a bánfalvi muzsikus. Az az egy nagy somfa a Kőfejtő fölött, amelyet nagy egyedülvalóságában úgy szeretek fényképezni, bontogatja már rügeit és smaragd zöld ághegyeket bólogat a fiatal fenyők koronája is.

Tisztogatják az uszoda betonját és a Tómalom fái új ruhában tükrözhetik magukat immár. Már nem kell szénával etetni özet s az álmos borz is elkezdett sétálni az avarban.

Aztán, ha minden jól megy, mégiscsak ide-oda lépegetjük végig külön szerelmünk házatáját, a Szárhalmi erdőt. A soproni bennszülöttek által oly jól, idegenek által pedig oly kevéssé ismert, Rákostól Balfig húzódo erdőséget. S hátha valaki megint meghallgat s lekalauzol a Fertő-tó vitorlás-házai közé, paprikás ízű hallevesre, olyanra, hogy osztrákok Bécsből utaznak idáig, miatta.

Pardon, halleves! Forogjunk csak vissza gyorsan ebből a toronyból, amíg tart a Cézár-ház pincekocsmájának disznósajtja, minden disznósajtok közül egész Dunántúlon a legízesebb.

Ejnye, kürtös, de prózai lettél!

Szombathy Viktor

A Deák-forrás fele

A fertőrákosi kőfejtő (Szombathy félv.)

Séta „GYÁNTÁSORSZÁGBAN”

Vas megye délnyugati csücskén változatos dombvidék húzódik az osztrák, a jugoszláv és a magyar határ találkozásánál. Ez az Őrségnek nevezett tájegység zöldelő völgyeivel, csobogó patakjaival, kultúrterületével, megszakított erdőségeivel megnyugtató, békés, különleges kis világot alkot. Érdemes felkeresnünk és közelebbről megismerkednünk ezzel a kedves, hangulatos tájjal.

Az Őrségi öreg magyarok —, amint arról Dömötör „Őrség” című könyvében ír — úgy határozzák meg, hogy „az Őrség ott kezdődik, ahol véget ér a németvend fenyveserdő: az Őrség ekkor még a bükkerdők övezetében volt. A kizsákmányoló jellegű erdőgazdálkodás eredményeként a századforduló táján eltűntek a legendás öreg bükkfák, élelmes üzleti vállalkozók kiirtották a rejtelmes őserdőket, és helyükön a könnyen növő erdei fenyő annyira előretört, hogy az Őrséget a századforduló óta csúfolódva már Gyántásországnak is nevezik.” Van is alapja ennek az elnevezésének, hiszen ma már az idősebb fenyők törzsén ott látjuk a gyantagyűjtő cserepeket. Erősen megcsapolt fák izzadják ki ezt az értékes növényi váladékot.

Az Őrség egyetlen olyan kiterjedtebb tájegysége hazánknak, melynek lakossága a honfoglalás óta folyamatosan egy helyben él. Községei: Sza-

lató, Dávidháza, Bajánsenye, Ispánk, Nagyrákos, Kerkáskápolna, Kisrákos, Pankasz, Szatta, Szaknyér Magyar-szombatfa, Gödörháza, Velemér.

Nem beszélve az Őrség speciális gazdálkodási viszonyairól, csupán egy-két olyan érdekességet említünk

Fából épült Őrségi ház

fel, ami a természetjáró érdeklődésére méltán számot tart. Ilyen — a nagy kiterjedésű erdők adta lehetőség következtében — a kialakult házipépítés. Régen minden ház fából épült. Nagy családok nagy házat építettek, így sokszor — a hozzáépítkezésekkel — 4–5 család élt egy-egy ilyen ház-

ban. Később, amikor a családok önállósítani kívánták magukat, már nem egy nagy, hanem több kisebb házat építettek. Ezek a gondosan összerótt faházak — a mai modernebb épületek között — mint tarka foltok teszik hangulatosabbá az Őrség településeinek képét.

Nem csupán a táj ízes változatosága és a települések különleges építkezése gazdagítja Őrségi túránkat, hanem egy-egy műemlék is maradandó kultúrelményt jelent.

Felkeresésre érdemes egyik ilyen műemlék a veleméri, XIII. századból származó, román stílusban épült r. k. templom. Gulasisakos tornyán mérmű nyomait őrző csücsíves ablak tűnik szemünkbe. A téglalap-alapú hajó déli (jobb oldali) falát három keskeny, gótikus ablak négy mezőre osztja. A nyolcszög három oldalával záruló szentély keleti falát kerek ablak töri át, melynek béléttét növényi ornamentika díszíti.

A templom belsejét Aquila János radkersburgi festő 1378-ból származó freskói díszítik. A bibliai történeteket ábrázoló freskók a mester első ismert művei.

A templom kulcsát és a freskók részletes leírását a veleméri iskolában kaphatjuk meg.

Csikli László

Gyantacsapolás (A szerző fé

Európa legidősebb fűzfája hazánkban

Százezrek jártak már Balatonlelén, sétáltak a korzón, az Arany János utcában, anélkül, hogy tudták volna: itt rejtőzik, épületektől eltakarva, földrészünk legöregebb fehér-fűzfája.

1904-ben figyelte fel, s vette pártfogásba az öreg fát Dr. Kiss Károly a magyar röntgenfizika úttörő tudósa. 5 évvel ezelőtt 652 cm volt törzsének kerülete. 20 gyerek tudná testével eltakarítani a többi, mint 300 esztendő fa derekát. Ezek a méretek fűzfa esetében szinte a mesébe illőek. Méltán büszke rá tulajdonosa, Pozder Károlyné, az Arany János utca 24. alatti gyermeküdülő gondnoka.

Elsőrendű turista élményt nyújt egyszerű látása is.

Minaret a Szemészeti Klinika kertjében

A Misinatető négyszögű zömök kilátótornyáról Baranya reformkori történetírója, Haas Mihály, a szépművészet és a bölcsészet tanára így mutatja meg a tájat 1845-ben: „Ki föl megy a Mecsek tetejére, és le néz az alatta elterülő Pécsre és ennek báj vidékére, az nagy mértékben élvezheti a szép természetnek minden kellemeit, élvezheti mind azt, mit a képzelő tehetség csak alkothat, és a hazai történelem tudása feleleveníthet a honfi kebelben.” Egy évszázad múltán Móricz Zsigmond kiált fel lelkesülten a látványon: „A Mecseken állottam, a kilátótornynál, 535 méter magasságban, és szinte megijedtem a szépségtől, amely feltárult. Lent a mélyben óriási síkság. A hegy lábánál a város. Balról a bányák füstlőgő tornyai és régi kis templomok...” A költő — Bárdosi Németh János — ugyancsak azt tanácsolja, hogy innen felülről vessük a városra az első pillantást: „A hegyről nézd, a hegyről oly remek, — mintha az Olymp intene neked...”

Alattunk szikrázó fényben fürdik Pécs a Mecsek tövéhez simulva. Háza, ut-

cái, lépcsőzetesen ülnek egymás fölött, nem igen terjeszkednek a síkság felé, alig-alig távolodnak az ol-talmazó hegytől, sőt inkább feljebb kapaszkodnak a lejtőn, a szőlős-gyümölcsös ligetekben. Ezt a jellegét jól látja Garai János is, aki 1846-ban így ír Baranya székvárosáról: „Magát a várost mint valamely koldóstyúk csipegő szárnyas csibéit, a Mecsek hegye rejteti szárnyai alatt.” A város jelképének, a négy saroktornyos székesegyháznak patinás tetőzete épp oly hamvas zöld, mint a tavaszi erdő.

Pécs szakadatlanul lakóhely attól kezdve, hogy a csiszolt kőkor embere előbújt a Mecsek barlangjaiból, s a déli dombor lejtőin földművelő telepeket hozott létre. A tölgyfákat tisztelő kelták a Mecsek szent berkeiben mutatták be, holdfényes éjjeleken ünnepi áldozatukat, de faházai a síkság peremén sorakoztak, míg a rómaiak — kétezer évvel ezelőtt — fel nem cserélték állandó jellegű, kőből épült villákkal. A város latin elnevezése — Sopianae — a Jakabhegytől Hosszúhetényig húzódó Mecsek-alji kolóni-

ak gyűjtőneve volt, ezekből a laza római telepekből alakult ki a mai város őse, Pannonia provincia déli felének központja.

Róma légióit Attila világverő hadai üzték ki Pécsről, hogy aztán négy évszázadon keresztül egymást váltogató vándornépek telepedjenek meg hosszabb-rövidebb időre a latin romok között. A magyarok 899 táján érkeztek a Mecsek alá, s a város 1000-ben már I. István egyik megyeközpontja, ahol az ország legnagyobb székesegyházát építették föl az első magyar király. A római temető ókeresztény sírkamráira épült bazilika tíz évszázadot élt meg; falai, tornyai közben újra meg újra leomlottak, de szentélye, altemploma, a tornyok alsó része s hajójának főfala eredeti középkori, a XI. századból való. Lombard-román stílusú árkádsoros főhomlokzata a négy magas torony keretében az arányos szépség és nagyság lenyűgöző hatását kelti.

A dóm körül feltárt ókeresztény sírkamrák és temetőkápolnák a város világhíres nevezetességei. A IV. századból való dongaboltozatos mauzóleum falfestményeihez hasonló csak a római katakombákban van, s a legutóbb napvilágra került tizenhat személyes közös sír nemcsak Közép-Európában egyedülálló

római kori lelet, de Italia területén is alig van párja. „Az óskeresztény katakombák ajtaján a magyar kor előtti múltba lép az ember...” — merül el a messzi időbe Móricz Zsigmond a régi-régi Pécs titkos keresztényeinek földalatti kultuszhelyén.

A székesegyház a török alatti mecsetként Allahot szolgálta — „...négy sarkán egy-egy óratorony van a régiék ezekbe a tornyokba harangokat helyeztek — jegyezte fel Evlia Cselebi, aki 1660 táján járt a hódolt Pécsen —, a jobb oldali torony fölött most egy deszka minarét emelkedik...” — de erre ma már semmi nyom sem emlékeztet. A Széchenyi téren azonban az ország legnagyobb szabású törökkori épülete maradt fenn, a nyolcszögű félgömbkúpolás belvárosi templom, Gazi Kasszim pasa dzsámija. Körácsos, számárhátives ablakkaival a finom vonalú keleti építőművészet jellegzetes alkotása.

Az előtte levő tér, melybe sugárszerűen tizenkét utca torkollik, a város történelmének legfőbb tanúja. Tapodták köveit a Nagy Lajos alapítású egyetem diákjai, jártak rajta tudósok, királyok, püspökök, költők, köztük a legnagyobb, Janus Pannonius. Mátyás udvari poétája, a „drága és jeles” humanista

A MECSEKTŐL A DRÁVÁIG

Adtak-vettek piacán a város kézművesei és a környék jobbágysai; tímárok, ötvösök, posztóverők, fegyverkovácsok cserélték itt ki áruikat a szántóvetők termékeivel. S amikor a hódoltság idején keleti jellegű várossá formálódott Pécs, teve-karavánok himbálóztak át a téren, csörgőkútja körül ürühús sült serpenyőben, sátraiban egyiptomi áruk, tarka kelmék, szőnyegek, rézedények, arab fegyverek várta a vevőt. E korból még Jakováni Hasszán dzsámija áll a kórházudvaron, mellette tizenkétszögű minarét őrzi az iszlám világhatalmának emlékét. Korabeli kő csigalépcső vezet fel benne a vasrácsos erkélyre, honnan a müezzin szólította imára Mohamed híveit jó háromszáz évvel ezelőtt...

Evezredek kőbevésett, falrafestett emlékeit őrzik Pécs legősibb települési rétegei, kanyargó szűk utcái pedig az elmúlt századok izlésében fogant lakóházak tarka sorát, még sincs a városnak múzeum jellege. Lépten-nyomon érezzük a mai élet erőteljes lüktetését. Ezt a pezsgő, teremto életet a *hegyek mélye* szüli, a vadvirágos Mecsek belseje táplálja. A hegység nyugati részén több mint kétszázmillió évvel ezelőtt lerakódott permii vöröshomokkő rétegekben nagy-

menyiségű urán halmozódott fel; az atomkorszak e legfontosabb nyersanyagát hazánkban egyedül a Mecsek adja, éppúgy, mint a legkiválóbb fekete kőszénünket is.

Az Ős-Mecseket körülölelő hajdani tengerek sekély öbleinek, mocsarainak összehalmozódott növényzete préselődött szénre 120—150 millió év alatt a hegység északi és déli oldalán. Óriás páfrányok, zsurlók és ősfenyők alakultak át a vissza-visszatérő tengerek meszes iszaprétege alatt feketeszénre. Három-négy száz méter mélységből, tárnák százainak egymás fölött futó emeleteiről hordják napvilágra a bányászok a jura korszaki ősláp növényzetének megkövesedett maradványait, a 6—7000 kalóriás kőszénre.

A Jakováni Hasszán dzsámija

A pécsi Székesegyház előtt

A város keleti részén az új bányász lakótelepek négy-ötszintes társasházainak laza csoportjai, a nyugati városperemen pedig az egyre növekvő urán-nyegyed jelzi a fejlődés további távlatait. Pécs nyugati városrészét 1956-ban kezdték építeni, s ma már több, mint tizenhatezren lakják. A nyolcszintes panelházak fehér hasábjából álló központi részt négyemeletes lakóházak széles gyűrűje

Pécs új lakónegyede. Háttérben a Mecsek

veszi körül, s a szabadon álló épülettömböket zöld terek, gyepszegélyes utak tagolják ritmikusan. 1970-ig még mintegy ötezer lakás épül Pécsen, nagyobb részük itt, a nyugati városrészben, amelynek lakossága ekkorra eléri a huszonezretet. Az új lakónegyedek építésével egy időben s nem kevesebb gonddal és buzgalommal folynak a történelmi városközpont átrendezésének munkálatai is, a műemlékvédelem és a modern városépítés elveinek példás összehangolása jegyében, hogy az ősi település méltón betölthesse korszerű feladatait.

A régi város régészeti, építészeti érdekességei, a jelen hatalmas alkotásaival együtt vonzzák a Mecsek-alji városba a turisták és kirándulók ezreit. A múlt és a fölöttünk átívelő jövőndő szerves egybekapcsolódása kevés magyar városba érezhető meg olyan erőteljesen, mint Pécsen, hol „*öreg kapukból fiatal hit indul!*” Juhász Gyula költői álmában is. Különös ízű kedves varázsanak titka talán éppen ennek a harmonikusan összefonódott kettősségnek izgató színjátéka szemünkben és szívünkben.

Antalfy Gyula

MAGÁNOSAN A BUDAI HEGYEKBEN

Restelkedve szoktuk bevallani néhányan, itt, a budai hegyek lábánál lakók: úgy vagyunk ezzel a tájjal, mint apáink voltak Gömörben a dobsinai, meg az aggteleki barlanggal: mindig csak készültek megtekinteni, de mivel ott volt a közelben, szinte az orruk előtt, hát mindig ráérttek és sose nézték meg. Hamarabb elkerültek a Tátrába, vagy az Adriára, mint a szomszédba.

Ezek a mi budai szépségeink is itt nyújtózkodnak, kínálgatják magukat egy fogaskeréknyíre, vagy autóbusznyíra, de hát majd csak ráér az ember, talán tekintsük meg előbb az eckendi erdőt, vagy az északi Mecsetet...

Aztán jön egy pillanat, amikor első kézből, gyorsan, vonat-áttétel nélkül akarjuk beszívni a tavasz illatát, fülünkkel fogni föl az első madár-neszt, lábbal tapodni a hó alól felszabadult őszi avart, megnézni, hogy a Gugger hegy alatti kukoricást beszántották-e már, pattognak-e hallhatóan a galagonya rügyei, kering-e már kánya a nagykovácsi kertek őrizetlen csirkéi fölött, van-e már smaragdzöld koronája a zsiroshegyi fekete fenyőknek s állja-e a dagadt sarat a cipőnk?

Egyszóval sok mindent meg kell nézni ilyenkor; ellenőrizni a megmaradtakat, észrevételezni az újdonságokat, kirúgni izületeinkből a tespedtséget s művi vitamint helyett eleven vitamint szedni be, tüdőnkkel, szívünkkel, orrunkon, fülünkön, teljes valónkon át.

Hát csak ballagok a magam fegyverével, a har-

minchat lövető Altix-szal s próbálom lencsevégre kapni a tavaszt.

Elképesztő nagy kanyargás lesz, ehhez szalonna, meleg tea, citrom, sok sajt kell — meg kicsi csont és szalonnabőr is, mert sok kutya ingerkedik velünk a kertek alatt, talvalyi barátok s új szerzemények: le kell szalonnabőrizni őket. A Törökvész út végén egy kis házban hófehér fal mellett hollófe-kete macska sütkérezik a gyér napban, rögtön ő a lencse első áldozata, hat-szor elszalad, amíg képre engedti magát. Galambse-reg kering körülötte, meg egy tucatnyi pekingi kacsá-

kedjenek talán az esővető házikó könyöklőjére támaszkodni, önök e pillanatban az erdő látható elevenjei. Mosolyognak, megeszszik, csak menjek már tovább.

A vitorlázó-tér üres, hét-köznap van, a lármás zaj elült ilyenkor. Mély szakadékban vékony hócsíkok, fekete-szürke. Hogyan bírt megmaradni ilyen sokáig? S mellette, aranylós ellen-tétnek, sárga boglárka, gölyahír s ibolya fényesedő, zöld levele.

Az Oroszlánszikla is megvan, a Mátyás-emlékművet megint továbbtör-dösték komisz kölykök, néhány lóca rozogább, őszi

Az egyikre rögtön meg is alkuszunk.

A nap tehát kellemesen indul. De maga az égitest, a kerek Nap is kimosolyog jóindulatúan a felhők közül; még a Gellérthegy táján ballag, majd déltájban a nagykovácsi Kutyahegy alatt találkozunk, ott ad-tunk egymásnak vertikális randevút.

Míntha mindegyik tölgy, gyertyán, kőris önmagáért állna őrt a Vadaskert jól-ápolott útjain s a maga árnyékát figyelné, divatos marad-e formája a nyáron, vagy veszít karcsúságából? Fenyőtobozok a földön, mennyit megrágott belőlük az éhes téli mókus! A délelőtti napsütésben fiatal szerelmespár andalog, aztán leül egy padra. Szíves-

konzervdobozok rozsdásodnak az út szélén — nem valódi turisták emlékei, bizonytalansággal — s az árva katonasíron máris sárgállik egy kicsi, friss csokor. Nők gondolnak ilyenekkel.

A Balázs-ban heves ita-los nyüzsgés, nagy ivben kerülöm ki, autóbusszal segítem magam a Remete-hegy aljáiig s itt aztán elfog a szomorúság: a ritkaság Remete-szurdokot törrik, zúzzák, ha az illetékes hivatalok le nem állítják időben a természetrombolást! Ide gyönyörűen ki-képzett út, kanyargó sétány, a barlangokhoz ügyes ösvény, esővető házikó kel-lene. Miért, hogy ki nem tudjuk használni idegenfor-galmi szépségét ennek a tájnak!?

Most válaszúton állok. Vagy végigballagok az Ördögárok mentén, az erdő déli szegélye alatt a Zsiros-hegyig — (s erősen fogadkozom, hogy egy alkonyatba hajló nyári délután ügy-is megteszem, mert leg-szebb erre alkonyati időben sétálni, — vagy pedig folytatam Nagykovácsi mögött magános bódorgáso-mat. De vertikális rande-vum van a Nappal a Kutyahegy dús fenyőerdeje szélén: fel tehát a nagyko-vácsi buszra, amely most áll meg előttem a téglagyárnál s a falu végén foly-tatom megint a gyalogtal-palást. A bányavíz valóságos patak. Gyorsan el a bánya szája mellett, — az út-menti cseresznyefák is pat-togtatják már rügyeiket, micsoda ágak törése lesz itt júniusban! — s ha most már benne vagyok, restell-nék visszakozni, de bizony nagy a sár a dülöt mentén. Alig várom, hogy a Sznás hegy és a Kutya hegy közötti kapun beérjek megint az erdőbe, az avar-ba.

Vadvédelmi terület. Míntha ezt tudná is két őz: most suhan el a mély Cse-resznyés völgy felé. Ez a táj a budai hegyek egyik legszebb részlete. Oly magánosan vagyok, oly egyedül, hogy még a vaddisznó-csörtögést is alig veszem észre.

De a vertikális randevu-ra csaknem beértem. Egy óras késéssel. Az esti vonathoz még eljutok Pilis-csabán. — thy

TÖBB ÉS GYORSABB SEGÍTSÉGET AGGTELEKNEK

Ismeretes, hogy az aggtelek—jósmafői cseppkőbarlang-komplexum — a maga nemében — a világ egyik legmonumentálisabb természeti tüneménye. Népgazdasági, turisztikai, idegenforgalmi és esztétikai szempontból egyaránt fontosak az ésszerű és hasznos beruházások, a barlangrendszer terméinek, folyosóinak, utainak, lépcsőzetének állandó fejlesztése, korszerűsítése. Ezekről a problémákról beszélgettünk Magyar Gábor, geológussal, az Aggtelek—Jósmafői Cseppkőbarlangok igazgatójával.

Két évvel ezelőtt vettem át az igazgatói feladatkört — mondja Magyar Gábor. — Ez alatt az idő alatt sok tekintetben előbbre jutottunk a barlangfejlesztés terén, de többre, még sokkal többre van szükség.

A barlang 1300 méter hosszú szakaszán, ahol korábban csak karbidlámpával lehetett világítani, villanyt szereltettünk oly módon, hogy minőségileg, esztétikailag is a maximális igényeket kielégíti: a műszaki berendezés rejtve van, a világítás színházi világítástechnikai effektusokat kelt.

Helyreállítottuk a vöröstői bejáratot, múlt században épült lépcsőjét felújítottuk. Ezzel kapcsolatban azonban problémák is merülnek fel: a lejárát és a hozzá csatlakozó barlangfolyosó annyira alacsony, hogy nem ritkák az ebből adódó balesetek. Tehát sürgős feladatként áll előttünk a folyosó felmagasítása. További probléma: a MÁVA-UT buszok körülbelül csak a felét tudják felvenni azoknak a jelentkezőknek, akik Jósmafő felől akarnak a vöröstői bejáratához utazni. Aki pedig különjáratra jön, azért nem tudja megközelíteni a vöröstői bejáratot, mert a busz csak három és fél kilométer távolságra, Aggtelek községénél tud megfordulni. Ez hét kilométer holtfuvar jelent, amit — például az iskolások — nem tudnak vállalni.

Ha már a problémáknál tartunk, hadd említsem meg, hogy Jósmafőn, a Tengerszem Szálló átépítése óta nincs olcsó szállodalétezés, így az iskolások és a természetbarátok, elég nagy tömegben, kénytelenek csűrökben, szénapajtákban tölteni az éjszakát.

A barlangban az Oriások termének villanyberende-

zését felújítottuk, valószínűs fényorgonán lehet játszani a különféle villanyvilágítási effektusokkal. De minden éremnek két oldala van. Most úgy alakult a helyzet, hogy a főszezonban lökésszerűen jelentkező túraigényt a túravezetők nehezen tudják kielégíteni. Kénytelenek csoportonként 100—120 embert egyszerre bevinni, így egy részük nem hallhatja a vezető tájékoztatását, a végén maradék nem látnak eleget, mert a villanyt közben lekapcsolják, azonkívül ilyen körülmények között előfordult, hogy felelőtlen személyeket, akik cseppkővet rongáltak, nem sikerült tetten érni.

Jelenleg — több millió forintot beruházással — az aggteleki barlangszakasz villágítási berendezését újítjuk fel, új kijárat épül, Aggteleken, valamint az

Az Oriások terme

aggteleki és a jósmafői bejáratoknál modern, művészi kivitelű, esztétikailag a tájba illő bazársor és pénztár létesül, év végére pedig elkészül a 200 ágyas — két-három ágyas szobákból álló — nagy szálloda Aggteleken. E beruházások kihasználtsága azonban — a félreeső fekvés miatt — csak úgy biztosítható, ha Aggteleknél mielőbb megvalósít-

ják az állandó határállomást. A jelenlegi határállomásokhoz vagy nagyon rossz út vezet, vagy igen nagy kerülőt kell tenni. Mielőbb meg kellene szüntetni továbbá, Aggtelek—Jósmafő közlekedési elszigeteltségét. Ennek legfőbb módja az volna, ha a belföldi vasút- és autóbussz-közlekedést — mérték és színvonal szempontjából — az igényeknek megfelelővé tennék.

A MÁV vezérigazgatóságnál történtek már tárgyalások, s valószínűleg visszaállítják a közvetlen budapest—jósmafői gyorsvonatforgalmat.

A természetbarát szakosztályok hasznos segítségét tudnának adni azzal is, hogy tagjaik esetenként túravezetést végeznének társadalmi munkában. Ehhez azonban az szükséges, hogy a megyei Idegenforgalmi Hivatal a túravezetők elszállásolását díjtalanul biztosítani tudja.

Végezetül még annyit, hogy a távlati idegenforgalmi igények kielégítése és, a barlang nemzetközi tudományos értékének növekedése céljából is szükséges, hogy az 1962 óta szünetelő barlangkutató és feltáró munkák mielőbb újra meginduljanak — állapítja meg Magyar Gábor igazgató.

A jósmafői barlang egy részle-

Asványvízforrások hőfokát és vízbőségét méri

SEGÍTSÜNK

**AZ ISMERETLEN
FORRÁSOK FELFEDEZÉSÉBEN
ÉS VÉDELMEBEN**

Az emberiség rohamos szaporodása — mely egyes számítások szerint a 2000-ik évig kétszeresére fogja emelni a Föld lakóinak mai lélekszámát — a fokozódó iparosodással együtt hétmérföldes léptekkel fokozza a világ vízigényét, sőt — vízhiányát!

A víznek ipari, tisztálkodási célokra való felhasználása is nagy iramban fokozódik a gyárak vízszükséglete és a növekvő fürdőigényesség (életszínvonal-emelkedés!) gyarapodásával, ezért belátható időn belül jelentős ivóvízhiánnyal kell a vizekben egyébként nem szegény Magyarország egyes részein is számolnunk... Érthető, hogy ilyen körülmények között nincsen mesze az az idő, amikor *természeti vizeinkkel, források, patakok, tisztább vizű kisebb tavak vizével is ésszerűen, beosztó gondossággal kell gazdálkodnunk!*

Ezek, a természet ölen előforduló, jelentéktelennek tűnő vízelőfordulások: források, erek, tavacskák szintén fokozatosan bekapcsolhatók az ivóvízgyártás enyhítésének szolgálatába, hogyha tudunk pontos előfordulási helyükről, és ha megfelelően foglaljuk, majd kellő védelemben részesítjük őket. A források között természetesen sok olyan akad, amely csak időszakos, s csak nagyobb esőzések, hóolvadások után jelenik meg a felszínen: ezek értékének megállapítása, „lekáderezése” éppen az, amiben az ugyanazon helyen gyakran más-más évszakokban is rendszeresen megforduló természetjáró hasznos szolgálatokat tehet.

A térképpel túrázó, vagy csak kedvére barangoló turista számára könnyű feladat a fellelt, felfedezett új forrást térképére bejelölni, esetleg kis helyszínvázlatot, pársoros feljegyzést készíteni.

Az ilyen adatok segítségével az EKME Geológiai Tanácsa szívesen vállalja egy olyan erdei forráskataszter felfektetését, amely — esetleg a Műegyetem turistáinak, szakembereinek véleményezése után — tájékoztatásul szolgálhat az ország egyes regionális vízügyi igazgatóságainak a természetjárók által fellelt forrásokról, melyek foglalásait, védelmét elhatározhatják vagy ilyesmire segítséget nyújthatnak.

Ezzel olyan — egyelőre ismeretlen — rejtett természeti tartalékokra bukkanhatunk, melyek hazánk víz-ellátása szempontjából, a várhatóan fokozódó ivóvízhiány idején értékes szolgálatokat tehetnek.

BAUER JENŐ dr.

**NE MENJEN
TÚRÁRA,
KIRÁNDULÁSRA**

gyógycukorka

NÉLKÜL

**HŰVÖS,
SZELES IDŐBEN
ÓVJA
EGÉSZSÉGÉT**

**gyógy-
cukorkával**

Gyógymaláta

Gyógykeverék

Mézcukorka

1966-ban Magyarországon lesz a nemzetközi nagytáborozás

Hivatalosan is elérkezett a tavasz, egyre erősebb a napsugarak ereje, és a legtöbb ember már azon gondolkodik, hogy hol fogja tölteni nyári szabadságát. A legújabb „szekta”, a sátoráborozók tagjai is ezen gondolkodnak. Európa sátorozói minden évben valamelyik európai országban rendezik meg összejövetelüket. A Nemzetközi Camping és Karavánkocsi Szövetség, amelynek újabban már hazánk is tagja lett, a múlt évben Izraelben, Tel-Aviv közelében rendezte meg a 25. nemzetközi táborát, ez évben pedig Hollandiában rendezik. A nagytábor után megtartott kongresszuson felvették hazánkat is a Nemzetközi Camping és Caravanning Szövetség tagjának és egyben elfogadták azt a javaslatot, hogy az 1966. évi nagytáborát, a 27.-et Magyarországon rendezzék meg. Nagy kiüntetés ez, de nagy felelősség is. Ha ez jól sikerül, emeli hazánk nemzetközi tekintélyét, újonnan épített táboraink látogatottságát és egyenrangú félként tekintik hazánkat a már nagy múlttal rendelkező és sokszáz táborát számláló európai országok között.

Meváltozik a Balaton-part képe

Nagy élénkség tapasztalható a Balaton partján. Eilenős teherkocsi tömege hordja hónapok óta a földet a kijelölt táborhelyekre. A Balaton északi partján pl. 14 új táborhely létesül és ezek közül a balatonalmádi tábor területét még február elején feltöltötték sok ezer köbméter földdel. Ezután a szepezdí tábor feltöltése kezdődött és fejeződött be. A badacsonyi tábor nyugati részét is majdnem 60 cm magasságú töltéssel látták el. Az északi part, de egyben a Balaton legnagyobb tábora, a Balatonudvari—Kiliántelep—Akali között elterülő 5 km-es sávon épül, ahol egymás mellett öt tábor helyezkedik el. A fő tábor a kiliántelepi vasúti megálló mögött, ahol már tető alá került az ezer személyes önkiszolgáló étterem, az új

ABC-áruház és megkezdődött a tábor épületeinek lerakása. Remélhető, hogy a kivitelezési határidőre, május 30-ra az új táborok nagyrésze elkészül. Késedelem talán csak a keszthelyinél áll elő csatornázási nehézségek miatt. Az bizonyos, hogy a Balatonpart egészen új színfoltokat nyer ezen a nyáron az új táborokkal. A táborok legtöbbször ezer személy befogadására lesz alkalmas.

A nyugati camping-újságok egyöntetűen nagy lelkesedéssel írják a magyarországi camping-építési programról és mint az angol Camping című újság írja: örülnének, ha Angliában a kormányzati szervek állami pénzből olyan nagyarányú camping-építési akciót hajtanának végre, mint Magyarországon.

Z. F.

Hogyan utazhatunk Csehszlovákiába

Mi szükséges a kiutazáshoz?

Személyi igazolvány, betétlap, valutakönyv, deviza, ha nem saját járművel megyünk, vasúti vagy autóbuszjegy, és ha több napra megyünk, szállásutalvány.

A betétlap

Az illetékes kerületi kaptányságra megyünk egy 100 Ft-os okmánybélyeggel. Kapunk egy úrtapot, amit kitöltve ott benyújtunk. 48 óra múlva ugyanott megkapjuk a betétlapot, amely a személyi igazolvánnyal együtt Csehszlovákiába történő kiutazásra jogosít. Egy betétlappal ötször utazhatunk ki, de mindannyiszor meg kell újítani a rendőrségen. Az újítás 50,- Ft-ba kerül. Ha a betétlap betelt, indokolt esetben újat lehet váltani.

Valutaellátmány

A Nemzeti Banknál, (kijelölt fiókoknál is) vagy az IBUSZ banksztyánál valutakönyvet kell váltanunk 100,- Ft-ért. A valutakönyvből minden igénybe vett valutaösszeget bevezetnek. Egy évre 6000,- Ft értékű valutát igényelhetünk a szocialista országok pénznemében és dinárban. A nyugati valutára más rendelkezések érvényesek.

Csehszlovák koronából naponta 110,- Kr-t (161,- Ft) vehetünk igénybe. Kivihetünk továbbá minden kiutazásnál egyszer 200,- Ft-ot kinti beváltásra 10-es, 20-as címlemben. Egy alkalommal legfeljebb két hétig tartózkodhatunk kint. Ha a tervezettnél rövidebb ideig tartózkodunk kint, a fel nem használt valutát vissza kell fizetni.

Szálláslehetőség

Csehszlovákia kftűnően ellátott szállodákkal, turistaházak-

kal és a campingek is egyre szaporodnak. Ez évben március végén nyílik egy IBUSZ iroda a Tanács krt. 17-19. sz. alatt, ahol turistaházakban szállást köthetünk le. Egy éjszakára 9.00-13.- Kr-ért. Csoporsos, esetleg egyéni étkezést is rendelhetünk 12-15.- Kr-ért. (Az étkezésre és a campingek előrefoglalásáról még nincs biztos információ.)

Utazás

Feltétlenül figyelemreméltó, hogy a MÁVUT az idegenforgalmilag leginkább érintett területekre közvetlen autóbuszjáratokat indít Budapestről. Az erre vonatkozó tárgyalások jelenleg is folynak, de néhány biztosnak tartott járatot megemlítek. Hétfőn kétszer indul kocsis Tátralomnicra, Besztercebányára naponta, Nyitrára hétfőn, szerdán és szombaton 17.40 órakor. A Balatonról előreláthatólag Pozsonyba indul közvetlen járat. A magyar nyelven szólókárában mindennél jól boldogulunk. Csehszlovákia már szükséges a német nyelv ismerete is.

Hová utazunk?

Égész Szlovákia turista-paradicsom. A Magas-Tátra nagy részének bejárása nem kíván különleges felszerelést vagy sziklamászó tudást. Tátralomnicról drótkötélpálya (Janovka) indul a Lomnici csúcsra (2663 m) és villamosvasút egészen a Csorba-tóig. Sok turista az Alacsony-Tátrát szebbnek tartja a Magas-Tátránál. Kedvelt útvonal: a déli oldalon fekvő Srdecko menedékházától függőszéken felmenni a Chopokra (2024 m), és onnan gyalog le a Deményfalvi völgybe, ahol a híres szépségű cseppkőbarlangot találjuk.

B. F.

keszthelyi Erdőigazgatóság gondoskodásából szépen helyreállították az országos kék-túra vonalán Sarvalykút klasszicista stílusú, faragott kőből emelt forrsházát. A környezetét rendezték. A hiányzó, kiöregedett fákat új telepítéssel pótolták. A forrástavat foglalták és hangulatos nyírfa-kerítéssel vették körül. A forrás mellett szalonnasütőhely várja a természetjárót. A kéktúra vonalát járónak kedves élményt nyújt az idillikus, szép erdei környezetben fekvő kellemes pihenőhely, a bővízü forrás és a kedves kis tó.

Csiki László

Sarvalykút forrástava

Sarvalykút helyreállított forrsháza

IRÁNY A SZALKI-SZIGETI CAMPING

Vasúton, országúton vagy akár víziúton is könnyen megközelíthetjük a dunaújvárosi Szalki-szigeten fekvő campinget. Az oda vezető út és a környezet is, ahol a camping található, gazdagon ontja a látnivalókat. A történelmi múlt emlékei, a szinte feudális tájkeretben váratlanul megjelenő új ipari tájképek váltakoznak érdekes irodalmi emlékekkel. Induljunk tehát útnak.

A szépfekvésű Erdliget, kertés villák között ma is látható még csekély falmaradvány Mátyás Kutyavarából, ahol a király vadászebeit tartotta. A török idöket idézi egy megmaradt minaret közel a Duna-parthoz. Közelében, a Római út 9. sz. alatt áll a hajdani sóház XVIII. századi épülete.

Lejebb, a Duna mentén Százhalombatta. Nevében a száznál több vaskori sírdomb emlékét őrzi. Aki pár év óta nem járt erre, aligha ismer rá a tájra. Hatalmas 200 m magas kémény — Európa legmagasabb kéménye — tör itt a magasba. Körülötte épül fel egy hatalmas hőerőmű és egy kőolajfinomító. Az ország jelenlegi legnagyobb beruházása, a Barátság kőolajvezetéken a Szovjetunióból érkező kőolajat dolgozza fel. A szántók helyén mint ezüsthátú hatalmas bogarak az olajtartályok csillognak.

Ercsiben, a Duna felé vezető főúton van a reformkor nagy alakjának, a híres írónak, Eötvös Józsefnek a lakóháza. Ő maga is itt nyugszik a

Duna magas löszpartján. Nyughelyét az 1616-os folyamkilométer alatt egy kápolna és egy Ybl Miklós által tervezett obeliszki jelzi. Ercsiből gyalog két km-es sétával érjük el észak felé. Zaj ide nem hatol be, csak pacsirta trillázik lebegve a kápolna felett, vagy néha hajókürt bűg fel a Dunán.

A folyam bal partján szinte megszakíthatatlanul ártéri erdők húzódnak, rigóval, vadgalambbal és kakukkkal. A friss víziillat keveredik az erdők illatával.

Az adonyi erdőborított Nagysziget az evezősök és a horgászok paradicsoma. A római idők Vetus Salinája állott itt és ahol a rév jár a két part között, hajdan királyi méneseket hajtottak át a vizen.

Amerre haladunk, már a rómaiak idején fontos hadiút vezetett. A mai Dunaújváros helyén Intercisa néven volt római erősség. Később a Szalki-szigeten álló Pantaleon görög monostorról nevezték Dunapentelének. A régi település területén fordul el az út Szalki-szigetre. A révtől északra (200 m) helyezkedik el a camping.

Környezetében ártéri erdöket találunk. Az I. osztályú campingben 500 személy táborozhat. Közvilágítás, folyóvíz, zuhanyozók és mosdók, vízöblítéses WC, mosogató és mosóállás, butángázás tűzhely

A Szalki-sziget látképe

terjesz kednek a magas löszpartokon. Ma már lakóinak száma meghaladja a 40 ezret. Egyik legszebb modern épülete a gimnázium. A várost erdő-

várakozott, hogy Székesfehérvárról jövet hazatérjen szüleihez Szalkszen tmártonba, ami 8 km-re van a Duna tulsó partján. „A jó öreg kocsmáros” háza, ahol 113 verset írt Petöfi, még ma is áll emléktáblával jelölve Szalkszen tmártonban.

A szigeten áll a Vörös Október Ruhagyár és a hatalmas kikötő, ahová hosszú dunai úton érkezik a szovjetunióbeli Krivoj Rogból a vasérc. A csöndes Dunapentele határában 15 évvel ezelött még végteleben nyúló szántók feküdtek. 1950 óta azonban egyre növekvő modern város és hatalmas üzemek terjesz kednek a magas löszpartokon. Ma már lakóinak száma meghaladja a 40 ezret. Egyik legszebb modern épülete a gimnázium. A várost erdő-

Dunaújváros új lakóháza

sáv választja el a Dunai Vasműtől, amelynek bejáratát Domanovszky freskója díszíti. Mögötte erőmű, vasolvasztók, martin kemencék, kokszolómű, hengerdék és ki tudja, hány segédüzem zúg, dobog, termel. Több mint 10 ezer munkás dolgozik itt. Legújabb üzeme a szalma-cellulógyár és mellette egy pompás, modern, vasbeton víztorony. A táborozókat itt színház, mozi és zenés szórakozóhelyek várják. Az idegenforgalmi irodától kért vezetővel a Vasmű belül is megtekinthető.

Balogh Ferenc

MAGYARORSZÁG CAMPINGHÁLÓZATA

Hazai campinghálózatunk az újonnan létesített táborokkal együtt 50 ezer férőhellyel rendelkezik. Az új campingek létesítésébe 120 millió forintot fektettünk be. Az új campingeket 1965. június 15-ig átadják a táborozóknak. 45 új tábort létesítünk, vagy építettünk át I. osztályúvá. 1965-ben a következő campingek várják a turistákat. Legtöbb táborunk a Balaton mentén található.

Campinghálózatunk:

MÁR MŰKÖDŐ ÉS ÉPÜLŐ HAZAI CAMPINGJEINK

(római számmal a camping besorolását, a számjegyekkel a férőhelyek számát jelezzük):

Balaton:
Balatonvilágos II., 200
Balatonszabadi II., 100
Balatonszabadi-Sóstó I., 3000
Zamárdi autós I., 1500
Siófok I., 800
Siófok Ezüstpart I., 3300
Szántód I., 1000
Balatonszárszó II., 200
Balatonszemes I., 4000
Balatonlelle I., 200
Balatonboglár I., 500
Fonyód-Bélatelep I., 2500
Balatonmária II., 100
Balatonberény I., 1000
Balatonakaráttya I., 1200
Balatonalmádi I., 1000
Balatonfüred I., 1000
Alsóörs I., 1300
Tihany I., 500

Balatonudvari II., 400
Révfülpöl II., 100
Kővágóórs II., 100
Pálóznak I., 1500
Ószód I., 3200
Kiliántelep K. I., 2500
Kiliántelep Ny I., 600
Balatonakali-Sásiföldek I., 1500
Akali Dörgőse I., 1000
Szepezd I., 400
Badacsonytomaj II., 100
Badacsonyórs I., 1000
Szigliget II., 300
Balatonyörök I., 1400
Vonyarcvashegy I., 1200
Ordacsehi I., 2400
Káptalanfüred I., 1000
Badacsony I., 600
Keszthely I., 1000
Órvényes

Budapest:
Római fürdő I., 1000
Dénes utca I., 1500

Dunakanyar:
Nagymaros II., 200
Visegrád I., 100
Leányfalu I., 1000
Papsziget I., 1000
Vác-Parad. sz. I., 1500
Szódliget I., 1000

Velencei-tó:
Agárd I., 300
Velence I., 500

Egyéb helyeken:
Dunaújváros I., 500
Sopron I., 1500

Nagyvázsony II., 50
Somlóhegy II., 50
Abaliget I., 200
Sástó (Mátra) I., 500
Tokaj I., 500
Debrecen I., 500
Szeged I., 500
Veszprém I., 200
Bükkszentkereszt I., 200
Erdliget I., 500
Hajdúszoboszló I., 300
Szolnok I., 500
Bübanatóvölgy I., 500
Győr I., 1500
Szombathely I., 500
Harkányfürdő I., 500
Nagykanizsa I., 500
Pécs I., 500
Miskolc-tapolca I., 500

CAMPING HÍREK

Közvetlenül Budapest mellett, Erdligeten is új camping várja idén a vendégeket. Az erdligeti campingnek a Pest megyei Idegenforgalmi Hivatal a gazdája. Az 500 személy befogadóképességű sátor-tábor a községi strand mellett létesül. Megközelítése igen egyszerű lesz: a 7-es úton, a 19-es km-kőnél, az ismert erdő cukrászda közelében vezet be az út a campingbe.

Camping a Bükkben. Talán nem érdektelen, ha külön is felhívjuk a figyelmet, hogy a Bükköt felkeresők számára nagyon szép természeti környezetben, a Hollóstatón I. osztályú, közművesített sátor-tábor működött május 1-1 nyitással a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Idegenforgalmi Hivatal.

Megközelíthető gépkocsival: (lakókocsival is) a Lillafüred—Eger közötti 22-es főközlekedési úton, a Hollóstatónél levő bükkszentkereszt elágazás közvetlen közelében. A műútból egy 150 méternyi bekötőt vezet a camping területére. Lillafüredtől 6 km.

Autóbuszsal: Budapestről az Engels téri menetrendszerű MÁVAUT távolsági járatral, amely Hollóstatra vezet. A Miskolc—Lillafüred—Hollóstat—Eger útvonal MÁVAUT-járatának a camping előtt megállóhelyük van. Ha Miskolcra akarunk csak autóbuszsal menni, a Tiszapályaudvarról és a Szeles u. 25. szám elől indulnak a helyi járatok Hollóstatra. Lillafüredig az 5-ös autóbusz jár.

Vonaton: A Miskolc Eszperanto térről menetrendszerint indulnak az Erdei Vasút járatral Lillafüredig.

Gyalogtúrával Lillafüredtől: az országúton 6 km. Jelzett turistaúton 1,5 óra. Útvonal: Lillafüred erdei vasútállomás — Útvonal: Lillafüred erdei vasútállomás — István cseppkőbarlang — Szinvaforrás — régi bob-pálya, melynek kezdeténél útjelző tábla van, majd a piros jelzésű turistaúton érjük el Hollóstatot.

Sz. J.

Határon túl

Achtung: Touristische Gruppe

Der Osterausflug findet

sonntag den 14. April

Patt. Zusammenkunft: Am halb 8 Uhr in der Abfahrtsbahn des ZOO-Bahnhof. Ortenerungsgeldchen: die „Arbeiterzeitung“. Abfahrt: 8 Uhr nach Wodrig. Bromnabeweg über die Klause, über den Anniger nach Maaden. Talschliff „Kragstein in Schön's Waldhaus. Rückweg in die Hinterbrühl. Kaufe: Weinhaus „zur elektrischen Bahn“, wo auch die Wirtin tags Madtenmenden und Meica. Jubret: „Gnoffe Rohrauer“. — Alle Angemeldeten werden hierzu eingeladen. Weitere Anmeldungen unter „Natur 2080“ an die Grp. n. Bl.

Jur das Vorbereitungskomite:

Alois Rohrauer, Anton Kreutzer.

1895. APRILIS 9-ÉN, KEDDEN JELENT MEG A KÖVETKEZŐ HÍR, A BECSI ARBEITER-ZEITUNGBAN: „Figyelem! Turista-csoport! A hűsvéti kirándulást április 14-én, vasárnap rendezzük. Találkozás: reggel 1/2 órakor a Délpályaudvar indulási csarnokában. Ismertetőjel: az „Arbeiterzeitung“. Indulás 8 órakor Modingbe. Sétaut a Klause és Anningeren át Gadenbe. Ebéd ugyanitt a Schönféle vendéglőben. Visszaút Hinterbrühlön át. Uzsonna a „Villamos vasúthoz“ vendéglőben. A délután érkezők itt találkozhatnak. Vezető: Rohrauer elvtárs. Minden jelenlévőket szívesen látnak. További jelentkezések „Natur 2080“ jellegre a lap kiadójához. Az előkészítő-bizottság nevében Alois Rohrauer, Anton Kreutzer, 70 éve — ez volt a természetbarát mozgalom első szervezett túrája.

„100 + 3“ AZ ELNEVEZÉSE ANNAK A JELVÉNYSZERZŐ MOZGALOMNAK, melyet a szovjet köztársaságok indítottak a turistamozgalom keretében. A jelvény megszerzéséhez 100 km gyalogutrárt kell tenni és 3 cselkeddettel a kommunizmus építését kell szolgálni.

HOZZÁKEZDTEK JUGOSZLAVIA ELSŐ „BOTEL“-JENEK ÉPÍTKEZÉSÉHEZ Herceg Noviban, s alig valamivel később hozzáfogtak egy, Pulában építendő hipermodern „BOTEL“ tervezéséhez. A „BOTEL“ bárkák, vitorlások és jachtok megvásárlására, áttelelésére szolgál.

RÖVIDESEN MEGINDUL A FORGALOM A MONT BLANC ALATT ÉPÍTETT ALAGÚTBAN. Ez lesz a legegyszerűbb összeköttetés Svájc és Franciaország között. Az építkezés már befejeződött. Jelenleg az esztétikailag fontos zárómunkálatok folynak. Az építést 1959-ben kezdték. A hegy átfúrása több mint 3 évig tartott. Az autóútnak kiképzett alagút 11 600 m hosszú és két 3,5 m széles sávra van osztva. A szelvények egy-egy 80 cm-es gyalogjáró húzódik. Minden 1600 m-nél beugrók vannak, ahol a gépkocsivezetők az előforduló hibákat kijavíthatják. Ezzel kizárták az óránként 45 járműre tervezett forgalom fennakadásának lehetőségét.

MEGEMLEKEZŐ KIÁLLÍTÁST NYITOTTAK MEG LONDONBAN, A CEYLON TEA CENTRE-BEN, abból az alkalomból, hogy 1865-ben történt a Svájc Alpokban, a Matterhorn megmászása során az első tragikus lezuhanás.

SPINDLEROV-MLYNEN UNNEPELTÉK a csehszlovákiai Oriás-hegység hegyi-mentőszolgálatának 30 éves jubileumát. Az első mentőőrséget az 1934/35-ös, téli évad beálta előtt szervezték meg.

ROMÁNIÁBAN 1964. JÚLIUS 26-ÁN RENDEZTEK az első olyan tájékozási versenyt, ami megfelel a nemzetközi szabályoknak.

LEO SCHLÖMMER — A HÍRES EIGER-ÉSZAKIFAL ÉS HIMALAJA-MÁSZÓ VEZETÉSEVEL Werner Haim, Felix Kuen és Adolf Sager osztrák alpinisták, 1966-ban a perni Ardokban magashegyi expedícióban vesznek részt. Az osztrák hegymászók a Kordillerák néhány nehéz hateresének megmászását tervezik. Különböző új útvonalak bejárása mellett a 6100 m magas Jirisanika második megmászása is szerepel terveikben. Ez a majdnem függőleges falú hegy az indiánoktól nyerte nevét: „kolibricsök“. A nemzetközi hegymászásban úgy is ismerik mint „Dél-Amerika Matterhornját“, vagyis mint a világ egyik technikailag legnehezebb csúcsát. Az expedíció táborhelyeül az Amazonas forrásvidékén a 4000 m magasán fekvő Garhus-jégtó térségét tervezik.

AUSZTRIÁBAN EZ ÉV MÁJUS 2-ÁN RENDEZIK MEG A 2. NEMZETKÖZI TAJÉKOZÓDÁSI-VERSENYT, melyre a Nemzetközi Tájékozási-sport Szövetség minden tagországát meghívták. A versenyt férfiak és nők számára nappali egyéni osztályban rendezi meg az osztrák Természetbarátok Turista Egyesülete.

A MAGAS-TÁTRA (Osveta kiadó, Bratislava, 1964.)

Az utazási könnyítések óta egyre több magyar természetjáró keresi fel a Magas-Tátrát, melyet a Bélai Tátrával és a Liptói Tátra keleti részével együtt 1949-ben nemzeti parkká nyilvánítottak. Ezt a gyönyörű tájat mutatja be 257 fekete és 20 színes művész-fotóval Radek Roubal alapos szövegével a második kiadásában magyar nyelven is megjelent albumszerű könyv. A kiadó gondosságát dicséri, hogy a hatvan közreműködő fotóművész alkotásait úgy csoportosította, hogy mind a négy

évszakban bemutatja a hegy-óriások vadregényes táját.

LAPZÁRTAKOR JELENT MEG a sok turista által régen várt „Turisták Zsebkönyve“ és a „Balatonfelvidék“ útkönyv. Ismertetésükre visszavárunk.

Kapható térképek, földrajzi és útkönyvek

Magyarország autóatlasza, Magyarország autótérképe, Kelet-Európa autótérképe, Aggtelek és Jövőfő környéke, Bakony turistatérképe, Balaton térképe, Börzsöny hegység turistatérképe, Bükk hegység turistatérképe, Cserhát hegység turistatérképe, Duna „Esztergomtól — Budapestig“, Duna „Budapesttől — Dunajvárosig“, Kapható továbbá a Mátra hegység turistatérképe, Mecsek hegység turistatérképe, Pilis hegység turistatérképe, Soproni hegység turistatérképe, Velencei-tó és környéke, Zemplén hegység turistatérképe, Badacsonyi és környéke, Budai-vár, Margitsziget, Tihanyi félsziget.

Törjük a fejünket

Az itt látható rajz márciusi számunkban megjelent „Fejszék meg“ rejtveny megoldását adó turistaház melletti csúcsról látható panorámát ábrázolja.

Ha a római számokkal megjelölt ismert hegyek neveiből számozás sorrendjében kiemelünk egy-egy betűt (mégpedig azt, amilyen számot „visel“, így az I.-ből az elsőt, II.-ből a másodikat stb.) eredményül egy település és a közelében nemrég megnyitott kulcsosház nevét kapjuk. Az utolsó három betűhöz úgy juthatunk, ha megfejtjük az itt mellékelt kis keresztrejtenyvet. Vízszintes sorokban a panoráma rajz számozása alapján beírjuk a hegy nevét, s a hiányzó három betű a közepén — függőlegesen, nyilakkaljelölve — leolvasható. (Megjegyezzük, hogy a IV-es hegycsúcs első két betűje minden esetben egynek olvasandó, ill. írandó.) Sok kedvelt túra kiindulópontja ez a helyiség, s bővelkedik történelmi—kulturális emlékekkel, leírásokkal is. Májusi számunkban — szintén rejtveny formájában — ezzel a helyiséggel foglalkozunk majd.

Április 15-ig ezt a nevet küldjék be szerkesztőségünkbe (Turista, Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.), ahol a beérkezett helyes megfejtések szerzői között könyveket sorsolunk ki.

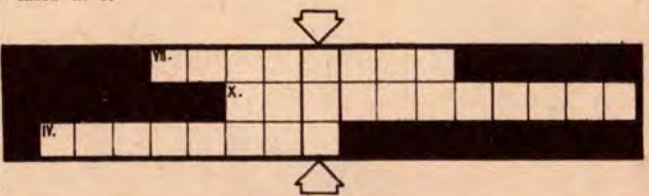
Előző számunk helyes megfejtése:

STROMFELD AURÉL

Természetbarátok Turista Egyesülete 1928.

Könyvjutalmat nyert:

Mladoniczky Margit Bp. II., Zsigmond tér 3., Szabó József Szombathelyi, Bolyai J. u. 8. és Dr. Zilahy Kálmán Siófok, Tánácsos u. 1.

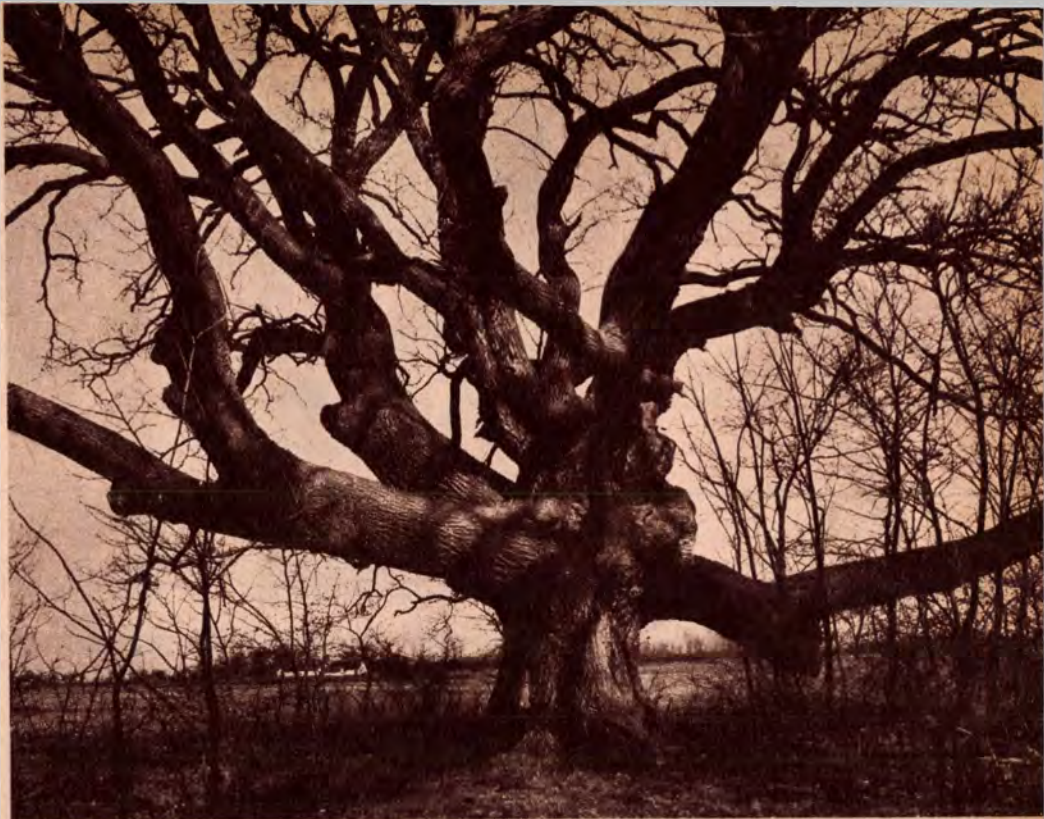

Virágok, fák, tájak

VAJDA ERNŐ DR.
FÉNYKÉPKIÁLLÍTÁSA

Egy kitűnő tudós és egy kiváló fotóművész egyszemélyben való találkozásának az eredménye az a rompás kiállítás, melyben a Nemzeti Galériában gyönyörködhettünk. Méltó folytatása 1956-ban megjelent nagyszabású művének, ahol a magyar növényvilágot mutatta be, szebbnél szebb képekben.

A belépőt a Nagykőrös határában álló tölgy-aggastyán hatalmasra kinagyított fényképe fogadta s mintegy megadta az egész kiállítás hangulatát. S ahogy sorra jártuk a kiállított képeket, képzeletben utaztunk is: mert a tudós nagy gonddal feljegyezte minden képnél, amit a művész alkotott, azt is hogy hol találkozott vele. S így utaztunk gondolatban az Alföldtől a Tátráig és az Alpokig s túl rajtuk a Riviéraig. A legtöbbet azonban hazai földön jártunk, mert a bemutatott 120 fotóremek háromne-

gyed része a magyar föld növényeit mutatta be. És amikor megálltunk egy-egy kép előtt s olvastuk a feliratot: „Pázsitos csillaghúr a bükkü Kismezőn” vagy „Gyűszűvirág a Sátoros hegyekben”, képzeletben már ott jártunk a jólismert tájakon. De a „Kései szegfű a kecskeméti Bugacon”

vagy a „Magyar polka bokrai a Szelidi tónál” arra figyelmeztetnek, hogy hazánk nemcsak hegyvidékből áll.

Külön is meg kell emlékezni a kiállítás néhány szép tájképéről: „Köd a bükkösben az Istállóskő ercésén”, „A Zöld-tó a Tátrában” stb.

A művészi felvételek egyszerre tanítanak és gyönyörködtetnek. S nemcsak a virágokat, fákat, tájakat mutatták be, hanem az évszakok hangulatát is.

Jó lenne ezt a szép gyűjteményt alkalmas helyen és időben a turistaközönségnek újjalag bemutatni.
P. M.

A GÓLYAHÍR

A gólyahír zöld hajtását fújja a berki szél, a „sziget” dombjain már virágzik a pipitér és a zombékokon már mutatkozik a friss levél, csak a nád zörög szárazon.

A nádsűrűben kanyargó ér vizén libben a csónak, s amerre elhaladunk a parti fűzfák arcunkba lengetik jelentkező lombjaiknak üde, kesernyős szagát. Az ágak rejtekében madarak csivítölnek, most vesszőt metszek, sipot sikerítetek belőle és szippanó hangjától egyszerre megzajdul a berek.

Ilyenkor látszik, s helyesebben hallatszik igazán, mennyi madár húzta át nálunk a telet, s jónéhány koránkelő vándormadár is visszatért már. Nagy árnyék suhan a víz napsütött tükrén. Feltekintek: — csak nem gólya már? Nem! Egyelőre gyászos öltözetben varjak repülnek el a berek felett.

Az égen fenn, fehér felhők, könnyű fodruk mint valami szinpadí függöny libben szerte széjjel, már újra tisztakék az ég, csak a zsenge füveken csillogó cseppcsekék árulkodnak, hogy az imént még esett is —, hiába április van már. A madárzenekar már újra zengedezi a nyitányt és akkor sem hagyják abba, amikor hátizsákos vándorok nehéz bakancsaikkal kiugrálnak a csónakból a töltésre.

Túlságosan közel a látóhatárhoz, hegyek és dombok magasodnak és az előtérben fehértestű nyirfácskák lengetik hosszú hajlékony ágaikat, érzik — talán tudják is —, hogy nemsokára már május szellővel lejtik tündéri táncukat.

Egy-egy igyekvő gólyahír már nyitogatja arany színű virágát, de mi most nem gyönyörködünk tovább. Sietünk a hegyek felé, ahol az erdőkben már elnyílottak a kökörösinek, a hóvirágnak már híre sincs, de virágzik a kankalin és vár bennünket a csend.

A tavaszi levegőtől farkas étvágygal elfogyasztjuk rövid pihenőkön a hátizsák tartalmát, s szívesen füttyörészünk a tavasznak, de a turista szereti a csendet, akár az a hátunk megett lassan leereszkedő madár...

Borsi Darázs József

SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja
a

Sport-
könyvesbolt

VIII., RAKÓCZI ÚT 64.
Tel.: 221-899

Minden sportág
szakirodalmá
nagy választékban!

Tíz évvel ezelőtt a szlovák vízitúrázók kezdeményezésére alig tíznél több csónak indult el Pozsonyból, hogy Budapestre evezzenek. Meghívásukra a magyar kajakosok, evezősök is csatlakoztak, s így a túra már „nemzetközi jelleget” öltött. Akkor talán senki sem gondolta, hogy ezek a következő évek nemzetközi, országokat átszelő vízitúráinak első evezőcsapásai voltak. A második évben már a jugoszláv vízisportolók is belekapcsolódtak, s két évig a túra — mint ahogy azt propagáltuk — három „B” betűs várost érintett, Bratislava—Budapest—Belgrád.

Az 1959. évi Bécsi Világifjúsági Találkozó keretében újabb „B”-betűs város csatlakozott, Bécs. Innen indult a már 350 főre emelkedett vízitábor. 1960-ban Engelhartszellen szálltak vízre a túrázók, majd 1961-től a cél is megváltozott, amikor egy kisebb magyar vízitúrázó csoport áthajózott a Vaskapun, a Kazán-szoroson, egészen Turnu Severinig.

1963-tól a jobb közlekedési lehetőségek miatt ez a táv Linz—Kladovó útvonalra változott. Ugyanakkor több csatlakozó túra is megszervezésre került. A csehszlovákiai Garam, a magyarországi Rába és Balaton, a magyar—jugoszláv közös rendezésben a Tisza, és végül jugoszláv rendezésben a Tara, Drina, Una, Neretve, Száva, Ibár és Vrbas túrák kerültek levezetésre.

Ahogy az útvonalak bővültek, úgy nőtt a túrázók létszáma is. A rendező osztrák, csehszlovák, magyar és jugoszláv vízitúristákon kívül az NSZK-, NDK-beli és lengyel túrázók is részt vettek, sőt kétszer az USA-ból is áthajóztak, hogy csónakon ismerjék meg Európát. A jugoszláv csatlakozó túrákon még svájci, belga, francia, angol és új-zélandi vadvízesek is részt vettek. A túra népszerűségét bizonyítja, hogy 1964-ben 595 fővel érkezett a vízikaraván Budapestre.

A 10. jubileumi év újabb meglepetést tartogat. A szervezők közé belépett az NSZK és Bulgária is, s ezzel a TID Európa legnagyobb vízimozdulásává fejlődött. A túra Regensburgból 1884 km megtétele után a bulgáriai Ruszeban ér célba.

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség ügyvezető elnöksége a túra szervezését és levezetését a Magyar Természetbarát Szövetségre bízta. Az MTSZ vízitúra szakbizottsága felelőségének tudatában már korábban megkezdte az előkészületeket.

A népszerű „TID” a jubileumi évben — az útvonal bővítésén kívül — sok kulturális és egyéb rendezvényt is bővül. Részünkre, az ünnepek sorozatát azért is jelentősek, mert egybe esnek hazánk felszabadulásának 20. évfordulójával.

Ezeknek agondolatoknak jegyében hívunk minden természetbarát vízitúrázót a csatlakozásra.

Bokody József

az MTSZ vízitúra szakb. vezetője

10 ÉVES A NEMZET- KÖZI DUNATÚRA

2000 KILOMÉTERES VÍZIÚTON REGENSBURGTÓL RUSZEIG

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL
MINDEN IDŐBEN

VÉDI BŐRÉT

A
CAOLA

SPORTKRÉM!

Keresztrejtvény

Vízszintes: 1. Ezen az emléktúrán ezt is tegyük. 24. Laoszba való. 25. Rózsás arcszín. 26. Pici, ikerszava keverve. 27. Kis egység. 28. Aktíval bánk. 29. Előnye, többlete. 32. Felkiáltás. 33. Igen, oroszul. 37. Feltűnőkódik. 39. C. Ű. S. E. 40. Hosszú gyaloglások. 41. Beethoven közismert zenei műve (nyitány). 42. Kellems időtöltések. 43. Közép-Európai Kupa. 43/a. Elektromos sorozatjele. 44. Ritkán betűi keverve. 47. Hiányos messzelátó! 48. Felefele! 49. Rövid vasúttalomas. 51. Tulajdonság jelző. 53. Matematikai rövidítés. 54. Kárt okoz. 56. Forróság. 57. Nem kutya. 58. Tószám-név. 59. Becézett női név. 60. Okozat ellenpárja. 62. Kötőszócska. 63. Magánhangzók. 65. A felület ilyen is lehet. 68. Játék. 70. Becézett férfinév. 72. Turista kedvencek. 75. Fás területek. 80. Termő vidékek. 83. Járás Pest megyében. 84. Férfi név. 87. Bánat. 88. És, latinul. 90. Kedvelt túrávidék. 92. Hiányos kéregető! 95. Kártyalap. 97. Régi díszítés. 99. E földből készült az alumínium. 102. Becézett női név. 103. Osi számszám.

Függőleges: 2. Népszerű csehszlovák tánczenekar. 3. Ó a sündiszócska. 4. Evelő virág. 5. Os családban a mama. 6. Kasza egyik része. 7. Kunsági mássalhangzó. 8. Helyhatározó rag. 11. Utolsó posta. 10. ... de Janeiro. 11. Túl sok víz. 12. Visszhang. 13. Személyes névmás. 14. Homokos part. 15. Ez is lehet drága. 16. Teljesítmény. 17. Kettős mássalhangzó. 18. Birtokos rag. 19. A sza-

badba. 20. A test szépségének művészi kifejezése. 21. Németül, darab fonetikusan. 22. Fűtőberendezés betűi keverve. 23. Kanada fővárosa fonetikusan. 30. Közismert repülőgép típus. 31. Libahang. 32. Latin é. 34. Majdnem menyasszony. 35. Lefelé. 36. Enekhang. 38. A Mecsekben van! 44. Tavasz jelszavunk. 45. Nagy szintkülönbségek a földön. 46. Sok turista ezeket kedveli. 48. Nesze. 50. Egy énekhangra komponált hangszerkíséretes zenemű. 52. Folyó a Szovjetunióban. 53. Lefelé. 55. Fél város Dunántúlon. 56. Csapadék. 61. Félrevezetés. 64. Vándormadár. 66. Van, németül. 67. Plagizálásban van. 68. Fejér megyei községbe való. 69. Kérdő szócska. 71. Község Pest megyében. 73. Helyhatározó rag. 74. Őrszem. 76. Intéző Bizottság. 77. Kaucukfa terméke. 78. Teszi, régieken. 79. És latinul. 81. Eb, vagy kutya? 82. Szelid állat. 83. Női név. 85. Népszerű alumínium. 86. Evészak. 89. Ilyen gáz is van. 90. Testrészt. 91. Egyiptomi Arab Köztársaság. 93. Puhafém. 94. Felkiáltás. 95. Földet művel. 96. Fordított névelő. 98. Sorszámrag. 99. Testnevelési Főiskola. 100. A sav tulajdonságának mássalhangzó. 101. Hangulat aláfestő szócska. 102. Ásvány.

Beküldendő a vízszintes 1. és a függőleges 44.

A beküldés határideje: április 15. Cím: Turista, Bp., V., Rosenberg hp, u. 1.

Előző rejtvényünk megfejtése: A turisztika sport is, kultúra is, egészség is. A campingek segítik a természetjárást.

Könyvjutalmat nyert: Hollos János Gönyű, Hegyi Margit Szombathely Lenin u. 35., Miskei Piroksa Bp. XII., Vércse u. 33., Vörös M. Józsefné Bp. XII., Hollosy S. u. 19.

Túrávezetői továbbképzés...

Írta: Bakancs Vilmos, Bézárd-díjas túrávezető

A „Turista” szerkesztősége felkért, hogy adjak néhány tanácsot túrávezetők részére, elsősorban pedig próbáljak megfelelni arra a kérdésre, hogy milyen a jó túrávezető?

A kérdés komplikáltnak látszik, a feladat azonban közelem ilyen egyszerű. Részemről a jó túrávezető ismerveit a következőkben foglalhatom össze.

Jó a túrávezető akkor, ha túráján derült, napfényes az idő — nem túl meleg, de természetesen nem is túl hideg. A nap az előre megszabott programnak megfelelően csak azokat sűti intenzíven, akik barnulni óhajtanak — a kényesbőrűeket viszont a túrávezetői gondoskodás bárányfelhővel védi a nap sugaraitól.

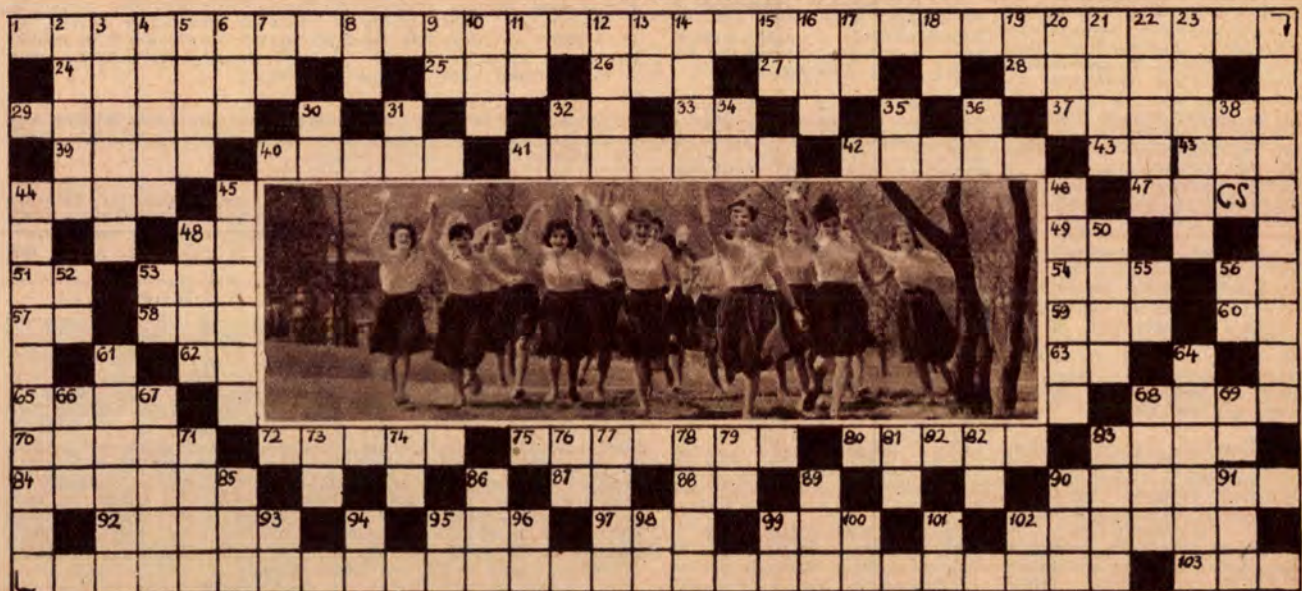
Jó a túrávezető a továbbiakban akkor, ha a vonaton mindenki menetiránnyal szemben kap helyet, a vonat nem áll meg minden görbe fánál, s a mozdony addig visszatarthatja a füstölést, amíg a túrázók beérnek az erdő mélyére.

Az útvonal, ahol a jó túrávezető a túrát vezeti, enyhén lejtős, de ennek ellenére kényelmesen felérünk rajta a legmagasabb csúcra is. Az út szélén rengeteg a virág; minden harmadik fánál egy-egy őzike áll a fotózók rendelkezésére — a levegő pedig olyan tiszta, hogy még a Nagy-Kevélyről is tisztán láthatjuk a Lomnici-csúcsot.

Még jobb a túrávezető akkor, ha gondoskodása folytán megszűnik (vagy legalább is csökken) a föld nehézségi ereje és húsz kilós hátizsákunk szinte súlytalanul lebeg a hátunkon — ha százméterenként bővizű forrás buzog — és ha a turistaházban babléves áron kapható a pácoit őzgerinc áfonya mártással, s ugyanitt minden túrázóknak fűrdőszobás különszobákat biztosítanak.

Végezetül jó a túrávezető, ha a gyalogtúra alatt mindenki csendben van, ha a vasúti kocsiban senki sem dohányszik, de azért rá lehet gyűjtani — ha a turistaházban nem hangoskodnak, ha korán érünk haza, de úgy, hogy minél később hagyjuk el a természet lágy ölet...

Amint a fentiekből látható, jó túrávezetőnek lenni végtelen egyszerű; mindössze annyi kell hozzá, hogy mindenki jól érezze magát!

HÍREK

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség ügyvezető elnöksége a következő határozatokat hozta:

A Magyar Természetbarát Szövetség kéri felvételét az Alpínista Szövetségek Nemzetközi Uniójába.

Az MTSZ két fővel részt vesz az IOF idén Bulgáriában rendezendő kongresszusán, egy fővel képviselteti magát a Jugoszláviában megtartandó Barlangkutató Kongresszuson, és ugyancsak egy főt küld ki a szocialista országok természetjáró szervezeteinek Csehszlovákiában tartandó konferencia-előkészítő megbeszélésén.

A TURISTA szerkesztőbizottságába Antalffy Gyulát, a Magyar Nemzet főmunkatársát, Kertész Miklóst az MTSZ elnökségi tagját, Kovács Andrást, az Express munkatársát, Magyarszéky Bélát a BTSZ titkárát, Mosonyi László felelős szerkesztőt, Dr. Pápa Miklóst, az MTSZ kulturális bizottságának vezetőjét, Székely Miklóst, az MTSZ főtítkárát, és Szombathy Viktor író-titkárát kinevezték.

VAJÓ PÉTER a KISZ Központi Bizottsága titkára tájékoztatta a saját képviselőit az MTSZ és a KISZ közös terveiről, amelyek — többek között — az ifjúság körében megindítandó turista mozgalom nagyarányú felfejlesztését célozzák. Lapzártá miatt következő számunkban részletesen foglalkozunk ezekkel a tervekkel, illetve intézkedésekkel.

SZÍNES EMLÉKSZALOGKAT osztott ki minden nagyobb túráján — rányomtatott szöveggel — a Magyar Nemzeti Bank természetjáró szakosztálya.

TERMÉSZETJÁRÓ SZAKOSZTÁLYAL megalakult a Salgótarjáni Vasutas Sport Kör. Ezzel ismét fellendülésbe indult a salgótarjáni vasutasok néhány éve kátyúban veszteglő sportélete.

VITORLÁS HIRADÓT jelentett meg ismét az ország ez ideig egyetlen vitorlás természetbarát szakosztálya, mely az V. kerületi Tanács sportkörében működik. Ismerteti az ideál nyári terveket, a túravitorlások ideál badacsonyi találkozóját, földvári csillagtúráját és meghirdeti a Lengyelországban a mazuri tavakon július első felében rendezendő nemzetközi vitorlás találkozót.

A GÁZOS ÉS MELEG levegőjű alkaj üveggyár dolgozói az Alkaj Építők Sportkörén belül ötven lelkes természetrajongó részvételével természetjáró szakosztályt alakítottak, hogy — mint az alakuló ülésen elhangzott — szervezték az erdő tiszta levegőjében felelősséget.

KÍSÉRLETI túravezetői tanfolyamot indít tavasszal az V. kerületi Természetbarát Szövetség. Újszerű lesz, hogy a hallgatók körülbüti négy-napos terepoktatásban és helyszíni előadásban vesznek részt. Ez lesz idén a kerület negyedik túravezetői tanfolyama.

AZ ELSŐ JÁRÁSI természetbarát szövetség Kisvárdán alakult meg Szabolcs megye területén. Kovács Lászlót elnöké, Hrenkó Józsefet titkárrá választották. A tizenegy tagú elnökség mindjárt el is készítette az éves túra- és versenynaptárt.

BEFEJEZTEK — nem egészen egy év alatt — az országos kék túra útvonalának bejárását a szentesi Horváth Mihály gimnázium természetjárói.

AZ IDEI BARLANGNAPOT június 19-én és 20-án rendezte meg a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat, valamint a Magyar Természetbarát Szövetség Barlangtúra Bizottsága Veszprémben.

A MÁJUS ELSEJE tájékoztatói futóversenyt hazánk felszabadulásának huszadik évfordulója méltó megünneplésére, a hagyományosnál is nagyobb keretek között rendezte meg május 9-én négy osztályban a Vörös Meteor természetjáró szakosztálya. A verseny egyben az MTSZ válogató versenye is.

ALARCOSBÁLT rendezte a Ruhai parzi Spartacus Gyóppár természetjáró szakosztálya február 27-én a Leonardo da Vinci utcai klubhelyiségben.

TURISTABÁLT rendezett március hatodikán a Budapesti Természetbarát Klub. A kitünően sikerült hangulatos mulatság tréfákkal, játékokkal reggel öt órakor ért véget.

ÚJ UTAKON a hangok birodalmában címmel érdekes klubestet rendezett a Budai Spartacus természetjáró szakosztálya az építők klubjában. Harmath István mutatta be a legújabb rendezés térhatású hangfelvételeket.

BÉRCES JENŐ a BTSZ elnöke „A mozgalom hétköznapjai” címmel tartott előadása fejezte be a BTSZ Vezetők Akadémiája továbbképző előadásait március 8-án a Budapesti Természetbarát klubban.

FELÉVI VAKÁCIÓJUKAT a pillisi és büzsványi hegység között töltötték a Szegedi Tudományegyetem és a Szegedi Tanárképző Főiskola termé-

zetbarát hallgatói. Tájékoztatói versenyt rendeztek, nőtáztak, gyakorolták a térkép-olvasást és összeállították tavaszi és nyári túraterveiket.

MEGALAKULT a Társadalmi Erdei Szolgálat Nógrád megyében is a megyei természetjáró vezetők február 6-7-iki nagyaktíváján.

A Fővárosi Tanács Természetjáró Szakosztálya a BHG Természetjáró szakosztályával karöltve március 12-én a BHG természetjárói által Jugoszláviáról készített hangos, színes mozgófilmet vetítette nagy érdeklődés mellett a Fővárosi Tanács klubházának nagytermében, amelyen a Jugoszláv Nagykövetség is képviseltette magát. Az előadáson több budapesti szakosztály is részt vett.

SZABOHEGYEN, Kőszeg kedvelt kirándulóhelyén június 1-én nyitják meg az új, 70 férőhelyes turisztaszállót.

AUTÓSETA Szombathely környékén címmel öt nyelven színes füzetet adott ki a Vas megyei Idegenforgalmi Hivatal.

A JURISICH MIKLÓS tájékoztatói emlékversenyt április 25-én rendezt meg a Vas megyei Természetbarát Szövetség. A versenyre külföldi résztvevők is jelentkeztek.

A SZÓVOSZ-ISKOLA (XXII. ker.) vezet eddig 3172 ponttal a BTSZ ifjúsági túrapontversenyén. Második mögötte a Berzevici Közgazdasági Technikum 2784 ponttal, harmadik pedig a Cinkotai 12. évfolyamos iskola.

KITÜNÖEN SIKERÜLT másodsorú is a Hajdú-Bihar Megyei és Debrecen Városi Természetbarát Szövetség által február 7-14. megrendezett TERMÉSZETBARÁT HÉT. Előadások, elméleti versenyek, kiállítások és filmbemutatók tették tarkává a mozgalmas hét programját.

ÚJ TURISTASZÁLLÓ épül a sümegi-vár aljában. Az alapok lerakása január első napjaiban megkezdődött. Az épület 1965. végére tető alá kerül. Száz személyes lesz, benne három és négy ágyas szobák, központi fűtés, hideg és melegvíz. Ünnepeles megnyitását 1966. május 1-re tervezik.

VASÉRCET TALÁLT a nagyhárshegyi Báthory barlangban a Fővárosi Tanács természetjáróinak barlangkutató csoportja. A telér másfél méter széles és nyolcvan centiméter vastag. Az ércelemzési eredmények meglepő adatai: az érc 65-70 százalékosan tiszta vasat tartalmaz. Kiderült, hogy a barlangban már a középkorban vasércbányászat folyt.

ELHALASZTOTTÁK a Pálvölgyi barlang március végére tervezett megnyitását — építkezési késés miatt — március végéig előreláthatólag április végére.

KUTATÓIGAZOLVÁNYT kapnak a régi, tapasztalt barlangkutatók. Az arcképes igazolvány elnyerésének feltételei: négy évet meghaladó eredményes kutatómunka, valamint kellő elméleti és gyakorlati felkészültség.

D. Gy.

BATSÁNYI JÁNOS születésnapján, 1966. május 9-én avatják fel a tapolcai Malomtó partján, az egykori malom épületéből átalakított hatvan személyes új turisztaházat. Az épület oldalára visszahelyezik az egykori malomkereket, melyet a lezúduló víz forgat majd.

TURISTASZÁLLÁSSÁ alakítják át a nagyvásonyi vár alatti egykori Zichy kastélyt. Év végére befejeződik a nyolcvan személyes szálló átalakítási munkája.

ÚJ VILÁGÍTÁSI BERENDEZEST létesítettek a tapolcai Tavas-barlangban. Még a víz alatt is lesznek láthatatlanul elhelyezett reflektorok, hogy ragyogó látványt nyújtsanak a barlang látogatóinak.

KORSZERŰ, SZINPADIAS BARLANGVILÁGÍTÁST kap a Balatonfüred határában lévő Lóczy barlang is.

FORRÁSOKAT állítanak helyre Veszprém megyében. Így új bojtostatót kap a monostorapáti közelében csobogó Szentkút-forrás — környékét is rendbehozzák — és befejezik a Zádor vár alatti Zádorkút foglalatát is.

PARKOSÍTJÁK a déli Bakonyban, Pula község határában a táldói erdő, a védetté nyilvánított Kínizsi-forrás környékén. A 700 éves kolostorom területét is feltárlják és rendbehozzák.

NEGYVEN ÚJ középiskolai természetjáró szakosztályvezető tette le a túravezetői vizsgát március 20-án a Normafai Síház környékén rendezett zárógyakorlaton.

Háromezer budapesti diák vesz már részt a tízfordulós túrapontverseny közös túráin és kirándulásain. A több éve megrendezett ifjúsági megmozduláson még sohasem volt egyúttal ennyi résztvevő. A szeptemberben ezeröttszáz diákkal és ötvenkét iskolával induló túramozgalom most már 79 budapesti középiskola, több mint háromezer tanulóval tudta mozgósítani, a szép tájakkal való természetismerkedés élményeire.

Címlapunkon: Doma István felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő a szerkesztőbizottság. A szerkesztőbizottság elnöke: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztő: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1., telefont: 11. Telefon: 114-846. Kiadja a Sport Lapkiadó-és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmezői út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.- Ft. Előfizetési ára egész évre 22.- Ft. felévre 16.- Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hirlapirodalmi Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-810 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 3. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hirlap Kiadóvállalat Vállalat, Budapest, I. Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselői.

65.6866 Egyetemi Nyomda, Budapest

EREDMÉNYT HIRDETÜNK

A tavaly májusban meghirdetett fotópályázatot, amelyre a sok szép és értékes felvétel között még több, a mértéket meg nem ütő felvétel érkezett, a zsüri elbíráta.

Döntése alapján az I. díjat Csányiga Rudolf (Budapest, III., Bécsi út 88. sz.) a II. díjat Alapffy Attila (Budapest, I., Hunyadi J. u. 15. sz.) a III. díjakat Csupor Józsefné (Sopron, Torna u. 24. sz.) és Csányiga Rudolf, a IV. díjat Kovács Titusz (Pécs, Geisler Eta u. 17. sz.) nyerte.

„A Tarkó tetején” Csányiga Rudolf I. díjat nyert fotója

Nincs kellemesebb egy jól sikerült hétfévi vizitúránál! Nincs rosszabb viszont mint a ragyogó szombat délután visszafordulni vizitúráról, hajóhiba miatt.

Ezért végzik az „öreg” vizitúrázóknak olyan nagy gondossággal a tavaszi hajókarbantartást. S ezért adunk a „fiatal” hajótulajdonosoknak az alábbiakban tanácsot. Hasznos lesz, ha megfogadják.

A karbantartást azzal kell kezdeni, hogy gondosan megállapítjuk a hibákat. Először vízre tesszük a hajót és a szokásos mértékben megterheljük. Így gyorsan meggyőződhetünk róla, hogy a hajó ereszt-e? A hibahelyet ajánlatos rögtön zsírkrétával megjelölni. Ezután a hajó belső szerelvényeit vizsgáljuk felül: az üléseket, lapátokat, lábtámaszokat és a kormányt.

Ezek után — hajótípusoktól függetlenül — végezzük el a hibák kijavítását.

Az új palánkos hajók (kielbot, kajak, oldalmotoros test) gyakori hibája, hogy a hosszú téli pihenő alatt összeszáradnak, a palánkok illesztésénél repedések keletkeznek. Ezt a hibát legtöbbször a palánkszegecsek „utánhúzásával” meg tudjuk szüntetni. Nagyobb repedéseket a nemrég forgalomba került „EPOKITT” ragasztóval lehet tartósan tömíteni.

A nem palánkos hajókon (préselt fa, gumikajak) a kisebb repedéseket „foltokkal” javíthatjuk. A préselt fahajóknál célszerű a belső oldalon a repedésre Technokol Rapid vagy Epokitt ragasztóval vékony vászonfoltokat ragasztani. Gumikajakokon a szakadásokat legjobb bevakvizáltatni.

Sok kellemetlenség forrása egy hosszabb túrán a rossz csónakülés. Aki egész idényben vagy még hosszabb ideig ugyanabban a hajóban túrázik, feltétlenül állítsa be úgy az ülést és a lábtámaszt, hogy ne legyen kényelmetlen és ne okozzon feltöréseket.

Még mindig gyakori az a téves nézet a vizitúrázóknak között, hogy a kajakokban mindenféle ruhaneműt, és párnát használnak csónakülésként. Ezek könnyen elcsúsznak, erőltetett testtartást és ebből kifolyólag izomlázat és görcsöket okoznak. Kajakokban a legmegfelelőbb az ún. svéd ülés, ami a versenykajakokban jól bevált. Svéd ülések készítésével a csónaképítő műhelyek foglalkoznak, azoktól lehet rendelni.

Az idényeleji vizitúrákon gyakran látni kisebesedett tenyereket. A sebeket a nem megfelelő vastagságú és kiszáradt lapátok okozzák. Reszelővel és csiszolópapírral a lapátok markolati részét olyan méretűre kell alakítani, hogy ne legyen szűkség a görcsös markolásra.

Ne mulassza el senki „takarékoságból” a fahajók lakkozását. Ha az összes egyéb javításokkal végeztünk, csiszoljuk le az összes lakkozandó felületet. A kis felületi korhadásokat kaparjuk ki az ép fáig. A csiszolás után pormentes helyen végezzük a lakkozást. A lakk felkenéséhez puha lapos ecsetet használjunk és a lakkot csak egész vékony rétegben kenjük fel. A frissen lakkozott hajót árnyékos helyen szárítsuk. A csónaklapátokat és a gumikajakok favázat hasonlóan kell lakkozni.

A gondosan végzett karbantartás után egész nyáron gondtalan lesz a túrázás.

Kovács Tamás

Tavaszi jótanácsok CSÓNAKOSOKNAK

Hosszú időn keresztül csak írásközből, fényképekről, filmekről, a televízió képernyőjéről ismertem Moszkvát. Nemrég abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy személyesen is megtekinthetem a Szovjetunió több mint hatmillió fővárosát. Ha engem most felkérnének, hogy tervezem meg Moszkva új címerét, egy épületdarut rajzolnék a címer közepébe, mert ezek az örökmozgó óriásdaruk valósággal uralják a várost.

A város lakóházai gombamódjára szaporodnak. Egyik ismerősöm, aki többször járt Moszkvában, azt mondta: — Ahányszor megérkezem a városba, annyiszor kell kezdenem vele az ismerkedést. Naponta új házak —, naponta 350 új lakás — új utcák nőnek ki a földből.

MOSZKVÁT LÁTNI ÉS — ÉLNI

Az építkezés mellett a nagy gépkocsiforgalom köli le figyelmünket. Sokáig álltam a Gorkij utcában és néztem a 10—12 sorban száguldó gépkocsikat. Az idevetődő turistának először meg kell szoknia a város lüktetését.

A Gorkij utca a város egyik legregibb utcája. Már a XIV. században megvolt, 1930-ban szélesítették ki. Az utca két oldalán levő házakat síneken tovább tolták. Az akkor 16 méter széles utcából így alakították ki a mostani 50 méter széles utat. Az utca régi múltjára ma már semmi nem emlékeztet. Legrégibb épülete a XIX. század eleji Razumovszkij-palota, ma a Forradalmi Múzeum hajléka. Megnéztük az üzleteket, a kirakatokban levő cikkeket. Hosszú ideig álldogáltunk a modernül berendezett ajándékbolt előtt. Este örömmel ültünk le — már nagyon fáradtan — a híres grúz Aragvil étterem stílusosan megterített asztalai mellé. A grúz borból, amit a vacsorához ittunk, hoztam haza ajándékba ismerőseimnek: kiderült, hogy jól választottam...

A turista természetesen meglátogatja a Kremlt. Északi bejáratához tartva, a Lenin mauzóleum előtt hajtottunk el, ahol — ez minden napos látvány — már hosszú sorokban türelmesen álltak az emberek. Végigsétáltunk a Kreml parkjának hatalmas fái alatt, láttuk az óriási méretű „Cárharangot”, amely az 1737-es tűzvésznel zuhant le faállványzatáról. Megtekintettük a Fegyver téri Palotát, ahol a régi fegyvereken kívül a cárok kincseit is őrzik. Megnéztük a Nagy Kreml Palota György-termét is, ahol most a fogadásokat rendezik.

A Kreml új ékességét, a Kongresszusi Palotát este tekintettük meg. A modern, fém- és üvegepület olyan este, mint egy csillogó ékszerdoboz.

Modern vonalvezetése ellenére jól beilleszkedik az ősi épületek körébe. A 6500 személyes színházterem mozgólépcsősi az előadások szünetében percek alatt szállítják fel a közönséget a büfébe. A Nagy Színház balettkarának felejthetetlen előadásában láttuk a Bahcsiszeráji szökőkutat. Ezzel az élménnyel mondtunk búcsút Moszkvának, majd az éjjélkor induló gyorsvonattal elindultunk Leningrádba.

Viszontlátásra Leningrád

Kora reggel már az 1703-ban alapított városban voltunk. A kényelmes Astoria szálló előtt sok autóbussz várakozott, mert Leningrádot szívesen keresik fel a külföldiek. Szokás szerint —, mint minden tu-

rista —, mi is lefényképeztettük magunkat a városalapító Nagy Péter cár lovasszobra előtt. (E szobor előtt reggeltől estik kattognak a fényképezőgépek.)

Kisértünk a Néva partjára. Sokáig szemléltük a túlsó parton álló, híres Péter Pál erődöt, s jobbra, a kis Néva torkolatnál horgonyzó, mú-

zeumnak berendezett Auróra cirkáló.

Leningrádot méltán nevezhetik a hidak városának, mert a várost átszelő 66 folyó és csatorna vizét több mint 600 híd íveli át. A mintegy 5 kilométer hosszú Nyevszkij sugárúton láttuk Csajkovszkij és Gogol lakóházát. Gogol itt írta a Bulyba Tárászt és a Revizort. A Barrikád mozinál kísérlők elmondta, hogy 1837. január 27-én a mostani helyén levő kávéházból indult el Puskin a végzetes párbajra. Az Aurórához

Turista

sorba kellett állnunk, mert a külföldiek szinte megszállták a hajót.

A Téli palota 570 méter hosszú épületét I. Pál cár építtette. Az épület zöldesszürke színeit, boltíves bejáratát régi ismerősként üdvözlöttük. Majd a Szmolnij épületéhez mentünk, mely 1917. október 12-től a perográdi munkás és katonatanács székhelye volt, s 1917. október 25-től Lenin innen irányította a katonai felkelést. Megilletődve léptünk Lenin egykori lakószobájába, amely ma múzeum. A szobában levő bútorok egyszerűségükkel is mély benyomást tettek ránk. A két szerény vaságy, a kopottas garnitúra, a régimódi íróasztal, amely a lakás berendezéséhez tartozott, Lenin szerénységét és nagyságát tükrözik. Megtekintettük a Szmolnij dísztermét, ahol Lenin a munkások és parasztok tanácsállamának megszületését bejelentette. Ezután felkerestük a Katalin cárnő által építtet péterhofi kastélyt. A várostól 20 kilométernyire, a Finn-öböl partján fekszik. A II. világháborúban, Leningrád ostroma alatt a németek elfoglalták és barbár módon tönkretették. A szovjet állam a kastélyt és a körülötte levő esodálato-

san szép parkot helyreállította. Érdekesebbnél érdekesebb szökőkútjai mellett ma Leningrád, a hős város dolgozói pihenik ki fáradalmaikat.

Hosszú hetek kellenének ahhoz, hogy Leningrádot jól megismerjük. Ezért búcsúzik a turista mindig úgy: a viszontlátásra.

M. G.

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. MÁJUS
XI. ÉVFOLYAM 5. SZÁM
ÁRA 3 FT

T
A
V
A
S
Z

TAVASZ

Éljen Május 1

TAVASZ

AZ IFJÚSÁG ÉS

a természetjárás

A KISZ Központi Bizottsága a közelmúltban határozatot hozott az ifjúsági turisztika távlati fejlesztéséről. Ezzel kapcsolatban kértük meg Vajó Péter elvtársat, a KISZ Központi Bizottság titkárát, az MTS elnökhelyettesét, hogy adjon néhány kérdésünkre választ, amelyek bizonyára hasznosak lesznek a KISZ szervezetekben, iskolákban mindinkább terjedő mozgalom fellendítése szempontjából. Az első kérdésünk az volt:

— Milyen szerepet vállal a KISZ az MTS tömegsport határozatának előmozdításában?

— A testnevelési és sportmozgalom elsőszámú feladata — válaszolta Vajó elvtárs — a tömegek testnevelésének és sportfoglalkoztatásának megszervezése. Ezért a *Kommunista Ifjúsági Szövetség is nagy figyelmet fordít a tömegsport, ezen belül az ifjúság tömegsportjának szélesítésére*, és részt vállal az ezekkel kapcsolatos feladatok elvégzésében.

— A KISZ-bizottságok és alapszervezetek széles körű felvilágosító munkát végeznek a testnevelés és sport népszerűsítése érdekében. E cél szolgálatába állítják az „Ifjúság a szocializmusért” mozgalom sportkövetelményét. Bizottságaink, alapszervezeteink különböző sportbemutatókat, élménybeszámolókat szerveznek. A konkrét tömegsport szervezési és nevelési feladatok végrehajtására együttműködési tervet dolgoznak ki a helyi TS-ekkel és sportegyesületekkel. Segítséget adnak az alapfokú sportakciók, házi-versenyek, szpartakiád versenyek, a Kilián Testnevelési Mozgalom versenyek megszervezéséhez. Az alapszervezeteken belül rendezett sportnapok, sportdelutánok szervezésével több tízezer fiatalnak biztosítanak testnevelési és sportolási alkalmakat.

— Milyen módszereket alkalmaz a KISZ a tömegsporton belül, a természetjárás népszerűsítése érdekében?

— A természetjárás és táborozás a tömegek felüdülésének, testedzésének egyik legjobb formája, módszere. Ezért a *jövőben nagyobb gondot fordítunk az ifjúság testedzésében a természetjárásra és táborozásra*. A természetjárás különböző módjain: a gyalogos, kerékpáros, vízi-, sítúrák mellett, — tekintettel a motoros közlekedési eszközök elterjedésére — a jövőben egyre nagyobb figyelmet és szervező munkát kell fordítanunk a motoros, autós túrák, az autóbusszos és vonatos turista utazások szervezésére is. Elő kívánjuk segíteni a campingezés iránt jelentkező igények kielégítését is.

— A Kommunista Ifjúsági Szövetségben a fiatalok az „Ifjúság a szocializmusért” mozgalom hatására évről évre többen vesznek részt természetjárásban és a mozgalom sportkövetelményét kirándulásokon, rövidebb hosszabb túrákon való részvétellel teljesítik. 1961-ben természetjárással teljesítette az „Ifjúság a szocializmusért” mozgalom 4. követelményét 73 345 fiatal. 1962-ben 158 940 fiatal, 1963-ban már 187 049 fiatal vett részt a természetjárás valamilyen formájában az ISZM-en belül.

— A fiatalok belföldi természetjárásának, turisztikájának erőteljesebb kibontakoztatásához kíván hozzájárulni az Express Ifjúsági és Diákutazási Iroda is a széles körű belföldi túraprogramjával. A KISZ-bizottságok az Express belföldi programjára építve, a jövőben egyre több *hétvégi ifjúsági különvonatot, hajókirándulást szerveznek* az ország legszebb tájaira, a Balaton, Mátra, Bükk vidékére. Jobban ki fogjuk használni a KISZ és más szervek objektumait a vándortáborozás kiszélesítése, tömegessé tétele

érdekében. Az építőtáborokban üdültőtáborozást szervezünk az építőtáborozás előtt és után. Fontos azonban, hogy a bizottságok és alapszervezetek is és más szervek is teremtsenek nagyobb és több lehetőséget a fiatalok szervezett nyári üdültőtáborozásához.

— A KISZ kádereképzés keretében, tanfolyamokon stb. helyet kap-e a túravezetői képzés? — tettük fel a kérdést.

— Sportfelelős képzési rendszerünkben jelenleg is helyet kapnak a természetjárással, túravezetéssel kapcsolatos ismeretek — válaszolta Vajó elvtárs. Véleményünk szerint azonban nagyobb és a *jelentőségének megfelelő helyet kell biztosítanunk* a fenti ismeretek megismertetésére, sportfelelős képzésünkben. Azok a határozatok, amelyeket a KISZ Központi Bizottság Titkársága alig másfél hónapja hozott az ifjúsági turisztika, üdültőtáborozás fejlesztésével kapcsolatban, felvetik a határozatok végrehajtásához szükséges káderek biztosításának kérdését is. Ezért úgy gondolom, meg kell vizsgálnunk az MTS-el közösen, hogyan lehetne több túravezetőt képezni. Azt tartanám célravezetőnek, hogy minden KISZ szervezetben legyen a természetjárásnak felelőse.

— Az iskolákkal, pedagógusokkal hogyan kooperál a KISZ az iskolai természetjárás népszerűsítése érdekében?

— A KISZ-szervezetek az iskolákban gyakran rendeznek kirándulásokat, túrákat évközben is, de méginkább a nyári szünidőben. Ezeknek a túráknak, kirándulásoknak a megszervezésében nagyon sok segítséget adnak a természetet kedvelő, szerető pedagógusok. A KISZ KB Titkárságának határozata többek között kimondja: „Az iskolai KISZ-szervezetek segítsék elő, hogy a tanintézetekben létrejöhessen a természetbarát szakosztályok...” Az a törekvésünk, hogy e határozat végrehajtását a pedagógusok mindentiben támogassák.

— Az üzemi ifjúsági brigádmozgalom feladatává kellene tenni a természetjárást, a túrázás szervezését, patronálását. Lát-e ebben lehetőséget?

— Az ifjúsági szocialista brigádok a termelésre, a művelődésre,

PÉLDA mutatás

Nyugdíjas természetbarátokat, hétköznapi túrájukon kellemetlen, hideg tavaszi eső kísérte. Azottan érkeztek Dömösre, hogy átkeljenek a Dunán és a vonattal hazautazzanak. Amikor a túra vezetője érdeklődött a révésznél az átkelés lehetősége iránt, az átadta őrszobája kulcsát, hogy fedél alatt legyenek a túrázók.

Ahogy a hátizsákokból előkerült a harapnivaló, megjelent a révész felesége nagy kanna forró teával, csészékkel, cukorral és citrommal. Még a köszönetet is csak szerényen fogadta el. A révén átkerült társaságnak Dömösön — ahol csak nyitott váróterem van — az állomásvezető megengedte, hogy a vezető az utazási kedvezmény uralpajait a meleg irodájában töltsse ki, sőt a csoport tagjait is meghívta a vonat indulásáig.

Mindháromuknak ezúton is nagyon köszönjük a példamutató és valóban emberséges magatartást.

Vasas Szakszervezet Sportköre természetbarátai

Evek óta vajúdo problémát oldott meg a Fővárosi Bútor, Hangszer és Sportszer Kiskereskedelmi Vállalat. A Váci utca 26. szám alatt nyitotta meg *Veiszberger György* igazgató az áruházat, amely megkönnyíti a turistafelszerelések beszerzését.

A korszerűen berendezett áruházban a mindenfajta bel- és külföldi gyártmányú áru mellett, a hazai és külföldi turisták számára az eligazítást is megszervezték és prospektusok, dokumentációk állnak az érdeklődők rendelkezésére.

Az a kezdeményezés is hasznos, hogy az áruház szemléltető kirakatai segítséget nyújtanak a campingfelszerelések használatához. A kezdő campingező is könnyen eligazodik, s a helyszínen részletes útmutatást is kap.

Néhány árut kiemelünk abból, amit az áruházban láttunk.

Kétszemélyes — külföldi — sátor 800,— forintért kapható. Kétszemélyes felfújható gumicsónak 3500,— forint. A gyalogtúrázók és a gépkocsizók bizonyára örülnek

majd a 120 forintos hűtőtáskának, amely a legnagyobb melegben is megvédi az ételt a romlástól. Gyermekek indiánsátor, telepes ventillátor, hátizsák, térkép, térdnadrág és még sok felszerelés között válogathatnak a vásárlók. S megjelent a rég várt 180,— forintos turistabakancs is.

Az áruházban sok mindent szeretnénk még látni, ami jelenleg hiánycikk. De reméljük, hogy fokozatosan minden igényt kielégítenek majd, s az áruház is jó szolgálatot tesz a tömegmozgalom fejlesztésében és népszerűsítésében.

EGY LÉPÉS

ISMÉT ELŐRE:

Camping-
turistabolt
A VÁCI
UTCÁBAN

A 3. oldal folytatása:

AZ IFJÚSÁG ÉS a természetjárás

nevelésre irányuló vállalásaik mellett törekednek az egészséges életmódra is. Ezért — helyesen — vállalásaik között helyet kap a testnevelés és a sport. Kétségtelen, hogy a városi életmódot folytató, zárt munkahelyeken dolgozó fiatalok egészségének érdekében szükséges, hogy azok minél többet tartózkodjanak a szabadban, friss levegőn. Célszerűtlen lenne azonban az ifjú szocialista brigádtagok testnevelésé-

nek módját csak a természetjárásban megjelölni.

— Milyen pedagógiai értéket lát a természetjárásban az emberformálás, illetve a kollektivitás kialakításában?

— A természetjárás, táborozás nagy lehetőséget nyújt az ifjúság neveléséhez. A tavaszi, őszi túra, a nyári táborozás jó pihenést biztosít a fiatalok egészségét. A túrázással, táborozással járó nehézségek leküzdése növeli az akarat-erőt. A helyesen szervezett túrák, a közös élmények erős, baráti szálakat szövenek a fiatalok között. A gazdag élményekben együtt töltött hétvége, igen alkalmas a közösség összekovácsolására.

— A hazaszeretet elmélyítése, idegen tájak megismerése is célkitűzése a természetjáró mozgalomnak. Mit ajánl e téren az ifjúságnak, a KISZ-szervezetek vezetőinek? — tettük fel utolsó kérdésünket.

— A természetjáró túrák lehetőséget adnak megismerni hazánk történelmi emlékeit, dicső hagyományait. A tervszerű és rendszeres túrázások során feltárulnak a fiatalok előtt szocialista hazánk új alkotásai. Látják a fejlődést, munkájuk eredményét. Ezért helyes, ha a jövőben fokozottabb figyelmet fordítunk a fiatalok üdültetésének, túrázási, táborozási lehetőségeinek biztosítására — fejezte be nyilatkozatát. Vajó elvtárs.

Mosonyi László

KOSSA ISTVÁN

1904—1965

Kék ing, a gallér piros zsinórral fűzve, térdnadrág, turistabakancs. Ebben az öltözkémben, érkezett Kossa István a Gödi-félszigetbe. Ebben az ifjúmunkás formaruhában vesz részt az MTE és a TTE túráin. Nevét, dalol, forradalmi eszmékről tart előadást és ha úgy hozza a helyzet, megverekszik a nyilasokkal. Kemény öklű, megmáshíthatatlan akarátú szervező és agitátor a fiatal Kossa István.

Akik évtizedeken át vele rótták az ország hegyeinek és erdőinek ösvényeit, ma sem akarják hinni, hogy a következő hétvégén már nem lesz főnn a Vöröskőn, vagy Hollóstetőn. Annyira közeli még az élmény, amikor egy-egy vasárnapon a fővárosban felejtve miniszteri tisztének temérdek ügyét, a turisták között látjuk; a fiatalokkal lépést tartva öt óras túrán járja az aggteleki barlang folyosóit. Ismerték minden menedékházban és ahová belépett, derű áradt. Alig néhány hónapja, hogy szerteágazó elfoglaltságáról így tréfálkozott: „hogyan lehetne ebből a nyugdíjból nyugdíjba vonulni.” Akkor még senki sem gondolta, hogy a végső nyugalom váltja fel az örökké tette kész, fáradhatatlan harcos életritmusát.

A párt így emlékezik róla: „Életereje, amely lehetővé tette, hogy utolsó leheletéig eleget tegyen közéleti megbízatásainak, a munkásokkal való eltérhetetlen kapcsolataiból fakadt.” Ennek a kapcsolatnak egyik, életében jelentős helyet betöltő szintere volt a turisztika. Kossa István nem kikapcsolódni és pihenni jött közénk. Hazajött a természetjárók szorgalmas családjába és velünk vállvetve építette, fejlesztette szocialista embert formáló közösségünket. Más dolog egy régi barátságot ápolni és merőben más értékű ezt a barátságot törtet-

Vöröskőn, Zamercevi tábornokkal

lenül, közvetlen emberséggel megőrizni. Kossa István mindig barátunk maradt. Sokezer kilométerről is elérkezett hozzánk üzenete a büntetőszázadból. Turisták őrzik buzdító leveleit, amelyeket 1944 napjaiban írt haza hitet, reményt plántálva harcos társaiba, miközben személyes sorsa szinte kilátástalan volt. A felszabadulás után, mint miniszter és közéleti személyiség, sohasem feledkezett meg a turista mozgalomról. Az ifjúság szocialista nevelésében látta a természetjáró mozgalom szerepét és ehhez mértén támogatta Szövet-ségünket minden időben.

Együttérző szívvel osztozunk szeretteinek fájdalom-ban. Kegyelettel őrizzük Kossa István emlékét. Egy sohasem lankadó forradalmi harcos és önzetlen természetbarát példáján neveljük ifjúságunkat.

Időben adunk tanácsot, hol kell keresni, hová kell gyöngyvirágszedő túrát szervezni.

A Nyugati pályaudvaron szállunk vonatra. Akiknek van turistaigazolványuk és vannak négyen, 15,60-ért vegyenek oda-vissza jegyet. Péntek déltől hétfő délig mindenki kaphat Zebegénybe hétfői jegyet 21,— forintért. A teljes jegy ára 31,60. A szobi vonalon megünnelünk és Kismaros megállónál szállunk le a vonatról. At kell mennünk a pályatesten, megkeresni a megálló épülete mellett lépcsőt, mely levisz a község felső utcájába. Itt jobbra fordulunk és tovább ereszkedve a község házai között elérjük a falun átvezető műutat. A műúton is jobbfelé igyekszünk. Elmaradnak a község házai, a vasúti töltés mellett sétálunk Nagymaros felé egészen addig, amíg egy nagyobb vasúti hídhöz nem érünk, mely alatt út vezet a hegyek közé. Eddig félórát barangoltunk.

A híd alatt ágazik ki a kóspallagi országút és egy szekérút is, mely a Söhegy oldalára visz fel. Mi ezen menjünk tovább. (Balra.) Nem tévedhetünk el, mert mindenképpen keresztelnünk kell a törökmezői turistaházhoz vezető telefonvonal oszlopait, de a piros + jelzés is vezet bennünket.

Ha hátra nézünk, élénk táruul a Dunakanyar egyik legvonzóbb panorámája. Balra a Cserhát ágaskodik, jobbra Visegrád és a Nagyvilág

**GYÖNGY-
VIRÁG
túra**

kéklilik. Jobbra is, balra is kitégülnak a mezők. Csatlakozik hozzánk jobbról a zöld és piros turistajelzés. Már Törökmezőn vagyunk. A kis fehér turistaház is itt lesz mindjárt a rét balsarka felé. Egy kis liget rejti. Ismét vándoroltunk másfél órát.

Ha kellően felfrissültünk, csak egyfelé vezethet további utunk: meg kell tekintenünk a környék nevezet-

tességét: a 11-vályús forrást. A forrás megtekintése után azt a patakot követjük a víz jobbparti útján, melynek születését láttuk. A kék jelzés elválik tőlünk jobbfelé. Mi a zöld útjelzésen megyünk. Több út is elválik jobbra, de mi mindig a völgyben maradunk, melynek szekérútja hol erdőben, hol réteken át vezet. Kedves kis hétfői házakat találunk az út mentén, majd kiszélesedik a völgy és szekérútunk kis hídon átszeli a patakot. Ezen a helyen, az erdőben jobbra és balra május elején igen sok a gyöngyvirág, ne felejtünk el szedni belőle néhány szálát emlékeztetőül, túránk nevére.

További utunk most már a patak bal oldalán kanyarog. Az erdőből új útitárs csatlakozik hozzánk: a piros kereszt jelzés. Vele együtt érjük el Zebegény szélső házait, a festői kis utcát, s csakhamar az állomást is.

Ha van időnk, megnézhetjük a híres szabadtéri hangversenytermet, és kipróbálhatjuk az akusztikát is. Balra, Dömös felé megyünk a vasútementi utcán, majd a vasutat elhagyva a balra nyíló szekérúton befordulunk a völgybe. A meredek tejjéről ismét láthatjuk a sóhegyi panorámát. A színpad fölött éppen az esztergomi bazilika kupolája mögé bukik le a nézőtérrel tekintve az alkonyodó nap.

G. Z.—L. F.

Kirándulók a Nagy-Sástó partján

FEL A MÁTRÁBA!

Milyen látnivalókat kínál a 3-as út

A Balatonra és a Duna-kanyarba vezető út mellett a legnagyobb forgalmat Budapestről a Mátrába vezető 3-as országút bonyolítja le.

Vajon mit nyújt a turistának a Máttra? A hosszú gerincevándorlás végig csodás kilátást nyújtó, máshol nem élvezhető örömet. Öreg erdőket, sok patakot, romantikus várromokat, a különleges látnivalókkal dicsekvő Gyöngyös és az autós turistáknak az egész hegyvidéket behálózó utakat, amelyek felkúsznak a legmagasabb csúcsokra.

De ne mindjárt a Mátrával kezdjük, hiszen az oda-vezető út is kínál néhány érdekes látnivalót.

Alig kapaszkodunk ki a Pesti-félmedence peremére, Kistarcsa előtt balról kavicsbányát látunk. Az évezredekkel ezelőtt erre kalandozó Duna rakta le ezeket a vastag kavicsrétegeket. Gödöllő előtt, jobbról az út mellett két kutyafejvel díszített kapu mögött az ún. „Kutya Akadémia” „hallgatóinak” vidám csaholása hallatszik. Itt képezik ki különő rendőrkutyaikat.

Gödöllőnél a Grassalkovich Antaltól építtetett remek barokk kastély-épület fogad bennünket, amelyet Mayerhoffer András tervezett. Járt itt az alapító vendégeként Mária Terézia is. A szabadságharc idején

Kossuth is megszállt itt, de innen irányította egy ideig Stromfeld Aurél is a Vörös Hadsereg hadmozdulatait.

Az utat, amelyen haladunk, a hagyomány szerint Grassalkovich Mária Terézia látogatása idején vastagon felszóratta sóval, hogy a királynőt augusztusban is megszánkázthassa.

Egy magaslatról váratlanul pillantjuk meg Aszódot. A villanysorompón áthaladva, előttünk a volt Podmaniczky kastély barokk épülete emelkedik, jobbról pedig egy vasrácsos ablakú házban Petőfi emléket hirdető táblát látunk. Itt lakott Petőfi aszódi diák korában. Itt írt először verset, itt volt elő-

ttal szőlősorok alakítják a táj képét, mígnem egy domb magaslatáról megjelenik a borvidék központja, Gyöngyös is, mögötte a Máttra, amely mint magasra torló dízlet zárja le a látképet. A gazdag történelmi múlttal dicsekvő városban a Szent Bertalan templom előtt állunk meg. A 600 éves templomot barokk ízlésben átépítették. Legérdekesebb látnivalója a Mátyás korából való bronz keresztelő medence. Szomszédságában két épület érdemel figyelmet. Az egyiknek a helyén Rákóczi Ferenc háza állott, a másik a remek barokk kőkapuval díszes Almásyház, ahol a királyi koronát is őrizték. A 600 éves, de barokk ízlésben átépített ferences templom kriptájában nyugszik Vak Bottyán. A Mátrafüred felé vezető út mellett áll a volt Orczy kastély megújított copf épülete. Ma a Máttra Múzeumot találjuk benne. Udvarán szabadtéri színpad és az ország egyik legöregebb törökmogyorófa található.

A kastélytól indul Máttrafüredre a kisvasút. Mellette haladunk a híres bortermő Sárhegy alatt Füred felé. Fürednél villák, üdülők és szép parkok mellett haladunk el. A hajdan itt állott Bene-vár nevét viseli az út menti étterem. Mögötte már a Máttra erdőrengetege fogad bennünket. Még néhány perc és elérjük a Gyöngyöstől 9 kilométernyire, közvetlenül a 24-es út mentén, a Nagy Sástó partján fekvő I. osztályú, 500 főt befogadó campinget.

Az 500 m magasságban fekvő, 25 ezer négyszögletes tó még néhány évvel ezelőtt az átvonuló vízimadarak paradicsoma volt. Ma gyeptéglázott partjaival és szigeteivel kellemes fürdési, csónakázási és horgászási lehetőséget nyújt a partján elterülő camping lakóinak. A camping magas kilátójából nagyszerű rálátás nyílik a Mátraaljára és az Alföldre. Pompás túrákat tehetünk a környező erdőkben. A Bp. — Gyöngyös — Máttraháza — (Kékes) — Galyatető — Parád-füred menetrendszerinti autóbussz megáll a tábornál. Így könnyen elérhetjük, és túra kombinációkat tervezhetünk ezekre a területekre.

Balogh Ferenc

A Galyatető öreg fái alatt

szőr szerelmes, és itt akart először színész lenni.

Aszód után hirtelen ér véget a dombvidék, és kitarul előttünk az Alföld végtelennek tűnő síksága, de ugyanakkor feltűnik a kéklő Máttra is. Előtte hatalmas kéményeivel a Máttravidéki Erőmű füstölög, falva a Máttra szénét.

Hatvan barokk templommal fogad bennünket, majd a vasút fölött áthaladva a cukorgyár és az új konzervgyár bejáratát látjuk, s a Zagyva hídjáról máris a város központját jelentő téren állunk.

Hatvan után dinnyeföldek sorakoznak. Itt terem a híres „csányi dinnye”. Gyöngyös előtt végelátha-

Tájékozódási versenyek

1965. március 14-én tartotta meg a BEAC hagyományos terepfutó versenyt. A versenyen a tájékozódási futókon kívül atléta, sífutók, öttusázók is rajthoz álltak. Majdnem minden osztályban sikerült új útonalcsúcsot felállítani. Eredmények: Férfi felnőtt (táv: kb. 11000, szintkül.: kb. 500 m): Egyéniben: 1. Bankos (MAFC) 48:10, 2. Tardjani (BEAC) 48:31, 3. Skerletz (Bp. Spartacus) 48:34. Csapatban: 1. BEAC 1:3:14:38 (csúcs), 2. MAFC 3:19:23, 3. Ú. Dózsa 3:24:15. Férfi ifjúsági (7000, 300): Egyéniben: 1. Egerváry (Ú. Dózsa) 28:38 (csúcs), 2. Dreszler (Csepel) 29:48, 3. Kaiser (Csepel) 30:01. Csapatban: 1. Csepel 2:03:06 (csúcs), 2. Bp. Pedagógus 2:26:38, 3. Ú. Dózsa 2:27:04. Pfiú serdülő (4100, 110): Egyéniben: 1. Tóth (Vasas) 20:09 (csúcs), 2. Hegedüs (BEAC) 20:13, 3. Fehérvári (Szabadság u.-i iskola) 21:18. Csapatban: 1. Szabadság úti iskola 1:31:00 (csúcs), 2. Vasas 1:34:03, 3. Cegléd I. 1:35:13.

Eligazitason

Női felnőtt (6000, 300): Egyéniben: 1. Mészpart (Bp. Pedagógus) 32:53 (csúcs), 3. Sársávi (Bp. Pedagógus) 34:56, 3. Cser (Bp. Pedagógus) 36:15. Csapatban: 1. Kender-Juta 3:12:46. Női ifjúsági (4000, 110): Egyéniben: 1. Hegedüs A. (BEAC) 23:16 (csúcs), 2. Sallai (Kender-Juta) 27:48, 3. Zavodszki (Kender-Juta) 27:57. Csapatban: 1. Kender-Juta 1:55:42. Leány serdülő (3700, 110): 1. Turchányi (BEAC) 23:47 (csúcs), 2. Adám (Szabadság úti isk.) 25:41, 3. Kótai (Szabadság úti isk.) 28:26. Csapatban: 1. Szabadság úti iskola 1:57:35.

A Petőfi SC Csillebérci versenyén. A képen Hegedüs Ágnes BEAC (Torosy Károly felv.)

TANÁCSKÖZTÁRSASÁG EMLÉKVERSENY

Az 1919-es Tanácsköztársaság hősi harcainak színhelyén került lebonyolításra a Nógrád-megyei TSz évadnyitó tájékozódási versenye. A versenyen a teljes magyar élgárdán kívül rajthoz állt a bulgár bajnoksapat — a Pernik — is, élen Bojanovval.

Férfi I. o. egyéniben 1. Budai János (Budapesti Pedagógus) 1:40, 2. Kondorosi Áttila (Budapesti Vörösmarty) 1:41,17, 3. Bátki Lajos (MAFC) 1:44,35. Csapatban: 1. A Budapesti Spartacus, 2. Miskolci Egyetem, 3. Újpesti Dózsa.

Női I. o. egyéniben: 1. Szabó Lászlóné (Budapesti Vörös Meteor) 1:50,47, 2. Iván Vilma (Miskolci Vasutas) 1:52,39, 3. Mészpart Sarolta (Budapesti Pedagógus) 1:55,21. Csapatban: 1. Budapesti Pedagógus II., 2. Budapesti Pedagógus I., 3. Budapesti Vörös Meteor.

Férfi senior I. o. egyéniben: 1. Szondi F. (Bp. Spartacus). Férfi II. o. 1. Ozdi Kohász II., 2:08,30, 2. Egri Spartacus 2:12,03, 3. Debreceni Egyetem 2:26,02.

Női II. o. 1. Hódmezővásárhelyi Technikum 2:52,57, 2. Miskolci Vasutas 3:12,20, 3. Szolnoki MAV 4:17,45.

Ifjúsági II. o. 1. Hódmezővásárhelyi Technikum II. 1:43,56, 2. Hódmezővásárhelyi Technikum I. 2:33,45, 3. Zagyvapálfalvai Építők 2:48,55.

HIREK

AZ IFJÚSÁGI FELSZABADULÁSI EMLÉKVERSENY Veszprém megyei bajnokságát Porva—Cesznekén futották 500 sportoló részvételével. Külön autóbuszok vitték a nagyszámú közönséget a helyszínre. Mozdányi József, az MTS Veszprém megyei tanácsának elnökhelyettese nyitotta meg az ünnepséget, utána megkoszorúzták az állomás feletti szovjet hősi emlékművet. A felnőtt férfi kategóriában első az Ajkai SE csapata lett — s így védője az MSZMP Veszprém Megyei Bizottsága által most alapított vándordíjnak. Második a Péti MTE csapata, harmadik a Füzfői MTE. A férfi egyéni versenyben első az ajkai Herbent Imre, második a péti Eötvös Péter, harmadik a Haladás versenyzője, Vojnarovits László. A női csapatversenyt a veszprémi Lombik csapata nyerte, míg a női egyéniben Szlavik Zsuzsa, a Haladás sportolója győzött. A férfi ifjúsági versenyben első a várapalotai Thury György gimnázium csapata lett, második a keszthelyi Vajda János gimnázium, harmadik holtversenyben a veszprémi Lovassy L. gimnázium és a füzfői 303-as MŰM intézet csapata. A női kategóriában első a várapalotai Thury Gy. gimnázium II. csapata, második a pápai közgazdasági technikum, harmadik a Thury Gy. gimnázium I. csapata.

HAZI BAJNOKSÁGOT rendezett a Szabadság úti iskola. A serdülő fiúk közt: 1. Fehérvári István 21:18, 2. Zámbo József 22:47 — 3. Belasitz István 23:14 ponttal. Serdülő lányok között: 1. Adám Zsuzsa 25:41, 2. Dammelhart Eva 27:38, 3. Kátai Márta 28:26 ponttal. Az ifjúsági férfi kategória győztese Soós Gyula lett 37:08 ponttal.

FÉNYKÉPEZÉSI

KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG
ÉLMÉNYEIT,
VÁSÁROLJON

FÉNYKÉPEZŐ-
GÉPET!

MINDEN 1000
FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP
OTP HITELLEVELRE
KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT

BOLTOKBAN

Kora tavasszal az erdő alja, a rétek területe száraz avarral fedett még. Tűzveszélyt rejt magában minden talpatalnyi hely, ahová zsarátnok hullhat. Eldobott cigarettavég, könnyelműen elhajított izzó gyufa egyhamar katasztrófát okozhat, mint ahogy ez történt most is, a budakörnyéki vidékeken.

A tűzveszélyes erdővel borított hegyek, lápok, völgyek területe több mint tízezer hold Csillaghegytől a Kamara erdőig. A tájat, hétvégeken tízezerrel lepik el a turisták, kirándulók. Ezek a hétvégek különleges készenléte parancsolnak a budapesti I—II—XI. kerületi állami tűzoltóságra. Erről beszélgetett munkatársunk Sávári József őrnaggyal.

— Az esztendő első negyedében — mondotta — több tűz támadt, mint tavaly ilyenkor. Az első eset a Jánoshegy déli oldalán ezer négyzetméter fiatal cserjés pusztulását jelentette, a Húvsvölgy feletti erdőben ötszáz négyzetméter avar vált pernyévé, a Rózsadombon, a Domonkos utca végénél két holdnyi terület lett a tűz martalékává. A Nagybányai út végénél is lángot kapott az avar, a Völgy utca feletti erdőben is két holdon harapódzott el a tűz. Mindezek a tüzek több mint hatvanezer forintos kárt okoztak a faállományban, de ennél sokkal nagyobb kár is keletkezhetett volna, ha idejében nem érkezik meg a tűzoltóság.

Manapság már elmondható, hogy a tűzfigyelői és tűzjelzői szolgálat eléggé kiépített szervezet a budakörnyéki erdőségeken. Ennek köszönhető, hogy a riasztás nyomán kellő időben beavatkozhattak a tűzoltók.

— Mi okozza leggyakrabban az erdőtüzeket?

— Az imént említett eseteknél kiderült, hogy a hétvégi kirándulók könnyelműsége okozta a tüzet. Galyakból rakott máglyákon szalonnát sütöttek, vagy könnyelműen elhajítottak égő cigarettavéget, vagy izzó gyufaszálat. A tűzkár statisztika azt mutatja, hogy nyolc esetben gyermekek raktak tüzet, vagy cigarettáztak.

— Mi a tanácsa azokhoz, akik sétájuk során tüzet raknak?

— Tüzet csak kijelölt helyen szabad rakni, ahol ezt tábla jelzi. Szigorú szabály: csak szélcsendes időben gyújtson tüzet a turista, a kiránduló! Ez idő szerint a budai erdőkben százötven helyen jelöltek ki tűzrakó helyet. Úgy látszik azonban ez kevés, s most bővítik a tűzrakásra alkalmas helyek számát. Amikor a tüzre már nincs szükség, gondoskodni kell arról, hogy tökéletesen eloltsák a maradék zsarátnokot vízzel, ennek hiányában rádobott földdel, vagy eltaposással.

— Fontos tudnivaló, hogy az erdős területen csak a fáktól száz méteres távolságban szabad tüzet rakni.

— A szervezett turistákkal nincs baj — mondja a kerület tűzrendészeti parancsnokhelyettese. — A természetjáró szereti a tájat olyan értelemben is, hogy a szeme örködik az erdők sértetlensége fölött. Számtalan esetben a természetjárók ébersége, fáradságot nem ismerő figyelme akadályozza meg a beláthatatlan veszélyt. A gondot az alkalmi kirándulók okozzák, s jó az, ha a szervezett turisták — különösen az Erdei Szolgálat tagjai vigyáznak rájuk.

— Hol legveszélyesebb az erdő?

— Mindenütt, de legfőképpen a fenyvesekben. A lehullott száraz tűlevelek milliárdjaiból keletkezett avarban fut a tűz, egyhamar lángba borítja a gyantanyagokban dús fákat. Fenyőerdő közelében kétszeresen szem előtt tartandó a szabály, amely a száz méteres távolságra vonatkozik. Természetesen nem is jelölnek ki tűzgyújtásra engedélyezett területet a fenyő erdőkben, avagy közelében.

— Jó lenne, mondta még Sávári József őrnagy, ha mihamarabb minden turistaházban telefon lenne, de annyit mindenestre el kell érni, hogy valamennyi erdészlakást, vadászlakot, állandó jellegű turistaházat felszereljenek hagyományos riasztó eszközökkel.

A budai erdőségeken körülbelül harminc helyen úgynevezett szerszámbázist rendeztek be. Ásó, lapát, szikracsapó található ezeken a bázisokon. A szervezett turisták ismerik ezeket a tároló helyeket, nem egyszer vették igénybe tűz esetén a szerszámokat, de előfordult az is, hogy más alkalmatlóság hiányában sűrű lomboszatú galyakkal támadták meg a tűz fészket. Ezek az eszközök persze csak avartüzek oltására alkalmasak. Ha már az erdő ég, csak a tűzoltóság segíthet.

Az erdőszegény országban fokozottabb gondot kell fordítani a tüzesetek megelőzésére. Hiszen az erdő népgazdasági érték is, de a természetjáróknak ennél sokkal többet is jelent.

Németh Imre

— Mit gondolsz, drágám, — megsült már a szalonna?

Május végétől, a melegebb idő beköszöntével megindul az erdők gombavilágának nagyobb arányú megjelenése. A piacokon szigorú ellenőrző vizsgálat mellett árusítják a sokféle jó ehető gombát. De a kirándulók száma is megszorodik, akik sokszor ösztönszerűen minden útjukba kerülő gombát és így megkezdődnek a gombamérgezések is. Fel kell ezért hívnunk mindenki figyelmét a gombamérgezés veszélyére és azokra a tudnivalókra, amelyeknek segítségével a gombamérgezések elkerülhetők.

A legelső kérdés, *hogyan lehet felismerni a mérges gombát?* Azt már sokan tudják, hogy nem igaz az a köztudatban elterjesztett tévhit, amely szerint a mérges gombát elárulja feltűnő színe, rossz szaga, vagy rossz íze. Az sem igaz, hogy a mérges gomba eltörve, elvágva megkékül, megfeketedik, vagy az ezüsttárgyat megfeketíti. Valótlan az az állítás is, hogy a mérges gombát nem eszik meg az állatok, nem rágják meg a rovarok. Igen veszélyes tévhit, hogy minden gomba ehetővé lesz, ha leforrázzák és főzetét leöntik. Nem igaz végül az sem, hogy az ehető gomba viszont mérgessé válhat, idegen mérgeanyagot szívhat fel magába. A gombák a vadak pusztítására kitért mérgeket nem veszik fel, a „hulla fölött nőtt gomba” meséje pedig biológiai lehetetlenség.

Ma már tudjuk, hogy a mérges gombákat csak az kerülheti el, aki jól ismeri az ehető gombákat és azt a néhány gombafajt, amely elfogyasztva az emberre mindig mérgező hatású, s ezeket meg is tudja különböztetni egymástól. A gyakorlati tapasztalat azt mutatja, hogy a gombaismeretet nem nehéz megtanulni. Akik elvégezték valamelyik állami gombaismerető tanfolyamot és szakképesítést szereztek, a mérges gombákat azonnal, teljes biztonsággal felismerik és megakadályozzák a fogyasztását.

A halálosan mérgező *gyilkos galóca* például könnyű felismerni arról, hogy tönkjén alul bocskor, felül gallér található, a kalap alján lévő lemezes termőrétege pedig mindig fehér. Ez a három tulajdonság együtt nincs meg más gombán. A *párduc galóca* ismertető jele, hogy kalapja barna alapon fehér-pettyes, más pettyes barna gombákon ugyanis a pettyes a sötétebbek. Az apró termető *parlagi tölcsérgomba* más gombáktól fehér-szürkés színével és lefutó állású lemezeivel, a *kerti susulyka* csúcsos kalapjának bordás felületével és barnásszürke színű lemezeivel különbözik. A nagy csomókban termő *világító tölcsérgomba* tölcsérszerűen erősen lefutó lemezei élénk narancsszínűek.

A gombákat érdemes fogyasztani, mert az ehető fajok nemcsak értékes táplálékot nyújtanak, hanem íz-

DR. KALMÁR
ZOLTÁN:

A mérges gombák veszélye lyeiről

Vigyázat! Párduc galóca!

Vigyázat! Gyilkos galóca!

letesek, élvezetesek is. Az étrendünket változtatossá teszik, a szervezet anyagcseréjét serkentik és ráadásul költség nélkül is hozzájuthatunk, ha a szabadban járva összegyűjtjük őket. Legyünk azonban óvatosak a gombafogyasztással, mert aki nem ismeri a gombákat, annak súlyos mérgezést, esetleg halált is okozhatnak!

Gombamérgezés bekövetkezése esetén előírás, hogy azonnal orvost kell hívni, a beteget pedig minél előbb hánytatni, majd hashajtót és orvosi szénét (carbo medicinalis) beadni. Igen fontos azonban arra figyelni, hogy a mérgezés tünetei az elfogyasztás után mennyi idő múlva jelentkeztek. Ha ugyanis a tünetek jelentkezéséig több mint 6 óra — olykor 10, 20 óra telt el, akkor *gyilkos galóca* (*Amanita phalloides*) mérgezés gyanúja áll fenn. Ilyen esetben pedig azokat, akik a gombából ettek, a legsürgősebben kórházba kell szállítani (a hánytatás és hashajtó beadása ebben az esetben tilos!), mert a gyilkos galóca mérgezettet gondos kórházi kezeléssel (vízvesztésig pótlása, véradás, mesterséges táplálás stb.) lehet csak megmenteni.

SPORTOLÓK

és

SPORTBARÁTOK

könyvesboltja

a

SPORT-

KÖNYVESBOLT

VIII. RÁKÓCZI ÚT 64

Tel.: 221-899

Minden sportág

szakirodalmi

nagy választékban!

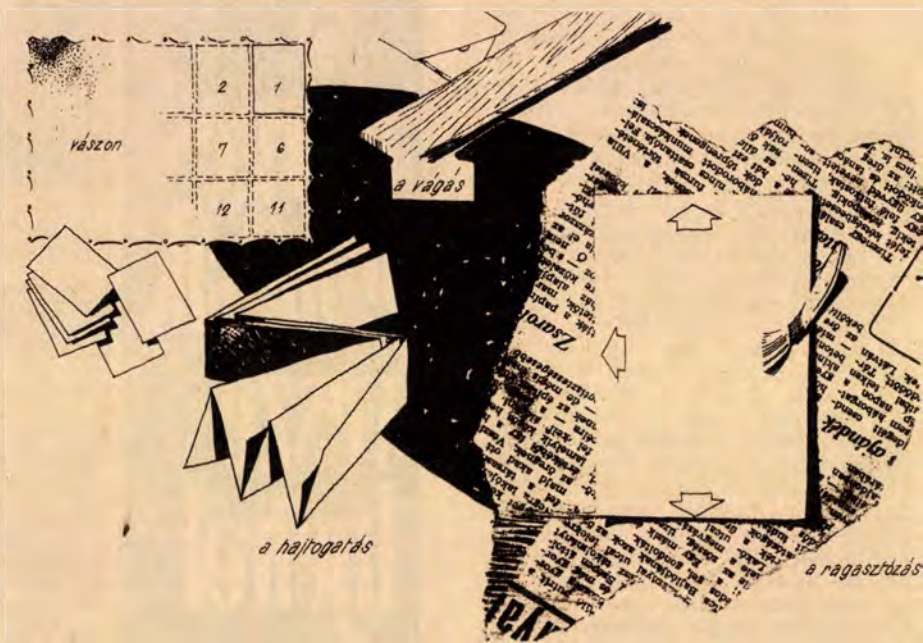
barkács rovat

Hasznos tanácsok

TÚRATÉRKÉP KASÍROZÁSA.

Kirándulótérképeink egyszerű papírra vannak nyomva és bizony az állandó használattól elég gyorsan tönkremennek. Ezen mindjárt az elején segíthetünk, ha felkasírozzuk. Erre a célra szerezünk kell egy akkora darab len vagy pamutvásznat, amely minden irányban legalább egy centiméterrel szélesebb és hosszabb, mint a térkép. A vászondarabot vízbe mártjuk és jól kifeszítjük rajzlapra, ha nincs, egy megfelelő méretű asztallapra. Középről kiindulva minden irányban gondosan kifeszítjük, hogy ne rándoljon. Először a sarkait, aztán szükség szerint több helyén is rajzszegekkel a rajzlaphoz, vagy asztalaphoz kifeszítjük. A vászon bal felső sarkában a vászon szélétől egy centiméterre derékszöget rajzolunk, melynek szarait a vászon széléig meghosszabbítjuk.

Térképünket zsilippengével vagy éles késsel fém vagy vastag fonalzó segítségével akkora kockákra vágjuk, amekkora a zsebünkbe kényelmesen befér. (Helyes a turistatérképeknél a már meglévő hajtogatás mentén vágni, ez úgyszólván zsebméretű.) Az így elvagdossított térképet kirakjuk és egyenként megfordítva a lapokat megszámozzuk, néhány a ragasztás munkája közben elcseréljük a darabokat. Az első darabot a jobb felső sarokba ragasztjuk. A másodikat mellé úgy, hogy a hajtásra a két térképkocka

között pontosan két milliméter távolság maradjon. A háztartási boltokban pár fillérért kapunk keményítőt, amit langyos vízben addig keverünk, míg kocsonyás lesz. A csirizzel jól bekenet térképlapokat egyenként odaszorítjuk a vászonhoz és egy előkészített tiszta papírlappal leszorítjuk és simogató mozdulatokkal rápréseljük a vászonra. Ha az első sor kész, a másodiknál arra ügyelünk, hogy ne csak a szomszédos lapoktól, hanem a felette lévő

sortól is őrizzük meg a két milliméter távolságot. Ha készen vagyunk, otthagyjuk és egy napig száradni hagyjuk. Ha teljesen megszáradt, levesszük a vásznat. A főleges vászonszűkeket papírba csavart borotvapengével vagy éles késsel és vonalzóval távolítjuk el. A kész térképet úgy hajtogatjuk, hogy a két szélső sort befelé hajtjuk, az összehajtogatott térkép harmonikaszerű legyen minden irányban.

Kérjük olvasóinkat, közölgjék velünk, hogy felhasználják-e a címetek, kapnak-e levelükre választ és közölgjék, mely országokból szeretnének címetek kapni, hogy kívánságaiknak eleget teheszünk.

Az alábbiakban ismét közlünk címetek. Válogassanak belőlük, irjanak, ismerjék meg egymást és szeressenek sok barátot maguknak és hazánknak.

Klaus Reimer, D-5501 Hohe Sonne 77/a Post AACH über Trier Bundesrepublik Deutschland. 20 éves tanuló, Erdéki a sport, kerékpár, természetjárás. Németül, franciául, angolul vagy dánul levelezne.

Ismerjük meg egymást, levelezzünk

Bobo Broschel und Reinhard Pfanner 9205 Lichtenberg (Erzgeb. über Freiberg) Sa. NR. 193 c. Erdéki a camping, természetjárás. Két 18 éves barát levelezne az 5 címén.

Siegfried Strogies 50 Erfurt Adalbertstr. 23 DDR. 20 éves, pedagógiai főiskolára jár. Erdéki a zene, sport, camping. Németül és angolul levelezne.

Frau Sikora Maria Wedzierzyn 3. ul. Nowotki 55. Lengyelország (Polska). Hobbijaim: képeslapok, utazás, levelezés. Lengyelül vagy oroszul kérem a leveleket.

Asztalos Lajos, str. Cotita nr. 2, CLUJ, Románia, 29 éves. Főleg földrajz, természetjárás, gyűjt földrajzi tárgyú köny-

veket, folyóiratokat, állatszokat, térképeket. Cserébe mást is küld, Magyar, eszperanto, francia, roman nyelven.

Antonio Bigazzi, Castel-franco, Arezzo, Italia. (1940.)

Eberhard Lipski, Flensburgstr. 98., Dresden A39, DDR. Levelezőlapok, fényképek, fényképezés, angolul, németül és oroszul.

Mr. Walter A. Cleary, 31. Southwood Ave., Highgate, London, N6, England. Utazás, legkorong és baráti levelezés.

Mr. Fredric Karlsson, Svanbergsgatan 9, c/o Fundell, Uppsala, Sverige, 25 éves egyetemi hallgató, angolul és svéd nyelven.

Miss Noriko Toshida, 5-2583 Kaminegure, Meguro-ku, Tokyo, Japan. Úszás, zene, sütés-főzés. 20 éves, angolul levelezne.

Mr. Robert Webster, 12 Oaklands Rd. Cricklewood, London, N. W. 2, England. 22 éves, angolul levelezne fényképezésről, levelezőlap gyűjtéséről, iradalomról és utazásról.

Professor Jerome Czekaj, Residence Lorraine Batiment A-3, A1-, 6 rue de la Plaine, Paris 20 c., France. Angol, francia, lengyel nyelven levelezne. Haladó bélyeggyűjtő, levelezőlap, bennszülött álarok (néprajzi), filmezés, fényképezés.

A Bartók Béla út 27. szám alatti általános iskolában nincs természetjáró szakosztály, az iskolai kirándulás is kevés. Látja a hiányosságot az iskola vezetősége, a tantestület, érzik a gyerekek is. A probléma megoldása azonban nehézségekbe ütközik. Ezért kérték segítségünket.

— A sportélet általában élénk nálunk —, de a természetjárás elhanyagolt — mondja Gőndör Tiborné, az iskola igazgatója. — Itt a tavaszi jó idő, a gyerekek vágyanak a szabadba,

gógusunk, egyedül pedig, természetesen, nem engedjük a gyerekeket tűrara.

Nyolcszáz gyerek jár hozzánk, az iskolának huszonegy osztálya van — ebből tizenkettő a felső tagozatban —, s mindössze egy csapatvezető tanár és egy helyettes. Ha mind az ötvenkét vasárnapjukat túrázásra szánják, akkor sem volna elegendő, hogy a gyerekek mozgásigényét kielégítsék. Nem is beszélve arról, hogy őrsi keretben hanglejtősebb a kirándulás. Csak a felső tagozatban negyven őrünk

vezetője, és huncut mósollyal hozzátesszi: — Úgy tudom, az javítja a lúdtalpakat. — Aztán komolyra fordítja a szót — Olyan szép terveink volnának! A testedzést összeköthetnénk a művelődéssel. Hegymászás közben különféle kőzetekkel, növényekkel ismerkedhetnénk meg.

— Én pedig úgy képezem — mondja Bögre Ágnes, a „Mókus” őr vezetője —, hogy egy-egy túra végpontjául valamilyen irodalmi nevezetességet tűzhetnénk ki, például, azt a helyet, ahol Petőfi A Tisza című versét írta, vagy a balatonfüredi Jókai-házat, vagy Egert. Hiszen irodalom és természet olyan sokféle összefüggésben van egymással!

— Sok szép dolog lehetne csinálni —, mondja Új Gyula, VII. osztályos gyerek —, de nekünk még egy gellérthegei sétát se sikerült megszerveznünk. Szepesi Laci az őrvezetőnk, vele és még hat-hét gyerekkel elhatároztuk, hogy teszünk egy szép utat a hegyen. Összesen ketten jelentünk meg, mert a szülők nem engedték el a gyerekeket, balesetveszélytől féltették őket. Nagyon hiányzik nekünk a túra. Olyan jó gombát, vadgesztenyét, virágokat szedni az erdőben!

Így beszél Zboznovits Edit, Pusztai Ágnes, Zvolenszky Márta is. Így beszél minden gyerek.

— Láthatja — mondja vezetőül az igazgató — mennyi találékony-ság, kezdeményezőképeség rejlik a gyerekekben! Mennyi energiát lehetne helyes irányban levezetni, ha megalakulna nálunk a természetjáró szakosztály. Segítsenek nekünk! Segítsen a szövetség és a kerület! Tűravezetőket kérünk, és azt, hogy képezzék ki tűravezetőkké azokat az üzemi és középiskolás fiatalokat, akik jelenleg mint rajvezetőhelyettesek foglalkoznak gyerekeinkkel. A természetbarátok segítségével égető problémát oldana meg nálunk. Pedagógusok és gyerekek bizunk benne, hogy kérésünk megértésre talál.

Polgár Judit

KILÁTÁSTALAN A KILÁTÓ SORSA

„Nézd, valamire veted
szemeid, szép minden
előtted...”

(Berzsenyi)

Sokan vallják, hogy a Balaton-környék legszebb kilátópontja a fonyódi hegy. Az utikalauz is felhívja rá a figyelmet: „A fonyódi Várhegy Berzsenyi Dániel kilátótornyából a kilátás és a körkép csodálatosan szép, óriási terjedelmével páratlan az egész Balatonon.”

Az elmúlt évben, október vége felé jártam arra. A jól jelzett, gondozott utakon kellemes sétával jutottam föl a hegyre. Amikor a tetőre értem, nemcsak csodálatos, hanem meghökkenítő látvány fogadott.

Az ízlésesen elhelyezett piros padok mögött egy szörnyű építmény ágaskodott. Riadt tekintetem a szögesdrótot kereste, s vártam, hogy a toronyból rámordít valaki. Képek táncoltak előttem: háború, koncentrációs táborok...

A betonelemekből épült helyiségnek kifordult az ajtaja, deréknyi hasadással a közepén, a szoba összepiszkítva, a falak telelírálva. Ez a Berzsenyi Dánielről elnevezett kilátó...

A torony még tartja magát; a vaslétra, ha kotyog is, de még bírja. A falból kilógó villanyvezeték, és a még meglévő ajtó azt sejteti, hogy nemrég volt még itt valami. De miért kellett így elhagyni, és kik tették így tönkre? Az illetékesek utánanézték-e ennek, vagy egyszerűen tudomásul vették? Jó lenne erre választ kapni.

A dísztelen kis épület újkorában sem lehetett szemvidító látvány. Am ezen kis meszeléssel, néhány bokorral és virággal lehet segíteni; addig is, amíg jobb nincs. Mert a kilátás valóban felledhetetlen.

Csak az a kilátó; csak azt tudnam feledni!...

(Nedeczky János)

Bp., IV., Komját A. u. 19.

Segítséget Kér egy ISKOLA

szeretnének mozogni, hegyet, völgyet járni. Egy részük itt lakik a köregetegben, nagy szükségük lenne a rendszeres túrázásra. Másik részük ugyan a Gellérthegy oldalában lakik, ahol a levegő jó, de ezek a gyerekek sem vesznek részt szervezett túrákon, csak össze-vissza csatangolnak a hegyen, és a két dolog nem ugyanaz. *Mint egy falat kenyér, úgy kellene nekünk az iskolai természetjáró szakosztály.*

— Azt kérdezi, miért nem alakítjuk meg? Akármilyen furcsán hangzik is, nem tudjuk megoldani tantestületen belül a felnőtt vezetés kérdését. A pedagógusok jó része az idősebb korosztályhoz tartozik, másik része kisgyermekes mama, testnevelőink túlterheltek. Egyszerűen nincs ráérő fiatal peda-

van, több mint ahány pedagógus, tehát ha minden pedagógus minden vasárnapját feláldozná, az is kevés lenne. S ezt kívánni se lehet, a tanároknak is szükségük van pihenésre. Pedig milyen nagyszerű természetjárók volnának a mi gyerekeinkből! Kérdezze csak meg őket, hogyan vélekednek, a túráról, a kirándulásról!

— A mi őrvezetőnk, Kálnai Misi, elég vállalkozó szellemű — mondja Kovács Ernő, a VIII. a tanulója. — Háromszornégyyszer el is mentünk a Húvösvölgybe, ez a „törzshelyünk”. Konzervekből kollektív ebédet készítettünk bográcon, és egész nap fociztunk meg játszottunk.

— Kár, hogy nem tehetünk nagyobb túrákat — szólal meg Kálnai Misi, a „Barátság” őr

A KÉK-TÚRA VALÓBAN ÉLMÉNY,

A telekesi turistaháznál.
Háttérben a Békó

A Kék-túra valóban az ország legszebb helyein vezet keresztül. Mint egy óriási gyöngysor drágakövei, úgy következnek egymás után a látnivalók, a várromok, hegycsúcsok, völgyek, barlangok, fennsíkok.

Aki végigjárja ezt a 900 kilométert, az megismeri csaknem az egész ország természeti és gazdaság viszonyait és saját szemével láthatja hazánk új létesítményeit.

A Kék-túra mozgalom, mint az egész természetjárás, valóban demokratikus tömegsport. Túrázunk már együtt szakmunkással és egyetemi tanárral, laboránssal és ENSZ delegátussal, láttunk hétéves kislányt, a Cserepeskőnél és nálánál tízser idősebb nyugdíjast a Mátrában.

Túránkönk összetalálkoztunk a tízezernyi kéktúrázó közül néhányval, sőt egész csoportokkal, — kicseréltük tapasztalatainkat, segítettünk szálalást szerezni egymásnak, s a sporttársi ismerkedésen túl, igaz baráti kapcsolatok alakultak ki.

E népes tábor végleges típusai: a buszos kéktúrázó és a rohanó kéktúrázó. Az előbbieket a rendelkezésükre álló kényelmes vállalati buszon „keresik fel” a legtöbb országúti pecsételő helyet, — a hegység belsejében levő ellenőrző pontokhoz pedig csak néhány, vállalkozó szellemű csoport megy fel, hogy pecsételjen — az egész társaságnak. Ilyenkor mindig arra gondolunk: nagy szerencse, hogy csak egy jelvény jár az Országos Kék végigjárásáért. Egy kicsit sajnáljuk is az autóbuszozókat, mert nem tudják, mennyi szép látványtól és élménytől fosztják meg magukat!

A másik típus egyetlen nagy futópályát lát Sümegtől Lászlótanyáig: sportszerűen rohannak végig a legszebb tájakon, a legérdekesebb műemlékek mellett, mindezt csak azért, hogy elmondhassák: egy hét

alatt bejártuk a Dunántúlt, három nap alatt a Bükköt. Nem érnek rá gyönyörködni az esti Balaton fényeiben, a szentjakabfai erdőben, a nagyvázsonyi vagy visegrádi múzeumokban, a körkilátásban a regéci vagy a füzéri várból, mert még hátra van húsz kilométer és indul a vonat!

A kellemes és hasznos mellett beszéljünk a kisebb-nagyobb bosszúságokról is, melyek között első a jelzések hiányossága. Egyezményrel kellene kötelezni minden kitermeltetőt, hogy a kivágott fák helyett másokra fessék át az irányt mutató jelzéseket. Félóránkig kell az irtásokon tájolóval keresgélni, míg az ember ráakad a következő jelzésre.

A turistaház-hálózat már régen nem tudja kielégíteni az egyre növekvő igényeket s egyébként is egyenletlen elosztású. A pestkörnyéki hegységeken, a Bükkön és a Mátrán kívül a turista alig talál néhány TKV házat, s azok sem állanak hivatalos magaslátán. (Tisztelet a kevés kivételnek.) Ha a mainál is jelentősebb és nagyobb méretű tömegmozgalom má akarjuk fejleszteni a természetjárás sportját, házakat kell létesítenünk Sümegen, Keszthelyen, a Balaton-felvidéken, a Bakonyban, Ge-

recsében és a Cserhátban és főleg a legmostohább helyzetben levő s talán legvadregényesebb hegységünkben, a Zempléni hegységben.

Sokunknak okozott s okoz bosszúságot a Nagy Milic kilátójának roskatag állapota is — az elfürészelt gerendák és a hiányzó létra miatt fel sem lehet rá menni. Kassa, a nagykaposi vár és az Izra tó látványának emléke helyett a turista a csalódás érzését viszi magával a csúcstról.

Sok természetjáró azért idegenkedik a Kék túrától, mert gyakran hosszú szakaszokat kell országúton gyalogolni. Sajnos ebben sok igazság van, ezért — véleményünk szerint — szükség van az útvonal felülvizsgálására és egyes szakaszok megváltoztatására.

Néhány útvonal változtatásra vonatkozó javaslatunk:

I. A budai hegységben Húvösvölgyből a Határnyeregtől a piros jelzésen (az Újlaki hegyen át) vezetjük a kéket is a Hármashatárhegyig. Az igaz, hogy így kimarad az Oroszlánszikla és az Árpád kilátó, de megtakarítjuk a forgalmas út kerülgetését a Fenyőgyön-

V

ÉDETTÉ NYILVÁNÍTOTTÁK

A BUDAI REMETE-SZURDOKOT

A budai hegyvidék egyik legszebb, s egyben tudományos tekintetben is legjellegzetesebb tájrészlete a Remetehegy oldalában elhúzódó *Remetei szurdok*. Remetékertváros és Nagykovácsi határában van, „illetősége” már nem budai, hanem nagykovácsi, s természeti kincseinek megvédése éppen ezért ütközött nagyobb nehézségekbe. A kétszer meghajló, mintegy kilométer hosszú szurdok 290—300 méter magasságban valaha barlang lehetett, a csapadékvizek a történelem előtti időkben ennek repedésein folytak keresztül. Később a barlang teteje lassankint leszakadozott, a patak völgye nyílt szur-

Mészégetők

DE... VANNAK MÉG HIBÁK

gyénél és mindezekért kárpótolna az enyhén emelkedő, jórészt erdei út és a kilátás Peshidegkút felé.

2. A Pilisben kerüljük ki Kesztlőcőt s vezessük a kéket a jelenlegi zöld piros kocka, zöld kocka, zöld útvonalon a pilisnyergi szovjet hősi emlékműig s onnan le a kék keresztlen a klastrompusztai turistaházig. Az igaz, hogy így jó 3 km-rel és 250 m szinttel bővülne az útvonal, de bekapcsolnánk a feketehegyi turistaházat, amely egyúttal kitűnő új pecsételő hely is lehetne — persze csak gyalogosok számára.

3. Feltétlenül hagyjuk ki a Boncsostetőt. Minden körülmény e mellett szól: az Eötvös kilátó felőli oldal teljesen be van növe embermagasságú és dzsungel sűrűségű csalánnal és bozóttal; ugyanígy maga a tető is, úgyhogy kilátás egyáltalán nincs, a keleti oldalán pedig „kiirtották” a jelzéseket s csak tájolóval lehet leevickélni Balatonhenyére. Ajánlatunk: a Feketehegyi két nádas tó utáni irtásról a Monostori-tó melletti szekérúton vezessék le a jelzést a faluba. (Embernemjárta, sűrű csalános persze a Tátika Ék-i lejtő-

jén is bőven akad, egy fán bevésés: 1926. Lehet, hogy akkor járt itt előttünk ember utoljára?)

A gyönyörű helyen fekvő Hamuhazi réti erdészház is nagyon alkalmas lenne pecsételőhelynek, féléuton Balatonhenye és Nagyvázsöny között — de egy kisebb turistaháznak is nagyszerű helye lenne ott a szentjakabfai erdőben!

Ideje lenne már elmozdítani a holtpontról a szentgyörgyhegyi jégbarlang vagy üreg szakszerű feltárásának ügyét is! Ha valóban olyan méretű, ahogyan a lelkes gondnok állítja, akkor ez nagy vonzóereje lenne jégbarlangokban éppen nem bővelkedő országunknak.

A Kék túra-bizottság ne csak a beszámolót követelje meg, hanem tagjaiból küldjön ki „gyanútlan kék-túrázóknak” álcázott ellenőröket, mert csak így lehet megbízhatóan ellenőrizni az útvonal valóságos bejárását.

S ami talán a leglényegesebb: csináljunk sokkal jobb, hatékonyabb és vonzóbb propagandát a Kék túra ügyének, különösen a tanulóifjúság

Szarvaskő fölött az eger—putnoki út

között! S mivel itt is a személyes példamutatás a döntő, kezdjük a dolgot a tanároknál, akiknek idejük is van a túrára — mert útjaink során találkozunk fémmunkás, textilgyári, egészségügyi és vasutas kéktúrázókkal, de pedagógusokkal, vagy diákokkal még soha.

Arday Lajos

dokká vált, jobbról balról 100--130 méter magas meszkőhegyek koszorújában. E meszkőhegyekben kőfülkék, kisebb barlangok keletkeztek, s a kőfülkék a kőkorszak embere lakóhelyét is szolgálták. Kőkorszaki leleteket most is elő lehet még ásni a fülkék talajából.

Különleges a hideg szurdok jégkorszak előtti mikroklímája, van néhány jellegzetes növénye, közöttük egy hibrid szilfa-példány, a mezei és erdei szil keveréke. Egyetlen Magyarországon.

A hangulatos, valóban regényesnek mondható szurdokvölgy évtizedek óta kedvelt célja volt a könnyebb kirándulást kedvelőknek. A Zsíroshegyre, Nagyszénásra, kis kerülővel a solymári hegyekbe, a Hosszúerdőhegyre e völgyszakadékon keresztül sétáltak a természetjárók. A háború előtt a Tisza grófok birtoka volt.

Mivel kiváló meszkőanyaga van, hozzáláttak fejtéséhez. Sok tulajdonos és bérlő kísérletezett a Remeteszurdok kővének égetésével, míg végre néhány évvel ezelőtt az Erdőigazgatóság a nagykovácsi Vörös Hajnal Tsz-nek adta bérbe. A tsz nagy beruházásokkal, hét égetőkemencével, kőzúzóval látott hozzá a meszkőégetéshez, rövid pár év munkájával sikerült is szétrobbantania a bejáratot, tönkretennie a szurdok nyílását, holott a természeti szépségtől nem messze szintén megtalálhatta volna a maga évi 550 vagon meszkővét. A patak is szennyezett lett.

A természetjárók és a természettudósok több ízben felhívták illetékesek figyelmét erre a természetrombolásra. Az Országos Természetvédelmi Hivatal márciusban nagyszabású értekezletet hívott össze a helyszínre és S. Szabó Ferenc főosztályvezető irányításával, az érdekelt helyi községi tanács, a tudósok, a járási tanács, a termelősövetkezet, az Erdőigazgatóság, a bányaműszak, a BUVATI, az egyetem illetékes osztálya, s elsősorban a természetjárók meghallgatása után úgy döntött, hogy a területet védetté nyilvánítja, a munkát beszünteteti,

a termelősövetkezetet kötelezi a keletkezett csorbák elengedezésére, s minden kemencével, műveléssel le kell vonulni, legkésőbb 1970-ig. A Magyar Természetbarát Szövetség részéről Székely Miklós főtájtár és dr. Pápa Miklós szólalt föl, hangoztatva az amúgy is gyorsan pusztuló természeti kincsek hatékony védelmét.

A gyors, még kellő időben történt hivatalos intézkedés a tudósok és a természetbarátok teljes egyetértésével találkozott. A nemzetgazdaságot sem éri kár — a termelősövetkezet más helyen is tud követ fejteni és meszet égetetni — viszont az amúgy is egyre szűkebb térre szorított kirándulási lehetőségek egyik terepszakasa ezáltal megmentődött.

(SZ. V.)

A bányává robbantott Remete-szurdok

(Szombathy felv.)

A MECSEKTŐL
A DRÁVAIG

VÁRAK,

A Mecsek déli lábától a Villányi-hegységig fut le a *Mecsek-alja* termékeny síksága, dús talaján a Dunántúl legszebb búzáját aratják. Keleti, illetve nyugati szegélyén két mezsgyékö-ként jelzi Baranya határát *Mohács* és *Szigetvár*. A taj sorsának jelképe ez a két kisváros. Baranya százado-kon át fő-fő hadak útja, rajta vonulnak keresztül a százezer török seregek, akár Buda, akár Bécs a céljuk. Sehoh annyi vér nem folyt magyar földön, mint ezen a tájon. Baranya a mohácsi vészig az ország egyik leggazdagabb és legnépesebb vidéke volt; ma feleannyi közsege van, mint a XV. század végén. Újra és újra megkísérelte feltartóztatni a nyugat felé hőmpölygő oszmán áradatot, s a meg-megújuló makacs védelmi harcok leghősibb színtere a legendás *Szigetvár*.

A hináros Almás patak ágaitól közrefogott kis szigeten még áll a vár. A ligetes-mocsaras síkságon emelkedő hat-nyolc méter magas falak mögött 25000 magyar és horvát vitéz egy hónapig állta 300 török ágyu tűzét, s a százezer ostromló sereg meg-megújuló dühödi rohamait. A várkapu fölötti bástyáról a kis őrtoronny most is úgy néz le a hídra, mint azen az őszi napon, amikor a bécsi királytól magukra hagyott védők elszánták ma-

gukat a hosi halálra. A várkapu fölötti emléktáblán *Zrínyi* és *Vörösmarty* neve fonódik össze: „Ahol a hős lakott, a költő ottan lelkesedve jár. Az 1821. év őszen régi dicsőségünk e helyén jár *Vörösmarty Mihály*, hogy kegyelettel adózzon *Zrínyi* emlékének. A lelkes eljár ősei sírjához, s a régi fényénél gyűjt új szövétneket.” Négy versre ihlette *Szigetvár* és a két *Zrínyi Vörösmartyt*, s a városka főterén a „szigeti oroszlán” emlékműve is az ő epigrammájával szól:

Honfi, ha föllépendsz düledek várára Szigetnek.

Sírva ne említs szót sajnós eleste felől:

Öt hős Zrínyi körül bátor dalúid nyugosznak:

Gyöngye panasz szózat bántja nagy álmaikat.

A Mecsek-alját délről határoló *Villányi-hegység* hirtelen emelkedik a Dráva völgyéjé fölé. Ez a dél-baranyai kicsiny sziget-hegység a Mecsek testvére. Nagyjából ugyanúgy jött létre, a gránit alapkőzetre itt is tengeri üledékes mészkő települt, hosszsan és keskenyen elnyúló fehér testével szembeszökő tájképi eleme az ország legdélibb csücskének. Nyugati szárnyán erdők ölében bujlik meg *Harkányfürdő*, hol „az idevezület forrása csörgödez” *Bajza József* szavai szerint, déli oldalá-

nak kopar meszkőszirtjén *Siklós vára* áll, keleti, dél-keleti lejtőin pedig a nagy-hírű vilányi borvidék szőlői kúsznak fel az erdőhatárig.

A XV. századból való *siklói várat* eredeti formájában állították helyre, csücsíves kápolnája az ország egyik legbecsebb gótikus műemléke. Középkori termeiben kiállítások, fegyvergyűjtemények fogadják a látogatót, s egy sajátos varázsú turistaszálló, amelyben úgy élhet a hegyek vándora, akár egy régi várúr. Az idegenforgalmi idényben húsztörtő korabeli öltözetben és fegyverzettel apróként teljesít szolgálatot a vár körül. *Harkányfürdőn* a hévizekben amúgyis igen gazdag Magyarország egyik legértékesebb gyógyvize bugyog fel nagy bőségben. A 62 fokos enyhén rádiumos kenes hévíz a reumás és ízületi megbetegedések kiváló gyógyítója. A múlt esztendőben elkészültek a strand téli-iesítésével is, úgy, hogy imár egymillió fürdővendég pihenhet, gyógyulhat évente *Harkányban*.

A villányi hegyen szüretelik azt a bársonyosan puha, nemes zamatú tüzés vörösbort, mely rangot és hírt ad a tájnak. Baranya történetének és nepi életének különben is állandó színezője a szőlő. A római emlékek gazdag tökével, dús szőlőfürtökkel ékes-

kednek, a pécsi dóm XII században ránkmaradt kőemlékein szőlőleveles és indás díszítések pompáznak, a hegyek aljában üldögélő városkák vastagfalú ódon házainak kicsi udvarain szőlő foglal el minden talpalatnyi helyet. A domboldalakra vájt pincék pedig nemcsak nemes italt

A tempozető

Vill utcait legze

Kilátás a siklói várból
Siklós közsegre
Háttérben a Nagyarsány

VÁNDOROK

agyúdi
oz ve-
nyefasor

de régi-regi bordalokat is őriznek.

A Villányi-hegység legmagasabb, legszebb, legszálgyosabb formájú orma a **Nagyharsány-hegy**. Hívják Szársomlyónak is, de a nép inkább csak Ördögszántotta-hegynek nevezi. Lábától a derekáiig szőlő borítja, de szent árkos, gödrös, szaka-

lakkos, kőgörgeteges, meszszíról valóssággal olyan mint a frissen szántott föld. A Nagyharsány-hegy déli oldalán még a Mecesknél is határozottabban mutatkozik meg a táj mediterrán jellege. Az Ördögszántotta-hegy növényritkaságai, a jégkorszakot átélészt maradvány-fajok egy szubtrópusi időszak élő emlékei.

Hazánk flórájának egyik legérdekesebb és legritkább virágos növénye, a halványlila levélcimpájú **magyar kikerics** egyedül a Nagyharsány-hegyen tenyészik. Legközelebbi lelőhelye a dalmáciai Adriai-part, mint ahogy Fiume-környéki tenger mellékre kellene kirándulnunk, ha a hegy másik ritka virágjával, a **bakszarvú lepkeszeggel** találkozni akarnánk. A Nagyharsány mészkőgerincének növényzete a Quarnero-szikláin élő növényzetre emlékezteti a kutatót, de találtak itt külföldi botanikusok olyan mohaféléit is, amely az Atlanti-óceán partvidékén honos, és valamely ősi tenger utolsó nyomára ezen a délies tájon.

A Villányi-hegységtől menedékesen lejt a táj a **Drávaig**. A szeszélyes, vad folyó örvénylő sötét vize széles ártéren fut a Duna felé. A sebes Dráva hajdan fattyúágak sokaságára bomlott, folyton vetette s bontotta ágját. Megszabályozva is félelmetes: falu-

nem is települt közvetlenül a partjára. A **Dravaszel** ingoványos lapályán dús mocsári növényzet tenyészett, ma már csak halvány nyomaik vannak, de Jókai még ilyenek látta a Dráva menti tájat: „**Nagyszerű mocsár, melyből vízi virágok és sás helyett óriási szálfák nőttek elő. Ide építi rejtett fészket a hattyú, itt tanyáz a koronásgém, a vakvarjú, az aranylile és egyéb fajai az emberkerülő vízi madaraknak. Néhol egy-egy dombosabb helyen, honnan késő nyáron a víz alápad, virágok nőnek fel, minőket tán csak az özönvíz után mutatott fel a föld, oly buják, oly ismeretlenek. Minden fű, rekettye óriásira nő az iszapos földben. A tölcseres folyondár, a télizöld repkény oly vastag indákat hajtanak, mint a szőlő venyigéje. Egyik fáról a másikra kapaszkodva összefonják azok derekát, lecsüngenek virágos girlandjaikkal a sötét-komoly iharfákról, mintha valamely driád koszorúzza volna fel a neki szentelt berket...**”

A Dráva széles sárrétjéből, zombékos, nádas, ősfás berkeiből néhány foltnyi mocsári tölgyes maradt csak mutatónak, s néha vizes tavaszokon itt-ott még felüti buzogányos fejét a gyékénysás, feltűnik a piros iszalag és a sárga vizililiom egy-egy csenevész példánya. A Dráva

mocsarítottgy erdős ártérből kiemelkedő halmocsokkák, az úgynevezett „ormók” tetejére települtek a falvak, s a folyó kiöntéseinek, mellékágainak védelme alatt egy zárt világ alakult itt ki: az **Ormánság**, az ország egyik legjellegzetesebb néprajzi érdekességtája.

Valamikor az egész Dravaszel egyetlen sárrét volt, valószínű sárország. A lapvilágból kimagasló ármentes szigetekre költözött fel a vizek elől a táj lakossága. A Dráva menti alacsony halom-vonulat negyvenöt kicsiny községet hordma a hátán, ennyi az Ormánság. Az ország legszebb ligetes tája. Nagy kerek erdőfoltok szűkítik le mindenfelé a látóhatárt, alig lépünk ki az egyik pagonyból, máris magába fogad a másik. Az egymás közelébe bújó falvakat öreg gyümölcsösök ölelik körül, a réteken tömött facsoportok, a legelőkön óriás magányos tölgyek őröködnek, a szántókat sűrű erdősávok választják el egymástól. A Drávába igyekvő **Feketevíz** úgy kanyarog a tájon, akár egy nagy ősparkban.

Tábornok ütünk egy hirmondónak hagyott roppant mocsári tölgy árnyékában, s míg délről a Dráva zúg, északon a halványuló Mecek párás-kék vonulata zárja le fátyolosan a messzi látóhatárt.

Antalfy Gyula

tövesdi
t a jel-
pincék-
j

Harkányfürdő

Zermatt, A Matterhorn felé

sen zord tájak, kedvesen csacsogó hegyi patakok, lehangoló morénák, festői erdészszakok, hófödte bércek, hangulatos völgyek, ecset alá kívánczó hegyi emberek színpompás képei váltogatták egymást a vásznon, s az előadó kísérő szövege sokszor színesebbnek, elevenebbnek tűnt, mint hajdani tanárom kitorólhetetlenül belémvésdött szavai. Földi tanár úr menségére szolgáljon azonban, hogy neki vagy 35 évvel ezelőtt a térkép mellett csak egy vékony, mutogató pálcika volt a segédeszköze. Kaukázust járt turistanóink pedig a színes fotózás mai technikájával illusztrálhatta önmagában is értékes, humorral átszótt előadását.

Dr. Horváth Magdának — akkor csak a nevét sikerült megtudnom — nagy sikere volt.

Azóta nem láttam. A napokban azonban újból felfedeztem. Társaságban hozott össze a sors bennünket. A többiektől kissé félrehúzódva, néhányadmagával egy térkép fölé hajolt, itt ismerkedtem meg vele személyesen. A térképen azt böngészték, hogy a másnapi dobogókői kirándulást hogyan tudnák a leggazdaságosabban megszervezni.

Megzavartam a tanácskozást, s szóba hoztam a klubunkban tartott emlékezetes előadást, amirehöz utólag gratuláltam. Kissé elpirulva köszönte meg az elismerést, s anélkül, hogy hivalkodásnak tűnt volna, ezt mondta:

Svájc, A Gornegráton

Diakkoromban a földrajzot szerettem a legjobban. Része volt ebben Földi tanár úrnak, nagyrabecsült osztályfőnökömnek, aki nemcsak megkövetelte tőlünk, hogy az óráira (földrajzot és kémiát tanított) mindig felkészüljünk, hanem az érdeklődésünket is állandóan felcsigázva tartotta, ha magyarázott. A földrészek, az országok, a hegyek, a folyók úgy élnek a képzeletemben még ma is, ahogy ő a nagy falu térkép előtt agysejtjeinkbe belefényképezte.

Néhány évvel ezelőtt azonban egy nő igyekezett megtépní Földi tanár úr nimbuszát. Akkortájt vett részt egy nagyszabású kaukázusi túrán, s a klubunkban vetített képek előadást tartott róla. Fenségesen

— Huszonhat helyen kellett a kaukázusi diákat vetítenem... Úgy látszik, érzékem van a természet fotózásához...

Aztán a háziasszony néhány percre elhívta tőlünk új ismerősömet, akiről bizony még mindig alig tudtam valamit. Távolléte alatt azonban a többiek bemutatták.

— Remek nő a Magda — kezdte egy középkorú, teltkarcsú asszony, — olyan szervező, mint egy győztes hadvezér. Ha valahová túrázni megyünk, nekünk jóformán csak menni kell úgy, ahogy ő előírja.

— Biokémikus — vette át a szót egy férfi —, a Sugárbiológiai Kutató Intézetben dolgozik. Ebben az intézetben kutatónak lenni már önmagában véve is kitüntetés, a tehetség, a rátermettség elismerése.

— Nyelvzseni — tódította a harmadik, egy szemüveges fiatalember. — Három nyelvből vizsgázott nem is olyan régen, felsőfokon.

— Csak hát egy kicsit katonás — vetette közbe a kirándulásra szervezkedő csoport ötödik tagja, egy hirtelenszöke leányzó. Folytatni azonban nem tudta, mert akiről beszéltünk, visszajött.

Aztán sok mindenről folyt a társalgás tovább. Ez a kis csoport a természetjáróknak egy „magasabb” kasztjába tartozott. A nagy, fárasztó túrák és a természet fenséges csendje jelenti számukra az igazi élvezetet, ezt tartják a legnemesebb sportnak. Dr. Horváth Magda azonban még rajtuk is túltesz, mert az emlékezetes kaukázusi túra óta megszállottja lett a komor, magas hegyeknek, egyre inkább elhatalmasodik rajta az alpinizmus szenvedélye. A kaukázusi vállalkozást követő évben, 1962-ben, már gleccser-túrán is részt vett Ausztriában, itt ismerkedett meg a hágovassal és a jégvágó csákánnyal, aztán a francia majd a svájci alpok következtek, tavaly pedig Norvégia borongós tájaira is elvetődött.

— Mindenekelőtt a magyar állam jóvoltából — tette hozzá meggyőződéssel —, mert az a 70 dollár, amit a turista útlevele esetenként kaptam, megfelelő beosztással élve és a hátizsákba rakott hazaival kiegészítve, sok mindenre elég volt.

— Csak most vagyok egy kicsit csalódott — tért el a szőnyegen levő témától. — Az idén is szerettem volna elmenni a Kaukázusba, a Természetbarát Szövetség azonban, képzelje, elutasított. Azzal érveltek, hogy én már voltam ezen a túrán, most hadd menjenek mások, akik még nem voltak. A létszám ugyanis kötött és nagyon sok a jelentkező. Eleinte bosszankodtam, sőt, lázadtam, de aztán beláttam, hogy a Szövetségnek igaza van. Kárpótlásul majd elmegyek a lengyel Tátrába, ott is lehet találni nagyon szép részeket, ott is lehet nagyon szép felvételeket készíteni. Addig meg járjuk a Dobogókőt és a többi magyar hegyet.

Dr. Horváth Magda minden túráján szorgalmasan fotózik, elsősorban a maga passziójára, de azért is, hogy másoknak is bemutassa azt a sok szépet, amit nagyszabású kirándulásain lencsevégre kap. Évente átlagban 10—15 helyre hívják előadást tartani s ő időt, pénzt és fáradságot nem kímélve mindenütt készségesen hirdeti a természet lenyűgöző szépségét és szerez mindig több és több hívet a turisztikának.

Érdekes egyéniség. Szenvedélyesen szereti a sportágat, amelynek önzetlen, avatott papnöje,

Pető Béla

A Budapestről és környékéről kiadott Pálóczy-féle „Beadekerszerű útmutató” sorait olvasván — a mai panaszok jutnak eszünkbe azzal kapcsolatban, hogy még mindig keveseljük a főváros környéki turistaházakat s berendezéseiket. De mit szólunk e hajdani kesergéshez: 1896-ban írták:

... E bájos budai vidék, a természet e ritka adománya, még csak megközelítőleg sincs annyira hozzáférhetővé téve, vagy akár csak művelve is, és a nagyvárosi igények számára berendezve, mint azt, hogy tovább ne menjünk, az osztrák főváros környékének, a gyönyörű, erdős Wiener Waldnak minden pontján vehetni észre. Eltekintve a Svábhégytől és a Zügligettől, alig találunk az egész óriási budai hegyvidéken egyetlen helyiséget,

ahol csak egy kis, 3—4 emberből álló társaság éjjelre tisztességesen meghálhatna. Sehol fogadók, sőt éppen a legvadregényesebb helyeken — a pilisi hegységnek gyakran az Alpeselek előhegységeinek fonságosságára emlékeztető területén — még csak valamirevaló vendéglő sem. Szinte hihetetlen, hogy az evidékre való kiránduláshoz még ma is bizonyos elszántság, határozott lemondás kell, hisz az ételt is magával kell vinnie a természet bátor barátjának! Különben nem kap, vagy, ha kap is, nincs sok köszönet benne. Sehol, az egész budai s dunamenti hegység egyetlenegy pontján sem tudunk még felmutatni akár legszerényebb kilátótornyot, vagy messzelátót, kivéve a rendkívül kezdetleges Jánoshgyi fatákolmányt, amely fővárosunk gúnyára ott dűledez Budapest legmagasabb s legfestőibb pontján s még ennél is kezdetlegesebb faállványt a Nagy-Maros fölött emelkedő Hegyes tetőn. Menedékházakról meg éppen alig lehet szó, ha csak azt a néhány kincstári erdei házikót (Mexico, Hoffmann gunyhó), nem tartjuk azoknak hol a pihenni vágyó turista (azt is csak a kir. erdőigazgatóságok különös kegyéből) meggubaszkozhatik, és egy, legfőbb kettő egyszerre meghálhat. Nem lehet csodálkozni azon, hogy a budapesti ember jobban ismeri a sádjer Hochschwabot, a tiroli Ötztölgyet, vagy a svájci Jungfrau gletschereit, mint a közeli s oly gyönyörű visegrádi, vagy pilisi hegységet! (sz. v.)

A turista panaszai hetven év előtt

GÁBOR IGNÁC

EMLÉKEZETE

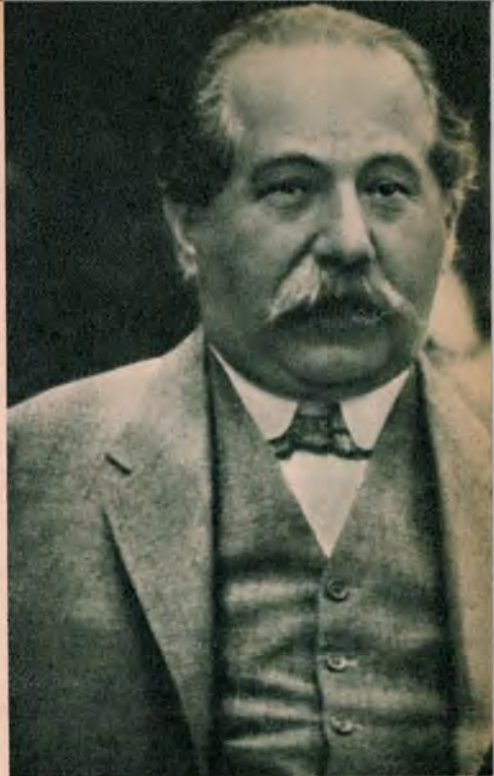
Húsz évvel ezelőtt halt meg...

A hazai irodalomtörténet mint műfordítót és irodalomtörténészt tartja számon. Ő ültette át magyarra — sok egyéb mellett — az óizlandi Edda dalokat. És nagynevű teoretikusa volt a magyar verstannak és ritmusnak; e tárgykörből több műve maradt fenn.

A hazai turistamozgalom a vándordíák mozgalom megalapítóját tiszteli benne. 1909-ben létrehozta és öt éven át eredményesen vezette a Vándordíák Egyesületet. Az egyesület keretében kéthetes gyalogutakat szervezett a nyári vakációban; tanárok vezetésével.

Merre vezetett túráik útvonala? Hol mindenütt jártak az egykori vándordíákok?

Az első évben (1909) a Felvidéken vonult végig egy huszonöt fős csapat. Eperjesről indultak s a Branyiszkon, Löcsén, Késmárkon át a Magas Tátra felé igyekeztek; innen a Gömör — Szepesi Érchegységen s a Sztracenei völgyön át a Dobsinai jégbarlanghoz s onnan a Garam forrásvidékét érintve Vereskőig vándoroltak. Útközben gyártelepeket, ipari intézményeket, műemlékeket, ipari intézményeket s természeti érdekességeket — barlangokat, vízeséseket — tekintettek meg. A következő év (1910) nyarán már két csapat kerekedett útra: az egyik Szombathelyről kiindulva Vasvár, Sümeg, Tapolca érintésével a Balatonhoz, majd ennek hosszában Veszprém felé vándorolt s innen a Bakonyon és Vértesen keresztül Tatára; a másik csapat a Murányi fensíkon át a Garam völgyébe, majd Breznóbányán, Besztercebányán, Selmecebányán, a Szitnyán, Korponán, Ipolságon s a Börzsöny hegységen át Esztergomba ment. — 1911-ben a Gömör—Szepesi Érchegység volt az útirány: Kassa—Kassahámor — Gölnicbánya — Thurzófüred—Szepesremete—Uhornai tó — Krasznahorka — Rozsnyó—Jolsva —Nyustya—Losonc. — 1912-ben ismét két csapat indult: az első Besztercebányáról a Stureci hágón és a Vág völgyén át Trencsénig gyalogolt; a második a biharmegyei Révből a Királyhágón, Bánffyhunyadon, Kalotaszegen, a Gyulai havasokon, Kolozsváron, a Tordai hasadékon és a Bihar hegységen keresztül Vaskohig vándorolt. — 1913-ban már három csapat kelt útra: az első — a legedzettebb fiúkkal — Orsovánál kezdte a túrát s bejárta az Aldunát, a Krassószőrényi vidéket és Hunyad megyét; a második a Mátán, Bükkön és a Sajó völgyén keresztül Dobsi-

náig vándorolt; a harmadik a Vértesen és a Bakonyon át a Balatonhoz igyekezett.

„A diákvándorlás kitűnő tornaoktató, elsőrendű földrajz és természetrajz tanár — hirdette Gábor Ignác. Kiválóan tanítja a fizikát, a kémiát, az ipart, a technikát, a társadalomtudományt, a gazdaságot, az emberi együttműködést, a szolidaritást, a kölcsönös segítés elvét.”

Fennállásának ötödik évében „Vándordíák évkönyvet” adott ki az egyesület: igen gazdag és színvonalas tartalommal. A könyvecske szerkesztője: Gábor Ignác. Az évkönyv előszavában rajongó lelkesedéssel, túlaradó szeretettel ír a vándorlás gyönyöreiről:

„Vándorolni! Mennyi gyönyörűség képzetet csendít meg ez a bűvös szó! Benne van a ragyogó napsugár, a távolba szálló felhő, a búzavirágos vetések közt kígyózó gyalogút. Benne van a pacsirta dala, a forrás csobogása, erdő susogása. Benne van az újjongó vidámság és az ünnepi áhítat, az örök sóvárgás és a boldog meglegedés. Benne van a természet minden színe, illata, muzsikája, egész költészete.”

Ez volt Gábor Ignác turista hitvallása!

A Vándordíák Egyesületet, ezt a kiváló, izig — vérig turista intézményt elsodorta az első világháború. Az egyesület feloszlott, az ifjúság szétszéledt.

Vajon él-e még valaki Gábor Ignác vándordíákjai közül?

Pápa Miklós dr.

Ránduljunk gyakrabban a Bakonyba!

Nem ő írt először a Bakonyról: Béla Mátyás és Fényes Elek megelőzték ebben Rómer Flórist. De a Bakony természeti szépségeiről először mégiscsak ez a nagy tudósunk adott lelkes híradást könyvében, amely 1860-ban jelent meg Győrben. Rómer Flóris *A Bakony* című könyve olyan széleskörű érdeklődést váltott ki akkor, hogy néhány hónapon belül második kiadásban is megjelent. Az anyagi sikernél is nagyobb volt az erkölcsi: szerzőjét könyve alapján a Magyar Tudományos Akadémia 1860. október 9-én tartott nagygyűlésén levelező tagnak választotta.

Egy jubileumi évforduló — százötven esztendővel ezelőtt, 1815 április 12-én született Pozsonyban Rómer Flóris — arra kötelez, hogy néhány percre felidézzük e sokoldalú tudósunk emlékét a Bakonyról írt könyvével kapcsolatban. Az egykori bencés tanár — Czuczor Gergely és Rónay Jácint barátja — a pozsonyi királyi akadémiának volt a természettanára abban az időben, amikor kitört a szabadságharc. 1859 nyarán a két-hónapos nyári szünetet arra használta fel, hogy bebarangolta a Bakonyt, amelynek egyes vidékeivel még abban az időben ismerkedett meg, amikor ifjúkorában a bakonybéli kolostor lakója volt. Az Előszóban így jelölte meg úticélját: „A honismertetés ezen, eddig járatlan terén kalauz nélkül indulva, magamnak mintegy utat törve: szerzett tapasztalatokkal másokat hasznosan mulatni és mulatva tanítani.”

Hatvan nap alatt negyvenkét négyszögöl mérföldet járt be — mint köny-

vében megállapította — és ezen a területen több, mint száz falut és pusztát látogatott meg. Rómer Flóris egyaránt volt őskori régész, középkori régész, természet tudós, geológus, botanikus, numizmatikus, néprajzos. Tanulmányozta a templomok, kastélyok építkezéseit, felkúszott a tornyokba, lemásolta a régi harangok feliratait, megtekintette a régi kultúrtelepeket; várromokat, gyűjtött mindenféle kőzetet, kövületet, régiségeket, régi pénzeket, földtani észleleteket írt le. Bármilyen érdekeset talált, mindig felemelte szavát, hogy a múzeum számára megszerezze.

Inota, Várpalota határában római kőveken akadt meg a szeme. Nagyvázszyonban szomorúan látja a pusztítást. A kolostort romos állapotban találja, ám „épebb állapotban van a régi vár, a kazamaták és a melléképületek lerombolva, de az igen érdekes őrtorony eredeti formájában.” Több ceruzarajzot készített a nagyvázszyi várról. Bakonybéli régi kéziratokat, ősnymtatványokat másol le. Tanulmányozza a Bakony növény, állat- és ásványvilágát. Hegyek kőzetébe beletemetett, megkövesedett őslények után kutat. A Bakonyban kedvelte meg búvárkodás közben a természetet. Minél jobban megismeri a Bakonyt, annál lelkesebben vall természeti szépségeiről. „Akárhányszor látogattam e gyönyörű völgyeket és ormokat, s akárhányszor hallgattam valami mohos, a zajgó hegypatakok csapdosó hullámaival dacoló szikláról órákig mészázva a vidám madárkák bájos énekét: mindig találtam valami újat, valami meglepőt, hogy honunk e nagy remetesége folytonosan szebbnek, szeretetreméltóbbnak tetszett.”

Lelkesedve beszélt könyvében a Bakony legmagasabb hegyeiről: a Somhegyről és a Kőrishegyről, amelyek, ha a havasokkal nem is versenyezhetnek, de „nincsenek minden tájképi eredetiség és szépség nélkül, sőt a Somhegy, de méginkább a Kőrishegy gúláiról kínáló kilitás,

mélán mondhatjuk egyik legregényesebbnek széles hazánkban.” Leírásában „a fényben úszó Balaton ezüsttükreinek képe” szinte a tő legnagyobb festőjét, Egy Józsefet juttatja eszünkbe.

Követi a hegyipatakok: a Gerece, a Cuha, a Séd és a Gaja folyását. Ír a Bakony virágairól, fáiról, madarairól, vadjairól. Tanulmányozta a Bakony bonyolult nemzetiségi viszonyait, a nép megélhetési körülményeit. „Még láttam, hogy a szekerce és a fűrő, a bakonyi földműves minden szerszáma, ezzel készítik a teknőket, talicskákat, kendertilolókat, melyekkel az ország minden részét elárasztják... Az erdőben többnyire egymáshoz közel vesznek néhány alkalmas fát, ott készítik gunyhójukat, melyben vasárnapot kivéve egész nyarat, telet töltik.” Valóságos néprajzi tanulmány ez a könyv a bakonyi erdei emberekről, a szén- és mészégető, hamuzsírkészítő földművesekről, faragó pásztorokról, akik a Bükkhonban élnek — innen a Bakony neve is, — s akiknek az erdő rengetegje adott szűkös megélhetést, de ha kellett védelmet is. Hol voltak még akkor a Bakony mai fejlett ipari bázisai? — ismeretlen kincsét, a bauxitot konokul magába zárta. Mindössze a herendi porcelánnal találkozott Rómer Flóris, s valamelyes vörösmárvány bányával, Szücs falu határában.

Most még borzadalmas a Bakony hírneve — írta könyvében — Pap Andor. Milfai, Sobri meg a többi betyár miatt, de erősen hiszi, hogy nemsokára a Bakony az országban a természetjárók legkeresettebb tája lesz. „Nemcsoda kedves barátom!, hogy elhírhedt Bakonyunk ezen regényes magányáról, melyeket leírtam, a világ műtsem tud — mert a magyarnak különben is öröktől örökig nyavalyája, hogy a szépet és kellemest, mit tőzsomszédságában találhatná, mindig honán kívül

kereste, de csak legyen meg a fehérvári vasút, hiszen lesznek majd rónavidékeinken is természetbarátok, kik az ilyen helyekről kirándulásoktól vissza nem ijednek.”

Fáj neki, hogy a Bakonyt nem ismerik. Ezért ajánlja: „Ránduljunk gyakrabban a Bakonyba!” Különösen azt szeretné, ha a festők fedeznék fel a Bakony rengetegjét. Így invitálja őket: „A Balatonnal határos Bakonyba tehát honi tájfestők! Ne csak az országutak mentében keressétek a tájat, regényest és érdekest. Vissza ne réttegetek a vadontól, ne féljete a szegénylegényektől, biztosabbak lehettek itt mint az Alföldön, tán biztosabbak, mint néhány fővárosban...”

Csak azt sajnálja, hogy a Bakony szépségeit nem tudja méltóan leírni: „... bár akadna, aki nálamnál avatottabb tollal rajzolná a haza és a külhon élébe ezen éppen annyira elhíresztelt, mint nemismert Bakonyt.”

A hivatott író már nem késett sokáig: Eötvös Károlyban találta meg a Bakony nagy íróját.

Rómer Flóris Bakonyról írt könyve úttörő munka volt a maga idejében. A Bakony természeti szépségeiről, a csodálatos bükkrengeteg titokzatos világáról először benne kaptak érdemleges híradást a mai természetjárók elődei, egy évszázad előtt.

Környei Elek

Bakonyi kanász cifraszűrben, a múlt század közepén

A HATÁRON TÚL

Walter Bonatti, a 34 éves olasz hegyszemélyvezető ez év február 19-22-én egyedül mászta meg a Matterhorn, az északi falán át, 3 éjszakát töltött a sziklafalon. Az igen megerőltető mászás során 25 kg-os zsákok is vitt magával. Bár az időjárás igen kedvező volt, mégis időközönként a hőmérő higanyszála -35 C°-ig is leszállt. A 4480 m-es csúcs ilyen jellegű első megmásása nagy érdeklődést és elismerést keltett alpinista körökben.

Bonatti útja a Matterhorn északi falán

A III. CSEHSZLOVÁK SPARTAKIAD ÉVÉBEN a csehszlovák turisták is több eseményre gazdagítják az év tesztelési és sport programját. Ez év február 18. és 21. között a Beszkidékben rendezték meg a sídjékozdási versenyt és a Hegyi Mentőszolgálat bemutatóit. Március 15. és 21. között a Magas-Tátrában rendeztek nemzetközi hegymászó találkozókat, melyen többek között 20 magyar alpinista is részt vett. Június 24. és július 4. között — a Spartakiád ünnepélyes időszakában — a Csehszlovák Turista Szövetség 500 turistavezetője ismerteti Prága látványait a város látogatóival. A sportolók nagy felvonulásain a turisták is részt vesznek majd. Később, augusztus 12. és 15. között nagyszabású turistatáborozásra kerül sor a szlovákiai Tale térségében. Ennek keretében a SVAZARM (=MHS) közreműködésével különböző sporteseményeket, kirándulásokat, nemzetközi tájékozdási versenyt, stb. rendeznek.

A Kaukázusban az Északi-Usba 1500 m magas északi-keleti falát 87 óra tiszta-mászó-idevel küzdötték le az ukrainai Monogarov, Kensiscki, Alksink, Mascsenkov és Kondakov.

A Grossglockner-alpesiút jubileuma. 40 éve kapott megbízást Wallack mérnök az út tervezésére. 1935-ben adták át a forgalomnak és azóta 13 millióan utaztak át rajta.

ROBERT F. KENNEDY KANADÁBAN — hivatásos alpinista-vezetők kíséretében megmászták azt a 4235 m-es csúcsot, melyet bátyjáról, a meggyilkolt elnökéről neveztek el.

A lengyelországi kempingezés lehetőségeiről Glowny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki, Warszawa címen adnak részletes felvilágosítást.

Csehszlovák hegymászó expedíció indul a Hindukusba. Előreláthatóan ez év június-szeptember időszakában. J. Sedivy, a CSTV Hegymászó Szövetsége elnökének vezetésével 13 tagú expedíció Kabulból, Afganisztán fővárosából közelíti meg a Vachan hegységet. Itt néhány 6000-7000 m magas csúcs, többek között a 6880 m-es Lungo megmászását tervezik. Az expedíció célja nem csak a sportszerű hegymászás, hanem ennek során meg akarják vizsgálni a bejárt terület növény- és állatvilágát, geológiai felépítettését, az eljegesedési és az időjárási viszonyokat. Hetenként egyszer rövidhullámú rádió adóvevő segítségével közvetlen kapcsolatot létesítenek majd a Csehszlovák Rádióval.

LENGYEL HORDSZÁRNYAS SIKLÓHAJÓK A KELETI-TENGEREN. A gdanski műszaki egyetem hajóépítési karán dr. L. Kobylinski professzor vezetésével nemrég terveztek meg az első lengyel hordszárnyas siklóhajót, amely ebben az évben Szczecin és Swinoujscie között, 35 mérföldes útvonalon lép utasszállító szolgálatba. Minthogy a lengyel hajóipar áttért a hordszárnyas siklóhajók sorozatgyártására (különösen az észak-lengyelországi tavak vonatkozásában), a lengyel tengerhajózási körök foglalkoznak a siklóhajók keleti-tengeri üzemeltetésével is. Számítási szerint, egy ilyen 25 tonna hasznosterhelésű hajó Gdynia és Stockholm között 8 óra alatt tenné meg az utat.

Mászási tilalmat rendelt el a nepáli kormány. Március közepé óta, meghatározatlan időre tilos a hegymászás a Himalájában. A rendelkezést nem indokolták meg. Ismeretes azonban, hogy egyes expedíciók határsértéseket követtek el Tibet felé és nem vették figyelembe a nepáli kormány hegymászásra vonatkozó előírásait.

Ale Tutio jugoszláv vadász február közepén drámai harcot vívott a boszniai erdőben egy óriási sással. A vadász két lövéssel leterítette az egyik fán tanyázó ragadozót, de amikor közelébe ment, az élettelennek vélt madár megtámadta, s csőrével meg karmaival súlyosan megbesétette. A csaknem egy óras harc már-már végzetes kimenetelűvé vált, mert a vadász sok vért vesztett, de az utolsó pillanatokban segítségével siető egyik társa egy lövéssel végzett a sással.

A jó munka jutalmául: ERDÉSZHÁZAT KAPOTT a sárospataki Tipographia

A sárospataki Tipographia S. E. Természetbarát Szakosztálya 1963. március 6-án tartotta évadnyitó közgyűlést, melyet a Sárospataki Népfőnt elnöke, Magossányi Sándor nyitott meg. Kiemelte a természetbarát mozgalom jelentőségét és ígéretet tett a szakosztály fejlődésének támogatására.

Csehi Lajos, szakosztályi elnök beszámolója igazolta, hogy érdemeket a támogatásra.

A szakosztály öt évvel ezelőtt — 1961-ben — alakult, 41 taggal és rövid idő alatt a megye egyik legerősebb egységévé fejlődött; ma 164 tagot számlál. Minden évben gazdag túraprogramot bonyolítanak le, melyek között több tanulságos és sport szempontból is jelentős külföldi út is szerepel, de gondál és változatosan állítják össze hazai túranaptárukat is.

Nagy súlyt helyeznek arra, hogy a szakosztály minden tagját állandóan foglalkoztassák.

Több munkatúrát is szerveztek, részt vesznek az „Országos kék” és a helyi jellegű „Rákóczi út” túrán, gondot fordítva ezek jelzéseinek felújítására épügy, mint forrásfoglalásra, s a meglevők karbantartására.

A szakosztály munkájának, tagjai magatartásának elismerésül, az Erdőgazdaság egy erdészházat bocsátott rendelkezésükre.

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmával a Magyar Természetbarát Szövetségbe az alábbi táviratok érkeztek:

Kedves elvtársak, a Magyar Népköztársaság nagy nemzeti ünnepe alkalmából fogadják szívvel jövő üdvözlőnként, őszinte jókívánságainkat, sok sikert a munkában és boldogságot életükben.

Moszkva, 1965. április 3.

Abukov,

a Szovjet Szakszervezetek
Összvetőségi Tanácsa
mellett működő Központi
Turista Szövetség elnöke

A Deutscher Wanderer und Bergsteigerverband legszívélyesebb üdvözlőit és jókívánságait küldi a Magyar Természetbarát Szövetség tagjainak Magyarországi felszabadulásának 20. évfordulójára.

Berlin, 1965. április 2.

Deutscher Wanderer
und Bergsteigerverband
Hannes Hänsel elnök,
Gisbert Trepte főtitkár

Kedves Elvtársak, a magyar népnek a fasizmus alóli felszabadulása 20. évfordulója alkalmával a legszívélyesebb üdvözlőnként és jókívánságainkat küldjük. Kívánjuk, hogy országuk tovább haladjon a szocializmus építése útján. A magyar dolgozók nagy siktársáért és a szocializmus felépítéséért folyó küzdelemben. Üdvözöljük a Szövetség kollektíváját, amely hozzájárul országaink ifjúsága barátságának megszilárdításához.

Berlin, 1965. április 2.

Jugendtourist

Mindenfajta
turista-
felszerelést
és
sportcikket
VÁSÁROL
és
ELAD

A
BIZOMÁNYI
ÁRUHÁZ V.
SPORTBOLTJA
Budapest, VI.,
Népköztársaság útja 34
Telefon: 325-759

Praktikus tudnivalók utazóknak

AUSZTRIA

Ausztria, nemcsak Bécs! — ezt a mottót szeretnénk adni rövid ismertetésünknek és ezt a tanácsot a nyugati szomszédországba készülődő turistáknak. Bécs ugyan tipikusan osztrák város, de mégiscsak város, a nagy metropolisokkal közös vonásokkal. Aki Ausztriát meg akarja ismerni és ennek a páratlan természeti szépségekben bővelkedő országnak a levegőjét érezni kívánja, az nem horgonyozhat le a Kärtnerstrasse fényes kirakatai előtt.

PÉNZNEM, VÁLTÁS, ÁRFOLYAM

Az osztrák pénz a Schilling, váltópénze a Groschen. A magyar turisták valutaellátmányukat dollárban számítva kapják. 1 dollár kb. 25–26 Schillinget ér, a napi árfolyamtól függően. Aki más nyugati valutát kapnak, s azt be kell váltaniuk, a pályaudvaron levő bankfiókban, vagy bármely városi bankban szabadon beválthatják.

SZÁLLODA, PANZIÓ

Az osztrák szállodaárak rendkívül különbözők. A nagyszállodák (Sacher Regina stb.) általában a belvárosban he-

lyezkednek el. Ezek a magyar turisták számára megfizethetetlenek. A kisebb szállodák a város különböző pontjain nagyszámban találhatók. Egy kétágyas szoba ára 1 napra 65–120 Schillingig terjed. Ehhez esetenként 10 százalék kiszolgálási díj járul. A borra való nem kötelező. Kisebbsz szállodákat lehet találni a Mariahilfer-strasse környékén és a Donau Kanal tülso oldalán, a Taborstrasse tájékán. A Westbahnhofon (Nyugati pályaudvar) levő idegenforgalmi irodában tájékoztatást kaphat az utas a szabad szállodai szobákról. A panzióárak nagyjából azonosak az olcsóbb szállodai árakkal. Ezekben a reggeli többnyire kötelező. A salzburgi, innsbrucki szállodaárak nagyjából azonosak a bécsiivel. Kis falvakban, az árak olcsóbbak.

KÖZLEKEDÉS

A magyar utas vonata a Westbahnhofra érkezik meg. A magyar turisták az Ausztriára szóló vasúti jegyüket (turista útleveleire) forintért idehaza megvásárolhatják. Egy 14 napos, egész Ausztriára érvényes bérletjegy ára 620,— Schilling, ezt a megfelelő forint összegért idehaza ugyancsak meg lehet váltani. Nagy előnye, hogy kivétel nélkül minden vonatra érvényes, beleértve a nemzetközi expressz vonatokat is. (Egyébként a magyar határtól Bécsig a vonatjegy második osztályon kb. 40 Schilling.)

A helyi közlekedés a városok közül egyedül Bécsben jön számításba, lévén a többi helyiség kicsiny, ahol nincs szükség villamos, vagy autóbusz igénybevételére. Bécsben a közlekedés drága. Villamos vonaljegy 2,—, átszálló 3,— Sch., autóbusz vonal 3,—, átszálló 5,— Sch.

A turistákat érdeklő fő vasúti vonalak Ausztriában főleg kelet-nyugati irányban futnak. A legfontosabb a Bécs-Linz-Salzburg-Innsbruck-Svájc határvonal. Bécs-Innsbruck gyorsvonaton kb. 8 óra. Visszafelé egy másik útvonal: Innsbruck-Zell am See-Leoben-Graz. Észak-déli irányban a Bécs-Wiener-Neustadt-Semmering-Graz, vagy Tarvisio (olasz határ) a legfrekventáltabb. A Semmering Bécsből vonaton másfél óra alatt érhető el.

A vonattal meg nem közelíthető helyeket postautóbuszjáratokkal lehet elérni. 500 postautóbusz vonal fut szét Ausztriában. Aruk kevéssel magasabb a vonatonál, forintban előre nem fizethető ki. Ilyen autóbuszjárat fut például a fenségesen szép Inn völgyében Landeck vasútállomástól az olasz-osztrák-svájci hármashatárig, és sok más helyen is.

ÉTKEZÉS

Mint általában nyugaton mindenütt, Ausztriában is a legkülönbözőbb árban lehet étkezni. Magyar turisták számára

Schwarzsee

inkább a mellékutcákban levő kisvendéglőket lehet ajánlani. Ezekben a menü 13–22 Schilling között van, egy bécsi szelet kb. 15–18 Schillingért, az osztrák specialitás, „Bauernschmauss” (sült hús, sült virslivel, káposztával, gombóccal) 15–22 Schillingért kapható. Reggeli „nyersanyag”-árak: Tej 3,— Sch. literje (papírzacskóban is kapható és elvihető), vaj 1/2-ad (12,5 dkg) 5,— Schill., kifli, császársemmiye —,50/db, emmentáli sajt 3,20 Sch./kg. Narancs kg-onként 10,— Sch.-től, banán kb. ugyanaz. Csokoládé 5,— Sch./10 dkg.

LÁTVÁNYOSSÁGOK

1. BÉCS.

Az 1 millió 800 ezer lakosú főváros gazdag látványosságokat kínál. Néhányat a nevezetesebbek közül: Schönbrunn, a császári kastély, Kunsthistorisches Museum (páratlanul gazdag gyűjtemény, különösképpen Rubens, Rembrandt), a híres bécsi Operaház, a Vivandikirche, Schubert szülőháza, Beethoven-ház, a Stephansdom, a Burg és a Burgtheater. (Beléptidíjak különbözőek. Pld. a Kunsthistorisches Museumba 10 Schilling.)

A városnéző autóbuszjáratok az Operaház elől indulnak. Ezek a Stadtrundfahrtok különböző időtartamúak és áruak. 3 órás körút (benne a Schönbrunn és a Belvedere kastély) 50,— Sch.; ugyanaz, benne a Kahlenberg (Bécs melletti hegy és villanegyed) 50,— Sch.; Bécsi erdő 65,— Sch.; Bécs éjjel (fogyasztással) 100,— és 150,— Sch.; Semmering-Rax-alpok vasárnap 100,— Sch. Egyébként Bécsből a Raxra kombinált vonat-és drótkötélpályajegy is lehet váltani, oda-vissza 70,— Sch.-ért. (A Rax drótkötélpálya és hegyvasút díja 30,— Sch.)

2. AUSZTRIA TÖBBI PONTJÁN.

Valamennyi látványosságot felsorolni lehetetlen. Csak néhányat: Salzburgban Mozart szülőháza, a Mönch-hegy (lift visz fel), Hohensalzburg erőd, Augustinerkirche, Hexenturm (boszorkánytorony) stb. Innsbruck: Goldenes Dachl (aranytetős műemléképület), Gasthof Goldener Adler (innen beszélt Hofer András a tiroliakhoz) benne lakott Goethe; a Hofkirche (gótikus elemekkel vegyült barokk), a városi múzeum, a téli olimpia létesítményei stb. Graz: Schlossberg (várhegy) az óratoronnyal, a St. Egidius székesegyház, a városi park (szabadon élő mókuskokkal) stb.

Nem említettük még a kisebb helyiségek, fürdőhelyek, üdülőhelyek (Zell am See, Kitzbühel, Bad Gastein, Baden bei Wien, Gleichenberg, Bruck an der Mur, a Wörthi tó megannyi látványosságát).

IDEGENFORGALMI TÁJÉKOZTATÁS

Magyarországon az IBUSZ nyújt felvilágosítást. Ausztria központi idegenforgalmi irodája az Österreichisches Verkehrsbüro Wien, I., Friedrichstrasse 7., vagy fiókja Wien, I., Schottenring 30.

AUTÓ, VAGY HÁTIZSÁK?

(ADALÉK EGY VITÁHOZ)

Suhantunk a betonon. Nyolcvanas átlaggal. Az út mentén görnyedt figurák cipelték a hátizsákokat. Három és feles átlaggal. A nyelvük kilógott. A mienk is. Ahogy az ablakon kihajolva gyermekded módon eltréfálkoztunk velük.

— Mit csináljak? — mondta Rezső a volán mellett. — Szeretem a kényelmet — és harsányan füttyörészni kezdett a foga között.

Bombaidő volt. Kirándulódó. A nap sütött. A virágok virágoztak. A motor illatozott.

— A viláért sem akarom felbeszakítani a trilláidat — fordultam Rezsőhöz —, de valami szagot érzek.

— Ez nem szag — mondta Rezső. — Bűz. Elfolyt a hűtővíz. Megint kiesett a lyukból a kenyérbél. Ezek a mai kenyerek. Semmi keményítő, semmi sikértartalom.

— Van egy zsemlém — mondtam. — Májpástétomos. Tömítési célokra kiváló.

— Viz nélkül semmire sem megyünk.

— Van egy üveg Kis Családim — mondtam.

— Add ide.

Egyhájtásra felhőrpintette. — És most mi van? — kérdeztem. — Most nyugi van. Ismerek egy kutat itt a meredély tetején. Maximum három kilométer. Kiszállsz, tolod a kocsit, s a többit rámbizod.

Fél óra múlva lüktetni kezdett a fülem és úgy éreztem mintha a gyomromban egy melegvízbe mártott esernyőt nyitottak volna ki. A nyelvem lógott. Turisták húztak el mellettünk. Az övük is. Ahogy hátizsájuk mögül kikandikálva gyermekded módon eltréfálkoztak velem. Halálhörgésem át is hallottam, hogy Rezső ordít valamit a volán mellől.

— Mi az? — agonizáltam. — Mit mondsz?

— Csak a környék szépségeire hívtam fel a figyelmed — bömbölte. — Okulj is valamit, ha már elhoztalak. Nézd, amott a dombon már lángol a kigyózsizs sárga virága.

— Az ördög vigye a kigyózsizs sárga virágát.

— Faragatlan fajankó — mondta Rezső.

Másfél óra múlva apadni kezdtek életnedveim és természetes erőim teljesen cserbenhagytak. A turisták kisebb csoportjai már visszafelé jöttek. Karjukon hatalmas csokrokat hoztak. A kigyózsizs sárga virágát.

— Héééj — üvöltötte Rezső — amott láthatók a III. századbeli apácakolostor romjai. Ötödik, vagy Hajmeresztő Gergely püspök és hit-

Pitymalatra odaértünk. A kelő nap sugarai egy táblára estek.

— A kút a Duna magas vízállása miatt nem működik.

Lerogytam az alvázra és hisztérikusan zokogni kezdtem.

— Higgadj le — mondta Rezső. — Semmi baj. Van itt egy másik kút. Egészen közel. Alig harminc-harmincöt kilométernyire. Elsétálunk odáig? Vagy kényelmesebb, ha kocsin megyünk?

Azóta többször is megfordultam a természet lágy ölén.

Persze gyalog.

Mit csináljak, én is szeretem a kényelmet.

(p. p.)

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL
MINDEN IDŐBEN

VÉDI BŐRÉT

CAOLA

SPORTKRÉM!

PÜLNÉK a Balatoni campingek

fürdő, parkosított területén fűrdo, parkosított területén ezer ember kényelmesen elhelyezkedhet. A fűrdi tábort lesz az első a tó körül, melyben hideg-meleg vizet szolgáltató berendezés működik már a nyáron.

A sokat emlegetett ti-hanyi tábor, amelyet még a külföldiek is Közép-Európa legszebb táborának tartanak, az idei nyáron újból bővül. Hatalmas kétszintes társalgója épül. A földszinten fedett, felső része nyitott. Az épület alatt mosdó, vasaló, valamint raktárhelyiség lesz. A ti-hanyi tábor alsó, vízszintes részén, ahol a lakókocsik helyezkednek el, bevezetik a villanyáramot és kapcsoló szekrényeket állítanak fel, amelyekből többfele áram nyerhető. A ti-hanyi táborban most már minden meglesz, amit egy korszerű I. osztályú táborból megkívánnak.

A legnagyobb, az angol újságcikkekben is emlegetett

Balatonudvari—Zánka közötti tábor, ahol 5—6 ezer ember helyezkedhet el. Természetjáróink augusztus 1—15 között itt rendezik meg az országos táborozást, ahol egyidőben 3—4 ezer magyar természetjáró fog táborozni. Ezen a helyen, amely korábban birkalegélő volt, épül már az ezer személyes önkiszolgáló étterem, egy 150 m² alapterületű élelmiszerbolt, saját vízvezetékét kap és saját szennyvízderítőt. Épül az árnyas balaton-szepezdi, a saját szénsavas forrással rendelkező és kitűnő savanyúvizet nyújtó badacsonyi tábor, a romantikus Szentmihálydomb alján elterülő vonyarcvashegyi tábor és végül a Balaton fővárosában Keszthelyen, a Helikon fürdő mellett épülő keszthelyi tábor, amelyek mind egy-egy új szint jelentenek.

Dr. Zákonyi Ferenc

A Angliában megjelenő Popular Camping nevű lap legutóbbi számában érdekes cikket olvastam egy Len Black nevű angol táborozótól... „Magyarország 1965-ben kétféle fontot költ campinghelyeinek fejlesztésére és a külföldi táborozók fogadására... Ha összehasonlítjuk ezt a fejlesztési összeget a hazai viszonyokkal, akkor csaknem bámulatosnak tekinthetjük a fejlődést. Tulajdonképpen mikor kezdjük el propagandánkat magyar campingezők idecsábítására?”...

Ezután a cikkben részletesen leírja a tavalyi helyzetet, a vad táborozást, majd megemlíti, hogy az idén várható áradat ellátására „egészen fantasztikus fejlődés kezdődik és több mint 12 teljesen felszerelt új táborhely épül összesen 40 000 ember befogadására”. Így fejezi be cikkét; „Kétségtelenül ez a fejlődés igen lendületes, különösen összehasonlítva, hogy mi még mindig várjuk, mikor nyílik meg az első állami költségvetésből létrehozott camping — akár egy kicsike is”.

Még Angliában is felgyeltek a balatoni campingek szokatlan nagymé-

retű fejlesztésére. Nem vitás, hogy a Balatonpart képét is előnyösen megváltoztatják az új, épülő táborok. Ott, ahol azelőtt nádas vagy éppen kopár birkalegélő terült el, vagy egyes falubeli gazdák kaszálói nyúltak le a vízig, vagy éppen ingoványos, vizes terület húzódott, ott ma feltöltött, száraz, építésre alkalmas terület van. Az Építésügyi Minisztérium külön kormánybiztost rendelt ki a tóparti táborok építésére és a munka olyan lendülettel folyik, amilyenre nem volt példa. Az északi Balatonparton már minden egyes táborhelyen folyik az építés. Balatonakarattyán elkészült a partvédmű és a tábor előtt 250 m hosszúságban feltöltött, kitűnő homokos talajú strand épült. Balatonalmádinál a korábbi nádas területén alakult ki az az új tábor, amely a községi víz- és szennyvízcsatorna hálózatba nyer bekötést. Alsóörsön a régi strandfürdő 60—80 éves fái alatt épülnek a mosdók, zuhanyozók. Ez egyike lesz a legkedveltebb táboroknak, hiszen a sátorból kilépve, jóformán egyenesen a Balaton vizébe léphetnek az üdülők. A balatonfűrdi tábornál elkészült a saját strand-

A sport erő!
a gyümölcsle egészség!
a kettő együtt
erő egészség!

Fogyasszon MEGGYLÉ
gyümölcs- ÓSZIBARACK
levet! HIRÖS
BIRSLÉ
ALMUSKA

Igen, mondják, hogy gyengék vagyunk, de ennek a gyengeségnek múltja is van... ezzel kezdi beszélgetésünket Székér elnök az elsőnek feltett kényes kérdésre.

— „Avatatlan” kezekben volt a vezetés ez év januárjáig. A volt elnök, sajnos, „eladminisztrálta” a megye természetjáró életét.

A múlt évről szóló jelentésében például így írt: „...1964-ben jelentős esemény nem történt megyénkben... Jövő évi legfontosabb feladatunk a járási szövetségek megerősítése.”

Székér István mosolyog ezen, bár nem szívesen.

— Mit erősítsünk meg nemlétező szövetségeket? — mondja. — Ezek a járási szövetségek jelenleg éppen hogy alakulóban vannak...

— Január óta Székér elvtárs az elnök. Hogyan fognak hozzá a megyei természetjárás életre hívásához.

— Számos feladatot tűzünk magunk elé, azonban nem akarjuk elhamarkodni a dolgot. Mindenekelőtt az ifjúsághoz szeretnénk közférközni. Nehéz dió ez... Ebben a megyében jóformán ismeretlen foga-

Menne Zalában is — csak ...

Beszélgetés Székér Istvánnal, a Zala megyei Természetbarát Szövetség elnökével

lom még a természetjárás. Túrázó tanár pedig egyszerűen nem létezik. Végül is — bár nehezen — elvállalta néhány pedagógus a fiatalok megszervezését, szakosztályok alapítását. Ettől sokat várunk.

— Ezek a középiskolások. És mi a helyzet az ifjabb generációval?

— Ez még távolabbi lépés — mondja —, de az is érik. Vannak azonban más, komoly feladatok erre az évre...

Mint megtudtuk, öt „él-szakosztály” — a Zalai Köolaj, a Zalaegerszegi Ruhagyár, a Nagykanizsai Postás, a Nagykanizsai Bányász és a Helyiipari — túrázott rendszeresen már az elmúlt évben is. Majdnem végigjárták a kéktúra útvonalát, s túráztak a szomszédos Csehszlovákiában is. A szakosztályok versenycsapatái rendszeresen részt vesznek az emléktversenyeken, tavaly például a Jurisich Kupán. a

Soproni Emlékversenyen és a Balaton Kupán szerepeltek. Hogy közepes eredménnyel? Ezt még nem szövegljük — mondja Székér elvtárs. Ilyen szomorú felkészülési körülmények között, mint a mienk, képzelenség jobb eredményt elérni.

— Milyen komolyabb nehézségeink vannak?

— Nevetségnek tűnik talán, de nincs térképünk.

— Zala megyének nincs versenytérképe. Egyszerűen nem gyártanak. Így aztán, ha edzeni akarunk, felszedelőzködünk és elutazunk a balatonyöröki edzőterepünkre. Mondanom sem kell, hogy mennyivel emeli ez a költségeinket...

Székér István azt is elmondta, hogy 10 vezetőségi tag már megszerezte a túravezetői bronzfokozatot, s ugyanezek az idén elvégzik az ezüstjelvényes tanfolyamot is. Nagykanizsán pedig 30 tagú alapfokú túravezetői tanfolya-

mot szerveztek. Ezt már az „öregek” vezetik.

A tömegesítés jegyében már kiírták a felszabadulási emléktúrát, melyre széles körű propagandát lejtettek ki a KISZ-szervezetekben. Ezen a vonalon Jakabfi Rudolf, a Zala megyei KISZ-bizottság osztályvezetője tevékenykedik igen eredményesen.

Sorolhatnánk tovább a munkát, a terveket, s mindez biztató a jövőt illetően. Útjelzeshálózatot terveznek és festenek a megye területén, a 629 fős természetbarát létszámot 2000-re akarják ebben az évben emelni. Van már jó néhány lelkes tag is. Borsos Károly OTP szervező például vidéki útjait is összeköti a természetbarát agitációval.

Az eredmények, s a jövő tervei azt mutatják, hogy a zalaikat is szorítja már a „gyermekcipő”. De még sok munka és sok segítség kell ahhoz, hogy a gyermekcipő után „bakan-csot húzhassanak”. Pedig a Dunántúl egyik legszebb tája szinte csábítja a túrázókat. Csak oda kell vezetni őket. S ez, a megyei szövetség feladata.

Horváth Ildikó

Vegyen

VIT

sorsjegyet!

Nyeremények

Berendezett családi házgarázzsal, Moszkvics autóval.

Balaton telek vikendházzal, autóval.

Vikendházak autókkal, hűtőgépek, televíziók, magnetofonok, rádiók és még 10 000 nyeremény!

A sorsjegy ára: 3,50 Ft

Kapható: KISZ-szervezeteknél, úttörőcsapatoknál, hírlapárusoknál, postai kézbesítőknél és postahivatalokban.

KITÜNTETÉS

Öszinte örömmel adunk hírt mi is arról a magas kormánykitüntetésről, amellyel pártunk és kormányunk a sportélet kimagasló személyiségeinek és régi harcosainak ismerte el érdemeit felszabadulásunk huszadik évfordulója alkalmából.

A MUNKA ÉRDEMREND ARANY FOKOZATÁT kapta: EGRI GYULA, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsának elnöke, KUTAS ISTVÁN, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsa elnökhelyettese és PERLUSZ JÓZSEF, az MTS Országos Tanácsa osztályvezetője.

A MUNKA ÉRDEMREND EZÜST FOKOZATÁT kapta: BÉRES TIBOR, az MTS Országos Tanácsa osztályvezetője, PÁDER JÁNOS, az MTS Országos Tanácsa osztályvezetője. SZÁNTÓ GYULA, a Magyar Természetbarát Szövetség elnökségi tagja.

A MUNKA ÉRDEMREND BRONZ FOKOZATÁT kapta: MADARÁSZ ENDRE, a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatója, SZEKERES JÓZSEFNÉ, a Bp. Pedagógus SE elnöke.

Itt adunk hírt az MTSZ elnöke, MIKLÓS JÁNOS kitüntetéséről is, akinek közéleti érdemeit ugyancsak a MUNKA ÉRDEMREND ARANY FOKOZATÁVAL ismerték el. Nem kétséges, hogy a magas kitüntetéshez a természetbarát mozgalomban kifejtett eredményes munkája is hozzájárult.

NEMZETKÖZI ALPINISTA TALÁLKOZÓ

A szocialista országok alpinista szervezetének vezetői egyhetes konferenciát tartottak március 25 és 29 között Szófiában. Részt vettek Bulgária, Jugoszlávia, Magyarország, az NDK és a Szovjetunió képviselői. Megállapodtak az 1965 és 1970 között tartandó közös rendezvények, konferenciák, oktatások, táborozások, és expedíciók helyéről, időjáról és rendezőiről. Megvitatták az alpin felszerelések szabványosításának kérdését, a gyártás problémáit.

„A LEGJOBB TURISZTIKAI KÖNYV” címet és díjat az MTS „Ezüstgerely” pályázatán Veres Mihály, a Nógrád megyei Természetbarát Szövetség elnöke és az általa vezetett munkaközösség kapta a „Karancs—Medves” című munkáért. A könyv szerkesztője Dely Károly, oklevelet kapott.

HEGYMÁSZÓ OKTATÓ TÁBOR szervez a Lengyel-Tátrában 1965. július 16-tól 26-ig a Magyar Természetbarát Szövetség. A táborozásra 1965 május 20-ig jelentkezhetnek olyan kezdő hegymászők, akik hazai mászóiskolákban már alapot szereztek, de magas hegységben még nem voltak. (Levélcím: MTSZ. Bp., V., Rosenberg házaspár u. 1.)

A PÁLI TIVADAR országos elméleti verseny döntőjében alapfokon elsőek lettek: 1. Vincze Tamás (Bp. Vöröskő Meteor), 2. Galicz József (Műm. 102.), 3. ifj. Lossonczy Miklós (MASPED). — Középfokon: 1. Vass Zoltán (Debr. Blogal), 2. Dr. Bársonyos Jenő (Móvári TE), 3. Székely László (Pápai Textil). — Felsőfokon: 1. Mándoki József (Szegedi VSE), 2. Praefort László (Szegedi AC), 3. Radnóti Sándor (Veszpr. Haladás). A térképes feladatok abszolút győztese Mesterházy Jenő (Pécsi VSK). A tavalyi tíz várossal és 360 résztvevővel szemben az idén már 13 városban, 400 versenyző indult a szokásos nagy vetélkedésen. Új szín volt az is, hogy ezúttal a szellemi vetélkedő résztvevői számára első ízben tűzött ki lapunk külön jutalmakat egy „Turista-TOTO” legutóbbi találatot elérő számára. Könyv, illetve lap-előfizetési jutalmat nyertek: 13+1 találat: Révész István (Szegedi EAC), 13 találat: C. Nagy Sándor,

Hódmezővásárhely, Csorba Imre és Mándoki József szegedi, valamint Ránky Ernő budapesti versenyzők. 12 találat (sorsolással): Béres Beatrix szegedi, valamint Walkovszky Attila, budapesti versenyzők. Feltűnő jó eredményt értek el a Csongrád megyeiek.

JUGOSZLÁVIAI autóbussz túrárt rendez Zágráb—Bled—Fiume—Zára—Spalato—Raguza—Szarajevó—Belgrád útvonalon az Öntödei Vállalat természetjáró szakosztálya. Határvári István Bp., Fertő u. 14., T.: 271-090, túrávezetőnél a szakosztály néhány jelentkezőt még más szakosztályból is elfogad.

A KOLOSKA FORRÁSNAI rendezték meg a Fejér megyeiek a fiatal természetbarátok találkozóját.

OLASZORSZÁGI kerékpártúrához társat keres Dömötör Tibor, Bp., X., Pongrácz u. 17. VIII. ép. 40/a.

Fiatall Francia mérnök magyarországi kerékpár túrájához keres partnert. Válasz magyarul írható: M. Sandor & Frumentti, Fontvieille B. du R. France, címre.

„AZ EMBER ÉS A HEGY” címmel rendeztek előadást a Föld nyolcezer csúcsainak meghódításáról a Léka János gimnázium természetjárói. Jelen volt a Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Csoportjának képviselője, Szentpéteri Tibor is. Dr. Dekány Mihály né vezető tanár bevezetője után három diák tartott tudományos beszámolót.

DOLINAPUSZTÁT — a Kevélyek lábánál — körlikerítették. Így ezentúl a túrázók a Kevélyeket csak Budakalász vagy Csobánka felől közelíthetik meg. A Dobogókő felé vezető útvonalról jobbra-balra kerítést létesítettek a gyümölcsösök védelmére. Kérlik a túrázó-

TOLNAI JÓZSEF

Súlyos vesztés érte a természetbarát mozgalmat. Hatvanhárom éves korában elhunyt

Tolnai József elvtárs, az újpesti TTE alapító tagja és a mozgalom 48. éven át fáradhatatlan harcosa. 1917 óta volt egyesületének tagja, a felszabadulástól pedig elnöke. Neve összeforrott a munkásturisták félvívzázados történetével, az elnyomtatás évtizedeinek harcaival, a felszabadulás után virágzásnak indult mozgalom gondjaival és örömeivel.

A turisták, a hegyek szerelmeseinek ezrei ismerték személyesen, de köztve még többen. Aki már megfordult a Kevély-nyeregben a munkásturisták első otthonában, a Hídeghyegen, a pompás turistaházban, az ő munkásságát is láthatta. Sok munkásmozgalmi történelmi emlék létrehozásában vett részt. A Kevély-nyergi menedékház építésében, a Rózsika-forrás foglalásában tevékenyen részt vett. A felszabadulás után a csikóváraljai Janda Vilmos menedékház létrehozása, az alsógödi természetbarát víztelep újjáépítése nevéhez fűződik. S az elmúlt évben, az egyesület ötvenedik jubileum évének előestéjén a csóványosi béke emlékmű létrehozásának motorja és kétkézi építője volt.

Örökmozgó, nyughatatlan, ötletekből soha ki nem fogyó egyénisége mindenkit magával ragadott. Nemcsak értett a húszévesek nyelvén, hanem bánni is tudott, a túrában, a sízésben lépést is tartott velük. Halála előtt, mint a BTSZ szibizottságának elnöke a lengyel Tátrában, Zakopanéban mutatott példát a fiataloknak, velük együtt vett részt sítúrán.

Nehéz búcsúzni egy olyan embertől, aki egész lényével élt abban a mozgalomban, ami ma felszabadult hazánkban egyre terebélyesedik, s az ifjúság szocialista nevelésének egyik fontos támasza. Váratlanul hagyott el bennünket, elmúlása előtti napokban is telve turistagondokkal, tervekkel. Mindent Tolnai József már nem valósíthatja meg. Harcostársai, barátai és tisztelői azzal állítanak neki méltó emléket, ha munkásságát töretlenül folytatják.

Tolnai József többé nem indul velünk szeretett hegyei közé, de emléke, szeretetreméltó kedves alakja mindig velünk lesz az erdők ösvényein.

kat, hogy a kerítéseket ne rongálják meg. Egyrészt sokmillió értékét képviselnek, másrészt a réseken a vadak behatolnának és tönkre tennék a gyümölcsöket.

JAPÁN ESTET rendezett a Budapesti Spurtakusz a Petőfi Sándor utcai Építők Klubjában. Réczai Tibor japáni élményeiből adott elő, ezután két színes japáni film bemutatása következett. Az esten megjelent a japán nagykövetség attaséja is.

VALLATJÁK a bükkfi Vöröskő karszt-vízrendszerét az egri Dobó Gimnázium tanulói. Kutatásuk főleg arra irányul, vajon mőkők és környékének időszakos forrásait honnan hoznak időnként nagymennyiségű vizet a felszínre.

A FEKETE-HEGYI turistaház minden szombaton és vasárnap nyitva van — csak a hálóhelyek kiadása szünetel a tatarozás alatt. Enni- és innivaló van — üzeni a túrázóknak Gizi néni.

NEMET NYELVTANFOLYAMOT indított a Fővárosi Tanács természetjáró szakosztálya, tekintettel arra, hogy a tagok évről évre többen vesznek részt külföldi túrákon.

VÁROSISMERTETŐ versenyt rendezett Dunaujvárosban március 28-án a helyi Vöröskő Meteor SK hazánk felszabadulásának 20. és a város alapításának 15., valamint a sportkör 5 éves évfordulójára.

AZ OBÜKK-ben létesít útjelzőhálózatot az Ozdi Kohász természetjáró szakosztálya felszabadulásunk évfordulójának tiszteletére. Az új turistautak érintik a Hangony mentén levő partizán emlékművet is.

ÚJ TURISTAHÁZAT működött a Belpártfalvi Építők természetjáró szakosztálya. Az ötven személyes házban a szállásdíj 10 forint.

MEGKEZDTEK a „100 km a Vöröskő Hadserég nyomán” túramozgalmát a Nógrád megyei természetjárók. Somoskőújfaluból a karancsberényi vadász-házig rendezték az első túrát.

A MINAP egy kis társasággal délután ötől nyolcig ültünk a lednyfalui Gyöngyszem Etterem kerthelyiségében. Nagy kert ez, annak is a sarkában ültünk, ezért csak csendben háborogtunk, amikor fízetősök zenés drákat számítottak fel. Semmi zenét nem hallottunk. A pincér indokolása: bent van zené. Hogy miért kell kint is fizetni akkor, ahol nem hallatszák? Azért — mondta —, mert nem lehet ellenőrizni, hogy a kint is, bent is felszolgáló pincérek hol számláltak. Később be mentünk, mert fáztunk. Volt bent egy nyitott zongora, de zené itt sem volt, sőt a vendégek állítása szerint délután ötől nyolcig egyáltalában nem zenélt senki. Kicsit sok: egy nyitott zongorát zeneszolgáltásnak tekinteni. (— i —)

BARLANGKUTATÁS

A DÍOSGYŐRI VASAS TK. Természetjáró Szakosztály barlangkutatól Gyenge Lajos vezetésével a Bükkben bontással behatoltak az István-lápai-víznyelő járatrendszerébe és kb. 240 m mélységben elérték a barlang vízszintes szakaszát, így a most feltárt István-lápai-víznyelőbarlang 240 m mélységével eddigéig Magyarország legmélyebb barlangja.

A „SZABÓ JÓZSEF” GEOLÓGIAI TECHNIKUM természetjáró barlangkutatói szívós munkával újabb feltárták a kevélynyergyi Természetbarát-zsomboly omlások folytán rég elzáródott alsó járatait.

A BP. „TOLDY FERENC” GIMNÁZIUM természetbarát barlangkutatói kitarító bontási munkával eddig ismeretlen járatokat fedeztek fel a Mátyashegyi-barlangban. Most a többszáz méter hosszú „Toldy-ág” felmerésén és térképezésén dolgoznak a toldysta barlangkutatók.

A BP. VÖRÖS METEOR SK. barlangkutatói, Baross Gábor, Szentes György és munkatársai a solymári Ördögnyak-barlangban fedezték fel bontás útján eddig ismeretlen ter-
meket.
D. Gy.

AZ ORSZÁG LEGNAGYOBB ifjúsági természetjáró szakosztálya alakult ki a MÜM. 316-os számú iskolában. Létszámuk már meghaladja az 1000 főt. Eppen ezért jelentős az a vállalásuk, hogy felszabadulásunk 20. évfordulójának emlékére a fásítási hónap alatt 20 000 facsemetét ültetnek el.

A TAPOLCAI Tavasz-barlang vasárnapi zárvaratását kifogásoltuk februári számunkban. Ezzel kapcsolatban a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal közli, hogy a barlang elvben szombat-vasárnap is nyitva tart, a valóságban azonban megtörténhetett, hogy turistáink oltártákor a személyzet a hivatal távolabbi rendelkezésén melegegett. Most már van melegegő, úgyhogy a barlang szombaton is, vasárnap is nyitva tart reggel nyolc-től délután 17 óráig.

GAZDÁT TALÁLTA A KÖNNYŰBUVÁROK. Legutóbbi számunkban levelet közöltünk, amelyben egy könnyűbuvár csoport kéri felvételét a természetjárók közé. A cikk nyomán a budapesti IX. kerületi szövetség központi szakosztályánál megalakult a vizalatti kutató csoport. Kiállítások, adriai túra, vizalatti filmmezés és fényképezés, hajóroncs-kutatás, halászati kuta-

tások szerepelnek érdekes programjukban.

HEGYSEGISMERTETŐ versenyt rendeznek a ruházati ipar természetjárói. A három fordulónál a Pilis és a Szentendrei-szigettel kapcsolatos ismeretekből mérik össze tudásukat a versenyzők.

NYÁRI TÁBORT rendez az MTSZ ifjúsági bizottsága júliusban a középiskolai szakosztályok tanár-vezetői és végzős tanárszakos egyetemi hallgatók számára. A táborban szakosztályvezetői tanfolyamon vesznek részt.

A BARLANGOK TITOKZATOS VILÁGA címmel dr. Kessler Hubert tartott előadást április 14-én a XII. kerületi szövetség vendégeként a MOM kultúrházban.

A TURAVITORLÁZOK összejövetelén megbeszélést tartottak a nyári programról. Megjelent Thuróczy Lajos, az MTSZ titkára és Bokody József, a vizitúra bizottság vezetője. A Nemzetközi Dunatúrához idén nemzetközi vitorlás túrát is csatlakoztatnak, melyre kiírást küldtek a testvér szövetségeknek. A lengyelországi nemzetközi vitorlás találkozó — a Mazuri tavaknál — az MTSZ is képviselteti magát, — határozták el.

TÖRJUK A FEJÜNKET. Legutóbbi rajzos rejtvényünk helyes megfejtése: Pomáz, Hubertus, Könyvjutalmat nyertek: Gyarmos Gyula, Bp. XIX., Szondi tér 1. és dr. Katus Lászlóné, Bp., XIX., Taksony u. 8.

PANASSZAL fordult a MÁVAUT-hoz a II. kerületi szövetség, mert a buszkalauzok nem hajlandók biztosítás nélkül kiállítani a jegyeket. A MÁVAUT válaszában közölte, hogy felelősségre vonja a kalauzokat és kéri, hozzuk nyilvánosságra, hogy a biztosítás nem kötelező.

NAGYIRTÁSPUSZTAN tartotta meg szakosztályvezetői értekezletet a VI. kerületi Természetbarát Szövetség. Méltatták a jó oktatási munkát, sokan jelentkeztek a technikai munka pótlására, és elhatározták a propagandabizottság felállítását.

ÉVADNYITÓ VIZITÚRA rendez a BTSZ vizitúra szakbizottsága május 8-án és 9-én, szombaton és vasárnap a Duna horángyöngyel parti szakaszhoz. A táborozással egybekötött találkozóan a „vizesek” megbeszélnek az idei vizitúra programot.

BARÁTI KÖR alakult a fiatalok után a felnőttek között is a TURISTA és a természetjáró

mozgalom kapcsolatainak elmélyítésére. A baráti kör első ankétját a lap jövődönt tervéről május 24-én, hétfőn este félhat órai kezdettel rendezi a Budapesti Természetbarát Klubban.

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT KLUB májusi programját lapzárdig nem kaptuk meg, ezért nem közölhetjük. A programról felvilágosítást a BTSZ klubbizottsága ad.

ERDŐTŰZ támadt március 14-én délután 14 órakor a Kő-hegyen, az emlékmű alatt. Eppen ott tartózkodtak a BTSZ ifjúsági tiszorűlos túrapont-versenyének résztvevői, a Lé-lai János gimnázium, a 21. MÜM intézet diákjai, ezenkívül a Kinizsi Konzerv SC természetjárói. Azonnal hozzáfogtak a tűzoltáshoz és két órai megfeszített munkával el is érték, hogy a tűz elszigetelődött, nem terjedt tovább.

EMLEKTŰRÁT rendez a magyarországi természetbarát mozgalom egyik alapítójának, Király Albertnek emlékére a Typographia TE természetjáró szakosztálya vasárnap, május 9-én a kevélynyergyi Stromfeld Aurél turistaházhoz. Déli tízenkét órakor a ház előtt a rendezőség ünnepi megemlékezést tart mozgalomunk neves úttörőjéről.

HOZZÁNYÚLNI TILOS!

Robbanó anyagok, háborúból itt maradt gránátok és bombák felkutatásával és el-tüntetásával kapcsolatban tesz javaslatot egy levélíró az Esti Hírlap április 7. számában. Megemlíti az általa javasolt mozgalom segítségével a Tár-sadalmi Erdel Szolgálatot, az Úttörő Szövetséget és a Turis-tát is. A levélíró szerint la-punk adjon ki egy felhívást a mozgalomban való részvételre. Közérdekű dolog, emberélet-ről lehet szó. A levélíró aggá-

lya feltétlenül indokolt. S zív-ven teszünk eleget, hogy felhívjuk a túrázók figyelmét: ha löszanyagot találnak, azonnal értesítsék a legköze-lebbi rendőrőrsöt, vagy ha ta-lálkoznak az Erdel Szolgálat őrszeivel, hívják fel a figyel-met. Jelöljék meg a löszér he-lyét feltűnő jelzéssel, de hozzá ne nyúljanak. A háborúból hátramaradt löszek össze-szedése nem a turisták dolga, de eltávolításukban közremű-ködni — kötelességük.

A TURISTA IFJÚ BARÁTAINAK KÖRE ÍRJA:

„Megyénkben több új szakosztály bontogtja szárnyait. A téli szünetben Veszprémben hatvan középiskolás végezte el az ifi szakosztályvezetői tanfolyamot... Mégis sok a nehézség... Talán rövid idő alatt a természetjárás egyenrangú lesz más sportágakkal... Néhány szép példának lámpásként kellene világítsa a sötétben.” (Freund Vendel, Városlőd, Béke u. 16.)

„Örömmel csatlakozunk a meghirdetett mozgalomhoz. Minél több iskolai tanuló akarunk bevonnj a természetjárásba és kedves lapunk olvasásába. Eredményeinkről időnként tájéko-ztatást küldünk.” (Budapest, VIII. kerületi 12 osztályos iskola tanuló, Tóth Endre és tizenkét társa.)

„Buzgó olvasója vagyok a TURISTA-nak. Nagyon megörültem, amikor megláttam az új rovatot, melynek címe „Levelezünk, ismerjük meg egymást.” Az egyik címre azonnal írtam Ausz-triába. Már kétszer írt új barátom. — Köszönöm őt a szer-kesztőségnek. Továbbra is érdeklődéssel várom a lapot. (Rice Zsuzsanna, Szeged, Attila u. 3.)

Ifjúsági postánk már olyan nagy, hogy a lapban még szemel-vényeket sem tudunk mindegyikből közölni. De minden ked-ves levelezőknek postán válaszolunk.

Szerkesztőség

Címlapunk: Somoskő vára. Pászthory Lóránt felvétele

Turista

a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Meg-jelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizott-ság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szer-kesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1., félemelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Pro-paganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kladásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft, félévre 16.— Ft. Ter-jeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hirlapirod-nál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bár-mely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kúkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselletei.

65.7371 Egyetemi Nyomda, Budapest

KÖNYVESPOLC

TURISTÁK ZSEBKÖNYVE

Régen várt hiányt elégít ki a Sport Kiadó gondozásában megjelent új zsebkönyv, melynek mindjárt bevezetőben a szerkesztéséről kell megdicsérni. Erdő Antal gondoskodott arról, hogy a legváltozatosabb színműanyagban minden benne legyen a kétszáz oldalas könyvecskében, ami a természet-járókat érdekli. A hivatalosabb részben szervezetünk műkö-déséről eszik néhány elvi szó. Aztán „amit a turistának tudnia kell” című fejezet foglalja össze tudnivalóink kis enciklo-pédiáját, erdőben, sziklán, barlangban, vízen, városban és campingben. A kedvezményekről, a szállásokról, az erdő-használatról szóló külön, teljességre is igényt tartó ismerete-ken kívül külön kis turista-lexikon egészíti ki a könyvet s néhány meglepetés, mint egy régen hiányzó turista-induló, érdekes túratörténetek leírása. Valóban zsebkönyv. Ott lesz a turisták kezéig.

BALATONI FELVIDÉK

Az elmúlt tíz évben számos útkalauz jelent meg erről a vonzó tájról. Az új Útkalauz szerkesztőbizottsága és szerzői munkaközössége láthatóan arra törekedett, hogy olyan könyvet nyújtson, mely mindenben kielegíti a Balaton északi partján túrazó, táborozó, campingező és údíló nagyközönség, de elsősorban a turisták igényeit.

CAMPING KÜLFÖLDŰN

Az utazási vágy növekedését jelzi, hogy a Medicina Könyv-kiadó röviddel a Camping Magyarországon című könyvecské megjelentése után most kiadja 22 európai ország camping-visionsainak összegyűjtött kivonatát. Egyes szerkesztésben útvonalat ajánl, ismereti a táborhelyeket, valutadatszámítási táblázatokat segít a kispénzű campingezőket, mert — mint megjegyzi — külföldön „mindenért fizetni kell”. Térképváza-tok, fényképek, hágók és tavak, kompjáratok és hajóútvonalak ismertetése igényesnek segítségére lenni a külföldre utazó magyar táborozóknak abban, hogy minél több ideig marad-hasson és minél többet lásson a meglátogatott országban.

Keresztrejtvény

Vízszintes: 1. József Attila szép sorai a májusról. 24. Betűsor. 25. Becézett női név (ford.) 26. Idős. 27. Vészjelzés. 28. Latin előjáró szó. 29. Csapadék. 30. Fertőző betegség. 31. Lezser, vissza. 35. Becézett férfinév. Ugyanaz, mint a vízszintes 91. (vissza!) 41. Igerag. 42. Méh lak. 44. At, keresztül latinul. 45. Szóda. 46. Görbe kard. 47. Három oroszul. 49. Ragozott német névelő. 50. Régi alsófokú iskola betűi keverve! 51. Dicsőség franciául, fordítva. 52. Lóledel. 53. Idegen férfinév. 54. Latin kötőszócska. 55. Ludolf-téle szám betűjelzése. 56. Testnevelési Főiskola. 57. NATO mássalhangzó. 58. Latin nem. 60. Ezerkilencszáz. 62. Tülevélű betű keverve. 63. Ázsiai ország. 64. Országos Rendező Iroda. 65. Szörny. 67. Testtartás. 69. Csúcán tv. közvetítő állomás van. 75. At, összetételekben. 77. Idegen állat. 79. Szabad mássalhangzó németül. 80. Fél foga! 83. Lány hangsor. 84. Polc. 88. Év... 89. Kellemetlen helyzet. 91. Olasz rádióállomás. 93. Alumíniumoxid. 94. Női név. 96. Nap teszi. 98. Becézett női név. 100. Cu. 102. Katalin.

Függőleges: 2. Ért oroszul. 3. Fejér megyei község. 4. Az ABC-ben van. 5. Igen, oroszul. 6. Csatorna. 7. Hamis. 8. Igen, olaszul. 9. Paradicsom héberül. 10. Dal. 11. Bóg. 12. Magánhangzók. 13. Ezeröttszáz. 14. Dallam magánhangzó. 15. Angol hossz mérték. 16. Háztartási Biztosítás. 17. Tagadószó. 18. Motorkerékpár márkája. 19. Magánhangzók. 20. Es latinul. 21. Mint a

vízszintes 21. 22. Gál Cecilia. 23. A vízszintes 1. folytatása. 32. Ide igyekeznek sok kiránduló. 33. Személyes névmás. 34. Körül németül. 36. Idegen kettős (összetételben). 38. Nánél németül. 39. Enekhang. 40. Európai nemzet. 41. Pestközeli kirándulóhelyre. 43. Fájó pont. 44. Gyógynövény. 48. Hegycsúcs Dunántúlon. 49. Fül ikerszáva. 59. Állathang. 60. Mohácsi Regős Ferenc. 61. A munka ünnepe. 66. Primitív számszám. 68. Folyó Ázsiában. 69. Kevert gaz! 70. Elmegy. 71. Rollé mássalhangzó. 72. Zavaros horgászás. 73. Szovjetunió nyugaton. 74. Rése a hajónak, keverve. 76. Zamat. 78. Vissza: ásvány. 81. Zománc. 82. Ragadozó. 83. Közismert vadászpülőgéptípus. 85. Összeg. 86. Elcsúsz. 87. Gépkocsi fontos része. 89. P. E. 90. Dunántúli község fele. 91. Mint a függőleges 11. 92. Izé! 93. Tépé! 95. Elektromos Művek. 97. L. A. 98. Helyhatározó rag. 99. ..akta. 100. Részvénytársaság. 101. Mint a függőleges 2.

Beküldendő: a vízszintes 1., függőleges 23., és a függőleges 61.

Határidő: május 15.
Előző rejtvényünk megfejtése: A vöröskői túrán emlékezünk a szovjet hősökre, Eljen szabadságunk 20. évfordulója.

Könyvjutalmat nyert: Potoczky Jenő Bp. II., Mártirok útja 49., Nemeček Piroška Bp. XIII., Kartács u. 2., Bank János Szigetvár Rákóczi út 13., Benke Tibor Vasvár, Nagyköveshegy u. 6., Gombkötő Gáborné Szombathely, Györgyös u. 8.

Mikor tilos?

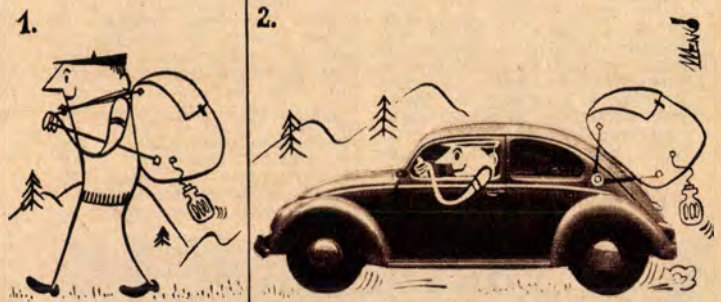
A Makkosmáriáról induló sárga jelzésen, ahogy Kiesvölgytől feljön a jelzés a Farkashegy és a „24 ökrös” — nyergéhez, a sárga jelzéssel és nyíllal ellátott fán van a képen látható tábla. A térképen ez jelzett út — tehát most tanakodhat a természetjáró, menni — vagy nem menni!?

Az illetékeseknek megnyugtató módon kellene közölni, hogy csak hétköznap érvényes-e a figyelmeztető tábla, vagy vasárnap is! Ha igen, akkor a jelzést új útvonalon kell elvezetni még a tavaszi túrák előtt, mert a „24 ökrös” a minősítő túrák érintendő pontjaiban szerepel.

Spirk Tibor

Fejlődik a turisztika

Versenyben az úttörővasutasok. (A szerző felv.)

SÁGVÁRI ENDRE SZELLE- MÉBEN...

AZ ÚTTÖRŐ

VASUTASOK

FELSZABADULÁSI

EMLÉKVERSENYE

1948 április 11-én megtörtént az első kapavágás a Széchenyi hegyen a Hegyhát és a Rege út találkozásánál. Ezzel az aktussal kezdetét vette az Úttörővasút építése. S ma, 16 évvel ezután, a zászlófüzérben, napsütésben tavaszodó 1965. április 4-én negyven úttörő vasutas raj sorakozik Zúgligetben.

Réggel 8 óra. Pontosan összegyűlt 350 úttörővasutas, hogy felszabadulásunk 20. évfordulójának napján tájékoztató versenyből is vizsgát tegyenek. Tíz-tizenhárom éves lányok, fiúk, s máris olyan ismeretek birtokosai, amelyeket felnőtt korban sem könnyű elsajátítani. Míg indítják a rajokat, a közeli Előre állomás műhelytitkairól tájékoztat Nagy József II. éves műegyetemi hallgató, a vasutas úttörők sportkörének elnöke. Szolgálati piros sapkában buzgólkodik az ifjú tisztikar. A szerelvény kijárt. Úgyeletes kurblizza a telefont: jelentést tesz, időt, vonatszámot jegyez, intézkedik a váltoállásról, a jelzőállásról. S mindezt önállóan, a deresedő igazi főnök oltalma alatt. Akik már 3-4 éves szolgálati múlttal rendelkeznek, avatott mesterei a távirónak is.

Ti-tá-ti-tá: pont-vonás-pont... Merétei Ferenc játékosan pengeti a táviró rézbillentyűjét. Most lépett huszadik életévébe a Láng gyár fiatal turbinaszereelője és nincs olyan ígéretes élmény a világon, amellyel felcserelné az Úttörővasutat. Kis-

Az Úttörővasút szerelmese. Merétei Ferenc „már” 20 éves, de kisgyermek kora óta úttörővasutas

iskolás kora óta itt tölti minden szabadidejét a Hűvösvölgy—Széchenyi-hegy között kanyargó sínpárok mentén.

Hányszor hallani borongós jövendölést arról, hogy fogyóban a veterán és kevés az utánpótlás. Nagy József, Merétei Ferenc, Angelus Róbert, a három fiatal kora összeadva is alig haladja meg a 6 x-et. Mégis ezen az április 4-i reggelen hárman, háromszáznál több gyereksereget igazítanak el szerte a budai hegyekbe. Mind rájuk figyel, s nincs szükség indulatos intelemre. Tanító és tanítvány együtt teremtett fegyelmének jegyében kezdődik a verseny.

Égető Péter raja elindul Zúgligetből, majd keletnek haladva elérik Hunyadormot. Egy hurokvonalon feljutnak Hármaskút-tetőre, innen Esőház bozótosait leküzdve Makkosmárián találjuk a rajt. Most egy ravaszul elrejtett ellenőrzőállomást kell felfedezni. Aki nem tud tájékozódni térképről a terepre, az könnyen időzavarba kerülhet: a Magaskő, a Csillagvizsgáló és a Konkoly határolta lapályon nincs közismert tájékoztató pont. Messziről szüremlik a forgalom zümmögése. Igyekezz Égető Péter, nyomodban Barcsika Judit és Hoffer Jancsi csapata! Gyorsan letépik az ellenőrző szelvényt és kapaszkodnak a Széchenyi hegy oldalán.

A 13-as raj táskarádióval is felszerelte magát. A rádióriporter a díszszemlérlől közvetít. Gyermekekacaj, katonazene, rigófütyű úszik a budai erdő felett. A hangok önfelelt versenyéhez a színek is csatlakoznak. Még gyér az áprilisi zöld, de már pattannak a rügyek az Ördög-órom déli oldalán és az Irhásárok feletti látóképbe aranyeső fűrtjei hajlanak. S ahol a természet még adósa a szemnek, ott kibomlik a babos blúzok, kék, piros nyakkendők palettája olyan üdén, mintha május volna, virágnylás.

Egy rajban negyven úttörő, tízféle iskolából. Szinte egész Budapest serdülőit képviselik.

Délre behorpadnak a hátizsákok. Fogyóban az elemózsia, növekvőben a cél előtti versenylendület.

Koradélutánra együtt zsbong az egész gyerekhad. Mindenki célba ért. Percek alatt felsorakoznak a rajok a Széchenyi-hegyi emlékmű előtt és megkezdődik az ünnepélyes csapatgyűlés. Egyetlen napirendi pontja van: a felsorakozott úttörővasutasok elhelyezik a kegyelet és a hála koszorúit a hazánk felszabadításáért folyó harcokban elesett Szovjet Hősök emlékére.

Száz és száz néző fonja körül az úttörőket. Szemüket ugyanaz a megindultság fényesíti, mint azokét, akik az Úttörővasút emlékkönyvében lapozva Ságvári Endre édesanyjának sorait olvassák:

„Ó, bár itt volna és láthatná...”

VÖRÖSKŐ — 1965

Az ünnepélyen, balról jobbra: Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese, Tausz János belkereskedelmi miniszter és Földényi Sándor

hatatlan turista, a nép szolgálatában megfáradt és végleg megpihent közéleti személyiség emlékének. Majd arról a felszáz turistáról szól az előadó, akik 1947-ben azért hágtak a Vöröskő szikláira, hogy lerakják a szovjet hősök felszabadító küldetését megőrkítő emlékmű alapköveit. Azóta ezerszerte több tagot számlál a Természetbarát Szövetség és szinte megszámlálhatatlanul csatlakoztak mozgalmunk célkitűzéseikhez nők, férfiak, a gyárak és az iskolák fiataljai. Közülük többen veszik most át a felszabadulási tájékoztató emlékverseny díjait.

Április 11-én ismét gazdagodott a Vöröskő ünnepség tartalma. Első alkalommal itt nyújtották át a „100 kilométer a Vörös Hadsereg nyomában” elnevezésű új túramozgalmunk igazoló lapjait. Többen, már itt a hegytetőn bejegyezték naplójukba a jelentős eseményt.

Koszorúzóik menetével zárul az ünnepség. Babér és élő virág borítja el az emlékmű talapzatát. Véget nem érő sorokban helyezik el a kegyelet csokrait a veteránok, a húszévesek és a kis úttörők, akik számára már iskolai tantárgy a nagy történelemforduló: szabadságunk születése.

Délután előkerül a gitár és a harmónika is a háttizsákból. Fújhat a szél, szívalhat az eső, ezer és ezer turista dalol, táncol a Vöröskőn. Jókedvük elkergeti a hivatlan felhőket és szabadon érlelheti a napsütés a Duna-menti kertek virágzó gyümölcsfáit.

Vannak események, amelyeknek színét és mozgalmát szüntelen gyarapítja az idő. Vöröskőn minden esztendőben növekszik az ünneplők sokasága. S minél messzebb távlatokba tekintenek vissza a magaslatról az ünnepi szónokok, annál népesebb és eredményekben bővelkedő természetbarát mozgalmról adhatnak számot.

A felszabadulás 20. évfordulóján eddig nem látott méretűvé terebélyesedett a turisták seregszemléje: tizenötezer résztvevője volt az 1965. április 11-i hagyományos emléktúrának. Öt folyam és öt útvonal felől igyekeztek Leányfaluba a turisták. (S többezreket távol tartott a rossz idő.)

A csalóka tavasz ködfátylat hintett a tájra, de a természet már gyümölcsfavirágzással, aranyesővel fogadja a hegyi ösvényeken kanyargó emberfolyamot.

Fenn a hegyi szél belekap a zászlók vásznába és messze hordja a gyülekezőt jelző harsonák hangját.

Szónyi László megnyitója után, Bérces Jenő, a BTSZ elnöke lép a mikrofon elé.

A vendégek sorában köszönti Tausz János belkereskedelmi minisztert, Terényi Imrét, az MTS elnökhelyettesét és Kozmanovics Endrét, az MTS országos elnökségének tagját, Kovács Jánost, az MTS Budapesti Tanácsának elnökhelyettesét, dr. Vágó Ödönt, az Erdészeti Főigaz-

Bérces Jenő, a BTSZ elnöke ünnepi beszédét mondja

gatóság elnöki osztályának vezetőjét, az ünnepségen megjelenő Miklós Jánost, az MTSZ elnökét és Székely Miklóst, az MTSZ főtájkárát, valamint több közéleti személyiséget, s a testnevelési és sportmozgalom számos vezetőjét.

Elsőször Kossa Istvánról emlékezik a tizenötezeres tömeg. Egyperces néma csöndben áldoznak a fárad-

Hatalmas tömeg ünnepel a Vöröskőn

Szónyi László, a BTSZ elnökhelyettese átadja a Felszabadulási Emlékverseny első díját, az emlékmű kicsinyített mását a Bp. Pedagógusnak

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. JÚNIUS
XI. ÉVFOLYAM 6. SZÁM
ÁRA 3 FT

HÁTIZSÁK NÉLKÜL

Motoros túrázók zászlóbontása

A lelkes hangulatú gyűlésen a Klub ruhatára megtelt bukósisakokkal, a Nyugati Pályaudvar indulási oldala parkoló kerékpárokkal. Vidékről is sokan jöttek a sajtóban közzét felhívásra.

Thuróczy Lajos, az MTSZ titkára kifejtette, hogy elérkezett az ideje az autós-motoros turisták szervezkedésének. Közölte, hogy az országban járó 340 000 motoros közül sokan keresik fel a haza szép tájait, de magányosan, alkalmoszerű csoportokban, a szervezetség előnye nélkül. Az Autóklub és a motoros versenyzőket foglalkoztató Motorsport Szövetség, valamint az MHS nemcsak egyetért a kezdeményezéssel, hanem pártolja is a szervezkedést. Felsorolta, milyen előnyök várhatók a motorosok számára, ha a Szövetség szervezeti formái között, a tagoknak járó kedvezményeket is élvezve járhatják ezentúl az országot.

A több mint harminc felszólaló közül mindenki helyeselte a kezdeményezést. Kifejtették, hogy túrávezetőkre is szükségük van, előre megállapított programra, érdekvédelemre, tanfolyamokra.

Szó esett a külföldi campingekben várható és élvezhető kedvezményekről. Kiderült, hogy például a Lengyelországból hozzánk érkező motoros cseretúrázók helyett mi gyalogosokat küldtünk eddig, mert nem voltak motorosaink. A közlekedésrendszet képviselője felszólalásában kijelentette, hogy a motoros túrázóknak jó helye lesz a termé-

zetbarát szervezetekben. Furuglyás Géza, a Monori Művelődésház vezetője közölte, hogy két motoros csoport nevében csatlakozik a kezdeményezéshez. Többen azt kérték, hogy a későbbiekben kaphassanak a baleset nélkül közlekedő motorosok is olyan jelvényt, illetve oklevelet, mint az autósok. Az MTSZ túrabizottságának jelenlévő vezetői megígérték, hogy egy hónapon belül összehívják a jelentkezőket. A jelenlévők közül ötvenhatan írták fel a jelenléti ivre, hogy társadalmi munkában hajlandók segíteni a motoros túrázók szervezeteinek megalakítását.

A gyűlés azzal ért véget, hogy a Budapesti Természetbarát Szövetség alábbi hat szakosztályát jelölték ki a további jelentkezők fogadására.

III. kerületi Szövetség központi Szakosztálya, Bp. III. Tanuló utca 1., kedden 18–20 órakor, XI. ker. Szövetség központi szakosztálya, Bp. XI., Zsombolyai út 5., pénteken 17–19 órakor, XII. BHSC Városmajor 61. (Föv. Kertészet Klubhely.), csütörtökön 17–19 óra, XIII. ker. Szöv. központi szakosztálya, Bp. XIII., Dagály u. 20., pénteken 17–19 órakor, X. ker. Szövetség központi szakosztálya, Bp. X., Pataki István tér 29., csütörtökön 17–19 órakor, Fővárosi Tanács Sportköre, Városház utca 9–11, pénteken 17,30–20 órakor.

Intézkedés történt, hogy a kijelölt öt szakosztály a jelentkezőknek rendszeres klubéletet biztosítson.

Elégtétellel és örömmel közöljük az alábbi tudósítást. Olyan ügy érett meg, és olyan terv valósult meg, amelyért a TURISTA szerkesztősége nem egyszer szót emelt, és amelyet szívesen támogat. A motorosoknak a jövőben rovatot nyitunk, és szervezkedésüket mindenben támogatjuk.

A természetjárás modern, korszerű fajtáinak fellendülése jegyében jelentős esemény zajlott le a Budapesti Természetbarát Klubban május 3-án este. A Magyar Természetbarát Szövetség hívására itt gyűltek össze azoknak a jelenleg szétszórtnak működő motoros túracsoportoknak a képviselői, küldöttei — mintegy kétszázan —, akik meg akarják alakítani a motoros szakosztályokat, hogy ezután, mint „gépített” túrázók élvezhessék a szervezetség nyújtotta előnyöket.

TERMÉSZETBARÁT TÚRAVITORLÁZÓK

Az egyik leghíresebb túravitorlás: a Boszorkány

Mi lesz a nyáron?, mire készülnek a balatoni „természetjáró” vitorlások? — kérdeztük Szűcs Ivántól, aki az V. ker. Tanács Sportkörénél a balatoni vizek túrázóinak választott vezetője.

— Hosszú történet — mondja —, hogyan kötöttünk ki végül is ennél a sportkörnél, mi, akik vitorlázunk a Balatonon, de nem versenyzünk. Most inkább a közeli programról beszéljünk. Kb. 1000 hajóról van szó. Az első találkozónk és csillagtúránk Badacsonyan lesz, onnan együtt megyünk Boglárig, és aztán tetszés szerint ki-ki tovább. Július 31-én Földváron találkozunk, aztán az augusztus első két napját Tihanyban töltjük. Szeptember 4–5-re minket, túravitorlásokat is meghívott a Vitorlás Szövetség az általa rendezett versenyre, ahol remélem fogunk néhány meglepetést okozni a felkent versenyzőknek. Ehhez a versenyhez csatlakozhatnak a Nemzetközi Dunatúra kajakos résztvevői is, ha Budapestről lejönnek a saját programjuk lebonyolítása után. Megemlítem még — fejezte be Szűcs Iván —, hogy a Lengyel Turista és Országismertető Egyesület rendezésében kiírt Nemzetközi Vitorlástalálkozón, a Mazuri tavakon mi, a Természetbarát Szövetség túravitorlázói fogjuk képviselni a magyar színeket.

Z. I.

Várjuk a békaembereket

Kedves Szerkesztőség! Erdelklődéssel és némi meglepődéssel olvastam a TURISTA-ban, hogy a békaemberek népes csoportja gazdát keres. (Időközben a IX. kerületi szövetségénél találtak is, Szerk.) Az igazán modern, rendkívül élményekkel járó sportnak híveit, a békaembereket a magunk részéről a Velencei-tavi Kutató Állomáson fogadni tudjuk. Neveltjeink közül többen részt vettek már a Krimj Nemzetközi Könnyűbúvár vetélkedőn is. Agárd és Dinnyés között évek óta működik kutató állomásunk, mely expedíciós bázisa lehet minden érdeklődőnek. Turista szállításunk van, sátorozási lehetőség is van, esónak díjtalanul áll rendelkezésre, ezenkívül könyvek és folyóiratok, műszerek és készülékek, lessátrak és sok élmény várja a Madárvártán — így becézük — az idejövőket.

Radetzky Jenő tanár,
Székesfehérvár,
Benke Ferenc u. 1.

Felkészülés

Dunaújvárosban, a gyárak, kohók, füstök, kormot ontó kémények fellegvárában, a természetjárásnak hatványozott jelentősége van. Ennek tudatában Monostori Mihály, a helyi természetbarát szakszövetség titkára fáradhatatlanul dolgozik, szervez, mozgósít. A városi szakszövetség hat szakosztállyal működik, s közülük a legnépesebb és egyik legaktívabb a MÜM 316-os Iparitanuló Intézet és Szakközépiskola szakosztálya. Jelenleg *nem kevesebb, mint 1057 tagot* számlál.

— Mi az oka ennek a feltűnő eredménynek? — kérdeztük Dömötör Ferenc igazgatóhelyettestől.

— Van nekünk egy igen lelkes fiatal tanárunk: Sztankó János — válaszol Dömötör elvtárs. — Az ő kezdeményezéseit igen hasznosnak találjuk. Irányítása mellett aktívan működik nálunk a természetbarát szakosztály. Az idei tavaszi szünetben, például, bekapcsolódtak a fásítás mozgalomba. Mintegy nyolcszáz tanulóval 20 000 facemete kiültetését vállalták. Mi, a magunk részéről, támogatjuk az ilyen megmozdulásokat, mert úgy látjuk, hogy a természetjárás is, a fásítás is hasznos időtöltés, jót tesz a gyerekeknek fizikailag, lelkileg, és elősegíti az iskolában folyó esztétikai nevelést. Magam is nagyon szeretem a természetet, s amikor csak tehetem, részt veszek a túrákon.

A gyerekek között a természetjárás egyik legnagyobb híve: Arva János, a szakközépiskola II/b. osztályának tanulója. — Megírtam a „Turistá”-nak — mondja elfogulatlanul — hogy részt akarok venni a „Turista Ifjú Barátai Körének” munkájában, és szívesen lennék tag. A szerkesztőség már válaszolt is. Megbízást kaptam, hogy cikkeket küldjek a lapnak. A „Turistá”-ban közölt címek közül is választottam egyet, lányét persze! Csombó Ildikónak hívják. Válaszában azt írta nekem Ildikó, hogy szeretné mielőbb olvasni a cikkeimet. Erre nagyon büszke vagyok! Egyébként túrázni nagyon szeretek. Tavaly az történt velem, hogy lemaradtam csoportomtól az országos kéken. Ezért egyéni túrákat tettem, és sikerült is behoznom a lemaradást.

DUNAÚJVÁROSBAN

Ezer ipari tanuló egy szakosztályban

Bodnar Miklós villany-szerelő iparitanuló, utolsó éves. Ő az iskolai szakosztály gazdasági felelőse. Egyik emlékezetes túrájáról beszél:

— Egy alkalommal éjszaka megmásztuk a Kékest. Miközben felfelé mentünk, elkapott bennünket a vihar, hatalmas köd ereszkedett a tájra, zúgott a szél, esett az eső. Mivel a terep szakadékos, majdnem lesodort minket a vihar az ösvényről. Szinte a hegyhez kellett tapadnunk. A zseblámpák fénye visszaverődött a ködről, látni se lehetett. Egyszer csak a szanatórium kerítésén belül találtuk magunkat. Máig is rejtély előttünk, hogyan jutottunk oda. Az ilyen élmények nagyon összekovácsolják a természetbarátokat. Szeretem ezt a szakosztályt, és szabadulásum után is visszajárok majd ide, segíték, amiben tudok.

Szarvadi Irénke, a szakközépiskola I/b. osztályába

jár. Büszkén mondja a lányok nevében:

— Bár, mi, lányok még csak most kapcsolódtunk be az országos kébbe, a legutóbbi éjszakai felszabadulási túrán már mi is részt vettünk. Összesen kilencvenhatan voltunk, s ennek több mint fele, lány! Nyáron pedig külön leánycsoportt megy majd kététhetes kéktúrára. Nagymilitól indulunk, s addig megyünk, ameddig csak tudunk. Alig várjuk ezt a túrát, és reméljük, növelni fogjuk a lányok tekintélyét!

Az iskolai szakosztály alapítója, vezetője, lelke: Sztankó János történelemszakos tanár.

— Milyen módszerekkel éri el a kimagasló eredményeket, Sztankó elvtárs? — kérdeztük.

— Igen fontosnak tartom — szögezi le mindekenélőtt —, hogy a tanárvezető minél többet legyen a gyerekek között. Magam is minden túrán részt ve-

szek, együtt viseljük a viszontagságokat, együtt álljuk ki az erőpróbákat. *Nem olyan iskolai kirándulásra van szükség, ahol autóbusszal kimegy a társaság a hegyekre, aztán a tanárok söröznek, a diákok meg futballoznak.* A küzdelem a szép! Egyik legnagyobb erőpróbánk az a 90 km-es gyalogtúra volt, amelyet Városlód—Kislódtól Csókakőig 23 óra alatt tettünk meg. Az ilyenekre szokta mondani Dömötör igazgatóhelyettes elvtárs — jegyzi meg mosolyogva —, hogy „túlteng” bennem a lelkesedés, hogy „fékezni” kell engem.

Éjszakai túrákat és versenyeket szoktam rendezni. Ez külön vonzerő a gyerekek számára. A november 7-i hagyományos éjszakai harci játékot legutóbb a dunavecsei szigeten rendeztük meg. Ha a hegyeket járjuk, nem hallatunk indánüvöltést, csendben gyalogolunk. Hallgatjuk a madárfütyt, meglessük az őzeket, megcsodáljuk a napfelkeltét. Így finomodnak a kamaszlelkek. A legfontosabbnak azonban azt tartom, hogy a gyerekek valóban megismerjék hazájukat. Sokan azt hiszik, hogy csak a külföld szép, érdekes és vonzó, hazai értékeinket pedig eszükbe se jut megismerni. *Pedig csak az az ember szeretheti igazán ezt az országot, aki végigjárta a Bakony várait, a Mecsek napos lankáit, a Mátrát, a Bükköt és a többi szép helyet.* Nem beszélve arról, hogy az országismeret felbecsülhetetlen segítséget nyújt a földrajz, mind pedig a történelem tanulásában — mondotta Sztankó tanár.

A dunaújvárosi természetbarátok lelkes munkáját a következő számunkban bővebben ismertetjük.

P. J.

A szakácsosztály

Az iskola kerékpáros túrázó

ELDŐLT A VITA

Az MTS Országos Elnöksége annak a több év óta folyó vitának végére tett pontot, ami a természetbarátok körében folyt a tájékozdási versenyzés „önállósításáról”, a külön szövetség alakításáról.

Az Elnökség megállapította, hogy a tájékozdási versenyzés mind hazai, mind nemzetközi vonatko-

zásban gyors fejlődésen ment keresztül. Az ifjúság élénk érdeklődése és a tájékozdási sport nemzetközi vonatkozásai is arra köteleznek, hogy a sportággal az eddiginél szakszerűbben kell foglalkozni, nagyobb propagandát biztosítani számára, hogy elfoglalhassa megillető helyét a sportágak között.

Ugyanakkor

elvetette a külön tájékozdási szövetség alakítását.

Bár több érv merült fel a külön szövetség alakítása mellett, de még több nyomós ok szólt ellene.

A tájékozdási versenyzést látszólag segítené, ha külön szövetségben irányítanák fejlődését. Gyorsabban oldanák talán meg a sportág problémáit, mert kizárólag azzal törődnének és a Természetbarát Szövetség sokrétű feladatainak súlyát nem kellene viselniük. Elválna a versenyzés a természetbarát mozgalom

nem versenyszerű ágaitól stb. Lehetne sorolni az érveket, amelyek mérlegre kerültek a döntés meghozatala előtt.

Helyesen határozni azonban csak úgy lehet, ha a mérleg másik oldalára viszont feltesszük az ellenérveket, amelyekből néhányat fel is sorolok.

1. Ez a fiatal, fejlődésben levő sportág, amelyik jelenleg még ötezer tagot sem számlál és ebből csak háromezer versenyző rend-

szerezsen, nem nélkülözheti a természetjárók hatványeres táborának társadalmi megbecsülését, erkölcsi, anyagi és egyéb támogatását.

2. A tájékozdási versenyzők még nem rendelkeznek számszerűleg olyan vezetőkkel, akik képesek lennének helyettesíteni a természetbarát mozgalom óriási aktívahálózatát és nem tudnák ellátni buda-

külön szövetségi teendőket. Elveszítene tehát bázisát, erős, kipróbált szervezeteit. Ennek pedig komoly, káros következményei lennének.

3. A különválás — legálábbis egy időre — megbolygatná a már jól képzett nemzetközi kapcsolatokat. De a szakosztályok életében is zavart okozna, hiszen a versenyzők többsége egyben természetjáró is.

Az MTS Országos Elnöksége tehát a tájékozdási versenyzés érdekeit tartotta szem előtt, amikor nem járult hozzá a külön szövetség megalakításához.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden rendben van, hogy a fennálló hibákat nem kell orvosolni. Az MTS Elnöksége határozata kimondja, hogy „a tájékozdási versenyzés kérdéseivel fontosságának megfelelően nagyobb súllyal, több gondoskoddással foglalkozzon a Magyar Természetbarát Szövetség Elnöksége”.

Kimondja azt is, hogy „nagyobb hatáskört kell biztosítani az MTSZ versenybizottságának és ezért a tájékozdási versenyzéssel kapcsolatos kérdések összefogására az MTSZ elnökségébe titkárt kell választani.

A határozat e szűkszavú megfogalmazása mögött természetesen sok várható

VERSENYHÍREK

Levél Bácsból

Alföldi csillagtúra

A Pósteleki kastély gyönyörű parkjában rendezték meg emléktúrájukat a békéscsaba természetbarátok. A résztvevők gyalog, kerékpáron és vízen érkeztek. Közülük a kerékpárosok és a kajakosok 70 kilométeres túrát tettek meg a Fehérkörös és az Elővíz-csatorna vízen és partján a Veszely csárdához. Gecsesi Lajos, a Megyei Szövetség főtitkára mondott ünnepi beszédet. Képtünk a vízi túrázók megérkezését mutatja be.

Valami mozog már a megyében, ezt éreztük a Matkó felé közeledő kisvonat állomásán, amikor láttuk az izgatott tömeget az év első megyei versenyén. Csatáry Sándor, a verseny elnöke és Rónai Miklós ellenőrző bírónk Budapesten olyan jó kapcsolatokat teremtett, hogy még jó időt is tudtak rendelni. A résztvevők többsége a Kecskeméti Katona Gimnáziumból jött, de voltak új arcok is, pl. a lajosmizsei, akik előzőleg nyolchetes alapismereti tanfolyamon vettek részt, az ottani sportkör két vezetőségi tagjának, Prágai Angélnak és Mizsei Ottóliának segítségével. Az egyik mizsei fiú, Sinka István, így foglalta össze élete első versenyét: „Nagyon érdekes volt, csak kicsit összekarcoltak az ágak. Viszont most láttam özet először 8 méterről és sok nyulat meg fácánt.” A mizsei lányoknak is tetszett a verseny, csak a tájolás nem ment még biztosan, de hát „mi még csak elsős gimnazisták vagyunk. Őt csapat közül sikerült az ötödik helyet megszereznünk. A baj már ott kezdődött, hogy nem tudtuk, milyen is egy pecsetelő hely. Először elszaladtunk mellette; azt hittük, hogy a fekvő, kisdandáros férfi napozik. Szerencsére utánunk kiabált. Ezután már minden

ment, főleg dombról lefelé. Csak az volt még a baj, hogy mi lányok voltunk, és legtöbbször a fiú-pontokat találtuk meg, ott aztán pecseteltünk is szorgalmasan.”

Az első helyezett Balla Klári már három éve versenyző, közben edzőjelvényes túravezető és versenybíró is lett. A fiúknál is a régóta versenyző Papp Imre és Kontra László lettek az elsők. Általában minden jól sikerült, csak Szondy Judit, a Kecskeméti Katona Gimnázium szakosztályának egyik vezetője morog, hogy még mindig kevesen érdeklődnek. De hát ismétlem: mozog az idén valami Bács-Kiskunban. Már indul az új túravezetői tanfolyam is.

K. I.

A MAZURA KÁROLY vándordíjas emlékverseny május 29-én és 30-án bonyolították le az Ozd Köhász természetjárók rendezésében Ozd környékén.

Május 2-án és 3-án bonyolították le az egyetemi és főiskolai tájékozdási bajnokságot. A férfiak két szakaszos versenyéből Orsi András (miskolci egyetem), a nők versenyéből Monzpart Sarolta (ELTE) kerültek ki győztesen. Csapatban a férfiaknál a miskolci

ciak, nőknél az Eötvös Lóránt Tudomány Egyetem csapata lett az első, illetve a főiskolai bajnok.

Baglyasalján rendezte meg május 23-án a Nógrád megyei Szövetség hagyományos KIMSZ kupáját, melyben ifjúsági és serdülő versenyzők indultak.

VERSENYREKORDOK. A Budapesti Természetbarát Szövetség elnöksége legutóbbi ülésén meghallgatta Szónyi László elnökhelyettesnek, a versenybizottság elnökének jelentését a Felszabadulási Emlékverseny megrendezéséről. A jelentés szerint ez volt eddig a legnépesebb és legjobban sikerült emlékverseny, méltó a huszadik évfordulóhoz. Nagy munkát végzett a verseny rendezése is; 8 kategória számára, hat útvonalat mért be. A fővároshoz legközelebbi versenypálya a Pasaréten, a legtávolabbi Pilismaróton volt. Ötven sportkörből 440 versenyző nevezett be a versenyre, 180 csapattal. A legifjabb résztvevő 11 éves volt, a legidősebb 53 éves. Elsőszömben írták ki a serdülő lányok versenyét, melyre 12 csapat nevezett be.

intézkedés rejlik, amelyek feltehetően megoldják a legégetőbb problémákat. De a végső megoldás a természetbarátokon, a tájékozdási versenyzőkön, az aktivistákon múlik.

Az első lépés megtörtént. A Magyar Természetbarát Szövetség Elnöksége megtárgyalta az előterjesztett javaslatokat és a határozatot is. Egyetértett vele és végrehajtásáról a legmesszebbmenőkig gondoskodik. Egyetért azzal, hogy a tájékozdási versenyzés a szövetség kebelén belül fejlődjön és

ehhez minden támogatást megad.

Most a második és a további lépésekre van szükség. Arra, hogy a tájékozdási versenyzés vezetői, sportolói, aktivistái is megértsék és magukévé tegyék a határozatot. Igyekezzenek harmonikusan beilleszkedni a jelenlegi szervezeti keretekbe és használják fel a természetbarát mozgalmat

tekintélyet, táborát, kiépült szervezeteit, kedvelt sportjuk fejlesztésére. S ne feledkezzenek meg arról sem, hogy a megbecsülés kölcsönös legyen, ugyanazt a segítséget, figyelmet adják meg a természetbarátoknak, amit maguk is elvárnak.

A Szövetség Elnöksége a követelményekhez igazodva foglalkozik a turisztika különböző ágazataival: segíti a hagyományos természetjárást, amellel rugalmasan alkalmazkodik elvi, személyi és sportmozgalmi szempontból is a kor igényeihez.

Nem kétséges, hogy ebben a légkörben az idősebbek éppen úgy, mint a fiatalok, versenyzők éppen úgy mint a túrázók, a természetbarátokhoz méltó kölcsönös megbecsülésben fáradoznak mozgalmuk további fellendítésén.

Kozmanovics Endre
az MTS Tömegtestnevelési és Sportosztály vezetője

UTÁNFUTÓ, VITORLÁS, SÁTOR

betétdíj nélkül

A Belkereskedelmi Kölcsonzó Vállalat üzletei, kölcsonzóhelyei rendkívül népszerűek a lakosság körében — amit a legjobban az bizonyít, hogy 1957-ben 7 millió, 1964-ben már közel 32 millió volt a vállalat forgalma.

A kölcsonzóhelyeket sok turista keresi fel, mert a táskarádiótól, a sátorig, gumimatracig mindent megtalálnak itt, s az idei időlési szezon még sokféle új cikket várják.

A Balatonon az idén először jelentek meg a két és négy személyes utánfutók, amelyek a legtöbb gépkocsilhoz hozzacsatolhatók. A kétszemélyes utánfutók egyheti bérleti díja 280 forint, kétheti bérleti díja 500 forint lesz. A négy személyes pedig egy hétre 563 forint, illetve két hétre 1000 forint. Az utánfutók minden camping berendezéssel fel vannak szerelve. A vállalat az elmúlt évben több mint 50 vitorlášhajóval s közel 500 egy- és kétpár evezős csónakkal rendelkezett. Idén, kísérletképpen, három 15-ös és egy 25-ös yolle vitorlášhajó is bérelhető lesz.

A BKV különösen nagy gondot fordít a Balaton környékének ellátására. Három üzemelhelyen növelik a balatoni hálózatot: Tihanyban a hajóállomásnál, Balatonvilágoson és Balatonfenyvesen. Az idén összesen 40 helyen lesz kölcsonzó állomás. A sátrak számát 300 darabban növelik, és 1000 új gumimatracot szereztek be. A gyerekekre is gondoltak. Az idén megfelelő mennyiségben lesz úszóv, gumilabda, toltenisz és különböző gyermekjátékok.

A kerékpárkészletük felét, mintegy 400 darabot újra cserélték ki, a többit pedig teljesen felújították. Erre szükség is volt, mert az elmúlt évben sok panasz hangzott el a kerékpárokról.

Bizonyára sok kirándulónak szerez majd örömet az idén először bérelhető négyhullámos Orionon táskarádió. A külföldi vendégek részére több nyelven megjelenő prospektust hoz forgalomba a vállalat, amelyeket már a határállomáson megkapnak.

Valószínűleg a kölcsonzóhelyek forgalmát nagy mértékben növelni fogja a betéti díjrendszer megszüntetése. Idén a bérleti tárgyakra betéti díjat nem kell adni.

A BKV kéri a közönséget, hogy hasznos tanácsaikkal, ötleteikkel segítsék munkáját arra vonatkozóan, hogy milyen eszközök bevezetését látják szükségesnek.

— la

1965 május 2-án nagyszerű versenyidőben Pilisszentkereszt környékén (a Hosszúhegy területén) rendezte a Bp. MÁV Ig. SC hagyományos Vasutas Kupa és Csik Judit tájékozdási versenyét. A verseny kifogástalan lebonyolítása megfelelt a várakozásnak. Közel 300 versenyző indult 10 kategóriában, köztük a Prágai Lokomotív csapatai is.

Eredmények:

Férfi I. osztály (FFA I.)

egyéni: 1. Nyári Tamás (Vörös M.) 98.
2. Schönviszky György (Bp. Spart.) 99.13
3. Horváth Attila (Vörösmarty G.) 105.58

csapat: 1. Bp. Spartacus 338.21
2. Vörösmarty Gimn. 355.27
3. Bp. Pedagógus 380.13

Senior I. osztály (FFB I.)

1. Biró Lajos (Ber. Bank) 118.38
2. id. Mózes Ferenc (Tipográfia) 133.42
3. Lindwurm József (Bp. Helytípar) 161.16

Női I. osztály (FNA I.)

egyéni: 1. Monszpart Sarolta (Bp. Pedagógus I.) 73.10
2. Györi Edit (Bp. Pedagógus II.) 87.36
3. Dagmar Cermakova (Prágai Lok.) 88.57

csapat: 1. Pedagógus I. 168.09
2. Pedagógus II. 179.39
3. Vörös Meteor I. 204.11

Férfi II. osztály (FFA II.)

egyéni: 1. Bárony András (BEAC) 84.25
2. Szabó József (Vörösmarty Gimn.) 89.05
3. Papp Péter (BEAC) 91.41

csapat: 1. Vörösmarty Gimn. 210.53
2. Bp. Spartacus II. 217.47
3. Újpesti Spartacus 249.10

Női II. osztály (FNA II.)

egyéni: 1. Pál Iona (Bp. Pedagógus I.) 69.51
2. Hegedűs Ágnes (BEAC) 83.32
3. Kempelen Ágnes (Vörösmarty I.) 84.07

csapat: 1. BEAC 184.06
2. Vörösmarty I. 188.—
3. Vörösmarty II. 201.37

Ifjúsági II. osztály (IF II.)

egyéni: 1. Vida István (Vörösmarty) 90.56
2. Janza Frigyes (Bp. Spartacus) 102.—
3. Tóth Tamás (Vörösmarty) 107.36

csapat: 1. Vörösmarty 198.34
2. Bp. Pedagógus 234.55
3. Bp. Spartacus 236.21

Férfi III. osztály (FFA III.)

egyéni: 1. Orosz László (Vörösmarty) 79.45
2. Kollár János (Testvériség) 84.23
3. Szabados István (Csepel I.) 144.34

csapat: 1. Testvériség 184.56/100

Ifjúsági III. osztály

csapat: 1. Testvériség 125.25
2. MÜM 9. sz. 166.03
3. Ceglédi Építők 117.01/300

Serdülő fiú (SF)

csapat: 1. Szabadság u. isk. I. 43.49
2. Szabadság u. isk. II. 51.51
3. Vörösmarty Gimn. I. 56.06

Serdülő leány (SL)

csapat: 1. Szabadság u. isk. II. 98.52
2. Ceglédi Építők 102.56
3. Szabadság u. isk. II. 105.14

5 ÉVES A MAGYAR VÍZI-NAGYKÖR

TUDNIVALÓK, TANÁCSOK, A TÚRÁKHOZ

A Magyar Természetbarát Szövetség Vízitúra Szakbizottsága 1959-ben hazánk legnagyobb, összefüggő víziútjának bejárására jelvényt szerző túsárírt ki. A „KÖR”, Zalabér és Rábahídvég között 26 km-es országúti szállítással zárul be. Az útvonal felöleli a Duna—Sió—Balaton—Zala—Rába vízutakat, melyeknek teljes hossza 720 km.

A túra útvonala egyénileg és csoportosan egyaránt bejárható, kizárólag az óramutató járásával meg egyező irányban. Az evezősöknek tehát a Dunán és a Rábán, vízfolyás irányában, a Sión és a Zala vízfolyással szemben, míg a Balatonon keletről—nyugati irányban kell haladni.

A tapasztalatok szerint legalkalmasabb vízijármű az egy- vagy kétszemélyes, összerakható gumikajak. Ezenkívül megfelel az egy- vagy kétszemélyes túra, illetve portyakajak, és a legfeljebb négy- vagy öt személyes túrakenu. Javasoljuk, hogy a csónakokat feltétlenül szereljék fel hullámvédő köténnyel. A párevezős hajók, a Zala és Balaton kivételével alkalmasak. Igen jól bevált típus az őrsi csónak, melyet főleg az úttörőcsapatok használnak.

A túra jelvényének megszerzéséhez indulás előtt az MTSZ Titkárságán (Bp. V., Rosenberg hp. u. 1.) személyenként külön-külön „IGAZOLÓ LAPOT” kell beszerezni (ára 5,— Ft). Az igazolólap tartalmazza a teljes útvonal vázlatát és az igaz-

zó (bélyegző) helyeket. A bélyegzőhelyeken fel kell tüntetni az ott tartózkodás időpontját is. A túra bármely igazolóhelyen megkezdhető, illetve befejezhető. Lehetőség van — 5 éven belül — az útvonal többszöri megszakítására is. Ez esetben továbbindulásakor az előző túraszakasz célpontjában ismételt igazoltatni kell.

A túra nagy népszerűségnek örvend. Elsőként 1959-ben *Susóczky Ferenc* teljesítette az egész útvonalat. Az első 5 év alatt 90 vízitúrázó tulajdonosa már az élményekben gazdag vízitúra jelvényének.

A túramozgalmat különböző nehézségek akadályozzák. Ilyen például, hogy csak az Esztergom—Dunaújváros útszakasról, illetve a Balatonról van vízitérkép. Vagy, hogy a Balaton vizének állandó csökkenése miatt a Sión való vízieresztés csak 5—8 hetenként 2—3 napig tart, s emiatt a túrázóknak a Sió vízszintjéhez kell igazodniuk. Nincsenek megfelelő táborhelyek sem a túra útvonalában, illetve azok — részben — a víz felől nem közelíthetők meg.

Néhány jótanács a Budapest—Siótorkolat szakaszához

Lefelé az evezés nagyobb megerőltetést nem kíván, átlagban óránként 10 km-t haladhatunk. Figyelmünket teljesen a táj szépségére fordíthatjuk, nem kell félnünk semmiféle természetes és mesterséges akadálytól, legfeljebb a bójákat kell szemmel tartani.

Budapesten áthaladva, a szűkebb mederben a hajók hullámverése sokáig megmarad, ez fokozottabb figyelmet kíván. Ugyancsak kellő óvatosságra int bennünket a nagyszámú motorosjármű, vízbusz és komphajó közlekedése is. Hárosziget—Erd között széles időben komolyabb hullámverés fejlődik ki, ezért ajánlatos a jobb part mellett haladni. Nagytéténytől lefelé megkezdődik a partvédő-, illetve keresztgátak sorozata, melyek a vízállástól függően veszélyeztetik utunkat. A csábító mellékgátaktól óvni kell a túrázókat, mert azok felső kiágazása rendszerint keresztgáttal van lezárva, míg az alsó betorkolásukat ugyancsak gát védi. A vízalatti akadályokat a víz fodrozódásáról már messziről megállapíthatjuk. Sajnos, alsó szél esetén a nagy hullámszél és fodrozódás az egész víz felületét ellepi, így minden támpontunk megszűnik.

Az 1494 fkm-nél érjük el a Gemenci rezervátum felső szélénél a Sió torkolatát. Ide csak kerülővel tudunk bevezetni, mert a Sió hordaléka hosszú homokzónát rakott le. Ugyancsak vigyázni kell a torkolatnál rendszerint kifeszített keresztgátokra is.

Az útvonal további ismertetését következő számunkban folytatjuk.

Bokody József

VIZES HÍREK

A Budapesti Természetbarát Szövetség június 5—6-án rendezi 2. vízitúráját a Szentendrei sziget megkerülésével. A szombat esti táborot Tahí alatt állítják fel, a 19. fkm. táblánál. A túra egyben a TID-re utazók gyakorló túrája lesz.

A Pestmegyei Természetbarát Szövetség június 12—13-án rendezi első vízitúráját a Kisoroszi-sziget-csúcshoz.

A budapesti vízitúrázók találkozó-jára június 26—27-én kerül sor a Szentendrei Dunaág 5. fkm.-nél levő

(Folytatása a 7. oldalon)

VÍZI- TURISTÁK ÉVAD- NYITÁSA

Az ünnepélyes évadnyitó
(Kovács Tamás felv.)

Kétszer is volt kettős ünnep a tavaszban, ki is használták a vízitúrázóink. Hűvösben, esőben megáradt vizeken kóboroltak a Rakaca-tavon, a Bódván és a Rábán, meg a Dunán, a két nagy sziget körül. A hivatalos vízre szállás napján, május 8-án, azonban — végre — kisütött a nap és tömegesen rakták vízre a hajókat, benépesült a Duna. Szombaton, május 8-án, már hetven sátorból álló tábor színesítette be Horánygyöngyétől a kökeresztig a Duna-partot, táborfűz lobbant, gitárszó hangzott, holdfényben integettek a magasra vont lobogók.

Vasárnap, május 9-én délelőtt tízkor már 35 buda-

pesti szakosztály 238 vízitúrázója sorakozott fel az ünnepekre. György Tibor, a BTSZ vízitúra bizottságának vezetője ismertette az idei programot. Bokody József, az MTSZ vízitúra szakbizottságának vezetője ünnepélyesen adta át a Nagykör-jelvényt és oklevelet azoknak, akik ezt a legnagyobb vízitúrát már teljesítették. Ismertették a Nemzetközi Duna-túra és a Nemzetközi Elba-túra résztvevőivel a tudnivalókat, megbeszéltek a közös problémákat és vidám, tábori hangulat után hazacsorogtak a vizek vándorai.

—dy

táborhelyen. A tábor programjában táborfűz és különféle ügyességi versenyek is szerepelnek. A kiírást a szakosztályoknak a BTSZ megküldi.

Haladnak a X. Jubileumi Nemzetközi Dunatúra előkészületei. A magyar jelentkezők közül a válogatás megtörtént. 150 vízitúrázó képviseli a magyar színeket. Megérkezett az első külföldi jelentkezés, az NDK vízitúrázó 60 fős csoportja Pozsonytól Mohácsig vesz részt a túrán.

Az MTSZ Vízitúra Szakbizottsága elkészítette a vitorlás túrázóknak minősítési szabályzatát. A tervezet elfogadása után rövidesen a vitorlás túrázóknak is bekapcsolódhatnak a minősítési szintek teljesítésébe.

A Bp. V. ker. Tanács SE Természetbarát Szakosztálya az MTSZ Vízitúra Szakbizottságával vitorlás túrázóit, illetve jártassági vizsgára előkészítő tanfolyamot rendez. A többi csoport tanfolyamaira az

MTSZ Vízitúra Szakbizottsága ad felvilágosítást.

A tervezés alatt álló nagymaros—visegrádi vízilépcsőn való közlekedés megkönnyítése érdekében az MTSZ javaslata alapján csónakát-emelő berendezést is létesítenek. A tervet a VÍZITERV készíti. A hajózó zsilipben kishajók nem közlekedhetnek, azok a gépesített berendezés segítségével kerülnek az alsó, illetve a felső vízre.

—dy

Napszemüveg a divat!

VÁSÁROLJON EGYÉNISÉGÉNEK MEGFELELŐ
NAPSZEMÜVEGET!

Kapható az OFOTÉRT boltokban, az állami áruházakban,
az FMSZ és a KISKER boltokban.

Régi természetbarátok TALÁLKOZÓJA

Foto: Saphier

Már a sokszorosított, 1944-ben esett el a nyila-humoros meghívó is, mely sok golyójától. Pilisboros-a Király Albert emléktúrára és egyben a régi természetbarátok május 8-9-i találkozájára invitált a kevélynyergyi Stromfeld turistaházba, igazi, kedélyes másfél napot

ígért. Nemcsak azt árulta el, hogy a jókedv jegyében fog lezajlani ez a májusi hétvége, hanem izes nyomdászhumorával a TTE első elnökére is emlékeztetett.

KIRÁLY ALBERTRE, a jóhumorú, szenvedélyes, kitűnő szervező nyomdászra, aki huszonhat éves korában lett az első magyarországi munkás turista egyesület elnöke. A Tanácsköztársaság sportdirektóriumának elnöke lett, majd emigrált és Amerikában veszett nyoma. Társa a szervezőmunkában, a TTE alakuló közgyűlésének elnöke, Redlinger Adolf

Szombat estére megtelt a ház. Fehér asztal mellett baráti beszélgetéssel és rögtönzött műsorral telt az idő. A pécsiek Mészáros Dezsőné vezetésével érkeztek és megtanították a többieket is régi kedves turistadalokra. „Tűzpiros vadvirág nyílik a hegyeken, új tavasz hajnalán jöjj oda velem...” énekeltek. Ez az indulójuk.

Vasárnap délre megteltek a környékbeli tisztások is. Angelus Miklós, az MTSZ elnöksége nevében emlékezett a háború befejezésének huszadik évfordulójáról, a természetbarát mozgalom fejlődéséről, a

ház építőiről, Király Albert barátairól.

Kovács Lajos a rendező Typographia TE nevében arról beszélt, hogy két éve már nem Király Albert emléktúrának, hanem a régiek és újak, a természetjáró mozgalom lelkes munkásai találkozájának tekintik ezt az ünnepséget.

A pilisszentkereszti fiatalok szlovák dalokat és népi táncokat adtak elő, majd szavalatokkal ért véget az ünnepség, mely

után tréfás tájékozási versenyt rendeztek az idősebbek. Két kategória volt: az egyik 50 és 60 év közötti, a másik 60 és 100 év közötti korúaknak.

A májusi napfény jól viselkedett, a virágzó fákkal tele hegyoldalokon este felé még zengett a dal: „Miénk az egész nagyvilág, egy dal az életünk, — a kismadár is füttyürész, ha nótára kelünk...”

(-gesztelyi-)

Az Aranyparton, Kamcsiában. Háttérben a Bolgár Turista Szövetség szállodája. Itt tartják június közepén a Nemzetközi Tájékozási-sport Szövetség III. Kongresszusát. Ugyanitt töltenek 5-5 napot a devizamentes magyar cseretúrák.

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT KLUB JÚNIUSI PROGRAMJA

jún. 3. csüt.

Tábortűz

A Kossuth Zsuzsa Gimn. természetjáróinak vidám műsoros estje.

Rendező: Marosi Ferencné.

Jún. 7. hétfő

Tájékozási sportolók klubestje

1. Második negyedévi kötelező versenybírói konzultáció.

Tartja: Szőnyi László, a BTSZ Versenybiz. vezetője.

2. A Felszabadulási Emlékversenyéről készült riportfilm bemutatása.

jún. 10. csüt.

Búcsú a klubtól

Évadzáró műsoros, zenés, táncos, vidám klubest, a klub nyári szünetének megkezdése előtt.

A Nyugati pu. átépítése következtében a klubban június 15-től augusztus hó 31-ig nyári szünetet tartunk.

Szeptember hó elején új helyiségben, kellemesebb körülmények között és még tartalmasabb programmal újra jelentkezzünk.

KLUBBIZOTTSÁG

ORSZÁGOS TERMÉSZETBARÁT TÁBOROZÁS

1965. AUGUSZTUS 15—22

Mielőtt az 1965. évi táborról szólnék, érdemes a fejlődés útjára visszapillantani. Az elsőt (1958. Szigliget) hasonlítom össze a legutóbbi (1963. Révfülp) szövetségi táborral. Oriási a kettő közötti fejlődés. Szigliget, az első szervezett táborozás, nagy jelentőségű kezdeményezés volt. A további táborok (Balatonfüred, Tata) fokozatosan fejlődtek, jobb volt a táborozók ellátása is és megjelentek a modern sátrak, a gumimatracok. A létszám is növekedett, 1600-ról 4000-re.

E fejlődés után jutottunk el a révfülpői táborig. Kísérletnek szántuk, ezért a résztvevők számát is korlátoztuk. A kísérlet igazolta, hogy természetbarát táborozást lehet camping-szerűen rendezni, persze csak elhelyezés és felszerelés szempontjából. Ez a tábor már modern, kényelmes volt.

Az utóbbi időben a campingezés milliányi tömegeket mozgató tömegsport lett. Elérkezettnek látjuk tehát az időt, hogy megvalósítsuk Magyarországon az első nagy, szervezett, camping-szerűen lebonyolított tábor, megfelelő természetbarát mozgalmi tartalommal. A tábor ez év augusztus 15—22-ig a Balaton északi partján, Kilián-telepen (Balatonudvari és Akali között) lesz.

A tábor szervezete a hagyományos marad. Az MTSZ Elnöksége által megbízott vezetőség irányítása alatt, a budapesti és megyei szakszövetségek altáborai biztosítják a résztvevők elhelyezését.

A táborozók ellátását a már épülő, 1500 személyes önkiszolgáló étterem és ABC-áruház biztosítja. A napi háromszori étkezés kb. 22—24,— Ft-ból fedezhető. Külön szolgáltató létesítmények is épülnek.

A műszaki létesítmények — amint a képen is lát-

hatjuk — már készülnek. A tábor területén folyóvíz és villany lesz.

Az önellátók részére már készen áll két főzőépület, az egyik 8, a másik 6 főzőhellyel.

Az egészségügyi ellátás is korszerű lesz, biztosítjuk az állandó orvosi felügyeletet, és külön női és férfi gyengékedőt rendezünk be. Csak zárt WC-k létesülnek, amelyeknek fele vízőblítéses. A tábor legtávolibb pontja 6 percre van a Balatontól, ahol gyepes, homokos strand készül.

A tábornál autóbusz és vasúti megálló van. Igyekszünk minden területen kielégíteni a táborozók igényeit, pl. tábori postahivatallal, nyilvános telefonállomással. A posta alkalmi bélyegzőt bocsát a tábori kirendeltség részére. A tábor jelvényét önköltségi áron lehet majd megvásárolni.

A táborozók műsoros tábortüzeket és a tábori mozi előadásain szórakozhatnak, elmehetnek a nagyvászonyi lovasjátékokra, a tihanyi orgonahangversenyre. Legfőbb programunk természetesen a túrázás, amelyekre autóbuszokat is biztosít a rendezőség.

Mindehhez nagy segítséget nyújt a terület gazdája, a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal és az MTSZ megyei tanácsa.

A táborozáson részt vehet minden igazolt természetbarát és a családtagok. Szakosztályok meghívása alapján vendégek is jelentkezhetnek. A szervezést a szakosztályok végzik.

Ha a szakosztályok és szakszövetségek vezetői jól szerveznek, ezzel fellendíthetik a természetjárás fejlődését.

Varga László

ÚTTÖRŐVEZETŐK

Országos

Konferenciája

Május 3—6-ig mintegy 350 úttörővezető, továbbá az érdekelt állami és társadalmi szervezetek legjobb szakemberei tárgyalták meg az úttörőmozgalom időszerű problémáit. A tanácskozást Budapesten, a József Attila úttörőházban rendezte meg a Magyar Úttörők Szövetsége Országos Elnöksége. A konferencia keretében 8 munkacsoportban, két napon keresztül, az alábbi fontos kérdések kerültek megtárgyalásra.

1. A közösségi nevelés kérdései, 2. Az úttörőszervezet főbb eszközei, 3. A tanulmányi munka segítése, 4. A munkára nevelés kérdései, 5. A korszerű politikai munka kérdései az úttörőcsapatok tevé-

kenységében, 6. Esztétikai nevelés az úttörőszervezetben, 7. Testi nevelés — természetjárás, táborozás, sport a kisdobosok és úttörők életében, 8. A kisdobos- és úttörőélet kapcsolata a családdal, a napközi otthonnal, a bentlakásos gyermekintézményekkel; hatása a szabad idő hasznos eltöltésére és a lakóterületi úttörőmunkára.

A nagyfontosságú tanácskozás keretében, jelentőségéhez mérten sokan és sokat foglalkoztak a természetbarát mozgalom — természetjárás, és táborozás — kérdéseivel. Lapunk júliusi számában visszatérünk a konferenciára.

A sport erő!
a gyümölcsle egészség!
a kettő együtt:
erő—egészség!

Fogyasszon MEGGYLÉ
gyümölcs- ÓSZIBARACK
levet! HIRŐS
BIRSLÉ
ALMUSKA

ORVOSI TANÁCSOK

Útravaló vízivándoroknak

Egészségügyi útravalóról lévén szó, előjáróban azt rögzítsük le, hogy az evezőssport a legegészségesebb sportágak egyike, az úszással egyetemben. Eppen ezért, ezeket az egészségvédő sportokat valamennyi turistának szívből ajánlhatjuk, hiszen könnyen igazolható, hogy pormentes, tiszta levegőben, víz felett, illetőleg a vízben harmonikusan mozgó testtel minden izmunkat, ízületünket a játékosan hatású testedzés számára igénybe vesszük.

Az igazi turista, aki a természeti szépségeket minden évszakban élvezni akarja, télen ép olyan rajongással igyekszik sítalpal segítségével felkeresni a hegyek-völgyek világát, mint ahogyan nyáron, akár rekkenő hőségben is a vízivándorlást fogja tűzni, amelyhez testvéri módon társul a szabadban való fürdés, úszás nagyszerű élvezete.

Miként más sportágnál, a vízivándorlásnál is egészségvédő szabály a gondos szakmai és fizikai előkészület. Célszerű, ha a vízturistakodást megelőzi az úszás megtanulása és gyakorlása. Az úszás — közismert egészségvédő hatásai mellett — az ügyességen, kitartáson felül fegyelmességre, bátorságra, a fizikai erő helyes beosztására is nevel.

Tudni kell, hogy az úszás és evezés erősebben igénybeveszi a test izmait, de helyes gyakorlással fejleszti a tüdőt, erősíti a szív munkáját és a vérkeringést. Erélyes fokozója az anyagcserének is.

Habár nem kizárólag egészségügyi szabály, mégis hangsúlyozom, hogy jártassági vizsga, úszásban és evezésben elért megfelelő fokú tudás és gyakorlat nélkül ne induljon bizonytalan terepű evezőstúrára senki. A szomorú végű nyári vízi baleseteknek leginkább ez az oka.

Apróbb sportártalmak, sérülések a vízitúrák során is főként azoknál fordulnak elő, akik nem elég vatosak, vagy nem ismerik sportjuk mestersebbel szabályait. Gyakori, de nem súlyos sérülés a kéz feltörése, hólyag képződése. Ez fertőzódhet, elgennyedhet, sőt hosszabb ideig tartó munkaképtelenséget okozhat. Fagygyúval, zsiradékkal ápolat kéz nehezebben török fel, viszont az evezőlapát fogása válik bizonytalanabbá. Gyakori evezősbetegség az ülőfelületen keletkező feltörés, az összegyűrődött vagy vizes nadrágtól, kemény

üléstől. A feltörések fertőzhetnek piszkos evezőruhak használata által is. Ilyenkor keletkezik a fájdalmas furunkulus, mely orvosi beavatkozást igényel.

Garathurutok is a gyakran észlelt panaszok közé tartoznak. Hideg víz ivása, szájon keresztül történő légzés szerepel leginkább az okok között. Deréktáji fájdalom is előfordulhat, ha vizesen, vagy izzadtan kikelve a csónakból, szélben járunk a parton, tréningruha nélkül. A hóguta és a napszúrás sem ritka nyári veszedelem. Bár a két körkép között orvosiilag különbség van, megjelenésük formája csaknem azonos. Leginkább tikkasztó hőségben, menetelés közben, vagy perzselő napsütésben jelentkeznek jellemző tüneteivel. A beteg rövid roszszullét után elszedül, kipirult arca elhalványodik, összeesik. Gyakran eszméletét is veszti. Hűvös, árnyékos helyre kell vinni a beteget, ruháját megbontani, homlokára hidegvizes ruhát tenni. A végtagok dörzsölése is jó hatású lehet. Kopaszolj, vagy hosszabb ideig nyílt, napsütésen tartózkodók hidegvizes kendővel, vagy szalmakalappal védjék fejüket a tűző napsugaraktól. Magas vérnyomásúaknak sem tesz jót, ha túlzottan napoznak.

A nyári meleg okozta ártalmakon kívül beszélni kell a hideg víz ártalmairól is. A 20—22 C fok feletti vizet kellemesnek érezzük. A 18 fok alatti vízben mozogni, úszni kell, különben megfázunk. Akadnak egyesek, akik szerzett, vagy öröklött túlérzékenység miatt, hűvös vízben hirtelen agyvérzésűséget kapnak. Az elszedülő, ájulódozó embert ilyenkor komoly életveszély fenyegeti. Mivel a teli gyomor is a hasi szervekben okoz vérbőszéget és a légzést is nehezíti, a főttekezés utáni fürdés nem tanácsos. Dobhártya sérültek, fülészeti műtéten átesettek számára a hideg vízbe ugrás válhat veszedelmessé. Ilyen egyéneknek tilos víz alá merülniük.

A legszükségesebb gyógyszerekről vízitúrák alkalmával is gondoskodni kell. Külön vitathatlan zacsokban fagygyú, szappan, napolaj, hintőpor, ragtapasz, kötszer, vatta, szunyogriasztó kenőcs, néhány fájdalomcsillapító és görsoldó tabletta, olaj, szálkaelűsző, varróeszköz a víziturista útcélja, vagy egyéni szükséglete szerint, minden túran legyen velünk. Dr. Palocz Gyula

NYÁR KÖZELÍT

Igen, a nyár közelít, amikor újra eljuthatok a mi gyönyörű tavunkhoz, a Balatonhoz, s az esti vonatból kilépve, a part csendjében az elalvó nap fáradt mosolya csillog. A bokrok alján alkonyi árnyakból puha ágat vet az álom. A vizen, mint messzi üzenet, a tihanyi hajó kürtszava száll.

Hűs, bolondos szél szalad végig a jegenyesoron s az itt-ott már barnuló homályban felragyog a neon. Füstölgő kéménnyel, mint-ha ünnepelne a sátorláb konyhája, s mintha diadalmi zászló lengene, száll a füst az ég felé. Benn az éteremben ismerős arcok barátságos mosolya vár. Vacsora után, boldogan heccerek el a sátorban,

ahová behallom a tó zenés ritmusát.

A holdfényben remegésnek tetsző rezdülés ring a tó felszínén, s lassan az álom ölébe ölel az éjszaka. Arra ébrednek, hogy az éj függőnyeit bontogatni kezdik a piros hajnali fények. Gyorsan öltözködöm, és már a móló messzire benyúló kőstánnyán lesem-várom a vitorlások érkezését.

Az ég, mint a gyermekszem, tiszta, nincs csipetnyi felhő sem, s a tó, az ébredező óriás, ütemesen lélegzik, s a csillogó ezüstie olvadat messzeségben kibontakoznak a távoli hegyek.

Pattog a vitorla az eloldott hajón és kifutunk, szökellünk, szállunk a tó tükrén. Nemsokára feltűnnek Füred, Tihany, Badacsony, s ahol egykor Wesselényi egyetlen hajót sem látott, szinte hemszegnek a vitorlások.

A ragyogó, csillogó víz hívogatóan csábítja utasait. A fiatalja mint a nyíl veti magát a hús habokba. Öt-hat úszó is versenyez hajónk nyomában.

Még hűvösös a levegő, de már melegít a napfény. A nyár már közelít.

Borsi Darázs József

A VIZEKEN SOK A HALÁLOS BALESET

A PM Közlekedésrendészeti Csoporthőkörsége a közelmúltban sajtótájékoztatót tartott a vízi- és legirendészeti munkáról, az elmúlt évi tapasztalatokról és feladatokról.

Dr. Borbíró László alezredes elmondotta, hogy az elmúlt évben 119 személyt mentettek ki a vízből, nyolcvannegyven pedig vízbe fulladtak. A balesetek legnagyobb része a gumimatracon fürdőzők között történik, akik felhevült állapotban a hideg vízzel érintkeznek és szívbénulást kapnak. Ugyanez a csónakos baleset is, akik a közlekedési szabályokat nem tartják be, a hajók körül esalnak, vagy ittas állapotban ülnek vízijárműbe.

Felmerült a vízijáratásági vizsga megszűnésével járó tapasztalatok értékelése is. A BM szerint a vizsga megszűnésével nem nőtt a balesetek száma, de a kirándulók és fürdőzők körében erősebb felvilágosító munkát tartanak szükségesnek, melyet nagyobb apparátussal fognak végezni.

A tájékoztató alapján is felhívjuk turázoink, laborozóink résztvevőit, de főleg a vízitúrázókat, a vízrendészeti szabályok fokozottabb betartására.

B. J.

NYÁRELŐBEN, PATAKTÓL SZÉPHALOMIG

Sátoraljaújhely, Megyei Tanácsház

Ferenczy Károlynak volt meg az a tehetsége, hogy az egyébként rokon két színt, a kéket s a zöldet csodálatos összhangba tudta hozni egymással. Nos, ez a hegység, föl Szerencstől Sárospatakig s a Hegyközben egészen a Nagy Milicig alighanem Ferenczy Károlytól tanulta az égi paletta színkeverését, mert a szőlődombok smaragd-zöldje különleges bájjal borul össze a hullámos hegylánc mély-kékjével. S az egészet csillogó, szőkés szalag fonja át, a Bodrog, ez az engedetlen, medréből ki-kilépő szeszélyes folyó.

Az új Bodroghídon állunk s Patak vára Vöröstornya-nak lőréses négyszögében gyönyörködünk, mint már annyiszor tettük; erősen bosszankodván, hogy Lipót császár miérthogy e Vöröstorony négy kis tornyocskájából egyet robbantatni parancsolt! De bosszankodván azon is, hogy a legutolsó tulajdonos, Windischgraetz herceg miért faragtatta, alakíttatta át oly csekély szakértelemmel azt a sok reneszánsz szépséget, amelynek maradékait — de a gótikus maradékokat is — most aztán újból ássák, kutatják tovább, tudós műtörténészek. A pataki vár nemsokára új, szép fényben ragyog már, bástyafalai körül az árkot rendbehozogatók, múzeumát újjárendezik, falait szépítik, de mennyi minden érték maradt volna még meg a Lorántfyak, Rákócziak kedvenc fészkeből, ha az utód német hercegek és osztrák grófok ügyetlen kézzel, művészietlen szemmel, folyton csak a zsiros jövedelmet nézve, ne fúrták, faragták, alakíttatták volna tovább ezt a pázsitos síkon álló, bodrogparti, családi várat!

Mellette a katolikus templom gótikáját bontogatják. Elgondolni is furcsa, hogy valaha e templom két keresztkapuja között piaci közlekedés folyt, az épületen át szekerek haladtak s volt idő, amikor fegyverraktárként „működött” ez az évszázados templom.

Ez a bodrogparti Athén mennyi látnivalót kínál. Az ősi kollégium udvarán állógáló vén épületben elhelyezett múzeumot, az iskola múzeumát. A könyvtár gyönyörű helyiségét, a sok tízezer könyvvel, a kollégium parkját, híressé vált diákjai szobrával, a folyóparti keskeny utcákat, a ligetes kis erdőt s közben a patakiak ama reményét, hogy az újjászületés, a helyel-közzel még falusi ápolatlanságnak tűnő közönyből való kiemelkedés nemcsak terv marad, hanem valóság is. Valósággá válik a szerzetesi épületből alakítandó szálloda — a meglevő turistaház az igényeket már nem elégítheti ki —, valósággá az új Művelődési Ház, valósággá a melegforrás partján épített fürdő, a vízvezeték, s a hajókirándulás a Bodrogon, Tokaj felé...

Patak vára

Kazinczy Múzeum Széphalmon
(A szerző felvétele)

Az építkezés, a tisztogatás, a tervek évadján „kaptuk el” Sárospatakot — remélvén, hogy esztendő múlva már több eredményt is jelenthetünk, s ha utasember, természetjáró majd Patakra érkezik, több napot is maradhat a városban és környékén.

Mert most még szívesen utazunk tovább egy napi látogatás után, a valóban kényelmes, korszerű kisvasúttal, fel a Hegyközbe, sátoralakú hegyek, kilátó-gúlák, szőlődombok alatt, keresztül Sátoraljaújhelyen, fel a Nagy Milic alá.

Kazinczy mauzóleumát Széphalomban rendben találtuk: gondosan ápolja mind a parkot, mind a múzeumot a Borsod megyei Herman Ottó Múzeum vezetősége. Csak azon tűnődünk, miért van az, hogy némely nyegle fiatalokat nem hat meg Kazinczyéknak árnas lombok alatt zöldellő sírhantja, nem készlet elmélyülésre, gondolkodásra a templomi áhítatot keltő múzeum; — miért kell bizonyos iskolai kirándulók elől szinte védeni a park virágos rendjét s miért kell annyit utasítani rendre a rendetlenkedőket?!

A liget, a megannyi vén fa, Kazinczy és Török Zsófia sírja, a 48-as tábornok Kazinczy-utód sírhantja, a távoli Füzér vár, a hullámos hegylánc költőt ihlető kedvesége: magunkba szállásra, elmélyülésre készlet.

Pittyennek a madarak a hársak, fenyők között, csobog a Ronyva a hegyekről alá: dalos hangjuk régvolt költő emlékének s a jelen idők látogatói szívének szól...

(-thy-)

JÁSZBERÉNYI SÉTA

Az első benyomás rendkívül sokat tesz.

Lelépsz az autóbusról és sáros, latyakos, gondozatlan főtér talaját éred: nekikeseredsz, máris elment a kedved a falutól, ha később mégoly kellemesen kell is csalódnod. Poros, füstös, vakolatjamált házak láttán könnyen visszafordulsz; gondozatlan erdőben megvan a véleményed az erdőgazdálkodásról.

Jászberény hosszú, tiszta, mosolygós arcú vasúti utcával fogad. Vél-néd: most takarították ki a város elejét tiszteletre. Ám várd meg a végét — tünődhetsz magadban — ne siess el semmi véleményt; rosszabbja is jöhet.

Nem jön.

Miért, hogy csak némely város — és közötte, minden várakozás ellenére, mennyi alföldi város! — kelti azt a hatást: most húzták ki éppen abból a bizonyos skatulyából, este talán vissza is teszik vatta puhájára.

Ezt a várost nyilván szerethetik a benne lakók, szeretheti hivatalos tanácsa; ez a város — lakossága túl a harminczren — megbecsüli önmagát.

Emeletes iskolaépületek fogadnak, s afféle neobarokk járási tanácsház, s megint iskola. Csupán az egyik iskolaépület vakolatja hull, mintegy ellentétjéül az ápoltságnak; de ennek is megvan a maga miértje: új kocka-épület, sietve s gondatlanul emelték. Kilóg az együttesből.

A jászok városát keresem; alánok, kunok, jazygok magyarrá lett utódainak városát; az annyi törökvészt, Habsburg-árulást, tatár pusztítást és újraelédest, nem szűnő küzdelmet, felfelé törekvést és aláhullást, újra emelkedést oly sokat látott fiókmetropolit.

Az ösztönös kíváncsiság lendületével száll alá az utazó ember a hegyek, s erdők közül az alföldi síkra: mi van itt látnivaló, kalauzoljuk-e itt lelkiismerettel az olvasót és a hegy-völgy romantikája mellett mi szépséget találunk ezen a végtelen laposságon? A széles laposságon, a szerteszórt tanyák, nyárfaligetek, zöldülő kukoricások, fakadó szőlők, cukorrépa-domíniumok és smaragd-szín-búzatengerek között.

A subás kun ember

S mindinkább derül a szív: érdemes két hegyi túra, s evezés között ide lejönni. *Fürödni itt is lehet:* melegvízi strandján már nyári készülődés folyik, s ez a strand nincs is messze: pontosan a város közepén. *Termálfürdője* is artézi melegből kapja vizét. S ez a termálfürdő a maga berendezésével még látványosság is, aminthogy látványosság a strandfürdő szigete is a maga parkjával — a város szülőtte —, Déryné ifjasszony márványszobrával. A szigetet valaha török palánkvár — *ázsánfeda* — vette körül, a palánk eltűnt, maradt a mesterséges Zagyvaárok, s az árokrendszer neve: *Csincsa*.

A török eltűnt, pusztító kezenyoma nem látszik; ami helyette jött: a *barokk*. Az a kedves, bátortalan, nem túlgazdag vidéki barokk, amely alatt, ha a kutató jó mélyen leás: görögöt, vagy tömör román falakat talál. E köré települt, körötte gazdagodott a nomadizáló, halászó, pákászó, gulyát, ménest, juhnyáját terelgető, nagyúri birtokossal civődő, jogait féltő, fél országot bevasároló kún, jász, besenyő, magyar ivadék. A hol kisnemes, hol jobbágy, püspöknek, török földesurának adót fizető paraszti nép. Az, amelynek oly szép *subás szobra* áll a főutca során. És az, amely a századok során a vitéz jász-kun huszárokat adta császárnak, királynak, Rákóczinak, Kossuthnak, Ferenc Jóskának. A jász-kún huszár *trombitás szobra* is ott áll a főtéren, árnyas fák, s virágok között, vélnéd, rögtön megszólal bronzkürtje a vágató huszárnak.

A huszár egyik ivadéka, *süveges jász atyafi*, ott áll a város nevezetességeit mutató színes tábla előtt, s tanulmányozza saját városát. Úgy elmélyed a térképelésbe, hogy észre se veszi, amikor lencsevégre kapom. Újját is ráteszi a számozásra, s követi nyomon, merre a franciskánusok ligetbe ágyazott temploma, merre a jász főkapitányság székháza, hol a Lehel szálló, s netán merre egy borcsordító bolt, ahol a nap hevét hűsíteni lehet.

A jómódot, s a jómódot való küzdelmet, a jász életnek lassan polgárrivá fordulását látjuk a *Jász Mú-*

A DZSÁNFEDA KÖRÜL

zeumban. A múzeum már szűk önmagának, gyűjteményének gazdagsága túllépte keretét.

De oly szép tálalásban mutatja a jászág életét, hogy már ezért is érdemes körülballagni termeiben. S végre találkozunk itt igazi jász *redempciós levéllel* is: azidőből, amikor a jászok visszaváltották magukat johanniták záloga alá.

S persze, a *Lehel kürtje*, amiért egymagáért érdemes Jászberénybe jönni! Romantikus fények sugarában, üvegszekrényben, a tálalás rafinált módszerével fehérlik a legendás kürt, s míg a magyarázatos rajzok olvastával lassan lefoszlik a kürtől a legenda, s válik azzá, ami eredetileg is volt: *bizánci cirkuszi játékok elefántcsont jelzőkürtjévé*, mégis eltűnődik az ember, milyen kalandokkal, mely vészeket át került a jász kapitányok kezébe a kürt, lett jelvényükké, s maradt meg századok viharán, egyetlen csorbával, mind a mai napig jelképül, büszkeségül, városi kincsül...

S kilépve a múzeumból, a hosszúranyúlt, kanyargós utcák földszintes parasztházai között bolyongunk; megannyi kedves, ember érdeklődik: ismerőst keresünk-e, avagy csak mulattatjuk magunkat.

Szemem egy pillanatra behunom, s odaképelem a szalmatetős házak sorára a régi viseletet, de ezért már *Turára, Boldogra*, s a *Galga völgyébe* kell átmennem valamely napos vasárnap. A múzeumban is alig van belőle. Polgár lett a jászból, e század elején még. Most meg gyára is van: *Aprítógépgyár* is, *Hütőgépgyár* is.

Ennél fogva megvan az örömünk: a jász redempciós levél, a Lehel kürtje, s az elkallódott viselet mellett féltett üvegtárolóban olyat látunk, amiért szintén érdemes volt idáig utaznunk: *igazi szódavizgyártó szifont*. Itt gyártják Berényben, de már csak üveg alatt látható s mindössze egy.

Ennek látványát viszem magammal emlékül a Lehel kürtje mellé, meg a süveges atyafit, amint a maga városát tanulmányozza roppant figyelemmel, ott a jász-kun huszár szobra alatt.

Szombathy Viktor

A Jász-kún huszárok szobra

Jászberényi útmutató (Szombathy felv)

Kitaibel Pál, az egykori pesti királyi Universitas orvosprofesszora természetjárásai során a múlt század első éveiben végigyalogolta a Velencei-tó vidékét is. A nadapi hegytetőről tekintetével bejárta a láthatárt és gyönyörködött a pompás kilátásban. Később tanulmányt írt a *legszebb magyarországi kilátóhelyekről*, és ebben a Mátra, a Sághegy, a Badacsony, a Mecsek és a budai Jánoshegy mellett megemlíti a *nadapi szép kilátóhelyet* is.

Turisztikai szempontból dr. Kitaibel Pál, a nagy természettudós az első, aki felfigyelt a Velencei-tó és a Velencei-hegység természeti szépségeire. De hogyan lehetett volna népszerűsíteni Kitaibel Pál életében a Velencei-tó szépségeit, mikor a tó útjában állott a környékbeli nagybirtokosoknak. A múlt század első felében, amikor a bázattermő szántóföldek értéke megnövekedett, a tóparti földbirtokosok egy része a budai királyi helytartótanácshoz fordult, hogy engedélyezze a tó lecsapolását. Eredeti céljuk az volt, hogy újabb termőföldekhez jussanak —, ez a terv egyébként felvetődött a Balatonnal kapcsolatban is — és kérésüket azzal okolták meg, hogy a tó egészségtelenné teszi a vidék levegőjét.

A budai királyi helytartótanács a tóparti földbirtokosok kérelmét a vármegyéhez küldte vissza, azzal az utasítással, hogy a kérést vizsgálják meg alaposan. A vármegye közgyűlése — mint a Székesfehérvári Állami Levéltárban őrzött iratok bizonyítják —, 1846 szeptember elején utasította Hannecker Ferenc megyei főorvost, hogy tanulmányozza a Velencei-tó környékének egészségügyi viszonyait és tegyen jelentést a vármegye közgyűlésének. A főorvos több hétig sok szempontból vizsgálta meg a tó környékének helyzetét és részletes jelentésben számolt be a vármegye közgyűlésének. Nagyon alapos, mindenre kiterjedő, többoldalas jelentése megállapítja, hogy a földbirtokosok érvelése egyáltalában nem helytálló, mert „a Velencei tó a közegészségre csak jótékony hatásúnak mondható, és ezen állítást a mindennapi életből a tudomány is igazolja.”

Néha játszom azzal a gondolattal, milyen lenne a Velencei-hegység tővében a táj, ha csakugyan teljesítették volna a földbirtokosok kérését és lecsapolták volna a tavat.

A tó környékén néhány eszten-deje most minden évben történik valami, ami a Velencei-tó környékének fejlesztését, felvirágozását szolgálja. A Középdunántúli Vízügyi Igazgatóság megkezdte, ha szerény méreteken is, a *Velencei-tó komplex rendezésének munkálatait*, (vízszint-szabályozás, partvédelem, parti

Vitorlásélet a Velencei tavon

települések közművesítése stb.). Még az idén megépül a kétszáz méter hosszú és négy méter széles *agárdi móló*. A nyolcvan-száz vitorláshajó befogadására alkalmas *kikötő* építése is az idén nyáron fejeződik be. A Velencei-tó teljes vízgazdálkodásának rendezése mintegy százhatvan millió forintot igényel és így a megvalósítás hosszabb időszak feladata.

A Fejér megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalának és a Velencei-tavi Intéző Bizottságnak együttműködéséből az eddigi eredmények máris számottevőek. Az *agárdi strand korszerűsítése és bővítése* volt az első lépés, és ma már egy-egy kánukszállás nyári vasárnapon annyi látogatója van az agárdi strandnak, akárcsak a síófokinak, a legforgalmasabb balatoni strandnak.

Megelőnkült a turistaforgalom is a Velencei-tó környékén. A Fejér megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala *Agárdon, Gárdonyban és Nadapón* turisztaszállást létesített. Agárdon és Velencén elsőosztályú campinget üzemeltet a nyári hónapokban.

A Velencei-tó a magyar vitorlás sportban mind nagyobb szerephez jut. Az idén sportiskola jelleggel kéthetes tanfolyamokon mintegy száz fiatal — kilenc-tizenöt éves fiút és leányt — képez ki a Velencei-tavi Vitorlás Szövetség a vitorlázó sport utánpótlására. Ez évben harminc-hét versenyt bonyolítanak le, köztük a Velencei-tavi bajnokságot, a zöld szalagversenyt, és a pákozdi csata emlékversenyt.

Az északi tóparton a MOHOSZ még az idén hozzálát a pákozdi félszigeten, a Szűnyog csárda szomszédságában a *horgász-falu* megszervezéséhez. Ez évben elkészül a *nadapi kilátó is, amelyet érdemlegesen Kitaibel Pálról, e vidéket először tanulmányozó nagy természettudósról illene elnevezni*. És megvalósul majd a Vörösmarty-présház újjáépítése is, hogy a nagy költő egykori kedvelt helye a Velence-hegységen, minél vonzóbbá tegye a környéket a turisták, üdülők számára.

Környei Elek

Horgászfalu épül a Velencei-tó partján

Nyar elején a legtökéletesebb az erdő. Ekkor ülnek nászukat a fák és a vadvirágok.

Keskeny patak völgyben kapaszkodunk fölfelé. Alig fér el benne a halkán csobogó vízfolyás, meg egy vékony gyalogösvény. A napfényből ide nem igen jut, virágtalan az árnyékos völgyfenék, csak itt-ott bukkan elő egy-két szál sárga vadmustár. De a patak szegélyét szinte elborítják az acesalapú szivalakú, kalap nagyságú levelei. Húspiros színű túrtós virágai is elővillannak néha a zöld sűrűségéből.

A völgy egy magas nyeregbe visz fel. Itt hirtelen ki egyenesednek a fák, törzsük magasba szökik, lombkoronájuk szélesen kibomlik. A langyos nyárelő páras sugárzása alatt nyújtózik el az érett szép szálerdő. A napfényben fürdő hegyháton teljes lombpompájukban állnak a fák. A kocsányos tölgy öblösen karéjos levelei, a gyertyán fűrészfogú tojásdad lándzsácskái, az ötujjas juharlevelek a zöld minden árnyalatában játszó eleven sátozt vonnak fölénk.

Teljes üzemből van már ez az erdő, dolgozik a természet kis napmotor. A gyökerek ezerágú szivattyúként küldik fölfelé a talajból szívott ásványos vizet, a levél-lemezeket az érzékeny nyél rendre úgy fordítja, hogy a napsugarak merőlegesen érik őket. A fényenergia segítségével így folyik szakadatlanul a lombzatban a táplálékgyártás láthatatlan vegyi munkája.

De nászukat is most ülnek a fák. A hárs, a juhar meg a köris magcsírárt rejtő termőit most fogadják magukba himvirág porát, a fajfenntartás örök törvénye szerint. A fenyvesek fölött május végén aranyárga felhő lebeg: a magasra szállt virágpor-szemek várják az estét, hogy aláereszkedjenek a nővirágokra. Valóságos kis fenyők szállodnak ilyenkor a levegőben, hiszen minden sárga pollenszemben benne rejtőzik egy parányi, de teljes növény, a későbbi délceg faóriás.

A munka és a szerelem ideje ez. Vadméhzümmögés, rovarok zsongása, lepkék zizegése jelzi az erdő alsóbb rétegeiben tevékenykedő életet. A nagyívű boszorkánykört kanyarító erdei csiperke pikkelyes kalapja alatt barna púderes a mohaszőnyeg, gazdagon szórják spóráikat a gombák, bennük a faj jövődőlő élete.

Ha tisztásokra fut ki az erdei ösvény, máris térdig járunk a vadvirágban. A perjék s a pázsitfűvek dús szövetében bíbor mécsvirágok, kékeslila vadnefelejesek pompáznak, a réti boglárka sárga tengeréből ki-kipiroslanak az érett szamócaszemek. A gyepező közepén a vadorchideák legszebbike, a kék leplű agárkosbor akár egy alvó pillangó.

Kovács József bánykúti erdész gyermekei, kedvence özikéjükkel

A lomha hegyhát hűvös északi oldalán a bükkerdő már elvirágozott. Lombteteje szorosan összezárult, s kívülrekeszti a napfényt. A nagy sudár fák szürkés-fehér márványoszlopokként sorakoznak egymás mellett, és csúcsta boruló mennyezetet formálnak. A nemes vonalú boltívek áttört rácsozatán zöldessárga pásztákból hull be itt-ott egy kevés fény, akár ólomkeretbe foglalt festett ablaküvegen. Az örökös félhomályban már csak néhány kis fényigényű virág nyit. A szagosmüge természet néhol finom fehér szőnyeget.

Irtásokon, kötengereken, vad csalánerdőn át sziklagörcsire vezet fel a keskeny vadászösvény. Az elmaradt kőzettörmelékek borított mészköszirtek aljába valószínűsárga sziklakertek települtek. Szürkészöld mohapáriszon húsos kövirózsák, hengeres levelű varjúháj-félék tömött csomói üldögélnek. Kámforos illatot áraszt a lila kakukkfű, magas kocsánya hegyén egyetlen vércsepp a karthauzi szegfű.

A sziklagörgeteges talajon csodálatos nagy párisznyok teregetik szét csipkés szélű legyezőiket. A szakadékokban tömegesen nő a hólyagharaszt, a nyirkos sziklakat vastag mohatakaró fedé. Valamennyien a növényvilág őskorába utalnak. A szelét használják szaporodásukhoz eszközökül. A meg-meglengő párisznyolevek fonákjáról barnássárga por szállong a levegőben.

A mohák úttörő szerepet vállalnak most is, mint az ősvilágban. Ők készítik elő a talajt a magasabbrendű növények számára. Rátelepednek a csupasz közikalára, szívósan beléje kapaszkodnak, és ha életük letelt, elkorhadt testük már vékonyka termőtalaj, melyen gyökereket vernek a fűfélék, s később a cserjék, a fák is.

Jávorkúti erdőrészlet

A Garadna völgye Lillafüred mellett

Válóságos talajgyár ez az igénytelen növényke, a vad északi oldalakat borító mohaszőnyeg az élet folytonosságát biztosítja a sziklamezőkön.

Széles fennsíkon vezet tovább az ösvény, arnyasan szétterülő magányos völgyek alatt. A nagy, ligetes tisztásokon frissen kaszált szénarendek zöldessárga sávjai hullámanak. Edes-meleg fuvallat száll ki belőlük; a lefagyott, fonnyadó vadvirágok fülledt, kesernyés-mézes illata. A hervadozó füveket fehér foltos, bottábu kicsiny jóság kóstolgatja az egyik vadkörtefánál. Feketen ragyogó orrocskájával beletúr, beledöfköd, aztán fura bakugrásokkal továszökken a múlt szeptemberi szarvasbögés zsenge gyümölcse.

Hosszú nyiladékon át széles völgybe ereszkedünk alá. Úgy kanyarog végig a hegységen, akár egy nagy folyó. De víz helyett vadvirág-tenger ringatózik medrében. Az egyik völgyfaltól a másikig sűrű szövésű margaréta lepel. Ez a szakasz hófehér, de máris aranyárgára válik a réti boglárkák tizezeitől. Odább lila és kék színben játszik az egész völgytalp: mezei zsálya és fürtös harangvirág borít be mindent.

A réti csenkesz és a mezei zsurló vadul burjánzó alapszövetében emeletesen egymás fölött helyezkednek el a vadvirágok. A földszinten a heverő szattján, a kakukkfű és a lóhere tömött gömbvirágzata foglal helyet, az emeleten az ágas homokliliom, a tisztessű, a pásztortáska, meg a lila ragadós szegfű.

A völgy hol összeszűkül, hol kitágul, itt egyenes folyosót, amott kerekded tavat formál. Már-már azt hisszük, hogy a végére értünk, de egy-egy kanyarulata mögött ismét újabb és újabb virágos völgy-szakaszok kezdődnek. A sokszínű folyó szíromlevelekből szőtt hullámai végeszakadatlan követik egymást. Elmondhatatlan puha szőnyegen járunk nesztelenül. Csend és virágillat vesz körül, s az élet felfokozott ingere. Hiszen a nász napjai ezek a völgy széles folydogáló mezején is.

Minden virág kibomlott, minden fűszál kalászkát lenget. S bogarak, méhek, pillangók viszik-hordják köztük a szerelmi üzeneteket. Ott bújkálnak a pártákban, a szirmokon, a fiúvirágok porzóján, a leányvirágok gömbölyű bibéjén. Közvetítenek a szegény szerelmes párok között, akik nem tudnak közeledni egymáshoz, ha el is jött a nász órája már. De szépségükkel, színükkel, mézükkel, illatukkal magukhoz csalogatják a szárnyas szerelmi postásokat, akik a hímvirág porzójáról magukraszedik a pollenszemeket, ráviszik a nővirág magházán lengő bibére, s mégis megtörténik a nász.

Hosszú-völgyi részlet.

Estig vándorolunk az illatos meseréten, ahol minden pillanatban az újjászületés milliárd csodája esik meg. De az alkony lassan lehűti a lázat, a növények sorra nyugovóra térnek. A bogarak is elpihennek, a virágok összecukják szirmukat, lehajtják apró fejüket. Friss szénaboglya ölében keresünk mi is éjjeli szállást a hirtelen elfeketedő ég alatt. Mígnem a hold nagy csendben feljő, s fénye úgy hull ránk, mint a végtelenség virágpóra.

Antalfy Gyula

A BARÁTI LENGYELORSZÁGBAN

Sokezer magyar látogat el évente szívesen a baráti Lengyelországba, mert mindenütt szívélyesen fogadják őket, függetlenül a szép ország sok látványosságától. A hagyományos magyar—lengyel barátság az elmúlt húsz év alatt még jobban elmélyült, megerősödött. A történelmi hagyományok mellett a jelen, a szocializmus építése még szorosabbra fűzte a két országot, a két nép kapcsolatait.

A magyar turisták többsége Varsót, Krakkót és a lengyel Tátrát keresi fel.

A monda szerint Krakkó nevét Krak hercegtől kapta, aki megölte a félelmetes sárkányt. Az első feljegyzést a városról 965-ben Ibrahim ibn Jákob utazó készítette. Azt írja, hogy élénk kereskedelmi élettel rendelkezik, amely vetekszik az orosz városok és Konstantinápoly kereskedelmi életével.

Krakkó 1257-ben kapta meg hivatalosan is a városi jogot. A gyorsan fejlődő városban kivirágzott a román és a gót építészeti stílus. Egy korabeli tudós feljegyzései szerint azt mondta ekkor a városról, hogy „az európai középkor legérettebb városépítészeti koncepciója Krakkóé”.

A XIV. században László király harcot indított a széthúzó hercegségek egyesítéséért, a központi hatalom megerősítéséért. A háború során a várost is hatalmába kerítette. Ek-

kor került a Piast dinasztia címerére a sasra koronára, amely azt jelképezte, hogy László immár az egész királyság ura. László megkoronázása után, 1320-ban Krakkó véglegesen koronázási város lett. A Wawel katedrális pedig a lengyel királyok temetkezési helye. A király halála után fia, Nagy Kazimir tovább haladt apja útján. 1364-ben megalapította a krakkói egyetemet. Középeurópában — a cseh egyetem után — ez volt a második egyetem. Kilenc templomot, városházát, vásársarokot, mérlegházat, a város körül bástyákat épített és kibővítette a Wawel katedrálissal. Halála után örököse, a magyar származású Hedvig királynő is tovább építette a várost, mely ekkor mind gazdasági, mind szellemi téren magas fokon állt.

A XVIII. század közepén, a svédekkel vívott háború következtében kezdődött el a város hanyatlása. Három századnyi tengődés, tűzvészekkel, háborús pusztítással lett sorsa, s ezek következménye volt, hogy Varsónak átengedte a főváros címet.

Krakkó ma is őrzi a múlt századok emlékeit, s ha el is vesztette vezető szerepét, mindig a lengyel nemzeti lelkiismeret és a szellemi élet bölcsője maradt. A krakkói egyetem, a város értelmisége kemény harcot vívott az osztrák abszolutizmus ellen is. 1846-ban fegyvert ragadtak azokért az esz-

mékert, amelyekért 1848-ban a magyar nép küzdött.

Az első világháború után Lengyelország független lett. Krakkó is lassan fejlődött. De ipari fejlődésnek a felszabadulás után indult, amit bizonyít, hogy amíg 1938-ban lakosainak száma 280 ezer volt, ma közel 550 ezer; a háború előtt négy főiskola működött itt, ma pedig tizenegy.

Krakkó fejlődésében új határkövet jelentett az 1948-as év is, amikor a város szomszédságában felépítették a lengyel nehézipari kombinátot. Az új városnak ma már 115 ezer lakosa van.

Kísérőm, mint minden krakkói, lelkes patriótaként ismertette velem a város gazdag történetét, persze jóval többet, mint amit én ebben a kis terjedelemben leírhattam. De e kis írással is szeretnék hozzájárulni, hogy még több magyar turista érdeklődését felkeltsem a lengyel Athén iránt.

Kísérőm meghívott egy feketére a város piacterén levő kávéházba s elmondta, hogy Lenin 1912-ben feleségével együtt sokat járt ide. A város levéltárában sok olyan okmányt, levelet őriznek, amely Lenin krakkói tevékenységét dokumentálja. A város egykori nagy lakója iránti tisztelet jeléül Lenin múzeumot rendeztek be. Ez az egyik leglátogatottabb idegenforgalmi nevezetessége a városnak. A látogatók egymásnak adják itt

a kilincset. Megismerkedtem a város egy-két történelmi emlékével is. Először a piactéren álló Mária templomot tekintettem meg. Érdekessége, hogy egyik tornya alacsonyabb, mint a másik. A monda szerint azért van ez így, mert az alacsonyabb torony építőjét a másik torony építője — mivel egy lánynak udvaroltak — féltékenységből leszúrta. A templom tornyában szólal meg a nap minden órájában az a trombitaszó, amely a XVIII. században a tatárok támadását adta hírül. A trombitást a tatárok nyílla eltalálta, s ezért a riadó megszakadt. Kegyeletből a trombitaszó ma is ott szakad félbe, ahol a trombitás abba hagyta.

A Mária templomban sokáig gyönyörködtem a XV. században készült világhírű fából faragott oltárban, amelyet a náciak a város megszállása alatt Nürnbergbe szállítottak.

A Piac-térről Lengyelország történetének múzeumába, az ősi Wawel várba mentünk. Posztó papucsot kell belépéskor felvenni. Nesztelenül lépkedtünk a vár termeiben, gyönyörködünk az értékes festményekben, bútorokban, sokáig álldogáltunk a koronaékszerek vitrinjei előtt s csodáltuk a közel 650 éves koronázási pallást. Meghatottan néztem Chopin eredeti kottáit és az erdélyi fejedelem, Báthory István arcképét, akit itt a Wawelben koronáztak meg 1576-ban és itt is temették el. A kétemeleves várnak száz ajtaja van, s mind különböző. A legkiválóbb fafaragó művészek készítették. A székesegyház alagsorában megnéztük a lengyel költészet két legnagyobb alakjának, Adám Mickiewicz és Juliusz Słowackin sírját.

A lengyel királyok várából a lengyel kultúra várába mentünk. Megilletődve lépkedtem a középkori Collégium Maius udvarán, ahol egykor Kopernikusz járt gondolataiba mélyedve s a legenda szerint dr. Faustus, Goethe halhatatlan hőse tanult. Az ősi egyetem épülete mellé a felszabadult lengyel nép modern korszerű épületeket emelt, ahol ma lengyel fiatalok ismerkednek a tudománnyal, hogy az ősi hagyományokon tovább építsék szép szocialista országukat. M. G.

PANORÁMA KÖNYVEK

egy-egy idegenforgalmi, turisztikai terület kézikönyveinek tekinthetők. A kiadványok első része beszámol a tájegységek földrajzáról, geológiájáról, növény- és állatvilágáról, történelmi múltjáról, kulturális- gazdasági életéről, egészségügyi, fürdési, vendéglátóipari, szórakozási, utazási lehetőségeiről.

A második rész séták keretében mutatja be a legfontosabb látnivalókat. Sok fénykép, színes illusztráció és térkép teszi szemléletessé a kötetek anyagát.

Áruk egységesen 12.-

Aba István:

BUDAPEST - GYÖNGYÖS - MÁTRA
128 oldal, 1 térkép

Halász Zoltán:

BUDAPEST - PILIS - VÉRTES - GERECSÉ
137 oldal, 1 térkép

Horváth László:

BUDAPEST - GYŐR - SOPRON
159 oldal, 1 térkép

Huba László:

BUDAPEST - PÉCS - MECSEK
124 oldal, 1 térkép

Huba László:

BUDAPEST - VESZPRÉM - BAKONY
134 oldal, 1 térkép

Huba László:

BUDAPEST - VELENCEI-TÓ - SZÉKESFEHÉRVÁR
112 oldal, 1 térkép

Pethő Tibor:

BUDAPEST - EGER - SZILVÁSVÁRAD
128 oldal, 1 térkép

Pethő Tibor:

BUDAPEST - MISKOLC - AGGTELEK
142 oldal, 1 térkép

Szombathy Viktor:

BUDAPEST - BÖRZSÖNY - CSERHÁT
160 oldal, 1 térkép

KISFOTO SZOROZAT

kötetei egy-egy város vagy tájegység nevezetességeit, történelmi nevezetességű épületeit, múltját és jelenét villantják fel művészi szépségű fényképfelvételeken. A képeket közismert fotóművészeink legsikerültebb munkáiból válogatta a Kiadó.

A kötetek ára egységesen 25.-

BUDAPEST	BALATON
EGER	PÉCS
SOPRON	VESZPRÉM

Egyéb,

TERMÉSZETJÁRÓKAT ÉRDEKLŐ

kiadványok

TURISTÁK ZSEBKÖNYVE

Sok éves hiányt pótló zsebkönyv a természetbarátok több tizezres táborának. Minden lényeges tudnivalóval behatóan foglalkozik s hasznos tanácsokkal segíti a kirándulókat, a campingre indulókat. A zsebkönyv szövegrészét számos fényképfelvétel és ábra egészíti ki.

203 oldal, kötve 19.50

Csatkai Endre - Varga Lajos - Vendel Miklós:
SOPRON ÉS KÖRNYÉKE

94 oldal, füzve 8.-

Huba László:

SIÓFOK ÉS KÖRNYÉKE

64 oldal, 2 térkép, füzve 6.-

Illyés Gyula - Reismann János:

BALATON

Kiváló írónk lebilincselő szövegét Reismann János fotóművész 128 pompás fényképfelvétele illusztrálja. A szöveg és képanyag együttesen szinte teljes igényű bemutatója a Balaton és környéke változatos vidékének.

177 oldal, kötve 58.-

Horváth Béla - Marjalaki Kiss Lajos -
Valentiny Károly:

MISKOLC

A szépen illusztrált monográfia áttekintően ismerteti Miskolc történetét. Részletes leírást közöl a városképekről, végül bemutatja a városban és a környéken levő műemlékeket. Számos illusztráció teszi ezt a népszerű formában, de tudományos alapossággal megírt munkát szemléletessé.

282 oldal, kötve 54.-

Nagy Zoltán - Papp Imre:

SZEGED

A tiszai árvíz utáni ujjaépítés is különleges jelentőséget ad Szegednek városaink sorában. A város szépségét nemcsak a mozgalmas terep adja, hanem a település szerkezetének érdekessége, a műemlékek, s azok az értékek, amelyek a történelmi múltból, a tájból fakadó természeti erővel vívott, csaknem állandó küzdelemből erednek. Közel 200 kép illusztrálja a kötetet.

278 oldal, kötve 56.-

Rados Jenő:

TATA

Tata a Dunántul egyik legérdekesebb kis városa. Története rendkívül mozgalmas, emlékei igen eredetiek. Tavai, erdős, dombos környezete, ősi vára, kastélyai és kettős jellegű települései, ősparkja és az olimpiai edzőtábor biztosítják mindazokat a lehetőségeket, amelyek meghatározzák a város fejlődésének irányvonalait. A mű élvezetes formában tárja az olvasó elé Tata gazdag múltját, történelmi emlékeit és mai helyzetét.

223 oldal, kötve 44.-

MECSEK UTIKALAUZ

A Mecsek pompás erdőrengetege, forrásai, látványosságai nemcsak a hazai, hanem a külföldi utazók érdeklődését is felkeltették. Az utóbbi időben nagyarányu fejlődés következett be a Mecsekben is, modern turistaszállók, sétautak, stb., biztosítják a kirándulók kényelmét, jó szórakozását.

340 oldal, 16 képtábla, 2 térképpel, kötve 28.-

A

VÁROSKÉPEK, MŰEMLÉKEK

című sorozat kötetei egy-egy város műemlékeit, műemlékjellegű épületeit és védett városképeit ismertetik. A kötetek egységes felépítésben foglalkoznak a sorravett várossal. Az első rész rövid áttekintést ad a város multjáról, bemutatja, hogyan alakult ki a város mai képe, szerkezete. A második rész a mai város és a táj kapcsolataival foglalkozik, elemzi a jellegzetes városképi együtteseket. A harmadik részben a műemlékek leírását találja az olvasó. Színes térképmelléklet és bőséges illusztrációs anyag egészíti ki minden kötetet.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő:

KECSKEMÉT

A kötet a Duna-Tisza közének egyik jelentős, történelmi multu városát mutatja be az olvasónak. A város és a környékbeli tanyavilág kialakulását, az alföldi városoknál fontos táji kapcsolatokat, s a város szerkezetét egyaránt érdekes megvilágításban tárgyalja.

183 oldal, kötve

38.-

AZ ORSZÁGOS KÉK-TURA UTVONALA MENTÉN

Az ország legszebb összefüggő 900 kilométeres turavonala a Balaton-felvidéktől a Vértesen, Gerecsén, Pilisen, Budai-hegyeken, a Börzsönyön, Cserháton, Mátrán, Bükkön, - az Aggteleki barlangok érintésével - a Zempléni hegységig vezet. A könyv - mintegy 50 ragyogó képpel, számos vázlattal, élvezetes tura-leírásokkal, számos hasznos gyakorlati tanáccsal hívja, vonzza a kék-tura utvonala a természetjárókat.

203 oldal, 16 képtábla, kötve

26.-

Reismann János - Órsi Ferenc:

KINCSES BARANYA

Reismann János fotóművész 160 nagyméretű, válogatott fényképen mutatja be a hazai és külföldi olvasók számára Baranya megye legjellemzőbb, legvonzóbb látnivalóit és nevezetességeit. A kiadványhoz Órsi Ferenc, a neves baranyai író irt művészi értékű "prózai költeményt". Órsi szövege a képekhez kapcsolódva és ezeket kiegészítve vezeti az olvasót Baranya megye tájain végig, falvain, városain, s bemutatja a nép szokásait, ünnep- és hétköznapijait - az egész baranyai életet.

164 oldal, kötve

44.-

SOPRONI UTIKALAUZ

Szerk.: Gimes Endre

152 oldal, füzve

10.-

Szauer Richárd: CAMPING MAGYARORSZÁGON	207 oldal, 8 képtábla, füzve	18,-
SZEGED Szerk.: Magyar László-Németh István	263 oldal, 1 térkép, füzve	19.50
Szitnyai Jenő: MARGITSZIGET	47 oldal, 9 képtábla, 1 térkép, füzve	11.-

TERMÉSZETJÁRÁS, TÁJÉKOZÓDÁS

A magyarországi tájékozdási versenysport egységes szabályai az egyre népszerűbb tájékozdási versenyek rendezőinek és versenyzőinek adnak utmutatást a versenyek előkészítésével, lebonyolításával és a technikai tudnivalókkal kapcsolatban.

A versenyszabályokat az utóbbi években hozott döntvények és határozatok egészítik ki. Ezeken kívül külön fejezet tartalmazza a természetjárással kapcsolatos egyéb, versenyszerűen üzhető sporttevékenység szabályait, illetve irányelveit.

144 oldal, füzve 6.60

TURAVEZETŐK KÖNYVE 3.
187 oldal, 4 képtábla, füzve 14.-

Vajkai Aurél:
BADACSONY ÉS KÖRNYÉKE
64 oldal, 1 térkép, füzve 6.-

BÜKK UTIKALAUZ

A mű hiven tükrözi azt a hatalmas változást, lenyűgöző fejlődést, amelyet a Bükk ipara, kultúrája, turistamozgalma az utóbbi években elért. Sok kép, rajz és térképmelléklet teszi szemléletesebbé a turisták, kirándulók és a Bükköt megismerni akarók számára nélkülözhetetlen utikalauzt.
259 oldal, kötve 27.50

DUNA

Nemzetközi együttműködés eredményeként született meg ez a - többszáz fényképpel, rajzzal és 5 színes térképmelléklettel illusztrált - kötet. Ez az első olyan utikönyv, amely Közép-Európa legfontosabb, legnagyobb folyóját, a nyolc országot érintő Dunát teljes hosszában, az érintett területek, tájak, városok ismertetésével együtt tárgyalja. Az utikönyv igényes, szép kiállításánál fogva ajánlédnek is igen alkalmas.

438 oldal, kötve, műanyag-tokban 57.-

MÁTRA UTIKALAUZ

Az új Mátra utikalauz korszerűségénél fogva elmond mindent, amire a turista kíváncsi, és amit mindenkinek meg kell ismernie, aki ezt a vidéket bejárja vagy akárcsak érdeklődik a Mátra-vidék iránt. Sok szép mélynyomású kép, és az új utjelzőseket feltűntető térkép teszi még vonzóbbá a Mátra utikalauzát.

216 oldal, kötve 21.50

PERSPEKTIVIKUS TÉRKÉPEK

Több színű nyomással készültek, madártávlatból ábrázolják a tájat, feltüntetve a főbb nevezetességeket, látnivalókat.

Áruk egységesen 6.-

BADACSONY ÉS KÖRNYÉKE
A BUDAI VÁR

MARGITSZIGET
A TIHANYI FÉLSZIGET

VISEGRÁD

Az

UTIKALAUZOK

kötetei szerencsésen összeállított turaprogramokat adnak, leírják a turista elé táruló vidék természeti érdekességeit, a nevezetes helyeket, a kilátópontokat, táborhelyeket, turista- és menedékházakat, tájékoztatnak a közlekedési lehetőségekről, és az egyes tájakhoz, barlangokhoz, természeti szépségekhez kapcsolódó történelmi emlékekről, mondákról.

AGGTELEK ÉS KÖRNYÉKE

Az aggteleki barlangrendszer ma már világszerte ismert. Az utóbbi esztendőkből több mint százezeren jártak az aggtelek-jósvafői barlangokban. Ez a második bővített kiadás a cseh-szlovák-magyar közös könyvkiadás baráti együttműködésnek eredményeképpen egyidejűleg szlovák nyelven is megjelent. A magyar barlang-rész bővített leírásán kívül a csehszlovák területen folytatódó világszépességű Domica-barlang hű ismertetését adja dr. Anton Dropa, a szlovák barlangmuzeum igazgatójának feldolgozásában.

358 oldal, 16 képtáblával, 2 térképpel, kötve 30,-

Zádor Mihály:

KAPOSVÁR

Különös aktualitást ad a könyvnek a város születésének 250. évfordulója, a jelenleg folyó jelentős építkezések és az eddig még publikálatlan kaposzentjakabi középkori apátság maradványainak feltárása. A feldolgozás módszere a város történetének, városképeinek és műemlékeinek történeti sorrendi folyamatban való tárgyalása, amely megeleveníti a város történelmi korszakait, feltárja jelenét, szemlélteti a jövő fejlődésének irányát.

317 oldal, kötve

76.-

Zolnay László - Lettrich Edit:

ESZTERGOM

A munka célja, hogy bemutassa a festői Dunakanyar igen látogatott kirándulóhelyét.

A könyv, jellegének megfelelően, foglalkozik Esztergom és szűkebb környékének földrajzi leírásával, ismerteti kialakulását, történetét, városképi és műemléki vonatkozásait, beszél szerepéről a művészetben és az irodalomban.

Második része módszeresen összeállított séták keretében mutatja be Esztergom látnivalóit,

295 oldal, kötve

27.-

- o -

Kiss Csaba:

MOSZKVA

Bevezetőben a szerző rövid összefoglalást ad a szovjet fővárosról, részletes séták során vezet végig Moszkva leglátogatottabb, legérdekesebb helyein. A függelék gyakorlati utmutatót tartalmaz az utazással, a moszkvai tartózkodással kapcsolatban. Számos szemléletes térképvázlat és 16 kép-tábla egészíti ki a könyvet.

155 oldal, füzve

10.-

Kulcsár István:

LENINGRÁD

A kötet első része rövid összefoglalást ad Leningrád földrajzáról, történelméről, politikai, kulturális jelentőségéről. Utána sétaleírásokban számol be a legfontosabb látnivalókról, közöttük a világhírű Ermitázs muzeumról.

93 oldal + 6 képtábla, füzve 9.-

A MAGAS TÁTRA

A nagyalaku, diszes kivitelben készült fotóalbum sok száz, művészi értékű, színes és fekete-fehér fotókat közöl a Magas Tátra legszebb tájairól, növény- és állatvilágáról, a téli sportok és a turisztika lehetőségeiről. A fényképeket jól sikerült magyarázó szöveg kíséri.

203 oldal, kötve 65.-

Papp Jenő:

KUBA

Közismert fotóművésznünk ebben az albumban a távoli szigetországot és mindennapjait mutatja be, úgy, ahogy ő látta a fényképezőgép lenszében keresztül. A 46 képtábla és a 10 oldalnyi bevezető szöveg együttesen segítik az olvasót, hogy hü képet kapjon erről a sokat emlegetett, egzotikus országról.

Kötve 60.-

A ROMÁN TENGERPART

Mamaia, Constanza és a többi gyönyörű tengerparti román város ma már világszínvonalon álló korszerű üdülőkkel várja a pihenőket, a turistákat - a hazai és külföldi vendégeket egyaránt. Az album 55 képtáblán mutatja be a román tengerparti tájakat, kikötőket, városokat, üdülőket, nevezetességeket - s az emberek derűt sugárzó mindennapjait. M. Beniud, a híres költő bevezetőjével ellátott album ajánlódékozásra is alkalmas, impozáns kiadvány.

Kötve 75.-

A

TURISTA TÉRKÉPEK

a táj domborzatát szintvonallal és szintörléssel ábrázolják, feltüntetik a turista utakat, a közlekedési hálózatot, a vizeket, a növényzetet, a településeket. Jelzik a magaslatokról való kilátás irányait. Valamennyi többszínű nyomással készült, használatukat szín- és jelmagyarázat könnyíti meg.

Áruk egységesen 11.-

AGGTELEK ÉS JÓSVAFŐ
KÖRNYÉKE

A BÖRZSÖNY HEGYSÉG

A BUDAI-HEGYSÉG

A BÜKK HEGYSÉG

A CSERHÁT HEGYSÉG

A MÁTRA HEGYSÉG

A MECSEK HEGYSÉG

A VELENCEI-TÓ ÉS

KÖRNYÉKE

A VÉRTES HEGYSÉG

VÁROSTÉRKÉPEK

Feltüntetik a középületeket, műemlékeket, a közlekedési hálózatot. Valamennyihez teljes utcajegy-zék járul.

Áruk egységesen 5.50

BAJA

BÉKÉSCSABA

CEGLÉD

DUNAUJVÁROS

GYÖNGYÖS

HAJDUSZOBOSZLÓ

KECSKEMÉT

MISKOLC

NAGYKANIZSA

ÓZD

SALGÓTARJÁN

SZÉKESFEHÉRVÁR

SENTENDRE

SZOMBATHELY

VESZPRÉM

ZALAEGRSZEG

Hazánkban sok ezer ember szenvedélye, közkedvelt sportja a kirándulás, a turisztika. Olyan sportág ez, melyet nem kell különösen népszerűsíteni; egyre többen indulnak el szabadnapjaikon, pihenőnapokon és keresik fel legszebb tájainkat, a kiránduló-paradicsomokat, műemlékeket.

Jegyzékünkkel szeretnénk segítségükre lenni mindazoknak, akik hódolói a természetjárásnak. Olyan kitűnő utikalauzokat, utikönyveket, térképeket stb. ajánlunk szíves figyelmükbe, melyek nagyban megkönnyítik az eligazodást, a tájékozódást. Elvezetnek hazánk legszebb tájaira, leírják a legalkalmasabb utvonalakat, jelzik a látnivaló érdekességeket, elmesélik a táj, a műemlék a helység kialakulásának történetét, a hozzájuk fűződő emlékeket, eligazítanak a közlekedés, a szállás, étkezés ügyes-bajos kérdéseiben.

Reméljük, hogy az ismertetett könyvek és térképek hasznos segítői lesznek minden természetjárónak.

A kiadványokat a hátoldali levágható szelvényen lehet megrendelni, az ott közölt szállítási és fizetési feltételek szerint.

Tisztelettel:

Állami Könyvterjesztő Vállalat
Könyvet-Postán
Budapest, 5. Postafiók 240.

Szállítási feltételek

A jegyzékben ismertetett kiadványok megrendelhetők postai szállításra

EGYÉNI MEGRENDELŐKNEK 100-160 Ft értékű rendelés esetén *két havi*, 160 Ft-nál nagyobb értékű rendelés esetén *négy havi részletfizetési* kedvezményt biztosítunk. A megrendelt kiadványok értékéhez 3⁰/₀ *kezelési- és portóköltséget* számítunk fel. Az első részletet és a teljes kezelési költséget szállításkor utánvételezzük, oly módon, hogy a hátralék lehetőleg kerek összeget képezzen, amit a szállítást követő naptári hónapok 5-ig, egyenlő részletekben, a könyvekhez mellékelt csekklaupon kell befizetni.

100 Ft alatt utánvétellel szállítunk, *a legalább 50 Ft értékű rendeléseket portó- és költségmentesen.*

KÖZÜLETEKNEK utánvétellel szállítunk.

Turista tanácsadó

ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT

KÖNYVET - POSTÁN

BUDAPEST 5.

Postafiók 240.

DR. DARNAY (DORNYAY) BÉLA

78 éves korában váratlanul elhunyt dr. Darnay (Dornay) Béla aranydiplomás gimnáziumi tanár, nyugalmazott múzeumigazgató.

Egy turista tudós és egy tudós turista távozott el körünkből. Egy életen át üzte szenvedélyesen és fáradhatatlanul a mi szép sportunkat. És egy életen át gazdagította is hatalmas tudásával a természetjárás ismereteinek kincsesházát.

Tanári képesítését „Cum laude” nyerte el. Rózsahegy és környékének földtani viszonyairól írt doktori értekezésében új alapokra helyezte a Kárpátok geológiáját és tektonikáját.

Rózsahegyben kezd, Veszprémben és Magyaróváron folytatja és végül Salgótarjánban fejezi be gimnáziumi tanári pályáját. Az utóbbi helyen 18 esztendő tölt el mint földrajz-termeszetrájt tanár. De közben néhány évet Budapesten is dolgozik, a Szőlészeti Intézetben, tudományos munkatársként.

Vidéki állomáshelyein többoldalú tevékenység jellemzi: Tanít a helyi gimnáziumban. — Helyi jellegű tanulmányokat ír. — Dolgozik a helyi múzeumban. S ha még ilyen nincs, úgy megalapítja. Így alapít múzeumot Rózsahegyben és Salgótarjánban, de Tán is, hová fiatalok csiládi emlékek fűzik.

Sokoldalú érdeklődésére jellemző, hogy „A herendi porcelán-műipartelepről” is ír dolgozatot. És Tata-Tóváros hőforrásainak közgazdasági jövőjét is fejtegeti egy tanulmányban. De nem idegen részére az irodalomtörténet, vagy a nyelvészet sem. A *Turisták Lapja* ötvenedik évfolyamának ünnepi számába *Salgótarján helyneveiről* írt tanulmányt. Az olvasó nem tudja, hogy cikkében mit csodáljon jobban: a széleskörű tájékozottságot, a lelkesedést, amellyel mondanivalóját előadja, vagy az oktató célú buzditást:

„A turista, ha kirándulásának színterének érdeklődik a helynevek iránt, ha azokat összegyűjti, följegyezi és a szakembereknek rendelkezésére bocsátja, sőt esetleg maga is megfejteni igyek-

szik, úgy nemcsak a földrajznak, a topográfiának, a jó nomenklaturájú turista-térképnek, de akárhányszor a nyelv történetének, az etimológiának, a helytörténetnek, sőt az országos történelemnek is tehet szolgálásokat.”

1940-ben a keszthelyi Balatoni-múzeum vezetésével bízzák meg. Révay József „Séták a római Magyarországon” c. könyvének írásakor sorra járja vidéki múzeumainkat. Így eljut Keszthelyre is és igen nagy elismeréssel nyilatkozik az ottani gazdag és értékes gyűjteményről. De nemcsak a gyűjteményről ír elismeréssel, hanem az igazgatóról is:

„Darnay (Dornay) Béla... rengeteg munkája közben is talált időt arra, hogy kezmem járjon múzeumi és könyvtári munkáiban és elkísérjen Fenék pusztára, amelyek ügyszólván minden rögét alaposan ismeri. Ezen a felejthetetlen kiránduláson nemcsak bőséges tárgyi ismeretekkel, hanem gyönyörű emlékekkel is gazdagodtam.”

1948-ig igazgatja a keszthelyi múzeumot, 1952-től 54-ig a Földtani Intézetben munkálkodik mint geológus, mielőtt végleg nyugalmomba vonul.

Ha ezzel lezáránk életrajzát, így is egy igen tevékeny élet és egy nagy életmű bontakozna ki. Pedig nem szóltunk még amivel legjobban a szívünkhez nőtt: *útikalauz-írói munkásságáról*. Mindjárt első alkalommal egy lenyűgöző méretű és lélegzetelállítóan szép munkával jelentkezik! Az 1927-ben megjelent monumentális „*Bakony*” útikalauz maga a tökéletesség: jobbat azóta sem írtak erről a szép magyar vidékről. A kiváló szöveget 135 db sajátkezü, művészi színvonalú rajza díszíti.

„Az egész művet minden anyagi és erkölcsi támogatás nélkül tisztán Dr. Dornay Béla írta és rajzolta — írja dr. Vigyázó

János szerkesztő a *kalauz előszavában* —, mint szerző járta be a terepet és gyűjtötte egy évtizeden át adatait, állította össze a történeti anyagot is a vonatkozó óriási irodalom alapján.”

A szövetségi túrávezetők könyvtára 5. füzeteként megjelent „*Magyar Turista Irodalom*” 1942-ben így méltatja a „*Bakony*” kalauzt:

„Ilyen kimerítő részletességű kalauz a magyar turistairóadalomban eddig még nem jelent meg: a tudós szakember féltő gondosságával és a turista akadályt nem ismerő lelkesedésével hozza össze éveken át gyűjtött adatait Dornay, hogy azután formába öntve az egyik legkiválóbb kalauzzal lépjen a nagy nyilvánosság elé... A kalauz már-már túlnő a megszokott kalauz kereteken és alapos tudományos felkészültséggel megirt részletességével megingathatatlan súlyt ad e műfajnak.”

A kalauzt a vallás- és közoktatásügyi miniszter 16.068/1928. V. sz. rendeletével beszerzésre ajánlja valamennyi tanári könyvtárnak.

Hét év múlva 1934-ben újabb hasonló nagyméretű kalauzzal örvendeztetni meg a turistaközönséget. Megjelenik a „*Balaton és környéke*”, melyet legalább 90%-ban ő maga írt; nagyszámú rajzot is készített hozzá. Mindkét kalauz terjedelme meghaladja egyenként a 400–400 oldalt.

E két hatalmas munkán kívül megírta a „*Salgótarján és a Karacs—Medves vidék*” útikönyvét is, és

cikkei jelennek meg a *Turisták Lapjában* és a *Turistaság és Alpinizmusban*.

Kalauzirói munkásságát a felszabadulás után is folytatja, részint a *Sportkiadó* megbízásából, részint a *Veszprémmegyei Idegenforgalmi Hivatal* közkedvelt vár-füzetek keretében. Ez év februárban jelent meg „*Somló és környéke*” c. útikönyve és áprilisban a „*Balatonfelvidék*” új kiadása. Ezt már a kórházba vitték be Neki. S talán ez volt utolsó öröme, — mert másnap örökre lehunyta szemét...

Élete utolsó szakaszában sok szeretet vette körül és több megtiszteltetés érte. Megkapta az aranydiplomát. Tata városa díszpolgárává választotta. És örömeül szolgálhatott az is, hogy a *Badacsony* — melyet 1934-ben a Balatonkalauzban már elsratott, mégiscsak felszabadult és lerázta magáról a testét marcangoló bazaltbányákat.

Több mint 400 értekezés, cikk, könyv életének termése. (Ebből 180-nál több foglalkozik a Balatonnal.) És egy befejezetlenül maradt nagy mű: *Diás község monográfiája*.

A keszthelyi Szent Miklós temetőben, családi sírboltjában helyezték örök nyugalomra. Ott búcsúztak Tőle mindazok, akik tisztelték és szerették: tanítvány, tudományos munkatárs, turistatárs és Salgótarján város, mely népes küldöttség jelent meg a végtisztességen.

A Balaton szerelmes tudósa ott pihen a nagy tó partján...

Pápa Miklós dr.

Természetjárás akadályokkal

Húsz évvel ezelőtt a szervezett és a szervezetlen természetbarátok egyaránt örömmel üdvözölték, hogy leomlottak a fővárosi vadászterületek szögesdrót-kerítései, és felszabadultak a turisták előtt addig elzárt területek. Most viszont ismét gombamód szaporodnak hegyvidékeinken a főként vadászati szempontokra hivatkozó tilalmi táblák. Az *Elet és Irodalom* egyik legutóbbi száma „Ismerd meg hazádat — de hogyan?” címmel foglalkozott a hegyvidékek elzárt területeivel, amelyek egyre inkább akadályozzák a természetjárást.

„Az ifjúság országjárását, éppúgy mint a turisták szabad mozgását, mind nagyobb mértékben akadályozza a zárt területek állandó növekedése — állapítja

meg a népszerű irodalmi hetilap. — A főváros környéki erdők tavaszi és nyári vasárnapokon már annyira telítettek, hogy alig tud mozogni egymástól a sok kiránduló. A zsúfoltság fő oka az, hogy a *Budai-hegység nagyobb része is zárt terület*. A Fővárosi Tanács VB egyik tavaly nyári ülésén többen követelték, hogy tegyék szabaddá a budapesti és a nagykovácsi erdőket, intézkedés azonban azóta sem történt e területek megnyitása érdekében.

Az a szemlélet, amely legszebb erdővidékeinket tilalmi táblákkal rakja tele, igen jellemző módon árad egyik földrajzi írónk esetéből. Be akarta járni a készülő tájmonográfiája tárgyát jelentő hegyvidék nagyobb részét zárt területeit, engedélykéréssel fordult hát az illetékes erdőgazdaság vezetőjéhez. Az igazgató alig talált szavakat a hallatlan kérés elutasítására: „*Hogyan képzeled! — kiáltott méltatlankodva. — Mit szólnának a nyugatnémet vadászok, ha látnák, hogy civil zavarja el előlük a vadat!*” Tudjuk, a vadászat valutát hoz, de úgy gondoljuk, a vadászat érdekeit úgy kellene megvédeni, hogy ifjúságunkat ne rekesszük ki a legszebb hazai tájakról.”

A természetjárók mind keserűbbé váló panaszának adott hangot az *Elet és Irodalom*. Ha valami távoli országgrészben volnának ezek a tilalmazott területek, még bele is lehetne törödni. De jórésük a kétmilliósi főváros tövében van, s *tízezrek szabadba áramlásának állnak útjában*. A Budapest környékén túrázók már a *Hárshegynél tilalomtáblába ütköznek*. A fővároshoz legközelebb eső magashegységi jellegű tájunknak, a Börzsönynek pedig éppen a legszebb központi része az év nagy részében zárt terület.

A régi munkásturisták, akik oly szívós küzdelmet folytattak a természetjárás szabadságáért, akár újra is kezdenék harcukat.

NYEREMÉNYEK

Berendezett családi ház garázzsal, Moszkvics autóval.

Balatoni telek víkendházzal, autóval.

Vikendházak autókkal, hűtőgépek, televíziók, magnetofonok, rádiók és még 10 000 nyeremény!

A sorsjegy ára: 3,50 Ft

Kapható: KISZ-szervezetknél, úttörőcsapatoknál, hírlapárusoknál, postai kézbesítőknél és postahivatalokban.

VEGYEN

VIT

SORSJEGYET!!

Turisztikai könyvkiadás

A magyar könyvkiadás — a sportkiadványokhoz biztosított anyagi lehetőségek között — fokozott figyelmet szentel a természetjáró irodalom megjelenítésére. Orizni és ápolni kívánjuk a természetjárás munkásmozgalmi hagyományait, hasznosítani akarjuk azokat a tapasztalatokat, amelyeket a szocialista országok turisztikai kiadványainak tanulmányozása során szerzünk, s versenyezni szeretnénk a fejlett tőkés országokban publikált könyvek szerkezeti felépítésével és műszaki kivitelezésével.

A Medicina Kiadó Sportszerkesztőségének gondozásában a második öt éves tervidőszakban ez ideig 188 sportkönyv jelent meg, s ebből 18 turisztikai tárgyú. A 188 sportkönyv összpéldányszáma 944 000, a 18 turisztikai könyvé 127 000.

Kiadványainkat a természetbarát mozgalom kiváló szakemberei írják, állítják össze, s azok tartalmi színvonalát a legutóbbi években sokat fejlődött.

A felszabadulás óta, különösen az utóbbi években maga a szervezett természetbarát mozgalom, a hagyományos természetjárás és főleg a modern turisztika, rohamosan fejlődött. A városra és falura, minden foglalkozási ágra és korosztályra kiterjedő tömegmozgalom egyre növekvő, sokrétűen változó igényeit könyvkiadásunk csak úgy tudja kielégíteni, ha kezét a mozgalom útjára tartja, állandóan igényli és figyeli a társadalmi szervek, elsősorban a Magyar Testnevelési és Sportszövetség és a Természetbarát

Szövetség jelzéseit és a piacon mérhető szükségleteket.

A Magyar Természetbarát Szövetség kezdeményezésére adtuk ki a *Turisták Zsebkönyvét*, éppen azzal a törekvéssel, hogy azokat, akik csak „ötletszerűen” kirándulnak, csak „merkednek” a természetjárással, a szervezett természetjárás szépségeiről és előnyeiről egyaránt tájékoztassuk.

A turista útikalauzok a könyvpiac hiánycikkjei. Hazai tájegységeink közül a Mátráról, Bükkről, a Karancs-Medves-hegységről és a Balaton-felvidékről jelent meg eddig kiadványunk. *Előkészítettük a Bakony, Gerecse, Pilis, Zemplén-hegység, Velencei-hegység—Velencei-tó útikalauzok kiadását.*

Tervünkbe iktattunk turistaképzést szolgáló alapismereteket — szabályokat —, túravezetést tartalmazó kiadványokat. A tematikát népszerűsítő, olvasmányos művekkel színesítjük.

Az utóbbi években egyre növekvő méreteket ölt idegenforgalmunk a könyvkiadás figyelmét szükségesszerűen oly tartalmú kiadványok megjelenítésére irányítja, amelyek a hazánkba látogató külföldiek számára készülnek, s a turisztikai tárgyú művek tartalmi célkitűzéseit meghaladják. Ugyanakkor szükségesnek mutatkozik az is, hogy hazai tájékoztató anyaggal lássuk el azokat, akik külföldön töltik szabadságukat.

A turisztikai célokat szolgáló kiadványok és az idegenforgalmi kiadványok helyenként párhuzamosságokat, tartalmi átfedéseket mutatnak. Ezért a közeljövőben végrehajtandó szervezeti változtatással *hátart kívánunk vonni a turisztikai és idegenforgalmi kiadványok között.* A tematikai tervezés, a turisztikai kiadványok számára is felszabadíthat anyagi lehetőségeket.

A műfaji meghatározás és tematikai arányok kialakításánál szem előtt kívánjuk tartani, hogy a természetjárás a *testnevelés* egyik kiemelkedően fontos területe, a képességek sokoldalú fejlesztésének célravezető eszköze s a turisztika hagyományos és modern formái, ez utóbbiak között a vízi, kerékpáros, motoros, autós, lovas és síturák, a hagyományos táborozások és a „félkész” táborhelyek változatosága sportbeli egységet képeznek.

Csak körvonalazott problémáink megoldása, mind a műfaji elhatárolásnál, mind a turisztikai kiadványok tartalmi és szerkezeti felépítése terén komoly feladatot jelent Kiadónk számára. *Feladatainkat csak a Magyar Természetbarát Szövetségre támaszkodva és segítségével tudjuk eredményesen megoldani. Ezért a jövőben fokozottabb mértékben tartunk igényt a Szövetség támogatására és kritikájára.*

Dr. Marczali László.

a Medicina Kiadó igazgatója

Vij KÖNYVEK

Marék Antal dr.: Hogyan éljen az idős ember?

Marék Antal dr. főorvos — maga is kitűnő természetjáró — érdekes, igen olvasmányos könyvét adta közre a Medicina Kiadó. A vonzó stílusban megírt könyv az idős ember életmódjáról szól, azokról a testi és lelki követelményekről, amelyek kapcsán az idős férfi, idős nő; derűsége, egészségessége, a társadalom számára hasznossága teheti a maga életét. Külön kiemeli a könnyedén üzött sportot, s az idős életet is optimistává, testileg is erőssé varázsló természetjárást, mint az élet egyensúlyban tartásának okos követelményét. Száz év óta az emberi élet korhatára megkérdőjelezhető. Az idős ember mindennapi élete mind a maga, mind a környezet számára sok problémát jelent. Hogy ez kevésbé problematikus legyen, írta meg könyvét a kitűnő orvos-író, finom tollal, gazdag tapasztalataival felhasználásával. (szv)

Week-end címmel jelent meg Szombathy Viktor kis füzet a Sport Lapkiadó Vállalat gondozásában: a „Kék túra” egyes szebb pontjait ismereti példánnyal, fényképes illusztrációkkal. A Bakony a Vértes, Gerecse, Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk vonalán halad végig, e túrából ad izellőt és újabb utakra biztatást a kis könyv.

A rövid idő alatt népszerűvé vált „Sportolj velünk” sorozat legutóbb megjelent füzetét, amely Szombathy István „Modern Robinsonok” c. írását tartalmazza, ismét — az előző „Week-end”-hez hasonlóan — közel áll hozzánk, természetbarátokhoz.

Kik a modern Robinsonok? Ez a cím jogosan illeti meg azokat, akik a természetjárás „modern” formáit űzik, a technika vívmányait is igénybe veszik, de azért nem lesznek hűtlenek a természethez és boldogok, ha a csaptingek — amely ugyancsak „modern” fogalom — esendjében pihenhetnek, vagy ha úgy tetszik mozgalmasságban élnek és részt vesznek. Levegő, napfény és fiatalság, mert hisz a természet barátai a fiatalság útjának birtokában vannak.

Szombathy Istvánnak a „Sportolj velünk” sorozat keretén belül megjelent „Modern Robinsonok” című füzetét nemcsak szórakoztató, hanem hasznos olvasmány, amely nagy sikerre számíthat minden természetbarát, és azon belül az autós turisták és csaptingezők körében.

SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja

Sport-
könyvesbolt

VIII. RÁKÓCSI ÚT 64.
Tel.: 221-899

Minden sportág
szakirodalmá
nagy választékban!

DOLOMITOK KIRÁLY- NŐJE

Cortina d'Ampezzo, ha szőszert fordítjuk, függöny, csodálatos keret a természet pazarul elrendezett díszleteinek középpontjában. Cortináról, mint a Dolomitok királynőjéről beszélnek, de nevét ma már a sport fémjelzi.

A XXL sportim-fesztivál és számos Európa- és világbajnokság színhelye.

Vonaton indulunk Veneziából és Trevison, valamint Porte nella Alpin keresztül utazunk Calalzoig, onnan autóbusszon folytatjuk utunkat, Cortina d'Ampezzoba, a végállomásig. Aki eddig nem volt sportoló, sem turista, sőt a természet szépsége sem gyakorolt rá különösebb hatást, itt a hegyek által körülhatárolt völgyben valami furcsa átalakuláson megy keresztül. A környezet lenyűgöző hatása a természet tisztelőjévé teszi.

Cortina d'Ampezzo — Olaszországnak ez az egyik gyöngyszeme — nem kizárólag a téli sportok színhelye. Nyáron, amikor eltűnik a hó, a gleccserek alól előtűnnek a sziklák, s a völgyben pompáznak a virágok. Cortina 1224 méteren fekszik és a környező hegyek közül például a Tofane 3243 m magasságával nyáron is az alpinisták, a sziklamászók paradicsoma.

De Cortinának mégis csak a tél az „igazi” évszaka. Az ide özönlő turistákat és sportolókat 27 függővasút és 8000 személy szállítására alkalmas sliif, jégstadion,

siugró és futópályák várják, no meg 70 szálloda a borsos áraival, hiszen ide többségében pénzes emberek jönnek szórakozni.

Úgy éreztük, hogy élő mesében járunk. Farsangi ünnepség résztvevői voltunk — a romantika világában. Kürtök-alapos és csattos-cipős lányok és fiúk lejtik táncukat, közben szorgalmasan kínálgatják és kóstoltatják a lángos-szerű lepényt és a könnyű vörös bort. Felvonulásukhoz a környező hegyek havas-haragos csúcsai adták a pompás díszletet.

A hegyek már eltakarták a napot, amikor Cortinából útrakereltünk. A vonat kanyargós utakon, sok alagúton keresztül érkezett sík területre. Eltűnt a hó és csakhamar megérkeztünk Velencébe, a lagunák városába. Ez is élmény a turista számára, de Cortinát nem lehet elfeledni.

Léwáld György

LEVELEZZÜNK, ISMERJÜK MEG EGYMÁST

E havi számunkban az alábbi címeket közöljük, abban a reményben, hogy olvasóink irnak, leveleznek és mind több barátot szereznek maguknak:

A varsói „Kasprzak” Rádiógyár mellett működő Turista Kör baráti együttműködés céljából kapcsolatot szeretne felvenni két magyarországi hasonló szervezettel. Turisztika, hegymászás, síelés, motorsport, vízisportok és országjárás tapasztalateseréje érdekli őket. Cím: Zaklady Radiowe im. M. „Kasprzaka” Warszawa, ul. Kasprzaka 18/22 Kolo PTTK.

Asztalos Lajos str. Cotita nr. 2., CLUJ, Románia, 29 éves főleg földrajz, természetjárás, gyűjt földrajzi tárgyú könyveket, folyóiratokat, atlaszokat, térképeket. Cserébe mást is küld. Magyar, eszperató, francia, román nyelven.

Miss Jacqueline Buffton, 34 Beaufort Road, Charlton Kings, Cheltenham, Glos, England. 18 éves, különösen az utazás érdekli.

Mr. O. P. Bakhshi, SI/8 /SI/8/, R. K. Puram, New-Delhi — 22, India. 30. éves. Levelezőtársat keres Magyarországon. Bélyeg-ek, érmék, borítékok, és képeslevelezőlapok cseréje érdekli.

Dr. Alekszandra Ivanovna, Universitetskaja 97/23, Donetsk 48, SSSR. Orosz, angol, német nyelven levelezne. Érdeklik: bélyeggyűjtés, főleg motívumok, gramofonlemez-ek és még sok számos gyűjtési ág, valamint utazás.

Arie Loric, Tel Aviv P. O. B. 2524, Izrael. Levelezne lengyel, német, orosz, francia és angol nyelven.

Mr. Semih Caglipamuk, Semerciler Mah., Yamanlar Sok. 17/a, ADAPAZARI, Turkey, 17 éves. Érdeklik: népzene, táncok, úszás, film, futball, levelezőlapok. Levelezne angolul és törökül.

Andrej Makan, Petrovec, Partizanska 35, Backa APV, Jugoszlávia. 20 éves elektrotechnikus, képes levelezőlapok érdeklik.

Vlasto Bertoneclj, Kranj, Delavska 20, Jugoszlávia. 23 éves, érdeklik: levelezőlap. Levelezne: szerb, horvát, német, cseh és szlovák nyelven.

Miss Irja Kulmala, Alhoniitynkatu 16, Nokia 10 P. Finland. 17 éves, levelezne: angolul és finnül.

Mr. & Mrs. John Tholin, KI/Smogatan 4, Bandhagen 4, Sweden. 41 éves, a Swedish Railroad munkatársa és felesége 35 éves, a Scandinavian Air Lines System (SAA) munkatársa. Olvasás, és sok más után, de csak komoly érdeklődőkkel levelezne.

BARBON VILLANYBOROTVÁLKOZÓSZER

MEGKÖNNYÍT

A VILLANYBOROTVA SIKLÁSÁT,

MEGSZÜNTETI

A BŐR KIPIROSODÁSÁT.

KIDÖRZSÓLESET, FERTŐTLENIT,

HÚSÁT A

BARBON VILLANYBOROTVÁLKOZÓSZER

A TURISTA IFJÚ BARÁTAIHOZ

Szinte mindennapos már szerkesztőségi postánkbán néhány kedves levél, mellyel közeli, s távoli ifjú olvasóink hozzánk fordulnak. Fiatal barátaink köre egyre növekszik, s ez — érthetően — örömmel tölt el bennünket. Szeretnénk mi is nyújtani valamit a számotokra és eláruljuk, hogy nagy terveink vannak a jövőre nézve. Mindenesetre addig is kérünk benneteket, hogy folytassátok e megkezdett munkát, legyetek propagandistái, s lelkes támogatói az ifjúsági természetjárásnak, s lapunknak is.

Mindenkiben élnek még az elmúlt nyár szép emlékei, midőn színes sátrak sokasága lepté el az erdőkbe rejtőzött tisztásokat, a vizek partjait, ahol reggel kürtöző ébresztette az előző nap túrájától mély álomba merült ifjú természetjárókat.

Az emlékek, éjszakai túrák, elkeverések, az odakozmált, s mégis jó étvágygal elfogyasztott ebéd, a hangulatos táborház nem múlt el nyomtalanul. Akinek egyszer része volt ebben, nehezen tudja elképzelni nyarát nélküle. Ezért áll most az ifjúsági szakosztályok összejöveteleinek középpontjában a nagy kérdés: hová menjünk nyáron?

Lesznek, akik kerékpáron járnak végig az országot a Mátrától a zempleni hegyekig. Mások Vácnál beülnek csónakjaikba, leereszkednek Mohácsig, közben gyönyörködnek a gemenci erdő csodálatos állatvilágában, vagy a Duna-menti nádasok madárseregében. Tudunk olyan szakosztályról, melynek tagjai két hétre letelepsznek a Vértes közepében és onnan járják végig Csókakő—Gesztés—Gerencsér várát, keresik fel a Templomdomb elhagyott római szarkofágjait. Sokan más országok természeti szépségeinek megismerésére vágnak, a Magas-Tátra hófödte csúcsaira, vagy a Dalmát tengerpart asztrókéi vizére. Vannak már sokan, akik néhány szomszédos országot szinte jobban ismernek saját hazájuknál. Nem árt, ha ezek, nyári programjuk összeállításánál arra is gondolnak, mennyi szépség rejlik olyan nevek mögött, mint Gőcsej, Ország, a zalai dombvidék. Igaz, nincsenek égbetörő csúcsok, zúgó patakok, hanem csak szelíd lankák, az ember kezénymát magán viselő erdők.

Sok szép terv valósul majd meg az elkövetkező néhány hónapban. Sok-sok tapasztalat, élmény gazdagítja majd ifjú barátainkat. Gyűjtsük csokorra ezeket.

Kérünk ezért Benneteket, írjátok le majd nyári élményeiteket, tapasztalataitokat, mi volt a legmaradandóbb a számotokra. (Fényképeknek is örülnénk.) Úgyes ötletek leírása is jó lenne, melyekkel egy-egy mozgó-, vagy állótáborotok életét színeselbő tettétek. A legjobban

sikerült írásokat lapunk közölni és jutalmazni fogja.

Jó nyarat, jó túrákat kívánva, várjuk leveleiteket, beszámolóitokat.

A Turista szerkesztősége

IFJÚ BARÁTAINK ÍRJÁK

Bízni kell a fiatalokban

Tisztelt Szerkesztőség! Elgondolkoztam azon, amit a Turistában olvastam az ifjúsági természetjárásról. Sokszor beszélgettünk már barátaimmal, miként lehetne minél több fiatalt bevonni. Szerintem a tömegesítés a felnőttek feladata. Mégpedig az olyan felnőttek, akik szívvel-lélekkel az ifjúságnak élnek. Mert a fiatalok ideákat keresnek és mintaképeket közvetlen felnőtt környezetükben találják meg.

En már nagyon sok értékes felnőtt emberrel találkoztam. Szinte árad belőlük a szeretet, a tanítási, nevelési vágy. Sokan mégsem tudják megtalálni a közös hangot a fiatalokkal. Ilyeneket mondanak: „Elfáradtok! Mit esztek? Hol alusztok? Mit is tudtok csinálni az erdőben? Fiatal vezető tanár? A lányokkal miért nem megy külön nő kísérő?” A szülők és tanárok aggodalma részben érthető. Mégis azt mondom nekik, hogy bízni kell a mi fiataljainkban és hinni kell nekik. Előfordult például nálunk is, hogy a szakosztályvezetőnk véletlenül nem jött velünk, vagy egy nappal később jött utánunk. Mi akkor is megfelelően viselkedtünk, mert tudtuk, hogy ő bízik bennünk, hisz nem lettünk volna képesek, hogy szegyen hozzunk rá, meg a szakosztályunkra. Sok energiába került, amíg eddig eljutottunk. A legapróbb hibáért is bűn-

Foto: Bálint László

telet. Ha elkéztünk a szakosztály-gyűlésről, nem mehettünk be. Ha a szerelést nem hoztuk rendbe, büntetést fizettünk. Ha a túrán valaki helytelenül viselkedett, bevonta az igazolványát. És mégis az iskolában mindenki rajongott érte, nagyon jó embernek tartják a fiatalok és neki köszönhetjük, hogy szakosztályunk most már országsszerte ismert. Így ismerünk meg benne egy értékes embert. S még sokat, országjárás közben. Allítom, hogy az a fiatal, aki már évek óta járja az utakat, szélesedett a látóköre, sokkal inkább, mint annak, aki csak a szüleit és tanárait ismeri a felnőttek közül. A természetjárásnak ez is nagy értéke és jelentősége a fiatalok életében.

Kovács Irma túravezető
Kecskemét, Katona József gimnázium

A VÍZALATTI ÉLET SZERELMESE LETTEM

Engem is állásfoglalásra készít Kádár Jenő múlt év novemberi és Maróthy László ez év februári cikke a Turistában. Már hat éve múlt, hogy először öltöttem magamra a lábuszonyt és a búvárszemüveget, a könnyűbúvárok felszerelését. Ez Tántán történt, túra közben. A Fényes forrás vizének tisztaságát csodáltuk meg, amikor különös látványra lettem figyelmes. A vízben, közel a fenékhez, egy emberi alak lebegett. Már ledobtam melegítőmet, hogy kihúzzam, amikor megmozdult. Kettőt-hármat csapott a lábam levő kék valamivel, a kezében levő fényes pálcá villant egyet s hegyén egy hal fickándozott. Lázás izgalommal lestem, mi történik ezután. A szerencsés vadász nagy vízugarat lövellve partra úszott. Nyomban megismerkedtem vele. Elmondta, hogy békaember. Adott egy címet, ahol én is jelentkezhetem. Végül ideadta a felszerelést is, hogy kipróbáljam és saját szememmel győződjem meg a vízalatti világ szépségéről.

Felkerestem a címet, elvégeztem egy tanfolyamot. S ekkor több társammal együtt választót el kerültünk. Vagy versenyzünk, vagy odébb állunk. Ezért csillant fel bennem a remény, hogy most végre gazdára találunk a Magyar Természetbarát Szövetség támogatásával. S örömmel olvastam a Turistában, hogy a IX. ker. Természetbarát Szövetségben megfelelő keretet kapunk a szervezkedéshez.

Papp Géza
Budapest, XVIII., Gyulafehérvár u. 4.

ELMÉLETI MEGALAPOZÁST AZ IFJÚSÁGI TERMÉSZETJÁRÁSHOZ

Tisztelt Szerkesztőség! A Kolozsvári Babes—Bolyai Egyetem természetjáró szakosztályának egyik vezetője vagyok. Felgyelgyltünk arra, amit a TURISTA-ban olvastunk az ifjúsági természetjárásról. Szakosztályunknak 84 tagja van és számos „kirándulásra hajlamos” látogatója, kik velünk jönnek túráinkra. Egyetérték azzal, hogy az iskolai természetjárás sok részben függ az arra vállalkozó pedagógus lététől, vagy nemlététől. De nemcsak ettől. Mint jóvendő földrajz-termeszterajz tanár, szükségesnek látom kidolgozni az ifjúsági természetjárás elméleti és pedagógiai-gyakorlati vonatkozásait. Ehhez jól szervezett pedagógiai-módszertani összefogásra is szükség lenne. A szakosztály-alakítás és vezetés bevált módszereit össze kellene gyűjteni és széles körben ismertté tenni. Az ifjúsági tömegszervezeteknek — túl az elvi, elméleti megállapításokon — reálisan és sokoldalúan tisztázniok kellene a szabadidő eltöltésének elvi és gyakorlati lehetőségeit, fogalomkörét, szervezési megoldásait. Melyek azok a formák, eljárások, amelyek sikerre vezetnek ebben a munká-

ban? — ez érdekelné bennünket. Jó lenne, ha nekünk itt ebben segítséget tudna nyújtani néhány ot-tani, fiatalokkal foglalkozó szakosztály. Szeretnénk közülük néhányal levelezni a baráti kapcsolatok kiépítése és a hasznos tapasztalatcsere céljából. Ha van az ifjúsági természetjárásra vonatkozó módszertani anyag, azt is szívesen előlvánánk. Köszönöm a lap nyilvánosságát.

Turista üdvözléttel
Vetkőri László, IV. éves h. CLUJ — Kolozsvár Str. Mikló 5—7, Caminul 9.
R. P. ROMINA

Regi palóc ház a XVIII. sz.-ból

Kazari kúrtós kemence és százéves palóc konyhaeszközök

AZ ORSZÁG ELSŐ SZABADTÉRI MÚZEUMA

Miközben az érdekeltek és a közönség egyaránt hangoztatják, hogy szükség van hazánkban is szabadtéri múzeumokra, az első szép csendben meg is nyílt a balassagyarmati Palóc Múzeum udvarában. Bár már 1932-ben ideszállították Karancsesziből a XVIII. századbeli palóchládat, eddig el volt zárva a közönség elől. A Nógrád megyei Tanács most ismét berendezte, felújította és megnyitotta. Kétszáz-ezer forintot költöttek rá. Van itt még korabeli régi istálló, pajta Litkéről — 1963-ban hozták ide — és egy régi tökmag-olajprés, valamint a néprajzi emlékeknek egész kincsesháza. Érdemes az arra járó turistáknak is megtekinteni.

Tóth Elemér

A palóc menyecskek múlt századbeli híres hímfzett piros kiscsizmája

MÚZEUMOK GYŰJTEMÉNYEK EMLÉKSZOBÁK

VÁRJÁK A TURISTÁKAT

Tájképi szépségeken túl, országunk kulturális kincsekben is szinte kimeríthetetlenül gazdag. Amerre járunk, az ország bármely részén, nemcsak váromokat, műemlékeket találunk, hanem a népi kultúra, az irodalom és tudomány számtalan emlékét, melyeknek felkeresése tartalmasabbá, igazi kultúrélménnyé avathatja természetjáró útjainkat! A **TURISTA** összeállította olvasói számára e kulturális „kincseshányák” lelőhelyjegyzékét, — érdemes meríteni belőle!

- Aszód:**
Badacsonytomaj:
Badacsony:
Baja:
Balatonfüred:
Balatonszárszó:
Balassagyarmat:
Balatonszemes:
Békes:
Békéscsaba:
Cegléd:
Cece:
Csongrád:
Debrecen:
Dömsöd:
Dunaujváros:
Edelény:
Eger:
Eger:
Esztergom:
Esztergom:

Esztergom:

Egyházashetye:
Fertőd:
Gyöngyös:
Győr:
Győrszentmárton:

Gyula:
Hódmezővásárhely:
Hajdúszoboszló:
Hajdúböszörmény:
Horpács:
Jászberény:
Kálcsa:
Karcag:
Kapunvár:
Kaposvár:
Kaposvár:
Kápolnásnyék:
Kecskemét:
Keszthely:

Keszthely:
Kiskőrös:
Kiskunfélegyháza:
Kiskunhalas:

Kisvárd:
Komló:
Kőszeg:
Makó:
Martonvásár:

Mezőkövesd:
Miskolc:
Mohács:
Monok:
Mosonmagyaróvár:
Nagyecsk:
Nagykanizsa:
Nagykőrös:
Nagyvázsony:
Nagytarcsa:
Nikla:
Noszvaj:
Nyírbátor:
Nyíregyháza:
Orosháza:
Óriszentpéter:
Pápa:

Pécel:
Pécs:

Petőfi Múzeum
Szegedy Róza háza
Irodalmi Múzeum
Tűrr István Múzeum
Jókai Emlékmúzeum
József Attila Emlékmúzeum
Palóc Múzeum
Postamúzeum
Békési Múzeum
Munkácsy Mihály Múzeum
Kossuth Múzeum
Csók István Múzeum
Csongrádi Múzeum
Déri Múzeum
Petőfi Emlékmúzeum
Dunaujvárosi Múzeum
Coburg gyűjtemény
Dobó István Vármúzeum
Gárdonyi Géza Emlékmúzeum
Pedagógiai Főiskola gyűjteményei
Balassa Bálint Múzeum
Keresztény Múzeum és Képtár
Babits Emlékház
Középkori királyi palota, Kötár.
Kincstár
Berzsenyi Dániel Múzeum
Eszterházy kastély
Mátra-Múzeum
Xantus János Múzeum
Pannonhalmi Apátság gyűjteményei
Erkel Ferenc Múzeum
Tornyai János Múzeum
Bocskay Múzeum
Hajdúsági Múzeum
Mikszáth Kálmán Emlékszoba
Jász-Múzeum
Visky Károly Emlékmúzeum
Gyórfy István Nagykun-Múzeum
Helytörténeti Múzeum
Rippl-Rónai Múzeum
Kaposvári Múzeum és Levéltár
Kápolnásnyéki Múzeum
Katona József Múzeum
Balatoni Múzeum
Festetics kastély és Helikon-könyvtár
Petőfi Sándor szülőháza
Kiskun-Múzeum
Thorma János Múzeum és Halasi csipkeház
Vármúzeum
Komlói Múzeum
Jurisich Miklós vármúzeum
József Attila Múzeum
Beethoven Múzeum és Brunswick kastély
Matyó-Múzeum
Herman Ottó Múzeum
Kanizsai Doróttya Múzeum
Kossuth Lajos szülőháza
Hansági Múzeum
Széchenyi Emlékmű (Mauzóleum)
Thury György Múzeum
Arany János Emlékmúzeum
Kinizsi Pál Múzeum
Falumúzeum
Berzsenyi Dániel Emlékmúzeum
De Lamotte kastély freskótermei
Báthori István Múzeum
Jósa András Múzeum
Szántó-Kovács Múzeum
Falumúzeum
Városi Múzeum: — Kékfestőház, — Eszterházy kastély
Ráday kastély
Janus Pannonius Múzeum (Régészeti, Művészettörténeti (Zsolnay Múzeum) és Természettud. Kiállítás, külön)

ÚTI

kalauz a BÜKKI campingekbe

Előző cikkünkben Gyöngyösig jártuk végig a 3-as utat. Most a turisták által talán legjobban kedvelt hegyvidékünknek, a Bükknek campingjeibe látogatunk.

Gyöngyöستől a 3-as út helyett a rosszabb, de több szépséget kínáló szőlővidéken is haladhatunk Abasár — Markaz — Domoszló — Kisnána — Verpelét útvonalon. Kisnánán váratlanul jelenik meg előttünk Móré László, hajdani rablólovag vára. Az út mellett magasodó, frissen restaurált XV. sz.-i várnak ma is áll az öreg-tornya és a kaputornya.

Verpelét és Egerszalók között egy dombosor gerincéről egyedülálló kilátás nyílik egyfelől a Mátrára, másfelől a Bükkre.

Egerben feltűnik az új, modern Gárdonyi Géza Színház. A Pedagógiai Főiskolától kiinduló két utca, a Széchenyi és Kossuth Lajos utca fűzi fel a műemlékek nagy részét. A Fellner tervezte Pedagógiai Főiskola nagy értékű freskókat, könyvtárt és csillagvizsgáló tornyából elragadó kilátást kínál.

A Kossuth Lajos utcán indulunk a várba. Itt a barokk, volt ferences templomot látjuk. Egy harangja Rákóczi Ferenc ajándéka. Vele szemben a megyei tanácsházat Fassola Henrik híres kovácsoltvas kapuja díszíti belül.

A vár, amely 1552-ben sikeresen állta ki a 38 napos török ostromot, sok

érdekes élményt kínál. Középkori püspöki palotáját nemrégiben állították helyre. Kálváriájáról elragadó a kilátás a városra és a Bükkre. Ma múzeum.

A 22-es úton indulunk tovább, amely az ország legszebb autópútja. Felsőtárkány után a „Bükk kapuja” vagyis a Kőköz sziklaszorosa fogad bennünket, jobbról a bővízü Sziklaforrás kristálytisza vizével és a Tárkányi-tóval.

A Barátvölgyet és a Lök-völgyet, amelyben utunk halad, már öreg erdőkkel borított, egyre magasodó hegyek kísérik, míg végül megjelennek előttünk a „kövek” is, közöttük a Tarkó, aminek látványától minden turista szíve megdobban. A 35-ös km-kő után figyeljük az egyik jobbra forduló kanyar után

megjelenő Juhász-kutat, mert innen indulunk a Tarkóra a kék háromszög, majd kék jelzésen (1 óra). 950 m magas sziklaletöréséről káprázatosan szép kilátásunk nyílik a Déli Bükkre.

A 41-es km-kő után jobbra, lenn a völgyben megpillantjuk az egyik legszebb fekvésű bükki települést, Répáshutát.

Az 53-as km-kő után, a bükk-szentkereszt elágazásánál, a Hollókői turistaház szomszédságában találjuk az I. osztályú, 200 fős campinget. A táborban vízcsapok, mosdók, zuhanyozók, közvilágítás, kölcsönzöszolgálat, telefon és postaszolgálat van. Étterem a Hollóstetői turistaházban van, egyéb szolgáltatás pedig a 4 km-re levő Bükk-szentkeresztben.

Pompás, a Bükk sajátos

szépségeit feltáró gyalogtúra kínálkozik a táborból a Bükszentkereszt—Fehérvölgyi turistaház—Fehérvölgy—Lillafüred útvonalon, ahonnan menetrendszerinti autóbusszal térhetünk vissza a táborba. (Sárga—kék—piros—kék háromszög.)

Ha a Bükk új campingjében, az I. osztályú, 500 főt befogadó miskolc-tapolcaiban kívánunk megszállni, akkor tovább megyünk Hollóstetőtől a 22-es úton Miskolc felé. Élesen kanyarodó szerpentin alatt balkéz felől hagyjuk a Szinva forrását. Még egy pár perc és balról a cseppkőben gazdag István-barlang bejáratát látjuk a sziklafalban. A barlangot feltétlenül meg kell tekintenünk. Innen már csak egy perc Lillafüred. Tovább, a Puszkaporos-szurdokon át, a diósgyőri vár alatt és a vasgár felett, az egyetem érintésével jutunk a gyönyörű parkkal, stranddal, csónakázó tóval és ritka érdekességű barlangfürdővel rendelkező Miskolc-Tapolcára, ahol kitűnően felszerelt campinget találunk.

Ha már sokszor jártuk a 22-es utat, menjünk fel Mezőkövesdről (Matyó Múzeum) Cserépfalun át a Hór-völgyön. A kocsink km-eken át óriási bükkök lomblugasa alatt halad, és a mély völgyben még nyáron is hűvös árnyak bújkálnak.

Balogh Ferenc

Bükk-szentkereszt látképe a turistaháztól
(A szerző felv.)

A POSZTÁBÓL

KÖSZÖNET A BATOR TŰZOLTÓKNAK

Március 14-én délelőtt Szeles Sándor és Tóth Attila régészek a Lajos forrástól akarták jelenteni, hogy ég a Kőhegy. A telefon nem működött, de az ott ebédelő nyolc Spartacus-Kötő turista azonnal rohant oltani, magukkal vitték az érd-vincellértelapi iskola tizenkét úttörőjét is. Lapátal, husággal és lábbal tiporva a tüzet, sikerült eloltani, mielőtt a szálerdőt elérte volna. Köszönet a bátor turistáknak.

Urbán Károlyné
szakosztályvezető

VÁRJUK A CSATLAKOZÓKAT!

Kedves TURISTA!

Javaslatot szavaznánk tenni egy szép közös munka elvégzésére, amelyben — ha jól ismerem sporttársaimat — csak Budapestben sokszáz természetjáró venne szívesen részt.

A budai hegyek egyik legszebb kilátópontja a Látóhegy csúcsa, szépségére már a hegy neve is felhívja a figyelmet. Ahogyan mondani szokták, az isten is arra teremtette, hogy itt egy szép turistalétesítmény épüljön. Elsősorban egy kilátótorny, de úgy gondolom, nem túlzott fantázia, ha egy korszerű, nagyméretű turistaház is. A területet a létesítményhez átadhatná a Fővárosi Tanács, a kő nagy része helyben kitermelhető. A közületek anyagi segítségét mintáulra lehetőleg szorítani, ha a budapesti természetjárók tízezreiből a legjobbak felajánlanak munkájukat az alapozási és kiegészítő munkához. A veteránoktól a kis úttörőig biztosan mindenki kedvét lelné a közös munkában. Ilyenfajta vállalkozások tuatjait találjuk ma sok helyen. Pont a fővárosi természetjárók nagyszámú tábora ne tudná végrehozni az ilyen vállalkozást? A magam részéről, mint javaslattevő, egyelőre hús napi munkát ajánlok fel a létesítményhez. Kérem az érdeklődőket, hogy szintén ajánlják fel segítségüket.

Kécsi Ferenc
Bp. VIII., Rákóczi út 69.

HELYREÁLLÍTJUK A HÉVÍZI MŰEMLEKTEMPLOMOT

Kedves Szerkesztőség! A TURISTA hasábjaim tettem szövé, hogy jó lenne helyreállítani a hévízi XII. százbéli Magdolna-templom

romjait. Most örömmel értesültem róla, hogy kívánságom teljesül, a műemlékvédelmi szervek még idén megkezdik a műemlék-templom restaurálását. Az lenne még a jó, ha a helyi tanács szervek a templom körüli elhanyagolt temetőt is rendbehoznák, hogy mire ez a kis remekmű megszépül, környezete is méltó legyen hozzá.

Varga Géza Ernő

KÖSZÖNJÜK

A TURISTA februári számában magam és könyvnyúzóvar-társaim nevében elpanaszoltam, hogy nem tartozunk sehová, szeretnénk természetjárók lenni. Örömmel számolok be róla, hogy a természetszerető amatőr békaemberek gazdára találtak a IX. kerületi Természetbarát Szövetségben, mint vizuális kutatók. Panaszom megjelenése óta számos levelet kaptunk. Egy részükkel — 12 fővel — alapítottuk meg csoportunkat.

Elsőként kidíltást rendeztünk felszerelésünkben a Kovassay Jenő Hid és Vízműépítő Technikumban. A segítségért Kádár Jenő tanárnak és Madarassy László KISZ titkárnak szeretném köszönetemet kifejezni.

Csatlakozunk a Turista Ifjú Barátainak Köréhez is. Elatjuk a lapot híreinkkel, képekkel.

Sporttársi üdvözléssel

Maróthy László
Bp. IX., Csarnok tér 3-4.

MIERT NINCS CAMPING MISKOLCON?

Budapesten a Római Parton 70 fillérrel elérhető oltani campinget a fővárosiak, Debrecenben is szinte a városban van a nagyerdő tábor. Miskolcon a legközelebb Tapolcafürdőn létesül, csak a városnak nem lesz campingje. Pedig ott is nagyon kellene, és szép hely is lenne erre a célra.

Tátray Béla,
Miskolc, Herman Ottó u. 51.

FELHÍVÁS A TŰRAVEZETŐKHOZ. Felhívjuk a figyelmét mindazoknak a minősített túravezetőknek, akik a Társadalmi Erdői Szolgálat munkájába újonnan be akarnak kapcsolódni, hogy június 17-én csütörtökön, 17,30 órakor előadást tartunk számukra a Budapesti Természetbarát Szövetség (V., Váci u. 62-64.) földszinti előadótermében (büfé mellett) az Erdői Szolgálat működési szabályzatáról és a szolgálat ellátásával kapcsolatos tudnivalókról. Amennyiben a túravezetői minősítésük igazolásul magukkal hozzák szövetségi igazolványukat, a helyszínen megkaphatják a Szolgálat ellátására jogosító felvényt és igazolványt.

Társadalmi Erdői Szolgálat
Országos Intéző Bizottsága

HÍREK

EGY MEGÉRDÉMELT VÁNDORZÁSZLÓ

Bensőséges hangulatú ünnepség során került sor annak a vándorzászlónak az átadására, amelyet az V. kerületi, a legnagyobb létszámú fővárosi szövetség tűzött ki az 1964. évben legsikeresebb tömeges mozgósítást elérő szakosztály számára. A kerület több mint száz szakosztálya közül a Fővárosi Tanács Sportkörének természetjárói érdemelték meg a kitüntetést. Ennek átadására jöttek össze április 16-án, a Tanács Klubtermében több mint kétszázan. Kereszteti József, a sportkör elnöke megnyitotta után dr. Fazekas Gábor, a szakosztály elnöke tartott beszámolót. A zászlót Fajkos Aladár, az MTS Budapesti Tanácsának elnöke nyújtotta át. Végül hangulatos műsor zárta be az ünnepséget.

SIREMLEKAVATÁS. Május elsején avatták fel az egy természetbarátok Kolacskovszky Lajosnak, a természetbarát mozgalom lelkes szervezőjének, az általuk társadalmi munkában készített síremlékét. Az avató ünnepélyre visszatérünk.

ÚJ TERÜLETEN alakult meg az Erdői Társadalmi Szolgálat. Az Ozdi Járásban a cserhádi erdők védelmére megalakult az Erdői Szolgálat helyi szervezete.

EGYSZERRE HÁROM túrát indított a Spartacus GYOPAR szakosztály. Egy minősítő túrát a Cserhátra, egy műemlék-túrat Szombathely — Kőszeg — Ják-ára és egy Kéktúrat a Mátrába.

TÖBORZÓ címmel mutatta be a BTSZ agitprop bizottsága azt a mintaműsort, amelyet az új szakosztályok ünnepélyes alakuló gyűlésére szánt. Az előadást a természetjárás új színeiről Ludányi Lajos, a XVIII. kerületi szövetség agitprop felelőse mondta, Csaplár József mondta el ezután Toborzó című versét, melynek refrénjét — „Allj közénk! Jőjj velünk! Hívna a hegyek!” — sokan együtt mondták vele. Farkas László előadóművész énekelt ezután magyar dalokat Morvai Károly karnagy zongorakísérettel. Előnekelt a Turista zsebkönyvben most megjelent turista indulót is sikerrel. Majd a Filmbizottság mutatta be a felszabadulási emlékversenyről és emléktúráról készített dokumentumfilmjét.

ISMERD MEG SZOMSZÉDAIDAT jelszóval magnóval kísért nyelvtanfolyamokat indított külföldi túrákra készülő tagjai számára a Fővárosi Tanács Természetbarát Szakosztálya.

A Budapesti V. kerületi Természetbarát Szövetség négy szakosztálya: a M/ASPED, az OFOTÉRT, a Fővárosi Vízművek és az Állami Áruházak természetjáró szakosztályai lehetővé teszik olyan más vállalatoknál dolgozó felnőttek vagy fiatalok tagul való felvételét is, akiknek a munkahelyén még nem működik szakosztály. A „nyitott szakosztályok” mozgalma hamarosan egész Budapestre kiterjed. A fenti négy szakosztályi elsősorban gyalogtúrázókat lát szívesen. A szakosztályt kereső barlangosok és könnyűbúvárok a Fővárosi Tanács sportköréhez, a túravitorlázók az V. ker. Tanács sportköréhez és a helyet kereső víztúrázókat a Kibernetika Sportkörhöz forduljanak.

EGY KIÁLLÍTÁS SIKERE. A budapesti postagazgatóság természetjárói közkiállításra április 23-24-én megismerték az április 7-9-én először bemutatott fotókiállításokat az igazgatóság Váci utcai székházában.

A képek az országos kék-túra útvonalát mutatták be szakosztályos csoportosításban. Bemutatták ezen kívül a pályadíjnyertes diapozitív-sorozatokat is.

FILMKÖLCSONZÉS. A BTSZ agitprop bizottsága szívesen kikölcsonzi a BTSZ 1. és 2. számú film híradóit. Az egyik a Budapesti Természetbarát Klub eseményeiről, a Sportakadémiairól és a Radnóti síutáról készült dokumentumfilmeket, a másik a felszabadulási emlékversenyt és emléktúrákat mutatja be. Igényelni lehet szerdán este 5 és 7 között a BTSZ-nél, Bp., V., Váci utca 62.

A LEGTÖBBET VETÍTETT amatőr turistafilm az elmúlt télen Balázs Sándor, Balázs József és dr. Neszmélyi Rezső keskenyfilmje volt, melyben a Beloianisz természetjáróinak jogszóval túráját örökítették meg.

FEGYELMI ÜGYEK. Zsongor Gyula, a Fővárosi Vízművek természetjáróinak túravezetője az elmúlt év október 2-án és 3-án igénybe vette a Rodostói Turistaház 65 férőhelyét szüreti mulatság céljára és vacsorát is rendelt. A helyeket nem vette igénybe, de előzetesen le sem mondta. Ezért a BTSZ fegyelmi bizottsága 1 évre tiltotta a turistaházak látogatásától és a sportvezetői tevékenység gyakorlásától. — A Vörösi Meteor természetjáró szakosztályának vezetősége Mallus Jánost a kedvezményes utazási igazolványok felvételéről hat hónagra tiltotta, mert egy február 12-én felvett utalványt április 2-ig többszöri felszólításra sem szolgáltatott vissza.

ÚJ TURISTAHÁZ építését kezdte meg április 24-én a Győri Vörösi Meteor Sportkör természetjáró szakosztálya. Az új ház, melynek alapozási munkái most végzők, a vinyyesandormajori Hódosér partján, a Bakony egyik legfestőbb pontján áll majd.

ÚJ JÁRASI SZÖVETSEG alakult a debreceni járásban. Elnöke Török István, főtitkára Széll János, vezetőségi tag Juhász József. Debrecenben, a Vöröshadszer útja 42-46 alatt tartják hivatalos óráikat kedden 17-18 órakor.

DUNAÚJVÁROSI GYŐZTESEK. A Vörös Meteor helyi természetjárói városismertető versenyének értékelése elkészült. Az egyéni versenyben a maximálisan elérhető pontok száma 255 volt. Első lett 235 ponttal Gucs Péter. A csapatversenyben elérhető pontszám 1040 volt. Első lett a Székesfehérvári Gépipari Technikum csapata 845 ponttal, második a MÚM 816 ótós csapata 820 ponttal, harmadik a Dunaujárósi Általános Gimnázium kettes női csapata 810 ponttal.

HÁROMSZÁZ barlangot tártak fel eddig a Bükk hegységben. Ezek közül egyedül az István barlang világtírására 350 000 forintot költöttek. A lillafüredi barlangokat az elmúlt évben 100 412 turista kereste fel, — jelenlét a Borsod megyei Idegenforgalmi Hivatalt.

ALPINISTA találkozót rendeztek a csehszlovák alpinisták, melyen 18 főnyi magyar küldöttség is részt vett. A program keretében 11 csúcsot másztak meg és baráti kapcsolatokat teremtettek szovjet, svájci, lengyel, jugoszláv és bolgár alpinistákkal.

PÁRATLAN teljesítményről értesültünk. Ifjúsági levelezőnk ezidő szerinti rekordját Cserey György (Bp., XIV., Gyarmat u. 47.) tartja, aki huszonegy (!) országban harmincöt fiatalal levelez állandóan, tizenkét nyelven, ezenkívül hat országból gyűjt helyi kuriózumokat.

Átfestették. Előző számunkban Spirik Tibor a Makkos Máriáról induló sárga jelzés egyik szakaszán tilos táblákról írt. A XI. ker. Természetbarát Szövetség most tudomásunkra hozta, hogy az érintett útvonal felelőse a Kinizsi TEJERT Természetbarát Szakosztály már átfestette a sárga útvonalat a tilos terület megkerülésével. Tehát a túrázásnak nincs semmi akadálya.

„Segítséget kér egy iskola” cím alatt előző számunkban cikket írtunk, melyben felkértük a szövetségeket, hogy a Fehérvári úti iskolát patronálják. A XI. kerületi TSZ arról értesített bennünket, hogy az iskolának a múltban is megadták volna a segítséget, ha ezt igényelte volna. Ez ideig azonban az ellenkezőjét tapasztaltuk. Ennek ellenére szívesen segít a szövetség az iskola természetbarát szakosztályának megalakulását és patronálását, ha az iskola vezetősége igényli a segítséget. Reméljük, cikünk nyomán tisztázódnak a bizonyára jóhiszemű félreértések s rövidesen beszélhetünk az iskolai szakosztály megalakulásáról.

KISDOBOSOK a dobogókői iskolából a pillisnyergi emlékműnél jártak, és megkoszorúzták. Zöld András igazgatóhelyettes ismertette az itt harcoló ukrán komszomolisták hőstétét. Matók Lajos csapatvezető és a Tóth pedagógus házaspár vezették a három rajt, zászlókkal az emlékműhöz. Képünkön Bandi bácsi beszél az itt lezajlott harcokról.

KIBŐVÍTETTE vezetőségét a Ruházati Spartacus Sportkör. Az első sorba került Kertész Miklós, Groza Sándor és Róbert Artúr.

A SPARTACUS TURISTÁK találkozóját szeptember 4-én és 5-én lesz Salgóvár és Ereszténypuszta vadregényes környékén. Programjában a nőgrádi népviselettel és kultúrával való ismerkedés is szerepel. A műsoros táborútnél vetítéssel mutatják be a palóc viseletet, szokásokat, a megye nevezetességeit. Szerepel majd a balassagyarmati szövetségi kórus és a nőgrádmegyei, cigánytáncáról híres népi együttes is.

TOBORZÓ ünnepséget rendezett a nemrég alakult Rétsági járási szövetség a királyházi turistaháznál, hogy minél több járási sportkörben kedvet csináljon a természetjáró szakosztályok alakításához.

— TEXTILES TALÁLKOZÓ NAGYIRTÁSPUSZTÁN. A IV. kerületi Természetbarát Szövetség és a Textiles Szakszervezet május 15 és 16-án rendezte meg találkozóját a nagyirtáspusztai textiles menedékházban. A kétnapos Béke-túrát és az ünnepséget a HPS és a Pamutipar turisztai rendezték.

Címlapunk: Vassányi Béla felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1., félelelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 146-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetés ára egész évre 32.— Ft. Félévre 16.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hirlapirodánál. Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hirlap Kiskereskedelmi Vállalat. Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselői. Index: 23 814

65.7590 Egyetemi Nyomda, Budapest

Egy lépés ismét előre: „TERMÉSZETBARÁT TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLAT”

A Budapesti Természetbarát Szövetség az V. ker. Váci u. 58. sz. alatt olyan irodát hoz létre, melynek feladata tájékoztatással, felvilágosítással szolgálni mind a szervezett természetbarátoknak, mind a természetjárás iránt érdeklődőknek minden olyan kérdésben, mely a természetjárással, turistasággal kapcsolatos. Így elsősorban a szövetség tagjai sorába való belépéssel, hazai túralehetőségekkel, utazási és szállásproblémákkal kapcsolatban adnak felvilágosítást, de tanácsot adnak külföldi túrák, utazások lebonyolításához is. Beszerezhet itt a természetbarát igazolvány, belépési nyilatkozat, sőt a mozgalomban használt többi igazolvány is, valamint a **TURISTA**, a Szövetség hivatalos lapja és a Természetbarát Híradó, melyekre itt elő is lehet fizetni.

Az iroda — mely Természetbarát Tájékoztató Szolgálat néven június első napjaiban nyílik meg — délutánonként 6 óráig áll az érdeklődők rendelkezésére és szeretettel vár minden természetjárót és érdeklődőt.

A SZOVJET HEGYMASZÓK DOYENJE CSOKKE SZALIHANOV, aki a Kabin-Balkar Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaságban él, a közelmúltban ünnepelte 110. születésnapját. 108 éves korában 1963. július 26-án még feljutott az Elbrusz egyik 5600 m-es magaslatára. Eleteben egyébként több mint kétszázszor mászta meg az 5633 m-es Elbrusz-csúcsot. Közreműködésével 4220 m-en egy védkunyhót is építettek. 3 fia is hegymászó. Unokái és dédunokái száma meghaladja a 40-et. Most is jó egészségre büszke és a Kaukázus hegymászóinak szívesen ad tanácsokat.

JÚNIUS 17. ÉS 20. KÖZÖTT RENDEZIK MEG A XXIV. NEMZETKÖZI KAJAKTÚRÁT A DUNAJECEN. A túra Nowy Targból indul és Nowy Sączban végződik. A Lengyel Turista és Országismertető Egyesület (PTTK) programja keretében a túra résztvevői Krakkót is felkeresik.

A „TERMÉSZETBARÁT INTERNATIONALE” 1964-ről készült statisztikája szerint, az Internationalehoz tartozó szervezetekbe tömörült természetbarátok száma az 1963. évi 283 164-ről 1964. végére 288 761-re növekedett. Jelenleg az Internationalehoz az angol, ausztrál, belga, dán, francia, holland, izraeli, kaliforniai, meráni, nyugatnémet, osztrák, svájci és svéd természetbarátok turista egyesületei tartoznak.

PÜNKÖSDKOR HÁGA KÜZELEBEN KLJDUINBAN nemzetközi természetbarát táborozást szerveznek a holland természetbarátok. Több ezer résztvevőre szá-

mitanak, hiszen 10 éve az „Amsterdami Erdőben” rendezett táborozáson 3500 természetbarát vett részt, a különböző nemzeti szervezetekből.

A NEMZETKÖZI MOTORSPORT SZÖVETSÉG HÁGYOMÁNYOS FIM—RALYE-JÁT július 6—9. között rendezik a nyugatnémetországi Nürburgban. A programban a Rajna és a Mosel vidékének felkérése szerepel.

KAJAKTÚRÁZÓK TALÁLKOZÓJÁT RENDEZI A PTTK A MAZURI-TÓVIDÉKEN. Június 26-tól július 4-ig tart a túra Sorkwitytól Nádaig, Bielik, Zgon, Stara Ukta és Kamien érintésével. (Felvilágosítást ad az MTSZ Víztúra Szakbizottság.)

Június 25-től október 3-ig rendezik meg Münchenben a Közlekedés I. Világkiállítását. Az 500 000 m²-nyi területen négy kontinens 46 országa, köztük a szocialista országok közül Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Románia és a Szovjetunió is bemutatja a közlekedéstechnika legújabb vívmányait. Különösen nagy érdeklődésre tarthat számot a 100 m magas IVA-torony, mely tulajdonképpen egy 4700 csavarral összefogott 2,5 m átmérőjű, 61 tonna súlyú acélcső. Ezen egy 6,6 m átmérőjű, 2 szintű külsőlétközlekedő és óránként 730 utas számára teszi lehetővé, hogy a felvonás közben 3 körfordulatot is téve élvezhessék a körkilátást és ennek során a világkiállítás területét, továbbá München látképet és az Alpok hegyláncát a Watzmannról a Zugspitzéig.

Kázmér azt mondta, hogy semmi az egész, ő már részt vett néhány tájékoztató versenyen, tartsak vele. egykettőre elvezet a Sündisznópagonyba, fussunk csak mindig arra, amerre a kő gomolyog.

Elfutottunk egy kertes házikó előtt. A virágok között szalmakalapos bácsika matatott. Kázmér ennek is odakiáltott, mert ő nem csak tájékoztató, hanem közben etnografizál is:

— Mit művel ott, bácsika kedves?

— A rózsákat ojtogatom.

Futottunk tovább. Kázmér megjegyezte, hogy olykor a rózsákat is ojtogatni kell, nagyon helyes intézkedés ez járványos szár- és szíromfájás ellen. Aztán még azt is mondta, hogy most már igazán semmi az egész, percek alatt elvezet a Sündisznópagonyba, fussunk csak mindig arra, amerre mohos a fák törzse.

TÁJÉKOZÓDNI

Elfutottunk egy kertes házikó előtt. A virágok között szalmakalapos bácsika matatott. Kázmér ennek is odakiáltott, mert ő nem csak tájékoztató, hanem közben etnografizál is:

— Mit művel ott, bácsika kedves?

— A rózsákat ojtogatom, na — kurjantott vissza a bácsika és volt valami furcsa a hangjában.

Futottunk tovább. Kázmér megjegyezte, hogy ügylészük módfelett súlyos középtügyulladással kell számolni, ha mindenki a rózsákat ojtogatja. Aztán még azt is mondta, hogy most már igazán

másodpercek alatt elvezet a Sündisznópagonyba, csak fussunk mindig egyenest a sarkcsillag irányába. De nekem már valahogy nem stimelt az egész.

Elfutottunk, egy kertes házikó előtt. A virágok között szalmakalapos bácsika matatott. Kázmér ennek is odakiáltott, nem annyira mint élet-tájékoztató, hanem inkább mint a népkutatás megszállottja:

— Mit művel ott, bácsika kedves?

— A rózsákat ojtogatom, hogy az a... — sívöltötte a bácsika, aztán földhöz vágta az ollóját és vidám indiántáncot lejtett rajta, amely pregnáns ellentétben állt mogorva arckifejezésével.

Futottunk tovább. Kázmér megjegyezte, hogy nyilvánvalóan egészen komoly bibeveszről lehet szó, ha már a bennszülöttek is ennyire elvesztik lelkük egyensúlyát. Aztán még azt is mondta, hogy most már igazán pillanatok alatt elvezet a Sündisznópagonyba, csak fussunk mindig arra, amerre...

Ekkor lépett elő a bozótból az ellenőrző bíró. Egy kissé bágyadtan tűnt s a szeme keresztben állt.

— Hagyják abba kérem — sóhajtott. — Órák óta figyelem, hogyan rohagnak itt körbe-körbe. Kötelességemnek tartottam, hogy közbelépjek mielőtt még éhen halnak keringtükben.

Kázmér lerogyott egy kőre és küldönös tekintettel meredt maga elé. Az ellenőrző bíró odalépett és egy plecsnit tűzött Kázmér mellére.

— Gratulálok — mondta. — Gratulálok a kategóriagyőzelemhez.

— Hogy... hogy mi... mi kategóriagyőztesek?!

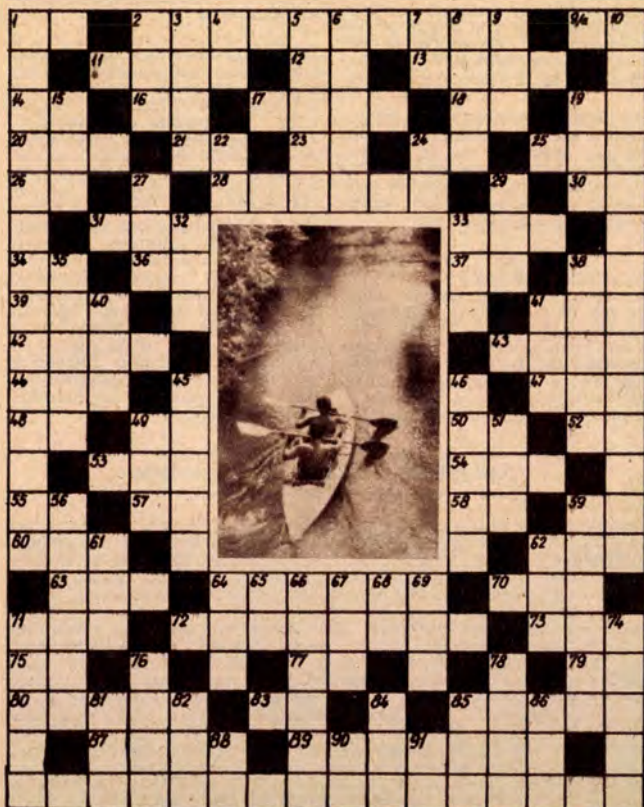
— Természetesen. Önök a háztömbkörüli verseny bajnokai.

Peterdi

KERESZTREJTVÉNY

Vízszintes: 1. Kicsinyítő képző. 2. Rippi-Rónai híres kepe. 9/a. Postafiók. 11. Nem az egész. 13. Francia regényíró. 14. Görög betű. 16. Első közepe. 17. Kergesse. 18. Azonos betűk. 19. Hiányos időmérték. 20. Nem latinul. 21. Állat lakás. 23. Idősebb. 24. Skálahang. 25. Orosz kérdő szócska. 26. Etelizesítő. 28. Nagy síkság. 30. Higany vegyjele. 31. Tejtermék. 33. Román pénznem. 34. O. R. 36. Igavonó állat. 37. Kés része. 38. Vizes földrészl. 39. Kérdőszó. 41. Állat nem. 42. Tamasztó léce. 43. Szerszám. 44. Becézett férfinév. 47. Csomó. 48. Részvény-társaság. 49. Személyes névmás. 50. Mutató szó. 52. Külkereskedelmi Minisztérium. 53. Szesz ital. 54. Kis katonai egység. 55. L. H. 57. Kicsinyítő képző. 58. O. J. 59. Szín más-salhangzó. 60. YAB. 62. Időegység. 63. Eltulaidomít. 64. Függlelges 10. folytatása. 70. Rövid tájékoztatás. 71. Aprómagvas növény (ékezet hiány). 72. A vízsz. 64. folytatása. 73. DEL. 75. Idős. 77. Kettős más-salhangzó. 79. Személyes névmás. 80. Ilyen fa is van. 83. Mezei növény. 85. Összeomlik. 87. Európai folyó betűi keverve. 89. A Tisza mellékfolyója. Függlelges: Ki festette az Agitátor c. képet? 2. Ilyen virág is van. 3. Kártyalap. 4. Alá. 5. Pénztáros teszi fordítva. 6. Szakmát tanul. 7. Kettős betű. 8. Dal. 9. Varr. 10. Ilyes Gyula lírai sorai a Balatonról.

15. Azonos betűk. 19. Országos Találmányi Hivatal. 22. Skálahang. 24. L. D. 27. Enek. 29. Tészta teszt. 32. Elem. 33. Lyuk a hajón. 35. Rémült. 38. Szervezethez tartozók. 40. Három. 41. Idegen férfinév. 45. Általánosan elismert. 46. Folyó. 49. Vedődoboz. 51. Nem zenei hang. 56. Nem maradi. 59. A függőleges 71. folytatása (ékezetfelesleg). 61. Túlzott kedvesség. 62. Atkelőhely. 64. Motorkerékpár márká. 65. Y. E. 66. Üldögélt (csonkán). 67. A pezsgőben van! 68. Magánhangzók. 69. Tisztít, betűi keverve. 71. A 72. vízszintes folytatása. 74. Mai idő. 76. Visszafelé sült el! 78. Hármass hangzat betűi keverve. 81. Nyelvtani fogalom. 82. R. D. E. 84. Vajon közlekedési vonal? 85. LRE. 86. Enek. 88. Nagy Károly. 90. Indulatszó. 91. Mint a vízszintes 38. vissza. Beküldendő: Sorrendben a függőleges 10., vízszintes 64. 72. függőleges 71 és 59. Beküldési határidő: június 15. Előző keresztrejtvényünk megfejtése: Vízszintes 1. A szabadság sétára megy. Függlelges 23. S Ó kézenfogva vezet, szép gyermekét a Rendet. Függlelges 61. Május 1. Könyvjutalmat nyert: György Zoltán Székesfehérvár Dózsa György tér 1. sz., Hollós János Gönyű, Kossuth Lajos u. 161. sz., Seress Sándor Budapest, XV., Tóth J. u. 34. sz., Tamás Éva Budapest, XII., Kalóz u. 3. sz.

900 kilométer — házról házra

A síkfőküti turistaház sem közvetlenül a Kéktúra útvonalán fekszik. Fekvése és környéke azonban megéri a kitérőt

Lapozgatom „Az Országos Kéktúra útvonala mentén” c. könyvet. Gazdag, lexikális anyaga, vonzó stílusa, olvasmányos is kedves. Már a szálláslehetőségek felsorolásánál tartok.

A kéktúrázók nyugodt éjszakáját 47 átvonuló szállás biztosítja. Ebből 15 a helyi idegenforgalmi hivatalokhoz, 9 különböző szervekhez tartozik. 23 a Turistaházakat Kezelő Vállalat turistaháza. Az összesnek tehát alig a fele az a szervé, amelynek — többek között — elsősorban feladata a Kéktúra közvetlen segítése. Pedig a több ezer kéktúrázó szinte kivétel nélkül szervezett természetjáró, akik a turistaházak nyújtotta előnyökre igényt tartanak.

Néhány szót az előnyökről

— A turistaházakban a szervezett természetjárók nagyarányú szálláskedvezményt élveznek. A 900 km-es gyalogtúra költségei a résztvevőket terheli. Ilyen teljesítmény mellett már nem közömbös a költségek bizonyos „megtakarítása”.

— A turistaházak központi hálóhely elosztása, hosszabb útvonal-szakaszon folyamatosan, időrendileg is biztosítja a szállást.

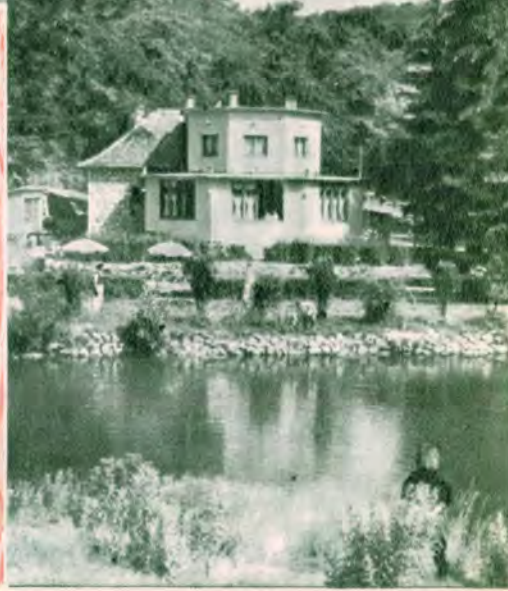
— A turistaházak szálláshelyeinek lefoglalásánál a szervezett természetbarátok mindenki mással szemben előnyt élveznek.

A jelentkező fokozott igény mellett különösen sajnálatos, hogy a turistaházak hálózatának bővítése és fejlesztése nem tud lépést tartani a mozgalom országos fejlődésével. Akik tárgyilagos szemlélői ennek, még azt is belátják, hogy a hálózat jelenlegi állapotának fenntartása is sok nehézséggel jár, sok áldozatot követel.

A 47 szálláshelyből napjainkban már nem 23 fogadja az említett előnyökkel a Kéktúra vándorait, hanem csak 21. A telekesi turistaház életveszélyessé vált, az elszállítás minimális követelményeinek nem felel meg a nagyszénási turistaház sem.

Érdemes arról is szólni, hogy ha az útvonal mentén nincs turistaház, hol van a legközelebbi? Telekes helyett pótmegoldást jelent az almári vasútállomás közvetlen szomszédságában működő 40 személyes, illetve az Egerben levő 60 személyes síkfőküti és a 36 személyes várkúti turistaház. Az igen kis férőhelyes (28 fős) bakonybéli turistaházat tehermentesíteni tudja a gézaházi, a bánkúti turistaház telfütségekor szerepelhet a túratervben a szentléleki „Herman Ottó” turistaház is.

Nem a kék útvonal mellett fekszik, de növeli a főváros környéki turistaházak áteresztő forgalmát a köhegyi

turistaház 26, és a csikóvályújai turistaház 36 férőhelye. Sátoraljaújhely közelében már működik a 30 személyes várhegyi turistaház (30 perc gyaloglással közelíthető meg), s rövidesen megnyitja kapuit a városban épült 80 személyes turistaház is. És — remélhetőleg — ősszel már újra fogadhatja a zemlени túrák természetjáróit az újjáépített telkibányai turistaház is.

Ha a Kéktúra útvonalán, vagy a közelében fekvő szálláshelyek ágylétszámát nézzük, megállapíthatjuk, hogy 20—30 fő a maximális létszám, amellyel a szervezetek útnak indulhatnak. Ritka viszont az ilyen létszámmal együttesen kéktúrázó csoport, pedig a szállásbiztosításnál — időben történő jelentkezéssel — ez a kedvezőbb, hiszen a néhány rendelkezésre álló hely nem aprózik tíz-húsz felé. A fővárosi és a megyei természetbarát szövetségek próbát tehetnének: szervezzenek területileg Kéktúrát éves program szerint, elfogadva a területi szervezetek egyéni jelentkezőit, nívós központi túravezetés biztosítása mellett. A szabadságidő így hasznosan és kellemesen telhet, s a Turistaházakat Kezelő Vállalat az akár egy évvel előbb bejelentett vándorútvonal szálláshelyeit soron kívül is biztosítani tudja.

A Kéktúra, tömegtúra mozgalom. Fejlődése, kiszélesítése ötletes szervezést, megértő társadalmi összefogást kíván. (X)

Gézaháza. A Kéktúra útvonalától, Zircről autóbusszal 15 perc kitéréssel közelíthető meg

A turistaházak barátságos éttermekkel, házikonyhai készítményekkel fogadják a természetjárókat. Képünkön a mátraszenti rezi turistaház éttermének homlokzata látható

BARLANGKUTATÓK

ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA

A barlangkutatók és barlangász természetjárók országos találkozója, a „Barlangnap” ez évben június 19—20-án Veszprémben kerül megrendezésre. A találkozót a Magyar Természetbarát Szövetség és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat megbízásából a Veszprém megyei Természetbarát Szövetség, illetve a Veszprémi Lom-bik S. E. Barlangkutató Csoportja rendezi.

A találkozó programja június 19-én, szombaton délután 18 órakor ankkéntal kezdődik a Veszprémi Vegyipari Egyetem T1 előadótermében, ahol dr. Bertalan Károly geológus a Bakony barlangjairól, Németh Péter régész pedig a bakonyi barlangok régészeti kutatásainak történetéről tart előadást, majd a közelmúltban jelentősebb eredményt elért barlangkutató csoportok számolnak

be röviden munkájukról. Az ankét az aktuális bejelentések és a másnapi program megbeszélésével zárul. Utána a találkozó részvevői közös vacsorán jönnek össze a veszprémi motel éttermében. (A vacsora költsége 15,— Ft. Éjszakára sátorverési lehetőség a motel melletti campingben.)

Másnap, június 20-án, vasárnap külön autóbuszok viszik ki a találkozó részvevőit a veszprémi, balatonfüredi, pannonhalmi és székesfehérvári barlangkutatók munkahelyeinek megtekintésére. Az egyik útvonal: Veszprém—Balatonfüred—Nagyvázsony—Kab-

Turista

hegy—Urkút—Veszprém, a másik útirány: Veszprém—Zirc—Gézaháza—Dudar—Szápár—Tés—Veszprém. (Az autóbuszutak költsége egységesen 15,— Ft.)

A találkozó nyilvános, a rendezőség minden érdeklődőt szívesen lát. Az autóbuszokra — a férőhelyek határáig — a jelentkezés sorrendjében biztosít helyet a rendezőség. (Cím: Dr. Markó László, Veszprém, Wartha Vince u. 2—6, Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet.)

A Szépvölgyi útról nyíló Mátyáshegyi-barlang kiterjedt járatrendszerét 1948-ban fedezték fel a BÉTE Barlangkutató Szakosztályának tagjai és még abban az évben 2310 méter hosszan feltárták és feltérképezték a TTE barlangkutatóival összefogva. Ezután több mint egy évtizedig nem növelte számottevő felfedezés a barlang hosszát.

Az elmúlt években a Bp. Vörös Meteor természetbarát barlangkutatói folytattak tervszerű kutatást a Mátyáshegyi-barlang további szakaszainak feltárására. Sikertült is a barlang legtávolabbi részén, a Sárdagasztóhasadék felett egy tekintélyes labirintusrendszert felfedezniök, a Meteor-ágot, majd a Névtelen-folyosóból kiindulva az omladékos Északi-folyosót tárták fel a Meteor fiatal kutatói tervszerű, kemény munka árán.

A VMTE Petőfi Csoportja az Ebédő-terem folytatásában fedezett fel egy üreget és a Meteor-ág feltárását folytatta.

Az elmúlt évben kapcsolódott be a kutatásokba a Bp. OSC Barlangkutató Csoportja és a Meteor-ágból kiindulva újabb járatot fedezett fel, melyet Medikus-folyosónak neveztek el.

Ez év eleje óta vesz részt a Toldy Gimnázium Barlangkutató Csoportja a Mátyáshegyi-barlangban folyó tervszerű kutatómunkában. A fiatal kutatók a Színház-teremből kiindulva, rövid idő alatt, kemény munka árán, tekintélyes kiterjedésű járatrendszert tártak fel: a Toldy-ágot.

Összefoglalva az eredményeket: a közelmúltban a Bp. Vörös Meteor, a Petőfi Csoport, a Bp. OSC és a Toldy Gimnázium természetjáró barlangkutatói kilométernél

A barlang nagytermében

jóval hosszabb újabb barlangszakaszt fedeztek fel a Mátyáshegy mélyén. Tehát az újonnan feltárt barlangjáratok összes hossza nagyobb, mint az egész Pálvölgyi-barlang. A felfedezett barlangszakaszok felmérése és térképezése folyamatban van, ennek befejezése után közzétehetjük majd a Mátyáshegyi-barlang teljes hosszát.

Dr. Dénes György

MEGNYÍLIK

A PÁLVÖLGYI BARLANG

Június 13-án, vasárnap délelőtt 11 órakor ünnepélyesen nyílik meg a Pálvölgyi barlang.

A 60 évvel ezelőtt felfedezett barlangot sok éves társadalmi munkával a Pannonia Turista Egyesület barlangkutatói építették ki és látták el világítással, még a huszas években. A barlang világitása és berendezése a háború alatt tönkrement. Felszabadulásunk 20. évfordulójára a felfedezését jubiláló barlang korszerű világitást kapott és a Turistaházakat Kezelő Vállalat gondozásában nyílt meg ismét kaput a nagyközönség előtt.

— 5

Ráfizettek

a könnyelműsége

A Klastrompusztai Legény-barlangot május 2-án természetjáró barlangászok keresték fel. A csoport egy része kötélben leereszkedett a barlang legmélyében fekvő termébe is. Különböző kemény tárgyakat, köztük azonban egy sziklafalon elszakadt és így hatan lennrekedtek a barlang alján. Társaik a dorgi bányamentőktől kölcsönözött kötéllel kimentették őket kényelmetlen helyzetükből, de a hig sárral borított alsó terebben álldogálva eltöltött 12 óra megtanította a csoportot, hogy máskor gondosan ellenőrizzék, kifogástalan felszereléssel induljanak barlangtúrára és a kötelek épségére használat közben fokozottan vigyázzanak.

A woman is shown in profile, looking out towards the sea. She is wearing a large, light-colored straw hat with a dark, fringed band. She is also wearing dark sunglasses and a red swimsuit with a white decorative border. The background is a bright, slightly hazy sky over the ocean.

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. JÚLIUS
XI. ÉVFOLYAM 7. SZÁM
ÁRA 3 FT

1954

1954

ÚTTÖRŐK és a természetjárás

ÍRTA: SZABÓ FERENC,

A MAGYAR ÚTTÖRŐSZÖVETSÉG FŐTITKÁRA

Az Úttörővezetők Országos Konferenciája részletesen foglalkozott az úttörőmozgalom helyzetével, feladataival. Igen öröndetes, hogy a résztvevők úgy kezelték a természetjárást, mint a szocialista nevelés egészének szerves, elszakíthatatlan részét, eszközt. Nem szűkítették le egyoldalúan, eltorzítva sem „csak verseny”-re, sem „csak testi nevelés”-re, „csak gyaloglás”-ra. Bár külön szekció (a „testi nevelés-termeszterjárás, táborozás, sport, a kisdobosok és úttörők életében”) volt hivatva az úttörők természetjárásának megvitatására, mégis e téma a konferencia minden mozzanatában felvetődött. Mint a „leghatékonyabb eszköz és gyakorló terep” — szerepelt a közösségi nevelésnél, a próbáknál, a különböző akcióknál, a tanulmányi munka segítésénél, a munkára nevelésben, a gyermekek politikai, erkölcsi, világnézeti arculatának formálásában, az esztétikai nevelésben és így tovább.

Semmi túlzást nem tartalmaz az az összegezés, hogy a természetjárás a szocialista személyiség formálásának nélkülözhetetlen eszköze. Ezzel még tompítottuk is a konferencia mondanivalóját, de megnyugtató már az, ha ezt mindenki megérti és minden úttörőre, gyermekre alkalmazza.

A konferencia alap gondolata volt, hogy a nevelés feladatát nem lehet leszűkíteni egyes személyekre, egyes intézményekre, hanem ez a „teljes környezet hatása”. Jól idézték a felszólalók a nagy orosz pedagógus, Uszinszkij szavait:

„... a szabadság, a távlat, a természet, a város gyönyörű környéke, ezek az illatos szakadékok, és hullámzó mezők, a rózsás tavasz, az aranyszínű ős, nem voltak-e nevelőink?”

Mindez nevelő hatású önmagában is, de a szervezett, céltudatos természetjárás e hatást többszörösré növeli. Nemcsak erősödnek, edződnek tehát a gyermekek, hanem sem filmmel, sem televízióval, vagy képekkel nem pótolható lehetőségeket kapnak arra, hogy megismerkedjenek hazánk legszebb tájaival, szocialista alkotásaival. Az iskolában tanultakat jól kiegészíthetik a túrákon szerzett munkásmozgalmi, történelmi, földrajzi, biológiai ismeretek.

Tudjuk tehát ennek hasznát, nevelőértékét. Azt is tudjuk, hogy a természetjárás a gyermek

legfőbb vágya, minden gyermek igénye, a legszebb élménye és erre szinte mindenhol lehetőség is van. Mégis a konferencia azt állapította meg, hogy *nincsenek kihasználva a lehetőségek, nincsenek kielégítve a gyermekek igényei.* Az úttörőmozgalomnak, társadalmunknak többet kell tennie ebben.

A természetjárás valamennyi kisdobos-, úttörőpróba és szakpróba követelménye. A kisdobos séta, az úttörők fél-, egész-, többnapos túrái, a csillag túra, vízi- és kerékpártúrák, vándor- vagy állótáborok és még sok más ajánlott és kidolgozott forma népszerűek az úttörővezetők és úttörők körében. Mégis a felsőtagozatos tanulók kb. 30%-a *egyáltalán nem vesz, vagy nem vehet részt szervezett természetjárásban.* Tömegességében a természetjárás nem fejlődik kielégítően. Igaz — és ez mindenképpen jó előjele a tömegesség kibontakozásának — hogy a túrák szervezettebbek, változatosabbak, érdekesebbek. Növekszik pl. a vízitúrák, sítúrák, sítáborok, kerékpártúrák száma. Egyre több a lehetőség, de ez még mindig kevés, hisz a gyermekek abszolút többsége egy tanévben legfeljebb kétszer vesz részt szervezett túrán és minden negyedik úttörőcsapat *egyáltalán nem szervez még kirándulást.*

Mi a fő gond? Elsősorban a *neveléshez is és a túrához is érő vezetők hiánya.* Ebben kell a legjelentősebb segítséget biztosítani az úttörők részére. Csak így, e „kettős” felkészítés biztosíthatja a további gondok megoldását: a tömegesítés fokozását, a jól átgondolt, sokoldalú, érdekes, programok biztosítását —, amelyek nem „egyszerűsítik le a túrát csak gyaloglásra”.

Mindezek érdekében *tovább kell erősíteni a kapcsolatokat a Magyar Természetbarát Szövetség és a Magyar Úttörők Szövetsége között* minden szinten, de elsősorban a csapatoknál. Fel kell újítanunk és a jövő évre el kell készítenünk egy részletesebb „együttműködési tervet”, amely tartalmazza az együttműködés, az úttörők természetjárása fejlesztésének minden lehetőségét. Ehhez igen jó alapot adott a konferenciánk. Mindenek előtt a legfőbb gondban, a *személyi feltételek megteremtésében kérünk és várunk segítséget.* Biztosítani kell, hogy a „nevelést értő” úttörővezetők (pedagógusok, ifjúvezetők) a „túrát, a túra-vezetést is értsek” és a természetet

szereplő, „túra-vezetést értő” MTSZ tagok, aktívák az úttörőmunkát, a „nevelést is értsek”. Biztosítanunk kell tehát, hogy az úttörővezető képesség minden formájában jelentőségének megfelelő helyet kapjon a természetjárás. Az MTSZ tagjai minél többen vegyék fel a kapcsolatot az úttörőcsapatok vezetőiségeivel és segítsenek mind a vezetők képzésében, mind a tömeg-programok szervezésében. Szervezzenek és vezessenek különböző szakpróba-tanfolyamokat („túra-vezető, „térképész”, „meteorológus”), amelyek teljesítése is kirándulásokhoz, túrákhoz kötött. Szervezzenek és vezessenek térképpolvasó tanfolyamokat, tartssanak „szakelőadást” rajösszejövetelen, biztosítsák a túra-vezetőket, ezek képzését, képezzenek tájékoztatói versenybírákat, stb.

Igen népszerű az úttörők körében a Magyar Természetbarát Szövetség Országos Kék-túrájának 300 km-s útvonalra csökkentett programja, az „úttörő kék-túra”. Ilyen és ehhez hasonló további ösztönző rendszereket kell kidolgoz-nunk. Jó kezdet, de még nem eléggé elterjedt a „vár-túra” program, amelyet *érdemes egységes országos akcióvá tenni.* Biztosítanunk kell az úttörők bekapcsolódását a „100 kilométer a Vörös Hadsereg nyomán” című jelvénytulajdonos mozgalomba. Ki kell dolgoznunk az „emléktúrák” teljes rendszerét és programját, *valamennyi munkásmozgalmi esemény színhelyére és valamennyi nevezetes dátumra.* Többet kell tennünk, hogy az MTSZ tömegrendezvényeit az úttörőcsapatok is magukénak tekintsék, (pl. április 4-i, vagy a november 7-i emléktúrákat).

Fel kell figyelniük végre — és szervezték kell tennünk — a gyermekek olyan jogos és vonzó igényeire, mint a „sziklamászás”, „barlangjárás”. Meghatározott, biztonságos helyeken lehetővé kell tenni ennek az igénynek a tömeges és hasznos kielégítését.

Az úttörőmozgalom 1965/66. évi programjában, az úttörőcsapatok tevékenységében a természetjárás, a kirándulás-túra jelentős helyet foglal el. A csapatvezetőségeknek biztosítaniuk kell, hogy a *tanév folyamán az iskola minden tanulója legalább 4–5 kiránduláson részt vegyen,* lehetőleg minden hónapban kerüljön sör csapat, raj, vagy őrsi keretben egy gyalogos, kerékpáros, szánkó-kirándulásra, sí-, vagy vízitúrára, számjátékra, akadály-, járőr-, tájékoztatói versenyre, esetleg rádiós rókavadászatra. *Az évi csapatmunka állandó formájává kell tenni a természetjárást: az őrsök és rajok tematikus kirándulásai, a szakpróbák letétele túrák ke-*

Folytatás a 4. oldalon

retében, szakköri kirándulások, hadijáték, partizánjáték a turisztikai jelleg kidomborításával, műemléki és munkásmozgalmi séták a természetjárás holt idejében. A kirándulások formái legyenek tehát változatosak; tartalmuk érdekes, élménynyújtó. A vezetők a kirándulások programjának tervezésébe és lebonyolításába fokozottabban vonják be a gyerekközösségeket és aktivistákat, biztosítsanak több lehetőséget a gyermekek önálló munkájára, öntevékenységre, aktivitására; kisebb-nagyobb feladat önálló megtervezésére, lebonyolítására. Különösen a hosszabb szüneteket, a nyarat érdemes kihasználni, de ekkor ne a költséges autóbuzs kirándulásokra vigyük a pajtasokat. A vonatos utazással és gyalogtúrával kombinált kirándulások, kerékpáros túrák nemcsak olcsóbbak, de romantikusabbak is és ezeknek nagyobb a nevelőértéke, közösségformáló ereje is. A társadalmi aktívák — felnőttek, szülők, ifjúvezetők — szerepének növelését a jelenlegi igények megkövetelik. Időszerűvé vált, hogy a Taborozási Szabályzat-hoz hasonlóan elkészüljön a Magyar Úttörők Szövetsége „Kirándulási Szabályzata” — amely segítene a mai adminisztratív akadályok (pl. az iskolai Rendtartás helytelen értelmezése, a tanmenetben előírt tanulmányi kirándulásokra vonatkozó megszorítások úttörő kirándulásra való értelmezése) felszámolásában.

Szükségessé vált az úttörőtermészetjárás mozgalmi, pedagógiai tapasztalatainak, módszereinek összegyűjtése, feldolgozása, további pedagógiai kísérletek végzése, tapasztalatok gyűjtése.

Minden téren növelnünk kell a természetjárás szervezetségét. Az eddigi tapasztalatok igazolják, hogy mennyivel értékesebb, ha már olyan kollektívák túráznak együtt, akik más tevékenységet is abban az összetételben végeznek. Az őrsi kirándulások visszahatnak az őrsi teljes életére, készségekre, szokásokra, hagyományokra, tulajdonságokra fejlődnek ki, melyek az úttörőmozgalom minden alapvető közösségében kamatoznak. Ugyancsak nincs olyan szakkör (még a matematika is), amelynek ne lenne egy kedvelt foglalkozási formája a kirándulás.

Az szeretnénk tehát elérni, hogy az úttörők belső igényévé, szükségletévé váljon a természetjárás, hogy minden úttörő a szó teljes értelmében „természetbarát” legyen és maradjon felnőtt korában is.

Ilyenné kell és akarjuk nevelni a gyermekeket.

SOLOHOV

ÜDVÖZLI A MAGYAR TURISTÁKAT

A „Csendes Don” partjáról ellátogatott hazánkba Mihail Solohov, a világ-hírű Lenin-díjas író. Látogatásáról a magyar közönség bőszéges tájékoztatást kapott a lapok és a rádió útján.

Találkozásunkkor profilkunknak megfelelő kérdéssel fordultunk Solohoz elvtársához:

— Legkedvesebb és legfontosabb munkatársam a természet — mondotta. A legszebb gondolatokat a természet diktálja. Nagyon sokat vagyok a szabadban, nemcsak azért, mert a mezőgazdaság érdekel, de legkedvesebb sportom a vadászat, a horgászás és a túrázás. Egy-egy hosszabb séta az erdőben, a patakok, a folyók partján, erőt, felfrissülést ad a munkámban is.

Peszélgetésünk végén arra kért, tolmácsoljuk a magyar vadászoknak, horgászoknak és turistáknak szívélyes üdvözlését.

— Sok szerencsét, jó egészséget kívánok magyar barátainknak — mondotta Solohov elvtárs.

Üdvözlését írásban is megküldi.

Mosonji

Csepri-szóni természetbarátok,
október 4-én, 1952-ben, a
Dax-We Typográfus
Mihail Solohov

VALLOMÁS A HAZÁRÓL

Dr. D. I. olvasónk szép leveleiből idézzük a következő sorokat:

„Nem vagyunk »hivatásos« turisták, csak a természet rajongói és minden szépnek kedvelői. Nem kis büszkeséggel állítjuk, hogy családommal együtt bekóboroltunk hazánk egész területét. Megmásztuk a Kékest, felhágunk a Bálvány ormára, pihenünk Dobogókőn és Parádán, kerestünk ciklamént a Mecsek lejtőin, gyönyörködünk a nagy-marosai Dunakanyarban, hallgattuk a Szalajkavölgy vízeséseinek csobogását, mentünk szembe a Rám-szakadék jeges-patakjával, beletemetkezünk a Baradla cseppkőtengerébe és

érezük magunkat elve-szettnek a tési dióserdőben. Egy-egy vár, Sümeg, Siklós, Visegrád, »bevétele« után a győzködés, utaztunk hajón, buszon, lovaskocsin, hazánk megannyi ízét, színet, zamatát magunkba szívtuk már. Az én szívemben hazánk tájainak szépségversenyét mégis egy májusi reggelen Szentlőrinc környéke nyerte meg. Hoszszú ideig álltam a vonatablaknál, orromat az üveghez nyomva, nem tudtam szabadulni a táj lenyűgöző szépségétől...
Vajon a sok külföldre vágyó turistának van-e már ennyi élménye saját hazájáról?”

integtetnek felénk, ismerősként üdvözöljük Várpalota kéményeit, Ózd kővér kohóit. Elveztük népünk szokásait, öltözködését, utaztunk hajón, buszon, lovaskocsin, hazánk megannyi ízét, színet, zamatát magunkba szívtuk már. Az én szívemben hazánk tájainak szépségversenyét mégis egy májusi reggelen Szentlőrinc környéke nyerte meg. Hoszszú ideig álltam a vonatablaknál, orromat az üveghez nyomva, nem tudtam szabadulni a táj lenyűgöző szépségétől...
Vajon a sok külföldre vágyó turistának van-e már ennyi élménye saját hazájáról?”

IFJÚ BARÁTAINK

Legfontosabb feladatunk a fiatalok megnyerése

A dunaújvárosi természetbarátok munkájáról lesz az alábbiakban szó, — amint az előző számunkban jeleztük.

A Városi Természetbarát Szakszövetség több mint négy éve önálló szerv. Székesfehérvár, ahonnan a dunaújvárosiak 1961-ben kiváltak, minden segítséget megadott, hogy az önállóvá vált szerv munkáját előmozdítsa. A Szakszövetség azóta megerősödött, aktívan dolgozik. Erről a munkáról beszélgettünk Monostori Mihály elvtárral, a szakszövetség vezetőjével.

— Szövetségünk ma már hat szakosztállyal dolgozik — mondotta Monostori Mihály —, az építők, a kohászok, a Vörös Meteor, a gimnázium, a kohóipari technikum és a 316-os számú ipari tanuló intézet sportkörében van szakosztályunk.

Legközelebbi feladatunk a tömegszervezés és az ifjúsággal való kapcsolataink megerősítése. Eddig főleg a gimnáziummal sikerült jó

kapcsolatokat kiépítenünk, következő lépés: a technikum. A fiatalokat az iskolán keresztül tudjuk leginkább megközelíteni, s szervezésüket egyik legfontosabb feladatunknak tekintjük.

Minden évben megalkulásunk dátumához: március 25-höz legközelebb eső vasárnapon városismertető versenyt rendezünk. Az idén négy szakosztály vett ezen részt. A feladatok megoldásához bármilyen eszközt igénybe lehetett venni. Az úttörők különösen leleményesek ebben. Mozgósítják az Idegenforgalmi Hivatalt, térképeket kérnek, házakhoz bemennek felvilágosításért. Volt olyan kérdés, amelyet tavaly csak az úttörők tudtak megfejtetni, az idén már a felnőttek is „felzárkóztak” mögéjük. A verseny idénynyitó jellegű, azután kezdődik a nyári szezon. Bejárjuk az ország újszólván minden részét: gyalog, kerékpáron, motoron és vizen, sőt hatan — a

Vörös Meteoról — legutóbb a Vág völgyén is végig mentek.

Tizenhat személy részére van camping felszerelésünk, s az idén csónakot is akarunk vásárolni.

Azoknak a vállalatoknak a tagjait, ahol még nincs szakosztály, a Vörös Meteor befogadja. Az Épületelemgyár például most küld húsz tagot. Orvosok, pedagógusok lépnek be hozzánk, az ügyvédi munkaközösséggel most tárgyalunk.

Dunaújváros, gyárváros. Itt különösen szükség van a kohók, műhelyek dolgozóinak a friss levegőre, pihenésre. Sok múlik a jó agitáción, a szervezésen.

Erre minden rendelkezésre álló eszközt — kirándulást, színes diát, élménybeszámolót, mozgófilmet — felhasználunk.

Reméljük, hogy munkánk nem lesz hiábavaló — fejezte be nyilatkozatát Monostori Mihály.

FIATALOK A MOZGALOMBAN

A Székesfehérvári Hunyadi Mátyás Közgazdasági Technikum Természetjáró Szakosztálya az 1964/65. tanévben több túrát rendezett, melyek a Balaton-Felvidék Kék Túra útvonalát érintették. Részt vettek a Fejér Megyei Természetbarát Szövetség által Porva-Csesznekben rendezett találkozón és a Páli Tivadar emlékversenyen is. Nyári tervek között szerepel egy négynapos túra a Vértesbe és egy egyhetes a Zemplén hegységbe. A szakosztály tagjai közül szép számmal vannak, akik a negyedik év végére teljesíteni szeretnék a Kék Túra követelményeit.

A Heves Megyei Természetbarát Szövetség Ifjúsági és Túrabizottsága 1965-ben jelvénytérző „Diák-túra”-kat írt ki. Célja: a tanulóifjúság nagy tömegeivel ismertetni a Bükk és Mátra természeti szépségeit, műemlékeit. A túrák során érintik pl. Nagyegedet, Saskót, Szilvaváradot, Sándorrétet stb. A szakosztályok között mozgósítási verseny van, s a legnagyobb pontszámot elért szakosztály egy évig őrzi a „Diák-túra” vándorszerlegét. A résztvevők mindegyike emlékjelvényt kap. Az értékelés és díjkiosztás szeptember 26-án, a sándorréti nagy ifjúsági találkozón lesz.

A Magyar Természetbarát Szövetség Ifjúsági Bizottsága július 6—17. között a megyei ifjúsági vezetők számára tanfolyamot rendez az 1965/66-os tanév feladatairól. A tanfolyam helye a Börzsöny hegységi Magyarokút lesz.

A Budapesti Kvassay Jenő Híd-Vízmű-építő Technikum Természetjáró Szakosztálya immár harmadikban rendezte meg a hagyományossá vált „Kvassay Jenő városismertető kupát”. A háromfordulós versenyben átlagban húsz csapat indult. Az első forduló Budapesten (Tabán és Óbuda), a második Szentendrén, a harmadik pedig Egerben kerül lebonyolításra. A Technikum szakosztálya nyáron kéthetes tábor szervez a Vértes hegységben.

Kádár Jenő

NEM LEHET ELÉG KORÁN KEZDENI!

Bizonyára így gondolta Pénzes Györgyi, a legfiatalabb magyar szervezett természetbarát, amikor — még egy éves születésnapja előtt — „belépett” a dunaújvárosi MŰM 316-os I. T. S. K. természetjáró szakosztályába. De, ha esetleg Györgyike még nem is, szülei — Pénzes Béla, az iparitanuló intézet tanára és Pénzes Béláné tanárnő — minden bizonnyal így gondolták.

Györgyi szabályszerű MTSZ-igazolvánnyal rendelkezik. Csupán egy rovat maradt kitöltetlenül az igazolványban: Pénzes Györgyi sporttársnő, aki foglalkozására nézve „bébi”, nem volt hajlandó aláírni a nevét...

		Név: Pénzes Györgyi	
		Szül. év, hely: 1964 Dunaújváros	
		Anyja neve: Oláh Irén	
		Foglalkozás: Bébi	
		Lakcím: Dunaújváros, Borsányi út 35.	
		Igazoljuk, hogy az igazolvány tulajdonosa: ☒ Igen ☐ Nem	
		Az igazolvány kiállításának helye: Dunaújváros	
		Magyar Testnevelési és Sportszövetség	
		1964	
		123491	
		Dunaújváros 1964. XII. 1.	
		Kádár Jenő	
		egyeület (osztály) elnöke	

A motoros TÚRA TIPPEK

Új rovatunkat útjára bocsátjuk. Reméljük, a Magyar Természetbarát Szövetség keretében most szervezkedő motorosok tábora szívesen fogadja.
Kérjük, legyenek az új rovat munkatársai, küldjenek beszámolókat, fotókat, s írják meg, mit szeretnének rovatukban olvasni.

SZERKESZTŐSÉG

Ha késve is, de megkezdődött a motoros túra-idény, amelyről az alábbiakban lesz szó. Tudott dolog, motorozni jó, de még jobb a gondosan előkészített motoron túrázni. Más gondoskodást kíván a hétvégi túra és megint mást a többnapos, vagy hetes vakáció. És, ha már a témánál vagyunk, hadd említsük meg: a zavartalan túrázás érdekében nemcsak személyi holmink beszerzésével kell foglalkozni, — és ez legalább olyan fontos, mint az előbbi — hanem a motorkerékpár műszaki előkészítésével is. Az elhanyagolt jármű sor bosszúságot okoz a pihenés napjaiban. Az okos motoros megelőzi ezt.

Iratlan törvény: csak jó állapotban levő motorral szabad hosszabb útra vállalkozni. Ez a megállapítás, természetesen a gumibroncsokra és tömlőkre is vonatkozik. Az indulás előtti napon érdemes néhány órát fordítani a jármű gondos átvizsgálására, ápolására. A mosás és zsírzás alkalmával ellenőrizheti a csavarokat és anyákat, a meglazultakat húzza meg derekasan — rá illő szerszámmal.

Elég feszes a lánc? (A két lánckerék között, a közepén mérve 20 mm legyen a lánc „lógása”).

Ellepi-e az akkumulátor lemezeit a sav? (Csakis desztillált vizet tölthet hozzá.)

Elég olaj van-e a sebességváltóban, (vagy olajtartályban)?

Égnek-e a lámpák? Kielégítő-e a fényük?

Van-e elegendő holtjátéka a kuplungkiemelőkarnak? (A kar végén mérve 3—4 mm legyen.)

Jó-e a pumpa és annak gumicsőve?

Az útvonal hosszától és az úticéltől függően kell gondoskodni a motorkerékpár felkészítéséről. Aki átlépi az ország határát, annak nemcsak a Gépjárműnyilvántartási lapot kell kiváltania (30,— Ft) a Magyar Autóklubnál, VII., Nagymező u. 20. és a Közlekedési rendészetnél, XIV., Hungária krt. 149, hanem a

nemzetközi jogosítványt is, (20 Ft okmánybélyeg), amelyhez egy fényképen kívül az útlevelel is szükség van. Néhány olyan alkatrészt is ajánlatos beszerezni, amelyre szüksége lehet — bár erre ne kerüljön sor — és azt ott nem lehet beszerezni. Ilyen például a megszakítókalapács- és üllő, az áramleszedőpipa, 1—1 gyújtó- és világítótekerces, néhány kuplunglamella, lendkerékkehúzó-szerszám. (Persze az sem baj, ha a hétvégi túrákon is velünk van egy pár megszakító — az ördög nem alszik.)

Az útiokmányokkal kapcsolatban el kell még azt is mondani, hogy a Romániába készülő motorosok díjmentesen kapják a Nyilvántartási lapot, de ki kell váltaniuk a triptiket (60,— Ft), míg a Bulgáriába tartók-

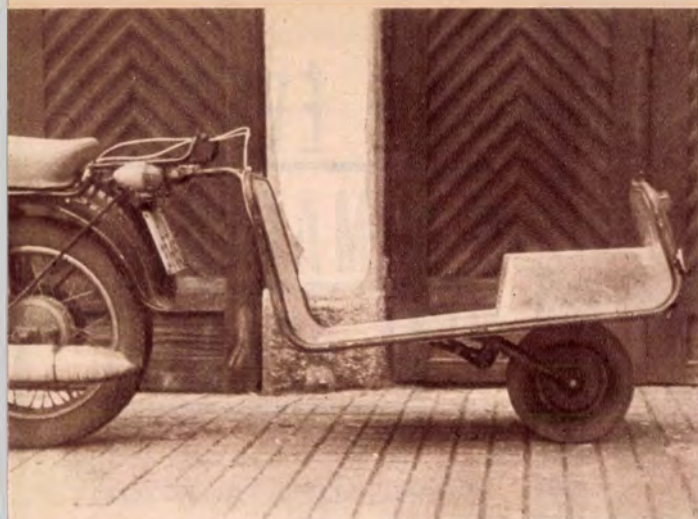
nak carnet-ra van szükségük (200,— Ft) ehhez ugyancsak díjmentesen adják a Nyilvántartási lapot. A környező államokban, valamint a demokratikus országokban érvényes a mi úgynevezett „zöld kártya” biztosításunk, az egyéb országokba utazó motorosoknak a kétéltű időtartamra érvényes kiegészítőlap díjat (20,— Ft) itt kell befizetni. A Gépjárműnyilvántartási lap három hónapig érvényes és csak egyszer lehet azzal a határt átlépni.

Most pedig nézzük csak, mivel egészítsük ki a jármű felszerelését. Hogy ne foglaljon sok helyet, a kormányra, vagy a vázra csavarjuk a tartaléktömlőt, (rögzítése gumiszalaggal történjék). A tartalékizzókat habgumihulladékkal bélelt, keményanyagból készült dobozokban tartjuk, így már veszély nélküli betehető a szerszámok közé. Kötődrot és kevéske villanyvezeték helyet kaphat ügyesen a nyereg alatt. Jobb félni, mint megijedni; ezért ne feledkezzünk el 4—5 méter erős kenderspárgáról sem, (esetleges bevonatásnál jó szolgálatot tehet.) A gumijavitáshoz nélkülözhetetlen a shaler-folt sütésénél a szorítóprés, amelyet ugyancsak a nyereg alatt csavarozhatunk fel. Éppen azért, mert a sok csomag miatt nehéz a szerszámokhoz jutni, nagyon tanácsos a gyertyakulcsot gyertyával, valamint egy csavarhúzóval úgy a vázhoz gumiszalagolni, hogy gyertyacsere esetén ne kelljen az összes csomagokat ismét lebontani a járműről.

A külföldre utazók okvetlen festessenek a hátsósármentőre egy fehér H betűt. Kötelező.

Régi motoros

Motoros találkozó

A Magyar Természetbarát Szövetség és a „Turista” — a szövetség hivatalos lapja — július 11-én 10 órakor motoros turisták számára rendez találkozót a Velence-tavi Agárd kempingjében. A találkozón a Pannónia és a Danuvia gyárak képviselője szaktanácsadást tart és válaszol a motoros turisták kérdéseire. A találkozón motoros fejlődőt rendezünk értékes díjakkal. A résztvevők ezenkívül túravezetők irányításával a találkozó után székesfehérvári városnézésen vehetnek részt, vagy túrát tehetnek a Vértes-hegység történelmi és földrajzi nevezetességeinek megismerésére. A találkozóra és a túrákra szeretettel hívjuk és várjuk a motorosokat.

RENDEZŐSÉG

A KULTURÁLT
TÚRÁZÁS SEGÍTŐJE:

AZ UTÁNFUTÓ

A motorosok körében nagy visszhangot keltett a közelmúltban szárnyrakelt hír: az egyik járműgyártó ktsz elkészítette a túrázó motorosok vágyának, az utánfutónak prototípusát. Az ATUKI szakemberei most végzik a mintadarabbal a beméréseket, ámde ennek eredményétől függetlenül olyan javaslatokat akarnak adni a próbát végző mérnökök, hogy utánfutót csak 175 km-nél erősebb motorkerékpár vontathat. Mondanunk sem kell, hogy ez a javaslat a motorosok nagyobb táborát ütné el az utánfutó használatának előnyeitől.

BALATONFÜREDEN

Aligha van még balatoni üdülőhely, melynek múltja érdekesebb, jövője többetígézőbb volna, mint a „SZÍVBETEGEK MEK-KÁJA”. Amióta balatoni fürdőskultúráról beszélhetünk, hozzászoktunk, hogy elsőnek Füred jut eszünkbe. Vannak jobban látogatott, gyorsabban fejlődő balatoni üdülőhelyeink, de egész évben csak Balatonfüred és Hévíz látogatott.

Füred értékét, jelentőségét — a szénsavas fürdője mellett — az is emeli, hogy a Balaton partján, a Bakony, mellett, andalítóan szép tájék legszebb pontján keletkezett és virágzik. A természet valósággal elhalmozza különleges táji szépségeikkel: a Tihanyi félsziget koszorújában csillogó gyönyörű füredi öbölben hatalmas szőlőskertek, ódon présházak — világhírű borokkal — kertek, erdős hegyek vannak, az erdőkoszorús hegyek pedig öntözik az ózondús le-

vegőt, mintha Füred a Balaton ablaka volna.

Füred nevével szorosan összeforrt nem egy történelmi nagyságunk, művészettörténeti és tudományos életünk nevezetessége, Széchenyi, Kossuth, Krúdy, Csokonai, Berzsenyi, Vörösmarty, Kisfaludy, Lóczy stb.

A százesztendőös balatoni vitorlászás történetében is előkelő szerepe volt Fürednek, akár a színházépítésben, vagy a tavi gőzhajózásban.

Kikötőjéből dagadó, hófehér vitorlás mint hatalmas szárny röpit bennünket a Wesselényi által elsőnek átúszott tihanyi öböl vizén. Hajónk hihetetlen gyorsan száll, suhan, repül... Az árbóca táncol, inog, ahogy a hajónkkal játszik a szél...

A tórol is csodálatos ez a táj, ahogy a partról is csodálatos a tó.

Borsi Darázs József

PANNONIA
motorkerékpáron

Pista, maga csodálatosan vezet. Ugy érzem magam, mintha repülnék

5 ÉVES A MAGYAR VÍZI-NAGYKÖR

TUDNIVALÓK, TANÁCSOK
A TÚRÁKHOZ

II. RÉSZ

„Nagy Kör”-ösök a Balatonon (Ifj. Mészáros felv.)

Az előző számban ismertettük a Nagy-Kör vizitúra mozgalom fontosabb tudnivalóit. A túrák szervezéséhez és levezetéséhez néhány jótanáccsal szolgáltunk a Budapest—Siótorkolat szakaszhoz, most az útvonal további részével ismeretjük meg az érdeklődőket.

Siótorkolat—Siófok

A Sió-csatornán vízzel szemben kell haladnunk, melyet a Balatonból leengedett vízmennyiség szabályoz. Általában Simontornyai, a Kapos torkolatáig megfelelő vízmennyiséget találunk, a Duna vízszintjétől függően. A vízeresztés időpontjait a sajtó és rádió is közli, de erről pontosabb felvilágosítást kaphatunk, a Vízügyi Igazgatóságtól, címe: Székesfehérvár, Köztársaság út 44.

Balaton

A siófoki zsilipezés után jutunk a Balatonra. Figyelembe kell venni, hogy az uralkodó szél észak-északnyugati, ezért hajózásra a védettebb északi partot ajánljuk. Ezen kívül ez a partsáv mélyebb is, ahol a nádasok mellett már megfelelő mélységű vizet találunk. A fennálló vízrendészeti szabályok értelmében Siófokról az északi partra a tihanyi szorosnál kell átkelnünk, azonban széljárás esetén itt is erős hullámveréssel találkozunk. Utunkat a továbbiak során a nádasok védelme alatt folytassuk, és szélmentes időben se hagyjuk el a partot egy kilométernél távolabbra. Feltétlenül ajánlatos a hullámvédőkötény használata, hogy megóvjuk a jármű utasát és a felszerelést. A balatoni vihar közeledtét sárga rakétával, a vihar gyors kitörését pedig vörös rakétával jelzik. Mindkét esetben a leggyorsabban el kell érniük a partot, vagy legalább a nádasok nyújtotta védelmet. Felborulás esetén a csónakba kapaszkodva igyekezzünk a

part felé úszni, közben segélyjelzéseket leadni.

Fenekpuszta—Zalabér

A Zala folyó 10 kilométeres torkolati szakasza a Kis-Balaton természetvédelmi területén halad át. A főágból kiágazó csatornába bevezetni vagy partraszállni csak a Természetvédelmi Tanács külön engedélyével lehet. Zalabéren a közúti híd alatt találunk megfelelő kikötő és táborozó helyet. Innen kell csónakjainkat 26 kilométeres úton átszállítani Rábahídvégre. Erre legmegfelelőbb a helyi TEFU kirendeltsége.

Rábahídvég—Győr

A Rába a túra legszebb és legváltozatosabb szakasza, helyenként vadvíz jellegű. Az útszakasz bejárása nagy figyelmet és megfelelő tudást, gyors elhatározóképeséget kíván. Éles kanyarok, parthoz nyomó áramlatok, rőzsegátak, belógó kompkötelek, sűrű forgók és zátonyok tesszik érdekessé útunkat, na és a partvonal természetes vadsága.

Beépített duzzasztógátát találunk Ikervárnál, ahol a balparton 250 m-t és Micknél, ahol ugyancsak a balparton 580 m-t kell átemelni csónakjainkat. Aacsony vízállás esetén ajánlatos Ikervárnál a gát felett evezni, ahol azonban kétszer kell átemelnünk, de rövidebb távolságon. Az átemeléshez az erőmüben kell engedélyt kérnünk.

Győr—Budapest

Győrből a Mosoni-Dunán érjük el a főfolyót, mely egyben határfolyó. A győri indulás előtt a határőrségen a „Határvízi engedély-t meg kell szerezni. Útközben feltétlen tartsuk be a határvízen való közlekedés szabályait, a magyar partot 50 m-nél távolabb ne hagyjuk el, és sötétedés után csak a kijelölt helyen táborozunk.

A túra befejezés után a megfelelően kitöltött és bélyegzéssel ellátott „Igazolólap”-ot az MTSZ Vizitúra Szakbizottságához kell beküldeni. A teljesítő részére az MTSZ díszes emlékjelvényt és oklevelet ad ki.

Bokody József

A Rábán (Nedeczky János felv.)

ÚTRA KEL

A

10 TID

Az elmúlt év augusztusában, a kladovoi búcsúzáskor már megkezdődött a jubileumi Nemzetközi Duna-túra szervezése. A Nemzetközi Szervező Bizottság, kialakította a túra programját, a szervező országok pedig előkészítették a táborhelyeket, napi programokat, eseményeket. Így alakult ki végleges formájában a Regensburg—Rusze 1884 km-es vízi út, és a csatlakozó túrák. Elkészültek a zászlók, jelvények és csónakplakettek, az ismerető füzetek és a meghívók. Felkészültek a táborhelyek rendezői is a fogadtatásra.

Az első magyar csoport a múlt héten már Münchenbe utazott. Pár napos ott-tartózkodás után Ingolstadt-nál vízre szállnak és megtekintik a gyönyörű Kloster Weltenburg—Kelheim-i átírtást is.

A második túracsoport július 3-án száll vonatra, hogy Salzburg—Werfen—Zell am See—Innsbruck megtekintése után Linzben csatlakozzon a TID-hez.

A Wachau áttevező vizi-túrázókhöz egy újabb magyar csoport is csatlakozik Bratislavában, ahol előreláthatólag már 600 főre emelkedik a népes vizi-karaván.

Előzetesen 160 lengyel, 75 csehszlovák, 60 NDK-s, és 26 NSZK-s vizi-túrázó jelentkezése futott be, s ha ehhez hozzászámoljuk a TID felső szakaszán résztvevő 70 magyart is, már 400 főnél tartunk. A jelentkezések azonban még folynak, jönnek az osztrákok, jugoszlávok és bolgárok népes csoportjai is.

A csatlakozó Rába-túrán 20 fős NDK-csoport, a „Dunai 8-as” túrán ugyancsak húsz fős NDK-csoport evez

végig a magyar résztvevők kíséretében.

A TID népes mezőnye július 22-én reggel Komáromnál lépi át a magyar határt és este már az esztergomi úttörő telepen ver tábort. Másnap a város és Visegrád megtekintése után az új nagymarosi campingben állítják fel színes sátraikat. Az esti tábor-tű bizonyára emlékezetes élményt nyújt a „Bábel” résztvevőinek.

Budapestre július 24-én délután érkezik a túra és a Római-parton rendezkednek be háromnapos „álló táborozásra”. Vendégeink programja igen változatos lesz. Városnéző körséták, összefüggés az Ifjúsági parkban, kultúr-műsorok, múzeumok látogatása, tapasztalatcserek szerepelnek a programban, amelyhez a két és fél nap bizony kevésnek bizonyul.

Többen Budapestben elbúcsúznak a TID-től, hazautaznak, vagy az ország valamely más területét keresik fel. Ugyanakkor újabb és újabb kajakok, kenek szállnak vízre, közöttük hetven magyar túrázó is indul az alsó Duna-szakaszra. Július 27-én reggel indulnak tovább Budapest-ről és estére Dunaújvárost tekintik meg. A további táborhelyek. Paks, Baja és Mohács, ahol július 31-én reggel lépik át a határt és eveznek tovább, hogy pár nap múlva Slankamennél találkozzanak a Szegedről indult Tisza-túra résztvevőivel.

A túra, a program igen szép, hívunk minden vizi-túrázót, csatlakozzanak a hazai útszakaszhoz.

BÉLYEGGYŰJTŐK!

A X. jubileumi Nemzetközi Duna-túra alkalmával a Magyar Természetbarát Szövetség és a Budapesti Postaigazgatóság július 24—25—26-án Budapesten, a Római-parton levő Lidó csónakházban alkalmi postahivatalt üzemeltet. Az izlése emléklap és emlékborték árusításán kívül az ott feladott postai küldeményeken az itt látható emlékbélyegzőt használja a Posta.

VIZES HÍREK

A Pest megyei Természetbarát Szövetség vizi-túráját rendez július 11-én a szigetmonostori Vörös Meteor telepen levő ünneplés színhelyére. Táborozás a telep előtti partszakaszon.

A TID-hez csatlakozó Rába-Duna vizi-túra július 15-én indul Körmentéről és 22-én csatlakozik Esztergomban a Duna-túrához. A „Dunai 8-as” túrát, a Szentendrei- és Csepel-sziget körülvizsgálását, július 21—31-ig rendezik. Mindkét túrán külföldiek is részt vesznek.

Az immár hagyományos balatoni vitorlás és kajak-túra július 25-én indul Balatonakaraty-túráról és augusztus 2-án ér célba Keszthelyen. Érdeklődők az MTSZ Vizi-túra Szakbizottságánál jelentkezhetnek.

Az MTS a vizi-túrázás és a KILLÁN-mozgalom szintjei teljesítésének elősegítése érdekében csónakköcsönző állomások létesítet az alábbi helyeken: (zárójelben a kajakok darabszáma) Győr (10), Komárom (6), Tata (6), Vác (6), Dunaújváros (6), Paks (6), Baja (6), Mohács (6), Bodrogkeresztúr (6), Tiszaszeredkény (10), Szolnok (6), Szeged (8), Gyoma (6).

A kajakokat előzetes igénylés alapján, napi 5.— Ft kölcsönzési díj mellett lehet igénybe venni, az MTS helyi Tanácsától. A csoportos jelentkezőket (üzemek, iskolák, természetbarát szakosztályok) előnyben részesítik.

Javasoljuk, hogy a csónak-gondokkal küszködő szakosztályok vegyék fel a kapcsolatot az illetékes köcsönző állomás vezetőjével, s hajóköcsönzőssel is erősítsék tömegesítő munkájukat.

A XXIV. Nemzetközi Duna-jec-túrára kilenc magyar vizi-turista utazott ki. A túra a vadregényes Plenini áttörésen Nowy Targ-tól Novy Sacz-ig tart. A résztvevők megtekintik a Lengyel-Tátrát és Krakko környékét is.

Ebben az évben tizedszer kerül megrendezésre a lengyelországi Brda kajaktúra. Július 23-án Charzykow-ból indulnak és 31-én érkeznek a túra céljába — Bydgoszcz-ba. Érdeklődőknek az MTSZ Vizi-túra Szakbizottság ad felvilágosítást.

Tájékoztató versenyek

Honvéd és Pedagógus siker a Május 1. versenyben.

Május 9-én rendezte a Bp. Vörös Meteor SK hagyományos emlékversenyét Szár környékén. Minden kategóriában népes mezőny állt rajthoz. A térkép sajnos nem volt javított és ez zavarta a versenyzőket. Az „öreg rókák” inkább érvényesültek, míg a válogatott keret tagjai és a fiatalabban — akik jobb térképhez vannak szokva — mérsekelt teljesítményt nyújtottak. Részletes eredmények: Férfi I. oszt. (táv 12 850 m, szint 670 m, 9 ell. pont): Egyéniben: 1. Desecó (Bp. Honvéd) 1:37:35, 2. Kempelen (Vörösmarty Gimn.) 1:48:26, 3. Rédl (Bp. Petőfi) 1:51:48. Csapatban: 1. Bp. Honvéd (Thiering, Musits, Desecó Borosznoki) 7:21:13, 2. M. Dózsa 9:21:33, 3. Vörösmarty Gimn. 9:37:40. Női I. oszt. (8450, 380, 9): Egyéniben: 1. Monzpart (Bp. Pedagógus) 1:50:35, 2. Neupon (MAFC) 1:52:01, 3. Cser (Bp. Pedagógus) 1:52:19. Csapatban: 1. Bp. Pedagógus II. (Cser, György, Monzpart) 5:33:52, 2. MAFC 5:36:42, 3. Bp. Pedagógus I. 8:20:18. Férfi II. oszt. (8950, 380, 9): Csapatban: 1. Csepel SC I. (Deák, Szaniszló) 1:47:43, 2. Vasas Orion 1:51:41, 3. OSC I. 1:56:37. Férfi ifj. II. oszt. (9500, 540, 9): 1. Bp. MÁV ifj. SC (Kontra, Várszegi) 1:53:18, 2. All. Aruházak SK 1:57:00, 3. BEAC 2:03:00.

A Szabadság úti iskola tájékoztatói bajnokságán a következő eredmények születtek: Férfi ifj. II. oszt.: 1. Molnár 1:06:01, 2. Németh 1:21:55, 3. Otczianka 1:29:58. Serdülő fiú III. oszt.: 1. Sarkadi 1:35:17, 2. Epellei 1:36:40, 3. Varga 1:50:43. Serdülő leány III. oszt.: 1. Janotyi 1:46:12, 2. Bibó 1:47:23, 3. Szilávik 1:56:06.

Jól szervezett versenyt rendeztek Ozdon Mazura Károly emlékére. Az évad első éjszakai I. osztályú versenyén a Bp. Honvéd megvédte a vándordíjat, a nőknél a Pedagógus lányok egymás között döntötték el a győzelmet. Részletes eredményeket a következő számban közölünk.

A magyar tájékoztatói válogatott az NDK-ban állt rajthoz június 13-án a „Hertha Lindner” és a „Kurt Schösser” kupáért. A csapat összeállítása: férfiak: Koronczay László, Nyáry Tamás, Schönviszky György. Nők: Babay Margit, Cser Borbála, Monzpart Sarolta.

NÉPES MEZŐNY indult a IV. és XV. kerületi Természetbarát Szövetségek tavaszi, összevont tájékoztatói bajnokságán. Különösen sokan indultak a felnőtt férfiak kategóriájában. Ezt szoros küzdelem után a Rákospalotai Testvériség II. számú csapata nyerte. Második lett az Újpesti Spartacus, harmadik a Rákospalotai Testvériség I. számú csapata. További eredmények: Felnőtt nők: 1. Duna Cipógyár, 2. Rákos-

palotai Testvériség. Ifjúsági nők: 1. Vegyiművek, 2. Petőfi Technikum I., 3. Petőfi Technikum II. Ifjúsági férfiak: 1. Rákospalotai Testvériség, 2. Vegyiművek, 3. Újpesti Spartacus.

A PEST MEGYEI TÁJÉKOZTATÓI BAJNOKSÁGOT Fót környékén rendezte meg a megyei szövetség huszonhat csapat számára. Férfi felnőtt győztes az Aszódai Vasas II., ifjúsági győztes a Váci Forte, serdülő győztes a Ceglédi Építők, női felnőtt győztes a Ceglédi Bányász, női ifjúsági győztes a Ceglédi Építők csapata lett.

TANFOLYAMELSŐ LETT az MTSZ tájékoztatói versenybírói tanfolyamán a 9 Pest megyei résztvevő közül Tarbay Jolán, a Budakalászi MSE versenyzője.

ERŐPRÓBA, SORRENDELTÁLTÓZÁSSAL.

A XIV. kerületi Terré-szetbarát Szövetség 18 csapat részvételével rendezte meg, ezúttal „erőpróba” tájékoztatói versenyét. Az eredmény a számok érdekében jatkát adta. A verseny I. díját a postások II. csapata, a II. díját a postások III. csapata, végül a III. díjat — kitalálható — a postások I. sz. csapata nyerte.

A PROMOTOR VANDORKUPA megrendezésére idén is sor került a XXII. kerület rendezésében. A felnőtt csapatok közül I. Szesz-élesztő, II. Gádor utcai iskola, III. Metalokémlő. Ifjúsági csapatok közül: I. Pannónia utcai iskola, II. Budatétényi iskola, III. Gádor utcai iskola.

A DOBÓ ISTVÁN EMLÉKVERSENY megrendezésére július 11-én és 12-én az idén tizenharmadszor került sor. A verseny napjára különvonalok érkeznek Egerbe. A rendező Heves megyei Szövetség az éjjeli fordulóban rádiószektetést biztosít a rendezőség számára az ellenőrző pontok között.

VERSENYZŐ TOVÁBBKEPZÉST rendezett a Heves megyei Szövetség, a megyei tájékoztatói versenyzői számára június 13 és 19 között a tardsoli sportárokban.

ÖT ÉVI kitartó társadalmi munkával létesült a Pécsi Vasas Elektromos SK természetjáróinak szorgalmából az az 50 férőhelyes kövestetői turistaház, melynek környékén a legtöbb Baranya megyei versenyt rendezik. A 35 fős nyelkes versenyzőgárda nemcsak egyre jobb teljesítményt ér el, hanem résztvesz az utánpótlás nevelésében is: az olasz iskola tanulóit oktatják tájékoztatói futásra.

MÉGSEMISÍTETTE a budapesti bajnokság mindkét ifjúsági kategóriájában a versenyeredményeket a versenybírók, mert a 2. pont tévesen nem a térképen jelzett helyre került. A hátralevő forduló időpontja tehát megváltozik. Az első fordulót megismétlik 1965. szeptember 5-én, a III. fordulóra szeptember 26-án és a IV.-re október 3-án kerül sor.

A mariabesnyői székely kapu, háttérben a műemlék templom (Tóth M. felv.)

ÚJ ÚTJELZÉS A GÖDÖLLŐI DOMBVIDÉKEN

Azok számára, akik ismerik és szeretik a gödöllői dombos tájat, bizonyára szívesen vett hírt adunk arról, hogy elkészült az első útjelzés ezen a vidéken. A gödöllői Szabadság téri HÉV-állomástól a veresegyházi vasútállomásig ótórás túrát jelentő, 200 méteres szintkülönbségű sárga útjelzés készült a Gödöllői Spartacus természetjáróinak munkájával. Érinti a Margita-hegyet is, mely egyike a túrázók minősítési pontjainak.

Gödöllőről kelet felé indul a jelzés, átmege a vasútvonalon és a Szabadság úttól ötven perc alatt a máriabesnyői műemléktemplomnál vagyunk. A templom 1769-ben épült, kertjének bejáratát képező székely kaput 1943-ban tették ide. Erdő szélén halad tovább az út, jobb oldalt halastavakat érint, majd jelzi a Papp Miska kutat, mely a forrásjelzéstől három perces kitérővel elérhető. Vize, deszkafoglalata miatt sajnos nem a legjobb ivóvíz. Innen húsz percre Babat pusztát érjük el, közben az Istálló kastélynál, (Homlokzatán lovas jeleneteket ábrázoló domborművek.) Szántóföld, kocsút, erdő következnek. A babati majortól másfél óra alatt szép fenyvesek erdei sétányán elérkezünk a Margita-hegyhez. Innen szép gerinctúra következik, mindkét oldalt kedves látványokkal. A Margitáról leereszkedve, negyedóra alatt vadászkunyhót érintünk, majd újabb egy óra alatt az erdőkerti téglagyárnál vagyunk, ahonnan szántóföldeken és lakott területeken át a község főterére, majd a veresegyházi vasútállomásra érkezünk.

dr. Kürthy Miklós

JELENTSÜK BE A Magyar Természetbarát Szövetség Technikai Bizottsága felkér mindenkit, hogy ha a kirándulások, túrák alkalmával egyes helyeken azt tapasztalják, hogy a jelzések annyira hiányosak, hogy azon csak nehezen vagy egyáltalában nem lehet eligazodni, ezt jelentsék be írásban a Bizottságnak (Budapest, V., Rosenberg hp. u. 1. sz.). A bejelentés tartalmazza az útjelzés hiányos pontjait, a jelzés színét és azt, hogy mi a jelzés hiány oka (erdőirtás, lekopás stb.). A Technikai Bizottság csak ez esetben tud gyorsan intézkedni az útjelzés pótlása iránt. Ugyanacsak a gyorsabb intézkedés érdekében kéri a Bizottság a turistaházakkal kapcsolatos technikai jellegű hiányosságok bejelentését is.

Az ember tiszteli a nyelvészek igyekezetét, amellyel kiderítették, hogy a Fertő tó neve és a Vértes hegység neve végül is egy tőből fakadt: még finnugor hazánkból hoztuk magunkkal; mocsaras vizet, sekély tavat, ingoványos tájat jelent. A Vértes a Velencei tó nádasaival határos, a Fertővel pedig ezek a balfi, meg soproni hegyek, amelyek alól lassan idegyülemlt a víz. Lett belőle Fertő, lett belőle Hanság a Kis-Alföld szegélyén. Jó tizenöt-húsz-ezer évvel ezelőtt.

Így, ahogy az ember most elnézi a nyári szellőben meginduló virgonc tavi bodorodást, az ellenfényben ezüstösen kiugró halakat, ahogy elhallgatja a fiatal nádas folytonos sugdolózását, nem is tűnik olyan öregnek. A fertőrákosi kőfejtő felső platójának korlátjához dülünk, ahogy tegnap a *Károly-magaslat* tornyából is gyönyörködtünk benne s azon tűnődünk, hol kezdődik a tó s hol a szárazföld. Ég, föld, víz, nádas azonnal összeolvad, ha valami ügyes felhőjárás szegélyezi az égi keretet. Ha meg a mélykék égről rávillog a nap éle, rögtön játszani

valamit, de még ügyis összefolyik a partoldalakkal. Kisebbségi része tartozik hazánkhoz. Nádjának minősége oly kitűnő, hogy kiváló exportcikkünk. Madarak ezrei tanyáznak zombékjain; van halász-szövetkezete is. De ami a legkülönösebb: *itt a víz alatt is víz van.* Ezt értjük úgy, hogy mind az osztrákok,

ban. Dohog halkán a kis motor, forog a fűrő, hozza az iszapot és méríti majd később a csillogó ásványvizet — az iszaptenger alól.

Vitorlások billegnek a vizen, soproniak hajói, ötvenen vannak már. Itt pihennek kikötve a vízitelep oszlopaihoz; olykor csak egy-kettő lebeg a szélben, de nagyobb vízi-ünnepeleken megindul mind az ötven. A bájos vízitelep pallóján halászlevet kanalizunk, a velünk üldögélő osztrák tudósok is hozzászoktak már az innenső parton a magyaros halászléhez, bírják prűszögés nélkül a paprikás levest.

Azt mondja az Idegenforgalmi Hivatal vezetője: több autóbusz kellene és több motorcsónak; hozná ő, vinné ő a kíváncsiakat szívesen hétköznap is, az engedélyt is megszerzi hozzá. És, ha még a kereskedelem is felfedezné magának a fertői vízitelepet: remek idegenforgalmat bonyolíthatna le a rómaiak *Lacus peiso-ján*, a soproni hegyek alatt, ahol van bőven látnivaló.

(thyvi)

FERTŐ TÓ SZÉP TÜKRÉ

kezd rajta a fény, hol ide, hol oda ugrál, de ezek az ugránczások kilométeresek.

Szerencsénk volt tegnap: rohamcsónakon kivitték a tóra, hosszú, nyílegyenes nád-utca vágásában, mintha valami mértani idomban suhantunk volna. S ahogy kipördültünk a nád-utca végén, hirtelen tártult elénk a tó, kissé zöldes-barnán, nem oly kékes-zöldes-opálosan, mint a Balaton, ha jó a kedve s fűrőszteni óhajt. Kavarodik itt az iszap, azért is Fertő, alacsony a víz, bárhol beleállhatsz, másfél méternél nincs több s mély az iszapja.

Gyorsan fel is mondjuk a leckét:

— Magyarország második, területre nézve Európa harmadik legnagyobb, egyúttal legsekélyebb tava. Területe 335 négyzetkilométer, hossza 36, szélessége 7—15 kilométer. Szélét teljesen benötte a nád, amellet sok nádas szigete is van, közlő a tavat alig látni, jó hátra kell vonulni, hogy lássunk tükréből

mind a magyar tudósok mélyfúrásokkal megállapították, hogy hatalmas mennyiségű, igen bő só-koncentrációjú ásványvízforrások bugyognak a tó talaja alatt.

Ez a fűrőkút is az, amely felé most óvatosan tapodunk az ingoványos úton, hosszú pallók hajlatá-

A fertői vízitelep. (A szerző felv.)

AZ ÚJ MAGYAR TURISTA TÉRKÉPEK

IFJ. HÖNYI ENDRE

Ha végigtekintünk az utóbbi esztendőkből megjelent magyar turistatérképek során, látjuk, hogy — néhány kivétellel — alig van házáknak olyan turisztikai szempontból érdekes területe, amelyről ne készült volna térkép. Az újabb turistatérképek elsősorban a kirándulók igényeinek kielégítésére készültek és nem a különféle sportolók, terepversenyzők, autósok sajátos követelményeinek felelnek meg. Erre utal a kirándulók számára fontos adatokat hangsúlyozó jel- és szinkulcs is; ennélfogva a mai magyar turistatérképek már közelebb állnak a könnyebben olvasható idegenforgalmi, mint a topográfiai térképekhez.

A Kartográfiai Vállalat hegységeink jelzett turistaútajairól — 1956-ban — először színes, szintvonalrajz nélküli vázlatokat jelentetett meg. Ezt az igen csekély siker kísérte vállalkozást 1958-tól turistatérkép-sorozat váltotta fel. Ezek — a Mecsektől a Zemplén-hegységig — már némi színvonalakat is tartalmaztak, és topográfiai térképeken alapultak. E térképek legfontosabb eleme a jelzett turistautak hálózata volt, de jelentős szerephez jutottak rajtuk az egyéb utak, a vasút- és a távolsági autóbusszvonalak, a turistaházak és az ábrázolt terület nevezetességei is. A sorozatnak szinte valamennyi térképe több kiadást ért meg. Ez a tény ugyan a siker látszatát kelti, holott a turisták elégedetlenek voltak ezekkel a térképekkel is. Ennek oka részben a kellő tájázótatás hiánya — (a térképkészítés új szempontjai

alig-alig kerültek a nagyközönség tudomására) —, részben pedig a gyenge domborzatábrázolás és a gyakori pontatlanság volt.

A hibák kijavításának szándékával a Kartográfiai Vállalat 1963-ban újabb turistatérkép-sorozatot indított. Ebben a sorozatban eddig a Balaton, Aggtelek és Jósvalfó környéke, a Cserhát, a Soproni hegység és a Budai hegyvidék turista-térképe jelent meg.

Az új turistatérképek — bár tartalmukat illetően alig változtak — kivitelükben újszerűek. A címlapok modernvonalú színes grafikai lenyegyel és francia hatást tükrözve, idegenforgalmi prospektusra emlékeztetnek. A térképek korszerűsége főként a belső színezésben rejlik. Az eddiginél plasztikusabb domborzatábrázolás érdekében a domborzatárnyékolás három színnel készült, a sárga, a szürke és a kék egymásba olvadó tónusai váltak uralkodóvá. Az új színharmónia ugyan kedvező hatású, de a kitűnő svájci példát sajnos még nem sikerült teljesen elérni vele.

A domborzati viszonyok kifejezésére több módszer kínálkozik, de hosszú évek tapasztalata világosította meg a bizonyított, hogy a legcélszerűbb a pontos szintvonalrajz és az árnyalatgazdag domborzatárnyék együttes alkalmazása. Az így elkészült domborzatrajz mérhető is, plasztikus is. Az új magyar turistatérképeken a szintvonalak általában 50 méteresek. Ez a szintmagasság — ha csupán idegenforgalmi szempontokat veszünk figyelembe — elfogadható. Néhány térkép esetében azonban 25 méteres szintmagasság lenne szükséges a domborzati viszonyok kifejezőbb ábrázolására. Erdemes itt megjegyezni, hogy az utóbbi idők kiváló megoldású és jó papíryanagon készült turistatérképei között találunk 20 méteres szintvonalakkal rajzoltakat is.

Az új térképek erdőábrázolása sem megszokott: az eddigi tömör zöld foltok helyett a fák lombkoronáját utánozó rajzok fejezik ki az erdőt. Ennek oka az, hogy a többszínű domborzati rajz érvényesülését zavarta volna a régebbi stílusban ábrázolt erdő. Az új megoldás azonban mégsem szerencsés, mert a ritka lombrajz szinté lehetetlenné teszi az erdőszélek és a tisztások helyének megállapítását. Bár a sorozat első tagjától a legutóbb meg-

jelent Budai hegységig az erdő egyre sűrűbb rajzú, de még mindig javításra szorul.

A turistatérképek a hegységeinket behálózó vasútvonalakat is ábrázolják, de mindegyikét nem közzé lehetik, csak azokat, amelyek a menetrendben is feltüntetett személyforgalmat bonyolítanak le.

A magyar turistatérképeknek általában — így a legújabbaknak is — kellemetlen sajátossága, hogy még az ugyanabba a sorozatba tartozó térképek feldolgozása sem azonos: állandóan változik a jelkulcsuk. A turistatérképek jelkulcsa felfrissítésre szorul, ez kétségtelen, de a folytonos frissítgetés csak kárára van, mert a térképvásásban járulatok még tanulás árán sem válhatnak így jó térképvásókká. Össze kellene ülnie a Magyar Természetbarát Szövetség illetékesének és a térképkészítőnek, hogy közös erővel megalkossák a mai igényeknek megfelelő egységes és véglegesnek mondható turista-térkép-jelkulcsot. A Kartográfiai Vállalat köszönettel fogad minden észrevételt, javaslatot és minden tudomására hozott hibát a lehetőségekhez képest kijavít. A magyar turistatársadalom azonban sajnos ritkán járul szakszerű észrevételeivel a jobb turistatérkép-kiadásához.

Sürgösen teljessé kell tenni az új turistatérkép-sorozatot: a régebbi sorozat térképeit pedig újjakkal kell felváltani. A legfontosabb kirándulóhelyekről lényegesen nagyobb méretarányú térképek szükségesek, mert például a Balaton turistatérképe annyira kicsi (1:95 000), hogy még a jelzett turistautak mindegyikét sem lehetett feltüntetni rajta. Régi adósságot is törleszteni kellene télisport-térképek és további vízisport-térképek kiadásával. Érdekes területek térképe — Gerecse, Cserhát, Kőszegi hegység, Somogyi hátság, Mezőföld — hiányzik. A jövő közvetlen feladata azonban a már elkészült turistatérképek változásainak gondos nyilvántartása, hogy az új kiadások mindig a legfrissebb adatokat tartalmazzák. Ennek pedig egyedüli biztosítója a térképészek és a térképeket szerető turisták szoros együttműködése. Az új térképeket úgy kell megoldani, hogy a térképre csakis és kizárólag térkép jusson, a címlap és a jelkulcs ne foglalja el a helyet, mert ez sokszor bosszantó, hiszen értékes területek mennek veszendőbe.

CAMPING A NAPFÉNYES TISZA-PARTON SZEGEDEN!

Hívja, várja az I. o. nemzetközi autós camping, csónakkikötővel.
Elhelyezés: 4 ágyas bungalowban és árnyas fák között saját sátrakkal, lakókoecikkal érkező vendégek számára.

A CAMPING VÁRJA A VIZITURISTÁKAT!

Megrendelés, helyfoglalás: Idegenforgalmi Hivatal Szeged, Klauzál tér 7.
Telefon: 21-21, Telex: 08/48.

A napfény, vízisportok, Szabadtéri Játékok városa hívja, várja a campingezőket!

A NEDÉCI KISÉRTET VÁRÁBAN

Azt hiszem, még azok számára is, akik alaposan ismerik Lengyelországot, a legérdekesebb folyó ott a Dunajec, amelynek világhíré áttörése páratlan természeti látvány. A Pieninek lábánál kanyarog ez a folyó, áttörve a Három korona elnevezésű hegyalakulatot. Ott, ahol a Dunajec áttörése kezdődik, magas szikla emelkedik a víz fölé, tetején időtől megbarnult várfalak, tornyok meredeznek. Nedec vára az, amely a magyar történelemben is annyiszor szerepel, mint határvár. Valamikor alatta vonultak el a Lengyelországba igyekvő kereskedők, seregek, tanulni vágyó diákok.

Gépkocsink erőlködve halad felfelé a várhoz vezető kanyargós úton. Amikor kiszállunk, tekintetünk végigszalad a falakon és keressük az ezüstruhás asszonyt, aki a nép mondája szerint néha még ma is megjelenik, Nedec várának valamelyik falán. Krúdy Gyula bájos kis regényében a Podolini kísértetben sokszor emlegeti ezt a várat. Ide helyezi a regény egyik főszereplőjének Wart Erzsébetnek székhelyét, ide járt udvarolni Riminszky Kázmér Podolinból, itt volt szolgáló leány Ancsurka, a kis szlovák lány, és itt játszódtott le az a számtalan borzalmas történet, amelyekről Krúdy oly megejtően ír regényében.

Amint belépünk kapuján és végighaladunk boltíves bejáróján, az épületekkel körülvevő várudvaron találjuk magunkat. De kerekre nyílik a szemünk, amikor a vár öre — megtudva, hogy magyarok vagyunk — így fogad ben-

A vár 1854-ben

nünket. „Üdvözlöm Önöket az utolsó magyar várban, lengyel földön!” Egymásra nézünk, vajoh mit akar ez az üdvözlés jelenteni? Látva elképedésünket, lengyel vezetőnk megmagyarázza, hogy 1945-ig ennek a várnak magyar tulajdonosa volt, egy Salamon Éva nevezetű leány, aki férjhez ment Teleki Lászlóhoz, majd mindketten az 1962-ben történt nagy vonat-szerencsétlenség alkalmával életüket veszítették. Gyászjelentésük ma is ott olvasható a vár falán, az őre is azonnal előveszi zsebéből és elénk tartja igazolásul. 1945-ben szünt meg a vár magántulajdon jellege és került a lengyel állam birtokába.

Ettől még jobban felvilágyozva jértük be a várat, amelynek építési ideje ismeretlen. A XIII. században rakhatták le alapjait és a Lengyelországba vezető út védelmét szolgálta. 1412-ben itt találkozott Jagelló Ulászló király Zsigmond császárral, amikor ez utóbbi zálogba adta a 16 szepesi várost a lengyel királynak. A XV. században

a Berzeviczy-családé, majd a Zápolyáké lett. Betyárfészek is volt, amikor a környék lakosságát és a kereskedőket állandóan sarcolták. Amikor a várat visszafoglalták tőlük, vezetőket, Kafunkát eleven sütötték meg egy vaslovon. A Palocsai Horváth-család kezében is volt, ennek utolsó sarja 1857-ben halt meg, leánya révén a vár a Salamon-család kezébe került és utolsó várúrnője volt az előbb említett Teleki Lászlóné, Salamon Éva.

A várhoz fűződő egyik érdekes legenda, a híres szlovák népi hőshöz, Jánosikhoz fűződik. Őt is itt tartották bezárva. Megszökött a börtönből, üldözői elől átugrott a Dunajecen egy hosszú rúddal. A tutajosok ma is mutatják ezt a helyet. Egy másik legenda, hogy a perui inkák családjából származó Umina nevű hercegnőt egy Berzeviczy nevű magyar hajós megszöktetett a spanyol hódítás után és a nedeci várban helyezte el sok kincsével együtt. Érdekes, hogy 1945-ben valóban találtak a

legrégebbi részbe vezető kapuküszöb alatt egy ólomhengert, amelyben perui írásos irat volt aranylemezekkel.

A helyreállított termekben mindenütt találunk magyar vonatkozású emlékeket. A falak tele vannak híres magyar szabadsághősök, kapitányok, vitézek képeivel. Rákóczi, Kossuth és más nagyjaink metszeit mindenütt ott találjuk. Újjáépült lakórészből lengyel művészettörténészek alkotóháza lett, magasabb részében, a felső várban pedig vármúzeum van.

A vár környéke nemzeti park, ritka növényekkel és állatokkal. Alig egy kilométerre észak felé a Dunajec tulsó partján ott áll Csorsztin várának romja, amely egykor a lengyel határvár volt, Nedec várával szemben.

A folyó partján strandfürdő épületei láthatók, mellettük a partra kihúzott csónakok. Ma már nem tutajokon járják a híres áttörést, mint évszázadokon át, mert amióta egy iskola tanulói a szétnyílt tutajokból lehullva belefulladások a Dunajec vizébe, a lengyel hatóságok megtiltották a tutajozást. Most több csónakot erősítenek össze és ezekben a biztonságos járművekben szállítják a dunajeci áttörés csodálóit.

Már sötétedik, amikor elhagyjuk a nedeci várat. Előre küldjük a kocsit és gyalog ballagunk le a szepentinen. Lentről egyre erősebben hangzik a Dunajec vizének zúgása, aztán egy fordulónál eltűnik végleg az utolsó magyar vár, lengyel földön.

**MILYEN LESZ
AZ ÚJ**

DUNA-KANYAR

A hogy Vác után kitarul előttünk a Börzsöny és a Pilis közé fogott Duna-szakasz, a táj egyszeribe mozgalmassá válik a folyam mentében. A parti nyárfák alatt sátrak színes serege, szárazra vont csónakok, motorok és gépkocsik tábora, napozók, strandolók tömege. A nagy Duna-kanyar ma már szinte egyetlen összefüggő üdülőtelep. A budapestiek ezrei és ezrei töltik a nyarat az erdős hegyek alá települt községekben, a vasárnapi kirándulónovatok és hajók zsúfoltan közlekednek, az országutakon végeszakadatlannal áramlanak a gépjárművek. Egyedül Visegrád látogatottsága meghaladja évente a félmilliót.

A Duna-kanyar fő vonzóerejét elsősorban a táj szépsége és történelmi emlékekben való gazdagsága jelenti. Magyarország egyik legfestőibb tája ez az óriás Duna-ív, a nagy folyam kigyózása az útját álló vulkáni hegyek között. De a történelem is erős visszfényt vet erre a szép vidékre. Esztergom a gótikus művészet hajnalának igen becses emlékeit őrzi, Visegrádon pedig a reneszánszkor magyar építészeti kiváló értékű maradványait bontja ki az évek óta tartó régészeti feltárás. Most pedig majd harmadik arcát is kap ez a Duna-szakasz. Itt épül meg Magyarország legnagyobb vízierőműve. Nagymaros és Visegrád között zárják el hatalmas duzzasztógáttal a folyamot, s a meder közepén helyezkedik majd el a villanyáramot termelő erőtelep.

A vízlépcső megépítése, a folyam felduzzasztása lényegesen megváltoztatja a Visegrád fölötti Duna-szakaszt, s az eddiginél is szélesebb idegenforgalmi alapot teremt. Az új helyzettel minden vonatkozásban számol a *Duna-kanyar üdülőterületi fejlesztésére vonatkozó regionális terv*, melyet nemrég hagyott jóvá a Minisztertanács.

A nagyszabású fejlesztési terv elsősorban a budapestiek és a fővárosba látogató külföldiek kiránduló-, hétvégi pihenő- és üdülőhelyévé szándékozik fejleszteni a Duna-kanyart. A táj üdülői, szállodái, turistaházai és campingjai jelenleg mindössze 16 000 embert tudnak elszállá-

solni, a fejlesztési terv éppen ezért a férőhelyek számának megsokszorozását irányozza elő. A szállodák férőhelyeinek bővítésében tízszeres, a sátoráborozás fejlesztésében pedig harmincszoros növekedést irányoz elő a terv: *összesen százezer ember elhelyezését és ellátását kívánja biztosítani.*

A Duna-parti területeket elsősorban a tartósabb üdülésre, a Pilis és a Börzsöny erdős vidékét pedig turisztikára készítik fel. A tervezett szállodákat a táj központi helyeire — Esztergomba, Nagymaros—Visegrádra, Szentendrére, Nagybörzsönybe és Diósjenőre — telepítik. Kijelölték 18 sátorábor, 14 ifjúsági- és üttörőtábor helyét, ugyanakkor gyermeküdülők létesítését vették tervbe a Pilis és a Börzsöny erdőségeiben.

Az üdülőterület védelmében a Duna-kanyar 33 helységében ipartelepítési tilalmat és egyes régi üzemek kitelepítését irányozták elő, hogy a gyárak ne szennyezzék a levegőt és a Duna vizét. Az üdülőterület fejlesztése érdekében szükséges, hogy a buda-pest—szentendrei HÉV-vonalat elővárosi gyorsvasúttá fejlesszék, a Budapest—Szob vonalat pedig villamosítsák, esetleg dieselelcsesítsék. Az erdei iparvasutakat korszerű személyszállításra kell berendezni.

A szorosan vett Duna-kanyar központja az erőmű megépítése után még nagyobb nyomatékmal *Nagymaros—Visegrád* lesz. A fejlesztési terv végrehajtása is itt kezdődött meg a leg-erőteljesebben. Mindenekelőtt az alapok lerakásával végeznek, a közművek kiépítésével, az utak korszerűsítésével, de új létesítmények teremtése is megkezdődött már. *Visegrád* belelóg a folyamba, s min-

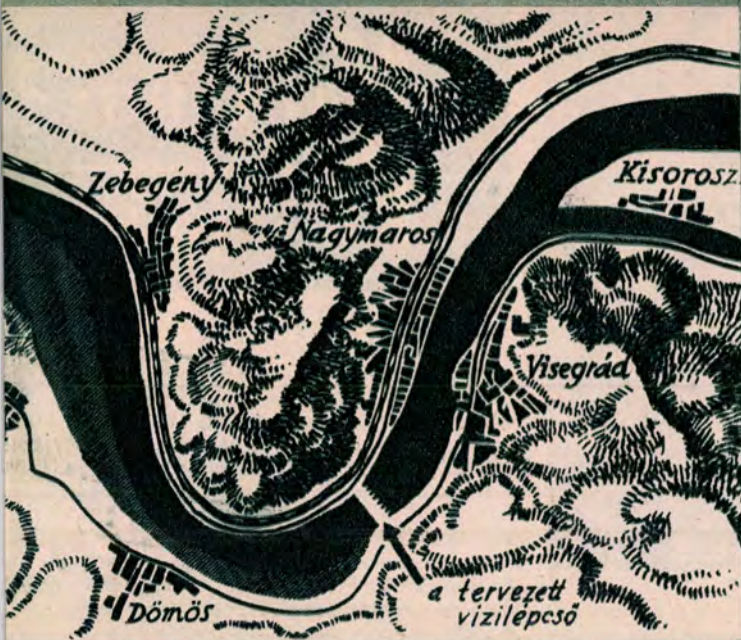

korszerű központját a rév közelében alakítják ki. Itt már az idén jelentős építkezések folynak. A régi révcsárda helyén nagy önkiszolgáló éttermet és áruházat létesítenek, a Dunaparton vezetett új országút és a múzeum közti területen pedig autóparkolót alakítottak ki. Jövőre itt kezdik meg a nagy központi étterem építését.

Visegrád másik központja a Várkert-dűlőben alakul ki, a Sibrik-domb körül, ahol kibontva áll a IV. századból való római kőerőd alapfala. Az antik romok között, a castrum közepén épül meg Visegrád reprezentatív szállodája, a harmadik ötéves terv során. A Sibrik-dombra felvezető másfél-kilométeres út valóságos attrakció lesz. A római tábor falain kívül fut majd, a Duna-part meredek sziklás része fölött, szinte

Tájrészlet Zebegénynél

Dunai kirándulók a gemenci erdőnél

onai
tő-

den kanyarulatánál más és más tájképi szépséget villant föl.

Megkezdődtek a fellegvár romjainak megóvási munkálatai is. Az idén helyreállítják a többévszázados erődítmény keleti kapuját. A román és gótikus stílusban épített bejáratot eredeti formájában újítják fel. Megkezdték a romfalak „konzerválását” is, hogy a málladozó építményt megóvják az idő viszontagságaitól. A fellegvár körül kialakuló üdülöhelyi alközpontban több százszemélyes sáttortábor és nagy befogadóképességű bisztró létesül. Felmerült az a gondolat is, hogy a fellegvárat kajütös drótkötélpálya kösse össze a Duna-parttal.

Az erőmű megépítése egy új tövidéket is létrehoz Nagymaros—Visegrád fölött. A vizlepcső 800—1000 méter hosszan, ezüstsűrűkén szeli majd át a Dunát. Magassága 8—12 méter

lesz. Tetejen gyalogjárda és hét méter széles autópút vezet keresztül. Megépítésével erőteljesen növekedni fog a Duna-kanyar tájképi vonzereje, ugyanakkor idegenforgalmi lehetőségei is.

A Duna megduzzasztása következtében Pilismarótnál egy tíz-tizenkét kilométer hosszú és két kilométer széles tó jön létre, amely kiválóan alkalmas lesz a legkülönbözőbb vízisportokra. E csendes tükrű állóvíz mellett az ország második legnagyobb vízi üdülőközpontja alakul ki. Szállókák, campingek, strandok, sportpályák, csónakházak épülnek az új tó körül, amelynek mintegy 16 négyzetkilométeres víztükrét apró szigetek és kis lagúna-rendszerek tarkítják majd. Nagy nemzetközi forgalomra számítanak ezen az új tövidéken, amely fölött Zebegény úgy helyezkedik majd el, mint Tihany a balatoni tájban.

A Duna-kanyar szépségét és idegenforgalmi jelentőségét fokozza két erdős hegyvidék — a Pilis és a Börzsöny — közti elhelyezkedése. Mindkét hegységre nagy szerep vár a fővárosi lakosság üdülési igényeinek kielégítésében, de a Duna-kanyar rendezésével párhuzamosan mielőbb fel kell vetni a Pilis nemzeti parkká alakításának felelősbe merült gondolatát. A vasárnaponként túlszűfolt Budai-hegyek már nehezen tudják befogadni az egyre nagyobb kiránduló tömeget.

A Pilisben elsősorban nyári lehetőségek rejtőznek, a Börzsöny azonban fontos téli szerepre is hivatott. Ez a hegység Magyarország leghódúsabb vidéke, hazánk legjobb síterei itt vannak. A Börzsöny kitűnő természeti adottságai és a fővároshoz való közelsége révén a téli üdülés legjelentősebb bázisa le-

hetne. A Nagyhideghegy környékén meglévő berendezések — sífelvonó, ugrósánc, lesiklópálya, turistaház — felújítása, bővítése és korszerűsítése révén a Budapesttől alig 50 kilométerre levő Börzsöny a téli Magyarország központja lehetne, szinte magashegységi jellegű sílellettel. Hiszen a Nagyhideghegy északi lejtőin legtöbbször még márciusban is van sportolásra alkalmas hó.

A Börzsöny parlagon heverő kincseinek megfelelő értékesítése nagy mértékben múlik zárt területeinek felszabadításán. A hegység központi részének egyedülálló turisztikai, idegenforgalmi és egészségügyi lehetőségeit csak a kötöttségek megszüntetésével lehet egész népünk javára kiaknázni.

Antalfy Gyula

Kocsikaraván a Dunaparton

Festői panorama tárul elénk a zebegényi kanyarban

A SZENTGYÖRGY HEGYEN NEM LESZ KŐBÁNYÁSZAT

A TURISTA több ízben közölte már a panaszokat és tiltakozásokat a természeti szépségekben oly gazdag Badacsony és Szentgyörgy-hegy ipari rombolásáról. A bazaltbányászás évtizedek óta pusztítja ritka természeti kincseit. A Szentgyörgy-hegy bazaltbányászatára megnyugtató módon tett pontot közös megegyezéssel — a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala kérésére — az Országos Természetvédelmi Hivatal. A bányát ugyanis a rapszakai Egyetértés tsz üzemeltette, amelynek felügyeleti hatósága e tekintetben a veszprémi kerületi Bányaműszaki Felügyelőség. Az érdekeltek szemlét tartottak, a szemle végén közös megegyezés született: a bányaművelést két éven belül abba kell hagyni, a híres-neves kőszlakok felé nem irányulhat a további művelés, a követ az északi oldal irányában szabad fejteni. Két év múlva a Keszthelyi Állami Erdőgazdaság közbenjöttével befásítják a kibányászott területet. A megegyezés azért is sikerülhetett, mert mind a Bányaműszaki Felügyelőség, mind az Egyetértés tsz igen előzékeny, s megértő magatartást tanúsított, s a magatartás példamutató lehet: miként kell a gazdasági és természetvédelmi érdekeket összehangolni, fölszemes vita, fellegbezési kálváriajárás nélkül. Barátságosan is meg lehet egyezni, hiszen a nyertes mindig maga, az életre törekvő szociális gondolkodású ember!

Tátika romjai

— AZ ORSZÁGOS KÉKEN JÁRUNK —

Szuszogva ér be velünk a kis vonat Sümegre. Szemünk még őrzi Csobánc kúpját, az uzsai kőbányák álldogáló csilléit — ünnep van. Tapolcánál a Billege csárdát keressük, ahol Sobri ölelgette Répa Rozit, hogy aztán mindketten bevonuljanak a népköltészetbe: „Répa Rozi Billegében, Nyugszik a Sobri ölében, Magát azzal vigasztalja, Sobri Józsi a galambja.”

Sümeg miniatúr, de nagyon modern szállodájának éttermében reggelizünk, utána ismerkedési délelőtt a várossal. Szinte minden háza műemlék. Plébánia-templonát a híres Maulbertsch-freskók avatják barokk múzeumná, bástyafalak, öreg házak... s egy földszintes épületnél minden látogató megáll. Ebben született, élt és halt meg Kisfaludy Sándor, a magyar nemzeti gondolat ébresztője a kétféjű sas szárnyainak árnyékában. A magas kőkerítés falán emléktáblák hirdetik Sümeg nevezetes embereinek tetteit: ki mit cselekedett népéért, városáért, a magyar szabadságért. Miniatúr Pantheon. Odébb atlaszok emelik a négyszázéves palota erkélyét: diákok tanulnak most ott, ahol egykor a veszprémi püspökök töltötték a nyarat.

A házak közül magasan kiemelkedik a vár, a kúpos dombtetőn, sokszázéves lakótornyával, fogazatos bástyáival, értő kezekkel rendbehozott falaival. A Dunántúl legnagyobb romvára ez. A hegyen a templomos lovagok építették az első őrtornyot 1210 körül, majd a veszprémi püspökök bővítették a várat lakópalotával, kápolnával, kazamatákkal. Hét szakaszban épült a vár, s hála a feltáró munkálatoknak, ma már képet alkothatunk egykori nagyságáról. Képzletünk pajzsos-lándzsás vitézekkel népesíti be az udvart, az ör szeme messzi vidéket fog be tekintetével:

KALANDOS ÖREG

látja a vulkánikus hegyek kúpsorát, Csobáncot és Tátikát, s elkalandozhat a tapolcai medencén.

Még egy kegyhelyet kell felkeresnünk. A vár tövétől párszáz lépésre, az országút mentén, szelíd bokrokkal teleültetett kis temető húzódik meg. Bejáratánál mindjárt balra a Kisfaludyak temetkezőhelye; Kisfaludy Móric 48-as honvédtiszt obeliszkje emelkedik ki a korhadó fakeresztek sorából. A nyolc gyerek közül ki tollal, ki karddal küzdött a szabadságért. És egy fehér síremlék csúcsán Kisfaludy Sándor portréja, alatta kerek dombormű: Szegedy Róza, a halhatatlan hitves, a Himfydalok ihletője itt alussza örök álmát.

Megkerestük a kék jelzést. Sümegen túl, fehér füstöt okádó gyárkémény tövében, sínek mentén, távvezeték karcsú, égnek emelt karú oszlopai alatt vezet utunk Tátika felé. Erdőbe értünk, görccsöderekü vén fák közé, csillessor dróthálós kapuján át baktatunk felfelé.

Megérkeztünk Rezi várába. (A szerző felv.)

Visszanézünk: már játékszernek tűnik a sümegi vár.

Tátika maradék falait jobbkézről látjuk, de a kék jelzés balra húz. A Sarvally-forráshoz. Hosszú favályúkon át ömlik a víz, a csobogó, feljebb békanyalás kis tó. Megy, megy balra a kék jelzés. Miért ez a nagy kikanyarodás? Aztán föl vág a hegygerince — ahá, értjük. De nem. A túloldalon völgybe ereszkedik, a medvehagyma szagos mezőin, tocsogókon át. Kanyarog, tekereg. Már sajnáljuk, hogy nem ostromoltuk meg toronyiránt Tátikát. Egy ponton úgy látjuk, hogy az út végleg lemond

VÁRAK

HÁZAK

Itt született, élt és halt meg Kisfaludy Sándor

Az újjáépített sümegi várban

a várról. A jelzés elmaradt. Jobbra kis ösvény vezet, s mi rászavazunk. Szimatunk nem csal: talán száz lépésre az úttól, itt újra felbukkan a kék csík. Na, jól van.

A romjelzés most már elvezet minket a romantikus vár romjaihoz. Riadt kis madárka szaladgál a falakon, kövek közé rakott fészket félti. Nem bántjuk fiókáidat, ne félj. Égrenyúló karok a romfal omladécai. Egy boltív alatt kis pad, biztos menedék esőben. Egy órával ezelőtt jó szolgálatot tett volna, de most már a szívárványban gyönyörködünk, melynek karéja a túlsó hegyen, Rezi hullámos hegyvonulatára simul.

Tátika már párszáz éve rom, de birto-
káért még ilyen állapotában is sokáig pereskedtek. Bármelyik pontjára állunk, messzire szalad a tekintet. Alattunk békés falvak pihennek, a síkságosabb vidéket szántóföldek pástázzák, a hegyek nyíratlan üstököt emelik felfelé, csak a vulkanikus kúpok meredeznek borotváltan a horizont alján.

Zalaszántó felé haladva, a Tátikát környező üdezőld mezőkön: földhányások. A vaskori ember temetkező helyei. A hegyet akkoriban talán illírek lakták — a múlt században még kilencven sírdombot mutatott a táj, ma már csak tizenháromat.

Zalaszántó utcáin nagy a nyüzsgés, ünnepnap van. Az emberek kisebbik csoportja a büfé felé tart, a nagyobbik a kultúrházat célozza lépteivel. Jól esik a pihenés a barátságos vendéglátónál, akik reggel nagy érdeklődéssel

figyelik, hogyan főzik a pestiek egy fátönkön a feketét. És most tovább, Rezi felé.

A szántói hétszázéves műemléktemplom mellett — román, gót, barokk randevúzik itt egymással — kanyarog az országos kék, s egy tanya udvarán vezet keresztül. Valamikor vízimalom állt itt, kereke is tanúsítja, s a tulajdonos szívesen ráengedi a vizet, hadd forogjon a kíváncsi turistáknak. Ez a Hullyay-tanya, s mai tulajdonosa asztalosmester és civilben szobrokat farag mesterségének engedelmes anyagából, a fából. Még Siófokról is kap megrendeléseket — például, hogy faragjon kapáló aktot. A szobroknál jobban ízlik a friss tehéntej, amivel nem eredménytelenül kínál minket az öreg néni.

A ház mögött kezdődik a meredek út, felettünk megint felhő lóbázza eső-lábait. Meghúzzuk lépteinket. Az öreg, regemondó Rezi várából már csak két, párhuzamos faldarab maradt, az egyiknek oldalán hatalmas nyílás tátong fakerítéssel: onnan átlátni Tátikára, s az elhagyott Zalaszántóra. Nyíl mutatja, merre a barlang, de sok ereszkedés után sincs a helyén. Megúnjuk a kutatást, eleget másztunk már felfelé, idáig.

„Üzemanyagot” veszünk, s indulunk. A kanyargó ösvényen szarvas riad fel, s büszke futással, fejét hátratarva tűnik el a fák között. A hegy alján véget ér az erdő, szántóföldeken át érünk Rezi községbe, a régvolt betyárvilág nevezetes falujába. Ismét pecsételést következik — a nyolc tagú csoportból többen kéktúrasok.

A gyöngyösi csárdánál országutat érünk. A kéményből, ahonnan száz éve a pandúrokat lesték, békésen szállong a konyha füstje. Megállunk egy pillanatra a kettős betyársírnál — ide hallik a csárdából az énekszó. Bent nagy társaság mulat, fejük felett a gerenda még őrzi a fokosok nyomát.

Most már a műúton ballagunk Hévíz felé. A társaság két fiatal lánytagját megdicséreljük: életük első túráján vagy negyven kilométert hagytak maguk mögött. Lassan feltűnedeznek a tóra épült tornyos házikók.

És a kis „séta” után belevetjük magunkat az áldott meleg vízbe.

Marthy Barna

TURISTA MÚZEUMOT!

Öreg természetbarátok, turisták között ülök. Szegre akasztották a botot, hátizsákot, szöges bakancsot, már nem bírja a szívük és ma már csak az emlékekből élnek, túrákból, összejövetelekből, ötven-hatvan esztendő lelkes turista múltjából...

Előkerülnek a régi fényképek:

— Látod öcsém! — ez volt azután a túra, hol vagytok Ti már ettől?!

Nekünk nem adtak annyit kedvezményt, mint nektek és csak mentünk, dalunktól volt hangos az erdő és a hegy. Látod, már nem is tudom a nevüket mindnek, aki a képen van... Felejt az ember! Azután meghívók kerülnek elő, sárgult öreg papírok, hajdani események beszédes tanúi. Mert sokat beszélnek ezek a sárgult képek és papírok, jelvények és túrákban elzsírosodott kalapok, botok és bakancsok. Beszédeselek, mert a hozzáértő feljegyzi a tárgy múltját, megőrzi haladó hagyományait és ha kell: megszólaltatja őket. Gyűlnek az adatok, gyűlik az anyag és lassan összejön a magyar turisták története, csak történészek kellene hozzá, akik formálják a gyűjtemény anyagát...

Milyen szép lenne egy „Magyar Turista Múzeum”!

Mennyi kitűnő és pusztulásra ítélt anyagot lehetne összegyűjteni és hány sporttársnak lehetne nagyszerű munkáját az utókor számára dokumentálni. Az ifjak tanítására, szemek gyönyörködtetésére, tradícióink ápolására!

És, ha ünnepélyesen lerakjuk a „Magyar Turista Múzeum” alapjait, akkor minden sporttárs ott lesz gyűjtött anyagával. Mert a magyar turista múlt nagyszerű és gyönyörű eredményeket mutathat fel, csak gyűjteni kellene.

Kezdjük meg a gyűjtést és induljon útjára egy nagyszerű mozgalom, mely ráadásul hivatva van elősegíteni a tudományos továbbképzést, ha mellette megalakul a dokumentációs központ és adattár is.

Szepessy Géza

HONISMERET — DRÓTAKADÁLYAL

A *Turista* legutóbbi számának „Természetjárás akadályokkal” című cikke a magyar természetbarát társadalom egyik legfájdalmasabb kérdéséről szólván, hivatkozva Antalffy Gyulának az *Élet és Irodalomban* megjelent „Ismerd meg hazádat — de hogyan?” című írására, Napjainkban a zsúfolt városok a füstös gyárak emberei mind több szabad levegőre, kötetlen mozgásra vágyanak, a természetjárás jelentősége tehát egyre növekszik. Viszont az a félhivatalos jótanács, hogy aki gyalogolni óhajt „menjen a Jánoshegyre!” — természetjáró s kutató ember előtt nevétségesen hangzik.

Csak a Jánoshegyen vagy a Makkos Mária árnyas útjain sétálgatni a tágabb szépségek felé vágyó természetbarát előtt nem különleges cél. Meg is unja. Már pedig lassanként ide jutunk, hiszen a vadvédelmi táblák százait állították fel újabban, erős tilalmakkal. A Budai-hegység erdősegeinek jelentős részébe nem léphet be turista, a kétmillió főváros közvetlen közelében levő legszebb kirándulohelyek tilos területek. A Hárshégy, a Nagyszénás, a Nagykopasz, a Fekete-hegyek vonulatain, a budakeszi erdőben ahány út, annyi tilalomtábla.

Tisztelet s becsület vadnak, vadásznak, a vadászat örömeinek, nemes sportjának. Mindnyájunk körében akadnak jeles vadászok, akik szenvedélyesen járják az erdőt-mezőt, s térnek meg fáccánál-nyúllal, vidám történetekkel. Megérti az ember azt is, hogy a vadászat valutát hoz. A szemléletet kell észrevételeznünk, azt a szemléletet, amely a vadvédelem érdekében megfelelnek — az embervédelemről. Azt a szemléletet, amely a nagyváros közvetlen közelségében par excellence a vad számára biztosít erdőt, hegyet, kintlíván onnan az egészséges levegőre vágyó természetbarátok népes seregét.

Nemrégiben egy Galga menti nagy erdőseget járván, őszinte dicsérettel emlékeztünk meg az erdő kitűnő gazdálkodási programjáról, a szépség s a hasznosság egyensúlyáról. A köszönő válaszlevél aztán egyben közölte azt is, hogy a nyolc falu határában elterülő erdőt a turistaforgalom elől rögtön le is zárták. Pedig évente alig száz ember ha felkeresi azt a tájat természetjárás okából. Az egyik erdőgazdaság pedig, nagy buzgalomban, nemrég azt latolgatta, hogy autóbusszal is járt közforgalmi utat zárat le az utasforgalom elől — a vadak érdekében.

Az egyoldalú látásmódot, a valutáris okokra való hivatkozás szigorát kell feloldani. A két egymással szembenálló szemléletet, az embervédelem és a vadvédelem érdekeit ügyesen össze lehet hangolni anélkül, hogy az egyik érdek is hátrányba kerülne.

A hazai turizmus egyre nagyobb propagandával dolgozik. Mind több embert küld pihenni a szabadba, egyre több útikönyv, tájékoztató füzet jelenik meg a természet szeretetéről, az erdők, hegyek útjairól. Ha arra biztatjuk a friss levegő s új élmények után vágyakozókat, hogy ismerjék meg hazájukat, akkor minél kevesebb gáttal nyújtunk neki erre a módot. Ne állítsunk eléje annyi tilalomfát!

Szombathy Viktor

Szombathely. Romkert

MÚZEUMOK GYŰJTEMÉNYEK EMLÉKSZOBÁK

VÁRJÁK A TURISTÁKAT

Folytatás

- Pencz:** Cserhátalja Tájélmúzeum
Püspökladány: Karacs Ferenc Helytörténeti Gyűjtemény
Sárospatak: Rákóczi Múzeum; — Várkastély és Vöröstorony; — Református Kollégium
Siklós: Vármúzeum
Siófok: Beszédes József Vizgazdasági Múzeum
Sopron: Liszt Ferenc Múzeum; — Fabricius Ház; — Storno-ház és múzeum, Lábasház-múzeum; — Bányászati Múzeum; — Soproni Múzeum; — Bencés Rendház Káptalanterme
Sümeg: Kísfaludy Sándor szülőháza; — v. Püspöki palota
Szada: Székely Bertalan Múzeum
Szarvas: Tessedik Samuél Múzeum; — Arborétum
Szeged: Móra Ferenc Múzeum
Szegvár: Falumúzeum
Szekszárd: Balogh Adám Múzeum
Szentendre: Ferenczy Károly Múzeum
Szentes: Koszta József Múzeum
Szentgotthárd: Járásai Tanácsház (v. cisztercita kolostor)
Székesfehérvár: István Király Múzeum, Csók István képtár
Széphalom: Kazinczy Emlékmúzeum
Szigetvár: Zrínyi Miklós Múzeum (Vár)
Szob: Börzsöny-Múzeum
Szolnok: Damjanich János Múzeum
Szombathely: Sávária Múzeum; Iseum; Püspöki palota; Romkert
Tapolca: Batsányi János Emlékmúzeum
Tata: Kuny Domokos Múzeum
Tác: Gorsium római telep (Szabadtéri múzeum)
Tihany: Tihanyi Múzeum
Tápiósele: Tápióselei Múzeum
Tiszafüred: Kiss Pál Múzeum
Tiszaföldvár: Tiszaföldvári Földrajzi Múzeum
Tiszacsege: Falumúzeum
Tokaj: Helytörténeti Múzeum
Túrkeve: Túrkevei Múzeum
Tüskevár: Helytörténeti Múzeum
Vaja: Vajai Múzeum
Vasvár: Járásj Múzeum
Vác: Vak Bottyán Múzeum
Vál: Vajda János Múzeum
Veszprém: Bakonyi Múzeum
Veszprém: Püspöki palota
Visegrád: Mátyás Király Múzeum, Királyi palota romjai
Zala: Zichy Mihály Emlékmúzeum
Zalaegerszeg: Göcseji Múzeum
Zirc: Reguly Antal Tájélmúzeum és Könyvtár

Jegyzékünket tájékoztatónak szánjuk és ezért nem törekszünk teljességre; bizonyos, hogy kisebb-nagyobb helyek rendelkeznek további legújabban létesült vagy már újjáépített múzeumokkal, helyi gyűjteményekkel. Szívesen vesszük, ha szerkesztőségünk elolvassák az új muzeális létesítményekről értesítik. Meg kell jegyeznünk végül, hogy a legtöbb múzeumnál és gyűjteménynél a hétfő vidéken is szünnap!

**SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja**

a

**Sport-
könyvesbolt**

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64.

Tel.: 221-899

**Minden sportág
szakirodalmá
nagy választékban!**

ÉPÜL

A TÁBOR

„A nagy dolgok előrevetik árnyékukat” — mondja a közmondás —, s ez jellemző az augusztus 15—22-ig tartó, a Magyar Természetbarát Szövetség által rendezendő nagytáborozásra. Előkészítő munkálataiban két fontos esemény történt.

Balatonfüreden egy hónappal ezelőtt ankétot hívott össze a táborvezetőség a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal közreműködésével, Varga László táborvezető ismertette a tábor kialakítását, programját és a táborvezetőség problémáit.

Élénk vita keretében bontakozott ki az a segítőkészség, amely biztosítja a tábor sikerét. A Balatonudvari Községi Tanács elnöknője a tábor főútvonalának portalanítását helyezte kilátásba. A község naponta friss gyümölcs, zöldpaprika, paradicsom szállítással gondoskodik a táborozókról. Még főtt kukoricáról sem feledkeznek meg. Szeméttgyűjtő „kuka” edényekről és a szemét elhordásáról is gondoskodnak. Segítenek a hangosításnál, és nyilvános telefonállomást is létesítenek. Az ellátásban sem lesz hiány. A Járási Tanács kereskedelmi osztálya és a Bakonyvidéki Üzemi Vendéglátó Vállalat megbízottja megnyugtatóan ismertette az ABC áruház és az 1500 személyes önkiszolgáló étterem áruellátását és üzemeltetését. 22—24 forintért napi háromszori étkezést biztosítanak, bő választék mellett.

A táborvezetőség meghívására a budapesti és megyei természetbarát szakszövetségek vezetői is összejöttek, megtekintették a táborhelyeket, és megbeszélték a szervezést.

Sajnálatos, hogy hat megye (Baranya, Komárom, Fejér, Pest, Szolnok és Bács-Kiskun) nem küldte el megbízottjait a megbeszélésre. Reméljük, ennek ellenére ott látjuk majd őket a nagytáborban, amely hatalmas demonstrációja lesz a magyar természetbarát mozgalomnak.

Aragonit függöny a Csobogónál

„Zászló” a jelenlegi végpontnál (A szerző felv.)

VIZET TALÁLTAK A KEVÉLYEN

Két új barlang feltárása

Egy éve végzi a kevélynyergyi zomboly újrafeltárását a Szabó József Geológiai Technikum barlangkutató csoportja. A feltárók eddig ismeretlen részbe jutottak be. Az új ágot feltérképezték. A harmincegy méter hosszú szakasz három teremből áll, gazdag a legváltozatosabb cseppkőformációkban, mint azt képünk is mutatja.

Május 1-én a kutató csoport, Kollár József csobánkai lakos segítségével egy eddig ismeretlen barlang bejárását kezdte meg a Kevélyen. A felfedezők: Kollár József, Szatmári Tamás, Havas Péter, Szabályár Péter, Szilvai Péter és Pápa Antal. Az új barlang geológiai ritkaság, mivel olyan helyen keletkezett, ahol egymással határosak az oligocén homokkő és a dachsteini mészkő. Az új barlang hossza 100 méter, függőleges aknái 15—20 métersek. Szabó József geológusról nevezték el a felfedezők. Kepünk egy szép aragonit függőnyt mutat be az új barlangban.

A technikum kutatói barlangkeresés közben a Kiskevélyen bővízü forrásra találtak, melynek napi vízhozama több ezer liter. Ha a vegyi elemzések kedvezőek lesznek, talán megoldódhat a Stromfeld Aurél turistaház, több évtizedes vízellátási gondja.

Sz. T.

Novobáczky Sándor—Léwald György: Kacag a lelátó.

A szerzők érdekes, színes könyvükben a sportvilág, a lelátó humorát gyűjtötték össze. Foglalkoznak mindazokkal a groteszk, hibás jelenségekkel, amelyek sportéletünkben felfedezhetők.

Hans Haas: Valóság a tenger mélyén.

Hans Haas: a ma már világszerte elterjedt nagy népszerűségnek örvendő szigonyos halászat egyik legelső híve

Könyvespolc

elé. Hans Haas humora és meglevenítő készsége a vízalatti kalandok feszültségét tesz ki szemléltetővé könyvében.

Móricz Virág: Suomi-ban jártam.

Egy finn kisvárosi házaspár meghívására Móricz Virág 1963-ban Orizesibe utazott és ott töltött néhány hónapot. Közben Helsinkibe, Turku-ba és más finn városokba is ellátogatott. E nyár élményeiről számol be érdekes útinaplójában.

Sokkal könnyebb a cimben írott jelszót kimondani, mint a gyakorlatban végrehajtani. A szabadban való sátorozás egyre kedveltebb nyári turistáskodási formát öltött, bár nem mindenütt teljesíthetők azok az alapvető követelmények, amelyek a táborozást egészségügyi vonatkozásban biztonságossá teszik.

A közegészségügyi és járványügyi hatóságok ugyan ellenőrzik a kempingeket, de ezen felül a társadalmi tevékenység magas fokára is szükség van a legtöbb táborban ahhoz, hogy az egyéni és közösségi higiénikus előírásoknak eleget tehesünk. Éppen ezért legyen valamilyeni szervezett turista példamutató magatartásával gya-

korlati tanácsadója a kempingek egészségügyi kultúrájának. A közösségi felelősség tudata — ez a nagyszerű turista erény — komoly segítséget nyújthat ahhoz, hogy a táborozók egészségét megóvhassuk.

Láttam már olyan kempinget is, ahol hideg-melegvíz, zuhanyfürdő, pompás közös étterem, lakókocsikhoz villamosáram, higiénikus WC, megfelelő szeméttároló és az egészségügyi kultúra egyéb kellékei állottak a táborozók rendelkezésére. Ilyen tábor azonban kevés van, a kempingezők száma viszont egyre növekszik, célszerű tehát néhány gyakorlati tanácsot útravalóul megszívlelni.

A tábor helyén és kör-

nyékén a leggondosabb tisztaságot kell biztosítani! Ez a legfőbb öre egészségünknek!

Mivel nyáron főként a tifusz, vérhas, étel- és gombamérgezések okozhatnak súlyos károsodásokat, ezek elleni védekezésünknek tudatosnak kell lennie. A táborban a szeméttárolót, pöcegödrt a lakott résztől, kúttól vagy forrástól legalább 30 méternyire kell telepíteni. A vízázó berendezést, a szennyvíz levezetést és WC kérdését gondos körültekintéssel kell megoldani. Ezek rendszeres tisztántartását és fertőtlenítést folyamatosan kell biztosítani. A kollektív egészségügyi rendszabályok betartásán és ellenőrzésén

külül az egyéni védekezés eszközeivel is élünk kell.

A mostanában elég gyakori, komoly betegségeket okozó bélférgesség egyik oka a trágyázott konyhakerti növények és gyümölcsök tisztátalan kezelése és nyersen fogyasztása. Étkezés előtt és WC-használat után a kézmosás ugyanolyan parancsoló szükséglet legyen, mint aminő alapvető szabály a nyersen fogyasztott gyümölcs és zöldségfélék folyóvízzel történő alapos lemosása. Kerülni kell a nyers vagy félig süttöt-főzött húsok fogyasztását is. A galandférgesség csaknem mindig magánvágásból származó és gyengén süttöt sertés- és

TURÁK a TOKAJI

Eddigi cikkeimben sorra bemutatam az Északkelet-középhegység campingjeit. Most jutottunk el a hegyvidék legkeletibb tagjához, a Zempléni-hegységhez, Tokajban találunk egy újabbban 500 főre bővített, I. osztályúvá alakított, kitűnő fekvésű táborhelyet.

Miskolcra a 34-es úton indulunk a Sajó és Hernád völgyisíkján kelet felé. Pár perc múlva a Sajó, majd 10 km után a Hernád fölött haladunk át. 35 km után a már emelkedő dombvidéken fekvő Szerencset érjük el. Híres cukor- és csokoládégyáránál fordulunk balra, ahol a Rákóczi várat (XIII—XVI. sz.) és magasabban a XIV. sz.-ban épített templomerődöt találjuk. Hajójában áll Rá-

kóczi Zsigmond, erdélyi, fejedelem reneszánsz vörösmárvány tumbája. Alatta láthatók csontmaradványai is. Érdekes a hajdani súlyos sérülés forradása a koponyán.

Még Szerencs előtt fél km-re térhetünk le északra a 6 km-nyire fekvő Monokra, ahol Kossuth Lajos szülőháza áll a település közepén.

Szerencsről Tokaj felé haladva, előttünk balra a Molyvás hegycsoportja kéklik, jobbra pedig már a Tisza völgyisíjja felett a tokaji Kopasz hegy magányos kúpja emelkedik tetején televíziós reléállomással.

Bodrogkeresztúr és Tokaj között változatos szépségű és egyéni bájú Bodrog-parti tájakban gyönyörködhetünk. Öreg nyár- és fűzligetek üdezőld artéri réteggel váltakoznak.

Ahogy közeledünk Tokajhoz, egyre magasabbra tornyosodik előttünk a Kopasz hegy. 8500 holdon teremti a szamorodni és az aszú. 2500 holdat újonnan telepítettek.

A városka főterén találjuk az óriási pincelabirintust. Itt az emberi szakértelem és a pincékben tenyésző különleges gombafajták segítségével érlelő-

dik csöndben a „borok királya és királyok borá”. A pince II. Rákóczi Ferencé volt. De volt Tokajban szőlője Nagy Péter cárnak is. Erős kozák katonai őrség állomásozott itt, amelynek feladata a bor őrzése és a cári udvarba szállítása volt. Érdekes borászati eszközök lehet látni a volt görög templomban berendezett múzeumban is.

A Tisza hídjával szemben lépcsőkön jutunk fel egy új kilátópontra (5 perc), ahonnan elénk tárul a hegyoldalba húzódott Tokaj, a Tisza—Bodrog összefolyása, a Tiszántúli nyárfasorokkal élénkített végtelen rónasága és a Tisza túlsó (bal) partján a szép fekvésű camping. Ez évben építették át I. osztályúvá, tehát a legkedvezőbb szolgáltatásokat is megtaláljuk itt. Bársonyos parti főnyene fürdésre, a sok hal horgászásra csábít. A táborhelyről gyalog, kerékpárral, motoros vagy vízijárművel egyaránt rendkívül szép és változatos túrákat tehetünk a Zempléni-hegység természeti szépségeiben és történelmi emlékekben gazdag területére, valamint a Tisza és a Bodrog galéria-erdőkkel kísért tájaira.

Jó minőségű úton érhet-

Turisták rohama Bodrogkővára ellen

A Bodrog Sárospataknál Hátul a Sátoros-hegyek (A szerző felv.)

vagy vaddisznóhús fogyasztására vezethető vissza.

Nyáron különös gondot kell fordítani a könnyen romló ételek (konzervek, hús, hal, tojás, fagylalt, hurka, kolbász) által okozott mérgezésekre. Ha valószínűsíthető, hogy ételmérgezésről van szó — amire a rossz közérzet, puffadás, hányinger, gyomor-, bélpanaszok, görcsök hívhatják fel a figyelmet — és feltehető, hogy a gyomor-bélhuzamban még van a mérgezést okozó ételből, a hánytatást kell erőltetni. Egyszerű eljárások közé tartoznak a garat izgatása ujjal vagy tollal, langyos víz itatása. Ha a mérgező ételmiszer hányás, hasmenés által kiürült, akkor orvosi széntabletták bőséges adagolása lehet hatásos. A bélgörcsök száraz meleggel

és görcsoldó szerekkel szüntethetők.

A legyek elleni védekezés is fontos! Élelmiszert mindig letakarva tartunk. A hátizsákban vagy egyéb helyen elraktározott ételmezt gyakran át kell vizsgálni és a romlott vagy lejárt idejű ételmiszert el kell földelni.

Azt is jó tudni, hogy a kempingek egészségügyi ellátására a helyileg illetékes körzeti orvosok kaptak megbízást, tehát komolyabb esetekben az ő segítségük vehető igénybe.

Végezetül megemlítem, hogy egy kis elsősegélynyújtást szolgáló (kötszereket és egyéni szükségletnek megfelelő legfontosabb gyógyszereket tartalmazó) csomag a kempingben is legyen kezünk ügyében.

Dr. Falócz Gyula

CAMPINGEK BŐL

jük el Mádon at Tallyát. Csöndes temetőjében pihen Lavotta János. Abaújszántónál az Állami Pincegazdaság gondosan művelt teraszos szőlőiben gyönyörködhetünk. Tovább északra, frissen konzervált, hatalmas falaival Boldogkővára uralja a Hernád völgyét. A már XV. sz.-ban állott vár később Szapolyai Jánosé volt, majd Thököly Imre foglalta el ostrommal. (32 km.) Vizsolyban találjuk azt a XIII. sz.-ban épült templomot, amelyben Károli Gáspár első magyar nyelvű Bibliáját nyomták. Ma is látható a templomban egy eredeti példány. (40 km.) Innen sok szépséget kínáló úton vissza is térhetünk Regéc, a Huták regényes vidéktől és Tolcsva

érintésével Tokajba. Közben el ne mulasszuk megmászni a regéci várromot, amely az ország egyik legszebb kilátását nyújtja. Ha nagyobb kört akarunk bejárni, meglátogathatjuk a gönci huszitzaházakat, a telkibányai kopjafás temetőt, Mátyás király kútja felett az ország egyetlen jégbarlangját (az országút mellett), vagy felmehetünk egészen a romantikus fekvésű Hubertus üdülőig. (Viperaveszély!)

A keleti oldalon Sárospatak is csak 35 km-nyire fekszik, ahonnan már kisvasúttal érhetjük el, és járhatjuk be Sátoraljaújhegy, Széphalom (Kazinczy emlékek), Radvány és a Füzéri vár környékét.

Balogh Ferenc

Sátrat, hátizsákot, bőröndöt, tranzisztoros rádiót

és egyéb sporteszközöket is kölcsönöz a

Belkereskedelmi Kölcsönző Vállalat

Boltok Budapest minden kerületében
és a megyeszékhelyeken

A felavatáson Daneza János mondott emlékbeszédet

EGY IGAZ EMBER VIRÁGAI

Előző számunkban jeleztük, hogy megemlékezünk Kolacskovszky Lajos síremlékavatási ünnepéről.

Egerben, a hatvani temetőben két hónapja egyszerű mészkő síremlék áll. Olyan egyszerű, mint az ember volt, akinek emlékét hirdeti. A mészköveket, melyekből felépítették, olyan túraútvonalokról hozták, melyeken sokat járt. Úttörők és természetbarátok fogadták, hogy sohasem marad virág nélkül, бүккі túráikról Egerbe érve, az útról hozott vadvirágokat rakják rá. Maga a kis emlékmű is sokak közös munkájából született. Diviaczki Gyula mérnök tervezte és művezette építését, Varga György építette meg, segítette Simon Antal, az EMÁSZ igazgatója, a Dobó István gimnázium diákjai és igen sok természetbarát. A vésett márványtáblát Ivánszki Lajos kőfaragómester ajándékozta. Az avatáson az örök álmát pihenő Kolacskovszky Lajosnak száz tanítványa, tisztelője jelent meg. Egyikük, Daneza János emlékezéseiből idézzük a Bükk szerelmesének, a szocializmus és a természetbarát mozgalom történetlen harcosának életéből az alábbi részleteket.

Néptanító fiaként jogot végzett. Kapcsolatba került az egrí munkásvezetőkkel s barátaival nyíltan kiállt bérharcuk mellett. Megyei tisztviselőként összeírja a Szala környékének lakosait s éles szavakkal ítéli el azt a rendszert, amely „még az állatnál is rosszabb sorsban tart embereket”. A Tanácsköztársaság idején a direktórium tagja. Ő volt az első vörös alispán. Börtönbe kerül, az ellenforradalom internálják, rabtársainak előadásokat tart. Szegeden szabadul ki, majd Budára költözik, a párt előadója. Olyan virágnyelven tudott előadást tartani, hogy a munkásgyűlésre kiküldött rendőr is együtt nevetett a hallgatósággal tréfáin, nem értette, mi ellen irányul. A III. kerületi TTE tagjaként a legvonzóbb túrákat vezette, a legnépszerűbb túravezető. A felszabadulás Egerben éri, a megyei levéltár vezetője, gyűjti a helytörténeti adatokat, előadásokat tart, egyik kezdeményezője az 1948-as centennáriumi kiállításnak, vezetője 1952-ben Eger vár védelme négy százéves évfordulóján az ünnepségeknél. Az ifjúság rajongott érte. Nem lehetett őket sátorba dugni, ha a tábornoknál Lajos bácsi mesélt. Mint tiszteletbeli úttörő, viselte a piros nyakkendőt. A hegyvidék lakóinak mindvégig barátja maradt, mindenki ismerte és szerette. Heves megye párttörténetén dolgozott 1953-ban, amikor a halál kiragadta kezéből a tollat.

Igaz ember volt, megérdemli, hogy soha ne hervadjon el a virág síremlékén.

TURISTABECSÜLET

A II. kerületi Természetbarát Szövetség ifjúsági és alapfokú túravezetői tanfolyamának vizsgáját tartottuk a hűvösvölgy—zsiros-hegyi útvonalon. A nagykovácsi erdőföldrésznél közben tűz keletkezett. A hallgatók közül ott járt éppen Akác Margit, Kerekes Ottóné, és Pataly László. Ledobták táskájukat, térképüket, fahusággal csapkodták a lángot, bakancscsal taposták, földet hordtak, hogy elszigeteljék a tűz terjedését. Csatlakozott hozzájuk négy iskolás fiú, és a nagykovácsi tiszorvos, aki a szekéren levő trágáyt dobálta le a lángok elé. Mire a tűzoltók kértek, a tüzet eloltották.

Kérem a szerkesztőséget, dicsérje meg valamennyiüket nyilvánosan.

Pávai Sándorné
oktatási felelős

A Dunajec felé vezető úton. Háttérben a Korona-hegy

Debrecen — Dunajec

Hiába esnek távol egymástól, az alföldi város és a tátrai folyó, mégis kapcsolatot teremtett a kettő között a debreceni, Nagy Sándor telepi általános iskola úttörő csapatának nyolc tagja, kik tanáruk vezetésével eljutottak a havasokba. Megozzá saját erejükből! Selyemhernyótenyésztésből és mezőgazdasági munkákból gyűjtötték össze rá a pénzt.

Tátralomnicon táboroztak le, onnan keresték fel a Fátyol vizesét, a Csorbai és Poprádi tavat, a Bélai cseppkőbarlangot. Jártak a Kistarpatok mentén is és megmászták a Nagyszalóki csúcsot. Tizennégy éven aluliak jártak 2400 méter fölött.

Vidám napok voltak. Német fiatalokkal játszottak labdarúgó mérkőzést és afrikai fiatalokkal egészítették ki nyolcfőnyi csapatukat. Befogadtak egy fiatal csehlovák hegymászót táborukba, aki sovány zsebbel, de annál jobb kedvvel barangolt a hegyekben, „sátorstop” alapon.

S az utolsó két nap volt a legszebb, amikor ragyogó napfényben, tutajokon esorogtak lefelé a Dunajecen.

MEGMENTETTÉK

Járatbontást végeztünk, mint barlangkutatók, a csoportunk által újabban feltárt I-14-S számú víznyelőben a Tési fennsík, amikor kutatótársunk, Pék József egy szűk hasadék végében megszorult, ráadásul karbidlámpája is elaludt. Másfél órai megfeszített mentési munka után láttuk, hogy saját erőnkkel nem boldogulunk. Tés községből a Várpalotai Szénbányászati Tröszt bányamentőt értesítettük, akik azonnal a helyszínre siettek, és hét órai megfeszített munka után sikerült szerencsétlenül járt társunkat, kinek már a levegője is fogytán volt, a felszínre hozni. A mentés valamennyi résztvevőjének nyilvánosan szeretnénk megköszönni önfeláldozó segítségét.

Zentai Ferenc,
A székesfehérvári Alba Regia barlangkutató csoport vezetője

Lehet pedagógusokkal találkozni!

Tisztelt Szerkesztőség! Még gyermekkoromban édesapám ismertette meg a természet szépségeivel. Azóta felnőtem, pedagógus lettem és gyermekeimmel, meg tanítványaimmal járjuk az országot, a szép tájakat. Kislányom három éves múlt, amikor már gyalog jött le a Kékesről. Szervezett természetjáró létünk — mint sok pedagógus társam — néhány éve hozzáfogtunk a Kék-túra bejárásához. Epen ezért hőkentett meg, amikor a „Turista” a „Kék túra valóban élmény...” című cikkében, sok helyes megjegyzése mellett a cikkírónak ezt a mondatát olvastam: „Ellenőrző útjaink során... pedagógusokkal... még sohasem találkoztunk.” Anélkül, hogy az állítást kétségbe vonnám, ez fájt.

A pedagógusok nemcsak tanítanak, hanem nevelnek is. Márpedig a nevelésben az egyik legjobb segítő a természetjárás. Sokan tudjuk ezt és élünk vele, pedagógusok. Ezért szerveztük meg iskolánkban a

tízfordulós túrapontversenyt Szondi Istvánnal, a szakosztály vezetőjével, ezért kapcsoljuk össze ősszel és tavasszal az iskolai kirándulásainkat turisztikával. Ezért kéktúrázunk. Legyen szabad megjegyezmem viszont, hogy útjaink során még soha ellenőrel nem találkoztunk. Pedig volna mit ellenőrizni. Hogy a kéktúrázókat Mátraházán a Vargák Kútjánál úgy fogadják, mint az apagyilkosokat, hogy a Rozsnaki pusztán sosem találunk beleygőt, az erdész Bükkészék ment fűrdőbe — mondták —, elég lesz az ottlako tanyai aszszony aláírása a 20. számú túra igazolásához? Mindezt talán el sem mondom, ha nem hiányolja a cikkíró a Kék-túrából a pedagógusokat. A természetjárás szerintem olyan nemes szenvedély, amellyel nem elválasztani, hanem mindennél erősebben össze kell kövacsolni az embereket.

Tisztelettel
Dr. Szerényi Antalné tanár.
Bp., IV., Viola u. 8.

KÖSZÖNET A GYORS SEGÍTSÉGÉRT

Kedves Szerkesztőség! Kerületünkben a Mechanikai Művek 47 főnyi turista csoportja három és fél napos kirándulást rendezett Szombathely, Kőszeg és Sopron környékére. Túra közben a csoport több tagja fertőzést kapott az árvíz által szennyezett víztől, sőt az egyik sporttársnő kórházba is került. A bonyodalom során tett önzetlen segítségükért nyilvánosan szeretnénk köszönetet mondani a soproni idegenvezetőknek, a gyors intézkedésért és orvosi segítségért. Egerváry János doktor úrnak, és egyik sporttársnőnek, Raposa Tündének, aki a soproni kórházban maradt betegünknek többször tett látogatást, könyvet vitt neki, és szeretetével hozzájárult gyorsabb felépüléséhez.

Felker Győző,
XX. ker. Természetbarát Szöv.
elnök

Idős embereknek szereztek örömet

Kedves Szerkesztőség!

Nyilvánosan szeretnék köszönetet mondani a Beloiannisz természetjáróinak sportszerű, embereség tettükért, véletlenül láttam három amatőrfilmesük: Balázs Sándor, Balázs József és Neszmély Rezső színes filmjét a szakosztály adriai túrájáról. Arra gondoltam, mennyire örülnének az én gondozotaim, ha ők is végignézhették. Kérésre meg a három sporttárs ki is hozta a filmet vetítőgéppel együtt a Székesfehérvári Járási Szociális Otthon lakóhoz, ahol sem szakemberek elismerése, sem túratársak lelkesedése nem számíthatnak, viszont néhány idős asszony és férfi tette meg velük könnyes szemmel ezt a csodálatos utazást olyan tájakra, amelyet már nem valószínű, hogy meglátanak életükben. A szép műemlékek, a napfényben fürdő tengerpart látványa élmény volt mindnyájunknak. Néhány öregember szombat délutánját ragyogtatta be a film készítői igaz örömmel. Köszönet érte az önzetlen természetjáróknak.

Szoták Bertalan
otthonvezető

LEVELEZZÜNK, ISMERJÜK MEG EGYMÁST

Frau Maria, Sikora, Kedzierzyn-Zoty, ul. Nowotki 35 woj. Opole, POLSKA. Levelezne természetjárásról lengyel, vagy orosz nyelven.

Miss Agnes Peter, c/o Philip Imala, 11, Baillex Str., ShomolagOS, NIGERI. 18 éves néger kislány angolul levelezne meg gyűjtene magyar bélyegeket, levelezőlapokat.

Mr. John I. Nwodu, 48, Glover Str., Ebute-Metta, NIGERIA. 19 éves fiatalember levelezne angolul, érdekl a természet, európai kultúra, úszás, zene.

Monsieur Jean Mangeais, 3 rue du Caricorne, Antony (Seine) France, francia nyelven levelezne és magyar bélyegeket gyűjtene.
Kumiszov Nyikolaj, Zagorszk,

Moszkvai kerület, Zeljonny pereulok 25., 8. sz. lakás. Szovjetunió. Természet, utazás, fényképek érdeklik. Orosz nyelven.

Ribkonoj Nelli, Krivoj Rog 37, Zsemcsuzsnaja 4/a 6, Szovjetunió. Képeslapok gyűjtése és turisztika érdekli. Orosz nyelven.

Zszakovoi Irine, Szverdlovi kerület, Palevszkoi járás, Szeverzkij, Kommuniszticeszkaja utca 4. lakás 47. Szovjetunió. Általában minden érdekli, de szereti a természetjárást. Orosz nyelven.

Frau Eva, Pauly, Kedzierzyn 3, ul. U. Nowotki 55 b/9. POLSKA-Polen. Természetjárás, utazás és sok egyéb érdekli. Leveleket csak német vagy lengyel nyelven kéri.

A MÉLYSÉG VARÁZSA

Kázmér azt tanácsolta, hogy sajátítsam el a könnyűbúvárok mesteriségét. Ilyen módon feltáruhat előttem a mélység varázslatos világa és ráadásul ifjú arámat, Rózsit is lenyűgözhetem, ami nem mellékes. Különbösen az egész nem nagy ügy, tíz perc alatt olyan békaembert farag belőlem, hogy csak úgy brekeg. Közben teletöltöttem vízzel egy lavórt és orvul beletunkolta a fejemet.

— A fontos, hogy tájékozódni tudj a víz alatt — mondta. — Mit látsz?

Nem láttam semmit. Látni csak tíz perc múlva kezdtem újra, amikor az intravénásan alkalmazott koffein visszatérített az élők sorába. Kázmér tünődő arccal állt előttem.

— Csak azt nem értem, miért ittad ki az egész lavór vizet.

— Hogy levegőhöz jussak — mondtam inkább bágyadtan. — A lavórban ugyanis víz volt, a vízben meg az orrom. Amikor kiittam a vizet, levegő tódult a víz helyére és így megmenthettem az életemet.

— Jó, hogy figyelmeztetsz — mondta Kázmér. — Most jut eszembe, hogy az előbb elfelejtettem: merülés előtt mindig mély lélegzetet kell vennem. Ezek után ráterhetünk a második leckére, indulás a kádhoz.

— Kádról szó sem lehet — mondtam. — Nem vagyok abban a helyzetben, hogy egy egész kád vizet ki

tudjak inni. Maximum egy lavórra vagyok hitelesítve.

— Gyönyörű — mondta Kázmér. — Mit szól ehhez ifjú arád, Rózsit?

— Ha ifjú arámat, Rózsit pusztán egy kád víz elfogyasztásával láncolhatom magamhoz, akkor inkább elmegyek a Bükkbe és remetei életemet mókusfajták tenyésztésével ütöm agyon. Ne okoskodj Kázmér, hanem vezess a lavórhoz és tunkolj, ahogy a sors tunkolnod engedi.

— A fontos, hogy tájékozódni tudj a víz alatt — mondta Kázmér tunkolás közben. — Most mit látsz?

— Semmit — bugyborékoltam. — Hogyhogy semmit? — mondta Kázmér a meglepődés hangján.

— Behúnyt szemmel te se látnál — gargarizáltam.

— Ah — mondta Kázmér. — Jó, hogy figyelmeztetsz. Ezt is elfelejtettem említeni. A szemedet természetesen ki kell nyitnod a víz alatt. Kinyitottad?

— Kinyitottam. — Helyes. Most mit látsz?

— Budafoki Zománcárugyár, Budafok. MNOSz 62 833/1951. szabv. hit. — Ezt nem értem.

— Akár érted, akár nem, ez áll a lavór fenekén.

— Alleluja! — kiáltott Kázmér. — Úgy látszik a lavórban most már tökéletesen tájékozódsz. Jöhet a következő lecke.

Kimentünk az uszodába és Kázmér javaslatára ifjú arámat, Rózsit is magunkkal vittük.

— A dolog nagyon egyszerű — mondta Kázmér. — Letapogatózol ezen a rúdon a medence fenekéig és ott maradsz amíg én jelt nem adok. Csak az első öt perc kellemetlen, aztán lassan belejön az ember.

Az úszómester talált rám, amikor a medence fenekét jött sósavazni. Addigra már csak vartyogva tudtam beszélni, viszont hosszú nyelvemmel roppant ügyesen kapdostam az arra járó legyek után. Kázmér rég eltűnt. Ifjú arámat, Rózsit is magával vitte és ezzel a könnyűbúvárság túlszárnyalhatatlan világrekordját állította fel.

Ilyen mélyre ember még sosem süllyedt.

(peterdi)

FOGYASSZON GYÜMÖLCSLEVET!

**A sport erő !
A gyümölcsle
egészség !
A kettő együtt
ERŐ,
EGÉSZSÉG !**

meggylé
őszibarack
hírös
birsle
almuska

HÍREK

Az esővel, zivatarokkal beköszöntött június sem zavarta a fiatalokat abban, hogy több mint tízezer részt vegyenek a hagyományos Farkas-hegyi találkozón. Ezúttal a IX. Világifjúsági Találkozó jegyében zajlottak le a két napos események. Az idillikus tájban sátorok épültek fel, egyes részlegei az eddigi fesztiválok egy-egy városát, országot, fiataljainak életét mutatták be.

Az első nap, az esti órákban táborfűz lángról körül szórakozott énekelve, táncolva az ifjúság, majd vasárnapon sor került az ünnepélyes megnyitóra. Somogyi Imre, a KISZ budapesti bizottságának titkára tartotta az ünnepi beszédet. Hangsúlyozta, hogy Farkas-hegyen a béke, a barátság és a szolidaritás jegyében tartózkodnak együtt a fiatalok.

A VIT-műsorban fellépett a fesztiválra készülő kulturális küldöttség tagjai közül Bodrogi Gyula, a Bergendi együttes, a KISZ művészegyüttesének kórusa.

A délutáni órákban sportbemutatókra került sor, megrendezték a fiatalok tájékoztatói és járőrversenyét.

Mintafőként rendezett be a farkashegyi ifjúsági találkozóra a BTSZ. Ezenkívül öt fős vegyes csapatok számára megrendezte a találkozó alkalmából a tájékoztatói versenyt is.

Fennállásának harmadik évfordulóját ünnepelte a XXII. kerületi szövetség a farkashegyi találkozón, ahol négyzsanós vettek részt, köztük a kerület által patronált általános iskolák uttörői is.

HOGYAN UTAZHATUNK CSEHSZLOVÁKIÁBA című cikkünk néhány utalása félreérthető volt. Ezért közöljük, hogy a cikkben népszerű néven „valutakönyv”-nek nevezett nyomtatvány hivatalos nevét Valutakiutalási nyilvántartó lap. Ezt a nyomtatványt a Nemzeti Bank fiókjai nem hozzák forgalomba, csak az IBUSZ központja és a valuta, valamint deviza eladására felhatalmazott IBUSZ és OTP fiókok. Az évi 6000 forintig igényelhető valután belül Jugoszláviai utazás céljára személyenként és évente 2500 forint értékű jogosulván dinár vehető igénybe.

GUMITUTAJJAL A TISZÁN. Szilvágyi István, Varga László és Gayer József, a XV. kerületi Dózsa György gimnázium diákjai három másik társukkal és dr. Borsi Sándor biológia tanárral, szakosztályvezetőjükkel együtt tervet dolgoztak ki arra, hogy a nyári vakációban gumituton végigbaranjolják a Tisza egész hazai szakaszát, ha a Palma gumigyár — a Gumipari Művek részlege — elkészíti számukra gumitracanyagból.

RÉGI „BÉKÁK”. Mostában sok szó esett a békaemberekről, akik a természetjáró mozgalomhoz csatlakoztak. Nem szabad megfeledkezni közben a legrégebbiekről sem — írják nekünk — a Városi Tanács sportkörének könnyű búváral. Az 1962. óta működő csoport különleges programja az volt, hogy házilag készítette el az öt darab könnyűbúvárfelszerelést, köztük légzőkészülékeket is, melyeknek ára egyébként kétszáz dollár volna. Nyáron Jugoszláviaba készülnek, hogy a Dalmát tengerpartot megismerjék víz fölött és víz alatt. Útközben megvizsgálják a karsztvíz vizuális részét is. Tudományos kutatásokról összel képeket akarnak beszámolni a TURISTA-nak is — fejezik be leveletüket.

A kétezredik Pest megyei természetbarát Ládi Katalin lett, aki a Budakalászi MSE tagja. Ünnepélyes könyvtalomban részesítette a szövetség. Tavaszig kétszáz új természetjárót szerveztek Pest megyében.

TEREMBELI TÁBORTÜZET rendezett a Budapesti Termé-

szetbarát Klubban a Kossuth Zsuzsa lánygimnázium negyven fiatal természetjárója. A jól sikerült műsort Marosi Ferencné szakosztályvezető állította össze és tanította be.

A PÉCSI NYUGDÍJASOK kulcsos turistaházat létesítettek maguknak Vágot-pusztán. Többen közülük egész héten ott tartózkodnak.

ELSŐ CSILLAGTÚRÁJÁT szervezte meg a festői Szanazugba, a Fehér- és Fekete-Körös összefolyásához a nemrég alakult Sarkadi Járási Szövetség. Itt, az Alföldön azelőtt nemigen volt természetjárás. Négy éve alakult az első szakosztály a közalkalmazottaknál, s most már öt szakosztály működik. Legnagyobb a Kinizsi 150 taggal. Jártak már csaknem valamennyi hazai hegységben, s tavaly eljutottak a Tátrába is, ahová az idén is készülnek.

VÁROSISMERTETŐ VERSENYET idén másodszor is sikerrel rendezte meg a Bükk-i Vörös Meteor Sportkör természetbarát szakosztálya. A rossz idő ellenére 160-an jelentek meg. A versenyző 56 csapat közül első lett a győri Vörös Meteor II. csapata, második a miskolci Vörös Meteor I. csapata, a harmadik helyen pedig holtversenyben osztozott a nyírbátori Báthory István gimnázium és a miskolci Vörös Meteor II. számú csapata.

FENYŐFŐ közelében jól sikerült csillagtúrát rendezett a Veszprém megyei Természetbarát Szövetség. Hat útvonalon 19 szakosztály 371 túrázója sereglett össze. Az ügyességi gyakorlatok versenyét a vápalotai Thury György gimnázium csapata nyerte meg.

JUBILEUMOK. A Magyar Nemzeti Bank szakosztálya tizenöt éves jubileumát ülte meg a Ságvári menedékházban. A Jegyzetellátó szakosztálya pedig a Bükkbe vitte tízéves jubileumára tagjait.

BEZÁRTA KAPUT a Budapesti Természetbarát Klub. Szeptember elsején új programmal ismét megnyílik — a Nyugati Pályaudvar átépítése miatt talán más helyen. Programját a TURISTA szeptemberi számában közöljük.

KERÉKPÁROS TÚRÁKAT rendezett a Hajdú-Bihar me-

gyei Természetbarát Szövetség ifjúsági Bizottsága Zelemér és Hajdúböszörmény, Monostorpályi és Nagyléta felé. Reggel ötől, este hétig ötven-hetven kilométeres távot tesznek meg a résztvevők. Május 16-tól július 11-ig öt ilyen kerékpáros túrát szerveztek egyre fokozódó sikerrel.

LENGYEL KLUBBESTET rendezett a MOM Kultúrházban a XII. kerületi Természetbarát Szövetség. A Lengyel Kultúra előadói ismertették gyakorlati tanácsaikat a Lengyelországba készülő túrázókkal, majd filmeket vetítettek.

„ELEKTROMOS” TALÁLKOZÓT rendezett a kövestetői turistaházban félezer elektromosipari természetjáró számára a Baranya megyei Természetbarát Szövetség támogatásával a Pécsi Vasas Elektromos SK. Ugyancsak a Kövestetőn rendezték meg a megyeiek találkozóját, melyet egybekapcsoltak az „50 éve turista” jubileumi ünnepséggel. Az esti táborfűznél a természetjáró színezek szórakoztatták a résztvevőket.

NAGYIRTÁSPUSZTÁN tartották meg a textilés természetjárók idei tavaszi találkozójukat. A Börzsöny egyik legszebb völgyében sátorozó textilészek között ott láttuk a IV. kerületi Természetbarát Szövetség vezetőit, sok úpesterveket; fiatal, uttörőt.

A PÉCSIEK 10 napos külföldi túrán a Hernád felső völgyét keresik fel ezen a nyáron. Vízitúrázóik a fonyódi kempingben és a mohácsi víztelepen jönnek össze.

AUSZTRIÁBA KESZÜL hét-napos kemping-túrára a kiskunfélegyházi Fáklya SK természetbarát szakosztálya. Készülnek a Grossglocknerre, Salzburgba, Klagenfurtba, Grácba és Bécsbe is. További tervük ugyancsak kemping-túra augusztusban Csehszlovákiába és Lengyelországba.

ELSŐ TISZAI TÁBORÁT július 12-én nyitja meg a kiskőrösi vasúti híd és halászsárda közelében a Heves megyei Természetbarát Szövetség.

FILMKÖLCSÖNZÉS. A BTSZ agitprop bizottsága közli, hogy több szép dokumentumfilmmel rendelkezik, melyeket minden kedden 5 és 7 között szívesen kikölcsönöz a vetítőgéppel rendelkező szakosztályoknak, szövetségeknak.

A SOPRONI HETEK versenyére készül a soproni Széchenyi István gimnázium csapata. Az iskola 1960-ban alapított természetjáró szakosztálya egészségesen fejlődik, már hatvan tagja van. Programjában egyaránt szerepel a túrázás és a versenyzés.

CÍMLAPUNK: Nyár, Kabáczy Szilárd felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztőbizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. lételelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadási ár: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft. félévre 18.— Ft. Terjesztő a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-050 és bármely postahivatalban. Csekkzámlaszám: 61251, vagy átutalás az MNB 4. számú folyószámlájára. Külföldön terjesztő a Kultúra Könyv és Hírlap Kiföldkereskedelmi Vállalat, Budapest, I. Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselőlet. Index: 25.814

05.7757 Egyetemi Nyomda, Budapest

NYILVÁNOS SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI ÜLÉS címmel ankétot rendezett a „Turista” szerkesztőbizottsága a Budapesti Természetbarát Klubban. A megjelentek között ott voltak a budapesti kerületi szövetségek propagandistái és a Turista Baráti Köre, valamint a lap Ifjú Baráti Körének tagjai is számosan. A felszólalók több színes írást kértek a lapban és vállalkoztak arra, hogy tudósításokkal látják el a szerkesztőséget a mozgalom életéből. Vita alakult ki a hagyományos és modern természetjárási formák közötti arányról is. A résztvevők szerint is hasznos és tanulságos est volt, melyet az ősz folyamán többször is meg kellene ismételni. A Budapesti Természetbarát Klub vezetősége úgy határozott, hogy a második félévben ismét megrendezi a lap olvasói és aktívái számára a klubestéket: legközelebb, szeptemberben az Ifjú Baráti Kör tagjai jönnek össze.

SZÉP TURISTAHAZZA fejlesztették az OTP természetjárói a pillisi dömörkapui turistaházat. A helyigénylők László Béla szakosztályvezetőt keressék a 118-400 telefonon.

BÜKKI TÁJAK — MÁTRAJ TÁJAK címmel idén is fotópályázatot hirdet a Heves megyei Természetbarát Szövetség. A megye területén készült felvételeknek mozgalmunkat kell szolgálnia. A képekből Egerben, Hatvanban és Gyöngyösön október folyamán kiállítást rendeznek. Beküldési határidő, 1965. szeptember 15. Cím: Heves megyei Természetbarát Szövetség, Eger, Kossuth L. u. 9.

AJKACSINGERBEN 21 fiatal megalakította a természetjáró szakosztályt. Először a környező erdőket, hegyeket látogatták meg, most távolabbi túrákat terveznek.

HAJDÚBÖSZÖRMÉNYBEN az új járási szövetség jól dolgozik. Már száz tagjuk van három szakosztályban. Főleg a gimnazisták túráznak sokat.

A DEBRECENI TERMÉSZETBARÁT KLUB tavasz óta minden héten rendez klubestét. Programjukon diavetítések, vetélkedők, énektanulás és tánc szerepelnek.

A Z ILONA-PIHENŐT, a Dobogókó környékének egyik legszebb pontját már régen panaszták a túrázók és kirándulók. A valamikor szép kis zúg egészen elhanyagolt lett az utóbbi években. A Villamosvasút dolgozóinak, az Előre Sportkörnek Dózsa csoportja, hatvan lelkes természetjáró, most rendbehozta. Hosszas munka után adták át a felújított és kicsinosított pihenőt. Hatezer forint értékű társadalmi munkával nyolcszázhuszonhat órát dolgoztak, háromszáznegyvenkét kiló vasanyagot építettek be az új korlátba, amit ingyen kaptak a vállalattól.

Az új pihenő körül az Előre Dózsa csoportja jóvoltából most új a lépcső is, a Tost-sziklán pedig új asztal várja a vándorlókat és új padokon pihenhet a Dobogókó felől ereszkedő, vagy oda igyekvő turista.

Turistákhoz méltó dicséretes munka volt.

MINDEN SZÁLLASLEHETŐSÉGRŐL és valamennyi hazai jelzett útról készített sokszorosított listát a Fejér megyei Természetbarát Szövetség munkaközössége. A régen nélkülözött és igen hasznos kiadványok megérdemelnék, hogy nyomtatásban is megjelenjenek.

KÖNNYÜBÚVÁR szakcsoport működik már régebben tíz résztvevővel a IV. kerületi Oxigén és Dissous-gázgyár természetjáróinál is — mint lapunkat erről értesítették. Egyben annak közlésére kértek, hogy a IV. kerületi Természetbarát Szövetség is szívesen áll az érdeklődők rendelkezésére.

SZEMÉLYLIFT A BÜKKBEN. A Lenin Kohászati Művek műszaki dolgozói társadalmi munkában készítették el a Lillafüredet Fehérkőlapával összekötő személyszállító drótkötélpálya tervét, mely a bükk-i turisták régi álma. A megvalósítást hátráltatja, hogy a lillafüredi kiinduló állomás az úgynevezett Czóbel-villánál lenne, amelyet azonban az OTP értékesíteni akart lakóháznak. Most a Városi Tanács VB törölte a villát az értékesítendő házak jegyzékéről és határozatában állást foglalt a kötélpálya megvalósítása mellett.

TÚRÁNÁL, KIRÁNDULÁSNÁL NÉLKÜLÖZHETETLEN

A

SZÁRAZ KÉZ- TISZTÍTÓ

VÍZ ÉS
SZAPPAN
NÉLKÜL
TISZTÍT

A tubus tartalmából 1—1 centiméternyit nyomunk tenyerünkbe és addig dörzsöljük, amíg a szennyeződés lemosódik

A MI NAPTÁRUNK

JÚLIUS

Szerkesztőségünkhez számtalan túraterv fut be, rendezvények előzetes bejelentése, találkozók, táborozások időpontjai. Hogy áttekinthetőbbek legyenek, rovatot nyitottunk a közérdeklőknek.

Ezután is szívesen látjuk ebben a rovatban minden olyan túra, rendezvény, táborozás tervét, amely „nyitott”, tehát olvasóink tábora is részt vehet rajta.

A JÚLIUSI IDŐJÁRÁS

Többéves tapasztalat, és a tudományos előjelzés alapján a négy júliusi vasárnap időjárás adatait – felelősségvállalás nélkül – közzétesszük.

Dátum	Nap- kelte	Nap- nyugta	Holdnegyed	Középhő- mérséklet	Várható időjárás
4.	3.52	19.44	I. negyed	18 °C	derült
11.	3.58	19.40	telehold	15 °C	derült
18.	4.04	19.35	utolsó negyed	24 °C	széles (zivataros hét)
25.	4.12	19.28	újhold	20 °C	derült

ESEMÉNYNAPTÁR

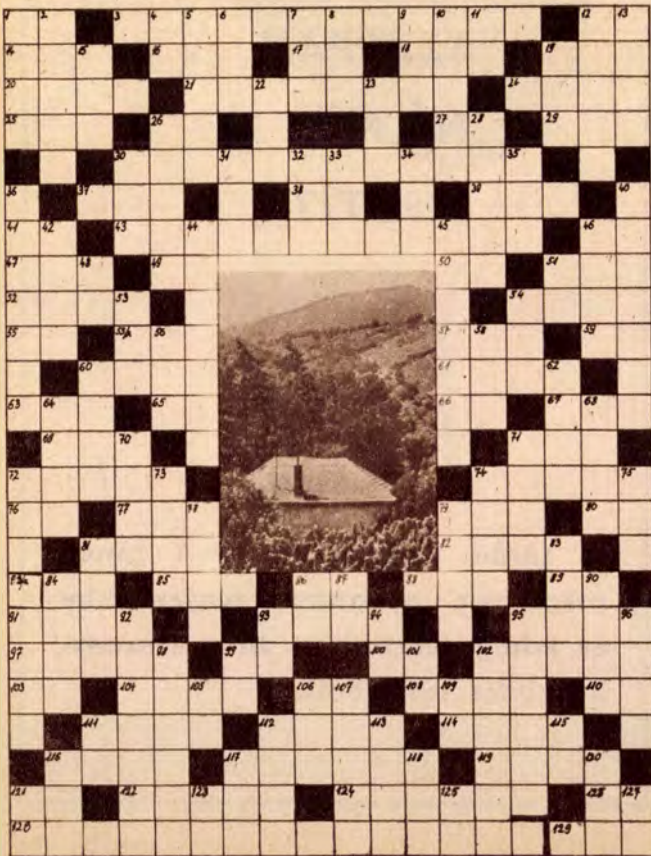
(Az esemény után zárójelben a rendező szerv nevét közöljük.)

Folytatódnak a június 25-től július 19-ig tartó Soproni Unnepl Hetek. A programon elsőjén a bécsi filharmonikusok, másodikán a Soproni Szimfonikus Zenekar szerepel hangversenyyel, harmadikán a Tátrai Vonósnyégyes, negyedikén sítáncversenyek, zene a rákosi kőfejtőben, s este az Állami Táncgyűttes, hatodikán orgonahangverseny, hetedikén a Nyári Egyetem megnyitása. Minden odautazni kívánó személy számára külön meghívót kell igényelni a Győr-Sopron megyei Idegenforgalmi Hivataltól.

Július 3-4. Budapesti vízesek találkozója az 5-ös km-könél (BTSZ).
Július 4. „Gyenes György” emlékvésény (Magyaróvári járási szövetség), „Asztalos János” emlékvésény (Debreceni EAC), Tatal fürdőtura (Budapesti MÁV), Balaton körül autóbussz (Veszprémi Lombik), Vizalatti kutatás ráckevén és a lágy-mányosi öbölben (XL kerületi könnyűbúvárok).

Július 11. Motoros találkozó Agárdon, motoros túra a Vértesbe. Kerékpártúra Debrecen–Derecske–Sáránd (Hajdú megyei ifjúsági bizottság), Tihanyi felsziget bejárása (Bp.-i MÁV).

KERESZTREJTVÉNY

Hegységismertető verseny Alsógöd környékén (Ruházati SC). Nyolc napra a Tátrába (Országközi szakosztály), Dobó István emlékvésény (Heves megyei szövetség).

Július 12. Kiskörei tábor nyitása (Heves megyei szövetség).
Július 18. „Soproni Kupa” tájékoztatósi verseny (Soproni szövetség), „Alföldi Kupa” tájékoztatósi verseny (Hajdú-Bihar megyei szövetség), Fürdőtura a diósjenői és ránkai tóra (Bp.-i MÁV). Leszállás a várpalotai bányába, ösküi erdőtura (Veszprémi Lombik).

Július 25. „Herman Ottó” emlékvésény (Miskolci szövetség).
Fürdőtura Balatonfüredre (Bp.-i MÁV).

Július 31. Fürdőtura a Velencei-tónál (Bp.-i MÁV). Jugoszláviai gyalogos túrára indulás (MOM).
(Az adatokat a szerkesztőségünkbe beküldött felhívásokból állítottuk össze. Kérjük a beküldő szerveket, hogy csak pontos, végleges rendezvények adatait küldjék be.)

Vízszintes: 1. Felelős kiadó. 2. Magánhangzók. 3. Nagy nyári turista akció. 4. Alsóruha mássalhangzó. 5. Tejtermék. 6. Kötőszócska. 7. Helyhatározórag. 8. Eszme magánhangzó. 9. Idegen állat! 10. A vízsz. 3. folytatása. 11. A vízsz. 20. folytatása. 12. Érzelem. 13. Férfi becenév fordítva. 14. Félleg forr! 15. Vérsoport antigén meghatározás. 16. MAA. 17. Nemzeti kincseink. 18. Helyhatározórag. 19. Agnes magánhangzó! 20. Tanítás. 21. Hiányos hiánytalan!!! 22. A vízsz. 21. folytatása. 23. Helyhatározó szócska. 24. Nehézipari Minisztérium. 25. Szolmizáló hang. 26. Még nem egészen menyasszony!!! 27. Dallam. 28. Shakespeare dráma hőse. 29. ...vidi, vici. (Jöttem, láttam, győztem). 30. Pihen. 31/a. Olasz rádió. 32. Tok, tartó, betűi keverve. 33. Távolbalátás. 34. SIRT. 35. Síkság. 36. Illuzionista vendégművész. 37. Fordítva műveli a földet. 38. Doktor. 39. Sav teszi. 40. Összetételekben ért, latinul. 41. Várépítő az állatvilágból. 42. Csillagok latinul. 43. Konyhakerti növény. 44. A mondat építőeleme. 45. T. N. T. 46. Ut. 47. Clnk vegyjele. 48. Jó olaszul. 49. Észak Afrikai állam. 50/a. Fa németül. 51. Pénz őrző. 52. Téli sport. 53. Védő oltás. 54. E. C. 91. András becézve. 55. Pest megyei község. 56. Dal. 57. Erdők és vadászat istennője. 58. Bátor. 59. Francia filmszínész név. 60. Híres magyar elektrotechnikus a villanymozdony feltalálója (vissza). 61. Színésznek névjele. 62. Vilanó lámpa betűi keverve. 63. Felkiáltás. 64. Ilyen olaj is van. 65. Páratlan Anti. 66. Billiárd tartozék. 67. Afrikai nép. 68. Oskohó. 69. Sportfelszerelés tárgyesetben. 70. A vízszintes 125. folytatása. 71. Híres polihisztorunk volt. 72. Mezon kémiai jele. 73. Pozitív, vagy negatív töltésű atomok. 74. Halikra. 75. Fa része (ékezet hiánya). 76. Nyári jelszónk kezdete. 77. Női énekhang.

Függőleges: 1. Fényérzékeny celluloid hártáya. 2. Az első dél-amerikai bevándorlók utóda. 4. Körül németül. 5. Férfinév. 6. parancsolója. 7. Takarmány betűi keverve. 8. Hajóréz. 9. Pálya. 10. Ne feledd beírni, 11.

Beküldendő: sorrendben a vízszintes 3., 20., 21. és 43., valamint a 117., 128. és a függőleges 36., 72. Határidő: július 15.

Előző rejtjénységünk megfejtése: Forog, zokog, mint nyúlós csecsemő, mint megbékíthetetlen szerető.
Könyvtulajmat nyert: Szukics István Bp. XIII., Váci u. 152, Mészáros Károly Bp. XVI., Rákosszentmihályi Thököly u. 144, Hegyi Margit Szombathely, Lenin u. 35, Nagy Károly Kecskemét, Csányi u. 4, Nagy Levente Kecel, Rákóczi u. 65.

Faint, illegible text in the upper left quadrant of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the middle left section of the page.

Faint, illegible text in the middle right section of the page.

Faint, illegible text in the lower middle left section of the page.

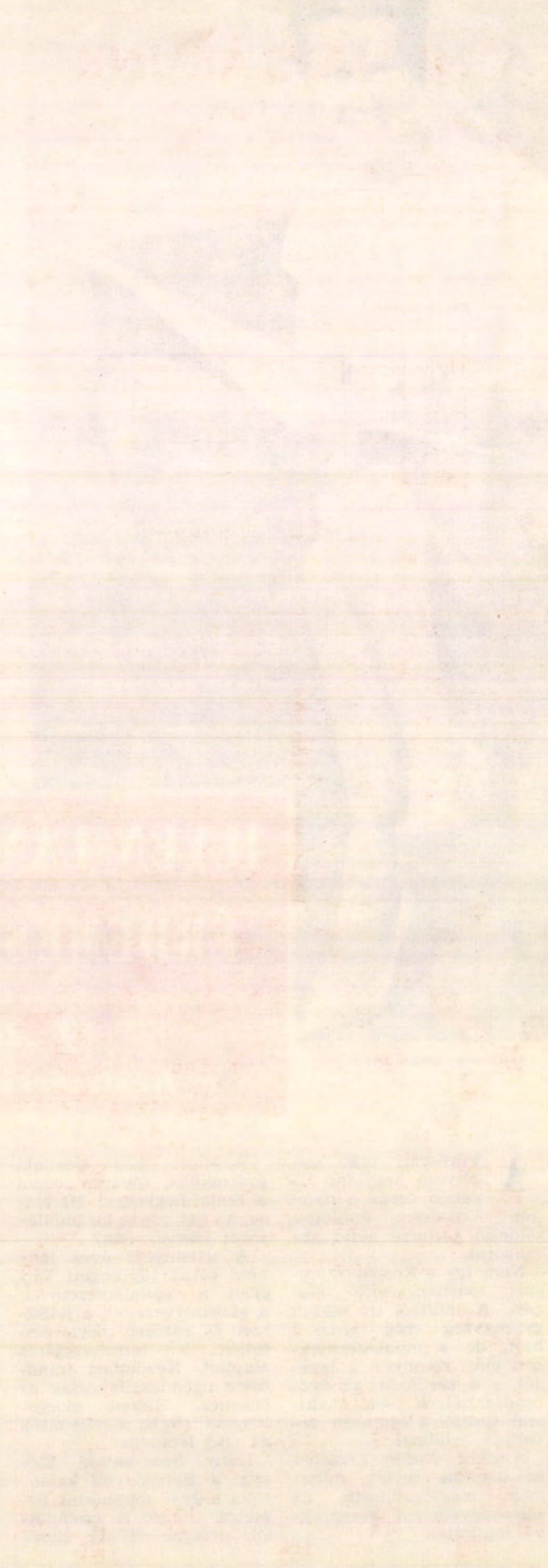
Faint, illegible text in the lower middle right section of the page.

Faint, illegible text in the bottom left section of the page.

Faint, illegible text in the bottom middle section of the page.

Faint, illegible text in the bottom left corner of the page.

Faint, illegible text in the bottom middle section of the page.

nyekkel hazatérő kis csoport szószólója lett a gyári turisztikának. Így gyarapodott a szakosztály, hús, majd ötven főre. Már túra-program szerint zajlik az élet, és van egy kis fészek Börzsönyligeten, amely sajátjuk, maguk építették, vállalati támogatással.

Köznap történet, — mondhatnánk. — Egy fiatal lány kezdeményez, a vállalat vezetői pedig segítene, és pezsdülő, életrevaló természetjáró mozgalom bontja ki szárnyait a félre-eső óbudai üzemben.

Az eredmények azonban sokkal árnyaltabb és problémától terhesebb előzmények után születtek.

Fodor Erzsébet körül sem támad turisztikai élet, ha az első kudarcok után feladja a küzdelmet. Szociográfiai tanulmányt érdemelne, hányan legyintettek a hívó szóra, s hányan kötöttek ki hét végén kirándulás, túra helyett az óbudai talponállók füstben úszó pultjainál. S e leküzdésre váró ellenálláson kívül még akadt jónéhány akadály.

— Szép, szép a fiatalos lendület, — mondták az építésügyi osztályon —, de

Mindez személyesen megfogalmazva:

— Amikor kinézek óbudai kislakásunk ablakából, a hegyeket látom. Úgy érzem — mondja Fodor Erzi — engem hívnak, s ha csak egy mód van rá, engedek a természet csábításának. Nem volt nehéz elrendezni a fiatalságot átésző kísérteket. Szívesen táncolok, és mennyeivel eredetibb szórakozni fenn a hegyen, a menedékházakban, mint az esti „presszóvilág” tenyérvnyi parkettjén. Szívesen sétálok, de sohasem a kirakatok bűvöletének jegyében. Egyszer meghívtak solymári barlang-túrára. Késő este szálltunk le, és ma is büszke vagyok rá, hogy a keskeny járatokon kúszva, én láttam meg elsőnek egy résen át a hajnalcsillagot.

Azt hiszem a természet-szeretnek köszönhetem, hogy megtanultam józanul gazdálkodni az idővel és a pénzzel.

Nem hiszem, hogy kivételes eset lennék. Sok fiatal lány törtét ugyan még egy divatos ruhadarab után, vagy talán maga sem tudja miért, de nem hiszem, hogy „fehér holló” lennék.

Túravezető tanfolyamot végeztem. 1500 forintnyi keresetemből mindig félreteszek külföldi túrára. Már jártam Lengyelországban, Csehszlovákiában, a Szovjetunióban, az NDK-ban, s most svájci cseretúrára készülök.

Túrázok, másokat is megnyerek ennek az ügynek, és közben barátokra találok, szórakozom, tanulok. Hűszéves szívvel élek.

Ha én lennék az üzemorris, idegcsillapító helyett túrautatót írnék fel a „be-tegeknek”. Kicsit kontárkodom is; az üzemi rendelő ajtajára kifüggesztem a túra programunkat, és ezt ajánlom Noxiron helyett az Üzemi Újságban is.

Milyen segítséget vár a gyári turisztika fellendítéséhez?

— Mi szorgalmasan túrázunk, és betartjuk a sportkörü szabályzatokat, de még nincs gazdánk. Valakibe tartozni kellene. Adjon nevet nekünk a kerület, és akkor nem leszünk „mostoha gyerekek”.

Személyes vágyai? Három kívánság: Utazni, túrázni, a természetet járni...

Kádár László

ILYEN LÁNY „UTÁN” ÉRDEMES JÁRNI...

Új „divat”

a Kéziszerszámgyárban

A Vörösvári utat szeptemberig hegylanc tövében derűs a nyári kép: modern épületek, zöldellő gerince nyíló ablakosok.

Nem így a Kéziszerszámgyár iparilánckészítő telepén. A múltból itt rekedt gyáregység még hasznát hajt, de a munkatermekben cian szennyezi a levegőt, s a szellőzők, az óvórendszabályok csak enyhíteni tudják a légutakra veszélyes ártalmat.

Amikor Fodor Erzsébet az üzembe került, mihamar megfogalmazta az egészségvédelem kézenfekvő logikáját.

— Miért kell nekünk, gyáriaknak sóváran nézni a Budai-hegyeket? Mi lenne, ha hét végén kirándulásokat szerveznénk?

A tizennyolc éves lány nem sokat töprengött. Tárgyalt a vállalatvezetővel, a szakszervezettel, a KISZ-szel, és közösen megteremtették a természetjárás alapjait. Kezdetben mindössze tizen csatlakoztak az ötlethez. Hiszen mozgalomnak aligha nevezhetők az első lépéseket.

Irány Szén-patak! Először a Börzsönybe kalauzolta a gyár munkásait Erzsébet. Jöttek is családostól, gyerekestől. Az élmé-

az a börzsönyligeti ház repedt falú, nem alkalmas sem turista otthonnak, sem hétvégi pihenőnek. Ítéletnek hangzott az építészek elzárkózása, de egy természetbarát tanácsstag segítőkészsége áthidalta a válságot. Lett hétvégi pihenőház, igaz, hogy nem mesebeli palota, hanem további szállításra váró kilencágas turistaszállás, de kezdetnek pompás. Kettős győzelem, ha ott arat sikert a természetbarát mozgalom, ahol létkérdés, és szó szerint fizikai szükséglet özonnal, tölgy és hárs illattal tisztítani a tüdőre rakódó kormot, ciánfelhőt.

(Wormser Antal felv.)

Turista

**A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA**

**1965. AUGUSZTUS
XI. ÉVFOLYAM 8. SZÁM
ÁRA 3 FT**

AZ ARANYPARTON

A várnai Aranypart

Még vidáman ropogott a száraz fa a kandallónkban, amikor megvásároltuk az egyik Váci utcai könyvüzletben a legújabb keleteurópai autótérképet, hogy megtervezzük a bulgáriai nyári autótúránkat. S eljött az indulás napja.

Zuhogó esőben, óvatosan haladtunk a 4-es számú főútvonalon, Püspökladány irányába, ahol a magyar-román határra vezető 4/a út kezdődik. Mind a magyar, mind a román határőrök gyorsan ellenőrizték iratainkat, s így gépkocsink a baráti Románián folytatta tovább útját, célja, Bulgária felé. A román fővárostól a bulgár határ gépkocsival csak egy órai távolságra van. A határváros, Giurgiu lakosai még „jóreggelt” köszöntek egymásnak, amikor áthaladtunk a városon. A határvárost a Dunán átívelő új, modern, hatalmas híd, a Barátság hídja köti össze Ruszével, Bulgária északi kapujával. A térképen sárga színnel jelzett rövidebb utat választottuk. Útirányunk Rusze, Hlebarovo, Razgrad, Kolarovgrad volt. Itt tértünk rá a nemzetközi főútvonalra. A továbbiak során Novi, Vetrino, Reka Devnia helységeken keresztül jutottunk el Várnába.

Mielőtt bulgáriai utazásunkat folytattuk volna, megnéztük Rusze nevezetességeit. A város a rómaiak előtti korban épült. „Sexaginta prista” — „16 hajó kikötője” — nevet viselte. A népvándorlás viharai elsöpörték többször a várost, s a bolgár szlávok építették újjá. Cserven — így hívták akkor a mai Ruszét, — szép várossá fejlődött. Lakosai akkor iparosok, mesteremberek voltak, akik az akkori főváros, Tirnovo urai és katonái számára dolgoztak. A

XVI. század végén, amikor a törökök megsemmisítették a bulgár cárságot, elpusztították újból a várost. A romokon épült fel a mai Rusze. 1877 előtt Bulgária legnépesebb és legkulturáltabb városa volt. Rakovszki, Levszki és még sok nagy forradalmár nevével forrt össze a város. Hősi múltjával a nagy gondal berendezett megyei múzeumban ismerkedtünk meg. A szép városban megnéztük a látványos nemzeti színház, a „Szava Ognyanov” épületét, majd a pályaudvart, Bulgária legnagyobb vasúti létesítményét. Több nagyipari üzeme is van a városnak. Itt van többek között a „Gheorgi Dimitrov” mezőgazdasági gépgyár és a „Najden Kirkov” elektromos hőszigetelőgyár, amelyek az ország legnagyobb üzemei közé tartoznak.

Ruszé után, gépkocsink ablakából gyönyörködtünk a táj szépségeiben, a bolgár szövetkezetek jól megmunkált, gazdag földjeiben. Felejthetetlen volt, amikor egy dombról megláttuk a Fekete-tengert. Nagy élmény volt, a mi kedves Balatonunk után.

Az Aranyparton, a modern Nemzetközi Újságíró Üdülőben biztosítottunk magunknak szállást. Ilyen jellegű üdülőt nyitottak meg az idén nálunk is a „Magyar Tenger” partján, Balatonszéplakon. Az utazás fáradalmaival mítem törődve, mindjárt ismerkedni kezdtünk a tengerrel. Néztük a fehér-fodros hullámaikat, hallgattuk zúgását. Mások az ismerkedést mindjárt azzal kezdték, hogy holdvilágfényénél megfürödtek. Este még sokáig néztem a csillogó viztükröt, s rajta a tovasikló, kivilágított hajókat. Festői kép volt a tengeren húzódó ezüst út, amelyet a hold vetett a végtelen víz felüle-

tére. Az elkövetkezendő napokban kezdtünk ismerkedni a vidék szépségeivel, s hamar megértettük, miért beszélnek olyan elragadtatással a Fekete-tenger bolgár partvidékéről. Megértettük, miért járt tavaly is közel 800 ezer külföldi turista Bulgáriában.

Az egyik nap megtekintettük Neszebart. Az ősrégi város a parthoz közelfekvő szigeten épült, s egy keskeny földnyelv köti össze a szárazfölddel. E kis városban úgy éreztük magunkat, mintha több évszázaddal visszaforgatták volna a történelmet. Neszebar a múlt és a jelen szimbóluma. Az ősrégi város mellett ugyanis felépítettek egy ultramodern üdülőhelyet, amelynél szobrot keresni kell. A modern házak paszellszínei a Marica völgyében illatozó rózsakertekével vetekszenek.

Külön érdekességei a vidéknek, azok a csodálatos homokpadok, amelyek valóságos sivataggá változtatják a tájat. Élelmes emberek ezt úgy használják ki, hogy püspostevére ültetik az idevetődő idegent, s olyan fényképet készítenek róla, mintha nem is a Fekete-tenger partján, hanem az afrikai sivatagban „hajózná”.

Neszebar szomszédságában még jónéhány üdülőhely van, amelyek kedvelt pihenőhelyei a tenger, a vízisportok, a horgászat kedvelőinek. A táj szépsége sok festőt, művészt vonz ide.

Az Aranypart és a Napfényes-part olyan benyomást tesz az emberre, amit nem lehet elfeledni. Bulgária természeti szépségeiben, történelmi emlékekben gazdag ország. A Marica völgyében járt turisták e vidék szépségeiről, rózsakertjeiről áradoznak. Az 1300 körül alapított rilai kolostor látogatói pedig arra esküsznek, hogy e nagy történelmi helynél nincs szebb vidék a világon.

Bulgária szépségeiről — az a véleményem — nem elég hallani, vagy olvasni. Látni kell, hogy soha ne feledjük el.

M. G.

A neszebari „Globusz” szálloda a turisták kedvencével, a „sivatag hajójával”

A TANÁCSI SZERVEK SZEREPE A SPORTMOZGALOMBAN

ÍRTA: DR. KOVÁCS TIBOR

A MINISZTER-TANÁCS TANÁCSSZERVEK OSZTÁLYÁNAK H. VEZETŐJE

A tanácsok megalakulásuk óta gondot fordítottak a lakosság, különösen az ifjúság testnevelésére, sportolására. Hatékonyan segítették a testnevelési és sportmozgalom fejlődését, különösen a sportoló ifjúság nevelését. E tevékenységük nagymértékben hozzájárult a testnevelés és a sport feltételeinek javításához, a sportmozgalomban részt vevők számának növeléséhez.

A testnevelési és sportmozgalom átszervezésével a tanácsok sport-irányító tevékenysége megszűnt, az addig végzett irányító, operatív feladatokról átadták a Magyar Testnevelési és Sportszövetség területi tanácsainak és a sportegyesületeknek. Kétségtelen azonban, hogy a területi tanácsok munkájukat eredményesen csakis az államhatalom helyi szerveivel együttműködve tudják végezni. A testnevelési és sportmozgalom fejlesztése ezért szükségszerűen megköveteli, hogy a tanácsok végrehajtó bizottságai továbbra is hatékony támogatást nyújtsanak, a tanácsok és a Magyar Testnevelési és Sportszövetség területi tanácsai, illetve a sportegyesületek között a kapcsolat kölcsönösen kiépüljön, és kialakuljanak az együttműködés helyes formái.

Megváltozott az átszervezés után tehát a tanácsok szerepe. Ma már nem irányítják, hanem — különösen megyei, járási, városi szinten — *aktív közreműködésükkel segítik az MTS területi tanácsai, valamint a sportegyesületek munkáját.*

Az együttműködés mindinkább kezd a sportkörök, új szakosztályok létrehozása, a sportkörü tagok szervezése, a nevelőmunka javítása, káderképzés, közös rendezvények, a sport tömegesítése, a sportolási lehetőségek bővítése, társadalmi munka szervezése felé irányulni.

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség tevékenységének tényleges hatása akkor lesz erőteljes, ha az a széles társadalmi összefogás, amelyet az MTS kongresszusa jelszóként meghirdetett, hatékonyvá válik, mivel *a sport- és a testkultúra ápolása nem egyedül a Magyar Testnevelési és Sportszövetség feladata, hanem részt kér és vállal belőle minden olyan állami és társadalmi szervezet, amelynek feladata a dolgozókról, az ifjúságról való gondoskodás.*

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség előtt további nagy feladatok állnak. Erősíteni kell a sportmozgalom szervezeti erejét, tömegszervezeti jellegét, központi irányítását és demokratizmusát. Tovább kell folytatni azt a munkát, amelyet a mozgalom alapvető célkitűzése miatt: a sport elterjesztéséért, tömegesítéséért eddig végeztek. Erőteljesebben fel kell használni a sportmozgalomban rejlő *nevelési lehetőségeket*, hogy harmonikusan képzett, szocialista fiatalok nevelődjének iskoláinkban és a sportegyesületekben. E feladatok eredményes végrehajtásához a tanácsok fokozott segítsége az eddigi tapasztalatok szerint a jövőben sem fog elmaradni.

Mindezek megtanácskozására hívtuk össze a közel-múltban a fővárosi, megyei, megyei jogú városi taná-

cok vb-vezetőit, és tárgyaltuk meg a tanácsok végrehajtó bizottságai és az MTS területi tanácsai és a sportegyesületek együttműködését, feladatait.

Figyelembe véve az országos értekezleten elhangzott javaslatokat, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Elnöksége és a Minisztertanács Tanácsszervek Osztálya kiadta azokat az irányelveket, amelyek a tanácsok végrehajtó bizottságai és a Magyar Testnevelési és Sportszövetség területi tanácsai, valamint a sportegyesületek együttműködését rendezik.

Az országos értekezlet után a megyei tanácsok vb-vezetői járási, városi, több helyen osztályvezetői értekezleten ismertették a tanácsok és sportszövetségek kapcsolatát az együttműködés feltételeit és a sportmozgalom előtt álló főbb feladatokat.

A tanácsok végrehajtó bizottságai a társadalom minden rétegében tevékenykednek, ezért *nagyon sokat tehetnek a testnevelés és sport iránti szemlélet helyes irányú fejlesztéséért, fokozottabb mértékben vonhatják be a sportolókat a politikai és társadalmi életbe.*

Nem kis feladatok nyílnak a tanácsi szervek számára a tömegsporton belül a természetjárás tömegmozgalommá fejlesztésére is. *A természetjárást ma már tudvalevőleg nemcsak a gyalogos túrák jelentik, hanem e fogalomkörbe tartozik többek között:*

- az autós, motoros, vízi túrák szervezése,
- a kemping,
- a szervezett városlátogatás,
- az ország különböző városaiban kulturális rendezvények szervezése (Sopron, Szeged, Gyula, Martonvásár, Debrecen, Keszthely, Kőszeg stb.),
- hazánk műemlékeinek, várainak megismerése.

Ez a tágabb értelmezés azt jelenti, hogy a végrehajtó bizottság szinte minden szakigazgatási szervének (osztályának) vannak feladatai a turisztika fejlesztésében. Az idegenforgalmi hivatalok szervező tevékenységet fejtenek ki, a kereskedelmi osztályok a vendéglátást biztosítják, a művelődésügyi osztályok a kulturált szórakozási lehetőségekről gondoskodnak, az egészségügyi osztályok feladata a közegészségügyi viszonyok továbbjavítása stb. Mindezt egységbe ötvözi a végrehajtó bizottság irányító és koordinatív tevékenysége.

Az átszervezés óta eltelt rövid idő bizonyítja, hogy a tanácsok és sportszervek kapcsolata jól alakult. Minden remény megvan arra, hogy a korábbiakban említett tanácskozás és az együttműködést szabályozó irányelvek kiadása után a kapcsolat tovább fejlődik és a tanácsok egyre eredményesebben fogják segíteni a testnevelés és sportszövetség területi tanácsainak, valamint a sportegyesületeknek és ezek keretében a területi természetbarát szövetségek, illetve természetjáró szakosztályok munkáját.

A HATÁRON TÚL

A KAUKAZUS EGYIK LEGVESZÉLYESEBB ELSŐMÁSZÁSÁT TELJESÍTETTEK sikeresen ukrán hegymászók, W. Monogorow vezetésével. Hétnapos mázsalát jutottak fel a 4648 m magas Usba-Eszaki csúcsra, a Keleti falon. Ez a túra megoldotta a Közép-Kaukázus egyik utolsó nagy „problémáját”.

Spanyolországban a közelmúltban vízrebocsátották az Olatrane nevű vitorlást, amellyel Etayo kapitány Magellan híres földközi útját ismétli meg.

AZ „ALPOK EVE” JUBILEUMI EV KERETÉBEN a svájci posta a Matterhorn megmászásának 100. évfordulóján bélyegsorozatot bocsátott ki. Ezek egyike képet itt közöljük:

Augusztusban 9 férfi- és 6 nő tagból álló svájci válogatott keret utazik finnországi edzőtáborozásra. A keretbejutáshoz 3 válogatóverseny eredményét vették figyelembe. A résztvevők az edzőtáborozás költségeit maguk fedezik.

A KAZAHSTANI „ÉNEKLŐ DOMB” TITKÁT MEG NEM SIKERÜLT A TUDÓSOKNAK MEGFEJTENI. A 150 m magas „éneklő domb” Alma-Atától 170 km-re, az Ill folyó közelében egy hegyszorosban van. A szél a vízparttól idehordott homokot a domb lejtőire rakja le. Szélcsendben a homok elkezd görögölni; s a domb „énekel”. A domb akkor éneklő hangot ad, ha valaki lecsúszik az oldalán, s ezzel elindítja a homokgörgöget. Az így keletkezett zaj meghaladja egy gyári terména hangját is. Az „éneklő dombot” természetvédelmi területnek nyilvánították.

Postagalambok — turistaházakban. Az innsbrucki tartomány csendőrpáncsnokának 60 postagalambot helyeztek el egy galambdűcban. A galambokat váltakozva más-más magashegyi turistaházba helyezik ki. Feladatuk a közvetlen hírszolgálat. Baleset, vagy katasztrófa esetén, a lábukra erősített jelentést villámgyorsan juttatják el a csendőrséghez. Csak az év elején 8 olyan esetet jelentettek, amelyeknél közreműködésük segítette elő a balesetet szenvedettek megmentését. Táplálékukat a menedékházak gondnokai biztosítják.

NÉGYMÉTER HOSSZU, MAGA ÉPITETTE BARKÁN egyedül indult Southportból tengeri útra a 25 éves John Riding. 67 napi hajózás után jutott el a Bermuda-szigeteken levő Hamiltonba. Az átkelés alatt csak egyetlen komolyabb incidense volt. A Bermudáktól 3 napi távolságra három bána túlságosan megközelítette a barkát. Riding több revolverlövést adott le, s az egyik bándát szigonnyal megsebesítette, s ezzel sikerült őket elriasztania.

A japán hegymászóknak nem kell új felszerelésüket a hegyek között kipróbálniuk. Úgyes kereskedők áruházuk falán képeztek ki 18 m magas „sziklafalat”. Az acélból és betonból készült „Tokió-sziklát” műanyag borítja és tapasztalt hegymászók szerint is komoly nehézségi feladatot jelent a feljutás rajta. A műfal létrehozásának egyik oka az volt, hogy az utóbbi időben könnyelműség és tapasztalatlanág miatt sok halálos baleset volt a magas hegyek között.

JULIUS 1 ÓTA AZ NDK SPORTMINÓ-SÍTÓ JELVÉNYSZERZŐ-VERSENYEI közé a tájékozdási versenyzést is felvették. A kilődősportok csoportjába sorolták.

III. Kongresszusáról

Európa-szerte is alig ismert hely a bulgáriai Kamcsia folyó, s ennek Fekete-tengeri torkolatát is legfeljebb a természetudósok ismerik, mint természetvédelmi területet, ahol vízimadarak, teknősök, vízililiom és más érdekességek élnek világukat az ősi védettségben. Június 18—22. között több mint 10 különböző nyelvtől volt hangos e vidék, ahol egybéként a Bolgár Turista Szövetség modern szállodája áll a dombtetőn, s alatta a völgyben többszáz ember számára pihenést, üdülési lehetőséget biztosító bungalowok, és camping van ugyancsak a Szövetség kezelésében. Mindez néhány lépésnyire a rendkívül finomhomokú tengerparttól. E körülmények és a bolgár elvtársak vendégszeretete, barátsága és az ügy iránti nagy érdeklődése tette lehetővé, hogy 11 tagország (Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Dánia, Finnország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, a Német Szövetségi Köztársaság, Norvégia, Svájc és Svédország) küldöttjei, köztük Székely Miklós a Magyar Természetbarát Szövetség főtájkára és Szász Károly a Versenybizottság elnöke, igen eredményesen tanácskozhassanak a tájékozdási versenysport aktuális kérdéseiről. Az IOF — Nemzetközi Tájékozdási-Sport Szövetség III. Kongresszusán megfigyelők képviselték az Amerikai Egyesült Államokat, Kanadát és Lengyelországot, továbbá a sí-tájékozdási versenyzés ügyében a Nemzetközi Sí Szövetséget is.

A kongresszus ideje alatt ülésezett a Szövetség technikai bizottsága és a sí-tájékozdási versenybizottság is.

A kongresszus időszakára választott bizottságok közül a számvizsgáló bizottságban, valamint a jegyzőkönyvszerkesztő bizottságban Székely Miklós is tevékenyen közreműködött.

A kongresszus megtárgyalta és elfogadta az elmúlt két év munkájáról szóló vezetőségi beszámolót. E szerint valamennyi tagállamban nagyot fejlődött a tájékozdási versenysport. Különösen az élvonal eredményeiben tapasztalható ez, amelyekre nagy hatással volt a lezajlott két Európa-Bajnokság és az egyre bővülő nemzetközi versenyzési lehetőség. A tagszervezetek többségében azonban az élversenyzők mögött nincs biztosságos alapot nyújtó tömeg. Ezért a kongresszus a most megalakult kiképzési bizottságot megbízta, hogy olyan anyagot adjon ki, mely a versenyző tömegek oktatását, nevelését, s az ehhez szükséges káderek (versenybírók, edzők, pályakítűzők) képzését segítik elő. A tagszervezetek számában ugyan nem következett be növekedés, de konkrét érdeklődés van Skócia és Lengyelország részéről a belépés iránt, s az elnökség tagjai ilyen témakörben tárgyalásokat foly-

tattak Anglia, Belgium, Franciaország, Hollandia, Jugoszlávia, Kanada, Lengyelország, Románia és a Szovjetunió illetékes szerveivel, mert ezekben az országokban van tájékozdási versenyzés.

A technikai bizottság előterjesztése alapján az eddig ideiglenes nemzetközi versenyszabályt finomították és véglegesnek nyilvánították.

Norvég javaslat alapján, hosszú elvi vita után 7:3 (1 tartózkodás) szavazati aránnyal úgy határoztak, hogy a tájékozdási versenyzésben a jövőben a legmagasabb szintű versenyeket a világbajnokságok képezik. Az eddigi EB-k helyett most ez kerül két évenként megrendezésre. Az első VB-t Finnország rendezi 1966. október 1-én és 2-án, egyéni és váltó számokban nők és férfiak számára. Ezt követően 1968-ban Svédországban, majd 1970-ben az NDK-ban rendezik a VB-t.

Sok időt töltött a kongresszus a térképek iránti követelmények egy-egyesítésének kérdésével, mert e téren igen sok probléma merült fel.

Meghatározták az IOF jelvényét és zászlóját is.

A kongresszus az alapszabálynak megfelelően megválasztotta a következő kongresszusig működő vezetőséget. Az eddigi eredményes működésük figyelembevételével egyhangúan újraválasztották a régi vezetőket. Így elnöké Erik Tobé-t (Svédország), elnökhelyettesékké dr. Edelrid Buggel-t (NDK), és Rolf Nüscheler-t (Svájc), főtájkára Inga Löwdin-t (Svédország), vezetőségi tagokká pedig Olaf Andersen-t (Dánia), Miroslav Hlavacek-et (Csehszlovákia), Erkki Sorakuru-t (Finnország) és Ludvig Steff-Pedersen-t (Norvégia) választották.

A kongresszus elfogadta az osztrák Természetbarátok Turista Egyesületének meghívását és úgy határozott, hogy az IOF IV. Kongresszusa, 1967-ben Ausztriában rendezik.

A magyar küldöttség tovább erősítette jó kapcsolatait a nemzetközi vezetőkkel és több kérdésben fontos megbeszéléseket folytatott. Ennek alapján lehetőségek látszik, hogy 1966-ban a magyar tájékozdási válogatott devizamentes cserében, a VB előtt finnországi edzőtáborozáson vegyen részt. Több ország hasznos dokumentáció megküldését helyezte kilátásba. A beszélgetések során, a sportág élenjáró külföldi képviselői elismeréssel nyilatkoztak a magyar tájékozdási versenyző lányok kimagasló nemzetközi eredményeiről, továbbá a finnek által rendezett 1965. évi Nemzetközi Pályakítűző Versenyen elért férfi csapat 3. helyéről.

A kongresszus idején a különböző tagországokból a 24 küldött mellett mintegy 50 vendég is tartózkodott Kamcsiaiban. Köztük Hardicsay Mária az MTSZ versenybizottságának titkára és Szereday László a BEAC aktívja.

თბილისი - BUDAPEST

A CÍM NEM REJTVÉNY, JELENTÉSE:
TBILISZI, GRÚZIA FŐVÁROSA

Grúzia: itt léptek fel színpadjainkon, s gyors pergésű keleti zenére ropták a kardtáncot. Pengék és csizmák fénye villant, szem nem követ-hette a szédítő ritmust. Ennyit tudnánk Grúziáról?

Itt ülnek a Magyar Természetbarát Szövetség cseretúrájának grúz vendégei egy társaságban magyar, bulgár, német turistákkal a Vasas Sportklub éttermének terített asztalainál. Foglalkozásukra nézve munkások, technikusok, tanárok, mérnökök, egyszerű tbiliszi lakosok.

Éppoly idegen tőlük, ha csupán táncukról, jól ismert temperamentumukról beszélünk, mint ahogy nekünk magyaroknak is hiányérzetünk támad, ha paprikával, tschardással azonosít a „kedveskedő” külföldi.

Alexander Georgevit Zardiasvili a Grúz Legfelsőbb Tanács küldötte, tbiliszi gyári munkás. Régi vágya teljesült a magyarországi túrával. Évek óta várt erre az alkalomra és a szakszervezet cseretúra akciója a Kura-folyó partjáról a Dunáig röpitette. Az AEROFLOT gépén hamar telt az út Moszkváig, onnan már lassabban, ám annál több látnivalóval Budapestig.

Húsz nap Magyarországon. Milyen kevés idő! Ezt panaszolja a világjáró turisták jólismert időzavarának hangot adva Borisz Tdzsorgordi a tbiliszi rádiógyár mérnöke is. A modern közlekedési eszközök hamar áthidalják a Kaukázus és a budai hegylánc között ezer kilométerekben kifejezhető távolságot és most aprólékos szervezésre, okoskodásra van szükség, hogy minden kis

Amint a képen látjuk, jól érzik magukat a grúz vendégek

útszakaszra jusson élmény, étkezési idő, de még az ajándékvásárlás sem elhanyagolható.

Pár hete indultak a kopár hegyek gyűrűjéből és a garantáltan tartós 40 fokos nyári övezetből a bizonytalan nyárba, s húsz napon át nem győznek betelni azzal a számukra lenyűgöző csodával, hogy szerte az ország hegyein zöld lombokat borzol a szél.

Dús növényzet, mesés flóra, folyók, erdők. Ez a kép él Lili Benasvili tanárnőben Magyarországról.

— Annyit tudtam a Duna—Tisza tájáról, amit minden szovjet diák-

kal megtanítunk. Egyszóval sűrített tananyagot, inkább fogalmakat mint tényeket. Amikor a turista saját szemével fedezi fel a messze élő népet, időt és távolságot győz le.

— Vajdahunad-vár, esztergomi múzeum, Dobogókő, a Balaton... csupa új élmény. Egész életemre befogadom és mennyt fogok otthon mesélni! Itt minden épület, híd történelem, még a kövekhez is legendák fűződnek.

A margitszigeti sétán hangzott el a szép grúz lány vallomása. S ahogy felidézte a Veszprémtől Tatán át Budapestig bejárt útvonalat, ismét éreztem, hogy néha a távoli országból érkező segít hozzá bennünket, hogy a megszokás páráján át meglás-suk táji szépségeinket.

Nehéz leírni Tengis Salamberidze csalódását, amikor az Operát zárva találta. Bartók és Kodály muzsikát akart hallani a tbiliszi műkedvelő zenész. Tucatnyi magyar hanglem-zel kárpótolta magát.

Szövetségünk grúz vendégei nyomon követték a természetbarátok főbb útvonalait. Fővárosi szállásuk, a Pálvölgyi turistaház kedves hegyi fészüknek bizonyult. Innen röpitette őket az Ilkarusz országút-jainkra.

Gyorsan érkezett a búcsúzás napja. Azóta ismét a Csavcsavade proszpekten sétálnak a kedves vendégek, de gondolatuk vissza-vissza-téved arra a tájra, ahol a Duna kan-yarog és a hegyek tetején zöld lombokat borzol a szél.

Kádár László

Autóutakat vágnak a kopár grúz hegyek
közé

Az új tanévre készülnek az ifjúsági vezetők

litkosirast lejtettek, tájoltak, s végül versben kellett megírniok kalandjaikat. De az ifjúsági munka, a fiatalok túráztatása mindezeknek a játékos formáknak az ismeretét kívánja meg. Mint Kádár Jenő, a tanfolyam vezetője mondja: csak így tudják áttörni az új tanévben az ifjúsági frontot, ha a vezetők felkészülnek arra, hogy mozgalmassá, színes, érdekes túsárat vezessenek a fiataloknak.

A megyei ifjúsági vezetők — többségük fiatal tanár vagy tanárnő — hasonló véleményen vannak. *Solyosi Ilona*, debreceni tanár szerint érdekesebb túsárat kell vezetni a fiataloknak. *Meskó Mária*, szintén tanárnő, elmondja, hogy egy unalmas idegenvezető, lelkes fiatal csapatának egész kedvét elrontotta egy túsán. *Gajdos Éva* technikai hallgató szerint nem lehet másként túsárat vezetni: szeretni kell a fiatalokat. *Petneházi János* szerint sokat kell vinni őket túsárra.

Székelly Miklós, az MTSZ főtájkára előadásában egy sor problémát tisztázott, egyebek között azt a legfontosabbat, hogy az új határozatok szerint nem kell minden iskolai szakosztály

vezetőjének pedagógusnak lennie, s a túsákat sem kell minden esetben iskolai kirándulásnak felfogni. *Gimesi István*, az MTSZ ifjúsági bizottságának vezetője a sorrendet állapította meg. Szerinte legkönnyebb volt a foglalkozás a középiskolásokkal, valamivel nehezebb az ipari tanulókkal, sok problémát okoz még mindig az üzemi fiatalok túsaszervezése és most kezdődik —, de sok helyen eredménnyel — a parasztfiatalok túsáztatása. *Tóth Imre* egyetemi tanársegéd, a Csongrád megyei szövetség elnöke éppen erre mondott szenvedélyes hangú előadásában sok jó példát:

az Alföldön egymás után alakulnak meg a termelőszövetkezetek sportkörében a természetjáró szakosztályok, például Mindszenten, Szőregen és néhány más faluban is.

A fiatal vezetőktől akkor búcsúztunk el, amikor másfélnapos mozgótáborba indultak Drégely vára felé. Ha csak félolyan vidámak lesznek a táborban is, mint a tanfolyamon voltak, ez lesz a legjobb kedvű társaság ezen a nyáron Észak-Magyarországon. S ezt a hangulatot, vidámságot magukkal viszik majd, az általuk vezetett, irányított fiatalok tízezreinek.

(gesztelyi-)

Stilszerű „padokban” hallgatják az előadást

A verset, melyet három társszerző: *Balogh János*, *Csebi László*, valamint *Csikár László* írt szép hexaméterben, harsány nevetés kíséri. A megyei ifjúsági vezetők magyarkúti táborában érték a tréfát. Enyhe bosszú a tréfás vers azért a sok megpróbáltatásért, amin az első napi versenytúrán végimentek a kiképző tábor lakói. Egyensúlyoztak botot a mutatoujjukon, átmentek bekötött szemmel egy pal-lón, gyűjtöttek növényeket, melyeknek a nevét is kellett tudni (Szendi Géza, Pest megyei vezető győzött, de könnyű neki: biológia tanár), célbadobtak,

VIGYÁZATI ÖRVÉNYI

Bármilyen sok akadályt gördített a vízisportok kedvelőinek útjába az idei esős tavasz és a kegyetlen árvíz, mégiscsak megjött a nyár s a Duna partjait ellepték a bronzbarnára sült fiatalok. A szokásos óvatosságon túli elővigyázatra van azonban szükség néhány helyen, melyek közül az egyikre fel szeretnénk hívni a figyelmet.

A Szentendre melletti papszigeti kempinget gáttal kötötték össze a parttal, hogy autóval is megközelíthető legyen. A gát fölött a Duna hatalmas homokzónát rakott le, mely benyúlik a régi meder közepéig, s ott éles letöréssel ér véget. Alacsony vízállásnál rendkívül veszedelmes ez a hely, mert már a zátony mellett közvetlenül erős örvények keringenek, három lépés után pedig meredek mélységbe zuhan a gyanútlan fürdőző, ahol teljesen ellepi a víz. A veszélyt fokozza, hogy míg a kemping szépen kiépített partján csak öt forint belépődíj ellenében szabad fürdőzni, ez a veszedelmes zátony ingyen kínálja aranyló homokját, zöldelő bokrait.

Táblákkal kellene felhívni rá a figyelmet s ne csak az első halottak után...

dr. Dékány Mihályné tanár

Nagyátborozás: augusztus 15--22

TIZENHATEZER TÁBOROZÓT VÁRUNK KILIÁNTELEPRE

A természetbarátok korszerű táborozásának egyik legkiemelkedőbb eseményére kerül sor augusztus 15 és 22-e között a kiliántelepi kemping területén.

Az idegenforgalmi Hivatal ezúttal a turisták rendelkezésére bocsátja az ország legnagyobb és legmodernebb felszerelésű kempingjét, amely egyszerre több mint hatezer turista táborozására alkalmas.

Ilyen méretű országos jellegű nagytáborozást most rendez először a Magyar Természetbarát Szövetség.

A táborozókat mindig terített asztal és választékosság fogadja a kemping 1500 személyes önkiszolgáló éttermében. A balatonudvari termelőszövetkezet, naponta friss gyümölcsöt, tejterméket és zöldségféléket szállít. A hátizsákba pedig a kemping ABC áruházában vásárolhatnak minden szükséges dolgot.

Az előzetes jelentkezések szerint az országos nagytáborozás nyolc napja alatt 16—18 ezer természet-

barát fordul meg a hatalmas táborban. Egy-két napos időszakonként is váltják egymást a túsacsapatok, s így lehetővé válik, hogy egy héten át szinte az ország minden pontjáról a Balaton felé áradjon a turisták sokasága. De szüzek és ezek az egész időt a táborban töltik.

Szövetségünk tagjain kívül csehszlovák, lengyel, francia és más nemzet turistáit is várják a vendéglátók.

Egy kis izelítő a táborozás gazdag eseményeiből: Valóságos csillagtúra ágazik ki a kemping területéről. Túsavezetők kalauzolják a természetbarátokat a Felső-Balaton tájaira. Egy másik útvonal a Tapolcai-medencét szeli át, s Csobánc—Haláp—Badacsony érintésével elvezet a szél-faragta világhírű oszlopsorhoz, a „Nagy-Orgoná”-hoz. A tihanyi apátság, a biológiai kutatóintézet, a keszthelyi múzeum, a Festetics kastély, Hévízfürdő szépségeit keresik majd fel a résztvevők. A páratlanul

szép balatoni flóra, a manduláskeretek és levendulamezők mellett az ásványok, kőzetek látványos nyújtanak felejthetetlen élményt.

A gyalogszerrel vándorló turisták társai, a motorosok is nagy számban gyülekeznek Kiliántelepen. A táborban rendezik meg a magyar—lengyel túramotoros találkozókat, amelyen újabb cseremozgalmak lehetőségeiről is tanácskoznak. Innen járnak be az ország legszebb tájait.

Tábortüzek lobbanak, ifjú túsavezetők vizsgáznak és nyomban gyakorlati próbatételnek esnek át. Több százán nézhetik esténként a tábori mozi műsorát. A bélyeggyűjtőkről sem feledkeztek meg: a tábori posta ezúttal speciális tábori bélyegzőt használ.

Előzetes jelentések szerint több megyei szakszövetség a kempingben rendezi meg a területi találkozót, így pl. a budapestiek 19-én tábor-tüzzel egybekötvé. Az ország minden részéből arról érkeznek hírek, hogy a veteránokkal és a törzsgárdával együtt fiatal turisták ezrei kerekednek fel, hogy néhány napon át énekküttől, vidám hangulatuktól legyen örömteljes a tábor élete.

BUDAPEST TŐL A VIZEK VÁROSÁIG

AZ 1-ES ÚT LÁTNIVALÓI

Az országos főközlekedési útvonalak közül talán az 1-es út mentén sorakoznak a legváltozatosabb tájképek és látnivalók. Ezt járjuk most végig Budapesttől Győrig, ahol egy új I. osztályú kemping vár ránk a szép fekvésű, műemlékekben gazdag városban. Mindvégig közel 2000 éves római nyomvonalon járunk.

Obudát az 1-es úton elhagyva szerkezeti törésvonalban haladunk. Ez választja el a Pilist a Budai-hegységtől és a Gerecsétől. Árkában barnaszén-telepek sorakoznak. Útunk már az örömi elágazás után egy dombor gerincére kapaszkodik, ahonnan nagyszerű kilátás nyílik balfelé a Budai-hegységre, jobbfelé a már Pilishez tartozó Nagykevélyre és a Pilis-csúcsra.

A pilisszentiváni elágazás után balról az Ördögtorony sziklaoszlopát látjuk. Közeliében a pilisi-len, egész földünkön egyedül itt terem. Utána jobbról az esztergomi vasút az ország leghosszabb (800 m) alagútjába bújik. Környékén a Zajnátt fantasztikusan kopár dolomitja terül el, ahol most kísérleteznek erdőtelepítéssel. Pilis-csévrről szép gyalogtúrát tehetünk a kék jelzésen a Klastrompusztai turistaházhoz, a Csévi-szirtekhez, a Leány-és Legény-barlanghoz. (Másfél óra.)

A Dorogi-medence ipari üzemek, meddőhányók és füstlő salakdombok látványával fogad. Estefelé varázslatos látványt nyújt az üzemek sokszínű fénye és az út mentén sorakozó mészegetők tüze. A csillesor után jobbról idelátszik az esztergomi bazilika is.

Tátnál érjük el a Dunát, amely hangulatos szigetek zöldjével kísér bennünket, majd Nyergesújfalunál elhaladunk a Viscosa-gyár mellett, ahol a magyar nylon készülő. Innen Győrig a Duna mentén haladunk. A Nyergesújfalunál utáni kanyarban páratlanul szép dunai-ipari tájkép bontakozik ki előttünk. A Duna kanyarulatát ugyanis mintegy lezárja a modernizált lábatlani cementgyár és eternit üzem. A természet jelentkező szépsége itt szerencsésen találkozik a monumentális emberi alkotással. Ha itt letérünk útunkról délre (5 km), felkapaszkodhatunk gyalogosan az Öregkő sziklaormára (30 perc), ahonnan elragadó a kilátás a Duna-völgyére és a Gerecsére. Meredekebb oldalába mélyed az érdekes formájú, ősemberi leleteiről híres barlang. A közeli várrom Bánkban várának maradványa.

Süttőnél déli irányba a Gerecsébe is behatolhatunk, különösen, ha érdekel bennünket az evszazadok óta bá-

Győr valóban a vizek városa
(A szerző felv.)

nyászott híres márványa. A 13 km-nyire fekvő Tardosbányának még az utcáját is vörös márvánnyal kövezték ki. Süttő után ismét erdőkkel borított szigetek teszik változatosabbá a dunai tájat. Ez a szigetvilág csöndes vízű öbleivel üdezőld partmenti rétejeivel valóságos víziszárnyas paradicsom. A Dunára lejtő domboldalakon a híres Neszmélyi-borvidék szőlőtökei sorakoznak.

Neszmélyben az út mellett áll egy XV. sz.-i templom. Ugyanebből az időből egy kutat is találunk, amelyből a hagyomány szerint Albert király dinnyeevés után ivott, és meghalt. Neszmély már csaknem összenőtt Dunaal-mással. Keresztülhaladva a településen, balra, a Duna teraszán levő temetőben nyugszik Lilla, Csokonai szerelme egy vörösmárvány síremlék alatt. A Duna-parton a ma jelentéktelennek tűnő és méltatlanul feledésbe merült kitűnő gyógyvizű fürdőt láthatjuk, amelyet már a rómaiak használtak, de ahol Mátyás is szívesen fürdőzött. Még a XVIII. sz.-ban is nevezetes volt, hiszen az itt átvonuló XII. Károly, svéd király is felüdült vizében. Szemben, a Duna tulsó partján kötötték meg a 15 éves háború végét jelentő Zsitvatoroki-békét.

Almásfüzitőnél már a Kisalföld területén járunk. Távvezetékén érkezik ide a zalai kőolaj. Mint ezüsthátú bogarak sorakoznak a kőolajtartályok, váltakozva a finomító tornyok csőrendszerével. Közeliében a bauxit vörös színű pora lepi be a timföldgyárat. Tovább a modern, szépen parkosított lakótelepet találjuk az út mentén, majd újabb kőolajfinomító — a szőnyi — következik. Szőny a római időkben a Brigetio nevet viselte. Itt halt meg Valentinus császár, mikor a quadok ellen indult hadjáratra.

Komárom az elmúlt évtizedekben szinte a szemünk előtt nőtt néhány házból várossá. Az út mentén most épül új lakónegyede. A városon áthaladva a 98-as km-kő tájkán, (a sorompó után) jobbról, eredeti helyén 3 m magas oszlopszerű római mérföldkövet látunk. Rajta a felírás: GENIO ROMANO. Két km-rel tovább szintén jobbról a postakocsi korából származó mérföldkő áll. Rajta mérföldben megadva Buda és Bécs távolsága. Ugyanebből az időből (XVIII. sz.) Gönyű közepén levő éles kanyarnál áll a Fellner Jakab építette vendéglő, ahol a postakocsi megpihentek. Innen már csak 17 km Győr, a vizek városa.

Győr bemutatása nem fér e cikk keretei közé, de gyorsan áttekinthető kitűnő kalauzokat kaphatunk róla. Győrben épült újonnan egy 1500 főt befogadó, minden korszerű felszereléssel ellátott kemping, amit környékének gazdag vízi világát járó csónaktúrázóknak is nagyszerűen kihasználhatnak.

Balogh Ferenc

Kényelmes lesz a nyaralása ha gumimatracot vikend-ágyat táskarádiót, sátrat, fényképezőgépet stb. bérel a Belkereskedelmi Kölcsonzótól, a balatoni és budapesti boltokból.

A motoros TÚRA TIPPEK

**BUKÓSISAK,
SZEMÜVEG ÉS A
TÖBBI KELLÉK**

Nemcsak esztétikailag nem szép látvány a nyitott kabátban száguldó motoros, hanem veszélyes is. A szorosra méretezett előzésnél beleakadhat a kabát szárnya az előzőtt szekér löcsébe vagy egyéb kiálló tárgyba. A következőket nem szükséges ecsetelni. Kellemetlen, sőt veszélyes következményekkel járhat a motorozás nyitott gallérú ingben. A ruha alá tévedt darázs, vagy hasonló rovar önvédelemből megtámadhatja a mitsem sejtő motorost, aki ösztönös mozdulattal elereszi a kormányt... és ezt nem lehet minden helyzetben büntetlenül csinálni.

Mindebből kiderül, nem elhanyagolható kérdés, hogyan öltözzék a motoros, különösen nem a túrázás alkalmával. Az uticézi távolsága, az utazás időtartama és végül az évszak határozza meg, hogy mit öltöszön magára, illetve milyen ruhaneműt vigyen magával.

Döntő szempont, a motorost mozgásában ne korlátozza a

túltöltözés.

De ugyanígy nem szabad a másik végletbe esni, gondolni kell a motoros két ősi ellenségére, az esőre és a hidegre. Egy állig gombolható bő esőkabát, egy gyapjú pulóver elég védelmet ad a hűvös éjszakai túra alkalmával. (Az éjszakai utazásnak — amely néha szükségszerű — megvannak az iratlan szabályai, a későbbiekben majd erről is beszélgetünk.)

A kesztyű viselése

nem „flanc”, miként azt egyesek gondolják, hanem egészségvédelem is. A kesz-

tyű nemcsak tisztán tartja a motoros kezét, hanem bukás alkalmával a sérüléstől is megóvja. (A bukást, kicsúszást pedig számításba kell venni, hiszen a legjobb motorossal is történhet — önhibáján kívül — baleset.)

Legyen bármilyen meleg, ingujjban, vagy mégkevésbé fürdőruhában motorozni, nemcsak azért nem illik, mert ez izléstelen, hanem főleg azért, mert veszélyes.

A bőrruha,

vagy bőrkabát viselése — legalább is a kánikulai időszakban — talán kissé túlzás, de előnyösebb, mint az ingujjas.

Szólni kell a közelmúltban oly nagy vihart kavart bukósiskáról, amely most már bő választékban kapható és eléggé sajnálatos, hogy motorosaink, akik hónapokkal ezelőtt elkeseredett hangú levelekkel ostromolták az illetékes hivatalokat, szerkesztőségeket, most nem vásárolják meg ezt a fontos, életvédelmi cikket. Még ennél is szomorúbb, hogy akinek van sisakja, az sem viseli. Ezek az eléggé el nem ítéltető könnyelmű emberek súlyosan vétének saját és utasuk élete ellen. Nem lehet olyan forróság, hogy sisak nélkül üljünk motorra, ha csak a szomszédba is visz az utunk.

A kempingben hálás ruhadarab a tréningruha, különösen hűvös napokon, illetve este. Napközben kielégítő a sort, (esetleg atlétatrikó) és a gumitalpú saru. Sok ruhát ne vigyünk magunkkal, csak a legszükségesebbet.

Merre menjünk?

Mit nézzünk meg?

Szívesen teszünk eleget motoros turista olvasóink népes táborának, amikor kérésükre megindítjuk a „Merre menjünk? Mit nézzünk meg?” c. új rovatunkat.

Elsőként a rövid, de tartalmas Budapest—Nógrád-Verőce útvonalat ajánljuk. (Oda-vissza 100 km-en belül.)

A Váci úton indulunk, amely a 2-es számú főútvonalban folytatódik. Parkokkal, kertekkel ékes dunai üdülőtelepek sorakoznak itt. Dunakeszinél a magyar munkásmozgalom hőskorát hirdeti egy obeliszk. Itt, az ún. Fészekben, egy homokbányában tartották illegális találkozóikat a kommunisták. A vele összeépült Alagon sok híres versenylovat neveltek. Alsógödön írta Arany János a Családi kör c. versét.

Választhatunk azonban Vácig egy kissé hosszabb (41 km), de látványosabb még gazdagabb útvonalat Fót—Vácrátót felé. A Váci útról az összekötő vasúti híd után fordultunk jobbra az Árpád út—Dózsa Gy. út—Kossuth L. u. útvonalon.

Fóton először a Gyermekváros mellett haladunk el (balról). Károlyi klasszicista kastélyában és a parkban újonnan épült modern épületekben élnek a gyermekváros lakói.

Fóton építtette fel Károlyi Ybl Miklóssal az ország legszebb romantikus ízlésű templomát. Kevesen tudják, hogy a jobb oldali mellékoltár képe a Károlyi családot ábrázolja. A koldus maga Károlyi. Az attemplomban nyugsznak a Károlyi család tagjai. Ugyanitt olasz művészek alkotta szobrokat és nagyértékű mozaikot találunk igazgyöngyökkel. (A sekrestyés kérésünkre ki-nyitja.)

A közeli Somlyó-hegyen volt Fáy András szőlője, ahol Vörösmarty a Fóti dal c. versét írta.

Tovább a 26-os úton és Csomádon át érzük el a 203-as utat és ezen balra a híres vácrátóti arborétumot. 42 holdon találjuk itt a világ minden részéből származó fa és cserje féléket. A művésziesen elrendezett kertet Vigyázó Sándor tervezte Jámbor Vilmossal.

Vácot mindkét említett útvonalon a barokk Hétkápolnánál és a mellette levő 48-as szabadságharc csataemlékműnél érzük el. Utána áthaladunk a Gombás patak felett az ország legszebb barokk hídján. A város központja felé haladva először a Konstantin tér nagyszerű barokk épületeit csodálhatjuk meg, közülük is elsősorban a Canevale tervezte székesegyházat. E helyen ez már a negyedik székesegyház, hiszen a váci püspökséget még I. István alapította. Nagyszerű barokk freskóit A. F. Maulbertsch alkotta. Reneszánsz szentély-korlátja még Báthory székesegyházából való. A székesegyház

mögötti Báthory u. 15. sz. alatti saroképületben laktak Petőfi szülei (emléktábla). Itt írta Petőfi az Anyám tyúkja c. versét.

A város központját jelentő tervszerűen kialakított Március 15 tér az ország legszebb barokk kisvárosi tere. Itt áll az ország első siketnéma intézete is. A térről lemehetünk a Duna-partra, hogy megnézzük Vác középkori várának maradványát, az ún. Hegyestornyot. A térről észak felé indulva a híres váci fegyház mellett haladunk el. Falán kommunista mártírok emléktábláját látjuk. Itt áll az ország egyetlen diadalkapuja is. Migazzi építtette Canevaleval, Mária Terézia látogatásának emlékére. Mellette a Kőkapu vendéglőben főzik a híres rácpaprikást.

Vácot elhagyva végig a 2-es úton haladunk. Jobbról az újonnan létesült hatalmas Dunai Cementművet hagyjuk el, majd felszerpentinezünk Katalinpusztára. Az első házaknál indul jobbra fel a kék jelzés, amelyen másfél óra alatt a Naszály csúcsára (652 m) érhetünk. A csúcsra érve az elénk táruló kilátás minden fáradságunkért kárpótol. Déli irányban Budapestig ellátni. Alattunk a Duna völgye Váccal és a Szentendrei-sziget. Túlpártját belátjuk Szentendrétől Visegrádig az andezithegységgel. Északnyugat felé feltáru az egész Börzsöny, északkelet felé pedig a Cserhát. Keletre tiszta időben még a Mátrát is látni.

Visszaereszkedve Katalinpusztára a 2-es úton indulunk vissza, de rögtön letérünk jobbra és a Katalinvölgyön át érjük el Nógrádverőcét. Itt a Migazzi építtette barokk kastély mellett elhaladva a Duna-parttal párhuzamosan haladó útra térve indulunk vissza Budapestre.

ALMÁSSY TIBOR FELVÉTELE

Autósok—motorosok találkozója Visegrádon

Almássy Tibor felv.

„Ha a járművek különböznek is, az emberi értékek azonosak. Legyenek tehát közös törekvéseink a balesetmegelőzésben is...”
E nemes célkitűzés mind szélesebb körű megszívlelésére hívta az ország minden részéből a nagyvilági kilátóhoz az autósok—motorosokat.

Az Országos és a Pest megyei Balesetelhárítási Tanács az Autóklubbal és az Állami Biztosítóval együttműködve nagyszabású programot dolgozott ki: mindvégig érdekes, változatos műsorral szórakoztatta — és foglalkoztatta is — a vendégeket.

Elsőnek a motorkerékpárosok országos KRESZ-döntőjét bonyolították le, majd az ügyességi versenyekre és az elméleti KRESZ-ve-

telkedőre az autósok—motorosok már önkéntes alapon nevezhettek.

A változatos programban a gyermekeknek külön KRESZ-játékokat és vetélkedőt rendeztek, és szereplésüket kisebb-nagyobb díjakkal jutalmazták.

A festői környezetben eltöltött idő mindenkinek kellemes pihenést és maradandó élményt nyújtott, s hozzájárult a „két ellentét” között ma még úton-útfélen fellelhető feszültség enyhüléséhez.

A. T.

Az első találkozó

A túramotorosok első találkozóját az agárdi kempingben rendezte az MTSZ és a Turista szerkesztősége.

A Danuvia és a Pannónia motorok mérnökeinek tanácsadása — akik a programnak megfelelően részt vettek a találkozón — igen hasznosnak bizonyult, a motorosok számtalan kérdésére adtak felvilágosítást.

A fejtörő sok értékes nyereményéért vidám hangulatban folyt a versengés, majd a motorosok nagyobb csoportja szakvezetés mellett a Vértes hegységbe ment túrázni.

Az első találkozó tapasztalatai alkalmasak arra, hogy az elkövetkező motoros találkozókra, túrákra, azokat felhasználva, a motorosok a természetjárás követelményeit méginkább igényeljék. Az legyen a cél, hogy ne a nyeregben megtett kilométerek száma avassa őket túramotorosokká, hanem a szabadban kulturáltan, hasznosan, pihentetően eltöltött idő.

Az első találkozó ennek jólsikerült bevezetője és példája volt.

MOTOROS HÍREK

Mind a hat „motoros” kerületben nyüzsgő élet folyik, amióta az emlékezetes május harmadiki zászlóbontás után elkezdődött Budapesten a túrázó motorosok — vagy motoros turisták? — szervekedése. Már száznál több társadalmi munkása van az újszerű sportágnak, ötletterme pedig a mozgalom legszebb hőskorára emlékeztet. A látványosiak lengyel és csehszlovák túrát szerveztek, a belvárosiak a Széldi-tóhoz rándultak ki.

A kőbányaiak már ötvenen vannak. Július 3-án választották meg elnöknek Máté Károlyt és titkárnak dr. Buru Jánost. Voltak a Dunakanyarban, az agárdi vetélkedőn, készülnek Nyugat-Szlovákiába, a nagyvásonyi lovasjátékokra, és Ausztriába. A látványosiaknál Bagó István a szakosztály-vezető és a túravezető. Úticéljuk: Törökmező, Visegrád, Pannonhalma, Tihany, Szeged. A kerületben legagiliasabb az Április 4. Gépgyár motoros csoportja. Már volt egy motoros túrájuk három napra, Pécs — Szekszárd — Balaton vonalon, augusztusban is lesz Tatabánya — Kőszeg — Badacsony felé, szeptemberben pedig Kassa — Tátralomnic — Pozsony a cél. Lackó János az agilis vezetőjük. A Kazán című üzemi újságban jó sajtójuk van.

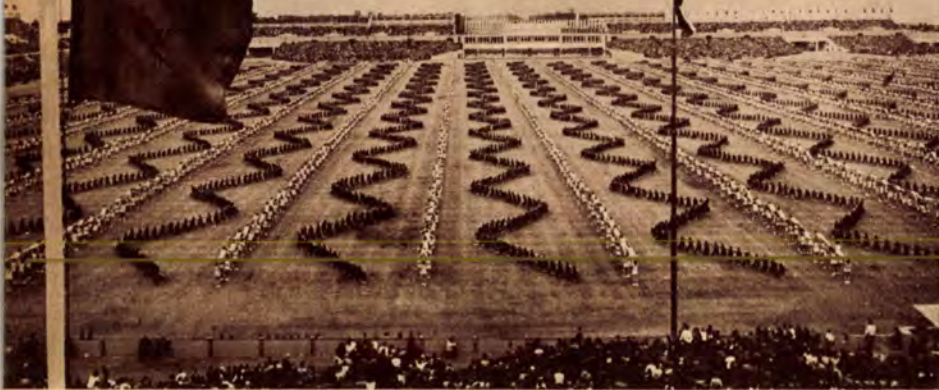
Az angyalföldiek Pécsre, Tatabányára, a Balatonra készülnek, és van úgy is, hogy leszállnak a nyeregből, például a Rám-szakadéknál.

Közben sűrűsödnek a problémák. Hogy menjenek a motorosok városnézésre? Hol találkoznak a túra előtt? Hogyan járjanak be egy hegységet? Még mindig nem tudja mindenki, milyen kedvezmények járnak. Nem tudják, hogy sátrat és gumimatracot kölcsönözhetnek a Szövetségtől. Minderre rovatunkban sor kerül.

172 EZER SZEREPLŐ A STADIONBAN

MIT LÁTTAM PRÁGÁBAN

Sokat hallottam már a Csehszlovák Szpartakiádról, képeket, filmet is láttam a Sztrahov-i Stadion tornaünnepélyeiről, tömeggyakorlatokról, beszéltek arról, hogy az egész ország megmozdul ilyenkor. Mégis minden elképzelésemet felülmúlta, ami Prágában fogadott. Az egész főváros a Szpartakiád lázában égett. A szó legszorosabb értelmében minden a Szpartakiádot hirdette. Lobogó díszben a

város, minden kirakatban, villamoson, gyufacímkén, csomagolópapíron a Szpartakiád emblémája.

Az utcák tele sportöltözött fiatalokkal és idősebbel egyaránt. A város forgalma óriási, hiszen több mint félmillió vendéget fogadott Prága. Mindenki a Szpartakiádról beszélt!

Lehetett is beszélni ezekről az eseményekről. Június 23—27-ig a különböző sportágak versenyeinek döntőit rendezték és jelentős nemzetközi

versenyekre került sor. Majd a téli sportcsarnokban négy estén keresztül, a „Barátság esteken” tizenkét nemzet mintacsapatai kápráztatták el a 15—20 ezer nézőt.

A III. Csehszlovák Szpartakiád kiemelkedő eseménye mégis a Sztrahov-i Stadion négynapos műsora volt. Naponta 200 ezer néző előtt 172 ezer szereplő! A négyórás műsorban a nyolc bemutató szám között voltak olyan műsorszámok, amikor egyszerre 16 ezer sportoló végezte egyöntetűen a magas színvonalú gyakorlatokat 200×300 m-es területen, alakzatváltozásokkal tarkítva, remek ténformákat alkotva.

Bemutatták tudásukat a 9—10 éves lányok, fiúk, a középiskolások, ipari tanulók, katonák, a dolgozó nők és férfiak.

A férfiak és nők gyakorlatában ott találtuk a nagypapákat és nagymamákat is ősz hajjal.

A strahovi bemutató azonban nem egyszerű sportprodukció, hanem kétmillió ember felkészülésére, naponkénti rendszeres tornázására, területi bemutatóira és versenyeire, kiválogatására épül. Az igazi értéket ez adja!

Szóban, írásban, sőt televízióban sem lehet az ott látottakat visszatolni, tolmácsolni, bármilyen ékes szóval történik. Azt a légtört, amit a Szpartakiád teremtett Prágában azt csak érezni lehet.

K. E.

FOGYASSZON
GYÜMÖLCSLEVET!

A sport erő! A gyümölcslé egészség! A kettő együtt ERŐ, EGÉSZSÉG!
Meggylé, őszibarack, hirs, birslé, almuska

Magyar versenybírák sikeres szereplése

a nemzetközi útvonal-kitűző versenyen

A Finn Tájékozási Szövetség idén ismételtén megrendezte útvonal-kitűző elméleti versenyét, tájékozási versenybírák számára. Ezúttal mindkét nemből tíz ország 71 versenybírója vett részt a vetélkedésen. A feladat igen részletes és pontos, finn tájat ábrázoló térképen, az ideális versenypálya kitézése volt. Különléle szempontok szerint igen szigorúan pontozta a zsűri külön-külön az országoként résztvevő öt férfi és három női versenybíró dolgozatát. A férfiak versenyében az első helyezettek: 1. Tehno Marila (finn) 2. Helge B. Jonsson (dán) és 3. Edgar Bächtold (svájci). A magyar bírók közül Jávorika Péter a 7., Horváth Loránd a 8., Galgóczy István a 15., Szász Károly a 30. és Maác Benedek a 37. helyen végzett. Együttes eredményük mégis a legjobbak közé tartozott, mert a magyar férficsapat a harmadik helyet szerezte meg aránylag magas pontszámmal. A férfi csapateredmények így alakultak: 1. Finnország 984, — 2. Svájc 944 és — 3. Magyarország 893 ponttal. A nők versenyében Hardicsay Mária a 11., Szabóné M. Magda a 13., és Györy Edit a 15. helyen végzett. A női csapateredmények: 1. Finnország 443, 2. Svájc 375, 3. NDK 373, 4. Norvégia 371, és 5. Magyarország 356 ponttal.

Örvendetes dolog, hogy az első, szélesebb alapokra helyeztet vetélkedőn aránylag jó helyezést értünk el. Résztvevő versenybíráink ezzel bebizonyították, hogy megvan a felkészültségük a jó versenypálya kialakításához és — jó térképpel — nemzetközi mezőnyben is megállják a helyüket. Női csapatunk eredménye is jónak értékelhető, mert — többek között — jelentős pontkülönbséggel előzték meg a svéd lányokat.

VERSENYHÍREK

Befejeződött a XIV. ker. Természetbarát Szövetség három fordulós kerületi bajnoksága, melynek előkészítéseként erőpróba-versenyt is rendezett a kerületi szövetség.

Eredmények: 1. Danuvia: A csapat tagjai: Gyarmati K., Pápai G., Egel S., 2. Postás S. E. 3. Könnyűipari Varróépgyár S. E. csapata.

SZAKADÓ ESŐBEN, nehéz talajon rendezték meg a Mátra Kupát Parádkörnyékén. Az egész élvonalbeli magyar versenyzőgárda indult. A férfi I. osztály első helyezettei: 1. Borosznoki (Bp. Honvéd), 2. Göbbölös (Pécsi V. M.), 3. Balogh (Bp. Spartacus)

**A BALATONI
RIVIÉRA
KAPUJA:**

ALSÓÓRS

Alsóórsi falurészlet

Annak a kis hazai népvándorlásnak, amely nyaranta közel kétmillió embert sodor a Balaton partvidékére, megvannak a maga évszázadokkal ezelőtt kialakult, s az utóbbi évtizedekben formálódott sűrűsödési pontjai. A tó felé vonzódnak képzeletében, s emlékezetében is kialakul valamiféle beosztás. Siófok, Füred. Keszthely a tópart veterán fürdőhelyei közé számítanak, s ma is szinte kikerülhetetlen gócpontjai a nyári vendégáramlásnak, akár Tihany és Badacsony az egynapos kirándulók zárandoklatainak. Almádi, Földvár most lesz igazán az üdülőké; Boglár—Lelle—Fonyód a déli part lassan lidóvá összeolvadó strand paradicsoma.

A tóvidék lakói, s az évről évre visszatérő turisták azonban másfajta paradicsomokat is számon tartanak a tó partján, s azt is tudják, hogy elragadó öreg magyar falvak és sajátcs varázsukkal elbűvölő tájak húzódnak az ismertebb, nagy fürdőhelyek mellett.

A nemrég nagyra növesztett, hajdan kis alsóórsi álmomás sem több az átutazók emlékezetében néhány perces pihenőnél, ahol a vonat vizet vesz, s az utas a messze földön híres recti pultjánál az első pohár balatonii borral ismerkedik.

A vidék varázsa elragadja azt, aki le is száll a vonatról, megfürdik az árnyas fák alatt húzódó strandon, felbátkat a hegyoldali faluba, s bejárja a magas vöröskő bástyák közé mélyedő régi utcákat, vagy nekivág a szőlős lankáknak, s a mögöttük hú-

zódo testőien szép hegyek-völgyek világának.

Az utas tulajdonképpen Alsóórsról éri el a „Balatoni Riviérát”. Nem üres szó ez, nemcsak hasonlat, amely az olasz vagy a francia tengerpartok szépségét lopja el a mi Magyar Tengerünk számára. A hasonlat különben világhírű geológusunktól származik. Lóczy Lajos nevezte el így e napsütötte, tüzes bortermő, szőlőskertekkel, s kedves gyümölcsösökkel borított teraszos hegyoldalakat. S a geológia segít megérteni születését is. A harmadkor legvégén az egész vidéket elborító Pannóniai tenger hullámverése alakította ki ezt a Balaton szintjét mintegy negyven méter magasságban kísérő pompás teraszt, amely elbűvöli az utast szépségével.

Alsóórs az első, a rivierai falvak közül. A kis kerek Somló-hegy tövében fekszik a festői fekvésű község. A víz mellett a fürdőtelep épült. Vasútállomása körül sűrűsödnek

össze épületei: a strand árnyas fái alatt új kemping készült, s az új strand Almádi felé nyújtja el a települést.

Fent a dombtetőn a régi falu közepén furcsa kéményű épület: „a török adószedő háza”. Legalábbis ezt a nevet viselte a lakosság száján. Belsejében a dézsmagyújtó pince most is a hódoltságú idők sanyarúságát idézi. Ma már tudjuk, hogy sokkal régebbi épület; csaknem teljesen ép, későgótikus nemesi udvarház, s a környék egyik legérdekesebb műemléke. Kerek kőbástyás udvarán öreg cserépedényekben lángoló színű virágok nyílnak; az alsó szobához kőfalba súlylyesztett keskeny lépcső visz le; szőlőlugas borul leanderek fölé, s alant a napfényben úszó tó, s a szőlős lankák mediterrán tájak szépségét idézik. A falu házai és udvarai olaszos zsúfoltsággal tolakodnak a hegyoldalban egymás fölé.

Nincs messze innen a tóvidék legszebb, épségben megmaradt árpádkori temploma. A szomszédos Felsőórs románkori egyháza valamikor a tizenharmadik században épült, s most fejezték be kiválóan sikerült helyreállítását.

Szemben a templommal a hajdani prépostság kertje völgybe sülyed. A zöld rétek, s a vadregényes Malomvölgy útjai a később csatlakozó Királykúti völgyből érkező ösvények-

kel együtt kanyargó patakok mentén kísérik le a vándort Lovasra, a tókönyék egyik szépfekvésű községébe. A falu itt a völgyek kapujában két arcával hegy és víz felé tárul. Utolsó házai benyúlnak az erdők közé, s a völgyek vizei itt bukkannak ki a Riviéra párkányára. A napos lejtőkön gyümölcsösök és szőlőkertek nyújtóznak a part felé. S odalent a mélyben ragyog a tó.

Lovas nevét is ismerik már az Árpád-korban, de régészeti hírneve mégis messze túlesik a magyar múlt legtávolabbi határkövein. A község határában, ahol dolomit málladékok és murvát fejtenek, 1951-ben munka közben az emberiség történetének egyik legrégebb ismert festékbányáját találták meg. Ma már műzeumok kincsei azok a szerszámok, amelyekkel a hetvenöt-nyolcvanezer esztendővel ezelőtt élő ősember még a jégkorszakban itt dolgozott. Mert valamennyi eszköz, fejtővéső a jégkorszak végén élt, s azóta régen kipusztult állatok, elsősorban az óriásgimcsontjaiból készült.

S meddig folytathatnánk még a bolyongást Alsóórs közel-, s távoli környékén. Hiszen az Almádi felé eső tájakra még el se indulunk.

A vidék szépsége, s látnivalóinak sokasága naponta új és új örömeket kínál, s a turistának szinte csak ideje szab korlátokat.

Lipták Gábor

A „török adószedő” háza (a szerző felv.)

Elménybeszámoló merülés után (foto: Maróthy)

A VÍZ ALÓL JELENTJÜK:

HÁZIKÓ 8 MÉTER MÉLYSÉGBEN

Valamikor a Gödöllői Dombvidék északi lábánál elterülő kis faluban agyagot bányásztak. A katlan mélysége már közel járt a 30 méterhez. A munkások szorgosan tolták a megrakott csilléket, estefelé szerszámjaikat a csillesin végén levő kis házikóba rakták össze, hogy másnap újult erővel folytassák a munkát.

Egyik napon érdekes természeti jelenség történt. Talajvíz tört elő, és szemlátomást emelkedett. Csak annyi idejük maradt, hogy a legszükségesebb szerszámokat kimentsek. Ez még évekkel ezelőtt történt. Az évek folyamán a part egy részét benőtte a nád, a vízben megtelepedtek a különböző élőlények.

Ehhez a 150x40 méteres tóhoz szervezte idei első komolyabb merülését a IX. kerületi Természetbarát Szövetség Vízalatti Kutató Csoportja. Feladatként a tó részletes felmérést és megismerését szándékoztuk végrehajtani.

Sajnos az indulás rosszul kezdődött. A helyszínre szállított benzinmotoros kompresszor — amely légzőkészülékeinket töltötte volna meg sűrített levegővel — meghibásodott, így huzamosabb időt nem tölthettünk a víz alatt.

Felkészültünk a merülésre. Előkerültek a tiszta látást biztosító maszkok, a gumi lábúszonyok, gumiruhák és ólomnehézek. A túravezető ismertette a feladatokat, megbeszéltük a biztonsági rendszabályokat. Két-két könnyűbúvár merül ugyanazon a helyen, a távolabb merülők gumicsónakon közelítik meg a kitzúzott pontot.

Halk csobbanások jelezték a merülések helyét. A víz felső rétegei elviselhetők voltak, 2—3 méter mélyen már érezni lehetett a hidegebb régiót, mélyebbre merülve fülünkbe enyhe nyomás jelentkezett. Mélységmérőnk 10—12 métert mutatott a legmélyebb pontokon.

A felszínt áttörő fénysugarak ezüstös színben világítják meg a növények változatos sokaságát. Apró halakból álló hatalmas halrajon úszunk át, ijedten merednek ránk egy ideig, majd egyszerre rebbennek szét — utat engedve a betolakodónak.

Levegőért úszunk fel, majd újra lemerülünk fenékközébe. Megérintem társam: — Nézz oda, mutatok neki. Előttünk egy öreg törött cserépedény oldalra dőlve fekszik, s valami mozdul bent. Közelebb úszva, egy jól megtermett rák támadóan nyitja ollóit felénk. Egy félrevezető mozdulat, máris ke-

BÁCS MEGYE BALATONJA:

a Szelidi tó

Olyan az alakja, mint egy mozgó gyík. Hosszú, keskeny tó a lágyan hullámzó alföldi búzatenger és kukoricaóceán között, valaha jóformán csak a kalocsai érsekség tisztartói tudtak róla, ha megmártották magukat enyhe vízében, vagy kivetették horgászbotjukat nádasaiban. Szelid a tó vize, szelid a hulláma, Szelid a neve is. A középkorban egy falu állott a partján, az is Szelid volt. Vize bársonyos, húsz-huszonkét fokú. A csónak ellibeg éppen öt kilométert e vízgyík hátán, mert hosszúnak hosszú ez a Szelid, de keskenynek is keskeny: száz-százhusz méter.

Tudták a kalocsai atyák, hol fürödjének! Akár Kalocsáról, akár Dunapatajról vágtak neki kocsin az útnak, hamar megtalálták. Ma autóbusz visz ki a partjára és egy sor üdülőháznál teszi le az utast, az üdülőházak középpontjában szálló, étterem, csónak-palló, strand. Népszerűsége fokról fokra emelkedik itt, a Bács megyei tájon, ahol oly kevés a víz és Tiszát is, Dunát is hosszú út elérni, s ahol kétszeresen kellemes, ha üdítő vizet, fürdésre partot, csónakázásra szelet, vacsorára halpaprikást keres az utasember.

Vize tiszta, zöldes. Mélysége 2—4 méter. Hatása gyógyító: ennek a szikes tónak erős sótartalma és jodid-tartalma van. Alja finom homok.

Estéknként zene szól a vendéglő teraszáról, csobban a víz a csónak alatt s lesz idő, amikor vitorlások versenyeznek halkán borzolt hullámain. A dunapataji múzeum is idekerül.

Valamit jól s ügyesen csináltunk. Találtunk egy szikes tavat, s ha aranybányát nem is, afféle kisebb idegenforgalmi és turisztikai ezüstmányát alkottunk belőle.

zembe szorongatom. Gyűjteményünkbe kerül, teljes rokonai ágával.

Újra friss levegőért úszunk a felszínre. Két társunk jelzi, hogy a tó másik részén merülők megtalálták a házikót 8 méteres mélységben. Izgatottan tempózunk a megjelölt helyhez. Hatan merülünk egymás mellett. A víz mélyebb és sötétebb mint előző merülésünk helyén. Nyeléssel egyenlítjük a külső nyomást, majd megpillantjuk alig méternyire alattunk a félhomályba derengő házikó körvonalait. Hét métert mutat a mélységmérő. A légszomj első jelei mutatkoznak, indulunk felfelé. Szívünk és fújunk a felszínen. Szinte kiöblítjük, majd megtöltjük tüdönket friss levegővel, máris merülünk.

Súlytalanul lebegünk be a körülbelül 2x2 méteres helyiségbe. Csille alváza, fa és kőtörmelék az egész berendezés. A szokástól kissé eltérően az ablakon át távozunk.

Indulás fel, belézés, merülés, újra itt vagyunk. „Nekiszaladunk”, azaz nekiúszunk a csilleváznak, valamit mozdul hatalmas iszapfelhőt kavarva. Semmit nem látunk. A felszínre érve partraúszunk.

Ebédszünet, megbeszélés következik, majd egy kis pihenő után újabb merülések a délutáni programban. Vízmentes kézilámpát és búvárkést viszünk magunkkal, hogy tüzetesebben átvizsgáljuk a terepet. De minnek ehhez a búvárkés, kérdeztem a sejtelmesen mosolygó Katonka Imre barátomtól.

Hamarosan megoldódott a rejtély. Gyimesi Feri és Hlatky Karcsi nevüket vették az egyik korhadó pallóba, igazolásul az utókor számára, hogy itt jártunk, mint ahogy ezt egyes hegymászó barátaink teszik a sziklákon.

Maróthy László

A foglyul ejtett család (foto: Kiss Gyula)

MÁRTÉLY

A TISZA CSENDJÉBEN

Szóke Tiszánk alsó vidékének egyik legszebb kirándulási, fürdőzési és táborozási helye az 1964 óta hivatalosan is üdülőterületté nyilvánított Mártélyi-Holt-Tisza és partja. Amit csak nyújthat szépségekben és érdekességekben ez az alföldi nagy folyó, azt sűnitve megtaláljuk ezen a tájrészleten.

Mélycsöndű nagy ártéri erdőkben, permetező ágú fűzfák közt bolyonghat az örökös motorzajtól, gépzúgástól elfáradt városi ember itt. Kedvére válogathat a szebbnél szebb vízmenti zugokban: kiülhet horgászbottal a halk — szelíden csobbanó folyó meredek partjára, vagy beúszhat a nagy, redőtlen tóvá szélesedő holtág-kanyarult napverte tükrebe. Amott az iramló élő folyó sodra fölé kihajló és bedűlni készülő fatörzsre ülve lebeghet félárnyékban a kék ég és a csillanó víz között. Emerrébb pázsit vagy rekettyés veszi körül, az ágak közül mindenhol megvillanó vízzel, fönt pedig az alföldi végtelen égen lomhán úsznak a fehér nyári fellegek.

A szedres bozótban izeg bogycok után cserkeszhet, kilesheti a fák sűrűjéből a fűzodúkban és a fák ág-villáiban megbúvó fészkek lakóinak életét, úszkálhat, ladikázhat a barnára zománcosító napsütésben, este táborüzet rakva, megfőzheti bográcsban a magafogta halat. Vagy beülhet a tarkaabroszú csárdaasztalhoz, hűvös bort kortyolhat, és emlékezésen hallgathatja a cigányzenét a csillagos ég alatt, míg a fakoronák mögül felkelő hold ezüstös hidat nem épít a vizen át. Amikor pedig az idegpihentető nap csöndes örömei után teste is nyugovóra vágyik, sátor, üdülőház, a kis falu házában fehérre meszelt vendégszoba várja a kirándulót.

Mártély Hódmezővásárhely nagy határából 1950-ben önálló községgé alakult ősi Tisza-parti falu. A „mártír” szóból elmagyarosodott nevű középkori halásztelepülés, a szinte határtalan tiszai ártér fölé 5—6 méterrel kimagasló földhátakon épült. A török időkben, majd századokig utána lakatlan pusztasággá vált. A mártélyi rétség és legelő ekkor a közeli Hódmezővásárhelyhez tartozott, s az utolsó időkben már tanyaközpont alakult itt ki. Alig 15 esztendeje vált önálló községgé Mártély, s még későbbben kezdtek el szaporodni a hullámtér fái közt a vásárhelyi kirándulók, fürdőzők kedves kis nyárlakjai. Lassan üdülőteleppé sűrűsödtek a házak.

De nemcsak a község és az üdülőtelep új itt, hanem maga a földfelszín is az a környező tájakhoz képest. Ameddig a szem ellát, csupa

Csend a mártélyi üdülőtelepen

Készül a halászlé a mártélyi Holt-Tiszaparton (Oláh János felv.)

„legfiatalabb” földfelszíni környéket ölel át a tekintet. Az újholocén tiszai öntéstalajon járunk mindenütt. A száz esztendő előtti első védgát összehordásáig egymásra redőzte minden árvíz iszapos, homokos lepét. A végtelen lapályon pedig évezredekben keresztül szabadon kóborolt a zabolázatlan Tisza. Feltöltődött medermaradványait őrzik a terep szelíd lankái, bemélyedései, a tiltul kiemelkedő hátaik viszont a Tisza által elrombolt korábbi, újpleisztocénkori löszhátság lealacsonyodott, ellenállóbb, azaz meszesebb anyagú összecementezett maradványai, tetejükön esetleg az ártérből kifújó homokleppel. Mindezt persze dúsan benötte a humuszosító növényzet.

A XIX. század első fele óta egyre erősebb eszközökkel avatkozott a természeti táj alakulásába az ember. Döntő alkotása a védgát megépítése volt, amellyel határt szabott a szétterjedő árvizeknek. A mai erős, teljes biztonságot nyújtó árvízvédelmi töltés gyöngébb és alacsonyabb elődeinek hullámtéri maradványai sokban elősegítették az üdülőtelepi csinos házbor magasabb

szintű alapozását. De még így is ellepi a hétszáz centiméter körüli árvíz a ma már háromszáz körüli férőhelyes üdülőtelepet, strandot, kemping-területet. Csupán a védőtöltés külső, mentett oldalán élvez a község mindenkor árvízbiztonságot.

Mindezt: az élő folyót és a védőtöltésen belüli holtágot, a két víz közötti erdős, nagy Anyási-szigetet, a távolban túskeként meredező vásárhelyi tornyokat, a Tiszával párhuzamosan futó vasútvonalat és fehérlő műutat, meg köröskörül mindenütt az üde és szemet gyönyörködtető, termékeny tájat belátja a magas töltés tetején érkező kiránduló, aki Szegedről az algyői Tisza-híd melletti Sártó vasútállomásról 3 óras gyaloglással, esetleg Szegedtől jó másfél óras kényelmes kerékpározással közelíti meg Mártélyt. De Szentes, Hódmezővásárhely irányából szinte az üdülőtelepig vonat is elhozza a vandort, aki persze ugyan-ezen városokból, illetve Szegedről motoros járművel is érkezhetsz. Legérdekesebb mégis a töltés-séta, mert így mintegy hegygerincről élvezni a végig érdekes alföldi panorámát, a vízimadarakon kívül egyéb (fácán, nyúl, őz, vaddisznó) vadakban bővelkedő tájkettőt: a gátak közé fogott erdős-ligetes hullámteret és a buján zöldellő tiszamenti rónát.

Szegedről mindvégig vasúton 31 (műúton + töltésen 26), Hódmezővásárhelyről vasúton 10, műúton 9, Szentesről mindkét módon 24 km a távolság Mártélyig. Igen szép a másfél óras, 33 km-es hajóút is Szegedről. Ekkor a változatos látkepek egész sora vonul el az utas szeme előtt: a szegedi víziélet és a város sziluettje, a marosi torkolat, Tápé, Algyő tiszamenti faluk, modern vízkivételi művek, a Saséri-rezervátum, és mindvégig a folyó és erdős part harmonikus együttese.

Aldobolyi Nagy Miklós

A Duna-kanyar déli szakaszán. Előtérben a Szentendrei-sziget felső csüsa

Lupa-sziget

KIS DU NAI ÚT

Visegrád után a Duna kijut a hegyek közül, és nyomban szétterül lustán. Majd egy kilométer széles, amikor Kisoroszi előtt két ágra szakad, hogy átölelje a Szentendrei-szigetet. A főág Vác alatt, a mellékág Szentendre mellett folyik el, s mindegyiket más-más tájképi elemek teszik sajátosan széppé.

A nagy ág szélesen kitaruló, lapos vidéken vezet át. A messzeségben szinte egybeolvadnak Vác tornyai és a Dunai Cement- és Mészmű roppant kéményei. A Duna-mellék egyik legjellegzetesebb tájelemének, a hosszan elfekvő Naszálynak a tövébe települt legnagyobb cementgyárunk évi egymillió tonna cementet állít elő a hatalmas mészkörög kőzetanyagából. A legkorszerűbb technológiával dolgozó gyár hatalmas csarnokai és korszerű lakótelepei élénk új vonásokat festenek a nagy Duna nyugodalmas partvidékére.

A kis Duna-ág festőibb. Jobb oldalán a Visegrádi-hegység mély völgyekkel tagolt vulkáni tönkjei tornyosulnak egymáson, balról a sziget hullámos lapálya kíséri, rezgő lombú nyárfákkal, bozontos üstökű füzekkel. Emitt az Öregbük, az Urakasztala meg a Vöröskő erdős ormai, amott haragos zöld rétek buja sávjai és sárga búzamezők táblái vonulnak el. S középen a keskeny Duna-ág akár a Tisza. Ha árvíz nem duzzasztja szintjét, olyan szelíd, olyan békésen ringató. A fehér hajó majd minden vizét kipréseli a partra, ahol alföldies falucskák sora ül a folyószegélyen, a túloldalon pedig üdülőtelepek láncolata a lankás hátakká szelídülő hegyek aljában.

Szentendre előtt idillikus képeket formál a Kisduna. Szakadékos völgyekkel tagolt hegyek alján kanyarog lusta vize, sajkaformájú kicsiny szigeteket ringat, partjain nyárfaligetek millió ezüstös levelé zenél zizegve. A Pap-sziget keskeny vizága mozdul-

atlan, páncélfényű tükör, szőke nyárfák, lobogó hajú füzek nézdelik benne magukat álmagaton.

Olyan kecses, rokokó ízlésű a táj, hogy akár megjelenhetnének benne Csokonai faunokkal játszadozó Duna-nimfái a „nyárfák hívesében”. Nimfák és faunok helyett fürdőzők, napozók barna tömege heverész olajos testtel a meleg homok-padokon, az aranyár örömeiben fürösztvén testét-lelkét, Bánya Kornél vadembereként:

Letéptem testemről ruháim, meztelen fényben, lombok alatt járok.

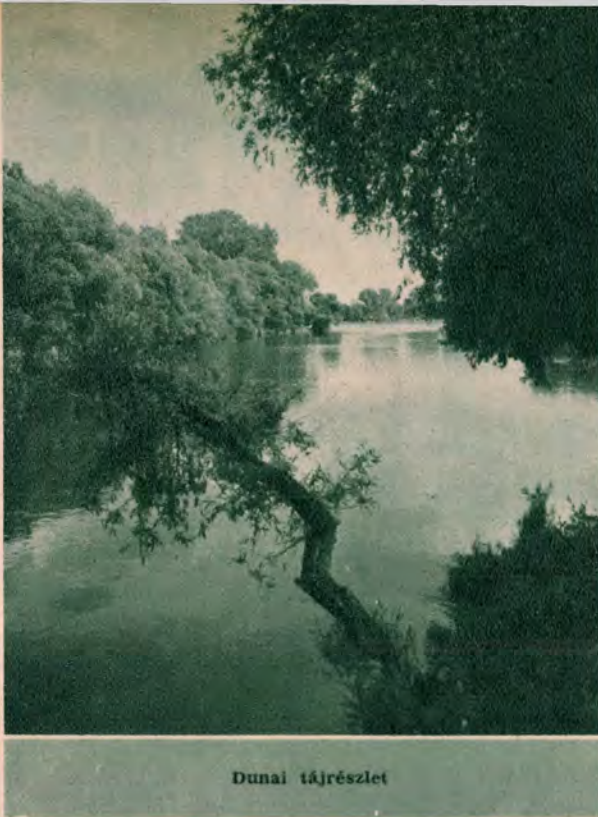
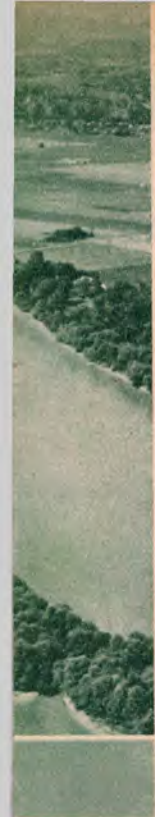
Füzek párájában nefelejcs remeg, s lábaim szelíd csókokkal érintik a vadvirágok.

Bokrok közt lapul a Duna, ez a zöldszemű szörnyeteg homokos ágyán.

Pikkelyes hátát csattogva veri a kacagó nap, s fent könnyű fény játszik a fák koronáján...

Ahogy elúszik mellettünk a Pap-sziget, tömzsi rekettyebokraival, máris feltűnik a soktornyú Szentendre. A Duna partjához simul dombokra települt ódon házaival, szűk síkatoraival, egymás közelében üldögélő templomaival; kertek, gyümölcsösök, szőlők kedves koszorújában. Nyolc temploma a városka történetét eleveníti meg. Nem a legregebbit ugyan — hiszen a rómaiak táborerődjének és a pilisi apátúr középkori jobbagyfalujának is van históriája —, de a török hódoltság után született újjá.

A XVII. század legvégén, hogy Belgrád ismét török kézre jutott, indult meg a menekülő szerbek nagyobb áradata Magyarországra. Ekkor ülték meg a Bácska elpusztult falvai helyét, s a Duna mentén néhányezren egészen idáig feljutottak, a Pilis alá. Letele-

Dunai tájrészlet

Szentendre

edtek a majdnem teljesen lakatlan Szentendrén, ahol mindössze hat magyar család te túl a török megszállást. Ahány faluból alók voltak odahaza a menekült szerbek, nyi templomot építettek maguknak Szentendrén. Számszerint nyolcat. Először csak zegényes fakápolnákat, de már az 1700-as vek derekán — amikor a dunai kereskede- em jelentős anyagi fellendülést hozott — orra emelték a gazdagon díszített barokk és okokó kőtemplomokat. A királyi kiváltsá- okkal, szabadalmakkal megajándékozott zentendrei rác kalmárok és kézművesek yan pezsgő kereskedelmi életet teremtettek ihamar, hogy városkájuk a XVIII. század ejen már komoly versenytársa volt Budá- ak.

Aztán a honvagy egyre több szentendrei zertbet hívott vissza elhagyott hazájába. A éhek, kereskedőházak elnéptelenedtek, az fodox templomok kőkeretes, nehéz vasve- tő tölgyfaajtói bezárultak, csak a belváros üemlékházai, kis palotái őrzik mindmáig a azdag rác polgárok hazai barokkal kevert élies levegőjű építkezési szellemét. Meg a őfallyal kerített, hallgatag templom-udvarok, hol vörösmárvány sírkövekről vicsorgó ha- lfefj mered a bemezéskedőre. A hűvös, szszhangos, avas tömjénillattól terhes temp- mok hús mélyén a diadalív felnyúló ara- yos és színezett ikonosztáziónról a biblia bi- ánci komorságú szentjei és angyalai pompás okokó keretektől néznek alá.

Ha csendesen megnyitjuk a görögkeleti úspöki székesegyház lángnyelvs faragások- al díszített főkapuját, a patás lábakon álló őrszmárvány oltárasztal, a tajtékos farag- ányokkal ékesített hársfa-szószek, vagy a okokó oszlopokon nyugvó baldachinos püs- öki trónszék előtt legfeljebb egy-két látogató emlélődik; a hívek — a hajdani szabadal- as kalmárok, gombkötők, bognárok, arany-

mívesek és halászok — ki tudja merre jár- nak? Csak kőbe vésett, fába faragott, vá- szonra festett, vasba kovácsolt emlékük ma- radt meg. Ez adja ma is Szentendre levegő- jének különös, keleties ízt.

Az élő XVIII. század ez a városka. Festői rendetlenségben csoportosuló barokk, copf és rokokó házai, kovácsoltvas kapui és keresz- tjei, árkádus udvarai, íves folyosói, keskeny síkatorai, girbe-gurba utcái romantikus han- gulatot árasztanak. E hangulat varázsa jeles festőművészeket vonzott magához, amióta Ferenczy Károly az 1880-as években először megérezte. Azóta Szentendrei Művésztel- ep néven külön helyi festőcéh alakult, melynek műhelyéből neves képek egész sora került ki Réthy István, Czobel Béla, Bene Géza, Paizs- Goebel Jenő, Ámos Imre, Barcsay Jenő és mások ecsetje alá. Még az alföldi Tornyai János is nagy gyönyörűséggel festegette Szentendre virágzó dombjait és vízpartját, tornyainak és háztetőinek színes panorámá- ját.

A Duna alacsony partok között fut tovább dél felé. A Szentendrei-sziget egyre keske- nyedik, s ahol a folyam két ága újból össze- ér, a leszálló estében egyszerre feltündököl Budapest csillagtengere. Háttérben a sötét- barna budai hegyekkel, fehéren izzik a Halászbástya, s az ég feketedő kárpitján éteri könnyedséggel lebeg a Mátyás-templom szí- nezüst csipketornya.

A Duna méltóságáteljesen fekszik el a két part szikrázó lámpasora közt, gyöngyház pik- kelyes hullámain csendesen lapátol a nagy fehér hajó pesti kikötőhelye felé.

Antalfy Gyula

A jellegzetes szentendrei síkátor

Szentendre határában

AZ ISMERETSZERZÉS ÉS A KALANDVÁGY FŰT BENNÜNKET

NAGYKANIZSAI FIATALOK ÉS PEDAGÓGUSOK SEGÍTIK A SZERVEZÉST

Harcz Lajos postafelügyelő, a nagykanizsai Természetbarát Szövetség elnöke éppen a fiatalokkal tanácskozik, amikor felkeressük. A gyerekek fontos megbízatást kapnak.

— A Zala megyei Bútor- és Faipari Vállalatnál dolgozom, tavaly szabadultam, kárpitós vagyok — mutatkozik be Majoros Csaba —, de mivel nálunk még nincs természetbarát szakosztály, barátaimmal együtt a postás szakosztályba iratkoztunk be és aktívan dolgozunk. Az üzemiak közül rengetegen szóltak, hogy ők is szeretnék szervezett természetjárók lenni, idősebbek is, fiatalok is kérik, alakítsuk meg a szakosztályt. Most kaptam éppen megbízólevelet Harcz Lajos bácsitól, hogy támogatásunk munkámmal az üzemi sportkör elnökét a szakosztály megszervezésében. Segítségemre van két társam, ők is kárpitósok, együtt dolgozunk és együtt túrázunk, hadd mutassam be őket: Kis Laci III. éves ipari tanuló és Simon Csaba, druzsám, akivel együtt szabadultunk.

— Mindhárman vizsgázott túravezető vagyunk — mondja Kis Laci —, tanulságos és kellemes szórakozásnak tartjuk a természetjárást, és úgy gondoljuk, ami *sármunkra* hasznos és szép, az a többieknek is az lesz. Ezért támogatjuk a szervező munkát.

— A fiatalok között van legtöbb értelme a szervezésnek — teszi hozzá Simon Csaba. — *A fiatalok nagyon szeretnek mozogni, utazni, új tájakat megismerni. Az ismeretszerzés vágya meg a kalandvágy is fűt bennünket.* A túrákon fiúk-lányok együtt küzdünk és szórakozunk, jól érezzük magunkat, és felvidítjük a felnőtteket is.

— Magam is úgy gondolom, és munkámban ez alapelveként szerepel — mondja Harcz Lajos —, hogy *a szervezést a fiatalságra kell alapítani.* Az ifjúság tömeges mozgósításának titka pedig: *a jó együttműködés a tömegszervezetekkel.* Itt Nagykanizsán, a városi KISZ-bizottság titkára, az úttörő titkár, az MHS elnöke, a Szakmaközi Bizottság sportfelelőse a legmesszebbmenő támogatást nyújtja. Egyedül, az *ő segítségük nélkül, természetesen képtelenek volnánk tömegeket mozgósítani.* Így viszont elértük, hogy — például — a múlt őszi KISZ kongresszusi versenyen és túrán 186 fiatal vett részt. Ez alkalommal motorkerékpáros túrát indítottunk, s a fiataloknak ez a csoportja vitte a városi KISZ-bizottság és a városi Természetbarát Szövetség emlékHzászlaját a megyei szerveknek.

A segítségnyújtás, természetesen kölcsönös. A tömegszervezetek mozgósító, szervező munkáját szakmai támogatással viszonyozzuk: *túra-vezetőket adunk, utakat jelölünk ki.* Zala megyei viszonylatban éppen most készülnek az útjelzések. *S a nagykanizsai szövetség ebből százhusz kilométer bemérését vállalta.* A munka most folyik és minden szakosztály részt vesz benne. Az ifjúsági szakosztályok munkabrigádokat alakítanak. Csabáék brigádja például azt vállalta, hogy társadalmi munkában festéktartó és szerszámszállító dobozokat készít.

Az ifjúság részére térkép-vázlatok és rajzolt térképek alapján rendezünk túrákat, versenyeket. Így próbáljuk kiküszöbölni a térképhiányt. A túrák szervezésében, vezetésében — és ezt külön ki szeretném említeni — *a helyi pedagógusok igen nagy és értékes segítséget nyújtanak.* Szakmai tudásuk mellett turisztikai képzettséget is szereznek. Legutóbb június 6-án *tette le az alapfokú túravezetői vizsgát hat nagykanizsai pedagógus.* A túrákon való jelenlétük igen pozitív hatású. Le tudják kötni a gyerekek érdeklődését, hatékonyan részt vesznek a kollektív szellem kialakításában, és — nem utolsósorban — földrajzi, biológiai, geológiai, történelmi, irodalmi, esztétikai tudásuk komoly intellektuális-kulturális tartalmat ad a túráknak. Ami tehát Nagykanizsát illeti, igen jó túrázó és túravezető pedagógusaink vannak, és nekik köszönhetjük, hogy 1200—1400 fős ifjúsági tömegeket is sikerül mozgósítanunk, mint például a „Száz kilométer a Vörös Hadsereg nyomán” elnevezésű jelvénytörvényező túramozgalomban.

A magam részéről úgy látom, az ifjúságot könnyű a természetjáráson keresztül megközelíteni, ha biztosítani tudjuk a megfelelő túrákat, versenyeket és vezetőket — mondotta befejezésül Harcz Lajos.

P. J.

LEGENDA

Az idegenforgalomban tulajdonképpen soha nincs itt szünet. Csak-hogy most az idősebb korosztályok a sorosak. Erről magam győződtem meg.

Soha előre nem rendeltem szobát, de soha nem kellett még az utcán töltenem az éjszakát. Most sem estem kétségbe, amikor a portás udvariasan közölte velem, hogy sajnos a Hotel Rembrandtban szinte az egész évre le vannak foglalva a szobák, s jobb lesz ha másutt próbálok szerencsét. Nem siettem. Helyet foglaltam. Gondoltam: legalább megfigyelem, kik előztek meg.

Nem kellett sokáig várakoznom.

Jöttek a liften és a lépcsőn. Gyültek a hallban a világhíró börtöndők. A tulajdonosaik — nagy többségükben hölgyek — csaknem egyforma korúak. Be csinosak, be gyönyörűek lehettek... úgy az első világháború előtti utolsó békeévekben. Persze, végtelenül aranyosak, jókedvűek, szépíti és fiatalítja őket a lelkesedés, amit a világ érdekességei iránt táplálnak.

Londont most már alaposan ismerhették, várják az autóbust, amely a reptérré repíti őket.

Így hát megürülnek a szobák — gondoltam —, talán mégiscsak lesz hely a számomra.

Hamar szétfoszlottak a reményeim, mert a portás a bejárat felé mutatott. Hatalmas autóbuszról szálltak ki a frissen érkezett vendégek.

A LEGFONTOSABB KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZ

Az eső hol megállt, hol újra megeredt. Mégsem találtam oly vizsgatallannak Londont, mint régen itt élő barátom, aki ázott, csöpögő ernyővel jelent meg asztalomnál.

— *Tudod, az a rettenetes itt, s ezt nem vagyok képes idestova 10 év óta megszokni, hogy reggel, amikor elkészülök otthonról, nem tudom mit öltsek magamra: esik-e majd, avagy tűz a nap. Egy bizonyos: ernyő nélkül akkor sem tanácsos elindulni, ha egyetlen felhőfoslány sincs az égen — szögezte le.*

— *Akkor és rossz londoni lennék. Valahányszor ernyőt vásároltam, már az első napon elhagytam valahol — válaszoltam.*

— *Ó, itt hamar megtanulnád, hogy az esernyő a legnagyobb kincs!*

Mi mást tehettem, másnap reggel vásároltam egy olcsó ernyőt, mert ugyebár Liverpoolba mégsem tanácsos csupaszon elindulni.

Amikor a jó öreg Easton pályaudvaron elindultam a 12. vágány felé, hogy megkeressem helyemet a Red Rosa valamelyik kényelmes kocsi-jában, áldottam barátomat a jó tip-pért: az újjáépítés alatt álló pályaudvar csarnokában úgy zuhogott az

EGY ESERNYŐRŐL

HARMINCEZER

BEATLESS

A LELÁTÓN

eső, hogy nyilván tönkre-
áztam volna ernyő nélkül.

VILÁGOS SÖR JÉGBEHÜTVE

Nagyon meleg volt, így
hát az ebédhez sört szándé-
koztam inni.

Az étkezőkocsi pincére elő-
zékenyen érdeklődött, hogy
világosat óhajtok-e vagy
barnát, angol sör legyen-e,
vagy „láger”?

— Angol világosat kérek.
Természetesen jégbehűtve —
adtam fel a megrendelést.

— Uram, — mondotta —
angol sört jégbehűtve nem
isznak, hiszen bizonyára Ön
is tudja, hogy a jeges sör
fogyasztása ebéd közben nem
egészséges dolog.

Szinte meghatott az egész-
ségem miatti aggodalma, en-
nek ellenére mégis ragasz-
kodtam a jégbehűtött vilá-
goshoz.

— Ez esetben csupán dán
sört áll módomban kiszol-
gálni — válaszolta.

— Ha nincs angol, hát nem
bánom, legyen dán...

Mélyen a szemembe né-
zett. Nem nagyon tetszett neki a do-
log, tán kissé sajnált is, hogy ne-
kem fontosabb a szenvedélyem,
mint az egészségem.

VÁLTOZÉKONY IDŐ NAPFÉNYEL ÉS ZIVATARRAL

A 350 mérföldnyi út komoly do-
log, mégha óránként 100 kilométeren
felüli sebességgel rohan is az ex-
pressz.

A több mint ötórás úton kitanul-
mányoztam egy angliai tavaszi dél-
után minden lehető időváltozását.

Láttam csendes esőt, napsütést,
szélvihart, áthatolhatatlan záport,
báránylelkűvel tarkított égboltot és
zivatarot.

A londoni pályaudvaron megnyug-
tattak, hogy a Red Rosa sehol nem
áll meg és perenyi pontossággal ér-
kezik Liverpoolba.

Angliában eddig csak repülőgé-
pel közlekedtem, ez volt az első uta-
zásom vonaton.

Őszintén mondom, kissé irigyel-
tem ezt a pontosságot, gyorsaságot.

Csak a vonat ablakából látható
épületek egyhangúsága zavart.

Földszintes, de főleg egy- és két-
emeletes vöröstéglából épült házak
látványával valószínűleg fejfájdító.

Aztán kiderült, hogy nem mind
arany ami fénylik.

A vonat másfélórás rohanás után,
minden előzetes bejelentés nélkül
megállt. Ezt még vagy háromszor
megismételte, amíg több mint fél-

Az angol parlament

órás késéssel megérkezett Liver-
poolba.

Belülről egy kissé büszke voltam
a MÁV-ra: ezt ő is tudja... Egy kis
késésért neki sem kell Liverpoolba
menni.

HARMINCEZER BEATLESS

Már a vonaton felhívták a figyel-
memet arra, hogy a világ legcsú-
nyább nagyvárosának négy nevezet-
essége van: a gigantikus méretű ki-
kötő; a löversenypálya, amelyen a
világ legnehezebb akadályversenyeit
futtatják; a város fiaiból alakult
Beatless-együttes; és végül az FC
Liverpool, a város bálványozott profi
labdarúgó-csapata.

Bár magam az erősen stuccolt fri-
zura híve vagyok, s számtalanszor
véleményt nyilvánítottam a fiatalok
egy részének divatos hajviseletével
szemben, sokért nem adtam volna,
ha ezen a napon a Beatless-ekkel ta-
lálkozom. Egyesek nem tartották ki-
zártnak, hogy ott lesznek a lelátón
a Liverpool—Inter meccsen, hiszen
nagy szurkolói a csapatnak, s ilyen
meccset tíz évben ha egyszer lát az
ember!

Másfél órával a kezdés előtt már
zsúfolásig megtelt a két kapu mö-
götti állóhelyi lelátó.

A hangszórók táncdalokká áthang-
szerelt Liverpool-környéki népdalo-
kat bőmbölköt, de ezeket sokszoro-
san túlharsogta harmincezer beat-
less-frizurás fiatal.

Félelmetes látvány volt ez az ösz-

szefogódzott és a verpezsdítő meló-
diák ütemére egy teljes órán keresz-
tül hajladozó, éneklő *hajtömeg*.

Istenem, micsoda nyereségrészesé-
dést fizetne az év végén a pesti fod-
rász ktsz, ha megbízást kapna, hogy
tisztes frizurát varázsoljon a
liverpooli fiatalság fejére...

Azt csak megemlítem, hogy a men-
tők egy halottat és vagy 50 sérültet,
ájultat szállítottak el a mérkőzés be-
fejeztéig. Azt is tudja mindenki,
hogy a Liverpool 3:1 arányú pom-
pás győzelmet aratott a Világkupa
győztes milánói Inter fölött.

LEGKÖZELEBB MAJD MEGTALÁLOM...

A vonat éjfél után indul Lon-
donba.

Midőn elindultam, tisztességesen
esett. Ebben a pillanatban jutott
eszembe az ernyő, amit délelőtt vá-
sároltam Londonban az Oxford-
streeten a Selfridge áruház occasio
osztályán. Sajnos, ideutaztamban a
vonaton felejtettem.

Gyorsan a szállásomra. Néhány
órát még alhatok, azután kora dél-
után indulás a Wembley-stadionba.

Pontosan tizenkettőkor ébredek.
Kinyitom az ablakot.

Ez London: esik az eső...

En pedig az ernyőmet a vonatban
hagytam.

Egye fene, hiszen holnap indulok
haza, Budapestre.

Ott derűsebb az égbolt...

Tabák Endre

SZÉP KŐSZEGI HEGYEK HÚSÉBEN

A botanikus

Debrecenben mindenki orvos — mondotta egykor tréfásan Csokonai. Nos, Kőszegen mindenki lelkes lokálpatrióta, városa-mutogató, háza-díszítő ember, bármi foglalkozású legyen is. Amikor a Juri-sich-vár fényképezéséhez álltunk, a süketnéma utcaseprő hirtelen karonragadott, vonszolni kezdett a bástyák tövében, magyarázott nagy mutogatva s nem nyugodott addig, amíg a legszebb látópontnak nem szegeztük neki a gépet. Tudta, honnan legsikerültebb a felvétel.

Ez a város ma talán a *legszebben ápolott magyar kisváros*. Ha van értelme a szónak: „skatulyából kihúzott ékszer”, akkor Kőszeget valóban dobozból húzták elő s még akkor is tisztogatják, amikor a Gyöngyös patak elönti az utcák szegélyét s eliszapolja a parkot. Igaz, hogy harmincöt millióba került ez az ápoltság a városnak-orzágnak, nem számítva a magánosok zsebéét, de megérte. Aki jólápolt várost óhajt látni, amely városnak még legutolsó utcája is hirdeti ama skatulya vattáját, az Kőszegre jöjjön. Pihen, sétál, gyönyörködik, múzeumot lát, vár-eszpresszóban kávézik, bástyák alatt táncol, parkban sétál, műemlékeket fényképezhet s elmélkedhetik a múlton.

Alighogy a neves ornitológus, dr. Chernel István nagy kertjét hivatalosan is védett parkká nyilvánítottuk és sírkövét megkoszorúztuk — emeletes szülőháza ott a vár tövében — immár senkit sem lehetett visszatartani attól, hogy be ne nyomuljon a hús kőszegi hegyek közé, ha már egyszer kitűnő alkalom adatott rá. Sokkal tovább haladunk, mint a szokványos kirándulók, a Szabó-hegy. Ma aiaapon körüljárjuk!

A hangulat némileg *alpesi*.

Nyilván nagyot mondunk ezzel, hisz nincsen magashegységünk, a derék Bükk s a drága Mátra csak afféle nyájas középszer egy kétezreshez szokott idegennek, de itt, a kőszegi hegyek húsében mégiscsak elfog valami alpesi hangulat, ahogy a Várhegy — azaz Óház — tetejéről végigpillantunk a vén tölgyekkel, lucfenyőkkel borított tájon. A hullámos gerincű stájer hegyekből úgy fúj a szél azon a néhány kövel megborított Óházon, a fák közé kell állnunk, hogy kapaszkodjunk a törzsbe, de elnézné az ember a tájat órákig is, amint ez a kis szigethegység, sziget-erdőség köröskörül aláfut a szántóföldi síkba, Kisalföldnek, Burgenlandnak termékeny medencéjébe.

A határhegy, az *Irottkő* messze van, oda ma nem juthatunk el, de völgyi mélyben, hegyi magasságban fel-alá hullámlunk 400—700 méteres magasságok között. A jelzések jók, eltévedni már csak azértsem lehet, mert sok a figyelmeztető tábla és számos a jó kilátópont. Az országút kanyarjában itt is — ott is előtűnik még az egyre lejjebb maradó város, a maga piros-fehér tornyaival, zöldbe ágyazott háztetőivel. Sokáig kísérik a tornyok, mígnem egy fordulónál végképp el nem tűnik a házrengeteg s vele együtt a dombon álló *Kálvária* is. Már magához e Kálváriához is érdemes egyszer felkapaszkodni a szép kilátás okából. Ott a televízió reléállomás is.

És mennyi *szelídgesztenyes* köröskörül! Kisebb-nagyobb foltokban tömörülnek egymás mellé, hogy még jobban hangsúlyozzák a mediterrán báj — meg az ellentétet a közeli Stájerországgal. S mikor a felhők felszakadoznak, villannak meg a távoli Alpok havas csúcsai; köszönni szeretne az ember *Raznak*, *Schneebergnek* a maga sapkájával...

Fel-alá hullámlunk. Időnkint egy-egy apró erecske csörgedezik a mélyen alázuhanó bevégődásokban. Itt fönne még neve sincs, később a *Stájer patak*, a *Hármas patak*, vagy a *Szerdahelyi patak* lesz belőle, a sőtét bükkök, fenyők alján fakadó *Enikő forrásból Dorozslói patak* lesz, a *Mohás forrásból* odalenn a zubogó *Gyöngyös*. De itt fönne is gyöngy már minden ízes csöppje ebben a kánikulában. És minő gyöngyosor a *Hétforrás!* Álmos, Előd, Ond, Kond, Tass, Huba, Töhötöm: hét buzogó forrás tör ki a kőzet ágyából hosszú sugárban sorban egymás mellett s a források közös medencéjében egy tudós áll, dr. Boros Ádám, amint épp e pillanatban fejtett le egy kövér kis

mohapárnát a forrás kövéről s mutogatja lelkes-szakértelemmel nagyítóján keresztül a mohák lehelletnyi végén megülő apró kristályszemecskét. *Moha-csúcs nagyítóval!* Kell ennél szebb látvány? Egyik pillanatban százkilométernyi messziség, hullámozó stájer hegyek, kisal-földi sík, szelíd vasi táj, roppant mindenség, a másik pillanatban pedig ez az egész roppant mindenség egyetlen nagyítóüveg alá szorítva, milliméteresen...

Külön-külön kell elszakadnunk a táj minden fordulatától. Néhány kanyar a karácsonyifáknak ültetett lucfenyők között, szálas szürketörzsű bükkök méltóságos nyugalmaiban és máris a *Stájer házak* üde virágos rétvén süttetjük magunkat a nyári nappal. Erdőóri házak ezek a stájer házaknak nevezett zúgok s most már valóban annyit kanyarogtunk, hogy minden tájékozódási képességünket elő kell vennünk: nagy lelkesedésünkben rá ne lépünk a Schneeberg tetejére! De semmi baj: a cáki gesztenyések irányából végre mégis ha-zaértünk.

Szombathy Viktor

KÖNYVESPOLC

Megjelent a Kővágóórs község határában található ceséri templomrom leírása. A közel háromszáz ezer forint költséggel rendbehozott, nagyon szép kis rom állandó célpontja Révfülöp üdülőinek és a balatoni kék jelzés nyomán vándorló turistáknak. A Múzeumok Propaganda Központja most izléses kis füzetben megjelentette a műemlék rom leírását, amely a helyszínen is megvásárolható. A kis kalauz részletes tájékoztatást ad a templom keletkezéséről, történetéről, elpusztulásáról.

Rózsa György: Utazás a bukósisak körül. A szerző az autó, a motorke-rek-pár- és a motorcsónak-sport vilá-gával ismerteti meg az olvasót.

„Kemping Magyarországon”. „Kemping külföldön”: Két külön kiadvány ismerteti a magyarországi és a külföldi összes kempingeket, és azokat a tájegységeket, ahol a kempingeket megtaláljuk. Gyakorlati tudnivalók egészítik ki a hasznos könyveket, amelyekből megtudjuk azt is, hogy mit vigyünk magunkkal, mi, mennyiért, hol kapható.

Szücs László: Száguldó gépek, szá-guldó emberek. A népszerű füzet a diadalmas motorokról, világrekor-dokról ad tájékoztatást. Színes lei-rást ad a volán mellől, és tájékoztat a vízi és a légi sportszenzációkról, de már élvezet bennünket a világűr-be is.

Göcsörtös tölgy Kőszeg felett
(a szerző felv.)

ORVOSI TANÁCSADÁS

NYÁRI GONDOK — BAJOK

Mai számunkban néhány, leginkább nyáron előforduló balesetre hívjuk fel olvasóink figyelmét.

Előjáróban általános szabályként megemlítjük, hogy meleg időben az ételek könnyen romlanak, ezért kolbászfélékre, konzervekre, felvágottakra stb. nyáron különösen ügyelni kell! A legtöbb könnyebb-súlyosabb gyomorrontás, sőt mérgezés nyaranként ezekből származik.

Megszívlelésre érdemes az a tanácsunk is, hogy éretlen, de főként mosatlan gyümölcsöt enni nagy könnyelműség, mert rengeteg betegség csirája tenyészik a piszkos gyümölcsön. Igen sok végzetessé váló balesetnek vagy betegségnek nemcsak a tudatlanság, hanem a könnyelműség az okozója!

Kutyaharapás

gyakran előfordulhat kirándulásoknál. Legjobb védekezési módszer: ismeretlen kutyákkal nem kell barátkozni! Kóborló kutyát küzelünkbe se engedjünk. Kutyaharapásnál a sebbe kerülő nyál útján történik a fertőzés. Tenniivaló: általában ugyanaz mint egyéb sebészek ellátásánál, de külön említhető, hogy a harapott seb környékét egy ideig célszerű nyomkodni, hogy így a sebből kiáramló vér a szennyeződést és a nyálat kimossa. Ettől függetlenül feltétlenül szükséges a harapott sebet orvosnak is megmutatni. A gyanús állatot — ha ez lehetséges — néhány napig a harapás után figyelni kell.

Méh- vagy daráscsípés

kellemetlen fájdalmat okozhat. Sőt az égő fájdalom után rövid idő múlva a csípés környéke elvörösödik, megduzzad, gyulladás keletkezik. A rovarcsípés főként akkor veszélyes, ha a nyelvet vagy garatot, esetleg a szemhéjakat éri. Az arcon vagy szemhéjakon jelentkező rohamos vizenyő félelmetes képet nyújthat, de a nyelven vagy garatúrtban történő csípés után fulladásos tünetek is jelentkezhetnek. Egyszerűbb tüneteknél a bennrekedt fullánkot csipesszel eltávolítjuk s a duzzanatra hidegvizes borogatást teszünk.

Kullancs

gyakran fúródik be az erdőn, mezőn heverésző ember bőrébe. Alig van nyári kirándulás, amelyről egy-két kullancsot ne hoznánk haza kellemetlen emlékekkel. A zömöktestű, borszerű takaróval fedett, na-

gyobb gombostűfejnyi állatok olyan erősen furakodnak a bőrbe, hogy szívókájuk bennszakadása nélkül alig távolíthatók el. A bőrbe furakodott kullancsot olajjal, alkohollal, benzinnel vagy égő szivarvéggel pusztíthatjuk el legjobban. Ilyenkor ugyanis a kullancs szívókáját a bőrből kihúzza és eltávolítható. Az ejtett sebet kenjük be alkohollal vagy kevés jódintinktúrával.

Kígyómarás

hazánkban ritka, de előfordulhat. Különösen a homoki viperá marása lehet veszélyes. A kígyóméreg vagy helybelileg hat: a harapás helyén gyulladást, szövetelhalást okoz; vagy béníthatja a vérnyomás és légzés központját. Marás esetén az ejtett sebet, amely rendszeren igen kicsiny, ha lehet még megnagyobbítjuk, feltárjuk és erős vérzést idézünk elő, mely a méreg egy részét a sebből kimossa. Ugyanekkor szorító körrükötést alkalmazunk, a vérzés-csillapításnál tanult módon, a sérülés helye fölött, hogy ezzel megakadályozzuk a méregnek felszívódását a szervezetbe. A szorítókötést óránként meglazítjuk és újabb kötést helyezünk fel mindaddig, míg a beteg orvoshoz nem kerül. A kígyómarás különösen nyári, száraz időben veszélyes.

Mérgezéses megbetegedések

s ezúton hívjuk fel a figyelmet. Leggyakrabban mérges gombák, mosatlan gyümölcsök, romlott ételek, gyógyszerek, lúgok és más különböző mérgek okozhatnak bajokat. Az elsősegélynyújtónak nem fontos annak kétségtelen megállapítása, hogy a sok lehetőség közül melyik okozta a mérgezést, de azt el kell döntenie, hogy maró vagy nem maró méreggel történt-e a baj. Ez a nyálkahártyán látható felmaródások alapján nem nehéz feladat. Lúgos nyál: sikos, csuszamlós. Savas nyál: érdes, tapadós. Lúgmérgezésnél savanyút: ecetet, citromot, savmérgezésnél lúgosat: szódadikarbónát, magnéziát adunk a közömbösítésre. Marómérgezésnél nem szabad hánytatni a beteget! Nem maró mérgezésnél minél előbb hányást idézünk elő. Esméletlen lévő beteggel 2—3 pohár melegvizet itatunk. A garat hátsó falának ingerlésével is könnyen előidézhető a hányás. A további tenniivaló orvos munkája.

Dr. Palócz Gyula

Termelőszövetkezeti turistaház a Balatonfelvidéken

Termelőszövetkezeteink a mezőgazdasági termelés mellett újabb és újabb üzletágakat keresnek, hogy azokkal is növeljék tagjaik keresetét. Azt hiszem, hogy azzal a tervvel, amellyel most a tótvázaszyi „Bakonyalja” termelőszövetkezet foglalkozik, még nem foglalkozott más szövetkezet.

A „Bakonyalja” termelőszövetkezet tulajdonában van a Nagy-Gella oldalán elterülő széken gondozott, több mint tíz holdas gyümölcsös és a hozzátartozó, egykori tulajdonos által épített kastély. Ebben a köépületben, amelynek erkélyéről nagyon szép kilátás nyílik a Balaton medencéjére, hét szoba, több fürdőszoba, számos pincchelyiség található, sőt mellette még egy uszoda is rendelkezésre áll. Az épületben vízvezeték, villanyvilágítás van, a balatonfüred—tótvázaszyi aszfaltos útról két km hosszúságú kövesúton gépkocsival is megközelíthető. A termelőszövetkezet vezetősége úgy látta, hogy ezt az épületet, amely üresen áll, kiválóan lehetne használni turistaház céljára. Minden földi jóval ellátnák az ott megszállókat, gyümölcssel, hússal, tejjel és igazi házi főzésű élelemmel.

A terv egyáltalán nem kivihetetlen. Az épületben ötven férőhelyet lehet kialakítani. Az ehhez szükséges ágyakat és matracokat a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal rendelkezésre bocsátotta. Az épület jó állapotban van, némi belső renoválás szükséges csak, amelyet a nyári hónapokban a termelőszövetkezet elvégeztet.

Előreláthatóan szeptember 1-én nyílik meg a Balatonfelvidék új turistaháza, amely reméljük buzdító példa lesz olyan termelőszövetkezetek számára, amelyek hasonló épülettel rendelkeznek és amelyek kitűnően beállíthatók volna az idegenforgalom szolgáltatába és ezen keresztül a termelőszövetkezet gazdasági eredményének javításába.

Zákonyi Ferenc

A HUSZONKETEDIK SZAKOSZTÁLY MEGALAKUL...

Hárman lépnek be a megyei Természetbarát Szövetség elnökének hivatali szobájába. Ez nem ritkaság, hiszen Veres Mihály nemcsak Salgótarján, hanem a megye egyik legismertebb embere. Mint a szövetség elnöke is sokat érintkezik az emberekkel, de mint az IBUSZ-iroda vezetője, általában a lakosság legkülönbözőbb rétegeinek kívánságaival foglalkozik.

A három vendég előadja kérését. A Vegyes Szövetség — ide tartozik mindenféle szolgáltatás — sok fiatalja és meglehetősen dolgozója a szervezett természetjárás útját szeretné választani. Kérdésük: miként történhet egy szakosztályalakítás, a természetet eddig is kedvelő szövetkezetek hogyan kapcsolódhatnak be a megyei szövetség által hirdetett túrákba, városzerte visszhangot vert kirándulásokba.

Veres Mihály elmondja az adminisztrációs kívánalmakat, melyek — hamarosan ki is derül — mint alapítási feltételek könnyen is teljesíthetők. Elégedettek a vendégek, s a megyei szövetség elnöke is örömmel jegyzi meg az újságíróknak:

— Most alakul a huszonketedik szakosztályunk...

A beszélgetés során fény derül arra, hogy korántsem törekednek mennyiségi eredményekre és valami káprázatos látványosságra, de örömmel könyvelik el minden alkalommal egy-egy új szakosztály megszületését.

— Meg kell mondanom, hogy a megyénkben a szakosztályok jellege kezd megváltozni. Mind erősebb az önkéntes kezdeményezés. Családok, kisebb-nagyobb baráti csoportok közös megbeszélés alapján indulnak el, természetesen felhasználva a szövetség technikai és szakmai segítségét. Ugyanezt mondhatom el egy-egy azonos munkahelyen dolgozó, természetet kedvelő fiatalokról is.

— Szakosztályaink szerves kapcsolatban állnak a szövetséggel és résztvesznek a meghirdetett túrákon. Gondolom a legjobb lenne, ha városunkra legjellemzőbb, munkásokból és műszakiakból álló szakosztályt látogatnánk meg.

Veres Mihály által javasolt szakosztály, a SKSE, a város egyik legnagyobb ne-

hézipari üzemének 160 tagú természetjáró kollektívája. A Salgótarjáni Kohász Sport Egyesület természetjáró szakosztálya, országos viszonylatban is a minőséget képviseli. A legutóbbi Mátra kupa versenyen a csapat 4. helyen végzett, az egyéni küzdelemben Jusztin Sándor az 5. helyre került.

Tartalmas választ kapunk arra a kérdésre: miként töltötték a nyarat a munkás természetjárók, s milyen feladatok állnak még előttük augusztusban?

Sokan résztvettek a környék legszebb helyén megtartott megyei táborozáson és találkozón. Népes küldöttség képviselte a nógrádiakat Egerben, a Kelet-magyarországi Természetbarát Találkozón. Elindultak július első napjaiban a prágai Szpartakiádra. Ott voltak a Csehszlovák Dal és Tánc Ünnepe, egy autóbussz kirándulás keretében a gombaszögi és a domícai cseppkőbarlangban. Az ágasvári és a karancsi túra a szűkebb haza jobb megismerését tűzte célul.

Nem szabad megfeledkezni arról a nemes munkáról — jellemző erre a szakosztályra is — melyet a megyei szövetség végez. Az megye területén sok érdekes történelmi esemény találkozott. Ezek a csaták, küzdelmek, illegális találkozók, a munkásmozgalom eseményei, a szovjet hadsereg előnyomulása mind, mind a természet ölen történet. Egy sűrű erdő, egy horhos, egy barlang, egy

ma már gondozott forrás, kanyargós hegyi ösvény, útelágazás, százados faóriás, az újkori történelem egy eseményéről emlékezik. Az öregek elköltöznek, az egykor hadrakelt katonák már régen békés életüket élik, fakul az emlékezet, széttörnek a ma még emlékeztünkben összerakott képek, s lassan ködbevész a múltnak egy hős szakasza. A megyei szövetség a maga módján, minden erejével arra törekszik, hogy még a legkisebb túrán is megtalálja mindazt, amire büszkék vagyunk. Minden túra emlékeztessen a múltra, minden lépés vigyen közelebb szűkebb hazánk megismeréséhez. Ez vezeti a szövetség munkáját, s ez tükröződik a SKSE túráiban is.

Terveik augusztusra még gazdagabbak. Az Istenmezeje—Bárna—Salgótarján munkatúra kellemes időtöltés, de egyben a kijelölt útvonal karbantartását is jelenti. Pilszi és parádi túrára indulnak, s résztvesznek a kohászok a balatoni országos táborozáson. Tovább ápolják a népek közötti barátságot a természetjárók nagy nemzetközi találkozásán. Külön autóbusszal indulnak az Alacsony-Tátrába, ahol a Partizán-csúcs tövében képviselik a magyar munkásokat a csehszlovák nemzetközi turista találkozón. A nyár utolsó heteiben pedig a jugoszláv tengerparton töltenek el élményekben gazdag időszakot.

D. L.

AKI NEM TUDNÁ...

Az MTSZ és az Országos Erdészeti Főigazgatóság között történt megállapodás eredményeképpen 8 forint érvényesítési díj ellenében az igazolvánnyal rendelkező természetjárók az ország összes közforgalmú erdei vasútvonalára érvényes felárú jegy váltására jogosító betétlapot válthatnak.

A betétlap a kiváltás évében érvényes. Tulajdonosa az erdei vasutakon egyedül is jogosult a kedvezmény igénybevételére. (Tehát nincs megkötve az együtt utazók létszáma.) Egy vonalra érvényes igazolványt, illetve betétlapot a természetbarát igazolvány felmutatása mellett 2 forint ellenében az erdei vasutak jegypénztárainál és kasszáknál is lehet váltani.

Felelőtlenség — „magas szinten”

Nem, ez nem árvíz. Csak egy kis felgyülemlett nyári zápor a Kőhegy tetején, a turistaház előtt. S benne egy pad; ahogy orrára bukott. Nem most, még hófúvás idején!... Vagy a múlt nyáron? Ki tudja?... A takarékoság évének tiszteletére felvette:

Tóth Gábor

HARMADSZOR GYÚLT KI A FÉNY A PÁLVÖLGYI BARLANGBAN

Alig több mint hat évtizede, 1904 júniusában fedezték fel Scholtz Pál Kornél és Bagyura János budapesti turista barlangkutatók a Pálvölgyi-barlangot. A barlang kiépítése, útjainak, lépcsőinek sok éves önzetlen társadalmi munkával történt kialakítása a Pannonia Turista Egyesület Barlangkutató Csoportjának érdeme volt. Az ő kezük nyomán gyulladt ki először a villanylámpák fénye 1927-ben a Pálvölgyi-barlang szerteágazó járataiban. De a második világháború során tönkrement a barlang berendezése. A háború okozta pusztításokat a munkásturisták, a TTE barlangkutatói hozták helyre. Az ő lelkes munkájuk nyomán gyulladt ki

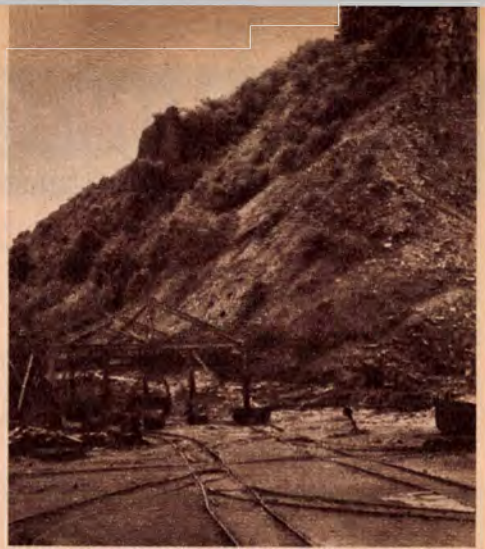
elmúlt évben végre a barlangot gondozó Turistaházakat Kezelő Vállalat korszerű világítást építtetett ki, a barlang rendbetételét pedig ezúttal is a budapesti természetbarát barlangkutatók vállalták. Így gyulladhatott ki most hosszú évek után immár harmadszor a fény a Pálvölgyi-barlangban, hirdelve a budapesti természetjáró barlangkutatók lelkes és önzetlen helytállását.

A Budapesti Természetbarát Szövetség és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat június 12-én szombaton délután ünnepi ülésen köszöntötte és oklevéllel tüntette ki mindazokat, akik a Pálvölgyi-barlang kiépítésében és gondozásában az elmúlt évtizedekben érdemeiket szerezték. Dr.

Kessler Hubert az MKBT társelnöke értékelte a budapesti barlangkutatók hat évtizedes munkáját, dr. Dénes György, az MTSz Barlang Bizottságának elnöke pedig a természetjáró barlangkutatók szerepét méltatta a nagyszerű eredmények elérésében, majd kiosztotta a jól dolgozó barlangkutatók között a BTSz jutalmait. Ezúttal adták ki első ízben a barlangi kutatásvezetők arcképes igazolványait is.

Június 23-án, vasárnap délelőtt a Pálvölgyi-barlang ünnepélyes megnyitása keretében márvány emléktáblát leplezett le a barlang bejárata mellett Szőnyi László, a BTSz elnöke helyettese. A tábla a felfedezők nevét és a kiépítők érdemeit örökíti meg.

másodszor a fény a Pálvölgyi-barlangban 1945 szilveszterén. A felszabadulás után ideiglenesen beszerelt berendezés több mint egy évtizedes használat után tönkrement és azután évekig nem volt villanyvilágítás fővárosunk egyetlen idegenforgalmi célra kiépített barlangjában. Az

FÜSTBE MENT TERV

Nem lesz felvonó a Badacsonyra

A magyar turisták évtizedeken keresztül fájo szomorúsággal figyelték a badacsonyi kötélpálya működését. Azon szállították a kikötőbe és a vasútállomásra a felrobbantott Badacsony testéből kivájt bazaltot. Minden természetjáró őszinte öröme a Badacsony bányászása ez év június 30-án befejeződött. Nincs többé robbantás, nincs több bazaltszállítás.

Már egy évvel ezelőtt lázas tervezgetés kezdődött a balatoni illetékesek és természetrajongók körében, mi történjék Badacsonyban a leállított bányával és kötélpályával. A magyar lapokban egyre-másra jelentek meg az elképzelések, amelyek között első helyen szerepelt, hogy a meglévő kötélpályát személyszállításra kell felhasználni és lehetővé tenni a kirándulók ezreinek a feljutást kötélpálya segítségével a Badacsonyra.

Ismeretes, hogy hazánkban egyetlen személyszállító kötélpálya sem működik, míg a szomszédos országokban mindenütt van már ilyen, sőt Ausztriában összesen 111 km hosszúságú felvonó szerkezet működik és áll a természetrajongók rendelkezésére.

A napokban a Balatoni Intéző Bizottság Tervtanácsának ülésén bejelentették, hogy szakértők véleménye szerint a badacsonyi kötélpályának nyomvonalát és műszaki állapotát nem teszi lehetővé személyszállításra történő felhasználását. A szakértők véleménye után már meg is kezdődött a kötélpálya bontása és így az megsemmisül.

Küta esett tehát a szép terv, a Badacsony rajongói ismét szegényebbek lettek egy álommal.

Elképzelések szerint a kötélpálya alsó része, az eddigi közúti, iroda és raktárépület területe nagyobb turistaház célját szolgálta volna. Erre sem kerül sor, mert az Építésiügyi Minisztérium Kő és Kavicsipari TRÖSZT-je igényt tart a területre üdültetés céljára.

Igy tehát a tervekben elképzelt és idegenforgalmilag is jól használható lehetőség kiaknázására nem kerül sor, és hosszú ideig kell várni még Badacsony rajongóinak arra, míg kötélpályán is megközelíthetik a legszebb balatoni hegy tetejét.

Z. F.

Veszprémi országos barlangkutató találkozó

Immár hagyománnyá vált, hogy minden év júniusának harmadik vasárnapján találkozóra gyűlnek össze az ország barlangkutatói. Ezúttal Veszprém volt a találkozó színhelye, ahol június 19-én, szombaton délután a Vegyipari Egyetem nagy előadótermében anket keretében számoltak be a barlangkutató csoportok képviselői az előző évi találkozó óta elért eredményeikről.

Másnap külön autóbuszok vitték ki a találkozó résztvevőit a balatonfüredi Lőczy-barlanghoz, majd a veszprémi és pannoni barlangkutató csoportok közös munkahelyeihez, a Kabhegy lábának víznyelőihez: a Bújólikhoz, a Maeskalikhoz, a Fenyvesi-víznyelőkhöz és a sokatigéző új munkahelyre, a közelmúltban megbontott Öregköves-víznyelőhöz.

A Veszprémi Természetbarát Szövetség és a Lombik S. E. barlangkutatóinak kiváló szervezőmunkáját dicséroró jólsikerült találkozó nemcsak szép élményt jelentett a résztvevőknek, de igen sok tanulságot és gazdag tapasztalatokat is adott.

D. Gy.

„LEKEDVESEBB TÚRÁM”

— A TURISTA pályázata —

Lapunk minden olvasója számára pályázatot hirdetünk a fenti címmel. Beküldhető minden olyan rövid túraleírás, amelyben szerzője azt meséli el: mi volt eddigi legszebb, legkedvesebb, legmaradandóbb emlékü túrája. A pályaművekhez fényképet mellékelni lehet, de nem kötelező.

Bárki pályázhat, nyomtatásban még meg nem jelent, harminc gépelt sornál nem terjedelmesebb pályaművel. A legjobb pályaműveket a lapban leközzöljük és értük a szokásos írói tiszteletdíjat kiutaljuk. A pályázat folyamatos, de 1965. december 31-én lezárjuk.

A legjobbnak ítélt pályaművek közül a Budapesti Természetbarát Klubban, a Turista Baráti Körének tagjai vitában fogják eldönteni, melyik a legjobb, s az külön jutalmat kap.

A borítékra írják rá: „Legkedvesebb túráim”
Címünk: Pp. V., Rosenberg hp. u. 1. sz.

Július 30-án végleg befejeződött a Badacsony bányászata. Ennek minden magyar természetjáró örül. Van azonban még ezután is tennivaló, a bányaudvarokban. A mellékelt fénykép jól szemlélteti a meredek oldalon lelő bazalt sziklákat, amelyek bármikor lezuhanhatnak. Ezeknek eltávolítására is még szükség van, és utána meg kell kezdeni a terület erdősítését, hogy a nagy sebek lassan megszűnjenek. Ertesüléseink szerint a keszthelyi Erdőgazgatóság már elkészítette Badacsony sebeinek fásítását és a munkák még ez év őszén megindulnak.

TIHANYI ÉJSZAKA

A hegy körül, a víz felett olyan a nyári éjszaka, mint egy titokzatos sátor, melynek teteje a csillagos ég. Most ebben a sátorban a csend tanyázik és a szellő jár. Szellő, mely előhírnöke az erős szakszakos bakonyi szélnek, mely máskor zajongva ostromolja a sziklafalakat. Most halk, mint egy üzenet, az erdő kedves üzenete.

Az erdőrengetegé, melyet az elmúlt nap bejártunk. Annyi fája volt az erdőnek, komoly tölgyek, karsú bükkök, gyantailatú fenyők és akácok, berkenyék, juharok, szilek, oly illatosan ért a málna, piroslott a szamóca, hogy ide a tópartra, a csendes éjszakába is magunkkal hoztuk az erdő illatát, emléket, vágyakozásait.

Csak akkor múlik el az erdei vágyakozás, amikor a tihanyi félsziget ismert hangjai jelentkeznek sorban. Amikor hozzánk ér a

hajóval érkezettek beszélgetése. A kompról berregve igyekeznek nyári tanyák felé a gépkocsik. A tavon suhanó vitorlások vászon-szárnya csattog. A badacsonyban járt sátorlakók jókedve hangosan árad hozzánk és eloltja az erdei vágyakozást.

Tóparti béke száll ránk. Hirtelen elárad körülöttnünk a csend. A lámpák idáig szűrődő fényét feloldja a hold ezüstje, sugarai vidáman ragyognak a sátor nyári színű bútorain. A sátornyíláson át a megszámlálhatatlan csillag betekint ránk, köztük egy, valahonnan a tejút tájékaról, szokatlan erős fénynyel. Körül már hallgat a táj, csak a víz hánykódik kissé, amikor nyugatról, akár egy keskeny kék pántlika, megjelenik a hajnal, és az éjjeli álmodozó a sátorból kilépve, a nyár édes ízeit érzi a langyos levegőben.

Bórsi Darázs József

Túl az első száz kilométeren

A ráckevei II. számú iskola Árpád fejedelem út-főröcsapatának húsz ifjú turistája megfogadta, hogy az elsők között —, ha lehet, legelsőnek — járja végig a Kék Túra útvonalát. Eddigi túráik során sokat harcoltak hideggel, sárral, de büszkén jelentik, hogy az első részútját teljesítették, s várják az MTSZ-től a jelvényt. Érdemes átlapozni túranaplójukat:

BEVEZETŐ

Először néztünk a Kék-túra füzetbe. Nevek és vonalak kusza szövevénye, jövőendő utunk vonalai. Ha követjük, reméljük, megéltünk a nevek színnel és tartalommal.

PAPRIKÁS A ZSÍROSHEGYEN

Egy széles keresztútnál megpihentünk. A sűrű hőséssben kezdtünk el krumplipaprikást főzni. Vidám tüzünk hamarosan lobogott a bográcok alatt, s — mivel vizünk nem volt — hólevet olvasztottunk hozzá. Olyan jót ettünk belőle, hogy még a bográcokat sem kellett elmosogatni: kinyaltuk.

JEGES ÚT

Otthon, korcsolyával a lábunkon szeretjük a jeget, de itt a kevélynyergi úton — ... Hol itt, hol ott élelte keblére a haza földjét egyi-

künk. Alig volt pillanat, hogy a sor mind a húsz tagja lábán állt. Pista bácsi még eleinte énekelgette gúnyosan, hogy: „Elesett a tyúk a jégen...” De amikor egyszer ő is megvizsgálta egészen közelről, elhallgatott.

TERVEK

Évés közben jön meg az étvágy. Tavaszodik, végére járunk a pilisi útvonalnak. Ötödikesek, hatodikosok vagyunk, mire nyolcadikosok leszünk, mi lehetünk az elsők, akik az egészet bejártuk. Nyáron mozgótáborral eljövünk Siroktól Nógrádverőcig, jövő nyáron Sümegtől végig a Bakonyt. A harmadik nyár elég lesz a Zempléni-hegyektől Sirokig.

ESŐBEN VISEGRÁD FELÉ

Csobánkáról indultunk, az eső vigasztalanul szemerkélt. A bokrok alján virágok. Ha csendben maradtunk, hallgattuk a madarak hangversenyét. Feketerigók, pintyókék, cinkek versengtek, távolabb felhangzott a fácánkakas hívó szava, a harkály kopácsolása, és ezektől a kedves hangoktól a szürke ég is világosabb lett. Megtanultuk a törvényt: légy csendben az erdőben.

Dárdai István

LEVELEZZUNK, ISMERJÜK MEG EGYMÁST

Szovjetunió:

Janis Kandis, Skroderu u. 14-2, Ventspils, Letonia S. S. R. szül.: 1934. angol, eszperanto, német, orosz nyelven levelezne: főleg utazás, bélyeggyűjtés érdekli.

Mnuhin Lew, Bolsája Poljanka 12. ap. 1. Moszkva W-180. R. F. S. R. angol, német és orosz nyelven levelezne.

Mrs. Alekszandra Ivanova, Universitetskaja 97/23, Donyetszk 48. orvosnő, aki levelezne bélyeggyűjtésről, érdekli: hangmez, levelezőlap, könyv, népviseleti baba, irodalom és geológia.

Dánia: Danmark, Denmark.

Mrs. Ulla Wandel, Sondergade 14, Egtved. Szül.: 1939. tanítónő, angol és német levelezőtársakat keres: utazás, népművelés és művészet érdekli.

Németország: (Szövetségi) Bundes Deutschland,

Maus M. Schinnerling, Bad Salzuflen, Lange Tecke 21, szül.: 1926. különféle témákról levelezne.

Svédország:

Miss Agneta Eriksson, Storgatan 8, Uppsala, Sweden, 20 éves, angol, francia, spanyol, svéd nyelven levelezne. Képes folyóiratok, utazás, fényképezés, film, zene, irodalom, ipar, képes levelezőlap érdekli.

Taiwan:

Mr. Tsai Yi Win, 10 " Sec. 3. Nanking East Rd. Taipei Taiwan, 24 éves, angolul, japánul, kínai nyelven levelezne, fényképezés, filmzés, képes folyóirat, bélyeg érdekli.

Franciaország:

Monsieur Verdurier Pierre, 15 rue Jean Mace, Paris 11. France, 44 éves, angol, francia nyelven levelezne, művészi fényképezés, kert-kultúra érdekli.

Indonésia:

Miss Tan Peng Nio, Astana-Anjar 86 B. Bandung, Java, Indonésia, 21 éves, angolul levelezne, utazás, bélyeg, rádió, zene, sport érdekli.

Építsünk lakókocsit

Kázmér az udvaron matatott iszonyú nyögések közepe, én meg a gangon csodálkoztam. A Dembinszky utca 6/b-ben valahogy furcsának tűnt, amit művelt.

— Mi az? — kérdeztem. — Istállót építség?

Felnézett és arca a verítéket leszámítva is ragyogott.

— Lakókocsit, apám. A lakókocsi a kulturált túrázás csúcspontja. A guruló

szipolyoznak. És, ha akkor pajzán nótaszó üti meg a füled, egy pillanatra se csodálkozz. Én dalolok harsány rikoltozások közepe vidáman lubickolva a csempés kádamban. Gyere, beszereljük az autógépjert, aztán felerősítjük a futóművet.

Két pár forgószármolyos vasúti kerék feküdt a kövön.

— Ez lesz a futómű?

— Ez — mondta Kázmér. Elvem: mindenből a legjobbat. A sógorom a vagongyárban dolgozik, ő fuszta.

— Van egy aggodalmam — mondtam.

— Füttyülök rá — patogott Kázmér. — Az aggodalmaid leperregnek rólam. Hová jutott volna Edison, ha az aggodalmaskodókra hallgat? Hová jutott volna Kolumbusz, ha piti emberek tanácsai után igazodnak?

A lakókocsi ütközőjére kapcsolta a Trabantot és gázt adott. A Trabant kerekerei sívítva kezdtek pörögni a kövön, de a lakókocsi nem mozdult. Kázmér még több gázt adott, a kerekekről kezdett leégni a gumi, de semmi más nem történt. Még sosem láttam közlekedési eszközt nagyobb erőbedobással egyhelyben állni.

— A keszervit — üvöltött Kázmér a volán mellől. — Túl nehéz a lakókocsi. Nem bírja elhúzni.

— Látod, Kázmér, ez volt az aggodalmam — mondtam csendesen és minden feltűnést kerülve távoztam.

Másnap kijött a Tanács építési osztálya és elrendelte a lakókocsi kényszerlebontását.

(p. p.)

SEZMREHÁNYÁS

BARÁT

— Már százszor megmondtam Oszkár, hogy ne a virsli mellé csomagold a szivarokat. —

A szép táj és a nők pupillája

Érdekes kísérleteket végzett a pupilla kitágulásával E. H. Hess, a chicagói egyetem kutatója. Az eddig is közismert tény volt, hogy a pupilla sötétben kitágul, erős fényben összehúzódik. De hogy kellemes élmények hatására is tágul, azt kísérletileg Hess pszichológus bizonyította be. Hess kísérleteire érdekes eset adott indítékot. Egy este az ágyban állatfényképeket tartalmazó albumot nézgetett, s benne váratlanul egy női aktfényképet talált. Felesége épp ekkor nézett a szemébe és szokatlanul tágnak találta Hess pupilláit. Először azt hitte a feleség, hogy rossz a világítás. Amikor kiderült, hogy a világítás jó, Hessnek eszébe jutott egy régi adoma a kínai lókupecekről, akik a vevők pupilláit figyelik, s ha az tág, tudják, hogy teszük nekik az eladó állat, lehet érte sokat kérni. Hess ezután egy készüléket szerkesztett, amivel azonos világítás mellett mérni lehet a pupilla nyílásának nagyságát. Azt tapasztalta, hogy a férfiak pupillája női akt nézése közben, a nők pedig kisgyermek, kisgyermek

két dajkáló anya, vagy szép táj szemlélése közben tágult ki a legerősebben. A férfiak szeme a szép tájak látására nem tágult ki.

A nemzetközi ismeretterjesztő sajtó elég sok szót ejt mostanában az érdekes kísérletsorozatról. Egyetlen momentumról nem emlékeznek meg: mit szölt mindehhez Hess felesége azon az emlékezetes estén.

REGGELI TORNA

BARÁT

HEGYI MENTŐ-SZOLGÁLAT

Kéktúrazás akadályokkal

ILLETÉKESEK
FIGYELMÉBE!

A Keszthely—Csókakő közötti Kék Túra szakasz bizonyos hiányosságaira szeretném felhívni az illetékesek figyelmét. Keszthely bélyegzőhely, de nem láttam az állomásra vezető kék jelzést. Valahol a városházánál vettem csak észre. Vállus község felé a felgyenesi legelőnél nem elég világos a jelzés, a legelőn levő gémeskút pedig megkönnyítené az irányt, ha ezen volna jelzés, nyíllal együtt. Vállus község végén a kékjelzéstől jobbra kék kereszt jelzés téveszti meg a túrázókat. A kék kereszt az út megrövidítését jelzi, de ez az erdőben átváltozik rendes kékjelzéssé, éppen ellenkező irányban. A további útvonal a szembékkálai szőlőknél hiányos. Egyébként az útjelzés néhány kivétellel kifogástalan. Legtöbb baj a fennsíkokon, legelőkön akad, ezeken az útvonal keresése sokszor igen sok időt vesz igénybe. A szentgyörgyhegyi turistaház gondnokát anyagiasnak találtam, a felszoigált étel mennyiségileg is kifogásolható volt. Ha valaki nem ott étkezik, nem szívesen látott vendégnek számít. A nagyvásonyi turistaházban kedvesen fogadják az embert, a bakonybéli turistaházban meleg étel nem volt, pedig „minden időben kapható”. Pontosan dél volt! Kéktúra bélyegzőjük egy hónapja elvesztett, még nem jelentették. Veim pusztán bélyegzőhely nincs, az iskola zárva. A tanító n'incs otthon, máshol bélyegezni nem lehet. Jásdon a Kék útvonaltól 800—900 méterre van a pecsétes kocsmá. A kocsmáros egy óráig kellett keresni, míg megtaláltuk a faluban. A Kék-túra útvonaltól húsz lépésre levő szép gangos házak egyikében lehetne egy Kék-túra szekrényt elhelyezni. Királyszállásról a Barok-völgybe érve, hatalmas, kidőlt fák akadályozzák útunkat kilométereken keresztül. Ezen csak az erdszert tudna segíteni, ha kitermelné a kidőlt fákat. Hamuházán az erdszínház zárva, bélyegezni nem lehetett, Isztimér községet elhagyva Bodajkra átkelni igen körülményes. A 4—5 méter széles és 70—80 cm mély patakon levetkőzve kell átkelni, híd nincs. A volt híd pillérei pedig megvannak, két szál fenýedeszékával megoldható lenne a dolog.

Mi magunk, Komárom megyei természetjárók, iparkodunk Komárom megye területén útjelzéseinket rendbehozni, hibáinkat kijavítani. Szívesen vesszük mások észrevételeit.

Pachmann János

Majdnem tilosban jártam

Drégelyvár vasútállomástól indulunk el vasárnap a zöld jelzésen a királyházi turistaház felé, a mellékelt képen látható tábláig, melyen ez olvasható: Tüzérségi löterület stb.

Elővettük a térképet, s csalódottan állapítottuk meg, hogy más jelzett út nem vezet a házhoz. Átvágásokat ugyan jelzett, de ezek bizonytalanok voltak.

Mit lehetett tenni, más útirányt kellett választanunk. Elhatároztuk, hogy megnézzük Drégelyvárt. Árkon-bokron mentünk, míg megtaláltuk a kék jelzést, ami a várhoz vezetett. Így aztán a királyházi kirándulásból Drégelyvár lett.

Spirk Tibor, lapunkban feltette már ezt a kérdést: Érvényes vasárnap is ez a tábla, vagy csak hétköznap tilos? Akár érvényes, akár nem, talán nem kerülne sokba az illetékes szakosztálynak az út elejére táblát kitenni, melyen ez állna: TŰZÉRSÉGI LÖTERÜLET, ÁTJÁRNI VASÁRNAP IS TILOS.

Ez esetben már az út elején meg lehetne változtatni az útirányt, bosszúság nélkül.

Hengli László
tanuló

Turisztika és vadgazdálkodás

A legtöbb turista az erdők, a hegyek, dombok, rajongója. S amikor az erdőkben, mezőkön, tavak mentén jár, gondoljon arra, hogy Magyarország minden talpalatnyi területén korszerű, és tervszerű vadgazdálkodás folyik. Ha tavasszal a fészkelőterületek környékén jár, akkor megfelelő távolságból zavarás nélkül figyelje a madarak életét.

Nyár elején a hegyek, erdők, mezők, lápok és berkek madarai között számtalan a pelyhes fiatal, amelyek most ismerkednek meg a környezetükkel és ennélfogva bizalmasabbak is. Ne bántsuk őket, éppúgy, mint az erdő mélyén született gyámoltalan ögzidát vagy szarvasborjút. Ők is hozzátartoznak a természethez, s ahogy a turisták védik a forrásokat, barlangokat, védjék — segítve a vadászokat — a vadállományt is. Ezeket a fiatal állatokat ne akarjuk megfogni, hisz a fogság a szakszerűtlen kezeléskor csak a biztos pusztuláshoz vezet. Ők a természet törvényszerű harmóniájában, egységében szépek, de csak akkor, ha nem ragadjuk ki őket ebből a természetes keretükből.

Azt javaslom minden erdőt, hegyet járó turistának, hogy próbálja meg egy szakértő vadással, hogy milyen is egy-egy hajnali cserkészés, egy éjszakai les, vagy egy egyszerű megfigyelés.

A szarvasbögés, a kacsahúzás, az őzek násza, a vakmerő ölyvek, sólymok, sasok bravúros vágása felejthetetlen élményt nyújt a természetkedvelőknek.

S ha szeretné megismerni a vadon élő állatokat és azok szokásait, akkor forgassa a szakirodalmat és ezzel a búvárkodással is nagy lépést fog előre haladni azon az úton, amikor a turista nemcsak néz, de lát is.

A turisztika és a vadgazdálkodás jól megférnek egymás mellett. Ha kellő az összhang, akkor nem zavarják egymást, sőt, egymást segíthetik, támogathatják.

Ifj. Szolnoky Kálmán
egyetemi hallgató

ÁRVÍZI KALAND

Az árvízveszély idején jó példáját láttuk a vadászok és természetjárók együttműködésének. A Tisza és a Maros árterületein nagy kiterjedésű erdségeket öntött el a víz, veszélyeztetve az ott élő értékes vadak életét. Főleg az úszni alig tudó őzek kimentésére volt szükség. A szegedi és környéki vadászok, halászok és vadőrök társaságában, akik ladikkal, motorcsónakkal mentették az őzeket, ott voltak a természetjárók is. Köblös László tanár például természetbarát társaival együtt öt ögzidát szedett össze és mentett ki az árterület szigeteken. A kimentett állatokat a tápéi fűcán-nevelő telep közelében engedték szabadon, a leggyengébbeket pedig fiatal özanyák dajkaságára bízták.

Timea

DESODORÁLÓ (IZZADÁSGÁTLÓ,
SZAGTALANÍTÓ) HATÁSÚ TESTÁPOLÓ
SZAPPANKÜLÖNLEGESÉG

**ÖT VILÁGRÉSZ IFJÚSÁGA
A BÉKÉÉRT ÉS A BARÁTSÁGÉRT**

Rendezzünk ifjúsági sport-akciókat

AZ MTS ÉS A KISZ KÖZÖS FELHÍVÁSA

A VIT után a világ haladó szellemű ifjúságának második legnagyobb rendezvénye, az UNIVERSIADE, hazánkban lesz az idén. Ennek tiszteletére a KISZ Központi Bizottsága és az MTS Országos Tanácsa sportakciók kiírását javasolja főleg atlétika, asztalitenisz, kézilabda, kispályás labdarúgás, röplabda, sakk, kerékpár, úszás és a természetjárás sportágakban. Ezzel tömegeket tudunk ismét bevonni a sportmozgalomba, a Kilián-mozgalomba, az „Ifjúság a Szocializmusért” pontszerzéséhez nyújthatunk segítséget. Augusztusban, még táborokban is meg lehet szervezni a versenyeket. Szeptemberben pedig az iskolákban ezzel kezdetjük a tanév sporteseményeit.

A résztvevők emléklapot kapnak.

Vízszintes: 10. A turisták egyik kedvenc találkozó helye. 16. A könnyű gáz teszi. 20. Légitörzsi társaság. 25. Finom étel. 26. Skála hang. 27. Nem lát. 29. Színművész. . . Imre. 30. Férfi fehérmű. 31. Folyadék. 32. Keverve: Dunántúli megyébe való. 33. Kítaszít. 34. Enek hang. 36. Helyhatározó szócska keverve. 37. Kézimunkázik. 38. Híradástechnikai üzemünk neve röviden. 39. Fordítva: nem lát. 40. Ilyen állat is van. 41. Német keresztnevű keverve. 43. Fiú név. 45. Nézet. 47. Ipari növény. 48. Fűg. 50. Miskolc hegye. 52. Török tisztirang. 53. Leány név (ékezet hiány). 54. Víz sporteszköz fonetikus. 55/a. Oserdei növény. 57. Amerikai atomkísérleti telep. 58. Cipel. 60. Tör. 61. Enek szócska. 62. Pozitív töltésű elektróda. 64. Papír mérték. 65. A lilaakác régi tudományos neve. 66. Véd. 67. Ūrmérték. 69. Oratorozék. 70. Légnyomással kapcsolatos rövidítés. 72. A. T. 73/a. Kis hulló névelővel. 74. Mássalhangzó fonetikus. 76. Két szó: rideg római köszöntés. 77. Római szám. 78. Helyhatározó szó. 79. MAM. 81. Fekhely betű keverve. 82. Különböző helyeken fellépő művész. 84. Ilyen ispánok is voltak. 87. Világszervezet. 88. Hazai sporthivatal rövidítése. 89. A baj . . . talál. 91. Fordítva: természeti jelen-

Keresztrejtvény

ség. 92. Győri sport egyesület. 93. Hírül ad. 94. NIK. 96. Kellemtelen zürös ügyek zsargonban (fordítva). 97. A játékból kimaradt kártyalap. 98. Fordított szesz ital. 99. TTO. 100. Német névelő. 101. Betegség. 108. Határozó szó. 105. Kivéd. 106. Nem egészen eredeti. 107. Birósági ügy. 108. Lót-iker szava. 109. Nem vész. . . . (nem kell eidobni). 111. Gyűjtögető állatka 112/a. Fürdünk benne. 114. Ázsiai folyó betűi keverve. 115. Síkságok. 116. Mozdony népiesen. 118. A görög mitológiai figura. 120. Bús. 122. Állati lakhely. 124. NLL. 125. Nem magáz. 126. Görög betű. 127. Nemes gáz. 128. Irószerszám.

Függőleges: 1. Burokkal, tartóval. 2. Törökország város. 3. Ritka női név. 4. Keverve: nem én várok. 5. Házikó. 6. A vers egyik formája. 7. Fiú név. 8. NV. 9. Testrész. 11. Felvigyázó. 12. Állatka. 13. Férfi név. 14. Fordítva: Dunamenti község. 15. KY. 16. Férfi fehérmű. 17. LG. 18. Község Pest határában. 19. Kérdő iverken szereplő kérdés. 20. Friss. 21. Moszat.

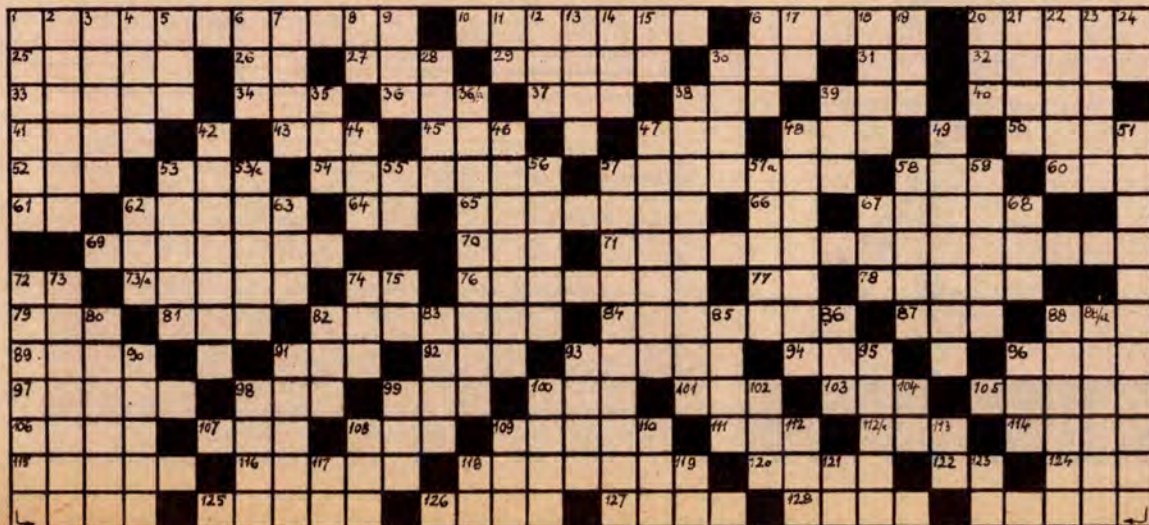
22. Erre épül a gépkocsi (keverve). 23. Bibliai név. 24. Római szám. 28. KL. 30. Papírra vetne. 35. Minden nagyobb üzem rendelkezik ilyen műhellyel. 36/a. Informátor. 38. Könyvek elején található. 39. A világhírű szovjet illuzionista nevének betűi keverve. 42. A költöző madaraink. 44. JK. 46. Az időjárás is ilyen. 47. Leszintez. 48. Tengerparti város Görögországban. 49. Semmirekellő, nem használható. 53/a. Határozó szó. 55. LV. 56. Fekély hígító és oldó szer. 57. Tiltó szócska. 57/a. Adag. 58. Valamikor szállította. 59. Ūles, spiritiszta összejövétel. 62. Menyasszony. 63. ANK. 67. Kínai név. 68. RRA. 73. Szemre való menyecske. 74. Apa állat. 75. Egyszerű gép. 80. Textília. 82. Bátor. 83. Csinos, tiszta. 85. Puha fém. 86. Gyakori családi név. 88. Jugoszláviai városból való. 88/a. Gyors hangváltakozás. 90. Régi római öltözékek. 91. Az ég teszi. 93. A házat veszi körül. 95. Vissza: bérnök. 96. Közép ázsiai méltóság. 98. Monda. 99. Zuhany. 100. A vizező növény fordítva. 102. Szörnyeteg. 104. Klejtett mássalhangzó. 108. Etelt készít. 109. KET. 110. Magánhangzók. 112. Időmérték. 113. Szczimzált hang. 117. Vissza mutatónévmás. 118. Egyszerű fordított szerszám. 119. Görög betű. 121. Igavonó. 123. Lyka Károly.

Beküldendő sorrendben a: vízszintes 1., függőleges 53., 71., valamint a függőleges 72., a vízszintes 72., függőleges 51.

Határidő augusztus 15.

Előző számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése: Augusztusban lesz a balatoni nagy táborozás, Gyalog, motorral, hajóval menjünk a szabadságra!

Könyvjutalmat nyert: Temesi László Pécs, Hunyadi út 13, Pohorelli Károly Mende, Bajcsy Zs. u. 35., Rácz Rózsa Kaposvár, Noszlopy G. u. 12., Nagy Anikó Bp. VII., Alpar u. 3., Balogh Jullanna Bp. VI., Aradi u. 11.

HÍREK

Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese a tömegsportok mai helyzetéről, kedvező alakulásáról beszélt a közelmúltban adott sajtótájékoztatón.

A természetbarátok körében sem közömbös a testkultúrát szolgáló sportágak fejlődése. A természetjárók nem csak túrának, hanem futballoznak, tenisznek, atletizálnak is. Szívesen hallják tehát, hogy a tömegsport különböző ágazataiban minden eddiginél nagyobb fejlődés tapasztalható. A Kilián Mozgalom is túlélt a nehézségeket és az egyre szaporodó sportegyesületekben, amelyek keretében tömegsport bizottságok alakultak, a természetjárás is méltó rangsorolást kapott.

A VILAMOSENERGIAIPARI DOLGOZÓK tizenötödik országos turista találkozóját rendezték meg a Zempléni-hegység egyik legfestőbb pontján, Erdőbényén. Több mint hétszáz résztvevő érkezett a háromnapos találkozóra. Tájékoztatói versenyt is rendeztek és tábor-tűznél szórakoztak. A körületekint és ügyes szervezésre utal, hogy az előzetes tájékoztatóban még azt is közölték a résztvevőkkel, hogy havazás nem várható azon a hétvégén, valamint, hogy a borvidékre — Tolcsvára, Sárospatakra — rendezett autóbuszkirándulások után „kijózanító pihenőket” is beiktattak.

A BEAC Tájékoztatói Szakosztálya közli, hogy az Eötvös Loránd emlékversenyt 1965. évben nem rendezik meg.

A VESZPRÉMI KÖZGAZDASÁGI TECHNIKUM ifjú turistái június 25-én és július 5-e között a Balatonfüred közelében

levő Zádorvár kitisztításában segítettek. Ugyancsak munkát vállaltak a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala által szakértő módon foglaltatott bővíző, védetté nyilvánított Zádor-kút forrás-foglalatának rendbehozásánál is. A fiatalok másik része a Zádorvárból felállásra kerülő kilátótornyot építkezésénél segítettek. Évek óta hiányolták a turisták ezt a kilátótornyot, amelyet a vár egykori lovagtermének sarkában állítottak fel. A kilátó hat méter magasan levő erkélyéről gyönyörű panoráma nyílik a Tihanyi-félszigetre és a Balatonra. A vár területén padokat, asztalokat helyeztek el. Az Idegenforgalmi Hivatal ismét egy turista célponttal tette gazdagabbá a Balaton vidékét.

A TÁLÓDI KOLOSTORROM környékének rendezését tovább folytatja Veszprém megye Tanácsának Idegenforgalmi Hivatala. Harmadik éve folyik már

ez a munka és ez évben eljuttattak az egykori, XIII. században épült kolostorrom körítő falainak teljes kiásásáig. Az előkerült források egykori levezető medencéje is napfényre került. Valamennyi forrás közös gyűjtőmedencébe folyt. A legnagyobb forrás a védetté nyilvánított Kinizsi-forrás. A terület teljes kitisztítása után tervezi az Idegenforgalmi Hivatal a kolostorromok szakszerű feltárását és konzerválását úgy, amint az a nagyvársonyi pálos kolostornál is történt.

NYUGDIJAS TÚRÁKAT INDTÉ — rendszerint szerdán — a Budapesti Vörös Meteor Természetbarát szakosztálya. A túrák megszervezésénél gondoltak arra, hogy aránylag rövid távú és kis költséggel lebonyolítható 8—14 forintos barangolókat szervezzenek.

ALFÜLDI TALÁLKOZÓT rendeznek augusztus 14—15-én Szegeden a Vörös Meteor sportkörök természetjáró szakosztályaival. Szombat este megnézik a szabadtéri színpad műsorát, vasárnap séta lesz a botanikus kertben.

VIDÁM JUNIÁLISÁT a hagyományos helyen és időben, június 19—20-án Magyarokúton rendezte meg a Ganz—Mávas, a legnagyobb fővárosi szakosztály.

KÉT GYALOGTÚRÁVAL sietett a Csepeli Autógyár Kilián pontokat gyűjtő dolgozóit segítségére az üzemi sportkör természetjáró szakosztálya. A két túrán majdnem annyi pont gyűlt össze, mint a többi tömegsportágakban, a kispályás labdarúgó bajnokságon, röplabdában, kosárlabdában összesen. A Kilián-igazolványok száma is nőtt 160-nal, már 1500 Kilián-könyvecske van forgalomban a gyár dolgozóit között.

CSANYIK-VÖLGYBEN ismét szállít turistákat az erdei kisvasút. A Keletbükki Erdőgazdaság hétvégi és munkaszüneti napokon negyven személyi szállításra alkalmas szerelvényeket indít a Dósgyőri Papírgyártól a Csanyik-völgyön át az Örvénykőig terjedő 18 kilométeres útvonalon. A másik bükki kisvasúton, Lillafüred—Garadna között sűrítették a járatokat.

ÚJ FILMEKET készített a BTSZ filmbizottsága a Mátra Kupa versenyéről, a Pálvölgyi barlang megnyitásáról és a budapesti víztalálkozókról. Terveibe az év további nagy eseményeinek filmdokumentálása is beletartozik. Hosszabb színes filmet készítenek az augusztusi Balatoni Természetbarát Táborozásról.

FILMFESTIVÁLT rendez a nemzetközi eszperantista szervezet ősszel Budapesten. A BTSZ agitprop bizottsága felkéri mindazokat a természetjáró amatőrfilmeseket, akik

filmjeikkel a fesztiválon részt kívánnak venni, jelentsék be szándékukat — 10 forint nevezési díj beküldése kíséretében — a BTSZ filmbizottságánál 1965. szeptember 15-ig, hogy a fesztiválra együttesen jelentkezünk.

700 KILOMÉTERT tett már meg az Országos Kéktúrából az oroszlanói természetjárók egy népes csoportja.

A TÍZFORDULÓS ifjúsági túrapontversenyt Budapesten a középiskolák közül a Berzevics Közgazdasági Technikum nyerte, második lett a SZÖVOSZ-iskola, harmadik a II. Rákóczi Ferenc Közg. Technikum. A MUM-intézetek legjobbjai a versenyben: Első a 28-as, második a 29-es, harmadik a 9-es iskola. Az utolsó fordulóig a rossz időjárás ellenére ötven iskolából ezerötven pesti diák vett részt a tíz túrán.

IFJÚSÁGI KEMPING építésébe kezdtek a Borsod megyei fiatal természetjárók a mályi tó partján.

LENGYELORSZÁGBA KÉSZÜLŐ turisták számára rendezes, vetítéssel egybekapcsolott előadásokat rendez a Lengyel Kultúra Nagymező utca 15. szám alatti helyiségében.

PALÓC REZERVÁTUM létesül Hollókőn. A Nógrád megyei Tanács két népi stílusú házat vásárolt, melyekben turista-szállás is lesz.

ILYEN LÁNY „UTÁN” érdemes menni című, múlt századunkban megjelent cikkünkkel kapcsolatban a Kéziszerszámgyár annak közlése kéri, hogy a börtönügyi üdülőt nem teljesen a gyár dolgozói építették, hanem a Hajógyártól kapták, és úgy hozták rendbe.

TALÁLT TÁRGYAK A B. M. Rendőrőkekapitányság Vác Városi és Járásai Kapitánysága közli, hogy 1964. év augusztus hó 25-én beszolgáltatott hatóságához egy aktakészlet, melyben az alábbi tárgyak voltak: Magyarország autótérképe, Borszöny hegység térképe, használt szürke nyakslak, barna bőrkesztyű, 125 köbcentiméteres motorkerékpárhoz való belsőgumi és több apró tárgy. Fenti tárgyakat Vác város területén a Lenin úton levő benzinkútnál találták. Feltehető, hogy azokat egy motorkerékpáros turista veszítette el. Tulajdonosa átveheti a fent jelzett hatóságnál.

A XV. ker. TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉGBEN is megalakult az Erdei Szolgálat. 22 tagja a János-hegy és környékén teljesít szolgálatot.

Kérjük jegyezze elő: A „Turista” új telefonszáma: 113-493.

CÍMLAPUNK: MTI Balassa felv.

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. félelemet 11. Telefon: 113-493. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmező út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft. félre 16.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kúlföldi Kereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselői. Index: 25.814

65.7876 Egyetemi Nyomda mélynyomása, Budapest

DESODOR izzadásgátló

A keszthelyi Erdőgazgatóság és a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal összefogásából újabb szép forrásfoglalás született. A húszezer holdas keszthelyi hegység közepén Büdöskút puszta közelében fakad a Szt. Miklós forrás. Közeliében a középkorban a Szt. Miklós tiszteletére szentelt pálos kolostor falai állottak. Ennek romjai még ma is láthatók, bár alig emelkednek már a földfelszín fölé. A forrás éveken keresztül annyira eldugult, elmocsarasodott, hogy használhatatlanná vált. Az Idegenforgalmi Hivatal kérésére és költségére a keszthelyi Erdőgazgatóság szakemberi foglalatot készített, amelynek segítségével a forrás vize most már hozzáférhető módon ömlik a felszínre. A mellette elhelyezett pihenő padok is a turisták örömeire szolgálnak. A keszthelyi hegység legfontosabb forrása nyert ezzel végleges foglalatot.

...egyszer csak esodaltos taplogombákat láttam
(Dr. Nagy Barnabas felv.)

SPORTOLÓK és SPORT-
BARÁTOK könyvesboltja a

**SPORT-
KÖNYVESBOLT**

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64.
Tel.: 221-899

Minden sportág szakirodalma
nagy választékban!

ELLESETT

PILLANATOK

Tábori hangulat
(Petrovits felv.)

Szalonnasütés
(Ludányi felv.)

Csere
(Ludányi felv.)

100 évvel ezelőtt történt

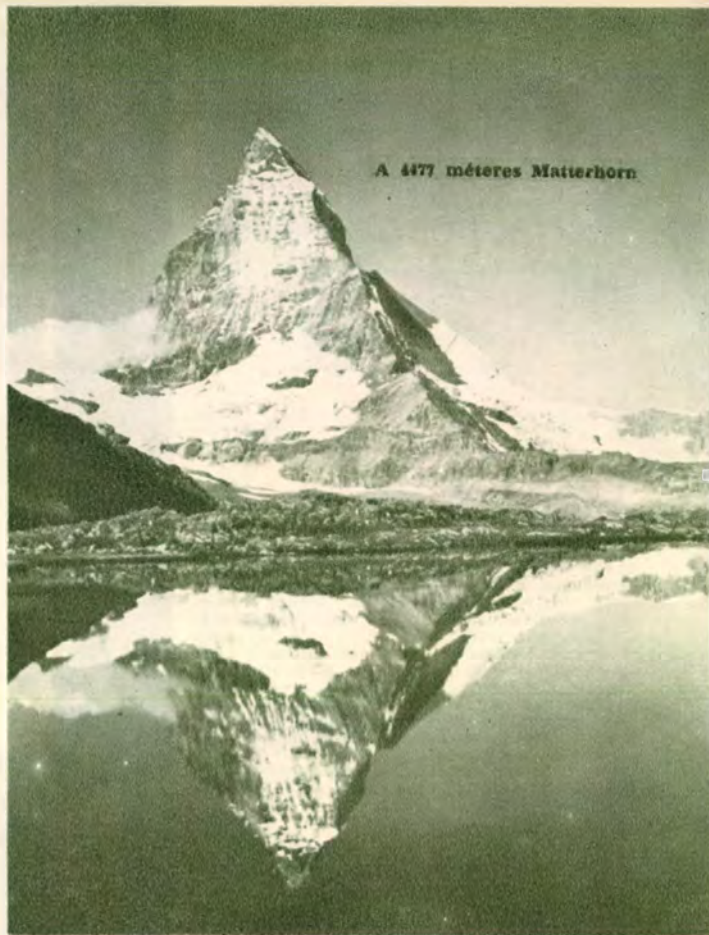
A Matterhorn megmászásának jubileuma

Hegymászó körökben sokat beszélnek ez évben az „ALPOK ÉVÉ”-ről. A nagy külföldi napilapok sokat cikkeznek kiemelkedő alpinista teljesítményekről, eseményekről, s mindegyik megemlékezik az alpinizmus történetének egyik legjelentősebb eseményéről a Matterhorn első megmászásáról. A svájci Zermattban és az olaszországi Breuil — Cerviniában, s magán a Matterhornon július 11. és 18. között megemlékezések, ünnepek sorozata zajlott le, melyen részt vettek az Alpinista Szövetségek Nemzetközi Uniója képviselői, élükön Egmont d'Arcis elnökkel, továbbá Olaszország, Svájc, s a többi alpesi országok, valamint Anglia kormányainak megbízottai, s természetesen a nagyobb nemzeti alpinista szövetségek küldöttei is.

Ez alkalomból emlékezünk a „TURISTA” hasábjain is a száz év előtti eseményekre.

Az alpinizmus őskora 1865. július 14-én zárult az addig legyőzhetetlen Matterhorn leigázásával. — A Valtournanche-i Jean Antoine Carrel, a csökönyös angol Edward Whymper több éves hegyvezetője nem akarta hogy a Matterhorn első megmászója külföldi legyen. Whymper ezért nagyon dühös volt rá. Szerencséjére, személyes jóbarátja, Lord Francis Douglas, Breuilban közölte vele, hogy a zermatti Peter Taugwalder nézete szerint a Matterhorn csúcsára Zermattból lehetne feljutni. — A több éves hiábavaló kísérletezés után nagy vetélkedés kezdődött. Whymper Douglas-el, Carrel tudta nélkül a Theodul-hágón át Zermattba sietett, s ott csatlakozott hozzájuk az akkor talán legismertebb hegyászó Charles Hudson lelkész, aki 1855. augusztus 1-én elsőnek mászta meg a 4638 m-es Monte Rosa csúcsát, s akinek kíséretében volt a chamonixi Michel Croz hegyvezető is. Hudsonnal volt a 19 éves egyetemista

A huszonöt éves Whymper

Harrow és egy tapasztalatlan hegyászó, Douglas Hadow is.

Bátor elhatározás született. A zermatti Taugwalder két fiát is magához vette és 1865. július 13-án elindultak a nagyszerűnek ígérkező útra. Az 1620 méteren levő Zermattból, két kötél-partiban, az első napon 3600 m magasságig jutottak fel. Ekkor Croz és a fiatal Peter Taugwalder tovább másztak, hogy felderítsék mit lehet a másnapi úton könnyíteni. Visszatérve valamennyien pihenőre tértek.

Július 14-én pirkadatkor heten indultak tovább. Taugwalder kisebbik fia visszatért Zermattba. Veszélyekkel teli mászás után, csodálatosan szép időben 13,40 órakor az élen Whymper és Crozsal, jutottak fel a 4477 m-es csúcsra. A „hegyek királya” legyőzöttként terült el alattuk. Messze a távolban megpillantották a Carrel vezette olaszokat. Örömmujongásban törtek ki, s kövekkel jelezték a megelőzötteknek győzelmüket. (Carrel csoportja 3 nappal később ugyancsak feljutott az olaszországi oldalról.)

Mintegy órát töltöttek a csúcson, majd megkezdték a visszatérést. Ennek során a kimerült Hadow egyensúlyát veszítve magával rántotta Crozt, Hudsont és Douglas-t az Északi-fal mélységébe. Ilyen megrázó és súlyos baleset addig még nem történt hegymászás közben.

A nagyszerű esemény, s a tragédia híre gyorsan elterjedt. Az utóbbi nyomán 1865—70 között nem is lehet az alpinizmus történetében olyan nagyszabású és eredményes vállalkozásokkal találkozni, mint 1864—65-ben.

De a varázs megtört, s azóta a Matterhorn az alpinisták egyik legkedveltebb, egyben legizgalmasabb hegye.

Székely Miklós

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. SZEPTEMBER
XI. ÉVFOLYAM 9. SZÁM
ÁRA 3 FT

Erdőjárás a KÉTKÖRÖSKÖZBEN

Kőrösmenti táj

Az ország délkeleti zugában, a fővárostól 212 km-re vagyunk, a legszebb alföldi kisvárosnak, Gyulának a keleti szélén. Elmaradnak lassan a kedves, virágos családi házak, és ahogy ráfordulunk a Fehér-Körösön átívelő vashídra, friss, fenyvesillatú szellő csap meg a szürkésfehéren hőmpolygó folyócska hátáról.

Megállunk a magas hídon és szembenézünk az aranyosan-rózsásan kelő nappal. Tágas körkép nyílik ki előttünk. Mintha a folyóból emelkedne ki, úgy mered fel hegyesen a néhány kilométerre levő Ant falu tornya; ez már a magyar-román határon túl van. Mögötte a tejfehér párából is jól kirajzolódó vonallal hegyek kék kontúrjai tűnnek fel. Ezek az Erdélyből az Alföldre merészen kikönyöklő Hegyes nevű vulkáni hegység tömegei, amelyek az egész látóhatárt elfoglalják a Fehér-Köröstől délre, míg a folyótól északra az ezer méter fölé emelkedő Béli-hegység kéklik. Közbul, északkelet-től délnyugatig, nagy félkörben mindenütt sötétlő erdők boronganak a síkságon, a közeli Erdély rengetegeinek aláfolyt áradataként. Ez a mi alföldi képeinktől merőben eltérő tölgyes-égerfás-szilas erdővidék nyúlik be a hazai területre eső érdekes, összehajló folyók közti kis-tájba, a Fehér- és Fekete-Körös zugában alig ismeretlen megbúvó Kétkörös-közbe.

A tájacská egyetlen faluja, Gyulavári, rögtön a

jobbparti hídfőnél különleges varázssal fogad. A piros cseréptetők közé sűrűn ékelődnek régiesen kontyos, náddal meg zsuppal fedett vályogházak. A falu utcai kanyargóságak, meglátászik rajtuk az ősiség, meg az, hogy erdőszéli a település. Sok a községben a lomb, a csendes utcákon végigfutó szellőben pedig a környező ligetek, erdők, folyók, erek és üde rétek sajtós illata keveredik el a szokásos falusi szagokkal, porral.

A gyorsan elfogyó házak szélén szinte azonnal körülveszi a tájjárót az erdő. A kis Gyulavári belsőségén és a külterület Solymos és Dénesmajor nevű lakott helyein kívül csak négy erdőszelőlakból meg egy-két gát- és szivattyúórházból áll a Kétkörösököz egész hajlék-állománya. A megművelt föld is kevés, amit a nehéz-agyagos, fekete, erősen kötött talaj indokol. Ez a táj egykor lápos, ingoványos, ligeterdő volt, s ma, a nagy folyószabályozások meg vízmentesítések után is talaja, valamint az Alföld többi részénél nyirkosabb éghajlata miatt a „megszelídült erdők” földje maradt.

A több mint hatezer holdas kétkörösöközi Mályvádi-erdő Alföldünk legnagyobb összefüggő tölgyese. A faültetést, kitermelést, csemetenevelést és az értékes rakományok elszállítását végző mályvádi erdészeti központ mellett a város-erdei, keszi, törökerdei erdői telepek gondoskodnak arról, hogy a Kétkörösököz legnagyobb részét el-

foglaló erdő ne csupán szép legyen, hanem népgazdaságunkat is szolgálja. Egyébként ugyanezen ketős rendeltetése van a nagy hozzáértéssel kezelt, gondozott vadállománynak is.

A táj a vadászok eldorádója, s a remetei vadász-kastélyban európai kényelemmel berendezett szobákból indulnak hajtásra vagy lesre a komoly devizákkal fizető külföldiek. Bőven van itt puskacső végeére vágott vad! A harasztot járva dámvad agancsokba botlunk, a párás-levegőjű, sötét erdőt át-szelő Gelvácsi, Sitkai, Itceéri csatornák (hajdani erek, lomha vízfolyások) vize fölé szarvas- meg őzcsapat hajol, hogy közeledtünkre hátraszegezett fővel vagy kecsesen szökellve vágatosan a hangtalan sűrűségbe. A szedres bozótban róka óson, a pocsolyás hajlatokban vaddisznó csörtet csikós malacsaival, az utakon és napverte tisztásokon pompástollú fácánkakasok futnak át. Mondják, hogy némely csillagatlan éjszakaián a vadmacska szeme is felizzik az ágak között.

Jól gondozott utakon szelhetjük át a nyárvég csöndjében áhitatosan hallgató erdőseget akár gyalog, akár kerékpárral, sőt motorkerékpárral is járható a Mályvádi-erdő, hála néhány salakos kezelt útjának. A fényfoltos erdei út, az év minden szakában megejtően szép. Délről északra haladtunk keresztül; amint az erdő széléhez közeledünk, lassan kinyílik a lombok közül a kék ég, és hatalmas zöld

falként vonuló töltéshez jutunk. A hurkos-kanyargós Fekete-Körösnel vagyunk: a Kétkörösököz északi határvonalánál. Itt komp visz át a jobbpartra, a távolabb fekvő nagy faluhoz, Sarkadra.

Mi azonban ne menjünk át a komppal a túlpartra, hanem vessünk egy pillantást arra a két remek tölgyre, amelyek egyike — a szokásos gólyafészekkel koronáján — az erdőszéli órház előtt áll, másika pedig már benn a hullámtéren, a kompfeljárónál. Aztán induljunk az emeletnyi magasságban kanyargó töltésen a két Körös összefolyása, a Szanazug híres-szép kirándulós fürdőhelye felé.

Balról az erdők sűrűje kíséri, a Fekete-Körösön túl azonban a kender-, cukorrépa- és kukorica-területekkel, meg sárguló kukoricatáblákkal tarkálló bihari róna, amelynek kapujában szinte őrt áll Sarkad. Hidak feljáróit szeljük át, amelyek kivezetnek a Kétkörösöközbe Gyula meg Doboz felé, keresztül azonban nem vágunk e hidakon, hanem élvezve a gerinc-séta szép kilátását, egészen addig megyünk, amíg csak meg nem szűnik az előrehaladás lehetősége, mert ívesen összehajlik a Fehér-Körös jobbpartját és a Fekete-Körös balpartját szegélyező töltés. Az Y-betű két ága — a két folyó — egybefolyik, és a nyílegyenes betűszárban, a Kettős-Körösben egyesülve nyugatnak fut az Alföldön, hogy majd a Sebes-Köröst és a Berettyót meg Ért is felvéve Csongrád alatt a Tisza ölebe simuljon.

Gyönyörű a Szanazug, nem hiába jönnek ide Gyuláról, Sarkadról, Békéscsabáról, a sátrat verők, az erdőszélén szétszórt üdülőházakban pihenést és csendet keresők, no meg a kajákosok, kenusok és a horgásztanya egymást váltó lakói. Aki reggel indult el a Kétkörösöközbe Gyuláról, kényelmesen megteheti a vázolt szép utat, kényelmesen fürdőzhet, pihenhet, falatozhat a Szanazugban, és a Fehér-Körös jobbpartján alig három kilométeres út árán visszajut hat a tájból kivezető hídon át, az alkonatban fényes lámpaszemeivel feltündöklő Gyulára.

Aldobolyi Nagy Miklós

„Szeretjük a természetet

és szeretjük az embereket”

Nagy táborunk Kiliántelepen

Miklós János megnyitja a tábort

Varga László táborvezető a megnyitótűnnapélyen beszél

A mikor e sorokat írjuk, még lobognak a természetbarátok tábortűzei a Balaton partján és a kiliántelepi Nemzetközi Nagytábor zászlórúdjain még hirdetik a zászlók a természetjárás idei legnagyobb hazai eseményét.

Már az augusztus 15-i megnyitón, amikor elérkezett az ünnepélyes pillanat és felvonták a tábornytást jelző zászlókat az árbocra, több ezer ember lakott a sátrakban, és vett részt az ünnepélyen.

— Optimizmussal jöttünk ide — mondotta Miklós János a Magyar Természetbarát Szövetség elnöke ünnepi beszédében —, hogy birtokunkba vegyük a tábort, és mozgalmunkhoz méltóan töltsünk itt el egy kellemes hetet.

— Mi természetbarátok, barátai vagyunk a természetnek, de barátai vagyunk az embereknek is. Ennek a tábornak nemzetközi jellege legyen bizonyítéka, hogy mozgalmunkon keresztül is a világ békéjéért harcolunk. Mozaikunk története során is nagyon sok könnyet és vért hullatunk az emberek szabadságáért és boldogságáért. A mi hazánkban ez már így van. De a világ sok pontján a háború tüzei égnek, mint Vietnámban, Kongóban és Amerikában is. S erre gondolunk a mi harcunkban, amely most a békes alkotó munka, s amelyben jogunk van a megérdemelt pihenésre.

A Szövetség elnöke ezután hangsúlyozta, hogy bátrabban kell és lehet már szerveznünk, aminek bizonyítéka, hogy sokkal többen jöttek a táborba, mint amennyire a rendezőség számított. Ez is a mozgalom erősödését, népszerűségét bizonyítja.

Varga László, a tábor vezetője beszédében azt hangsúlyozta, hogy ismét egy lépést tettünk előre a kultúrál, korszerű táborozás felé, ami bizonyára hozzájárul mozgalmunk létszámának rohamos növekedéséhez.

Először táboroztak a természetbarátok állandó jellegű kempingben, mintegy „birtokba véve” azt a mozgalmat, amely hagyományos természetjáró tevékenység volt a múltban is.

A tábor helyének kiválasztása pontosan jelképezi, a helyzetet. A Balaton környékének a múlt év nyarán elburjánzó „vad-kempingek” sátrai itt sűrűsödtek össze a legjobban, az Akali és Udvari közti pár kilométeres partrészen. Az idei lázas ütemű kemping-építés következtében ide tervezte az ország legnagyobb kemping komplexumát, féltucatnyi tábortermekkel, nagy önkiszolgáló áruházzal, korszerű egészségügyi létesítményekkel. Itt, ahonnan a levendulaillatú Tihany, a jóború Badacsony, a gondosan felújított Sümegi vár, Keszthely, Hévíz és tucatnyi jó

túra hely egy nap alatt megjárható, ennek a kempingországnak a közepén terül el az a nyolcholdas liget, ahol húsz ezer ember is táborozhat.

Itt derült ki, hogy az igazi kempingéletnek ők a szakértői. Mohó, mámoros túrázási kedvükkel a szó szoros értelmében birtokba vették a környéket, magukkal ragadva a „kezdőket” is. Ne sértődjenek meg a „csak” kempingezők, erre a költő szavai illenek. Ez a kemping „nem a gyengeségnek tunya menedékül, hanem az erőnek kiröpítő fészke” szolgált. Angelika Stein, tizenöt éves kis leipzig vendégünk mondta erre a legtalálható hasonlatot: „Itt olyan, mintha csupa zeneérett között hallgatnék egy hangversenyt.”

A szívárvány minden színe kevés a Nagytábor látványos leírására. Ha csak futtában megemlítjük a Veszprém megyei házigazdák hangulatos nyírfakapuját, a csongrádiak lámpionokkal kivilágított altáborát, a budapesti hatodik kerületiek zászlócskaerdejét, még kóstolót is alig adunk. A motorosok egy erdei zugban, természetesen a műút mellett, a vízparton csak egy-egy szint képviseltek a nagy tarkaságban, amelyet még fokozott az Angliából érkezett 67 éves kerékpáros turista, az osztrák motorosok csoportja, és így sorolhatnánk tovább...

Angelika: „Mintha hangversenyt hallgatnék...”

AZ ÚJ TANÉV KÜSZÖBÉN

Elmúlt a nyár, s színes örömei kedves emlékekké váltak. Eljött újra a szeptember és a felhangzó csengőszó az osztálytermekbe szólít tanárt és diákot egyaránt. Frissen él még az elmúlt két hónap mindenében. A barnára pirult arcok nem vesztették színiükből, s ezernyi élmény cserél most gazdát.

Lassan azonban kimerül az emlékek tartaléka. Egy új év áll előttetek munkás hétköznappal. A fásasztó heti szellemi és fizikai munka után ismét programot várnak a vasárnapok. Hív az őszi táj, az ezernyi színben pompázó őszi erdő.

A fiatalok tömegeiben ébredt érdeklődés a nyári hónapok során a természet iránt. Ezt kihasználhatlanul hagyni nem szabad, ébren kell tartani és kielégíteni. Új erőre van tehát szükség, hogy az ifjúsági természetjárás ügyét előbbre vigyük.

Mit tegyünk?

Vannak régi, nagy múlttal rendelkező szakosztályok. Ezeknek feladata az új tömegek befogadása és az újonnan alakult, még gyenge ifjúsági szakosztályok segítése. Nyári táboraikról, táborozásaikról bizonyára készültek színes diakepek, filmfelvételek. Tartanak ezek felhasználásával hangulatos beszámolókat, klubesteket saját tagságuk és az érdeklődők számára. Ezáltal az előbbieken a közösség együtvértartozásának az érzését mélyítik el, az utóbbiakban pedig az igényt ébresztik fel a példa követésére.

A legszebb nyári élmény irodalmi feldolgozása bizonyára helyet kap az iskola falliújságján is. (Sőt! Itt hívjuk fel a figyelmet, hogy lapunk, a Turista még

júniusi számában pályázatot hirdetett a nyári élmények, tapasztalatok fényképekkel illusztrált megírására.)

Sok-sok új szakosztály fog alakulni az iskolákban az új tanév során és a régiek is számos új tag jelentkezésére számíthatnak. Fel kell készülni minderre. Olyan legyen a program, melyben mindenki megtalálja azt, ami érdekli.

Mi mindent tartalmazhat egy ifjúsági szakosztály programja?

— ügyes, tartalmas, jól szervezett túsorát.

— az őszi és téli esős időben városismertető és elméleti versenyeket,

— tájékoztató és ügyességi versenyeket,

— barlang és egyéb speciális túsorát,

— jól előkészített klubesteket,

— térképpolvasói és túsoravezetői tanfolyamokat.

Gyümölcsöző kapcsolatot kialakítására van szükség az iskola KISZ-alapszervezetével. Kölcsonosan igen nagy segítségét nyújthatnak egymásnak. A természetjárás tud keretet adni az ifjúsági munka szerteágazó területén (munka — tanulás — kultúra — sport). Közösséget teremt és hagyományokat alakít ki.

Elegendő munka áll tehát előttetek. Az új tanév mindig új elhatározásokkal indul. Tegyétek ezekhez az egyéni célkitűzésekhez hozzá a most azt is, hogy a fiatalok újabb tömegeit hozzátok közelebb a természetjáráshoz.

Ebben a munkában szeretne segíségekre lenni lapunk is. Irtatók meg tapasztalataitokat, problémáitokat, hogy a természetbarátok nagy nyilvánossága is segítsen azok megoldásában.

Kádár Jenő
tanár

Az MTS Országos Tanácsának ülése

Változások a Természetbarát Szövetség elnökségében

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Elnöksége július 30-án összehívta az MTS Országos Tanácsának teljes ülését. Egri Gyula, az MTS elnöke az MSZMP Központi Bizottsága ideológiai irányelveinek érvényrejtetéséről tartott előadást a testnevelési és sportmozgalomban. Kutas István, az MTS elnökhelyettese ismertette a hároméves versenynaptár irányelveit, Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese pedig javaslatot tett a sportegyesületi vezetőségválasztó közgyűlések lebonyolítására. Ugyancsak Terényi elvtárs ismertette az MTS területi tanácsainak működési irányelveit.

Személyi ügyekben Egri Gyula elnök tett előterjesztést az Országos Tanácsnak. Ebben a napirendben került többek között sor a Magyar Természetbarát Szövetség elnökségébe javasolt és azóta határozatra emelkedett személyi változásokra.

Elnökségünk tagjai az alábbiak: Miklós János elnök, Székely Miklós főtitkár, Thuróczy Lajos titkár, Szász Károly titkár, Angelus Miklós, Bérces Jenő, Béki Ernőné, Gimesi István, Hardicsay Mária, Herczeg László, Kertész Miklós, Kovács Mihály, Madarász Endre, Szántó Gyula és dr. Tóth Imre.

Béke és Barátság

Mire e sorok napvilágot látnak, végetért az év legnagyobb sporteseménye hazánkban, befejeződtek az Univerbiade játékok. Lapunk zárta már meg csak az előkészületek lázában él a vendéglátók és sportolók népes tábora, de már arra mutat minden jel, hogy öt világrész hazánkba igyekvő ifjúsága teljesítményeivel, sportszerű küzdelmeivel tesz hitet azok mellett az eszmények mellett, amelyekért korunk ifjúságának érdemes élni, küzdeni.

Üdvözljük vendégeinket, — kik közül sokat mi vitünk túrázni a versenyek pihenőjében — a hazánkban járt külföldi fiatalokat — kik közül nem egynek mi mutattuk meg hazánk szépségeit — és kívánjuk, bárcsak jelentősen előbbre vitte volna a főiskolások világversenye annak a korszaknak eljövételét, amikor sem atombomba, sem más fegyverek nem veszélyeztetik az emberiséget, s nem akadályozzák az alkotó munkát.

BÉRELJEN

kerékpárt,
hátizsákot, bőröndöt,
fényképezőgépet,
filmfelvétel- és vetítógépet,
látcsövet,
sátrat
előnyös kölcsönzési feltételek mellett:

a BELKERESKE-
DELMI
KÖLCSÖNZŐ
boltjaitól

GERECSE-TÁJ

Gerecsei táj

H A J L Ó

Gyermely felé (a szerről fel)

HALMAIN

Szeretek vidéki autóbusszon utazni. A táj meghi-
tebb közelségű, szinte simogatja az embert, az
utasok közvetlenebbek, a kalauz ismeri törzsven-
dégeit, s ha valaki a zsámbéki főútcán lelkendezve inte-
get, a vezető barátságosan megvárja. Néha tömegben
nyomakodunk, máskor alig lézengünk a kocsi-
ban.

A reggeli utazás élvezetét csupán az rontja, hogy a
budakeszi erdőségek irányában megannyi tilalmi tábla
riasztja vissza a vándort attól, hogy beljebb következzék
a Nagykopasz, vagy a messzi látványul is annyira ígé-
zetes Fekete-hegyek barátságos sűrűjébe.

Hogy a barangolás szándékát e tájékon tette válthas-
suk, a Gerecse-hegyvidék keleti határáig kell utaznunk,
jó negyven kilométert a budai Széna tértől; — viszont
megéri.

A Gerecse-táj lekopasztott mészkőhalmain bóbita-
ként sötétedik a fenyő, vagy a tölgy, az embernek kedve
lenne kiszállni útközben s halomról-halomra mászva
jutni el a kicsiny Szomor faluig, Bajnáig, vagy Gyermel-
yig, miközben állami gazdaságok, termelőszövetkezetek
búzatábláin, kukoricatengerén legelteti szemét. Kék len-
virágok mosolyognak bátortalanul, egy hosszú földhasá-
bon kenderrel próbálkoznak, majd újabb erdős halmok,
szőlők, gyümölcsösök váltogatják egymást; Szomor fölött
rövid kitérő egy rendkívül elhanyagolt gazdasági köz-
pontba, ahol szertefreccsen a sár s ahol — e szép kirán-
dulási napon egyedül — afféle gondozatlan világvégén
érzi az ember magát. Le sem írjuk nevét.

Föl-le hullámozunk az autóbusszon s miközben percnyi
platókon s percnyi katlanokban kanyargunk és villan
elénk a bájos Gerecse-táj, némi szomorúsággal tűnő-
dünk azon: hol késik a gerecsei térkép, amelyre oly
nagy szükségünk van immár s pótolják-e itt-ott lelkes
sporttársak a turistajelzések hiányát?

Gyermelyen is átfutunk s a kocsi-
ból Gyarmatpusztán szállunk ki, a Sándor grófok, Metternich hercegek haj-
dani majorságában. Még harmatos a fű, finom pára re-
zeg a tömött erdők fölött, s mert a nap kivételesen ren-
dületlenül mosolyog: a madarak fokozott igyekezettel
dicsérnek mindent, ami számukra csak dicsérhető.

Gyarmatpuszta vadrezervátum. Százötven éve vad-
kert. Csak a neve puszta, mert jellege erdő. Körülkerítve
egy ötszáznegyven holdas hepe-hupás szakasz, ahol a
szarvas, az őz, a disznó, muflon, dárvas megtalálja a
maga élelmét, búvóhelyét, róka a zsákmányát; forrás is
csordogál az erdőben.

És itt járkal szabadon négy „lengyel” bölény, amit
ajándékba kaptunk északi barátainktól. Szabadon jár-
kálnak, mert hiába kerítették el nekik külön tizholdnyi
helyet a kerítésen belül, csak kitaszították ajtaját, ug-
rották át palánkját, vonszolták magukkal a betonoszlo-
pokat s most, hogy keresni indulunk őket a remek vad-
gesztenyében, némi szorongással tesszük, mert sose lehet
tudni, hogy út ki egy ilyen találkozás: megfuttat-e a
bölény, vagy elszuszog mellettünk közömbösen. Később
valóban látjuk kettőnek hátát. Súlyos léptekkel ballag-

nak az itató felé. Léptük valóban súlyos, patájuk félel-
metes mélyen nyomul bele az éjjeli eső fekete sarába.
Mellettük a szarvasok, dárvasok nyoma szinte csak
gyermeki látvány. A fővadász, Vogl Henrik, aki kalauzol,
személy szerint ismeri minden szarvasát; az ember
szinte várja, hogy néven szólítja a dárvasdat. Pedig
csak szarvasból legegészik itt vagy másfél száz!

Kaszálják a nagyret selymes fűvét. Ez volt gróf Sándor
Vince ménésének legelője jó százharminc éveknek előtte,
nem csoda, hogy fia ördöglovássá lett. Maga az ördög-
lovás, Sándor Móric is annyira kedvelte e helyet — és
mindenekfölött ezt —, hogy itt temetkezett el, egy neo-
gótikus kápolnában, feleségével együtt. Ember, akinek
alig maradt ép csontja élete végén...

Az erdő szélén felemeli fejét egy-egy őz, lapátos koro-
nájú dárvas, aztán békésen legegészik tovább. Sajnos,
lencsevégre kapni nehezen lehet őket, tűnnek el tovább,
ha feljük közelítünk.

A tarjáni Pereshegy és a gyermelyi Gyarmathegy kö-
zött bandukolunk tovább. Nem magas a Gyarmathegy,
háromszáznegyven méter mindössze, s hogy a gyermelyi
jelzésről jobbra is, balra is ki-kikanyarodunk, egész
napra való erdőt ölelünk magunkhoz. Széles dűlőútról
fenyves-alji gyalogútra, gyalogútról pipascos szántásra,
szántásról érni kezdő szőlőtőkék felé. S ahogy úton és
úttalan bolyongunk, egyre szebbé nyílik előttünk az édes
gerecsei tájék. Délnyugatnak a Vértes, mint egyetlen
hosszú halom, egybefolyó kékség, nyugatnak a Gerecse-
tető, meg az Agostyáni hegy íves háta; ni, amott a bajóti
Öregkő és ha nem tudna az ember jól tájékozódni, el se
hinné szinte, hogy a csonkakúp-Nagygete innen, délről
mennyre elnyúlt, lágyan hajló halom!

Kis présház padkájára ülünk, onnan nézzük a dél-
utánba hajló tájat s célozzuk meg következő sétatúl a
Jásti hegy tetejét, amott, Héreg és Bajna között. Lám,
a bajnai Órhegy lejtője milyen alkalmas innen mese-
mondásra: a legenda szerint onnan hajtott le az „ördög-
lovás” kocsi-
ba fogott hat lovával; le, egyenesen kastélya
kertjébe. Legközelebb azt is megnézzük közelebről; rég
jártunk már arra, nem árt időnkint átismételni a tájat!

Aztán ballagunk tovább a gyermelyi erdőben, süppedő
gyalogúton, szedjük magunkra a pókhálók selymét. Rég
járhatott erre az ember. A Rókás-erdő ez, valóban, sok
itt a róka.

Aranymalinkó édes danája kísért lefelé a dombon.
Milyen kedves ez a Gyermely így messziről, a maga
völgyi katlanában.

De nem Gyermelyen állunk meg. Időnként futja, hát
Szomorra ballagunk át. S mivel jobb dolgunk nincsen, a
kuglipálya gurítócsatornájára ülve, szemben a nyugvó
nappal, borzoló felhők pamatja alatt terítünk kései
uzsonnára.

Szombathy Viktor

Talán hihetetlen, de a legtartósabb mámort a víz tudja okozni. Aki egyszer is kóstolja, képtelen többé szabadulni tőle, életreszóló vonzalom, tartós szenvedély. Nincs elvonókúra, mely tőle megszabadít.

Persze, nem egy pohárra való mennyiségben.

Akkorában legalább, mint a Duna.

Úgy tanultuk annakidején az iskolában, hogy Közép-Európa legnagyobb folyója, hogy valahol fenn, irdatlan távolságra tőlünk, a Fekete-erdőben ered; aztán ismét messze tőlünk ömlik bele a Fekete-tengerbe, közben száz és száz kilométereket téve meg országokat, tájakat, embereket kötve össze. Duna — hét ország folyója, örökifjú vénség, hűséges szerelem.

Évről évre nagy családokat gyűjtve össze, a hátán hirdeti hatalmát, varázsát. Emberek százai jönnek a világ különböző tájairól, hogy hetekig sátorban aludjanak, szűnyoghadakkal hadakozzanak, folyóvízben mosdjanak, konzerveken éljenek, táborhelyet építsenek és bontsanak, nappalokat evezzenek tűző napon, viharos szélben,

csapkodó esőben, hogy egész éven keresztül óhajtván várt szabadságukat önkéntes „száműzetésben” töltsék...

Hát, fejtsd meg a titkát, ha tudod!

Harminchatezer kilométer

A kis pax-faltboot ringatózva áll a tutaj mellett. A kiszállás belőle kissé bo-

szél bárkivel. Meséli, hogy október elsejével nyugdíjba megy, s most már végre minden idejét a kajakozásnak szentelheti. El is megy, azt mondja, rögtön egy-két hónapos túrára a Nílusra, s érdeklődik nem tartana-e vele valaki. Jobban szeret ugyanis társasággal.

Alfons Ruland gazdasági szakember, precíz könyvelest vezet megtett vízikilométereiről is. Már túljutott a harminchatezrediken. Ezen a nyáron már „csak” a Nagy-kör egy részének megtételét tervezi.

Alig néhány kilométer... Balaton, Zala, Rába...

Doktor kajakos

— Hogy van doktor?

— Ahogy így lehet az ember. Életnagyságú kérdőjel...

Ha Espelage doktorral beszélnek társai, soha nem felejtik el hozzátenni: stramm ember. Valóban, ez a negyvennyolc éves, magas, őszhajú orvos rászolgál erre az elismerésre. Lumbagóval — népi nyelven: keresztcsontfájással — evez a túrán. Komisz betegség, jobbérzésű ember még az ellenségének sem kívánja.

— De hát mondja: miért?...

— Három okot tudok elsorolni. Egy: akarom, kettő: öreg kajakos vagyok, aki nem ijedhet meg ilyen csip-csup dologtól, három: igazán olyan rendes társaság gyűlt össze, hogy nincs szívem itthagyni őket.

Öreg kajakos. Harmincöt éve járja a vizeket, bebarangolta Skandináviát, Franciaországot, hazája vizeit, a Dunát. Kötetekre való emléke van tájakról, emberekről, amelyet el nem cserélné a világ minden aranyáért.

Egy kis betegség?... Ugyan kérem, az csak nem lehet akadály.

Alfons Ruland az NSZK csoport túszeretője

nyolc művelet. Az ember jobb kézzel kitámaszkodik a pallóra, ballal középen fogja meg a kis hajót, óvatosan felhúzza a jobb lábát, aztán a másikat, majd kicsit megemeli magát támaszkodó kezével, csak épp a kilépéskor kell egy kis segítség. Mert bizony, az ember hatvanöt éves korában, hiába, már nem a régi... Kicsit rá van már utalva társaira.

Alfons Ruland pedig éppen ennyi idős. Barátságos strassburgi ember. Rövidnadrág, kockás ing, napvédős fehér sapka. Regensburgtól Győrig mintegy ötszáz kilométert evezett. Amikor kiszáll, nem pihen. Tesz-vesz, rakosgat, éli a jábóri életet. És — tervezget.

Komoly tervei vannak, amelyekről szívesen is be-

A regensburgi zuhatagon (NSZK)

Tényleg nem. És nemcsak Espelage dr. esetében.

Mitől gyógyul a törött láb?

A bonni Kunze házaspár a magyar törzs Duna-túrázók legjobb barátja. Amikor hírül vették, hogy a magyar társaság néhány nappal korábban érkezik, azonnal felajánlották segítségüket. A feleség kitűnő idegvezetőnek, pártfogónak bizonyult.

Két nap múlva azonban eltörte a lábát. Ezt a balszerencsét! Törött lábbal lehetetlen nekivágni egy ilyen komoly túrának.

Nem kérem, rosszul ismerjük a vizek lelkes vándorait, ha ilyet még csak fel is tételezünk. Kunzék természetesen az idén sem hiányozhattak a Dunáról.

Rolf, a férj, a bonni opera baritonistája, remek fotótéma. Hatalmas termetű, százkilós férfi, arcát vörös, kissé röt szakáll

Ausztria. A neuhausi tábor

övezi és ad igazi tengerimedve jelleget neki. A marcona külső mögött azonban költői lélek lakozik. Magyar barátai mesélik, hogy rajong a Dunáért. Két éve végigvezte a túrát Passautól a bolgár tengerpartig, s meggyőző líraiságú, lendületes cikket írt a változatos, szép dunai vidékről. Bár, azt mondja, a jó bor — nevezetesen a Duna — nem szorul különösebb cégérre.

Nejét, a töröttlábú Hil-dát mindenki segíti. Nem is volt semmi baj vele. Kivéve egyszer, amikor Passau előtt hogy-hogy nem, belefordult a vízbe. Az ijedelmén kívül szerencsére semmi más nem történt. Kitűnő a lélekjelenléte.

— Guta ütne, ha otthon kellett volna maradnom emiatt a nyavalyás lábtörés miatt... Mellesleg, gyorsabban is gyógyul, mintha pihennék vele.

Orvosok, figyelem: lábtörés ellen ajánljanak vizet, napfényt, levegőt, nagyobb mennyiségben! Brünhilda Kunze esetében bevált.

Tizedik TID

Jubileumi túra ez a mostani. Tíz esztendővel ezelőtt rendezték meg az első, azóta évről évre növekedett, teljesedett. Ma már az egyik legjelentő-

sebb Európában a Nemzetközi Duna Túra, népszerűbb rövidítésén: TID, amelyet meglehetősen — és méltán — „Barátság túrának” is.

Az idén, amikor pedig a jubileum alkalmával minden eddigi közül a legnagyobb szabásúra, leghosszabbra tervezték, az árvíz miatt majdnem elmaradt. Ám így is csorbult szenvedett. Győrben meg kellett szakítani, s csak Belgrádban lehetett folytatni a megkezdett víziutat.

Mégis, ha nem is annyian, mint általában szoktak, de most is összegyűjtött a túra mezőnye, melynek tagjai most is hetekig sátrakban aludtak, szűnyöggel hadakoztak, folyóvízben mosdottak, konzerveken éltek, táborhelyet építettek és bontottak, nappalokat eveztek tűző napon, viharos szélben, csapkodó esőben... Szenvédelyvel élték a dunai napokat.

Fejtsd meg a titkukat, ha tudod...

Kocsis L. Mihály

Ausztria. Az ybbsi zsilipben

Rolf Kunze bonni operaénekes (Földessy Idlikó és Kovács Tamás felvételei)

A motoros TÚRA TIPPEK

JÖN AZ ESŐS ÉVSZAK

Lehet, hogy még néhány hétig kedvez az időjárás a motorosoknak, de már közeleg a gyalogtúrák legszebb időszaka, a lombhullató ős. És, ami kedvezőtlen lehet a motorkerékpárosoknak, azt észre sem veszi a robogós. A megfelelően előkészített robogó, gondolunk itt például a szélvédőre — majdnem tökéletes védelmet biztosít a vezetőjének az eső ellen.

Többen is idegenkednek a szélvédő alkalmazásától, hitvatkozva arra a különben elfogadható kifogásra, hogy a motor amúgy is kevés időjéből sokat levesz a szélvédő. Nos, ez csak részben igaz, mert bizonyítható, hogy az ártatlanul gyanúsított szélvédő kevesebb teljesítményt vesz el a motortól, mintsem hinnők, mert a szélvédőről

▲ Ez a Sharp cég által gyártott robogó annyiban különbözik hasonló társaitól, hogy „karosszériája” nem a szokásos lemezből, hanem üvegszállal erősített műanyagból készült. Motorja 150 kcm-es, elektromos önindítóval

▲ A robogók legjobbjai közé sorolják az elég drágán árusított Heinkel-Touristot, amelynek erőforrása egy 175 kcm-es ohv motor

lecsúszik a levegő. Eszerint tehát akár egy mopéd kormányára is lehet megfelelően kialakított szélvédőt szerelni.

Minden motorkerékpárt lehet robogóstitani, azaz annak előnyös tulajdonságaival megajándékozni; gondolunk itt a házilag is elkészíthető lábvédőlemezekre, amelyek talán elveszik a motorkerékpár „sportos” jellegét, de cserébe száraz cipővel és nadrágszárral érhet úticéljába a motoros. Nos, az ilyen védőlemezzel és szélvédővel szerelt motorkerékpár majdnem annyit elönyt nyújt, mint egy robogó — leszámítva a pótkerék alkalmazhatóságát —, arról nem is szólva, hogy a motorkerékpár hagyományos nagy kereke biztonságosabb közlekedést biztosít, szemben a robogó kisebb méretű kerekeivel.

LESZÁLLTAM A NYEREGBŐL

Régi vágyamat váltottam valóra: bejártam a soproni alpesi utat. Motoros létemre egyik legszebb élményem marad ez a gyalogtúra.

Templomok, műemlékek közt indul az út. Sopronbánfalva Árpád-korabeli temploma, e román remekmű után a hegyi templom barokk gazdagsága gyönyörködteti a szemet. Aztán Brennbergbánya felé az erdei malom és az erdei iskola romantikája fogad. Az úttörő-tábor után a piros jelzés bevezet az erdőbe, a Tolvaj-árok mentén, melyben csendes

hegyi patakocskta folydogál. Meredek kaptató után a Várhely fából készült tornya nyugtat meg. Innen és lejjebb a Károly kilátóról Sopron panorámájában és az ezüstös Fertő-tóban gyönyörködtem. Ideködölt Kismarton, az Eszterházy-kastélyal és az Alpok nyúlványai, a Schneeberg. A szép új Fenyves-szálló mellett a Lővéreken, e szép villasoron át vezetett vissza utam a városba. Tüdőm, szívem megtelt az illatos, szép látványnyal. Mindenkinnek ajánlom.

Dr. Buru János

▲ Tigress a neve ennek a Triumph gyártmányú robogónak. A szép-vonalú „karosszéria” alatt 175 kcm-es kétütemű motor lapul. Ennél a robogónál minden együtt van, csak a pótkerék hiányzik

▲ Ilyen a robogó-sított motorkerékpár. Az Ariel gyár sorozatban látja el lábvédővel és szélvédővel a Leader modelljét

MERRE MENJÜNK, MIT NÉZZÜNK MEG?

KEVÉS KILOMÉTER, SOK LÁTNIVALÓ

Ez alkalommal valóban rövid utat ajánlunk, ennek ellenére látnivalókban gazdag lesz a túra. Tehát induljunk el a Margithíd budai hídfőjétől az Árpád fejedelem útján, a Szentendrei — 11. sz. — úton.

Jobbról a kétezer éves római határ-erőd városának, Aquincumnak romjait érintjük. (Érdeemes egy órányi sétát tenni az Aquincumi Múzeumban.)

Békásmegyer után Budakalásznál elágazik az út, az egyenes Pomáz—Pilisszentkereszt—Pilisszentlélek felé (111. sz.) vezet. Mi, a község végén jobbra kanyarodunk a 11-es úton és 6 kilométert haladva elérjük Szentendrét, a Pilis hegyektől övezett ősi várost. A rómaiak segédcapatainak őrhelye volt itt, e kor emlékeit őrzi a városi múzeum a Marx téren. A törökidő idején a Belgrád felől menekülő szerbek ezen a vidéken telepedtek le. A számtalan műemlék, a romantikus városka, órákra itt tart bennünket.

A Vöröshadsereg útján, azaz a 11. sz. úton hagyjuk el az ősi várost és a szigetmonostori rév érintésével közeledünk Leányfalu felé. Szentendrétől balra egyik út Pilisszentlászló irányába vezet, a másik Visegrád felé Okút irányába a Papréten át.

A nagy író, Móríc Zsigmond, leány-

falui házában — kertjében érezte magát igazán otthon. A tahi hídfő mellett elhaladva az út eltávolodik a Dunától, hogy a közeli Dunabogdánynál ismét találkozzanak. A községet elhagyva közeledünk a gyönyörű Duna-kanyarhoz, túraútunk céljához, Magyarország történetében olyan gyakran szereplő Visegrád alá. Merész vállalkozás lenne e rövid túratervben leírni Visegrád látnivalóit. A visegrádi hegyen IV. Béla király által épített híres fellegrát, a Salamon-torony történetét, Mátyás palotáját stb. De Visegrádról helyben is kapunk bőseges tájékoztatást.

Sétáljunk fel a Salamon-toronyhoz, ahonnan csodás kilátás nyílik, aztán a fellegrád felé irányítsuk lépteinket az erdőn át, és a Nagyvillám kilátóhoz jutunk, innen felejthetetlen látvány nyílik a festői Duna-kanyarra, a borszönyi és pilisi hegyvonulatra.

A fővárosba visszatérve, mintegy 100 kilométert hagytunk magunk mögött, és közben megismerkedtünk hazánk történetének néhány érdekes szakaszával.

Jó utat, kellemes szórakozást kívánunk ehhez a szép túrához.

OKTÓBER KÖZEPÉIG
LEHET JELENTKEZNI
KÜLFÖLDI SÍTÚRÁRA

Még virul a nyár a kertek alatt, de a sibirizáció máris készül az idegyre. Vezetőjétől, Szebényi Gézától úgy értesültünk, hogy a síutak új jelzésén kívül rendbehozzák az elhanyagolt dobogókői leisklopályát és később egy sífelvonó létesítését is tervezik a Nagyvillámra. Budapesten a Normafa és a Szigor-lejtő között még idén télen szeretnék üzembe helyezni egy egyszerű húzós sífelvonót.

Végül talán a legfontosabb és legidősebb értesülés: 500,— forint egyidejű befizetése mellett ez év október 15-ig lehet jelentkezni a következő sicseretúrára:

Február 15—25, lengyel Beszkydek. Február 25—március 5, Zakopane, február 10—20 lengyel Beszkydek sioktatással. A túrák költsége előreláthatólag 1300,— forint. Csekket az MTSZ cseretúra bizottságánál lehet igényelni.

Harminchárom új ezüstjelvényes túravezető vizsgázott le a Budapesti Szövetség idei tanfolyamán Sikkókúton. Január óta tanultak, az V. kerületi Szövetség helyiségeiben. Négy terepgyakorlaton vettek részt a Nagyhideghegyen, Törökmezőn, a Pálvölgyi barlangban és a Nagyvillámon. Az új, magasabb képesítésű vezetők között található két 67 éves is; Gyelán Győző, az V. kerületi Szövetség főtitkára és Taubler Antal a Fővárosi Tanács szakosztályából, mindketten

ÚJ EZÜSTJELVÉNYESEK

negyven évnél régebben tagjai mozgalmunknak. S van a vizsgázottak között 19 éves, mint Antal László, aki mögött már tekintélyes „barlangos” múlt áll.

Tizenkilenc előadója volt a tanfolyamnak, többek között olyan neves természetjárók, mint Dr. Dénes György, dr. Pápa Miklós és Lévai

János doktor. Halász Miklós a jelvények átnyújtásakor méltányolta a tanfolyam emelkedő színvonalát. Kovács Ferenc, az V. kerületi Szövetség elnöke zárószavában hangsúlyozta a nők részvételének fontosságát (Csak három nő vizsgázott a harmincháromból.) Üdvözljük az új ezüstjelvényeseket, s azt kívánjuk: bár a tanfolyam több gyakorlati tudnivalót is adna ezután a résztvevőknek, írásos elméleti anyaga pedig hozzáférhetőbb lenne a hallgatóknak és az érdeklődőknek egyaránt.

Hazafelé Nagyvillámról (Vad Ferenc felv.)

Moli bácsi és Kati

„Oly korban
éltem én
e földön...”

EMLÉKÜNNEPÉLY
SZIGET-
MONOSTORON

Szántó Gyula (jobbról) és
Angelus Miklós helyezték el
az MTSZ koszorúját

Martos Flóra, Kreutz Róbert, Pataki István, Vándor Sándor, Szalmás Piroska és József Attila is járt hajdan ott, ahol emléktábla figyelmeztet a mártírookra, munkásmozgalmi hősekre.

Immár hagyomány, hogy kétévenként itt találkoznak egymással a kortársak, s a hagyomány és tisztelet ápolói, a telep lakói és százak a természetbarátok közül. Velük együtt eljönnek ide azok a fiatalok is, akik méltó utódai a munkásosztály legjobbjainak.

A mostani találkozóra is többszázan jöttek el emlékezni és leróni a hála virágait az emlékműnél.

Nagy Gyula megnyitó szavai után dr. Hazai Géza, az egykori ifjúmunkás emlékezett:

„Oly korban éltem én e földön

Amikor ki szót emelt, az bújhatott...”

idézte nagy mártírunk Radnóti Miklós szavait. Igen, a „korban” azok jártak ide, akik szabadságra vágytak, s akik itt tervezték a boldog jövőt. Akkoriban ezek a találkozások nem voltak éppen veszélytelenek.

Ez a telep a versek, a dalok telepe is volt egyben. Vándor Sándor szerzeményei ez alatt az öreg fák alatt hangzottak el először. Tehát a munkáskultúrának egyik bástyája is volt. A verseket, a dalokat nemegyszer a csendőrök szakították félbe, de esténként a Duna szele szárnyra kapta és vitte az üzenetet. A Bunkócska, a Vörös Csepel és a többi mozgalmi dalt.

A mostani találkozón kevesen voltak már a régiékből. Az utódok azonban ápolják a hagyományokat és a legjobbak neve soha nem fog feledésbe menni.

Vándor Sándor már nem lehetett jelen, de a nevét viselő kórus névadójuk emlékéhez méltóan tolmácsolta forradalmi dalait.

Az ünnepély is biztosítéka annak, hogy a telep gazdája, a Bp. Vörös Meteor Sportegyesület hűséggel őrzi és félti a hagyományokat.

NEMO KAPITÁNY KÖVETŐI

Kevesen tudják, mi a különbség békaember és könnyűbúvár között. Az uszonytól az oxigénpalackig számos eszköze van a víz alatti természetjárásnak. Ebből, a most még sokak számára ismeretlen világból hozott érdekes izelítőt az újpesti Oxigén és Disszociációban rendezett kiállítás, melyet a gyárbeli és a IX. kerületi „víz alatti természetjárók”, Nemo kapitánynak ezek a mai követői együttesen rendeztek. Az amerikai Skin Divers-től a nyugatnémet Delfin-ig valamennyi nevezetesebb szakfolyóiratot bemutatották a kiállításon.

A ferencvárosiak színes diavetítéssel kísért élménybeszámolót tartottak tengeri merüléseikről a kiállítás látogatóinak. Külön érdekesség volt, hogy a légzőkészülékek között bemutatották a magashegyi alpinista felszereléseket is, ahol — éppúgy, mint a víz alatt — az oxigén hiánya veszélyezteti a turisták életét.

Jó lenne minél több kerületben megismertetni ezt a kiállítást.

A MOHOSOK, A SZÖRNYŰ-VÖLGY ÉS EGY ÉRDEKES VÁLLALKOZÁS

Ki ne szeretné igazán megismerni barangolás közben a táj lelkét? Múltját, hagyományait, történetét, életét? Mondjuk, ha a kijelölt táj a Sajó balpartja, okvetlenül meg kellene nézni a keleméti Tompa-múzeumot. Vezetője, Kóczé Antal református lelkész mindjárt tájékoztatást is adhat a költő itteni életéről. Aztán útbá kellene ejteni a két Mohos tavat, melyek közül a Kis Mohos csak kétezer évvel fiatalabb a Nagy Mohosnál: mindössze nyolcezer éves hazánkban ez a rejtett, most már védett szép kincse. Oldalában régi földvár nyomait fedezték fel nemrég a tudósok, erről is beszélni tud Faggyas István régész. Aztán a putnoki kirándulók kedvelt túrázó helye a Szörnyű-völgy, mely nevében kurucok kivégzésének szomorú emlékét őrzi, a benne fakadó szép Pálma-forrás, a halastavak és a szép kilátású Hegyestető, melyről belátható a Sajó festői völgye.

Márpedig ezt az élményt adta a fővárosi és az ózdi Vörös Meteor természetjáróinak idei hegységismertető versenye, melyen száz elméleti kérdésre kellett válaszolni. A verseny sikerére és hatására jellemző, hogy a győztes egri Kolacskovszky Sportkör indulói nyolcvan pont körüli eredménnyel vezettek, de nem sokkal maradtak le mögöttük az Ózdi Kohászok és a Beruházási Bank turistái sem. (Tokaj)

Nagyon megfogyott már pusztáinkon a tüzok

MADÁREMLÉKEK a Duna-Tisza közti - pusztákon

Először is: Hol-merre keressük őket?

Ismerkedjünk meg az eredeti állapotban levő, egymástól jól elkülönült maradványterületekkel, próbáljuk röviden értékelni azok adottságait. Tekintsük úgy ezeket a kisebb-nagyobb, ősi jellegű területfoltokat, mintha valami hatalmas, élő múzeum diorámáit néznénk és vizsgáljuk meg, hogy kik reprezentálják azok életközösségeit.

Öt tájtypus, öt képzeletbeli üveg-szekerény idézi a múltat. A füves pusztá, a szikes tavak sajátos világa, a borókás-homokdűnés futóhomok sivatag, a jégkorszakot követő időkből ránkmaradt tőzeges, égererdős lápfoltok és a folyóárterek.

A madarak megtelepedésének két fő követelménye, a fészkelőhely biztonsága meg a bőséges-biztos táplálékbázis is merőben más és más ezeken a területeken. A füvespusztá nyíltságával, végtelen távlatokkal védi az idetelepő steppei fajokat. Az alacsony növényzettel borított csenkeszrétek temérdek gyommal, szöcskék-sáskák, rovarok tömegeivel változatos tápláléklehetőségeket biztosítanak. Ilyen hazánkbaszadati, tenyérnyi Ázsiát találunk Budapest közvetlen közelében, a Bugyi községtől Kunszentmiklósig, Kiskunlacházáig elhúzódó, Úrbö meg Apajpuszta néven ismert, hatalmas síkságon. Nagyon megfogyatkozott, kis populációban él még itt a tüzok, az eurázsiai stepetáj legjellegzetesebb, leghatalmasabb testű madárlakója. A legelő jószág álláshelyei fölött kialakuló, röpködő fajokból összetevődő rovarbőség telepítette ide a másik nagyon típusos, de egyben nagyon ritka pusztai madarunkat, a fecskeröptű, tökéletes áramvonalba teremtett széki cséret.

Sajátos élettér az Apajtól kezdődő, a bugaci pusztaságban folytatódó és a csongrádi meg szegedi végeken záruló szikes tóvilág. Az iszapátonyos, sósvízű tócsatavak táplálékszolgáltatásukkal, fizikai és kémiai tulajdonságaikkal sok tekintetben tengerparti viszonyokhoz hasonlítanak és ezért találkozunk itt költésidőben a széki lilével, a guli-pánnal, őszi-tavaszi vonuláskor ezért állomásoznak itt hatalmas tömegekben az északi és atlanti tengerpartvonalra jellemző, különböző cánkó, lile és partfutó fajok.

A futóhomok buckák, Szabadszállás, Bugac, Fülöpháza dűnés-borókás világ is sajátosan magyaralföldi élettér. Rejtett életű lakója az ugartyúk és színpompás madara a szalakóta, a hazánkba látogató külföldi természetbarátok csemegét jelentő látványossága.

Az ócsakörnyéki tőzegzsombékos, égererdős, ún. postglaciális lápvilág a tüzok, a nagy póling, a réti fülesbagoly és a hamvas rétihéja jellegzetes fészkelőegyüttessel földtörténeti idők emlékeit őrzi.

És végül a folyóárterek, madarász szempontból elsősorban a Tisza varázsos morotvái, ősnyarfás, botlófüzes erdői. A tündérszép kiskócsag, selymestollú üstökös-gém, meg a rétisas hazája...

A rétségek, a szikes tavak, vándorbuckák, morotvatájak egytől egyig zarándokhelyei manapság a nemzetközi zoológiának. De nem csak a kutató számára vonzó ez a néhány gondolatörredéssel vázolt, sajátos világ. A csend, a távlatok végtelensége, tünt világokból ránkmaradt, kicsinyke emlék-szigetek két kézzel szórják a szépet a délibábos semmibe vezető utakra, ahol a városi zajba fáradó ember érintetlen őstermeszetre áhitozik.

Dr. Sterbetz István

Az erdők és a hegyek változosságukkal csábítanak. Anál vonzóbbnak tűnnek, minél több bennük a szín, minél tobzóbb a formák gazdagsága. Az emberek szinte kivétel nélkül hegyi túrakon ismerkednek a természetjárással és talán ezért van az, hogy az Alföld, a legmagyarabb tájtypus viszonylag kevésbé érdekelt a turisztikában.

Sokan unalmasnak, sivárnak tartják a pusztát és ezért ejtik el az Alföldjárás gondolatát. Aki nem ismeri, könnyen ezt érzi erről a zárkózott világról, de sajátos szépsége, élővilágának gazdagsága csak akkor derül ki róla, ha valaki szeretettel fordul felé és türelmesen, érdeklődve faggatja-kérdezi.

Az utóbbi években az Alföld, de elsősorban a Duna-Tisza köze örvendetesen kezd szerezni a hazai természetjárók programjában. Az utak persze itt is, mint bármerre az országban, zömmel kultúrtájon át vezetnek, de a belterjes nagyüzemi mezőgazdasági kultúrák között azért szerencsére az ősi Alföld eredeti táj-emlékeivel is sokfelé találkozhatunk.

A növénytan és a néprajz gazdag irodalma alaposan kimerítette már a pusztai relikviumterületek érdekességeit. Zoológiai téren azonban nagyon sok még itt a népszerűsítő tenivaló. Ezért nem lesz talán érdektelen, ha nagy vonásokban — amennyire ezt egy ilyen korlátozott terjedelmű újságcikk lehetővé teszi — megkíséreljem jellemezni a két folyó közének madártani adottságait és néhány olyan kiemelten érdekelt fajt említsek, melyek nemzetközi szinten is emelik a hazai pusztáink idegent csábító, féltett kulturális emléket jelentő nevezetességeit.

Kiskócsagok, a tiszai árterek tündérszép lakói (a szerző felvétele)

Három gyerek naplója

A következő kedves leírást kaptuk: „Kedves Szerkesztő Bácsi! A „Turista” című lapban olvastam, hogy egy-egy nyári élményt be lehet küldeni. Mi hárman vagyunk testvérek és elhatároztuk, hogy naplót vezetünk kirándulásainkról. Ebből a naplóból küldjük be most az első részletet, táci kirándulásunkról. Azért küldjük be mind a hármat, mert versenyben állunk. Tessék kiválasztani a legjobbat...”

Három úttörő, a három Bányai testvér, Judit, Kálmán és Márta írja ezt Székesfehérvárról. A három mellékelt dolgozat mind-egyike olyan izés, hogy nem tudtuk egyiket sem kiemelni a másik kettő rovására. De együttesen kitűnően adják vissza ennek a kerékpártúrának családi hangulatát.

Kálmán például elmékedő típus. Így kezdi: „Az a sok ember, aki kocsival, vagy kerékpáron vadul robog a Balaton felé, nem is gondol arra, hogy a 62-es műút egyenes fásoráról letérjen és ráforduljon a táci dűlőre. De mi öten — apu, anyu, és mi hárman gyerekek — „csőszamarainkon” vidáman vágattunk Táci felé. Apu egy hátizsákot is cipelt magával. Hol a hátizsák húzta aput, hol apu a hátizsákot.”

A dűlőuton nemcsak a hátizsákkal lehetett probléma, mert Márta megjegyzi, hogy „... a dűlőuton többször vittük a biciklit, mint a bicikli minket. Fővenypusztá végére érve pihentünk egy kicsit. Ezután keskeny úton haladtunk előre GORSIUM irányába, ami már nem volt messze. Odaérve, a híd előtt, a Sárvíz bal oldalán lepihentünk. A magunkkal hozott, Gorsium-ról szóló könyvet felváltva olvastuk hangosan, hogy a napon sütkérező anyu is hallja. Olvasás közben láttunk egy ürgét, ami pár percre elterelte a figyelmünket az olvasásról. De az ürge fürgén bebújt a lyukjába, arra kényszerítve aput, hogy folytassa az olvasást.”

Ami a könyvet illeti, a harmadik testvér, Judit összefoglalója a legtárgyilagósbab. Miután megjegyzi, hogy „hajnali” félki-

lenkor indultak és a dűlőuti biciklizés miatt még naplórás közben sem tud rendszeresen ülni, leírja, hogy „... ebben a könyvben kilenc gorsiumi ásatásról olvastak, ami nagyon érdekes volt. Eddig egy nagyobb, egy kisebb villát, több sírt és a hozzájuk tartozó emléktárgyakat tárták fel. A régészek és a történészek sokat vitatkoztak Gorsium származásától. Az ásatások és a viták eredménye a következő: Gorsium a római időkből származik. Aquincum után a legjelentősebb város volt. Az első ásatás 1934-ben volt itt, sok eredménnyel, a többi nyolc azóta kibővítette az elsőnél szerzett ismereteket.”

A három gyerek olvasás közben alaposan megéhezett. Judit szerint „kicsorduló nyálunk farkasétvágyról tanúskodott. Befaltuk egy napra hozott kajánkat és lestük, hogy mit lehetne még enni.” Judit volt a legszomjasabb is. Villanézés után „leittuk magunkat egy italboltban erdei bambival.” A villa maga csalódást keltett benne. „A könyv alapján nagyobbbnak képzeltem” — írja. Kálmán szerint „az egyes számú villa háromszor akora volt, mint egy mostani.” Márta szerint viszont a villa példa: „... a mai modern építészek, ha a rómaiaktól vennének példát, biztos nem építenének ilyen kis lakásokat.” Mind a három gyerek megfigyelte a padozat alatti fűtést, Kálmán még az óncöveket is. Judit megjegyzi, hogy a villa ipari célokat is szolgált. Márta részletesen felsorolja a kovácsműhelyt, a szövődét és a magtárt, ahol égett gabonamagot találtak. Megfigyelésből mégis Kálmán vizsgálott jelesen, mert az udvari medence és levezető csatornája mellett a kisebbik villáról megjegyzi: „ennek a fürdőszobájába még temetkeztek is.”

A három napló befejezése így szól: Kálmán szerint „aztán vígan hazakarikáztunk.” Márta: „Ezzel a nappal is gazdagítottuk tudásra vágyó agyunkat.” Judit: „Ez a rövid nap sok élményt és tudást nyújtott nekünk.”

Gratulálunk, gyerekek. Csak így tovább! És gratulálunk a Szülőknek is.

Kilátás a várból délre

A déli Bükk egyik legszebb és a természetjárók által alig ismert tájára visz utunk. A Lator patak völgye dúsan kinálgatja az irodalmi emlékeket, a várrommal koszorúzott, dombokká szelődülő hegyek látványát, történelmi múltunk alig ismert világát, a nép ajkán élő betyár-romantikát, a népi műemlékek gazdag szabadtéri múzeumát. A történelemnek, irodalomnak, a természeti szépségnek és régi századok népi kultúrájának nagy-szerű találkozása van e tájon.

A 3-as számú útról Mezőnyáradot elhagyva, Bükkábrány községben északra térünk a sályi országútra. Balról a tóvá szelődített Lator patak partján a Bükkábrányi Állami Gazdaság kacsavárosát találjuk. Húszezer hófehér kacsá tóparti utcasora megkapóan színes látvány. Mint óriási hópelyhek lepik el a kacsák a vizet, a partot; etetéskor meginduló hőmezőként kavarnak „városuk utcáin”. Szelid halmok között Sály község patak völgybe s gyümölcsösök közé rejtőzött házaihoz jutunk.

A faluban jobbról hatalmas, emeletes, árkaos barokk kastély fogad: az Eötvös Gorove kastély. A múlt század harmincas éveiben Eötvös József írónk is tartózkodott itt. A műemlék kastély jelenlegi állapota nem leikésítő, Tetőzete ép, de jelenlegi sorsa szomorú. A pusztuló park hatalmas fá hangulatos keretet adnak a kastély mögött álló síremléknek. Ez a jelképes síremlék egyiptomi hangulatot kelt. Lefelé szélesedő törzse mellett oszlopok timpanonos architektúrával tartanak, fellelte csonkagúla, „Memento mori” felirattal. Hírek szerint a kastély gyógypedagógiai iskola lesz.

A kastéllyal szemben egy kis házban márványtábla hirdeti: „Itt élte boldog gyermekéveit a kedves emlékü szülői házban Gárdonyi Géza „Az én falum” írója Ezen a he-

Balról: Márta, Judit, Kálmán

MIRŐL MESÉL A LATOR PATAK

Ilyen lakott az író nyugtalan természetű édesapja, Ziegler Sándor, mint uradalmi gépész 1870—1873-ig. A falu közepén egy másik márványtábla tudatja, hogy ott tanulta a kis Géza fiú a betűvetést. A temetőben öccse — a kétéves korában elhunyt — Ziegler Árpád pihen.

Meghatva állunk a napfényes sályi utcán, körülöttünk a nagy író emlékei zsongnak... Sály volt „Az én falum.” Ez az a falu, ahol „Aggy Isten Biri” szerelme történeté válósult. Ennek a falunak gyermekkori levegője, életillata indította el írói útját magasba az „egri remetének”.

Az őszinte, nyílt szeretet heve ma is élteti a falut. A községi tanácselnök sűrű gondjai mellett is szíves idegenvezető. A Gárdonyi emlékeknek, a táj szépségeinek, Vidróczki betyár történeteinek lelkes magyarázója, ha természetjáró vendég jön a faluba.

Tovább haladunk Latorpusztára. Két úton mehetünk: országúton az Ördögölgy kőbányája mellett, vagy a Lator patak virágos partján. Az utóbbit választjuk. Szelídlejtésű gyümölcsösök kísérnek, később ritkás erdővel fődött szeszélyes szakadékok, dombok. A táj változatos, minden lépés új meglepetést hoz. Emitt a hajdani vízimalmokat nézegetjük, amott a patak keresztezése állít meg. Nem ömlenek egymásba, csak a felüljáróról üdvözlő a két patak egymást. Egymás fölött csörge-deznek.

Észre sem vesszük, már mélyen a völgyben járunk. Balról az akáccokkal beültetett Töviskés oldal, jobbról a cserjés-bozótos Vásárhely és a kopasz Lator-tető fog közre. Aztán már bent is vagyunk Lator-út pusztán. Két kis házsorból áll a pusztá. A település déli részén egy kendertörő vízimalom áll. A fakerekre és bunkókra rakódott kövesedés régmúlt időt sejtet. Hazánk e ritka népi műemléke elhagyatottan pusztul. Beljebb az úton újból egy századok tépte vízimalom álmodik a múlttól, Hamvas Gyuri bácsi malma. Hétméteres átmérőjével egyike hazánk legnagyobb küllös vízikerekének.

A malomépületet többszáz évesnek tartják. Egykor aranyzúzó volt és aranymosó. A belső nagyteremben a vakolás és meszelés alatt most is megvan, befalazva a hajdani két-szajú kemence nyílása.

Az utolsó vízimalmokról van ezúttal szó, s talán a legutolsó középkori aranykórhóról.

Közel a vízimalomhoz van az iskola. Ez csárda volt valamikor, sokat mulatott benne a betyár Vidróczki.

Az iskola épülete mögött meredeken emelkedik a Várhegy. Középkori bástyafala őrzi a múltat. Néhány méterrel feljebb tisztán felismerhető itt a régi földvár, melyet a

Latorpusztai táj (fotó: Kereszturi Ferenc)

Emléktábla Gárdonyiék lakóháza helyén

felfoglalás előtti szláv lakosok építették az alföldi törzsek elleni védelmül. Ezt a földvárat vette birtokba Órsur nemzetsége: Órsur vára néven. A vár alatt a mai Latorpusztá helyén Váralja nevű község állt. Ez az Árpádok alatt pápai tizedlajstromban szereplő plébániás hely volt. A husziták a XV. században megerősítették a várat, s rémei (latrai) lettek a környéknek. Mátyás király Rozgonyi Sebestyént küldte a husziták ellen, Rozgonyi 1458-ban minden borsodi huszita várat elfoglalt és földig lerombolt. A lakosság Mátyás alatt a mai Sály község területén épített falut. A török 1555-ben hódoltatta meg, s ekkor tűntette el a Latorvár utolsó sáncait is.

Nagyszerű a körkép a várból. Északkeletre cserjés domb emelkedik a vár alatt, tetején rózsével elkerített mély, függőleges kúrtó: a

Léleklyuk. A kúrtó mélysége 10—12 méter, átmérője 80—90 centiméter. Ez a függőleges akna volt valamikor az egyetlen lejárata a nagy T-alakú barlangba. A lábak megtámasztásához szükséges vajatok csigalépcsőszerűen ma is megtalálhatók. A domb déli részén meneteles kijárat van, melyet az itteni öregek szerint Vidróczki betyárjai vágtak. A harmadik kijáratot — a monda szerint — a pandúrok robbantották be.

A Léleklyukon túl a völgy mélyén, tölgyek és gyertyánok alatt ered a patak. A forrás neve Vízfő. A forrás és a vártető sáman-hely lehetett, pogány őseink itt mutatták be áldozataikat. A Léleklyukat a pogány papok készítették menedékkül a kereszténység első századában. A táj szépsége, a forrás, a kiemelkedő Vártető alighanem igazolja ezt a feltevést.

A forrás fölött van a barlanglejárata. Tekervényes és veszélyes a leszállás. Csak barlangkutatók kísérelhetik meg a felderítést. A Vízfő mellett ideális fürdőtelep kínálkozik, a főforrás 16 fokon bugyborékol.

Erdőborította bükki hegyek koszorúzzák a tájat, keletnek kopasz fennsík nyúlik az erdők alá. Barlangokról, bányákról, hajdani vízimalmokról, latori betyárokról még sokáig hallgattuk a latori tanító mondait. A nap lassan az Agyagos tető mögé hajlik, kékes homály üli meg a Lator patak völgyét, s halvány párák ereszkednek a Somosbércre. Lent a síkságon még fehéren terül szét a meleg fény, de itt a hegyek között hűvös fuvallatok jönnek a Kigyósról, s közele a csillagfényes bükki este. **Pataki Ferenc**

Légifelvétel a szigetről. Balról Szentendre, háttérben a Naszály

A Dunakanyar most indul el a nagyarányú fejlődés útján. A megvalósulás küszöbére érkezett tervek végrehajtásával hatalmas méretű idegenforgalom lebonyolítására válik képessé hazánk e vonzó szépségű vidéke.

A szemünk láttára átfőmálódó tájban fontos szerep vár a Szentendrei-sziget északi csücskére. A kisoroszi szigetcsúcs már eddig is igen kedvelt kirándulóhelye volt az evezősöknek, ligetes parti erdeiben mindig sátrak serege tarkált, de a következő években a Dunakanyar vízi sportéletének középpontjává válik ez a terület. A most elfogadott fejlesztési terv napi 2500 fő elszállásolására alkalmas üdülőteleppé alakítja a szigetcsúcsot. Több turista szálló és ezerszemélyes kemping épül fel itt, éttermek, bisztrók, eszpresszók színes környezetében.

A Szentendrei-szigetet eddig úgy szólván csak az evezősök ismerték, akik csónakjaikkal kikötöttek a parti fák terebélyes lombjai alatt, gyalogos turisták nem igen járták a homokbuckákat borító elegyes erdők kedves sétaújtait. A szigetcsúcs kiépítésével ez a helyzet megváltozik, ezrek és ezrek nyári tanyája lesz ez a táj — érdemes hát kissé közelebről szemügyre venni.

A 33 kilométer hosszú és 55 négyzetkilométer nagyságú Szentendrei-szigetet a Duna építette fel a horda-

lécából. Kialakulásának kezdete az utolsó eljegesedési időszakra tehető. A jégkorszak száraz, hideg éghajlata alatt a folyam vízmennyisége, s ezzel munkaképessége erősen csökkent, üledék-felhalmozása tehát fokozódott. Nagy tömegben rakta le kavicsos hordalékát, melyre később homok telepedett. A jégkorszak lezárultával az éghajlat fokozatosan csapadékosává vált, a Duna eróziós tevékenysége megnövekedett, s ekkor — a geológiai jelenkor, az ún. holocén kezdetén — több ággal bevágta magát hordalékába, kisebb-nagyobb szigetek párhuzamos sorát képezte ki. A sok folyamágú közül a mai szentendrei ág mélyült ki legjobban, a többi pedig lassankint feltöltődött. Az így kialakult egyetlen hatalmas szigetnek különösen az északi felét valósággal behálózzák az egykori medermaradványok, amelyek helyenkint még ma is jól kivehetők, mivel egy-két méterrel mélyebbek a környező felszínnél.

A sziget folyóvízi üledékekből álló felszínének formálásában jelentős szerepet kapott a szél, amely a Duna árteréből kifújt homokot buckákba, garmadákba rendezte. A könnyű folyami homok az északi part mentén, különösen Kisoroszi vidékén, dűnék formájában halmozódott fel, s itt 15—20 méter magas homokvonulatok is kialakultak. Az Északi-tenger végtelen dűné-sorozatának kicsinyített másait ismerhetjük fel e finoman redőzött homoksáncokban.

A sziget barna homokját általában már megkötötte a növényzet, egyrészt természetes, másrészt mesterséges úton. csak a Tahitótfalu fölötti északi részen akadnak olyan kopár buckák és szélmarta maradékegrincek, amelyeken még a homokpusztai gyp sem telepedett meg. Egyébként a sziget jórésze mezőgazdaságilag művelt terület; szántók és rétek váltakoznak rajta szőlős-

és gyümölcsös kertekkel, helyenkint nagyobb területeket erdő borít. Valamikor homoki-tölgyesek és nyáras-égeres-fűzes ártéri ligeterdők takarták majd az egész szigetet, ezekből mára csak elszórt kis foltok maradtak, viszont új erdők keletkeztek főként akácból és a homokot jól tűró fekete fenyőből. Nagy, összefüggő, sűrű erdő Szentendre, Szigetmonostor és Horány között fedi a lágyan hebehupás homokfelszínt, egybűtt csak kisebb foltokban jelenik meg az akác és a fenyő, s az égeres, tölgyes pagonyok közt, az árvalányhajas buckákon festői tájrészleteket formál a boróka, a kökény meg a galagonya.

Az emberi élet első nyomai a bronzkorból maradtak ránk a szigeten, cserépedények, házi eszközök formájában, de már a római világ emlékeit épület- és híd-maradványok őrzik. Kisoroszinál, Tahitótfalunál és Horánynál őrtorony falmaradványok tanúskodnak arról, hogy a rómaiak a limes védelmében a Szentendrei-szigetet is megerősítették.

A honfoglaló magyarok hosszú ideig nem telepedtek meg a dzsun-

A SZENTENDEI

A Szentendrei-sziget a visegrádi váról

gel sűrűségű ártéri erdőségekkel benőtt szigeten; elsőnek állítólag a Vatha-lázadás menekültjei vertek tanyát a hozzáférhetetlen, ingoványos területen. Kisorosziról 1394-ben történik először okleveles említés, az eredetileg két külön települést alkotó Tahitótfaluról 1237-ből, illetve 1447-ből. A sziget földrajzi helyzetével magyarázható, hogy lakossága a vizek védelme alatt aránylag kis veszteséggel vésztele át a törökvilágot. Az ingoványos, mocsárerdős területnek nem volt hadászati jelentősége, átkelőhelynek sem volt alkalmas, így aztán népét békén hagyta a megszálló hatalom, a prédáló martalócoktól pedig megvédte őket a vad vízvilág. Így történhetett, hogy miközben Vác, Nagymaros, Visegrád, Szentendre magyarsága annyira elvérzett, hogy a török kitakarodása után németekkel és szerbekkel kellett újratelepíteni ezeket a helységeket, addig a sziget törzsközség magyar népe megmaradt és tovább élt.

Az oltalmazó víz ugyan majd minden évben előntötte falvaikat, de mindössze annyi kárt tett, hogy a

A szigetcsúcs, háttérben a visegrádi várral

boronaházak fűzesszoból font falából kimosta a sártapasztást, azt pedig igen könnyű volt pótolni. A templomok is a házakhoz hasonló módon épültek. Tahitótfalu XVIII. századbeli református temploma például a korabeli egyházi följegyzés szerint „*építettett az 1765-ik esztendőben vastag talpfákra erős kötésekkel, a közeli sárfalból lévén vastagon bé vakolatva...*” Az árvizek csak attól kezdve váltak veszedelmessé, hogy a lakosság rátért a vályogépítkezésre. Ekkor már igen súlyos károkat okozott, ha egy-egy tavaszon két-három hétig is vízben álltak a falvak. Az 1838. évi árvízkor Pócsmegyeren a templomon kívül csak hat lakóház maradt meg, s az egész szigeten több mint 600 épület dőlt teljesen romba. Hasonló nagy pusztítást végzett az 1867. évi árvíz is, úgyhogy a szigetieknek végül is meg kellett kezdeniük a védekezést. A század elején megépült gátak a legmélyebben fekvő területek kivételével elegendő oltalmat nyújtanak, de azért a rendkívül nagy árvizek —, mint az idejé is — még mindig számottevő értékeket pusztítanak el.

A tenger szintje fölött 100—124 méter magasan fekvő szigeten négy község települt meg; északi csúcsában Kisoroszi, lejjebb Tahitótfalu, Leányfaluval szemben Pócsmegyer, Szentendre fölött pedig Szigetmonostor. A négy falu lakossága együttvéve sem éri el a 7000 főt. Mindegyik község egytípusú, halmazos település, a folyóra párhuzamos főutcával és a Dunára lefutó keresztutcákkal. A kis barokk templomokon kívül csak Tahitótfalun találkozunk a népi építészet néhány műemléki jellegű emlékével: oromzatos hom-

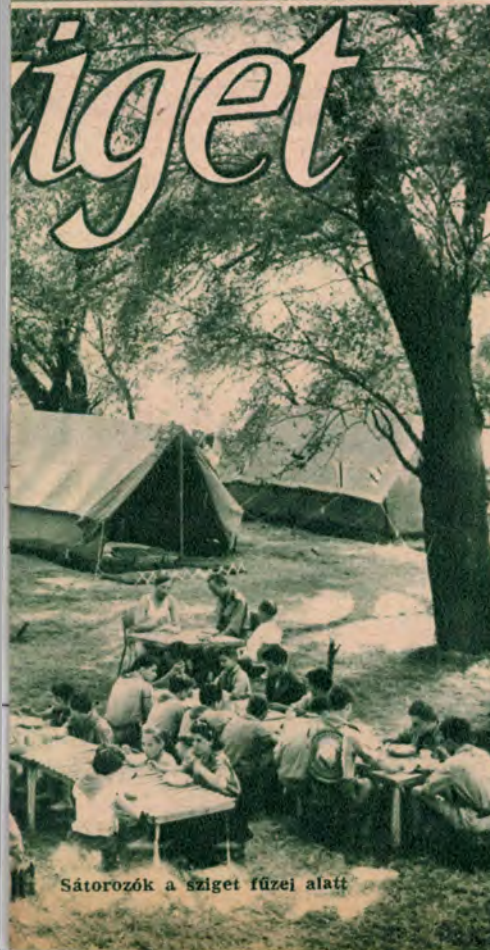
lokzatú, oszlopos tornácos parasztházakkal, s ugyanitt a Pincseron Polláck Mihálynak, a Nemzeti Múzeum építőjének, klasszicizáló szüreti háza és loggiás nyaralója érdemel figyelmet. Klasszicista építészetünk vezéralakja a tahitótfalui temetőben nyugszik, romantikus ízlésű síremléke Ybl Miklós szép műve.

A sziget községei mind a nyugati oldalra, a szentendrei Duna-ág mellé települtek. A nagy Duna mentén újabb keletkezésű nyaralóhelyek sorakoznak; *Horány* és *Suránytelep* a legjelentősebb közöttük. Száz meg száz kedves hétvégi ház és sok vállalati üdülő bújik itt meg a fehér-törzsu nyárfák és megdőlt vén fűzek alatt, s vasárnaponként a fővárosiak ezreinek nyújtanak kedves pihenőhelyet. Az a nagy fejlődés, amely előtt a Dunakanyar áll, végképp kiemeli majd idilli csöndjéből az egész szigetet, s a vízi sportolók mozgalmas, színes, pezsgő életű központjává teszi. Talán akkor majd a gyakorlatosan járó turisták is felfedezik sajátos hangulatú szelíd szépségeit.

Antalfy Gyula

SZENTENDREI

Sziget

Sátorozók a sziget fűzei alatt

Pillantás Vácra a szigetről

ÚJ

IDEGENFORGALMI LÉTESÍTMÉNY ZALAEGRSZEGEN

LÁTOGATÁS A GÖCSEJI TURISTAHÁZBAN

Zalaegerszeg északi városrészében, az új mederbe terelt Zala folyó partján régi sárga kastély áll. Nemrég új szint kapott az ósdi fal, felújították a belső helyiségeket, s hangulatos, teraszos kertet varázsoltak a ház köré.

Zalaegerszeg új nevezetessége lett a Göcseji turistaház. Vendégek könyve csaknem félig megtelt már bejegyzésekkel. Kedves sorokat írt bele az olasz állampolgárságú magyar tanár, aki 40 éves érettségi találkozóra jött haza, a budapesti Leövey Klára Gimnázium lányai, munkások, akiket hivatásuk szólított néhány napra Zala székhelyére, s holland, osztrák, német átutazó turisták is kifejezték megelégedésüket.

— A vendégek ilyenkor a környéken, vagy a városban sétálnak — mondja *Peszlen József*, a turistaház gondnoka, amikor meglátogattuk. A szobájukat azonban szívesen megmutatom.

A szálló szobái valóban korszerűek. Modern, zöldhuzatos heverők, selyemmel szegett gyapjútakarók, hófehér párnák, tarka függönyök minden szobában.

Az úgynevezett „futball”-szobák már inkább hasonlítanak a turistaszálláshoz. De korántsem kaszárnya jellegűek. Színes paplanok hevernek katonás rendben az ágyakon, az asztalon vízzel teli kancsók, poharak. Szép rend van a szobában. Bár a kilátás nem éppen „alpesi”, mert konyhakert húzódik a ház mögötti dombon, mégis hangulatos a napfényes környezet. És kitűnő a levegő.

— Júniusban 538 vendégünk volt — újságolja a gondnok. Az előző hónapokban keve-

sebb. Amilyen az időjárás, úgy jön a vendég.

Jó ötlet volt az is, hogy a Szálloda és Vendéglátóipari Vállalat az új turistaszállóban haláskertet nyitott. A konyhában gyúrják a túróscsuszát, főzik a halászlét. Készülődnek az esti vendégek fogadására. De a turista vásárolhat a konyhán egy darab szalonnát is, s a kert végén kijelölt helyen megsütheti magának. Kinek mi az ízlése.

A romantikus zalai tájak vonzóak — csak még kevésbé ismertek. A göcseji lankák, s az új turistaház is bizonyára segítenek, hogy mind többen látogassanak el ide.

Horváth Ildikó

Osztrák vendégek a vendégek könyvébe jegyezték

Fotó: Kiss Ferenc

Nyárutó

Még a nyár zöldselyem virágos ruháit lobogtatja, a szél és a méhek mézről mesélnek, a réteken szanaszéllel még bogarak röpködnek, de a fecskék a sürgönydrótokon csivitelnek s mintha kérdeznék a suhanó szellőt:

— Lesz-e jó utunk déli irányba?

Mert a berekből a vízimadarak, a kertekből a sárgarigók és az erdőkből a magyar papagájok — a búbosbankák — lassan útra kelnek. A közeli tölgyesből sem hozza már a szél a vadgalambok bűgását.

Délelőttökön, ha előbújik a nap, a harkály még vidám hangon klüküküzik, de a kopácsolása már árulkodik, hogy az álcák hidegebb időkre rendezkednek be a pudvásodó fatörzsekben.

Ahová a Nap sugara elér, még meleg a levegő és nyarat játszanak a sápadtkék, halványrózsaszín meg fehér virágok. De régen volt, hogy a Nap éppen csak lenyugodott és máris kelt fel. Az egész tájon egyre több a friss, fényes barnaszín — a szántás —, csak a másodvetések friss zöldje harsogja még a takarmánynevelő nyár színeit.

Mintha meggyorsult volna a természet változása, a seregélyek már megjelentek a szőlőskertek tájain, és a kukoricabajusz egyre jobban meggöndörödik a zörgő száron, mintha csak valami vándor pederte volna ki bajuszpedróvel.

Ha kisüt a Nap és a mogyoróbokrokra felragyognak az érő gyümölcsök, benépesedik az erdő mókusokkal, a bokoraljak pedig vargányaszedő gyerekekkel, akik már be-beszöknek az erdővel határos szőlőkbe.

Hát bizony szüret előtt felnöttek nem igen keresik fel a szőlőhegyek vidékét, legfeljebb vasárnaponként hátizsákos természetjárók.

Az útszéleken mérgesen ágaskodnak a csalánok, mintha csak tudnák, hogy a közülük kitértető róka tilosban jár. Kopott, veres bundája egy pillanatra tűnt csak fel s már csupán az elhulló tollak árulkodnak, hogy fáciánt cipel a szájában.

Egyszerre meghűvösödik a tájék. A ritkás vén tölgyest és bükköst beárnyékolja az égen futó felleg. Különös alakja van a felhőnek, paripaalakja, mintha az elfutó nyár lova lenne. Igen, elnyargal a nyár.

S nemsokára a határba belép az ősz!

Borsi Darázs József

Tutajos a Dunajecen

MAGYAROK A NEMZETKÖZI DUNAJEC-TÚRÁN

nehezen lehetett volna kajakozni.

A folyó komoly vadvízi tapasztalatot igényel. Mentómellény viselése kötelező és ajánlatos. A könnyelműség — ezen a túrán először — két áldozatot követelt. Tragédiájukat elővigyázattal elkerülhették volna. Ebből a sajnálatos tényből nem az következik, hogy a Dunajec járhatatlan — ne feledjük, itt több tízezren kajakoznak le baj nélkül — hanem az, hogy csoportunkat és felszerelésünket gondosan és elővigyázattal állítsuk össze.

Az autóbuszok, vonatok, teherautók egész éjszaka ontották a kajakozókat és hajókat. Planicskától a tömlőcsónakig mindenféle vizijármű látható volt. A stáb egész éjjel osztályozta, lajstromozta az érkezőket. Bennünket, öreg drinai barátunk, Tata Žak és fia Jánosik vezetett. Maguk kérték a rendezőket, hogy velünk együtt jöhessenek végig a túrán. Ők a magyar tábor állandó tagjai voltak.

A Nowy Targ-i Podhale jégstadionban 10 órakor kezdődő megnyitó ünnepségen lapáttal a kezében már mindenki útra készen

állt. A város vezetői nyitották meg a túrát. Az első csoport rezesbanda indulói mellett szállt vízre. Havasi legelők, erdők, fenyvesek között érkezünk meg első táborhelyünkre Czorsztyn-ba. A folyóparton színes népviseletbe öltözött csoportok nézték a víziparádét. A táborhely festői sziklával szegélyezett parttal szemben volt. Megérkezésünk után kirándultunk a czorsztyni és a magyar emlékeket őrző niedzicai lakott várba. Másnap már a pienini áttörésen keresztül vitt az útunk.

Második táborhelyünk Kosciencó után, alacsonyabb hegyek között vezetett útunk Mostki-ba. Útközben át kellett haladnunk a hírhedt Tyلمانovai zúgón. Előtte egy ellenőrző állomáson rendezték sorba a résztvevőket, hogy a kritikus ponton egyenként haladjanak át.

Az utolsó táborhelyünkön megkerestük barátainkat és táborunkat is sokan keresték fel. Másnap reggel tartották meg a túrázó ünnepélyt, és indították útnak bennünket a túra utolsó szakaszára.

Sütő István

A közelmúltban rendezték meg a XXIV. Nemzetközi Dunajec-túrát, melyen első ízben vett részt 10 magyar vadvízes.

A túrán — mely egyben verseny is volt — 8 nemzet, mintegy 2300 (!) vadvízese vett részt.

A Dunajec jellegzetesen hegyi folyó, esése a túra útvonalán Nowy Targ és Nowy Sacz között átlagosan 334 cm km-enként, de helyenként meghaladja a 4 m-t is. A folyó vízszint-ingadozása igen nagy. Ottlétünkön zivatar után pár óra leforgása alatt 30 cm-rel emelkedett a víz szintje. A magas vízállás akkor még kétséges tette a nemzetközi túrát, egy héttel később a folyón, az alacsony vízállás miatt már csak

Egyik szombat este varsói házigazdám papírt lobogtatva érkezett haza.

— Ha igazi turista vagy — mondta — az is érdekelné fog, hogyan vikenéznek a varsóiak.

A papír a WISLA turistahivatal hétvégi beutalója volt Nieporet-ba. Házigazdámnak ez volt a legkellemesebb meglepetése a sok kedves program között. Nieporet Varsó Szentendrénéje, Visegrádja. Harminc kilométerre a fővárostól, a Bug és Narva vizéből duzzasztották mesterséges tavát. Mi buszon mentünk, de lehet helyi érdekűvel, autóval, és a

NIEPOMET, A MESTERSÉGES „BALATON”

Visztula-csatornán hajóval is érkezní. A tó 800 hektár kiterjedésű.

A mi beutalónk egy faházás kempingbe szólt, de van sátoztábor is. S még sok tábor és több tó, mint megtudtam. A tavon mólók, kajakok, vitorlások, vízibiciklik, kirándulóhajók színes forgatagába kerül-

tünk. Sok kellemes vendéglátóhely, fürdőzők ezrei.

Megismerkedtem Zygmunt Tonderski-vel, a táborok építésvezető mérnökével, aki elvitt irodájába és megmutatta a további üdüllők terveit. Közben betoppant a varsói Wisla-központ fiatal vezérigazgatója, Henryk Skoczylas, aki közölte, hogy a főváros környékén más üdüllőközpontok létesítése is folyik. Mindjárt meg is hívott Zalesie Gornébe, az erdei táborba, ahol egy másik üdüllőközpont tipussal ismerkedtem meg. Fenyves erdő közepén kristálytisza fürdőmedence, köröskörül szökőkutakkal. Az 560 hálólhelyen kívül sok vetkőzőhely a nappali vendégeknek. Nincs sorbaállítás. A turistaszobák kellemesek. Igaz, hogy a Vislanak — melynek hatásköre csak a varsói vajdaságra terjed ki — 1963-tól 1966-ig évi 17 millióról 50 millióra nőttek a beruházási keretei. De több turista férőhelyet is létesített, mint amennyi nekünk összesen van.

Jó lenne ezt utánozni.

Halmi Ferenc

Nieporet strandján

CSIPKERÓZSIKÁJA

HEGYALJA

Az elnökhelyettesei egyenesen Hadrévi Gyula bácsihoz, a Természetbarát Szövetség megyei elnökéhez mentünk, aki elmondta, hogy a természetjárás szépen fejlődik a hegyek alatti városban. Tavaly csak két szakosztály volt a városban, idén már kilenc van.

— És ami külön öröm — mondja — főleg az iskolák szerveződnek be. Tavaly csak 45 fiatal volt, idén már 191 ifjúsági igazolványt váltottak ki. Baj, hogy csak két vizsgázott túravezető van még. (Nincs két éves tagsága a többi

vezeti körül a vendégeket. A kiállítás fő témája; milyen lesz a város 2000-ben. Expedíciós feladatnak kapták a gyerekek, itt is az idegenforgalom, a vendéglátás gondolatával oltották be a kis újhelyi lakosokat. Főleg a turistaéletéről, új szállodákról írtak és rajzoltak sokat — nem hagyva ki természetesen egy külön, sátoraljaújhelyi űrhajó-állomás részletes tervrajzát sem.

Homonnay Nándor ugyanolyan megszállottja a város fejlődésének, mint azok, akikkel eddig beszélünk. Gyermekével lefestette a sárga útjelzést, segít a sípálya továbbépítésénél. Azt tervezi, hogy jövőre Sátoraljaújhelyen lehessen rendezni az országos síbajnokságot. Ezért kell nekik az új ugrósánc, az új melegedőház — és az új turistaház. Homonnay Nándort vasárnaponként hatvan-hetven fiatal kíséri el a Fekete Hegyre túrázni, a Cserény-tóhoz szalonnát sütni, a bányácskai gémeskúthoz forrásvizet inni. Már vannak kerékpáros túrázók is.

Megnéztük vele az ugrósánc befejező munkáit, hatvanan dolgoztak kint, s az új turistaházat, melyet három csehszlovák faház egybeépítéséből csináltak. Nagyon szép kilátásra nyílnak ablakai.

Mire visszaértünk a városba, már állt a hetivásár. A kisvonatok hozták-vittek a környékbelieket. A reggeli kihalt utcák benépesültek. Hátzísákos turistákat is láttunk. Mintha csak a nyári napsütésben a búcsúkép is azt ígérné, hogy a határszéli kisváros a Sátoros hegyek csipkerózsikája — ez a szép ékszeres doboz — ébredszik évtizedes álmaiból s hamarosan új ruhában, meleg vendégzeretettel fogadja látogatóit.

Gesztelyi Nagy Zoltán

A Sátorhegy

Ifjúságom édes városa csalódással várt rám. Hárman szálltunk le a világvége-szerű végállomáson, az utcák reggel nyolckor még kihaltak, a borbélynál én voltam az egyetlen vendég. Az eszpresszóban a sportpálya többéves huzavonája miatt panaszkodott két asztal-szomszédom. Nem csoda, ha bánatosan nyitottam be Halász Istvánhoz, a városi tanács elnökhelyetteséhez, ki egyben elnöke az Északmagyarországi Idegenforgalmi Bizottságnak is.

— Igaza van — mondja panaszaimra —, de bizonyítani tudom, hogy ez az álmos, tizenhét ezer lakosú kis határszéli város, melyből háromezeröttszázan eljárnak jelenleg dolgozni, már ébredszik csipkerózsika álmából, készíti szép ruháját tizezrek fogadására. Biztosan ismerik a TURISTA olvasói sípalyánk, sífelvonónk, kilátónk építésének történetét. Az egész város segített, élükön Hadrévi Gyulával, a Természetbarát Szövetség megyei elnökével, dr. Boda Pál főorvossal és a pedagógusokkal, kik a diákokat hozták. Most új, kettős lesikló pálya épül. Kétszázán voltak téli versenve-

Látkép Sátoraljaújhelyről

inken, köztük csehszlovák vendégek, idén bővítünk kell a sok jelentkező miatt. Ez az egyetlen turistáknak is használható sífelvonó az országban. Új ugrósáncot építünk, akár országos bajnokság is rendezhető lesz itt. Csak szálloda legyen — teszi hozzá sóhajtván — s elmondja, mennyi huzavonával megy a Várhegy utca és Török utca sarkán, a hegyek lábánál épült Kossuth turistaház megnyitása. Közben szépítik a műemlékeket, felkutatják a történelmi nevezetességeket (az első titkos protestáns istentisztelet pincéje, egy világhírű csodarabbi sírja, régi Pálos templom, műemlék Mihály-szobor). S a vízelettől is sokat remélnek.

jelöltnek.) Folyik a térkép-elvasó tanfolyam, készülnek a balatoni táborba. Aggtelekre, a Bükkbe, a Balaton-felvidékre. És főleg arra, hogy kedves vendéglátói, helyi képviselői legyenek a Sátoros-hegyek környékére látogató természetjáróknak. Meg kell mondani, hogy vagy az eddigi természetjárók segítettek a legtöbbet, vagy azzá váltak munka közben. Különösen az ifjúság dolgozott lelkesen. Főleg a Kinizsi SC siskakosztálya, és az Esze Tamás iskola diákjai segítettek sokat, Homonnay Nándor testnevelő-tanár vezetésével.

A pedagógust az iskolában keressük meg. Éppen az úttörőcsapat kiállításán

Kedvezményes autóbussz-túrák

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda az őszi folyamán olcsó autóbussz-túrákat indít fiatalok, elsősorban KISZ-szervezetek számára. Az alábbi díjakban az utazás, étkezés, szállás és a városok, vidékek szakszerű bemutatásának költségei is szerepelnek. A túrák a következők:

HÉTVEGE SOPRONBAN (Másfél nap, Győr, Pannónia, Fertőd érintésével.) Részvételi díj: 189,— forint.

HÉTVEGE SOPRONBAN (Győr és Fertőd érintésével.) Másfél nap. 180 forint.

HÉTVEGE EGERBEN (Budapest, Eger, Gyöngyös.) Másfél nap. 118,— forint.

HÉTVEGE EGERBEN (Budapest, Gyöngyös.) Egy nap. 97,— forint.

BALATON-FELVIDÉK (Budapest, Veszprém, Füred.) Egy nap. 104,— forint.

KÖRUTAZÁS A BAKONYBAN. Másfél nap. Budapest—Győr—Pannónia—Dudár—Zirc—Veszprém—Balatonfüred vonalon. Díja 167,— forint.

HÉTVEGE A MÁTRÁBAN. Gyöngyös—Mátraháza—Galatető. Másfél napos túra. 110,— forint, egynapos túra 79 forint.

HÉTVEGE DEBRECENBEN. Gyöngyös, Füzesabony, Hortobágy. Két nap. 180,— Ft.

Valamennyi túra Budapestről indul. További felvilágosítással az Express iroda szolgál, Bp., V., Szabadság tér 16. Telefon: 317-777.

ELMARADT kerületi találkozójuk helyett árvízvédelmi munkára jelentkeztek a XI. kerületi természetjárók és részt vettek a Dunapart árvízmoszta részeinek fertőtlenítésében.

„ÜTIÉLMÉNY” FOTOPÁLYÁZAT. A Nógrád megyei Természetbarát Szövetség a megyei Foto- és Filmklubbal, valamint az IBUSZ salgótarjáni irodájával közösen fotópályázatot hirdet szép úti képekre. Minden foto beküldhető, mely természetjárással, országvilágjárással, utazással kapcsolatos. Nevezési lapot az IBUSZ, Salgótarján, Rákóczi utca 30. sz. alatti irodájában lehet igényelni. A képek ugyanide küldendőek be december 15-ig.

PÉLDÁNAK ÁLLÍJTUK:

A PÉCSI BÖRGYÁR SZAKOSZTÁLYÁT

A Pécsi Börgyárban évtizedes hagyományai vannak a turisztikának, de a természetjárás csak az utóbbi években vált valóban tömegmozgalommá, ami nem véletlen műve. A szakosztály szervezőjével Megyer Jánossal beszélgettünk erről.

— A legutóbbi választások során a PBTC természetjáró szakosztályának irányítása dr. Tóth Géza elnök és Veller László titkár személyében jó kezekbe került. Ez kitűnik abból is, hogy már közel kétszáz tagja van a szakosztálynak. Nálunk a tagszervezés nem kampány feladat, hanem a munkánk szerves része. Szavak helyett inkább a jó program a legjobb agitátorunk.

Az üzemen magunk is meggyőződünk, hogy a természetjárás itt egészségügyi szempontból létszükséglet, hogy szabad idejüket minél többen a friss levegőn töltsék. Budai Sándorné például a férjével együtt az utóbbi kiránduláson kapott kedvet arra, hogy a szakosztályba belépjen.

Aki ismeri a börgyártást — mondotta Budainé — az tudja, hogy mit jelent a

szabad, friss levegő, a felfrissülés a szabadban. Új emberként jövünk vissza a gyárba. Legutóbb a szakosztály többnapos kirándulást szervezett Észak-Magyarországra. Mi még nem jártunk arra, s szeretnénk volna megismerni. Az első kirándulás annyi sok élményt hozott, hogy azonnal beléptünk a szakosztályba. Nagy segítséget jelent a szakosztálynak, és viszont, hogy a szocialista brigádok a szakosztály segítségét kérik kirándulásaik szervezéséhez. A vezetőség pedig nagyon helyesen, igyekszik ennek eleget tenni. A brigád tagjai közül azután sokan benn is maradnak a szakosztályban.

A Pécsi Börgyár természetjárói nincsenek magukra hagyva. A sportkör vezetősége megad számukra minden támogatást. Bár itt is legnépszerűbb sportág a labdarúgás, de ez nem megy más sportág rovására. A programnak megfelelően például mindig a szakosztály rendelkezésére áll a sportkör autóbussza a túrák lebonyolításához.

A Börgyár jó példa arra, hogyan kell szakosztályt szervezni, s a tagság érdeklődését ébren tartani.

Még sportszerűbben

Kedves Szerkesztőség! A BTSZ tízfordulós túrapontversenye ma már fogalom. Mindenki tudja, mi a lényege ennek a nagyszabású mozgalomnak, mely az elmúlt tanévben hetvenkét iskola tízezer tanulóját mozgatta meg. Huszonhárom pedagógust kellett kiírtatni kiváló munkájáért. Hálság vagyunk Bogdán Istvánnak és Berán Vilmosnak a rendezésért.

Az évről évre tökéletesedő mozgalomnak azonban vannak még problémái, s most, az új tanév

kezdetén ezeket szeretném szóval tenni. Például a létszám ellenőrzése nem mindig reális, ez a kiértékelésnél hamis eredményekhez vezethet. Ha már verseny, vegyük komolyan. A bediktált útvonalat is jó lenne bélyegzőkkel ellenőriztetni. Az elméleti versenyben elért pontszámot is be kellene venni a verseny értékelésébe, hogy ne csak a mennyiségi, hanem a minőségi törekvések és eredmények is helyt kapjanak a végeredményben. Vegül a négy vasárnapi való felbontás miatt egyes csoportok hátrányba kerülhetnek hazánk néha abnormalis időjárása miatt, amit szintén értékelni kellene. Véleményem szerint a körzetes bontás a töme-

gek torlódását csak részben szünteti meg, ezen is érdemes volna elgondolkozni. Ezeknek az apró hibáknak a kiküszöbölésével a jövő tanévben még jobban összehozhatnánk ezt a szép mozgalmat.

Dr. Dékány Mihályné tanár

(Megjegyzés: Dékány sporttársnő levelével kapcsolatban Bogdán István, a BTSZ ifjúsági bizottságának vezetője annak közlésére kért bennünket, hogy köszöni a bírálatot és annak — valamint a többi pedagógustól érkezett hasznos észrevételnek — a figyelembevételével kívánják megrendezni a most következő tízfordulós ifjúsági túrapontversenyt.)

itt levágandó

Megrendelőlap

Megrendelem a „Turista” című havi képes folyóiratot

félévre 16,— Ft-ért

1 évre 32,— Ft-ért

(A kiyánt összeg aláhúzendó)

Az előfizetési díj átutalásához befizetési lapot kérek.

.....
olvasható név

.....
pontos cím

Nem kapunk lapot

Kedves Szerkesztőség! Amikor hó elején megjelenik a Turista, mindig találok benne olyan anyagot, amit mozgalmi okokból oda szeretnék adni valakinek. Ebből a célból rendszerint nyakamba veszem a Nagykörutat, de most már sorozatosan eredménytelenül. Egész sor újságos standon már negyedikén, ötödikén sem lehet kapni Turistát. Az újságárosok többsége is panaszkodik, hogy sokan keresik náluk a lapot, de keveset kapnak. Nem lehetne ezen segíteni?

Udvarhelyi Zsuzsa
VII. kerületi Természetbarát Szöv.

„E levél útján szeretném a Szerkesztőség figyelmét felhívni arra, hogy itt Győrben a lap megjelenése után két nappal már nem lehet kapni „TURISTÁT”, s ennek következménye, hogy kevesen tudják olvasni, pedig sokszor hallom, hogy kéri az újságárustól, de legtöbbször elutasító választ kapnak. Jó lenne, ha a lap nagyobb példányszámban jelenne meg, mert ezáltal még többen ismerkednének meg a turisztika szépségeivel és egyre többen tömörülnének a szakosztályokba...”

Miskovics Imre
Győr, Alkotmány u. 4. II/b.

...„És, hogy másról is írják, a „Turista” kevés Sopronban. 5-én már nem lehet egyet sem kapni a városban”...

Varga Jenő
Sopron, Hátsókapu 2.

Hasonló levelet gyakran kapunk, sajnos sem azokra, sem a fentiekre nem tudunk válaszolni, mert a terjesztést a Posta irányítja.

KEDVES OLVASÓINK

Az utóbbi időben mind több panasz érkezik: egy-két nap alatt elfogy a TURISTA az újságárosoknál és nincs utánpótlás. Személyesen, telefonon és levélben fordulnak hozzánk a hónap első napjaitól: szeretnének egy példányt szerezni.

Addig is, amíg ez a kérdés megoldódik, az alábbi megrendelőlapal szeretnénk segítségére lenni példányonkénti vásárlóinknak: fizessenek elő, s a Posta minden elsején házhoz viszi a lapot. Aki pedig már előfizető, s így kerül kezébe a megrendelőlap, kérjük adja tovább barátjának, útatársának, Lapunkon keresztül a természetbarát mozgalmat segíti.

A megrendelőlapot ki kell vágni, kitölteni és postára adni.

Szerkesztőség

itt levágandó

NYOMTATVÁNY

Turista

Szerkesztősége és Kiadóhivatala

Budapest V.,
Rosenberg hp. u. 1.

Kutatás

a cseszszegtomaji Kút-barlangban

Keszthelytől északra, Cseszszegtomaj határában évtizedekkel ezelőtt, kútúrás közben barlangfolyosót tárt fel a fúró. A kútakna oldalából nyíló labirintust feltehetőleg az Ós-Hévíz meleg vizei alakították ki. Az eddig csak részletesen feltárt különleges barlang alaposabb kutatására a budapesti Toldy Ferenc Gimnázium természetbarát barlangkutatói most expedíciót szerveztek. Csörlőberendezést szereltek a kút szája fölé és annak segítségével ereszkedtek le a több mint hatvan méter mély aknába, melynek oldalában 54 méter mélységben nyílik a barlang. A különleges képződményekben és ősmaradványokban gazdag, szerteágazó labirintust mintegy 800 méter hosszúságban tárták fel az expedíció során a lelkes fiatal kutatók. A barlang mélyéről képződmény és ősmaradvány mintákat hoztak fel, melyeknek meghatározása, szakszerű feldolgozása folyamatban van.

Ismét

hosszabb lett a Mátyáshegyi- barlang

Alig három hónapja adtunk hírt barlangkutatóinknak a Mátyáshegyi-barlangban elért feltárás sikereiről és máris újból jelenthetjük: a Bp.

Vörös Meteor természetbarát barlangkutatói július 4-én, a barlang déli szélén, bontással, eddig ismeretlen barlangszakaszba jutottak be, amelyet augusztus elejéig közel fél kilométer hosszúságban tártak fel.

A most felfedezett barlangszakasz messze kinyúlik a Mátyáshegyi-barlang eddig ismert rendszeréből és valószínűleg további feltárások kiinduló pontja lesz. Külön érdekessége, hogy az egyik folyosóban kis erecske, barlangi patak folydogál.

A Bp. Vörös Meteor barlangkutatói lelkesen folytatják a sokat ígérő feltáró munkát.

Dr. Dénes György

AZ ELSŐ SZÁZ KILOMÉTER

kös-patakon, újabb bélyegző a síkárosi erdész-háznál, s már elhalkult a víz moraja mögöttünk, amikor az Öregvágás egyik tisztásán őz suhant át előttünk az úton. Erről beszélünk még este is Dobogókön.

Reggel, napfény, indulás. Mint a zergék, ugráltunk szikláról sziklára a Szurdok-völgyben, néha vízzel hűtve cipőnkét. Aztán megszelídült a táj, láttuk a Kevélyek kettős kúpját és Csobánka körül kerítések erdejébe tévedtünk, szabályok útvesztőjében.

Villámlás és dörgés a Kevélynyeregben, szétnézés Pilisborosjenőn, bélyegzés a Rozália téglagyárnál, aztán bosszankodás a 18-as autóbusz megállójánál látható táblán, mely szerint Csúcshegy 25 perc. Negyvenhat kilométerrel mögöttünk bizony jutalmat tűznénk ki annak, aki ezt futva megteszi ennyi idő alatt.

Harmadik napunk a Csúcshegyen virradt ránk. Pára ült a solymári völgyben, de tisztán látszottak a hegyek. Az oldalút árnyas fái alatt szaporáztuk lép-teinket, Máriaremete, Hár-

mashatárhegy szépségei kattogtatták fényképezőgépeinket. Kaland ismét a bélyegzővel — nézelődés a vitorlázógépek körül, s aztán unalmas három óra, 12 kilométer csaknem végig aszfalton. Kihagytuk időhiány miatt az Ördöglyuk-barlangot.

Negyedik nap gúlyásleves, alvás, Piliscsabán akácillatú erdők és ismét borulat. Az eső hajt Klastrom-pusztára. Dél előtt tizenegyor alkonyati sötétség, de érdekes ásatások. A fiúk kipróbálják, hogy lehet feljutni a kiszáradt vén fa belsejében. Aztán Kesztölcnél életünk legnagyobb zuhanyával ajándékozott meg egy felhőszakadás. Busszal mentünk Dorogra és este tizenegyor már ott-hon voltunk.

Igy ért véget tizenegy kispajtás első nagy túrája, tele élménnyel és új ismeretekkel. Az elsőt követi majd a többi. Mire e sorok megjelennek, mi már a Zempléni-hegység egyik legszebb pontján, a Potocsok völgyben táborozunk, s onnan megyünk el a Nagymilicig, ahol a turisták nagy vándorútja végétér. Faragó László tanár

Átkelés a Szurdok-völgy zuhatagain

Tavaszi óta dédelgetett terve a jászberényi fiúiskola úttörő csapatának, hogy a Szolnok megyeiak közt elsőnek teljesítse az úttörő kéktúra 300 kilométeres szakaszát. Megszületett az első túra: öt nap alatt Dorogról Visegrádig. Aztán jöttek a levelek: Nagykevény nem üzemel, Zsíroshegyet bezárták. Nagyvíllámon pedig nincs hely. Végül megfordítottuk az egész utat és Dobogókön és a Csúcshegyen aludtunk.

Milyen izgalomban voltak a kispajtások, amikor június 14-én elindultunk. Eljutunk-e az árvizes Dunaparton Visegrádra?

Eljutottunk. S milyen nehéznek tűnt a hátzszak, fel a várba. De megérte. A mélyben hőmpolygó hatalmas folyam látványa még ki sem hunyt emlékeztünkben, még el sem csitult első örömről az első bélyegzőn, amikor nyakunkba szakadt az első jeges zivatar. Az utak patakka váltak. Kis expedíciónk a Sóstó-rétnél térdig süppedt a mocsárba.

Borjűfőnél szárfikoztunk meg, az Urakasztala oldalában pihentünk, megke-restük a Papréten a bélyegző elveszett gumiját, s már napfényben értünk Pilisszentlászlóra. Aztán átkelés a megáradt Bük-

Könyvespolc

Papp Antal: Debrecen könyve. A könyv túlép az egyszerű útkönyv igényein: mind megírásának szépirodalmi módján, mind tudományos klasszizálásával sokáig a Debrecenről szóló könyvek vezetője marad. Nemcsak a város földrajzával, történetével, emlékeivel, kulturális életével foglalkozik, hanem hat söté kapcsán pontosan körülvezeti az utasembert a város minden nevezetességén, három sötében pedig Hortobágyot, Hajdúszoboszlót és a Guthli erdőt ismerteti.

Tihány (Panoráma útkönyvek) Panoráma Balaton sorozatának e kötete ismerteti a Balaton egyik legismertebb üdülőhelyét és környékét.

A kötet első része általános képet fest a tájról, múltjáról, jelenéről, színéről, hangulatáról, látványairól.

A második rész gyakorlati útmutatást ad, a fürdőhelyek közérdekű címenyagát is tartalmazza.

A Magyar Sport Évkönyve 1965. Az évkönyv ismerteti az MTS első esztendejének munkáját. „Az év krónikája” c. fejezetben beszámol az elmúlt év sporteredményeiről, majd sportáganként ismerteti a magyar sport összes 1964. évi eredményét.

Sirokmány Lajos: Sikerek, bukások, aranyérmek az öttusában.

A sportújságról, mint az öttusasporthoz ismerője jó néhány világversenyről tudósított már, s többek között Tokióban is ott szurkolt Török Ferenc és a magyar öttusacsapat győzelméért.

Ebben a könyvben színesen írt az öttusasporthoz kialakulásáról, történetéről és riportszerűen beszámol a magyar versenyzők világversenyeken és hazai összecsapásokon elért eredményeiről.

MAX

SCHMID

75 éves

Barátságos kis ünnepség színhelye volt Regensburgban, a Bayerischer Kanu Verband klubháza. A X. TID — Nemzetközi Dunatúrára részt vevő magyar csoport tagjai üdvözölték Max Schmidet a ICF (Nemzetközi Kenu Szövetség) tiszteletbeli elnökét, aki ez év június 19-én ünnepelte 75. születésnapját.

Kapcsolatunk Max Schmiddel már jó néhány éves. Lelkes szervező munkája nyomán növekszik a Duna-túrák jelentősége. Az ő kezdeményezésének köszönhető, hogy a X. TID már Regensburgból indult.

Vízisportolói munkásságát a húszas években kezdte. Eleinte egy müncheni kajak-kenu klub tagjaként, majd a Bajor Kenu Szövetség aktívjaként dolgozott. Eredményes tevékenysége nyomán a nemzetközi szövetségben is funkciót kap, majd 1955-ben elnökségi taggá választják.

Max Schmid gondoskodása sok örömet szerzett a X. TID németországi útvonalán kajakozóknak, köztük a magyar vízitúrázóknak is.

Reméljük, hogy a közeljövőben Magyarországon is üdvözölhetjük őt. Addig ezúton is jó egészséget, sok sikert és még sok, élményekben gazdag vízitúrát kívánunk neki.

Szilas László túravezető üdvözl
Max Schmidet

Tájékoztató futás

A TAVASZI ÉS NYÁRI VERSENYÉVAD UTÁN

A tájékoztató sport fejlődésének legnagyobb akadálya a sok régi, elavult térkép. Ezeket hűsz, harminc, vagy még több éve készítették, az akkori utak, erdővágások már rég benőttek, viszont újakat is vágtak. Ilyen térképekkel nem lehet jó versenyeket rendezni — sok múlik a szerencsén, azon, hogy ki mennyire támaszkodik a térképre, és mennyire az ösztöneire. Igen örvedetes, hogy az idén már majdnem minden első osztályú verseny bemérőbíráj javított térképet készítettek. Itt szeretnénk fáradságos munkájukat köszönettel mondani minden versenyző nevében.

A térképjavítással azonban vigyázni kell, mert kelő szakértelem nélkül egyenesen káros is lehet. Jó példa erre már az évad első versenye is, a Tanácsköztársaság Kupa. A versenybírósg megpróbálta részben helyesbíteni a régi térképet, azonban sajnos a jószándék nem elegendő, a rajz és fotó technikájuk nem volt megfelelő, ennek köszönhető, hogy egyes versenyzők — mivel az időből is kifutott a rendezőség — még vizes, elégettett fotókopiákkal futottak, de még azok sem jártak sokkal jobban, akik sikerültebb példányt kaptak. A salgótarjániak — úgy tudjuk — felvették a kapcsolatot olyanokkal, akiknek nagyobb gyakorlatuk van a térképjavításban.

A Felszabadulási versenyen már csak a női versenyzők örülhettek a jóminőségű térképeknek. Az idén egyébként nagyon jó dolga van a női elsőosztályú mezőnynek, ugyanis Skerletz Iván, átigazolás alatt levő bajnokunk vette kezébe a női elsőosztályú bajnokságok sorsát is. Neki köszönhető, hogy az eddig megtartott két fordulón jó időeredmények voltak — a jó, javított térképpel biztosan tájékozódva futottak a versenyzők.

Május másodikán került sor a Vasutas Kupa és a Csik Jüdit emlékversenyre, a Hosszú hegyen, a térkép ugyan nem volt színes, mint az ugyanakkor megrendezett Egyetemi Bajnokságon, viszont a valóságot hűen ábrázolta — a versenyzők elégedettek voltak Bozán György és klubtársai munkájával.

Sokkal elmarasztalóbban kell beszámolni a Május 1 versenyről. A nemzetközi versenyeket 25 000-es térképpel rendezik, tehát a hazai, és főleg a válogató versenyeket 25 000-es térképpel kellene rendezni. Sajnálatos, hogy egy olyan klub, mint a Bp. Vörös Meteor ezt nem látja be, holott nekik is három válogatott versen-

zójuk van. A versenyen igen rossz minőségű, elavult 50 000-es fotókopiákat adtak. Reméljük, hogy megszívlelik a bírálókat.

Május 29., szombat este, Ozd. Vajon miért olyan elégedetlenek a női versenyzők már a verseny előtt? Már megint 10 km hosszú lesz a verseny, 700 méter szinttel? Nőknek fölösleges ilyen hosszú versenyeket rendezni, inkább tájékoztatósnak legyenek nehezebbek, ne fizikailag, a győztes ideje maximum 80 perc legyen.

A Mátra Kupán szintén régi térkép volt, de legalább 25 000-es, bár ez nem sokat jelentett ebben az esetben, mert 50 000-esről nagyították és igen elnagyolt volt, ezért sokan elégedetlenül utaztak haza. Jövőre Budapestről kap segítséget a Mátra Klub — javított térképet fognak készíteni. A versenytől Borosnóky került ki győztesen Göbblös és Balogh Tamás előtt, míg csapatban a Bp. Pedagógus nyert (Koronczi, Zánkay).

A Mecsek Kupa éjszakai versenyen Ijjász győzött 1.57:10 idővel Kempelen (2.11:35) és Horváth Attila (2.12:5) előtt.

Inárcson rendezte a Bp. Pedagógus a hagyományos Földes Ferenc váltó versenyt. A jó minőségű, színes, javított térkép, és a sík, alföldi verseny izgalmas, szoros versenyt hozott, a férfi 1. o. versenyből végül is az Újpesti Dózsa került ki győztesen 3.04:55 idővel, a Bp. Honvéd (3.04:16) és az ugyancsak ennyit futó Veszprémi Haladás előtt. — Deseőnek csak melledobással sikerült a második helyet biztosítani a Hóvód számarára. A női elsőosztályban a MÁFC főlényesen győzött a Vörös Meteor és a BEAC előtt. A fér-

fi másodosztályt a SESE nyerte, az ifi versenyt pedig a Vörösmarty Gimnázium.

A Szabolcs Kupán debreceni és nyíregyházi sikerek születtek.

Június 20-án a női elsőosztályú versenyzők hiába utaztak Diósjenőre, hiába futottak. A verseny eredményét ebben a két kategóriában meg kellett semmisíteni; egy ellenőrző pont ugyanis 250–300 méterrel följebb volt egy völgyben, mint ahova jelölték a Börzsöny Kupa rendezői.

Július 10-én, két héttel később szintén éjszakai verseny volt, Felsőtárkány környékén. A jó minőségű javított, igen szép kivitelű térképpel nem volt nehéz tájékozódni; bár azért mindenki kevert, egy kicsit még a legjobbak is. A versenyt Kovács Gábor, a Vörösmarty Gimnázium fiatal versenyzője nyerte, 2.21:00-val, második Schönviszky Gy. (2.32:18), harmadik Balogh T. (2.32:29).

A vidéki egyesületek nem kapnak elég segítséget, ezt mutatja a Sopron Kupa is. Női elsőosztályú versenyt rendeztek, a válogatottak is rajthoz álltak. Régi, elavult térképük volt, de legalább 25 000-es — azonban, talán takarékosabból, ezt lekcisnyitették 50 000-esre. Így aztán egy igen jól felépített pályán, egy igen jól megszervezett versenyen meglehetősen rossz időeredmények születtek. Első Monzpart 1.55:15, második Győry 2.12:20, harmadik Hegedűs 2.15:20.

Rendezési nehézségekkel küzdöttek ugyanekkor július 18-án, az Alföldi Kupa rendezői is. Az első pont környékén helytelenül javították a térké-

pet, a versenyzőket kétszer 35 fős csoportban szállították, a második autóbussz elkészt, az indítás így nem volt folyamatos. Mind a két 35 fős csoport már az első pontnál összegyűlt. Miután megtalálták, szabályos mezőnyrajt volt, így aztán az alacsony rajtszámúak nagyon rosszul jártak.

Borsodnádásd, 1965. július 25., hajnali félöt. Vajon miért van ilyen korán az ébresztő, ha csak nyolckor van a rajt, kérdezik a Herman emlékversenyt résztvevői. Pedig nagyon jó lett volna korán indulni, mert az előző éjszaka leestett eső miatt a fizikailag amúgy is igen nehéz pályán fülledt melegben futottak a versenyzők. Tájékoztató szempontról a verseny könnyűnek volt mondható. Eredmények: Férfi elsőosztály, egyéni: 1. Őrsi 1.27:10; 2. Nyáry 1.28:00; 3. Deseő 1.28:56. Csapat: 1. Bp. Spartacus 3.15:19; 2. MEAFK 3.19:50; 3. Dózsa 3.35:43. Női egyéni: 1. Monzpart 1.13:16; 2. Győry 1.13:45; 3. Szabóné 1.30:54, csapatban ismét a Pedagógus győzött a Vörös Meteor előtt.

A Szabadság hegy környékén rendezte az Újpesti Dózsa a hagyományos Borsos Rózi emlékversenyt, a nemrég elkészült edzőpálya térképpel, az időeredmények ennek megfelelően igen jók. A versenypályák tájékoztató és fizikai szempontból megfeleltek a másodosztályú színvonalnak. Eredmények: Férfi: 1. Sőtér 1.17:04; 2. Szentpéteri 1.26:02; 3. Papp Péter 1.27:39. Csapatban: 1. BEAC 3.03:30; 2. Újpesti Spartacus 3.08:05; 3. MÁFC 3.24:07. Női egyéni: 1. Hegedűs 1.13:00; 2. Pál I. 1.16:32; 3. Schlosser 1.18:50, csapat: 1. BEAC 2.38:21; 2. Helyiipar 2.42:19. A vandordíjat a BEAC csapata vitte el.

Lányok a nagy magyar éjszakában

Féltreértés ne essék, tájékoztató futásról lesz szó. Lányoknak nem rendeznek éjszakai tájékoztató futóversenyt, mi pedig már régóta szeretnénk volna éjjel rajthoz állni. Jó alkalom volt erre a kitűnően megrendezett Dobó István férfi elsőosztályú emlékversenyt Felsőtárkányban. 20 óra 41 perctől kezdve percnként lámpa villant fel a kempling bejárájánál. Így ment ez 67 percig, azután jöttünk mi. Lámpákkal alaposan felszerelve, bizakodva vágtunk neki a 11 km-nek, 800 m szinttel. A pontosan javított, szépkivitelű térkép dacára már az első pontnál több versenyzőt utolértünk. Most lány a kettes, de egyszerűen eltűnt az út. Nem tesz semmit, továbbfutottunk. Egyre több lámpa tűnt fel innen-onnan. Így ment ez tovább, patakmedrekbe zúdultunk le, olyan helyeken, ahol nappal kétszer is megmondnánk hogy hova tesszük a lábunkat, meredek oldalakon kapaszkodtunk fel, hol mi hagytunk el „bolyokat”, hol ők hagytak le minket. Komoly verseny alakult ki közöttünk.

Csodálkozva vettük észre hogy a hatos pont környékét ellepték az óriás szentjánosbogarak. Úgy látszik, nem mi voltunk az egyetlenek, akiknek a verseny tájékoztatólag legnehezebb pontja óras gondot okozott.

Perze a „mezők” könnyebben vették ezt az akadályt, a mi harci kedvünk viszont alaposan megcsappant. Mintegy harminc izgatott versenyző rohantát össze-vissza, mindenki arra figyelt, hogy a másik mit csinál, legjobban nem a pont, hanem a hirtelen leoltott lámpák vonzották a tömeget. A tőle alig egy km-re levő kunyhótól végre sikerült ráfutni a pontra. Innen megtörve bár, de fogya nem (sajnos!) félig-meddig nadrágfeleken érkezünk a következő patakmederbe. Szívesen ott feküdtünk volna reggelig, ha a hajnali hideg nem kényszerít mozgásra.

Nem gyerekjáték egy éjszakai verseny, legalábbis ilyen hosszú távon. Az utolsó pontra meglehetősen elcsigázva értünk, nem figyelünk már, úgyhogy itt is kevertünk egyet. Végülis valahol a férfi mezőny közepe táján végeztünk. Természetesen nem lehet az eredményeket összehasonlítani. Hogy érdemes volt-e? Igen. Éjjel sokkal nehezebb tájékozódni, jobban kell figyelni, precízebben kell mérni, hisz nincsenek a gerincek és a metsződések kivilágítása — nagyon sokat lehet ilyenkor tanulni. Reméljük, jövőre nőeknek is rendeznek éjszakai versenyeket, természetesen rövidebb, 5–6 km-es távon, 1x2 fős csapatverseny formájában.

Győry Edit és Monzpart Sarolta

Tájékoztatósi futóink Stolbergben

Az idén nem értek el versenyzőink olyan jó eredményeket, mint tavaly. A hatalmas ólomkristály Hertha Lindner Kupa és a Kurt Schlosser Kupa is a svédkekhez vándorolt. Vajon miért? Elsősorban azért, mert a svédkek idén sokkal erősebb csapattal jöttek, ők is vitték el mind a nőknél, mind a férfiaknál az első két egyéni helyet. A többszörös német bajnok, Helmut Conrad csak a harmadik helyet tudta megszerezni, ugyanígy a mi Monzspart Sacink is — bár ő eldicsekedhet azzal, hogy az egyéniben is és a stafétán is megverte Ullát, Ulla Lindquist a 62-es Európa bajnok, a 64-es Európa Bajnokság harmadik helyezetteje bizony csak ötödik lett. A terep nehezen futható, mocsaras volt és a térkép — nem úgy mint eddig — hiányos volt. Fizikailag a magyar lányoknál nincs baj, ez megmutatkozott a váltó versenyen is, amely tájékoztatósi jellegű volt. Fizikailag a magyar lányoknál nincs baj, ez megmutatkozott a váltó versenyen is, amely tájékoztatósi jellegű volt. Fizikailag a magyar lányoknál nincs baj, ez megmutatkozott a váltó versenyen is, amely tájékoztatósi jellegű volt.

zlg 2.42:27. ... 23. Magyarország 4.04:41. Nők: (táv 6900 m, szint 270 m, 8 ellenőrző pont). Egyéni: 1. Bengtsson (svéd) 1.14:29, 2. Steen-Olsson (svéd) 1.18:04, 3. Monzspart 1.21:33. ... 9. Cser 1.40:21. ... 16. Babay 1.56:32. Csapat: 1. Svédország 3.57:00, 2. NDK 4.47:29, 3. Magyarország 4.58:26. Váltó: (táv 4500+3800+3800 m, szint 250+250+250 m, 4-4 ellenőrző pont) 1. Svédország 2.13:38, 2. Magyarország 2.23:15, 3. Finnország 2.50:14.

Bulgáriában győztünk

Férfi csapatunk jól, női csapatunk közepesen szerepelt a Rodope hegységben megrendezett Béke és Barátság Kupa tájékoztatósi versenyen. A magas-középhegység jellegű terepen férfi versenyzőink jól futottak és biztos tájékoztatósi jellegűvé vált győzelmük. Női versenyzőink számára főleg fizikailag volt nehéz, mivel a sok ledöntött fenyőfa akadályozta őket a futásban — ennek következtében a pálya végén fáradtan versenyeztek és tájékoztatósi hibákat követtek el. Részletes eredmények: férfi egyéni: (14030 m, 380 mszint) 1. Orsi András (m.) 1.55:11, 2. Kiril Bojanov (bolgár) 2.15:31, 3. Szarka Ernő 2.17:26 4. Horváth Attila (m) 2.25:13. Csapatban: 1. Magyarország 4.12:37, 2. Bulgária 5.29:07, 3. Bulgár utánpótlás 7.09:12. Női egyéni: (8200 m, 650 mszint) 1. Eléna Kamburoval. 59:07, 2. Lidia Szolacska (bolgár) 2.31:56, 3. Györy Edit (m) 2.37:26, 4. Babay Margit (m) 3.00:52 ... 6. Molnár Magda 3.07:59. Csapatban: 1. Bulgária 5.00:29, 2. Magyarország 5.39:07, 3. Bulgár utánpótlás 6.01:05. A Béke és Barátság Kupát a férfi és a női eredmények alapján Magyarország nyerte.

Részletes eredmények: Férfiak: (táv 14 100 m, szint 760 m, 11 ellenőrző pont) Egyéni: 1. Ohlund (svéd) 1.58:16, 2. Johansson (svéd) 2.07:32, 3. Conrad (NDK) 2.07:44. ... 7. Schönviszky 2.28:09, 8. Koronczay 2.28:53. ... 14. Nyáry 3.00:43. Csapatban: 1. Svédország 6.16:43, 2. NDK 7.32:44, 3. Magyarország 7.57:45. Váltó: (táv 6000+4200+4200 m, szint 350+290+290 m, 5-5 ellenőrző pont) 1. Svédország 2:21:15, 2. D. Dresden 2.26:45, 3. L. Leipzig 2.42:27.

Az MTSZ Tájékoztatósi Versenybizottsága foglalkozott a válogatott keret munkájával, s az edző-szakbizottság javaslataira az 1965 első félévi ellenőrző versenyek alapján változtatásokat eszközölt a válogatott keretben. Sportágunk válogatottjai a következők. Férfiak: Nyáry Tamás, Schönviszky György, Orsi András, Balogh Tamás, Horváth Attila, Zsellér György, Koronczay László, Szarka Ernő, Borosznok Ferenc, Deseő László. Nők: Monzspart Sarolta, Györy Edit, Szabóné Molnár Magda, Cser Borbóla, Babay Margit, Révész Piroksa.

Befejeződött a Testnevelési Főiskola első tájékoztatósi oktató-képző tanfolyama, amely féléves általános edzésméleti képzés után 10 napos gyakorlati szaktáborral ért véget. A tanfolyamon a következők vettek részt és vizsgáztak: Hardicsay Mária, Maácz Benedek, Pelker György, Rácz Márton, Schönviszky György, Tóth István, Kósa Csaba, Salacz Imre és Vittek Lajos. A gyakorlati táborát dr. Vizkelety László és Garai Sándor vezette.

Kongresszusáról

Ez előző számunkban tudósítást adtunk az IOF Kamcsiában tartott Kongresszusáról. Olvasóink bizonyára névösen ismerkednek meg a Kongresszus néhány vezető egyéniségével és résztvevőjével.

Balról jobbra: Miroslav HLAVACEK CSR, Horst GALLO NSZK, Székely Miklós Magyarország

Balról jobbra: Inga LÖVDIN Svéd, IOF főtársa, Erik TOBE Svéd, IOF elnöke

Jobbról balra: Werner SCHÜBERT Ausztria, Toril LAURSEN Dánia, Olaf ANDERSEN Dánia, Gisbert TREPTE NDK, Hannes HANSEL NDK, Willy MATTHYS Svájc, Georges KLEBER Svájc, Erik TOBE Svéd.

Balról jobbra: Bertil NORDENFELT Svéd, SZÉKEDI László Magyar, SZÁSZ Károly Magyar.

Képek a bulgáriai Kamcsiában megtartott Nemzetközi Tájékoztatói Szövetség

I.

A Ferencvárosi Torna Club Elnöksége pályázatot hirdet az FTC történetének megírására.

II.

Az FTC történetének megírása a megalakulástól napjainkig.

III.

PÁLYATÉTELEK

I.

1. Az FTC megalakulásának előzményei és körülményei.
2. Az FTC szerepe a felszabadulás előtt.
3. Az FTC szerepe a felszabadulástól napjainkig.
4. Az FTC részvétele hazai és nemzetközi versenyeken.
5. Az FTC sportolójának részvétele hazai és nemzetközi versenyeken. (Olimpiákon és világbajnokságokon.)

II.

1. A történelmi körülményeket alakulástól napjainkig.
2. Az FTC helye, szerepe — alakulásától napjainkig — az ország sportéletében. (Kiemelkedő vezető személyiségek.)
3. A különböző szakosztályok tevékenysége, eredményeik hazai és nemzetközi viszonylatban, valamint a különböző nemzeti válogatottakban. (Kiemelkedő szakemberek — versenyzők.)
4. Az egyesületen belül folytatott erkölcsi-politikai nevelő munka és az életre szóló felkészítése az egyesület versenyzőinek.

VI.

DÍJAZÁS

1. díj: 5000,— Ft.
- II. díj: 3000,— Ft.
- III. díj: 2000,— Ft.

V.

**TUDNIVALÓK
A PÁLYÁZATTAL
KAPCSOLATBAN**

1. A pályázaton részt vehetnek mindazok, akik az FTC történetét kívánják megírni.
2. A kézirat terjedelme 15—20 ív lehet (25 soros, egy sorban ötven betűhely.)
3. A kéziratban szerepelni kell a mű címének.
4. A személyi adatokat (név, lakás, vagy munkahely) külön papíron kell feltüntetni és azt külön jellés borítékban kell a kézirat-hoz csatolni.
5. A pályázatok beküldésének határideje: 1966. június hó 30.
6. A kéziratokat FTC Bp., IX., Üllői út 129. számú címre kell beküldeni.
7. A munkaközösségben készített kézirat résztvevői külön-külön díjazásban nem részesülhetnek.
8. A pályázat nyomdai úton történő forgalomba hozása esetén a pályázó az ide vonatkozó rendeletekben biztosított jogokkal élhet.

VI.

A pályázat eredményeinek kihirdetésére 1966. október hónapban kerül sor.

FERENCVÁROSI TORNA CLUB
Elnöksége

A „FIJET” — a Turista Irok és Újság-irok Nemzetközi Szövetsége szeptember 19. és 29. között a jugoszláviai Opatijában tartja következő kongresszusát, melyen 30 nemzet 150 küldöttel vesz részt. A kongresszus főtémája az autós-, motoros-turizmus rohamos fejlődésével kapcsolatos

ismeretterjesztő és propaganda feladat megoldása lesz.

A TERMÉSZETBARÁT MOZGALOM 70 ÉVES FENNÁLLÁSA ALKALMÁBÓL az ismert hegymászó Fritz Moravec vezetésével 6—8 főnyi osztrák alpinista csoport utazik az Andokba. Ez év december 28. és 1966. április 3. között a Cordillera Ansilta és a Cordillera del Tigre csoportokat keresi fel és a tervek szerint több hatuszoros csúcsot fog megmászni.

WROCLAW MELLETT Lublin, Poznan és Zielona Góra is bázisai már a lengyelországi tájékozódási versenyésnek.

AZ ALPESI-MŰVÉSZET 11. SVÁJCI KIÁLLÍTÁSÁT június 12. és augusztus 21. között rendezték meg Montreux-ben. 9 meghívott és további 95 művész 206 műve került kiállításra. A látlat a művész megválasztásán keresztül ismertette a hegyek világát, szikláival, gleccserrel, a tájat falvaival, házaival, az ottlakó emberekkel. A kiállításnak nagy sikere volt a látogatók körében.

KERÉKPÁRTÚRA AZ NDK-BAN. A Német Állami Turistabizottság — a nagy érdeklődésre való tekintettel — néhány kerékpártúra-útvonalat alakított ki. Az útvonalon a turistaszállások is biztosítva vannak, ha ezen igényt az útvonalfelelős Jugendherbergenél (a felsorolásnál zárjelben) bejelentik. = 1. jelű út: Szász-Svájc—Lansitz—Spreevald („Rudi Arndt” Jhbg. 8021 Dresden, Hüblerstr. 11.) = 12. jelű út: Keleti-tenger (Jhbg. Stralsund Devin’) = 14. jelű út: Thüringia („Nikolai Ostrowski” Jhbg. Ilmenau) = 16. jelű út: Keleti-tengerpart („Erich und Charlotte Garske” Jhbg. Beckerwitz’) = 18. jelű út: Keleti Harz-hegység („Käthe Kollwitz’ Jhbg. Bad Frankenhausen) = 22. jelű út: Erc-hegység (Jhbg. Augustsburg, Kr. Flöha). Az említett turistaházak a részletes tudnivalókra is felvilágosítással szolgálnak.

AZ OSZTRÁK TERMÉSZETBARÁTOK TURISTAEGYESÜLETE a Hitler-fasizmus legyőzése után, 1945. június 22-én tartotta első országos értekezletét, melyen megjelölték az addig illegálisba kényszerített egyesület jövőbeni útját. — Az eltelt 20 év alatt Franz Winterer elnök vezetésével a tagok száma 26 000-ról közel 100 000-re, az akkor leromlott állapotban visszaszerzett 56 menedékház száma pedig 175-re növekedett.

A „XX. SZÁZAD ÚTJÁNAK” NEVEZTEK EL azt a mászóútvonalat, a Dibona-csúcs déli falán, melyen első ízben sikerült két genfi alpinistának a 3130 m magas csúcra feljutnia. Az elmúlt két év alatti eredménytelen kísérlet után, most siker koronázta a rendkívül nehéz 9 órás mászásukat, melynek sok szakasza az ötödik nehézségi fokozatba tartozott.

A JUGOSZLÁVIAI BAR ÉS AZ OLASZORSZÁGI BARI KÖZÖTT június 15. óta óceánjáró komphajó könnytit meg az átkelést. A „Sveti Stefan” elnevezésű jugoszláv hajó 1100 utast és több mint 100 gépkecsőt szállíthat. I. és II. osztályú kabinjaiban 140 ágy áll az utasok rendelkezésére. Étterme és kávézója 300 fő befogadására képes. Az új komphajó beállítása jelentősen megrövidíti az utat; az Adria két partja között.

**BÉRELJEN A BELKERESKEDELMI
KÖLCSÖNZŐ**

budapesti és balatoni boltjaiban

- GUMIMATACOT,
- CSÓNÁKOT,
- VITORLÁS-
CSÓNÁKOT,
- SÁTRAT,
- TÁSKARADIÓT,
- FÉNYKÉPEZŐGÉPET,
- LABDÁT
ÉS EGYÉB
KEMPING
CIKKET!

A hatnyelvű bakancs

Kázmér inkább borus volt aznap. Ha azt mondom, hogy földig lógatta az orrát, mint valami sajtáságosan visszataszító elefánt, akkor aránylag még semmit sem mondtam. — Most jöttem a természetjárók nagy nemzetközi táborozá-

tem hát, hogy boldogságunknak mi sem áll útjában. Ekkor azonban — mint derült égből a népi ellenőrzés — lecsapott a nyelvi nehézség. Kázmér odalépett az illetőhöz és mutogatni kezdett a cipőjére, lefelé.

sáról — mondta és olyan képet vágott, mint a mezitlábos balerina, amikor adagio közben rajzszegebe lép. — No csak — mondtam. — Hiszen az banzáj és örömnépnep. — Hogyne — mondta Kázmér. — Banzáj és örömnépnep. És olyan képet vágott, mint az óriáskigyó, amely másfélórás élethalálharc után veszi észre, hogy saját farkával birkózott. Egy idő múlva szóvá tettem ezt a jelenséget, mire apránként elmesélte mi nyomja a begyét. — A táborban ödöngve idegen turistába botlottam — mondta. — Meglátani és megszeretni egy pillanat műve volt. — Ajajaj — süvöltöttem rémülten, de Kázmér leintett. — A bakancsát, apám — mondta. — Természetesen a bakancsát. Micsoda bakancs volt, istenem. Hat nyelven beszélt. Már persze a sajátján kívül. Úgy láttam ő is vágycakozva szemléli a pulóveremet, joggal hihet-

— Schuhe — mondta. — Sehr schön. Illető is lenézett, aztán négykézlábra állva kezdett keresgélni a harasztban. — No, no — mondta Kázmér némileg már elborulva. — Shoes. Very nice. Illető hasra feküdt és úgy kezdett szimatolni az aljanövényzetben.

— Non, non — hörgötte Kázmér elkeveredetten és olaszul. — Calzature, molto bene.

Illető leült a pázsitra és úgy figyelte Kázmér produkcióját.

— Ocsin krassziva — ordított Kázmér és a veriték dőlt a homlokáról, akár a tarpataki vízesés. — Batyinki... haraso... Illető a vállát vonogatta.

Kázmér áttért a szemléltető módszerekre. Letépte a cipőjét és Illető orra alatt lengetve félörülten ugrándozott a gyepen.

— Soulier — agonizálta. — Boots. Pedwin, Bally, Salamander...

Illető végre hangot adott.

— Pityú — kiáltott a sátrak felé. — Gyere csak. Egy szkizofréniás ürge sambázik itt fuszekliban, irtó zris.

— Ekkor ajultam el — fejezte be Kázmér a sajtáságos történetet, én meg a tanulmányot szűrtem le. Nem baj, ha az ember hat nyelven beszél, de beszéljen a sajátján is.

Mint a bakancs. (petardi)

Határozott egyéniség

— Határozott egyéniség. — Kemény valutáért könnyű... — Ébredés a kempingben: — Képzeld, milyen rossz álmom volt! Azt álmodtam, hogy otthon fekszem puha ágyikóban és arról álmodok, hogy a kempingben alszom a földön.

CAMPING

CSEPPEK

Az igazgató elvtársat kerestem a kempingben.

— Sátron kívül van... — közölték.

Jobb ma egy kemping, mint holnap egy fizetővendég szolgálat.

Kemping szerelem: Reggel a zuhanyozóban találkoztak, délben együtt törölgettek a mosogatóban, este bekenték egymást szűnyogirtóval.

Pletyka a kempingben: Észrevetted, az a kis Trabant, hogy ragad arra a nagy Mercire?

Zuhog az eső. Két borig ázott kempingező találkozik a tábor közepén.

— Mit szól hozzá?

— Ugye mondtam, hogy jó lesz a termés...?

Kezdő kempingező: — Hiszen ez a kemping ugyanaz, mint a tegnapi. Tegnap is pont a Göncöl szekér alatt állt a sátrunk...

Kovács nem tud aludni, mert a szomszéd sátorból egy mély és egy magas horkolás hallik át. Végre felkel, felrázza őket:

— Ide figyeljenek, nem tudnák ugyanezt egy szólamra?

Kovács hajnalban kinéz a sátorból. Látja, hogy a szomszéd sátorba új vendégek érkeztek, de még alszanak. Nézi, nézi:

— Ezt a tyúkszemét már láttam valahol...

Kellemetlen, ha a szomszéd rossz szagú ételt főz. Ennél csak az a kellemetlenebb, ha jószagút...

Javaslat a kemping nyugalma érdekében: táskarádiót használni nem szabad, de mindenki kiírhatja egy táblára: „Van táskarádióm!” A célnak ez is megfelel.

Egy vadkemping közelében láttam. Az egyik bokorra ki volt téve egy papír: „Urak-Herren-Gentlemen”. Valamivel odébb egy másik bokron: „Hölgyek-Damen-Ladies”. Még mondják, hogy nincs kultúra a vadkempingben?

Nagyon rossz ebédet ettem kemping vendéglőben. S mivel ez nem rendes étterem, hanem önkiszolgáló, mit tehettem, letoltam magamat: „Ha mégegyszer ilyen rossz lesz az önkiszolgálásom, beírom magamat a panaszkönyvbe”.

Egy magyar és egy nyugati horgászik egymás mellett a Balatonon. A nyugati már az ötödik halat fogja, a magyar semmit. Kérdem honfitársamat, hogy lehet ez. Keserűen: — Kemény valutáért könnyű...

Ébredés a kempingben: — Képzeld, milyen rossz álmom volt! Azt álmodtam, hogy otthon fekszem puha ágyikóban és arról álmodok, hogy a kempingben alszom a földön.

Keresztrejtvény

ŐSZ

Vízszintes: 1. Négyesoros idézet Ady Endre egyik verséből. (A továbbiakban: függőleges: 26., vízszintes 9., 62. és 86.) 15. Középdunántúli energiacentrum. 16. Sötét szín. 18. Főzelekké. 19. Nemzetközi Olimpiai Bizottság. 20. A Sajó jobb oldali mellékfolyója. 22. Harcba hívó jel. 24. Román tartomány a Keleti-Kárpátok és a Pruth folyó között. 26. Veszprém megyei község. 29. Selymes szőrű, hegyes orrú és fülü kutya. 31. Tagadoszó. 32. Német -hoz, -hez, -höz. 33. Kettős mássalhangzó. 34. Dohányzoeszköz - névelővel. 35. János. Régi magyar utazó. 37. Múlt századi nagy holland festő. 39. Az USA egyik nyugati állama. 40. Fehér hályog. 42. Dél-amerikai óriáskigyó. 43. N. C. 45. Agammon fia, aki halálos bosszút állt apja meggyilkolásáért. 47. Az érem, ércpénz előlapja. 49. Azonos mássalhangzó. 50. Kínai vallási szekta. 52. Úditó italt fogyasztó. 53. Növényrendszertani fogalom. 54. Kikötő gát. 56. Észak-olszországi folyó. 57. Elsült a fegyver. 59. Hárfá fajta. 60. T. L. 61. Becézett női név. 67. Neves szovjet illuzionista. 68. Nyereség. 69. Átkarolja. 70. Gyere - németül. 71. Borsod megyei község. 73. Hun király. 74. Mértani test. 75. Azonos mássalhangzó. 77. Tiszteleg, becületes. 79. Itt - oroszul. 80. Durva, gorbomb. 81. Görög betű. 82. Japán pénznem. 84. Egyenlő. 87. Járművön közlekedő. 89. Erjedést előidéző enzim. 90. Kíván, óhajt. 91. Határozórag. 92. A múlt idő jele. 93. A mai napon. 95. Veszélyes mesterség. 97. Emésztő szerv. 98. Szőszettelek előtagjaként az utótag-jejjel való kapcsolatot jelzi. 100. Temetkezési hely. 101. Gyógymód. 102. Börtön. 105. Kóstol. 107. Francia operaszerző. 108. A legmélyebb női hangnem.

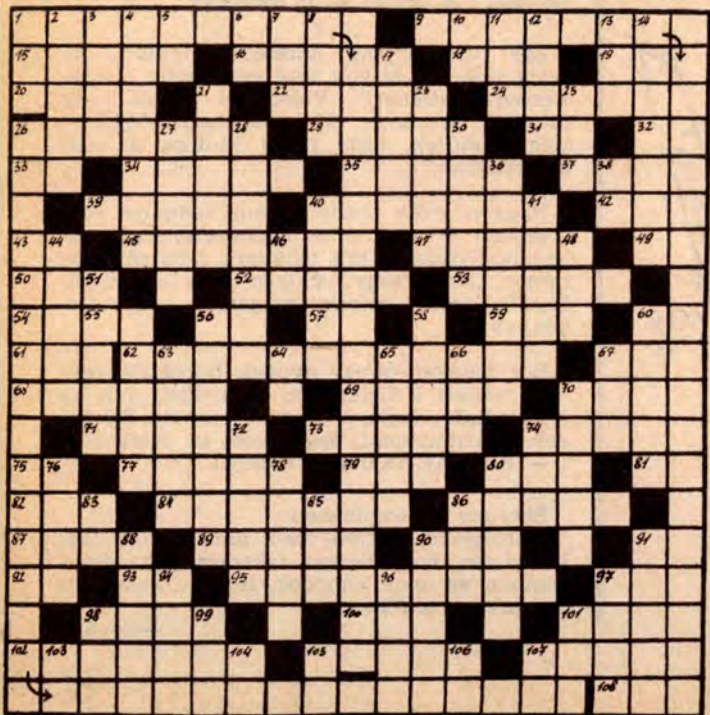
Függőleges: 1. Arcszín. 2. Fűszer. 3. Okori világbirodalom központja. 4. Fogysztsái adó. 5. S. A. 6. Német tól-tól. 7. Kopasz. 8. A vizszály istennője. 10. Keresztül. 11. Felesé-

gem. 12. Görögkeleti hordozható szentkép. 13. És - németül. 14. Lovas sportot üz. 17. Isten vele. 21. Finom toll - névelővel. 23. Régi, használt. 25. A melléknév felsőfokának képzője. 27. Csinos. izléses. 28. A küldött - közismert görög szóval. 30. Fénynyaláb. 36. Magasan levő lakás. 40. A gép beszűntelt működését. 41. Borsod megyei község. 44. Pipere márká. 46. Személyes névmás. 48. Vissza: figyel. 51. Dél-európai nemzet. 55. Bulgáriai folyó. 56. Húst kirántás előtt lisztben, tojásban, zsemlemorzsában megforgat. 58. Kenyérret darabolt. 60. Borkikészítő iparos. 63. Magam előtt továbbítom. 64. Valaminek az értéke. 65. Olaj - latinul. 66. Szőszettelek előtagjaként olajokkal való kapcsolatot jelez. 67. Csillagkép. 70. Az orosz burzsoázia haladó, 1917 után ellenforradalmi pártjának tagja. 72. Csúcspont, tetőpont. 74. Hidegvérű állat. 76. Szövjet köztársaság a Balti-tenger partján. 78. A Bermuda-szigetek másik neve. 80. Hasznos madár. 83. Indulatsz. 85. Arvívédelmi építmény. 86. Oltalmaz. 88. Összeüz, összetör - angolul. 90. Ráma. 91. Ellen-szolgáltatás ellenében igénybevesz. 94. Irat. 96. Nemez. 97. Kenyérgabona. 98. A Turandot c. opera kedves szoprán szerepe. 99. Hang - németül. 101. Gyűtrelem, fájdalom. 103. R. S. 104. M. T. 105. I. E. 106. Igeköző. 107. Határozórag.

Beküldendő folytatólagosan a vízszintes 1., függőleges 26., vízszintes 9., 62. és 86. számú sor megfejtése. Határidő: szeptember 15.

Előző számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése: Találkozunk a nagytáborban. A motorosok tízezeit várják szakosztályaink.

Könyvjutalmat nyert: Balogh Béla Ajka I., Béke u. 10. sz. Hoffer Gyula Pécs, Zsolnay u. 13. sz., Klatt Aurél Nagykanizsa, Béke u. 1. Szalay Mária Bp. XIII., Visegrádi u. 14., Bán Lajos Bp. V., Markó u. 16. NIM.

HÍREK

A biztosítási és önszegélyező csoportok augusztus 7-ii találkozója különvonalat és több, mint száz autóbussz vltte Szegedre az ország minden tájáról a vendégeket, akik között akadt szabobai birkapásztor, aki még soha nem lépte át a falu határát, budapesti esztergályos, világot járt mérnök és újságíró.

A biztosítási és önszegélyező csoportok egymillió tagja közül 7000 érkezett ezen a napon Szegedre, hogy megismerje a várost és megnézze a Szabadtéri Játékok egyik legszebb, legnépszerűbb előadását, a Bánk Bánt. Napközben számtalan szorakozás várt a vendégeket. Tárlatokat, kiállításokat tekintettek meg és - ez sem hiányzott - borkóstolón is részt vettek.

Elismerés illeti az Allami Biztosító szervező gárdáját a szociális alap ilyen eredményes és hasznos felhasználásáért, mely maradandó élményt jelentett a kirándulók számára. S bizonyára felkeltette a vágyat, hogy máskor is, máshova is utazzanak, járják az országot, megismerjék hazánk legszebb tájait, az embereket, szocialista létesítményeinket, kulturális és művészeti értékeinket.

Anyagtorlódás miatt több - már jelzett anyag is - kimaradt. Ezeket következő számunkban hozzuk.

LOMBHULLATÓ BÁLT rendezőbizottság fennállásának megünneplésére szeptember 18-án a Malomgyár szakosztálya a Lajos-forrásnál, A vidám est műsorában kiemelkedő helyet foglalt el a sportkör nyugdíjbanvuló erősgének, Thoma Ferencnek a búcsúztatása. (Vagy talán köszöntése, hiszen most már több ideje lesz a mozgalom számára.)

HID HIANYABAN ismét megnéhezült az átkelés a Galyapatakon Zseri szállás és Bodajk között. A Kektúra-bizottság megtette a lépéseket a helyreállítás iránt. Addig - közli - a kekturázók vegyék figyelembe turalterveiknél a kerülőútból származó időtöbbletet.

PORT LACAJ a térképre kerül. A balatoni vitorlázás szerelmeseinek kedves, fürgé Lacaj bácsija kezdte, természetjáró túravitorlázók fejezték be az első vitorlázás túrakikötő építését Fonyódon. Az MTS anyagi támogatásával megépült szép kikötőt Székely Miklós, az MTSZ főtükára adta át meghitt ünnepség keretében a járási tanács elnökének jelenlétében. Jelen volt Kozmanovics Endre, az MTS tömegsportosztály vezetője is. Szép pillanat volt, amikor az új kikötőből szabad vízre futottak az első hajók. Most hajószín építését tervezik a járművek teletelésére.

TÁTRALONNICON sátoztáborban laktak a szombathelyi EDÁSZ természetjárói, innen járták be a Csorba-tó, a Poprádi-tó környékét, a Tarpataki vízesést és a Lomnici csúcsot.

AZ „ERDOK VÉDELMEZŐJE” ifjúsági emléklévtény és emléklap kiadását kezdj meg természetvédelmi teljesítményükért az Országos Erdészeti Főigazgatóság, a Természetbarát Szövetségek javaslatára.

A NŐK KEDVÉERT, az asszonyok és lányok belépésének meggyorsításáért természetjáró szakosztályt szervez a Ganz Villamosági Gyár MHS szervezete, Hammerl László olimpiai bajnok klubja.

ARANY JÁNOS pedagógus a túravezetőjük a nagykanizsai ipari tanulóknak. Már negyedik nyáron viszi kerékpártúrára a fiukat. Bejárják az országot napi 80-100 kilométeres teljesítménnyel.

TÍZEZER KILOMÉTERRE szaporodnak a jelzett turistautak a jelenlegi hatzerről. Most folyik a „leltározás”, a hibák és kopások számbavétele. Hamarosan a minősítéshez szükséges, most még jelzetlen túraútvonalak jelzése is elkészül.

„Kekturázás akadályokkal” címen az augusztusi számunkban közöltük Pachmann János levelét, amelyben félreértés folytán az a kitétel került, hogy a szentgyörgy-hegyi turistaház gondnoka anyagias.

Levelírónk közölte veünk, hogy ő nem a szentgyörgy-hegyi, hanem a „Rodosó” menedékház gondnokát nevezte anyagiasnak. Levelében külön kihangsúlyozza, hogy a szentgyörgy-hegyi turistaház gondnoka a legjobb gondnokok közé tartozik, szinte atyai szeretettel bánt az akkor ott-tarthatózkodó iskolásgyerekekkel, és kár lenne őt megbántani. Ami tőlünk is távol áll, és szívesen adtunk helyet a fenti soroknak.

Cimlapunk: Kabáczy Szilárd felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő, Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. lélemelet 11. Telefon: 113-493, Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmezel út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3,- Ft. Előfizetési ára egész évre 32,- Ft, félévre 16,- Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hirlapiródnál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkzámlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hirlap Kúkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Pó u. 32. és a Kultúra külföldi képviselőit. Index: 25.814

HÁZAK ÉS SZÁMOK

Kérjük

a

hozzászólásokat

A kőhegyi turistaház

Nincs hely a turistaházakban! Szálláshely nélkül csak egy napos lehet a túra! Ugyan, kár a szállásért még érdeklődni is! — ezek a panaszos megjegyzések szinte mindennaposak a természetbarát szervezetekben. És mit mond a statisztika? A turistaházak 1964. évi kihasználtsága 39,5%, a vendégnapok 600 000-et meghaladó lehetőségéből alig 250 000-et vettek igénybe.

Mégsincs hely a turistaházakban? A Turistaházakat Kezelő Vállalat munkatársaitól kértünk tájékoztatást.

Szálláshelyek-szállásigények

— Kezdjük talán a példákkal. Sokan ismerik a magyarkúti Inreforrás feletti régi turistaházat: társas szobája a legromantikusabb turistaigényeknek is megfelel. Évi kihasználtsága 13,1%. Onnan 10 perc járással működik az Orgonavirág turistaház. Kétágyas, rekamiés, folyóvízes, részben erkélyes szobákkal. Kihasználtsága 45,1%. Az autóbussz végállomásánál levő lajosforrási turistaház férőhelyeinek foglaltsága a 60%-ot közelíti meg. Ugyanattól a végállomástól mintegy 30–40 perces gyalogúttal elérhető kőhegyi turistaház a 20%-ot sem lépte át.

— Érthető, hiszen a gyengébben felszerelt turistaházak...

— Bocsánat, nem annyira érthető, mint magyarázható. A 39,5% átlagos szám, a férőhelyek egy évi igénybevételének összesítése. Am a férőhelyek az országnak több mint 50 pontján vannak, több mint 50 féle állapotban, körülmények között. A természetjárás nemcsak létszámában növekedett, tartalmában is sokat változott, modernizálódott.

A lakáskultúra fejlődése, a közlekedés fokozatos javulása jogos kívánságokat elégit ki, a kívánságokból aztán szélesedő igények lesznek. A turistaházak műszaki állapotának fejlesztése, szálláshelyek berendezésének kulturáltsága az igények növekedésével nem tud lépést tartani. Azoknál a turistaházaknál, ahová csak hosszabb gyalogúttal lehet eljutni, ahol a villanyvilágítást a legjobb esetben is csak agregátor, a folyóvizet egy labor víz helyettesíti, a kapacitás kihasználtság nagyon alacsony és nagyon alacsony a szálláshelyek iránti érdeklődés is. Fehérváron 25%, Feketehegyen 14%, Királyházán 11,5%, Klastrompusztán 19%, Szentgyörgyhegyen 17,3%. Az ágasvári turistaház új épületének megnyitásakor nagy volt az öröm. Az odavezető 90 perces gyalogút a turistaigényeket minden szempontból kielégítő szálláshelyek kihasználtságát már 27,9%-ra csökkentette. A szomszédságban fekvő korsze-

rűtlenebbül berendezett, de autóbusszal megközelíthető mátrászentimrei turistaháznál ez a szám: 63,6%.

Sok kicsi sokra megy

— Az igények csökkentése viszont nem lehet célkitűzés.

— Nincs is erről szó. Csupán az igények és az adott lehetőségek jobb összehangolását javasoljuk. A turistaházak felszerelésének fejlesztése, korszerűsítése, a megközelítési lehetőségek könnyítése napirenden szereplő feladatok, amelyeket a népgazdaság teherbíró képessége arányában tudunk megoldani. De szeretnénk azt is elmondani, hogy az autóbusszok az országutakra valók, a turistaházak a hegycsúcsokra, ahová gyalogútvény vezet. A természetjárás kulturális ismeretterjesztő szerepével együtt sport is, az egészség megőrzésének is eszköze. Érdemes a „kis” turistaházakat felkeresni. Járműből nem látható, nem hallható élményeket nyújt az erdő élete, és a közösség vidám hangulata részben feledtetni tudja a berendezések apróbb bosszúságait. Sajnálatos, hogy a sokféle országos és területi túramozgalom kiírásában tudatosan még nem törekedtek arra, hogy a teljesítő „hivatalból” keressék fel a kieső és komoly költségekkel fenntartott turistaházakat.

Kevélynyereg. „Stromfeld Aurél”
turistaház

A folytatás közügy

A téma sokkal érdekesebb, sokkal bővebb, semhogy be lehetne fejezni. A szálláshelyek kihasználtságát befolyásolják még a hétvégi „átvágások”, a lefoglalt, de igénybe nem vett helyek, a hálók helyi igénylések rendszere, a propagandamunka... hogy ne is soroljuk tovább. A problémák további felvetése sem marad el. A Turistaházakat Kezelő Vállalat munkatársai szívesen válaszolnak. S talán olvasóink is megküldik észrevételeiket, véleményüket, javaslatukat. A folytatás közügy.

A turistaházak és statisztikai számok kapcsolatában a tömegtestnevelés és a tömegek kapcsolatának minlennapjai tükröződnek.

A Szovjet Hősök emlékműve

Prágából az NDK határáig vezető jókárban levő autót út legszebb része — ezt írtam fel jegyzetembe — az Elba völgyében vezető út. A folyó két partján levő hegyek, erdők, zöld legelők szépsége megállítja a rohanó gépkocsikat is. Akik szeretnek sátorozni, azok a folyó völgyénél szebb helyet nem találhatnak. Az autót út mellett épült falucska házai — Bad-Schandau — olyanok voltak, mint a meséből ismert mézeskalács-házak. Meseországban éreztük magunkat.

Jegyzetfüzetem következő oldalára drezdai élményeimet jegyeztem fel. Két épület története maradt meg legjobban emlékezetemben. Az egyik egy hegyen épült ház, ahonnan szép kilátás nyílik a városra. Ebből a házból irányította egy angol ügynök azt az emlékezetes légbombázást, amely a háború utolsó napjaiban több tízezer ember halálát és a város pusztulását okozta. Még ma is látjuk a pusztulás nyomait, de a romok már tünedeznek. Az utcán jól öltözött embereket látunk, nagy gépkocsiforgalmat, és gazdag kirakatoikat. A másik épület a világhírű Zwinger-palota volt. A képtár felbecsülhetetlen értékei — maga az épület is súlyosan — megrongálódtak. A képtár anyagát a Szovjet Hadse-

reg megtalálta és a moszkvai restaurátorok több éves munkával rendbehozták a világkultúra szempontjából felbecsülhetetlen értéket.

Ma a képtár kincsei régi helyükön dicsérik halhatatlan alkotóikat. Évente 7—8000 ember látogatja a képtár anyagát.

Berlinben megálltunk a város központjába vezető út mellett levő treptowi parknál, ahol negyvenezer szovjet katona nyugszik. Az emlékmű monumentális. Az emlékkert bejáratánál gyászoló nő szobra áll. Ércbe öntött szovjet anya abból a sok millióból, aki fiát, férjét veszítette el a fasiszták elleni háborúban. Innen párszáz méternyire van a fő emlékmű, egy szovjet katona hatalmas ércalakja. A katona kardjával szétzúzza a gyűlöletes horogkeresztet,

Turista

Az újjáépített államtanács épületeinek csupán a bejáratí része régi. E bejáratí rész és a megmaradt erkély a német munkásmozgalom forradalmi harcának emlékét őrzi. Erről az erkélyről jelentette be Karl Liebknecht 1918-ban a Német Szocialista Köztársaság megalakulását.

A város közismert központja az „Alex”. A téren levő nagy áruházban mindent megtalál az ember, a cipőfűzőtől a szobaszökőkútig. Az áruház után a 12 emeletes „Tanítók Háza” néztük meg, mely este kivilágítva igen jó hatást kelt. Érdekes képet nyújt a közelben felépült fériakupolás, 1200 személyt befogadó kongresszusi terem is.

A SZOVJET KATONA SZOBRA EMLÉKEZTET ÉS FIGYELMEZTET

LÁTOGATÁS A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁGBAN

szabad karjában pedig kisgyermeket tart.

Berlin Treptow parkját minden NDK-ba látogató utas megtekinti. S az emlékmű, azokat, akik az 1940-es éveket átélték, szomorú hallgatásra, emlékezésre készíti.

Megnéztük a demokratikus és a Nyugat-Berlin között húzódó védelmi vonalat. Ez az 1961. augusztus 13-án létesült fal, védelmi szükségyszerűsége a Német Demokratikus Köztársaságnak. Megnéztük a híres Brandenburi Kaput is, ahol most a két városrész között átkelőhely van. Az Alexander Platz szenvedett legtöbbet a háborútól. Az Unter den Linden régi szépségében ragyog. Gyönyörködöttünk az újjáépített Operaház, Humboldt egyetem, a Német Történelmi Múzeum épületében.

A Marx—Engels Platzon áll az újjáépített Berlin egyik legnevezetesebb építménye, a berlini Vörös-városháza, amelyet vörös cementből építettek. Az épület 97 méter magas tornya uraja az egész várost.

A Tanítók Háza mellett élénk tárrul az új „Karl Marx Allé”. Öt-hat éve ez a rész még teljesen romos volt. Most a széles sugárutat 8—10 emeletes modern házak szegélyezik. A sugárutnak ezen a részén felépített ütletházak, lakóépületek, a 12 emeletes Berolina Szálló, számomra a legszebb látványt jelentették.

Berlin e részének különleges „mikroklímája” van, ami idevonzza a város lakóit és az idegeneket, ugyannyira, hogy lemondtuk a Keleti-tengerpartra és a nyolcszáz tó megyéjébe Neubrandenburgba szoló meghívásunkat. Pedig mind a Keleti-tengerpart, mind a nyolcszáz tó házája sok-sok szépséget nyújt látogatóinak, amit bizonyít az is, hogy 1964-ben a Keleti-tengerparton több mint háromszázezen és Neubrandenburg megyében több mint ötvenezren üdültek a kempingekben.

Jóleső érzéssel tértem haza a Német Demokratikus Köztársaságból, mert saját szememmel láttam, hogy a pusztulás felett már az élet az úr.

M. G.

Bad-Schandau varázslatos házai

A Tanítók Háza esti kivilágításban

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. OKTÓBER
XI. ÉVFOLYAM 10. SZÁM
ÁRA 3 FT

Nincs természetjáró ember, akinek ne lenne kedves hegyvidéke s kedves hegyvidékén különösen kedves völgye, váromja, dombtetője, sziklacsúcsa. Van, aki a Bükkre esküszik, mások a Bakony felé sóhajtoznak. Péter a Zempléni hegyeket szereti, Pál viszont a Mecseket. Ám olyan is akad, aki a Tiszatájat álmódja vissza télidőben, amikor hull a hó, szürkék a fellegek és kósza varjak szállonganak a súlyos égbolt alatt.

Jómagamnak a *Vértes*.

Semmi szeretet indokát nem lehet végül is megmagyarázni. A szeretetben indulat van, hév, érzelem, emlék, költőnek pár kedves sor, amit kitalált, festőnek egy vén fatörzs, írónak egy völgy talán, amiről tíz szép mondatot — élete legszebb mondatait — tudta leírni. A szeretetnek nincs logikája. Önmagáért való.

Magyarországon, mondom, a *Vértes*. Ha engem kérdeznek.

A *Mária-szakadék* sziklákön gyöngyöző, bugyborékoló vízesése, amikor tavaszi hóolvadáskor egyszerre, hirtelen, sárgásan megindul. A szakadék fölött kigyózó út, amely még itt-ott havas is. És nyáron is ez a szakadék, amikor nincs benne víz, csak a száraz sziklákat mássza az ember összeszorított fogakkal. Vélőd, mély úton, ősengetegben jársz s hogy véletlenül kikukkantasz a gyalogút mellé sorakozó fák mögé: ott a szántó föld, hegymagasan.

Vagy a *majki kicsiny kolostorok*, a remeteházak zárt udvarai, ahol egykor szótlan kamalduli barátok kapálgatták a borsót, a babot, salátájukat. S a remeteház tövében maga a széles nyíltság, a majki tó. Fürödni benne nyári alkonyatkor oly kellemes! Ilyenkor nem bánod a zizező szunyogot, a kövér bögölyt sem, csapsz oda ketőt s a szöveget véled kiolvasni békák bús brekkeséseiből, alkonyi aranymálinkó dalából. Múltnak méla málladékan mászkálsz, amikor a kolostor csonka tornyát veszed len-

A majki tó

Gánti sziklák

csevőre s indulván hallgató tölgyesek között, hirtelen az *oroszlányi* határban találsz magad, füstös kémények, sudár paloták között. Zúg a csille, dohog a gyár, buzog a bányavíz s mintegy penitenciául — mert olyan szép a *Vértes* — országúti gyalogmenetet vállalsz, hogy majd a szentkereszt *Vörös Kolostor* romjaihoz s a Telefónházhoz érj s azon tűnődj, mekkora lehetett Gerencsér vára, hogy itt egykor királyi udvartartás pihenhetett meg!

És azon szomorkodsz — bár félszemed a munka iramának örül —, hogy miként nyesi-vágja-metszi az erdőt a bánya s azon tűnődsz, hogy kedves *Vértes* hold-formájú táját a meddőhányók vidékén lepi-e egyszer megint majd

erdő és utódod *Vértes* szerelmében járja-e útjait benső áhitattal?

Ím, itt a bányavíz, ahogy előntötte az erdőt, rajta vén ajtó lebeg, gyerekek használták tutajnak. Cseretölgy, éger, gyertyán és szil lába ázik az áradó bányatóban, mi meg behullott árnyékvető lencsekarikánkat keressük. De hiába mászunk térdig a mesterséges tóba: eltűnt az iszapban pillanat alatt.

És itt *Vitány vára*, az erdők közé szorult. Déli nap heve vert, amikor megmáztuk s aznap még egyet, a *gesztesi* várat. Hogy bírtuk akkora hátizsákkal, csak vezetőnk tudja. Bennünket a számóca tartogatott vissza, őt pedig az idő hajtotta: este hétre ígérte, hogy *Kőhányás pusztán* átlépjük Bischof néniék vendégváró kapuját. Egy órát késtünk, ma is csodálom, hogy egyáltalán beértük. Már vadul kolompoltak vad-disznóknak, szarvasoknak az esti holdfény alatt a ku-

koricás szélén, mire helyet foglaltunk.

Igen, egyszer meg kellene írni a vitányi várkapitány roppant szomjúságát is, ami arra készítette, hogy rabul ejtse a tatai borkereskedőt, minden borrával, szekereivel együtt s ne is engedje ki addig a tömlőcből, amíg borban tart a várnép.

Vértes, szép *gánti sziklák!*

Csúcsaikon bukdácsolva búcsúzom a lassan aláhanyató naptól, zöldel szemben velem a kápolnapusztai völgyiség, vöröslík hátam mögött az elhagyott bauxitbánya, fölöttem párás kék ég, vattafelhőkkel, lábam a fehér sziklákon.

S ma még *Csákváron* kellene lennünk!

Szép *Vértesem*, egy percre hadd öleljelek vidáman magamhoz, minden völgyeddel, kósza felhőiddel, sok-sok dombjaiddal, szakadékaiddal, amelyek csal-fák, tévedésbe ejtők, megkevertetők, kiismerhetetlenek, hadd öleljelek meg, mint szép szerelmesét a férfi.

Szombathy Viktor

Vitány (A szerző felv.)

**VALLOMÁS VIDÁM
VÉRTESEMNEK**

Magas kitüntetést kapott a Bolgár Turista Szövetség

Nyolcszáz ezer
a Szövetség taglétszáma

Augusztus 20–22. a bolgár turisták pirosbetűs ünnepe volt. Ekkor tartották meg a Bolgár Turista Szövetség megalakulásának 70. évfordulója alkalmából rendezett II. Nagy-Turistatalálkozót.

A Rodope hegységben, a Rozseni lankákon kis „turista-város” épült fel, ahol 50 000 ember ünnepelt és szórakozott. A „városképet” 600 nagysátor és 3100 színes kis-sátor — megannyi kis lakás — tarkította.

A jubileumi ünnepségen *Todor Zsivkov* elvtárs, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, a minisztertanács elnöke tartotta az ünnepi beszédet, melyben megemlékezett a bolgár turista mozgalom, illetve irodalom két nagy alakjáról, Aleksz Konsztantinovról, a Szövetség megalapítójáról és Ivan Vazovról, az első egyesület elnökéről. Üdvözölte a megjelent veteránokat, túrázókat, alpinistákat, barlangkutatókat és tájékozódási versenyzőket.

„Nem véletlen, hogy az 1958. évi első és az ideai turistatalálkozó színhelye a Rodope, hiszen itt, ebben a nagy erdőrengetegben megtartott találkozónak történelmi hagyományai vannak” — mondotta *Zsivkov* elvtárs. „A török megszállás idején ezekben a hegyekben gyakran találkoztak a bolgár hazafiak. Ma a hegyek szépségén kívül itt találni a legjelentősebb építkezéseket...”

Megemlékezett a Szövetség nagyszerű munkájáról is, amelyet az is bizonyít, hogy amíg 1958-ban a Jondula-i találkozó idején 70 000 volt a Szövetség tagjainak létszáma, addig ma ez a szám elérte a 800 000-t.

Végül átadta a „Bolgár Népközletársaság Erdemrendje” I. fokozatát, mellyel a Minisztertanács a Bolgár Turista Szövetséget a jubileum alkalmából tüntette ki, sokéves hazafias és nevelő tevékenysége elismeréséül.

A jubileum és a magas kormánykitüntetés alkalmából a magyar természetbarátok ezúton is szeretettel köszöntik bolgár barátaikat és a testvér szövetség további munkájához sok sikert kívánnak.

H. M.

Félórás beszélgetésre is nehezen tudunk időt szakítani, ...mert nagyon zsúfolt a programunk — mondotta Gábor Éva, a szovjet cseretúracsoport magyar vezetője. Még három napjuk van Pesten és ezalatt legalább egy hétre való látnivalót kell összezsúfolni...

Mi tetszett és mi nem? Milyen élményekkel távoznak tőlünk 20 nap után a donyecmelléki Luganszk város munkásturistái?

Ami a kérdés első felét illeti: helybővítést kellene kérnem a szerkesztőtől; se vége, se hossza az elragadtatott véleményeknek, a szuperlatívuszokban fogalmazott mondatoknak. A második részt illetően pedig akár hozzá se fogjak a beszélgetés rögzítéséhez. Hihetetlen — különösen nekünk, a mindig kritizáló és gyakran morcos magyaroknak, hogy szovjet barátaink egyszerűen nem találkoztak olyasmival, amit rosszaló fejcsóválással tehettek volna szóvá. Azaz, bocsánat... Mégis!

„Feltűnően sok fiatal lányt láttunk az utcán, szórakozóhelyen, strandon cigarettázni —, 17 évesek, üdék, bájosak, eleganciával öltözködnek és tüdőt kínzó, fojtogató füstöt eregetnek. Kicsit szokatlan volt ez nekünk...”

— Ez minden... — mondja nevetve egy nagyon csinos, szőke luganszki lány, akiről pillanatok alatt kiderül, hogy Nadjának hívják, otthon fodrász és a csoport fő-fő kritikusa.

— De azért a magyar lányok nagyon csinosak... — hangzik az asztal végéről egy meggyőződések bariton.

A beszélgetés továbbra is kedélyes, közvetlen. Nyikolaj Grigorjevics, Luganszk város főmér-

nőke, a csoport vezetője, „za druzsba...” a barátságára üríti poharát.

— *Mi volt a legemlékezetesebb? — kérdezem a főmérnököt.*

— Amire az előbb koccintottunk — mondja csendesen. — A baráti, szeretetteljes fogadtatás, a híres és most már előtűnik is ismert magyaros vendéglátás.

— *Önök közül senki nem volt még Magyarországon?*

— Valamennyien most vagyunk itt először, de remélem nem utoljára, hiszen amit láttunk az fe-

Szépek a magyar tájak és a magyar lányok

Szovjet cseretúrázóink kitűnően érezték magukat nálunk

lejthetetlen. A Balaton — csodálatos. Erre a tóra egyszerűen csak azt mondhatom, hogy valami páratlan természeti különlegesség.

— És Füred, Tihany, Veszprém!... — vágnak közbe többen is jelezve, hogy hazánk idegenforgalmi nevezetességei ismét és ki tudja hányadszor sikert aratnak.

— Ne felejtsetek ki a Pilit, Lajosfürőt, Dobogóköt, Esztergomot sem — veszi át a szót a fekete Valentyin, a luganszki „TEFU” műhelyfőnöke. Egyéb-ként ő az, aki az egész csoport nevében hevesen cáfolja azt a közhiedelmet, miszerint a külföldinek kissé nehéz a magyar konyha. „Ilyen ízes, finom ételeket még nem ettem” — bizonygatja — és még a paprika említésére is heves „da, da, da...” a válasza.

— *Gasztronómiai ízlésünk tehát egye-*

zik, de mi a véleményük Budapestről?

— Az, hogy itt még eltölthetnénk egy hetet. Megismerni ezt a ritka szépfekvésű várost, élvezni a pompás fürdőket, járni az esti fényárban úszó utcákat — erre három nap nagyon kevés. Az ember legszívesebben minden hétvégén eljönne ide.

S megint a barátságára, a vendégfogadásra terelődik a szó:

— Hálásan köszönjük a Magyar Természetbarát Szövetségnek, hogy ennyi gondoskodással vett körül bennünket és

külön is köszönetet kell mondanunk idegenvezetőinknek, akik nemcsak a saját, de a mi hazánkat is nagyszerűen ismerik és a látottakat lépten-nyomon párhuzamba hozták a szovjet tájak, városok nevezetességeivel. Így aztán nem csoda, hogy valóban otthon éreztük magunkat...

Akik az otthon légkörét közvetlenül is megteremtették, Gábor Éva és Arday Lajos túravezetők, a beszélgetés végére már ismét a zsúfolt programmal vannak elfoglalva. Tíz perces töprengés után megszületik a döntés: az egyik csoport a Nemzeti Galériát, a másik a Vidám Parkot látogatja meg, késő délután pedig az Univerziade záró ünnepségén találkoznak.

A búcsúzásnál ismét koccintunk és így köszönünk el egymástól: „Doszvidányja... Viszontlátásra...”

Vértes Csaba

FICC! Vajon mit jelentenek ezek a betűk? A Nemzetközi Kemping és Karavánkocsi Szövetség nevének rövidítését. Nyugaton már mindenütt ismerik és a következő évben hazánkban is átmegegy a köztudatba. Huszonkét nyugati állam szervezett kempingezőit és karavánkocsi tulajdonosait egyesíti ez a szövetség, amely ez évi találkozóját, a szövetségbe tömörült tagok legnagyobb eseményét Hollandiában rendezte. Ott vették fel hazánkat is a szövetség tagjai közé és az a nagy megtisztetés ért bennünket, hogy 1966-ban Magyarország rendezheti a nagy nemzetközi tábort Balatonfüreden. Első ízben vett részt magyar küldöttség a nemzetközi nagytáborban. Számos tapasztalatot és sok érdekes élményt szerezhünk ezen az úton.

A legérdekesebb tapasztalatok természetesen a kempingekhez fűződnek. Amerre csak jártunk, Ausztriában, Nyugat-Németországban, Hollandiában az első benyomásunk az, hogy a látott kempingek nem szebbek és nem korszerűbbek a mieinknél. A Balatonparton ez évben épült táborok nivója az európai első szintet éri el. Ez volt az első megnyugtató élmény számunkra.

München, Nyugat-Németország második legnagyobb városa az első ízben megrendezett Közlekedési Világkiállítás kápráztatja el a nézőt. Ami itt kocsiiban, autóbuszban, vasúti szerelvényekben látható, az már a következő évtizedek regénye. Bennünket elsősorban a kiállítás legnagyobb csarnoka, a 28-as számú érdekelt, amelyben a turizmus kiállítása kapott helyet. Felvontuk ott az összes idegenforgalomban érdekelt országok, kiállításra osztogatták a prospektusokat, csalogatókat. A magyar kiállítás jobban vonzotta volna a látogatókat, ha ott valamelyik magyar táj színes népviseletbe öltözött vezetőket vártak volna a vendégeket —, mint más ország kiállításán láthattuk. Nem kell félnünk népi értékeink bemutatásától ilyen alkalommal.

Nyugat-Németország útjai kitűnőek. Mindenütt benzin- és olajállomások és pihenőhelyek, persze minden gépesítve. Szinte felüdülés volt, amikor Hollandiában a megszokott régi vendéglőkkel találkoztunk az út mellett. Igaz, hogy ott mechanikus gépek helyett holland népviseletbe öltözött felszolgálók adták a kávé, és ez jobban tetszett nekünk bármiféle gépnél.

A tábor Wassenaarban volt, a holland fővárostól, Hágától 10 km-re, annak egyik kedvelt kirándulóhelye. Sokat vártunk tőle, de csalódtunk. A tenger 6 km-re volt, építményei régiek és eléggé kezdetlegesek. Holland barátaink az egészet úgy bérelték egy gróftól, s tekintélyes bért fizettek a tábor idejére.

A kongresszust, amelyen megkaptuk a jövő évi nagytábor rendezésének jogát, egy grófi kas-

A wassenaari kemping (Balogh felv.)

télyban rendezték. Süppedő szőnyegekben jártunk, gyönyörű festmények és gobelinek borították a falakat, de elkomorodtam, amikor holland barátaink elmondták, hogy a nagy terem egy napi használatáért 40 000 forint bérleti díjat fizettek a grófnak.

Sátrink az egész táborban közfeltűnést keltek. A HUNGAROTEX által szállított kényelmes nagyméretű sátrak megnyerték minden néző tetszését. Egyik reggel új lakótárs költözött be a sátramba. Egy állig felöltözött, bakancsos turista horkolt esőköpenybe takarózva egy tábori ágyon. Balogh Ferenc, budapesti tanár, aki eljött saját költségén, hogy megnézze a tábort és onnét menjen európai körútra. 45 kiló volt a hátizsákja, alig bírtuk ketten megemelni, és ezzel járta Európát. Amint elmondta, általános csodálkozás tárgya volt Hollandiában, mert ott már bakancsos, hátizsákos turistát alig látni, mindenki gépkocsival, vagy motorkerékpárral jár és a pár évtized előtt annyira megszokott kerékpár is egyre jobban megszűnik a holland utakon. Vérbeli turista barátunk azonban nem sokat törődött a feléje irányuló figyelemmel, mindennap lejárta a megtervezett útját és nagyon sok érdekes tapasztalattal tért vissza este a táborba. Én mindenestre örültem, hogy a magyar természetjáróknak egy tipikus példánya még Wassenaarba is eljutott és szívesen elmentem vele kirándulásaira.

A tábor első élménye a nemzeti zászlók felhúása, a tábor megnyitása volt, ahol operettegyenruhás zenekar játszott a indulókat és tengerészek álltak a zászlóárbocok mögött. Este pedig teherautóra szerelt harangjáték járta végig a tábort és az autón elhelyezett zongorán Hollandia legismertebb harangjáték művésze játszott. Más szórakozás nemigen akadt. Bemutatók nem voltak, ez minden pénzbe került volna, amint holland barátaink elmondták. Legjobban a búcsúest tábortüze tetszett, ahol a különböző nemzetek képviselői valamilyen számmal jelentkeztek. A hollandok facipós táncso-

portja általános tetszést aratott, az olaszok szájharmonikas zenekarral, a franciák szanzonokkal, az angolok dudatáncokkal léptek fel.

A kirándulások közül a legnagyobb élményt Rotterdam megtekintése nyújtotta. 23 km hosszúságban hajóztunk végig a világ legnagyobb kikötőjének területén, száz és száz hajó szegélyezte végig az utat dokkok, rak-tárak kéményei füstölögtek mellettünk, vontatóhajók, uszályok haladtak a vizen, a kikötői rendőrség gyors motorosai száguldtak körülöttünk. Uticélunk a Delta terv építményeinek megtekintése volt. Láttuk azt a gázsi munkát, amelyet a hollandok évtizedeken át folytatnak azért, hogy a Rajna deltájában levő szigeteket gáttal kössék össze. A mögöttük levő vizes területet kiszáritják és így jutnak termőföldre.

Hollandia rendkívül tiszta ország. Ragyognak a falvak. Nem látni drótokot, mert mind a föld alatt húzódnak, a közutak mellett külön úton haladnak a motorkerékpárosok és kerékpárosok, külön járdán a gyalogosok. Az már közismert tény, hogy Hollandia a virágok országa és így minden város, de kisebb település is tele van szépen virágosított parkokkal.

A tábor legszomorúbb napja természetesen a búcsú volt. Egy hét alatt megszerettük egymást, igazi tábori barátság alakult ki 1200 ember között. Az egymás iránti megbecsülésnek, tiszteletnek olyan légkörét éreztem, ami szinte meglepett. Láttam, hogy ezek a nagytáborok az egymás mellett élésnek egyszerű eszközei és örömmel gondoltam arra, hogy hazánkban is ugyanezt a célt fogja szolgálni. A nyugati országok lakóinak ezrei majd a maga valóságában ismerhetik meg az oly sokszor megfárgalmazott maj magyar életünket.

A tábortüznél mindenki kezeltfogott szomszédjával, végtelen láncot alkottunk és úgy fogadtuk meg, hogy ismét találkozzunk a következő évben. Általános taps volt a válasz, amikor a tábor parancsnoka mindenkit meghívott Magyarországra. Kicsit idegenül hangzott el ajkáról Balatonfüred és hazánk neve, de nekünk nagyon tetszett. Tudtuk és éreztük, hogy Balatonfüred és hazánk az 1966. évi nagytáborral bevonul az európai kempingezők tudatába és mindnyájan, akik ott voltunk, a magyar küldöttség tagjai, megfogadtuk, hogy a balatonfüred tábor olyan lesz, amelyet a résztvevők nagyon sokáig nem fognak elfelejteni.

Zákonyi Ferenc

BIRTOKBA VETTÜK A BADACSONYI!

TURISTAÜNNEP AZ ÚJ TÁJVÉDELMI KÖRZETBEN

Sok szép ünnepe volt már mozgalmunknak, hosszú fennállása alatt. Avatunk új menedékházakat, kilátótoronyokat, turista-utakat, foglalt forrásokat. Tartottunk ünnepi megemlékezéseket egy-egy régi turisztaszervezet megalakulásának jubileumára: így legutóbb a Természetbarátok Turista Egyesülete ötvenedik születésnapján.

Ez a mostani ünnep azonban egészen más volt. Most nem valamely turistaközösséget ünnepeltünk; nem is valamely turistaalkotást valamelyik hegyen. Most magát a hegyet ünnepeltük. A hegyet, amelyet sikerült végre felszabadítani, a további pusztulástól megmenteni. A Badacsonyt ünnepeltük, a Balaton-vidék legszebb hegyét, mely sebzetten, csonkán, de végre szabadon áll a tó mosolygó tükre fölött...

Mosolygott a tó, mosolygott a táj, mosolyogtak, ragyogtak a szemek azon a verőfényes délelőttön a badacsonyi Rodostó turista-háznál, ahol az ünnepségek lefolyt. Örömmünnepe volt ez a természetjáró társadalomnak! Mozgalmunk mindig együtt érzett a természetvédelemmel. Ez az együttérzés öltött most testet az augusztus 17-i ünnepségen. Szövetségünk hívó szavára a kiliantelepi országos természetbarát táborozás népes küldöttsége jelent meg. A turisták és a helyi tanácsi, társadalmi szervek képviselői — összesen mintegy 200 fő — együtt ünnepelték ezt a régén várt eseményt.

Magyaros Béla, a Budapesti Természetbarát Szövetség titkára nyitja meg az ünnepséget. Kovács Ferenc beszámol az elő-ünnepekről: egy országos küldöttség megkoszorúzza Kaán Károly emléktábláját a szomszédos Szentgyörgy-hegyen. Természetvédelmi mozgalmunk elméleti és gyakorlati megalapozója 25 évvel ezelőtt halt meg. — S. Szabó Ferenc, az Országos Természetvédelmi Hivatal főosztályvezetője kitűnő előadásban ismerteti

a hazai természetvédelmi törekvéseket, ezen belül a Badacsonyért folytatott küzdelmet. Elmondja, hogy minden eddiginél jobban számítanak a természetbarát tábor segítségére, tekintettel a mozgalmunk az egész országot behálózó szervezetére, de nem utolsó sorban tagjainak lelkes természet szeretetére is. — Holényi László főmérnök a Balatoni Intéző Bizottság üdvözlését tolmácsolja; egyben értékes műszaki tá-

Dr. Zákonyi Ferenc beszél az ünnepélyen (Vad Ferenc felv.)

jékoztatást is nyújt. — Zákonyi Ferenc dr., a Veszprémmegyei Idegenforgalmi Hivatal vezetője a területtulajdonos „házigazda” megleget szeretettel és lelkesedésével szól a tárgyhoz s külföldi példa alapján értékeli a Badacsony védetté nyilvánításának jelentőségét és szocialista államunk megértő áldozatkészségét. — Thuróczy Lajos, a Magyar Természetbarát Szövetség titkára zárja be az ünnepi szónokok sorát. Ő a múltira emlékezik, arra a sok évtizedes küzdelemre, ami a Badacsony megmentéséért folyt. Régi cikkeket idéz, régi újságokból. Milyen jó, mondja, hogy most már mindezt múlt időben mondhatjuk.

Száll az ünnepi szó, zúg a taps a Badacsony oldalában. Messzire száll, messzire hangzik a csendes tájban. Nem zavarja immár a bánya zakatolása, a robbantások dőreje, a követ szállító csillék csikorgása. Mindez most már a múlté. A Badacsonynak már csak egy feladata van: gyönyörködtetni...

Meghatottan olvasom az Országos Természetvédelmi Hivatal 1081/1965. sz. határozatát: „... a Badacsonytomaj, Badacsonytördemic és Nemesgulács határában fekvő Badacsonyhegyet... tájvédelmi körzetté nyilvánítom... Dr. Tildy Zoltán elnök.”

Mióta várunk már erre a védetté nyilvánító határozatra! Államunk áldozatkészsége most lehetővé tette, a bányázem áttelepítésével. Mennyi küzde-

dályozásáról.” Elmondja Cholnoky, hogy a képviselőház ezt az indítványt egyhangúlag elfogadta, ugyancsak elfogadta a felsőház is, s ezzel országos határozattá vált. Keserűen jegyzi meg, hogy 12 évvel később, 1941-ben ez az érvényes és kötelező határozat még mindig nincs végrehajtva.

Különösen magasra csap a nemzeti felháborodás 1938-ban, midőn a Badacsonyi Bazaltbánya RT. terjeszkedésre kér engedélyt. „Újabb merénylet készül a Badacsony ellen” — írja a 8 órai újság.

Az akkori Balatoni Intéző Bizottság is sorompóba lép és a földművelésügyi miniszterhez fordul a Badacsonnyal kapcsolatos panaszával. A miniszter intézkedik is, azonban csak területileg korlátozza, de nem szünteti meg a bányászást.

S a bányászás folyik tovább, a bányák egyre mélyülnek, s a hat évtized alatt 12 millió tonnát faragtak le ennek az egyedülálló szépségű és nagy tudományos értékű hegynek a testéből.

lem folyt ennek a szép hegynek a megmentéséért! Már a felszabadulás előtti időkben is. Több mint hatvan évig folyt a bányászás és csaknem félévszázadon át folyt ellene a tiltakozás. És mi volt az eredmény? Dr. Cholnoky Jenő földrajztudósunk, mint az Országos Természetvédelmi Tanács elnöke, 1941-ben részletes előterjesztést tesz az ipar- és kereskedelmiügyi miniszterhez. Ebben elmondja, hogy a hegy megmentéséért folyó társadalmi kezdeményezéshez az országgyűlés is csatlakozott: 1929 novemberében Östör József — 87 országgyűlési képviselő aláírásával — az alábbi indítványt terjesztette elő: „A képviselőház felkéri és utasítja a kormányt, hogy 3 hónapon belül terjesszen törvényjavaslatot a törvényhozás elé a Balaton természeti szépségeinek, különösen a kibányászással elékeltelenített és csúffá tett Badacsony és más hasonló szépségű hegyeknek hatóságos megvédéséről és a további pusztítások megaka-

Ez a sok évtizedes küzdelem arra kötelez mindnyájunkat, hogy hálás szeretettel és köszönettel forduljunk mindazok felé, akik ezt a hosszú küzdelmet elkezdték, folytatták és befejezték. Köszönjük mindenkinek, aki ebben segített, önzetlen közreműködését. Ebből a kiváló rangsorból is ki kell még emelnünk a kezdeti idők lelkes szószólóját, Kaán Károly egyik legjobb munkatársát, Földváry Miksa erdőigazgatót, aki személy szerint is sokat harcolt a Badacsonyért. Már 1920-ban cikket írt a „Természet”-be. „A Badacsonynak természeti emlékként való fenntartása” címen és 1928-ban a Balaton környékének természeti emlékeiről írta első nagy átfogó természetvédelmi tanulmányát. Szeretettel emlékezünk most reá, halálának huszadik évfordulóján.

Pápa Miklós dr.

A jubileumi TID értékelése

Tíz évvel ezelőtt, 1956 nyarán, Pozsonyban alig néhány szlovák és magyar csónak indult útnak, Budapestre. Ezzel indult el az — évek alatt Európa legnagyobb vizitúrájává fejlődött — TID első túrája. Az egyre hosszabb útvonal, a csatlakozó viziutak bővítése, a hatalmas érdeklődés és az évről évre emelkedő létszám nagy feladatokat rótt a rendezőkre.

A rendező szervek közé az Osztrák Kajak Szövetség, a Szlovák Turista Szövetség, a Magyar Természetbarát Szövetség, és a Jugoszláv Vajdasági Turista Szövetség mellé ebben az évben belépett a Német Kajak Szövetség és a Bolgár Turista Szövetség is. Ezzel az útvonal is bővült, s a két hónapra tervezett Regensburg—Rusze útvonal hossza 1884 km-re nőtt. A csatlakozó túrák is sok szép élményt tartogattak, mint a hazai Rába és a Balaton, a jugoszlávokkal közös rendezésű Tisza és a jugoszláv Una, Tara-Drina és Neretva túrák.

A várható nagy feladatok megoldását már a múlt év végén megkezdtük. A nagy létszámú, társadalmi aktívák közül álló szervezőket a munka közepén érte a lesújtó hír, az árvíz. A TID sorsa egyre aggasztóbb lett, s a 112 napig tartó, példátlan hosszú árvíz majdnem elsodorta a Duna-túrát is.

A mindenkori helyzetnek megfelelően kellett az átszervezést nem is egyszer módosítani. Sajnos a csehszlovákok — elszetve — az egész TID megrendezését lemondták. Ezután az osztrákok, majd a jugoszlávok is kénytelenek voltak lemondani a túra, vagy annak egy részének megrendezését. Az átszakadt gátak mögött szinte valamennyi táborhely víz alatt volt hosszú ideig. Nem volt kikötőhely, ivóvíz, ellátási lehetőség. A szúnyog invázió, a különféle betegségek esetleges fellépése, mind-mind ellenünk szólt.

Az NSZK-ba és Ausztriába kiutazó csoport csak az utolsó napon tudta meg, hogy mégis útra kelhet. Ez rányomta bélyegét persze a felkészülésre is.

A program szerint már indult a túra Regensburgban, amikor itthon még a lehetősé-

geket mérlegeltük, hogy a TID Rajkán belépve, a Mosoni-Dunán legalább Győrig evezhessen. A bizonytalanság miatt azonban sok külföldi lemondta Bécsben a túra folytatását.

Szerencsénkre azonban az úton levő túrázók egy része, s a szervező országok többsége ugyancsak támogatta munkánkat. Ennek volt köszönhető, hogy a jubileumi TID-en — igaz négy részletben — 158 lengyel, 14 NSZK, 7 jugoszláv, 1 svéd és 45 magyar vizes lépte át a magyar határt. A 46 tagú csehszlovák csoport Pozsonyig evezett.

Győrben a Rába-túrával 19 NDK és 22 magyar csatlakozott a TID-hez, melynek első harmada itt be is fejeződött a Pozsony—Budapest és a Budapest—Belgrád szakasz árvízi helyzete miatt. Az útvonal második harmadán tehát a túrát nem tudtuk megrendezni.

A jugoszláv és bolgár rendezők segítségével azonban — az utolsó pillanatban — Belgrádból újból startolhattak a TID résztvevői. A bulgáriai Vidinig tartó harmadik szakaszon 87 lengyel, 4 bolgár, 1 osztrák, 1 svéd, 1 jugoszláv és 28 magyar vizitúrázó vett részt. A jugoszláviai vadvízi túrákról — ezen magyarok nem vettek részt — nincsenek értesüléseink.

Meg kell említenünk, hogy a sok külföldi lemondás mellett, 144 magyar résztvevőből az — árvízi nehézségek miatt — 42-en mondták le részvételüket.

A hazai csatlakozó Dunai 8-as Túrát a Balatonra telepítettük át 20 NDK túrázóval és közel három héten át látuk vendégül az ország különböző vizein az egyénileg itt túrázó lengyel, NDK és NSZK vizeseket.

A jubileumi túra a körülmények ellenére is sok élményt nyújtott a résztvevőknek. S ami ugyancsak fontos: a TID túrasorozata nem szakadt, s remélhetőleg az elkövetkező években tovább fejlődik.

Bokody József,
az MTSZ Vízitúra Szakbiz. vezetője

Tájékoztató Szolgálat és felszerelőkölcsönzés

A „Turista” júniusi számában jeleztük, hogy a BTSZ Tájékoztató Szolgálat és Felszerelőkölcsönző Alomása hamarosan megnyílik. A Váci utca 58 szám alatti helyiség átépítése elég sokáig elhúzódott. Most azonban, mint a BTSZ-nél jelzik, mire e sorok megjelennek, már megnyílt, vagy közvetlenül megnyitás előtt áll az új fővárosi turistalétesítmény. Feladata lesz a sportcikkek kikölcsönzésén kívül szakszerű tájékoztatást nyújtani túra-, táborzási- és szálláslehetőségekről stb. Felvilágosítást nyújt ezenkívül a Tájékoztató Szolgálat menetrend-ügyekben, a természetjárás különféle módjainak és szakágaiknak kérdéseiben, külföldi utazások ügyében is tanácsot ad. Feladata a Természetbarát Klub programját ismeretlennel, különvonalakat, nagyobb túrákat szervezni, népszerűsíteni a turista-sajtót, árusítási mozgalmunk nyomtatványait, jelvényeit, térképeket, útikönyveket. Remélhetőleg e sokoldalú segítséget hamarosan megszeretik és felhasználják természetjáróink és a ma még nem szervezett, de a természetet kedvelő tömegek is.

VIZES HÍREK

A X. TID — Nemzetközi Dunatúra zászlaja, szövött- és zománcjelvénye (1 garnitúra 32,— Ft), valamint a jubileumi csónakplakett (5,— Ft) még kapható az MTSZ-ben hétfőn és csütörtökön du. 17—19 óráig a vizitúra szakbizottságnál.

Az MTSZ vízitúra- és cseretúra szakbizottsága kellő számú jelentkezés esetén az 1966 évre az NDK-ba a Mecklenburgi tavakra, a CSSR—NDK-ban az Elba békettúrára és Lengyelországban a Duna-jec, valamint a Mazuri tavakon rendezendő túrára szervez csoportokat. A túrák időtartama két hét, előrelátható költsége 1800,— Ft, amelyben a teljes ellátás, utazás, szállítás és költőpénz is bentfoglaltatik. A jelentkezőknek összerakható kajakokkal és teljes táborzási felszereléssel kell rendelkezniük. A jelentkezést írásban az MTSZ vízitúra szakbizottságához kell november hó 1-ig beküldeni.

Lapunk júniusi számában a „Nagy-Kör” túráról közölt cikkünkben a Sió-csatorna torkolata távját tévesen adtuk meg. A torkolat az 1497—98. dunai fkm között található.

Őszi kirándulás a szegedi Fehér tóhoz

A mélykék egü dél-alföldi koraszben a bágyadt-meleg napsugár már ezüstösen csillan meg a szálló ökörnyálon, amint Szegedről kiérve, a szántások közti nemzetközi úton északnyugatnak haladunk.

A műút egyenesen nekivezet a Fehértónak, s csak az utolsó száz méteren ível enyhén balra a tógazdaság és a Budapestre vezető vasútvonal közé.

A szegedi Fehér tó a Duna—Tisza közti homokhátság felé lealacsonyodó buckái és a városi települést hordozó lösz-szigetek közt alig 0,5—1 méterre bemélyedő, kb. 3000 holdas lapos teknő. Medencéjét tavasszal a Tisza irányába lefolyást kereső víz tölti fel. Kissé meredekebb délkeleti partján, a Székhátón, már az ősember megtelepült. Móra Ferenc, a híres szegedi író-régész-múzeummegazgató sok értékes leletet gyűjtött be innen. A kánikula idejére a legtöbb évben teljesen eltűnt a víz, s helyét betonkeménységű és simaságú, a napsugárban vakító fehér szik foglalta el.

Nagy nevezetessége a tónak tudományosan jól feldolgozott növény- és állatvilága. Kora tavasszal, költés idején vízi madarak hihetetlen sokasága lepi el az ősi „Vadvizországot”, s ilyenkor ezerféle szárnyas hangjától zeng a víz meg környéke. Aki a forró nyár vagy a korász kopárságában szemléli a vonat ablakából ezt a különös vidéket, eszébe se jut, hogy értékes is lehet. Pedig az ősi Fehértó ma már — legnagyobb részében — gazdag és rendszeres jövedelmet hozó, kitűnően kiépített halgazdaság. Egész sor kisebb teletető vonul el tovahaladtunkban szemünk előtt a náddal szegélyezett műtmenti árkon túl. A vizet elzáró tiltók rendszere, töltéskoszorúk, gazdasági vasút hálózza be az egész törendszert.

A teletetőkön túl, a 161-es kilométerkőnél széles, mély csatorna keresztetzi a vasútvonalat és utunkat. Felső vége nem messze, a kiskundorozsmai határban van, keletre tőlünk nyilegyenesen kettészeli a Fehértavat, s azon túl vezet tovább torkolata, a Tisza felé. Szeged környékének legfontosabb övcsatornája ez az *Algyői-főcsatorna*. Szerepe kettős. Befogadja s a Tiszába vezeti egyfelől a Duna-Tisza közti hátságról lefutó nagy oldalcsatornákat, másfelől ez a főcsatorna biztosítja szárazság idején a Tiszából a sekély és ezért erősen párolgó halastavak vízutánpótlását.

Az óriási ezüst négyszögekben csillogó tófelületek „ingyen” jutnak a halak számára legértékesebb, szerves anyagokban gazdag szikes vízhez tavaszi hóolvadás után a Kistelek, Kiskunmajsa, sőt egészen Kiskunhalas vidékéről idevezető csatornákból. Persze, ha „túlsok van a jóból”, lezárják a tiltókat, és a Hát-ság vadvizei egyenesen a Tiszába kerülnek. „Ingyen” jut azonban a mai Fehér tó édes folyóvízhez is a

Tiszából, amidőn az áradások idején felduzzad, és a kinyitott zsilipeken át természetes ésszel táplálja föl a tómedencét. Ilyen kettős eljárással telnek meg tavasszal a halastavak. A forró nyárban aztán elapad mindkét lehetőség, s ilyenkor a Tisza tükrén úszó szivattyús vízkivételi mű pótolhatja csak a medencékbe a vizet. Persze, ez kétszeres emelés energiájába kerül.

A magas vasúti töltésről jó kilátás nyílik a tükörsíma, vizektől csillogó tájra, s az egy-két helyen mesterségesen fenntartott, ma már főleg tudományos célokát szolgáló szigetre.

A 159-es kilométerkő után sajátságosan ér véget a szikes tómedence. Ki-beugráló földnyelvekkel megkezdődik a homokhátság, ami nyomban teljes tájváltozást is jelent. A kopár szik helyét érettpiros tászkák akácok foglalják el, soraik közt mintaszerezen kezelt, és a nemzetközi utat sűrűn járó külföldiektől joggal megcsodált, *dúsan termő szőlőkkel, alacsonyra nevelt gyümölcsösökkel*.

Ez már a híres *Szatymazi őszibarackos szőlővidékek kezdete!* Itt párszáz négyszögöl jómódot, luxusgépkocsit „terem” hozzáértő, ügyesen gazdálkodó művelőjének. Pedig a termelészövetkezeti csoportokba tömörült gazdák csak nemrég tanulták meg a homoki „aranytermelésnek” ezt a módját, hiszen az őszibarackot itt is meghonosító Frank és Kamenszky, e nagy tanítók sírján, a Szatymazi-temetődomb szellőjárta tetőjén, frissen aranylik még az évszám.

Ez a megkapó szépségű temetkezőhely az útkanyarulatban áll. Festői látványt élvez, aki erre az alig 6—7 méternyre kiemelkedő egykori buckára felsétál. A kilátás teljes körképben tárul ki. Északi felében gyümölcsös, tanyás, szőlős, falombos homokhátságot lát, a közelben Szatymaz és Sándorfalva templomtornyaiival, keleten a Tisza véderdős parti sávja kéklik, a déli félkör-

ben pedig a fehér és szikes tavon, mögötte meg Szeged várossziluetájén sikklik végig a tekintet.

A 156-os kilométerkőnél letérünk a Sándorfalva felé vezető aszfaltozott bekötőútra. A Fehér tó északi végződését járjuk be 2 kilométeres szakaszán, mindenütt a szik és homok határán. Foltosan váltakoznak a kerteszőlős barnahomokos talajok, s az életükért a sziken keservesen küzdő tamariszkszuszok. Nem megyünk be Sándorfalvára, hanem a falu alján a régi Macskási-töltésen érjük el *utunk második kulcsponjtát*: a Csongrád felé vezető műút és a főcsatorna hídkereszteződését. Ezen a részen megfigyelhetjük a Fehértóból természetvédelmi területnek megmaradt elkerített darabot, a modernül kiépített tógazdasági létesítményeket, majd utunk sarokpontján a mesterségesen összehordott ősi ördombot, a *Székhalom* kúpját.

A hídtól a főcsatorna alacsony szegélytöltésén megyünk a Tisza felé. A főcsatorna mellékén kopár, igazi szikes pusztá terjeng: igen érdekes annak, aki ilyen még nem látott. Apró, sekély, kanyargós medrecek barázdálják fel tökéletesen sík felszínét, lila sziki legeg száraz virága bököl a szellőben, és fehéren csapódik ki a szódás talajon a szik-só. A Tisza közelében megszélesedik a csatorna, a vízrehajló szomorúfű-sor hangulatossá teszi partjait, ahol lépten-nyomon horgászok üldögélnek — türelmesen várva a jó szerencsét!

Erős emelkedővel jutunk ki a tiszai gátra s kanyarodunk rajta Szeged felé. Valóságos hegygerincen járunk az alföldi tájban! Balkézre a kanyargó folyó romantikusan odvas fűzfákkal tarkított véderdősávja húzódik, jobbra pedig, a síkságot beszegve, ismét Szeged gyárkéményei, tornyai köszöntenek. A Debrecen—Szeged közti betonút vagy vasút juttat be gyorsan az alkonyodó városba.

Aladobolyi Nagy Miklós

Széki lile a Fehér tónál
(Dr. Tildy Zoltán felv.)

A tábor strandján

Kilián-telep. Amikor a kalauz elkiabálja az állomás nevét, pillanatok alatt kiürül a zsúfolásig tömött vonat. Egy-egy szerelvényről ezernyi turista száll le. Mindenki tudja az utat, az „állomás-sal” szemben öles betűk a transzparensen: A TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG ORSZÁGOS TÁBORA.

Tíz napon át vonultak Kiliántelepen a turista csoportok karavánjai. Olyan volt a tábor mint a méhkas. Csak aki jól ismeri a turisztikai élet természetrajzát, az fedezi fel a tarka jövés-menés áradatában bontakozó szervezettséget.

Az országos tábor párját ritkította a Balaton-parton. Ezen a nyáron új fejezet kezdődött a természetbarát mozgalomban. A szövetség munkájának fokozott társadalmasítása, az átszervezés jótékony hatása most mutatkozik meg igazán. Kilián-telepen zajlott le mozgalomunk új erőpróbája, s nem csekély eredménnyel. A tábor tehát tehát nemcsak turisztikai örömtök színhelye volt. Több ezer turista ütött föl sátrat és a táborélet szinte katonás pontosságú fegyelmével, rendjével demonstrálta szakszövetségünk tagságának öntudatát, sportszerű közösségeinek tartalmas munkáját. Kilián-telep tehát számos nyitva hagyott kérdésre adott kiegészítő választ és ismét bizonyította, hogy a Magyar Természet-

barát Szövetség jó úton halad mozgalomunk tömegesítésében.

A színhelyen

Minden összefoglalónál előbb képet nyújtanak a részletek. Az egyik hazagyevő turista felsorolta mit talált Kilián-telepen. Volt modern önkiszolgáló étterem, csöppet sem korszerűtlen ABC áruház, alkalmi posta és vasúti kirendeltség, volt továbbá még fejlesztésre váró strand, enyhén szólva ideiglenesen pallókkal, értelmetlenül szűkre szabott parkoló autós turisták számára, voltak továbbá pazar szűnyogfelhők, igen gazdag program, rendkívül szegény felszerelés-kölcsönzési lehetőség, számos kitűnő túraalkalom, kevés árnyék, s mindennekfölött: felhőtlen, igazi augusztusi időjárás.

Ha feleennyi bőség-szükség közepett kell táborozni, akkor is pompás turista paradicsom Kilián-telep.

S a táj? Balatonakali és Balatonudvari határolja az enyhén tónak lejtő telepet. A közeli levendularet illatarja a víz párájával leng a főveny felett. Itt hanyatt feküdni és hallgatni a vízcsobogást, fenséges pihenés!

Turisztika forgatókönyv szerint

Nemcsak film, színház igényel forgatókönyvet.

vező volt az alkalom a kereszthalhoz a kereskedelem, az ipar és a turista mozgalom vezetői, folyamatosanak érdemi tárgyalást a korszerű felszerelések előállításáról.

Jegyzetemben ezeket rögzítettem a találkozó végső kicsengéséről: „Még mindig nincs korszerű felszerelés. A sátrak egyrésze megbízhatatlan. A kölcsönzési díjakat nem a kispénzű turisták zsebéhez szabták. Valamit tenni kellene.” Azóta a Szövetség ismét az illetékesek elé terjesztette a turisták kívánságlistáját. Hogy lesz-e fogantatja, ezt a közeljövő dönti el. Lapunk az égető gondok látán azt javasolja: legyenek sportszövetségi találkozók is. Megyék, városok, kerületek vezetői, aktivis-

PILLANATKÉPEK

Varga László táborparancsnok tartotta kézben az országos táborozás életrendjét a tőle megszokott szakzsűzserűséggel és figyelemmel. Lapozzunk a forgatókönyvben: augusztus 15-én árbocra kúszik a Szövetség zászlaja, este táborozás a főtéren, s a lángokkal versenyt lobognak a vidám dalok. Másnap reggel mindenki kézhez kapja a zöld-fedelű „kisokost”, a tájról, táborrendről, látványokról kitűnően tájékoztató, ügyesen megszerkesztett könyvomatost. Lengyel, csehszlovák turista barátaink keveset törődnek a füzet fordítgatásával.

— Megyünk a többiek után, a Balatonhoz nem szükséges túra kalauz. Azután kiderül, hogy pusztán szemmel nem lehet befogadni a táj megannyi szépségét. S nemcsak a külföldieknek, hanem a hazai résztvevők népes táborának is újat nyújt a szentgyörgyhegyi túraünnepély, amelyről lapunk más helyén írunk.

Augusztus 20-án ünnepezt a tábor és jó turista szokás szerint szó esett jó-ról, gondról egyaránt. Ked-

tái sorjázták, vitatták a jó szervezési módszereket, megoldásra váró problémákat. Székely Miklós főtítkárá füzeté betelt a megválaszolatokra váró kérdésekkel.

A többség: fiatal

A táborozók átlag életkora nem haladta meg a huszonöt évet. A tizenhétéves-től a hetvenesévesig közős törekvés foglalta le Kilián-telep lakóit: sokat túrázni, ésszerűen élni a kínáló lehetőségekkel. A táboréletet a legifjabb turisták jókedve determinálta. Ők voltak többségben, s aki látta fáradhatatlanságuk, találékonyságuk megkapó jeleit — ha volt —, alighanem leszámolt előítéleteivel. Tanárok, túravezetők, veterán természetbarátok irányítása alatt több ezer fiatal fordult meg a táborban. Nem volt szükség különösebb gyámkodásra. Amikor Zádorvárra igyekezett a túrázó sereg, egyszer csak azon kapták rajta magukat a fiatalok, hogy lemaradoznak az élvezőnyitól. Öszhajú turisták diktálták az ütemet.

Nosza behozni a távolságot! S a „győztes” veteránok türelmesen vezették be az iskolás lányokat, fiúkat a gyaloglás, a sátorverés, a tájékozódás műhelytitkaiba.

Udvari és Akali vidékén azelőtt sohasem volt ilyen vidám élet. A turista tábor fényei messze tájakról ide csalogatták a társaságra, közösségi szórakozásra szomjazó fiatalságot. Este táncteremmé változik az étkező, a zenekari szünetben természetrajzi filmek peregnek, a táborfűz hűnyó zsarátjainál folyik a beszélgetés; barátságok szövődnek.

Gyakorta mesélik, hogy természetbarátok fedeznek

Tanulságok

Varga László táborparancsnok így foglalja össze következtetéseit a táborbontás pillanataiban:

— A tél kezdetén kell készülnünk a jövővi nyári táborozásra. A idén kissé megkéstünk, ez az oka, hogy néhány megye távolmaradt és a külföldi testvérszövetségek sem készülhettek kellőképpen a magyarországi túsára.

— Az MTS megyei tanácsaitól lényegesen több támogatást várunk, Szép lelkesedni a megfiatalodó szakszövetségek tömegmozgalmaért, de a pusztá érzelmeken túl jó felszerelésekre van szüksége például

A fiatalok labdázna, tornászna, kirándulna és este természetesen táncolna (Vad Ferenc felv.)

Korszerű étterem áll a kempingezők rendelkezésére

A tábor „vasútállomása” a szabad ég alatt (A szerző felvételei)

KILIÁNTELEPRŐL

fel eladdig istenhátmögöttinek vélt tájrészletet, s azután nyomukban benépesül a vidék. Így lesz ez Kilián-teleppel is. Ma még csak étterem, áruház, strandot sejtető pázsit, de jövőre és a távlatokban új balatoni honfoglalók vernek fészket: üde, fiatal lesz ez a parti sáv.

A számok tükrében

Tizennégy altáborban 800 sátrat vertek fel. Az étteremben 3 és fél óránként 1200 turistát szolgáltak ki, 14 féle étel közül lehetett választani, a napi bevétel a 40 ezer forintot is elérte. Hasonló volt az ABC csúcsforgalma; napi egymázsa vaj, 2 ezer üveg sör, 18 ezer doboz Fecske cigaretta... Az ideiglenes postahivatal naponta 1000-nél több képeslapot árusított. Érdemes volt a turista mozgalommal egybehangolt tervek alapján felavatni az új balatoni létesítményeket.

a középiskolás turistáknak, és minden természetbarátoknak is.

— Túlzás nélkül állítom és ezzel táborunk részvevőinek véleményét is tolmácsolom: a természetbarát mozgalom nagyarányú tömegesítéséhez és fellendítéséhez az idejéhez hasonló, de még ennél is jobban szervezett országos táborozásokon keresztül vezet az út...

Kádár László

A Veszprém megyeiek kapubejárójánál láttuk ezt a „szarvast” (Kovács Tamás felv.)

A számok és tények másról beszélnek

Hozzászólásokat várunk a hozzászóláshoz

Szeretném szó szerint idézni Lendeczky László sporttársunkat, a Borsod megyei Természetbarát Szakszövetség elnökének szavait. A természetjáró létesítményekről szól az Országos Tábor ünnepi találkozóján:

„A turistaházak állapota, karbantartása nem megfelelő — mondotta többek között. — Jelenleg is hat turistaház szálláshelyeit kell zárva tartani a műszaki hiányosságok miatt.”

Ez tény, vitathatatlan. De mivel okozta ezt a felszólaló?

„A Turistaházakat Kezelő Vállalat mindennel foglalkozik, csak a természetjárókkal nem. A vállalatnál üzleti szervezkedés, a kereskedelem, a vendéglátóipar a fő szempont, munkatársainak egyetlen gondja, hogy a prémiumot megkapják.”

Az ünnepi találkozó programja nem adott lehetőséget a helyszíni válasza.

A kritika keménysége pedig választ követel.

BESZÉLJENEK A SZÁMOK

A Turistaházakat Kezelő Vállalatot 1949-ben alapították. A szálláshelyek száma akkor 1149 volt. A férőhelyek —, ha nem is az igényeknek megfelelően — azonban bővültek. Jelenleg a számuk meghaladja a 2200-at. Az idén a műszaki hibák miatt lezárt turistaházak nem elsősorban a vállalat hibája. Népgazdasági okokban, építőipari nehézségekben, a vállalat lehetőségeiben kell és lehet megtalálni a magyarázatot.

Persze —, mondhatná a felszólaló — ez rendben van, ám a szálláshelyek számának növekedése még önmagában nem biztosíték a természetjáró igények kielégítésére. A kulcskérdés: kik alszanak a fekvőhelyeken? A turisták vagy a teljes árat fizető „panziósok”?

Beszéljenek a számok! 1949-ben a kihasznált vendégnapok száma 54 534 volt. 1964-ben 284 393. A kihasznált vendégnapokat 16 évvel ezelőtt a kedvezményezettek 40, a „panziósok” 60 százalékban vették igénybe. A további években ez a közel sem jó arány még tovább romlott.

Év:	Tagok:	Nem tagok:
1951.	27 százalék	73 százalék
1954.	26 százalék	74 százalék
1955.	25 százalék	75 százalék
1958.	48 százalék	52 százalék

Az arányosság fele-fele határát az 1958-as évben közelítettük meg. Kétségtelen, hogy ennek fő oka a természetbarát mozgalom fellendülése volt.

A további évek és számok pedig azt bizonyítják:

Év:	Szövetség		Hálóvendég	
	létszáma:	Tagok:	Nem tagok:	
1959.	34 000 fő	59 százalék	41 százalék	
1962.	62 000 fő	70 százalék	30 százalék	
1964.	64 000 fő	79 százalék	21 százalék	

Az 1965. év első felében a szállást igénybe vevők közül a kedvezményezettek száma meghaladja a 84 százalékot.

Ha igaz az, hogy a természetjárók szolgálata elsősorban a szálláshelyek biztosítását jelenti —, s ennek igazsága nyilvánvaló —, akkor vételesen és tájékozatlanságon alapul az a kijelentés, hogy a vállalat a természetjárókon kívül mindenkinek az érdekeivel törődik.

1961 óta a természetbarát szervezetek előzetesen (tehát távlatilag) beadott szállásigényeit a vállalat elhelyező csoportja számozott sorrendben tartja nyilván. Négy év alatt 11 000 szálláskérelmet adtak be. Statisztikai feladat ezeknek az összesítése: a kérelmekből mennyit lehetett kielégíteni, mennyit az elutasított. Ha a természetjáró szervezet nem kapja meg a kért helyet, nem annyit jelent, hogy magán személyek jutottak a szálláshoz. A kimutatásokból ellenőrizhető, hogy másik, korábban igénylő, tervszerűen működő természetjáró szervezet kapott lehetőséget az éjszakázásra.

ÖSZTÖNZÉS. ÖSZTÖNZÉS?

A Turistaházakat Kezelő Vállalat — mint minden állami vállalat — éves terv alapján gazdálkodik. Természetes, hogy a kedvezmények miatti „árbevételi kiesést” az állam fedezi. A kedvezményezettek számának növekedése a kiesést, vagyis — magyarul — a ráfizetést érthetően növeli. Ha a vállalat munkatársai a „minden áron prémiumot” jelszóval dolgoznak, nem emelkedne — nem emelkedhetne! — fokozatosan a kedvezményt élvezők aránya.

Az igények fejlődése sokat követel a vállaltól. Mind a szálláshelyek, mind az ellátás tekintetében lépést kell — kellene — tartani a követelményekkel. A vállalat — az adott lehetőségekig — ezen a téren igyekszik teljesíteni kötelezettségeit. Ám ahhoz, hogy például az ágynemű gyakori használatához és mosási nehézségeihez legalább négyszeri váltással rendelkezék minden turistaház, vásárolni kellene 4287 db lepedőt, 200 paplant, 3503 paplanhuzatot, 2000 párnahuzatot, 2000 takarót.

Ezek beszerzése többszöröse a jelenleg rendelkezésre álló évi keretnek. Gazdálkodásunk fokozatos fejlődése ezt az igényt is orvosolja. És talán „orvosok” lehetünk mindannyian, mi is.

OKA: A BIZALMATLANSÁG

A Pest megyei Hírlap augusztus 25-i számában a Pest megyei turistaházakkal foglalkozik. Ott olvastam többek között: „Nem egy esetben ezeket a házakat közös munkával maguk a sportolók, a turisták építették és vasárnaponként úgynevezett munkatúrákat szerveztek, hogy a karbantartásokat elvégezzék, parkosítsák, rendben tartásák a házak környékét. Másfél évtizede a vállalat feladata az épületek működtetése és megfelelő karbantartása.”

A kritika másfél évtizede a vállalatot illeti. Ennek növekedésével — sajnálatosan — arányosan csökken az a társadalmi segítőkészség, ami a turistaházak karbantartását, szépítését, környékének parkosítását patronálná. A munkatúrák nem szűntek meg, a természetbarátok természet szerete ma is él, csak a terület módosult. A turistaházak és környékük mintha idegen területek lennének a szakosztályok számára. Pedig a vállalatnak — és a természetbarát mozgalomnak — szüksége volna erre a segítségre. A fizikai munkára is, és arra is, hogy hétféleken a keresettebb helyeken természetbarát „szakemberek” tájékoztassák, támogassák a szervezetlenül kiránduló, de érdeklődő természetkedveket.

Miért van ez így? Lehetne sorolni az okokat, melyek közül a vállalat iránti bizalmatlanságot tartom a legfontosabbnak. Mert nem tudnám másnak nevezni azt, hogy például az Építők Szakszervezete a mátraszentlászlói turistaszállás férőhelyeit az IBUSZ irodáin keresztül ajánlja és adja ki. Holott a turistaszállások iránti kérelmek döntő többsége a Turistaházakat Kezelő Vállalathoz érkezik. Kölcsönös bizalomra van tehát szükség.

A vélemények cseréje már eredmény. Tárgyilagosan, tények alapján, a nyilvánosság előtt. A magam részéről igazolni kívántam, hogy Lendeczky László szavai —, ha kifejezésben túlzottan is — nem hangzottak el hiába.

Felszólalását kétezeren hallottuk. Ezt a választ tízezrek olvashatják. Sportunk szerete adja meg a végsőt.

Természetbarátok! Kérjük és várjuk a hozzászólásokat.
Polgár Tamás

A FÉNY ÚTJA A VÁLI ERDŐBEN

Gina arcképe a váli Vajda János emlékmúzeumban

Virágaboruló tavasszal és lombhullajtó ősszel iskolás fiúk és leányok ezrei kirándulnak a nevezetes váli erdőbe, ahol valamikor a legboldogtalanabb sorsú magyar költő: Vajda János élte gyermekkorát. A váliak most is Vajda-erdőnek nevezik a tölgy-, cser-, szil- és kőrisfákból álló erdőrészt, amelynek szélén ma is megvan a régi kis erdészlak, ahol a költő édesapja lakott. Az ő emlékét őrzi itt az öreg erdő megannyi idős fája, néhai Vajda Endréét, aki gróf Űrményi József, egykori országbíró uradalmának volt a jágere, később főerdésze. Az öreg erdő árnyat adó lombjai alatt be sokat barangolt sudártermetű édesapjával az érzékeny lelkű kisfiú. S minél társaltanabbnak érezte magát késő öregségében is az embervadonban a költő — szívében a soha el nem felejtett Gina emlékével —, annál fájdalmasabb vágyakozással gondolt vissza a váli erdőben töltött boldog, gondtalan gyermekkorának idejére. Esztendőnk óta Vajda János-emlékmúzeumnak szolgál a régi kis erdészlak, amelynek falára még a harmincas években helyezett emléktáblát a kegyelet. Az, emléktábla avató ünnepségén Móricz Zsigmond is részt vett. Akkor írta „A fény útja a váli erdőben” című cikkét, amelyben arról vallott: bár Vajda János elnyomottan és búskomoran élt, de igazságai megtermékenyítették a következő generációkat: „Itt a példa — írta Móricz Zsigmond Vajda Jánosról — egy ember egy életet élhet le egyéni elfojtott-

ágban: a késő korok eszméinek rá, ki volt ő nekünk.”

Vajda János emléke évről évre a kirándulók nagy tömegeit vonzza, különösen az ifjúság köréből, az iskolai kirándulások alkalmával a váli erdőbe, amely a Mezőföld északkeleti dombvidékének egyik jellegzetes területe. Váli község a Budapest—Székesfehérvár közötti balatoni műút-szakaszon, Baracska felől közelíthető meg, de elérhető ellenkező irányból, Bicske felől is. A községből az erdészlakhoz mintegy három kilométer hosszú út vezet, amelyet vastag löszrétegből vajt ki az idő. Az erdészlakhoz közvetlenül vezető út mentén török-mogyoró fasort láthatunk, amilyen kevés van az országban; mindössze huszonöt-harminc éves telepítés, abból az időből, amikor még Váli is, mint több község határa erre felé — Martonvásár, Baracska, Tordas — Dreher Jenő sörgyáros uradalmához tartozott. A váli erdő három község: Vértesacsca, Vereb és Váli határára terjeszkedik ki. E hármastalálkozásnál fekszik az öreg erdő, vagy négyszáz hektár területen. Ennek nagy részét még Vajda János édesapja telepítette és újíította fel. A tölgyesek és cserések között másfél évszázados emlékfák is vannak. Az öreg erdőt kiegészítő és azt körülvevő új telepítés

mintegy ötszáz hektárnyi. Ennek felét a húszas években telepítették, másik felét pedig az utóbbi években telepítette a Mezőföldi Állami Erdőgazdaság. Az új erdőrészt többségében gyorsan növő fafajtából, főleg akácból, ezenkívül tölgyből, cserből, nyíróból áll, saktáblaszerűen pedig különféle fenyőket — lucfenyőt, ezüstfenyőt, erdei feketefenyőt, vörösfenyőt, valamint amerikai eredetű Douglas-fenyőt telepítettek. Míg az öreg erdőt főleg a tagoltság jellemzi, az új erdőrészt az északra és északnyugati irányban húzódó lankás domboldalon terül el.

A váli erdőben bolyongva fel-feltűnik szemünk előtt a szarvas, az őz, a vad-disznó, s persze az erdőlakói közé tartozik a nyúl és a fácán. Lépten-nyomon vadetetőket, itatókat, szókat talál az erdőben sétáló természetbarát. Turisztikai szempontból talán a legszébb a verebi oldalon levő erdőrészt, mert itt egy meredek oldalú völgykatlanban, a híres „bötönyei” erdőrészen még azok az őstölgyek állnak, amelyeket Vajda János édesapja telepített.

A kirándulók ezrei, akik évről évre felkeresik a váli erdőt, azonban nemcsak az erdő szépségében gyönyörködnek itt. A régi váli erdészlakban berendezett emlékmúzeumot megismerve, felidézik annak a

költőnek emlékét, akiért egykor Ady Endre, Tóth Árpád, Móricz Zsigmond szállt síkra. Ady Endre: Néhai Vajda János úr című versében „szent elődjének, nagy rokonának” nevezte a Gina költőjét. Vajda János költészete hivatást jelentett Petőfi és Ady között. A hajdani márciusi ifjú, Damjanich tábornok vörössipkás hadnagya haláláig hű maradt ifjúságának eszméihez: a szabadsághoz és a haladáshoz. Élete végéig megőrizte Petőfi örökségét, azt, hogy a költő életének értelme a nép szolgálata. Petőfi örökségként azt akarta, hogy a nép nemzetét fejlődjék és a népe legyen a hatalom, egy nagy tisztító forradalom „jótékony vihára” árán is.

A váli erdőben az ifjúság fogékony lelkével megérzi, hogy a művelődési forradalomban — amelynek kislugáza az is, hogy Vajda János szülőföldjének vidékén, Bicskén a járási könyvtárat és a gimnáziumot róla nevezték el — mindinkább valóra válik a költő álma a nemzetét fejlődő művelt népről. A váli erdő fénye, amely megígérte Móricz Zsigmondot, nem marad hatástalan azoknak a diákoknak lelkében, akik virágaboruló tavasszal vagy lombhullajtó ősszel egy-egy iskolai kirándulás alkalmával eljutnak ebbe a nevezetes erdőbe. Környei Elek

Egyetem diákok ezrei rándulnak ki a váli erdőbe

A CSILLEBÉRCI TÁBORBAN „TANTÁRGY” A TERMÉSZET- JÁRÁS

Úttörővezetők nyilatkoznak

Csillebércen, fától-virágtól illatos, sok színű és sok nyelvű táborban, a sátor mélyén találtam *Tóth Józsefet*, a felsőfokú tanítóképzős hallgatók „Partizán” altáborának vezetőjét. Asztalán a Magyar Úttörők Szövetsége 1965–66. tanévi programja.

— A leendő tanítók közül az első évfolyamot végeztek hat napot töltenek itt a táborban — mondja *Tóth József*. — Ezalatt a hat nap alatt — táborozás keretében — úttörő vezető tanfolyamon vesznek részt, s ez kötelező valamennyiük számára az országban. Alig egy hét — bizony nagyon kevés, ezt magunk is jól tudjuk, bár természetesen, nemcsak itt — és nem először itt — találkoznak ezzel a témakörrel. Bizonyos pszichológiai, nevelés-lélektani vonatkozásai már az év folyamán felmerültek. Arra törekszünk, hogy a rendelkezésre álló időt minél hatékonyabban kihasználjuk itt a táborban, mind az elméleti, mind pedig a gyakorlati képzés szempontjából. Mindenképpen olyan tudnivalókat sajátítanak el itt a fiatalok, amelyeket nem lehet nélkülözni a csapatoknál folyó munkában. Megtanulják, hogyan kell táborozást szervezni, kultúr műsört összeállítani, vagy — például — akadályversenyt levezetni. És hogy mindez ne csak papír-munka legyen, a terveket meg is valósítjuk — legalább is részben. Így például „kisdobos-sétát” tettünk. Lejátszottuk az egészet. A tizennyolc-húsz éves fiúk és lányok voltak a kisdobosok. Választottak maguk közül őrsvezetőt, „nótafát”, aki az éneklést kezdi, aztán krónikást, ő írja le az élményeket. Akadályversenyt rendezünk, szellemi és fizikai akadályokkal. Ezt a tervet a fiatalok saját nivójuknak megfelelően állították össze, ugyanakkor megbeszéltek, hogy a kicsik számára az akadályokat bonyolultság, az egész versenyt pedig időtartam szempontjából redukálni kell. Megtanulják a sátorverés, a tűzhelykészítés fortélyait, az elsősegélynyújtást és a titkosírást, sok más egyéb között. „Forgószinpadí” kiképzés folyik nálunk. Ez azt jelenti, hogy minden egyes témakörnek megvan a maga állomáshelye, a tábor kijelölt részén. Az állomásvezetők ezeken a meghatározott helyeken várják a hallgatókat, akik —

előre megállapított sorrendben — „vándorolnak” egyik állomáshelyről a másikra.

Külön élményt jelentenek a kultúr-műsorral kísért táborútek, ahol a legkülönbözőbb művészeti ágakban és műfajokban működnek közre a fiatalok: úttörő-, munkásmozgalmi- és népdalokat énekelnek, komoly vagy tréfás verseteket mondanak. Sokra értékeljük, hogy a „Partizán” altáborbeli fiúk és a „Vörös Csillag” lányai együtt kalocsai páros népi táncot tanultak meg.

Van egy különös — és nem egészen egészséges — jelenség az úttörőmozgalmokban. Az arányok azt mutatják, hogy ez a mozgalom „feminizálódik”. Pedig szükség volna a nagyobb fiúk aktivizálására is. Lapjukat bizonyára érdekli, hogy ezt a természetjárás fokozott kultiválása útján próbáljuk elérni. *A turisztika új, romantikus színt hozhat a mozgalmunkba, ami — remélhetőleg — vonzani fogja a fiúkat is. Igen jó dolognak tartom az úttörő kéktúrát.* Magam is 1962 óta szervezett természetbarát vagyok, s mint tanár, ismerem a természetjárás pedagógiai és mozgalmi előnyeit. Meg kell mondanom, hogy sok olyan tanítóképzős hallgató van, aki a kéktúráról most hall először. Az a célunk, hogy megértsük velük a természetjárás jelentőségét, s azt, hogy az úttörő kéket szélesíteni kell. Az Úttörő Szövetség programja is előírja a tömegesítést. Szükséges azonban, hogy a fiatalok átérzzék, magukévá tegyék ezeknek az elveknek igazságát és fontosságát.

S hogyan vélekednek minderről maguk a fiatalok, leendő pedagógusok?

— Érdekel, amit itt hallok, az elméleti anyagot azonban zsúfoltnak találok — mondta *Gergely Csaba*, az esztergomi tanítóképző főiskola hallgatója. — Úgy lehetne érthetőbbé tenni az anyagot, ha a gyakorlati iskola mintájára „gyakorlótábor” létesítenének. Jobb volna így, mert közvetlenül a gyerekeken próbálhatnánk ki a tanultakat, nem nekünk kellene „eljárásunk”. Hiszen a kettő egyáltalán nem ugyanaz.

— Hasznosnak találok a tanfolyamot — halljuk *Mátyás Hajnal* véleményét, aki ugyancsak esztergomi diák, mert új játékokat, dalokat tanulunk, amelyekkel felújíthatom a gyerekek „repertoárját”. Én ugyanis nyaraltatni szoktam. S majd, mint kész pedagógus is fel fogom tudni használni az itt tanultakat. De olyan zsúfolt a program, hogy alig látjuk a fiúkat.

— Mi pedig a lányokat reklamáljuk — szólal meg *Melocco Péter*, a budapesti felsőfokú tanítóképző hallgatója. Jó volna legalább egy kicsit együtt lenni velük. Végre is főiskolások vagyunk, nem gyerekek. — Ami a tanfolyamot illeti, szívesen vesznek benne részt, mert a leendő tanítók figyelmét a természetre irányítja, s úgy gondolom, a természet igen sokat nyújthat az emocionális nevelés területén. Lényegileg jól érezzük itt magunkat, de szeretnénk, ha a vezetőség mostani észrevételeinket figyelembe venné a jövőben.

P. J.

IFJÚ- SÁGI hírek

Az MTSZ Ifjúsági Bizottsága elkészített egy útmutatót „Természetjárás a középfokú tanintézményekben” címmel. A kiadvány tartalmazza az ifjúsági természetjárásra vonatkozó fontosabb tudnivalókat, rendeleteket, utasításokat, mellékletei pedig segítséget nyújtanak az iskolai szakosztály életének megindításához. A kiadványt a megyei szövetségen keresztül minden iskola megkapja.

A IX. ker. Szakszövetség Vízalatti Kutatócsoportja 3 hetes gyűjtőúton járt Jugoszláviában. Az adriai szigetvilág élményeit színes dia és mozgóképeken örökítették meg. Ősszel több előadást terveznek, ahol a tengerek mélyének csodálatos világáról számolnak majd be.

A Pestmegyei Természetbarát Szövetség tūrajavaslatot állított össze a megyei iskolák részére. A javaslat tájegységenként tünteti fel a túra útvonalába eső műemlékeket, természetvédelmi területeket. A megyei szövetség ezzel kívánja segíteni a megye területén levő iskolákban a természetjáró szakosztályok megalakulását és működését.

A soproni Széchenyi István Gimnáziumban 1960 óta működik természetjáró szakosztály. Kezdetben csak túrázással, később versenyzéssel is foglalkoztak. Jelenleg 60 tagot számlál a szakosztály, akik közül soknak van túravezetői képesítése. Hármann versenybírói vizsgát is tettek, s ők rendezik a Soproni Hetek versenyét is.

K-6

A BUDAI BARLANG-MÚZEUMOT

Kiváló barlangászunk, Kadić Ottokár professzor Budapestet „barlangváros”-nak nevezte. Nem alap nélkül, mert aligha találni más nagyváros területén féltucatnál is több barlangot, mint fővárosunkban.

Különösen a Várhegy foglalkoztatta ebből a szempontból Kadićot; neki köszönhetjük annak az érdekes *barlangtani gyűjteménynek* a megalapozását is, mely újabban — technikai okokból — a nagyszámú érdeklődő közönség számára nem hozzáférhető. Újabb példája ez annak, hogy sokszor milyen meghökkenítő helybentoporgást, tehetetlenséget tanúsítunk a természeti kincsek megbecsülése, gyümölcsöztesége dolgában.

A Várhegy geológiájáról már tudjuk, hogy a hajdani tengerfenék üledékei fölé települt mészkő-sapkát sok-millió éves távlatokban meleg források járják át a tektonikus törésvonalak mentén. E forró vizek nyomait itt — de a budai hegyek más vidékein is — tisztán felismerjük. Azt is tudjuk, hogy a Várhegyet koronázó forrásvízi mészkövet nemcsak ezek a melegvizek, de a mindig szénsavat is tartalmazó csapadékvizek is megszámlálhatatlan évezredek alatt vájták, alakították, részben vegyi, részben fizikai bontóerejükkel. Ennek köszönhetjük, hogy *egyedülálló érdekességű barlangvilág húzódik a Várhegy utcái és házai alatt*.

Már a középkorban királyok menekítették ide kincseiket s leányaikat rejtgették a török elől az aggodó családapák. Mäskor a jó budavidéki borokat tárolták e természetadta pincékben. Még az utcák is főleg abban az irányban épültek ki, amerre a földalatti üregek felé áramló esővíz kisebb-nagyobb medreket ástott magának. Kadić professzor már 1918 táján bejárta e barlangokat (gyakran Cholnoky Jenő közreműködésével) és kezdeményezője, lelkes előharcosa lett az ott elhelyezett és azóta is egyetlen

magyarországi barlangtani gyűjteménynek. Dolga azonban nem volt könnyű, mert akkoriban különösen vékonyan csörgedeztek az anyagi támogatás erei. A harmincas évek háborús készülődései, majd a második világháború zúrzavara

lett 1961-ben megnyílhatott a *barlangtani gyűjtemény*, több egymásalatti szintben, az immár betonozott padlózatú *barlangtermekkel együtt*. Vasárnapként százával látogatták hazai turisták, diákok s külföldiek egyaránt, akik a

Falászbástya történelmi romantikája után itt a földévmilliók történetének ismeretkincsével barátkozhattak.

Az érdeklődés és a siker egymagában azonban nem volt elég: közbeszólt az anyagi erőforrások elégtelensége és világítási, személyzeti, karbantartási gondok miatt a barlanggyűjteményt a közelmúltban bezárták. Így most az alatt a néhány vasárnapi óra alatt sem tekinthető meg, ami eddig az érdeklődőknek rendelkezésére állt.

Viszonylag nem túl magas költséggel a barlangtani gyűjtemény „fogadóképességének” újbóli biztosítására kerülhet a sor. A barlangi látnivalók okos propagálása esetén a hozott áldozat egy-két forintot belétidijkából viszonylag rövid idő alatt megtérülhetne.

Bizonyos, hogy újbóli megnyitás esetén ez az igen érdekes és értékes gyűjtemény a maga élménygazdagságával nemcsak a természettudományi nevelésnek és ismeretgyarapításnak, hanem a budapesti idegenforgalom attraktivitásának, kulturális igényességének is fontos tényezője lehetne.

dr. Bauer Jenő

A tanulóifjúság nagy érdeklődéssel látogatta a Barlang Múzeumot

más rendeltetést szánt a barlangoknak: tudjuk, hogy légtalmi pincéknek használták őket Menedék-helyek lettek tehát ismét, ugyanúgy, mint a történelem korábbi, harciasabb századaiban.

Barlangkutatásunk ma is élő néhány jelesének érdeme, hogy a barlangoknak a Vármúzeum alatt elhelyezkedő, onnan megközelíthető részlete ismét a tudomány, a természetismeret támaszpontjává válhatott. Sok lelkes fiatal barlangjáró önzetlen munkája s a Hazafias Népfront megértő támogatása mel-

Óskori leletek ritka darabjait szemlélhették a látogatók

Folyik a szüret a Badacsonyi Állami Gazdaságban

Nincs még egy ország, ahol aránylag kis területen annyi-féle karakteres borvidék volna, mint Magyarországon. Csupán a hegyi boroknak tizenhárom zárt vidékét sorolhatnánk fel, s ez ugyanannyi kultúrtájat jelent az ország legkülönbözőbb részein. Ezeknek a szőlővidékeknek a szüretideji arcu-lata a legvonzóbb, legsajátosabb, legkedvesebb; a természetjafónak ilyenkor adják a legmegragadóbb él-ményt.

A magyar szüret „félig munka, fé-lig ünnep”, az új bor születését az új kenyér érkezésének áhitatával fo-gadta mindig a szőlőtermelő falvak népe. Ezért számított szinte nemzeti ünnepnek századokon át a tokaji szüret, s ezért zajlott mindenütt a hazában az öröm, a jókedv, a vidám-ság jegyében a szőlőhegyek termé-sének betakarítása. A dunántúli szü-retek felejthetetlen hangulatát Kis-faludy regéi őrzik: „Harsogtak a tá-rogatók, — A hegedűk zengének, — Szólt a duda, tapsolt a tánc. — S a sarkantyúk pengének”. A badacsonyi szüretben ma is halljuk Kisfaludy mozsarainak durrogását, a csöszök karikás ostroma úgy szól, mint elpuk-kant színes petárdák távoli vissz-hangja a multból.

A legrangosabb magyar borok tüzi eredetű hegyvidékeken teremnek, kialudt vulkánok besüppedt kráte-reinek aljában, vastag lávatakaróval borított hegyoldalakon. Közülük Tokaj nevet az egész világ ismeri. A Zempléni-hegység déli lejtőin, ősi falvak fölött, kőgátakkal védett tera-szokon érik a tokaji szőlő, a megder-medt lávatakarót fedő vékony termőtalajon. Harmincnégy község határában szürik itt az októberi szü-reteken a világ egyik legrangosabb fehérborát. A földanya tüze lángol

fel bennük — vallották a régiek, s valóban, a hajdani vulkánok hótartó málladéka érleli folyékony arannyá a napfényes hosszú őszykón a tokaji nektárt. Aki issza, lángot érez, majd olvadó puhaságot, s olyan mandula-szerű sajátos ízt, melyet a világ semmi más boránál nem lehet meg-találni.

Sok vihart látott a tokaji táj: a múlt század végén csaknem az utolsó tökéleg kiirtotta szőlőit a filoxéra, s az újjátelepítés után a bor-termő terület lényegesen kisebb lett. A két világháború után tovább-hanyatlott a hegyaljai bortermelés, csak néhány évvel ezelőtt kezdődött el nagyobb szabású felújítási munka, amely reméljük rövidesen visszaadja majd a világhíres borvidék ősi rang-ját. A Tokaj-vidéki táj arculatát valósággal újjáformálja az a sok-sokezer fehér betonoszlop, amelyre lugasszerűen kúsznak fel a fiatal telepítésű szőlők.

Az a vulkáni hegykoszorú, mely-nek keleti végében Tokaj elhelyez-kedik, hatalmas félkörívben öleli kö-rül az országot, s középső szakaszán egy másik nagyhírű borvidék fogad. Eger háromezer hektárnyi szőlőterü-lete. Az Alföld és az északi hegy-vidék találkozási vonalán fekszik ez a régi város, szép barokk épületei-vel, templomaival, fölörte magasló hősi várával. A XVIII. századból való, finomhangulatú városképet harmonikusan keretezik a környező dombok és hegyek, melyeken klasz-szikus veretű szőlőművelés folyik. A város alatt riolittufába vágott, több mint háromszáz labirintus-szerű pince érleli a fanyarízú, sötétvörös, érdesen tüzes bikavért, a sűrű édes medocot, meg az aranyárga, lágy ízlelésű leánykát. Rangos, nemes, karakteres bor mindegyik.

SZÜRETI

Szüretelnek Hegyalján

Az egeri szüreteknek is mindig nagy hírük volt. Minden szőlőhegyen szólt a zene, egymást váltotta a tánc, a játék; színpompás felvonulásokkal ünnepelték az új bortermést, s a népi mulatozás forgatagába sajátos színfoltokat kevert a gazdag orna-mentikájú népviselet. Valamikor mozsarak dörögtek, pisztolyok dur-rogtak, rakéták sziporkáztak ezeken a szüreti mulatságokon; ma már csendesebb, mértéktartóbb a vígság

Még a
v
„egri

TÁJAKONT

Ebből lesz a híres villányi rizling

de még mindig sok jellegzetes népszokást kelt életre és őriz tovább.

A legszebb magyar borvidék a Balaton tava fölött húzódik hosszan. A magyar tenger északi partján bazaltvulkánok sorakoznak egymás mellett, ezek lejtőin teremnek a tokajihoz hasonló hírnevű, utánozhatatlan zamatú, kesernyés-tüzes badacsonyi borok: a zöldarany színű, kristályos ragyogású, kellemesen száraz olaszrizling, az elegánsan savanykás kék-

Szüret a tokaji hegyekben. Hátterben Tokaj község

nyelű és az andalítóan édestestű zöldszilváni. Ezen a borvidéken nemcsak a nemes ital, de a táj varázsa is lenyűgözi az embert.

Balaton fénylő víztükréből emelkednek ki szinte a kialudt tűzhányó-hegyek. A tópartot gyengéd hajlású öblök tagolják, s a víz széléig lefutó lankákra lépcsőzetesen kúsznak föl a falvak. A csúcsokat századok óta csendben porladozó várromok koronázzák, toronymagas jegenyenyárfák és törpe mandulacsérjék között kanyarognak fel az utak a szőlőkbe. A feketés bazaltkőből rakott teraszok emeletein szüretidőre lilára érik a szőlőlevél, kedvesen tekintget ki közülük a sok-sok öreg pince és borház.

A badacsonyi borvidéknek klaszszikus levegője van. A Balaton melléki szőlőművelés megindítását Probus, római császár nevéhez kapcsolja a hagyomány. A 276—282 között uralkodott Probus a birodalom minden részében meghonosította a szőlőt, így terjedhetett el Pannóniában is, ahogy a rómaiak a mai Dunántúlt nevezték. A Balaton partján talált római emlékek, mozaikpadló-töredékek, falfestmény-maradványok megerősítik ezt a feltevést.

A tó vizére hajló napsugaras lejtőkön 1700—1800 évvel ezelőtt vörös homokkőből rakott, faragott oromfalakkal ékes, festett falú római nyaralóházak sorakoztak. A verőfényes hegyoldalakon lugasok láncolata nevelte a szőlőt, s Liber Pater, a bor, s a mámor istene, vigyázta az érlelődő gerezdeket. Az ásátások nyomán előkerült mozaiklapok és falfestmények több darabja a szőlőművelésből ábrázol jeleneteket: szőlőlugas részleteket, létrán felfelé kapaszkodó szüretelőket, kosarában szőlőt vivő nőt,

de ezeken kívül is szőlőlevelekkel, indákkal, fürtökkel díszített oltártöredékek, szarkofágok és feliratos kövek őrzik a Balaton-menti antik szőlőművelés emlékeit.

Tokaj, Eger és Badacsony mellett még tíz hegyi és négy homoki borvidéke van Magyarországnak. Mind-egyik táj más ízt és más zamatot ad borának, a maga nemében mindegyik kiváló típust képvisel. Olyan hírneves borfajta is akad köztük, mint a sötétpiros, bársonyos villányi vörös, meg a színes csillogású, édesen forró szekszárdi bikavér, de nem kisebb rangúak a nemes zamatú, kelletős homoki borok sem. Valamennyi borvidék valamennyi borfajtáját persze felsorolni is igen hosszadalmas lenne, de megkóstolásukra bőven van lehetőség, hiszen a legtöbb borvidéken forgalmas turistautak vonulnak át, s a természetjárók szívesen állnak meg a szüret örömeitől hangos tájakon.

Napjainkban persze a szüret sokkal inkább példás rendű, szervezett munka, mint lármás multság, de azért mégsem vidámság nélküli. A fürtvágó ollók jókedvű asszonyok lányok kezében csattognak, mókára, dalra mindig kész legények hordják a fürtökkel teli puttyonyokat, barátságosan nyikorog a prés, vastagon csorog a sűrű barna must a roppant fakádba.

A gyengéd árnyalású tájképi szépség és a víg kedvű emberi tevékenység így fest együttesen meghitt, meleg színeket borvidékeink őszi arculatára. Aranyló fényű vidékeken vándorolunk át, s szíves, barátságos találkozásaink esnek a tájat alakító emberrel, aki az új bort fakasztja a tőkék erdejében.

Antalfy Gyula

Leszálltam a volán mellől

Tamássy Jenő a Ganz-Mávag gépkocsivezetője. Csaknem harminc évet töltött el a volán mögött és még ennél sokkal több esztendő-t számol össze akkor, ha természetjáró túráira gondol. Legifjabb éveiben barátkozott meg azzal a világgal, amelyet úgy jelez: minél közelebb jutni a természethez, távolabb mindattól a környezettől, amely olyan raffinált kényelmeket kínál, de az ember egészsége látja kárát.

Már inkább a hatodik ikszhez áll közelebb, mégis fiatalos külsőt, egészséges arcszínt mutat Tamássy Jenő és azt vallja, hogy élete legszebb élményét szerezte meg: mindig egyedül, végigjárta a kéktúra útvonalát. És hogy ez az élmény teljes legyen, tavaly belépett a szervezett tagok sorába.

— Miért csak most, évtizedeket felölelő természetjáró múlt után?

— Úgy van a dolog, ha helyembe hozták volna a belépési nyilatkozatot, már réges régen szövetségi tag lettem volna...

(Érdemes egy pillanatig elgondolkozni ezen a megnyilatkozáson az illetékeseknek. Mintha az derülne ki belőle, hogy még erőteljesebb agitációt kellene kifejteni a még kívülálló természetjárók szervezetbe iömorítése érdekében.)

A nagy élmény mozzanatait kilencven oldalas, gonddal fogalmazott napló örökíti fel a táj, amerre járt. A múlt év október közepén kezdte meg a Kék-Túra kilométereit járni, és június 13-án kelt az utolsó bejegyzés a huszonkilencedik túra-nap végén. Nem mindennapi teljesítmény.

— Minek tulajdonítja ezt a szép eredményt?

— Elsősorban a jó fizikum, a megfelelő gyaloglási képesség és a természet szenvedélyes szeretete!

A napló jegyzeteiben szerepelnek olyan események is, amelyek a természetjárás folyamán óhatatlanul előforduló izgalmakról számolnak be.

Pilisszentkereszt mellett történt, a Kovácsi patak szurdokjában; azon a tájon, amelyet jól ismer mindenki, aki a Kék Túrát teljesíti. Tamássy Jenő a mélybe zuhanó patak folyásával szemben haladt kitűzött célja felé, a meredek sziklafal ellenállását készült legyűrni. A természetjárásnak ez a szakasza már távoli rokona az alpinizmusnak. A kötömbbe kapaszkodó keze egyszerre jelezte, hogy lazul a támaszték és a következő pillanatban a kő elhagyta a helyét, alágördült és nyomába hempergözve, mint egy emeletmagasnyit forgott, bukott. Szerencsére megúsza az esetet néhány karcolás árán.

— Minek köszönhette szerencsését?

— Egyetlen pillanatig sem éreztem rémületet, a legördülés folyamán lágyra lazítottam minden tagomat, valamiféle akrobatikát alakítottam ki.

A túraélmény mellé most kevésbé izgalmas, de annál szebb élményt is ideiktunk.

— Március közepén történt a Gerecse részén. Itt találkoztam a természet egyik szertelen, jókedvű játékával. Az történt lényegileg, hogy a tavaszról átmentem a télbe... Szártól indultam a reggeli napsütéstől lassan felmelegedett talajon, körülöttem zöldellt már a fű, itt-ott egy korai virág is kidugta fejét. Mire dél lett, átjutottam a Gerecse északi oldalára, ahol majd térdig süppedtem a frissen hullott hóba. Ez a pompás színjáték remekül kifejezte azt az elvemet, amely szerint a vérbeli természetjáró mindenféle jelentkezésében élvezzi a természetet.

Tamássy Jenő családjában igen érthetően öröklődik a természet iránti szenvedélyes szeretet. Lányai, Teréz és Magda, már töviről hegyire ismerik a Bakonyt, a Börzsönyt, és a legkisebb Laci gyerek is barátkozik a turisztikával.

Mikor foglalkozásában a gépkocsi ablakából feltáruulnak előtte a tájak, Tamássy Jenő mindig ugyanarra gondol: — Erre elővök egyszer gyalogszerrrel is...

Németh Imre

MÉG AZ ŐSZI TÚRÁK ELŐTT EGÉSZÍTSE KI FELSZERELÉSÉT

Melegítők

200,- Ft-tól 330,- Ft-ig

Túra hátizsák

160,- Ft-tól 180,- Ft-ig

Sottis hátizsák

155,- Ft-tól 190,- Ft-ig

Oldalzsák

106,- Ft

Sottis oldalzsák

114,- Ft-tól 166,- Ft-ig

Őszi vasárnap reggel volt, amikor vonattal Hidasra érkeztem. Vörös égélj borult az erdőborította hegy fölé, alatta pirosfedelű új bányászlakások sorakoztak, tül-felől erdős sötét hegyvonulatok alkották a hosszú völgy oldalát. A műút két oldalán előregedett, gondozatlan almafák ökölnyi, piros almáikat villogtatták a remegő, sárga apró levelek között. Nyúl futott át előttem lehűzött fülekkel. Lépteimet gyorsítva Mecseknádasdra értem. A Mecsek keleti hegylánca sötélt. Az őszei égbolt tündöklően ragyogott a napfényben, akár az Etelka forrás felett emelkedő Zengővár. A sárguló falevelek nem lengedeztek, hanem mozdulatlan némasággal fogadták a turistát, foltos színekkel jelezvén az ősz. A Templom-hegy alatt mintha köd szítált volna a fényen át. A völgy elején magas szirten várrom ragyogott: Rák-vára. A ködfátyolból özbak riadt. A Réka völgyben, a Haláspatak mentén sötétkék hegyvonulatok, bársonyos völgyek. Az ősz nyomai, elsárgult virághímestépek.

A Haláspatak ezüstösen fénylik. Zúgó kis vízesései, aranyárgával borított turistaútjai, és a sötétsárga, zöldespiros színekben csendesedő erdők a meg-megújuló körképpel ejtik rabul a vándort. A Zengővár keleti végződésében, az Etelka forrással szemben, az egész Kelet-Mecsek szinte széles, áthághatatlan tetsző bástyafal.

Az őzek bizalmatlan ugrással menekülnek az ember elől. A tetőre érve a cinege, vörösbegy és őzszapó kihívóan éneklő dallamait. A sűrű bokrok közül csak a mátyásmadár vészjelző hangját hallani néha.

Szöges cipőmben, mogyorófa botommal nekivágok Mecseknádasd határának. A kvarckőrétegből alakult Csatán-hegyet, s a Farkas-árkot barangolom be. Obányától—Kisújbányáig öt-hatszáz méter magasságban sűrű erdők, kristálytiszta foglalt források és csörgedező patakok között érek el a szekszárdi építők KISZ turistaházához. Itt fenn még diszlik a virág és szelíd a mezőség, álmodozásra csábító színfoltokkal. A Csatán-hegy Obánya fölött, méltóságával külön világot vigyáz. Fölötte

Vízesés a Réka-völgyben (a szerző felv.)

PATAKJAI KÖZÖTT

a Zengő, mint keklo, karcú hegysüveg, akai egy szolgálátát teljesítő őrszem, hétszázméteres magasságban.

A turista útja kényelmes. Csábító sziklákat mászhat, ha kedve tartja, völgyi rétekre heveredhet, vagy kristályos vízbe mártathja testét. A Mecsek keleti részén tavasszal a jácint és a pünkösdi rózsák is vadon nő. A fáradtlelkűek itt a levegőt is üdébnek érzik.

Farkas Gábor

Még a nyár zöld színei lobognak a réteken, de az ősz szelein már a hervadás érkezik a határba és az itt-ott pirosodni, sárgulni kezdő faleveleken már fenn-fennakad egy-egy pókfonal, mert ezek az óvatos kis bogarak is arra a vidékre vágyódnak, amerre elmentek már a vadgalambok, sárgarigók, fülemülék, bibicek, gólyák meg a többi vándormadarak.

Hüvösek már az éjszakák és az erdei utakon barangoló vándorok nyomában fehérszínű reggelek járnak, megderesednek néhol az útmenti füvek.

AZ ELPIHENŐ TERMÉSZET

Az elpihenő természet napja reggelente még a nyár mosolyát, ragyogását idézi fel az erdei tisztásokon, ahol még néhány fakó virág igyekszik illúziókat megőrizni. A turistaházak szélvédett teraszain napozó, pihenő természetjárók. Tarka pulóverek, kockás ingek vegyülnek az őszi színekbe. Egy-egy suhanó felhő megtréfálja a publikumot, a teraszra boruló árnyékban mindenki összébb vonja kabátját.

Piros termésű kecskerágógallyakból hevenyészett csokrokkal gyülekeznek az ebédre érkezők. A teraszra hajló diófa ágán egy mókus pillanatra megáll, ráfelejtkezik az asztalon heverő kecskerágócsokorra, melyek közül sok itt marad, kár leszedni, letördelni az ágakat.

Amerre elhaladunk, még zöldell a nádas és ezüstösen csillog a víz végtelenje, de már pirosan mosolyog vissza ránk a vadrózsza

gyümölcse. A hegyek oldaláról vidám dalolások hangjai szállnak, szüretelő fiatalok nótázgatnak:

„Balatoni nádas mélyén három vizirózsa, Harminchárom pille szállt egy jegenyére róla. Könnyű szárnyuk úgy rezeg a balatoni szélbe, Mint az anyám kendőjének fehér csikos széle.”

Aztán elmúlnak a nóták, csak a kereplők hangja kísér még egy ideig.

A vasút menti ösvényen öregember ballag. Komótosan lépeget, a szájában pipa füstöl és tündödvé bámul vonatunk után.

Borsi Darázs József

Bár nálunk rendszerint szép és hosszú, derűs őszi örvendeztetni a természetjárókat, sőt a „vénesszonyok nyara” messze benyúlhat a tél köntöse alá, itt az ideje, hogy beszéljünk az „őszi betegségekről” is.

Egyáltalán van őszi betegség? Elméletileg nincs, csak „betegség” van. Gyomorbad, tüdőgyulladás, influenza, egyszerű nátha kánikulában éppen úgy leverhet lábunkról, mint téli zimankóban. A megfigyelés és a gyakorlati tapasztalat azonban mégis amellett szól, hogy bizonyos megbetegedésekre az év egyes szakaszaiban, főként a kora őszi hónapoktól tavaszig, hajlamosabbak vagyunk.

Az őszi évad a legszebb túrák emlékeivel gazdagíthat, de egy váratlan hideg eső, nyirkos szobában való alvás bizony hosszú ideig tartó kellemetlen betegséget is okozhat. Arról már beszéltünk, hogy legfontosabb célunk legyen a megelőzés. Edzettebb természetjárók nem szoktak „megfázni”. De tudni kell, hogy a meghülés, vagy jobban mondva a lehülés fogékonyabbá teheti a szervezetet fertőző betegsége-

ORVOSI TANÁCSADÓ

Őszi betegségek

kel szemben. Vannak egyének, akik akár télen, akár nyáron, ha meztelen lábbal köves padlóra lépnek, rögtön tüsszögni kezdenek és náthások lesznek. Olyan érzékeny ember sem ritka, aki ha szabadban az őszi fűre leheveredik, másnap a derekát sem bírja emelni.

Eszerint az őszi betegségeket több csoportba osztathatjuk. Egyik csoportba tartoznak a fertőző megbetegedések, amidőn az előbb említett egyéni érzékenységen felül a meghülés, vagy lehülés válik a szervezet fogékonyságának fokozójává. Ilyenkor az orr, a szájüreg, a légcső és garat nyálkahártyáján könnyebben aktiválódnak a fertőző csírák. A másik betegségecsoportot a hideg okozta ártalmak képezik, amikor nem szükséges fertőző csírák jelenléte. Tartósabb hideg hatására az izomzatban és egyéb szövetekben olyan

elváltozások jöhetnek létre, amelyek nyomán mozgást korlátozó, fájdalmas megbetegedések léphetnek fel.

Az első csoport közismert kellemetlenségei közé tartozik a nátha, melyet legtöbbször a kedves barátaitól szerez be az ember. Hogyan? Úgy, hogy a fertőzött egyén minden tüsszentésével tovább adja a fertőzést. Tehát vigyázni kell náthás ember közelében. Annak is aki náthás, annak is aki megkaphatja. Náthásan ne induljunk túrára, magunk és társaink érdekében.

Külön hely illeti meg az orr nyálkahártyájának gyulladásos megbetegedései között az úgynevezett „szénanáthát”. Ezt nem fertőzés okozza. Ez a virágok hímpora iránti túlérzékenységen alapuló betegség, melyet leginkább a fűvek, fák, gabonaneműek és egyéb növények virág-

zása idején észlelünk. Tünetei csaknem ugyanazok, mint a fertőzőesés vagy hűléses eredetű nátháé.

Edzéssel sok betegség megelőzhető, így elsősorban a meghüléses betegedések. Hidegvizes ledörzsölések, szabadban való gyakori mozgás, rendszeres természetjárás általában biztonságot nyújtanak a gyakori „hűlések” ellen. Fontos a lábak edzése is, meleg és hideg lábfürdőkkel. Réteges ruházattal is jól védekezhetünk egyrészt a fázás, másrészt a felhevülés ellen. A virtuskodás azonban nevetséges dolog. Aki őszi latyakban, vagy télvíz idején is nyáriasan öltözve óhajtja fitogtatni, hogy milyen „edzett”, az a leggyakrabban ráfizet. Télen, lucskos időben különösen ügyeljünk arra, hogy a cipőnk vízhatlan és hártsnyánk melegtartó legyen. Gyerekkoromban a mi vidékünkön az a szólásmondás járta: Fejtől bűdösödik a hal, de a lábtól fázik meg leginkább az ember.

Ez ma is érvényes szabály, jó ha figyelünk rá!

Dr. Palócz Gyula

KIRÁNDULÁSNÁL TÚRÁNÁL PRAKTIKUS AZ

ÉTELKONZERV

CSAK MELEGÍTENI KELL, MÁRIS FOGYASZTHATÓ

<i>Töltőtpaprika</i>	10,70 Ft
<i>Sóletbab füstölt hússal</i>	13,40 Ft
<i>Sertéspörkölt</i>	13,40 Ft

FOGYASSZON ÉTELKONZERVET!

A MOTORKERÉKPÁROK ŐSZI „KONZERVÁLÁSA”

Ősz végén a természetbarát motoros is kénytelen egy időre búcsút mondani acélparipájának. Erről a búcsúzkodásról szólnánk röviden, hogy a nehezen várt tavaszi viszontlátás valóban örömteli legyen.

Hogyan és mit csináljunk a motorral, hogy az ne érezze meg a telet? Mindenek előtt mossuk le „tetőtől talpig” és teljes száradás után kezdjük meg a „konzerválását”. Az akkumulátort kiszerelem, hogy majd másnap elvigyük egy szakműhelybe, ahol néhány forintért előírás szerint kezelik azt tavaszig. Megéri.

Ahol folytonossági hiányt tapasztalunk a fényezett felületen, ott finom csiszolóvászonnal eltávolítjuk a korróziót és gyorsan száradó festékekkel vékonyan fedjük a javított területet, elejét véve a további rozsdásodásnak. (Ha máshol nem, de az abroncs peremén biztosan találunk ilyen javításra szoruló fényezést.)

A krómozott felületen jelentkező „vakrozsdát” ma már könnyű eltávolítani a szaküzletekben beszerezhető különböző gyártmányú paszták egyikével. Ezután ajánlatos a krómréteget lehetővékonyan savmentes ipari vazelinrel bekenni, amely alatt károsodás nélkül telki a költséges krómozás. Bánjunk óvatosan ezzel a zsiradékkal, mert ha az rákerül a gumiabroncsra, akkor abban súlyos roncsolást végez. Természetesen egyéb, gumiból készült anyagra is ártalmas.

Amennyiben időszerű lenne a meghajtólánc ápolása, akkor azt is végezzük el, nehogy a tavaszi premier előtt kelljen ezt a nem egészen szobatiszta munkát elvégezni. (A leszerelt láncot benzinben mossuk ki, majd az így megtisztított láncot a kissé grafitos, higfolyósra olvasztott fagygyúba tesszük, abban — a láncot két végénél fogva — megbuktatjuk, majd a fagygyúsedény fölé akasztva megvárjuk amíg lecsepeg a zsiradék feleslege és csak ezután szereljük vissza a láncot.)

A gondos motoros tiszta ronggyal keményen betömi a porlasztó szívótorkát, valamint a kipufogódob végét, így akadályozza meg a levegő páratartalmának lecsapódását a motor belsejében.

Ezután úgy állítsuk állványra a motort — száraz, hűvös, pormentes helyiségben —, hogy annak kerekei ne érintsék a talajt. A tartályt töltsük fel színig üzemanyaggal, (természetesen a benzincsapot zárt állásba helyezzük), ily módon előzhető meg a tartály belső falának korrodeálódása. Azt nem is kell külön hangsúlyozni, hogy a motor közelében ne legyen tűzszerszám, gondolunk itt például kályhára, kazánra, vagy effélére.

A konzerválást a motor letakarásával fejezzük be, e célra megfelelő egy kimustrált pokróc, vagy kisebb ponyva.

Akinek négyütemű a motorja, az okosan teszi, ha úgy állítja le azt, hogy a szelepek nyugalmi, zárt helyzetben álljanak, ennek két előnye is van: 1. a szeleprugók nincsenek terhelve, 2. a henger hermetikusan el van zárva a külvilágtól.

A nagy téli álom után öröm lesz majd elővenni az így előkészített kedvencünket, amely ismét szolgálatkész túratársunk lesz, amint beszereljük a szakszerűen karbantartott akkumulátort és aztán gázt adunk... s ismét kitarulkozik a természet minden szépsége.

R. Gy.

SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja a

Sport- könyvesbolt

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64.
Tel.: 221-899

Minden sportág szakirodalmá
nagy választékban!

Tájékozódási futás

HAZAI HÍREK

cus (Szentpéteri, Csengei) 1.58:13.

Női másodosztály: 1. Aszódi Vasas (Szűcs, Mentsikovi) 1.39:40, 2. Szegedi Tervező (Jenová, Rác) 1.44:06, 3. Szegedi Textiles (Wajnárovitz, Balogh) 1.44:19.

Ifi másodosztály: 1. BEAC (Szarvas A., Hegedűs) 1.26:13, 2. Vörösmarty Gimn. (Tóth P., Sasváry) 1.40:39, 3. Bp. Helyi-ípar (Lázár, Sándor B.) 1.40:54.

Férfi váltó: 1. TU Dresden (Simon 1.25:39, D. Conrad 1.21:39, H. Conrad 1.06:45) 3.54:03, 2. Slavia SVST Bratislava (Bemiac 1.11:59, Soukup 1.29:34, Koseckí 1.16:06) 3.57:39, 3. Kemín Into (Utráin 1.18:56, Pirkonen 1.22:36, Hanuksela 1.21:14) 4.00:46, 4. Vörösmarty Gimnázium 4.14:24, 5. Bp. Pedagógus 4.20:25, 6. Bp. Honvéd 4.24:47.

A női váltót a második futók érkezési sorrendje alapján a Bp. Pedagógus (Balázs, Pál) nyerte a BEAC előtt.

Jó pályán, jó térképpel futottak augusztus 29-én a Honvéd Kupa versenyzői. Az idei év legjobb versenye volt, mondták a célbaérkezett futók és nem túloztak. A korszerű, fizikai és tájékozódási szempontból is nehéz pályán sok lehetséges útvonal közül kellett a futóknak a legjobbat kiválasztani — ehhez nyújtott nagy segítséget a színes, javított térkép. A pályák bemérésért és a térkép javításáért előszörban Thiering Györgyöt illeti dicséret. — **Eredmények: Férfi I. oszt.: (Légvonalatv 14 km, 580 m szint, 9 ellenőrző pont):** 1. Őrsi András (Bp.

Spartacus) 2.16:30, 2. Balogh T. (Bp. Spartacus) 2.21:40, 3. Nyáry (Vörös Meteor) 2.27:42. **Csapat:** 1. Bp. Spartacus (Őrsi, Balogh, Peiker) 7.55:34, 2. Bp. Pedagógus 9.55:19, 3. MAFC 10.10:13. **Férfi II. oszt. (légvonalatv 11 km, 420 m szint, 7 ellenőrzőpont):** 1. Szentpéteri Péter (Új. Spartacus) 2.07:04, 2. Kustár (MAFC) 2.15:30, 3. Sötér (Bp. Petőfi) 2.16:39. **Csapat:** 1. MAFC I. 4.48:20, 2. MAFC II. 4.49:05, 3. Vörösmarty Gimn. 5.16:54.

Női elsőosztály (légvonalatv 9700 m, 500 m szint, 7 ellenőrzőpont): 1. Monzpart Sarolta (Bp. Pedagógus) 2.03:16, 2. Szabóné M. Magda (Vörös Meteor) 2.30:50, 3. Györy Edit (Bp. Pedagógus) 2.36:50. **Csapat:** 1. Bp. Pedagógus (Monzpart, Györy) 4.40:08, 2. BEAC 5.55:27, 3. Vörös Meteor 6.40:07.

A Csongrád megyei Ruzsa község körzetében került lebonyolításra a VIII. Szeged Kupa tájékozódási verseny. A modern vonalvezetésű versenypálya, az igen jó minőségű 1:25 000-es helyesbített térkép, a verseny zökkenőmentes lebonyolítása méltán váltotta ki a versenyzők elismerését.

Eredmények: FFA (32 induló) egyéni: 1. Fekete K., Szolnoki MÁV, 2. Huszár L., Zagyvapálfalvai Építők, 3. Alkér A., Salgótarjáni Kohász. Csapat: 1. Szolnoki MÁV, 2. Salgótarjáni BTC, 3. Szegedi HSK.

FNA (18 induló) egyéni: 1. Rác Erzsébet, Szegedi Tervező, 2. Jenová Erzsébet, Szegedi Tervező, 3. Nagy R. Mária, Hmv. Textil. Csapat: 1. Szegedi Tervező, 2. Hmv. Textil, 3. Kecskeméti Katona J. gimn.

IF (32 induló) egyéni: 1. Pál Gy., Hmv. Frankl L. közg. techn., 2. Domonyik F., Miskolci Kilián Gy. gimn., 3. Baranyai A., Hmv. Frankl L. közg. techn. Csapat: 1. Hmv. Frankl L. közg. techn., 2. Kecskeméti Katona J. gimn., 3. Miskolci Kilián Gy. gimn.

IN (12 induló) egyéni: 1. Kiss Magdolna, Hmv. Frankl L. közg. techn., 2. Gémes Suzsza, Hmv. F. L. k. t., 3. Csengeri Piroška, Hmv. F. L. k. t. Csapat: 1. Hmv. Frankl L. közg. techn., 2. Hmv. F. L. k. t., 3. Szegedi Kőrösy József közg. techn.

Két órával a Nemzetközi Balaton Kupa után rajtolt a Nemzetközi Keszthelyi Kupa mezőnye — ugyanazon a helyen. A hazai mezőnyön kívül cseh, finn és német versenyzők futottak. Az első osztályú kategóriák pályái megegyeztek a nemzetközi versenyével. A cél a győriki Szépiklónál volt. Először rendeztek nálunk két napos versenyt — első nap egyéni verseny, másnap pedig staféta volt a külföldi versenyeik példájára. A váltóban csak az indulhatott, aki az előző napi egyéni részt vett. A jó felépítésű pályákat a versenyzők tetszéssel fogadták. Dicséretet érdemel a versenybírók és a javított, színes térképért. **Eredmények: Férfi elsőosztály:** egyéni: 1. Bárony András, BEAC 1.40:51, 2. Schönviszky Gy. (Bp. Spartacus) 1.41:13, 3. Dieter Conrad (Medicin Dresden) 1.50:04. **Csapat:** 1. Vörösmarty Gimnázium (Kimpelen M., Horváth Attila, Kovács G.) 6.19:34, 2. Bp. Spartacus (Schönviszky László és György, Peiker) 6.21:48, 3. Kemín Into (Finno.) 6.29:34.

Női elsőosztály: 1. Hegedűs Aletta (BEAC) 1.37:18, 2. Bábay Margit (Vörös Meteor) 1.43:43, 3. Cser Borbála (Bp. Pedagógus) 1.52:48. **Csapat:** 1. BEAC (Turchányi, Hegedűs Aletta és Ágnes) 6.37:03, 2. Kemín Into (Finno.) 7.05:23.

Férfi másodosztály: 1. Vörösmarty Gimn. (Vida, Szabó J.) 1.45:27, 2. MAFC (Kustár, Horváth J.) 1.56:10, 3. Új. Sparta-

JÓL SZEREPELTÜNK CSEHSZLOVÁKIÁBAN

Az Alacsony-tátrai Breznó térségében augusztus 14-én megrendezett nemzetközi tájékozódási versenyt nagy külföldi érdeklődés kísérte. Résztettek a svéd, norvég, finn, NDK, bulgár, osztrák és első ízben a szovjet válogatottak is. 37 külföldi és 75 hazai férfi állt rajthoz. A magyarok közül Deső László VI. helyezése igen jó eredmény. Az erős női mezőnyben Cser Borbála szerepelt jól és az V. helyet szerezte meg. **Eredmények, férfi:** (táv 12 400 méter, szint 480 méter) I. Morilius (svéd) 1 óra 36 perc 32 mp; II. Lystad (norvég) 1 óra, 39 perc, 53 mp; III. Asberg (svéd) 1 óra 42 perc, 12 mp; IV. Novotny (csehszlovák) 1 óra, 47 perc, 53 mp; V. Ekblom (svéd) 1 óra, 48 perc, 58 mp; VI. Deső (magyar) 1 óra, 49 perc, 57 mp; Nők: (táv: 7600 méter, szint 380 méter) I. Jensen (norvég) 1 óra, 36 perc, 05 mp; II. Lindkvist (svéd) 1 óra 37 perc, 17 mp; III. Nyberg (svéd) 1 óra 39 perc, 12 mp; IV. Kubarova (csehszlovák) 1 óra 44 perc, 57 mp; V. Cser (magyar) 1 óra, 48 perc, 53 mp.

NŐI SIKEREK A III. LIPCSE KUPA TÁJÉKOZÓDÁSI FUTÓVERSENYEN

Bad Schriedebergben — Lipcsetől 50 km-re — került megrendezésre szeptember 5-én a Lipcse Kupa. Európát körútjuk során itt is rajthoz álltak azok a finn versenyzők, akiket a Keszthelyi Kupán a hazai mezőny már megismert. Ha az egyik versenyző nem téveszt pályát, ismét jelentős csapateredményt érnek el. A lapos, mocsaras terep és a fekete-fehér, részletes de nehezen olvasható térkép a magyar futóknak hátrányos volt. Őrsi András életében először állt rajthoz Németországban, mégis nagy önbizalommal indult a versenyen. Sokszor kellett megállnia tájékozódni, ami nagy hátrányt jelentett Helmut Conraddal szemben, aki közismer-ten keveset nézi a térképet. Ráadásul az 5-ik pontnak a térkép szerint egy kis dombon kellett volna lenni, a valóságban azonban egy lapos, mocsaras helyen volt. Itt érte utól Conrad a 9 perccel előtte indult Őrsit, ezt Őrsi minden igyekezete ellenére sem tudta megelőzni a pálya további részén. Rolf Heinemann az ötödik pontot gyorsan fogta, így az ő ideje is jobb lett a magyar futónál. Nyári Tamás sajnos a második pontnál is hibázott.

Női versenyzőink is megküzdöttek a mocsárral. Az utolsó pont előtt Monzpart Sarolta a lassabb keresztülmenést választotta, míg Györy Edit megkerülte — sajnos nem mérték rész-ldöket, úgyhogy nem lehet tudni ki vesztett több időt. Futás közben sokszor kényszerítette őket megállásra a nehezen áttekinthető térkép, viszont így biztosan tájékozódva jó idővel — különösen Monzpart — kerültek az első két helyre, megelőzve a német válogatottat is.

Eredmények: Férfiak: (táv 18 km, 8 ellenőrző pont) 1. Conrad (NDK) 1.34:06, 2. Heinemann (NDK) 1.36:28, 3. Őrsi 1.43:31, 4. Pirkonen (finn) 1.48:18, 5. Nyáry 1.55:42. **Csapatban:** 1. NDK 3.10:34, 2. Magyarország 3.39:13, 3. Csehszlovákia 5.02:04.

Nők: (9000 m, 5 ellenőrző pont) 1. Monzpart 1.02:52, 2. Györy 1.10:50, 3. Heinemann 1.18:14, 4. Mylly (finn) 1.20:32, 5. Wauer (NDK) 1.36:14. **Csapat:** 1. Magyarország 2.13:42, 2. NDK 2.54:28, 3. Bulgária 3.39:19. Ha jövőre női versenyzőink harmadszor is elnyerik a Lipcse Kupát, akkor örökre a miénk marad.

NEMZETKÖZI BALATON KUPA

A bolgár, német, svéd és magyar részvétellel megrendezett verseny első indulói augusztus huszadikán reggel hat órákor rajtoltak Balatongyörök közeléből. A férfi pálya 12 500 m hosszú volt, légvonalban, 310 m szintkülönbséggel. A tíz ellenőrző ponttal ellátott, tájékozódási és fizikai szempontból korszerű pályán különösen a második pont gyors megközelítése okozott nehézséget futóknak, a legtöbbben itt „szálltak el”. A

meredek hegyoldalakon, sűrű bozótos terepen nagyon lassan haladtak versenyzőink, csak Őrsi Andrásnak sikerült felvenni a versenyt a svédekkel, akiket a nagy hőség egy csöppet sem zavart — eredményeik ugyanis ezt mutatják. **Eredmények: egyéni:** 1. Sven Olef Asberg (svéd) 1.29:29, 2. Őrsi András 1.40:55, 3. Björn Ekblom (svéd) 1.44:30, 4. Anders Merelius (svéd) 1.45:25, 5. Bojanov (bolgár) 1.51:59, 6. Mihajlov (bolgár) 1.59:28,7. Nyári

Tamás 2.02:47, ...10. Balogh Tamás 2.15:28. **Csapat:** 1. Svédország 4.58:24, 2. Magyarország 5.59:10, 3. NDK 6.41:11.

Női versenyzőinket is zavarba hozta a sűrű bozót. A légvonalban 7000 m hosszú, 300 m szintkülönbségű pályán 7 ellenőrző pontot helyeztek el. Bár itt is a kettes pont volt tájékozódásilag a legnehezebb, versenyzőink biztosan vették ezt az akadályt, a verseny vége azonban úgylátszik szellemileg elfáradtak — fizikai-

Ulla Lindquist átveszi a díjat Székely Miklós főtítkártól

A Nemzetközi Balaton Kupa eredményhirdetése: I. Sven-Olaf Asberg, II. Órsi András, III. Björn Ekblom

A Keszthely Kupa eredményhirdetése: I. Bársony András, II. Schönviszky György, III. Helmut Conrad (TU Dresden)

A Keminska váltása

Pál Ilona, Cser Borbála (Bp. Pedagógus) váltása

lag nem, mert a pálya legnagyobb részén a sűrű bozótban nem tudtak futni —, Monzpart Sarolta is a befutó előtti pontnál vesztette el a versenyt, hisz addig négy perccel vezetett. Eredmények: egyéni: 1. Ulla Lindquist (svéd) 1:17:27, 2. Monzpart Sarolta 1:18:18, 3. Szabóné M. Magda 1:33:26, 4. Györy Edit 1:37:29, 5. Clarie Olsson 1:41:17, 6. Uta Kuckert 1:50:32. Csapat: 1. Magyarország 4:29:13, 2. Svédország 4:50:39, 3. Bulgária 6:33:47. A kupát a férfi és a női verseny eredménye alapján ismét Svédország nyerte.

Sajnálatos, hogy még hazai terepen sem tudtuk megverni északi ellenfeleinket, igaz viszont az is, hogy mind a három svéd futó az 1964-es Európa Bajnokságon az első tíz között volt, Ulla Lindquist az 1962-es Európa bajnoknő, 64-ben harmadik, többszörös svéd és északi bajnok, Gunn-Britt Nyberg pedig ötödik a svéd ranglistán. Ilyen erős csapattól tehát nem nagy eredmény kikapni. Bár a női eredmény nem mondható rossznak, még nagyon sokat kell fejlődünk. A legfontosabb tanulság, hogy a fizikai edzéseket sem csak atletikai pályán és erdei utakon kell tartani, hanem nehezen futható, bozotos terepen is.

Augusztus 21-én került sor a váltó versenyekre, ismét bozotos terepen, nagy melegben.

Férfi váltó											
Helyezés	Ország	A		B			C			Összes idő	
		Név	Idő	Helyezés	Név	Idő	Helyezés	Név	Idő		Helyezés
1	Svéd.	Björn Ekblom	1:00:29	1	Sven-Olaf Asberg	1:19:16	2	Anders Morénius	1:00:13	1	3:19:58
2	Magyar.	Balogh Tamás	1:25:49	3	Nyáry Tamás	1:12:51	1	Órsi András	1:08:32	2	3:47:12
3	Bulgária	Kiril Bojanov	1:16:20	2	Iván Linkov	1:22:20	3	Guergiu Mihajlov	1:25:02	3	4:03:42
4	NDK	Günter Stock	1:34:54	4	Achim Zenanek	1:55:01	4	Wolfgang Lorenz	1:33:30	4	5:03:25
Női váltó											
Helyezés	Ország	A		B			C			Összes idő	
		Név	Idő	Helyezés	Név	Idő	Helyezés	Név	Idő		Helyezés
1	Svéd.	Clarie Olsson	1:08:24	1	Gunn-Britt Nyberg	1:05:21	1	Ulla Lindquist	49:54	1	3:03:39
2	Magyar.	Szabóné M. Magda	1:26:29	4	Györy Edit	1:06:01	2	Monzpart Sarolta	1:00:30	2	3:33:00
3	NDK	Uta Kuckert	1:18:38	2	Renate Schrei	1:42:06	3	Rita Katt	1:54:54	4	4:55:38
4	Bulgária	Anna Kristeva	1:24:41	3	Blagovesta Avramova	*	4	Liliana Ciderova	1:21:49	3	—

* A versenypálya ellenkező irányú végigfutása miatt diszkvalifikálva

Még a sziklaúcsón is (Gyarmos Gyula felv.)

ELLESETT PILLANATOK

Kóstold meg, mit főztem

A balatonfüredi táborban (Erős Antal felv.)

Főzőeske (Kabáczy Szilárd felvételei)

RAGYOGÓ

FOGSOR

ÜDE SZÁJ

REGGEL

ESTE

OVENÁLL

VAD CAMPING

— Vadcamping — mondta Kázmér és ragyogott, akár a rézüst. — Az abszolút szabadság kvintesszenciája. Ez az amitől a légy döglök. Felütjük a sátrat, fűtüllünk mindenre, vidámak leszünk.

— Van egy aggodalmam — mondtam, s csak utóbb jöttem rá, hogy nagyon szerényen számoltam.

Mert alig vertük fel a sátrat, Kázmér máris nyavalyogni kezdett a sötétben, hogy éhes.

hogy Kázmér kétségbeesetten cibálja a cihámat.

— Ne llegej a képembe — mondta. — Micsoda ötlet.

— Éééén?

Kiderült, hogy nem vagyunk egyedül. Egy idegen hang harsant:

— Muuuuuu...

— Jaj! — sikoltott Kázmér. — Segítség. Egy szarvasmarha.

Kívülről már a gazdáját is hallottuk. Öreg néni ke szipított keservesen.

— Bözsikém... Bözsikém, drága tulipántom, hol vagy? Miii, maguk el akarták orzani az életem fényességét? Gyilkosok, latrok, lilomtiprók...

— Most van végem — nyögte Kázmér.

— Nyugi — suttogtam. — Bízj rám. Öő... asszonyom

— szoltam ki felsőbbeségesen.

— Ha nem tudná én a körzeti állatorvos vagyok, ez meg Kázmér professzor, a segédem. Kérem, több jel arra mutat, hogy az ön Böskéje esetében indokolt lenne egy kis kény-szervágás.

A nénike rémült nyíffanások közepette menekült a jószág-gal, Kázmér reszketve ült a sátor közepén.

— Nocsak — mondtam. — Hát miért nem fekszel le?

— Nem lehet — suttogta.

— Bözsike megzabálta a nyoszolámat.

A következő pillanatban kiderült, hogy nincs is már szükség nyoszolára. Az ég megdördült, hirtelen orkán támadt. A sátor csapongani kezdett, mint egy óriási, cippzáras denevér, aztán megpihent egy hatalmas fa koronáján. Kázmér leroskadt egy bokor alá és túlbömbölte a vihart. Egyetlen megjegyzéssel kommentáltam a szituációt.

— Lehet, hogy ettől döglök a légy — szögeztem le hígadtan. — Csak azt ne mondatd volna, hogy vidámak leszünk.

(peterdi)

„Természetjárás”

— Sebaj, fő, hogy jó emlékfotót tudjunk csinálni (A „Krokodil”-ból)

Előkotorta a zsebből a hideg-élelmet, csámcsogott kettőt, aztán csuklani kezdett. Hogy ő ilyen randa kalbász meg az életben nem vacsorázott. Megkértem, fújja fel akkor inkább a gumimatracot, mire furcsa hangokat kezdett adni. Gyufát gyújtottam, láttam, hogy a teáskanna csövéen dudál.

— Na, ez így nem megy — emelkedtem a helyzet magasságtára. — Add ide a gyertyát.

Megint kotborászott a zsebben, s a markomba nyomott egy szál gyulát.

— Jól van — mondtam. — A randa kalbász ügye legalább tisztázódott. Megvacsoráztad a gyertyát. Akkor hát próbálj meg most a gyulaival világitani, s ha nem megy, hajtsd nyugovóra a fejed.

Felfújtam a matracot, Kázmér még üveges szemekkel üldögélt egy kicsit, aztán hanyattvágta magát a gumiderékajlon. A hirtelen mozdulattól a matrac kilőtte a dugót és sísteregni kezdett.

— Segítség — sikoltott Kázmér. — Süllyedek. Léket kapott a nyoszolám.

Téptem neki pár bála friss füvet, sóhajtvá tárnnyadt hanyatt az új nyoszolán és abban a pillanatban borizú hang harsant kívülről.

— Hé, odabenn. Nem tuggyák aztat, hogy ittend tilos sátrazani? No, gyűjjenek csak üstöllést a megyeházára.

— Kész vagyok, nekem csengettek — nyöszörögte Kázmér, de én megint felülkerekedtem.

— Halló, fater — suttogtam. — Tudja ki alszik ebben a sátorban? Az Albert Flóri.

A borizú hang kibimbózott és borvirágokat hajtott.

— Az Albert Flóri?! Sz' az mingyár más. Remélem meg-tisztelnék azzal, hogy eldanol-ják velem, miszerint: „Meg-lát-has-sa bár-ki...”

— Danolj — suttogtam Kázmérnak.

— Megörültél? MTK-ista vagyok.

— Danolj, te, mert...!

Pár perc múlva ekcsendese-dett a vidék. Arra riadtam fel,

Kedves Olvasónk!

Sok olyan kérés érkezik hozzánk, hogy küldjünk elő-fizetési nyilatkozatot vagy mutatványszámot ismerősök-nek, jóbarátoknak, túratársaknak. Hogy ezeket az egyre sűrűbben ismétlődő kéréseket teljesíthessük, kivágható lapot mellékelünk, melyen öt nevet és címet adhatnak meg olvasóink. Ha beküldik ezeket a címeket, mutat-ványpéldányt küldünk az illetőknek, megjelölve, hogy kinek a kérésére küldtük. A beküldött címekekkel segí-tik a TURISTA olvasottságát és ezzel mozgalmunk megerősödését.

Turista üdvözlettel
Szerkesztőség

itt levágandó

T. Szerkesztőség!

Kérem, szíveskedjenek a TURISTÁ-ból mutatványszámot küldeni a kö-vetkező címekre:

1		(név)		(cím)
2		(név)		(cím)
3		(név)		(cím)
4		(név)		(cím)
5		(név)		(cím)

aláírás:

cím:

TURNUSOS TÁBOROZÁS

A nyári sátor-tábor-szervezés egyik általános akadálya, hogy nagyon sok úttörő-csapat és ifjúsági szervezet nem rendelkezik önálló sátorparkkal, melynek költsége költséges és nem egy esetben igen körülményes is. Másik akadálya, hogy önálló tábor esetén a szállítási költségek is tetemes összegre rúghatnak. Ezért sok ifjúsági vezető lemond a tábor-szervezésről s helyette párnas autóbussz kirándulást rendez. Ennek is vannak előnyei, de nem helyettesíthetik a táborozást.

A megoldás: a turnusos táborozás. Lényege, hogy több iskola, úttörőcsapat, KISZ-szervezet vagy üzem közösen szervez táborot azonos, a táborozók által összeadott felszereléssel. Sok járási úttörő-elnökség már évek óta így táboroztatja azokat a csapatait, melyek nem kívánnak önálló táborot rendezni. A gyömrői öt úttörő-csapat is évek óta ezzel a táborozási for-

mával járja az országot, tölti kellemesen a nyarat. Így táboroztak a Bakonyban, a Mecsekben — bejárva az egész Dél-Dunántúlt —, majd a Bükkben, Sopron mellett, s a Balatonnál. A forma sikerét bizonyítja, hogy a résztvevők száma egyre nőtt. Városlődön (1960-ban) még 121, 1963-ban már 326 volt a táborozók száma. A turnusos táborozás előnyei: 1. A tábor-szervezés, felszerelési tárgyak beszerzése közösen történik, az engedélykérés, programösszeállítás feladatai is megoszlanak. 2. Azaz, hogy egy nyáron csak egyszer szállítják oda és egyszer vissza az összes felszerelést, nagy összeget takarítanak meg. Úgy gondolom, hogy az elmúlt nyár tapasztalataiból ezek hasznosak lehetnek pedagógusoknak, fiatalokkal foglalkozóknak a jövő nyári program szervezési munkáinál.

Palotai Sándor tanár
Gyömrő, Bajcsi u. 137.

Kedves Turista!

Olvastam a korábbi számban, hogy a hideghegyi pályát tovább kell fejleszteni. Örömmel fogadom a gondolatot, magam is felajánlom munkámat, ha a rendbehozandó sífelvonó üzembehelyezése munkaerőn múlik. Segítenék, hogy minél nagyobb tömegek váljanak e szép sport szerelmesévé.

Sinkó Lajos,
Vác, Temető u. 6—10.

itt levágandó

NYOMTATVÁNY

A TURISTA
Szerkesztősége és Kiadóhivatala

VANNAK PEDAGÓGUSAINK

Kedves Szerkesztőség! Figyelemmel kísértem a lapban kialakuló vitát a pedagógusok részvételéről a természetjárásban. Hadd tegyem ehhez hozzá, hogy tátrai utunk szervezők három nevelőnk is jelentkezett gyermekeink mellé kísérőnek, mégpedig Kőrösi Barnabás, Varjas Imréné és Nagy Zoltán. Mint kísérők, nem számíthattak semmilyen anyagi támogatásra. Természetesen, hogy gyermekeink nehezen előteremtett pénzéből egy fillért sem akartunk igénybevenni.

Mindez az bizonyítja, hogy igenis vannak nevelők, akik nemcsak időt, hanem anyagiakat is szívesen áldoznak a természetjárás és a nevelés érdekében. Jutalmuk a szép túrán kívül gyermekeink sok-sok öröme.

Türmezei Pál tanár, Miskolc
Kilián György gimnázium

Köszönjük a tanárainknak!

Tisztelt Szerkesztőség! Egyre többen lépnek be a fiatalok közül a szervezett természetjárók soraiba. Igen ám, de csak akkor, ha az ide vándorok első lépéseit valaki irányítja. Es ilyenek is vannak! Lelkes, járárságot nem ismerő emberek. Közéjük tartozik a Budapesti Elelmiszerkereskedelmi Tanuló Iskola három testnevelő tanára: Beke Márton, Gazda Mária és Szarvas Miklósné.

Mindent megtesznek, hogy diákjaik sportszínvonalát növeljék. Ők szeretették meg velünk a természetjárást, velük töltöttünk boldog napokat a Pülsben, a Börzsönyben és a Mátrában. Sokszor éjjel is dolgoznak egy-egy túraterv elkészítésén. Szükségünk van nekünk ilyen pedagógusokra, akiktől sokat tanulhatunk, s akikre mindig emlékezni fogunk.

Zsigri Mária
Gödöllő, Diófa u. 63.

Szállás gondok

A Bakony közismert szépségén felbuzdulva, túratervünkbe került egy Tés—Csikling vár—Királyszállás—Pusztapalota—Várpalota túra. Köztudomású, hogy a szállásprobléma itt nehéz dolog. Dicséretes, hogy Tés község tanácsa előzékenyen segítségünkre sietett, és udvarias levélben közölte a szállásadókat név és címét is. Este tíz órakor érkezünk Tésre, a menetrend-szerű autóbusszal. Kiderül azonban, hogy a nekünk biztosított helyekre másik csoportot szállásoltak el. A VB. elnök feleségével éjfélig róttuk az utcákat szállást keresve, végül is az irodákban aludtunk, íróasztalok tetelén. Harcedzett turistáinkat nem kedvetlenül tette el a kaland, de az egész bakonyi természetjárás ügyét hátráltatja, hogy nincs gazdája a szállásproblémáknak. Nem lehetne a turistaházakkal el nem látott helységekből valakinek feladata nyilvántartást vezetni a rendelkezésre álló szálláshelyekről?

Glogovác Magda túravezető,
Budapesti Kéményseprő SC.
Bp. VI., Eötvös u. 21. sz.

Levelezünk, ismerjük meg egymást

LENGYELORSZÁG
Jan Czolhan, ul. Petrowskiego
10, Jaroslaw (woj. Rzeszow)

szül.: 1906. cseh, angol, francia, német, orosz nyelven levelezne.

ANGLIA

Philip J. Cutter, 124 Brierciffe Rd., Scarborough, Yorks. szül.: 1946. angolul levelezne: úszás, olvasás, utazásról.

NÉMETORSZÁG

Ernst Boche, 23 Bremen, Tettenbornstr. 2.
Szül.: 1903. külkereskedelmi képviselő, baráti levelezőtársakat keres.

INDIA

P. A. M. Mohamed Jabrullah, 191/B. Koothanalur Post, Thanjavur D. South-India. Bélyeg, képeslap, folyóiratok, utazás, baráti levelezés.

FRANCIAORSZÁG

Jean Rigaux, Imperator 8. 54 Ave. du Petit Juas, Cannes (A—M), szül.: 1920. angol, francia nyelven levelezne (csak hölgyekkel) pénz-, bélyeggyűjtés, folyóiratok, sportokról, gyógyszerint, fényképezés, utazás.

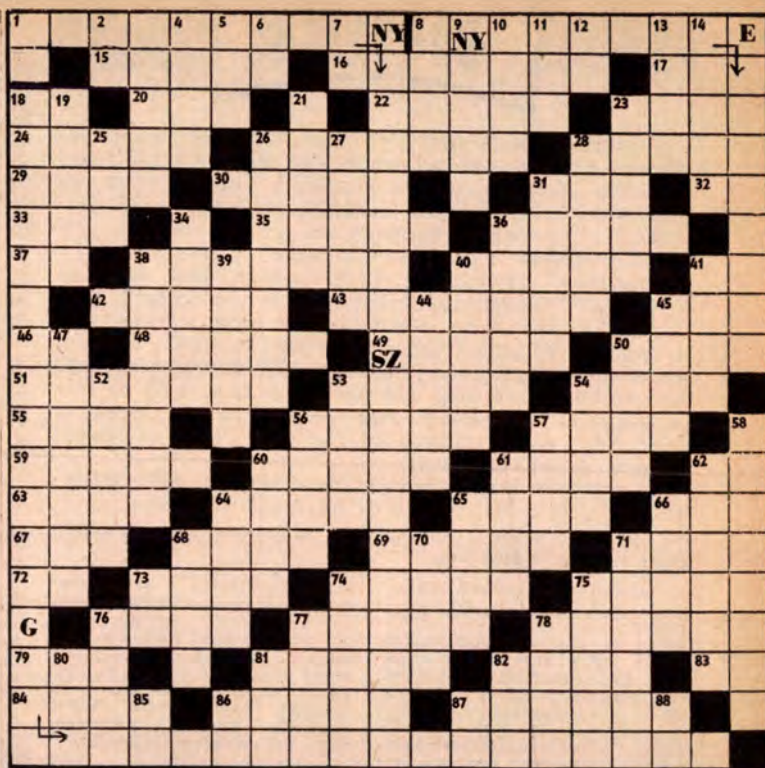
Budapest V.,
Rosenberg hp. u. 1. sz.

ŐSZ FELÉ

Simon István Kossuth díjas költőnk fenti című verséből idézünk folytatásul rejtvenyünk vízszintes 1., 3., továbbá a függőleges 18. és 19. számú soraiban.

VÍZSZINTES: 15. Japán második legnagyobb városa. 16. Vidék Jugoszláviában. A Vend-dombság ellaposodó keleti szakasza. 17. Abroncs. 18. Rövidítés zeneművek elején. 20. Helyhatározószó. 22. Bűnhődik. 23. Sakk-figura. 24. Japán harmadik legnagyobb városa (I=Y). 26. Feltétel. 28. A főnök tréfás rövidítése. 29. Sportfogadás. 30. A tényeknek megfelelő. 31. Zománc. 32. S. T. 33. Gyakran — németül. 35. József Attila díjas költő, író (Endre). 36. Hegység a Felvidéken az Ipoly, Rima és Garam felső völgye között. 37. Helyrag. 38. Utóget. 40. 18 h-ig. 41. Régi fegyver. 42. Az antik világ híres színésze. 43. Kapcsolat, viszonylat. 45. A pók igéje. 46. Orvosi rendelvény rövidítése. 48. Vadállat. 49. Jemen köztársasági elnöke. 50. Pont, ismert idegen szóval. 51. Egyenetlés. 53. Festői XIII. százbeli várom a Cserhát hegységben. 54. ... hegy. Kettős hegyrög a Budai-hegységben. Kedvelt kirándulóhely (Báthory-barlang). 55. Gottwaldov csehszlovákiai város korábbi neve. 56. Vezényszó a kocsisnak. 57. Szétszed. 59. A budapesti Bem-szobor készítője (János). 60. Erre kell előzni a gépkocsinak. 61. A „kemény vitéz”. 62. Rangjelző szó. 63. Drága prém. 64. Varázslat. 65. Férfi becenév. 66. Piszok. 67. L. N. A. 68. Község a csornai járásban. 69. Török katonai altisztí rang. 71. ... fok. Szárazföldi kiszögélés Kubában. 72. Énekes István. 73. Hegység, idegenforgalom szempontjából hazánk egyik legértékesebb területe. 74. Üdülőhely és kirándulóhely a Mátrában a Kékes lábánál. 75. Szalonna sütésnél nélkülözhetetlen. 76. A Szovjetunióban épített berendezés, amelyben olyan nagy hőmérsékletet keltenek, hogy rövid időre szabályozott magfúzió jön létre. 77. Bulgária legnagyobb költője. (Hriszto 1848—76.) 78. Ítékezés a feladata. 79. Elektromos töltésű atom. 81. Tréfás megszólítás. 82. ...-borsa. 83. Izomkötő szalag. 84. Fogpaszta márka. 86. Szabolcs-Szatmár megyei községbe való. 87. Karsztos röghegység, legszébb várromjai Csesznek és Nagyvázsony.

FÜGGŐLEGES: 1. Építési anyag. 2. Görög betű. 3. Álmos. 4. Agresszív nyugati katonai csoportosulás. 5. Művészi alkotás tárgya. 6. Skálahang. 7. Régi autómárka. 8. Termést takarít be. 9. Ekszer. 10. Tánctalénekesnő (Stefi). 11. Helyrag. 12. R. Z. 13. A középkori legendákban szereplő csodatevő urna. 14. Konyhaedény. 21. Munkaviszonyát megszünteti. 23. Forr, kavargó. 25. Helyhatározó szó. 26. Elegyítés, kuszálás. 27. Csomagoló eszköz. 28. A Zagyva mellékfolyója. 31. Szerves vegyületekben gyakori egy vegyértékű gyök. 34. Marokkó fővárosa. 36. Ócska. 38. Turistaház a függőleges 58-ban. 39. Mulató. 40. Megalvás. 41. Zamatos. 44. A Duna jobboldali mellékfolyója. 45. Nyári viselet. 47. Finom sör. 50. Szalagszerű rész a ruhán. 52. Püspöksüveg. 53. Vulkanikus sziget Indonéziában. 54. Hazai. 56. Enged. 57. Az NDK külügyminisztere volt (Lothar). 58. A fővárosból könnyen megközelíthető turisztikailag kedvelt és látogatott hegység. 60. Erkel-opera címszereplője. 61. Község a váci járásban. 62. Sűrű, tömött — franciául. 64. Tréfa. 65. Francia gyalogsági zsoldos katona neve. 66. Maláj vitorláshajó.

68. Népszerű operett primadonna volt (Klára 1870—1935). 70. A háború istene a görög mitológiában. 71. Rostand színművének címszereplője. 73. B. G. 74. Kártyajáték. 75. Színvonalas. 76. Őszi csapadék jelzője. 77. Mindannyiunk hő vágya. 78. Olajváros a Szovjetunióban. 80. Lírai költemény. 81. Helyérdekű vasút. 82. Madár. 85. Római 950. 86. J. G. 87. B. N. 88. Fordított kettős betű.

Beküldendő: a vízszintes 36., 53., 54., 73., 74., 87., a függőleges 38., 58. számú sorok, továbbá a versidézet megfejtése.

Határidő: október 15.

Előző számunkban közölt rejtveny helyes megfejtése: „Párisba tegnap beszökött az Ősz. Szent Mihály útján suhant nesztelen, Kánikulában, halk lombok alatt S találkozott velem.”

Könyvjutalmat nyert: Güth Helga, Székesfehérvár, Dózsa György tér 24., Kerti Tamás, Csongrád, Posta 1., Kovács István Pécs, Rét u. 37., Peszeki Ádámné, Bp. V., Kálmán u. 19., Marton Jánosné Bp. XIII., Fürst Sándor u. 22.

HA KIVILÁGÍTATLAN KERÉKPÁRRAL KÖZLEKEDIK

*feleslegesen kockáztatja
életét!*

ORSZÁGOS KÖZÚTI BALESETELHÁRÍTÁSI TANÁCS

A Magyar Természetbarát Szövetség átszervezett elnöksége augusztus 8-án tartotta első ülését Miklós János elnöke alatt. Az ülésen megjelent Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese, azt hangsúlyozta, hogy az átszervezésre a személyi szempontokon túl, az előttünk álló nehéz feladatok miatt volt elsősorban szükség. Az MTS kongresszusi határozatait hatékonyabbnak kell tenni a tömegsport nagyarányú kibontakozása érdekében, ami a természetbarát mozgalomnak nagy szerepe van. A modern turisztikai ágazatokat, mint az autó-, a motoros és más sportágakat fejleszteni kell, tömegesíteni kell a tájékoztatói verseny sportját és rendezni kell az idegenforgalmi szervezetekkel való kooperációt is. Arról is szólt, hogy a Turistaházakat Kezelő Vállalat munkáját segíteni és erősíteni kell.

Az előttünk álló feladatok megoldásának előmozdítását szolgálja a Szovjetunióba küldendő delegáció tanulmányútja, amelyből sok hasznos tapasztalatot vár a magyar turista mozgalom.

A MAGYAR TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG értesíti a területi természetbarát szövetségeket és szakosztályokat vezetőseiket, hogy az 1966. év folyamán Csehszlovákiába, Lengyelországba és Német Demokratikus Köztársaságba induló cseretúrákra 19 főből álló területi, illetve szakosztályi szervezésű csoportok számára adhatnak be előzetes igénylést. Felvilágosítás a Nemzetközi Túra Szakbizottság helyiségében: Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1. sz. alatt, minden kedden 17–18 óra között.

ÚJ KEMPING. Szeptember 6-án nyílt meg a miskolctapolcai nemzetközi autókemping. A másfél millió forintos beruházással kissé későn elkészülő tábor ebben az évben 32 férőhelyes sátorral üzemelt, s 250 személy befogadására kapott engedélyt. Tavaszra a kapacitást kétszeresére fejlesztik.

MEGNYÍLT Kőszegen, a Jurisich vár egyetlen épen maradt bástyatornyában a város hangulatos szórakozó helye, a Zwinger. Az alsószobán a borkóstoló s az emeleti presszó máris igen népszerű.

A TIT József Attila Szabadegyetemének Vadgazdálkodási tagozatán 1965 október folyamán a következő előadásokra kerül sor:

12-én 18 óraker: **VADGAZDÁLKODÁS ÉS VADASZAT.** Előadó: dr. Bertóthy István osztályvezető.

26-án 18 óraker: **A VAD BIOLÓGIÁJA.** Előadó: dr. Anghy Csaba főigazgató.

Az előadások helye: Kertészeti Főiskola, Bp. XI., Ménes út 44. Akik nem beiratkozott hallgatói a Szabadegyetemnek, az egyes előadásokat 3,- Ft részvételi díj ellenében látogathatják.

A **LENGYEL TENGERPARTON** járt és kutatott a tengerfenéken a légymányoslak természetjáró könyvbüvár csoportja. Kalandjaikról lapunkban is beszámolunk és előadást tartanak a Természetbarát Klubban.

HAT VÁRTURÁT vezet az ősz folyamán a XI. kerületi Szövetség Csóvár, Vitanývár, Szandavár, Csókakő, Tata és Drégelyvár megismerésére. Októberben kerül sor 10-én Szandavár és 31-ikén Csókakő megtekintésére. Minden túrán déli tízenkéntőkor várismertető előadást tartanak a vendégek számára is.

TURAVEZETŐK TOVÁBBKÉPZŐ versenyével, tréfas játékokkal, Petőfi-émlékünnepel és hangulatos táborúttal tartották meg a közalkalmazotti természetjárók idei találkozó-jukat a Kőhegyen.

HUSZONKÉT ELŐADÁS hangzott el a Fejérmegyei Természetjárók szeptember 25–26-iki bodajki találkozásán, többek között olyan érdekes mozgalmi problémákkal foglalkozó referátumok, mint: a háziverse-nyek tapasztalatai, a turista-szállás társadalmi munkában,

falusi középiskolások túramozgalma, a nagyüzemi természetjárás problémái és a svájci cseretúra tapasztalatai.

VÁROSISMERTETŐ VERSENYT rendez Székesfehérvárott a helybeli Vörös Meteor szakosztály, a város műemlékeinek, nevezetességeinek és új létesítményeinek ismeretéből. A verseny október 17-én reggel 8-kor kezdődik. Nevezni október 10-ig lehet írásban kétszer 1 fős csapatokkal a Fejér megyei Szövetség Rákóczi út 23. központjában.

A **SZLOVÁK PARADICSOMOT**, Igló, Lőcse, Késmárk és Kassa múzeumait járta végig a pécsi Zrinyi Technikus természetjáróinak népes csoportja.

TÖMÖTT HÁTIZSÁKOT találtak a Kék Túra útvonalán. Igazolt tulajdonosa átveheti a pusztamartói iskola tanítói lakban.

ÜTTÖRŐ-szakosztályok alakulnak egymásután a Heves megyei iskolákban. Legutóbb Feldebrőn, Egerben, Kápolnán, Hevesen, Verpeléten és Hatvanban alakultak általános iskolai természetjáró szakosztályok.

REPÜLŐGÉPEL szervez egy-napos pécsi túrát a IX. kerületi szövetség október 24-én. A hazai gyalogos túrázás történetében valószínűleg először szerepel különrepülőgép. A ferencvárosiak októberi túra-programjának érdekességei még a 3-án rendezendő találkozó Törökmezőn és a 31-iki rejtélyes MERRE MENJEK? -túra.

HETEKEL ELŐRE lefoglalják a Ganz-Mávag természetjáróinak péntek délutáni városnéző autóbuzsát. A háromórás séta 8,- forintba kerül, egyszerre 36 utast tudnak elvinni. Útközben a szakosztály túravezetői ismertetik a műemlékeket. Volt már olyan út, ami után mind a 36 utas belepert a szakosztályba.

A **FALUKRONIKÁSOK** első országos találkozóját szeptember végén rendezték meg Salgótarjában. A háromnapos ünnepi műsorban kiállítás, palócföldi túrák szerepeltek. A Nógrád megyei természetjáró mozgalom alapítójának, a nemrég elhunyt Darnai-Dornyai Bélának méltó megünneplése is hozzátartozik a nógárdai eseményekhez. A Salgóvár alatti turistaház az 6. névét kapja és oldalában elhelyezik emléktábláját.

A HATÁRON TÚL

A **TERMÉSZETBARÁT INTERNATIONALE (NF) KONGRESSZUSZAT** AUGUSZTUS 19. ÉS 21. KÖZÖTT TARTOTTAK MEG KÖPPENHÁGÁBAN. 11 ország természetbarát egyesületének küldöttelei előlétké Erwin Schneider (Bern), elnökhelyettesé Franz Winterer (Bécs), titkárrá Hans Weitz (Zürich) és pénztárossá Rolf Dornert (Stuttgart) választották. (A Kongresszusra lapunk novemberi számában visszatérünk.)

AZ **ELSO TÁJÉKOZTATÓI VERSENYEK** FRANCIAORSZÁGBAN. A Stockholm Orienterings Klub kezdeményezésére két nemzetközi tájékoztatói versenyt rendeztek Franciaországban. Ezek egyben itt az első tájékoztatói versenyek voltak. Az egyik versenyt a Párizstól északra levő Compiègne-i erdőben rendezték. Rendezési hiba miatt csak az 5. ellenőrzőpontig lehetett értékelni. Csapatversenyben 1. Oslo 3:21:00, 2. Stockholm 3:32:00, 3. Svájc válogatot 3:35:00. Továbbiakban: Anglia, Ausztria, Belgium, Egyéniben 1. Hans Harlachner (Svájc) 45:00, 2.—3. Hans Koren (Oslo), ill. Lars Törnblom (Stockholm) 47:00. A másik versenyt a Vogesekben rendezték Gérardmer térségében. Pályahossz 14,5 km, szintkülönbség pedig 600 m volt. Csapatversenyben 1. Svájc „A” válogatot 8:40:21, 2. Oslo 8:57:34, 3. Stockholm 10:03:48. Továbbiakban: Svájc „B” válogatot, Anglia, Egyéniben 1. Alex Schwager (Svájc) 2:00:56, 2. Fritz Maurer (Svájc) 2:05:04, 3. Hans Koren (Oslo) 2:08:18.

NESSÉBAR, ÓSI HALÁSZFALU a Fekete-tengerbe nyúló félszigeten. Közéleben az azóta híressé vált „Napospárt”-on 1958-ban kezdtek meg a ma, mintegy 62–63 ezer embernek nyári üdülést biztosító szállókat, bungalov-ok és campingek építését. Bulgária e remek vidékén ma már egyre több magyar autós turistával is találkozunk.

OKTÓBER 24–26. KÖZÖTT Kölnben ez évben is megrendezik a SPOGA-kiállítást, melynek keretében az eddigi jelentések szerint 22 ország 661 vállalata mutatja be sportúri és campingcikket termelésének legújabb darabjait. Magyarországot 2 vállalat képviseli a kiállításon.

A **CSANG WENG NEVŰ KINAI DZSUNKA** (mindössze 23 m hosszú és 50 tonna vízkiszorítású) 10 emberrel a fedélzetén indult el Hong-Kong-ból és 90 nap alatt érkezett meg Franciaország egyik földközi-tengeri kikötőjébe, Cannesba. Hat évszázaddal Marco Polo utazása után, ugyanolyan kezdetleges felszereléssel ismételték meg a bátor kínai tengerészek a nagy utazó útját.

Címlapunk: Kabáczy Szilárd felvétele

Turista

a Magyar Természetbarát Szövetség lapja, Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. felelelet 11. Telefon: 113-493. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmező út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3,- Ft. Előfizetési ára egész évre 32,- Ft, félévre 16,- Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapkiadónál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkzámlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kivitelkedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselletei. Index: 25.814

A magyarok:

BARÁTOKKÉNT VÁLTUNK EL

A svájciak:

HASZNOS, HOGY MEGISMERJÜK EGYMÁST

Az első nyugati cseretúra

A cseretúra-mozgalom közel egy évtizedes múltra tekint vissza nálunk. Partnereink mindeddig a szocialista országokból kerültek ki. Az idei nyáron első ízben nyugati ország — Svájc — természetbarátaival kötöttünk cseretúra-szerződést, s kölcsönösen ellátogattunk egymás országába.

Angelus Miklós, a magyar csoport vezetője így emlékezik a svájci túrára:

— Talán mindenekelőtt az emberkről: Eleinte mindenről — még a turistaházakban is — tartózkodóan fogadtak bennünket. A hangulat azonban óráról órára oldódott, s végül is barátokként váltunk el, olyannyira, hogy sokan, akiknek eddig eszük ágába se jutott volna Magyarországra utazni, vagy egyenesen előítéllettel viseltettek irányunkban, elhatározták, hogy felkeresik hazánkat, természeti szépségeinket. Előfordult, hogy nemcsak csoportunk svájci vezetői jöttek velünk egy-egy útra, hanem mások is hozzánk csatlakoztak, barátokoztak, és igen nagy érdeklődést tanúsítottak a mi viszonyaink, életformánk iránt. Volt, aki megkérdezte, hazatérünk-e, és meglepődött igenlő válaszuk hallatán. 1956 káros hatása, sajnos, még mindig érződik: rontott a kapcsolatfelvétel lehetőségén, késleltette.

Turistaélményeink? Mint magyar természetjárók, persze, nem szoktuk meg a 2000—2500 méter magas hegyeket. Most pedig azok közt járunk! Sokfelé több méter magas hó borította az utakat. S a táj zord szépsége lenyűgözött bennünket. Másféle szépség ez, mint amihez a magyar szem hozzászokott itthon. Ezen az első svájci cseretúrán területi vezetőink vettek részt, akik itthon élen járnak a mozgalmi munkában. Svájcban azóta már megkelestek bennünket azzal, hogy Svájc más területeit is be akarják kapcsolni a cseretúrázásba. Ez azt jelenti, hogy lehetőségeink bővülnek a jövőben. A mi részünkről ugyanis éppen annyian mehetnek Svájcba, mint ahányan tőlük jönnek a mi országunkba. Ami nyugati kapcsolataink bővítésének lehetőségeit illeti, elmondhatom még, hogy találkoztunk kint holland és nyugatnémet természetbarátokkal is, akik szintén érdeklődtek a cseretúra iránt. A hollandok prospektusokat is kértek turistaházainkról. Felvesszük a kapcsolatot velük is.

S vajon hogy vélekednek Magyarországról a hozzánk érkezett zürichi és baseli természetbarátok?

Egy zürichi könyvkötő véleménye:

Balatonalmádiban és Dobogókőn jártam. Meglepett, hogy a turistaházak, hogy úgy mondjam, vendéglői módszerekkel dolgoznak. Nálunk a turistaházak kosztot egyáltalán nem adnak, mi magunk főzhetünk, a szükséges edényeket, konyharuhákat rendelkezésünkre bocsátják. Házaink tömegszállásra vannak berendezkedve, egész szobákat terítenek be matracal. Nem fordulhat elő, hogy rossz időben bárkit is elküldenek azzal, hogy nincs hely. Megjegyzem még, hogy házaink alkoholmentesek. Úgy érzem, hogy mindenképpen tisztábban őrizték meg a mozgalom eredeti szellemét, mint a szórakoztató-vendéglátóipari jellegű magyar turistaházak.

A Balatonnál nagyon jól éreztük magunkat. Tetszett a tó, s a környék építészeti stílusa. De mindennél nagyobb élmény volt, hogy a táborban négy ország — Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország és Svájc — természetbarátai találkoztak. Nagyon kedvesek voltak a szovjet turisták, táborút után népi táncokat mutattak be, s mikor eljöttünk, teljes létszámban kikísértek bennünket. Úgy gondolom, a magyar turistákkal való kapcsolatunk a jövőben fejlődni fog. Azok, akik most eljöttek ide, bizonyára elosztatják majd azokat az előítéleteket, amelyek másokat még visszatartanak.

Egy zürichi elárúsító így mondja el tapasztalatait:

— A magyarok kedves, rokonszenves emberek, mindenütt barátságosak hozzánk és segítőkészek. Ebben az országban sok a fa, a virág,

a lomboserdő, ami igen vonzóvá teszi. Megragadtak a kulturális hagyományok is: műemlékek, szobrok. Nem vagyok vallásos, de — művészettörténeti-esztétikai szempontból — igen nagy élmény volt számomra az esztergomi Keresztény Múzeum. Aztán a nők öltözködése, a divat! Azok után, amit a svájci sajtóban olvastam, azt hittem, sokkal szegényesebb. De olyasmit is láttam Magyarországon, ami egyáltalán nem nyerte meg tetszésemet: Az utcák több helyen porosak, a turistaházakban a mosdók nem elég tiszták, a WC-kben nincs papír, vagy nem folyik a víz. A higiénia nem kielégítő. Ezen sürgősen változtatni kellene!

Egy svájci nyugdíjas is megszólalt:

— Legnagyobb élményem a nemzetközi baráti találkozó volt. Ilyesmí, bizony, nincs Svájcban. Nálunk is előfordul, hogy ugyanabban a házban — például — nyugatnémetek, hollandok, magyarok együtt laknak, de az már nem fordul elő, hogy ilyen baráti találkozóra egybegyűljenek. Pedig milyen hasznosak az ilyen találkozók! Megismerjük egymást személyesen, összebarátkozunk, s látjuk, hogy az emberek a világ másik részén is békét akarnak, akár csak jómagunk.

Örömről szolgál, hogy a svájci természetbarátok általában jól érezték magukat nálunk, és hasznos tapasztalatokkal gazdagodva távoztak. Úgy gondoljuk, hogy ebben érdekei vannak Lévai Györgynek is, a svájci csoport magyar vezetőjének.

A svájci cseretúra csoport

A természet baráti üzeneteket közvetít

AZ ISZTRIAI FÉLSZIGET ÉS RIJEKA KEMPINGJÉBEN

Idei szabadságunkat a jugoszláv tengerparton töltöttük. Utazás előtt beszereztünk minden szükséges felszerelést a turistafőzőtől a leveskonzerven keresztül a békaember felszerelésig.

„Műanyag Jaguárunkat” — kis Trabantunkat alaposan megpakolva indultunk útnak Jugoszlávia felé. Úticélunk az Isztriai félsziget és Rijeka — Fiume — megtekintése volt.

Szerencsénk volt, mert a tíz napunk alatt ragyogó napsütés volt. Sátorunkat első ízben magyar területen Letenyétől nem messze ütöttük fel. Este volt már. Barátságos erdő melletti tisztást szemeltünk ki, ahol nagyon egyedül éreztük magunkat. Reggel, a madarak ébresztése után derült csak ki, hogy táborhelyünk környéke nem is olyan néptelen. Az erdőben jónéhány színes sátrat fedeztünk fel. A határon gyorsan túljutottunk a hivatalos formáságokon, de nem úgy az első jugoszláviai útszakaszon, amelynek minősége még erősen kifogásolható.

Első napon, Ljubljánától nem messze egy kempingben szálltunk meg. Egy éjszaka személyenként 500 dinárba került. A gépkocsiért külön díjat fizetni nem kellett. A következő nap már az Isztriai félsziget nyugati partján levő kedvelt üdülőhely — Portoroz — kempingjében felállítottuk sátrunkat, s beugrottunk a tenger sós hullámaiba. Fenséges volt. Hajnaltól — estig élveztük a kristálytiszt vizet. Fiam tengerisünt és különböző apró állatokat gyűjtött, amelyeket még most is a lakásban tartogat.

Miután a nyugati horizonton lebukott a nap, körülsétáltunk a táborban. A kerekéken guruló kempingházakat „felhőkarcolóknak” — a többlakoszósbás sátrakat „sarokházaknak” — a két- és négyszemélyes sátrakat pedig „lakóépületnek” nevezték el a táborlakók. Mi a „lakóhelyünket” egy nyugatnémet fiatal házaspár mellett állítottuk fel. A férfi technikus, a nő adminisztrátor egy gyárban. Miután megmondtuk, hogy magyarok vagyunk, a férfi megjegyezte: „Sokat hallottam a maguk szép balkáni országáról.”

— Na, szép kis tájékozottság! — gondoltam magamban —, de hamarosan rájöttem, hogy nem csoda, mert kulturális igényük nem terjed tovább a bűnügyi ponyvák olvasásánál.

Mivel fő célunk a pihenés volt, ezért az Isztriai félsziget népszerű

üdülőhelyein kívül csak Rijekát, az Adriai-tenger legnagyobb idegenforgalmi központját tekintettük meg. Idegenforgalma óriási. Minden ország, minden nemzetiség képviselve van ott.

A domboldalra épült város nagyon szép látványt nyújt. A kikötőben, a régi és az új városrészben is lüktető, mozgalmas az élet. A hatalmas teherhajók gyomrából magyar „Ganz” daruk emelik partra az árut. A szépen berendezett üzletekben gazdag az áruválaszték.

A rijekai kikötő látképe

A természet különleges alkotásai. Karsztok

A város gondosan őrzi múltjának emlékeit. Megnéztük a barokk városkaput, amelyen keresztül az ember a középkor szűk utcáskáiba került. A város fölötti sziklaszirten van a Frangepánok egykori lovagvára. A család utolsó tagját, Frangepán Ferencet, a Wesselényi összeesküvés miatt — Zrínyi Péterrel együtt — végeztette ki a Habsburg császár 1671-ben. A pusztulásnak indult várat restaurálták, most múzeum és étterem van benne.

Rijeka egyik kedvelt idegenforgalmi helye a Panoráma espresso. Üvegfalán át láthatjuk az egész várost, a tengert és a sok hajót.

Pesti szokás szerint feketét rendeltünk. Míg a felszolgáló a feketét hozta, lapozgatni kezdtünk az asztalunkon levő újságokban. Meglepetésként fedeztem fel, hogy az öreg újság-

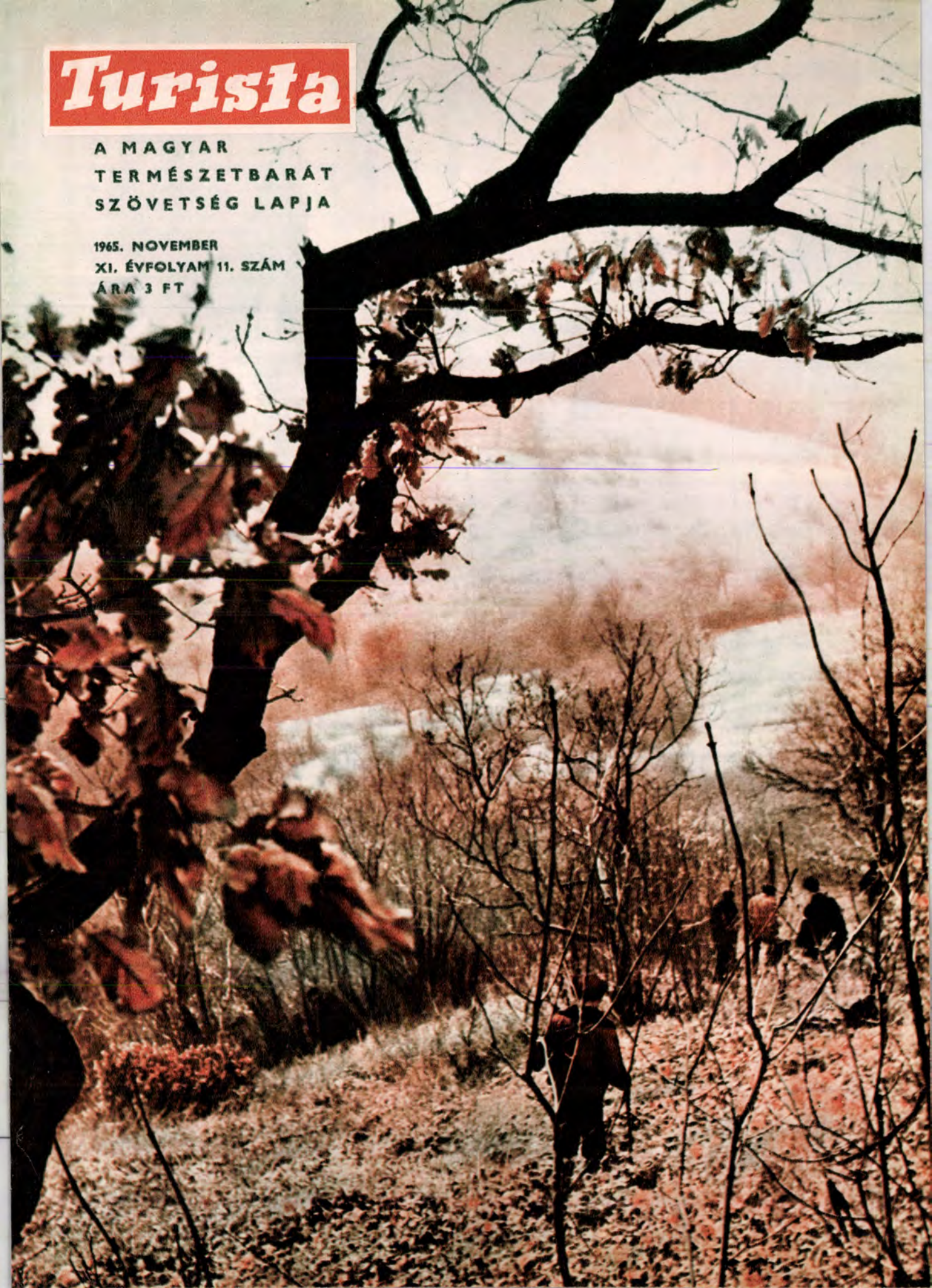
védő borítólapokra üzeneteket írtak. Közülük párat feljegyeztem: „Szeretem Ivot — Dusán” — „Rád gondoltam — Pero” — „Otthon érzem magam ezen a csodálatos vidéken”. A legtöbb emléksor azonban a mesészerű kék tengerről és a vendégszeretetről szól. A világ minden nyelvén megírták ezt. Babel, írott szavakban! — De mégis kicsendül belőlük valami harmónia. Őt világrész idevetődött különböző korú, nemű, színű, nyelvű és felfogású emberei e gyönyörű tájat látva, s megismerve a barátságos, vendégszerető jugoszláv népet, egymásra találnak, s erről akarnak hírt adni az ismeretlennek, aki utánuk jön, s akivel együtt gondolnak a Jugoszláviában töltött szép napokra.

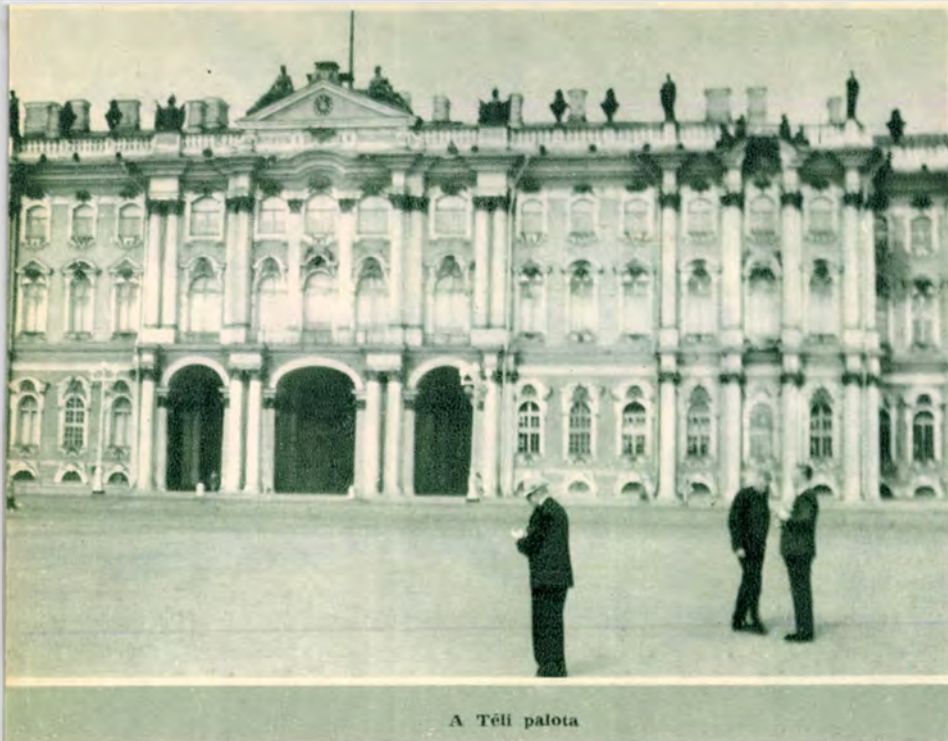

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. NOVEMBER
XI. ÉVFOLYAM 11. SZÁM
ÁRA 3 FT

A Téli palota

lálkozott illegálisan a pétérvári munkásokkal.

Nyevszkij prospekt 47/1. Itt a Palkin étterem helyiségében gyűltek össze Lenin vezetésével a „Novája Zsiny” bolsevik újság munkatársai.

Politechnikai Intézet. 1905 decemberének elején Lenin a Központi Bizottság katonai bizottságával együtt ennek az épületnek földalatti műhelyében szemlélte meg a bombák készítését.

Mohovájá ulica 33. Felsőfokú technikai reáliskola. 1906. február 11-én Lenin beszédet mondott itt a bolsevikok gyűlésén az állami дума elleni bojkottról.

Finnországi pályaudvar (Finnlandszkij vokzál). 1917 április 3-án a külföldi emigrációból hazatért Lenin a pályaudvar előtt beszédet mondott egy páncélaútó tetejéről, üdvözölte a pétérvári dolgozókat, a helyőrség katonáit, a balti tengerészeket és lelkesítette őket a szocialista forradalomra.

Bajos volna valamennyi leninjárta, leninérintette, leninilhette helyet felsorolni, mert ha nagy is e város, de még nagyobb volt a kimeríthetetlen energiájú forradalmár működési hatóságára.

Történelmi színpad

A másik elnevezés: a „forradalom városa”. Kell-e hozzá sok magyarázat? Itt lobbant lángra 1905 zsarát-noka, az első, a tragikus végű, kozák golyótól vérbefojtott elkeseredett nekirugaszkodás, amely mérhetetlen könnyet, bánatot hozott az orosz munkásoknak, de mérhetetlen harci tapasztalatot is az elkövetkező évtized feladataihoz. Itt robbant ki, a második, az 1917 februári is, amely letaszította ugyan a cárt a trónjáról, de szabadságot nem hozott. S a hatalmas történelmi színpadon októberben újra felgördült a függöny, de a szín nem változott, megint Pé-

A SOKNEVŰ VÁROS

Akit nagyon szeretünk, annak több nevet is adunk.

Leningrádnak is több nevet adott az írói, költői, utazói, kortársi fantázia. Hamarjában elősorolni is nehéz mindet:

A forradalom városa.

A hős város.

Északi Velence.

Lenin városa.

E sok név mindegyikének megvan a maga önálló értelme, nem csupán az emberi találékonyosság meszterkedte össze őket.

A cári időkben, amikor az idegen hangzású Sankt-Peterbug volt a hivatalos neve, a nép akkor is nevet keresett ennek a városnak, jobban, oroszosabban hangzót és haniiskás szemhunyorítással Pityernek keresztelte el. (Míntha mi Petinek szólítanánk egy várost!) Megtartotta ezt a bohókás becenevet, akkor is, amikor — 1914-ben — a németek ellen hadbalépve a cár már maga is kényelmetlennek ítélte a német csengetésű nevet és a városból alapítójára, Nagy Péterre utalva, Petrográdot csináltak. Azután jött a két forradalom, jött Lenin, s az ő halála után, 1924-ben a város felvette az új honalapító nevét. Így lett Leningrád.

Mindenütt: Lenin...

„Lenin városa,” mondjuk, pedig Lenin nem itt született, hanem Szimbirszkben, nem itt halt meg, hanem

Gorkiban. De minden nagyobb középület, minden utcasarok, minden tér Leninre emlékeztet, a század Nagy Emberére, aki nem születni és meghalni jött Leningrádba, hanem történelmet csinálni.

Az egyetemhez érsz? Itt tanult és vizsgázott Lenin — akkor még Vlagyimír Iljics Uljánov 1890—91-ben.

Rucskij rakpart 12. Itt lakott Lenin egyetemi tanulmányai alatt.

Alexandrin utca 1. Állami nyilvános könyvtár. 1893 és 1895 között itt bújtta a könyveket Lenin és itt ta-

Vizibusz a Néván

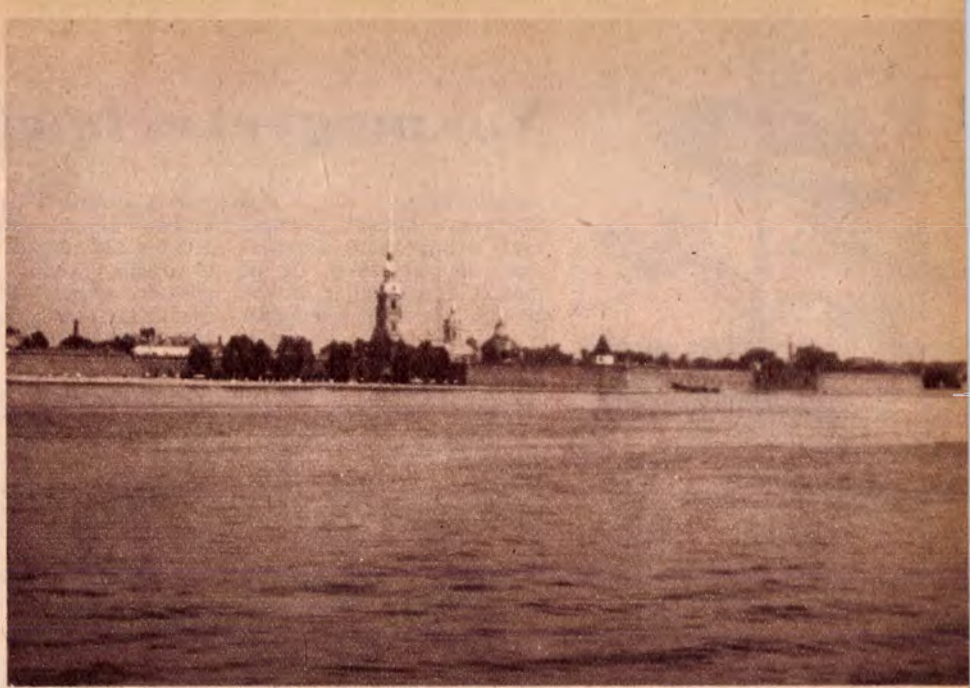
tervart láthatta a földkerekség közönsége. Itt zajlott le a harmadik és utolsó felvonás: a Szmolnijban, a galamblelkű nemesi leánykák nevelőintézetében, amely 1917 augusztusától némileg más rendeltetést kapott: a Petrográdi Szovjet, majd a Forradalmi Katonai Bizottság székhelye lett, kergestenyerű munkások, szélcserzette arcú marcona fegyveres matrózok csizmája dobogott folyosóin, hozták-vitték Lenin utasításait, a Péter-Pál erődhez, az Aurórához, a forradalmi katonaság gyülekezőhelyeire.

900 nap

Péter-Pál erőd... Auróra...

Micsoda fémesen csengő történelmi nevek. Fegyverropogást, ágyúdörgést hall az ember nevük emlétekor, kesernyés lőporfüst szagát. S mily szelídek ma, hogyan kezesedtek idegenforgalmi látványosságá... Azért ma is végigfut a hideg a jámbor külföldi hátán, ha megnyitják előtte a Péter-Pál erőd börtönfolyosóit, s látja az egyik cella ajtaja mellett Gorkij nevét, a másikon Alexander Uljánovét, Lenin bátyját, akit innen vitték a vesztőhelyre. A gyengébb idegzetűek valószínűsége sokkot kapnak, amikor az egyik börtönfolyosón megpillantják a bajuszos, cári egyenruhás fegyőrt, amint épp bekukucskál a zárka kémlelőnyílásán, míg a felügyelő egy asztal mellől zord tekintettel őt figyeli. Két életnagyságú és tökéletesen élethű báb, panoptikumfigurák csupán, de egy szempillantásnyira megtörik a turisták gondatlan zsváját és gondolkodásra készítetik.

Elmúlt, s csak az idegenvezető száraz ismertetőjéből tűnik elő az a korszak is, amelyért Leningrád a „hős város” nevet kapta: az 1941 ősztől 1944 januárjáig tartó ostromgyűrű, a „bloká”, ahogy itt mondják, a seb-tiben elkapart éhenhalt emberek emléke, a becsapódó német lövedékek

A Néva, a Péter-Pál erőddel

Petrodvorec, a cárok hajdani nyaralóhelye

robaja, a borzalnak 900 napja, amikor a büszke leningrádiak kutyahúsrá is rákényszerültek, de dolgoztak és sáncokat építettek.

Hangok, színek, fények

Mindezt el lehet mondani, meg lehet ragadni, mert tények, írásba és kőbe foglalt történelmi emlékek, de hogyan fogjuk be mondanivalónk hálójába az északi Velencét, a ma Leningrádját, a Katalin szobor körüli parkban gitározó fiatalok hangulatát, a fenséges Bronzlovas előtt a padon kötögető öreg nénikeket, koraoszi nap-sugárban fürdő Néva parti palotákat, a városban kergetőző csatornák pajkosságát, a Finn öbölt, amint eltűnik valahol messze az alkony páráj közt, a Nyevszkij prospekt neonfényeit, amint 9 óra felé vidáman lángot vetnek a város fölé, a Fontankán előbukkanó leányt, aki barna és édesen mosolygós, mint Tolsztoj Natasája, a tenger felől fuvalló sós szelet, az Ermitázs rembrandtzuhagát, a metro mozgólépcsőjén újságot olvasó komoly férfiakat, a vízi-buszt, amely lámpáit eloltva kering az éjszakai Néva lombos szigetei körül, a partmenti faház tornácán harmonikázó legényt, a hangok, színek, fények, hangulatok, emlékek érzékenyítő, leigázó fűzérét.

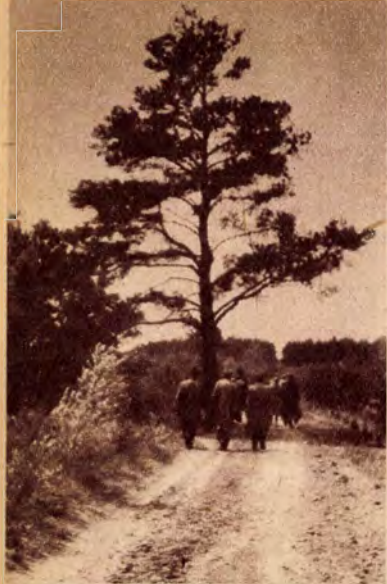
Lenin városa, a forradalom városa, a hős ellenállás városa átadta a helyét a szépség városának, anélkül, hogy a történelmi múlt emlékei elhalványodnának.

Novobáczy Sándor

A Dekabristák tere a Bronzlovasal

Vas megyei arborétumok között

A jelli parkban
(A szerző felv.)

Töredelmesen bevalom: autóval értem el a vasi arborétumok legszebb példáit, nem gyalogszerrel. A Természetvédelmi Hivatal segítségével nélkül vajmi nehezen lehetett volna egy hét alatt ennyi természeti szépséget felhabzsolni, így is csak harmadát láttuk. Félnapokig andaloghat az utasember e régi parkokban, puha pázsitjain, a virágos kerti csodákat művészi érzékkel egybekötő tölgyerdőkben, fűzesekben, külhoni fenyvesek között, üdögél el a pihenőkön, széttágul előtte a dímbesombos, édes vasi táj. A Rába ezidén oly veszélyessé vált medencéje, a fenyveseivel annyira alpi hangulatú Kőszegi hegység sokívú gerince, a messzi Órség kékkellő háta, észak felé meg a Kis-Alföld termékeny talajába simuló Duna-menti síkság.

Ki csodálkoznék hát azon, hogy egy Berzsenyit ihletett meg a vidék bája, ha Kisfaludyak ballagtak átszellemülten a táj dombosabb

szegelletében, ha egy Széchenyi látását gazdagította a Sopronnal szomszédos vasi messziség, és, ha maguk a pannóniai latinok is oly szívesen telepedtek meg dombjai peremén, mert lélekben is otthon érezték magukat a langyos szellettű lankák tövében?!

Hullanak már a széprajzú platánlevelek, tűzpirosan lángol a cserszömörce, zizzen a tölgy barna lombja, kenyérfák maghüvelye roppan. Magvaikat hányják a nemes virágok, örömeire kertésznek, erdésznek. Szép volt itt tavaszidőben smaragdölden, de szászor szép most is, a maga elhaló őszi nyugalmisságában.

Melyiket válasszam bemutatásra a csaknem harminc közül?

A szelesteit, amelyben a botanika megszállottja, Molnár Gyula minden évvelő növényét, fáját, éves virágját, külhoni fenyőjét barátként ismeri, kézzel simogatja, jaj, le ne törjön, ápolja őket az áhitat imádságszerű izzásával! Tizennégy éves korában került ide kertészinasnak, az uraság rég elmúlt innen, de ő maradt, eljegyezve magát parkja szerelmesének, oly tudós szomjúsággal azonban, hogy erdészmentőknök, tanárok cserélnek szakértő-véleményt vele.

Vagy mutassuk a bozskit, százéves hársával, amelyet most cementeznek alá, kérge se sérüljön s élhesen még újabb százat, Mátyás király öreg vadászskatélyának nyújtva árnyat?! Csupa hegy és völgy, erdő és pázsit ez a bozskoti, közepén zubogó patak vágta le a Rábába; a park egy-maga már napos kirándu-

lásnak számít. Volt egy lelkiismeretlen gondozója, sok értékes fát vágatott ki nem is olyan titkon, de nem szóltak ellene. Most hegesztetik be a park így szenvedett sebeit. Még idejében.

Szóljunk a kőrmendi parkról a szeszélyes Rába fűzfás, égeres partján, beszéljünk a Batthyány-Stratmanok roppant kertjéről, amelynek vérbükkje most piroslik a legizzóbban és zöld pázsit-tengere a gúla-emlékoszlop körül késő ősszel is mélyzöld még? A mártír Batthyány emlékét hirdeti az oszlop. Am, a gondatlan emberi kéz nyomai itt is meglátszik, a kéz sebeket ütött, alig javíthatókat. A hajdani hercegi kastély tövébe, a park üde peremére engedtek építeni üzemet, raktárt, kusza telepeket, noha tágas hely mást is mutatkozott volna.

Am, annál egységesebb Szombathely határában a kádoni arborétum; ez már tudományos fűvészkert, fák büszke sereglete, ahol még egy árva sóskalevelet sem szabad letépni az ott sétálógnak, ami igen helyes intézkedés végre. Micsoda nárcisz-áradat, magnóliarengeteg, rhododendron illat fogadott itt tavaszkor s mennyire nem hat múló-nak őszi időben sem ez az egyre nagyobbodó arborétum a maga vén tölgyeivel, vízparti fűzeivel, égereivel, fiatal fenyőivel, csillogó tavával, nyírfa-hídjaival s egy mérges kutyával, amely nyilván az őszi gesztenyehullást vigyázza.

De talán legnagyobb s legmeghatóbb a jelli erdő.

Nem is arborétum már ez, hanem hegy-völgyes er-

dőség. Mert volt egyszer egy ember, Ambrózy-Migazzi István, aki a huszas években otthagyta Nyitra megyei birtokát Malonyán s ide települt át. Malonyai arborétuma ma is európai hírű, szlovákiai nevezetesség, természetvédelem alatt áll. Nos, Ambrózy István Vasban vásárolt egy kétszázholdnyi sivár birkaelgelőt, hepe-hupás dombságot és paradicsomkertet telepített rája. Megmutatta, mire képes a szakértelem, a lelkesedés, a tudás; mit tud egy ember, ha alkotólélek, a puszta sivárságából mesét varázsolni! Valóban alakított a természetet! Primulák, nárciszok, páfrányok, magnóliák, külhoni fenyők, tuják, tölgyek olyan áradása zöldell, illatozik a kecses nyírfaelgettel körülvevő erdőszégen, hogy az utas csak tisztelettel emeli meg kalapját e magasrendű alkotóművészet előtt.

És amíg a kicsi forrás fölött, a lombohullásos padon kibontjuk elemőzsiánkat — két óra hosszat bolyongtunk le-föl, ide-oda a hajladozó hátú erdőben — már kötik is a koszorút a pusztá legelőből paradicsomkertet bővülő férfi számára, aki holtában is itt maradt erdejében, egy liget szélén temettetve el magát. Halála előtt két héttel ő mutatta meg kertészének, hol ássák meg a sírját. Maga tűzte a földbe az ásót.

Egész nyáron dicsérték fölötté az erdő madarai.

Szombathy Viktor

HUSZADSZOR, STROMFELD AURÉL EMLÉKÉRE

Félezer turista vett részt a Dobogókőn és Filistető környékén az idei Stromfeld Aurél emléktúrán. A Tanácsköztársaság legendás hírű hadvezérének, a természetjárás egyik eredményes szervezőjének emlékére idén huszadszor rendezte meg az emléktúrát a Budapesti Vörös Meteor SK rendezőgárdája.

Az eddigieknél is szívesebben ünnepelték meg a hagyományos emléktúra jubileumi eseményét. A Zsványbarlangnál sziklamászást, ereszkedést és a legmodernebb mentési módszereket mutatták be a sportkör hegymá-

szói. Dobogókőről pedig a Stromfeld-emlékverseny tájékoztató versenyzőinek 50 főnyi mezenye rajtolt. A háromszor egy fős váltóverseny stafétáját a Spartacus csapata vitte be elsőnek a célba. A hegy teraszán érdekes elméleti versenyt rendeztek a Vörös Meteor szakértői.

A Pilis hegység ismereteiből az Iparterv turisztái vetélkedtek a legjobban. A gazdag programot érdekes — külön e célra jelzett útvonalon vezetett — csillagtúra, a szoplaki Ördöglyuk bemutatása és színes vetítéssel kísért előadások egészítették ki.

Virágot viszünk Pilisnyeregre

EMLÉKTÚRA NOVEMBER 7-ÉN

Tizenhét szovjet katona ásta be magát a Pilisnyereg egyik rövid szakaszán. Ott, ahol ma emlékmű hirdeti dicső halálukat. Velük szemben egy egész német páncélos dandár, ezernél több állig felfegyverzett SS, tankok, géppuskák. A környék lakói máig is emlékeznek arra, hogy két héten át szünet nélkül tartott a nyereg ostroma. A fasiszták nem sejtették, hogy csupán egy rajnyi szovjet erő védi makacsul a kis földdarabot.

Két hét csekély idő a hadművelet történetében, de elegendő hősi tettek végrehajtására.

Tizenhét leningrádi, kijevi vagy talán tbiliszi hős szülőhelyeiktől messze, ezer kilométerekre utolsó óráikat élték itt a tölgyerdőben. Ahogy fogytak a napok, fogyott a hősök száma is.

A magyar természetbarátok november 7-én évek óta koszorút kötnek, elrendezik a babért, és oda helyezik emlékezésük piros virágait az emlékmű talapzatára, s évről évre itt emlékeznek a hegynyereg őszi

lombjai alatt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmére.

A November 7-i emléktúra ma már hagyományos túrája nemcsak a Budapest környéki, hanem az ország valamennyi természetbarátainak.

Ebben az évben azonban nemcsak Pilisnyeregen kerül lebonyolításra a November 7-i emléktúra, hanem több megyében is.

Előreláthatólag a legnépesebb túra a pilisnyergői lesz, amelyre több ezer túrázót vár a rendezőség, s különösen az ifjúság nagy felvonulására számít.

Idén másodízben rendezi a Komárom-megyei Természetbarát Szövetség — mint a terület gazdája — ezt az emléktúrát. November 7-én, vasárnap, csillagtúrák formájában érhetik el a résztvevők a túra célpontját, ahol déli 12 órakor bensőséges ünnepség és koszorúzás lesz.

Az ünnepség során kiosztják a hagyományos Kék-túra jelvényeit és az Úttörő Kék-túra mozgalom első jelvényeit is.

KÜLDÖTTSÉGÜNK A SZOVJETUNIÓBAN

Öttagú küldöttség járt a Szovjetunióban, Miklós János, az MTSZ elnöke vezetésével. A szovjet szakszervezetek meghívására küldöttségünk tanulmányozta a szovjet természetjárás szervezeti felépítését. Az igen fejlett szovjet turisztika tapasztalatait küldöttségünk bizonyára hasznosan értékesíti idehaza. A baráti látogatásról, a tapasztalatcseréről következő számunkban beszámolunk. Képünk, az induláskor készült, a Ferihegyi repülőtéren. Jobbról balra: Magyarszékly Béla, a BTSZ titkára, Székely Miklós, az MTSZ főtitkára, Miklós János, az MTSZ elnöke, Madarász Endre, a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatója és Papp-Gazsi Imre, az MTS Borsod megyei Tanácsának elnöke.

Éljen
A NAGY
OKTÓBERI
SZOCIALISTA
FORRADALOM

Karkovitz Kristóf, a Bp. MÁV sportolója elhelyezi az emlékoszort (fotó: Kovács)

A hegymászás úttörőiről emlékeztek

Ismét hangos volt egy napig a Vaskapu szikla környéke. Az évtizedek óta hagyományos Zsigmondy emléktúrára jöttek össze a hegymászók.

A szemerklő esőben megtartott ünnepélyen Szántó Gyula, a Magyar Természetbarát Szövetség elnökségi tagja és Bucsek Henrik emlékezett a hegymászás magyar úttörőiről, Zsig-

mondy Emilről, aki a vezetónélküli hegymászás megszervezője volt, Déchy Mórról, a nagy felfedezőről, a Kaukázus 5000 m-es csúcsainak feltárójáról és Grosz Alfrédéről, a Magas-Tátra kiváló ismerőjéről és sok csúcson első megmászójáról.

Az ünnepi beszédek után a mintegy száz résztvevő — az egyesületek képviselői — megkoszorúzták a sziklaalba erősített emléktáblát.

Kovács Tamás

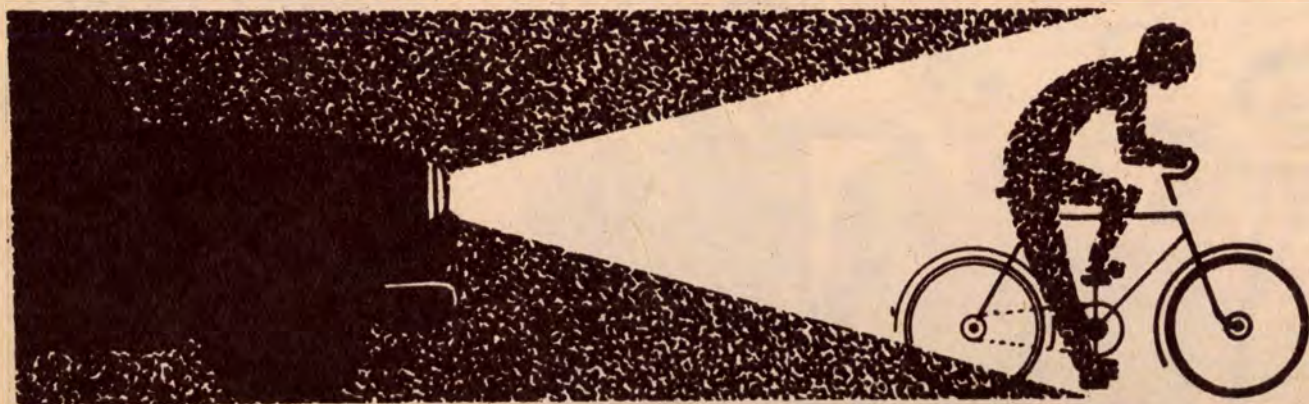
Könnyűbúváraink az Adrián

A jugoszláv Adrián vadásztak, fényképeztek a IX. kerületi természetjárók könnyűbúvárai. Gumimatracból építettek tengeri tutajt, ezzel közelítették meg Dugi Otok szigetét (alig tudták megakadályozni, hogy egy arajáró motoros bárka erőszakkal fel ne vegye őket fedélzetére, mint hajótöröttéket). A sziget egyik öblében — hajóroncs öreg iránytűje és sok érdekes állat mellett, régiséget is hoztak fel a víz mélyéből: egy több ezer éves szépívű amfórárt. Képünk a lelet felszínrehozását mutatja be.

SZÜRKÜLETTŐL NAPKELTÉIG

KIVILÁGÍTATLAN KERÉKPÁRRAL NE KÖZLEKEDJÜNK!

ORSZÁGOS KÖZUTI BALESETELHÁRÍTÁSI TANÁCS

A DUNAPARTRA

A kempingezés évről-évre fejlődik hazánkban is. Az autós, motoros, kerékpáros és gyalogos turisták mellett szinte mindenhol megtaláljuk közöttük a vizek vándoraát is.

Budapest, a „Duna-gyöngye”, műemlékeivel, nevezetességeivel, fürdőivel és kirándulóhelyeivel vonzza a hazai és külföldi turistákat.

A víziturista rendezvények is felkeltették már az érdeklődést. Még 1959-ben írta ki az MTSZ a „Nagy-Kör” jelvényt szerző vizitúrát, a Duna—Sió—Balaton—Zala—Rába által alkotott „kör” bejárására. A túra induló és célállomása rendszerint Budapest. A nyár folyamán tízedszer került megrendezésre a népszerű TID, a Nemzetközi Duna-túra, ahol hét-nyolc országból sokszázan táboroznak Budapesten. Rendszeresen megrendezik hazai és külföldi résztvevőkkel a „Dunai 8-as” túrát is, mely a Szentendrei- és Csepel-szigetek körülvezéséből áll. A túra alatt három alkalommal is táboroznak Budapesten. Tervezzük 1960-tól az Esztergom—Budapest útvonalú Sobieski emléktúra felújítását is lengyel és magyar résztvevőkkel.

Nagy az érdeklődés, főleg nyugati vízitúrázók részéről, hogy országainkból a Dunán, a Dunakanyar, Budapest érintésével, majd tovább a Sión keresztül vitorlás-motoros hajókkal, vagy összerakható kajakjaikkal közvetlenül a Balatonig eljuthatnak.

A fentiek népszerűsítését és megvalósítását azonban a budapesti kempingek

fekvése gátolja. A vízitúrázók csak keresgélés és érdeklődés után jutnak el a Római-„parti” kempinghez, mely nem a parton van, hanem több mint egy kilométerre onnan. Mivel nem kívánja, sok esetben pedig lehetetlen is csónakját és felszerelését elszállítani a kempingbe, s ha nem engedik be valamelyik csónakház udvarába, lemondva a kulturáltabb környezetről, a táborozás „vad” formáját választva, sátrat ver a tilosban.

Az áldatlan helyzet megszüntetése érdekében nem egy esetben tettünk már javaslatot. Előbb a Margitszigeten, az akkor még elhanyagolt állapotban levő lovaspólópályát, majd az Újpesti-öböl bejárata alatt levő területet, később a Lágymányosi-öböl egy részét kértük. Javaslatainkat sorra elutasították, vagy talán nem is foglalkoztak velük. A helyzeten azonban segíteni kell.

A lágymányosi vásár új területére csak öt-hat év múlva települ át a BNV. Addig a nagyrészen közművesített terület igen megfelelő lenne vízparti kempingeknek, ahol a vízeseken kívül az autós-motoros turisták helygondjai is enyhülnének: Javaslatainkat az is sürgeti, hogy rövidesen itt az új kemping-idej kezdete s a jövő évben hazánkban megrendezésre kerülő FICC nagytábor résztvevői is pár napot szeretnének Budapesten eltölteni. Ebben az esetben a nemzetközi vízitúrák résztvevőit is „nemzetközi” kereketek közt tudnánk fogadni.

Bokody József
az MTSZ vízitúra
szakbizottság
vezetője

RÓNAI SÁNDOR

A magyar természetbarát mozgalom régi és új tagjai mélyeséggel szomorúsággal búcsúznak Rónai Sándor elvtársától, aki tevékeny életének teljében váratlanul örökre itt hagyott bennünket.

A mozgalom régi tagjai háláteljesen emlékeznek a kedves, mindig derűs túratársra, akivel annyiszor barangolták végig a Bükk-hegység gerinc és völgyi útjait. Emlékeznek a Természetbarátok Turista Egyesülete miskolci csoportjának lelkes harcosára, aki sokrétű, felelősségteljes munkája közben teljes ügybuzgalommal támogatta a dolgozókat, az elnyomott proletár turisták nehéz munkáját. Élénken részt vett annak szervezési munkájában is.

Az akkori nehéz politikai és gazdasági viszonyok közt tevékenyen állott mellettünk és segítette a csoport nagy tervét — az igazi természetbarát otthon — valóra váltani. Nagy dolog volt ez a Horthy-korszak legsötétebb éveiben.

Szomorú szívvel és sok hálával búcsúzunk Rónai Sándor elvtársától, aki magas tisztségei mellett is mindvégig megmaradt olyan egyszerű, a dolgozók felemelkedéséért küzdő elvtársnak, amilyen egész életében volt.

Emlékét kegyelettel őrzí a Magyar Természetbarát Szövetség elnöksége és tagsága.

Aggályokkal jöttek — barátokként távoztak

Osztrák természetbarátok Magyarországon

Szeptember 18—19-én 38 osztrák természetbarátot látott vendégül a Soproni Vasas SK Természetbarát Szakosztálya. Az osztrák természetbarátok Turista Egyesülete mattersburgi csoportja ez év nyarán nagy szeretettel nyújtott segítséget a soproni természetbarátok ausztriai túrája során. Viszonzásul most nekik mutatták meg a soproniak szeretett városukat és környékét. A mattersburgi természetbarátok megismer-

kedtek a sopronkőhidai köfajtóval, a fertői kastélyal és Nagycenken Széchenyi István sírjához is ellátogattak.

Az osztrák természetbarátok nagy része, bár Mattersburg (Nagymarton) csak néhány kilométernyire van a határtól, még sosem járt Magyarországon és ezért számukra nagy élményt jelentett ez az utazás. Többek között megmondták, hogy bizonyos aggályokkal jöttek hozzánk, de az ebből fakadó tartózkodás, az úttörő

zenekarral történt fogadtatás és rövid magyarországi tartózkodás után teljesen feloldódott.

A soproni természetbarátok vendégszerető és lelkes munkája nyomán 38-al szaporodott azoknak a száma, akik nyugati természetbarát szervezet tagjaiként jártak Magyarországon és alkothattak saját tapasztalataik alapján véleményt a nyugati propaganda torzításairól.

Kirándulások közben gyakran látjuk, hogy a degeszre tömött hatalmas hátizsákokból az első pihenő alkalmával rengeteg ennivaló kerül elő és hamarosan el is tűnik a sok ingyenc falat. Egyesek olyan lakomát csapnak, amely után alig bírják folytatni a tervezett utat. Sokszor hallottam már azt a megjegyzést: A természet ölen olyan jó étvágyam van, hogy háromszor annyit kebelezek be túra közben, mint otthon! Egészségügyi tanácsadasként ismételtelen mondjunk néhány szót a túrák közbeni étkezéséről, azaz a turista eledeléről. Ugyanekkor érinthetjük a kulturált táplálkozás szabályait is.

A mi gazdasági viszonyaink mellett ma legtöbb hazánkfiának bőségesen meg van a szükséges tápláléka, hiszen statisztikák szerint nálunk 1957 óta 3200 kalória a lakosság egy főre eső fogyasztása. Tekintetbevéve, hogy átlagos szükségletünk napi 3000 kalória, tehát valóban jól élünk, de mégsem mondhatni, hogy helyesen és ésszerűen táplálkozunk. A legtöbb ember reggelire alig eszik többet egy darab kenyérnél, ezt leöblíti teával, vagy kávéval. Délben sebtében kapkod be néhány falatot, esetleg munkaközben, vagy az „ebéidő”-ben az üzemi konyhán, azután csak este jut ételhez és

ORVOSI TANÁCSADÁS

A turista eledele

rendszerint a vacsoránál *duplán* „pótolja” a mulasztottakat. Ez rossz szokás.

Az ezzel a kérdéssel foglalkozó kórházakban és klinikákon sokezer különböző korú és munkabeosztású egyén táplálkozását tanulmányozták és azt tapasztalták, hogy a lehetőleg szabályos időközben történő gyakoribb, de nem bőséges étkezés adja a legjobb munkateljesítményt, ugyanakkor nem ró különösebb terhelést az emésztőszervekre sem.

Legalkalmasabb a napi ötszöri étkezés, még pedig: kiadós reggeli, könnyű tízórai, mérsékelt mennyiségű ebéd, üdítő uzsonna és könnyű vacsora.

A naponta ötszöri étkezés nem jelenti azt, hogy az embernek többet is kell ennie, mintha csak háromszor enne. A legfontosabb elv az, ha sohasem vagyunk jóllakva, de sohasem éhezünk. Nálunk sok a túlhízott egyén. Igyekezzünk normális súlyunkat beállítani és megtartani. Ehhez kitűnő segítségünkre áll a rendszeres testmozgás, de leginkább a rendszeres turistáskodás.

Közismert tétel, hogy felnőtt embernél a normálisnak mondott súly nagyjá-

ból kilogrammokban azonos az egy méteren felüli magasság centimétereinek számával. Azt a hiedelmet, hogy jobb a kövér embernek, mert betegség esetén van miből leadnia, a tapasztalat megdöntötte. A sovány ember általában jobban tűri a betegséget, járványok idején is a kövér emberek halálozási aránya magasabb. Cukorbetegre, szívbetegségre, asztmára, érelmeszesedésre, epekövekre is hajlamosabb a kövér, mint a sovány.

A kövér ember olyan, mintha állandóan súlyos hátizsákkal járna, ennek cipelése több munkát ró a szívre, feleslegesen terheli a lábkat, visszértágulást, bokasüllyedést okoz.

Az előzőekből is következtethető, hogy kirándulásra a vérbeli turista csakis könnyen csomagolható, kalóriadús, lehetőleg nem nagy térfogatú ételmet visz magával! Bőséges étkezés után az emésztés jelentékeny munkát ró a szervezetre. Az emésztés, a tápanyagok átalakítása és felszívása megterheli a gyomrot és beleket. A keringő vérmennyiség jelentős része a hasüregben jut munkához és így kevesebb kerül a központi idegrend-

szert táplálása számára. Teli gyomorral nehezebb a gyaloglás is, a gyomor és bélrendszer túlterhelése fáradtsággal és álmosággal jár.

Tudnunk kell, hogy munkaközben (a gyaloglás, hegymászás komoly fizikai munka) a szervezet fűtőanyagait közül elsősorban a szénhidrátok fogynak meg és csak azután a zsírok és fehérjék. Elsősorban tehát a szénhidrátok pótlásáról kell gondoskodnunk. Ezt könnyen elérhetjük édes tésztával, csokoládéval vagy cukorral. *Túrákban sok ételmezt cipelni és bekebelezni felesleges!* A sok, vagy gyakori vizivás sem célzerű, mert utána hamarosan izzadni kezd az ember. A sós, vagy erősebben fűszerezett ételeket se fogyasszuk, mert fokozzák a szomjúságot.

Túrákban és általában üdülésnél valóban jobb az étvágy, de megszokott étrendünkön ekkor se változtassunk! Felesleges tehercipelés helyett a túrákban kalóriavesztésért, célhozérve a menedékházban vagy otthon pótolhatjuk. A jó munkavégzéshez, — a jó túrához is — helyes táplálkozás szükséges. Ha az előzőekben olvasottak nyomán állítjuk össze étrendünket és figyelemmel vagyunk egészségvédelmünk szabályaira, akkor a kulturált táplálkozás igényeinek túrákban is eleget teszünk.

Dr. Palócz Gyula

RAGYOGÓ
FOGSOR
ÜDE SZÁJ
REGGEL
ESTE
O V E N Á L L

MEGALAKULT A BARLANGKUTATÓK VILÁGSZERVEZETE

Szeptember 12-től 26-ig Jugoszláviában zajlott le a barlangkutatók IV. világkongresszusa, melyen 22 ország mintegy 500 küldötte között a Magyar Természetbarát Szövetség is képviseltette magát.

A kongresszuson az egyes országok küldöttei beszámoltak az előző kongresszus óta eltelt 4 esztendő alatt a barlangfeltárások terén elért eredményeiről. A magyar beszámolóban különösen a budapesti sikerek keltek nagy feltűnést, hiszen világviszonylatban egyedülálló, hogy egy nagyváros közepén kilométeres nagyságrendű barlangok egész sora húzódjon a föld alatt.

A barlangokkal kapcsolatos tudományos kutatásokról szóló magyar beszámolók közt a helikttitek („görbe cseppkövek”) keletkezésére vonatkozó megfigyelések, kísérletek és elméleti következtetések keltek élénk figyelmet.

Sikere volt a jósvafői Vass Imre kutatóház munkáját és automatikusan regisztráló elektronikus műszereink működését bemutató ötletes magyar kisfilmenek is.

Külön foglalkozott a kongresszus az egyes országok barlangi mentőszolgálatainak munkájával, felszerelésével és tapasztalatszerelésének megszervezésével is.

A kongresszus határozatai közül jelentőségben messze kiemelkedik a barlangkutatók világkongresszusa, az U. I. S.-nek létrehozása (Union Internationale de Spéléologie = Nemzetközi Szpeleológiai Unió). A barlangkutatók első világszervezetének tehát így Magyarország is az alapítói

közé tartozik. Az U. I. S. célja: valamennyi ország barlangkutatói közti kapcsolatok előmozdítása és tevékenységük összehangolása nemzetközi terv alapján.

A világszövetség első el-

a részvevők a természetben tanulmányozhatták a barlangkutatók szülőföldjét, a Karszt-hegységet, csodálatos barlangjait és egyéb nagyszerű karsztjelenségeit.

Az 1969-ben sorra kerülő

ületen adott értékes segítséget, útmutatást tapasztalatokat munkánkhoz; így pl. a kutatási felszerelések, különösen hágcsök és csörlők tökéletesebb és biztonságosabb műszaki megoldásá-

A Postojnai-barlangban villamos kisvasút viszi körül a látogatókat a cseppkővilágban

nökévé Bernard Géze párizsi professzort, alelnökévé Warwick angol és Mikulec jugoszláv professzorokat, főtítkárává pedig a libanoni Anavi dr-t választotta a közgyűlés. A különböző szakbizottságokba a magyar kutatók közül dr. Bertalan Károlyt, dr. Dénes Györgyöt és dr. Kessler Hubertet választották be.

A kongresszus keretében

V. Barlangkutató Világkongresszus megrendezését a Német Szövetségi Köztársaság vállalta és annak színhelye előreláthatólag Stuttgart lesz.

A kongresszus a feltárási és tudományos kutatási eredmények kölcsönös ismertetésén, nemzetközi kapcsolataink jelentős kiszélesítésén, a világszervezet létrehozásán túl sok te-

ban, vagy a barlangtérképek speciális térképjeinek nemzetközi egységesítésével, stb.

Mindezek csak kiragadott példák, hisz a kongresszus anyagai vastkos kötetekben kerülnek majd kiadásra és a szerzett tapasztalatokat a barlangkutatók számos területén hasznosíthatják majd.

Dr. Dénes György

LEVELEZZÜNK, ISMERJÜK MEG EGYMÁST

LUKA JERZY, Zabrze, ul. Majnuszka 12. Lengyelország (Polska) 35 éves mérnök. Érdekl. a bélyeggyűjtés és a természetjárás. Német vagy lengyel nyelven levelezne.

P. A. M. Mohamed Jabrullah, 191.B, Koothanallur Post, Thanjavur D. South-India.

Jan Niewiadomski, Kraszewskiego 17 m. 12. Poznan, szül.: 1943., angol, francia, német, orosz nyelven, utazás, bélyeg érdekl.

Miss Noreen Cleary, 104 Philipsburg Ave., Fairview, Dublin 3. EIRE, 23 éves, angolul levelezne. Olvasás, tánc, jazz, film és utazás érdekl.

Maria Kókai, Jug. Nar. Armije 18. Novi Sad, Jugoszlavia, 21 éves, levelezne népviseleti babák és hanglemezek gyűjtéséről.

Miss Pirkko Isohanni, Kannus-Hanni, Finland, 18 éves, angol, német, finn, svéd nyelven levelezne irodalom, képeslapgyűjtésről.

Miss Tuja Nurminen, Viitalla, Klumpjärvi, Finland, 17 éves, német, svéd, finn nyelven levelezne utazásról stb.

A HATÁRON TÚL

Genfi alpinisták a Kaukázusban. Augusztus 15–30. között 15 genfi alpinista viszonzta a grúzok tavalyi svájci túráját. A genfi expedíciója Moszkván és Tbiliszin keresztül jutott el a Kaukázusba, ahol Uskvalariban vertek táborn. Innen 2900 m magasságig másztak, ahol bivakoltak, majd a 4250 m-es Csurovszkij csúcsot, illetve a 4468 m-es Csatin-Taut mászták meg.

6 000 000 látogató a Postumiai Cseppkőbarlangban. Július 31-én kedves ajándékok átadására került sor a világhírű jugoszláviai barlangban. A bécsi Elfriede Wilender, aki a közönség számára 1818-ban megnyitott barlang hatmilliomodik vendége volt, emlékül egy a barlangból származó stalagmitot, egy kis faragott fakazettát és egy finom ékszert kapott. Az előtte jegyet váltott angol és az utána következő francia vendégről szintén megemlékeztek a vendéglátók. Erdekes megjegyezni, hogy az első száz évben (1818–1918. között) mintegy 525 000 látogatója volt a barlangnak. A következő 26 esztendőben közel 1 400 000-en keresték fel a barlangot. A háború óta pedig több mint 4 000 000 vendég érkezett.

Fiatal alpinisták találkozóját rendezték meg ez év júliusában Görögországban. A Görög Alpinista Klub (EOS) meghívására Ausztriából, Belgiumból, Bulgáriából, Hollandiából, Lengyelországból, a Német Szövetségi Köztársaságból, Spanyolországból, Svájcban és Svédországból 40 fiatal alpinista vett részt a rendező görög alpinistákkal együtt mászva, az UIAA (az Alpinista Szövetségek Nemzetközi Uniója) védnöksége alatt rendezett találkozón. A programot az al-

talános műveltség követelményeivel igyekeztek összeegyeztetni, mert gyakran a fiatal alpinisták szemére hányják, hogy a hegymászás kedvéért elhanyagolják kulturális fejlődésüket. Nem találhattak jobb helyet a találkozóhoz, mint Kréta szigetét, ahol a legregebb, i. e. 6000 éves európai civilizáció nyomai találhatók. A nyolc nap alatt minden este másutt verték fel sátraikat. Jártak az Omalos-platón, a Fehér-Hegység tömbjében, a 2100 m-es Ghighilos csúcson, ahol a hagyományokhoz híven megrendezték a „hegységünnepe”. Ez alkalommal az EOS 24 szervezetének több mint 200 tagja is jelen volt. Vándoroltak a 23 km hosszú Samaria sziklaszorosban, amely egyedülálló ilyen méretű szurdok Európában, mintegy a Földközi-tenger térségének „Grand Canyon”-ja. A találkozó leghatásosabb eseménye az az északa volt, amit Kréta legmagasabb csúcsán, a 2456 m-es Idő-Oroszon töltöttek a résztvevők, hogy megcsodálják a napfelkeltét. Csak néhányan, a legidősebbek töltöttek az éjt a csúcson levő kis templomban, míg a többség a még júliusban is megtalálható hófoltok között, dacolva az erős széllel, a szabadban tartózkodott.

Történelmi nevezetességű úton. Ez év végén Carlo Alberto Pinelli, 30 éves római egyetemi tanár vezetésével expedíció indul a Himalaya-beli, 6770 m magas Koyo Zom csúcs megmászására, azon az úton, amelyen 2000 évvel ezelőtt egy tízezer főből álló kínai hadsereg vonult végig. Az expedíció az alpinista jellegű feladatok megoldása mellett, archeológiai és kultúrtörténeti adatokat is gyűjt.

Az első százasok

Kedves Turista! A tizenegy pájtás — kiknek nagy túrájáról a TURISTA szeptemberi száma is hírt adott — teljesítették az Uttörök Kéktúra Pills-Budai hegyek szakaszát. Az egyik elmúlt vasárnap zsúfolásig megtelt az 1500 személyes jászberényi szabadtéri színpad nézőtere vörösnaykandós uttörökkel. Akkor kapta meg tizenegy pájtás a szép jelvényt, teljesítményükért.

Az ünnepség, mely egyben a jubileumi év indítása és az „Uttörök a hazáért” mozgalom meghírdetése is volt, olyan mély hatást gyakorolt a többi gyermekre hogy úttörőcsapatom következő Kék túrájára, mely a Mátrába vezet, már minden „hely” foglalt és az Uttörőházban szervezendő turista szakörbe is tömegével jelentkeznek a pájtások.

Faragó László tanár

Kirándulásnál,
túránál
praktikus az

ÉTEL- KONZERV

Csak melegíteni kell
és máris fogyasztható

Marhapörkölt

11,50 Ft

Zöldborsófőzelék

sertés-

oldalassal

11,30 Ft

Töltöttkáposzta

8,— Ft

FOGYASSZON

ÉTEL-

KONZERVET!

TURISTÁK

a nagyvilágban

A baráti társaságban egy fiatal orvos — svájci élményeiről beszámolva — nagy megbecsüléssel szólt a légkondicionált áruházakról és a fotocellás WC-kről. Valaki — különben szintén orvos, s valamivel idősebb az „előadó”-nál — közbeszakította: — Nem is tudtam, öregem, hogy neked annyira tetszik a kapitalizmus...

Barátunk — nála szokatlan éles-séggel — visszautasította ezt: — Vedd tudomásul, kérek, hogy nekem nem a kapitalizmus tetszik és bár csak rövid ideig voltam Svájcban, némi fogalmat kaptam azért a tőkés termelési mechanizmusról és a Szent Bankbetétről, erről a modern Jehováról is. Egyáltalán nem tetszik nekem a kapitalizmus. Am a légkondicionálás és a fotocella — és a mindennapi élet higiéniájának más áldásai — igenis, tetszenek...

Sokat utaztunk, utazunk mostanában, sok ilyenfajta — és az idézett-nél árnyaltabb — dialógusra került sor pesti és nem pesti lakásokban, munkahelyeken.

De ne maradjunk Svájcban, hiszen turistáink az egész világra kirajzanak. Az India-járó Körösi Csoma Sándor — a legenda szerint — a nyolcvanadik kollégium levéltárának egy régi pergamenjét hordta a szíve fölött, amikor elindult megkeresni a magyarok őshazáját. A mi Körösi Csomáink nem Árpád vezér elődeinek őshazáját keresik, de — akár Keletre mennek, akár Nyugatra, Északra vagy Délre — szükségképpen rábukkannak a modern technika segítségével kibővebbé, a korszerű gondolatok és az egymás felismerése révén még nagyobb, gazdagabb lett emberi őshazára, az ezerarcú, de lényegében osztatlan világra.

A mai turistának az a kikapcsolódással és örömmel és — mindezek mellett — tanulságokkal is szolgáló lehetősége, hogy személyre vegye, lelkébe igya az elébe táruló természeti szépségeket és érdekességeket, de ne csak ezeket, hanem a látókörébe eső embereket és emberi alkotásokat is. Nemcsak arra gondolunk itt, hogy annak, aki Moszkvában jár, annak kár elkerülnie a Tretyakov Galériát, s hogy a Firenzében látogató turista egy kicsit dolgavégezetlenül jön haza, ha „kihagyja” az Uffizzi-t. A múzeumokban látható, képe, szoborba, épületekbe rögzített emberi alkotás vágy vonatkozásában is van mit tanulnunk és közhely, de igaz, hogy nincs olyan reprodukció, amely — mondjuk — Leonardo da Vinci „Giocondá”-jának mosolyát úgy tudná visszaadni, mint az igazi. Nem tartom a „polgári sznobizmus” megszálottainak azokat az embereket, akik nem kímélnék pénzt, időt, fáradságot, hogy főleg azért utaznak el egy másik — nem egyszer távoli — országba, hogy megnézzék: miként fest egy festmény eredetiben.

Emberi teljesítmény a légkondicionált áruház is és a fotocellás WC is az. S a múltkor nagy élvezettel hallgattam egy Venezuelában járt ismerősöm részletes leírását azokról a technika ezer vívmányával felszerelt luxus-sportpályákról, amelyeket olaj-milliárdosok csemetéi építettek a maguk számára Caracas közelében. Semmi közünk az olaj-milliárdosokhoz, nem eszményünk, hogy egy sportpálya a felsőbb „tízezer” —, sőt pontosabban „felsőbb ezer” — élvezetét szolgálja. De ez a sportpálya is emberi alkotás és bízunk benne, hogy azok a srácok, akik Venezuelában — vagy akár Magyarországon is — korszerűtlen sportpályákon szórakoznak, előbb-utóbb megismerkedhetnek majd a célszerűség és az emberi találékonyág házasságából született sportpályákkal.

Az, ami csak szabad szemmel látható, természetesen az sem független a társadalmi rendszertől. S még a rövid időre ellátogató turista is megláthatja, ha kicsit körül néz, a szocialista országokban — ahogy mondani szoktuk, Keleten — azt a tendenciát, hogy ott egyre többeket részesítenek a kultúra áldásaiban. De azért nem véletlenül használom a „látókör” kifejezést. A turista ugyanis nem jelenségek, nem társadalmi folyamatok között jár-kelel, hanem emberek és objektumok között. Vannak országok, városok, ahol az első látvány is hangosan elárulja, miről van szó. Például Madridban vagy Lisszabonban nem lehet rögtön nem észrevenni a rendőrök és koldusok domináló vízióját. De a turistának általában nincs meg az a látószöge, az az elvonatkoztatási lehetősége, az a „három lépés”-e, hogy messzemenően ítélkezzen. Mindent személyre kell vennie, ami szép és hasznos, nem kell meghatódnia a felhőkarcolóktól és nem kell egy

egész országra kiterjeszteni egy visszatérítő periféria képét. Nézni kell és kutatgatni.

Feltehetik a kérdést, talán a kapitalizmus nem kapitalizmus-e a maga számos, nem feloldható, elmentmondásával? És a szocialista országok előtt — minden problémájuk ellenére — nincs-e az a több, mint biztató holnap, ami az egész emberiség holnaputánja lesz? De igen, csakhogy a turista — bármily felkészült férfi vagy asszony is — gyógyászában nem tudományos apparátust visz. Márpedig az általános törvényszerűségeket csak alapos tudományos apparátus segítségével lehet kivonni a látványok és benyomások halmazából. — A dogmatizmustól megszabadult marxista-leninista-társadalomtudomány sok jó példát mutat arra, miként kell a „Nyugat” és „Kelet” — az Észak és Dél — problémáit úgy elemezni, hogy az egyszerre mutassa fel a jelenséget és lényegét. Gondoljuk csak el, ha egy külföldi turista betévedne egy olyan házba, amelyről Fejes Endre írt a „Rozsdatemető”-ben — és ilyen házak vannak nálunk, s nemcsak regényekben — igazságos volna-e, ha a mi egész országunkra kiterjesztené egy ilyen „hábetleri” ház emlékét? De vajon igazságos volna-e a Halászbástya látószögéből itélni meg házánkat? A turista képeket és nem pontosan ellenőrzött ítéleteket visz magával szellemi társulójában. Bár — mint már rámutattunk — vannak tájak, ahol az első benyomás is mélyen árulkodó, tudni kell, hogy amiért — mondjuk — egy elhanyagolt utcát látunk Szófiában, attól még nincs baj a szocializmus bolgár útjával és a szocialista jövővel és hogy amiért nemcsak a Bodenti-tó szép, hanem a svájci mindennapok technikai higiéniája is hasznos, s kellemes, azért még létezik a Dürrenmatt által oly plasztikusan leleplezett „V. Frank”-szellem, a kapitalizmus álnok és álszent szelleme. Nagyon is.

Körösi Csoma Sándor — szíve fölött a régi pergamennel — gyalog vándorolt, mi vonaton, autón, repülőgépen száguldunk a nagyvilág — vagy ha úgy tetszik, kis világ — tájai felé. Körösi Csoma romantikus hős volt, aki életét tette fel egyetlen, nagy utazásra, mi a kikapcsolódás, a változatosság, a kutatgatás romantikájával élünk, amikor utazunk. Körösi Csoma számára a világljárás a „nagy kaland” volt, számunkra a „világljárás” az élet nagy kalandjának egyik része. Nincs bennünk anynyi kitartás, az egyéniségnek oly gazdag áradása, mint az egykori enyedi diákban. De mi már tudjuk, hogy a haza és a világ sokkal közelebb állnak egymáshoz, mint azt Körösi Csoma korában elképzelték.

Antal Gábor

Nagykereki község Hajdú-Bihar megye délkeleti részén, Debrecenről 53 kilométerre fekszik. Jól megközelíthető vasúttal. Nagykereki — a Hajdúság többi településéhez hasonlóan — sokat szenvedett a történelem viharaiiban. Valaha kiterjedt mocsárvilág övezte, ez táplálta és egyben védte is. A község alapításának időpontja ismeretlen. Az 1215-ös Váradai regestrum azonban már említést tesz Kereki községről, a középkorban pedig Váralja Kerekinek nevezték.

A XIV. századig földesurai az Ártándy-család tagjai voltak. Az Ártándy-család kihalása után Bocskai István nyerte el a falut. Unokahúgát, Báthory Annát Bocskai sógora, Bánffy Dénes vette feleségül 1608-ban. Ekkor költözött a várba Báthory Anna, korának egyik legszebb asszonya. A várban lakott tíz esztendeig. Regényt lehetne írni vidám, mozgalmas, könnyelmű életéről. De regényt lehetne írni arról a sok harcról, küzdelemről, szenvedésről is, ami a község lakosságának volt a sorsa.

A községben ez idő tájt a kastélyt körülvevő erős várrendszer állott. A vár különös jelentőségre a Bocskai-féle szabadságharcokban emelkedett. Ez az időszak volt a vár életének a virágkora, ezt követően aztán lassú pusztulásnak indult. Tornyának falainak romjai azonban még a jelen század elején is fennállottak.

Bocskai a várat a török ellen építette, de a történelmi események úgy alakultak, hogy 1604. év októberében Concini császári tábornok ellen kellett megvé-

Bocskai István fejedelem a vár védelmében kitünt mintegy 300 vitézt nemességgel, címerrel ajándékozta meg.

A község közelében levő Perzsi (Erzsi) halom is a várostrom egyik szomorú epizódjáról regél, mert a várból az alagúton hirt vinni akaró Örvéni Erzsébetet, a kapitány leányát, az osztrákok elfogták, felkoncolták és az említett halmot a teste fölé hányták.

Az 1660-as években Szejdi pasa martaiócái a nagykereki várat és a környező községeket is feldúlták, lakosait megölték, vagy földönfutóvá tették. Ez időtől kezdve a vár jelentősége rohamos hanyatlásnak indult.

Az 1945-ös felszabadulást követően a vár sorsa már megpecsételődött, de a kastély sorsa is bizonytalan volt. 1962-ben azonban jelentős költséggel a Műemlékek Felügyelősége rendezte a várkastélyt. Ehhez a község lakossága is tekintélyes anyagi áldozattal járult hozzá.

A kastély termeiben tervezett „Hajdú történelmi múzeum” felállítása azonban késik. A kastély jelenleg napközi otthon, mozi és kultúrház; benne három terem áll majd a múzeum rendelkezésére. Az egyikben Bocskai korabeli fegyverek, a másikkban helytörténeti emlékek lesznek, a harmadik terem vándorkiállítások céljait szolgálja.

Dr. Tóth Sándor

A NAGYKEREKI VÁRKASTÉLY

deni a várat. A vár védelmében mintegy 2000 vitéz vetj rész Örvéni Pál kapitány vezetésével. A védelem sikeres volt és Concininek szégyenteljesen kellett elvonulnia a vár alól.

A nagykereki várkastély udvari feljárója

Szegedy és Kisfaludy ház a jegenyékkel

Badacsonyan

Túrán voltunk a csend birodalmában, hazánk egyik legbájosabb táján: a szüret után Badacsonyan, ahol már a csille sem nyikorog és a bazaltsziklákat sem robbantják, s ami iránt már Eötvös Károly is leróta háláját, csodálatát, midőn a világ legsebbebb tájának nevezte a hegyet!

Ismerem, csodálom, szeretem én is a „Magyar Fuzsijamá”-t, immáron hétévtizede. Vele szemben születtem a somogyi oldalon. Gyermekkoromban odaláttam a barihegyi szőlőnkbe, később is sokszor felejtkeztem rá Balatonberényből, Fonyódról, most pedig személyesen bámulom, az utolsó percben megmentett hegyet.

Írják, hogy Néró római császárnak is kedvenc tartózkodási helye volt „Mons Bulea” — Badacsony, de messze a magyar múltban is igen nekibúsultan a tüzes borokat termő hegytől búcsúzkodott Gyulaffy László, a kuruc vitéz, midőn állítólag ezt mondta:

„Jó ború Badacsony,
Jó halú Balaton,
Isten hozzád Csobánc,
Engem többé nem látsz!”

Kisfaludy a költő is magasztalta a hegyet regéiben és propagálója volt ennek a remek tájnak.

Ha valaki itt jár, megejti a hegy harmonikus szépsége, mint az itt élt és festegető Egry Józsefet is. A csendben pihenő tó, a vízparton sorakozó jegenyék, a hegyoldalt borító venyigesorok, a hegy alakja: megejtő kép, melyből az áldott földnek gazdag termékenysége árad.

Szinte halljuk amit a hegy hangtalanul mesél, a késődszi túra részvevőinek!

BORSI DARÁZS JÓZSEF

MŰEMLÉKHÁZAK ÉS LAKÓIK

Érdeklődéssel állnak meg a vándorok a műemlékké nyilvánított zsalalövői füstökonyhás házaknál. Számos felvétel készült már a zsupfedeles, apró ablakú, kémény nélküli —, a ma már szinte egzotikum számba menő — házakról, s lakóikról. Szó esik itt is ott is a „jól konzervált”, többszáz éves lakásokról. Elkergettük az „egzotikum” illúzióját és bementünk a házakba.

Beszakadt zsupfedél — lerogyott fal

Petőfi utca 78. Kölyök-kutya fut elénk a feketére füstölt eresz alól, ahonnan mint szenes „cseppkövek” csüngnek lefelé a megvastagodott koromrétegek. Az alacsony, csípős szagú konyhában idős asszony tesz-vesz a kemence padkáján, ahol nyílt tűznél, vaslábas fazékban fortyog a mai ebéd.

— Ilyen kemence nincs több a környéken. Még az öregapám apja építette, van vagy kétszázötven éve is — mondja. A kép első pillanatra döbbenetesnek hat. A múlt századba csöppenünk néhány másodperc alatt, pedig csak az országút fűvel benőtt árkat léptük át.

A korhadt gerendájú szobából álmosan jön elő az öregember, Herczeg Lajos, a Tüzép éjjeliőre. Aludt.

— Tavaly műemlékké nyilvánították a házunkat — mondja. — Azóta aztán volt fényképezés, csodárajárás. De ezt nézze meg!

Kivezet az udvarra, s megmutatja az épület hátsó oldalát. Gerendák támasztják a megroggyant falat, s a zsupfetőn jókora lyukak tátonganak.

— Hát ez az — panasolja. — Nem kapunk zsupszalmát sehol. Kom-bájn arat, vége a szalmának. De a műemlék jellegét is meg kell őrizni. Mit csináljunk? Jön a tél, csak

egy nagyobbfajta hóesés kell és lerogy a házunk. Miért nem adnak egy kis segítséget? Itt van az öreg nővérem, meg én a hatszáz forintos fizetésemmel. Ha már műemlék lett a házunk, segítsenek egy kicsit rajtunk.

Kovács Lajosné füstökonyhás háza

„Hát ez már csak ilyen”

Kovács Lajosné már nem használja a füstökonyhát. Az egyik parányi helyiségben tűzhelyet állított, s — kémény híján — a füstökonyhába vezeti a csövet. Mosogatja azt a pár edényt, amit egymaga használt az ebédnél.

— Ne nagyon nézzen körül, ez már csak ilyen — mondja szomorkásan. — Öreg ház ez. Kétszáz éves. Be is ázik alaposan...

A nedves falakat ugyan gondosan kimeszelte Kovácsné a napokban, ám a tető alatt máris kiütköznek a vízfoltok. Feketére rothadt szalma csüng csatakosan az eresz fölé, maholnap semmi sem lesz belőle.

— Egyedül lakik?

— Itt igen. De van egy lányom a faluban. Ő segítene, de nem szabad átalakítani a műemlék-házat. Csak zsupfedeles maradhat. Mit csináljak? Majd csak rárm szakad egyszer...

Göcseji zsupfetős boronaház (Kiss Ferenc felvétele)

tásuk második évére meg-eszi őket az idő.

A házak lakói öregek, akárcsak az épületek, tele reménytelenséggel és egyben bizakodással.

Miben bíznak? Ahol jártunk, mindketten valami-féle segítségre várnak.

Jól tudjuk, az éremnek két oldala van. Ha nem nyilvánították volna műemlékké a házakat, kitől váránának segítséget? Ezzel a kérdéssel azonban nem lehet mégsem pontot tenni az ügy végére. Mint Kovácsné-tól hallottuk, futná a cseréptetőre, de kötelezték a zsup megtartására. Herczegéknél más a helyzet, s — körülményeiket figyelembe véve, érthető, hogy segítséget várnak.

Segíteni mindenképpen kell. Mert a műemlékházak lakói nem műemlékek, hanem — emberek.

Horváth Ildikó

Megoldást kell találni

Két házban jártunk. Az egyik falukép-jelentőségű műemlék, az Országos Műemléki Felügyelőség értékes „felfedezésnek” tartja. Kérdés azonban meddig maradhatnak értékesek ezek az épületek, ha már most, műemlékké nyilvání-

A Döbrönteai vár „meghódítása”

Autóbusszal, gyalog, kerékpáron több ezer természetjáró és érdeklődő érkezett a döbrönteai vár-ünnepségre. A vár alatt új turistaszállót helyezett üzembe az Idegenforgalmi Hivatal. Pápáról autóbuszjárat hozza a kirándulókat az új ház közelébe. Képünk: kilátás a várból az új turistaházra

ŐSZI ÚT

Búcsúznak az utolsó szép napok, egyre mélyebben haladunk be az őszbe. Reggel késszön nyílik ki felettünk az ég, s az este oly hamar ránk szakad. Még csak dél van, de mintha napszállta volna máris. Az ormokat, hegyeket álmatagon teríti be lankadt, hunyorgó fényvel az októbertől nap, és puhán lengi körül a mozdulatlan rengeteg némasága.

Az érett szépségben pompázó tetőkre áhítatos csendesség borul. Csak a színek izznak szinte hallhatóan. Varázslatos szín-akkordok zendülnek meg, a legenyvedtebb sárgától a legtüzezebb bíborig. A csúcson a kőrís még eleven zöld, de a délre néző hegyoldalakon hatalmas foltokban parázslik a tölgyes. A lányos alakú nyírfák citromsárgán lengenek, bronzos vörösben áll a bükkerdő. A rőten lobogó vadkörte tövében pirosan guggolnak a veresgyűrű bokrok, mintha pásztortüzeket táplálna láthatatlan kéz. Bolyhosan ezüstös még a nyárfalevél fonákja, de színét már skarlátpiros erek hálózják be, mint a borvirágos orrot.

A haldoklás káprázatos díszletei között egy-egy lúcfenyő örökzöld gúlája példázza az elmúlhatatlan életet.

A hervadás dús pompája lépten-nyomon más arcával bűvöl el. A téli álomra készülődő erdő lassan leváltja nyári öltözékét, s mielőtt mez-

telenre vetköztetnék a közelítő novemberi szelek, felüli kárminpiros, tűzvörös, rozsdabarna díszruháját, királyi pompával készül nyugovóra.

Leírhatatlan színfoltoktól tarkált a rengeteg. Szinte még ragacsos rajta a festék, olyan frissen kente föl az ősz varázsos ecsetje. Narancsszín hegyerincek sorozata emelkedik egymás fölött, mint magasra torkoló napsütött hullámok, köztük a be-süllyedt mély völgyek az árnyalás remekművei. Az útonjáró egyszerre szeretne lenni fenn a tetőn, a szelíden permetező fényben, meg lenni az elhűvösödött völgy mélyén kanyargó ösvény titokteli rejtékében.

A csendes ballagás ideje ez. Az aprólékos szemlélődés, a hallgatás, a merengés. A kicsiny erdei tisztások oly sok meleg szépséggel fogadnak, annyi tűnődő gondolatra készítenek. Az egyik alig pár méter széles, de egyetlen lila kikircs-erdő. A másik frissen kaszált tenyérnyi fűmező, a levágott szagos borjúpázsit édeskés kumarin illata lengi be. A harmadikat a cigányzab és a halványlila borsosmenta borítja, közepében vörös lugas a málnaszeder összebortult fonadéka. Még erősen illatozik a sötétkék mezei zsálya, itt-ott liláskéken bűvik meg a csil-lagvirág és sárgán emeli sokágú ernyőjét a vadmurok. De a fennsík már száraz szavannaszerű. A füves tetőt, mely júniusban egyetlen mar-

garéta-erdő volt, térdigérő hervadt fű fedi, csak ijedt kis pofikáját mutatja meg a riadtan menekülő fiatal őznek.

Az erdő még illatozik néhol, de már mindenütt hallgat. Mint akinek nincs több mondanivalója már, mert tavaszon és nyáron mindent elmesélt. Júniusi hajnalokon zengő madárhangverseny ébresztett a turistaház gumimatracán vagy az erdészlak felejthetetlen szénapadlásán; vadgalamb bűgött, veresbegy énekelt, kakukk kujongatott, rigó fütttyentgetett kacskaringósan, s a tréfás seregély nagyokat rikkantva bolondozott az ágakon. Most elnémult vagy elköltözött az erdő majd minden madara. A vadgalamb már egyhónappal ez előtt elment, a kakukk az árpa aratásakor szállt délebbre, a sárgarigó is tovarepült, s akik ittmaradtak, azoknak sincs szavuk a költés befejezése óta, a szerelem elmúltával. A nőstény ráült a tojásokra, végezte feladatát, s a him féleljeszákon át mulattatta édes énekével. Aztán kikeltek a fiókák, s a férj nem udvarolt tovább. Majd a tavaszon újakezdi. Csak a harkály kopogtatása hallik a sűrűből; a tudós madár, az erdő háziorvosa, télen-nyáron egyforma lelkiismeretességgel vizsgálja és gyógykezeli a törzseket, ágakat. Hiszen saját ételme felkutatásának munkáját végzi.

Az erdő hallgat és álmodik. A fe-

Fehé
a sz
mu

A t
lid,
ben
(Pás:

hétig eltart ez az elfojtott, tökéletlen égés, míg a fából fényes fekete faszén lesz. A vékonyan füstölő boksa mellett szellős gallykunyhó, széttergetett széna az alján, s egy vászoharizsnya a heti élelemmel. Három ember otthona tavasztól késő őszig ez a fonnyadt lombokból összerótt kályiba; lakói a messzi sűrűben mosi termelik ki és készítik elő a következő boksa faanyagát. Távoli fejszecsapásaik akár a gyors harkálykopogás.

A boksa körül hatalmas irtás. Az érett tölgyest nyolc-tíz évvel ezelőtt letarolták, de a bent hagyott tuskókból sereggestül törnek elő a hajtások. A tuskó korhad, porlik, rostjaira hull szét, s kövér talajt készít önmagából egymással birkózó ivadékaiknak. Mert nagy küzdelem folyik a sarjadékok közt a napfényért, a levegőért, a táplálékért. Mindenik a legmagasabbra akar jutni, mindenik meg akarja előzni a másikat, mindenik több helyet akar biztosítani magának a nap alatt. Ebben a szakadatlan versenyben a gyengék elpusztulnak, az erősek pedig szép, egyenes szálfákká nőnek.

Egy-egy fiatal facsoporton belül ketten-hárman' mihamar az élre rugtatnak, ezek a legfőbb vetélytársak. Az erdész gondosan figyeli a létért folyó küzdelmet; a ritkításnál, a gyéritésnél csak a csenevész sarjakat vágatja, a versenytársakhoz nem enged nyúlni. Mert, ha abbamarad a vetélkedés, a küzdőtárs nélküli fiatal mindjárt elkényelmesedik, gyorsan oldalágakat növeszt, alacsonyan koronát terít, s törzse nem nő magasra. Lassan lopkodják el évek során az erdőmunkások a versenytársakat a legerősebb sarjak mellől, vé-

gül már csak két birkózó marad a porondon; s amelyik győz, az szép, egészséges, sudár törzs fölött bontja ki végre terebélyes lombkoronáját.

A néma küzdőtéren lassan ballagunk. Hallgatag fák közt, ferde nap sugarak alatt. A ritkán járt erdei szekérút akár egy parki sétány; tömött gyeppel szőtte be, kései vadszázszorszép virít az elmosódott kerékvágásokban. Két oldalt lábon száradt magas füvek hullatják magjukat.

Beérett a fölénk boruló erdő is, elvégezte évi munkáját. A vörhenyes levelek halkán elválnak az ágtól és hullnak. Sereggestül bocsátják el őket a fák, nincs többé szükség rájuk. Az egyre fogyó napfény nem igen ad már munkát, csökkentett üzemmel dolgozik a nagy szervezet. Néhány hónapra szinte megáll a fák növekedése, vastagodása, életük a gyökér mélyére húzódik le, míg március újra gyors nedvkeringésre nem serkenti majd őket. Most az ideai termést teregetik széjjel. Ha szellő mozdul, záporoként hull ránk a tölgy-makk, s az összepöndörödött sárga levél.

Jó most órákig menni egymásba fűződő gerincevonulatokon. Hosszan elüldögelni napos sziklákon, nézni hogyan színeződik az erdő, mint készülnék a télre a nagy fák, s a kicsiny füvek. Jó most hosszan elheverészni az erdei rétek ritkuló gyepezején, langyon szénaszag felhőjébe könyökölve lesni a kései vadméhek muzsikáló munkáját a fogyó szirmokon, figyelni órákon át az őszi rét búcsúzkodó csendes életét.

Aztán tovább ballagni, hervadó fényben fiatal szívvel.

Antalfy Gyula

istőlög
kor-
sája

vegő sem mozdul fölötte. A szénégető kormos boksájának fehér füstje nyilgegyenest száll a fátyol mögött fénylő ég felé.

c sze-
nyek-
ognak
felv.)

Ott áll egy kis platón a fahasábokból összerakott kúp alakú boglya. Vastag döngölt földréteg takarja, belül meg izzik, lassan szenesedik, szinte levegő nélküli égéssel. Egy

Az ormokra áhítatos csendesség borul

SZESZÉLYES, ZEGZUGOS SZÉPSÉG

A Rábán (Ifj. Mészáros András felv.)

Hazai természetjáróink — a „Nagy-kör” résztvevőin kívül — ritkán evezik végig ezt a kedves folyócskát, még ritkábban látogatják romantikus partjait. Pedig megérné. Bizonyítja ezt a külföldiek egyre fokozódó érdeklődése a folyó különleges szépségei iránt.

Alsó szakaszának egy részét leszámítva, a folyó még szabályozatlan. Szentgotthárdnál ér hazánk földjére. A határról jól látható az osztrák földön álló Schössli, ahonnan Montecuccoli tábornok irányította 1664-ben a híres szentgotthárdi csatát a török ellen. A csata freskója viszont a szentgotthárdi apátsági templom kupoláján látható, Dorfmeister István neves bécsi festő alkotása.

Ritka virágok és növények találhatóak a Rába-parton: nárcisz, henyeboroszlán, kakasmandikó. És sok fűz és égerfa. Oldalt pedig fenyőerdők, bennük alpesi hangulatú falvacskákkal. Köztük Rátót, Vörösmarty le származottai laknak itt és Deák Ferenc nyaralójáról is híres. Tizenhárom hatalmas tölgyét állítólag Deák ültette az aradi vértanúk emlékére. Most a diákok gondozzák a fákat.

Soroljuk a szép helyeket? Hegyhátszentmárton dombtetetéről tág kilátás, árpádházi kolostor, Ivánc ösbükkösében madárdalos park és eszményi kempingnek való szabadfürdő. Csákánydoroszló horgászparadicsom, Horvátnadalja a kajakosok hazája. Körmenő partjai máris tele vikendházakkal. Rába-múzeumában a környék élővilágát mutatták be az idén. Védett várkertjében van egy ősfa, hat méternél nagyobb törzskerülettel dicsekvő óriásplatán. Püspökmolnárinál ismét horgászok, Zsebenyében másik ősfa, törzskerülete mellmagasságban 942 centiméter. A sárvári vár és arborétum, az ikervári és a rumi erdő még majdnem ismeretlen a vándorok előtt.

Csaba József

Sárospatak környéke, a Zempléni-hegység hazánk egyik legszebb tája. Különösen ősztáján pompázna a tokaji bort érlelő napsütésben a sok színben játszó hegyoldal. Szinte megrészegül a szem. Emitt kőrís, tölgy, juhar, másutt fenyő, bükk és gyertyán aranylik. Érik a vadkörte, őzek és szarvasok meg vaddisznó csörtet a dús avaron, csábítja a vadat a hegyoldal sárguló kukoricása.

Pengökúttól egyik oldalán Tokaj aranyó oldalaira, másfelől, kelet felé, az Ungvári hegyekig láthat az ember.

Mi nem úgy túrázunk, mint a „közönséges halandók”, meséli Moss István, a pataki Tipográfia TTE lelkes vezetője. Nem sietünk, órákig gyönyörködünk egy-egy táj szépségében.

Aki szereti a természetet és a magyar történelmet, járja végig Rákóczi útját. Így nevezik azt a pirossal jelzett utat, mely a Rákóczi szabadságharc zempléni várait köti össze. A hatvan km távot három nap alatt be lehet járni — meséli Esti Gábor, másik lelkes pataki turista, majd így folytatja:

Első nap Sárospatakról kisvasúttal Füzérkomlósra kell menni. Onnan gyalog fel a Füzéri várig, majd a telkibányai turistaházig. Innen másnap az útvonal a Gönczy kolostorhoz, majd az Amadé várhoz, onnan a Regéczi várhoz, végül Szöllőmájtanyához vezet. Itt szállhatunk meg ismét. Harmadnap pedig keresztül Komlóska és végül Sárospatak legyen az útvonal.

— Hogyan működik a szakosztály kérdezem Moss Istvántól.

— 198 tagunk van. Kisebbségben csoportokban járjuk a hegyeket. Festjük az utakat, forrásokat tisztítunk. Ez évben a Gyökérvölgyi és a Rákóczi forrást hoztuk rendbe. Van egy kis kúcsosházunk Zsidóréten. Oda járunk szalonnát sütni, és kóstolgatjuk a jó pataki borokat. Hatáig megyünk autóbusszal, onnan jó másfél óra gyalog. Részt veszünk a vadvédelemben is, kiszabadítjuk az orrvadászok hurkaiból az állatokat, és oltjuk a gondatlanok által otthagyt tüzeket. Csoportunkban megtalálható a tanár diákjaival, a tsz-paraszt és a tisztviselő. Van egész fiatal és 74 éves tagunk is — fejezi be.

Valóban így van. Ahogy a vonat visz a Tokaji hegyek mellett, egyfelől a Bodrog szeszélyes kanyargói, másfelől az alkonyi tűzben égő hegyoldalak kísérik. Igaza van a Tipográfia lelkes vezetőinek. Zemplén nagyon szép. Kár, hogy csak kevesen ismerik.

E. I.

AZ ISMERETTEN RÁBA

SZIGETKÖZI ÉS SOPRONI TÁJAKON

A Győrtől nyugatra vezető útvonalak közül néhány egyre sűrűbben látogatott, ugyanis erre juthatunk Sopronba, Pozsonyba és Bécsbe is.

Természeti szépségekből legtöbbet kapunk a Szigetközben haladva Mosonmagyaróvár felé. Az erősen kanyargó Mosoni-Duna változatos tájképeket tár fel előttünk. Ásványrónál igazi vadvízország és ártéri dzsungel várja a víz szerelmeseit. Hédervárnál az út mellett álló kastély a

ten sok emlékét találjuk a gazdag történelmi múltú városnak. Legszembetűnőbb a hatalmas méretű vár, amely az Ad Flexum nevű római település várának falaira épült. A várban ma Gazdasági Akadémia és egy turisztaszállás van.

A vártól a Lenin úton megyünk a város központja felé. A 47. sz. épületben lakott Lenau; német származású költő. Az 52. sz. ház sarokkerkelyéről beszélt Kossuth a megye felkelőjéhez. Az 58. sz. házban vá-

Az Árpád-kori Pihenő kereszt

Régi útikönyv a Hármashatárhegyről

Az ember egyre nagyobb kedvvel forgatja ezeket a régi útikönyveket s azon álmélkodik, hogy félszázad alatt mekkora változások történhetnek, akár a főváros közvetlen környékéről, akár messzibb tájakról van szó.

A Palóczy-féle, igen jeles útikönyv 1895-ben, azaz éppen hetven éve ezt írja:

— „A 496 méter magas Hármashatár-hegy (Drei Hotterberg), amely azonban a csász. és kir. katonai földrajzi intézet térképén mint „Gelsberg” (Kecskehegy) szerepel, ha erdős volna, talán egész Budapest közelebbi környékének legeslegelesebb vonzóerejét képezné. Mert a kilátás innét, minthogy a hegy a Dunához közelebb van, mint a János-hegy és a Svábhegy, sokkal meglepőbb. Szinte belátni róla Pest egyes nagyobb utcáiba, így például a Teréz körút palotásorába, azonfelül a Margitsziget gyönyörű parkjába, sít. Így azonban nemcsak, hogy teljesen kopár, hanem az Ó-Buda felől másfél óra alatt felvezető utak is mind rosszak, úgy hogy csak tavaszkor, vagy ősz elején tanácsolható megmászását. Legjobb még az Ó-Budától nyugatra fekvő „Kis Czeil” nevű katonai kórháztól felvezető, vagy az az út, amely az újlaki templomtól a Mátyás-hegyre s innét a Kis Kecskehegyre s így a hegy csúcsára vezet. (szintén másfél óra). Nagyobb esőzések után ezek is teljesen járhatatlanok. A Hármashatár-hegy, egyébiránt nevét onnan kapta, mert tetején Ó-Buda, Buda és Hídegkút határai találkoznak.”

Eddig az útikalauz. Írója aligha gondolta volna: esékly félszázad múlva erdős emelkedőn tíz perc alatt kanyarog föl tetejére a H-busz, hogy valóban a legszébb pesti panorámát élvezze. De hiszen e sorok írója még az 1920-as évek közepén is valóságos expedíció tagjaként, szinte négykézláb mászta meg ezt az akkor még gyepes, pusztá hegyoldalt, tűző napsütésben a mai villasorok helyén, a Nemzeti Múzeum Allatára tudósainak társaságában, mint zsenge „természettudományos turista-tanonc”. Avégből, hogy a múzeum professzor-tudósai különleges hangyafészkeket találjanak a hegyoldalban. A tudós expedíció, amely órákon keresztül csípős hangyaszömököket emelgetett, egész napig tartott: ennyi idő kellett ahhoz, hogy az újlaki templomtól a tetejéig s onnan vissza lejusson a kutató társaság! (thyvl)

Természetbarát hősök emlékét hirdeti a Természetbarát forrás, 1941-ben hat természetbarátot végeztek ki itt a fasisziák

Héderváryak ősi fészke, amelyet még II. Géza idején építtetett Héder comes, de azóta már néhányszor átépítették. A kastély előtt áll a híres „Kont-fa”, amely alatt a hagyomány szerint Kont vítéz harminc társával összeesküvést szőtt. Az öreg rokkant fáról a hagyomány szerint mindig letrött egy ág, mikor egy Héderváry meghalt.

Mosonmagyaróváron, ha áthaladunk a Lajta folyón, viszonylag kisebb terüle-

lasztották meg Széchenyit a megyei rendek országgyűlési követé. A 208. számú ház a hajdani Fehér Ló szálló épülete. A múlt században a Buda és Bécs között közlekedő postakocsik utasainak híres szállóhelye volt.

Mosonmagyaróvárról a 851-es úton jutunk Csornára, ahol a középkoriból barokká épített premontrei templom és prépostság mellett haladunk el, és a 85-ös úton jutunk tovább Sopron felé. Kapuvár központjában figyelemreméltó a hajdani várból 1750-ben Esterházy kuruc generális által építtetett kastély.

Mindössze három km kitértőt jelent az ország legszébb rokokó ízlésű kastélyának, a fertői volt Esterházy kastélyának a megtekintése. Időzithetjük látogatásunkat az itt zajló Haydn emlékhangversenyek idejére is.

Fertődről Sopronig a balfi út nyújtja a legtöbb látnivalót. Helyenként szép rápillantás nyílik a Fertőre is. Fertőszéplakon nagyon szép tornácos házakat, a népi építkezésnek művészi példáit láthatjuk. Hidegsé-

gen pedig a dombon álló rk. templom szentélyében 1949-ben XII. századi apotofreskókat tártak fel.

Balfon hazánk egyik legrégibb fürdőjét találjuk. A kénese illat is elárulja holletét, Reumas betegek előszeretettel keresnek itt gyógyulást.

Négy km után az út mellett balra középkori, ún. Pihenőkereszthez érünk. Szép rálátás nyílik innen Sopronra. Tőle nyugatra az ősi kristályos kőzetekből felépült Soproni-hegység dús lomb- és tűlevelű erdőkkel, az illatos, ritka ciklámennel (védett) és az Alpok felé is szép kilátást nyújtó Károly-kilátóval várja a turistákat. A város egyik legszebb részén, erdőkkel és parkokkal borított területen találjuk az I. osztályú, 1500 személyes campinget. A Lővéreken keresztülhaladó Szabadság körúton, majd az ebből kiágazó Egerdi úton érjük el.

A táborról induló zöld jelzésen a Harasztos lejtő megmászása után a Kecske patak ciklámennel gazdag, hosszú völgyébe ereszkedhettünk le. De sok érdekességet ígér az Erzsébet-kertől induló zöld jelzés is, amely a Deák-kút érintésével a Fáber-réten halad át. Erről térünk le a piros jelzésen jobbra a Tacsai árokba, és a Természetbarát forrás érintésével Sopronbálfalvára érünk. Árpád-kori kápolnája korabeli freskókkal páratlan értékűnk. Ezen az úton találjuk még az érdekes urnasírokat, a praeistorikus földvárat.

Balogh Ferenc

Sopronbálfalvai részlet (A szerző felvétele)

A túratervek időjárási kalkulációja

Ha nagyobb turistacsoport számára készítünk útitervet, egyik fontos feladatunk lesz, hogy a rendelkezésre álló idővel helyesen gazdálkodjunk. Meg kell becsülnünk, mennyi időre lesz szükségünk az egyes útszakaszok megtételéhez. Ez őszi és téli túrák alkalmával döntő kérdéssé válhat, mert a rövid nappalokat alaposan be kell osztanunk, hogy a túrát a sötétség beállta előtt bonyolítassuk le.

Az időtartamok helyes megtervezése sokféle tényezőtől múlik. Alapvető szabály például, hogy két-háromtagú csoportok gyorsan mozognak, aránylag rövid idő alatt tesznek meg nagy utakat is és az előre elkészített időbeosztást könnyen tudják betartani. Sok résztvevőből álló társaságok könnyen csoportokra szakadnak, a kisebb teherbírásiuk hátramaradnak, a pihenések és kilátásnézések után a csoport csak vontatottan indul útnak. Ezért ugyanahhoz a túraszakaszhoz is más és más időtartamot kell terveinkbe

SPORTOLÓK és SPORTBARÁTOK könyvesboltja a

SPORT-KÖNYVESBOLT

VIII., BAKÓCZI ÚT 64.
Tel.: 221-899

Minden sportág szakirodalmá nagy választékban!

beiktatni aszerint, hogy milyen népes társaságot kell vezetnünk.

Még a résztvevők számánál is erősebben beleszól egy-egy útszakasz megtételébe az időjárás. Nyári melegben lényegesen lassúbb előrehaladásra kell számítanunk, mint kelleme vagy éppen hűvös időjárás alkalmával. A nagy téli hideg azonban megint álmosító, lassító hatású. Száraz terepen biztosan és könnyen mozognak. Megázott területeken, sáros lejtőkön nagy időveszteségek érhetnek bennünket. Szurdokok megmászásánál, vagy nehezebb magashegyi terepen igen sokat számít, hogy az előző hetek időjárása száraz vagy nedves volt-e. Száraz állapotban levő szurdokok sokkal könnyebben járhatók, mint olyan napokon, amikor a patak nagy vízmennyiségeket szállít. Utóbbi esetben mindenki lassabban megy, a gyengébbeknek pedig segítséget is kell nyújtani, ami külön áldozatot kíván.

Az egyes útszakaszok időtartamának kalkulációja különösen a téli túrák során válik fontossá, mert a besötétedés veszélyeket hozhat számunkra. Hó nélküli télen éppen olyan gyorsan mozoghatunk a természetben, mint nyáron, ha csak nem annyira enyhe az idő, hogy sárral kell küszködnünk. A hó különféle fajtái nem egyforma mértékben nehezítik meg előhaladásunkat. A nagy víztartalmú síkos hórétegek súlyos akadályt jelentenek. Még nagyobb időveszteségek származnak abból, ha a hóréteget összefüggő jégbevonat borítja. Ez a jelenség főleg a tél második felében szokott a magyar hegyeken előfordulni. Mások könnyen megtehető utak ilyenkor erős baleseti veszedelemet hoznak magukkal. Emlékezetes marad a turisták krónikáikban az 1955/56. évi tél, amikor január 8-án Pilisszentlászó szinte megközelíthetetlené vált, mert az utakat összefüggő jég-

bevonat borította be, amelyen felfelé is nehéz volt a járás, lefelé pedig úgyszólván lehetetlen. A Mecsek-hegységben 1961 karácsonykor a Misinatetőt borította el szinte összefüggő jégbevonat. Hasonló eset ismétlődött hegyeinken 1963. december 4-én.

Minden komolyabb csapadékjelenség (akár eső, akár hó, akár nyári zivatar), lényegesen megnyújtja azt az időt, amely alatt egy útszakaszt megtehetünk. De az időveszteség annál nagyobb, minél meredekebb az útszakasz és minél kedvezőtlenebbek a talajviszonyok. A viharos szél is késést okozhat, akár szemben kell mennünk a széllel, akár nem, mert az erős szélnek mindig fásztó hatása van a szervezetünkre. Magas fennsíkokon, gerinceken (például a Csóványos szélnek kitett magas gerincén) az időjárás késleltető hatása még akkor is erősen érvényesül, ha nagyjában vízszintes úton járunk, nem kell lényeges szintkülönbségeket legyőznünk.

Vannak olyan esetek is, amelyekben a rossz időjárás bizonyos időnyerességet is nyújthat számunkra. Így például az erős befelhősödés elveszi előlünk a kilátást, ilyenkor a kilátópontokon kevesebbet időzünk. Végeredményben az időjárás nagyon beleszól abba, hogy utunk egyes részeire mennyi időt kell fordítanunk.

Példaként szolgáljon egy pilishegy-ségi túra lefolyásának időjárási kalkulációja. A túra Csobánkáról indul a Hosszúhegyen, Pilistetőn, Dobogókőn át és a Rámszakadékon keresztül bocsátkozik le Dömösre. Az útvonal több, igen könnyű és egy alpinisztikus jellegű szakaszt foglal magába. Időbeli megtervezése — a pihenési idők figyelembevételével — időjárási alapon következőképpen alakulhat:

Útszakasz	Kalkulált időszükséglet		
	1	2	3
	kedvező időjárásban	kisebbségi időjárási akadályok esetén	súlyos időjárási körülmények között
1. Csobánka autóbussz állomás—Pilisszántói nyereg	120 perc	130 perc	180 perc
2. Pilisszántói nyereg—Pilistető—Kétkükkfanyereg—Dobogókő	140 perc	160 perc	220 perc
3. Dobogókő—Rámszakadék—Dömös	90 perc	145 perc	270 perc
Összes járási időtartam	350 perc	435 perc	670 perc

vagyis a túra részére kedvezőtlen viszonyok közt majdnem kétszer annyi időt kell előirányoznunk.

Dr. Aujezsky László,
a fizikai tud. kandidátusa

MEGNYÍLT a BTSZ

TÁJÉKOZTATÓ IRODÁJA
ÉS KÖLCSÖNZŐ ÁLLOMÁSA

A Váci utca 58. előtt ismerős képeket és feliratokat pillantottam meg az egyik nagy kirakatban. Szőke fiúcska állt a kirakat szép képei előtt. Beléptem, és megtudtam, hogy október elején megnyílt a BTSZ Tájékoztató Irodája és Felszerelés-kölcsönző Állomása. Megnyitását nem előzte meg nagy hírverés (elég baj, hogy ilyen titokban tartják. Szerk.) a szemfüles turisták azonban megneszték és felkeresik.

A Tájékoztató Iroda asztalánál Lajos Ferencet találjuk, a turisták veterán „tájékoztatóját”

— Minden kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken itt tartunk szolgálatot délután egytől, este hatig — tájékoztató. Feladatunk minden, a természetjárással kapcsolatos kérdésre választ adni. Máris nagy a forgalom, pedig még a telefonszámunkat, a 185—007-et is alig ismerik.

— Látom fel vannak szerelve nyomtatványokkal is. Mit keresnek a legtöbben?

— A most megjelent Kék-túra füzetet. Régóta hiánycikk volt, a keresletből ítélve hamarosan ismét az lesz. De van itt más kelendő portéka is. A sporttársak örülnek neki, hogy itt meg lehet vásárolni valamennyi nyomtatványunkat. Ezenki-

vül vannak túra- és versenyterképeink, útikönyvek, útikalauzok. És a Turistából is a legfrissebb számok.

— Vesznek Turistát is?

— Hogyne. A környékbeli újságárusoknál már az első napon elfogy. Még a nem szervezettek is hozzám jönnek vásárolni.

— Távolsági tervek?

— Tavaszra megkezdjük a különvonalak szervezését. Népszerűnek ígérkezik külföldi túraprogram-összeállító szolgáltatásunk. Legfontosabbnak tartjuk az iskolai kirándulásokhoz való tanácsadást, a diáktúrák programszervezését. Végül sokat várok attól, hogy régi kívánságot teljesítve megpróbáljuk központilag szervezni az idegenforgalmi hálóhelyek igénylését is.

A másik asztalnál a BTSZ Felszerelés-kölcsönző Állomásának főraktárosa, Varga Gyula dolgozik. Mi van a raktárban? — kérdezzük tőle:

— Körülbelül száz sátor — mondja. Ezenkívül gumimatracok, hálózsákok és kempingbútorok. Hozzánk tartozik a normafai síház téli készlete is. Az igénylők jól teszik, ha jóelőre bejelentik kívánságukat. A kölcsönző hivatalos órái: kedden 2-től 6-ig beadás, csütörtökön 2-től 6-ig kiadás.

— Magánosok kölcsönözhetnek?

— Nem. Csak szövetségek és szakosztályok, illetve sportkörök.

A kirakat díszítésével Péntek Arnold propagandista foglalatokodik. Tőle azt kérdezzük, mi lesz a három kirakatban?

— A jobb oldali, afféle miniatűr kiállítás. Kupákat, érmekeket, bajnokokat akarunk itt bemutatni, az aktuális programra a figyelmet felhívni. Szakosztályokat, kerületeket is szívesen vendégül látunk itt. A másik kirakatban sportcikk lesznek és egy szép idénybemutató képsorozat. A harmadik a Turistáé lesz. „A Turista jelenti” cím alatt.

A szomszéd szobában dolgozik Magyarszéky Béla, a BTSZ titkára.

— Mit vár az új szolgáltatástól?

— Régi hiányok pótlását, hasznos útmutatást, túraprogram gazdagodását és nem utolsósorban több természetjárót a fővárosban.

E pillanatban nyílik az ajtó és belép a kislífi, aki az imént kint bámeszködött a kirakat előtt. Egyenesen Feri bácsihoz lép:

— Én is természetjáró akarok lenni — mondja — tessék engem tájékoztatni, hogy fogjak hozzá.

Lesz itt munka elég.

—agy—

BÉRELJEN

kerékpárt,

hátizsákot, bőrn-

dőt, fényképezőgé-

pet, filmfelvévő- és

vetítógépet, láteső-

vet, sátrat előnyös

kölcsönzési feltéte-

lek mellett:

a BELKERESKE-

DELMI

KÖLCSÖNZŐ

boltjaiból

KÖNYVESPOLC

Szabó Pál: ÚJ FÖLD (Szépirodalmi).

Ez az 1952-ben írt, s most új kiadásban megjelent regény voltaképpen arról ad számot, hogyan állták meg helyüket a Talpalatnyi föld-ből megismert tisztántúli emberek a későbbi esztendőik forgatagában. Csak a nevük más, de természetük, jellemük ugyanaz, a dolgozó, igyekvő, új hazát teremtő földszerető parasztként jól ismert alakjaikat mutatja meg az író a maga sajátosan szabópalosi írói eszközeivel, szeretettel és igaz emberi hitelességgel.

Zdenek Michalec: A TERMÉSZET TITKAI (Táncsics). „Tanulj, kérdezz és ne szégyeld magad” — ebből a paracelsusi mottóból indul ki a kivételesen érdekes ismeretterjesztő mű írója. Ugynevezett „csiklandós kérdéseket” érint, így többek között a naprendszer keletkezésének, a föld belsejének, a geológiai folyamatoknak titkait, a természeti hiedelmeknek, az élővilág alakulásának és változásainak magyarázatát a modern biológia és tudomány legújabb megállapításai alapján. Megemlékezik a természet hihetetlennek tűnő „rekord”-jairól, a természet megmagyarázhatatlannak tűnő „rejtelméről”, s a kíváncsiak kérdéseire igyekszik természettudományosan megalapozott, kielégítő válaszokat adni. Ez a könyv valóban szórakoztatva tanít, s megkönnyíti a természet „rejtelméi” közötti jónan tájékozódást.

Oxford

Discovery. A Themzén Scott kapitány hajója

A Themze partján

A PARKOK VÁROSÁBAN

„Londonország” — turistaszemmel

alig láttuk a gyönyörű repülőteret.

Ragyogó napsütésben indultunk, esős hidegbe érkezünk. A vámvizsgálatra negyven percig vártunk, aztán félperc alatt lezajlott. „Cigaretta, ital, pénz nincs? Oké! Good bye!”

Vendéglátóink Golders Green-ben, London egyik szép kertvárosában laknak, villában. Tündéri házak és rengetek virág, kert, köröskörül. A londoni nagy kérdést csinál abból, hogy saját háza legyen s kertje, amit gondolhat. Persze ez nem mindenkinek sikerül.

Első reggelünkön, hidegben, esőben kimentünk tájékozódni. Elképesztő, hogy egy külvárosban ilyen áruválaszték és bőség — és ilyen drága árak legyenek. Zavart, hogy egy font húsz shilling, egy shilling 12 penny és van még félkorona, guinea és istentudja mi még.

Villamos nincs, csak autóbusz és földalatti. A busz botrányosan lassú, minden utcasarkon megáll

és sokba kerül. Busszal be a város központjába háromnegyedórás út volt és 7 shillingünkbe került. A metró gyorsabb — és ugyanennyi. A megállók számával növekszik a jegy ára is. Megértettük, hogy a londoniaknak érdemes kocsit venni. Az autó aránylag olcsó, de persze ennek is vannak hátrányai. A parkolás egy órára két shilling. Két óránál tovább kocsit nem parkolhat egy helyen, a rendőrség elszállítja. Két font büntetésen kívül még háza is kell vinni a kocsit a város másik végéből.

A zsúfoltság óriási. Mint a heringek, úgy torlódnak az emberek járdán, járműveken, a jámbor bobby irányítása alatt. A bobby, a londoni rendőr azért jámbor, mert semmi fegyvere nincs, még gumibot sem. De általános tiszteletnek örvendenek és bámulják őket. Londonban különben is sok egyenruhát bámulnak. A White Hall előtti kétméteres örököt például (fekete lakkcsizma, fefesz fehér nadrág, piros zubbony és emeltes csákö szőrrel). Mozdulatlanul állnak és a közönség pimaszul körüljárja, tapogatja őket, melléjük áll, hogy lefényképeztesse magát mellettük. (Én is.) Érdekesek a Tower idegenvezetői, nyugalmazott katonák piros egyenruhában és igen lelkesen magyaráznak. Legnagyobb közönsége a királynő testőreinek van a királynő palotája, a Buckingham Palace előtt. Éppen ezért újabban már nem a kerítés előtt, hanem a

vaskorlátón belül lépkednek, mintha zsinóron ránagnák őket.

Általában a londoni szert báméskodni. Egy este operából jöttünk haza s öreg, cilindres mutatványost láttunk, aki a forgalmas úttesten, az autók között produkálta magát, míg egy szőke nő tányérozott neki. Szánalmas volt. Százak nézték a rongyos trikójú, felgyúrt nadrágú öreget.

Vizont moziba öt perccel előadás előtt kaptunk jegyet, amivel oda ültünk, ahová akartunk. Meglepett, hogy moziban ép úgy lehet dohányozni, mint az autóbuszban vagy a metróban.

A vasárnap a pihenésé. Olvasnak, művelik kertjüket. Nincs ünneplő ruha. Társasági élet sem nagyon. Néha elmennek a klubba, vagy vacsorázni. Legnevezetesebb esemény egy londoni életében ha partyra hívják. Voltam egy party, külön zenekarra szótöven ember ugrált, folyt az ital. Azt mondták, ez közepes party volt. Nem tetszett.

Az utcán hétköznap is elegánsan öltöznék. A fiatalok divatja, fiúk és lányok számára egyaránt a farmer nadrág, cugos cipő, magasnyakú sima pulóver és vällig erő haj. A fiút csak akkor könnyű megálapítani, ha szakállt hord. Van aztán egy másik végtel: a cilindres, esernyős, sétabotos tisztviselő fiatalember, aki keskeny táskájával siet dolga után. Böven van skót népviselet is és egészen fantasztikus öltözékek.

Ott jártunkkor égett a lámpa s lengett a zászló a Big Ben tornyán, ami azt jelenti, hogy ülésezik a parlament. (Az alsóház ülését meg lehet látogatni.)

A parlamenttel szemben, a Themze másik partján áll a Westminster székeseg-

A Churchill-kastély

Nem ritkaság a koldus Londonban

ház. Gyönyörű, monumentális gótikus épület, tömredék kincessel, William Pitt és a nagy angol politikusok sírjával, szobrával s Kets, Shelley, Burns emléktábláival a költősarokban.

A másik építészeti csoda a barokk Szent Pál bazilika, az üzleti negyed közepén. A világ második legnagyobb kupolája. A második világháborúban minden rombadólt körülötte, a kupola és a bazilika séretlen maradt.

A múzeum ama kevés dolgok közé tartozik, ahová nem kell belépődíj. Napokat töltöttünk bennük, különösen a British-ben, a National Galleryben, és a Tate-ben. Utóbbiban legcsodálatosabb Picasso és a Rodin-Renoir terem. Szépséges dolgokat láttunk, több ezer éves görög, egyiptomi és maya maradványokat, nagy emberek gyűjteményeit, óra és bélyegkiállítását. Sohasem hittem volna hogy ennyi Van Goght, Picassot, Velasquez, Goyát fogok látni, nem is beszélve Rubens, Rembrandt, Tizian, Veronese, Murillo, da Vinci java életművéből.

A londoni kód legendának bizonyult. Nincs többször, mint Budapesten. Az

étkezésből pazar a reggeli: sült sonka, tojás, paradicsom, piritós, és tea vagy kávé tejjel. Ebéd: pár szendvics egy büfében. Este nyolckor aztán komplett vacsora. Rengeteget esznek, de nem hízlalós dolgokat, ezért soványak.

Mi takarékoságból ott-hon csomagoltunk hideget és a rengeteg park valamelyikében elemősiáztunk. Egyszer a St. James parkban, egy tó partján akartuk elkölteni „fejedelmi ebédünket”. Mulattunk rajta, hogy a külön angolok a fűvön ülnek (fűre lépni szabad!) holott rengeteg az üres nyugszék. Aztán jött egy csőszféle ember, és pénzt kért a nyugszék használatáért. Rőgtön megértettünk mindent.

Megetettük a Trafalgar téren a galambokat (a londoniak a verebeket is etetik), kirándultunk Oxfordba és Churchill múzeummá átalakított kastélyához, házigazdáink búcsúvacsorát adtak tiszteletünkre egy indiai vendéglőben, és máris elrepült a három hét, oly sebesen, mint az IL 18-as, amely sok szépet, újat, ismeretlent látott két ifjú magyart hozott haza.

Szöveg: Miklós Anna

Foto: Miklós Gábor

A londoni egyenruhás idegenvezető

ÚTONJÁRÓK emlékei

Afrikadadások elefántagyart, Tihanyban járók kecskekörmöket hoznak magukkal. Vagyis: valami fogható emlék kell a tovatűnő élményből, ezért hát mióta szenvedély, s mindinkább sportszerű igény is lett a turizmus, természetjárás, mindég is örömet hozott magával az útonjáró természeti vagy művészeti „tróféákat”. Érdekes növények, ritka formájú kristályok mellett a művészkez vagy műipar formálta útiemlékek is mind sűrűbben járulnak hozzá az emlékeket őrző vitrinek, képalbumok gyarapításához. Nagyszüleink még csiszolt üvegpoharakat hoztak Parádról, Pöstyénről vagy Füredről, s a mai képeslapok ősei azok a hazai, s más környező országokról készült kőrajzok voltak, melyek a múlt század utazó tájképi-reporterének, Rohbocknak képei alapján készültek százsámra, egy darmstadti német kiadónál.

Am azóta nagyot fordult a világ, s a művészet felől inkább az ipar felé toldott el az úti emlékek megsokasodott, izlésben nem mindég kifogástalan választéka! Annak, ki maga nem fényképez, a grafika, a kép még mindég a legjobbat nyújthatja. Mert az egymással hajdan versenyben álló szállodák reklámvignettái helyébe a Balaton, a Bakony, s más jellemző tájegységek, városok művészi, olykor rangos művészekről származó koffercédulái, míg a Rohbock-kőrajzok örökébe a művészi képeslapok, s a muzsikával, zenélő emlékekkel kiegészített mikrobarázdas levelezőlapok léptek. Szerény, de artisztikus útiemlékek ezek, melyek a turistának mindenképp többet mondanak a kagylóhéjból barkácsolt vitorlás-hajócskákánál, vagy a fatörzsré pacsmagolt tájképnél! Persze, ahogy az emléktárgyak közt alig győznek az elburjánzott giccsel megbirkózni a szép holmikát árusító háziipari boltok, úgy a levelezőlapok, koffercédulák terén is még olykor nehéz, súlyos esztétikai harcot vív a szép a gyatrával... A turista sikerrel segíthet ebben a vetélkedésben, hiszen a természet örök szépségein iskolázott szemé biztos ítéllettel tesz különbséget a művészi szép és az alpári tarkaság között!

Bauer Jenő dr.

Tájékozási futás

HAZAI HÍREK

nek közlendő fénykép vagy egyéb anyaguk van, (főleg vidéki versenyekről), hogy legkésőbb november 20-ig juttassák el Skerletz Ivánhoz (Bp. I., Maros u. 20.).

Szeptember 5-én rendezte a BEAC a Barbácsi Akos emlékversenyt Lajosforrason az 1965. évi Főiskolás Bajnokság javított színes térképével. A serdülő fiú harmadosztály 4900 m-es távján: 1. Szaktila (Vörösmarty G.) 1:04:12, 2. Arany (U. Spart.) 1:05:43, 3. Haradtói (Vörösmarty G.) 1:09:44. A csapatversenyt a Vörösmarty G. nyerte 2:13:57, 2. U. Spart. 2:22:15, 3. MAV Ig. 4:32:24. A serdülő leány versenyt a Szabadság úti ált. isk. Kátai-Gogolyák csapata nyerte. 1:29:40-nél, a fiúkéval azonos pályán. Az ifi lány kategóriát (5700 m) Völgyi (Vörösmarty) 1:36:13 idővel nyerte klubtársa, Kempen (1:40:36) előtt, s így a csapatversenyt is a Vörösmarty gimnázium nyerte. Az ifi másodosztályt (8300 m) Horváth A. (Vörösmarty G.) nyerte 1:19:14 idővel Borosznoki (Honvéd) 1:19:43 előtt, a harmadik helyezett Vida István 40 perccel rosszabb időt futott — látszik, hogy az első két helyezett már sok elsőosztályú versenyen szerzett tapasztalatokat. Csapatban a Vörösmarty III. győzött a Vörösmarty II.

és a Pedagógus előtt. A senior kategóriát (8700 m) Tóth I. (Bp. Pedagógus) nyerte 2:18:25-tel. A férfi elsőosztályú meghívásos versenyt Skerletz nyerte 1:42:06 idővel Bezan (MAV Ig.) 1:58:55 és Gáti (MAFC) 2:02:32 előtt.

Borosznoki nyert holt versenyben 53:00 idővel. A női szakaszon (6000 m, 400 m szint, 7 ellenőrzőpont) 1:12:53-mal Győry győzött, míg a férfi pályán (11 000 m, 600 m szint, 10 ellenőrzőpont) Schönviszky bizonyult a legjobbnak 1:25:01 idővel.

Uj országos és elsőosztályú versenybírók, Tibor Lajost eddigi versenybírói tevékenysége alapján országos versenybíróvá minősítették. Uj elsőosztályú versenybírók: Varasdy László (Vas megye), Kempelen Imre és Molnár László.

Másodosztályúak: Skerletz Iván, Tegzes Béla, Szeitz János.

Korszerű bajnoki rendszer 1966-tól. A tájékozási sportban eddig tulajdonképpen nem is volt bajnoki rendszer. A sportág fejlődését az egyéni csapatverseny forma akadályozza, hisz ez az egyéni érdeket a csapat érdekének rendeli alá — a taktikázás sokszor visszaveti a futókat egyéni teljesítményükben. 1966-tól külön rendeznek csapatbajnokságokat az eddigi osztályozott csapatbajnoki formában — egyéni értékelés nélkül. A szakosztályok hat férfi, illetve négy női versenyzőt indíthatnak az országos csapatbajnokságon, ebből a negy legjobbnak férfi illetve három legjobb női eredmény számít a csapatversenybe. 67-től pedig az OB-s csapatok kötelesek lesznek ugyanolyan nemű ifi csapatot is indítani valamilyen kategóriában.

Újdonság lesz a BTSZ jövő évi versenynaptárában is, hogy külön egyéni és külön csapatbajnokságokat rendeznek. Ezenkívül jelentős újítás, hogy nem lesznek külön kerületi és külön III. osztályú versenyek, hanem a kerületi versenyek minősülnek egyben harmadosztályúaknak.

Teljesen külön rendezik meg az egyéni bajnokságokat lejuttatás alapon. Az egyesületi, kerületi, területi, megyei bajnokságokon keresztül minősítésre való tekintet nélkül mindenki eljuthat tavasztól őszig az országos egyéni bajnokságra, amely elődöntőből és döntőből fog állni. Az elsőosztályúak a budapesti, illetve a megyei fordulónál lépnek be. Ezáltal megszűnik az a térségi helyzet is, hogy például Budapest legjobb versenyzői nem indulhattak a Budapest Bajnokságon, mert szakosztályuk az OB-ban volt. Az éjszakai egyéni bajnokság a nappaltól független lesz.

67-től csak azok a szakosztályok indulhatnak kupaversenyeken, amelyek legalább a területi bajnokságon részt vesznek.

Örömmel fogadta a VB azt a hírt, hogy készült az 1965-ös évad évkönyve. Ezúton kéri fel az évkönyv szerkesztősege azokat a sportársakat, akik

Szeptember 12-én rendezte a Pesthidegkúti Ált. Isk. Tájékozási Szakköre Pesthidegkút környékén a Szabadság Kupát. Az ifi és a serdülő pályán azonos, a térkép 1:25 000-es részben helyettesített fotókópia volt. Eredmények: (5000 m, 6 ellenőrző pont) Ifi: 1. Áll. Áruház 46.50, 2. Rákóczi Gimn. 51.17, 3. Vörös Meteor 53.36. Serdülő: 1. BEAC 45.13, 2. U. Spart. 1:05:36, 3. MAFC 1:14:50. A legjobb időt versenyen kívül Molnár G. futotta: 36.36.

Szeptember 19-én „vegyes váltót” rendezett a Vörös Meteor Dobogókőn. A meghívásos versenyen egy ill. egy női és egy férfi versenyzőből állt egy csapat. A versenyt javított térképpel bonyolították le. Végülis nagy fölényrel a Horváth A. (Vörösmarty G.), Pál Iona (Bp. Pedagógus), Schönviszky György (Bp. Spart.) összetételű váltó nyerte. Az ifi pályán (8000 m, 400 m szint, 8 ellenőrzőpont) Horváth A. és

A KOLACSKOVSZKY emlékversenyt a Heves megyei szövetség megbízásából október 10-én rendezte meg szép sikerrel az Egri Petőfi SK szakosztálya.

A DEMECSERI ERDŐBEN rendezte meg a fiatal Szabolcs megyei Szövetség megyei bajnokságának első fordulóját. A második fordulóra a Zempléni hegységben került sor. Mindeket fordulóknál indultak — a bajnokságon kívül — a Hajdú megyei versenyzők is.

KOMBINÁLT elméleti és tájékozási versenyt rendezett a Dunaujvárosi Sportszövetség és KISZ-bizottság. A háromfős csapatoknak a tájékozási feladata volt az ellenőrző állomásokon a KISZ és a természetjárás tudnivalóiból is vizsgálni.

SZOROSPATAK környékén zajlott le a Nógrád megyei csapatok Petőfi emlékversenye.

TÁJÉKOZÁSI FUTÁS
AZ ÉSZT
KÖZTÁRSASÁGBAN

A tájékozási futás mai formájában a legfiatalabb sportágak közé tartozik. Előfutárjai az északi országokban, így az Észti SZSZK-ban is már korábban jelentkeztek.

Az első versenyt 1920-ban rendezték a Vasula tó mellett. A futópályát északi tapasztalatok alapján erdőben tűzték ki, a tájékozási feladatot a Kalev-j sportpályán levő célba való eltalálásból állt. A háború előtt 1937-től rendeztek kimondottan tájékozási versenyeket. Nagyobb érdeklődés e sport iránt csak az 50-es évektől kezdve jelentkezett. A tájékozási futás mintegy újjászületett és hatalmas fejlődésnek indult. 1948-ban még az ellenőrző pontokon különféle feladatokat kellett a versenyzőknek megoldani. Ezek a versenyek hasonlítottak az akkor nálunk is népszerű természetjáró versenyekhez. A fejlődés nem állt meg ezen a ponton náluk sem, s 1957-ben

nyomatásban is megjelent az első hivatalos versenyszabályzat. A következő években ezt még csak az észtek használták, de 1961-ben Tartuban 3 köztársaság (Észt, Lett, Litván), Moszkva, Szverdlovsk és Leningrád sportvezetői elfogadták a hivatalos szabályzatot, amely azóta a Szovjetunió tájékozási versenyszabályzataként kötelező a versenyekre. Még ebben az évben kidolgozták az egységes sportminősítést tájékozási futók számára.

Az első korszerű versenyt a tallini „Kalev” rendezte 1958-ban. A verseny sport elismeréseket még ebben az évben megalkult az Észt Turista Szövetség mellett működő Tájékozási Sport Bizottság, amely megrendezte az első köztársasági bajnokságot. A sportág azonban még csak néhány köztársaságban ismert, amelyek egymás közt több versenyt vívnak, a győztes

többnyire az észti csapat. A versenyforma egyéni csapatverseny és váltóverseny. Az 1961-ben tartott módszertani konferencián foglalkoztak a sportág terjesztésének lehetőségeivel a Szovjetunióban. A propagandamunka eredményeként az 1963-ban Uzsgorodban megrendezett I. szovjet bajnokságon már 29 csapat (5 férfi és 5 nő) indult, az egyéni versenyeken pedig 350-en állnak rajthoz. A hat aranyéremből ötöt az észtek visznek haza, de az összetett csapatgyőzelmet a litvánok nyerték el. Az észti szövetség az előző évben önállóul Észti Tájékozási Szövetség néven, ötlet követik a lettek, a többi köztársaságban azonban még a turista szövetséghez tartozik ez a sport, s önálló szovjet szövetség sem létezik még.

A tájékozási sport népszerűségben a könnyűatlétika és a sifutás után következik. 1963-

TUTAJ-STOP

Tisztelt szerkesztőség! Nyilvános köszönetet akarok mondani a turista-barátság jegyében. Lengyelországban jártunk szüleimmel, autón. Alsókubinon és Trstenán át mentünk — sokkal kisebb a forgalom, mint Javorinánál és nagyon szép Arva vára és az Orava függőhídjai — mindent megnéztünk már, ami látható. Egy volt hátra még: tutajozás a Dunajecen. A zakopanei kemping gondnoka megmondta, hogy ez fejenként 40 zlotyba kerül. Már csak 149 zlotyunk volt, amiből 14-et kifizettünk a

Függőhíd az Oraván

láboreért, maradt tizenöt fagyira.

Irány a Dunajec! Nagy csalódás várt! A gondnok tévedett. Nem negyven, hanem ötven zloty volt a tutaj díja, plusz hat a buszra visszafelé. Már sorsot húztunk, ki maradjon ki (természetesen én vesztettem), amikor megjelent egy szőke őriástermetű turista és invitált az induló tutajra, még három hely van éppen, mondta. Megmagyaráztuk neki a helyzetet, mire szó nélkül a zsebébe nyúlt és a hiányzó zlotykat „bedobta” azzal, hogy majd viszonzok egyszer, ha megint találkozunk. Így vettem részt mégis ezen a gyönyörű háromórás vízi úton. Köszönöm E. Tuliszka, poznai turista barátságát — addig is, amíg egyszer Magyarországon vendégül láthatjuk.

Hengl László,

II. Rákóczi Ferenc közg. technikum

ban mintegy 50 000 aktív sportolót tartottak számon, közülük 600 versenyző volt. Ebben az évben kb. 500 versenyt rendeztek a különböző korosztályok számára.

A versenyszabályzat nagyon hasonlít a miénkhez. Erdekés a négyféle versenytípus: 1. Tejeljártó tájékoztató verseny — egyéni, egyéni-csapat, csapat és váltóverseny formájában, valamint hosszútávú úgynevezett marathoni tájékoztató verseny; 2. Pontösszegyűjtő verseny — a terepen sok ellenőrző pont van, győztes az, aki a megadott időn belül a legtöbb pontértékű ellenőrzőpontot érinti; 3. Tájékoztató verseny a terepen kiszalagolt útvonal követésével, az útvonalon található ellenőrző pontokat a célban rá kell rajzolni a térképre, az eredményt a menetidő és hozzáadott esetleges büntetőidő együtt adja; 4. Elméleti pályakövető verseny. A versenyeket férfiak és nők számára 7 korcsoportban rendezik. Igen népszerűek az éjjeli versenyek és a sí tájékoztató versenyek. A térkép helyzet náluk is probléma. Felhasználják az érdekes, gazdasági térképeket éppúgy mint a kartográfiai

lapokat 1:25 000 méretaránytól 1:100 000-ig (pl. marathoni sí tájékoztató versenyen 50 km pályahossznál). A versenyzők többsége a Szovjetunióban beszerezhető Adrianov kartájoit használja, csak a legjobbaknak van finn tájolójuk. A versenyen tilos szöges cipőben rajthoz állni, így többnyire tornacipőben versenyeznek. Az ellenőrzőpont megjelölése meg egyezik a nemzetközileg elfogadott háromoldali piros-fehér táblával. Az időeredményeket tekintve a 12–15 km-es férfipályán a győztes 1:40–2:10 közötti időket fut.

Befejezésül néhány adat a nemzetközi kapcsolatokról. A legjobb észti versenyzők szovjet válogatott néven 1946-ban Bulgáriában a 2. helyet érték el. 1961–62-ben a Szovjetunió és Finnország honvédsportolói versenyeztek egymással. 1965-ben először vettek részt Észtiország versenyzői az NDK-ban nemzetközi versenyen. A tengerparti városok, így Helsinki, Tallin több versenyt vívtak egymás közt. A jövőben szeretnék felvenni a kapcsolatot Magyarországgal is, ami reméljük sikerrel jár.

Koronczay László

A Naturfreunde-Internationale (NFI) kongresszusáról

Mint már azt rövid hírben közöltük ez év augusztus 19–21-én rendezték meg Koppenhágában az NFI kongresszusát. A természetbarát mozgalom fennállásának 70. évfordulója alkalmával 11 ország 81 küldötte és több mint 200 vendég, közöttük az elfoglaltsága miatt távol levő Per Haekkerup, dán külügyminiszter személyes képviselője René Brusvang külügyminiszterhelyettes vett részt a kongresszuson, melynek elnökségébe Albert Georrit, az NFI alelnökét (Svéd), Franz Winterert, az NFI alelnökét (Ausztria), Robert Stillét, a dániai Természetbarátok Turista Egyesületének elnökét és Hans Weltit, az NFI titkárát választották meg.

A kongresszuson megemlékeztek a mozgalom nagyszerű múltjáról, tevékenységéről. Nagyra értékelték a túrázás, hegymászás, sízés fejlesztésében elért eredményeket, melynek nyomán tömegsport fejlődött ki a mozgalom keretében, és egyáltalán mindazt, ami a szabadidő ésszerű felhasználása érdekében történt. Megemlékeztek a nagyszabású menedékhézipítési munkákról, a természet- és tájvédelem terén elért eredményekről. Továbbra is fontos feladatoknak tartják a kulturmunkát, a zene- és táncsoportok alakítását, a természetbarát eszperantisták működését, a most 60 éves természetbarát-fényképezés továbbfejlesztését. Nagy súllyal szerepel a mozgalom feladatai között a gyermekekkel és az ifjúsággal való törődés, foglalkoztatásuk.

A kongresszus megerősítette a mozgalom irányvonalát. Foglalkozott ezenkívül a tagdíjemeléssel problémájával, s az eddigi 25 rappenre nemzetközi tagdíjat 1966-ra 35 rappenre, 1967-re pedig 40 rappenre emelték.

A kongresszus új elnökséget választott, melyben a következők kaptak helyet: elnök: Erwin Schneider (Bern); alelnök: Franz Winterer (Bécs); titkár: Hans Welti (Zürich); pénztáros pedig Rolf Dorner (Stuttgart) lett. Mandátummal helyet kaptak az elnökségben: Ausztria, Belgium—Flandria, Franciaország, Hollandia és a Német Szövetségi Köztársaság. Az NFI székhelye továbbra is Zürich maradt. Elhatározták, hogy az 1968. évi kongresszust Deurne-Antwerpenben fogják megtartani.

A kongresszust levélben üdvözölte a Magyar Természetbarát Szövetség Elnöksége, melyet megleghangú levélben köszönt meg az NFI központja.

Már viaszozzák a léceket Erős síszezonra számítanak Külföldi sícseretúrák

Amint Szabényi Géza és Szentiványi László, az MTSZ és BTSZ szibizottságának vezetői elmondották, nagy erővel folynak a síszezon előkészületei. A meteorológiai távprognózis sok havat jósol a télre. Éppen ezért a tavalyinál nagyobb forgalmat várnak a normafal síház környékén és a síelők látogatta turistaközpontokban.

— Klubestével kezdjük a szezont —, mondja Szabényi Géza, november 8-án, hétfőn fél hatkor várunk mindenkit az új klubhelyiségbe. Itt ismertetni fogjuk a szezon főbb eseményeit, rendezvényeit, a külföldi sícseretúrákat és síelőknél kedves új filmeket mutatunk be.

— Milyen cseretúrák lesznek a síelőknél és meddig lehet jelentkezni?

— A jelentkezés határideje november 10. December 25-től január 1-ig Zakopánéba (1000 forintért), február 9-től a Beszki-dekbe 12 napra (1300 forintért), február 16-tól ismét Zakopánéba 12 napra (1300 Ft), február 20-tól március 3-ig Zakopánéba (1250 Ft), február 15-től 25-ig a Beszki-dek (1300 forintért) síiskolájába indulhatnak cseretúrázóink. Kellő számú jelentkező esetén még egy cseretúrát indítunk Zakopánéba április 3-tól 10-ig, amelyen gyermekek is részt vehetnek —, természetesen szülői kísérettel.

— Hol lehet jelentkezni?
A BTSZ Tájékoztató Szolgálatánál, a Váci utca 58. alatt. Ezenkívül a szibizottság is ügyeletet tart minden szerdán öt és hét között ugyanott.

— Lesz időn is síoktatás?
A tavalyinál is több jelentkezőre számítunk — mondja Szentiványi László — ezért jóelőre kérjük a jelentkezéseket, mert időben csoportokba akarjuk osztani őket.

— Lesz valami a tervezett sífelvonóból?
— Nem tudjuk biztosan. A hivatalos engedélykérés folyik. Ha megkaptuk a papírt, tíz nap alatt készen lehet.

(—tán)

NEM NÉZTEM MEG A TÁJOLÓT...

(AVAGY EGY „KEVERÉS” TÖRTÉNETE)

Kétnapos túrára indultunk Hontról — Királyréti. (Börzsöny). Az eső szakadt. A posztán bélyegeztetem a túrajelentést (mert a túra csak így érvényes, a túravezető aláírása kevés). Hont után nem találtam meg a kék jelzést. Nem baj! Elővettem a tájoló, ennek alapján megindultunk irányba és nemsokára rátaláltunk a jelzett útra. Aztunk. Drégelyvárnál elállt az eső. Megnéztük a vár romjait és csodálattal gondoltunk Szondi maroknyi seregére.

Kis pihenő után elindultunk a piros jelzésen, amely a Deszkáspusztán át a Nagy Völgyben, majd a Lopona-bércen keresztül vezetett bennünket a Királyszállás turistaházig.

Jó állapotban van a piros jelzés, nincs szükség a tájolóra, felesleges ilyenkor ellenőrizni az irányt, még azt hiszik a tagok, hogy fontoskodom. Ballagunk a Nagy Völgyben. Térkép szerint már régen Dél felé

kellett volna fordulnunk, derékszögben. Jó a jelzés, tehát követjük. Közül van már a turistaház. A piros jelzés csak nem akar elfordulni. Közben a zöld jelzés is eltér már Észak felé. Végre! elfordul a jelzés dny-ra. Rájöttem, hogy új jelzés készült és ez a Lopona-bércen keresztül egy enyhébb emelkedésű és szebb úton visz el bennünket Királyszállásig. Kezd sötétedni. Nem zavar, jó úton haladunk. Az erdőben már sötétedik. Igen meredek a lejtő. Végre leérünk. Mondom: menjünk balra, ott mindjárt az országút mellett a turistaház. Megyünk balra. De nincs országút. Magamban: milyen érdekes, hogy hasonlít a Nagy-Völgyhöz. Még a jelzések is. Piros, zöld. Kezd megállni bennem a vér! Nem merem kimondani. De kimondja Ptriike sparttársnőnk: ez a Nagy-Völgy! Erre jöttünk délután! Hallgatok, mereven nézem a térképet. Tájékozódok, de már késő. Világossá válik minden előttem:

azon a piros úton jöttünk le a hegyről, amelyik utat kerestem, hogy átmenjünk rajta a turistaházhoz. A völgyből nem lehet megtalálni, mert a piros tovább visz az új jelzéshez, viszont a régi is megvan — méghozzá igen jó állapotban —, de csak fentről a hegyről. Ha fenn tájoltam volna?

De nem baj, van erre egy jó turista mondás: nem is jó túravezető, aki még nem „kevert”!

Közben megállapítottam helyünket és: hurrá! vissza a hegy tetejére. A tagság nem igen lelkesedik. Lihegtek, fújattak, de felértünk a hegyre. Fenn azután korom sötétben folytattuk utunkat. A jelzés ismét idegesíteni kezdett. Végre mégis levitt bennünket a turistaházhoz.

Mondanom sem kell, kitűnően aludtunk.

Jó túrázást!

Tóth Ferenc
túravezető,

Ruhaipari Spartacus Gyopár Természetjáró Szakosztály, Budapest

„KÉK” ÚTTÖRŐK

Tisztelt Szerkesztőség!

Örömmel jelentem, hogy a ráckevei 3933. számú Árpád Fejedelem úttörőcsapat 22 tagja a Magyar Természetbarát Szövetség által kiírt Úttörő Kéktúra 300 kilométeres követelményét teljesítette. Turánk kezdetéről (Pilis, Budai hegyek) a Turista már hírt adott. A nyári vakációban vándortáborozással kóboroltuk be a Börzsönyt, a Cserhátot és a Mátrát. A Gerecse szeptemberre maradt, de teljesítettük, mert a pilisnyergi találkozóon ott szeretnénk állni a jelvényesek között.

Kérjük a kedves szerkesztőséget, hogy továbbra is foglalkozzék az Úttörő Kéktúra ügyével, mert mi igen sok örömmel találtuk benne.

Természetbarát közszóntéssel:

Dárday István tanár
(Reméljük a ráckeveiek a Turista Ifjú Barátai körében is beszámolnak túráikról. Szerk.)

EGY NAGYTÚRA TÖRTÉNETE

VASÁRNAP REGGEL
7 ÓRA.

Az ég kék, a levegő tiszta, az idő meleg. Ezt a vasárnapot az isten is túrára teremtette. Elpuhult szibarita vész, aki ilyenkor otthon poshad a lakásban. Ma korán kelünk és egy igazi, amolyan alapos nagytúrát csinálunk. Nem maradunk a Budai hegyekben, elég volt az unalmas Budai hegyekből, valahová ki a Börzsönybe, vagy a Pilisbe! El a városból, hegyre föl, völgybe le!

VASÁRNAP REGGEL
8 ÓRA.

A reggeli kissé elhúzódott. De az idő szép, az ég kék, a levegő tiszta. Csinálunk egy akkora túrát, hogy no még! A Börzsöny, meg a Pilis az egy küssé messze van, meg hát utóvégre a Börzsöny is éppolyan hegy, mint a Budai hegyek, az is a geológiai mittudoménmilyen korban jött létre, de hogy egy nagy túrát csinálunk, annyi szent!

VASÁRNAP
10 ÓRA

Ez a szerencsétlen család olyan lasan gyülekezik, hogy a végén elromlik az idő. Egyelőre azonban az ég kék, az idő szép stb. Tulajdonképpen mindegy hová megyünk, csak hegy legyen, valódi hamisítatlan természet. Budai hegyek, így főbesszámban már nem megy, de mondjuk a János-hegy, vagy a Csúcshegy. Utóvégre mi a különbség, itt is fa van, meg ott is, ez is lentől megy fölfelé, meg az is. Ki a természetbe!

VASÁRNAP
11 ÓRA

Mi az ördögöt készülődnek ilyen sokáig?! Még szerencse, hogy igazi kiránduló idő van. Igenis, megyünk kirándulni, most már nincs idő nagytúrára, de egy kicsire még telik. Irány a Gellérthegy!

VASÁRNAP
12 ÓRA

Addig totóztak, hogy eljött az ebédelés ideje. Most már nem érdemes kint ebédelni a szabadban. És aztán, az ember nem azért megy a szabadba, hogy zabáljon! Enni itthon is lehet. Előbb megebédelünk és utána megyünk —, ha ezúttal nem is túrázni —, de kirándulni.

VASÁRNAP DÉLI
1 ÓRA

No jó, nem bánom, kivételesen legyen egy kiadós nagy séta. Hová? Mondjuk a Margitszigetre! Ott is van fa, virág, jó levegő, még madarak is röpködnek. Talán még szobek is, mint a Börzsönyben...

VASÁRNAP DÉLI
3 ÓRA

Kicsit elpilledtem ebéd után. Azon vettem észre magam, hogy ledőltem a rekamiéra és alszom egy nagyot. Álmomban a Börzsönyben jártam, meg a Pilisben. Hát igen, ilyen későn már nem mehetünk kirándulni. De a mozgás kell. Gyerünk be sétálni a Váci utcába.

VASÁRNAP DÉLUTÁN
5 ÓRA

Bementünk a Belvárosba. Beültünk a Gerbaud-ba. Szép idő volt. Tiszta volt az ég. Sütött a nap. Bolond ember, aki ilyen szép vasárnapon otthon marad.

— novo —

Borsodban nincs baj az utánpótlással

Szövetségi vezetők és fiatalok nyilatkoznak

A Miskolc környéki természetbarátok a Bükk, a Mátra és a Zempléni hegység csalogatja túrákra, barlanglátogatásokra, a természeti szépségek, rezervátumok, őserdők megtekintésére. E szerencsés vidék természetbarát központjában, a Borsod megyei szakszövetségben beszélgettünk Szabady József elnökségi taggal.

— Tájékoztassa lapunkat az itt folyó mozgalmi életéről, a túrákról, a tagság aktivitásáról — kértük.

— A Bükkben két kisvasút szállítja a hegyekbe a természetjárókat — mondotta Szabady József. — Nemesak kirándulni, szórakozni járnak a szabadba, hanem — a munkatúrák során — útjelzéseket festenek vagy újítanak fel, forrásokat tisztítanak, karbantartják a természetjárás feltevélelül szolgáló létesítményeket, gondozzák a bükk katonasírokat. Minden szakosztálynak van egy útvonala, amelynek karbantartásáért felelős. Munkacsapatok valóban szívesen dolgoznak és jól ellátják feladataikat.

— Milyen az utánpótlás? Vannak-e ifjú természetbarátok a megyében? — kérdeztük.

— Ifjúságunk mindinkább bekapcsolódik a túramozgalmába. A szervezőmunkában nagy segítségünkre vannak az iskolák, és vannak olyan családok, ahol a szülők szinte csecsemőkorban kezdik megszerettetni a gyermekkel a természetet. Ne vegye szerénytelenségnek, ha hozzám igen „közel álló” példát mondom: Kisfiam még egyéves sem volt, amikor — 1943 nyarán — nyakamban a gyermekkel, túrázni indultam. Fiam a természet rajongója lett, és — az országos kimutatás szerint — huszonötödiknek teljesítette a kéktúrát.

Az a tapasztalatunk, hogy a természetjáró gyerekek életrevalóbbak, jobb fizikumúak és keményebb jelleműek, mint azok a társaik, akiknek nincs részük természetjárásban, mindazokban a pozitív hatásokban, amelyeket a gyermek szervezete az alakuló egyéniségére a természet gyakorol.

A mi szervezett fiatal természetbarátaink aktívak, lelkesek, rendszeretők és fegyel-

mezettek, valódi közösségi — és a közösségért harcolni tudó — emberek. Ilyenné alakítja jellemüket a rendszeres túrázás. Ennek az emberalakító erőnek tanúbizonysága az a tény, hogy fiataljaink számos esetben olyan szakmát, hivatást választanak maguknak, amely a természetjárással valamilyen kapcsolatban van. De erről bővebbet talán maguk a fiatalok mondjanak.

— Az idén érettségiztem a miskolci „Kilián György” gimnáziumban — mondotta Herendi László —, s elsőtől kezdve szervezett természetbarát, másodiktól pedig már versenyző vagyok. Ifjúsági tájékoztató versenyekben vettem részt, idén befejeztem a Kéktúra útvonalát. Szeptembertől a székesfehérvári felsőfokú Földmérési Technikumban tanulok, ott is részt akarok venni a mozgalmában. Magát a szakmát is azért választottam, mert a szabadban dolgozhatom, munka közben sem kell majd elszakadnom a természettől. Aztán ott van a térképszervezés! Ugyanúgy izgat, mint a tájékoztató versenyek. Tulajdonképpen ott szerettem meg az ilyen fajta munkát.

Gaszner László a „Kilián György” gimnázium III. osztályos tanulója, a gimnázium természetbarát szakosztályának vezetője.

— Tízéves korom óta szervezett turista vagyok — mondotta Gaszner Laci. Az Alföldről származom, Békéscsabáról, de korán Miskolcra kerültünk, s a környező táj szépsége nagy hatást tett rám. Ugyanakkor volt egy nagyon jó matematika-fizika tanárom, ő szervezte az iskolai mozgalmat. Biztatására magam is beléptem, s nem is bántam meg. Most jártam be a kéken a Budapest—Visegrád útvonalat, egyben a Kéktúra egyik utolsó szakaszát. Túráztam Nyugat-Európában, nemrég jöttem haza Angliából, s az iskolában élménybeszámolókat tartok. Mindenképpen arra törekszem, hogy a gyerekek között minél több túrázó legyen.

Úgy érezzük, ahol ilyen lelkes fiatalok működnek, ott az utánpótlás valóban biztosítva van.

P. J.

Az V. ker. Természetbarát Szövetség kétfordulós ifjúsági csapatversenyt rendezett a Csúcshegyen. A versenyen az V. kerületi szakosztályok tagjainak gyermekei vettek részt 14 éves korhatárig.

A terepversenyt a „Csoki hegy”, „Bambi forrás” és „Mézes-kunyhó” elnevezésű ellenőrző állomások tették vonzóvá. A versenyen 9 — 3 fős csapat indult.

Eredmények: I. elméleti verseny, első helyezett: Állami Áruház I. csapata, második helyezett: Mértékutáni szabóság. II. tájékoztató verseny: első helyezett: Mértékutáni szabóság női csapata, második helyezett: Állami Áruház I-es csapata.

Szöveg és fotó: Vad Ferenc

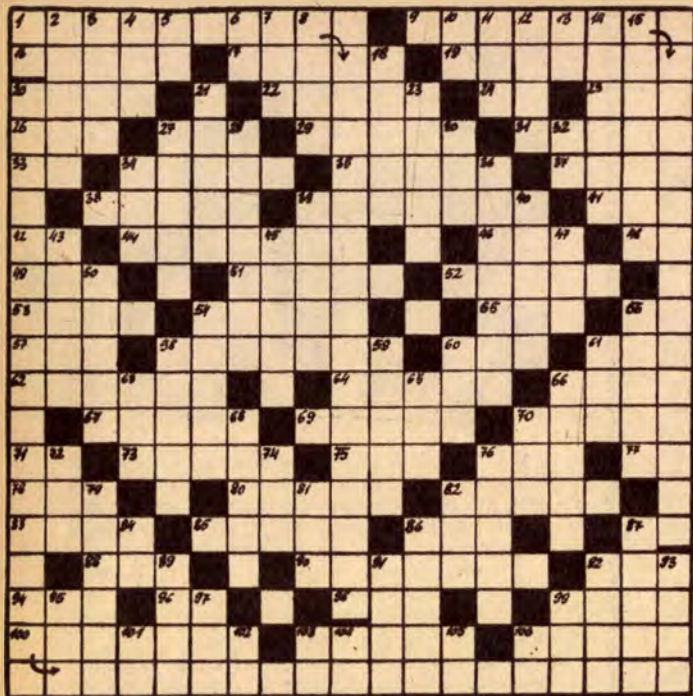
A MI NAPTÁRUNK

cimmal állandó rovatot szeretnénk indítani a Turistában január elsejétől. Ehhez azonban szükséges, hogy a szövetségek, szakosztályok lapunk megjelenése előtt 30 nappal eljuttassák szerkesztőségünkbe azoknak a túráknak, rendezvényeknek, klubesteknek, versenyeknek, találkozásoknak pontos programját, amelyek már nem változhatnak meg, amelyet közérdekűnek tartanak s amelyeken lapunk olvasótáborának nem szervezett természetjáró tagjai is megjelenhetnek. Az eseményekről áttekinthető naptárt tudnánk nyújtani ezzel olvasóinknak, — s hasznos lenne a rendezvények propagandája szempontjából is.

Kérjük az ilyen programokat „A mi naptárunk” megjegyzéssel juttassák el havonta hozzánk. A januáriakat tehát december 2-ig.

Szerkesztőség

Keresztrejtvény

Vízszintes: 16. Régi hossz-mérték. 17. Vas megyei község. 19. Világhírű holland festő. 20. Álló, vagy folyóvízzel határos szárazföld. 22. Szószeszételek előtagjaként kicsit, keveset jelöl. 24. Bármely személy neve helyett írható rövidítés. 25. Rossz, nem megfelelő — jazz nyelven. 26. Ókori filozófiai rendszer. 27. Számia. 29. Rövid, aranyat hordó spanyol folyó. 31. Sűrű pamutvászon. 33. L. D. 34. Folyóvizekből kiváló finom üledék. 35. Olasz szobrász a

XVI. sz.-ban. 37. Angol kisasszony. 38. Zománc. 39. Miskolc. 41. Kisipari Szövetkezet. 42. S. G. 44. Latin hónapnév. 46. Az erő fizikai merethegysége. 48. Y. E. 49. Féreg. 51. Zenél jelzés: szomorúan, búsan. 52. Magatartás, viselkedés. 53. Anglia legnagyobb grófsága. 54. Hím szarvasmarha — névelővel. 55. Angol sziget az Ir-tengerben. 56. Kisebbséget jelölő szó. 57. Régiesség mutatónévmás. 58. Ohaja, kivánsága (fől. ék.). 60. Értéketlen holmi. 61. A közlemben.

62. Jugosziáv kikötőváros régi neve. 64. Árpád vezér apja. 66. Zúgás, morajlás — angolul. 67. Hivatal. 69. Ruhát tisztít a mosószertől. 70. A növény és állatvilág első rendszerezője. 71. Igekötvő. 73. Ital beceneve. 75. Evező — angolul. 76. Bevonat. 77. Y. B. 78. Fehesség. 80. Riadó. 82. Bizonytalan. 83. Történelmi nevezetességű városunk. 85. Kor, korszak — németül. 86. Számmév. 87. T. N. 88. Gyulladás. 90. Tenor szerep az Aida c. operában. 92. Gyom. 94. Azonos a vízsz. 60-nal. 96. Azonos magánhangzók. 98. Titokban figyel. 99. Sietés, sietség — németül. 100. Dalolt. 103. Eszmény, eszménykép. 106. Szénhidrogén.

Függőleges: 1. E. A. 2. Spanyol hossz-mérték. 4. Katlan. 5. T. Z. 6. Római súlyegység. 7. Beszéd része. 8. Szín. 10. Véd. 11. Létezik. 12. Táplálkozni. 13. Magnézium vegyjele. 14. Csetlik ikerszáva. 15. a Szózat megzenesítője. 21. Török méltóság. 23. Operaházunk balerinája. 27. Könnyen csukódó ajtó. 28. Dunántúli alumíniumleőhely. 30. Orosz „ő” nőnemű alakja. 32. N. M. 34. Fohász. 36. Ulenő. 39. Főpincér a Csárdáskirálynőben. 40. Sajtjáról nevezetes holland város. 43. Nyomdajáról híres Békés megyei község. 45. A földrajz egyik ága. 47. Latin tagadószó. 50. Nyúlfa. 54. A halászás megnevezésére szolgáló régi szerszám. 56. Fejér megyei község. 58. Időhatározószó. 59. Erős szak szervezete. 60. Bibliai alak. 61. Elektromos töltéssel rendelkező atom. 63. Előkelő. 65.

Régi orosz földközösségi rendszer. 66. Francia operakomponista. 68. Balaton... fürdőhely. 70. Szemével érzékel. 72. A melléknév felső fokának képzője. 74. A legmélyebb női hang. 76. Hosszmérték. 79. Farsangi öltözék. 81. Levegő. 82. Beépített ellenséges megfigyelő. 84. Görög betű. 86. Mértani test. 87. Palást. 89. Jól, nagyon — franciául. 91. Valakit valaminek tart, gondol, két — angolul. 92. Üvegesek ragasztója. 93. A művészet egyik legnépszerűbb ága. 95. Egy — angolul. 97. Szabolcs Szatmár megyei község. 99. Vissza: disze. 101. Építőanyag — népiesen. 102. Azonos a vízsz. 87-tel. 103. Valamely görbe vonal két pontja közötti része. 104. Kötőszó. 105. Igekötvő. 106. Indulat.

Beküldendő: a vízszintes 9. és annak folytatásaként a vízsz. 1. sor, továbbá a függőleges 20. sor megfejtése. Beküldési határidő: november 15. Előző számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése: Vepor — Buják — Hárs — Bülk — Parád — Bakony — Kislinc — Börzsöny, „Korán alkonyul, ősz lesz újra, Csattát a nyár rég lefújta. Jön október szinlelője, S megverten susog a díofa.”

Könyvtálmalt nyert: dr. Róna György Bp. VI. Bajza u. 6., dr. Perényi Józsefné Bp. VI. Népköztársaság útja 33. III. l., Hegyi Jakab, Bp. VIII. Koltói Anna u. 43. Décsi Tibor, Szombathely. VII. (Kámon) Partizán u. 11, Kovács István Szigetvár, Ált. Iskola.

HÍREK

A VESZPRÉM MEGYEI IDEGENFORGALMI HIVATAL elkészítette 1966. évi kilitótorony építési tervét. Ez évben már tizenötöt avattak fel, az utolsót Zádorváran. A 16. kilitó a Révfülöp feletti Fülöphegyen épül igen szép belátással a Káll medencére, a Balaton tükre és a szembenlevő somogyi dombokra. A 17. kilitó az Agártető csúcán nyer elhelyezést, amelyről a Déli-Bakony középsége élvezhető. A 18. kilitó pedig a Tapolca felett emelkedő Kóorra 402 m magas tetejére tervezik. Ez a kilitó már évtizedek óta vágya a Balatonért rajongó turista társadalomnak. A kilitótoronyok tervezését már megkezdték.

A BAKONY LEGSZEBB FEKESÜ VÁRA a Cseszneki vár, amelynek pusztuló állapotán évtizedek óta sajnálkoztak a természetjárók. A vár felmérése már elkészült, tervezése is megkezdődött és 1966-ban megkezdődik az előkészítő régészeti munka. Annak befejezése után pedig megkezdik a helyreállító munkát, ami előreláthatólag három évig fog tartani.

SZIGLIGETNEK, a Balatonvidék legromantikussab várának falai alatt is megjelentek a Műemléki Felügyelőség dolgozói. Három évben keresztül tartanak a helyreállítási munkák, amelyeknek előkészületeit már befejezték. Működik már a felvonó, amellyel az anyagot szállítják a vár aljából a hegytetőre és megkezdődött a vár területének felmérése. Az alapfalak teljes tisztázása után megkezdik a helyreállító munkát, amelynek befejezésével ez a vár is újabb ezer és ezer kirándulóknak fog élményt nyújtani.

A MAGYAR MŰEMLEKI ÁLLOMÁNY egyik gyöngyszeme, a XII. századból származó 10 m-nál magas, kis egyszobor templom, amely az országos kék jelzés közelében Hévíz elhagyása után található. E kis templomot az Országos Műemléki Felügyelőség ez évben újból restauráltatta. Új tetőt kapott, falképeit megóvták, a környéken ásásokat végeztek. Az egykori falu helyzetét is tisztázták. A restaurálási munkálatok befejeződtek és a kis templom megvédve néz az újabb évtizedek elé.

Halálozás. Knabel Károly, a Soproni Vasas S. C. Természetbarát Szakosztályának tagja, 46 éves korában, tragikus hirtelenséggel meghalt. Példamutató magatartásával segítette mozgalmunkat, különösen az ifjúság nevelését. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Ütődik vátúráját Tatára rendez november 14-én a XI. kerületi Szövetség. Rövid ismertetést is tartanak a vár történetéről.

Turista-képekből rendez kiállítás a hazánkban tartandó Eszperantó Világkongresszus alkalmából az Egyesült Villamosgyégyár.

Számos túrázó fordul a romhányi-cserhádi tájakon a Kék-túra teljesítése során,

hogy éjjeli szállást biztosítsanak magának. Műtán a községben csak fizetővendégszolgálat működik, kéri, hogy az igénybejelentést előzőleg már levélben tegyék meg, az időpont, létszám megjelölésével. Az éjjeli szállás ára személyenként 12,- Ft. Cím: Gassl István, Romhány, Árpád u. 1. sz.

Tanfolyamvezetők számára indít tanfolyamot novemberben a BTSZ oktatási bizottsága.

A BUDAPEST KÜTŐ SPORTKÖR természetjáró szakosztálya nagy érdeklődés mellett az Oroszára melletti Gyopáros fürdő meglekintésére, a Gerecshegységbe és a Bugacpusztára tervez túrát. Újdonság, hogy télen a fiatal művészek műterméinek meglekintésére újszervejveleket szerveznek.

Címnapunk: Ernst István felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő bizottság. A szerkesztési felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. (főemelet) II. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest. XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3,- Ft. Előfizetési ára egész évre 32,- Ft., fél évre 16,- Ft. Terjesztő a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hirlapirodónál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 190-830 és bármely postahivatalban. Csekkszámszám: 61.251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjesztő a Kultúra Könyv és Hirlap Kiskereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselői. Index: 25 814

65.8427 Egyetemi Nyomda mélynyomása, Budapest

Egy nap a száztornyú PRÁGÁBAN

Az ember amikor egy várossal ismerkedik, nemcsak az épületeket, a városképet, hanem az ott élő embereket is szeretné megismerni. Nekem sok jóbarátom, ismerősöm van Prágában. Közös ügyünk, közös vágyaink és céljaink szoros kapcsolatot teremtettek közöttünk.

Az Alcron szállóban — míg a reggelit felszolgálták — azon gondolkodtam, hogy a hotel címerében levő hajó milyen korból származik, s mivel érdemelte ki, hogy az épület névadója legyen.

Prágai barátom, aki értem jött a szállóba, kissé zavarba jött, mert az Alcron nevű hajó történetéről ő sem tudott. Érdeklődésére kiderült, hogy a címerben levő hajónak semmi köze a névhez. Az Alcron nevet ugyanis a szálloda egyik tervezője nevének betűiből állították össze. A rejtvény tehát megfejtődött.

Neki vágtam a városnak. A szállótól pár lépés a Vencel tér, amelyet a magyar turisták éppúgy ismernek, mint mondjuk a Lenin körutat Budapesten. A Vencel tér Prága szíve. Szinte érezni e nagy történelmi múltú város életének lüktetését. Az embernek az az érzése, hogy a város lakói itt randevúznak. (Járja is egy tréfás szólás-mondás: „Minden rendes prágai naponta legalább kétszer átmegy a Vencel téren”...) Az üzletek, áruházak izléses kirakataikkal, gazdag áruválasztékekkel vásárlásra csábítanak. Reggel, nyitás előtt a Dum Mody (Divatház) előtt már sokan várakoznak. A tér számos büféjében, a tejsárdákban, a sültkolbászt árusító bódéknál sokan reggeliznek. Az élelmiszer- és húsboltokban bőséges a választék. Sorbaállást csak a gyümölcsboltok előtt láttam. No meg a trolibusz- és autóbusz megállóknál, mert a prágaiak nem ismerik a tolakodást.

A Vencel téren kívül, persze ezernyi más látnivaló is van ebben a patinás múltú városban. A legszebb, legmaradandóbb élményektől fosztja meg magát a turista, aki külföldön csak az üzleteket vizsgálja, de nem veszi észre a műemlékeket, a múzeumokat, amelyekben a város igen gazdag.

Prága megőrizte az évszázadok kőbe vésett alkotásait. Olyan a város, mint egy hatalmas múzeum. A várban, a Hradzsínban ismerkedtem a város nagy múltjával. Az épületek, múzeumok minden kor jellegzetes hangulatát, izlését megőrizték. Sokáig álldogáltam az Aranycsinálók utcájának apró házai előtt, s csodáltam a cseh királyok gazdagon berendezett lakosztályait. A vár gyönyörű barokk stílus spanyol termében szinte hallani véltem az egykori udvari bálok zenés hangulatát. Sokáig gyönyörködtem a Szent Vítus székesegyház gótikus hajóiban, s a várudvaron — némi büszkeséggel — nézegettem a Kolozsvári testvérek művészi Szent György szobrát. A várban óriási az idegenforgalom. A személygépkocsinak helyet találni ugyancsak művészet.

Ha a várból letekintünk a városra, megértjük, miért nevezik száztornyú Prágának. A tornyok számát ugyan nem ellenőriztem, de tény, hogy sok van belőlük.

A várban tett séta után megtekintettem a reneszánsz stílusban épült Belvedere palotát, amely valóságos ék-

A Hradzsín látképe, a got stílusban épült Károly-híddal

szerdobozként hat. Az óvárosban meghúzódó szép épületek, keskeny, girbe-görbe utcácskák, síkátorok és kis parkok az elmúlt századokba viszik vissza az embert. A vár tövéből a Mála Stranáról a híres Károly hídon mentem át. E kőhid a város egyik legszebb, legjellegzetesebb műemléke.

A prágai óvárosban és a belvárosban új, modern városrészek épülnek. Széles utcáikkal, parkjaikkal, korszerű üzletházakkal a gyors fejlődést tükrözik.

Jó konyhát, vendégfogadót Prágában nem nehéz találni. Minden utcában akad belőlük egy-kettő. Nagy hagyományai vannak itt a vendéglátóiparnak, az ínycsemegetőkre válogathatnak a sok étterem, büfé, söröző, falatozó, jó műsorra is szolgáló szórakozóhelyek között. Én a kínai étterembe tértem be. A finom kínai ételkülönlegességeket a cseh üzletvezető irányítása mellett készítik. A vezető érti a módját, hiszen valamikor a kínai követség szakácsa volt. A rizses, erősen fűszeres kari-val készült ételhez a felszolgálók papálcsikát is adtak. Bevallom, ha a rizst végig ezekkel kellett volna elfogyasztanom, talán még ma is ott ülnek. Az üzletvezető elmondta, hogy csupán rizsből 330 féle ételt tudnak készíteni.

Ebéd utáni feketémet a nemrég megnyílt, rendkívül ötletesen berendezett kis étteremben fogyasztottam el. Mintha erdő közepén épült vadászkastélyban járnék. Az előtér fala kéregtelenített, natúr színű fatörzsekkel volt borítva. A helyiség díszítésére is különböző formájú fatörzseket, gyökereket használtak fel. A belső helyiségek berendezése is hasonló volt. Ezúton szeretnék gratulálni azoknak, akik — a természetbarátokra gondolva — az erdők hangulatát belopták a zajos világvárosba. Kitűnő ötlet volt.

Délután a Fehér Hattyú áruházat látogattam meg. Megtaláltam itt mindent, amit kerestem. Budapesti ismerőseim kívánságlistáját is sorra kipipáltam.

A szállodában jólesett a pihenés, de ez a prágai nap megérte a fáradságot.

M. G.

Megvalósul Tihanyban a balatoni Skansen

Eötvös Károly, akinek örökbecsű munkáját: Utazás a Balaton körül, minden Balatont szerető embernek ismernie kell, könyve egyik fejezetében Tihanyról ezt írja: „Milyen sokat írtak már Tihanyról mind az írók, mind az írogatók, és mégis mily keveset írtak mind az írók, mind az írogatók.” Mindig az eszembe jut ez az idézet, valahányszor csak Tihanyban járok és figyelem ennek az Európa szerte híressé váló félszigetnek fejlődését. Az a százmillió forint, amelyet az utolsó hét évben népgazdaságunk a félszigetre költött, óriási változást hozott az egykor világtól elzárt csendes területre. A magyar idegenforgalom egyik fontos bázisa lett, de amíg keleti felén élénken zajlik az élet, rohannak, száguldanak a járművek, addig a nyugati részen a természetjárók által annyira kívánt és megszokott csönd honol. A védett terület szépségei első sorban a gyalogos turisták előtt tárulnak fel. Ott nem vezet a tó partján autópálya és a Balaton még ma is abban az állapotában látható, akár száz évvel ezelőtt Tihanyban, természeti kincsein kívül a község is érdekes látnivaló. Házainak nagyrésze építészeti érték, de az is szép, ahogyan az új házak épülnek a helyi anyagból az ősi építészeti formák felhasználásával. Jellegzetes, érdekes, színes magyar falu Tihany, amelyben az ősi építkezés és a legújabb fejlődés alkotásai mind megtalálhatók.

Tihany szerelmesei már évtizedekkel ezelőtt javasolták egy Skansen létrehozását ezen a helyen. Ismeretes, hogy a svéd főváros, Stockholm egyik legnagyobb nevezetessége a Skansen, amelyet Hazelius Arthur svéd tudós hozott létre. Összegyűjtötte Svédország jellegzetes népi építészeti értékeit, a fából épített vidéki udvarházakat, templomokat, szalmalmokot, és lebontva azokat, a Djurgard félszigeten felállította. Világcsodát hozott létre. Százegyzével mennek oda a látogatók és az ő példája nyomán Európa más országaiban is létrejöttek az ottani népi sajátosságokat bemutató Skansenek. Tihanyban egylőre egy balatoni Skansenről lehet szó. Az elképzelésekben, amelyek két évtized óta közkezen forognak, első épültként szerepelt a BIB által 1936-ban létesített népművészeti ház, aztán a mellette álló igen szép s Tihany építészetének tipikus példáját képviselő Vargha ház és az emögött álló ún. Disznósi ha-

lász céhház. A tihanyi félsziget halászata évszázadokon át mindig azonos módon folyt le és Herman Ottónak még alkalmá volt a múlt évszázad végén látni a jellegzetes tihanyi gardahalászatot, amelynek sehol másutt nincs párja. Ő írja le a tihanyi halász-bokrokat, amelyekben tíztíz ember dolgozott. Elmondja a nevüket: Disznósiak, Honvédok, Szapanosok, Sejjmesek stb. és leírja életüket, munkájukat. A Disznósi halászbokor tagjai az előbb említett Batthyány u. 5. szám alatt található házban jöttek össze. Itt zajlottak le a megbeszélések és a mulatozások is, amikor az időjárás beszorította őket a falak közé. Egy-egy jólsikerült fo-

A helyreállított műemlék harangláb

gás után a tihanyi hegyoldalakon termelt bort iszogatva, itt hangzott fel az ősi halásznóta:

„Én vagyok a halászegény, én járok a víz tetején. Én fogom az aranyhalat, a tihanyi halat, a tihanyi halat.”

Azután megkezdődött a tánc. Magasra felugrálva ütögették a mestergerendát és összevágták a levegőben zsiros nehéz csizmájukat, amely úgy szólt mint egy kölyökgyű.

Nos, ez a ház is ebek harmincadjára került. Egy évvel ezelőtt már

A helyreállított tihanyi templom és műzeum (képek: Mendele Ferenc)

teteje sem volt, beomlott és úgy látszott vége lesz. A Néprajzi Múzeum és a Műemléki Felügyelőség azonban megmenti. Aki ma Tihanyban jár, szívderítő munkát láthat, az öreg céhháznak már áll a teteje. Tihanyi öreg nádazók állították helyre, boogozták a nádcsomókat s nemsokára eredeti formájában láthatjuk, mint a tihanyi halászat emlékeinek múzeumát. A Vargha ház is teljesen megújul. Ebben egy balatonfelvidéki család lakását és gazdasági udvarát rendezik be. Én azt tanácsolnám, hogy széles udvarán halstűtő hely is legyen. Csodálatos a kilátás, a tó keleti tükre. Simára gyalult asztalokon lehetne felszolgálni az öreg tihanyi halászbokor által sültött halakat, ami hatalmas idegenforgalmi vonzó lenne. A közeli Óvár oldalában fából épített boronyapince és egy Tihanyban dívó csúcsfalas kőből rakott pince bemutatása a szőlészet egykori szerszámaival a következő lépés. Ne feledjük el, Hazelius őt faházzal kezdte a Skansent és 15 év alatt világcsodát alkotott. Tihanyban már három ház és más építmény lesz, ami balatoni viszonylatban szép kiindulás. Itt kell elmondanom, hogy Tihany összes kis és nagy műemlékei is megújulnak. A templom, amely a bércezt koronázza és amelyet a Balaton minden oldaláról látni lehet, közel egymillió forintot költséggel készült el és olyan szép, mint amilyen talán újkorában sem volt. Örömmel pihen meg rajta az ember szeme, a barokk építészeti játékos formáit nagyszerűen visszaadták a különböző színekkel. A jóval kisebb jelentőségű, de nagyon kedves műemlék református harangláb is új faszindely tetővel ékeskedik. És így újul és alakul a falu, néhány ősi háza a tihanyi Skansen része lesz és nemsokára eljön az az idő, amikor mi magyarok ezekbe a házakba őszinte örömmel, külföldi vendégeink pedig elismeréssel léphetnek be.

Zákonyi Ferenc

A Vargha-ház helyreállítás közben

A Disznósi-céhház restaurálása

A woman with long, wavy brown hair is smiling and looking upwards. She is wearing a thick, brown and white knitted sweater with a decorative pattern. The background shows a rocky, uneven shoreline with some small structures or huts in the distance.

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

1965. DECEMBER
XI. ÉVFOLYAM 12. SZÁM
ÁRA 3 FT

A HÁLA ÉS AZ EMLÉKEZÉS TÚRÁJA

Bottyán István ünnepi beszédet mond

A márványba vésett sorok népünk mindennapi programja lett, s hogy ezt békés alkotómunkában hajthatjuk végre, azt a szovjet nép hősi harcának, s azoknak a hősöknek köszönhetjük, akik emlékére évente kivonulunk Pílisnyeregbe, hogy emlékezzünk November 7-re, a hősökre és a mártírokra.

Ezen a vasárnapon a völgyeket álmos köd ülte meg. Viszont a hegygerincen aranyos napsütés fogadta azt a négyezer természetbarátot, akik az ország kül-

„Felszabadító harcunkat békés, alkotó munkával kövessétek!”

lönböző részéből eljöttek kegyeletüket leróni.

A délből kezdődő ünnepségen Bottyán István elvtárs, a dorogi Járási Pártbizottság tagja mondott ünnepi beszédet:

„Hagyomány lett — mondotta —, hogy a ter-

mészetbarátok országos túra keretében hozzák el ide a hála és kegyelet virágait. Hátalélt szívvel gondolunk arra, hogy az a nép hozta el a szabadságot számunkra, amelyik az 1919-es Tanácsköztársaság idején elsőnek állt a magyar forradalom ügye mellé. Dicső szovjet katonának áldozták életüket itt, ahol most emlékmű hirdeti a világnak: a szovjet emberek, s közöttük a hős donyeci bányászok vére nem hullott hiába.”

Az ünnepi beszéd után a társadalmi szervek, egyesületek, szakosztályok, fegyveres testületek, iskolák, hivatalok és közintézmények képviselői helyezték el koszorúikat. Az első koszorút Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese és Miklós János, az MTSZ elnöke helyezte el. Koszorúerdő borította az emlékmű talapzatát, bizonyítva a természetbarátok hűségét Lenin eszméjéhez.

A négyezereből

Kiosztották a Kéktúra-jelvényeket

A pílisnyergi ünnepség az egyike, amikor a Kéktúra-jelvényeket átadják azoknak, akik a követelményeknek eleget tettek.

Az emléktúrán már a harmadik Kéktúra-jelvényüket vette át: Pahocsa László (Vasas Izzó), Szabó Aladár és felesége (Vasúti-főosztály), valamint Erdőszegi Ferenc (FAÜ).

A Kéktúra népszerűségét igazolja az a tény, hogy a pílisnyergi találkozóig ez évben már 93 természetjáró vette át a jelvényt és az ünnepség alkalmából újabb 85 sportársnak nyújtotta át a kitüntetések Székely Miklós, a Szövetség főtájkára.

Érdekes színfolttal is gazdagodott az ünnepség. Most került sor az év elején kiírt 300 kilométeres Úttörő Kéktúra-jelvényeinek első átadására is. A követelményeket a ráckevei Árpád fejedelem úttörőcsapat 21 tagja teljesítette és népes küldöttséggel jöttek el a jelvények átvételére.

A 3 jelvényes kéktúrázó Szabó házaspár

A MOSZKVAI ÚT TAPASZTALATAI

KÜLDÖTTSGÜNK MEGISMERTE A SZOVJET
TURISZTIKA SZERVEZETI FELÉPÍTÉSÉT ÉS ÓRIÁSI
EREDMÉNYEKBE KIBONTAKOZOTT GYAKOR-
LATI MUNKÁJÁT

LAPUNK

legutóbbi számában jelentettük, hogy az MTS delegációt küldött a Szovjetunióba, tanulmányozni az ottani turistamozgalom főbb jelenségeit, kitépasztalni a kinti turista szövetség szervezetét, felépítését. Miklós János és Székely Miklós, a Magyar Természetbarát Szövetség elnöke, illetve főtítkára, valamint Madarász Endre, a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatója, kerekasztalnál, egy csésze fekete mellett beszélgettek e sorok írójával, hogy elmondják a „Turista” olvasóinak szovjetunióbeli élményeiket, tapasztalataikat.

— A turistamozgalom fontosnak tartja, hogy állandóan erősítse nemzetközi kapcsolatait: Természetesen a Szovjetunió azok közé az országok közé tartozik, amelyekkel első soron kívánjuk mélyíteni barátságunkat, szilárdítani kapcsolatainkat. Tavaly novemberben, a szocialista országok turistaszervezeteinek moszkvai tanácskozásán merült fel a lehetősége annak, hogy a Szövetség vezetősége közelebről is tanulmányozhatja a szovjet turista mozgalmat — kezd a beszélgetést Miklós János.

A MAGYAR ÉS A SZOVJET

turista-szervezetek között néhány évvel ezelőtt, átmenetileg szünetelt a turisztacseréi kapcsolat. Ez volt az az időszak, amikor a Szovjetunióban átszervezték a turisztikát. Az átszervezés után új gyümölcsözővé váltak kapcsolataink, amelynek eredményeképpen tavaly már két gyönyörű szovjet útja volt a magyar természetbarátoknak. Most pedig a Szakszervezetek Össz-szövetségi Tanácsának Turista Szövetsége fogadta a hivatalos delegációt, ünnepélyesen, baráti szeretettel.

— Különösen tetszett — veszi át a szót Székely Miklós — ahogyan a gyermekturisztikával foglalkoznak! Az úgynevezett gyermekbázisokat a Művelődésügyi Minisztérium tartja fenn. Már a legkisebb úttörőket is tervszerűen, okosan nevelik a kirándulás szeretetére. Persze sokkal többről van itt szó, mint pusztán kirándulásról. Túrúriakon a gyermekek botanizálnak, kózzettannal foglalkoznak, kis múzeumok anyagát gyűjtik és rendezik be. Vagyis: a turisztika náluk lényegében tantárgy, méghozzá komplex stúdium, amely egyfelől sokféle érdekes és fontos dologra tanít (földrajz, történelem, biológia, stb.), másfelől legalább ilyen lényeges dolgokra — nevel: Hazaszeretetre, a szabad idő egészséges és tar-

talmas felhasználására, emberhez méltó életmódra.

AZ ISKOLAI NEVELŐ

munka szer-
ves része, eszköze és módszere ez — folytatja a mondanivalót Miklós János — a moszkvai központ mellett például kétszáz férőhelyes gyermek-turistabázissal is rendelkeznek, ahol bentlakásos tanfolyamokat rendeznek pedagógusoknak is, mégpedig a legkülönbözőbb szaktárgyakat tanító nevelőknek. Sajnálatosnak tartom, hogy a mi Művelődésügyi Minisztériumunk részéről senki, s a Kommunista Ifjúsági Szövetségünk részéről is kevesen ismerik ezeket a dolgokat és őszintén remélem, nem csupán ebből a cikkből fognak értesüléseket szerezni róla, hanem személyesen is kitépasztalják. Annál is inkább, mert, amint ezt Moszkvában közölték velünk, a baráti államok illetékesei jártak már ott tapasztalat-cserén, csupán mi, magyarok hiányoztunk eddig.

— Néhány számmal is lehet érzékelteni, miképp fejlődik a Szovjetunióban a turisztika, s milyen fontosnak tekintik ezt a mozgalmat — veszi át a szót most a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatója, Madarász Endre — 1965-ben 213 turista különvonatot indítottak 14—20 napos programmal. Egy-egy vonaton 400 utast visznek, 12 vagonot csatolnak össze, három étkezőkocsival. Jövőre 350—400 turista vonatot indítanak! Idén 70 turista hajó indult, egy-egy hajón 300—350 fővel. Ilyen „szakszervezeti beutalásos” turista hajóúton idén összesen 110 ezer ember vett részt. Jövőre 90 hajóútra költötték meg máris a szerződést.

— EZEKHEZ

az adatokhoz azt is tudni kell — folytatja most Miklós János a gondolatot —, hogy a Szovjetunióban a szakszervezetek jelentős összeggel hozzájárulnak a turisztikához, olykor, kiemelkedően jól dolgozó esetében, teljesen ingyen adják a beutalót. Azt is meg kell jegyezni, hogy az árakat amúgyis igen kedvezményesen állapították meg. Kiev mellett, a Pucsa—Vogyica turistaházhoz, vagy ahogy ők nevezik, bázishoz, három autóbusz is tartozik, továbbá túravezetők, instruktorok, — akik függetlenített szakemberek — dolgoznak, hogy a környék minden szépségét megmutassák a turistáknak. A vandorúdtetés egy része a turisztika, egy-egy üdülési periódusban 3—4—5 helyre is elviszik a csoportokat, az említett külön autóbuszokon, vonatokon, vagy ha-

jókon. Mindenütt szervezett — bár nem kötelező — program van, hogy a 30 fős csoportok valóban tartalmas, élményekben gazdag időt töltsenek el.

— Autóbusról, hajóról, vonatról beszélünk már. Hadd tegyem hozzá — mondja Székely Miklós —, hogy most már repülőgéppel is kísérleteznek. Hétfégi Moszkva—Leningrád útvonalon turistagépeket indítanak. S hadd beszéljek kicsit a fejlődés távlatairól. Mialatt ott voltunk, a párt ukrainjai végrehajtó bizottsága tárgyalta az ukrán turistaházak fejlesztésének kérdéseit és még erre az évre újabb 1,7 millió rubelt szavazott meg erre a célra. A Szovjetunió Minisztertanácsa ugyancsak ez idő alatt pedig 245 millió rubelt irányzott elő a következő öt-éves tervben turistabázisok építésére. 213 ezerrel növelik a férőhelyek számát, ezenkívül a területi szervek is biztosítanak összegeket turista célokra, helyi erőkből. Az anyagi áldozatoknak van is eredménye. Például egyedül az Ukrán Szocialista Szovjet Köztársaságban, szervezett turista utakon, 8 millió turista mozdult meg az elmúlt évben!

— NAGYON TETSZETT

nekem — mondja Madarász Endre —, hogy a bázisokat, vagyis a turistaházakat ott intézménynek, a mozgalom szerves részének tekintik. Nem vállalatnak, vagy vendéglátóipari egységnek, amelynek akkumulálnia kell, adót kell fizetnie stb., hanem intézménynek, amely a legszerényebb árakon a legtöbbet nyújtja.

Ott az egész belső turistaforgalmat a Turista Szövetség, mint mozgalmi szerv csinálja, nem pedig az Inturiszt, amely kizárólag a külföldi idegenforgalommal foglalkozik! Gyönyörű, új 5—6 emeletes turista-szállóikban kettő és négyágyas, de egyágyas szobák is vannak, négynél több ágyas szoba azonban nincs! Folyóvizet, fürdőszobát, mozitermes, szállodaszerű és kitűnő ellátást biztosító turistaszállókat láttunk. Valóban kulturált körülményeket. Útunk egyik fontos tanulsága szerintem ez: építsünk mi is igényesebb turistaházakat, vagy alakítsuk át a meglévőket! Persze ehhez nemcsak pénzre van szükségünk, hanem mindenekelőtt a szemléletet kell megváltoztatnunk, vagyis elfogadjatnunk azt az új szemléletet, hogy a turistaházak nálunk se vállalkozás-

ként, hanem a mozgalom szolgálatában működjenek!

— Alulról fölfelé választják a turisztikai mozgalom Össz-szövetségi Központi Tanácsát. 115 fő foglal helyet a Központi Tanácsban — folytatja Székely Miklós —, kétszer egy évben ülnek össze. Az elnökség 21 tagú, abból négy függetlenített, a központi apparátusban 72 függetlenített dolgozó működik. 179 területi turista tanács működik ezenkívül a Szovjetunióban.

AZ EDDIG elmondottak mellett még egy hasznos tapasztalat, amit ugyancsak jó lenne nálunk is megvalósítani. A Szovjetunióban turista klubok segítik a turista mozgalom vezetését. E klubokban aktív élet folyik hétközben, ahol felszerelést lehet kapni, tanácsadással szol-

gálnak, filmeket vetítenek, s egyúttal kölcsönző állomások is. Amiben tapasztalatunk szerint mi járunk előbb, az a hétvégi, szombat-vasárnap-i öntevékeny túrázás, az ilyen programok, túrautak megszervezése. Ezt azonban ők is felismerték és most dolgoznak azon, hogy a hétvégi turisztikát is fellendítsék, a hosszútávú túrák színvonalára emeljék.

Befejezésül ismét Miklós János veszi át a szót:

— Az idei kettővel szemben a jövő esztendőre négy cseretúrát kötötünk le. Az egyikre már januárban sor kerül: síturára nyílik lehetőség magyar síelők számára. Az Elbruszhoz vezet az út, kétezer méteren van a szállás, s a sífelvonó 3600 méter magasságba röpít. Kijev—Kaukázus—Moszkva, ezek a januári út főbb állomásai. Ugyancsak ilyen új-

donság lesz a magyar természetbarátok számára a nyári hajót a Volga—Don csatornán, s Volgograd felkeresése. E két új úton kívül ismét biztosították számunkra a szuhumi és a grúz hadiúton teendő túrát. Megdupláztuk tehát négy út lekötésével, idei szovjetunióbeli turista útjainkat. Azt is reméljük, hogy vendéglátóinknak módjuk lesz megismerni a magyar természetbarát mozgalom munkáját, mintahogy köztük: szeretnének erre alkalmat kapni.

BIZONYOS, hogy ez a beszélgetés még korantsen merítette ki a témát, sok élmény és tapasztalat van még a küldöttség tarsolyában. Reméljük, a „Turista” következő számaiban sor kerül a részletek ismertetésére is.

Barabás Tamás

HATSZÁZAN A ZALAEGERSZEGI EMLÉKMŰAVATÁSON

Az emlékmű leleplezése

A legjobb túracapatok műsort szolgáltattak. A pákai iskola kis „dalárdája”, négy ország dalaiból négy nyelven énekelt, s színvonalasan szerepeltek az zalaegerszegi általános iskola növendékei is.

A műsor után a túracapatok elhelyezték emléktábláikat, melyekre bevették csapatuk nevét.

A KISZ Zala megyei Bizottságának titkára, Tóth László mondott ünnepi beszédet. Elmondotta, hogy a túrák során ma a fiatalok azokkal a létesítményekkel ismerkedtek, amelyeket felszabadulásunk után építettünk, s azokon az utakon jártak, ahol egykor a felszabadító szovjet hadsereg űzte ki a fasisztákat. Megdicsérte a fiatalokat, akik lelkiismeretesen elvégezték a kiírt túrafeladatokat.

Az ünnepi beszéd után az április 4-én indult felszabadulási-túra győztese, a zalaegerszegi Ady iskola Mókus őrsze leleplezte a hősi emlékművet. A kőben aranyozott betűkkel ez áll: „Szabadságunkért hála és dicsőség a hős szovjet népnek”.

Horváth Ildikó

A túrán résztvevő diákok számháborút is rendeztek
(Kiss Ferenc felvételei)

Túráverseny, izgalmas vetélkedő, számháború előzte meg a Zala megyei KISZ Bizottság és az MTS megyei Tanácsa, illetve a Zala megyei Természetbarát Szakszövetség által november hetedikén megrendezett alsóerdei emlékműavatást.

Hatszázán, zalaegerszegi, nagykanizsai és más vidéki iskolák tanulói jelentek meg a szovjet hősi harcok egykori színhelyén, hogy megemlékezzenek hazánk felszabadítóiáról. A megye számos vezető szervének képviselői között ott láttuk Rajkai Miklóst, az MTS Zala megyei Tanácsa, és Székér Istvánt a megyei Természetbarát Szakszövetség elnökét is.

Új turistautak, műemlékvédelem, campingek

BALATONI, BAKONYI ŐRJÁRAT

Még napfényben fürdenek a tóköznyéki hegyek és a cseresznyés vörösré változott levele érdekesen színezi a Tamáshegy kopár karsztját. A tó felett sirályok keringenek, egész közel merészkednek a parthoz, ahol a füredi üdülők rendszeresen etetik őket. A százéves füredi sétány fái-ról hullanak a levelek, zizegő avar képezve a sétálók lába alatt. Délután, amikor lenyugszik a nap az aszfófi öböl felett, már hol lilás, hol barnás árnyalatok fénykévi színezik a lebukó nap feletti eget és a kikötőből távolodó hajók dudája egyre élesebben hangzik a tiszta levegőben.

Még mindig látni külföldi személykocsikat, különautóbuszokból kitóduló külföldiek serege sétál a tihanyi templom kilátójánál, vagy ül a Rege cukrászda teraszán. A jó idő alaposan meghosszabbította a nyarat, bepótolva a tavaszi és nyáreleji rossz időt.

Aki ma figyelő szemmel végigsétál a parton, még mindenütt lát mozgást, de ez már a jövő évi szezon előkészítése. Az ez évben megépített új campingeknél parkosítanak, fákat ültetnek, a paloznaki, akali-sósi táborban új utat építenek, a tihanyi tábor alsó részén a lakókocsik helyét készítik elő, de a legnagyobb munka a füredi tábornál folyik. Hiszen ez a terület lesz a jövő évi nemzetközi nagy-tábor helye, amelynek teljes kiépítésére, felszerelésére ötmillió forintot folyósított az Országos Idegenforgalmi Hivatal. A Veszprém megyei Tanácsi Tervező Vállalat mérnökeinek serege készíti a tervet, amelyeknek megvalósulása hazánk legnagyobb és legszebb táborává avatja a füredi campinget. Új W. C. és mosdócsoporthoz épülnek, a tábor kibővített, eddig kaszálónak használt területén aszfaltutak és korszerű világítótestek helyezkednek majd el. A campinghez kapcsolják az eddig különálló autós strandot, amelynek egyes épületei átalakulnak postahivatallá, egészségügyi szobává, konzumbolttá, férfi és női fodrászattá, automata játéktéremmé stb. Ebben a táborban mindent meg fog-

nak találni a vendégek, amire csak szükségük lesz. Épül már az új és annyira szükséges benzin és olajtöltő állomás is. Ezzel a füredi benzinkút körüli nyári nagy zsúfoltság is megszűnik majd.

Szigligetnél örömmel szemléljük a várban felállított állványokat, a működő felvonót, amely a várból leszállítja a régészeti feltárásból származó földet, a faluból pedig felviszi az építési anyagokat. Kibontották már a felsővár 40 méter hosszú falát és annak rögzítésén, helyreállításán fáradoznak. Három évet vesz igénybe majd a munka, amely után ez a tóparthoz közel fekvő regeyes és romantikus vár

tartandó ünnepségre, ahol megjelennek majd Kufstein város küldöttei is. Ugyanis Batsányi János új emléktábláját Kufsteinben helyezik el, annak a cellának a falán, ahol egy évig raboskodott sok más társával együtt.

A Nyugati Bakony szélén fekvő sümeg városában is emelkednek az új turisztaszálló falai. Már befejezték az első emelet építését és rakják a falakat a második emeleten. A sümegiek bíznak abban, hogy ez a szálló lesz az egész Dunántúlon a legszebb és a legkorszerűbb. Száz személy kényelmes ellátását biztosítja a központi fűtés, hideg-meleg vizet szolgáltató, teljesen új épület.

Befejezéshez közeledik a tapolcai turisztaszálló építése

ha nem is teljesen felépítve, de megvédve fogadják a látogatókat.

Hévízfürdő szélén az ősi egregyi XII. századi templom restaurálásának örvendtünk, közelében pedig az ugyancsak szépen restaurált 230 éves Gyöngyösi csárdánál láttuk a külföldi autók sokaságát.

A tapolcai medence közepén fekvő Tapolca községben a Malomtó partján álltunk meg. Batsányi János és felesége, Baumberg Gabriella szobrának szomszédságában a régi malom megújult. Az egészet átépítik, központi fűtéssel, hideg-melegviz-szolgáltatással ellátott turistaház lesz. Batsányi feleségének, Gabriellának nevét fogja viselni s a tapolcaiak már lázasan készülnek a jövő évi május első napjaiban meg-

A Bakony területén is lát fejlődést a természetjáró. A dóbróntei turistaház megnyitása után most az első bakonyi camping építéséhez fogtak a pápai járás területén. Az a lelkes gárda, amely a járási tanács dolgozóiból áll és szívén viseli a természetjáró ügyét, a Bakonyi Intéző Bizottság segítségével Farkasgyepű szélén építi az első bakonyi campinget. Vízvezetékkel, villanyvilágítással ellátva s mellette épül a földműveszövetkezet új vendéglője. 1966 nyarán a pápa-veszprémi útvonalon haladó autós turisták már igénybevehetik ezt a campinget. Veszprém-ben, ahol ez év nyarán már üzemelt a camping, azt tovább bővítik. Aszfaltutat kap, újabb vizesblokkokat. Gyurafirátót község

A vár nyugati falát a földfelszín fölé emelik

közepén emelkedik az egykori premontrei templom és kolostor romja, amelynek megvédését befejezte a Műemléki Felügyelőség és ezzel egy újabb középkori rom nyert védelmet.

A Bakony legszebb váránál, a cseszneki várnál örömmel hallottuk, hogy 1966 nyarán megindul a régészeti feltárási. Évek óta várjuk és sürgetjük ezt. Most a terv valósággá válik.

A gézaházi turistaháznál a másik öröm ér bennünket, amikor gépkocsink az eddigi gidres-gödörös, esőben sáros, járhatatlan út helyett kényelmes aszfaltos úton gördülhet a turistaházhoz. A 82-es út építésével kapcsolatban végre elkészült a bekötőút is. Bakonyszentkirály községben meglepően jól megépített étterem és cukrászda fogad bennünket.

Hosszú lenne a felsorolása mindannak, ami a Balaton-Bakony vidékén épül, átalakul, ami megörvendeztetni a turistát. Hazánk, ezen talán legszebb vidéke minden évben új meglepetésekkel várja kedvelőit, szerelmeit.

Zákonyi Ferenc

A szigligeti vár nyugati falát építik (Csiki felvételei)

ELŐKÉSZÜLETEK A FICC NEMZETKÖZI KONGRESSZUSÁRA ÉS AZ AUTÓSRALLYRA

Korábban hírt adtunk arról, hogy Magyarország is tagja lett a Nemzetközi Campingszövetségnek, a FICC-nek (Fédération Internationale de Camping et de Caravanning). Az OIH a nemzetközi szervezet elnökségének bemutatta a magyarországi campingeket, amelyekkel a nagy európai versenyben is számottevő sikert arattunk. Ilyen előzmények után a világszervezet Magyarországra bízta az 1966. évi XXVII. FICC nemzetközi kongresszus és autós rally megrendezését, amely 23 ország mintegy ötezer autósának szervezett magyarországi látogatását jelenti 1966 augusztusában.

Készülődés

a nemzetközi rallyra

Kis izelítő, hogyan várja Magyarország 1966-ra 23 ország campingezőit.

A kongresszus és rally szinte végtelen autós és lakókocsi karavánjai augusztus 3—19-ig terjedő időre várhatók Magyarországra. A nagytábor 7—15 között zajlik le, ezt megelőzi egy ún. előrally 3—7 között és egy utórally 15—19 között. Az elő- vagy utórally programok nem kötelező, ajánlott programok. Az előtáborozók először Budapestre érkeznek, s a szentendrei, római parti és leányfalui campingekben táboroznak le. Programjukban szerepel a főváros megtekintése, esti sétahajózás, margitszigeti szabadtéri színpad különleges műsora, továbbá kirándulások és műsoros bemutatók a Dunakanyarban.

Augusztus 7-én Esztergomon, Veszprémen át érkeznek a kongresszus főtáborhelyére, Balatonfüredre. Többmillió ráfordítással varázsolják át

a Balaton északi partját a jelenlegi nemzetközi színvonalú szolgáltatásokon felül is olyan mintacampingvárossá, amely Európa viszonylatában is egyedülálló lesz. Maradandó értékű az elkövetkező évek idegenforgalmi szolgáltatásai számára is. A Veszprém megyei Tervező Vállalat az egész füredi parton újdonságokat létesít, a campinghez csatolják a strandot, ahol erre az alkalomra egészségügyi intézmények, automatajátéktermek, éttermek és különleges magyar ételeket, italokat szolgáltató hangulatos vendéglők létesülnek. A camping bejáratánál épülő felvételi épületben információs szolgálat, pénzváltó stb. működik. A kongresszus színhelye a füredi SZOT-terem lesz. Változatos kulturális és sportprogramok között is válogathatnak a külföldi résztvevők. Példa a sok közül: Állami Népi Együttes bemutatója a camping viziszinpadán, olimpiaknjaink sportbemutatója, a résztvevő nemzetek különbözőféle sportmérkőzései, orgonahangversenyek Tihanyban, vízisportversenyek, a nagyvászonyi lovasjátékok, stb., stb.

A kongresszus utáni utórallyban a Balatonról meglátogatják a külföldiek a Dunántúlt, a Duna—Tisza köze és a Tiszántúlt tájait, idegenforgalmi érdekességeit, s mindenütt campingekben laknak, megismerkedve hazánk többi szép sátor táborával is, mint a Tisza-parti, a tokaji, debreceni stb.

Egyre szélesedik hazánkban is a campingezés iránt érdeklődők tábor, és társadalmi aktivitahálózata is, amely feltehetően gyors lendületet ad a mozgalom széles kibontakozásának.

Szinyai Jenő

MŰEMLÉKVÉDELEM A BALATON-VIDÉKEN

A Bakony egyik legszebb pontján, a cseszneki Várdombon álló öreg vár falai megújulnak a III. ötéves terv során. Az Országos Műemléki Felügyelőség felvette tervébe a cseszneki vár restaurálását. 1966-ban megindul a régészeti feltárása, s vele együtt már a veszélyes állapotban levő falak megerősítése is. 1967—68-ban a falak konzerválását és egyes épületrészek, a keleti torony tető alá helyezését is megkezdik. Évek óta sokszor hangoztatott panasz volt a cseszneki vár állapota, ami ezzel megszűnik.

Befejeződött a Balatonkörnyék egyik leghíresebb műemlékének, a jelsőrsi templomnak a helyreállítása. A három évig tartó munka során teljesen tisztázták az épület egyes építési időszakait, megállapították, hogy a torony egészen külön épült, szabadonálló volt először és csak később épült egybe a templom többi részével, köztük a kőfaragó jellel díszített sír is. A legújabb lelet azonban a kapu timpanonja. A vakolatréteg alól faragott részletek tűntek elő, valószínűleg Krisztust ábrázolja két apostol, vagy donátor (templomalapító) között. A mellékelt fénykép a helyreállított kapuzatot, mutatja, amely a Balaton vidéknek most egyik látványossága. A templom teljes rendezése után sor kerül környékének rendezésére is.

Villany ég a somlóhegyi kilátón. A Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalának kezelésében levő somlóhegyi kilátónál — amelyet Petőfi Sándorról neveztek el — kigyulladt a villany. A hivatal benzinnel működő aggregátort helyezett el a toronyban, és esténként már a ki-világított ablakokat láthadják, akik a Somlóhegy alatt elhaladnak. Nemcsak a gondnok lakása, hanem a kilátótorony nagyterme is meg van világítva. Egyidejűleg a somlóhegyi kilátó állványokra szerelt messzelátó készüléket kapott, amelynek segítségével a Somlóhegy tetejéről még szebb formában élvezhető a közel 100 km sugarú tájkép. Tiszta időben a stájerországi hegyek is jól láthatók a készülékkel.

Az Országos Műemléki Felügyelőség a balatoni turisták által sokat látogatott várak megóvását is tervbe vette. 1970-ig helyreállítják a csobánci vár öregtoronyát, amelynek tetejére kilátót képeznek ki. Feltárják és megvédik az erősen pusztuló rezi vár falait, ezen kívül ugyancsak feltárják és megerősítik a Balatonfüred közelében levő Zádorvár még elég jó állapotban levő felrészzeit. Ez az utóbbi, igen alkalmas lenne egy kis turistaház számára és valószínű, hogy a tervezésnél erre is figyelemmel lesznek.

A TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG ÉS A KÖZOKTATÁSI FŐOSZTÁLY MUNKÁJÁT ÖSSZE KELL HANGOLNI

Az iskolák több segítséget várnak

Az utóbbi években több ezer fiatal csatlakozott a természetbarát mozgalomhoz. Szinte alig van az országban középiskola, ahol ne bontott volna zászlót az iskolai turista csoport.

Hogyan látják a Művelődésügyi Minisztériumban az iskolai turisztika további fellendülésének feltételeit?

Szerkesztőségünk kérdésére Nyíri János, a Közoktatási Főosztály munkatársa így foglalta össze a jelenlegi helyzetet:

— A turista mozgalom iskolai térhódítása a szocialista közoktatás előremutató szellemének eredménye. Pedagógusaink, a diákok és a szülők egyaránt felismerték a természetjárásban rejlő értékeket, kirándulásokat, túrákat szerveznek. Jellemzően iskolai öntevékenységről van szó, amelyet ideje lenne jól egybehangolt központi irányítással felkarolni és támogatni. Arra gondolok, hogy a Természetbarát Szövetség és Főosztályunk együttesen mérje fel a diákok turista mozgalmának jelenlegi helyzetét, keressük meg közösen, hol, milyen mértékben kell támogatnunk az iskolai turisztikát.

— Hangsúlyozni szeretném, hogy nem alkalmi és ötletszerű segítségnyújtásra gondolunk, hanem a közérdekű munka tervszerű és az egész ország közoktatási szervezeteit átfogó instruálásra. Főosztályunk hatékonyan kívánja segíteni Szövetségüket abban, hogy szavuk, kérésük eljusson minden megye közoktatási vezetőihez. A turista mozgalom kiszélesítése közös cél, a propaganda és szervezőmunka is tartalmasabb és hatásosabb, ha az érdekeltek kooperációjára épül.

Bizonyára ismert, hogy a Művelődésügyi Minisztérium sokoldalúan fejleszti az iskolai természetjárást. Néhány példa: középiskoláink egy részében gyakran hangoztatták: korszerűtlen, vagy elégtelen a tornatermi felszerelés, tehát akadályoztatva van a testnevelés. Nem kis időbe és energiába kerül, míg sikerül megértenni: a természetjárás szinte korlátlan lehetőséget nyújt a serdülők testedzésére is.

Ma két lehetőség is kínálkozik a mozgalom további megszilárdítására. Az iskolai rendtartás az első három évben környezet és földrajzi ismeretek bővítését célzó tanulmányutakat ír elő, a negyedik évben kerül sor az országjárásokra. Meghatározott óraszámot biztosít erre a terv és mindenütt kiemelt feladatként irányítják a természetjárást a pedagógusok. A másik lehetőség az iskolán kívüli természetjárás nincs

ugyan kötelezően előírva, de az egészségre és a középiskolások művelődésére gyakorolt kedvező hatásához nem fér kétség. A tanulmányi időn kívüli turisztika felkarolása már többlet feladatot kíván a tanári kartól. Önkéntesen vállalt munkáról van szó, ezt nem írhatják elő rendeletek. Az eddigi jó példákra utalva a Természetbarát Szövetséggel közösen fejthetünk ki meggyőző tevékenységet.

— *Megítélése szerint hátráltatja-e valamilyen mértékben a fellendülő iskolai természetbarát mozgalom a tantervi célok teljesítését?*

— Ellenkezőleg. Az oktatási reform egyik célja, hogy a korábbiakhoz képest tehermentesítse a tanulókat. Heti 34 órában határozták meg a tanidőt, s ez szerintünk elegendő ahhoz, hogy a serdülő nemzedék szocialista emberré váljon, esztétikai ismeretekre tegyen szert és fenntartsa, fejleszthesse fizikumát. A tanulónak iskola után 5–6 órányi a szabadideje. Ezt nem veszi teljes mértékben igénybe a másnapra való felkészülés. Marad 2–3 órája, s ezzel kell ésszerűen gazdálkodni. Mondanom sem kell, hogy a tanári kar az egészséges időkihasználásra tesz javaslatokat. Tanácsaik elsősorban a természetjárás irányába mutatnak. Am nem hagyhatjuk egyedül felvilágosító munkájukban a pedagógusokat. Társadalmi méretű propagandára van szükség ahhoz, hogy szélesedjen és tovább virágozzék iskoláink természetbarát mozgalma. Szerintünk a Természetbarát Szövetségnek kell elsősorban kézbentartania ezt a közvéleményformáló tevékenységet.

— *Tudomásunk szerint működnek már az MTS keretében különböző bizottságok az iskolai testnevelés és turisztika fejlesztésének érdekében?*

— Valóban. Ezek a bizottságok rendkívül hasznos munkát végezhetnek, ha elméleti-eszmei következtéseiket a gyakorlati végrehajtás útjaira terelik. Le kell küzdeni a bizottságok munkájában tapasztalható formális tüneteket. Szerintünk egyik időszakos feladat a hosszabb iskolai szünetek kihasználása a turisztika javára. Ma még a középiskolásoknak csupán egy részét tudjuk szervezeten, turisztikai jelleggel összefogni a szünidő alatt. Nyáron a diákothonokban biztosítjuk a diákok egy részének üdülését és természetjárását. Mindez kevés. Tapasztalataink szerint a szülők szívesen áldoznak arra, hogy gyermekeik többnapos túrán vegyenek részt. A soron következő téli szünidő ésszerű felhasználása közérdek. A Szövetség

turista házainak forgalma január 3-a és 5-e körül már valószínűleg csökken. Nagyszerű megoldásnak tartanánk, ha ezt követően egy hét időtartamra az alföldi iskolák diákjait hegyvidéki turistaházak fogadnák, a hegyvidékieket pedig a balatonkörnyékiek. Tegyük hozzá, hogy a turistaházaknak sajátos funkciója is van. S az itt töltött idő alatt élményszerűen nevelhetők a fiatalok a természetjárás szeretetére.

— *A Természetbarát Szövetség számos alkalommal szervezett nyári tábor, veteránjaink és fiatal aktivistáink felkarolják az iskolák turista mozgalmát. Véleménye szerint a jó példa követésén van most a hangsúly?*

Azon is, de itt többről van szó. Országosan és tervszerűen kell felmérnünk mindazt, amit eddig tettünk és tennünk kell. Engedjék meg, hogy a diáktársadalom körében megszokássá és természetessé váltsa zenei és irodalmi igényességre utaljak. Közismert, hogy a fiatalok zenei és irodalmi érdeklődése csak azért válthatott nemzetközileg is figyelemreméltó színvonalúvá, mert ennek érdekében összefogott az egész ország.

Összpontosított, színes, sokrétű propagandára van szükség. Többek között arra, hogy az iskolaorvos, a pedagógus, a KISZ-szervezet és a Természetbarát Szövetség minden szinten, minden fórumon meggyőzően fejtsék ki diákjaik előtt a természetbarát mozgalom érveit. A sajtószerveket is tájékoztatnunk kell céljainkról. Ugyanakkor a rendelkezésünkre álló anyagi keretektől arányosan részesítsük az iskolai turisztikát is. Tegyük hozzáférhetővé számukra még nagyobb mértékben a turistaházakat, táborokat, felszereléseket.

— *Az érdekeltek együttműködésének megjavítása új szervezeti formákat is kíván?*

— Véleményünk szerint nincs szükség új szervezeti formákra. Több bizottságot hívtak életre, ezeket kellene még több tartalommal gyarapítani, munkájukat cselekvőbbé formálni. A Természetbarát Szövetség vezetői pedig évenként 2–3 alkalommal koordinálhatnák főosztályunkkal a közös teendőket.

Mivel a Turista szerkesztősége az összefogás igényével jelentkezik, úgy látjuk megvan a készség a közérdekű gondok orvoslására. Iskoláink természetbarát mozgalma megérett a támogatásra, gondoskodjon rólok a felnőtt társadalom érdemben és teljes odaadással.

—ár.

Természetvédelem?

Régi természetjáró vagyok, lapjuk rendszeres olvasója. Nagy figyelemmel kísérem azokat a cikkeket, amelyekben az olvasók felemelik szavukat annak érdekében, hogy hazánk természeti szépségei megfelelő védelemben részesüljenek. Ez indított levelem megírására is.

A Pílls-hegység egyik legszebb tája, a Hamvaskői rét, amelyet mindenkor szívesen kerestem fel. Szépsége, fekvése vetélkedett az Alacsony-Tátra, vagy akár az Alpok hegyi rétfelével is. Három oldalról hegyek fogják körül, a közepén tisztavízű patak csörgedez, a völgyben a bővízű, hideg Aranka-forrás, a rét felső részét a különleges formájú Hamvaskő sziklája zárja le, amelytől a romantikus völgy a nevét kapta. Legnagyobb szépsége volt a völgynek maga a rét. Ameddig a szem ellátott puha, bársonyos füves rét, az év különböző szakában más és más virágokkal tele.

Régebben gyakran jártam ide túrázni és a Maróti-hegyekbe szervezett túrákat majdnem mindig itt fejeztük be. Az itt látott természeti szépségek felejthetetlen élményt nyújtottak.

Úgy adódott, hogy 8-10 éve már nem jártam erre és nagy örömmel vettem tudomásul, hogy természetjáró csoportunk október utolsó vasárnapján ide szervez túrát. Az úton előre ecseteltem a Hamvaskői rét és a Miklós déák völgyének szép-

ségeit azoknak a túratársaimnak, akik erre még nem jártak.

Annál nagyobb volt a csalódásom, amikor a Maróti gerincen végigvándorolva, a Hirsch oromtól letérve a Hamvaskői rétre értünk. Az első, amit megpillantottunk egy kerítés volt. A rét régi szépségeiből csak a hegykoszorú és a völgyet körülvevő színes lombok látvánnya maradt meg. A rét felső részében, a Hamvaskői szikla aljában vadászházat és egyéb épületet emeltek, ahol kutyákat tenyésztenek. A régi csendes tájék visszhangja a kutyacsaholástól és vonítástól. A vadászházhoz műutat építettek, amely Pilismaróttól az egész völgyet végigszell. A kutyaugatáshoz még motorzúgás is párosul.

A régi selymes pázsitnak, a virágos rétnak már csak nyomai vannak meg. Helyette kerítések fogadnak, a kerítéseken belül faültetvények, kukoricások. Mindenfelé giz-gaz és mély, helyenként sáros kocsinnyomok. Még jó, hogy az Aranka-forrást nem tették tönkre.

Kérdésem, hogy hazánk anynyira bővelkedik ilyen szép természeti kincsrel, mint a Hamvaskői rét és a Miklós déák völgye, hogy azt érdemes feldúlni egy vadászházért és egy-két kukoricásért, vagy faültetvényért, amelyeket lehetett volna a falu közelebbi telepíteni?

Gáti László

Egy új – és egy elhagyott

Spirk Tibor olvasónk küldi ezt a képet, a szobli természetjárók új kulesosházáról. A váci pedagógusoké volt, most télen 24 férőhellyel rendezik be és fűtik. Kőspallagról 15 percre áll, a Medres-patak völgyében

Bálint István olvasónk a bakonybéli idegenforgalmi turisztaszállásról küldi a képet, melyet érthetetlenül kevesen keresnek fel

A világ leghosszabb barlangjai

A közelmúltban lezajlott IV. Barlangkutató Világkongresszuson az utóbbi évek felfedezéseiről elhangzott beszámolóik alapján összeállítottuk a világ leghosszabb barlangjainak sorrendjét.

Első ez idő szerint a 81 km-es svájci Hölloch szerteágazó labirintusa. Szorosan mögötte következik a 79 km hosszú Flint Ridge- és harmadik a 74 km-es Mammut-barlang, mindkét utóbbi az Egyesült Államokban, egymás közvetlen közelében. A negyedik helyet a világ legnagyobb jégbarlangja, a 42 km-es osztrák Eisriesenwelt foglalja el.

Ezután egyszerre szorossa válik a mezőny: az ötödik, hatodik, hetedik helyen egy-egy spanyol, amerikai és francia barlang áll, 25, 24, illetve 23 km hosszúsággal. Nyomukban a leghosszabb magyar barlang, az aggteleki Baradla 22 km-ével az előkelő nyolcadik helyet foglalja el a világbarlanglistán.

Dr. Dénes György

LEVELLEZZÜNK, ISMERJÜK MEG EGYMÁST

Sinorita Enriqueta. S. Sole. Hermanos Landa 33, Tarragona, Espana, 24 éves angol és spanyol nyelven levelezne. Képes levelezőlapok, fényképek, baráti levelezés.

Mrs. Elisabeth Cleary, 31, Southwood Ave, Highgate, London, N6. England. 23 éves, angolul. Sütés, levelezőlap, botanizálás, jégkorong érdekli.

Mr. D. E. Bateman, 15 Suffolk Place, Ogmere Vale, Glamorgan, S. Wales, England. 18 éves, angolul. Tánc, olvasás, utazás, és régi autók érdeklik.

Miss Mary Vogt, Box 183, Rahns, Pennsylvania, USA. 19 éves kislány, angolul levelezne komoly érdeklődésű fiúkkal, akiket érdekel: hanglemezgyűjtés, népzene és klasszikus, pre-

parált állatok, olvasás és természetismeret.

Monsieur Adolphe Acotchou, Maitre D'Education Phisique Au Lycée, Maurice Dealfosse, Dakar, SENEGAL. (Komoly levelezőtársat keres francia nyelven.)

Marian Haydzicki, Skrytka poczt. 60. Tarnow-1. szül.: 1909, cseh, angol, francia, német, orosz. Levelezőlapok, utazás érdekli.

Mistér Mohamed Hedaya, Esq. Post. Office. Box. No. 53. Alexandria, Egyiptom. (Komoly levelezőtársat keres angol nyelven, akit a természet, művészet és bélyeg érdekli.)

ELSŐ NAGY TÚRÁNK

Kedves Turista! Már írtam arról, hogy nálunk, Törökszentmiklóson is éled a természetjárás és iskolánkban alakul a szakosztály. Mostmár egy 32 fős túráról számolhatok be, amit Salgótarjánba és Somoskőújfalura vezetett két tanárunk, Dajka Miklós és Béres Mária. Már alkonyodott, mire Somoskőújfaluba értünk. Megkerestük a turistaházat és közkívánatra éjjeli túrán látogattunk be a szomszédos Zagyvacónára. Romantikus estí barangolás volt. Őtör már ébredtünk, és reggeli előtt a Salgó esücsán voltunk. A festői várom után megnéztük a csehszlovák részt, a lávaömlést, a bányaműzeumot. A jól sikerült túra után legközelebb már városunk tömegtúra-versenyéről szeretnék beszámolni, mint a Turista „Ifjú barátja”.

Bácsa Anna

KIRÁNDULÁSNÁL, TÚRÁNÁL
PRAKTIKUS AZ

ÉTELKONZERV!

CSAK MELEGÍTENI KELL,
S MÁRIS FOGYASZTHATÓ!

SERTÉSPÖRKÖLT	13,40 Ft
TÖLTÖTT PAPRIKA	10,70 Ft
SZEGEDI HALÁSZLÉ	12, — Ft
SÓLETBAB FÜSTÖLT HÚSSAL	13,40 Ft

FOGYASSZON ÉTELKONZERVET!

ORVOSI TANÁCSADÓ

TÉLI TERMÉSZETJÁRÁS

Amikor beköszönt a tél, sokan abbahagyják a rendszeres természetjárást, pedig ha tudnák, hogy a havas hegyoldalakon mennyi sok egészségvédő öröm és szórakozás várja a természet rajongóit, bizonyára még áldozatokra is hajlandók lennének, hogy zavartalanul élvezhessék a tél örömeit.

Aki egy szép havas téli vasárnapon, de akár hétköznapon is fentjár a Szabadsághegyen, a Normafa környékén, a sísport szerelmeseinek nagyszerű birodalmában találja magát. Valószínű ugyanilyen kép fogadja a kirándulót a Mátra, Bükk vagy Mecsek közkedvelt síterepein is. Felmerül a kérdés, hogy valóban olyan egészséges és mindenki által üzhető sportág a sífutás, amint azt rajongói, illetőleg a sportok hírvetői mondják? Az biztosan igaz, hogy a síelés az egyik legősibb sportág, mert bizonyítható adatok szolgálnak arra, hogy a jégkorszakbeli ember lábracsatolt kezdetleges hótalpon közlekedett. Az is igaz, hogy a rendszeres síelés csupán mintegy száz évre tekinthet vissza. A norvégok rendezték meg az első síversenyeket és a norvégoktól tanulták meg ezt a szép sportot Európa többi népei is. Hazánkban 1911-ben rendezték meg először a magyar síbajnokságot. Ettől kezdve évről évre egyre több azoknak a száma, akik a téli természet szépségeit sítúrák során is élvezni kívánják.

Kétségtelen, hogy a síelés — különösen fiatalok számára — egyike a legegészségesebb sportágaknak. Bár korra és nemre való tekintet nélkül mindenki üzheti, mégis inkább a fiatalok sportja. Az elmúlt télen szép sítúráról számolt be két 70 éven felüli barátom. Mindkettőjük több mint 40 éve gyakorolja ezt a sportágat. — És hányan vannak még hozzájuk hasonlóak?

Annai bizonyos, hogy a könnyed síelés a hegyek lejtőin rendkívüli élvezetet nyújt, sima terepen pedig a városi lakások kényeszerfogságra ítelt emberét kiviszi a szabad levegőre.

Ebben a cikkben azok részére kívánok néhány orvosi tanácsot adni, akik sível, vagy gyalogosan a téli természet szépségeit élvezni kívánják, de lehetőleg káros következmények nélkül. Nálunk ugyanis a sísportot űzők között szép számmal akadnak, akik láb-fagyással, vagy egyéb végtagok fagyásával jelentkeznek az orvosi rendelőkben.

A téli túracipőnek, illetőleg sícipőnek valóban kényelmesnek kell lennie, de egyúttal vízhatlannak is. Kényelmesnek azért, hogy többretegű meleg harisnya viselete mellett se nyomja a lábujjakat, azaz, hogy a vérkeringés szabad legyen. Vízhatlannak pedig azért, mert a vizes láb gyorsabban fagy meg, mint a száraz. Az úgynevezett fagy-daganatok megszerzéséhez, melyek kellemetlen bőrpírral, duzzadással, viszketéssel és fájdalommal jelentkeznek, nem is kell nulla fok alatti hőmérséklet. A nedves, nyirkos időjárás elősegíti a fagy-daganat létrejöttét fagyponthoz feletti hőmérsékleten is. Azt is tudni kell, hogy az egyszerű megszerzett fagyás a legközelebbi esztendőben könnyen kiújulhat, ezért a megelőzés elve és gyakorlata itt is fontos szempont.

A lábnak fagyúval való bekenése jó védelmet nyújt a feltörés és hólyagképződés ellen. A többretegű harisnya, vagy simán felcsavart kapca hosszú téli túrákon is véd a fagyveszély ellen.

Gyakori a lábak gombás fertőzöttsége is. Ezt a betegséget a talpon és lábujjak között jelentkező nedvező viszkető hólyagok jelzik. A lábápolás egyik fontos célja a gombásodás, a gombás fertőzöttség gyógyítása. A közforgalomban levő gombaellenes hintőporok és bedörzsölőszerek ezt a célt szolgálják.

A turista lábápolása — váltakozó hideg-meleg láb-fürdők, torna, enyhé masszáz, bőrápolás — fontos feladat, amely főleg a téli természetjárásnál válik hangsúlyozottá.

Dr. Palócz Gyula

Válasz a „Der Naturfreund”

„Egy meredek út fölfelé... és a jövőbe c. cikkére

A bécsi „Der Naturfreund” szeptember—októberi számában a Természetbarát Internationale 6. Kongresszusa alkalmából üdvözli a természetbarátokat az egész világon. Hivatkozik az Adler-plakett szövegére, amelyen az áll: „A proletariátus felszabadító harcában együttműködni, értelmet és felmagasztosulást ad az életnek.” Ugyanebben a cikkben azonban egy olyan mondat is van, amelyet nem lehet szó nélkül hagyni, „...de azok se legyenek elfeledve, akik szolgálatban élnek és akiket a diktatúra választ el tőlünk. Ezeknek szól még a mi legforróbb szívbeli kívánságunk: egyesüljenek mielőbb újra velünk!”

A magyar természetbarát mozgalom a fasizmus elleni harcban edződött meg és sok mártírt adott a szocializmus ügyének. A Magyar Természetbarát Szövetség, amely átvette a harcos, antifasiszta természetbarát hagyományokat, a proletár nemzetköziség alapján áll.

Mi keressük a kapcsolatot, hogy a munkásszolidaritás nevében kiépíthessük barátságunkat nemcsak a szocialista államok, hanem a tőkés államokban levő haladó munkás-turista szervezetekkel is. Így jártak a mi természetbarátaink a svájci hegyek között és láttunk vendégül svájci „Naturfreund” tagokat is, akik megnézték a mi szabad országunkat, a mi szocialista életünket.

Sajnos nem sikerült megteremteni ezt a kapcsolatot, az ausztriai Természetbarátok Turista Egyesülésével — nem azért, mintha nem lett volna szándék pl. a müncheni hegyekben, hanem, mert ezt eddig egyes jobboldali vezetők megakadályozták. Jóllehet, az osztrák elvtársak többször kifejezték azt az óhajukat, hogy eljöjjenek hozzánk és meghívtak bennünket is, de a bécsi központ egyik másik vezetőjének magatartása miatt ez nem volt lehetséges.

De az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül nálunk járt mattersburgiak, személyesen győződhetek meg arról, hogy mi szabadságban élünk, nincsenek titkaink, szívesen látjuk az osztrák turistákat is. Szívesen megyünk Ausztria hegyei közé, vagy az osztrák Duna-szakaszba, de nem kívánunk egyesülni a nemzetközi természetbarát szervezettel kapitalista körülmények között. Ha a „Der Naturfreund” cikkének írói, vagy sugalmazói komolyan veszik, amit hirdetnek, ne féljenek attól, hogy az osztrák turisták eljönnek Magyarországra és ne akadályozzák a magyar természetbarátokat abban, hogy megtalálják a kapcsolatot az osztrák munkás-turistákkal.

KÖNYVESPOLC

NYUGAT- ÉS KÖZÉP-SZLOVÁKIA

A „Panoráma” külföldi útikönyvek sorozatában négy kötet foglalkozik a magyar turisták legfőképpesebben látogatott külföldi célpontjával. Ez a kötet Szlovákia nyugati és északi részét ismerteti, az utat Kiszalföldön át Pozsonyba, valamint délről észak felé haladó folyóvölgyek mentén a Tatra irányába tartó vasutak, közutak látnivalóit. A sorozat nem a sportszerű túrázóknak készült, hanem azok számára írták, akik járművel utaznak.

Benamy Sándor: Hetven dolláros utazás

Olyan könyvet bocsátott útjára a Fancsis Kiadó, amely mind többeket érdekelhet. Hová, hogyan, miképpen utazunk. Erre tanít meg ez a könyv. Szerzője nem is egy „próbaút” tett, hanem nagy gyakorlattal öt országba utazott el turista útlevelel. Elményeiről és hasznos tapasztalatairól szól ez a könyv.

A Testnevelési Főiskolán is egyenrangú sport lett a természetjárás

A testnevelési tanárok képzett túravezetők és a mozgalom szervezői lesznek

Vittek Lajost, aki — mint testnevelő és táborvezető tanár — eddig elsősorban a 6—18 éves korosztállyal foglalkozott, nemrégiben neveztek ki a Testnevelési Főiskola tanársegédévé. Aból az alkalomból kerestük fel, hogy a jövőben a Főiskolán a természetjárás, — mint „tantárgy” — elméleti és gyakorlati irányítása az ő feladata lesz.

— A TF táborozások alkalmával — mint meghívott előadó — eddig is vezettem egy-egy csoportot — mondotta Vittek Lajos. — A főiskola igen nagy súlyt helyez a táborozásra és kétféle tábor működtet. Az egyiket a bekerülő elsőévesek számára, nyolc napon keresztül, kötelező jelleggel. Ez már beletartozik a tanulmányokba. Célja: ismerkedés és az évfolyamközösség kialakítása. Ez az első alkalom, hogy évfolyam-keretben összejöjjenek, s minthogy nyolc napon át reggeltől reggelig együtt vannak és igen sok közös élményt szereznek, a táborozás igen jó indítás számukra. Van azonban egy másik cél is a „szoktató” túrával, Főiskolánk tanárképző főiskola. A leendő testnevelők feladat-körébe tartozik majd az iskolai kirándulások fellelítése, nyári ifjúsági táborok szervezése és az, hogy a természetjáró mozgalomba bevezessék a gyerekeket. A hallgatók bizonyos, pedagógiai szempontból értékesíthető tapasztalatokra is szert tesznek, márcsak azért is, mert az első táborozás állótábori keretek között történik, s az iskolák is rendszerint ezt a formát választják meg a gyerekek számára. A Garadna völgyében — minden évben itt rendezzük meg az állótábor — a hallgatók elsajátítják a sátorverést, megismerkednek a táborlelípítéssel, saját maguk főznek négyes csoportokban. Persze, nem mindenki tud főzni, amikor hozzánk kerül, de a hét végére feltétlenül megtanulnak gulyást, paprikáskrumplit, lecsót —

egyszóval: bográcsban készíthető ételeket — főzni.

Azért választottuk éppen a Bükköt, mert vitathatatlanul ez az ország legszebb hegysége, elég nagy területen fekszik, minden napra változatos programot állíthatunk össze. A hallgatók megismerik a Bükk turista-házait, útjait. Eljutnak az Örvénykörre, ahonnan gyönyörű a kilátás, aztán Jávorokútra, Csapkésútra, Hólióstatetőre. Minden egyes túra valamilyen oktatási célt is szolgál. Például: a tájoló megismerését, a térképpel való helyes bánásmódot, menetidő-számítást. A hallgatók a túrát megelőző délután kidolgozzák a tervet, s annak megfelelően maguk vezetik. Az oktató csak akkor avatkozik munkájukba, ha valami eltérés mutatkozik.

A túra egyik napját a különféle sportágaknak szenteljük, amennyire a táborozás viszonyai megengedik. Ez azért hasznos a leendő testnevelők számára, mert saját gyakorlatukban, úttörőtáborokban is kell majd sportversenyeket rendezniük. Itt megtanulják, mit lehet a sport terén —

tábori körülmények között — megvalósítani.

Az első év végén is van tábor, de ez már mozgótúra. Az erre szánt egy hét folyamán minden nap más-más helyen táborozunk. A Húvösvölgyből indulunk és a Pilis kirándulójáit ismertettük meg: a Csúcshegyet, a solymári völgyet, a kevélynyergi házat. Itt sátrakban töltjük az éjszakát. A másnapi program: sziklamászó bemutató megtekintése és sziklamászás, aztán a Holdvilágárkon keresztül Lajosforrásra megyünk. A harmadik napon a csoportok túraversenyszerűen mennek fel Dobogókőre, megadott útvonal alapján, bizonyos pontok érintésével. Tájékozódási versenyt rendeznek, amelynek az a jelentősége, hogy mindenki egyénileg ad számot arról, hogyan tudja a térképről az irányt levenni és a tájoló használni. A negyedik napon a Szőkeforrás völgyében járunk, megint tábort verünk s még két napot töltünk a hegyekben, megnézzük a Rámszakadékot, s a tetőről tájékozódási versenyt indítunk. A cél a tá-

borban van. Hajóval szoktunk visszajönni Budapestre, mert a Dunakanyar naplementében nagy esztétikai élményt nyújt a hallgatóknak. A program tehát elég változatos és tanulságos.

Igen fontosnak tartom, hogy a táborozás során fejlődjék hallgatóinkban a pedagógusi tudat. Tizenkét éve vagyok úttörővezető, bőségesen van átadni való tapasztalatom. Igyekszem megértetni hallgatóinkkal, mit jelent — első sorban — a városi gyerek számára, ha elvisszük őket kirándulni, s kiszabadulhatnak a kőházak és játszótérek szűkre szabott lehetőségei közül. A jól szervezett túrákon sok olyan dologról el lehet beszélgetni a gyerekekkel, ami más körülmények között „iskola-fű” volna. A hegyek között a gyerekek igazabb arcukat adják, mint az iskolában, és sok tekintetben más oldalról is megmutatkoznak.

A túrának, — már az úttörő korú gyerekek túrájának is — kell, hogy valami konkrét célja legyen. A Budai-hegyekben sok olyan tárgyi emlék van, amelyen azt lehet szemléltetni, mit jelentett — a gyerekek számára immár történelemmé távolodott — háború. Ott a hegyekben könnyebb megéleveníteni, közelebb hozni a múltat: a Tanácsköztársaságról, például, megfelelő körülmények között lehet beszélni a kevélynyergi háznál, ahol megnézhetik az emléktáblát.

Végezetül annyit — s ezt is el szoktam mondani a hallgatóknak —, hogy a gyerekeknek érdemes adni, mert többet kap vissza az ember, mint amennyit nyújtott. S ez ad erőt, kedvet az újabb munkához, — fejezte be nyilatkozatát a Testnevelési Főiskola új tanársegédje, aki új munkahelyére magával viszi a természet s a mozgalom szeretetét, hogy azt továbbadva, minél több testnevelő tanár kövesse példáját.

„GÁBOR IGNÁC” Természetjáró Szakosztály

Bensőséges ünnepség keretében Gábor Ignác nevét vette fel az Élelmiszerkereskedelmi Tanulóiskola természetjáró szakosztálya. Az ünnepség főnyomója dr. Pásztor József tanár meglehangú, színes visszaemlékezése volt. Az egykori Vándordiak Egyesületben Gábor Ignác mellett munkálkodott, részt vett mint tanár a nagy nyári gyalogvándorlások szervezésében és vezetésében és közreműködött a Vándordiak Évkönyv szerkesztésében. Méltatta Gábor Ignác nagy áldozatkésztségét, humanus és szociális gondolkodásmódját s az ifjúság iránti szeretetét. A nagy tetszéssel fogadott előadás után újjáválasztották a szakosztály vezetőségét.

Az Élelmiszerkereskedelmi Tanulóiskolában a természetjárásnak mély gyökerei vannak; turistaéletükkel lapunk is több ízben foglalkozott. A mostani ünnepélyes névfelvétel egyben Gábor Ignác módszerének az átvételét is jelenti: az iskola tervbe vette a nyári vakációra egy gyalogvándorlás szervezését, az egykori vándordiak egyik útjának megismétlését.

(Gábor Ignác munkásságának ismertetése a Turista f. évi májusi számában jelent meg.)

P. M.

P.

Napjainkban mind többet halunk a honismereti mozgalomról, korunk egyik művelődési tömegmozgalmáról. Ennek korszerű szervezetségén a közigazgatás, a művelődés, a népművelés, a tudományos kutatás, a múzeumi szervezet, a társadalmi intézmények és szervezetek harmonikus együttműködését értjük. A nógrádiak impozáns rendezvénye — a Salgótarjáni Honismereti Napok — főcélja ennek a komplex módszernek a bemutatása volt.

A Salgótarjáni Honismereti Napok eredményességét hathatósan segítette a Hazafias Népfront megyei bizottsága, a salgótarjáni Tanács Végrehajtó Bizottsága, a megyei Népművelési Tanácsadó, a megyei Múzeumok Igazgatósága, a Nógrád megyei Természetbarát Szövetség elnöksége, az Idegenforgalmi Hivatal, a TIT, a Magyar Történelmi Társulat Nógrád megyei szervezete. A megmozdulás valóban nagyszabású társadalmi mozgás volt, mert nyolc szervezet sokszáz résztvevőt mozgósított. Ennek a nagyszabású szervezetségnek a társadalmi hatását az ország legtávolabbi megyéiből is megjelent honismereti felelősök is megnézegették.

Az első napon, a turistamozgalom egyik nógrádi úttörőjének, *Darnay-Dornyay Bélának* az emléket örökítették meg és érdemeit méltatták — *dr. Pápa Miklóssal*, a Magyar Természetbarát Szövetség kulturális bizottsága vezetőjével az élen — a különböző társadalmi intézmények képviselői. A Salgó Turistaháznál rendezett névadó és emléktáblaavató ünnepség méltó módon áldozott a kitűnő geológus emlékének. Délután emléktúra volt Somoskő várához *dr. Somoskeőy István* és *Frics Gyula* szakosított vezetésével. A túra résztvevői megtekintették a vár alján készülõben levõ Petõfi-emlékházat is, Petõfi felvidéki vándorútjának ma is meglevõ emléket. Körülötte a falu lelkes fiataljai emléklépetet létesítettek, melyben a túra résztvevõi jelképes emlékfákat ültettek el.

A második nap fő rendezvényét a Megyei Tanács nagytermében meg-

SALGÓTARJÁNI HONISMERETI NAPOK

tartott falukrónikás tanácskozás kezdte. Nógrád megyében egy évvel ezelõtt 42 községben kezdték el a falukrónika vezetését. A legjobb munkák kis kiállítás keretében kerültek bemutatásra, amelyet *Horváth Istvánné* múzeumi elõadó mutatott be nagy szakértelemmel a tanácskozás résztvevõinek. A tanácskozás során *Marczinek István* „A falukrónika és a hazafias nevelés”, *Borus József* „A falukrónika mint a legújabbkori történetírás egyik forrása”, *Kuczy Károly* „A falukrónikaszerkesztés gyakorlati kérdései”, *dr. Dömötör Sándor* „A falukrónika és a néprajz” címmel tartott referátumot.

A konferencián megállapították, hogy a krónikavezetés munkaközösségben végzett tevékenysége alkalmas arra, hogy a legkülönbözõbb körülmények között, a legkülönbözõbb szakmûveltségû emberekbõl álló akcióközösséget alakítson ki. Szükségesnek látták, hogy az állami szervek a krónikairás népmûvelõ tevékenységének feltételeit anyagilag biztosítsák.

A délután folyamán a salgótarjáni bányászati múzeum látogatása, este pedig a TIT városismertetõ estje egy-egy honismertetõ mûfaj mintaszerû bemutatója volt. Nagy sikert aratott *Berkes József*, városi v. b. tiktár dia- vetítéssel egybekötött elõadása Salgótarján fejlõdésérõl. Nemcsak a kiváló felvételek arattak sikert, hanem az a szocialista perspektíva is, amely-lyel az elõadó az eddigi fejlõdést és lehetõségeit bemutatta.

A harmadik napon autóbuzsókirándulás és kisebb túrák keretében fõként a mûemlékvédelem korszerû feladataival és lehetõségeivel ismerkedtek meg a konferencia résztvevõi. Ószi szépségében pompázott a kies nógrádi táj, amikor Mátraverebély, Pásztó, Hollókõ, Szécsény természetvédelmi és idegenforgalmi problémáival, azok megoldása lehetõségeivel a helyszínen ismerkedtek meg az érdeklõdõk, *dr. Somoskeőy István* tájékoztatása nyomán. Nagy élmény volt *id. Szabó István*, Kossuth-díjas szobrászmûvész mûtermének meglátogatása Benczurfalván. A világhírû mûvész csatlakozott a túra résztvevõihez és igen érdekes önéletrajzi adalékokkal fûszerezte a nógrádi körsétát.

A honismereti munka legfõbb feladata véleményünk szerint az internacionalizmus és a patriotizmus nem eszméinek, humanista céljainak gyakorlati megvalósítása. Ha ennek lényegét az emberek azonosan látják a valóság millió színében, ez hozzájárul a szocializmus tudatának kialakításához.

A Salgótarjáni Honismereti Napok ezt a nagy célt segítették, ezért köszönettel a nógrádi falukrónikasokat a turistamozgalom edzett vándorai és veteránjai.

Dr. Dömötör Sándor

Tájnapotárak 1966-ra

Egy hónap választ még vész szempillantásán át- el Újévtõl, de a jövõ- szürve jelenik meg.

Fõképp a kis állónaptár- kínálják magukat a kiraka- tok mögül. Tájak szépségét kedvelõ szemünk méltán tónusgazdag képein a Szig- akad meg rajtuk! Az új „naptári év” úgylátszik ez- úttal a turistáknak, termé- szetbarátoknak kedvez — a nagy színes naptár, s az asz- tali képesnaptár lapjait csupa szebbnél szebb város- kép és tájképfotók díszítik. Folyók, hidak, erdõk spe- cialistái adtak itt találkozó- egymásnak e lapokon, ahol a táj és a városkép a mû- (béj)

FINNAI

Kisabécé

Ha az utas meg akar ismerni egy országot, tartózkodjék ott nagyon sokáig. De ki tud nagyon sokáig tartózkodni egy külföldi országban? Aki odaváloási, vagyis külföldi. Ha viszont idegen vagy, ne akarj túl sokat mondani arról az országról, mert ahhoz nem ismered eléggé. Csak annyit mondj, amennyit láttál, vagy megtudtál. Légy olyan, mint egy szükséztudó lexikon. Megkísérlem.

Alvar Aalto a finn Le Corbusier, a finn építészet csillaga, újjáteremtője, a finn stílusú modern architektúra képviselője. A finnek büszkesége és szellemi exportjuk vezéralakja. A nagyszerű, modern, levegős, természettel ölelkező finn épületek mellett (Paimioi szanatórium, helsinki kultúrház stb.), dicsőséget szerzett hazájának és a finn művészi ízlésnek messze országokban is. (Bagdadi postaépület, Massachusetts-i diák szálló, berlini Hansa-lakónegyed stb.) Ha az utas beleszeret a finn építkezésbe, Aalto zsenijének hódol.

Baari. Így hívják a finn eszpresszókat, de csak akkor hívhatjuk így, ha mindenáron magunkhoz akarjuk hasonlítani az ottani dolgokat. A különbség: nincs erős fekete, nincs füst és fülledtség, nincs szeszes ital. De van: sűrű tej, joghurt, narancslé. Nincsenek csorba csészék és bádorganalak. A színvonal magas. Az árak is.

Erdő. A finn erdő semmi más erdőre nem hasonlít. (Kivéve a leningrád-környéki és a balti orosz erdőt.) Nem vadregényes, mint az erdélyi, nem misztikus, mint a német erdő, nem bozotos és sűrű, mint az Északi-Kárpátok rengetegei. A finn erdő szelíd és bánatos, szomorúan megnyugtató. Botanikailag közeledve hozzá,

főleg nyírfából és fenyőből áll, de e kettő azután minden mennyiségben kíséri az utast végig az északi tájakon. A finnek szeretik az erdőt, jobb idegnyugtató ez, mint a mi Trioxazinunk. S emellett nemcsak nyugalmat ad, hanem ami nem kevésbé fontos — pénzt. Finnország területének 71 százalékát erdő borítja. A kitermelt fa 21 százalékát saját házi szükségleteikre fordítják, 2 százalékát emésztli fel tüzelőanyagként a közlekedés, 10% a gömbfa export, 3% az ipari tüzelőanyagszükséglet, 57 százalék, tehát a zöme ipari nyersanyagként szolgál. (7% vegyes célokra.) A fa a parasztnak százezreire kívül mintegy 90—100 ezer munkásnak ad kenyeret, ide számítva természetesen a papíriparban dolgozókat is, akik megintcsak a fából élnek. Ezek után lehet-e csodálkozni azon, hogy a finn ember nemcsak a turisztikaért szereti az erdőt?

Finn nyelv. Hát igen, erre minden magyar kíváncsi, aggódva lesi a finn szavakat, mint gyanakvó apa újszülött gyermeke arcvonásait, vajon hasonlít-e az övéire. Sajnos, nem. Hiába mormolgattam magamban rokonságunk aduját, a híres

mondatot, hogy: Kala uiskele elävänä veden alla, vagyis: hal úszkál elevenen víz alatt, ennél többre nem igen mentem. Nem, mintha a rokonságban bárki is kételkednék. Ez már nemcsak tudományos tény, hanem tantárgy az összes hazai és külföldi egyetemen. De azon kívül, hogy ők is megnyomják a hangsúlyt a szavak első szótagján — egyeből hasonlóságot nehéz felfedezni. De nem is kell. Fontos, hogy tudjuk és ők is tudják, hogy rokonok vagyunk. Nem az a fontos, hogy az unokabátyám hasonlítson rám, hanem az, hogy kedveljen engem. Így már jó rokonok vagyunk.

Közlekedés. Finnország furcsán közlekedik a világgal. Valahogy el is van vágva tőle, meg nem is. Tulajdonképpen vonaton csak egyetlen idegen országból lehet megközelíteni, s ez a Szovjetunió. Viborg és Vainikkala a szovjet és a finn határállomás között ma már meglehetősen nagy a forgalom. A finn vámör olyan izesen mondja a „zdrásvztvujtyét”, akár szovjet kollégája a „hyvää päivää”-t, azaz a jó napot-ot. Svédországba nem visz vonat, pedig ez a testvérország, félig összenöttek, mint a szíami ikrek. Mint-hogy azonban Finnországban a vasutat még a cári időkben építették, náluk szélesebb a nyomtáv, meg aztán közös szárazföldi határ csak a gyéren lakott északon van. Svédországgal hát hajón érintkeznek a finnek. Helsinkiből, Turku-ból sűrűn fordulnak a gőz-sők, meg a motorosok. Azonkívül ott van még a repülőgép is. A FINNAIR büszkén vallhatja, hogy utasait elröpíti a világ min-

den tájára. Mint ismeretes Budapestre is, igaz, hogy nem a finn légitársaság, hanem a MALEV gépei. Ami a belső közlekedést illeti, a finn vasútra igazán nem lehet panasz. Nézd meg a vonatot, s megtudod milyen a vasút! Ha erre a mondatra hallgatunk, akkor Suomiról csak jót mondhatunk: a vonatok tiszták, gyorsak és pontosak. A helsinki villamosok viszont öregek. De úgy látszik a jegyárakból készülnek felújítani, különben nem kérnének egy közönséges vonaljegyért, ami nálunk 50 fillér, 4 forintot.

Lappok. Szegény lappok. Csak négyezren vannak, de kikiáltották őket idegenforgalmi attrakciónak. Ők igen szerényen viselik ezt, amúgyis ritkán szólnak, a lapp embernél szófukarabb kevés van a Földön. Rovaniemi — a lapp „főváros” — repülőtérre szívesen látja a kuriózumokra vágyó amerikaiakat, angolokat, németeket és más külföldieket. Rénszarvast is találhatnak, mindjárt a repülőtér közelében is. A lappokat mindez láthatólag nem zavarja, jól élnek, s az idegenforgalomtól csak még jobban.

Olimpiai stadion. A finnek egyik büszkesége a helsinki olimpiai stadion. (Valljuk meg a miénk is: ott szereztünk 1952-ben 16 aranyérmét.) Tizenöt emeletes tornyába lift röpíti fel a látogatót, aki elégedetten távozhat, mert föltről pazar panoráma nyílik a félszigeten fekvő, minden oldalról tenger mosta városra. A sport különben is a finnek vérében van, öregje, fiatalja sportol, járja a természetet, nagy síturákat tesz, úszik a hideg tavakban, nemcsak a rekordok

A helsinki pályaudvar

Sauna épület, télen

A Saana-hegy, Kälpijärvinél

erdeklik. Bár azért sem mennek a szomszédba. Az egyetlen élő ember, akinek szobrot emeltek a nagy Paavo Nurmi. Aaltonen mester munkája Nurmiről ott áll a stadion előtt. Paavo Nurmi eközben békésen árulja az inget és a zoknit Mikonkatu 5. szám alatti belvárosi divatüzletében.

Parlament. A finn parlament a főváros másik idegenforgalmi nevezetessége. Sokkal halátlanabb, kopárabb környezetben fekszik, mint a miénk és — izlések ugyan különböznek — távolról sem olyan szép. De azért így is nagyon szép. Híres építészük a második Aalto, Sirén tervezte. Impozáns, modernül klasszicista; legalább tizenegyfélé márványból vannak falai, díszítései, lépcsői és padlói. Bent az ülésteremben 7 nagyobb és több kisebb párt képviselői tanácskoznak az ország sorsáról. Ehhez csak annyit, a nagyok közül is a második legnagyobb a kommunisták képviselete: majdnem ötven honatyát küldtek a parlamentbe.

Svédék. Ha megnéz az ember Finnországban egy külföldi, mondjuk angol filmet, s nincs szinkron, akkor a képből keveset élvez. Ugyanis a képmezőnek majdnem a felét a feliratok foglalják el. Ez a kisebbségi politika „bosszúja”, ugyanis mindent — így a filmfeliratokat is — két nyelven, finnül és svédül tüntetik fel. Várostérképeik szinte olvashatatlanok, mert a legkisebb zugutcába is beleszorítják a nevet finnül is, svédül is. Nem emlitem itt a többi, az utcatáblákat, cégtáblákat stb. Mindez az alig 8 százaléknyi svéd lakosságért. Így bánnak egy

nemzetiséggel, amely valamikor elnyomta őket, amelynek egy professzora 1710-ben azt írta, hogy már régen rá kellett volna szorítani a finneket a svéd nyelvre. Ma jó barátok, nincs harag közöttük, habár a svéd kisebbség az üzleti életben még mindig vezető szerepet játszik.

Szauna. A finnek gőzfürdőjéről, a szaunáról, kár sokat beszélni. Mindenki éppen eleget hallott róla. Utazóknak csak annyit, hogy nagyon nyomós ok nélkül senki ne utasítsa vissza egy finn meghívását a szaunába, ha nem akarja megsérteni. És még azért sem, mert kitűnő érzés a 100 fokos száraz gőz és a nyírfaág-paskolás után belépni egy 16 fokos tó vizébe, egyáltalán nem érezni, hogy olyan hideg. A finnek nagy szaunapartyja szombaton van. A szőke fiúk és lányok vörösré szaunázzák magukat, megfésülködnek, tiszta ruhát vesznek és újjá születve mennek a bálba.

Tavak. A finnek nagyon szerény emberek. Ha nekünk száz tavunk lenne, biztosan az ezer tó országának neveznénk magunkat. Nekik 55 ezer tavuk van, de csak ezret mondanak. Az apróbbakat még az 55 ezerbe sem számítják bele. Keveset beszélnek a szigeteikről, pedig az is van egy pár darab, csak a finn partok előtt a tengerben 30 ezret számoltak össze. Közép-Finnországot simán be lehet járni hajókéval, vízbusszal is, az egyik tóból a másikba úsznak át a fehér hajócskák, a zöld fenyőerdők és a fehér törzsű nyírfák a tavak partján búcsút intenek nekik.

Novobáczky Sándor

VILLÁMINTERJÚ A TÁTRAI TÚRÁRÓL

Káprázatos őszi túrán vettem részt, így kezdi a beszélgetést Zsák Tibor, a Spartacus ezüstjelvényes túravezetője, akivel abból az alkalomból beszélgettünk, hogy hazatérve tátrai útjáról, elmondja, milyen élményeket szerzett a hegyek világában.

— Pozsony élményével kezdődött az utazásom, s persze kerestem a történelmi emlékeket, amelyeknek kövekben, házakban jelentkező objektumait éppen most restaurálják. Az a benyomásom támadt, hogy az óváros meg a vár úgy tűnik, mint egy budapesti sortatarozás. Állványerdők állják körül a romladozó házakat, hogy előbb-utóbb mögülik felbukkanjon majd a műemlék-jellegű épület. Csehszlovák barátaink ugyan kissé megkésve, de hozzáláttak végre az ősi Pozsony maradvány felidézéséhez.

— Pozsonyból az út Prágába vezetett. Itt már eredeti szépségükben állnak az ódon házak, a műemléktemplomok, a Károly híd, úgy hatnak, mint hatalmas szabad ég alatti múzeum.

Túrám végpontja, és egyben leghatásosabb élménye a Tatra volt. Az ősz színeiben pompázó erdők és mezők ragyogó kárpitot terítettek elé. Reggelenként dértől csillogó pázsiton indultam el útjaimra. Felhatoltam a Krivánra, elértem az óriási vizesést, elém tárult Tátralomnic környéke, majd a Késmárki Fehérvíz mellett eljutottam a Zöld-tóig, amely immár befagyott tükrével nézett fel a Karbunkulus csúcsra.

— A Kopa-hágón ragyogó napfény fogadott, s kitarult előttem teljes szépségében a Béla-túra, a Magas Tatra, s a közénk ékelődött Hatsórézaknak-völgye. Turista számára itt vár fel az egyik legszebb látvány, ezen a tájon. A Bránka mészszerűdőlésből hatalmas kőkapun át jutottam be abba az erdőbe, ahol minden talpalatnyi helyet vastag mohaszőnyeg fed, a páfrányok környezetében. Feledhetetlen, ahogy az ember elé tárul a Pod-Muráni csodálatos panoráma, amelyet a Magas-Tatra koszorúz.

— th.

Hajnal óta vándoroltunk már a Zempléni-hegység széljárta tetőin, a nyirkos őszi avarban, amikor egy nyiladék végében hirtelen elénk tűnt a regéci vár magasbaszókó fehér csontváza. Karcsú kúphegyek közé zárt kerekded medence közepén, magányos sziklakúpon áll a törtfalú omladék, Rákóczi legkedvesebb vára. Haláláig megindultan emlékezett a nagyságos fejedelem erre a szirttetőre rakott sásfészekre, ahol legfogékonnyabb gyermekéveit töltötte. Levelük-vesztett mogyorócserjék kupognak most ázottan, a hajdani termek elomlott pádimentum-kockáin, s a kicsordult szélű lőréséken az északi szél vág be gorombán.

A zempléni hegyekben mind-egyik Rákóczi-vár egy-egy erődítménye volt a kuruc forradalomnak. Patak, Tokaj, Füzér, Regéc várai lengették legmagasabban a szabadság lobogóját, s amikor Nagymajtény-nál letörött a zászló, ezek a

RÁKÓCZI

A sárospataki vár vöröstornya (MTI felv.)

hegyek, ezek a várfalak látták utoljára a bújdosók búcsúzkodó seregét, ahogy vonultak az utolsó mentsvár, Lengyelország felé. A zempléni nép gazdag rege- és mondavilága őrzi tovább a legendás kor emlékét. Csendes őszi éjszakákon a holdfényben úszó nagy fekete hegyek közt ködlovagok járnak, s éjféltájt álomszerűen felsír a tárogató a Rákóczi-kőnél. A rejtett erdei tisztásokon ködsátrak sorakoznak, kuruc vitézek táboroznak ottan...

Regéc után órák hosszat ballagunk hallgatag erdők mélyén. Falut nem érünk, csak néhány szénégető tanyát, meg egy-egy rejtett les-

kunyhót. A keskeny vadász-ösvények ember-nemjárta vadon erdőségekre vezetnek. Öt-hatszáz méter magasan járunk, a hegyek mind feljebb tornyosodnak, tömegessé válnak, keskeny patak völgyek szaggatják darabokra. A megnyíló erdei tisztások havasalji hangulatot árasztanak, a fennsíkok hatalmas irtásrétjei magashegységi legelők hamvasságával és nagyszerűségével nyúlnak el. A táj fölött az érett ős mozdulatlan csendje ül.

Még északabbra a Bózsza völgye szeli ketté a hegységet. Egyik kiszélesedő katlanának aljában rejtőzik Telkibánya. Legrégibb nemesérc-lelőhelyünk ez a városka. A XV. és a XVI. században virágzó arany és ezüstbányászat folyt a környező hegyekben. Négy száz évvel ezelőtt aztán az érces telérek kimerültek, a vajatokat víz öntötte el, a bányászat abbamaradt, s a népes és neves Telkibányából szegény kis hegyifalucska lett. Ma kezd a Zempléni-hegység fontos turista-központjává fejlődni.

Telkibánya nyugati kapujában fut ki az út a Hernád völgye felé. Ahol ez a görbe hegyiút keresztezi a Hernád mentén haladó tokajkassa—krakkói nagyutat, egyik legősibb kereskedelmi fővonalunkat, oda települt Gönc, ez a nyolcszáz éves múltra visszatekintő, felvidékiek jellegű kereskedő-városka. A hegyaljai bornak és a Levantéből

Lengyelországba vivő nagyforgalmú nemzetközi útnak köszönhetőe gazdagságát és jelentőségét Gönc. A vasutak megépülése után vesztette el áruközvetítő szerepét, ekkor hagyta el városi rangját, de a XVI—XVII. században még megyei székhely is volt. Hajdani rangos kereskedelmi szerepére ma is emlékeztetnek a hatalmas pincékkel aláboltozott középkori kalmánházak, melyek lőrészzerű ablakaikkal valóságos kiserődökként védték háborús időkben a polgárság összehordott vagyonát.

A Hernád két partján sorakozó falvak közül Vizsoly a legnevezetesebb. Román szentélyű, gótikus tornyú hófehér kálvínista temploma — mely az 1590-ben nyomott első magyar nyelvű biblia szülőhelye — az „istenes öregnek”, a magyar irodalmi nyelv egyik kimunkálójának.

A füzéri vár gótikus kápolnájának maradványa

Boldogkővár
(MTI felv.)

fölött pedig a Magas-Tátra cápalogai látszanak szép időben.

Ha délre tekintünk a Nagymilic csúcsáról, alattunk fekszik a kedves Hegyköz. Erdőktől körülfogott medencéjében tíz kis falucska üdögél a lapos földhátakon és a szélesebb patak völgyekben. A szántók sávjaitól tarka, hosszúkás medence egy-egy beöblösödésében, hegyek aljába, erdők szegélyére települt Füzérkajata, Füzérradvány, Nagybózsva, Nyíri, Füzérkomlós, Füzér, s legmagasabbra a tatárvadékok lakta Pusztafalu, amely igen ősi népdalkincseket őriz. A Hegyközt a Hernád völgyétől elválasztó nagy erdőség mélyén bújik meg Kékedfürdő, az ország legcsendesebb, legeldugottabb, legidillikusabb gyógyhelye. Langyos és hideg forrásának születéséhez Baróti Szabó Dávid fűzött klasszikus mondát, várszerű kastélya Mátyás korából való.

Sűrű erdők mélyén rejtőzik Holló-

zéri várhegy, ez a kis, zárt természetvédelmi terület, amely ritka sziklai növénytársulásokat, hazánkban csak itt található kárpáti jövényeket őriz. A fűrtös kötőrőfű mély sziklahasadékokból nyújtogatja elő hatalmas indáit, a szirti haraszt meg ötszirmú magyar köhür társul vele a mindent elborító kövirózsás teraszokon.

A merész andezitbércet szépségesen koronázza a füzéri várrom. Falai még magasan állanak, csillagboltozatos kápolnájának négy csúcsos ablaka épen tekint alá a Bózsva völgyére. A kápolna alatti dongaboltozatos teremben rejtegette a mohácsi vész után a királyi koronát Perényi Péter, aki az Abák és a Drugethek után a XVI. században a várat birtokolta. A Rákóczi felkelés idején robbantották fel Füzért a németek, de sok finom részlete mindmáig megmaradt.

Hatalmas, négyszögletes bástyatornya még emlékeztet a hazájuktól való kuruc vitézek fájó búcsúszavára, az elhaló tárogatószóra:

Károli Gáspárnak az emlékét őrizi. A széles, lapos völgyfenéken megszelídült Hernád roppant ősfűzek között halad Ónod alatti torkolata felé. Itt egyesül a Sajóval, hogy nem sokkal lejjebb együtt ömöljenek a Tiszába.

A zempléni vulkánisor Telkibánya fölötti északi részében tornyosodnak fel a legmagasabb csúcsok. A legkiemelkedőbb orom, az országos kék útvonal keleti végpontját jelentő Nagymilic felé különleges varázsú, már teljesen kárpáti jellegű hegyvidéken vezetnek át a meredeken kanyargó ösvények. A csaknem 900 méter magas tetőről egészen a lengyel határhegyekig kinyílik a táj, ha felkapaszkodunk a korhadtan roskadozó háromszögelési gúlára. Jobbra a Vihorlát vulkáni tömege, mögötte a Keleti-Beszkidék redős homokkő-vonulata; északon, Kassa

A kékedli Mátyás-korabeli kastély

*Hej, Rákóczi, Bercsényi, Bezerédi!
Magyar vitézek nemes vezéri,
Hová lettek, hová mentek
Válogatott vitézi?...*

Lent messzi délen, a hegység tömege elé rugtatva, magános előérsként áll az Alföld peremén a tokaji Nagykopasz. Vékony ezüst zsinórként fogja körül a Bodroggal egyesült Tisza.

háza is, ahol a rege szerint Szilágyi Erzsébet levélvivő hollója útjában megpihent. Több mint 125 éves kerámiagyárában hófehér kaolinból égetik az élénk színű, virágmin tákkal ékes majolika árukat, a régi magyar sodronyzománc díszítésű vázakat és a messzi külföldön is keresett kézfestésű dísztárgyakat.

A hegyközi medence északi öblében szántóföldek között meredek hegykúp szökken a magasba. A fű-

Meredek kúphegyen szökik a magasba
Füzér vára
(dr. Mosonyi Tibor felvételei)

Antalfy Gyula

December 3-6-ig az MTSZ rendezésében Budapesten kerül sor az 1966. évi XI. TID — Nemzetközi Dunatúrárt előkészítő konferenciára. A rendező NSZK, osztrák, csehszlovák, jugoszláv és bolgár delegáltakon kívül a rendszeresen résztvevő NDK és Lengyelország képviselőit is meghívták. A konferencián értékelik az ez évi túrát, majd megvitadják a XI. TID útvonalát, programját, csatlakozó túráit, a jelvényt, a zászló és egyéb kérdéseket.

A Magyar Természetbarát Szövetség a Budapesti Lengyel Kultúrintézettel és a Pest megyei Idegenforgalmi Hivatallal közösen 1966. június 17-19-ig újból megrendezi a „Sobieski” emléktúrát a Dunán, Esztergom—Budapest útvonalon.

A túra tulajdonképpen

VIZES HÍREK

felújítása az 1938-ban megszakadt közös lengyel—magyar vízirendezvénynek. A rendezőség nagyszámú lengyel víziturista részvételére számít.

Az alig egy éve működő „Túravitorlás Klub” kinőtte kereteit. Ezért önálló szakosztályként most az MTSZ Bp. II. ker. Tanácsa mellett, Központi Természetbarát Szakosztály címen működik. Klubnapot minden hó második és negyedik csütörtökén 17—19 óráig Bp., II. ker., Bimbó út I. szám alatt tartják. (Telefon: 161—904.) A vezetőség kéri a Velencei-tavi és dunai túravitorlásokat a csatlakozásra.

Október 16-án este népes víziturista összejövetelt rendeztek a Ganz EKM Kultúrházában. A hangulatos — stílszerűen — halászlés vacsorát tánc követte.

Az 1966. évi egységes budapesti víziturista naptár kialakítása érdekében az MTSZ, BTSZ és Pest megyei TSZ, és a BESZ egyeztetett naptártervét, hogy vízirendezvényeiken kölcsönösen résztvehessenek.

Az MTSZ Vízitúra Szakbizottság felhívja a vízitúrázók figyelmét, hogy a „Szövetségi Híradó” utolsó száma részletesen foglalkozik a vízitúrázók minősítésével. A bizottság java-

solja, hogy a vízitúrázás alapján elért minősítési kérelmeket mielőbb adják be az illetékes TSZ-hez, mert 1966-ban külföldi vízitúrára (cseretúra, TID) csak a vízitúrázó minősítés birtokában lehet jelentkezni.

A XXIV. Nemzetközi Dunajec túra Szervező Bizottságától most érkezett meg a túra értékelését tartalmazó izléses kiadvány. Ebből megtudjuk, hogy a túra útvonalát Nowy Targótól Nowy Sac-ig 1723 fő evezte végig. A rendező lengyeleken kívül a túrán csehszlovák, NDK, holland, francia, osztrák és közöttük 10 magyar természetbarát is résztvett. A kislétszámú magyar túracsoport 697 ponttal a 39. helyen végzett a klubok versenyében.

Bokody József

AZ A TÜNDERSZIKLA...

Az ősszel ismét történt egy szerencsétlenség a budai Zugliger Tündérszikláján. Egy tizenéves kislány szökött oda két másik barátjával iskolaidőben, mert szívesen szeretné a délelőtti sétát, mint a számanórát. S egyikük, a kis Karolina, szokás szerint rögtön fel is akarta írni nevét a szikla oldalára. Feldobták neki a tolltartóját, lehajolt érte, s azon módon már zuhant is tizenegy méter lefele. Mentők vitték el véresen a szikla alól.

Két tanulság: az egyik, el kellene már tiltani a Tündérsziklára való felmásztást; — a fővárosi erdészet valóban meglehetősen — hogy a sok szerencsétlenségnek ezt a csábítóját végre elzárhassák a gyermekforgalom elől, a bravúroskodási szándék elől. Számos szerencsétlenség történt már itt, ez a lezuhanás nem első, és bár az utolsó lenne. Nem képzett hegymászók járkálnak a Tündérszikla körül, hanem ügyetlen gyerekek, felütnési vágyban szenvedő kislányok, harci lázban égő „indianok”. A másik tanulság, amiről szintén annyiszor van szó a mi lapunkban is: pedagógusok segítségével, turista-órákon, vezetőképzés alkalmával szoktassuk le a hegyen-völgyben, műemlékek, kutak, várak, sziklák között járó fiatal és idős emberiséget arról, hogy nevét mindenüvé odafirkálja. Világ csúfjára. Műemlék, szép szikla csúfjára.

Igy történik, hogy a névjegyzék neve nem mindig a sziklára, nem a kút kávéjára, s nem is a vár falára kerül, hanem a kórházi statisztikára.

Meg lehetne előzni jöszandékú neveléssel.

(82)

KEDVES SPORTTÁRSAK!

Hosszú évek óta járom úgy a hazai, mint a külföldi hegyeket. Elmondhatom róluk, hogy második otthonomnak érzem azokat.

Sajnos, sokszor tapasztálnom kell, hogy fejelemzetlenül kirándulók (nem szervezeti turisták) felelőtlenül, meg nem engedett helyen tüzet raknak és égő paraszt hagynak hátra, vagy égő cigaretták csikkeket, vagy égő gyufát dobálnak el, nem törődve azzal, hogy abból az erdőnek milyen kára lesz.

Túravezetésem alkalmából több ilyen keletkező tűz továbbterjedését már megakadályoztuk.

A tilalmi táblák több helyen ki vannak téve, de ez egyesek figyelmét elkerüli.

A nyáron „Szász-Szűcs” hegyei között (csere túra) alkalmával lettem figyelmes a mellékelt fényképen látható fába égetett, régi feliratú figyelmeztető táblára.

Javaslom, hogy ott, ahol több kiránduló, vagy túrázó megfordul, pl. menedék házaknál és tömegkiránduló helyeken, hasonló egyszerű, de stílszerű időálló táblákat állítanánk fel (égetett betűkkel, mert ez jobban időálló).

Ezzel azt is elérhetnénk, hogy felhívni a túrázókat és a dohányosokat figyelmét arra, hogy felelőtlenségük népgazdaságunknak milyen károkat okozhat.

Örömmel vennék, ha rövid időn belül hasonló vagy ilyen tábláccsokkal találkozni tudnánk túrázások közben.

Ohnsorge Antal túravezető,
Bpest, IX., Bokréta u. 28.

SPORTOLÓK és SPORTBARÁTOK könyvesboltja a

SPORT-KÖNYVESBOLT

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64.
Tel.: 221-899

Minden sportág szakirodalmá nagy választékban!

Külső megjelenése sem utal idős, fáradt emberre. Pedig már évek óta nyugdíjasként él Szombathelyen, a város villanegyedének egyik szép kis házában.

Janzsó József a Megyei Természetbarát Szövetség elnöke hetvenedik évéhez közeledik, de munkájának minden ténykedését, szinte minden óráját az ifjúsággal való törődés jellemzi. A legbüszkébben arról szól, hogy a megye 21 szakosztálya közül ötben középiskolás diákok dolgoznak. Fiúk és lányok, gimnazisták, szaktechnikumok hallgatói. A mozgalom jövő utánpótlása. Terve, hogy az ifjúsági szakosztályok számát tovább emeli és 1966-ra 10–12 szakosztályba tömöríti a megye természetbarát fiatalságát.

A fiatalság részvétele a mozgalomban azonban nem csupán a szakosztályok számában jelentkezik. Szinte tömegesen mondható részvételük a természetbarát mozgalom minőségét is javítja és nem utolsósorban népszerűségét emeli. A fiatalság is részese, hogy valódi tömegsporttá vált a természetjárás ebben a megyében. A múlt sok történéssel, neves eseményével büszkélkedő országrész, rendkívül kedvező természeti adottságaival, igen alkalmas természetjárásra.

A természetjáró fiatalság olyan példaképet tűzhet itt maga elé, amely a legszebb férfiúi bátorsággal és hősiességgel övezi a megye egyik mártírjának emlékét. Sárváron született és élt Bozy László, a természetjáró fiatalok mai példaképe. A régi várat övező birtokokon és a nyomorúságtól körülzárt falvakban sínylődő nép vergődése nyitotta fel szemét. Ezzel találkozott a környék minden részét bejáró útjain. Összejött és közössé formálta a gondolatot az elnyomottakkal, s azokkal, akik harcolni is kívántak az új jövőért.

Bozy László egyedül vállalta a harc oroszlánrészét. A fasiszta hatalom urai elől menekülnie kellett, s ekkor határozta el, hogy életét az ellenem elleni fegyveres harcnak szenteli. A nácizmus egyre nagyobb tért hódított Európában, s a dunántúli természet rajongója a francia ellenállók körében kötött ki. Harcolt a németek ellen, míg egyszer a túlerővel vívott harcban fasiszta golyótól találva fejezte be életét Franciaországban.

A megyei szövetség és a fiatalság a sárvári erdőben emlékművet emelt az ellenállás hőisének, melyet túráikon felkeresnek a fiatalok, a különböző szakosztályok. A legutóbbi 500 résztvevővel igen eredményesen befejeződött megyei versenyt is Bozy László emlékművétől indították.

Janzsó József az életét már nem tudná elképzelni a természetbarát mozgalom nélkül. De nem feledkezik meg arról sem, hogy a mozgalom veteránjai lassan megfáradnak. Célja, hogy az elnökségben, általában a szakosztályok vezetőségében is megfelelő arányban dolgozzanak a fiatalok.

A MÚLT HAGYOMÁNYAIRA ÉPITVE:

FIATALODIK A VAS MEGYEI TERMÉSZETJÁRÓ MOZGALOM

Amikor Janzsó József néhány társával együtt 1947-ben turista szakosztályt alapított — 1950 óta elnöke a megyei szövetségnek — mintegy 150 szervezett természetjáróról írtak a korabeli jegyzőkönyvek. Ma már a leigazolt tagok száma 1200. A megye minden jelentős üzeménél működik szakosztály. Celdömölkön az újonnan létesült Kesztyűgyárban 1966-ra állítják fel a szakosztályt.

A Vas megyei Idegenforgalmi Hivatallal a kapcsolat gyümölcsöző. Különösen a sokszáz, sőt ezer embert megmozgató tömegtúrákon dolgoznak együtt az Idegenforgalmi Hivatallal. A szépen gondozott oszkói arborétum, e természeti látványosság a két szerv közös rendezésében vonzza a tömeget. A szombathelyi is hasonló célt szolgál.

Külön érdemes megemlékezni a szajki kirándulásokról. Ez is mind tömegtúra, illetve az lenne, ha előfeltételeit az illetékesek maradéktalanul biztosítanák. A 11 halast — közülük egyben lehetett fürödni — csodálatos természeti ritkaság. A természetjárás mellett azonban fontos népgazdasági céljai is vannak. A halakat olyan táplálékkal etették, hogy a KÖJÁL a kirándulók részére a fürdést megtiltotta. Az illetékesek most tárgyalnak arról, hogy a 11 tó közül egyet — anélkül, hogy a népgazdaság annak kárát látná — engedélyeznek fürdés céljára. A halakat ez alatt másként táplálják. A fürdési lehetőség igen sokat segítene mind a szövetség, mind az Idegenforgalmi Hivatal távolabbi munkájában.

Lapozzuk fel az 1966-os túranaptárt. Jellemzője: minden vasárnap történik a vas megyei ter-

mészetjárók életében valami jelentős esemény. Az új esztendőt a gyógyszereszek sítúrójával nyitják. Január 9-én Kőszegen találkoznak a megyei természetjárók. Ha a hőviszonyok lehetővé teszik, januárban sílesikló és szánkóversenyt is rendeznek. Februárban Szombathelyen városismertető túrát tartanak. A tavasz hírére a cipőgyári szakosztály elindítja a hagyományos hóvirág túráját március 6-án Szajkra. Nem sokkal ezután az Építők szakosztálya Káldon rendez a rügyfakadás túrát. Ugyancsak régi hagyomány, hogy a felszabadulás emlékére a megye természetbarátai Nemesmedvesre indulnak. Ez a község szabadult fel hazánk területén utoljára. A vízitúrázó programja is gazdag. Távolabbi tervük, hogy Körmenten csónakházat építenek, ahol a már meglévő, vagy bővülő hajóparkot megfelelőképpen tudnák tárolni. Az illetékesek gazdasági segítségére mellé 25 ezer forint értékű társadalmi munkát ajánlottak fel a vízitúrázóknak.

Országra szóló esemény — tavaly nemzetközi méretekben szerveződött, de az árvízi katasztrófa miatt elmaradt — a kőszegi Jurisich túra. Az idén újra megrendezik. A szakosztályok vállalták a versenypályák kitézését. Az EDÁSZ kettő, a Cipőgyár és a Kőszegi Ágyterítőgyár pedig 1–1 pálya kitézésére vállalkozott.

A szép eredmények, s a gazdag 1966-os program mellett a megyei természetbarát mozgalom jellemzője: a mozgalom megfiatalodása, a múlt nemes hagyományainak felhasználásával.

Dömötör László

K

ELLEMEST A HASZNOSSAL

Az Újpesti Spartacus 15 természetjárója a szekszárdi szüretet tűzte ki célul a Szekszárdi Spartacus természetjárók meghívására. Vendéglátójuk Szűcs Nándor szekszárdi turista volt, aki meghívta az újpestieket szőlőjébe. Turistákhoz illően részt vettek a szüretelési munkában, a hátukra putnyont akasztottak, szedték a fürtöket, rakták a termést a lovaskocsira. Természetesen nem maradt el a vendéglátás sem. A szekszárdi dombokon, szabad tűzhelyen rakott láng fölött főtt a bográcsgulyás.

A második nap műsorában prësház látogatás szerepelt, itt került sor a szekszárdi és budapesti turisták baráti találkozójára is.

A szüreti szórakozáson túl, végigjárták az őszi hervadásban is illatot lehelő szekszárdi szőlőhegyeket a Sió folyásáig. A gyalogtúra végállomása Palánka volt.

N.

BÉKÉSBEN

ÉLED

A TERMÉSZET-

JÁRÁS

Aki azt hiszi, hogy az Alföldön nem lehet turisztázkodni, téved. Nézzük csak a gyomai tájat. Az alföldi rónán terül el a város, Békés megye északkeleti csücskében. A látóhatár úgy olvad egybe az éggel, hogy egy halom sem zavarja sima vonalát.

A sík tájat csodálatosan szép ligetek tarkítják. A Körös a várostól 13 kilométerre egyesül, s folyik Mezőtúr, Szarvas, Kunszentmárton és Csongrád felé. Széles hullámterét fűzék, nyárfák és nyírfaligetek szegélyezik. Tizenkét-ezer hold nyárfá! Csapatosan kóborolnak az özek, jácánt riaszt fel bozótjából, aki erre jár. Maga a folyó is gyönyörű, talán szebb mint a Tisza. Vize átlátszóan tiszta, a halászok főznek belőle, sebessége olyan csekély, hogy felfelé sem

megeöltető az evezés. Vadászok járnak a lombos ligetekben és vadevezősök, horgászok paradicsoma a vízpart, hol nem ritka az ötvenkilós harcsaszákmány, s találtak már tengerből felúszott angolnát is.

Természetjárók egyre többen járják a tájat. Az országos híri Kner nyomda fiataljai túráznak a Körös szép zugaiba, a romantikus holtágak mellé, mint Kecségés, Fűzfás-zug és Torzsás. Éled a viziturstika is. Az MTS kajakállomást létesített idén Gyomán. Diákok, nyomdászfialok, pedagógusok versengenek csónakjaikért. A II. általános iskola diákjai Halász István tanár vezetésével egyhetes kajaktúrára mentek a Körösön egészen a Sírátóig. Ez az U-alakú holtág onnan kapta nevét, hogy itt bujdosnak a török időkben a környék lakosai.

Legvonzóbbak a Körösök összefolyásához vezető túrák. Ahol a Sebes- és a Kettős-Körös örvénylő vize egyesül, a fiatalok kedvenc kirándulóhelye lett. Itt főzik a remek halászlét, sűtik az apróhalat.

Nyíri Mihály, az MTS járási elnöke, nagy jövőt jósol Gyomán a természetjárásnak. „Ez volt a természetjárás úttörő éve — mondja — hiszen már nyolcvanán túráztak rendszeresen. Jövőre megalakítjuk a Gyomai Testnevelési Klubnál a természetjáró szakosztályt és a sportnap-tárba is beteszünk néhány túrát a felső Köröshöz.”

—d

PARTI-TÚRA

Nem! Nem valami zenemű hangzásának grafikai ábrázolásáról lesz szó, csak egyszerű vízparti ballagásról.

A körkép a tó, a Balaton vizével, a hegyekkel és a megsűrűlt erdőkkel még most is csodálatos. Hát akkor, amikor nyílik a levendula és a fákon nem a téli csend hallgat!

Ahonnán elindultam, a messzi városban is a hegyre-pült paloták, a vízben visszatükröződő hidak kecsességét bámultam, de mennyire megkapóbb ez a kép.

Milyen csodálatosan ragyognak a tó hullámai és én mégis a múlt árnyaival bibelődöm most itt, ahol nyaranta a jókedv muzsikája ver zajt, s hangzik fel a hegyre, a tó hullámai felől.

Különös az északi partvonalatnak téli hangulata. Kossuthra, Széchenyire, Vörösmartyra, Wesselényire, Csokonaira, Berzsenyire emlékezik a kései utód.

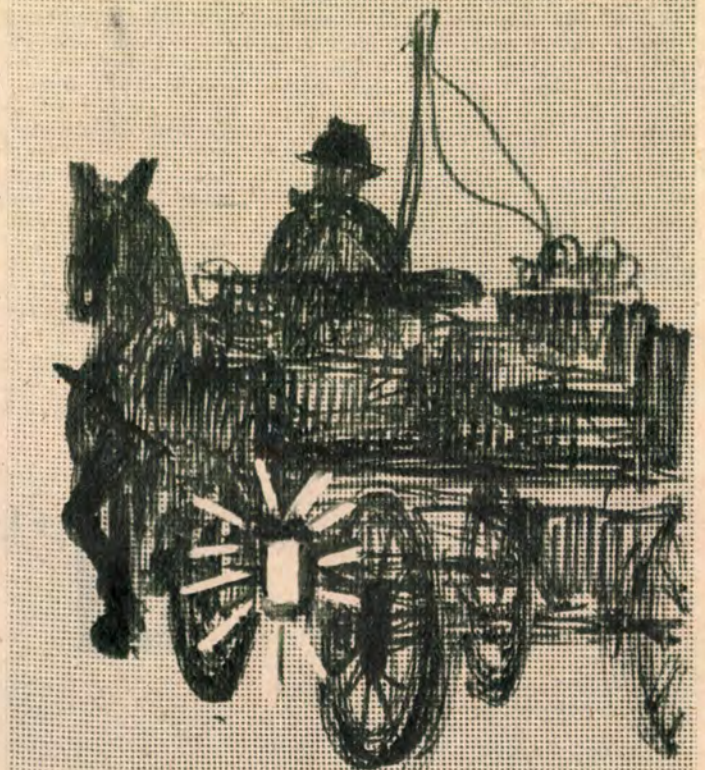
A tájék tökéletesen néptelen: Nincsenek hajók a vízen és emberek a parton. Megyek a csendes parti túrámon — egy hegyvel odább... A korai naplementében sötétszürkére válik a víz és a látóhatár. Tél van. Emberek után vágyódom...

Borsi Darázs József

SZÜRKÜLETTŐL-NAPKELTÉIG...

csak kivilágított járművel közlekedhetünk!

ORSZÁGOS KÖZÜTI BALESETELHÁRÍTÁSI TANÁCS!

Hétfőgőn POZSONYBAN

Pozsony látképe

A ki már bebarangolta hazánk tájait, az egy-két napra kirándulhat a szomszédos országokba is. Az elműlt héten Csehszlovákiában töltöttük a hét végét. Pénteken reggel bementünk a XII. kerületi Rendőrkapitányságra, hogy betétlapunkba a kiutazáshoz szükséges „ablakot” megkérjük. Amikor megmondtuk, hogy másnap, mármint szombat délután szeretnénk Pozsonyba utazni, rögtön elintézték engedélyünket. (Ezűton is szeretném megköszönni a gyors, példamutató udvarias ügyintézet.)

Szombat délután vágunk neki a 200 kilométeres útnak. Az új bécsi autóúton robogtunk Tatabányáig. Igazán élvezet volt ezen a jó úton gépkocsit vezetni. Rajkánál léptük át a határt. Szürkületkor már pozsonyi ismerőseinknél élvezhettük a friss frankfurti virslit.

V asárnap reggel korán elindulunk, hogy megismerjük a várost, amelyben a mohácsi vész után a Habsburg-ház királyait koronázták. A vár úgynevezett koronatornyában őrizték a koronázási ékszereket.

A pozsonyi Szent Márton domban tíz királyt és hét királynőt koronáztak meg. Az első ilyen ünnepi szertartás 1563 szeptemberében volt, amikor Miksa királyt és feleségét koronázták. A feljegyzések szerint a legpompásabb ünnepség Mária Terézia koronázása volt; több mint száz ezer aranyba került. (!) Mária Terézia a Dunaparton levő úgynevezett koronázási dombról mondott beszédet. A domb, a mai hajóállomással szemben levő kis téren volt.

Pozsonyban az utolsó koronázást 1830-ban tartották, V. Ferdinánd koronázásakor.

Pozsony — a mai Bratislava — gazdag múltú város. Sok maradandó élményt veszít, aki e városban csak az üzleteket, kirakatokat figyeli.

E lső utunk a várba vezetett, mely valószínűleg már a Nagymorva Birodalom egyik fontos natárerődítménye volt. Ezt bizonyítják azok a szláv temetkezési helyek

is, amelyeket nemrégiben a várpalota tőszomszédságában tártak fel. A várról az első följegyzést a Salzburgi Kódexben találjuk. Mária Terézia jelentősen átalakította és kibővítette a várat. 1811-ben azonban hatalmas tűzvész pusztította el. Csak a felszabadulás után kezdték meg helyreállítását. Udvarán szabadtéri színpad van, ahol nyári esteken színházi és filmelőadásokban gyönyörködhetnek a város lakosai, és az idevetődő külföldiek. Az utóbbiakban nincs hiány. Nagyon sok az idegen, különösen sok nyugatnémet, osztrák és francia gépkocsi parkol a szállodák előtt.

A pozsonyi várból szép kilátás nyílik a városra. Jól látni a nagy történelmi napokat és személyeket látott utcácskákat és öreg házakat. Látni a Duna jobbpartján elterülő Petržalkát — Ligetfalut — a pozsonyiak kedvenc pihenőhelyét. Az itteni hatalmas liget fáin Napóleon seregeit is ismerték. 1809-ben Davout francia marsall egységei innen lőték I. Ferenc Pozsony védő osztrák seregeit. Egy-egy ház falában még ma is látható ágyugolyó, amelyet Napóleon tüzei lőttek a városra. A ligetfalui sétányon áll Petőfi szobra, emlékeztetve, hogy itt pihent és álmódzott a költő. A parton levő csónakházak jelzik, hogy a pozsonyiak nagy kedvelői a vízisportnak.

A múlt emlékeit őrző öreg házakat, keskeny utcákat, sok új modern épület, utcasor keretezi. A felszabadulástól 1970-ig 40 ezer új lakást építettek a városban.

P ozsonyi városnéző sétánk alkalmával megnéztük az Academia Istropolitana épületét. Ezt az egyetemet 1465-ben Mátyás király

alapította. Az egyetem alapításának engedélyezése ügyében Janus Pannonius járt Rómában, s 1467-ben Mátyás király jelenlétében nyitották meg. A Klarissza utcában megtekintettük a hajdani klarisz-rendi apáca templomát és kolostorát. Az épület falán emléktábla hirdeti, hogy ebben a házban tanult Bartók Béla. Az elműlt századokban sok világhírű zeneszerző élt itt. Az egykori Pálffy-palota falán emléktábla hirdeti, hogy Mozart hatéves korában itt hangversenyezett. A királyi kúria egykori kertjének egyik pavilonján arról beszél az emléktábla, hogy Liszt Ferenc itt tartotta első pozsonyi hangversenyét. Az egykori Grassalkovich-palota falán pedig azt olvassuk, hogy itt hangversenyezett Joseph Haydn.

A Michalská bráná (Mihálykapu) utcába is elmentünk, hogy megnézzük azt az épületet, ahol az 1848-as forradalom előtt a magyar országgyűléseket tartották, majd megtekintettük az 1780-ban épült, barokk stílusú primáspalotát. Itt írták alá 1805-ben I. Ferenc és Napóleon császár képviselői a pozsonyi békét. Itt láthatók a híres mortlakei gobelének is. Batthyány esztergomi hercegprimás vásárolta őket a palota számára. A nagyértékű gobelíneket Napóleon katonái elől a lambéria mögé rejtették, és csak 1903 végén bukkantak ismét rájuk a faburkolat alatt. Jóformán egyedülálló műkincs ez a világon, hasonló — de nem ilyen szép — csak a svéd királyi palotában látható.

Többször voltunk már Pozsonyban, de ennek a hétvégi kirándulásnak emléke különösen maradandó lesz. Érdemes akár két napra is kirándulni, — a szomszédba.

Az egykori Grassalkovich-palota lépcsőháza, az új tulajdonosokkal —, a csehszlovák úttörőkkel

M. G.

Tájékoztató futás

HAZAI HÍREK

Az 1965 évi bajnokságokról

Általában javított térképekkel bonyolították le az idei **Budapest Bajnokságokat**, — a versenyzők nagy öröme. A tavalyi eredményekkel összehasonlítva: az idők igen sokat javultak és ez elsősorban a jó térképeknek köszönhető. A tavaszi és őszi két-két forduló elengedőnek bizonyult a legjobbabb kiválasztásához.

Eredmények: Férfi elsőosztály: Budapesti bajnok: Gosztolyi Géza 20 hp, 2. Bíró Lajos 22 hp, 3. Csupor Miklós 29 hp, 4. Szentpétery Péter 29 hp, 5. Kovács János 49 hp, 6. Bereczky Csaba 53 hp. Csapat bajnok: Lok. Testvériség 16 hp, 2. Typográfia 16 hp, 3. Újpesti Spartacus 16 hp, 4. Bp. Petőfi 16 hp (utolsó forduló jobb eredmény alapján), 5. Sasalmi Elekt. 20 hp, 6. Dinámó 26 hp.

Férfi másodosztály: egyéni: 1. Karsai Attila (Föv. Autóbusz) 30 hp, 2. Bozsik (OSC) 42 hp, 3. Salamon (MAFC) 48 hp, 4. Szebell (Siketek) 48 hp, 5. Sváb (Orion) 60 hp, 6. Mátravölgyi (Postás) 66 hp. Csapat: 1. BEAC 13 hp, 2. OSC 14 hp, 3. Bp. Postás 21 hp, 4. VEIKI 23 hp, 5. MAFC 24 hp, 6. Orion 29 hp.

1965. évi megyei tájékoztatósi bajnokságok országos döntője

1965. évi október 30—31-én éjjel-nappali verseny keretében került sor Várgesztes környékén a megyei döntőre. Kétúton megrajzolt térképpel, jól bemért ellenőrző pontokkal és kitűnő útvonalvezetéssel megrendezett szoros küzdelemben dönt el a jövő évi OB-be jutás kérdése. A PVSZ várható kitűnő szereplése mellett meglepetést okozott az Ajkai SE. második helyezése. A térképet Bozán György helyesbítette és rajzolta meg, igen jól. Hiba volt talán, hogy a tónus a megszokottnak fordítottja volt, és a fotón a határvonalak nem jöttek ki elég élesen. A pályákat Mocsári Gábor vezetésével a Vekerdy-házaspár és Görög János mérték be.

Részvevők száma: 60 fő. Táv: éjjel 7000 méter, nappal 9100 méter. Szint: éjjel 270 méter, nappal 320 méter. Ellenőrző pontok száma: éjjel-nappal 6—6.

Egyéni eredmények: Arató János, Ajka, 3 hp., Ijász István, PVSZ, 7 hp., Török István, DEAC, 7 hp., Marina György, DEAC, 15 hp., Kádár Imre, D. Blógal, 22 hp., Török László, DEAC, 26 hp.

Csapateredmények: 1. Pécsi VSK 4 hp. (Navratil, Mesterházy, Ijász, Medovarszky), 2. Ajkai SE 6 hp. (Szokodi, Arató, Pál, Herbert), 3. Pécsi EAC 10 hp. (Györi, Stomfal, Németh, Schüffer), 4. M.-óvári TE. 10 hp., 5. Debreceni EAC 10 hp., 6. B-füredi Vasas 14 hp.

Sok meglepetés a Magyar Bajnokságon

Már az első fordulón, Balatonszántódón, váratlanul érte a tavalyi bajnok Bp. Spartacus, hogy az idén felkerült igen fiatal Vörösmarty Gimnázium futói nyerték az első fordulót. A tájékoztatóilag nem túl nehéz versenyen, (javított térképpel), szoros küzdelem folyt a helyezésekért. Eredmények: (táv: 11 500 m, 450 m szintkülönbség, 11 ellenőrző pont): 1. Schönviszky Gy. (Bp. Spart.) 1:40:40, 2. Orsi (Bp. Spart.) 1:42:46, 3. Horváth A. (Vörösmarty) 1:47:04, 4. Nyáry (Vörös Meteor) 1:54:50, 5. Kempenen (Vörösmarty) 1:55:18. Csapat: 1. Vörösmarty G. 8:08:17, 2. Bp. Spartacus 8:12:15, 3. MAFC 8:35:50.

Meglepetés érte a versenyzőket a második (éjszakai) fordulón is. A térképjavítás ugyanis ekkor nem volt a kívánalmaknak megfelelő. A versenybírósgat igyekezett nem szabad figyelmen kívül hagyni, mégis országos bajnokságon nem szabadna annak előfordulni, hogy a térkép széles gerincet ábrázol az

Férfi harmadosztály: 1. Csepel 13 hp, 2. Vasas Izzó 16 hp, 3. Hűvösvölgyi SC 19 hp.

Ífi másodosztály: Egyéni bajnok: Papp Péter (BEAC), Csapat: 1. BEAC 6 hp, 2. Vörösmarty Gimnázium 14 hp, 3. Vasútépítő Törökvs 17 hp, 4. Vasas Szakszervezet 18 hp, 5. Bp. MÁV Igazgatóság 25 hp, 6. Csepel 25 hp.

Ífi harmadosztály: 1. Szabad-ságúti iskola (Fehérvár), Soós, Offezianka) 5 hp, 2. BEAC 11 hp, 3. Vörösmarty Gimnázium 12 hp, 4. Vasútépítő Törökvs 17 hp.

Női elsőosztály: Budapesti bajnok: Monzpart Sarolta (Bp. Pedagógus) 4 hp, 2. Babay Margit (Vörös Meteor) 14 hp, 3. Györy Edit (Bp. Pedagógus) 14 hp, 4. Szabóné M. Magda (Vörös Meteor) 16 hp, 5. Cser Borbála (Bp. Pedagógus) 16 hp, 6. Révész Piroška (MAFC) 34 hp. Csapat bajnok: Bp. Pedagógus (Monzpart, Györy, Cser, Balázs) 4 hp, 2. Vörös Meteor 10 hp, 3. MAFC 11 hp, 4. BEAC 16 hp, 5. BHSC 21 hp, 6. Postás 25 hp.

Női másodosztály: 1. Testvériség (Bodroginé, Szabó, Kovács, Mezel) 10 hp, 2. MAFC 16 hp, 3. BEAC 18 hp, 4. V. Dinámó 19 hp, 5. Törökvs 29 hp.

Női ifi harmadosztály: 1. Bp. Pedagógus (Paál, Szegeci, Horváth, Tátrai) 7 hp, 2. Vörösmarty G. II, 10 hp, 3. Szabadság úti isk. II, 16 hp, 4. Vörösmarty G. I, 18 hp, 5. BEAC 19 hp, 6. Szabadság úti isk. I, 19 hp.

egyik (5) pont helyén és a valóságban ez a gerinc egészen keskeny. Eredmények: (táv 16 000 m, szint 800 m, 8 ellenőrző pont): 1. Koronczay (Bp. Pedag.) 2:49:27, 2. Orsi (Bp. Spart.) 2:54:07, 3. Balogh (Bp. Spart.) 2:59:30, 4. Peiker (Bp. Spart.) 3:01:45, 5. Nyáry (V. Meteor) 3:02:15, 6. Budai (Bp. Pedag.) 3:08:23. Csapat: 1. Bp. Spart. 13:06:00, 2. Bp. Honvéd 14:07:47, 3. Egri Spartacus 15:05:36, 4. MAFC 15:18:46, 5. Vörösmarty G. 15:23:46, 6. Bp. Pedag. 15:38:23.

A harmadik (éjszakai) és negyedik (nappali) fordulóra Kács környékén került sor október 23—24-en, szántóföldekkel szabdalat, tájékoztatólag egyszerű terepen, ahol még éjszaka is csak igen könnyű „futo versenyt” lehetett rendezni. Még ennél is nagyobb hiba volt az, hogy a befutó előtti pontot nem tették pontosan arra a helyre, ahol a térkép jelölte és ennek megkeresése sokaknak értékes percekbe került. Emiatt a harmadik forduló óvás alatt áll, az eredményt ugyan kihirdették, de az óvás elutasítását megfellebbezték. A kijelölt bizottság ki is szállt a terepre, de lapzártág nem sikerült határozatot hozni. Az eredményeket tehát csak a januári számban közöljük.

Akadit meglepetés a Női Országos Bajnokságon is. Először a szép térkép. Volt azonban olyan is, akit megzavart az igen könnyű pálya, meg aztán a térkép sem volt mindenhol tökéletes. A férfi éjszakai (3-ik) forduló pályán lebonyolított verseny nappal túl egyszerűnek bizonyult, a pontok között útvonalválasztási lehetőség nem volt, a negyedik ponttól pedig ráadásul szántóföldekkel volt tele a terep. Monzpart Saci győzelmét mindenki tudta előre, Babay és Cser időeredménye is igen jó. Eredmények (táv 9000 m, 400 m szint, 7-ellenőrző pont). Magyar bajnok: Monzpart Sarolta (Bp. Pedag.) 1:04:56, 2. Babay Margit (V. Meteor) 1:07:31, 3. Cser Borbála (Bp. Pedag.) 1:08:24, 4. Balázs (Bp. Pedag.) 1:12:43, 5. Hegedüs A. (BEAC) 1:17:50, 6. Györy (Bp. Pedag.) 1:18:42. Csapat bajnok: Bp. Pedagógus 4:44:45, 2. Vörös Meteor 6:11:50, 3. BEAC 6:21:53, 4. MAFC 6:38:51, 5. Veszprémi Haladás 7:15:52, 6. Bp. Helyiipar 8:02:58.

Az Ifjúsági Bajnokságot a férfi második fordulónál egy helyen bonyolították le. A lányok közül váratlanul Turchányi Piroška győzött, az esélyes Hegedüs Aletta csak második lett.

Eredmények: Férfi ifjúsági bajnok: (9000 m, 500 m szint, 7 ellenőrző pont) Toth Péter (Vörösmarty G.) 1:27:09, 2. Czöndör (BEAC) 1:35:10, 3. Szántó (Bp. MÁV Ig.) 1:35:16. Csapat bajnok: Vörösmarty Gimnázium (Tóth P., Sasváry, Vida, Tóth T.) 7:10:40, 2. BEAC 8:32:03, 3. Bp. MÁV Ig. 8:36:42.

Női ifjúsági bajnok (8000 m, 400 m szint, 6 ellenőrző pont) Turchányi Piroška (BEAC) 1:43:01, 2. Hegedüs Aletta (BEAC) 1:49:30, 3. Hegedüs Ágnes (BEAC) 2:21:35. Csapat bajnok: BEAC (Turchányi, Hegedüs A., Hegedüs A., Bánhegyi), 2. Frankel Leó Technikum (Hódmezővásárhely), 3. Vörösmarty Gimnázium.

A Kalamár József és Edes Hazánk Emlékversenyt a Hármashatárhegy térségében rendezte a Csepeli Vasas SC. A régi térképről készült fotokópiák nem biztosítottak jó versenyfeltételeket az indulóknak. Eredmények:

Női első osztály: 1. Monzpart (Bp. Pedag.) 1:36:25, 2. Révész (MAFC) 1:47:09, 3. Schlosszer (Bp. Helyiipar) 1:57:17. Csapat: 1. Bp. Pedag. 4:06:42, 2. MAFC 4:13:48, 3. Bp. Helyiipar 4:45:16. Női másodosztály: Hegedüs A. (BEAC) 2:34:00, 2. Batiszta (Bp. MÁV Ig.), 3. Bibó (Szabadság úti isk.). Csapat: MAFC 12:07:35. A serdülő lányok közül a BEAC versenyzői bizonyultak a legjobboknak. Férfi első osztály: 1. Balogh (Bp. Spart.) 1:27:45, 2. Borosznoki (Bp. Honvéd) 1:33:12, 3. Schönviszky Gy. (Bp. Spart.) 1:34:48. Csapat: 1. Bp. Spart. I. 3:18:14, 2. Bp. Spart. II. 3:23:30, 3. Bp. MÁV Ig. 3:29:29. Férfi másodosztály: 1. Lux (BEAC) 1:33:40, 2. Vida (Vörösmarty G.), 3. Sasváry (Vörösmarty G.). Csapatban a Vörösmarty Gimnázium győzött. Az ifi harmadosztályt Kontra (Bp. MÁV Ig.) nyerte és a csapatversenyt is a Bp. MÁV Ig. nyerte. A serdülő ftú csapatversenyt a Vörösmarty G. nyerte.

MAJRE APÓ IS KÉSZÜL A VILÁGBAJNOKSÁGRA

A Budai hegyekben rendezték a Budapest Ifjúsági Kupát ifi és serdülő versenyzők részére. Eredmények: Női ifjúsági: 1. Bp. Pedag. (Szegedi, Uzoni) 2:13:12, 2. Katona József Gimn. 3:13:23, 3. Vörösmarty Gimn. 3:19:07. Serdülő leány: 1. Szabadság úti isk. II. (Vigh, Vincze) 1:12:45, 2. Budai Pedagógus 1:59:28, 3. Szabadság úti isk. I. 2:43:10. Ifi fű egyéni: 1. Szarvas (BEAC) 1:11:18, 2. Vida (Vörösmarty G.) 1:15:58, 3. Gáncs Kálmán (Bp. Pedag.) 1:24:24. Csapat: 1. BEAC (Hegedűs, Szarvas) 2:46:21, 2. Vörösmarty G. 2:56:01, 3. BEAC II. 2:58:41. Serdülő fű: 1. BEAC (Czöndör I., Szarvas G.) 33:42, 2. Szabadság úti isk. 37:10, 3. Hüvösvölgyi SC 47:20.

Valamennyi kategóriában szoros küzdelem folyt a Vörösmarty Kupán. A jó minőségű, új felvetelű térkép és a korszerűen felépített pályák — az ellenőrző pontok között sok lehetséges útvonal közül kellett a legjobbat kiválasztani valamennyi kategóriában jó versenyzési lehetőséget nyújtottak. Mind az előkészítésért, mind a lebonyolításért dícséret illeti a versenybírókat. Eredmények: Férfi első osztály (táv: 16 000 m, 400 m szint, 8 ellenőrző pont, 45 induló) 1. Balogh T. (Bp. Spartacus) 1:31:14, 2. Koronczay (Bp. Pedag.) 1:31:43, 3. Nyáry (Vörös Meteor) 1:34:00, 4. Fábics F. (Új. Dózsa) 1:38:15, 5. Orsi (Bp. Spart.) 1:41:41, 6. Friedrich V. (BEAC) 1:43:46. Csapat: 1. Spartacus 5:08:15, 2. Bp. Pedagógus 5:24:05, 3. BEAC 5:34:56, 4. Új. Dózsa 5:43:10. Férfi másodosztály (11 000 m, 420 m szint, 7 ellenőrző pont) 1. Bárony (BEAC) 1:26:37, 2. Kustár 1:26:40, 3. Czöndör (BEAC) 1:34:14. Férfi ifjúsági (12 000 m, 350 m szint,

8 ellenőrző pont, 30 induló) 1. Hegedűs A. (BEAC) 1:18:53, 2. Borosznok (Honvéd) 1:22:28, 3. Kontra (MÁV Ig.) 1:29:41, 4. Fehérvári (Szabadság úti isk.) 1:30:46, 5. Szarvas G. (BEAC) 1:43:31, 6. Borosznok L. (Honvéd) 1:50:44. Csapat. 1. BEAC 5:12:45, 2. Szabadság úti isk. 6:02:34, 3. Vasas 7:49:52. Női másodosztály (8000 m, 300 m szint, 6 ellenőrző pont, 15 induló) 1. Mencesikó (Aszódi Vasas) 1:16:33, 2. Horváth M. (Bp. Pedag.) 1:24:24, 3. Galbicska Katalin (Bp. Pedag.) 1:32:02, 4. Szűcs (Aszódi Vasas) 1:33:00. Csapat: 1. Aszódi Vasas 2:49:33, 2. Bp. Pedagógus 2:56:26, 3. MAFC 4:14:08. Női ifjúsági (8000 m, 300 m szint, 6 ellenőrző pont) 1. Hegedűs A. (BEAC) 1:03:57, 2. Turchnyi (BEAC) 1:13:57, 3. Hegedűs A. (BEAC) 1:37:46. Csapat: 1. BEAC 2:51:43, 2. Bp. Pedagógus 3:55:27, 3. Szabadság úti isk. 5:17:02.

A Budapest IV. ker. Természetbarát Szövetség, az elmúlt évekhez hasonlóan, idén is megrendezte a „Hajós Ferenc” egy-útvonalas, bontott-távú, gyalogos, 2 fős csapat tájékozódási versenyt. Börzsönyben, Zebegényi térségben. A versenyen 25 csapat indult. Több éves rendezés után, idén nyitvánították az emlékversenyt örökös vándordíjas kupaversennyé, mely vándordíjjal 1965—66. évben öröközte az Újpesti Spartacus III. csapata (Csengeri László és Schmidt Zoltán).

Eredmények: Férfi másodosztály: 1. Újpesti Spartacus III., 2. Vasas Izzó I., 3. Vasas Izzó III. Női másodosztály: 1. Duna Cipőgyár II., 2. Duna Cipőgyár I. Férfi ifjúsági: 1. Újpesti Természetbarátok E. II., 2. Újpesti Spartacus I., 3. Újpesti Spartacus II.

ELŐSZÖR A VILÁGON?

Érdekes adat a tájékozódási versenyzés történetéhez

A tájékozódási versenyzéssel foglalkozók mindeztideig úgy tudták, hogy az első tájékozódási versenyeket a század első éveiben, Skandináviában rendezték. Az első nagyszabású svéd versenyek 1905 körül, az első finnországi versenyek 1911 körül voltak. Most előkerült egy híradás arról, hogy az Osztrák-Magyar Monarchiában egy évtizeddel korábban, pontosabban 72 esztendővel ezelőtt, 1893-ban rendeztek már tájékozódási versenyt, amely lényegileg sokkal közelebb állt a mai versenyzési formához, mint a Skandináviában rendezett első versenyek.

A Magyar Sport 1893. évfolyamában olvashatjuk azt az érdekes híradást, amely arról számol be, hogy Grázban újszerű kerékpár versenyt rendeztek:

„A grácik leleményességben túlértékelnek egész Európán. Meglincz valami új, különösen katonai szempontból érdekes dolgot találtak ki. Egy új versenyről van szó, melynek végpontját azonban a résztvevők előzetesen nem ismerik.”

Ha valóban egészen új ez a versenyforma, akkor ez a verseny — amelyről tudósításában a Magyar Sport beszámol — az első tájékozódási verseny volt a világ sporttörténetében. A tudósításból kiderül, hogy a megrendezett verseny teljesen „szabályos” tájékozódási verseny volt.

A versenyzők a rajtnál jelentkeztek és itt tudták csak meg a cél helyét, majd egyenként indulva „árkon-bokron át” a lehető legrövidebb útvonalon igyekeztek a cél felé.

„A feladat azzal is nehezítette

tek — írja a Magyar Sport — hogy a versenyzőknek ellenőrző állomásokon kell jelentkeznie, melyek azonban a főútvonal irányából eltérő utakon érhetőek el. A versenyzőknek tehát főképpen jól ki kell magát a térképen ismernie és gyors áttekintéssel, késedelem nélkül mindig tudnia kell tájékozódni. A győztes az, ki a legrövidebb időn belül ért az indulási ponttól az ellenőrző állomások érintésével a célig.”

A fenti néhány mondatból világosan kiderül, hogy a tájékozódási versenyzés elvi alapján álló verseny megrendezésére került sor. A tájékozódás és gyorsaság követelménye olyan pontos megfogalmazásban szerepel, hogy felmerül annak a gondolata, hogy esetleg nem is az első versenyről volt itt szó...

JÁVORKA PÉTER)

A LEGNAGYOBB SZAKOSZTÁLY ÜZENI:

KÉT ÉV ALATT AZ ÉLRE

— jog az egészséghez — turista, aki még nem tud járni

Nem vitás, hogy a megalakulásunk óta eltelt két esztendő alatt iskolánk, a dunajvárosi 316-os MŰM intézet és szakközépiskola természetjáró szakosztálya fejlődött az ország legnépesebb természetbarát csoportjává. Százhusz fővel kezdők 1963-ban, s idén 1047-re emelkedett tagjaink létszáma. A mammutszakosztályok — Ózd, Csepel, Ganz—MÁVAG, Vasas szakosztályok — létszámban már utánunk következnek.

Reméljük, nemcsak létszámban járunk az élen. Az első évben még csak 17 tagunk kéktúrázott. Kéztűk szakosztályvezetőnk, Sztankó János történelemtanár. A második évben már nyolcvan, s fele lány. Idén még többen lesznek. Hiszen az utánpótlás csőtől jön.

Az idei elsőévesek közül háromszáz iratkozott be a végzetek pótlására.

Mi régiek már ott voltunk Bodajkon, a megyei találkozón és utána a Galya völgyi túrán. Hatásunk éppen az, hogy tudunk — és van miről mesélni. Nyáron, a vakációban, ötven tagunk kerékpárral járta be a Bakonyt és kerülte meg a Balatont. Négy tanárunk tartott velünk a kétéhetes, nem is könnyű barangoláson.

Csoportok tudnak mesélni Csehszlovákiáról, Lengyelországról, Romániáról, alig akar vége szakadni beszámolóinknak.

Sztankó János szakosztályvezető még a pedagógiai értekezleteken is hangsúlyozta: — Az egészséghez mindenkinek joga van. Márpedig a sport az egészség megőrzésének, a betegségek megelőzésének, az életkedv konzerválásának leghatásosabb eszköze. A túrázás pedig, ha megfelelő ismeretszerzéssel is összepárosítjuk, nagymértékben elősegíti a gyermekek szellemi fejlődését.

Egyébként a „legfiatalabb magyar turista”, Pénez Györgyike — akiről lapunkban már megemlékeztünk — kitűnően érzi magát, mint szakosztályunk tagja. Csak azt sajnálja, hogy még nem mindenben lehet aktív természetjáró. Gyalogtúrázásának ugyanis van egy objektív akadálya: még nem tud járni.

Ujházy György tanár

VEGYES HÍREK

„TÁNCAL AZ ÚJEVBE” néven bakancsosbát rendez a BT SZ agit. prop. bizottsága szilveszterkor a nagyvilági turistaházban. Budapesti természetjáró propagandisták — családtagokkal — meghívót igényelhetnek december 8-ig a Tájékozódási Szociálát. V. Váci utca 58. sz. alatti helyiségében.

KILENC SZAZAN Vettek részt az V. ker. Szövetség pécsi felkészülési emléktúráján.

HELYREIGAZÍTÁS. Előző számunkban, „A parkok városában” című cikkünkbe hiba csúszott. A Westminster székesegyház ugyanis a Themzének ugyanazon az oldalán áll, mint a parlament, nem mint cikkünkben írtuk: a „másik partján”.

TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMOT rendez túravezetőinek a XII. kerületi szövetség. Legutóbb dr. Balogh Péter orvos tartott előadást és gyakorlati bemutatót, hogyan kell túra közben elsősegélyt nyújtani.

A LEGNAGYOBB BUDAPESTI SZAKOSZTÁLY, a Ganz-MÁVAG természetbarát szakosztálya október 28-án tartotta meg vezetőségválasztó közgyűlést, mely után tanácsot rendezett.

SITURAVEZETŐI tanfolyamot indít az MTSZ sitúra bizottsága decemberben. A rövidített tanfolyamra csak azok jelentkezhetnek, akiknek legalább bronzjelvényes túravezetői képesítése van.

TURISTASZÁLLÓVA alakítják át a fertői kastély híres udvaros házát. Az épület egyik részében az étterem és a söröző már megnyitott.

A BAKONYBAN újjáépítik a nagy forgalmú turistautakat. Most készült el a győr—zirci út Veszprém megyei szakasza. Ezután kerül sor a Zirc—Bakonybéli közötti út korszerűsítésére.

OLCSÓ SÁTRAKAT, hátizsákokat, oldaltáskákat készít sejtjes gumimatracokból a Fővárosi Kézműipari Vállalat. Egy év alatt 40 millió forint értékű turistafelszerelést készítenek hulladékból.

HEGYSÉGISMERTETŐ túra-versennyé alakítja át jövő évtől a Kolacsokvszky emlékversenyt a Heves megyei Szövetség.

Halálozás. Lenkei Kálmán a TTE KAOSZ osztályának több évtizedes vezetőségi tagja elhunyt. Hamvasztása előtti szertartáson Szántó Gyula búcsúzott a természetbarátok nevében. Emlékét kegyelettel őrizzük.

A motoros TÚRA TIPPEK

A 80 ÉVES MOTORKERÉKPÁR

November 10-én volt ke-
reken 80 éves a robbanó-
motorral meghajtott motor-
kerékpár. Gottlieb Daimler
volt a technikának az a
fanatikus megszállottja, aki
éveken keresztül dolgozott,
hogy elképzelését, a „lo-
vagló-kocsit” elkészítse.
Már 1883 december 13-án
megkapta ugyan szabadal-
mának elismerését, de ez
még csak gondolat volt.

Daimler jó barátja, Wil-
helm Maybach, aki ugyan-
csak mechanikus volt,
munkatársul szegődött, és
kettőjüknek sikerült is
életre kelteni Daimler gon-
dolatát. 1886. november 10-

én Cannstadt város békés
polgárai riadtan menekül-
tek. Az ördöggel cimboráló
Daimler egy hangosan dü-
börgő, füstölő kétkerekű
vehiculumon rémitette ha-
lálra a csendes városka la-
kóit.

Daimler motorja nagyjá-
ból és egészéből majdnem
olyan, mint napjaink mo-
torja. Belső mechanizmusá-
ban megtaláljuk a ma mo-
torjának alkotó elemeit,
természetesen primitívebb
kivitelben.

A ma motorkerékpárjára

Az angliai Man szigeten megtartott hatnapos versenyen az NDK
jeleskedett, amelynek csapata MZ-motorokon versenyzett. A
képen látható motorkerékpár is MZ gyártmányú, a 150 km-es,
kétütemű motor teljesítménye 5500 fordulatonál 10 lóerő. A gyár
által kibocsátott reklámképet nem tartjuk egyébként szeren-
csésnek. Még a motorrajongók sem a motorkerékpárt nézik. Ki
a hölgyeket, ki a fiatalembert

A világ legnagyobb ro-
bogógyára, az olasz
Vespa is berendezkedett
az 50 km-es törpe-ro-
bogo gyártására. A hátsó-
kerékkel egyhűtött lengő
turbóhűtéses motor csak
1,5 lóerős és a legkisebb
Vespának, az „50 S”-
nek óránkénti 40 km-es
végsősebességet kölcsönöz.

az erőforrás méretének ki-
sebbedése, teljesítményének
növekedése a jellemző. E
tekintetben a motorkerék-
páripár példamutatóan ha-
lad az autópár előtt. Amíg
az 1000 km-re, általában
40—50 lóerő esik az autó
motorjára, addig ez az ér-
ték a motorkerékpárnál
60—70 lóerő, de nem ritka-
ság a 100 lóerő sem. (Több
gyár is készít 50 km-es
motort 5, vagy még ennél

is magasabb lóerő teljesít-
ményel.)

Eppen ezek után, a mo-
totörpék iránt élenkült
meg a világgpiac érdeklő-
dése. A helyi közlekedés-
ben nagy segítséget tudnak
nyújtani a kis területet el-
foglaló motorok. Amennyi-
ben a kereskedelmi tárgya-
lások eredményre vezetnek,
akkor jövőre nagyobb té-
tel moped kerül a hazai
piacra.

MOTOROS IDÉNYZÁRÁS

Csőváron rendezett motoros idényzáró túrát a XI. ke-
rületi motoros természetjáró csoport. A kerület város-
rozatának ezen a csillagtúraszerűen megrendezett talál-
kozásán valamennyi gyalogos csoport létszámát felül-
múlta a lágymányosi motorosok — a főváros legrégeb-
ben működő motoros természetjáróinak — létszáma.
Gépeiket lenn hagyták a községben majd felmen-
tek a várba, hogy meghallgassák Bakonyi Gyula vár-
ismertető előadását.

A többi kerületben is befejezték az idényt a moto-
rosok. Most a klubestek, a barkácsoló műhelyek üzem-
be helyezésének időszaka következik. A kerületi moto-
rosok rendszeresen tartanak klubesteket tagjaik szá-
mára, a budapesti központi motoros bizottság pedig tíz
összevont klubestet rendez — az első már megvolt az
Újvárosháza tanácstermében november 11-én — ahol
műszaki, egészségügyi és egyéb tudnivalók mellett fil-
meket is vetítettek.

A motorosoknak legnagyobb problémája hosszabb
túrákon a poggyász elhelyezése. Ezt a prob-
lémát csak utánfutó használatával lehetne leg-
könnyebben megoldani, melyet külföldön már régen
rendszeresítettek, és engedélyeztek. Nagyon szeretnénk,
ha mi is ilyen kényelmes körülmények között túrazhath-
nánk, annál is inkább, mivel a mi motortípusaink is
vannak olyan jók, mint a külföldiek.

Kérjük az illetékeseket, hogy problémánkat még a jö-
vő évi szezon előtt oldják meg, a motorosok megelégedé-
sére.

Kevésbé lenne veszélyes az utánfutós motorkerékpárral
közlekedni, mint a csomagokkal megrakott motorral.

Győr- és Sopronmegyei Természetbarát Szövetség
Motoros Túra Szakbizottsága

Pannóniával Bulgáriában

Pihenő az Olt völgyében

Tizenöt napon át kárkázunk három ország szebbnél szebb tájain. Motoros társaimmal együtt örömmel üdvözöltük a „Turista” gondjainkkal foglalkozó új rovatát. Bízunk benne, hogy szervezeti kérdésekkel, jótanácsokkal és „tipppekkel” is segíti a motoros túrázást — és túrázókat. Engedjék meg, hogy két Pannónia és negyedmagam külföldi kalandozásairól elsősorban azt hozzam nyilvánosságra, ami nekünk, motorosoknak közérdekű.

Nem újoncként indulunk. Felkészülésünkben mégis a legtöbbet Rózsa György „Motoros ABC”-jének köszönhetünk. Motorjaink meghálálták a gondoskodást. Meggyőződésünk, hogy a Pannónia csak „hárommázsás állapotban” csillogtatja igazán érényeit.

A sikeres túra már a szervezésnél kezdődött. Alapos és részletes programban dolgoztuk ki az útvonalat, a napi menetlejtésiményt, a pihenők helyét. Teljesen egyetérttek a „Turista”-ban leírtakkal. Nem szabad elhanyagolni semmit, nem haszontalan a lengővillák állapotának, szerelésének ellenőrzése sem. (Az enyém szétrázódott). Az időjárás és a várható igénybevétel indokoltá tette a sebességváltó olajnak „C” olajjal való keverését. Kihasználtuk a társastúra előnyét abban is, hogy minden fontos alkat-

részből vittünk tartalékot — közösen.

Közkinccsé szeretném tenni igen jól bevált csomagtartómat, melyről fényképet is mellékelek. Néhány forintba kerül csak, persze házilag barkácsolva. 3/8-as csőből hajlítottam, a nyereg és a hátsó lengővilla rögzítő csavarjaihoz függesztettem, a rendszám-tábla alatt szabadon átvezetett laposvassal kötöttem össze. Harminc kilót így könnyen rápakolhattam. Kétoldalt tömött hátizsákok, rajtuk keresztben a sátorzsák. Szorosra csomagolva még belefért a két gumimatrac és a takaró is. (Az egyik a másik takarót az ülés szélességére hajtogatva glánk tettem.) A sátorzsákok jól lezárja a végén belekötözött bogrács.

Szólok motorosnak nem árt tudni, hogy a belvárosok útjain sokhelyütt nem közlekedhet motoros Romániában és Bulgáriában. Hiába van tehát irányjelzés a főúton, csalinkázhat a motoros, míg kikeveredik, mondjuk Bukarest belső negyedébe.

Visszagondolva a 3200 kilométeres út után — eszembe jut az utak szépsége, a napfényben fürdő hegycsúcsok, a hagyományait őrző kis faluk, a sohasem látott történelmi, építészeti emlékek, a tenger ezerszínű csillogása, s a barátok sok kedvessége... s ezek az emlékek újabb túrákra ösztönöznek.

LAJOS LÁSZLÓ

A házilag barkácsolt csomagtartó

A TURISTA kérdőive:

A hetvenkét éves ifjú

TURISTA: Név, kor, lakhely?

HOPP: Hopp Lajosnak hívnak, már több mint hetvenkét éve és a Kékgolyó utca 10-ben lakom, amikor nem túrázom.

TURISTA: Mióta természetjáró?

HOPP: Amióta az eszemet tudom. Erdő közepén, erdészlakban születtem egy rigófüttyös májusi reggelen és azóta szüntelenül járom az erdőt, a hegyeket.

TURISTA: Legkedvesebb élménye?

HOPP: A hazai tájak és a Tátra, az osztrák, olasz, svájci, bajor Alpok.

TURISTA: A legeslegkedvesebb?

HOPP: Az 1959. évi kaukázusi túra. Egy fiatalember — véletlenül meghallottam — elszörnyedt, a koromat hallva. „Dehiszen az öregurat nekünk kell majd átvinni a szakadékokon az öllünkben”. Póruhájt, mert harmincéves léte re majdhogycsak én vittem az ölemben őt.

TURISTA: Mennyit túrázik jelenleg?

HOPP: Hetenként háromszor legalább. Sajnos többre nem futja az időből, családi és hivatali kötelezettségeimtől.

TURISTA: Egy ilyen túrája hány kilométer?

HOPP: Tizenöt-húsz. Nyáron harminc.

TURISTA: Kikkel jár együtt?

HOPP: Egyre többször egyedül, mert a fiatalok is lemaradnak mellőlem.

TURISTA: Egészség?

HOPP: Minden rendben. Főleg a túrához szükséges szív és tüdő, no meg a lábaim, minden kibírnak.

TURISTA: Nem tartja ezt valami veleszületett testi adottságnak?

HOPP: Nem. Ha a többi hetvenkétéves is ennyit túrázna, ők is ilyenek volnának, szerintem. Egyébként Haranghy professzor, az öregedés tudósa számtalanszor megvizsgált. Mondom is neki, hogy itt hiába keres, öregedés nálam — nuku.

TURISTA: Mivel magyarázza ezt a túraigényét?

HOPP: Mivel magyarázzák mások a lustaságukat? Nálam a túraigény úgy jelentkezik, mint másoknál az éhség vagy a szomjúság. Nyugtalan vagyok, ha nem jártam ki. Ha a magam 4—6—8 óráját lejártam, (mindig tempósan, jól kilépve,) s hazaeérve egy-másfél órát pihenem utána, kipihenének, frissnek érzem magamat. Ha tehetném, másnap újra kezdeném.

TURISTA: Kívánság?

HOPP: A nyáron szerettem volna — 26 év után — Svájcba menni, hogy kedves hegyeimet, a három-négyezreket vizsontlássam és megnézzem, mire volnék még képes sziklás terepen, hómezőkön. Sajnos, nem kaptam vizutát. Na dehát fiatalok vagyunk, majd jövőre. Egy év nem számít.

Üzenet a fiataloknak:

TI IS UTAZHATTOK

Kedves Fiúk, Lányok! Mi, a Bólyal János textil-technikum harmadik évfolyamának 28 tanulója gyönyörű mozgótúrát tettünk Csehszlovákiában. Nyugodtan mondhatjuk, hogy példánkat követni nagyon egyszerű. Nem kellett hozzá csak három dolog: szorgalmas takarékoskodásunk — az OTP-be raktuk zsebpénzünket az egész tanévben —, tanáraink biztatása (Hegyi Ferenc és férje felkészítették) valamint egy olyan igazi túravezető, mint Zavatyil Lajos bácsi, aki beszélt nekünk a túrázás szépségeiről, s aki — sok külföldi túra után — olyan remek programot állított össze párnapos külföldi útunkra — a Tátrát és Dobsinát, Kassát, Besztercebányát, Krasznahorkát és a Csorba tót —, hogy mind a tíz ujjunkat megnyaltuk utána. Boldogok vagyunk, hogy rábeszélte bennünket a szomszédos KOHUSZ szakosztály a túrázásra. Megígértük, hogy az idén jobban tanulunk, hogy többet túrázhassunk. S már rakosgatjuk forintjainkat a jövő évi vakáció még szebb utazására.

Alkér Katalin, Prokop László és huszonhat társuk.

HÍREK

Kitüntetések

A MAGYAR TESTNEVELÉSI ÉS SPORTTANÁCS Országos Elnöksége a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 48. évfordulója alkalmából sportvezetőket tüntetett ki. Ezek között a „Sport Kiváló Dolgozója” kitüntetést kapott: **Bokody József**, a Magyar Természetbarát Szövetség vizitúra szakbizottságának vezetője, **Szilas László**, a vizitúra szakbizottság aktívja, **Mocsáry Gábor**, a tájékozási versenybizottság vezetője tagja és **Balázs Nándor** a cseretúra szakbizottság vezetője. A „Sport Erdemes Dolgozója” kitüntetést kapott **Horváth Sándor**, a tájékozási versenybizottság vezetője tagja, **Huber István**, a cseretúra szakbizottság aktívja és **Kovács Tamás** a vizitúra szakbizottság aktívja. Az MTS diszokleivel tüntették ki **Bárány Lászlónét**, **Bíró Pált**, **Déri Ferencet**, **Előd Tihamert**, **Herzár Viktort**, **Spánitz Jánost** és **Szebenyi Gézá**t.

KEDVES VENDEGE volt a Földrajzi Társaság hegymászó csoportjának **Grósz Alfréd** személyében. A 80 éves tudós a Tatra-kutatásról tartott előadást. Beszélt nagy kortársairól és barátairól, **Téry Ödön**ről, **Déchy Mórról**, **Guhr Mihályról** és **Schwicker Richárd**ról, a Tatra szerelmeseiről és a Tatra-kutatás nagy úttörőiről. Beszélt a diaktúrázás mozgalmáról, amelyet ő indított el egy emberöltővel ezelőtt. Az idős tudós — ki két és félórán át bilincselte le hallgatóságát — derűs epizódokat is említett. A század elején még sokan hordárnak nézték a hátizsákos turistákat és így szólították meg az állomásokon. Az Ásványtani Intézet nagy előadótérképében a népes hallgatóság lelkesen ünnepelte a természetjárás nagy úttörőjét előadása után.

Dr. Dékány Mihályné

TURISTÁK NYERTEK a turistaházak tervezésére az EM által kiírt pályázatot. A 67 pályázó közül a bíráló bizottság lapunk zártakor ítélte oda az első díjat — 35 ezer forintot — **Domonkos Jenő**nek, **Fehérvári Sándornak**, **Mádai Andornak**, és **Máté Endréné**nek, a **KÖZTI** dolgozóinak. Közülük az első kettő régi szakosztályi tag, a másik három pedig szorgalmasan túrázó „szimpatizáns”.

RÖPLAPOT adott ki a BTSZ a természetjárás népszerűsítésére. A képes röpdécimál ismerteti a szervezetség előnyeit, a belépésre kijelölt szakosztályokat. A röplapot a társadalmi erdei szolgálat tagjai fogják osztogatni órára-órán.

ÚJ TURISTAFILMEK, **Fata Miklós** december 9-én „Tíz év” címmel háromórás vetítést tart turistafilmjeiből az V. ker. Szövetségi Váci u. 36. sz. alatti tanfolyamteremben. Itt mutatja be először a Jegyzetelőző szakosztályának nyári jogszárvai túrájáról készített legújabb színesfilmjét. December 10-én este **Szegevári Gusztáv** a BTSZ elnökségének vezetője, a Gyó-

pár szakosztály **Leonardo da Vinci** u. 45. sz. alatti klubhelyiségében mutatja be a **Kilián**-telepi nagytáborról készült színesfilmjét.

„A SPORT ERDEMES DOLGOZÓJA”

A közelmúlt egyik őszi napján családi ünnepségre került sor a fonyódi „Port Lacaj” természetbarát vitorlás kikötőben. Barátok, vitorlás túrázók és tisztelők álltak körül **Solti Lászlót**, aki 50 év óta fáradságot nem ismerő munkával dolgozik a vitorlás túrázás népszerűsítéséért, és sokat tett a fiatalok nevelése terén.

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség Elnöksége **Solti Lászlót** most „A Sport Erdemes Dolgozója” kitüntetéssel jutalmazta.

NEGY ÉVIG EGYÜTT JÁRTAK

Dragos Anna, a budapesti Csarnok-téri iskola tanulója üdvözli ezzel a képpel a „Turista” fiatal olvasót. Utódikes koruk óta együtt túrázik az osztály **Molnár Gergelyné** tanárnökvel. Most a nyolcadik után Romániába készülnek, a Havasokra.

INDUL A KLUBELET szerte az országban a természetjáróknál. A debreceni klub novemberben nyitott külföldi túrák vezetésével. Egerben a Vár-műzeumban nyitottak turista klubot november 12-én, turista járókkal. Nyíregyházán a „Móricz Zsigmond” Művelődés-házban kapott helyet a turista klub, itt versenyeredményhirdetés volt az első klubesten. A budapesti klub nyitása késik, de megtartották első klubestjüket az ERBE kultúrteremben

a sielők, és az Újvárosi háza tanácsterében a motorosok.

LAPUNK KÉT IFJÚ BARÁTJA, **Hengli László** és **Ibrányi Eszter** sikerrel szerepeltek a MUM 6-os intézet új szakosztályának alakuló közgyűlésén „Tutaj-stop” és „Tiszta boldogság” című írásuk felolvasásával.

SZÍNES TÜRÁKAT vezet még ebben az évben az Újpesti Spartacus szakosztálya. A Vác-rátóti Arborétum megtekintése után mikulási és karácsonyi túra következik.

LEVELEZŐ ezüstjelvényes tanfolyamot indít a BTSZ azoknak a szövetségi vezetőknek, akik nagy elfoglaltságuk miatt a rendes tanfolyam előadásait nem tudják látogatni.

GAZDÁJUKAT KEPESIK, 100 PRESELT havasi gyopárt kínál az érdeklődőknek **Prokesch M. olvasónk**. Címe megtudható szerkesztőségünkben.

MOTOROS kesztyűt — egyik kézre valót — talált hetekkel ezelőtt **N. Z. olvasónk** a Gutenberg téren, igazolt tulajdonosa — a másik kesztyű felmutatásával — átveheti szerkesztőségünkben.

MINDEN HÓ HARMADIK csütörtökjén 17 órakor tartja motoros klubnapját a X. kerületi motoros csoport a X., **Halom u. 33-35. szám** alatt.

ASCHER OSZKÁR

A költészet, a természet szépségének tolmácsolója, a felszabadulás előtti munkás turistaság kulturmunkájának önzetlen segítője meghalt.

Egész élete, munkássága, különleges művészi előadói képessége azt a célt szolgálta, hogy megismertesse az embereket az irodalmon keresztül az élet fény- és árnyoldalával, a szabadság csodálatos varázsával.

A Természetbarátok **MOSZ** Osztálya legális és illegális rendezvényeinek jóformán állandó, önzetlen közreműködője volt. A tőkeek villáitól körülvert régi **Andrássy** úti szakszervezeti otthonba elhozta a turisták közé az akkor még kevésbé ismert külvárosi költőt, **József Attila** lázadó gondolatait, **Ady**, **Petőfi** forradalmi verseit.

Igen sok barátot szerzett a haladó irodalomnak, és a felszabadulásért küzdő munkásosztály harcosainak — a munkás turistáknak — lelkesítő gondolatokat adott.

Elhunytával a felszabadulás előtti munkásmozgalom hűségese harcosát és a munkás turistaság igaz barátját veszítettük el.

Földényi Sándor

A szerkesztőség postájából

FARKAS KÁROLY tapolcai olvasónk szövegvesztéssel, hogy — ueyanakkor, amikor a badacsonyi kőbányászat leállították — a Szentgyörgyhegyen a helybeli szövetkezet egy korszerűtlen kis bányával pusztítja a hegyet. Megnyugtattuk: a kis kőbánya a Természetvédelmi Hivatal ideiglenes engedélyével működik és csak addig, amíg a táj szépségét nem rontja.

KISS ISTVÁN, a MÁV természetjáró szakosztályának tagja panaszkodik, hogy — bár a székesfehérvári Vörös Meteor tagjaival együtt tektúrázott, a Nagyhideghegyi turistaházban még a földre sem akarták befogadni háló társának. Válaszoljunk az illetékes szakosztály.

ERDELYI HAJNAL, budapesti, **SÁRKANY VILMOS**, budapesti, **SZABÓ BELA** jászberényi, **KONCSEK JÁNOS**, budapesti, **ÖZORAI GYÖRGY**NE, budapesti olvasóinknak dőnzük, hogy turalenrasalkat, javaslataikat megkaptuk. A közléssel kapcsolatban türelmüket kérjük.

A városi park is természet — írja **Riesner Lajos** (Bp., VIII., Dankó u. 7.) olvasónk. Meggondolatlan gyermekek, sőt néha felnőttek is ok nélkül tördelnek kevés parkunk fáit, bokrait. Gatlástalan pusztításuknak a természetjárók egyre nagyobb tömege tudná útját állni, neveléssel, közvéleményformálással.

MIÉRT KESIK A MINÓSÍTÓJELVÉNYEK kiosztása? — teszi szöve **Cser János**, a IV. ker. Szövetség minősítő bizottságának elnöke. A késés nem használ a mozgalom sikerének. Igaza van. Szerencsére jó hírt közölhetünk: az új jelvények elkészültek és kiosztásuk a pilisnyergi „November 7” emléktúrán már megkezdődött.

PEDAGÓGUSCSONPORT alakult Sopronban 35 taggal **Szabó Jenő** pedagógus vezetésével. Már 60 főnél tartanak, külföldi túrákat terveznek. Gyermekeiket is magukkal viszik a könnyebb túrákra.

Cimlapunk: **Kabácsy Szilárd** felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: **Mosonyi László** szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., **Rosenberg házaspár** u. 1. lételemet 11. Telefon: 113-493. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., **Istvánmező** út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: **Ungur Imre** igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft. félévre 18.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: **Posta Központi Hirlapirodánál**, Budapest, V., **József Nádor** tér 1. Telefon: 180-830 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 231, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hirlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselőlet. Index: 25.814.

65.8602 Egvetemli nyomda mélynyomása, Budapest.

A HATÁRON TÚL

Zürichben 60 éves a természetbarátok mozgalma. Az 1905. július 2-án alakult 18 főnyi csoportból ma 4100 fős szövetség tevékenykedik a svájci nagyvárosban. Jubileumi évkönyvükben örömmel fedezték fel a budapesti Halászbástya képét. A szöveg arról számol be, hogy ez évben 30 túra keretében Ausztriát, Dániát, Hollandiát, Izraelt, Jugoszláviát, Magyarországot, Norvégiát és Olaszországot keresték fel a zürichi természetbarátok.

DECEMBER 28. ÉS APRILIS 3. KÖZÖTT KÉT NEMET, TIZ OSZTRÁK ÉS NÉGY SVÁJCI TERMÉSZETBARÁT, továbbá egy észak-amerikai orvos és egy chilei geológus magashegyi expedícióra vesz részt az Andokban. Az expedíció az argentin—chilei határon levő hegycsoportokban elsőmászásokra készül. Többek között a 6870 m magas Merretario, 3000 m-es DK-I falát kívánják megmászni. Kutatni fogják a puna-betegség okát is. Ez a betegség az Andok vidékén már viszonylag alacsony szinteken is jelentkezik és okát egyelőre elektromágneses sugárzásokra vezeték vissza.

Alpinistavezetők szövetségét hozták létre a svájci Sionban. Ausztria, Franciaország, Olaszország és Svájc alpinista vezetői létrehozták egy nemzetközi szervezetet, melynek célja a vezetők díjazásának egységesítése, a tagok érdekvédelme és célkitűzéseik megvalósításának elősegítése. A szövetség első elnöke Roger Frison Roche francia vezetőt és író választották.

ADELBODEN MELLETT, 1700 m TENGERSZINT FELETTI MAGASSÁGBAN RENDEZTEK MEG AZ 1965. ÉVI SVÁJCI TAJÉKOZÓDÁSI BAJNOKSÁGOT. A férfi „elit” kategóriában (10,8 km) A. Urech 1,46,31 idővel lett bajnok; 2. K. John 1,51,39; 3. E. Schaffner 1,51,56. Női „elit” bajnok: M. Thommen 1,32,13; 2. M. Dietiker 1,53,53; 3. Ch. Lüdin 1,58,43.

6000 önkéntes hegyimentő tevékenykedik az Osztrák Hegyi-Mentőszolgálat keretében, 1964-ben 3505 esetben siettek a bajbajutottak segítségére és 3334 sérültet, illetve 171 halottat szállítottak le a hegyek közül. A közel 70 éves szervezet önkéntes mentőinek segítségével 1945. és 1964. között 51 586 személy menekült meg a veszélyeztetett helyzetből. Ugyanebben az időszakban 2145 hegymászót már csak holtan tudtak felfedezni.

Svájcban a Svájci Alpin Club statisztikája szerint 1964-ben 142-en veszítették életüket. 32-en havon, vagy jégen szenvedtek balesetet. 7 gleccserszakadékokban, 35-en szikláról zuhantak le, 11-en omladékon, 16-an vándorlás közben lelték halálukat. 6-nak kő, vagy jég hullás, ill. villámcsapás, 25-nek hólavina okozta a halálát, míg 10-en kimerülés miatt veszítették életüket.

Az Országos Kéktúra-mozgalom hírei

ÚJ BÉLYEGZŐ PONTOK. Az Országos Kéktúra Bizottság közli, hogy az új módosított útvonalon új bélyegzőt helyezett el a következő pontokon: Gyöngyösi csárda, Szentjakabfai erdészház, Weim-pusztá, Hamuháza, Gesztes-vár, Somlyóvár, Koldusszállás, Pilisszentkereszt, Tepke-hegyi kilátótorony, Derenk, Szabó-pallag, Martonyi kolostor-rom, Cirkáló-tanya, Csereptő őrház. Ezek a bélyegzőhelyek a legutóbb kiadott kéktúra igazoló füzetben már szerepelnek. A régebben kiadott füzetekben is szükséges az új pontok igazolása. A régi füzettel rendelkezők az „Országos Kéktúra útvonala mentén” című útikalauzban valamennyi bélyegzőállomás ismertetését elolvashatják.

ÚJ ÚTVONALAK. A BTSZ Technikai Bizottsága a Budai-hegyekben és a Pilisben áthelyezte az Országos Kéktúra egyes szakaszát. A Budai-hegyekben az új vonal a Kutya-hegy nyergétől a Bükkös-árkon át vezet, és az Erzsébet-kút érintésével a vadudémiti kerítés kijáratánál csatlakozik a régi vonalhoz Piliscsaba felé. A Pilisben a csobánka—pilis-

vörösvári országot legmagasabb pontjától — Csobánctól — Szentkútig nagyrészt új úton halad a jelzés, Szentkút után egy kilométerrel pedig a Hosszú-hegy oldalába került át, és a Szurdok-völgy bejáratánál csatlakozik a régi úthoz. Mivel az új út sok helyen fenyevesen át vezet, a kéktúrázók fokozottabban ügyeljenek a tűzvédelmi szabályokra.

VISSZAKERÜL a Bélkő-hegyen az országos kéktúra jelzés a kőútra, mert a környékbeli útépitési munkák befejeződtek.

POSTA. Szakmári Gyula olvasónk szöveveszi, a Kéktúra útvonalának egy pontját. Klastrompusztát elcsúfítja a közelében levő foglalatlan forrás, amely pocsolásodik. El kellene tüntetni — írja — addig nem lehet Klastrom-ligetnek elnevezni a szép helyet.

Debreczeni György olvasónk a dunakeszi Kinizsi természetjárók nevében panasolja a Telekessy bezárt turistaházát, a bélyegző hiányát, Bélapátfalvánál a kéktúra pirossá válását, és annak is feltűnő ritkulását.

A győri MUM 401-es intézet 20 tanulója Molnár Alajos tanár vezetésével Nagymillennél kezdte meg a Kéktúrát

A jászberényi úttörők — akiknek a kéktúrázásáról már beszámoltunk — megnövekedett létszámmal folytatják a Kéktúrát

ESZPERANTÓ TÚRÁK

A Budapesti Vörös Meteor természetjárói a jövő évi Eszperantó Világkongresszus tiszteletére — mely hazánkban lesz — eszperantó túra- és nyelvtanuló-csoportot szervezett. Túrának kívül az egyesület klubjában nyelvorákon is résztvesznek. Képünk: az egyik csoport drégelyvári alakuló túráján készült (Spirk Tibor)

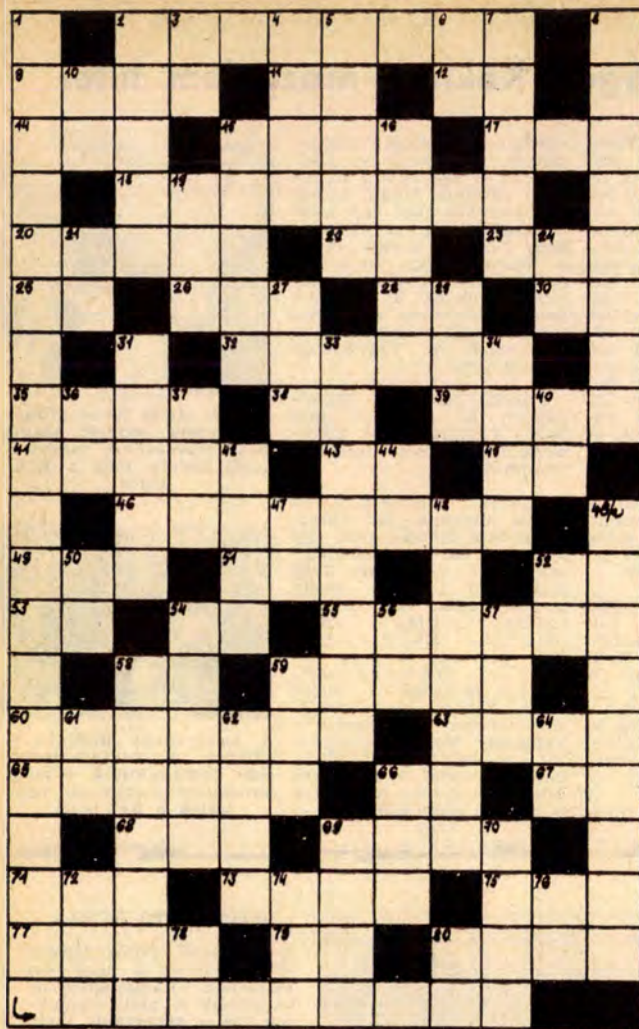
HOL VAGYUNK?

Harmincöten vizgáztak az V. kerületi Természetbarát Szövetség térkép-olvasó tanfolyamán. Többen közülük már be is iratkoztak a most kezdődő túravezetői tanfolyamra (Fotó: Vad Ferenc)

KOSSA ISTVÁN EMLÉKTÚRA

Újszerű túrát vezetett Sillye Antal, a Szabadkikötő természetjárói számára. 450 kilométert gyalogoltak a Tisza partján Záhonytól Szegedig. A túrát Kossa István emlékének szentelték. Képünk a túravezetőt ábrázolja a 450. kilométer után

Keresztrejtvény

VIZSZINTES: 2. Téli sportörömök. 9. Tétel, tárgy. 11. Határozórag. 12. Harciasan cselekszik. 14. Három. 15. Népszerű labdajáték betűi keverve. 17. Majdnem csúzi! 18. Inyenc eledelel. 20. Ritka keresztnev. 22. Így, németül. 23. Szakasz. 25. Mezon jele. 26. Korabeli labdarúgó hírességünk. 28. Névtelen. 30. ...hoc (alkalmi). 32. Algyőre való. 35. Rozsda. 38. Táviróhang. 39. Az állatok jórészt védi. 41. Költői. 43. Helyhatározó rag. 45. Fél spulni! 46. A turizmus is ez. 49. A Volga mellékvölgye. 51. Italkeverék. 52. Középeurópai Kupa. 53. ...kart (törpe versenyautó). 54. Magánhangzók. 55. Ismert népitánc koreográfusunk. 58. Hiányosan maró folyadék! 59. Kemény, ritka fémötvezt. 60. Szintező. 63. Vissza: Korszerű energia „forrás”. 65. Mérges kigőzölges. 66. Sportot űz. 67. Nélkülözhetetlen mozgató szerv. 68. Kevert időegység (ékezetfelesleg). 69. Valamiről érdeklődik. 71. Dunántúlon találkozók a Dunával. 73. Nem ez. 75. Ilyen terv is van! 77. Újságban található. 79. A rádió műsor kisugárzás egyik rendszere (amplitúdó moduláció). 80. Zamatos.

FÜGGŐLEGES: 1. Idézet; Juhász Gyula A munkásotthon homlokára c. verséből. Idegen, baráti megszólítás. 3. Lábbeli fele! 4. Kővé keményedett vulkán hamu. 5. Fekély latinul. 6. Hamis. 7. Nagyközség. 8. Nemesek udvarában élő középkori szerelmi dalnok (főleg Franciaországban). 10. Forrás-

ból lesz. 15. Zenedráma. 16. Új magyar film. 19. Egyszerű szerzőszám. 21. Mint a 25. vízszintes. 24. Helyhatározó rag. 27. Nem huzat, mássalhangzó! 29. Van felesége. 31. Idegen cég. 33. Jótállás, kezesség. 34. Az erőkifejtés eszköze. 36. Római szám. 37. Zavaros hősköltemény. 40. Vagyzó. 42.mozgó. 44. Rangfokozat. 48/a. A függ. 1. folytatása. 48. A Csendes Óceán déli részének szigetvilága. 50. Fordított logikai fogalom. 52. Kisfaludy Károly. 54. Vízisport kelléke. 56. Naptevékenység mássalhangzó! (!) 57. N. N. A. 58. A 18. század stílusa. 59. Vissza: a legmélyebb női hang. 61. Magánhangzók. 62. Vegyes gyümölcs! 64. Sír. 68. Színtelen folyadék. 69. József Attila vers címe. 70. Törv. 72. Magánhangzók. 74. Friss. 76. Magot hint. 78. Kicsinyítő képző. 80. Sorszámrag.

Beküldendő: A vizsz. 2. és a függ. 1. és folytatása.

Beküldési határidő: 1965. december 15.

Előző számunkban közölt rejtveny helyes megfejtése: „November 7. szellemében együtt a szocialista táborral. Pílisnyergen emlékezünk November 7-re.”

Könyvjutalmat nyert:
Telbisz Zsuzsa, Velence-fürdő, Rédey-kert. Tormássy Ferenc, Lajosmizse, Ságvári u. 16., Bujdosó Péter, Szeged, Lengyel u. 23., Osváth István dr. Bp. 62. Pf. 357. Stehli Ferenc, Bp. XVIII. Nyitra u. 5.

— Halihó — mondta Kázmér. — Látod most át-vágunk itt a Klepsidra-benken, percek alatt elér-kezünk a Pimpedli-völgy-be, ott aztán letelepszünk, elköltjük szerény, de izletes pacalpörköltünket és álta-lában vidámak leszünk.

Alig léptünk kettőt, tábla meredt elénk. Piros halálfejjel plusz két lábszár-csonttal.

— Tilos! Lőgyakorlat! Belépés csak nehézpáncél-zattal!

Megtorpantunk. Kázmér oldalvást meredt rám, mint varjú a csontra.

— Izé... — mondta. — Fogadok, hogy nem hoztad el a nehézpáncélzatot.

Bűnbánóan bólogattam:

— Tudja a jóég, vala-hogy elkerülte a fi-gyelmemet.

Kázmér bátorítógag veregette a vállamat.

— Semmi baj.

Majd keletnek kerü-lünk. A Kelempász-pagonyon át is meg-közelíthetjük a Pim-pedli-völgyet. Pár kilométerrel hoszszabb, de annál jobban esik majd a sze-rény, de izletes pacalpörkölt. Halihó.

Kettőt se léptünk keletnek, már ott volt a másik tábla.

— Tilos! Vadász-terület. Csak akkor tedd be a lábad, ha nyúl vagy.

Megtorpantunk. Kázmér letette a ruzsakot és négykézlábra ereszkedett. Egyet-kettőt ugrándozott és megpróbálta a fülét mozgatni. Majd hátsó lábára ereszkedett s az orrát fin-torgatta.

— Most jó — ordítottam. — Ezt kell gyakorolnod.

— Nem — mondta hatá-rozottan. — Ami nem megy, ne erőltessük. Ha-nem majd nyugatnak indu-lunk, megkerüljük a Tám-szedli-szakadékot. Estére így is odaérhetünk a Pim-pedli-völgybe. Jöttányit sem engedek a pacalpör-költőmből.

De már reszelős volt a hangja.

Az új irány jó iránynak bizonyult. Csak a harmadik lépés után bukkant fel a következő tábla:

— Tilos! Faiskola. Egy lépést se, mert megtépáz-uk a koronádat.

Kázmér meredtsége csak egy percig tartott. Aztán zokogva rohant a tilos te-rületnek.

— Állj meg — ordítot-tam utána. — Mit csinálsz?

— Beiratkozom az első bé-be. Biztosan van levelező tagozat is a faiskolá-ban, és hisztérikusán kez-dett énekelni:

— Fa leszek, ha fának vagy virága.

— Nem vállalom — szó-geztem le határozottan. — Erről szó sem lehet. Gyere, van ezen a táblán még va-lami.

Együtt olvastuk:

— Tüzet rakni, kerékpá-rozni, kéregetni és kintor-názni szigorúan tilos. Var-júgirbincölésért törvény-szabta büntetés jár.

Kázmér sikoltozni kez-dett. Éles hangját vissza-verte a tilalmi táblák sűrű erdejé.

— Hogyan kell varjút girbincölni? Tudni akarom,

hogyan kell varjút girbin-cölni.

— Elment az eszed? Most varjút akarsz girbin-cölni? Holott törvényt-szabta büntetés jár érte?

— Nem akarok girbin-cölni. Csak tudni akarom, mi az. Jogállamban élünk.

— Márpedig tőlem so-sem tudod meg. Gyere in-kább, lerogyunk és itt az árok szélén költjük el sze-rény, de jól megérdemelt pacalpörköltünket.

Úgy kellett kivonszol-nom az erdőből. De az árok szélén is tábla állt:

— Itt minden tilos!

Később mégis sikerült kiadós gyalogtúrát ten-nünk. Végigballagtunk a Nagykörúton a Jászai Mari tértől egészen a Pipa utcáig. A friss levegő s az üdítő természetjárás során elvesz-tett energiák pótlására vé-gül izletes pacalpörköltet fogyasztottunk. A Vendég-látóipari Vállalat Knézich utcai üzeme-gységében. De általában nem voltunk vi-dámak.

(peterdi)

HASZNOS ÉLMÉNY! KEDVES EMLÉK!

**SZÖVETSÉGI TAGOK RÉ-
SZÉRE SZÁLLÁSBIZTOSÍTÁS
SORON KÍVÜL!**

Télen, tavasszal VÁNDORTÚRA!

9 napos pilisi vándortúra

1. nap. Erkeztés.
2. nap. Nagyvillami kilitő, Fellegvár, ásátások megtekintése. (Gyaloglás 3 óra.)
3. nap. Gyaloglás a visegrádi hajóállomáshoz. (Gyaloglás 1 óra.) Utazás autóbusszal Esztergomba (1 óra), a város megtekintése. Utazás autóbusszal Dobogókőre (1 óra).
4. nap. Turajavaslat: Turistaház — Zsványbarlang — Turistaház. (Gyaloglás 1 1/2 óra.)
5. nap. Turajavaslat: Turistaház — Rámszakadék — Honapihenő — Szerkővek kilitő — Turistaház. (Gyaloglás 4 óra.)
6. nap. Gyalogtúra Lajosforrásra, a Ságvári Turistaházhoz. (Gyaloglás 3 óra.)
7. nap. Turajavaslat: Turistaház — Bölesőhegy — Kéktorrás — Turistaház. (Gyaloglás 2 óra.)
8. nap. Turajavaslat: Turistaház — Hoidvilágárok — Turistaház. (Gyaloglás 3 óra.)
9. nap. Hazaindulás. (Gyalogtúra útvonala: Turistaház — Kőhegy — Tábor autóbusszmegálló. Gyaloglás 2 óra.)

**ERDEKLŐDÉS, FELVILÁGOSÍTÁS
TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALAT
BUDAPEST, VI. LENIN KRT. 55. SZ.
TELEFON: 224-230, 224-412.**

MÁTRASZENTIMRE

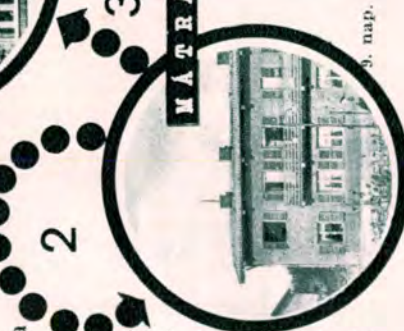

ÁGASVÁR

- 9 napos mátrai vándortúra**
1. nap. Erkeztés. Turajavaslat: Turistaház — Mátraháza — Kékesetető — Piszirángostó — Turistaház. (Gyaloglás 5 óra.)
 2. nap. Gyalogtúra Parád-fürdőre. Útvonal: Turistaház — Piszirángostó — Rózsaszállás — Parád-fürdő. (Gyaloglás 4 óra.)
 3. nap. Parád és Parád-fürdő megtekintése. Utazás autóbusszal Galyatetőre. (1 óra.) Gyalogtúra Mátraszentimrére. (1 1/2 óra.)
 4. nap. Turajavaslat: Turistaház — Bagolyirtás — Turistaház. (Gyaloglás 3 óra.)
 5. nap. Gyalogtúra Ágasvárra, Útvonal: Mátraszentimre — Mátraház — Turistaház. (Gyaloglás 3 óra.)
 6. nap. Turajavaslat: Turistaház — Agasvár — Óvár — Turistaház. (Gyaloglás 4 óra.)
 7. nap. Gyalogtúra Agasvár, Útvonal: Mátraszentimre — Agasvári turistaház. (Gyaloglás 3 óra.)
 8. nap. Turajavaslat: Turistaház — Agasvár — Óvár — Turistaház. (Gyaloglás 4 óra.)

PARÁD

MÁTRAHÁZA

3. nap. Hazaindulás. Gyalogtúra Mátraszentimrére. Útvonal: Turistaház — Csörögpaták völgye — Mátraszentimre — Mávaut állomás. (Gyaloglás 3 óra.)

1. részben külön, részben társas szobában, 8 éjszakára, személyenként: Szövetségi tagok, ifjúsági csoportok részére 40—76 Ft-ig. Nem tagok részére 142—192 Ft-ig.

NAGYVILLA

DOBOGÓKŐ

Szállásdíj részben külön, részben társas szobában 8 éjszakára személyenként: Szövetségi tagok, ifjúsági csoportok részére 24—88 Ft-ig. Nem tagok részére 112—232 Ft-ig.

LAJOSFORRÁS

A bujái vártetón

Vasárnapi beszélgetés
(Szombathy felvételei)

utcat is kapott érte a felsősoron. De régi modelljei megöregedtek már, feketét viselnek s egy réti táncra való lány-tarkaságot csak ruhaverse-nyen szedhetne össze. Mert, ha ver- seny ígérkezik, még szívesen felöl- tik s énekelnek is a vár alatti ligetes réten, a bujái patak hűs partján.

Hogy a szederindák, terebélyes tölgyek, hársak, kőrisek, borostyá- nok, iszalagok közé rejtezett bujái váromhoz, annyi török-magyar ost- rom tanújához feljussunk, meg kell kerülni a rétet. A bujái erdőség is vadvédelmi terület már, legfeljebb

Erzsók asszony megrázza a tá- lat, zörögnek benne a babhé- jak, kúszóbre guggol, foszta- ni kezdi a babot. Gy. kedvesen mel- lételepszik, ő is segít. Eközben mes- sélgeti el Erzsók a maga házasságá- nak történetét „az emberrel”; s csak azon sajnálkozom a konyhaszéken ülve, miért is nem hoztam magam- mal magnetofont. Úgy kerülne nyomtatásba, ahogyan elmondta!

Hiszen lassankint *csupán mesélni- való régiség* akad Bujákon, ami a he- lyi történeteket, a halaványult szo- kásokat, a tarka palóc viseletet il- leti, de mesélő vénasszony is alig találkozik már. A változások új sze- le, a termelészövetkezetek új rendje, a nőgrádi bányavidék léte teljesen átformálta Bujákot is, mint az *egész Palóc-országot*. A falu magja még a régi a faragott oromzatú házak, az oszlopos tornácok, a virágos udva- rok a fűtcán, a szalmatetős kis há- zak a kanyargós mellékutcákon még egyideig fényképezhetők. Ha ünne- pnapon járjuk a falut, asszonyt-lányt még láthatunk andalogni bujái tar- kaságban s egy-egy menyasszony még szívesen beöltözik a rozmarin- gos, csipkés, hímzett selyem-fehérbe, de már lemaradt róluk a piros csiz- ma, szandál váltotta föl, a kézben a keszkenő mellett retikül s a prusz- likra dobva egy bolti kardigán. Ve- gyeskereskedés.

Pedig még minden házban tele a szekrény szóttessel, varottással, tu- catnyi szoknyával, fűketővel, kásmír- kendővel, ingvállal, — de már szí- vesen kinálják vételre vigye, aki gyűjti. Kényelmesebb, olcsóbb a „vá- rosi, az úri” az új. A fiatalja mind kevésbé hordja, legszívesebben szindarabokban, népi együttesek táncbemutatóján ma már.

És a falu völgyeiben is korszerű házak sora kanyarog, sajnos túlsá- gosan típusházak lettek, aminthogy típusépítmény a bujái vendéglő is, ahelyett, hogy legalább itt akadt volna egy ügyes tervező, aki *átmen- ti a palóc ház stílusát középületbe*.

Glatz Oszkár, a művész, még teljes palóci tarkaságában festette Bujákot,

külön engedéllyel közelíthetjük meg a Sasbércet, Szarvas hegyet, a Fekete hegyet. A járhatóság csak Bokornál, Bérnél, Kutasónál kezdődik. Az „or- szágos kék” is áthelyeződik innen.

De így, ősz végén, amikor barná- san peregnék a tölgylevelek s elpi- rosított a csereszömörce is, lehullott ágáról az utolsó bordó som s dér le- pi a legelőt, még mindig megkapó a kilátás a várból, noha tetejét s fo- kát annyira benötte a buja növény- zet, hogy csak égtáj-ablakonkint tu- dunk átkukkantani a Bokri hegyre, a Bézámára, a halavány Mátrára s nyugatnak Szanda vára felé. Az em- ber, míg szeme sugarával végigpász- tázza a novemberi fátylakba burko- lózott Cserhátot, azon tűnődik, mi- csoda névadó lelemény eredménye a *Nagy Mulató hegy, a Nelásdpusztá, Perespusztá, Patkányospusztá, Macs- kaárokpusztá* — mind itt a környé- ken — ki hogyan mulatott itten s kinek mi keserve adódott patkány- nyal, macskával?

Lehet, hogy *Kapitány Györgyék* mulattak a hegyen, amikor bajt ví- ván *Hubiár ágával* a bujái pást alatt, vérző fejjelel búcsúztak egymás- tól s a vitézi párbaj után mindket- ten azt hívték, *ők győztek a másik fölött?* Mert itt történt az országos hírű nagy viadal, Tinódi is megírta. Vagy lehet, hogy egy Károlyi gróf

mulatott erre, háromnapos hajtóva- dászat után? Szép vadászkastélyuk mindenestire leégett néhány esz- ten- dőknek előtte, amikor már SZOT- üdülő volt s az illetékes renováló építővállalat gondatlan emberei tá- masztottak kandallójában akkora tü- zet, hogy rögtön le is égett a hely- rehozott kiskastély. Vontak-e vala- kit felelősségre érte?

Pázsitja előtt a bujái legények- lányok-erdészek mulattak táncosan a nyáron. Ennyi maradt a pásti mu- latozásból.

Lekászalódunk a várról, száraz fűtengeren csusszanunk a völgy fe- lé. Kicsi őz lesekszik a bokrok kö- zött, sajnos, roppant erdőt taroltak le itt is, nincs hová bújjon, szegény.

S hogy a napocska új erőre kap, felballagunk a mezei úton, a Virág patak száradt medre mentén a Kál- váriahegyre, a falu remetéjét keres- ve. Ott üldögélünk sokáig a hófehér falak tövében, hogy nézegessünk ke- letnek-nyugatnak, át az erdő kék- es süvegén s szótlannul fejtve felhőrejt- vényeket a völgybe zárt Buják bo- dorodó kéményfüstjeiből. Szél re- csegetteti a kukoricaszárat, kétlovas szekér nyikorog a Csirke-hegy felé.

Utánabballagunk, mert itt szabad a járás. Erdőt kerülve, vízmosásokon, vágásokon, tarolt erdőken és gyer- tyánosok sűrűjében mendegélünk *Bér felé*, hogy aztán a Sziráki patak fátlan partja mentén érjük el *Szirá- kot*. Szirákon a volt Teleki kastélyt a maga elhanyagolt, jobb sorsra ér- demes hatalmas parkjával, a teme- tőben a többszörösen kifosztott Tele- ki kriptát, a műemléktemplom sarkán a kifaragott emberfőt, S a legszebben karbantartott műemlék- épületet, amely azért olyan ép, mert a posta rendbe hozatta. (Hozathatná a bujái postát is!)

Szirákon szállunk apci autóbusz- ra. Mert szép ez a táj, hangulatos a vártető, élvezetes a palóc beszéd, de eljutni Bujákra...! Méghozzá azon a rossz nőgrádi országúton...! Még- is csak jobb a gyalogszeres turistá- nak.

Szombathy Viktor